BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
23 F
2

V. 9. 5.
Y. 13.

13-22. i. 4

Digitized by Google

FERDINANDI
DE
VALENTIBUS
TREBIENSIS
Sacri Conſiſtorii, Fiſci, & R. C. Apoſtolicæ
ADVOCATI
DISSERTATIONES
FISCALES.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

FERDINANDI
DE
VALENTIBUS
TREBIENSIS

Sacri Conſiſtorii, Fiſci, & R. C. Apoſtolicæ

ADVOCATI

DISSERTATIONES FISCALES

PARS PRIOR.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ MDCCLI.

Ex Typographia Joannis Baptistæ Bernabò, & Josephi Lazzarini.

PRÆSIDVM FACVLTATE, ET PRIVILEGIO SVMMI PONTIFICIS.

Digitized by Google

Eminentiſſimo & Reverendiſſimo Principi

THOMÆ CARDINALI RUFFO

SACRI COLLEGII DECANO

Vice-Cancellario, Oſtienſi ac Veliterno Epiſcopo.

LUDOVICUS DE VALENTIBUS

FELICITATEM.

CUM *paucis ab hinc annis primam a Ferdinando Patruo jampridem elaborati Operis partem publici juris feciſſem, primum ejuſdem partis Volumen in ampliſſimam SSmo, eruditiſſimoque Pontifici* BENEDICTO XIV. *clientelam commendandum curavi; eo ſane conſilio, ut illi gratiam apud homines exiſtimationemque conciliarem, & meum erga Pontificem Optimum Maximum ſtudium & obſervantiam palam omnibus teſtatam facerem. Nunc vero quoniam oblata mihi occaſio eſt, ad alteram ejuſdem Operis partem*

tem

Digitized by Google

tem typis edendam, Tu mihi præ reliquis unus poſt BENEDICTUM *Pontificem occurriſti*, PRINCEPS EMINENTISSIME, *cui primum ejuſdem partis Volumen dicarem. Etenim ſi privatas hac in re, quibus mirum in modum commoveor, rationes inire velim, profecto qui Tibi jure meritoque anteferatur, neminem video. Quid enim de ſingulari comitate tua dicam; qua me ſemper excepiſti? quid de bonitate, ſtudio, ac benevolentia, qua me ita complexus es, ut non ſolum neceſſitudinis; ſed & conſiliorum tuorum participem eſſe volueris? Quid vero præclara in me officia, quid ampliſſima, quibus plurimum Tibi debeo, beneficia commemorem? Quæ porro tot tantaque fuerunt, ut, ſi ea non ornare & amplificare, ſed enarrando ſolum proſequi velim, infinitus propemodum ſim. Verum illud præterea ad rem noſtram accedit, totius nimirum Operis hujuſce argumentum atque materies. Cum enim illud totum, tum in publicis Populorum commodis utilitatibuſque, tum Sanctæ præſertim Sedis Jure, dignitate, ac majeſtate defendenda verſetur; cujus præ cunctis rationem haberem, niſi Ejus, qui plurimum pro ipſius gloria atque ſplendore laboravit? In quo certe induſtria, ſtudium, ac vigilantia quanta fuerit tua,* PRINCEPS EMINENTISSIME, *tacitus præterire nullo modo poſſum. Quis enim aut tam rerum imperitus, aut tam peregrinus inveniri poteſt, ad quem rerum tuarum fama non pervenerit? Quis ignorat quanta in cuſtodiendis Sanctæ Sedis Juribus incommoda vigiliaſque perpeſſus ſis, quantam tibi vel a potentiſſimis Viris invidiam conflaris, ut Eccleſiæ dignitatem conſilio ac prudentia tuereris, ſapientia mirum in modum confirmares? Scimus porro, cum primum ad Eccleſiaſticam Rempublicam acceſſiſſes, quanto cum ſtudio atque animi ardore traditam Tibi ſatis laborioſam Æmiliæ Pro-Legationem ſuſceperis, Legato ad eam deſtinato clariſſimo Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali Caraffa, quanta cum laude adminiſtraris, quanta cum felicitate ad exitum perduxeris. Verum quid ex tot, tamque præclaris initiis proceſſu deinde temporis conſequi oporteret, pronum cuique eſt intelligere. Itaque cum Tibi a Romano Pontifice Melitenſis Quæſitoris Provincia delegata eſſet;*

eſſet, ita Melitenſium omnium Votis reſpondiſti, ut nobiliſſimæ Civitatis, quam de Te maximam conceperat, expectationem ipſam ſuperaris. Quid vero dicam de eximia animi tui moderatione, miraque in eccleſiaſtica dignitate adminiſtranda ſapientia, qua Etruriæ univerſæ benevolentiam Tibi conciliaſti, cum apud Coſmum III. Magnum ipſius Etruriæ Ducem pro Romana Eccleſia Apoſtolici Nuncii munere fungereris, & a religioſiſſimo Principe ita gratiam inires, ut ille Te præ cæteris unum ſibi chariſſimum haberet? Quæ quidem Legatio cum nomini tuo honorificentiſſima, tum Apoſtolicæ Sedi maxime ſalutaris ad alia munera obeunda Tibi aditum patefecit. Vix enim ex Etruſca Legatione Romam revocatus es, cum Te duo Summi Pontifices Innocentius XII., eodemque e vivis ſublato, Clemens XI. Cubiculi Magiſtro uſi ſunt: quorum graviſſimum de Tua fide, ſapientia, & integritate judicium tunc ſatis aperte nobis declaratum eſt, cum eorum Alter, Innocentius ſcilicet XII. ſummopere exoptavit, ut Tute ſibi mortis nuncius fieres, & ſuprema Eccleſiæ Sacramenta adminiſtrares. Alter vero Clemens XI. Te in ampliſſimum Cardinalium cœtum cooptandum, tuæque fidei commendandam Æmiliæ totius, Bononiæ, Ferrariæque Legationem putavit. In qua quidem tam ſapienter ad Legum normam omnia compoſuiſti, ut, cum decem & octo annorum ſpatio rem adminiſtraveris, ſatis omnibus feceris, & quod difficillimum eſt, læſeris præterea neminem. Quod ſi magis quam par eſt prolixi eſſe velimus, ſingula quæ a Te cum Bononiæ, tum in Æmilia univerſa geſta ſunt, libentiſſimo animo proſequeremur. Verum cum his omnibus ſuperſedere omnino ſtatuerimus, ad unam tantummodo Ferrariæ Civitatem, cui tot annos ſumma cum poteſtate præfuiſti, oculos mentemque convertam. Profecto nullus in ampliſſima Urbe locus eſt, in quo aut Chriſtianæ pietatis, aut liberalitatis Tuæ Monumenta præclariſſima non reperiantur. Quid enim hic dicam Ferrarienſem Epiſcopatum opera tua Archiepiſcopatus jure donatum? Quid principem illius Urbis Ædem pene a fundamentis ædificatam, divitiis auctam, ſacraque ſupellectili mirifice ornatam? Quid ipſam Epiſcopalem Domum magnis ſumptibus con-

conſtructam, atque ad nobiliorem ſplendidioremque formam reſtitutam? Quid denique Seminarii Tecta amplificata atque aucta pro aliis duodecim Alumnis, quibus ſubſtentandis liberalem tuo ſumptu Cenſum attribuiſti? Quo tempore cum ab Innocentio XIII. ad ſummam Pontificatus dignitatem evecto, ampliſſimum Tibi munus a Secretis Status, oblatum eſſet, præclaram illam tuam vocem audivimus, oblatam ſcilicet dignitatem, inceptis Ferrarienſis Templi, atque Epiſcopalis Domus operibus Te poſthabere, ne quod Ipſe propriis ſumptibus ſuſceperas, magno deinde cum Succeſſorum tuorum incommodo diſpendiiſque opus non perfectum relinqueres. Verum hæc præclara quidem ſint, ſummeque commendanda. Quod tamen in Summo Viro Romanæ præſertim Eccleſiæ Cardinali, & Epiſcopo in primis laudandum jure cenſeo, illud profecto eſt, Animarum ſtudium, ac Paſtoralis vigilantia, qua creditum ſibi gregem a teterrimis adverſariorum inſidiis cuſtodiat ac tueatur. Quo in munere quam ſingularis vigilantia fuerit tua, haud ſatis verbis queam explicare. Dicam tamen Te, quum Archiepiſcopatum Ferrarienſem ſimul, & Epiſcopatum Præneſtinum obtineres (cum adhuc Epiſcopatus Suburbicarios una cum aliis, ut ajunt, reſidentiæ haberi Lege vetitum minime eſſet) incredibili animi conſtantia, ſummaque diligentia omnes ita muneris tui partes adimpleviſſe, ut nihil, quod aut ad Animarum ſalutem, aut ad Religionis ſplendorem atque dignitatem faceret amplificandam, abs Te plane fuerit prætermiſſum. Quia vero Præneſte commorari minime poteras; ne forte, Te abſente, Præneſtini Cleri diſciplina detrimenti quidquam pateretur, vigilantia tua factum eſt, ut quem Ferrarienſis Eccleſiæ ſtatus adeſſe prohiberet, Præneſtini per literas præſentem quodammodo haberent. Imo & ſemel ad Præneſtinam Diœceſim viſitandam Ferraria diſceſſiſti, eoque munere expleto, illuc ſtatim reverſus, non aliam ejus itineris cauſam præter Animarum ſalutem, Te habuiſſe, ſatis aperte docuiſti. Uno Te Auctore, Sacra Præneſtina Synodus convocata eſt atque ad exitum feliciter perducta. Ex qua certe quanta in univerſam illam Diœceſim utilitas derivata ſit, ex eo colligi

ligi

ligi vel maxime poteſt, quod per illam Eccleſiaſtica Diſciplina ac ſplendor in dies magis magiſque undique refloreſcat ac mirum in modum augeatur. Enim vero qualem unquam aut peritiorem in regendo, aut vigilantiorem in cuſtodiendo Dominico grege Paſtorem nanciſci ii potuiſſent Epiſcopatus tuæ curæ traditi, quam Te, Princeps Eminentissime, *qui tam cumulate reſponderis optimæ, quam a puero uſque hauſiſti, inſtitutioni magni illius Barenſis Archiepiſcopi Patrui tui, qui moriens eam nobis ſanctitatis famam reliquit, ut cum Neapoli, tum Barii de inſignibus illius virtutibus certiſſima teſtimonia, juridicæque denunciationes habitæ ſint, ut aliquando de illis conſueto ritu Cauſſa ſuſcipi peragique poſſit? Et ſane tuus erga Ferrarienſem Eccleſiam amor, in qua tanta cum laude regenda viginti & amplius annos verſatus es, ejuſmodi fuit, ut eam nullo pacto deſerere, aut divelli ab ea potuiſſes, niſi ægræ valetudinis tuæ ratio, & Medicorum conſilia Te invitum abire coegiſſent. Quid vero Te abiiſſe dicam, ſi pretioſa munera, quæ ad eamdem Eccleſiam dono miſiſti, & ſubſidia, quibus adhùc Ferrarienſes Pauperes ſublevas, argumento nobis ſunt, Te corpore quidem, ſed non animo ab ea diſceſſiſſe, quam adhuc in oculis ſinuque geſtas? Verum quæ de Te hactenus commemoravi, licet ita clara ſint, atque perſpecta, ut de illis dubitare nemo poſſit, cum tamen de temporibus aliquanto remotioribus res agatur, ea quaſi longe poſita ab oculis receſſiſſe videntur. Quot vero ſunt & quanta, quæ noſtros ante oculos poſita, quæ ſi ſingula dicendo conſectari velimus, perlongam orationem texere neceſſe eſſet? Vidimus opulentiſſimam Peſculi Abatiam ad Epiſcopalem Tuſculani Præſulis Menſam pertinentem, Veliterno Epiſcopatui opera tua tandem eſſe conjunctam, nec impoſterum propter ejuſdem agri Veliternæ Urbi propinquitatem pravis hominibus, ut antea, aſylum præſidiumque ſceleribus præberet. Si vero in ea ſolum, in qua verſamur Urbe Roma, inſpicere velimus præclara vel pietatis, vel munificentiæ tuæ monumenta, ea nobis tot occurrunt, ut ab illis oculos avertere minime poſſimus. Vix enim Pontifex Maximus* BENEDICTUS XIV. *renunciatus*

eſt, nihil habuit antiquius, quam ampliſſimam Vice-Cancellarii Dignitatem Tibi deferre: quocirca nihil Tibi contingere potuit honorificentius, nihil quod Pontificiam benevolentiam erga Te magis declararet. Quid deinde? Sive ad Sanctorum Laurentii, & Damaſi reſpiciamus, magnificentiſſimum ibi peregrinis marmoribus conſtructum Sacellum, ſacraque ſupellectili ditatum reperiemus; ſive copioſiſſimas in Pauperum ſubſidium eleemoſynas eorumque præſertim, quibus victum publice quæritare minime licet, conſideremus; ſive redditus ampliſſimos ad opportuna pro egenis Parochiæ medicamenta procuranda, deſtinatos attendamus, nihil non ſancte, non pie, non magnifice factum omnibus merito videatur oportet. Eoque magis laudandus es, quod Ipſe ſine emolumento, quod alii ante Te perceperunt uberrimum, hæc ultro Chriſtianæ pietatis munera ſuſceperis. Quid, ſi ardens hoc Charitatis tuæ ſtudium omni adeo tempore enituit, ut neminem abs Te unum, modo egenus & pauper eſſet, unquam rejeceris? Illud vero admiratione quammaxima digniſſimum ſemper viſum eſt, quod cum facinoroſi homines meritâ pœnâ ſupplicioque afficerentur, Tu eorum Uxores in ſacro Cœnobio collocandas, parvoſque Liberos, ac pauperes propinquos tuis ſumptibus alendos curares, ne ſontium pœna ad inſontes quoque tranſiret. Quare mirum nemini videri debet, ſi Te tanta omnes benevolentia complectantur, ſi Te Parentem Pauperum, Principem Munificentiſſimum Apoſtolici Collegii ſplendorem, decus, atque ornamentum prædicent. Quod ſi ſemper hic omnium de Te ſenſus, ac ſermo fuit: nuper tamen potiſſimum in adverſa tua valetudine clarius adhuc nobis teſtari viſi ſunt, cum ex omni genere atque ordine nemo fuerit, qui effuſis precibus votiſque Deum Optimum Maximum enixe non efflagitarit, ut Te ad priſtinam valetudinem reſtitutum, ad longum adhuc tempus incolumem nobis, Urbique univerſæ ſervaret. Verum cum hæc curſim attigerim, raptimque dixerim, nolim ea perinde a me dicta accipiantur, ac ſi laudationem de Te aliquam concinnandam ſuſcepiſſem, quippe qui me tanto oneri imparem videam, Virtuteſque tuas admirari potius, quam laudibus exornare poſſim.

Alii

Alii profecto non deerunt, qui & a me prætermiſſa quamplurima, & rudi oratione explicata, ea qua par eſt dicendi copia & eloquentia ad Cœlum extollent. Illud jam ſupereſt unum, ut benigno vultu, eaque comitate, quæ Tibi a natura indita eſt, Opus iſtud, qualecumque ſit, excipias, foveas, tuearis. Quod quidem Tibi non injucundum fore confido, quod earum rerum, in quibus ſemper ſumma cum laude verſatus es, tractationem contineat, atque una Tibi grati animi mei Teſtimonium exiſtat pro ſingulari tua erga me benevolentia, quam pro tua humanitate mihi polliceor fore ſempiternam.

Digitized by Google

FORENSIS JURISPRUDENTIÆ STUDIOSIS

VENANTIUS MONALDINUS.

DISSERTATIONES FISCALES FERDINANDI DE VALENTIBUS ultimum hunc, in quem eas rejecimus, digniorem locum jure ſibi vindicare quis non fateatur? Cum enim conſueverit ille argumentorum dignitati variam, exquiſitam perpetuis ſtudiis doctrinam, ac eruditionem accomodare, & communia mitiori, nobiliora redundanti tractare; in publicis his nobiliſſimis effudit ſeſe, & quidquid pretioſius congeſſerat ac reſervaverat, ut hæc verè illum totum, & quantum repræſentare ſola queant. Opus ergo concludimus Diſſertationibus his eo animo, ut, ſi priora quatuor volumina, publici juris jamdiu facta, & probaſtis, & emiſtis, reliqua hæc veſtram mihi gratiam, ac favorem plenè concilient, ac colligant. Continebuntur Diſſertationes hæ Fiſcales tribus totis voluminibus hoc ordine, ut primum, & ſecundum amplectatur materias, quæ vulgo vocantur Juriſdictionales, nec non jura Sanctæ Sedis, Cameræ Apoſtolicæ, & Fiſci: tertium verò Cauſas Immunitatis Eccleſiaſticæ, & Criminales una cum Indice locupletiſſimo materiarum trium horum Voluminum.

BENEDICTUS PP. XIV.

AD FUTURAM REI MEMORIAM.

CUm, ſicut dilectus filius Venantius Monaldini Mercator librorum, ſeu Bibliopola de Urbe nuper exponi ſecit, ipſe editionem Operum quondam Advocati Ferdinandi Valenti ſumtibus ſuis ad publicam utilitatem commodumque in lucem edere intendat, vereatur autem ne ab aliis, poſtquam Opera hujuſmodi in lueem prodierint, qui ex alieno labore lucrum quærunt, abſque ejus licentia in maximum ſui præjudicium, & damnum Opera huiuſmodi imprimantur. Nobis propterea humiliter ſupplicari ſecit, quatenus ei in præmiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur ipſum Venantium ſpecialibus ſavoribus, & gratiis proſequi volentes, & à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à juræ, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, eidem Venantio, ut decennio proximo à primæva dictorum Operum impreſſione computan. durante, dummodò tamen illa priùs à dilecto filio Magiſtro Sacri Palatii Apoſtoliei adprobata ſint, nemo, tàm in Urbe præfata, quàm in reliquo Statu Eccleſiaſtico mediatè, vel immediatè Nobis ſubjecto dicta Opera ſine ſpeciali dicti Venantii, aut ab eo cauſam habentium licentia imprimere, aut ab alio, vel aliis impreſſa vendere, aut venalem habere, ſeu proponere poſſit authoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus, & indulgemus. *Inhibentes* propterea utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, præſertim librorum Impreſſoribus, & Bibliopolis ſub quingentorum Ducatorum auri de Camera, & amiſſionis librorum, & typorum omnium pro una Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, & pro alia eidem Venantio, ac pro reliqua tertiis partibus Accuſatori, & Judici exequenti irremiſſibiliter applican., & eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis pœnis, ne dicto decennio durante prædicta Opera, aut aliquam illorum partem ſine hujuſmodi licentia imprimere, aut ab aliis impreſſa vendere, ſeu venalem habere, vel proponere quoquomodo audeant, ſeu præſumant. Mandantes propterea dilectis filiis noſtris, & Apoſtolicæ Sedis de latere Legatis, ſeu eorum Vice-Legatis, aut Præſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & aliis juſtitiæ Miniſtris Provinciarum, Civitatum, Terrarum, & Locorum Status noſtri Eccleſiaſtici prædicti, quatenus ipſi Venantio, ſeu ab eo cauſam habentibus prædictis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, quandocumque ab eodem Venantio requiſiti ſuerint pœnas prædictas contra quoſcumque inobedientes irremiſſibiliter exequantur. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſvis Statutis, & conſuetudinibus etiam confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis illorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut præſentium tranſumtis etiam in ipſis libris impreſſis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis eadem prorsùs fides in Judicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXVI. Auguſti MDCCXLIV. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

D. Cardinalis Paſſionæus.

IM-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

F. M. de Rubeis Archiep. Tarſi Viceſgerens.

APPROBATIONES.

I.

SI doctiſſimi Viri Ferdinandi de Valentibus, Conſiſtorialis Aulæ & Fiſci Pontificii Advocati uberrima vota tum de contractibus, tum de ultimis voluntatibus, ac demum ſuper re canonica & beneficiaria, jamdiu prioribus quatuor voluminibus typis impreſſa curâ & ſtudio R. P. D. Ludovici de Valentibus, ſtrenui virtutum Patrui æmulatoris, a tota Juriſprudentum Republica gratiam invenerunt: ſperare oppidò fas eſt, acceptas magis atque magis habitas iri Diſſertationes Fiſcales tribus ultimis hiſce voluminibus contentas, in quibus celeberrimus Author ſuas omnes quodammodo effudit ingenii vires, plenamque non minùs privati, quàm publici juris ſcientiam, qua præſtabat, ampliſſimè palam fecit. Digniſſimas itaque cenſeo, ut quanto citiùs Eruditorum omnium adimpleto deſiderio, a tenebris, in quibus huc uſque delituerunt, ad publicam utilitatem, eruantur. Datum ex Ædibus Apoſtolicæ Datariæ Quarto Idus Maii à reparata ſalute MDCCLI.

Xaverius Juſtinianus SS̃mi D. N. PP. Benedicti XIV. *Sub-Datarius. Prælatus Domeſticus, ac Signaturæ Gratiæ Votans.*

II.

EOdem plauſu, & publicæ utilitatis incremento, quo typis edita fuerunt elucubratiſſima Vota eximii Juriſconſulti Ferdinandi de Valentibus, Fiſci, & R. C. A. Advocati, continentia materias contractuum, & ultimarum, voluntatum, ac eccleſiaſticas quæſtiones, recipiendæ erunt Diſſertationes Fiſcales, quæ tria volumina implent, ex quibus præfulget quantâ idem eximius Author præditus fuerit doctrinæ, & eruditionis copiâ non tantùm in materiis Juriſdictionalibus, & Fiſcalibus, verùm etiam in reſpicientibus Immunitatem eccleſiaſticam, & Criminum publicam vindictam; Unde expediens cenſeo literariæ Reipublicæ, ut publici Juris fiant ſi ita videbitur Rm̃o P. Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici. Datum Romæ hac die 14. Maii 1751.

Armodius Gregorius Venturellus in Romana Curia Advocatus.

III.

Quamquam *Diſſertationes Fiſcales* Ferdinandi de Valentibus, ſummo ingenii acumine, profundâ doctrinâ, mirâ eruditione, & elegantiâ locupletiſsimæ, nullius egeant adprobatione, ſed ſolum ſufficiat nomen, & authoritas tanti Viri, quem uti Principem Reipublicæ Literariæ agnovimus; Attamen cenſeo, eas eſſe maximâ laude dignas, typiſque mandandas, ut validiùs, tutiùſque defendi, & conſervari poſsint *Immunitas Eccleſiaſtica, nec non Jura S. Sedis, & Cameræ Apoſtolicæ*, quæ celeberrimus Author, fungens munere *Advocati Fiſcalis* ſtrenuè adeo, cum tanto noſtræ Curiæ plauſu, & admiratione propugnavit. Datum Romæ 14. Maii 1751.

Bartholomeus Liverzani in Romana Curia Advocatus.

IMPRIMATUR:

Fr. Joſeph Auguſtinus Orſi Ord. Præd. Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

IN-

INDEX ARGUMENTORUM

Quæ in hoc Volumine continentur.

DISSERTATIO I.

In renovatione Inveſtituræ Regni Neapolis, & Siciliæ concedenda Carolo VI. Imperatori cum dubitaretur, num fas eſſet, per derogationem primiordialibus ejuſdem Regni Inveſtituris, diverſum ſtatuere ſuccedendi ordinem, quo ſcilicet maſculi ex maſculis ſemper præferantur fœminis, eæque nonniſi in ſubſidium admittantur, hac de re conſultus Author, id ex publicæ utilitatis cauſſa fieri æquum eſſe, reſpondit in hac ſua Diſſertatione, pluribus ſimilium derogationum exemplis allatis. *pag.* 1.

DISSERTATIO II.

An Conſtitutio XI. ſan. mem. Innocentii XII. moderatoria donationum, & diſtributionis Redituum eccleſiaſticorum in Conſanguineos, vel Affines Romani Pontificis, ſeu eorum loco adlectos, comprehendat etiam Familiares, aut alias ſimiles Perſonas, illius obſequio, & ſervitio addictas? 21.

Eadem Quæſtio acta in ſuperiori diſſertatione, an ſcilicet Conſtitutio S.M. Innocentii XII., moderationem præſcribens in Bonorum, & Redituum eccleſiaſticorum diſtributione, quoad Conſanguineos, ſeu Affines Summorum Pontificum, comprehendat etiam Familiares, alioſve in Summi Pontificis cognationem non adlectos, judicio pariter cl. me. Eminentiſſimi Cardinalis Lanfredini definita eſt, elucubratâ ab eo diſſertatione, quæ hic adjicitur. 52.

DISSERTATIO III.

In hac Diſſertatione agitur de Jure adſtandi Summo Pontifici in Throno ſedenti, ad Urſinam, & Columnenſem Familiam ſpectante, & quæritur; An extinctâ lineâ Ducum Brachiani, qui hoc clariſſimo honore fruebantur, extinctum quoque in Familia Urſina hujuſmodi Jus videatur? ſeu potiùs in illud Philippus Bernuardus Urſinus Gravinæ Dux ſuccedere debeat? Libratis hinc indè rationum momentis pro veritate reſpondetur, Excellentiſſimum Gravinæ Ducem, ejuſque Deſcendentes tali honore potiri debere, adjectâ tamen conditione, quod Romæ Palatium, & Feudum in Eccleſiaſtica Ditione acquirat. Explicatur natura ejuſdem Juris honorifici, & oſtenditur, illud in hiſce Familiis præclariſſimis omnium, & potentiſſimis repræſentare univerſum Romanorum Baronum Ordinem, qui priſcis temporibus unà cum Præfecto, Senatore Urbis, Vexillifero, Regum Oratoribus, Pontificis Conſanguineis, & Exteris, ſupremiſque Principibus pro tutela, & cuſtodia Apoſtolici Solii vigilantes ſemper adſtabant. Hac occaſione raptim ſermo habetur de antiquitate, nobilitate, potentia, & opibus celeberrimæ Urſinæ Familiæ. Nonnullæ ex Regiis, & ſupremorum Principum cognationibus recenſentur. Illuſtres Viri, qui ad altiſſimos Eccleſiaſticæ, & ſecularis Dignitatis gradus fuerunt evecti, Copiarum Duces, & Exercituum Imperatores, qui ſæpiſſimè à Summis Pontificibus, aliiſque Principibus eorum auxilio acciti, ubique Terrarum militari gloriâ floruerunt, indicantur. Celebratur ſupra omnes Eminentiſſimus, & Reverendiſſimus Frater Vincentius Maria Ordinis Prædicatorum Archiepiſcopus Beneventanus, poſtea Sum. Pont. Benedictus XIII., pauciſque ejus fortitudo in vindicanda Eccleſiaſtica diſciplina, pietas in reſtituendo Templis nitore, & Domui Dei decore, charitas erga pauperes, & egenos, & in reſtauranda Beneventana Civitate terræmotu labefactata, gloria demùm, quà plures Eccleſias feliciter gubernavit, extollitur. Monumenta Summorum Pontificum, quibus præclara facinora ab Urſina Gente pro Sancta Romana Sede perpetrata commendantur, in medium afferuntur. Fœdera, & pactiones inter Reges, in quibus una ſimul cum ſupremis Principibus Urſina Familia fuit comprehenſa, & probatiſſimi Scriptores, quorum operibus conſtans, & perennis hujus Familiæ virtus, & amplitudo eſt conſignata, innuuntur. Deſcribitur Ge-

Genealogia Ducum Urſinorum, & probatur, utramque ſtirpem Ducum Brachiani, & Gravinæ ab Joanne Comite Tagliaçotii communi Aſcendente deſcendere, & honore adſtandi Pontificio Throno tàm Duces Brachiani, quàm Gravinæ antiquitùs gaviſos fuiſſe, probè conſtituitur. Hujuſmodi gratià non peculiarem Ducum Brachiani Urſinam ſtirpem, ſed caput totius Urſinæ Familiæ honeſtatum fuiſſe, demonſtratur. Enumerantur honores, ad quos Auguſtiſſimus Imperator, & Sereniſſima Venetorum Reſpublica Gravinæ Duces reſtituit. Suadetur deniquè validiſſimis rationibus, argumentis, & authoritatibus ab ultima antiquitate deſumptis, Ducem Gravinæ, ejuſque Deſcendentes, non ſolùm ob famam immortalium Familiæ Urſinæ meritorum, verùm etiam ob ſupremæ Pontificiæ Majeſtatis decorem, quam pluribus ſtipatam eſſe Proceribus decet, ad hunc honorem, à quo tamen nunquam deciderunt, reſtituendos eſſe. Et ut optimo Jure Baronum Romanorum cœtum valeant repræſentare, Palatii in Urbe, & Feudi in Eccleſiaſtica Ditione requiſitio præſcribitur. Tota res plurimis exemplis ab Jure petitis confirmatur, & quæ objici poſſent, facili negotio diluuntur. 65.

DISSERTATIO IV.

Jus nominandi ad Iprenſem Eccleſiam, ex Indulto à ſan. mem. Paulo IV. conceſſo Hiſpaniarum Regi Philippo II., ejuſque Succeſſoribus nominandi ad novas Belgii Eccleſias, ſucceſſorio jure competere Carolo VI. Imperatori, itemque ex Iprenſis ipſius Civitatis ceſſione, à Carolo II. facta Ludovico XIV. Galliarum Regi, qui Carolo VI. eam reſtituit, extinctum idem jus non remanſiſſe, nec proindè nova Indulti conceſſione Carolo VI. opus eſſe, diſertè hic, atque accuratè diſſeritur. 78.

DISSERTATIO V.

Perpetuo carceri, ex Reſcripto Principis, pænam commutantis, mancipatus Reus, jam antea pænâ gladii, & confiſcationis Bonorum per contumacialem Sententiam damnatus, oſtenditur hic, quò activam adhuc teſtamenti factionem retineat. An autem, & quando de Bonis etiam confiſcatis diſponere valeat, diſcutitur. 87.

DISSERTATIO VI.

Agitur hìc de hereditate Expoſiti, ſinè legitimis heredibus ab inteſtato defuncti, an nempè eadem ad Archioſpitale S. Spiritus in Saxia in quo educatus ille fuerat, vel potiùs ad Fiſcum pertineat? Et pro Fiſco reſpondetur, contrarià ſententià reprobatà: Ampliùs verò efficaciſſimæ rationes adducuntur, quibus adversùs Indultum ſan. mem. Benedicti XIII., eidem Archioſpitali conceſſum de ſuccedendo in ejuſmodi hereditatibus, excluſo Fiſco, oris apertio obtineri valeat. 97.

DISSERTATIO VII.

Collegium Proxenetarum Urbis à Pio IV. inſtitutum, certo præſcripto quadragenario illorum numero, ad vigintiquinque redactum eſt à Paulo V., quindecim ſuppreſſis officiis, quæ poſtea iiſdem vigintiquinque incorporata extiterunt. Indictà autem à Clemente X. generali Collegii ſuppreſſione, cum quæreretur, quale nam, quantumque eſſe deberet pretium, ejus temporis Proxenetis reſtituendum, pro veri ſtudio conſultus Author, pretium dumtaxat intrinſecum reſtituendum eſſe, reſpondit, quanti nempè unumquodque officium in prima ipſius erectione emptum fuerat. Hinc pro dictis quindecim officiis, tamquam deindè incorporatis illis aliis vigintiquinque pro minori pretio, quàm fuiſſet in prima eorum erectione ſolutum, ſtatuit, illud minus pretium reſtitui debere, ſolidiſque rationibus, & argumentis, etiam ab exemplis petitis, quæcumque diluit objecta, quæ proponebantur à Proxenetis, de hac difformitate pretii conquerentibus. 105.

DISSERTATIO VIII.

Indulta exemptiva Congregationum Monaſticarum à ſubſidiis, aliàs ipſis impoſitis a Summis Pontificibus, ad onera cameralia non extendi, firmat hic Author, pro veritate conſultus: Eadem Indulta ſedulò accuratèque diſcutit: Propoſitis itidem reſpondet objectis, & quamlibet prorsùs contrariam obſervantiam rejicit. 119.

DISSERTATIO IX.

Cum ageretur de nova ſtatuenda praxi, à Sacra Immunitatis Congregatione ſervanda quoad probationes delicti excepti in ſaluber-

berrima Conſtitutione ſan. mem. Gregorii XIV., aliorumque deliſtorum, in nova edenda Conſtitutione excipiendorum, conſuluit Author,ut ne alia deliſti excepti probatio exigi debeat, niſi illa reſultans ex indiciis ſufficientibus ad torturam,deſumptis, vel ex Proceſſibus informativis Curiæ Eccleſiaſticæ, vel illis etiam ante confugium Rei fabricatis à Curia ſeculari. 124.

DISSERTATIO X.

Præſidentum Cuſtodiæ Nundinarum Fulginei juriſdiſtio, Nundinarum tempore, tam in civilibus, quàm in criminalibus, ex immemorabili obſervantia, in Statuto relata, atque Apoſtolicis Indultis adprobata, extenſa hic oſtenditur ad Comitativos etiam, ac Forenſes, alioſque in Territorio delinquentes, licèt id expreſsè non præſeferant eorundem Indultorum verba; Juriſdiſtio autem ejuſmodi, quod unicuique ex his in ſolidum habitu, & exercitio competat, ex quibus ſtatui poſſit? 143.

DISSERTATIO XI.

Copioſè hic agitur de Eccleſiaſticorum Immunitate, de Inſtitutione, officio, & auſtoritate Sacræ Congregationis Boni Regiminis, ac potiſſimùm de Eccleſiaſtica ejus juriſdiſtione in Clericorum Bona, & Perſonas in iis, quæ ad veſtigalia pertinent, rationeſque expenduntur, cur in Pontificia Ditione iiſdem Clericis onera Cameralia imponantur. 154.

Sectio I.

Probatur, Immunitatem Eccleſiæ, & Cleri, ejuſque Bonorum, Dei ordinatione, & Canonicis Sanſtionibus eſſe inſtitutam. 156.

Sectio II.

Summus Pontifex dum Tributa, & Contributiones imperat Clero, & Eccleſiis, id agit Pontificiâ poteſtate, qua pro ſuis indigentiis, & Populi ſuæ Ditionis calamitatibus levandis, ſubſidia ab illis exigere poteſt. 160.

Sectio III.

Summus Pontifex quando ſubſidia per Eccleſiaſticos quoque conſerenda indicit, juxta Sacrorum Canonum regulas id agit, nedùm ex juſta cauſa, illis æquè, ac Laicis communi, verùm etiam quando Laicorum facultates illis ſubminiſtrandis non ſufficiunt. 168.

Sectio IV.

Summus Pontifex, ſubſidia, quæ pro publicis neceſſitatibus, per Eccleſiaſticos quoque conſerenda, Pontificia poteſtate, & non temporalis Principis auſtoritate imperat, eccleſiaſtici pariter Magiſtratus, qualis eſt Sacra Congregatio Bon. Regiminis, miniſterio diſtribuit, & exigit. 175.

DISSERTATIO XII.

Coloni partiarii Eccleſiaſticorum à ſolutione Gabellarum communitativarum, præſertim poſteaquam in Reverendam Cameram translatæ, & camerales proindè effeſtæ fuerint, non ſunt exempti. Revocatio exemptionum licèt non faſta in forma ſpecifica, quando privilegiatas etiam Perſonas comprehendat? 183.

Partiarios Eccleſiaſticorum Colonos ad ſolutionem gabellarum, etiam communitativarum, ob expreſſam Summi Pontificis derogationem quibuſcumque exemptionibus, teneri; ſecundum ea, quæ in ſuperiori diſſertatione perpenſa ſunt, hic iterùm oſtenditur. 192.

DISSERTATIO XIII.

Carceratio, de mandato ſupremi Principis, pro mera Debitoris fiſcalis aſſecuratione, die feriatâ in honorem Dei, faſta pro debito certo in genere, licèt non in certa quantitate liquidato, omiſsâ etiam illius Bonorum excuſſione, ſuſtinetur; præſertim ſi nulla, vel nonniſi modica ſecuritas ſuper ejus effeſtibus adeſſe poterat. Pontificii Chirographi ſubreptio vel obreptio ex non expreſſa in ipſius ſummario qualitate aliqua an & quando inducatur, & quando ſecus? 197.

Iterùm ad examen hic revocatur fiſcalis Debitoris carceratio de ſupremi Principis mandato faſta pro ſimplici aſſecuratione erediti, deindè liquidandi, & licèt illius Bonorum excuſſio non fuerit præmiſſa, valida oſtenditur, ut etiam pleniùs diſcutitur, quando ex omiſſa in Summario Pontificii Chirographi qualitatis alicujus expreſſione, ſub, vel obreptio locum habeat vel non? 216.

DIS-

FERDINANDI DE VALENTIBUS

Sacri Conſiſtorii, & Fiſci Apoſtolici Advocati

DISSERTATIONES FISCALES.

ARGUMENTUM.

In renovatione Inveſtituræ Regni Neapolis, & Siciliæ concedenda Carolo VI. Imperatori cum dubitaretur, num fas eſſet, per derogationem primordialibus ejuſdem Regni Inveſtituris, diverſum ſtatuere ſuccedendi ordinem, quo ſcilicet maſculi ex maſculis ſemper præferantur fœminis, eæque nonniſi in ſubſidium admittantur, hac de re conſultus Author, id ex publicæ utilitatis cauſſa fieri æquum eſſe reſpondit in hac ſua Diſſertatione pluribus ſimilium derogationum exemplis allatis.

DISSERTATIO PRIMA.

1 Julius II. *tàm de Neapolitano Regno, quàm de illo Siciliæ inveſtivit Ferdinandum Aragoniæ Regem, omneſque, ex eo per rectam lineam deſcendentes.*

2 Clemens IV. *de utriuſque Siciliæ Regno, anno 1625. inveſtivit Carolum I. Andegavenſem.*

Succedendi autem forma, ab eo præſcripta, linealis cognatica *appellatur*, ibid.

3 *In Regno Aragoniæ Nepos, vel Neptis filii aut filiæ Primogeniti, ſeu Primogenitæ, vivente Patre, præmortui, aut præmortuæ, præferebatur Patruo, & Amitæ, ceteriſque Tranſverſalibus.*

4 *Idem ſervabatur in univerſis Hiſpaniarum Regnis.*

Eaque ſuccedendi forma caſtellana *ideo nuncupabatur.*

5 *Diviſio ordinem ſermoni, ac Rei tractandæ claritatem adfert.*

6 *Feudi renovatio nil aliud eſt, niſi veteris juris in aliam perſonam translatio, ſeù confirmatio*

7 *Prima feudi per inveſtituram adquiſitio in hoc à renovatione differt, quod per hanc novum feudum non adquiritur, ſed vetus renovatur.*

8 *In adquiſitione feudi per inveſtituram, verè fit novi feudi adquiſitio.*

Nulla ratione habita, quid juris novus Vaſſallus, aut ejus Majores in eo feudo habuerint, ibid.

9 *Inveſtitura eſt ante omne jus feudale, omnibuſque prævalet feudalibus conſuetudinibus.*

10 *Inveſtituræ tenor ſervandus eſt, tametſi naturæ, & conſuetudinibus feudi adverſaretur.*

11 *In concedenda renovatione feudi, tamquam lex, prima inveſtitura eſt inſpicienda.*

12 *Prima feudi inveſtitura dicitur baſis, radix, & fundamentum reliquarum; quæ ab ea normam debent accipere*, & num. 14.

13 *Inveſtituræ renovatio concedi nequit, niſi ſub eiſdem pactis, conditionibus, & proviſionibus, in priori inveſtitura contentis*, & num. 15.

Procedit in caſu etiam reverſionis ad Dominum directum, ibid.

14 *Sequens inveſtitura nil novi juris tribuit, ſed vetus ſolummodò confirmat.*

15 *In poſteriori inveſtitura ſi quid reperiatur devians à prima, id per errorem, vel ſubreptionem factum præſumitur.*

16 *Primæ inveſtituræ tenor ſemper inſpiciendus, nulla habita ratione de alteratione facta in ſecunda.*

17 *Princeps antiquas inveſtituras immutare nequit.*

Sic etiam nec præſumitur immutare illas voluiſſe, ibid., & num. 28.

18 *Pactiones, quæ à priori inveſtitura devient, tametſi diſpoſitioni Juris magis conformes, nullo numero habendæ ſunt.*

19 *Fœminis in priori inveſtitura comprehenſis non nocent poſteriores inveſtituræ, favore dumtaxat Maſculorum factæ; ratio* num. ſeqq.

20 *Ex primordiali inveſtitura jus irrevocabile perſonis omnibus in ea comprehenſis quæſitum dicitur.*

21 *Quod à Principe tolli nequit aut minui*, ibid., & num. 23., & num. 109.

22 *Beneficium à Principe conceſſum, perpetuò manſuram eſſe decet.*

Eidemque non licet venire contra promiſſionem, ab anteceſſore ſuo factam, ibid.

23 *Succeſſor Imperii ex contractu à prædeceſſore ſuo celebrato non tenetur, ſecus eſt in conceſſione fendi*, ibid.

24 *Inveſtituram, ab Anteceſſore conceſſam, nec Summus Pontifex revocare poteſt.*

25 *A Principe nec etiam de plenitudine poteſtatis revocori poteſt inveſtitura, ab Anteceſſore conceſſa.*

26 *Pactorum obſervatio eſt de Jure gentium, à quo nec ipſe Princeps eſt exemptus.*

27 *Princeps Secundogenitam ad fidelitatem admittendo, non præjudicat Primogenito in ſucceſſione feudi.*

28 *In renovationibus inveſtiturarum adponi ſemper conſuevit clauſula*=Salvo jure Tertii=.

Et hæc licèt non exprimatur, ſemper tamen ineſſe cenſetur, ibid., & num. 120.

29 *Regula nulla in univerſo Jure eſt, quæ exceptionem non admittat.*

30 *Regula in Jure conſtituitur, non ut ex Regula jus ſumatur, ſed ex Jure Regula fiat.*

31 *Regnorum ſucceſſiones eo regulariter Jure, atque ordine deferuntur, quo feudales, emphyteaticæ, aliæque ejuſmodi.*

32 *At non ſemper communibus regulis, ſed eminentiore quodam jure, metiendo ex utilitate publica ſunt decidendæ*, & numero 36. 86., & 103., & 119.

33 *Publicæ utilitatis, & tranquillitatis Ratio in ſucceſſionibus Regnorum prævalet juri ſanguinis aut cuivis alteri, ex inveſtitura, vel alia diſpoſitione deſumpto*, & num. 48.

34 *Privatis Vaſſallis data, vel tradenda feudi conceſſio, feudalibus Legibus decidi poteſt.*

35 *Regnorum Siciliæ, ac Neapolis pacificæ poſſeſſioni conjuncta ſemper fuit S. Sedis incolumitas, atque Italiæ ſalus.*

36 *Regnorum jura non ex Succeſſorum commodis, ſed ex publica utilitate metienda ſunt*, & num. 86., & 103.

37 *Reipublicæ tutelam, atque procurationem ad utilitatem eorum, qui commiſſi ſunt, non ad eorum, quibus commiſſa eſt, gerendam eſſe, ait* Cicero.

38 *Regiæ dignitates ad onus potiùs, quàm honorem deferuntur.*

39 *In ſucceſſionibus Regnorum ſpectari magis debet publica utilitas, & ſuccedentis habilitas, quàm gradus, & ordo ætatis*

40 *Regnum non propter Regem, ſed Rex propter Regnum fuit inſtitutus.*

41 *Privatæ res, & jura utilitati publicæ adeo inſerviunt ut poſſeſſori eripi, & in Reipublicæ commoda impendi poſſint.*

42 *Regna dividi nequeunt ad inſtar prædiorum privatorum.*

43 *In Rempublicam nemini quæſitum jus eſt.*

44 *Regni heres inſtituta filia poteſtatem non habet, invito Populo, eum, quem velit Principem Reipublicæ imponere.*

45 *De Regno Daciæ Enricum deturbarunt Subditi, quòd Lictoris filiam, uxoris loco ſibi eſſe voluiſſet.*

46 *In Regnis locum non habent definitiones, & regulæ Logicorum.*

47 *Regnorum ſucceſſionis regula eſt, ut ſucceſſio ſtet intra eos, qui à primo Rege deſcendunt, ut jure ſanguinis ſucceſſio deferatur, ut fœminis præferantur mares, & maximus natu inter illos eligatur, atque in uno individuum Regnum maneat*, & num. 66., & 73., *Horum autem ratio* ibid.

48 *Quæ in Regnorum ſucceſſionibus ordinata ſunt, mutari poſſunt, ſi in illorum perniciem vergere noſcantur*, & num. 84.

49 *Conſuetudo Regni de præferendo Primogenitum, contra utilitatem totius Regni interpretari non debet*, & num. 117.

50 Zaccharias *Papa ex inertibus Regibus Morovingiæ ſtirpis, atque ex Hilderico Rege Francorum Regnum tranſtulit in Pipinum.*

51 Clemens V., *delatà ad eum controverſia, an in utriuſque Siciliæ Regno ſuccedere deberet Carolus Umbertus nepos Caroli II. ex Carolo Martello, ipſius filio primogenito, vel potiùs Robertus, ejuſdem Caroli II. filius ſecundogenitus, hujus favore ſententiam protulit.*

Ratio fuit publica Regni utilitas, ibid. numer. 53. 55., & 56.

52 *In Regni ſucceſſione jura nepotis, in inveſtitura comprehenſi, potiora ſunt, in excluſionem Patrui.*

53 *Niſi aliter publica ſuadeat utilitas & nu.* 58.

54 *Caſtellæ Regnum poſt Regis Alphonſi X. obitum, delatum fuit ad ejus filium Secundogenitum, excluſis Alphonſo, & Ferdinando Nepotibus ex Ferdinando filio Primogenito queis vigore iſtarum conventionum jus erat ſuccedendi.*

56 *Utriuſque Siciliæ Regnum, Roberto Caroli II. filio Secundogenito delatum excluſo nepote ex filio Primogenito, idem Robertus publicam ob utilitatem transferre ſtuduit in Nepotem excluſo Patruo*, & num. 57.

57 *Quod ejus judicium ſummà laude celebratum fuit.*

59 *Regni Neapolis ſucceſſio Roberto Caroli II. filio adjudicata fuit ex judicio, non Bonifacii VIII., ſed Clementis V.*

60 *Siciliæ Regnum, licèt Roberto adjudicatum, adhuc poſſidebatur à Friderico Aragonenſi.*

61 *Regnum Siciliæ ex lege inveſtituræ, à Clemente IV. traditæ Carolo Andegavenſi, inſeparabile, ac perpetuò unitum eſſe debebat Regno Neapolis.*

62 *Horum Regnorum diviſio facta eſt, occupante Siciliæ Regnum Petro Aragoniæ Rege; Et quando adprobata à S. Sede* ibi.

63 *Eorumdem Regnorum nova deinde unio, ac nova iterum ſeparatio*, & n. 65.

64 *Re-*

Digitized by Google

64 *Regnum Neapolitanum ab Alexandro VI. diviſum inter Ludovicum XII., & Ferdinandum Regem Catholicum.*

66 *Regnorum diviſio prohibita ex lege inveſtituræ, & Juris feudalis regulis, adhuc ex publicæ utilitatis ratione permittenda eſt*, & num.67., & num.84.

67 *Præbenda licèt ſuàpte naturà indiviſibilis, ex cauſſa tamen probabili poteſt dividi.*

68 Eugenius IV. *anno* 1443. *Alphonſum I. Aragoniæ, & Siciliæ Regem inveſtivit de Regno Neapolis, quod per vim atque ex ſolo arrogationis titulo ab eo occupatum fuerat*, & num.70.

69 *Mutavitque antiquum ſuccedendi ordinem præſcriptum in inveſtitura Clementis V.*, & num.72.

71 *Pro adipiſcenda, retinendaque Regni ſucceſſione, atque excludendit aliis in inveſtitura comprehenſis, nil prodeſt adoptionis, ſive arrogationis titulus, inſcio, vel invito Domino.*

74 *In Regnorum ſucceſſionibus milleſimi gradus tranſverſales admittuntur, non ita in ſucceſſione hereditaria, quæ ultra decimum gradum non progreditur.*

75 *Utriuſque Siciliæ Regna ne ad Imperii, vel majoris partis Lombardiæ, aut Tuſciæ poſſeſſorem deferantur, ſtatuit S. Sedes.*

76 *Attamen pluries indulſit, ut deferrentur.*

77 Pius II. *derogans antiquæ legi inveſtituræ Regni Siciliæ conſtitutæ à Clemente IV. pro excluſione illegitimorum, de eodem Regno inveſtivit Ferdinandum I., Alphonſi I. filium illegitimum*, & num.81.

Fruſtra reclamante Joanne, qui in Aragoniæ & Siciliæ Regno Alphonſo fratri ſucceſſerat, num.82.

Idque à Pio *factum eſt, ita exigente incolumitate Eccleſiæ, ac publicà utilitate* num.83.

78 *Illegitimi ab omni feudi ſucceſſione excluduntur, quamvis per legitimationem, natalium dignitati reſtituti fuerint.*

79 *In Regno Siciliæ conſuetudo invaluerat, ut naturales ſuccederent, deficiente legitimà prole.*

80 *At Clemens IV. in inveſtitura tradita Carolo Andegavenſi, illegitimos penitus excluſit.*

85 *Princeps poteſt fœminas ex inveſtitura à ſucceſſione excluſas, capaces reddere, publicà interveniente, legitimaque cauſà*, & n.93.

86 *Principem poſſe in præjudicium Agnatorum, qui in Regno ſucceſſuri fuiſſent, legitimationem juſta ex cauſſa concedere, plures tradunt*, & num.103.

87 *Legitimati, juſta concurrente cauſà, ad feudi ſucceſſionem admittuntur, in præjudicium etiam Agnatorum.*

88 *In Re feudali valet argumentum a legitimatione ad arrogationem.*

89 *Princeps juſta ex cauſſa mutare poteſt, ac modificare ultimas diſpoſitiones in præjudicium vocatorum.*

90 *Nec requiritur malum jam inſtans, ſed publica ſufficit utilitas.*

91 *Ad Reipublicæ utilitatem omnia referenda eſſe, præcipit* Cicero.

92 *Princeps ut ſe, reliquumque Reipublicæ corpus ſalvum efficiat, partem Reipublicæ diſtrahere poteſt.*

94 *Feudum ex publica, juſtaque cauſſa Vaſſallo auferri poteſt.*

95 *Princeps mutare, aut alterare poteſt inveſtituræ leges etiam in præjudicium alterius, cui jus quæſitum ſit.*

96 *Huic Sententiæ conſonat communis Theologorum opinio.*

97 *Cum agitur de auferendo Jure, non civili, ſed naturali Jure, aut gentium, tertio quæſito, juſta cauſſa non præſumitur, ſed probanda eſt, citatis illis, de quorum præjudicio agitur.*

98 *Secus, cum Princeps id facit nedum ex certa ſcientia, & motu proprio, ſed ex cauſſa veriſimili.*

99 *Certiùs, quando cauſſa notoria eſt.*

100 *In notoriis non eſt neceſſaria diſcuſſio.*

Et in privatis quoque Judiciis ſatis eſt, abſque probatione ullà, notorium allegare, ibid.

101 *In donationibus à Pipino, & Carolo Magno factis Romanæ Eccleſiæ atque à Ludovico Pio confirmatis, comprehendebantur etiam Inſulæ Sardiniæ, & Corſicæ.*

Harum Inſularum ſupremum dominium penes S. Sedem probant exempla relata num.102.

104 *Promiſſa inutilia iis, quibus promiſeris, quæque plus tibi noceant, quàm illis proſint, ſervanda non eſſe, admonet* Cicero.

105 *Summorum Pontificum vetera exempla quoad antiquas inveſtituras ſervandas, vel non, tamquam lex habenda ſunt.*

106 *Regni Neapolis ſucceſſionem, nonniſi deficientibus maſculis, fœminis adjudicandam eſſe, probè ſtatuerunt Summi Pontifices.*

107 *Feminæ regulariter incapaces reputantur ſuccedendi in feudo vel, nonniſi deficientibus maſculis admittuntur.*

110 *Quoties agitur non de hereditaria, ſed de lineali in Regno ſucceſſione, jure ſanguinis delata, expreſſa Patris abdicatio filiis jam natis, ſive naſcituris nocere nequit.*

111 *Et nec etiam ſilentium illorum, qui non comparent, vocatis in antiquis inveſtituris obeſſe poteſt.*

112 *Novæ Regnorum inveſtituræ regulariter concedi debent ad normam antiquarum.*

113 *Pius II. inveſtituram utriuſque Siciliæ Ferdinando I. Alphonſi filio conceſſit, non ob lineam finitam, ſed ita rerum ſtatu, ac temporum ratione expoſcente.*

114 *Nec tamen Renato eripuit jus, ei competens ex inveſtitura Clementis IV.*

115 *In ſucceſſione Regni tributa dono Populi; eodem Populo, & Parentibus conſentientibus, prejudicari poteſt Succeſſoribus nondum natis.*

116 *Inter natos, & naſcituros illud intereſt, quod naſcituris nondum quæſitum ſit jus, id eoque illud Parentum conſenſu auferri poſſit.*

120 *In Renovationibus inveſtiturarum Regnorum Neapolis, & Siciliæ, conceſſis a Julio II. aliiſque Summis Pontificibus, adiecta ſemper fuit clauſula* ſine præjudicio.

CUM Carolus VI. Imperator ſupplicaverit Sanctiſſimo Domino Noſtro feliciter regnanti prò obtinenda Inveſtitura Regni Siciliæ, ac Neapolis, Sanctitas Sua reſpondit, ſe illam libentèr daturam, eà tamen lege, ac formà, quà conceptæ reperiuntur ceteræ omnes Inveſtituræ extraditæ Regibus Auſtriacæ Domus, ad quos dicta Regna pervenerunt vigore originariæ Inveſtituræ ſolemni Bulla à Julio II. datæ Ferdinando I. Aragoniæ Regi Catholico, à quo ipſe Carolus VI. Jus omne ſuum deſumit, tamquàm ab illo deſcendens per lineam fæmininam, ut ex Arbore genealogica omnibus nota: utque, quò citiùs deferretur, eò gratius eximium hoc beneficium haberetur, confeſtim exaratum fuit exemplar, ſive minuta dictæ Inveſtituræ omninò conforme illius renovationi, ultimo loco ab Alexandro VII. conceſſæ Carolo II. Hiſpaniarum Regi, per cujus obitum nullis relictis Liberis, aperta fuit ſucceſſio novæ lineæ in dicta primordiali Inveſtitura Julii II. comprehenſæ.

Et licèt in dicta minuta mutatæ fuiſſent illæ dumtaxat enunciativæ, quæ ob mutationem Succeſſorum præſertim in Regno Aragoniæ, delato ad Philippum V. Hiſpaniarum Regem, ab eoque pacificè poſſeſſo, congruere nequibant Perſonæ novi Succeſſoris, de dictis Regnis inveſtiendi: nihilominùs eadem communicata D. Cardinali de Althann, hic extradidit nonnulla folia, plura continentia, quibus recedebatur à forma præſcripta in Bulla Julii II., quæ, tamquàm lex fundamentalis, normam dedit ſequentibus omnibus Inveſtituris, in quibus conſtanter ſervata ſemper fuit: De omnibus ſermo hic non erit, ſed de illa tantum antiquæ formæ mutatione, quæ cæteris gravior cenſeri poteſt, tamquam invertens antiquum ordinem ſuccedendi in dictis Regnis, in quo revera Inveſtituræ ſubſtantia præcipuè conſiſtere videtur.

Expulſis enim Gallis è toto Regno Neapolitano, eoque devoluto ad S. Sedem, præfatus Julius II. tàm de dicto Regno, quàm de illo Siciliæ, cum conſilio, & aſſenſu DD. Cardinalium ſolemnitèr inveſtire conſtituit Ferdinandum Ara-
1 goniæ Regem Catholicum, omneſque ex eo per rectam lineam deſcendentes, tam maſculos, quàm fœminas; Verba Inveſtituræ ſunt hæc = *Regnum Siciliæ, & Hyeruſalem cum tota Terra citrà Pharum uſque ad confinia dictæ Eccleſiæ Romanæ &c. dicto Ferdinando Regi prò ſe, ſuiſque in dicto Regno Aragoniæ hæredibus, & ſucceſſoribus tàm maſculis, quàm fœminis ex eo recta lineà deſcendentibus natis, & naſcituris cum omnibus Juribus, & pertinentiis &c. aliiſque conditionibus &c. infra notatis in Feudum perpetuum &c. concedimus &c.*

Deindè verò explicatis conditionibus, pactis, atque oneribus omnibus adiectis primo Inveſtito, ceteriſque vigore hujus novæ Inveſtituræ in dd. Regnis deinceps ſucceſſuris, ſummus Pontifex præſcripſit formam, & ordinem, quo Deſcendentes, tam maſculi, quam fæminæ generaliter in dicta prima parte vocati, ſucceſſuri eſſent, nàm, præter prælationem, tum maſculis reſpectu fæminarum, tum majoribus ætate reſpectu minorum conceſſam, præcepit, quod tam filii, quam filiæ Primogeniti præmortui vivente Rege, præferrentur Patruo, & Amitis, Materteris, aliiſque omnibus tranſverſalibus ità diſponendo = *Deſcendentes autem ex ipſo Ferdinando Rege, ut ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus præfatis, mares, & fæminæ in eodem Regno Siciliæ, & Hyeruſalem eis ſuccedant. Ità tamen quod maſculi, fæminis, & natu majores, minoribus in eodem gradu præferantur, & ſic exindè in omnibus ſucceſſoribus obſervetur. Volumus tamèn filium, vel filiam filii, vel filiæ majores etiam in vita Patris, & Matris præmortui, ſeù præmortuæ in ſucceſſione præfatu ſemper Patruo, vel Amitæ, aut Materteræ, & aliis tranſverſalibus præferri.*

Iſtiuſmodi ſuccedendi forma, ac ordo præſcriptus in Bulla Julii II. ſimilis eſt illi à Clemente IV. conſtituto, dum de utriuſque Siciliæ 2
Regno anno 1265. inveſtivit Carolum I. Andegavenſem, ut ex Inveſtitura relata à *Raynaldo tom.14. ad d. ann. num.14.*, Ut etiam ſucceſſio iſthæc, quæ ab Hugone Grotio, & Pufendorfio locis mox allegandis, *linealis cognatica* appella- 3
tur, conformis eſt formæ, & ordini ſuccedendi, qui ſervabatur nedum in Regno Aragoniæ, in quo Nepos, vel neptis filii, aut filiæ Primogeniti, ſive Primogenitæ, vivente Patre, præmortui, aut præmortuæ, præferebatur Patruo, & Amitæ, ceteriſque Tranſverſalibus, ut ex *Mariana* notavit *Teſmerus ad Hug. Grot. de Iur.* 4
Bell., & Pac. lib.2. cap.7. §.36., ſed adeò recepta erat in univerſis Hiſpaniarum Regnis, ut idcircò *Caſtellana* ſucceſſio nuncuparetur, *Hug. Grot. lib.1. cap.7. §.22.*, ubi *Teſmerus lit.K.*, *Pufendorf. de Jur natur., & Gent. lib.7. cap.7. §.13.*, & cum eo conſentit *Joan. de Barbo rac.*, atque uberius apud Scriptores Hiſpanos, *Covarruviam* nempè *practic. quæſt. cap.38. num.8.*, *Larream deciſ. Granaten.34. n.19.*, & *deciſ.56. num.8.* referentes antiquiores.

At forma iſthæc minimè probari dicitur à Cæſarea Majeſtate, poſtulat enim, quod, nullà, quoad ordinem ſuccedendi, habità relatione ad illum præſcriptum in Bulla Julii II., atque deinceps ſervatum in cæteris omnibus Inveſtituris, novus ordo ſucceſſionis ſtatuatur, quo prærogativa ſexus prævalitura ſemper ſit, Maſculos videlicet ex maſculis deſcendentes præferendo fœminis, cujuſcumque lineæ ſint, aut gradus, eaſdemque ſubſidiariè dumtaxat, poſt deficientes maſculos omnes ex maſculis admittendo. Ordo autem iſte ab Imperatore volitus, in quodam folio ſignato *lit.C.* explicatur his verbis = *Dicto Regi Carolo prò ſe, ſuiſque in dicto*

Regno

Regno Siciliæ citra Pharum hæredibus, & ſucceſſoribus tàm maſculis, quam fœminis ab ipſo deſcendentibus natis, & naſcituris, ſervatâ inter ipſos deſcendentes prærogativâ ſexus:ità quod Maſculi ex Maſculis deſcendentes, omnibus fœminis, earumque deſcendentibus maribus, & fœminis cujuſcumque lineæ ſint, aut gradus, ſemper præferantur, & inter ipſos maſculos Primogenituræ ratio, & lineæ prærogativa, & prævaleat, & obſervetur, quæ prærogativa locum quoque habeat, & prævaleat inter dd. Deſcendentes fœminas, earumque ſupradd. deſcendentes in caſu ſucceſſionis ad ipſas devolvendæ ob extinctionem, vel deficientiam omnium præfatorum deſcendentium maſculorum ex maſculis.

Quapropter cum demandatum mihi fuerit, ut, re maturè, diligenterque examinata, prò veritate reſpondeam: an Sanctiſſimus Dominus Noſter juſtè annuere queat iſtiuſmodi mutationi formæ ſuccedendi conſtitutæ in præfata Bulla Julii II. & graviſſimæ Cauſæ hujus examen in 5 plures dividam ſectiones: diviſione namque iſta veluti apta tùm ad ordinem ſermoni, tum ad claritatem rei tractandæ afferendam, faciliùs quoque reddetur Judicium de illa faciendum.

§. I.

Proponuntur juridicæ rationes, ob quas in Renovatione licere minimè videtur mutare antiquum ſuccedendi ordinem præſcriptum in primordiali Inveſtitura in præjudicium eorum, qui in illa comprehenduntur.

OPeri itaque mihi injuncto manum admoventi, negativam reſponſionem ſuadebant plures, & quidem communiter receptæ feudalis Juris regulæ, à quibus in noſtra hypotheſi deflectere integrum minimè eſſe videbatur. Quippè non agitur de nova Inveſtitura, quæ petatur, faciendaque ſit ob devolutionem, ſivè reverſionem Feudi ad Dominum directum ſequutam, vel ex capite lineæ finitæ, vel ex alia cauſa: ſed verſamur in vera, ac mera renova- 6 tione, quæ, durante adhùc primâ Inveſtiturâ, petitur à Perſona, in illa comprehenſa tamquàm deſcendente, licèt per lineam fœmininam, à Ferdinando Rege Catholico primo Inveſtito: quamobrem, ſi renovatio nihil aliud eſt, niſi veteris Juris in aliam perſonam tranſlatio, ſivè ut alii volunt, confirmatio, in hoc differens à prima Feudi per Inveſtituram acquiſitione, quod 7 per renovationem novum Feudum non acquiritur, ſed vetus renovatur: at in acquiſitione Feudi per Inveſtituram, verè fit novi Feudi, quod anteà non erat, acquiſitio, veluti per novam ex Patrimonio Domini Feudi conſtitutio- 8 nem, nulla inquiſitione habitâ, quid Juris hic novus Vaſſallus, aut ejus Majores in eo Feudo habuerint, *Tſernia in cap.1. §. Sciendum num.6. de Feud. recognit. Afflict. cap.1. num.16. tit. de controv. inter Vaſſall., & Epiſcop., Thom. de Marin. de generib., & qualitat. Feudor. titul.2. qu.2. num.69., Schrader. de Feud. part.5. cap.2. n.33., & ſeq., & part.6. cap.3. num.29., & ſeq., Roſenth. eodem tractat. cap.6. concluſ.58 num.5., & concluſ.68. num.1., Thomas Cragius de Riccartoun in Jus Feudal. lib.2. titul.12. §.1.*, indè certè ſequitur, quod cum Inveſtitura ſit ante 9 omne Jus feudale, & prævaleat uſibus omnibus, atque conſuetudinibus feudalibus, ea dumtaxat mente compilatis: ut ſciretur quid eſſet ſervandum, quando deficeret Inveſtitura, ut admonet. *Andr. de Tſernia in prælud. Feudor. num.15.*, relatus à *Muradeo deciſ.* Neapol.3. *poſt ſuum tractat. criminal., Arniſeus de Republic. lib.2. c.2. ſect.7. num.9., Struvius in ſyntagm. Jur. Feudal. cap.1. aphoriſmat.11. num.2.*, ideòque ejus tenor ſervandus ſit, tametſi naturæ Feudi, & 10 conſuetudinibus feudalibus adverſaretur, per *Textum in Cap. Duo Fratres tit. de duob. Fratrib.18. lib.2., Roman. conſil.493. num.1., Decius conſil 78. num.6. conſil.614. num.3., & conſil.680. num.1., Soccin. Jun. conſil.77. num.13. lib.1., Pariſ. conſil.5. in princip. lib.1., Tiraquell. ad Leg. Si unquam verb. libertis num.9. Cod. de revocan. Donation., Schrader. de Feud. par.5. cap.2. n.30., de Marin. allegat. Jur. allegat.92. num.77.*, in- 11 dè, inquam, ſequitur, quod in concedenda renovatione Feudi, tamquàm lex, inſpicienda ſit prima Inveſtitura, quæ dicitur baſis, radix; & fundamentum reliquarum, quæ ab illa normam accipere debent, ad *Textum in cap.1. titul. de* 12 *duob. Fratrib. lib.2., Tſernia in Cap. Imperialem §. Quoniam de prohibit. Feud. alienat., Paul. de Caſtr. conſil.154. column.2. in princip., Pariſ. conſil.17. num.17. lib.1., & inter conſil. Feudal. conſil.1. num.153., Brun. conſil.28. column.2. verſic Hinc dixit, Gaill. obſervat.49. num 3. lib.2., Zaſ. in tractat. feudal. par.6. num.23., Schrader. mox citat. num.30., Roſenth. eodem tractat de Feud. cap.6. concluſ 69. num.7., de Marin. dicta alleg.72. num.76. clar. mem. Card. de Luca de Feud. diſc.53. num.7., Pegas reſol. forenſ. cap.28. num.313.*

Adeò quidem ut Dominus, & Vaſſallus ſeſe ad illam veluti regulam, & legem fundamentalem dirigentes, nonniſi ſub eiſdem pactis, conditionibus, & proviſionibus contentis in priori Inveſtitura, ejuſdem renovationem concedere 13 valeant, eaſdem omninò in iſta comprehendendo perſonas, quæ in priori continebantur, *Alexand. conſil.9. num.3. lib.3., & conſil.5. num.18. lib.5., Schrader. de Feud. part.4. cap.2. num.12.*, qui loquitur in *difficiliori caſu, reverſionis* videlicèt ad Dominum directum rei ſolitæ in Feudum concedi, quæ alteri deindè concedatur, *Cragius in Jus feudal. dicto lib.2. titul.12. §.4. verſic. ſciendum tamen*, qui idcircò admonet, id unicè, & ſummâ diligentiâ à Dominis curandum, nè ullam renovationem concedant, niſi 14 prioribus inſpectis, & conſideratis; quapropter ſi quæ in poſterioris renovationis intelligentia difficultas, aut dubietas oriatur, nedùm ſemper recurrendum eſt ad primam, ex qua clauſulæ omnes, conditiones, pacta, & conventiones in ipſa contentæ, ad ſequentem trahuntur, utpotè quæ nihil novi Juris tribuit, ſed vetus ſolummodò

Digitized by Google

modò confirmat, Vveſembec. conſ.121. num.58.,
& conſil.41. num.102. & 114., Cephal. conſil.307.
num.78., Schrader. de Feud. part.5. cap.2. n.33.
& ſeqq. & num.44., Zaſ. in tractat. de Feud.
part.0. num.23., Curt. eodem tractat. part.2. 2.
part. princip. num.44., & poſt alios a ſe relatos,
reſpondit Menoch. conſil.1. num.8., Frideric.
ab Andler. Juriſprud lib.2. tit.9. num.19., ubi
15 quod renovatio tunc fieri dicitur, quando actus,
qui præceſſit, cum ſuis qualitatibus, & ſecun-
dum naturam ſuam, nihil addendo, vel detra-
hendo denuò fit, Magon. deciſ. Florent.1. n.18.,
& ſeq., & deciſ. Lucen.48. num.19. Verùm præ-
terea, ſi quid in poſteriori Inveſtitura continea-
tur, quod deviet à prima, id in ſecundam, vel
per errorem irrepſiſſe, vel per ſubreptionem im-
petratum præſumitur, Crag. dicto tit.12. §.4. in
fine verſic. nempè in hac renovatione, Struvius
in ſyntagm. Jur. Feudal. cap.10. aphoriſmat.6.
num.1., Roſenthal. de Feud. cap.6. concluſ.69.
num.14., Capyc. latr. deciſ.70., ubi ſequendo
16 Afflictum dixit, quod ſemper attendi debet tenor
primæ Inveſtituræ, & propterea omnes aliæ con-
firmationes ab illa debent regulari, nulla habita
ratione de alteratione facta in ſecunda Inveſtitu-
ra, ſivè conceſſione, ut habetur ex Afflicto de-
ciſ.195., quia præſumitur erronea.

Et optimâ quidem ratione, quia ut jam jam
dicitur, ſicuti Princeps antiquas Inveſtituras
17 immutare nequit, Bald. conſil.327. num.8. &
per tot. lib.1., Gaill. lib.2. obſervat.49. num.2.
& 3., & ſeqq., ità neque id facere voluiſſe præ-
ſumendus eſt, ut arguit Frideric. ab Andler. in
ſua Juriſprud. loco mox citat., Pegaſ. reſol. fo-
renſ. cap. 8. num.313. dicens, adeò ſemper at-
tendendam eſſe formam prioris Inveſtituræ, ut
pactiones in poſteriori contentæ, tametſi diſpo-
18 ſitioni Juris magis eſſent conformes, nullo nu-
mero habendæ ſint, & ante iſtos tradiderunt
Pariſ. conſil.17. num.17., & conſil.23. num.67.
lib.1., Decius conſil.468. num 27 & ſeq., & con-
ſil. 98. num.18., Zaſ. de Feud. part.6. num.16.
inter tract. magn. tom.10. part.1. fol.309., Ro-
ſenthal. de feud cap.6. concluſ.69. nu.36., Gaill.
lib 2. obſerv.49. num.3., Hieronym. Garzon. de
fœmin. ad feud. recipien. inter tract. magn. tom.10.
part.. fol.166. à tergo col.1. verſ.5. ampliatur,
Afflict. dec.195. num 5., ubi quod, mediis ne-
glectis, prima tantum, & ultima attendi de-
beat, Capic. Latr. dec.70. num.44.

Jure igitur meritòque ſi prima Inveſtitura ità
concepta ſit, ut Maſculos, & fœminas compre-
hendat, ac fœminas proximiores ultimo poſſeſ-
ſori, & de linea potiori, primogeniali videlicèt,
præferat Agnatis tranſverſalibus remotioribus,
19 lineæ prerogativam minimè habentibus; licèt in-
numeræ deinde ſequantur renovationes favore
dumtaxat Maſculorum factæ, fœminis ex pri-
mordiali Inveſtitura alioquin ſucceſſuris mini-
mè nocebunt, per Text. in alibi citat. cap. duo
fratres tit.18. de duob. fratrib. lib.2. ubi Gloſſ.,
Paul. de Caſtr. conſil.61. per tot., Gozzadin. con-
ſil.53. num.18., Soccin. Jun. conſil.76. num.13.
& pluribus ſeqq., & conſil.77. pariter num.13.
lib.1., Dec. conſ.445. num.23., conſ.468. num.27.,
& conſ.498. num.18., diſertè dicens fœminas
venire poſſe ad ſucceſſionem Feudi virtute anti-
quiſſimæ Inveſtituræ, in qua vocabantur mini-
mè curatis poſterioribus Inveſtituris, quæ de
Maſculis ſolummodò loquebantur, Schrader. de
feud. quæſt.5. cap.2. num.39., Gizzarell. dec.28.
num.49., Capyc. Latr. dec.70. loco citat.

Idque validiſſimis rationibus confirmant Do-
ctores animadvertentes, ex primordiali Inveſti-
tura per ſtipulationem primi acquirentis quæſi-
tum dici jus irrevocabile Perſonis omnibus in ea 20
comprehenſis, quod à Supremo Domino tolli,
aut minui nequit, optime Bald. conſil.327. leg.1.
per tot., Dec. dicto conſil.498. num.19., Soccin.
Jun. conſ 76. loco mox citato, & conſil.77. n.124.
lib.1., Tiraquell. de Jur. Primogen. quæſt.21.
numero 3., Jul. Clar. receptar. ſentent. libro 4.
§. Feudum quæſt 74. num.8. verſ. final., Molin. de
Primogen. Hiſpaniar. lib.1. cap.8. num.32., Ro-
ſenth. de Feud. cap.6. concl.69. num.35., cap.7.
concluſ.19. per tot., & præſertim num.46., In-
trigliol. de Feud. cent.1. quæſt.10. num.59., &
ſeqq., & cent.2. art.2. num.268., & Giurb. de
ſucceſſ. prælud.5. num.5. & ſeqq. num.9., pluri- 21
bus allatis auctoritatibus inquiens, quod primam
Feudi natura in Succeſſorum præjudicium mutari
à Principe non poteſt., clar. mem Cara de Luca
de Feud. diſc.5. num.2. & ſeqq, Gizzarell. dicta 22
deciſ.28. num.50. Et ſanè, ſi decet beneficium
à Principe conceſſum, perpetuò manſurum eſſe,
ut latè ad rem noſtram, dictam regulam exor-
nando, tradit Soccin. dicto conſ.77. num 124.,
propterea que eidem venire non licet contra
promiſſionem ab Anteceſſore ſuo factam, idem
Soccin. conſ.76. num.14. & conſ.77. loc. mox cit.
quantò certè firmius manere, atque immutabi-
le perpetuò eſſe debet Jus, & beneficium illud,
quod ex contractu Inveſtitura conceſſæ ab An- 23
teceſſore quæſitum fuit Perſonis, in illa com-
prehenſis, Cravet. conſil.54. num.2., Schrader.
de Feud. par.4. cap.1. num.21., ubi ex Baldo in
leg 1. num.3. ff. de conſtit. Princip. ait, quod li-
cet Succeſſor Imperatoris ex contractu à Præde-
ceſſore ſuo celebrato non obligetur, hoc tamen lo-
cum non habet, quando Imperator facit ea, quæ
ſunt de natura, vel conſuetudine ſui officii, quale
eſt rem Imperii alteri in Feudum concedere, hoc
enim factum Succeſſorem ſuum omninò ratum ha-
bere cogi, argumento Textus in §. Ex hoc verò
jubemus Auth. ut nulli Jud. = & generaliter apud
Carpzov. ad leg. Reg. Germanic. cap.3. ſect.14.
num.18., aliis relatis, tradentem, Succeſſorem
obligari conventionibus Anteceſſorum nimirum
quæ ex natura, & conſuetudine Officii Regii ini-
tæ fuerunt: Quamobrem nec etiam ab ipſo Sum- 24
mo Pontifice Inveſtituram ab Anteceſſore con-
ceſſam revocari poſſe in præjudicium in ea com-
prehenſorum, ex conſil.23. Alexandri vol.5. tra-
dit Curt. de Feud. quæſt.12. num.2. inter tract.
magn. tom.10. par.2. fol. mihi 56. à tergo, Tapia
de Conſtitut. Princip. cap.9. 2. par. num.11. = 25
Immo verò nec etiam de plenitudine poteſtatis
id à Supremo Principe fieri poſſe cenſent Docto-
res,

res, ob eam rationem, quod obſervare conventiones, & pacta ſit de jure gentium, à quò nec
26 ipſe Princeps eſt exemptus, *Faguan. in cap. Ex epiſtola num.30. de probat., Soccin. Jun. conſ.76. num.15., & conſ.77. num.124., Dec. conſ.445. num.22. in fine, Joann. Gallic. inter conſ. Feudal. conſ.2. num.68., & ſeq., Roland. conſ.25. num.35. vol.3., Crot. conſ.370. num.16., & ſeq. lib.3., Pariſ. conſil.82. num.52. vol.1., Gabriel. commun. concluſ. titul. de jur. quæſit. non tollen. concluſ.1. num.6., Menoch. de arbitrar. quæſt.48. num.7., Marta de ſucceſſ. legal. par.1. quæſt.12. art.2. num.17., Schrader. de Feud. par.5. cap.2. n.40., & ſeq.*

§. II.

Agitur de præjudicio, quod afferretur pluribus Perſonis comprehenſis in Bulla, ſivè Inveſtitura Julii II., ſi in renovatione hodie petita ab Imperatore, mutaretur ordo in illa ſtatutus.

AD regulas igitur ſuperiori §. traditas, redigendo rem, de qua agitur, dicendum videretur, nullâ juſtâ ratione Summum Pontificem aſſentiri poſſe innovationi primordialium Inveſtiturarum Clementis IV., & Julii II. hodiè petitæ: nam cum agatur de ſimplici illarum renovatione, quippè ad eam dumtaxat conſequendam Jus habet Imperator Carolus VI., hæc nonniſi ad earumdem normam concipi poteſt, nec integrum eſt novum in illa conſtituere ordinem, quo Maſculi ex Maſculis, tametſi tranſverſales præferantur fœminis, earumque Deſcendentibus lineæ primogenialis prærogativa gaudentibus, ideoque nedùm ad ſucceſſionem dictorum Regnorum expreſsè vocatis, ſed prælatis Maſculis tranſverſalibus gradus, & lineæ remotioris, qui admitti non poſſent, niſi extinctâ lineâ primogeniali, quæ adhùc durat in fœminis. In præſenti namque hypoteſi, nedùm adeſt Philippus V. deſcendens ex fœmina primogenita, ſed adſunt etiam Archiduciſſæ filiæ Joſephi I. Imperatoris fratris Primogeniti Caroli VI. quibus propterea favet prærogativa lineæ primogenialis deſumenda ex earum Parentis perſona; Prætereaque cavendum quoque eſt, nè præjudicium ullum paretur Deſcendentibus ipſius Caroli VI., nam ſi Deus, ut votis omnibus orandus, exorandusque eſt, illi dederit filios maſculos, eorumque Primogenitum mori contingeret, relictis dumtaxat filiabus fœminis, illarum Primogenita tamquam expreſsè vocata, vigore prælationis ſibi conceſſæ in antiquis Inveſtituris præferenda certè eſſet Patruo; & nihilominus vigore renovationis hodiè petitæ, inverſo dicto ordine, Patruus eam excluderet, quod, ut demonſtratum eſt, improbatur omnibus ſuperiùs traditis Juris Feudalis regulis.

Immò verò, adeo eædem favent comprehenſis in Inveſtitura, ex eaque potiora Jura deſumentibus, ut Supremus Dominus admittendo ad
27 fidelitatem Secundogenitum, non idcircò præjudicet Primogenito, qui alioquin ſucceſſurus eſſet in Feudo, ut poſt *Dynum in leg. inter quos §. Alieno ff. de damn. infect.* expreſsè voluit *Alberic.*, quem refert, & ſequitur *Tiraquell. de Primog. quæſt.22. num.3. Betſ de Primog. famil. illuſtr. cap.9. num.7.* ſumens argumentum ex *Textu in cap.1. tit. qui ſucceſſ. teneant., & c.1. §. Si quis inveſtierit, de Feudo dato in vicem legis commiſſoriæ*: cumque, ut dictum eſt, Supremus Dominus nèc velit, nèc velle præſumatur alterare antiquam Inveſtituram in alteriùs præjudicium, propterea, non ſolum in renovatio- 28
nibus apponi ſemper conſuevit Clauſula illa = *Salvo Jure Tertii* = Verùm prætereà, licèt talis Clauſula non exprimatur, ſemper tamèn ſuàpte natura ſimilibus renovationibus ineſſe cenſetur = *Neque enim ea mens renovantis Inveſtituram eſt, ut alicujus Juri præjudicet, nec, ſi velit, poteſt: nam Jura aliorum illibata ex renovatione ſervari certum eſt*, ut his verbis loquitur *Cragius lib.2. d. tit.12. §.6. verſ. quæri ſolet*, & ante eum docuerunt *Zaſ. in tract. de Feud. 6. par. num.17. & ſeqq., Schrader. eodem tract. par.5. cap.2. n.47., Roſenthal. de Feud. cap.6. concluſ.68. numero 2.*, apud quos alii.

§. III.

Afferuntur rationes, ob quas in renovatione Inveſtituræ concedenda Imperatori Carolo VI. juſtè ſtatui poſſe videtur ordo ſuccedendi diverſus ab illo tradito in primordialibus Inveſtituris, & præſertim in illa Julii II. utque id faciliùs probetur.

PRIMO LOCO HOC §.

Ponitur regula generalis in Regnorum Succeſſionibus ſervanda, quæ diverſa eſt à communibus regulis, cum quibus privatorum Vaſſallorum Cauſæ, & Succeſſiones deciduntur.

ETſi primo oculorum conjectu, rationes, & Feudalis Juris regulæ copioſè hactenus allatæ, plurimum urgere videantur: nihilominus cum nulla in univerſo Jure, regula adeo firma 29
cónſtituta reperiatur, quæ exceptionem non admittat, & ut reſpondit *Paulus lib.16. ad Plautium*, illa conſtituatur, *non ut ex regula Jus ſumatur: Sed ex Jure, quod eſt, regula fiat, ut* 30
leg.1. ff. de regul. Jur., Thabor. axiom. Jur. libro 16. cap.30. axiom.2., & 4. profectò, ſi ſpectemus Jus, quod in ſimilibus Cauſis ſtatuendum eſt, facilè demonſtrari poſſe arbitror, quod tametſi Regnorum quoque ſucceſſiones, eo regula└itèr Jure, atquè ordine deferantur, quo ca- 31
piuntur feudales, emphyteuticæ, aliæque ejuſcemodi ſucceſſiones ex pacto, & providentia delatæ, quibus illæ aſſimilantur, ut apud *Hug. Grot. de Jur. Bell., & Pac. lib.2. cap.7. §. 19.*,
attamèn, eaſdem non ſemper communibus re- 32
gulis definiendas, ſed decidendas eſſe Jure quodam eminentiore, deſumendo videlicet ex publica utilitate, & publicæ tranquillitatis ratione, certè prævalente, ac vincente Jus perſonale Succeſſorum, ſivè certi generis Perſonarum, quæ

Jure

Digitized by Google

33 Jure ſanguinis, vel vigore Inveſtituræ, aut cu-
juſvis alterius diſpoſitionis ad iſtiuſmodi ſucceſ-
ſiones vocatæ dici queant, ut rectè admonuit
Alciat. Parergon. lib.8. cap.15. ſol.400. num.50.
dicens aliud in aliis fiduciis, aliud in Imperiis
obſervandum eſſe, ibi = *Et licet in aliis fiduciis
aliud ſit, in Imperiis tamen hoc obſervandum vi-
detur &c.*

Enim verò, non agitur de Feudo aliquo pri-
vatis Vaſſallis conceſſo, in cujus propterea In-
veſtitura à Domino Supremo data, vel extraden-
34 da, ſi aliqua emerſerit controverſia, ex præſcri-
pto Legum feudalium, de quibus latè per *Inno-
centium in cap. Cæterum num.1., & ſeqq. de Ju-
dic.*, ubi etiam ceteri Canoniſtæ, *Hoſtienſis*, nem-
pè *Abbas*, *Joannes Andreas*, *Felinus*, *Fagna-
nus*, & alii, eadem cognoſci, ac tutò, & facile
decidi queat, vel apud Patres Curiæ, vel aliud
Supremi Domini Tribunal, ſed agitur de duo-
35 bus ampliſſimis Regnis, quorum pacificæ poſ-
ſeſſioni adeò conjuncta ſemper fuit S. Sedis in-
columitas, atque Italiæ ſalus, *ut tunc demùm il-
læ cum Pacis amænitate reſtitui conſueverint,
quum dictorum Regnorum firmo, ac ſtabili Poſſeſ-
ſori Inveſtitura conceſſo fuit.*

Quapropter communes regulæ, quæ in pri-
vatorum Cauſis ſervandæ omnino ſunt, ad Re-
36 gnorum Succeſſiones trahi ſemper non poſſunt:
eorum quippè Jura, non ex Succeſſorum com-
modis, ſed ex publica utilitate metienda ſunt,
*tutela namque, & procuratio Reipublicæ ad uti-
litatem eorum, qui commiſſi ſunt, non ad eorum,
37 quibus commiſſa eſt, gerenda eſt* = ex *Cicerone
lib.1. de offic.*; rectè igitur *Larrea deciſ. Grana-
ten.8. num.105.* ait, quod in illis = *utilitas pu-
blica, Populi voluntas, & rerum ſtatus id ſuade-
re poteſt, & juſtiſſimum efficere* = quod in priva-
torum ſucceſſionibus tale videri non poſſet,
quam deciſionem probat *Teſmerus ad Hug. Grot.
de Jur. Bell., & Pac. lib.2. cap.7. §.19. litt. A.*
dicens = *Succeſſio quippè in Regno ad modum il-
lum ſuccedendi inter privatos dirigi non poteſt,
ſed ſecundùm voluntatem, utilitatemque Populi
metienda eſt* = *Boecler. ad idem cap. Hugon. Grot.
§.12.*, idemque priùs docuit *Luc. de Penna in
leg. Nepotes 3. Cod. de his qui num. liberor. lib.10.
num.6.*, ibi = *Regni quippè ſucceſſio ſic deferenda
eſt, ut non tàm attendatur utilitas Succeſſorum,
38 quàm commodum ſubiectorum*, *Canon.43. §. Ecce
quæſt.1.* *hujuſmodi namque Dignitates ad onus po-
tiùs quàm honorem conferuntur*, *Canon. illud 8.
quæſt.1.*, eumque hoc loco ſequitur *Grammatic.
deciſ.1. num.7., & num.20.*, *idem Luc. de Pen-
na in leg.1. num.12. in fin.*, *Cod. de privileg. eo-
rum, qui in Sac. Palatio &c. lib.12.*, & *in leg.
Tyroneſ. 3. Cod. de Tyronib. eodem lib.12. nu.10.*
ibi = *Dicas, quod Regni, & hujuſmodi Principa-
tuum ſucceſſiones deferendæ ſunt, non tàm ad uti-
litatem ſuccedentium quam ad commodum ſubie-
ctorum* = *Zaſ. conſ.8. lib.1.* quem refert *Mantic.
de tacit., & ambig. lib.23. tit.27. num.45.* ità lo-
quens = *Et quidem in Succeſſionibus Regnorum
magis ſpectari debet publica utilitas ſubiectorum,
39 & habilitas ſuccedentis, quàm gradus, & ordo
ætatis* = *Alciat. tom.2. lib.8.*, *Parergon. cap.15.
num.40. ſol.400.* inquiens = *Etenim Imperio non
eo conſtituta ſunt, ut unus ſuper alios locupletior
fieret, ſed ut commodiùs res publica per unum ad-
miniſtraretur* = *Cald. Pereir. de nominat. Emphyt.
quæſt.13. num.59.*, ubi ait = *Et eſt in promptu
hujus rei ratio, ſi conſideres, Regiam ipſam Digni-
tatem, omnemque ſupra Populum Juriſdictionem,
& Imperium in Reipublicæ utilitatem principali-
tèr inſtitutum fuiſſe* = eumque refert, & ſequitur
Roxas de incompatibil. lib.2. cap.6. num.11., &
hanc eſſe communem, frequentiſſimamque
Philoſophorum, & Legumlatorum, & Sancto-
rum etiam Doctorum ſententiam, teſtatur *Fer-
dinand. Vaſq. controv. illuſtr. lib.1. cap.1. nu.10.,
& ſeqq. dicens ex Guerrerio cap.54. num.1. & 19.*
Regnum non eſſe propter Regem, ſed Regem
propter Regnum, *Card. Palæot. de Sac. Conſiſtor.* 40
Conſult. part.1. quæſt.3. art.8. ſol.39. lit.B. pa-
riter dicens quod *Rex propter Regnum, non Re-
gnum propter Regem fuit inſtitutum* = aliiſque
relatis, eadem ſententià loquitur *Antunez. de
Donation. tom.1. part.2. lib.1. cap.1. num.13.*,
& conſonant auctoritates opportunis locis ube-
rius afferendæ, *§. Nempè IV. & V.*

Copioſius etiam id explicat *Arniſæus de Re-
public. lib.2. cap.2. ſect.7.*, ex quo propterea non
pigebit pauca quædam exſcribere. Poſtquàm
enim Superioribus numeris d. Sectionis ſolidis
argumentis probaverat, privatas res, & jura adeò 41
inſervire publicæ utilitati, ut poſſeſſori eripi,
& in Reipublicæ commoda impendi poſſint,
ideoque Legiſlatorem nocere poſſe privatis he-
redibus, ut ſervet totum Reipublicæ corpus,
num.6. optimè ad rem noſtram ità loquitur =
*Hinc enim accerſenda nobis eſt ratio Succeſſionis
publicæ, & non ex utilitate aliqua privata, quia
privata utilitas ubique cedit publicæ, ſeù, ut ait
Cicero 3. Officior. in princip., vincit utilitas pu-
blica honeſtatem, & proindè Robert. Bruſſius me-* 42
*ritò diſputabat contra Adverſarios: Regna non
poſſe dividi ad inſtar Prædiorum privatorum* = &
rem confirmando argumentis, & exemplis *n.8.,
& 9.* veluti elementarem regulam ſtatuit, quod
*in Succeſſione Principum, caput deliberationis eſt
ſalus Reipublicæ, cui omnia privatorum commoda,
comiter ſe ſubmittere, & cedere coguntur. Fun-
damentum enim totius hujus deciſionis conſiſtit in
eo, quod Regna, & Principatus non transferri de-
beant, ut privatæ hæreditates* = ut enim ipſe in-
quit, in Rempublicam nemini Jus quæſitum,
ibi = *Noſtra quidem diſputatio reſpicit potiſſimum* 43
*conſtitutionem Reipublicæ, in qua nemini adhuc
Jus quæſitum eſt?* Quo jacto firmiſſimo publici
Juris fundamento, ratione nimirùm bene ordi-
nandæ, conſtituendæque Reipublicæ, indè rectè
arguit in Regalibus Succeſſionibus, tametſi ju-
re Sanguinis delatis, facilè expediri poſſe con-
troverſiam illam = *De mutanda diviſione Regni,
Feudive Regalis inveterati in Succeſſionem Pri-
mogeniti unius* = quemadmodum etiam = *Conſti-
tuto hoc principio, quod à privatorum rerum jure,
ad publica non liceat argumentum ducere* = ut
ipſe prius *num.6.* probaverat exemplo Mariæ
Sco-

Digitized by Google

Scotiæ Reginæ: paritèr indè infert, quod licèt
Matrimonii vota ſint libera, & mulier cum per-
ſona transferat in Virum Bona omnia ſua: ut
etiam licèt ex Patre tota hereditas deferatur ad
Liberos, tametſi ex inæqualibus, immò turpi-
bus nuptiis ſuſceptos, non ità tamen res ſe ha-
beat in Regnis: inquit enim = *Nàm licèt vota*
Matrimonii ſint libera: tamen ſi qua accidat, ut
44 *filia hæres Regni relinquatur, non eſt in ejus te-*
meritate ponenda ſalus totius Reipublicæ, ut in
quem ferat vel cæcus amor, vel libidinoſus impe-
tus, eum Populo invito, Principem imponendi
poteſtatem habeat, cùm nec Principibus Viris de-
tur facultas futurorum Principum Stirpem indi-
gna aliqua perſona inceſtandi: Quemadmodùm
Henricum Regem Daciæ de Regno deturbarunt
45 *Subditi, quòd Lictoris filiam, impoſita Coronà*
juſtæ Uxoris loco ſibi eſſe voluiſſet, Thuan. lib.43.
hiſtor. nè fortè ſordidæ, & alienæ ſtirpes ſplen-
didis, & ingenuis natalibus ſubrogentur = & de-
nique *num.*11. prætermiſſis pluribus rationibus,
quibus confirmari poterat à privatis ad publica
non valere conſequentiam, duas affert ex intrin-
ſeca rei natura petitas, dicens = *Et ſexcenta dif-*
ferentiæ paſſim occurrunt, quorum duas præcipuè
eſt aſſignare rationes: unam ex natura poſſeſſionis:
alteram ex fine in quem poſſeſſio deſtinatur = bre-
viloquis hiſce verbis Auctor iſte perſtrinxit ſum-
mam totius publici Juris rationem, ob quam in-
ſpecto fine, ad quem ſuàpte natura ordinantur
jura ſucceſſionis in Regnis: ea quidem non ex
perſonæ alioquin ſucceſſuræ commodo, ſed ex
publica utilitate metienda eſſe compertum ſit.
Quamobrem haud inſcite *Carpzovv. ad legem*
*Regiam German. cap.*13. *ſect.*9. *n.*25. *ex Were-*
46 *mundo ab Erenberg.* ait = *In Regnis non habere lo-*
cum definitiones, & regulas Logicorum.

Si igitur, nonniſi ob Populi utilitatem conſti-
tutæ fuerunt tùm hæ, tum omnes illæ aliæ
communes regulæ, quibus præcipitur, quod ſuc-
47 ceſſio ſtet intra eos, qui deſcendunt à primo Re-
ge, ea enim Familia ob Nobilitatem electa cen-
ſetur: quod eadem jure Sanguinis ad illos defe-
ratur: quod fœminis præferantur Mares, quia
hi tùm ad Bellum, tùm ad alias Imperii partes
magis idonei Fœminis cenſentur: quodque inter
illos natu maximus eligatur, quia is judicio, aùt
perfectior jàm eſſe, aut prius futurus creditur:
quodque denique ſi in uno Regnum individuum
maneat, firmius illud futurum ſit, ut apud *Ol-*
*drad. conſ.*91. *nu.*8. *poſt med.*, *& num.*9., *& ſeqq.*,
Hug. Grot. de Jur. Bell., *& pac. lib.*2. *cap.*7.
*§.*13., *& pluribus ſeqq.*, *Puſendorf. de Jur. na-*
tur., *& gent. lib.*7. *cap.*7. *§.*12. *Araiſæus loco mox*
citat. alioſque, plura his ſimilia ad utilitatem
publicam ordinata referentes. At nihilominùs,
quia publica iſthæc utilitas vincere ſemper debet
tum illam Sanguinis, tùm cætera omnia perſona-
lia Jura eorum, qui alioquin ſucceſſuri eſſent:
48 propterea inde fit, quod ea, quæ ad Regnorum,
& Principatuum incolumitatem, felicitatem-
que in illorum ſucceſſionibus ità ordinata ſunt,
adeò firma, & immota manere non debeant,
ut mutari nullo pacto poſſint, ſi in eorumdem

detrimentum, & perniciem vergere noſcantur,
rectè *Bald. in Auth. hoc ampliùs Cod. de fidei-*
*com. num.*10. *verſ. Quæro an filii Regis, ubi lo-*
quens de ſucceſſione Primogeniti, ait = *Nàm con-*
ſuetudo Regni de præferendo Primogenitum, non
debet interpretari contrà utilitatem totius Regni = 49
& Baldi verba referunt, & ſequuntur *Tiraquel.*
*de Primogen. quæſt.*21. *num.*11. *& ſeqq.*, *Anto-*
nez. de Donat. tom 1. *par.*2. *lib.*1. *cap.*3. *num.*42.
idque etiam docuit *Grammatic. deciſ.*1. *num.*7.,
dicens = *Quod in Dominiis, & Principatibus, in*
quibus verſatur regimen Populorum, non tàm at-
tendendus eſt ordo Primogenituræ, quàm virtutis,
quæ in Principatibus perquiratur = *Alciat. t.*2.
*lib.*8. *Parergon. cap.*15. *num.*40. *fol.*400.

Confirmari id poſſet plurimis exemplis, at ex
illis duo ſeligam, quæ cæteris præſtant, tam-
quàm Pontificia auctoritate edita. Primum pe-
tam ex præclaro *Zachariæ Papæ* judicio, qui ex 50
inertibus Regibus Merovingiæ Stirpis, & noviſ-
ſime ex Hilderico Rege, Francorum Regnum
transferendum edixit ad Pipinum, ejuſque De-
ſcendentes, à Juramento fidelitatis Francigenas
omnes abſolvendo, ut habetur *in Can. alius* 3.
*cauſ.*15. *quæſt.*5., & luculenter refert *Baron. ad*
annum 751. *in princ.*, *& ann.* 752. *pariter in*
princip.; At verò ſi ob inutilitatem ſucceſſoris
ita Regni commodis efflagitantibus juſtè dero-
gatur ſucceſſioni, licèt jure Sanguinis illius Per-
ſonæ quæſitæ, id certè licebit ex alia etiam cau-
ſa publicam paritèr utilitatem reſpiciente.

Ut ad rem noſtram oſtenditur altero exem-
plo, quod in ipſa Regni Neapolis ſucceſſione,
judicio paritèr ſuo anno 1309. præbuit S. Sedes.
Ex Carolo I. Andegavenſe de utriuſque Siciliæ 51
Regno anno 1265. inveſtito à Clemente IV. ſuc-
ceſſio delata fuerat ad Carolum II.; eo autem
è vivis ſublato, cum ex Carolo Martello ejus
filio Primogenito, ac Hungariæ Rege ſuper-
ſtes eſſet Carolus Humbertus hujus filius pri-
mogenitus, paritèrque Hungariæ Rex, & Ro-
bertus Dux Calabriæ Caroli II. filius ſecundo-
genitus, orta fuit inter eos famigerata illa quæ-
ſtio, an in Regni ſucceſſione Patruus licèt ſecun-
dogenitus excludere deberet Nepotem filium
Primogeniti certè comprehenſum in Inveſtitu-
ra, cujus vigore pro obtinenda prælatione ad ex-
cluſionem Patrui Jura potentiora reddebantur
ex Doctoribus allegatis a *Theſauro quæſt. forenſ.* 52
*lib.*1. *quæſt.*35. *num.*8. *& ſeqq.*, Re delatà ad
Clementem V. directum, ac ſupremum Domi-
num Regni Neapolis, ideòque ſolum tantæ
Cauſæ Judicem ab eodem ſolemni judicio con-
ſiſtorialitèr edito, Patruus prælatus fuit Nepoti,
cujus ſanè Jura licèt potiora viderentur, adeò
quidem, ut *Bald. in lib. Liberti, libertæque* 10.
*ſub num.*24. *Cap. de oper. Libertor.* temerè re-
darguens Pontificium Judicium, dixerit = *Ideò*
neſcio, an Papa Bonifacius determinaverit veri-
tatem, & ideò in illo cap. Paſtoralis ſunt quædam
dicta quæ ſapiunt, & quædam quæ non ſapiunt ve-
ritatem Juris, & Papa ibi fuit partialis magis,
quàm qualis eſſe debuerat = nihilominùs juſtè ita
ob publicam utilitatem à Clemente V. judica-

tum fuiſſe, deindè docuit idem *Bald. in leg. ut inteſtato 3. in fine Cod. de ſuis, & legit. hæred.* his verbis corrigens, quod in mox retato loco
53 audactèr obloquutus fuerat = *Sed & illa fuit ibi ratio = quia Papa ita voluit propter publicam utilitatem Regni, & immenſam ſapientiam dicti Regis Roberti, qui fuit ſecundus Salomon, & quià ſufficiebat Regi Hungariæ Regnum Hungariæ, nec decens erat, quod in Eccleſia Dei eſſet duplex* = Baldi dictum, ſententiamque ſequuntur *Caſtrenſ. in leg. maximum vitium 4. num. 3. in fine, C. de liber. præterit.*, *Tiraquell. de Jur. Primog. quæſt. 40. num. 10.*, *Grammat. deciſ. 1. numero 19.* ibi = *& plus dicit idem Bald. in leg. 3. C. de ſuis, & legit. & in leg. ut inteſtato C. eodem tit., quod Papa ita pronunciavit in favorem Regis Roberti propter publicam utilitatem Regni, & propter immenſam ſapientiam dicti Regis, qui fuit ſecundus Salomon, & quod ſufficiebat Regi Hungariæ illud Regnum Hungariæ, maximè, quod ipſe Rex Robertus poſſidebat hoc Regnum, & non potuiſſet expelli à Regno abſque maxima ſtrage, & jactura ipſius Regni* = *Larat. in Theatr. feudal. tom. primo part. 9. dilucidat. 37. num. 129. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 35. num. 11., & in Mantiſſ. ad Moles poſt 4. part. fol. 8. num. 34.*, & loquens de hoc Romanæ Eccleſiæ judicio *Alciat. tom. 2. Parergon. lib. 8. dicto cap. 55.*, ait quod *Rex Robertus adverſus Hungarum Apuliæ Regnum Eccleſiæ Romanæ judicio obtinuit, quod Caſtrenſis prudentiæ Roberti tributum fuiſſe ſcripſit* = Pontificiæ autem Sententiæ juſtitiam vindicat ſubdendo = *aliud in aliis fiduciis, aliud in Imperiis ſervandum eſſe* = ut relatis ejuſdem *Alciati* verbis notatum fuit *§. Et primo, & §. Quapropter.* Nec omittendum, Clementi V. in eo Conſiſtoriali Judicio non defuiſſe recens, quod ſpectaret, ac ſequeretur exemplum, ſumptum ex ſimili prælatione in ſucceſſione Regni Caſtellæ, in qua Patruus licèt ſecundogenitus
54 prælatus fuerat filio Primogeniti prædefuncti, illud autem, ex *Petrarca de vita ſolitaria lib. 2. ſect. 6. cap. 3.* refertur à *Franciſco Pagi in Breviar. geſt. Pontif. Roman. tom. 2. par. 2. in vita Clementis VI. n. 15. fol. 88.* an. 1269. Blanca filia S. Ludovici Francorum Regis nupſit Ferdinando, cognomento de Cerda majori filio Alphonſi X. Caſtellæ Regis, eâ lege, ut Liberi, qui hujuſmodi nuptiis procrearentur, etiamſi Ferdinandus eorum Parens ante obitum Patris ſui moreretur, ſuccederent in Regno Caſtellæ, poſt obitum Alphonſi Avi, excluſis aliis filiis, Ferdinandi fratribus minoribus: iiſdemque pactis cautum, ut Ludovicus Rex ſanctus ſuo, & filiorum nomine jure decederet, quod in Caſtellæ Regnum obtinebat ex parte matris ſuæ Blancæ. Ferdinandus Cerda anno 1275., ante Alphonſum Patrem obiit relictis duobus filiis, Alphonſo nempe, & Ferdinando, quorum prior ex pactis conventis Alphonſo Avo ſuccedere debebat; ſed ſanctius ejuſdem Alphonſi X. filius ſecundogenitus, quaſi Alphonſum Patrem ſuperſtitem proximo cognationis gradu attingeret, Regnum invaſit excluſis à jure ſucceſſionis Alphonſo, & Ferdinando Nepotibus: quo factum, ut Alphonſus, exhæres vulgò nuncupatus, in Galliam perrexerit, ubi Uxore ductâ, duos ſuſcepit filios, quorum natu minor Carolus fuit Conneſtabilis Franciæ, & major natu Ludovicus anno 1344. factus eſt Princeps Inſularum fortunatarum &c. deindeque rem proſequens, ſic ſubdit *quæ ex Spondano excerpta*, qui addit Ludovicum filium reliquiſſe, nomine Joannem, per quem propagata dicitur illuſtris Familia Cerdarum in Caſtella.

Et re ſanè verâ Patruum fortiſſimum, & Regno quidem digniſſimum Principem ob ſolam publicam Regni utilitatem prælatum fuiſſe Nepoti, agnovere etiam Scriptores Hiſtoriæ Regni Neapolis; hujus namq. Clementis V. Judicii, & Baldi ſententiæ meminit his verbis, *Pandulph. Collenut. in Hiſt. Regn. Neap. lib. 5.* = *In fine dichiarò il Papa, che Roberto ſuccedeſſe. E dice Baldo Perugino ora illuſtre Dottore, che la ragione, che moſſe il Papa, fù l'utilità publica del Re-* 55
gno per l'immenſa ſapienza del detto Rè Roberto, che fù riputato un'altro Salomone, e perchè al ſuo Nipote dovea baſtare il Regno d'Ungheria.

Et *Collenutium* referendo id etiam teſtatur *Raynald. tom. 15. ad annum 1309. num. 18.*, ibi = *Roberti Cauſa vicit Clementis Pontificis auctoritate, cum id Siculæ rei conduceret, tùm ob Roberti ſapientiam, ac ſcientiam militarem, tùm nè Carolus, qui vix Hungarico Regno ſufficeret, alterius Regni mole obrueretur, cùm maximè ea Regna disjuncta eſſent, Belliſque graviſſimis ſæpius fluctuarent.*

Luculentius tanta res enarratur ab *Angelo Conſtantii* in ſua Hiſtoria Regni Neapolis initio Libri quinti dicente, Roberti negotium cum Summo Pontifice, & DD. Cardinalibus ſapienter tractatum fuiſſe à Bartholomæo de Capua = *Dottore in quel tempo eccellentiſſimo di Legge, ed Uomo, che per aver tenuto il primo loco molt'anni nel Conſiglio del Rè Carlo era diventato per molta iſperienza prudentiſſima in prattiche di Stato. Coſtui trattò gagliardamente la coſa del Duca in publico, e in privato col Papa, e co' Cardinali, dimoſtrando, che oltre a quella ragione, che davano le Leggi al Duca, era neceſſario per l'utilità publica d'Italia, e del nome Criſtiano, che il Regno doveſſe darſi a Roberto Duca di Calabria Signor ſavio, ed eſpertiſſimo in Pace, ed in Guerra, ed non più toſto al Giovane Rè, il quale ſenza riconoſcimento alcuno delle coſe d'Italia, nato, e allevato in Ungheria, frà coſtumi del tutto alieni dagl'Italiani, eſſendo sforzato di governare il Regno di Napoli per mezzo di Miniſtri, a niun modo averia potuto mantenerlo in pace, parendo coſa non meno impoſſibile, che inconveniente, che il Duca di Calabria, il Prencipe di Taranta, e il Prencipe d'Acaja Zii del Rè, e Sigeori nel Regno tanto potenti aveſſero di ſtare ſoggetti a' Baroni Ungeri. Onde al fine ſentenziato in favor del Duca al primo d'Agoſto del medeſimo anno fù dichiarato in publico Conciſtoro Rè di Napoli, ed Erede negl'altri Stati di Rè Carlo ſuo Padre, e agli 8. di Settembre nella Città d'Avignone fù con tutte le cerimonie coronato.*

Ex

Ex *Angelo Conſtantii* ità etiam ſcripſit *Jo: Antonius Summoute* in *Hiſtoria Neapol. tom. 2. lib. 3. cap. 3. in princip.*, & relatâ *Baldi* ſententiâ in dicta *leg. 3. Cod. de ſuis, & legit. hæred.* ait = *Il Papa ſentenziò in favor di Roberta sì per utilità del Regno, come per la ſua gran ſapienza, che era reputato un ſecondo Salomone, baſtando al Rè di Ungeria il ſuo Regno, tanto più, che Roberto eſſendo ſtato inſtituito Erede da Carlo ſuo Padre del Regno di Napoli, non averia potuto eſſerne rimoſſo ſenza gran ſtrage, e danno notabiliſſimo univerſale.*

At id ipſe etiam Rex Robertus, ſuo facto declaraſſe, ac Judicio confirmaſſe viſus fuit: con-
56 ſcientia namque permotus, ad Martelli ſtirpem Regnum poſt ſuum obitum redire, curavit, teſte *Paulo Æmilio rerum Gallicarum lib. 9.* paulò poſt initium ſic ajente = *Robertus excluſo Carolo Hungaro, Fratris maximi natu jàm defuncti filio, ipſe in Regnum cis Fretum Siculum, Provinciamque Maſſilienſem Patri ſucceſſit. Tres, & triginta regnavit annos, magna Imperii, prudentiaque gloria. Neptes duas ex Carolo filio, cui ſuperfuit habebat. Minoris obſcura fama, Joannam majorem collocavit Andreæ, Caroli Hungari Regis minori filio, ad ſe in ſpem hæreditatis evocato: animi conſcientia, & Religione permotus, ut ad ſtirpem Martelli rediret Regnum, quo eam fraudaſſe videri poſſet* = & ſic ante eum ſcripſit *Bald. in leg. ſi viva matre ſub num. 3. Cod. de Bon. matern.* ibi = *Quapropter Rex Robertus conſcientia ductus, ſtuduit transferre Regnum Siciliæ ad Regnum Hungariæ, quando deſponſari fecit glorioſam Reginam Joannam per Illuſtrem Andream filium Regis Hungariæ, cujus votis invida fortuna non favit* = & ſequuntur *Caſtrenſ. in d. leg. maximum vitium 4. nu. 3. in fine Cod. de liber. præterit., Barbat. conſ. 10. num. 31. & ſeq. lib. 2., Tiraquell. de Jur. Primogen. dicta quæſt. 40. n. 10., Grammatic. dicta deciſ. 1. num. 21., Larat. in Theatr. feudal. tom. 1. par. 9. dilucidat. 37. n. 130., & in Mantiſs. ad Moleſ. loco ſuperius citat.*

Nil ergò mirum, quod Rex Robertus animo reputans, nonniſi ob publicam utilitatem, cujus cauſa potior ſemper eſt, juſtè ſibi Regnum ad-
57 judicari potuiſſe, in ſimilibus privatorum Cauſis, in quibus hæc ratio ceſſabat, non favore Patrui, ſed Nepotis judicaſſe feratur, ut apud *Barbat. dicto conſ. 10. num. 32.* ſic dicentem = *Et licèt in quæſtione Regni Rex Robertus excluſerit filium Primogeniti, ut referunt Doctores in dicta leg. Si viva Matre, & Bartol. in Authen. poſt fratres Cod. de legitim. hæredib., tamen, cum quæſtio verteretur coram eodem Rege Roberto, decidit in favorem Nepotis contra Patruum, motus ea ratione &c., & ſic licèt Rex Robertus in Cauſa ſua obtinuiſſet contrarium: tamen Judex, judicavit contrarium: & ſic videtur ſentire, quod non obtinuerat juſtè, & ideo cum Joanne de Imola admiratur &c. quod ita deciderit Rex Robertus: cum ipſe obtinuerit contrarium, dico, quod non debet admirari: quia ipſe obtinuit, ut Pars, ſed poſteà decidit, ut Judex* = Judicium hoc latum à Roberto, cujus meminere etiam *Caſtrenſ. dicta leg. maximum vitium loc. citat., Larat. d. dilucidat. 37. num. 132., & in Mantiſs. ad Moles loco citat.*, Judicium, inquam, hoc quanta cum ſolemnitate celebratum fuerit, refertur ab *Oldrado conſ. 224., edito in Cauſa tunc acta,*
Comitatus nempe S. Severini, quæ cum allega- 58
tionibus, & reſponſis præclariſſimorum ejus ævi Juriſconſultorum, ſumma cum maturitate examinata, atque definita fuit = *in Civitate Avenionenſi coram inclyta Principe D. Roberto Hyeruſalem, & Siciliæ Rege, aſſiſtentibus eidem aliquibus DD. Cardinalibus ſolemnibus jure civili Doctoribus* = ſunt verba *Oldradi*.

Abs re tamen non erit, pro clariori mox relati facti intelligentia, duo animadverſione digna ſubjicere, videlicet, quod *Baldus* aliique ex noſtris errore lapſi fuerunt, dum Judicium Regni
Neapolis ſucceſſionem adjudicans Roberto, la- 59
tum fuiſſe ſcripſerunt à Bonifacio VIII., qui jam nonnullis ante annis prædeceſſerat, ut præ aliis adnotavit *Hotmanus tom. 1. lib. quæſt. illuſtr. quæſt. 3. fol. 858. litt. D.*, Ut etiam id animadvertendum eſt: videlicèt, Robertum denominatum reperiri Siciliæ Regem, non quia tale Regnum obtineret, nam ut paucis inferius attingam, illud poſſidebatur à Friderico Aragonenſi: quem S. Sedes in Regni legitimum poſſeſſorem
adhuc agnoſcere adeo renuebat, ut licèt in Con- 60
ventionibus cum Carolo II. initis à præfato Friderico, atque à Bonifacio VIII. approbatis:, ſivè temperatis, eidem permitteretur, quod Rex Trinacriæ intitulari poſſet, attamen, ut apud *Raynald. tom. 14. ad ann. 1303. num. 28.* cautum fuerat = *quod per nominationem ipſam Regis Trinacriæ honori regalis tituli, qui de toto Regno Siciliæ ultra Pharum, & citrà apud præfatum Carolum Regem remanet, quemque apud eum remanere volumus, nullum in aliquo etiam quantum ad vulgi labia præjudicium afferatur* = quapropter Robertus à Clemente V. *in Clementina Paſtoralis 2. de Sentent., & re judicat.* Rex Siciliæ nuncupatur.

§. IV.

Demonſtratur hoc §. Summos Pontifices pro temporum ratione in pluribus derogaſſe dd. Regnorum naturæ, ac conſuetudini conſtitutæ in illorum Inveſtituris, & Conſtitutionibus Apoſtolicis. idque ob publicam utilitatem juſtè ab ipſis factum fuiſſe, tametſi indè alterius præjudicium reſultaſſet.

Siſtere hîc poſſem calamum, nàm ſi publici Juris regulæ, præceptaque, ſuperiori §. copioſè expoſita: ſi ſolemnia Judicia, S. Sedis auctoritate edita, evincunt, ob publicam utilitatem mutari, atque interverti poſſe ordinem ſucceſſionis, licèt delatæ jure ſanguinis, aut Inveſtituræ. Profectò, ſi juſta aliqua urgeat ratio, ob quam Sanctiſſimus Dominus Noſter pro meliori bono conſequendo, annuendum eſſe cenſeat petitioni Imperatoris: ſub obtentu præjudicii, quod inferri poſſet fœminis in primordialibus Inveſti-

Digitized by Google

turis tùm Clementis IV., tum Julii II. comprehenſis, denegauda minime videtur conſtitutio novi ordinis ſuccedendi ab illo efflagitata, per quam mutatâ veteri forma, iu futuris ſucceſſionibus, maſculi licèt tranſverſales, ſemper, atque indefinitè præferantur fœminis, nonniſi in ſubſidium admittendis ad ſucceſſionem in Regnis utriuſque Siciliæ, certiùs in caſu noſtro, quia vel tale præjudicium conſideratur reſpectu Perſonarum, quæ tempore apertæ, delatæque ſucceſſionis in dictis Regnis jam natæ erant, & quibus vigore antiquarum Inveſtiturarum jam fuerat jus quæſitum: vel idem præjudicium refertur ad Perſonas, quæ nondùm natæ ſunt, & quibus propterea nonniſi ſpe conditionale ſolummodò Jus competiturum aliquando erit.

Si de primo Perſonarum genere res ſit, ſuperfluum ſanè videri poſſet ſubtiliùs agere de præjudicio, hoc novo ſucceſſionis ordine illis inferendo; Nàm, cùm Sanctiſſimus Dominus Noſter juſtè conſtituerit renovationem concedere Imperatori Carolo VI., ſivè in illa ſervetur, atque retineatur antiquus ordo, ac forma ſuccedendi: ſivè idem reſpectu eorum, qui naſcituri, ac ſucceſſuri deinceps ſunt, immutetur, cum nihilominus idem ſemper, atque æquale præjudicium irrogetur dictis Perſonis jam natis: non eſt cur iſtiuſmodi colore retardetur renovatio Inveſtituræ, qua nova forma ſuccedendi ſtatuatur.

Si verò agatur de ſecundo Perſonarum genere: Profectò ſi plenius, quàm adhuc perfecerim, oſtendero, juſtiſſimè decretam fuiſſe renovationem Inveſtiturę Imperatori concedendam, tametſi adſint alii, qui vigore antiquarum Inveſtiturarum ad dd. Regnorum ſucceſſionem adſpirare poſſent; potiori certè jure ſtatui poſſe videbitur novus ordo ſuccedendi reſpectu eorum, qui nondum nati ſunt, & quibus, ut dictum eſt, nonniſi conditionale Jus in ſpe competere poteſt; idcircò quà majori potero brevitate, primum in facto demonſtrabo, Summos Pontifices ità publicâ ſuadente causâ, ac rerum ſtatu, temporumque ratione exigente, ſæpè ſæpius legibus fundamentalibus primordialium Inveſtiturarum quaquaverſum derogaſſe tàm reſpectu ſucceſſionis, quàm generaliter reſpectu formæ, & aliorum omnium jurium competentium ex conſuetudine, & natura regalibus hiſce Feudis indita in dd. Inveſtituris: poſtpoſito publicæ utilitati præjudicio Perſonarum, quibus illarum vigore, vel jam quæſitum, vel in ſola ſpe conditionale tantummodò jus quærendum aliquando erat. Juſtè verò ab eiſdem id factum fuiſſe ex jure noſtro confirmabo.

Ex lege Inveſtituræ à Clemente IV. traditæ Carolo Andegavenſi, Regnum Siciliæ inſeparabile, ac perpetuò unitum eſſe debebat Terræ ci-
61 tra Pharum, Regno videlicet Neapolis. At nihilominus cum idem Siciliæ Regnum poſt famigeratam illam Gallorum omnium ſtragem occupatum fuiſſet à Petro Aragoniæ Rege, diuque retentum ab ejus Succeſſoribus, qui alioquin paratos ſe prębebant ſupremum Dominium S. Sedis agnoſcendo, Inveſtituram accipere, Cenſum perſolvere, cæteraque præſtare feudalia
ſervitia injuncta in dicta Inveſtitura: Attamen 62
Sancta Sedes illos diu, diuque agnoſcere, ac recipere nolens, eoſdem perculſit anathematum telis, tamquàm injuſtos Occupatores Regni, quo Romanæ Eccleſiæ Beneficiarium ſpoliaverant, totam (quod gravius eſt) Inſulam ſubjiciendo Interdicto, ad ſeptuageſimum annum protracto, quod pareret injuſto Detentori Regni, Dominio S. Sedis ſubjecti: Verum cum ſpiritualibus remediis, temporalium etiam armorum vi coadiuvatis, Occupatorum pertinacia tamdiù fruſtrà oppugnata, vinci nunquam potuiſſet: primùm a Bonifacio VIII. anno 1303. probatæ fuerunt conventiones quędam initæ inter Carolum II. Neapolitanum Regem, & Fridericum Siciliæ poſſeſſorem, quibus non diù ſervatis, deindè ſexageſimum demum poſt annum, anno nempè 1372. inter Joannam I. Reginam Neapolis, & Fridericum III. alia celebrata fuerunt pacta confirmata à Gregorio XI., qui Fridericum creavit Trinacriæ Regem, illum eximendo à perſonali præſtatione Homagii, quod per interpoſitam Procuratoris perſonam recepit, ut apud *Raynald. ad d. annum 1372.*
§. 4. & pluribus ſeqq. Atque ita Regnorum divi- 63
ſio facta contra legem fundamentalem Inveſtituræ Clementis IV., & injuſta Aragonenſium poſſeſſio vitio purgata fuit. Omitto innumeras alias antiquarum Inveſtiturarum alterationes, quod attinet ad Regnum Siciliæ, pro temporum ratione factas, ſed eorumdem Regnorum in Alphonſo Aragoniæ Rege deindè unitorum, ut inferius innuam: nova iterum ſeparatio, ac diviſio ſequuta fuit, poſt præfati Alphonſi Regis obitum.

Porrò individuitas iſthæc, ac unio multò magis ſervanda fuiſſet in Regno Neapolitano. At
Alexander VI. poſtquam eo privaverat Frideri- 64
cum Aragonenſem, illud dividendo inter Ludovicum XII., & Ferdinandum Regem Catholicum, utrumque de eo diviſim inveſtivit. Quamquam verò mox relatæ Regnorum diviſiones adverſarentur tùm primordiali Inveſtituræ, tùm etiam naturæ, & ſubſtantiæ Feudi indi-
vidui, per *Textum expreſs. in cap. Imperialem* 65
§. Firmiter etiam verſ. prætereà lib. 2. Feudor. de prohibit. Feud. alienation. per Frideric. tit. 55., taliſque individuitas præcipuè ſervanda eſſet in Regnorum ſucceſſione, in ea enim id volitum præſumitur, *quod maximè expedit. Hinc primum illud naſcitur, ut, ni aliud lex, aut mos ferat, ſicut Thebis &c. individuum ſit Regnum, quia id ad tuendum Regnum in Civium concordiam plurimùm valet* = ſunt verba *Grotii de Jur. Bell. & Pac. lib. 2. cap. 7. §. 14.*, ubi *Teſmerus lit. C., & G., & Ulric. Obrect.*, *Puſendorf. de Jur. natur. lib. 7. cap. 7. §. 11. & 12.*, *Tiraquell. de Jur. Primogen. quæſt. 4. num. 21.*, *Hotmanus tom. primo lib. quæſt. illuſtr. quæſt. 1. fol. 858. litt. D. & E.*, *Camerar. de Feud. in repetit. ad cap. Imperialem de prohibit. Feud. alienat. pag. mihi 797.*, & rurſus *pag. 811. in fine, & pag. 821.*,

Arniſæus de Republic. lib.2. cap.2. ſect.7. n.44., *Wlteſus de Feud. lib. primo cap.8. num.72. verſ. individuum Feudum eſt*, *Amunez. de Donation. tom.primo part.2. lib. primo cap.3. num.29. & ſequen.*, *& num.40. & 62.*, *Caldas Pereira de nominat. Emphyt. quæſt.13. num.59.*, *Roxas de incompatibil. part.2. cap.6. concluſ.6. num.11.*; Attamen, ut aliquando tranquillitas reſtitueretur Regno Siciliæ, quæ nedum Belli calamitatibus, ſed quod longè deterius eſt, ſeptuaginta annorum Interdicto afflicta fuerat, juſtè Summi Pontifices paſſi fuerunt illud ſeparari à Regno Neapolitano. Ut etiam providè Alexander VI. ne Ditio quoque Eccleſiaſtica conflagraret Bello, quo à duobus potentiſſimis Regibus, de illius poſſeſſione contendentibus, abſumebatur Regnum Neapolitanum, approbando ejuſdem diviſionem, illos de eo diviſim inveſtivit; Licèt enim lege Inveſtituræ, & Juris feudalis regulis
66 id prohiberetur, *permittebatur tamen lege potentiore profecta ex publicæ utilitatis ratione, ut nempè graviora mala, ac pericula depellerentur*, ideoque licèt diviſio ſemper præjudicialis certè ſit illi, penès quem res individua manere debet, rependitur tamen publico bono, vincente alterius præjudicium, ducto argumento à *Textu in cap. Vacante*, juncto *cap. Majoribus*, *& cap.*
67 *Tuo de Præbendis*; quibus ſicuti diſponitur, quod Præbenda ſumptè alioquin naturâ indiviſibilis, ex cauſa tamen probabili dividatur, ità inde arguunt Doctores, Feuda etiam tametſi individua, dividi poſſe, ut ſcandala, diſſidiaque arceantur, *Alexand. conſ.7. num.11. lib.5.*, *Ruin. conſ.29. num.18. lib.5.*, *Roland. à Valle conſ.80. num.18. & ſeq. lib. primo*, *Cimerar. de Feud. in repetit. ad cap Imperialem de prohibit. Feud. alienat. pag. mihi 860.*, *Joann. Lecirier. de Primogenit. concluſ.3. quæſt.12. num.18.*, *Tiraquell. de Primogenit. quæſt.4. num.60.*, *Wlteſus de Feud. lib.1. cap.8. num.75. in fine*, *Bets de Primogen. famil. illuſtr. cap.8. §.17. in fine*, *Torr. de Majorat.*, *& Primogenit. Ital. part.1. cap.35. num.12.*

Plura etiam alia contraria naturæ, & conſuetudini Feudi, atque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, Eugenius IV. indulſit
68 Alphonſo I. Aragoniæ, & Siciliæ Regi, ut perſpici poteſt ex Inveſtitura, aliiſque Literis à præfato Summo Pontifice Illi datis, atque relatis à *Raynaldo tom.18. ad annum 1443. n.6. & ſeqq.*; Ipſe enim evocatus à Regina Joanna II., ut ejus auxilio, & Copiis è Regno ejiceret Renatum Andegavenſem ſibi infenſum, quem poſt mortem Ludovici ejuſdem fratris adoptaverat: iſto feliciter per Alphonſum expulſo, idem ejus loco arrogatus fuit à præfata Regina, poſt cujus obitum expugnatâ Civitate Neapolitanâ, cùm pacificè Regno potiretur, agnoſcens tamen, quod niſi in illius poſſeſſione confirmaretur Inveſtiturâ Pontificiâ, eadem ſemper inſtabili loco pependiſſet, illam petiit: prætereaque cùm omnia Jura ſua, & titulus Bellorum ab ipſo geſtorum pro adipiſcendo Regno Neapolitano, inniterentur dictæ arrogationi, eam Pontificiâ pariter auctoritate confirmari poſtulavit: Cumque denique in Inveſtitura Clementis IV. nonniſi certi gradus Tranſverſales comprehenderentur, ad illos indefinitè eandem extendi ſupplicavit.

Quid autem Alphonſo Summus Pontifex negare poterat? Eum enim urgebant maxima benemerita Regis, cujus virtute, & potentia Marchia Anconitana è Franciſci Sfortiæ manibus erepta, S. Sedi reſtituta fuerat: intuebatur etiam illum in pacifica Regni poſſeſſione adeò formitèr conſtabilitum, ut ab æmulo Renato ex ea
dimoveri nullo pacto poſſet: nil ergo mirum ſi 69
obliterato vitio violentæ poſſeſſionis, atque intruſionis, eidem Inveſtituram conceſſit eis verbis = *Prò tè, tuiſque hæredibus deſcendentibus per rectam lineam maſculis jàm natis, & impoſterum naſcituris* = quibus ex verbis relatis à *Raynaldo num.7. verſus finem* notavit *Arniſæus de Republic. lib.2. cap.2. ſect.12. num.42.*, reſpectu fœminarum immutatum fuiſſe antiquum ſuccedeodi ordinem.

Ut etiàm convalidavit illum qualemcumque titulum arrogationis de Alphonſo à Joanna factæ, ut penes eundem *Raynald. num.8. §. Nos igitur*, ibi = *Tuis ſupplicationibus inclinati prædictam arrogationem de te prædicto per Reginam Joannam ad ſucceſſionem hujuſmodi Regni, & Terræ præfatam, cujus quidem arrogationis tenorem hic haberi volumus prò ſufficienter expreſſo, non obſtante, quod dictum Regnum per vim,*
ſeù violentiam ad manus tuas redegeris, ſeù occu- 70
paſſe noſcaris, aut aliàs tè ad illud habendum quomodocumque indignum reddideris, tenore præſentium auctoritate Apoſtolica confirmamus: Noverat enim Alphonſus Rex adoptionis, ſive arrogationis titulum ſibi prodeſſe nullo pacto poſſe prò adipiſcenda retinendaque Regni ſucceſſione,
quippè ſolius Vaſſalli voluntate, nemo ex alie- 71
na Familia in Inveſtitura non comprehenſa adſciſci poteſt ad Feudi ſucceſſionem, iuſcio, vel invito Domino: ut etiàm per arrogationem alius admitti nequit, excludendo Perſonas in Inveſtitura comprehenſas, *Hug. Grot. de Jur. Bell.*, *& pac. lib.2. cap.7. §.16.*, *Hulderic. ab Eyben. elect. Jur. feudal. cap.6. ſub num.3.*, & referendo concordantia feudalis Juris loca tradunt *Wlteſus de Feud. libro primo cap.9. num.176.*, *Bets de Primogen. Famil. illuſtr. cap.5. §.31.*, *Roſenth. de Feud. cap.7. concluſ.30. num.33. & ſeqq.*, qui proptereà docet, arrogationem tùnc demum prodeſſe, quando, ut obtinuit Alphonſus, à Principe, cujus auctoritate fit, expreſsè proviſum eſt, quod arrogatus capax effectus cenſeatur ad ſuccedendum etiam in Feudis, quod docuit *Menoch. quoque conſ.503. num.21. & ſeq.*

Et denique, licèt in Inveſtitura Clementis IV. apud *Raynald. tom.14. ad annum 1265. num.15.*, nonniſi quarti gradus Tranſverſales ad Regni ſucceſſionem vocarentur: Eugenius indefinitè
illos admiſit, *ut dicto num.8. §. Cum Jus ſucceſ-* 72
ſionis, ibi = *De noſtra mera liberalitate, & gratia, auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia tenore præſentium decernimus, volumus, atque declaramus.*

mus, quod dicti Regni conceſſio, atque Inveſtitura
cum omnibus Juribus, conditionibus, & perti-
nentiis ſuis in defectum maſculorum deſcenden-
tium ex linea directa, etiam ad Tranſverſales
maſculos jam natos, & in anteà naſcituros ſecun-
dum gradus prærogativam extendantur, ità quod
præfati Tranſverſales in dicto Regno in Deſcen-
dentium per directam lineam defectu ſuccedere
valeant, & admitti, non obſtantibus Conſtitutio-
nibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac natura,
& conſuetudine Feudi, vel conceſſionis hujuſmodi,
omnibuſque, & ſingulis in præfatis litteris conten-
tis, cæteriſque contrariis, quibus ex nùnc, qua-
tenùs contra prædicta, vel aliquod prædictorum
faciant, vel diſponant ex certa ſcientia volumus,
atque declaramus eſſe derogatum = qua nova for-
ma ſucceſſio Tranſverſalium ex lege, ut dictum
eſt, ſancita in Inveſtitura Clementis IV., certis
circumſcripta gradibus, extenſa fuit ad omnes
73 gradus, juxtà ſane naturam ſucceſſionis, quæ in
Regnis jure ſanguinis deferri dicitur, ex fami-
gerata theorica *Baldi in capitul. primo de Feudo*
Marchiæ, loquentis de Regia Borboniæ ſtirpis
ſucceſſione in Regno Franciæ, Antunez. de Do-
nation. tom. primo part. 2. cap. 3. num. 15., idcircò
ex eo dicens in Regnorum ſucceſſionibus *milleſi-*
mi gradus Collaterales admitti: ad differentiam
74 ſucceſſionis hæreditariæ, quæ illorum reſpectu
non progreditur ultrà *decimum*, & aliis relatis
antiquioribus ex eodem *Baldo* antè eum dixit
Lancellot. Conrad. in Templ. omn. Judic. lib. 1.
cap. 2. §. 1. quæſt. 2. fol. mihi 100. *à tergo*.

Denique his addi poſſet, quod S. Sedes recogi-
tans, perpendenſque mala, atque calamitates,
quibus nedùm tota Ditio Eccleſiaſtica, ſed uni-
verſa Italia oppreſſa fuerat, quoties utriuſque
75 Siciliæ Regna ad Imperii, vel majoris partis
Lombardiæ, aut Tuſciæ Poſſeſſorem delata fue-
rant (ut præſertim evenerat imperante Frideri-
co II. immani Romanæ Eccleſiæ perſecutore)
hæc, inquam, recogitans S. Sedes ſtatuerat, quod
dicta Regna cum illis incompatibilia prorſus eſ-
ſent. Sed firmiùs deindè incompatibilitas iſthæc
ſancita fuit in Solemni Inveſtitura à Clemen-
te IV. data Carolo Andegavenſi, atque confir-
mata in ſequentibus omnibus Inveſtituris in ho-
diernam uſque diem conceſſis. At quoniam Ju-
lius II. præviderat contingere aliquando poſſe,
quod prò temporum ratione nedùm expediret,
76 ſed omninò oporteret iſtiuſmodi incompatibili-
tatem relaxare: idcircò in ſua famigerata Bulla,
illam confirmans, auctoritate tamen S. Sedis,
eandem remitti poſſe cavit, ibi = *Sine noſtra, &*
Succeſſorum noſtrorum voluntate, & aſſenſu. Pro-
fectò in univerſis Conſtitutionibus, atque Inve-
ſtituris nil conſtabilitum reperitur firmitate ma-
jore illa, quà decreta fuit d. incompatibilitas:
& nihilominus Leo X. eam relaxavit favore Ca-
roli V., & Julius III. Philippo II., Clem. VIII.
Philippo III., Gregorius XV. Philippo IV.,
Alexander denique VII. Carolo II. indulſerunt,
ut cum utriuſque Siciliæ Regnis retinere poſſent
Ducatum Mediolanen., quemadmodum etiam
Sanctiſſimus D. N. ſimilem gratiam Imperatori
Carolo VI. impartiri dignabitur. At verò ſi in-
compatibilitas iſthæc veluti lex fundamentalis
ſancita in omnibus Inveſtituris, ex juſta cauſa
nedùm relaxari conſuevit, verum eandem re-
mitti poſſe expreſsè cautum fuit, certè id etiam
licere poſſe videbitur reſpectu aliarum conditio-
num, atque ordinationum, quæ in primordia-
libus, aliiſque omnibus Inveſtituris conſtitutæ
fuerunt: ſimili publici boni causà vincente ra-
tionem præjudicii, quod in Tertium inde redun-
dabit, ut alibi demonſtratum eſt.

§. V.

Præter innovationes primordialis Inveſtituræ Cle-
mentis IV., ſuperiori § receptas, referun-
tur aliæ, quibus contrà ejuſdem formam ad Re-
gni ſucceſſionem non ſolùm admiſſæ fuerunt Per-
ſonæ in illa non comprehenſæ, immò excluſæ,
verùm etiam eiſdem innovationibus conſtitutus
reperitur novus ordo ſuccedendi. Id autem ju-
re fieri potuiſſe probatur.

SAtis his demonſtratum videri poſſet, Sum-
mos Pontifices nunquàm adeò tenaciter in-
hæſiſſe legi ſancitæ in primordiali Inveſtitura
Clementis IV., ut naturę, & conſuetudini Feu-
di derogandum minimè eſſe cenſuerint, quotiès
id expediret, & per Inveſtituram, tameſi par-
te ex aliqua immutatam, Regni pacifico Poſſeſ-
ſori dandam, ſperarent tùm S. Sedi incolumita-
tem parandam, tùm Regno tranquillitatem re-
ſtituendam fore. At propiùs accedendo ad rem
noſtram, magis urget exemplum, quod peti po-
teſt ex ſolemni facto Pii II., qui anno 1458. In-
veſtituram concedendo Ferdinando I. non ſo-
lùm diſſimulavit Regnum Siciliæ in Alphon-
ſo I. illius Patre conſolidatum, atque unitum 77
cum Regno Neapolitano, iterum ab eo re ipſa
ſeparari: mortuo enim præfato Alphonſo ſinè
prole legitimâ, in paternis Regnis Aragoniæ, &
Siciliæ ſucceſſit Joannes ejus frater, ac Pater
Ferdinandi Catholici, ſed in pluribus deroga-
vit legibus conſtitutis in dicta antiqua Inveſti-
tura.

Ferdinandus enim, tamquam filius nothus
Alphonſi incapax erat ſucceſſionis in dicto Re-
gno; Baſtardi enim, atque illegitimitatis labe
infecti, quamvis per legitimationem, natalium 78
dignitati reſtituti fuerint; Nihilominùs ab om-
ni Feudi ſucceſſione excluduntur, juxta *Textum*
expreſs. in cap. unic. §. Si quis per 30. annos verſ.
naturales filii lib. 2. feudor. tit. 26. ſi de Feud. de-
funct. content. ſit intèr Domin., & Agnat. vaſſall.
Jure autèm feudali rectè conſtitutum eſt = *ne*
ſuccedant niſi, qui nati ſunt ſecundum Patriæ le-
ges, non naturales tantùm, quia ad contemptum
patent, quorum Matrem Pater juſto conjugio di-
gnatus non eſt, & prætereà, quia minùs certi ha-
bentur: At in Regnis expedit Populo haberi ma-
ximum certitudinem, quæ haberi poteſt, ad vi-
tandas controverſias: quæ cauſa fuit cur Macedo-
nes Demetrio minori, potiùs, quam Perſeo majori
Regnum deberi exiſtimaverint, quòd Demetrius
juſtâ

Digitized by Google

jaſtu matre familias natus eſſet = ut loquitur Hug.
Grot. de Jur. Bell., & pac. lib.2. cap.7. §.16.,
Puſendorſ. de Jur. natur., & gent. lib.7. §.12.,
Moliu. de Primogen. Hiſpan. lib.3. cap.3. nu.24.
& ſeqq., Merez. de majorat. tom.1. part.2. qu.2.
num.3. wltejus de Feud. lib.1. cap.9. num.178.
& ſeqq., Gragius in Jus Feudal. lib.2. tit.18.
§.3. verſ. ex jure vero, Beer. deciſ.123. num.1.,
Larrea deciſ. Granaten.32. num.2., adeò qui-
dem, ut vix ad feudalem ſucceſſionem aditus pa-
teat iis, in quibus per ſubſequens Matrimonium
illegitimitatis macula eluta penitus fuit, per il-
lam videlicèt Canonicæ æquitatis fictionem, qua
tempus legitimationis conjungendo cum tempo-
re conceptionis, intermedium tempus veluti pe-
nitus ſublatum cenſeatur, Andr. de Iſern. in
dicto cap. unic. §. Si quis verſic. naturales, Curt.
Jun. conſ.136. num.1., Pariſ. conſ.13. num.44.,
& ſeq. lib.2., Ruſtic. in leg. Cum Avus lib.2.
cap.16. ex num.26., Gratian. diſcept. forenſ. ca-
pit.754. num.14. & ſeq., Clar. in §. Feudum lib.4.
quæſt.82. num.4. verſ. Item quæro, Vulteius de
Feud. lib.1. cap.9. num.186., Creſp. de Valdaur.
obſervat.23. quæſt.15. num.140., Caſtill. controv.
Jur. lib.4. cap.31. num.11. & 12., Menoch. de
præſumpt. lib.4. præſumpt.81. num.9., & alii
etiam apud Frideric. ab Andler. in quadam addi-
tione in fine Operis fol. mihi 715., & ſeqq, ubi
materiam plenè tractat.

Incapacitas tamen iſthæc ſancita legibus feu-
dalibus, vinci fortè potuiſſet conſuetudine, quę
in Regno jamdudum invaluerat, nimirum, ut
79 naturales ſuccederent deficiente legitimà prole:
Tancredum enim ultimum de ſtirpe Nortman-
nica, & Manfredum de ſtirpe Sueva, licèt ille-
gitimos, Regnum tenuiſſe notat Ageta ad Mo-
les de Ærar. par.4. §.26. num.24. fol. mihi 7.
At impedimento potentiore ipſi Juris diſpoſi-
tione, Ferdinandus arcebatur à ſucceſſione; in
80 memorata namque Inveſtitura, à Clemente IV.
tradita Carolo Andegavenſi, illegitimi penitus
excludebantur, juxtà verba relata à Raynaldo ad
annum 1265. num.16. ibi = In Regnum verò, &
Terram prædictam nullus ſuccedet, qui non fuerit
de legitimo matrimonio procreatus: Verumtamen
ille, Alphonſi ejus Patris precibus ab Euge-
nio IV., & Nicolao V. ſucceſſionis capax decla-
ratus, anno 1458. ad Solium Neapolitanum
evectus fuit ſolemni Inveſtitura eidem tradita a
81 Pio II., quæ per extenſum legitur apud Raynald.
annal. tom.19. ad d. annum 1458. num.30., &
ſeqq. & illius meminerunt etiam Arniſæus de
Republic. cap.2. ſect.12. num.42., Ageta ad Mo-
les de Ærar. par.4. §.26. tit. de Juſtit. & poſ-
ſeſs. Regis noſtri &c. num.26. & ſeqq.

Ægerrimè ſanè, ut ex eodem Raynaldo ad di-
ctum annum num.20. in fin. tulerunt, tum Joan-
nes Rex, qui in paterno Aragoniæ, & Siciliæ
82 Regno ſucceſſerat Alphonſo fratri, ſinè prole
legitimà defuncto, tùm Renatus Andegavenſis:
ægerrimè, inquam, tulerunt, quod Pius II. cum
tanta ipſorum offenſione filio notho Alphonſi,
Regnum aſſerere niteretur: utque ex Gobelino in
Commentar. lib.2. proſequitur idem Raynald.
num.28., Carolus Francorum Rex, & præfatus
Renatus acerbiùs id ſentientes, ſuis Ablegatis,
Carnotenſi nempè Decano à Carolo, & Maſſi-
lienſi Epiſcopo à Renato miſſis, Pium à propo-
ſito avertere conati ſunt: at illum à Maſſilienſi
Epiſcopo graviter pro Renato perorante, ſciſci-
tatum eſſe refert Gobelin., num Renatus, Picci-
ninum Romanæ Eccleſiæ cervicibus imminentem,
quique jam Aſſiſium, Nuceriam, Gualdumque
occuparat propulſare poſſet: eoque negante, reſpon-
diſſe: quid ergò eſt, quod expectemus ab eo, ſi no-
bis pereuntibus opem nullam vales afferre? nobis
in Regno neceſſarius, qui & ſua poſſit, & noſtra
tueri. Vos Regno jam pridem caruiſtis, ac tandiu
carebitis, donec vires adſint, quibus hoſtem, no-
bis indulgentibus poſſitis ejicere. Subdit auctor,
nempe Gobelinus, atque ità verboſæ legationi
verbis occurrit. Ferdinando Regnum conceſſum eſt
Decreto Senatus Cardinalium nimirum.

Pius itaque II. præter egregia Alphonſi Patris
benemerita mente ſecum reputans Ferdinan-
dum pacificè jam Regnum poſſidentem, ab om-
nibus Regni ordinibus expoſci in Regem: con-
ſtabilitis pluribus conventionibus relatis à Ray-
naldo num.21., & ſeqq., Inveſtituram illi con-
ceſſit, fruſtra intercedentibus Carolo Franco-
rum Rege, ac Renato, fruſtraque etiam recla-
mante Joanne Aragoniæ, & Siciliæ Rege. Et 83
juſtè quidem id factum fuit à Pio II., quia Ro-
manæ Eccleſiæ incolumitas, publica utilitas,
ac Italiæ tranquillitas, ad quas ſervandas præci-
pua ſtudia, curaſque à Summo Pontifice dirigen-
das eſſe noverat Pius, efflagitabant, quod de-
rogando antiquarum Inveſtiturarum, & Juris
feudalis regulis, Ferdinandus tametſi nothus ad
Regnum eveheretur, ceteriſque Competito-
ribus præferretur: hæ namque ſunt juſtæ cauſæ,
ob quas Supremus Princeps poteſt mutare Inve- 84
ſtituram antiquam, & præjudicare aliis in illa
comprehenſis, Curt. Jun. tract. feudal. par.2. par.
princip. quæſt.6. num.8., Garzon. de fœmin. ad
Feud. admitten. inter tract. magn. tom.10. par.2.
fol. mihi 172. limitat.40. & ſeqq. ubi, quod ex
cauſa publicæ utilitatis, & ad evitandum peri-
culum publici alicujus majoris ſcandali poſſunt
à Domino recipi etiam perſonæ excluſæ, præſer-
tim quando ſunt potentes, & potentiores ipſo
Domino, tùnc enim magis obtinet finis feudalis 85
Molin. de Primogen. Hiſpan. lib.1. cap.8. n.32.
ibi = Ex quibus conſequitur non poſſe ſuſtineri eam
opinionem, de qua ſuperiùs meminimus, quod
Princeps poſſit fœminas ex Inveſtitura à ſucceſſio-
ne excluſas ejuſdem ſucceſſionis habiles, atque ca-
paces reddere. Id namque verum non eſt, niſi cau-
ſa publica, ac legitima ad id faciendum interve-
niat = Bets de Primog. illuſtr. Famil. cap.9. §.7.
in fin. & §.31., clar. mem. Card. de Luc. de Feud.
diſc.5. num.2.

Vt etiam Supremum Principem iſtiuſmodi
juſta cauſa motum, concedere potuiſſe legiti-
mationem in præjudicium Agnatorum, ſi qui 86
extitiſſent, qui alioquin immediatè fuiſſent in
Regno ſucceſſuri, & id quidem non habere con-
tradictorem, tradunt Hartman. Piſtor. quæſt.
Jur.

Digitized by Google

Jur. lib.2. par.2. quæſt.40. ubi poſtquam latè
probaverat legitimatio..em non valere in præju-
dicium Agnatorum vocatorum ad Feudi ſucceſ-
ſionem, num.47. ita loquitur = Cæterum quod
hactenus firmavimus, Principem in diſpendium
Agnatorum non poſſe legitimare filium natura-
lem, ità eſt accipiendum, niſi juſta aliqua cauſa
motus hoc fecerit. Quæ enim de poteſtate Principis
ſuprà commemoravimus, ea huc ſolummodò tendunt,
ut oſtendamus, Principem non pro libito, & abſ-
que juſta cauſa poteſtatem illam exercere debere.
Interim tamen ea non ità arctis cancellis eſt cir-
cumſcripta, & legibus ſubjecta, ut non acceden-
te legitima cauſa etiam contra leges quandoque
quid ſtatuere, & Juri Agnatorum derogare poſſit,
modò, ut monuimus in hoc cautè, & circumſpectè
agat, & rationem, atque juſtitiam in conſilium
adhibeat: & in hoc omnes Interpretes uno ore con-
veniunt, ut clarum eſt ex locis ſupra citatis =
W ltejus de Feud. lib.1. cap.9. num.193. verſ.
Sed alterum illud in fin. inquiens quod = Si ta-
men legitima, ac juſta cauſa ſubſit, ut Agnatis il-
la legitimatione præjudicetur, Interpretes uno
ore contendunt hoc caſu ad ſucceſſionem Feudi le-
87 gitimatos per reſcriptum admittendos eſſe = ibi-
que ſequitur Piſtor. loc. mox citat., Schrader. de
Feud. tom.1. par.7. cap.5. num.26. admittens ex
juſta, & legitima cauſa in Feudo, quod filiis,
vel Agnatis debetur, ab Imperature per legiti-
mationem, vel alio modo eiſdem præjudicari
poſſe, Roſenthal. de Feud. tom.1. cap.7. concl.19.
num.36. inquiens = Secundò omnes etiam reci-
piunt, quod Imperator ex cauſa juſta in præjudi-
cium Domini, aut legitimorum Feudi ſucceſſorum
legitimare queat, quoniam ex ea etiam res jure
gentium quæſitas privatis adimere poteſt = & in
annotat. lit. HH. dicens = Nec reperitur ea in re
contradictor = cumque in re feudali valeat argu-
mentum a legitimatione ad arrogationem, Cart.
88 Jun. conſ.938. num.12. lib.2., non abſimili modo
per adoptionem, ſivè arrogationem à Supremo
Principe tolli poteſt Jus Agnatorum Menoch.
conſ.503. num.22., & dictum fuit §. Ut etiam
in fin.

Confirmari præterea id poteſt exemplo alia-
rum diſpoſitionum, quas Supremus Princeps ob
juſtam, & publicam cauſam mutare, ac modi-
89 ficare poteſt in præjudicium ſucceſſorum, atque
vocatorum, ut docuerunt Silveſt. Aldobrandin.
conſ.1. per tot., Fachin. conſ.2. num.22., & pluri-
bus ſeqq., Molin. de Primog. lib.1. cap.8. num.28.
& ſeqq. lib.3. cap.3. num.10. & lib.4. cap.3. n.7.
& ſeqq., Fuſar. de ſubſtit. quæſt.623., Caſtill. quo-
tidian. controv. lib.2. cap.28., & lib.3. cap.28.
num.1., & ſeqq. lib.5. cap.106. num.23., Nogue-
rol. alleg.28. numer.73. Antunez de Donation.
lib.1. cap.11. num.66., quibus prætereà edoce-
mur hoc caſu non requiri, quod Princeps, non
90 niſi extremà neceſſitate depellendi malum jam
inſtans coactus ad id adigatur, ſed ſatis eſſe id
agi, vel ob publicam utilitatem, vel pro aver-
tenda publica pernicie, quæ juſtè timeri poſſit,
ducto argumento à Textu in leg. final. Cod. ex
quibus cauſ. in integr. reſtit., Solorzan. de Jur.
Indiar. tom.2. lib.1. cap.13. num.25., Larrea al-
legat. Fiſcal.59. num.25., Antunez. de Donation.
tom.1. par.2. lib.1. cap.11. num.70., & admonet
Hug. Grot. lib.3. cap.20. §.7. numer.1. probans
Supremo Principi hæc licere = non tantum ex
ſumma neceſſitate, quæ privatis quoque Jus ali-
quod in aliena concedit, ſed ob publicam utilita-
tem, cui privatas cedere illi ipſi voluiſſe cenſendi
ſunt, qui in civilem cœtum coierunt, ut nempè
ſervetur Reipublicæ corpus ad cujus utilitatem
omnia referenda eſſe ex Platonis ſententia præ-
cipit Cicero lib.1. de offic. dicens = omninò qui 91
Reipublicæ præfuturi ſunt, duo Platonis præce-
pta teneant, unum, ut utilitatem Civium ſic tuean-
tur, ut quidquid agunt, ad eam referant, obliti
commodorum ſuorum: alterum ut totum corpus
Reipublicæ curent, nè dùm partem aliquam tuen-
tur, reliquas deſerant.

Et ſane ſi neceſſitate, vel juſtà ratione urgen-
te, Supremus Princeps alienare, & in Feudum
concedere poteſt Bona ipſa, quæ alioquin ſinè
Principatus detrimento alienari non poſſent, 92
Schrader. de Feud. par.4. cap.1. num.24. & ſeq.
Roſenthal. de Feud. tom.1. cap.9. concluſ.62. in
notis lit.R. penes quem affertur exemplum Bri-
taniæ Ducatus quem Rex Francorum in Anglum
Pacis causà transtulit. Idemque prius cap.7. con-
cluſ.46. num.29. fol.402. dixerat, quod, licèt
Domini commodum reſpiciat fœminas non ſuc-
cedere, ſed ob maſculorum defectum illius fa- 93
vore Feudum aperiatur, nihilominus tradit, fœmi-
nas admittendas eſſe, ſi publicè intereſt, ac evi-
dens inde ſit oritura publica utilitas, vel ſcan-
dala majora evitanda, & docuit Hug. Grot.
lib.2. cap.6. §.5., & Puſendorf. lib.8 cap.5. §.8.,
& 9., Frideric. ab Andler. Juriſprud. lib.2. tit.9.
num.79. & ſeqq., Vaſq. contr. illuſtr. lib.1. cap.4.
num.5. Arniſæus de Jur. majeſtat. lib.3. cap.1.
ſub num.11. ibi = quidni igitur licet Regi, ut ſe
reliquamque Reipublicæ corpus ſalvum efficiat,
partem Reipublicæ diſtrahere perindè, ut Medici
faciunt, quando unam corporis partem auferunt,
ut reliquum incolume remaneat, aut ut illi, qui
unam, aut alteram domum diruunt, at ab innume-
ris incendium prohibeant = fol. mihi 345. Ut etiam
ſi ex eadem publica, & juſta cauſa vaſſallo au-
ferri poteſt Feudum, Roſenth. de Feud. cap.10.
concluſ.11. num.15., cur hiſce de cauſis eidem 94
Supremo Principi non licebit mutare, aut alte-
rare Inveſtituræ leges, tametſi ex iſtiuſmodi
mutatione Jus quæſitum adimatur Perſonis in 95
Inveſtitura comprehenſis, ex Supremo qui-
dem, ac ſupereminenti illo jure, cui publica
ſalus innititur? Hug. Grot. de Jur. Bell., &
Pac. lib.2. cap.14. §.7., & ex noſtris tradide-
derunt Bartol. in leg. quæcumque Cod. de fide In-
ſtrumentor., Dec. in cap. quæ in Eccleſiarum
num.26., ubi etiam Fagnan. num.119. de Con-
ſtitut., Dec. conſ. 420. num.5. & 6., Peregrin. de
Jur. Fiſc. lib.5. tit.2. num.49., Schrader. de
Feud. par.4. cap.1. num.30., Arniſæus de Jur.
Majeſtat. lib.3. cap.1. ſub num.8. verſ. omnium ve-
rò fol.337., Pereir. de man. reg. lib.1. tit.9. §.12.
cap.6. num.12., Giarb. obſervat. Tribunal. Sicil.
obſerv.

*obſerv.*78. *num.*12., *Facbin. controv. Jur. lib.*8.
*cap.*63. *quæſt.*5. ubi, quod huic ſententiæ conſo-
nat etiam communis Theologorum opinio, *Ma-*
96 *ſtrill. de Magiſtrat. cap.*24. *num.*15. *tom.*2., *Lar-*
*rea allegat. fiſcal.*59. *num.*19., *Antunez. de Do-*
*nation. par.*2. *lib.*1. *cap.*29. *ſub num.*75., *Cyriac.*
*controv.*176. *num.*10. & 12., *Torr. var. Jur.*
*quæſt. lib.*1. *tit.*2. *quæſt.*37. *num.*24., *Capyc, de-*
*ciſ.*66. *num.*6., *de Marin. alleg. Jur. alleg.*4.
num. final., *Capyc. latr. deciſ.*188. *num.* 69., &
deciſ, 199. *num.*4. & *num.*28., *Rota in Nullius,*
ſeù Forolivien. Caſtrarum 26. *Februarii* 1714.
§.12. *coram bon. mem. Anſaldo* = *Salus namque*
Populi ſuprema lex eſt =, *Frideric. ab Andler.*
*Juriſpruden. lib.*2. *tit.*1. *par.*2. *num.*61., *Arnold.*
*Clapmar. de Arcan. rer. publicar. lib.*14. *cap.*16.
*allegans Abaſſuer. Fritſch. exercitat.*5. *num.*24.,
& conferunt notata per *Tiraquell. de Primog.*
*quæſt.*4. *n.*36, ubi, quod, licèt non ſit æquum
filios jure ſuo privari, *debet tamen tolerari pro-*
pter bonum, quod inde ſequitur, *leg.*1. *ff. de inſtit.*
& *Jur.*, *nam & aliàs ſæpè contingit, ut quis ſinè*
culpà ſuo jure privetur, ſed non ſine causà, cap. an-
tiqua, ubi Gloſſa de privileg., *Dynus in cap. ſine*
culpa de regul. Jur., & allegat præter alios *Ca-*
*ſtrenſ. conſ.*179. *col.*3. *lib.*1. ajentem, ob hanc
melioris boni rationem Feudum alioquin pluri-
bus commune, conferri poſſe in perſonam unius
ex filiis.

Nec obeſſe poteſt, quod, quando agitur de
auferendo Jure, non quidem civili lege, ſed
97 jure naturali, aut gentium, Tertio quæſito, ju-
ſta hæc cauſa non præſumatur, ſed probanda ſit,
citatis illis, de quorum præjudicio agitur, nam
forma iſthæc minime requiri videtur, quoties
Supremus Princeps nedum id facit ex certa
ſcientia, & motu proprio: verùm ad ita facien-
98 dum movetur ex cauſa veriſimili, ut apud *Mo-*
*lin. de Primog. lib.*1. *cit. cap.*8. *num.*33. & tra-
dunt *Dec. conſ.*390. *num.*15. & 16., *Fariſ. con-*
*ſil.*82. *num.*54. *lib.*1., & *conſ.*1. *num.*140., &
ſeqq., & *priùs num.*50. 80., & *aliis lib.*2., *Goz-*
*zadin. conſ.*5. *num.*19. & 25., *Ruin. conſil.*21.
*col.*3. *vol.*5., *Surd. conſ.*407. *num.*41. *lib.*3.,
*Sarmient. ſelect. interpret. lib.*1. *cap.*8. *num.*3.,
qui teſtatur ità ſervari in Curia Romana, in qua
id etiam admittit idem *Molin. de Primog. lib.*3.
*cap.*3. *num.*23.; At verò, ſi veriſimilis cauſa
ſufficit, quantò magis urgebit, quando publicæ
utilitatis cauſa, quà Supremus Princeps move-
tur, notoria eſt, tunc enim veluti ſuperflua
99 omitti poteſt forma illa, quæ à Doctoribus præ-
ſcribitur, quoties de hiſce cauſis, vel ordinario
jure, vel coram Ordinariis Judicibus, & Magi-
ſtratibus agitur, ut edocemur exemplo Julii II.,
dum in d. ſua Bulla declaravit, Ludovicum XII.
omni ſuo jure penitus cecidiſſe ex cauſis noto-
riis, quæ nulla tergiverſatione celari, aut juſtà
excuſatione defendi poterant, ac de quibus ipſi
legitimè conſtiterat, veraſque eſſe compererat,
ut latiùs legitur in dicta Conſtitutione ſub ini-
tium, & conſonat Regula, quod in notoriis non
100 eſt neceſſaria diſcuſſio, de qua apud *Spad. con-*
*ſil.*132. *num.*7. *lib.*1. Etenim cum in privatis

quoque judiciis, abſque alia probatione, ſatis
ſit notorium allegare, *Gloſ. Marginalis in capi-*
tul. accedens 2. *verb. appellavit in fin. lit. A.*, *ut*
lite non conteſtata, & *in Clementin. appellanti* 5.
verb. alias cauſas de appellat., *Felin. in cap. Cum*
*ordinem num.*11. & *ſeqq. de reſcript.*, *Afflict.*
*deciſ.*50. *num.*5. cum aliis apud *Rot. coram Bich.*
*deciſ.*149. *num.*14., quænam probatio require-
tur, quum res agitur coram Supremo Principe,
qui publicà causà motus, aliquid diſponit, atque
conſtituit?

Si igitur Pius II., fruſtra reclamantibus Re-
nato, & Joanne Aragoniæ Rege Competitori-
bus, fruſtraque Carolo Francorum Rege inter-
cedente, Ferdinandum licèt illegitimum, ab
Eugenio tamen IV., & Nicolao V. Regiæ in
Regno ſucceſſionis capacem declaratum, de
eodem inveſtivit, quia pacificè Regnum poſſi-
debat, quia Procerum favore, & ope, ac uni-
verſi Populi votis, præſidioque in Regni poſſeſ-
ſione confirmatus reperiebatur: ſi idem Sum-
mus Pontifex in Regem inungendum minimè
eſſe ajebat Principem, qui *nobis pereuntibus*
opem nullam valet afferre, ſubdendo nobis in Re-
gno neceſſarium, qui & ſua poſſit, & noſtra tueri,
proptereaque Inveſtituram, quam Ferdinando
concedere decreverat, minimè retardandam eſ-
ſe cenſuit oppoſitione Competitoris, qui, ut
ipſe reſpondit Legatis Caroli Francorum Regis,
ac Renati = *vos Regno jam pridem caruiſtis, ac*
tandiù carebitis, donec vires adſint, quibus hoſtem,
nobis indulgentibus, poſſitis ejicere = cur ſub ob-
tentu Competitorum, qui forte ſupervenire ali-
quando poterunt, petita Inveſtitura concedenda
non erit Carolo VI., & quidem concepta ſucce-
dendi ordine ab ipſo exoptato, jamdiù enim
utriuſque Siciliæ Regna pacificè poſſidet, & in
eorum poſſeſſione conſtabilitus reperitur Popu-
lorum conſenſu?

Urgere enim in præſens videntur rationes non
abſimiles illis, quibus motus fuit Pius II., vi-
tandi nimirum plura, quæ timeri poſſunt, mala,
Sanctitas quæque Sua animo jam proſpicit, ſua-
que ſummà ſapientià præcavenda eſſe pernoſcit:
licèt enim non levia eſſent, ſi deinceps ſubeun-
da forent incommoda illa, quibus hactenus San-
cta Sedes afflicta eſt: attamen, quando etiam eo-
rum timore minimè angeremur, prævidendum,
declinandumque eſt aliud longè graviſſimum,
quod impendere poteſt periculum, illudque non
vano timore injici facilè comperiemus, ſi præ-
terita mente revolvamus. In munificentiſſimis
namque donationibus à Pipino, & Carolo Ma-
gno factis Romanæ Eccleſiæ, atque confirmatis
à Ludovico Pio, ut *Can. Ego Ludovicus* 30. *di-* 101
*ſtinct.*63., & per extenſum relatis à *Baronio t.*9.
annal. ad ann. 817. *fol. mihi* 652. *juxta Roman.*
impreſſ., comprehendebantur etiam Inſulæ Sar-
diniæ, & Corſicæ: & quemadmodum Regnorum
utriuſque Siciliæ, ità etiam dd. Inſularum dire-
ctum, ac Supremum Dominium, pluribus ſecu-
lis S. Sedes retinuit: Reſpectu enim Inſulæ Sar-
diniæ, illud probatur tùm ex prioribus, tùm ex 102
poſtremis Inveſtituris, illa nempè anno 1365. ab

Digitized by Google

Urbano V. conceſſa Petro Regi Aragoniæ penès *Raynald. annal. tom.16. ad d. ann. ſub num.12.* & omiſſa alia Petri de Luna Pſeudopapæ, Benedicti XIII. nomine nuncupati, alterius Inveſtituræ à Martino V. traditæ meminit *Raynald. ad annum 1425. num.3.*, cujus mentio etiam habetur in Bulla ab eodem Summo Pontifice edita anno ſequenti. Reſpectu verò Inſulæ Corſicæ eandem Sanctam Sedem in illa dictum Supremum dominium exercuiſſe uſque ad ann.1447., conſtat ex Literis Eugenii IV., qui illius regimini præfecit Epiſcopum Feretranum, quem deinde Nicolaus V. in hujus Inſulæ Præfectura confirmavit, ut ex dictis Literis relatis à *Raynaldo tom.18. ad dictum annum 1447. num.12.*, hodie autem dolemus, ſupremum dictarum Inſularum dominium in dubium revocari.

Pro tot igitur malis, periculiſque avertendis, ac S. Sedis incolumitate aſſerenda, ſubtiliter inquirendum, ſpectandumque non erit præjudicium eorum, quibus ex antiquis Inveſtituris Jus
103 quæſitum dici poſſet, quia illi prævalet publicæ pacis, publicæque ſalutis conſervandæ ratio, juxta auctoritates allegatas *§. Enim verò & ſeq. & §. Ægerrimè & ſeqq.*, quibus conſona eſt tradita per *Bald. in leg. Benè à Zenone num.2. in fin. Cod. de quadriennal. præſcript.*, & ex eo tradit *Menoch. conſ.701. num.63.*, & ex deductis per *Dec. conſ.420. num.5.* arguit *Peregrin. de Jur. Fiſc. d. lib.5. cap.2. num.49. & 50.*, *Mantic. de tacit., & ambig. lib.27. tit.3. num.11. & ſeqq., & num.15. ad med.*, *Antunez. de donation. par.2. lib.1. cap.29. ſub num.75. verſ. tamen certi Juris eſt*: atque etiam quia, non idcircò occurreretur illorum præjudicio, contra verò Sanctæ Sedi gravia damna, & pericula compararentur: quamobrem, nil præter officium factum dici poterit, ſi antiquarum Inveſtiturarum forma innovetur, ex *Ciceronis* ſententia *lib.1. de offic.* docentis = *nec promiſſa igitur ſervanda ſunt ea, quæ ſint iis, quibus promiſeris, inutilia, nec ſi plus tibi no-*
104 *ceant, quam illi proſint, cui promiſeris, contra officium eſt majus damnum anteponi minori* = Certius in caſu, de quo agitur, in quo ſuppetunt vetera exempla, quibus admonemur, Summos Pontifices curaſſe quidem antiquarum Inveſtiturarum leges ſervare, modò tamen publica ſalus minimè periclitaretur; hujuſmodi autem exem-
105 pla inſtar legis nobis eſſe debent, ad *Text. in leg. apud Julianam §. Antiſtia ff. ad Trebell.*, *Camerar. de Feud. pag. mihi 755.*

Sublata itaque ſucceſſione lineali *cognaticâ*, ſtatui poſſe videtur *agnaticæ* lineæ prærogativa, quando id, nedum ab Eugenio IV. in Inveſtitura anno 1443. conceſſa Alphonſo I. ſed magis expreſsè à *Pio II.* factum fuit in illa tradita Ferdinando I.; ſic enim, ut apud *Raynaldum annal. tom.19. ad annum 1458. num.32.* ità concepta legitur = *Deſcendentes autem ex tè, vel ipſis tuis heredibus d. Regni mares, & fæminæ in eodem Regno ſuccedant, ità tamen, quod ſtantibus Maribus ſivè ex directa, ſivè ex tranſverſali linea uſque ad quartum gradum, fæminæ non ſuccedant, ſed Mares dumtaxat, inter eos gradus lineæ prærogativâ ſervatâ ſecundum Juris diſpoſitionem, & duobus, aut pluribus Liberis maribus in eodem gradu per eandem lineam concurrentibus, Primogenitus aliis præferatur: Extantibus verò fæminis tantum, in eis eadem forma, quæ in Maribus*
ſervetur = Sapientèr autèm id præfatis Summis 106
Pontificibus de conſilio Cardinalium factum fuiſſe, ambigi certè nequit, quia, ut quiſque mente perſpicere poteſt, hac ratione Italiam liberare ſperarunt calamitatibus, & cladibus, quibus ob fœminarum ſucceſſionem afflicta ſæpè fuerat, ut ait *Arniſæus de Republic. lib.2. cap.2. ſect.12. num.42.* inquiens = *Quin etiam Senatus Cardinalium admonitus tot cladibus, quibus exhauſta fuerat Italia* propter ſucceſſionem mulierum, *lege perpetua cavit, nè deinceps ad fæminas Imperium Neapoleos perveniret, & in Tabulis fidelitatis, quibus inveſtitus fuit Alphonſus Rex Aragoniæ ab Eugenio IV. anno 1443. cautum fuit repetitumque in Inveſtitura Ferdinandi hujus filii naturalis anno 1458. à Pio II., nè ſcilicèt fæminis &c., cum in prima Inveſtitura Carolo andegavenſi à Clemente IV. data, aliter in favorem fæminarum diſpoſitum eſſet, ut ſupra diximus* = Eumque refert *Ageta ad Moles de Ærar. par.4. ad §.26. num.27. fol.7.* Non omittendo, novam hanc ſuccedendi formam eò
etiam nomine probari potuiſſe, quia dd. Regno- 107
rum ſucceſſio redigebatur ad Juris feudalis leges, atque conſuetudines, quibus fæminæ iſtiuſmodi ſucceſſionis incapaces regulariter reputan-
tur, *Vulteius de Feud. lib.1. cap.9. num.27.*, vel 108
nonniſi ſubſidiariè, nullis videlicet amplius exiſtentibus Maſculis, admittuntur, idem *Vulteius d. cap.9. num.66. & ſeqq.*

§. VI.

Reſpondetur objectioni, quà fortè opponeretur, Eugenium IV., & Pium II novam ex integro Inveſtituram conceſſiſſe, ideoque ex eorum facto nullum duci poſſe argumentum congruens præſenti caſui, in quo agitur de ſimplici renovatione.

AT opponi fortè poterit, quod Eugenius IV, & Pius II. per Audegavenſium ejectionem, veluti conſumpta, atque finita illa à Clemente IV. tradita Carolo I., novam ex integro Inveſtituram concedere voluiſſe viſi ſint tum Alphonſo I., tum Ferdinando I. illius filio na-
turali, in qua propterea nova forma, ac ordo 109
ſuccedendi nemini præjudicialis conſtitui poterat, nova etiam pacta, novaſque conditiones adjiciendo iis, qui in illa comprehendebantur. Aliter autem ſeſe habeat in caſu noſtro, in quo Imperator Carolus VI. vigore Inveſtituræ traditæ à Julio II., in qua ipſe comprehenſus eſt, nonniſi renovationem conſequi poteſt, quæ proptereà illi danda eſt, ſub eiſdem conditionibus, ac pactis, cum quibus d. Inveſtitura concepta legitur, nullo illato præjudicio ceteris, qui illius vigore ad ſucceſſionem ſuo tempore admitti poſſunt, ut latè in rationibus dubitandi dictum eſt.

Obie-

Obiectio namquè iſta eà ſolà ratione rejici
poſſe videretur, quod eadem probet, nèc etiam
licere Imperatori concedere renovationem,
quamvis conceptam ſervatà formà antiquarum
Inveſtiturarum: ab illa enim, ut notatum eſt
§. Siſtere & ſeq., ſejungi nequit præſens præju-
dicium, quod irrogaretur jàm natis, & in dictis
Inveſtituris comprehenſis: fruſtraque obtende-
retur, quod, ſi qui ſint, qui ad Inveſtituræ reno-
110 vationem conſequendam cùm Imperatore con-
currere hodiè poſſent, ſileant, minimequè com-
pareant. Nàm quotiès non agitur de hereditaria,
ſed de lineali in Regno ſucceſſione, jure ſangui-
nis delata, ſi expreſſa Patris abdicatio filiis, ſivè
jàm natis, ſivè aliquando naſcituris nocere ne-
quit, *Grot. lib. 2.* ſæpiùs *cit. cap. 7. §. 26.*, ità lo-
quens = *nàm in hereditariis*, videlicèt Regnis,
*qui jus à ſe abdicat, in Liberos nihil poteſt tranſ-
ferre: at in lineali ſucceſſione Patris factum noce-
re non poteſt Liberis natis, quia ſimul atque exiſte-
re cœperunt, jus proprium eis quæſitum eſt ex le-
ge: ſed nèc naſcituris, quia impedire non poteſt,
quin ad illos quoque ſuo tempore jus pertineat ex
Populi dono*, = quonam pacto ſimplex ſilentium
eorum, qui hodiè non comparent, obeſſe pote-
rit iis, qui ex propria perſona vocantur in anti-
111 quis Inveſtituris? Eadem quippè præjudicii ra-
tio, quà ſuaderetur, abſtinendum eſſe ab inno-
vatione antiqui ordinis ſuccedendi, facienda in
præjudicium eorum, quibus, utpotè jàm natis,
præſens, vel utpotè naſcituris, conditionale ſuc-
cedendi jus competere ſuo tempore poterit: ſua-
deret etiam, nè renovatio ulla hodiè conceda-
tur, quia ex iis, qui hodie ſilent, & non com-
parent, vel jàm nati ſunt, vel naſci poterunt
alii, quibus ſimile Jus quæratur. Quapropter rem
diutius non morando, horum omnium indem-
nitati, ſi opus ſit, conſultum erit clauſulà præſer-
vativà, ut dictum eſt *§ Immo verò*, ſemper ſub-
intellecta in hujuſmodi renovationibus.

Ut etiam reſponderi poſſet, quod, etſi Inve-
ſtituræ traditæ ab Eugenio IV., & Pio II. conſi-
derandæ eſſent tamquàm prorsus novæ, conceſ-
ſæ videlicèt, vel ob lineam finitam, vel ob Feu-
di reverſionem ad Dominum directum, atta-
mèn, cum ageretur de Feudo antiquiſſimo,
quod plurium ſęculorum ſpatio decurrerat per
lineas Nortmannorum, Suevorum, & Andega-
112 venſium, ſervato ſemper ordine ſucceſſionis re-
cepto in linea *cognatica*, atqueconformi univer-
ſali Regni conſuetudini, in nova propterea In-
veſtitura, induci non debuiſſet ordo ſuccedendi
diverſus, qui videlicèt ſervatur in linea *agnati-
ca*, Iſtiuſmodi namque novæ Inveſtituræ regu-
lariter concedi debent ad formam antiquarum,
Gaill. lib. 2. obſerv. 49. num. 2. 3. & ſeq., *Schra-
der. de Feud. par. 4. cap. 2. num. 22.*, *Cyriac. con-
trov. 2. num. 68.*, *Mel. alleg. 1. num. 1.*, *& alle-
gat. 22. num. 41. & ſeqq. lib. 2.*, *Urceol. conſult.
forenſ. cap. 47. num. 1., & ſeqq.*, *Altograd. Jun.
contr. 5. num. 2.*, *Menoch. præſumpt. 92. num. 8.
lib. 3.*, *Roſenth. de Feud. cap. 6. concl. 69. num. 14.
& in annotat. litt. R.*, *Actolin. reſolut. 34.
num. 66.*

Verumtamen magis urget duplex alia reſpon-
ſio. Earumque prima eſt, quod juſtà ratione ſu-
ſtineri poſſet Pium II. Inveſtituram conceſſiſſe
Ferdinando I. filio Alphonſi: non quia, veluti
jam finità illà, à Clemente IV. tradita Carolo 113
Andegavenſi, locus factus eſſet devolutioni, ſi-
ve reverſioni Regnorum utriuſque Siciliæ ad
Romanam Eccleſiam Dominam directam, ſed
quia inſtans neceſſitas, rerum ſtatus, & ratio
temporum expoſcebant, quod Ferdinandus prę-
ferretur Renato, cui tamen Jus in Regnum Nea-
politanum non idcircò ereptum idem Summus
Pontifex expreſsè declaravit in ſuis literis rela-
tis à *Raynaldo tom. 19. ad ann. 1459. ſub num. 39.*
quibus eundem Renatum Regem ità alloquitur =
*dolemus profectò hæc non tàm noſtra, quàm tuæ
Serenitatis cauſa, cui ſemper ex corde fuimus
affecti, & optavimus rem gratam, & honorificam
facere, & feciſſemus in negotio Regni, niſi condi-
tio temporum, & ipſa urgens neceſſitas, ac rerum
noſtrarum, & Eccleſiæ ſtatus, & ratio prohibuiſ-
ſent, ſicut Oratoribus tuæ Serenitatis cumulatiſ-
ſimè retulimus. Nec certè ob id tua Celſitudo no-
bis ſuccenſere debet, quando nihil egimus, quod
tu ipſe prò tua prudentia ſingulari, & devotione
ad Sedem Apoſtolicam non fuiſſes probaturus;
potiſſimùm, cùm nèc tuæ Serenitati, nèc alteri
cuipiam jus per noſtram conceſſionem ſuſtuleri-
mus* = Prout revera in Inveſtitura data Ferdi-
nando, & relata apud *Raynald. dicto tom. 19. ad
ann. 1458. num. 48.*, illud præſervatum fuit eis
verbis = *volumus autèm per præſentes tuis, vel
aliorum quorumcumque Juribus, ſi qua tibi, &
illis in Regno, & Terra prædd. quomodolibet* 114
competunt, nullatenùs derogari = quæ autem alia
Jura Renato ſupereſſe poterant, quàm illa pro-
ficiſcentia ex originaria Inveſtitura Clemen-
tis IV.? Hæc enim ſola Summus Pontifex mini-
mè ſublata, ſed in Inveſtitura tradita Ferdinan-
do, illi præſervata aſſeruiſſe potuit. Et nonniſi
prò his decertatum fuiſſe oſtendunt tùm acerri-
mæ oppoſitiones à Renato factæ contra d. Inve-
ſtituram, tùm etiam teterrima Bella à Caro-
lo VIII. mota, deindè verò inter Ludovi-
cum XII., & Ferdinandum Catholicum ſuſce-
pta prò ſucceſſione in utriuſque Siciliæ Regnis,
quæque ſopita quidem, ſed extincta minimè
fuerunt alibi memorata diviſione inter præfatos
Reges ab Alexandro VI. facta, quippè ſævius
deindè recrudeſcentia, ſæpiùs à Galliarum Re-
gibus inſtaurata, ac diutiſſimè ſubſtentata fue-
runt.

Quamquam verò plenè ex his ſubmota videri
poſſit ſuperiùs propoſita obiectio, nihilominus,
ſi quæ in re hac ſupereſſet difficultas, dubii in
illa hærere non deberemus, ſubtiliori videlicèt
examine inquirendo: an Eugenius IV. & Pius II.
quaſi jam finità primà, novam nec ne conceſſe-
rint ex integro Inveſtituram? Ab hujus quippè
examinis onere eximimur alterà reſponſione,
deſumptà ab exemplo Roberti, qui ut latè di-
ctum eſt *§. Ut ad rem, & ſeqq.*, à Clemente V.
prælatus fuit nepoti, cujus jura licèt potiora,
vicit publica utilitas: Quam profectò ſolam Eu-
ge-

genium IV, & Pium II. reſpexiſſe, patet ex iis,
quæ dicta fuerunt toto §. ſuperiori. Ob eam
autem, ſi præfati Summi Pontifices juſtè, ac pru-
denter novam ſuccedendi formam ſtatuerunt:
id etiam juſtè, ac ſapienter factum dicetur in re-
novatione hodie concedenda, ut probatum fuit
§. *Quapropter & ſeqq.*, *&* §. *Incapacitas* ac aliis
pariter *ſeqq.*, & validis quidem, ut crediderim,
rationibus, hìc non repetendis.

Et ſanè, ſi quum agitur de ſucceſſione in Re-
gno, dono Populi tributa, eodem Populo, &
115 Parentibus conſentientibus, præjudicari poteſt
Succeſſoribus nondùm natis, *Hug. Grot. de Jur.
Bell.*, *& Pac. lib. 2. cap. 7. §. 26.*, qui ut nota-
tum fuit *num. 43.*, poſtquam docuerat, in ſucceſ-
ſione lineali, Patris factum nocere non poſſe fi-
liis jàm natis, ſed nec etiam naſcituris, in fi-
nem abſolvit dicendo = *Illud intereſt inter natos,*
116 *& naſcituros, quod naſcituris nondum quæſitum
ſit Jus, atque ideò auferri iis poſſit Populi volun-
tate, ſi etiam Parentes, quorum intereſt Jus ad
filios tranſire, Jus illud remiſerint*, = & præter
deducta locis mox citatis, expreſsè id docuerunt
Bald., *Tiraquell.*, *Grammat.*, *Alciat.*, *& Antu-
nez. allegati num. 12.*, qui loquuntur in diffici-
liori caſu, de adimendo nempe ex Parentis, &
Populi voluntate Jure quæſito Primogenito jàm
nato: Ex ea nimirùm ratione, quod conſuetudo
117 præferens Primogenitum non debeat interpre-
tari contra Regni, & Populi utilitatem. Cur ex
ſimili ratione in caſu etiam, quo res ſit de ſuc-
ceſſione, Supremi Domini liberalitate conceſſà,
ejuſdem, ac Parentis voluntate non licebit in
præjudicium naſciturorum, illa non quidem pe-
nitus remittere, ſed novam inter eoſdem ſuc-
cedendi formam conſtituendo, Maſculos fœmi-
nis præferre? Ut certè placuit *Bartolo*, qui hac ra-
tione in *Auth. poſt fratres Cod. de legitim. hered.*
Judicium a Clemente V. favore Roberti Regis
pronunciatum, juſtum fuiſſe tueri videtur, &
Bartolum refert *Hotmanus tom. 1. lib. qu. illuſtr.
dicta quæſt. 3. fol. 857.*, *lit. E.*, idque per refuta-
tionem primæ Inveſtituræ fieri poſſe tradit *Cra-
gius in Jus feudal. lib. 2. tit. 2. §. 11.*, *& tit. 12.
§. 5. in fin.*, quod certè ſi ſemper, & abſolutè li-
cere negetur, permiſſum tamen erit, quotiès ità
ſuadet publica utilitas, juxta ea, quæ latè alibi
notata ſunt.

Quæ profectò omnia ſatis probare videntur,
quod, inſpectis præceptis illius ſupremi Juris, qui-
bus ordinanda ſunt ea, quæ ad publicam utilita-
tem, ſalutemque pertinent, fas ſit recedere ab il-
lis regulis, quibus in Inveſtiturarum renovatio-
nibus mutari prohibetur vetus ordo ſuccedendi.
At præterea alia in noſtra hypotheſi urgere po-
teſt æquiſſima ratio, ob quam talis ordo immu-
tari queat, & eo quidem libentiùs amplecten-
da, quia jure conjicere poſſumus, illam Sum-
mos quoque Pontifices Prædeceſſores reſpexiſſe.
Nam expulſis Suevis, & per Corradini mortem
extinctà illius lineà, Clemens IV. in Inveſtitura
conceſſa Carolo I. Andegavenſi rectè præſcribe-
re potuit ſuccedendi ordinem in linea *cognatica*
ſervandum, quia in dictis Regnis hoc ordine
ſuccedi antea conſueverat, & Carolus carebat
ampliori Regno, in quo alius ſucceſſionis ordo
ſervaretur. Hanc autèm *cognaticæ* lineæ ſucceſ-
ſionem deinde mutarunt Eugenius IV., &
Pius II., ut, ſicuti alibi dictum eſt, Italiam li-
berarent calamitatibus, quibus ob fœminarum
ſucceſſionem totiès oppreſſa fuerat. At rectè il-
la reaſſumpta poſtmodum fuit in Inveſtitura à
Julio II. data Ferdinando Aragoniæ, & Siciliæ
Regi, quia, ut innui in facti expoſitione §. *Iſtiuſ-
modi ſuccedendi forma*, cùm in Regno Ara-
goniæ ordine illo ſuccederetur; noverat pruden-
tiſſimus Pontifex, obviam eundum eſſe iis Bel-
lis, quæ ſuper Regnorum Siciliæ, & Neapolis
ſucceſſione exoriri potuiſſent, ſi in eiſdem præ-
ſcriptus fuiſſet ordo ſuccedendi diverſus ab illo,
qui ſervabatur in ſucceſſione Regni Aragoniæ.
Non minus autèm Imperator, quàm S. Sedes
ſummo ſtudio, ac pervigili providentià proſpi-
cere, ac declinare debet iſtiuſmodi Bellorum
pericula, quæ impendere aliquando poſſent, ſi
ſucceſſio linealis *cognatica* præſcriberetur in In- 118
veſtitura danda Principi, in cujus ceteris Regnis,
ac Principatibus fortè ſervetur, vel ſervandus
deinceps eſſet ordo ſucceſſionis linealis *agnati-
cæ*: pro publica itaque tranquillitate cuſtodien-
da delatio ſucceſſionis in dictis Siciliæ, ac Nea-
polis Regnis accommodari rectè poterit ordini
ſuccedendi, qui in hac nova linea reſpectu alio-
rum hereditariorum Principatuum ſervabitur.

§. VII.

*Brevitèr reſpondetur rationibus dubitandi
deductis §. I., & II.*

HÆC igitur cùm ità ſe habeant, & ambigi
minime queat, quin Imperatori petenti
renovationem Inveſtituræ poſt quatuor luſtro-
rum decurſum, ea denique concedenda ſit, &
æqua, imò non minus Vaſſallo, quàm ipſi Su-
premo Domino utilis videatur illa, quam efflа-
gitat, ejuſdem novatio, non eſt, cur immorer
refellendis iis, quæ in rationibus dubitandi de-
ducta fuerunt: veriſſimæ enim Juris regulæ fu-
ſius eo loco firmatæ, rectè locum ſibi vindicant,
quotiès nulla juſta urgente ratione, pro libito, 119
& ad privatum duntaxat Succeſſorum commo-
dum eædem invertendæ eſſent. At alia Juris ra-
tio ſequenda eſt in ſucceſſione Regnorum, quæ
deferenda ſunt, non tàm ad Succedentium,
quàm ad Subditorum utilitatem, illarum Jura
metiendo ea publici boni, publicæque incolu-
mitatis ratione, juxtà latiſſimè dicta §. *Quapro-
pter*, *& ſeqq.*, quapropter ſi Populorum ſalus,
ſi Regnorum, ac Principatuum tranquillitas ità
exigant, immutato veteri, novus ſuccedendi
ordo in illis ſtatui poteſt, ut demonſtravi §. *Æger-
rimè*, *& ſeqq.*

Verumtamèn in renovatione concedenda,
omittendam minimè eſſe crediderim clauſulam
ſine præjudicio, tùm quia eadem non ſolùm in
illa Julii II., ſed legitur tàm in antecedentibus,
quàm etiam in omnibus ſubſequentibus Bullis
Inve-

Inveſtiturarum; In quarum poſtremis ſi iſtiuſ-
120 modi clauſula adpoſita fuit, quando renovationes concedebantur de Patre in Filium; Quo caſu nullum, niſi Tertii præjudicium conſiderari poſſe videbatur, quanto potiori jure adjicienda erit renovationi, in qua fit tranſitus de linea ad lineam: tum etiam quia, quando Inveſtituræ renovatio menſe Junio anni *1666.* conceſſa fuit Carolo II., Galli proteſtati fuerunt, ut legitur in actis Conſiſtorialibus, ibi = *Gallis licet id fieri ſupplicantibus ſine præjudicio Juris Regis Galliarum* = Plures autem hodie ſunt, qui ſimilem proteſtationem emittere poterunt, & fortè illam non omittent: Tùm denique quia agitur de renovatione, cujus memoria, atque monumenta ad totam poſteritatem tranſmittentur: Quamobrem ità concipienda eſt, ut ex ea perpetuò appareat, S. Sedem ità quidem prò temporum ratione ſuæ, ac Italiæ ſaluti conſuluiſſe, ut tamen aliorum etiàm Jura ſarcta tectaque ſervare voluiſſe noſcatur, ea quidem religione, quà eadem S. Sedes in omnibus conceſſionibus, & diſpoſitionibus, Juribus Tertio quæſitis præjudicare nolle profitetur: Quapropter hic recurrunt ea, quæ dicta ſunt *§. Immo vero.*

Denique, quod attinet ad formam, & figuram verborum, quæ retuli in narratione Facti *§. Penult.*, & quibus ordo ſuccedendi conceptus fuit in folio ſignato *lit.C.*, me refero ad ea, quæ animadverſa fuerunt in Reſponſione data dicto folio.

Authoris Sententia, tamquam firmiter in Jure conſtabilita, Summo Pontifici Innocentio XIII. in omnibus probata eſt. Annuens is idcirco precibus Caroli VI. Imperatoris, Inveſtituram Regni Neapolis, & Siciliæ, juxta petita, eidem indulſit Bulla edita die 9. Junii 1722., *quæ incipit* Inſcrutabilis 1a 26. in Bullar. nov. tom. 11. pag. 243.

ARGUMENTUM.

An Conſtitutio XI. ſanct: mem: Innocentii XII. moderatoria donationum, & diſtributionis redituum eccleſiaſticorum in Conſanguineos, vel Affines Romani Pontificis, ſeu eorum loco adlectos, comprehendat etiam Familiares, aut alias ſimiles Perſonas illius obſequio, & ſervitio addictas?

DISSERTATIO II.

1 *Romanum decet Pontificem, ut in eccleſiaſticorum quoquè redituum diſpenſatione, juſtitiæ, atque prudentiæ regulas accuratè cuſtodiat.*

2 *Beneficia Conſanguineis, vel Affinibus Romani Pontificis, ſeu eorum loco adlectis conferenda, valorem annuum 1200. ſcut. excedere non debere, ſanxit Innocentius XII. ejus Conſtitutione XI., cujus verba* num. 31. 139., & 141.

Decrevitque, quod in Pilei aſſumptione à Cardinalibus promitti, ac jurari deberet perpetua dictæ legis obſervatio, num. 4.

3 *Summi Pontifices quæ ſibi licere non patiuntur, ſuis Succeſſoribus indicare tantum ſolent, non autem lege ulla prohibere.*

5 *Conſtitutio XI. Innocentii XII. moderatoria diſtributionum redituum eccleſiaſticorum in Conſanguineos, vel Affines Summi Pontificis vel eorum loco adlectos, an comprehendat etiam Familiares, aut alias ſimiles perſonas, illius obſequio, & ſervitio addictas?* & num. 9. & ſeq., *Vid.* num. 94. & ſeq.

6 *Diviſio mentem, memoriamque Legentis præparat.*

7 *Diviſio ordinem ſermoni, ac claritatem rei tractandæ adfert.*

8 *Diviſione longioris lectionis tædium levatur.*

10 *Beneficiis Eccleſiaſticis non adnumerantur Epiſcopatus.*

11 *Beneficia Eccleſiaſtica Jure poſitivo inſtituta.*

12 *Bona Eccleſiæ priſcis ſeculis in communi poſſidebantur.*

Atque ex illis diſtributiones, & ſportulæ præſentibus tantùm, & officio fungentibus diſpenſabantur, ibid.

13 *Beneficiariis, poſtquam Bona Eccleſiæ in communi poſſideri deſierunt, non diſtributiones tantùm, ſed & prædia, & agri attribui cœperunt.*

14 *Præbendarum, & Beneficiorum inſtitutio originem hinc habuit.*

15 *Beneficiorum pluralitas antiquior eſſe nequit ipſa illorum origine.*

16 *Pluralitatis Beneficiorum prohibitio non ex naturali aut Divino, ſed poſitivo Jure profecta cenſenda eſt*, & num. 22.

17 *Juri Divino tribuuntur ea ſola præcepta, quæ in ſenſu literali ex eodem proficiſcuntur.*

18 *Beneficiorum pluralitas ſi Jure Divino damnata eſſet Papa non poſſet ſuper eà diſpenſare.*

19 *Pontifex maximus in Beneficialibus eſt abſolutus Dominus, omniaque Beneficia habet ſub ſua plena, ac libera poteſtate.*

20 *Summum Pontificem eſſe ſupra Leges, omniaque poſſe ſupra jus, & extra jus, commune effatum eſt.*

21 *Summum Pontificem diſpenſare poſſe ſuper Beneficiorum pluralitate nequit ambigi.*

22 *Obtinens ex diſpenſatione Papæ plura Beneficia juſtè illa retinere poteſt.*

23 *De poteſtate Papæ diſpenſandi ſuper pluralitate Beneficiorum dubitare nemini fas eſt.*

24 *De Diſpenſatione ubi agitur, ſola Summi Pontificis voluntas ſtat pro ratione.*

25 *Summus Pontifex præſumendus non eſt, facultatem diſpenſandi ſuper pluralitate Beneficiorum ſibi, ſuiſque Succeſſoribus ademiſſe, niſi in certis caſibus, & quoad perſonas expreſſas.*

26 *Innocentii XII. Conſtitutio prohibens pluralitatem Beneficiorum quoad Conſanguineos, vel Affines Summi Pontificis, vel eorum loco adlectos, extendenda non eſt ad Familiares etiam,*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

etiam, aliaſque ſimiles extraneas perſonas non expreſſas.

27 *Has enim conſultò omiſiſſe cenſetur.*

28 *Præſertim, quia eos, quos voluit nominare non omiſit, Familiares nempe in Familiam adlectas.*

29 *Conſtitutio ejuſmodi ita interpretanda eſt, ut, quoad fieri poteſt, minùs reſtringat poteſtatem Romani Pontificis.*

30 *Maximè, quum recedat à communi uſu, ac praxi, & nimis rigida videri poſſet.*

31 *Eadem Conſtitutio prohibens, aſſignari annuum reditum excedentem valorem ſcut.*12000., *imputari in hunc voluit Penſiones quoque, quin immo proventus etiam officiorum, quæ ad vitam conferuntur.*

32 *Exceptis iis, quæ non ad vitam, ſed pro tempore conceſſa fuerint.*

Proptereaque comprehenſi in ea cenſendi ſunt reditus officiorum perpetuorum, num.33.

33 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*

34 *Pro commenſuranda quantitate ſufficientis congruæ ſuſtentationi Beneficiaris ratio non eſt habenda de Penſionibus.*

35 *Penſiones incompatibiles cum Beneficiis non ſunt; ideoque non comprehenduntur ſub interdicto, Beneficiorum pluralitatem prohibente*, & num.210.

36 *Penſio, in Religioſis tantùm, incompatibilitatem inducit cum Beneficiis ſui Ordinis.*

37 *Officia perpetua à Summis Pontificibus collata, & ad temporalem Principatus adminiſtrationem pertinentia, Beneficia non ſunt.*

38 *Legis interpretatio directa ad reſtringendam ſupremi Principis poteſtatem, odioſa eſt*, & num.21., & 211.

39 *Conſtitutioni XI. Innocentii XII. S. R Eccleſiæ Cardinales non ſubiiciens interpretatio, libentiùs ſequenda eſt*, & num.41.

Præſertim, cum iis faveat obſervantia, ibid. & num. 42.

40 *Joannes XXII. generaliter quidem ſuſtulit diſpenſationes ſuper pluralitate Beneficiorum, Cardinales tamen excepit.*

43 *Lex reſpectu certorum dumtaxat perſonarum lata, ad alias non expreſſas extendi non debet.*

44 *Proviſio alicujus ſpecialis Legis non debet ſubtiliore interpretatione generalis effici.*

45 *Juramentum omne ſive aſſertorium, ſive promiſſorium, nil aliud ſuàpte naturâ eſt, quàm rei aſſertæ, vel promiſſæ, ſub invocatione Divini teſtimonii confirmatio.*

46 *Nec obligationem extendit ad res, & caſus, ſub illâ non comprehenſos.*

47 *Juramentum tamquam acceſſorium principali obligationi, ejus naturam ſequi tritum axioma eſt.*

48 *Obligatio non ex juramento oritur, ſed ex conventione, cui juramentum acceſſit.*

49 *Juramentum non in plus teneri, ſed efficaciùs dumtaxat obligari facit.*

50 *Juramenta naturam, & ſubſtantiam promiſſi, pactive non immutant.*

51 *Ex ratione, & cauſſa, qua, velut finali, Legislator motus fuit, ejus mens inveſtigatur.*

52 *Clericum eodem tempore duabus Eccleſiis adſcriptum eſſe, deteſtatur ſeptima ſynodus.*

53 *Præbendarum multitudo Canonibus inimica.*

54 *Beneficiorum pluralitas generaliter prohibita.*

55 *Et ab Eccleſia ſemper damnata*, & num.84.

56 *Plura Beneficia in una eademque perſona incompatibilia ſunt.*

57 *Plurima Beneficia appellantur duplicia, quia incompatibilia in uno eodemque Beneficiario.*

58 *Horum alia ſunt primi generis, ut duo Epiſcopatus, duæ Parochiales Eccleſiæ: Itidem duæ Dignitates, duo Perſonatus, aut duo etiam Beneficia ejuſdem generis ſub eodem tecto.*

59 *Alia ſunt ſecundi generis, ut dignitas in una Eccleſia, & Canonicatus in alia*, & num.60.

61 *Quæ autem utraque carent incompatibilitate, ſimplicia appellantur.*

62 *Beneficiorum ſimplicium pluralitas, moderato veteris diſciplinæ rigore, tolerari, vel ſaltem ex diſpenſatione admitti cæpit.*

63 *Beneficiorum ſimplicium incompatibilitas oritur, non ex eorum natura, ſeù qualitate, ſed ex effectu, ex prava nempe cupiditate turpiſque lucri, & avaritiæ cauſsâ.*

64 *Quo caſu plura Beneficia retineri nequeunt, quando ſuperflua ſunt congruæ ſubſtentationi Proviſi*, & num.67.

65 *Niſi primum Beneficium ille dimittat.*

66 *Vel niſi in conceſſione expreſſum ſit, ut perſonæ, aliàs beneficiatæ provideri valeat.*

67 *Præbendas plures aut ſimplicia Beneficia obtinere cuiquam non licere abſque diſpenſatione Papæ, indiſtinctè tenuit* Hoſtienſis.

68 *In omnibus Beneficiis ſivè duplicibus, ſivè ſimplicibus iniquum eſt, tantum ab uno diſſipari, quantum pluribus ſufficeret.*

69 *Res Eccleſiæ patrimonium ſunt pauperum.*

70 *Simplicia quoque Beneficia in Eccleſiæ patrimonio, & Chriſti hereditate ſunt.*

71 *Duplicium, ac ſimplicium Beneficiorum diſtinctio incognita prorſus antiquis Canonibus.*

72 *Compatibilium, & incompatibilium Beneficiorum diſtinctio mille, & ducentum amplius annis nulla fuit.*

Sic etiam nec Beneficiorum ſtrictæ, ac liberæ reſidentiæ, ibid.

73 *Beneficiorum cumulatio priſcis Canonibus ignota.*

74 *Eccleſiaſtica diſciplina æquè deformatur tàm ſi plura duplicia, quàm etiam ſi plura ſimplicia cumulentur Beneficia in una, eademque perſona.*

75 *In utroque enim caſu adeſt deformitas oriens ex radice avaritiæ, atque improbæ cupiditatis.*

76 *Immo in ſimplicibus Beneficiis verius id eſt.*

77 *Altera deformitas, utrique caſus communis,*

eſt

eſt fomentum, quod præbetur, luxuriandi ex reditibus Eccleſiaſticis.

78 *Itidem læſio juſtitiæ diſtributivæ; dum, quæ pluribus diſtribui poſſent ſtipendio, in uno coacervantur.*

79 *Sic etiam diminutio Divini cultus; Minuuntur namque Eccleſiaſtiei Operarii, ac Beneficiarii, qui horas divinas recitent.*

80 *Et demum ſcandala, oblocutiones, fruſtratio voluntatis Teſtatorum, ac etiam ſtudiorum neglectus*, & num. 81.

81 *Beneficia à Teſtatoribus inſtituuntur ut in Eccleſia augeantur Operarii, non at in uno cumulentur.*

82 *Beneficiorum pluralitas, etiam ut inimico naturali juri, damnata reperitur.*

83 *Plura Beneficia retineri ſinè peccato non poſſunt, ſi cum diſpenſatione non concurrat juſta cauſſa.*

84 *Beneficiorum etiam ſimplicium pluralitatem vetuit Sac. Tridentina Synodus*, & num. 85.

85 *Sacri* Concilii Tridentini *Decretum prohibens ſimplicium quoque Beneficiorum pluralitatem, comprehendere etiam S. R. E. Cardinales, dubitandum non eſt.*

87 *Ut etiam cenſendum eſt locum habere etiam in proviſionibus apoſtolicis, quibaſcumque perſonis factis.*

88 *Beneficiorum pluralitas quandoque toleranda.*

89 *Super Beneficiorum pluralitate diſpenſatio apoſtolica concedi poterit ſublimibus, literatiſque perſonis, cum id ratio poſtulaverit.*

90 *Sancta Tridentina Synodus prohibens Beneficiorum pluralitatem, providere adhuc voluit congruæ Beneficiarii ſubſtentationi.*

91 *Congrua Beneficiarii ſubſtentatio metienda eſt ex dignitate gradu, nobilitate, & ſcientia.*

92 *Et mos etiam Patriæ ſpectandus eſt.*

93 *Cardinales facilius diſpenſandi ad Beneficiorum pluralitatem.*

94 *Conſtitutio XI. Innocentii XII., ſpectatâ ejus mente, favorabilis eſt*, & num. 107. 110. 159., & 221.

95 *Ejuſque mens unicè eſt attendenda.*

96 *Quæ fuit, ut Beneficia miniſtrantibus in Eccleſia pro uniuſcujuſque merito aſſignentur, nullâ prorſus carnis, aut ſanguinis ratione habitâ, omnique humano affectus propenſione poſthabitâ.*

97 *Lex reducens materiam ad terminos juris antiqui, favorabilis ſemper eſt.*

98 *Ut etiam Lex omnis, ad juſtitiæ tramites omnia reducens.*

99 *Maximè verò Lex, quæ animarum ſaluti conſulat.*

101 *Conſtitutio favorabilis, favorabili interpretatione intelligenda eſt.*

102 *Sub eâ nimirum comprehendendo caſus, & perſonas omnes, quæ ſub ejus rationis amplitudine continentur.*

103 *Etiamſi litera deficeret.*

104 *In humanis Legibus non eæ ſolæ res, & perſonæ comprehenſæ dicendæ ſunt, quæ in eiſdem expreſsè nominatæ leguntur.*

105 *Sed conjecturis ad id, quod ſcriptum non eſt, pervenire oportet.*

106 *In Legibus, & in Conſtitutionibus interpretandis mens potiùs quàm verba ſpectanda ſunt*, & num. 110, & 111.

107 *Scire Leges non eſt verba earum tenere, ſed vim, ac poteſtatem.*

108 *Ideſt mentem, ac voluntatem.*

109 *Non licet Jus civile calumniari, neque verba captare, ſed qua mente quid dicatur, animadvertere convenit.*

112 *In legem committit is, qui Legis verba complectens, contra Legis voluntatem nititur.*

113 *Pro Lege habendum eſt non quod ſcripto tantùm, ſed quod voluntate continetur.*

114 *In Legis interpretatione, ſi ejus verba latiùs pateant, ſive anguſtiora ſint, inſpicienda eſt Legislatoris voluntas.*

115 *Legis verba ſi latiùs pateant, interpretatio reſtrictiva ſequenda eſt; Si verò anguſta ſint, interpretatio diffuſa eſſe debet.*

116 *Legis interpretatio, alia comprehenſiva, alia extenſiva.*

117 *Prima eſt, per quam perſona vel caſus non expreſſus, comprehenſus intelligitur ex voluntate Legislatoris; Secunda quum ob paritatem vel ſimilitudinem rationis fit extenſio ad caſum, vel perſonam, nec verbis, nec Legislatoris mente comprehenſum.*

118 *Legibus ſuapte naturâ ineſſe dicitur extenſiva interpretatio ob paritatem, ac ſimilitudinem rationis.*

119 *Ex proemio, ſive præfatione rectè deſumitur ratio, & cauſſa finalis Legis, ac mens Legislatoris.*

120 *Intelligentia dictorum ex cauſſis dicendi ſumenda eſt.*

121 *Præfatio ex qua colligi poteſt ratio, & cauſſa finalis intellectum toti Legi præbet.*

122 *Idque locum habet in Pontificiis etiam Conſtitutionibus.*

123 *Cauſam finalem, ac rationem Legis, animam eſſe Legis, vulgatum, ac veriſſimum effatum eſt.*

124 *Ex ratione, & cauſſa finali in proemio legis contenta certificati dicendi ſunt caſus quoque, & perſonæ, quæ ſub eâ comprehenduntur.*

125 *Conſtitutionis XI. Innocentii XII. non alia cauſſa fuit, quàm ut eccleſiaſtici reditus diſtribuerentur ſecundùm Sacrorum Canonum inſtituta, ac diſciplinam.*

126 *Ideoque non Conſanguinei ſolùm & Affines, ſed familiares quoque ſub eâ comprehenſi ſunt cenſendi.*

127 *Conſtitutionis verba* = Bonorum, & redituum ad S. Sedem, & Cameram ſpectantia = *Beneficia etiam comprehendere cenſenda ſunt; ratio* num. 128., & ſeq., *& præſertim* num. 134.

128 *Summus Pontifex licèt ſit ſupremus Diſpenſator Bonorum omnium, & redituum S. Sedis, & Eccleſiæ, attamen de reditibus, quos percipit uti Dominus temporalis, liberiùs poteſt diſponere* & num 133.

130 *In*

130 In Summo Pontifice duplex diſtinguitur perſona, Papæ, & Regis, ſeu Secularis Principis.

131 Reditus, qui ex univerſa Ditione Eccleſiaſtica à Summo Pontifice percipiuntur, acceſſoriè tantùm ſunt eccleſiaſtici.

132 Secus de aliis eccleſiaſticis reditibus, ortum habentibus ex Beneficii, aut alio Eccleſiæ titulo.

133 In eadem Conſtitutione Familiares licèt nominati non legantur, implicitè tamen in literà, multòque magis ſub ejus ratione, & cauſa finali comprehenſi dici debent.

134 In literu, ex illis nempe verbis, aut cujuſcumque humani affectus rationem haberemus, & vid. num. ſeq.

Sub ratione; nam cujuſcumque humani affectus ratio poſthabita quoad conſanguineos eò magis Familiares comprehendere cenſendu eſt num. 136., & ſeq.

135 Dictio = aut = ſive inter diverſa ſive inter ſimilia adhibita dicatur, ſemper efficit, ut ſequentia verba debeant intelligi de perſonis diverſis ab illis ſuperiùs nominatis.

137 Immodica affectio, dicitur nimius animi motus, rationi oppoſitus = ratione carens animi motus. =

138 Affectio perſæpe magis in Extraneos fertur, quàm in Conſanguineos.

139 Conſtitutionis prædictæ verba referuntur, & num. 141.

140 Innocentius III. Decreto edita in Concilio Lateranenſi, edixit, quod recipiens aliquod Beneficium, curam habens animarum, ſi priùs aliud Beneficium habeat, eo ſit ipſo jure privatus.

142 Innocentius XII. ejus Conſt. XI. ſervari volens juſtam moderationem in diſtributione Beneficiorum facienda Conſanguineis, ſeu Affinibus Summi Pontificis, ſacrâ Purpurâ nondum decoratis, præcepit, ut illa eiſdem aſſignarentur, juxta eorum merita, & non ultra congrua &c. nullo ad conſanguinitatem &c. habito reſpectu.

Ratio autem, ob quam Summus Pontifex id præcepit, ea fuit, ut eccleſiaſtica ſtipendia juxta eccleſiaſticæ diſciplinæ regulas, æquâ lance pro uniuſcuiuſqe merito aſſignentur num. 144.

143 Sacris Canonibus prohibetur illa ſolùm Beneficiorum pluralitas, quæ eſt ſuperflua, & num. 155.

146 Vix poſſunt plura Beneficia ad unum pervenire ſine paupertate plurium Altari ſervientium, & num. 196.

147 Legis ratio quum generalis eſt, comprehendit eos omnes caſus, & perſonas, quibus eadem ratio æquè convenit.

148 Tutoribus, eorumque filiis prohibens Senatus conſultum, ne ſuas pupillas in uxores ducant, comprehendit etiam heredem extraneum Tutoris.

149 Ratio ubi eſt expreſſe deſcripta in Lege, ipſius anima eſt totam diſpoſitionem regens.

150 Et quod dicta ratio exigit, diſpoſitum cenſeatur, licèt verba deficiant.

Semper comprehendendo caſum, habentem eamdem rationem, ibid., & num. 160. etiam in materia pœnali, & num. 161.

151 Ratio Legis quando generalis eſt, ſeu amplior dicto, eadem Lex ad omnes extenditur caſus, ſub eadem ratione comprehenſos, & num. 182

152 Ratio illa Conſtitutionis Innocentii XII., ut nempe nemini relinquatur conquerendi vel obloquendi occaſio, communis eſt tàm Conſanguineis Summi Pontificis quàm ejus Familiaribus.

153 Immoderata Beneficiorum diſtributio ſive fiat in Conſanguineos, ſive in Familiares Summi Pontificis, æquè ſcandalum, & offenſionem cunctis adfert.

154 Ex materia Legis, juſta ejuſdem colligitur interpretatio.

155 Eximia Beneficiorum profuſio in Conſanguineos, & Familiares Epiſcoporum conferentium, in cauſſa fuit, ut Summi Pontifices illorum diſtributioni manum adponerent.

156 In Conſtitutione XI. Innocentii XII. ideo ſoli Conſanguinei nominati ſunt, quia Summi Pontifices magis proni erga conjunctas perſonas præſumuntur.

157 Non autem, ut Familiares exempti eſſent, erga quos immoderata eſſet adfectio, & nu. 159. & 212.

158 Beneficiorum pluralitate ſi largiùs ditentur Familiares, quam Conſanguinei, major conquerendi, ac obloquendi occaſio præbetur, & num. 213.

159 Quod Legibus omiſſum eſt, non omittetur religione judicantium.

162 Omiſſum non videtur, quod eadem ratione concluditur.

163 Leges caſui magis obvio, & faciliùs contigibili providere ſolent num. 172. & 213.

164 Specialis Conſanguineorum expreſſio in Lege, quia id magis obvium, ac frequens ſit, Legem ad Conſanguineos tantum non reſtringit.

165 Nec excludit Familiares, propter identitatem rationis in illa comprehenſos, & num. ſeq., & 172.

166 Caſum aliquem Legislator expreſſiſſe cenſetur exempli gratia, alios tamen ſimiles caſus pari modo decidendos in animo habuiſſe, & num. 182.

167 Quod veriſimile eſt ſtatutum fuiſſe, ſi quæſitum fuiſſet, id, licèt non ſtatutum, de Jure ſervandum eſt.

168 Abſurda Legis interpretatio qua pluralitas Beneficiorum prohibita cenſeatur ſolùm, quoad Conſanguineos Summi Pontificis, non verò quoad illius Familiares ſequenda non eſt, & num. 174. & 182.

169 Ad normam ejus, quod in Lege expreſſum eſt, etiam ſimilia agenda ſunt, & num. 173.

170 De caſu non expreſſo, habente tamen ſimilitudinem cum expreſſo, ad normam expreſſi judicandum eſt, & num. 173.

171 Nec

171 *Nec requiritur ſimilitudo, quoad omnia.*
173 *Leges non ita ſcribi poſſunt, ut omnes caſus, qui quandoque inciderint comprehendant.*
174 *Argumentum de ſimilibus ad ſimilia maximè locum habet in Lege, & materia favorabili.*
175 *In verbis quum nulla ambiguitas eſt, admitti non debet voluntatis quæſtio.*
176 *Conſtitutio XI. Innocentii XII., ideo prohibuit ne Beneficia prodigerentur in extraneos cooptatos in familiam Pontificis, quia hoc etiam caſu peccabatur contra Juſtitiæ diſtributivæ regulas.*
177 *Eadem Conſtitutio Extraneos, & Conſanguineos æquiparavit, juxta ejus verba relata* ibid.
178 *Beneficia ſuis Conſanguineis, ut pauperibus, conferri ab Epiſcopis poſſe, permittit Sacra Tridentina Synodus.*
179 *Æquiparatorum eadem debet eſſe diſpoſitio.*
180 *Præſertim, quando omnimoda adeſt ſimilitudo.*
181 *Ex æquiparantione facta in certis caſibus rectè infertur, illam fuiſſe volitam in aliis etiam caſibus.*
183 *Verba Legis fruſtra quæruntur, cum de voluntate Legislatoris abundè conſtat.*
184 *Ex voluntate Legislatoris Lex omnis vim accipit.*
185 *Beneficiorum pluralitatis prohibitio, licèt non ſit expreſse ſancita Jure Divino, Jure tamen Divino, & naturali ſubnixa eſt.*
186 *Ideoque æquà lance Beneficia diſtribuenda ſunt, ut Jus Divinum, & naturale efflagitat.*
187 *Quoad Beneficia, fidelis diſpenſatoris Leges Summus Pontifex ſervare debet.*
188 *Res Eccleſiæ quamvis ſint Summi Pontificis, ut principalis diſpenſatoris, non tamen ſunt ejus ut Domini, & poſſeſſoris.*
189 *Summus Pontifex licèt abſque ullà legitimà causà res Eccleſiæ diſpenſare poſſit, id tamen ſinè gravi animæ ſuæ periculo nequit facere.*
190 *Plura Beneficia ut licitè ab uno retineri valeant, ſimul cum diſpenſatione requiruntur juſtæ cauſſæ, ſive circumſtantiæ.*
191 *Hiſque ceſſantibus, nec etiam cum diſpenſatione retineri queunt*, & num. 197.
192 *Juſtæ cauſſæ, ac circumſtantiæ licitam reddentes diſpenſationem ad plura obtinenda Beneficia publicam Eccleſiæ neceſſitatem, aut utilitatem reſpicere debent.*
193 *Quinque juſtæ cauſſæ aſſignari ſolent.*
194 *In Beneficiis, qui non unus, ſed plures eſt, non unus, ſed plures erit in ſuppliciis*, ex Divo Bernardo.
195 *Plura occupans Beneficia, tametſi ſimplicia, quando unum congruæ ejus ſubſtentationi ſufficeret, lethaliter peccat.*
198 *Neque a culpa eximitur diſpenſationem pro ſola ſua voluntate concedens*, & num. 200., & 211., *ſed vid.* num. 199.
199 *Pontificia diſpenſationes circa ſuperfluam Beneficiorum pluralitatem plerumque ſubreptitiæ cenſendæ ſunt.*

201 *Diſpenſatio plura retinendi Beneficia, juſta deficiente cauſà, diſſipatio dicenda eſt.*
202 *Papa licèt poteſtatem habeat diſpenſandi in omnibus Statutis Eccleſiæ ſola voluntate, id tamen intelligitur, niſi Lex poſitiva habeat in ſe quamdam rationem Divinam, & naturalem.*
Ut eſt Lex prohibens pluralitatem Beneficiorum, Ibid.
203 *Conſuetudo retinendi plura Beneficia ſimplicia licèt ab Eccleſia tolerata, numquam tamen adprobata fuit*, & num. 204.
204 *Et tanquam irrationabilis, ac nutritiva peccati, non excuſat.*
205 *Vel excuſat à pœnis ſolùm temporalibus, non autem ab æternis, & Divinis.*
206 *Diſpenſatio ſuper Beneficiorum pluralitate, Impetranti prodeſſe nequit, ſi Beneficium quantumcumque modicum ſubticuit.*
207 *Sola expreſſio plurium Beneficiorum facta Papæ, non ſufficit, ut quis ad pluralitatem Beneficiorum diſpenſatus dicatur, ſed requiritur diſpenſationem petitam fuiſſe.*
208 *Perſonarum aliquarum non comprehenſio ſub aliquà Lege deſumpta ex quo ibidem nominatæ non fuerint, peccat vitio petitionis principii.*
209 *Ac præſupponit id, de quo diſceptatur.*
210 *De Penſionibus eccleſiaſticis idem judicium ferendum eſt. ac de reditibus Beneficiorum.*
212 *Conſtitutio XI. Innocentii XII., licèt comprehendat Familiares Summi Pontificis, Cardinalatus etiam dignitate decoratos, ceteros tamen Cardinales non comprehendit; ratio* num. 213., & num. 157. & ſeq.
214 *Beneficiorum pluralitatem prohibens Sacri Concilii Tridentini diſpoſitio, comprehendit etiam S. R. E. Cardinales.*
215 *Conſulendum magis eſt iis, quibus majus periculum intenditur.*
216 *Lex in dubio debet trahi ad caſum magis neceſſarium.*
217 *Faciliùs ſe mulier obligat, quàm alicui donet.*
218 *Conſtitutio XI. Innocentii XII. ſolos Familiares Summi Pontificis, etiam Cardinales comprehendere dicenda eſt, non autem ceteros Cardinales, utpote ſub alia lege, diſpoſitione nempe Sacri Concilii Tridentini comprehenſos.*
219 *Promiſſio cum juramento facta, Jurantem obſtringit reſpectu omnium, qui ſub illa comprehenduntur.*

ROMANUM *decet Pontificem*, ut præfatur
fel. rec: *Innocentius XII.* in proemio
ſuæ XI. Conſtitutionis moderatoriæ
donationum, & diſtributionis redituum Eccle-
ſiaſticorum in Conſanguineos, vel Affines Ro- 1
mani Pontificis, ſeu eorum loco adlectos: *Ro-
manum*, inquam, *decet Pontificem tanquam fi-
delem ſervum, & prudentem, quem conſtituit
Dominus ſuper Familiam ſuam*, ut in Eccleſiaſti-
corum quoque redituum diſpenſatione, juſtitiæ,
atque prudentiæ regulas accuratè cuſtodiat:

 qua-

quamobrem conſiderationis ſuæ aciem convertens ad Sacrorum Canonum Inſtituta, atque diſciplinam, Legem ferre conſtituit, quâ nullâ prorsùs, aut ſanguinis, aut cujuſcumque humani affectus ratione habitâ, Eccleſiaſtica ſtipendia à ſuis Succeſſoribus æquâ lance prò unius cujuſque meritò aſſignentur miniſtrantibus in Eccleſia Dei.

Verum quia exemplis petitis à frequenti uſu, compertum ipſi erat, dicta ſtipendia facilè illis
2 defutura, ac ſubtrahenda fore, ſi minimè cuſtoditis juſtitiæ diſtributivæ regulis Fratres, Nepotes, aliique Conſanguinei, ſeù Affines Romanorum Pontificum prò tempore exiſtentium, ſivè veri, ſivè adlecti, & cooptati in Familiam Pontificiam, ingenti redituum Eccleſiaſticorum copiâ, ac Beneficiorum multitudine cumularentur, optimâ idcirco Lege ſancivit, quod, tametſi, eximiis alioquin eorum ità exigentibus meritis, ad ſublimem Cardinalatus Dignitatem ipſos aſſumi contingeret, ea de cetero ſervaretur moderatio, ut cujuſvis generis Beneficia Eccleſiaſtica eiſdem conferenda, computatis inſimul cum illorum fructibus Penſionum quoque quantitatibus, nec non emolumentis officiorum, & munerum, quæ in perpetuum, & ad vitam concedi conſueverunt, verum valorem annuum duodecim millium ſcutorum monetæ Romanæ non excederent. Quod ſi forſan modus iſte ſic congruenter, ſalubriterque præſcriptus minimè ſervaretur, curæ eſſe voluit Romanis Pontificibus Succeſſoribus redituum, & proventuum Eccleſiaſticorum diſtributiones, collationes, conceſſiones, & aſſignationes contrà, vel ultrà dictum modum factas reſcindere, revocare, & in nihilum redigere, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine vendicare, & auferre, aliiſque reſpectivè conferre, concedere, & aſſignare.

Attamen, quia noverat, ea, quæ ſibi licere non patiebatur, indicare ſolummodò poſſe, non
3 autem lege ullâ prohibere Succeſſoribus ſuis, *pari poſt eum poteſtate functuris, cum non habeat imperium par in parem*, quemadmodum admonuerunt Innocentius III. *in Cap. Innotuit 20. §. Quamvis autem, ibique Gloſſa verb. in parem de elect.*, & *Bonifacius VIII. in cap. final.*, ubi pariter *Gloſſa verb. indicamus de reſcript. lib.6.*, cum aliis concordantibus Juris noſtri locis utrobique relatis à Gloſſa; Idcircò præfatus Summus Pontifex, ut ſanctiſſima lex, quam conſtituere decreverat, perpetuâ firmitate conſtabiliretur, utque nullo unquam colore diſſolvi, nulloque tempore irrita reddi poſſet, illam ab eiſdem cum jurisjurandi religione ſuſcipi voluit.

Apoſtolicâ igitur authoritate decrevit, quod à S. R. E. Cardinalibus in ſolemni Pilei aſſum-
4 ptione, perpetua, & inviolabilis d. Legis obſervantia promitti, atque jurari deberet, ejuſmodi juratâ promiſſione additâ formulæ Juramenti in tanta ſolemnitate præſtari ſoliti: itidemque occurrente S. Sedis vacatione, iidem in Conclavi, unà cum aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis, quarum obſervantiam jurare ſolent, promittere tenerentur, quod quilibet eorum, qui in Romanum Pontificem eligeretur, ad hanc quoque Conſtitutionem religiosè obſervandam jurejurando ſe obſtringeret, ſimili demum Juramento reiterato, atque renovato ab Electo in Summum Pontificem. Solâ namque ejuſmodi vinculi religione, Succeſſoribus ſuis adimere poſſe ſperabat poteſtatem frangendi Legem, in quam pluries, ipſumque ineundo Pontificatum, juraſſent, ut per *Gloſs. in cap. final. lit. F. de Eccleſ. ædificand.*, *Hug. Grot. de Jur. bell. & pac. lib.1. cap.3. §.13. num.3.*, *& ſeqq.*, *ibique Theſmerus lit. V.*, *& ſeqq.*, *& eodem lib.1. cap.4. §.12.*, *ubi pariter Theſmer. lit. C.*, *Pufendorf. de jur. natur. & gent. lib.7. cap.6. §.10.*, *& in annot. lit. B.*, *Burbeyrac. ad eundem d. lib.7. cap.5. §.17. in annot. num.3.*, *Bacovvius in Commentar. ad Inſtit. Jur. lib.2. tit.7. §. Final. fol. mihi 424. col.1. poſt med.*, *Bets de Primog. familiar. illuſtr. cap.8. §.18. fol.249.*; Vel quod ſi fortè immemores ſanctitatis vinculi, quo religabantur, in illam peccaſſent, nihil sè egiſſe noſſent, quodque nedum eorum Succeſſoribus, ſed ipſis etiam injuncta cenſeretur obligatio revocandi, atque infectum reddendi id, quod contrà juratam Legem attentaſſent, per *Textum in Cap. Intellecto 33. de jurejurand.*

At quoniam d. Innocentiana Conſtitutio, in litera loqui videtur de ſolis Conſanguineis, Affinibus, aliiſque per Romanos Pontifices illorum 5
loco cooptatis, aut aliter in Familiam adſcitis, utpotè in eadem nominatim indigitatis; idcircò cum dubitari contingat, an quemadmodum immoderata Beneficiorum, & redituum Eccleſiaſticorum quorumcumque in eos profuſio, in dicta Conſtitutione prohibetur, ità etiam prohibitæ cenſendæ ſint ejuſmodi Beneficiorum collationes, quæ ſupra juſtum modum fierent extraneis, Familiaribus videlicet etiam, aliiſque ſimilibus perſonis Summi Pontificis ſervitio, & obſequio addictis, quæ ut loquitur Sacroſancta Tridentina Synodus *cap.17. ſeſs.24. de reformat. ſe ipſos non Deum decipientes, ea, quæ benè conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul Beneficia obtinere non erubeſcunt*: à ſummo nimirum Pontifice, qui, ob gratiam, nimiumque favorem, quo apud eum illi valent, ſolâ humanâ affectione irretitus, ſubdoliſque circumventus artibus, ac aſſiduis delinitus obſequiis, in eoſdem non ſecundùm juſtitiæ, æquitatis, & prudentiæ regulas Eccleſiaſticos reditus, & Beneficia diſpenſat, ſed inſatiabili ambitioni, & importunæ petentium improbitati incautiùs indulgens, illos locupletat Eccleſiaſticis ſtipendiis, quæ prò uniuſcujuſque merito aſſignanda eſſent miniſtrantibus in Eccleſia Dei: juſſus propterea ſum, ut maturo examine inquiram, an ſub præfatæ Conſtitutionis cenſura non ſoli Conſanguinei, aut in Pontificiam Familiam cooptati, ſed alii quoque, de quibus mox loquutus ſum, comprehendantur?

Supremis itaque juſſionibus obſequuturus, rei tractationem dividam in plures *§§. ſeù ſectiones*, partitio namque & mentem, memoriam- 6
que

Digitized by Google

que legentis præparat, *Gloſſa in proemio Inſti-*
tut. verb. eaſdem inſtitutiones, & apta eſt, tum
ad ordinem ſermoni, ac claritatem rei tractan-
7 dæ afferendam, tùm etiam ad veritatem facilius
aſſequendam, *Thabor. axiom. Jur. lib.4. cap.42.*
axiom.3.; Et denique ejuſmodi diviſione lon-
8 gioris lectionis tædium levabitur, cui nimirum
quibuſdam vicibus animum reficiendo priorum
fine, & ſe velut ad novum rursùs initium præ-
parando, ex *Quintiliano lib. Inſtitut. Orator.*
cap.2. Quod tamen tædium auxiſſe non credi-
derim, ſi venia mihi detur, ut frequentiùs re-
feram tum Jurium, tum Doctorum loca, quip-
pè id agam prò majori Legentis commoditate,
ut videlicet ſinè librorum revolutione, ſinè ali-
quo labore, & ſinè temporis jactura in promptu,
ac antè oculos habeat, quod traditum eſt à Ma-
joribus noſtris, quemadmodum prò ejuſmodi
venia impetranda præfatur *Rodoan. de reb. Ec-*
cleſ. non alienand. in proemio verſus finem.

§. Itaque I. proponam rationes ob quas dicti
Familiares, ſimileſque perſonæ comprehenſæ
minimè videantur ſub dicta Conſtitutione.

§. II. Pro aſſequenda recta ejuſdem interpre-
tatione, præmittam regulas à Sacris Canonibus
præſcriptas in facienda Beneficiorum collatione,
atque diſtributione.

III. §. Examinato illius tenore, atque demon-
ſtrato, quod ejuſdem Conditor ad dictas regulas
illam conformare omninò intenderit, rectè indè
inferetur, quod Familiares quoque &c. ejuſdem
cenſuræ ſubjicere voluerit.

Poſtremo denique §. Contrariis objectionibus
reſpondebitur.

§. I.

Proponuntur rationes, ob quas in dicta Conſtitu-
tione Conſanguinei dumtaxat, vel Affines Ro-
mani Pontificis, ſeù eorum loco adlecti, non
etiam ullæ aliæ Perſonæ comprehenſæ videri
poſſunt.

JAM verò injuncto mihi muneri manum ad-
moventi, nonnulla ſeſè offerunt, quæ pri-
mo oculorum conjectu ſuadere videntur,
9 ſub ſæpiùs dictà Conſtitutione, utpotè in litera
loquente de Fratribus, Nepotibus ex fratre, aliiſ-
que quibuſcumque Conſanguineis, ſeù Affini-
bus, ſive illis, quos in locum Nepotum, alio-
rumque Conſanguineorum per cooptationem
in Familiam, aùt aliter adlegi, ſeù adſciſci con-
tigerit, minimè comprehendi Familiares, alioſ-
que ſervitio, favore, gratiâ obſequiiſque Sum-
mo Pontifici devinctos, quos eidem ultrà eorum
merita, & congruam ſubſtentationem gradus,
vel Dignitatis, quam in Eccleſia obtinent, vi-
deretur cumulare Beneficiis, & Eccleſiaſticis
extrà modum augere reditibus: largiùs verò
copioſiùſque, ac longè ultrà valorem annuum
ſcutorum duodecim millium monetæ Romanæ,
de quo ſuprà dictum eſt, profundendis in eum,
qui fortè ex dictis Familiaribus, nimiâ Summi
Pontificis benevolentiâ, & gratiâ in Sacrum
Collegium cooptaretur.

Nàm prò non comprehenſione animadverti
poſſe dicebatur, certi Juris eſſe, Beneficia Ec- 10
cleſiaſtica (quibus tamen non adnumerem Epi-
ſcopatus, *Fragoſ. de regim. Eccleſ. tom.2. diſp.9.*
§.2. num.50. verſ. ſimiliter Epiſcopatus fol.386.
jure poſitivo inſtituta reperiri, *Acuuba in 1. part.* 11
Decretal. diſtinct.22., Canon. Omnes numer.2.
fol.152., Selva *de Benefic. par.1. quæſt.4. ex*
num.18. referens antiquiores, *Gigas de Penſion.*
quæſt.2., *Fraſſo de reg. Patronat. Indiar. tom.1.*
cap.23. num.28., *Minanno in Baſi Pontific. Ju-*
riſdiction. tract. 2. fundament. 2. quæſt.7. §.7.
num.148. fol.367., *Revertera deciſ.485. num.2.*;
Poſtquam enim Bona Eccleſiæ in communi poſ- 12
ſideri, & Clerici in communi ſubſtentari deſie-
runt ex Bonis illius Eccleſiæ, cui adſcripti
erant, diſtributionibus videlicet, & ſportulis,
quæ priſcis ſeculis præſentibus tantùm, & offi-
cio fungentibus diſpenſabantur, ſed ſecto in
portiones communi Eccleſiæ Patrimoniu, Be-
neficiariis non diſtributiones tantùm, at Præ-
dia etiam, & agri attribui cæperunt, indè pe- 13
detentim originem habuit Præbendarum, &
Beneficiorum inſtitutio: Prædia namque, & 14
Agri, redituſque annui addicti portionibus
hiſce, quæ canonicæ appellabantur, quia iuxtà
Sacros Canones præbebantur Clericis, qui in
Eccleſia miniſtrabant, Beneficia dici cæpta, &
vocabantur Eccleſiarum Patrimonia, quoniàm
ex ipſis pauperes Clerici alebantur, debitumque
ſtipendium Altario ſeruientibus præſtabatur, ut
eruditè, ac luculenter more ſuo nos edocet.
Thomaſſinus de Benefic. tom. 2. lib.3. capit.1.,
Azor. inſtitut. moral. tom. 2. lib.6. cap.1. co-
lum.1. litt.A., *& ſeqq.*, *Gonzal. in cap.1. ex*
num.7. de Præbend., *& Dignit. tom.3. fol.125.*,
& ſeqq., *Michael. Rouſſel. in hiſtor. Pontific.*
Iuriſdict. lib.3. cap.1., *Pyrr. Corrad. in prax.*
benefic. lib.1. cap.1. ſub num.3., *& 4.*, *Roſa de*
rect. diſtribut. reddit. Eccleſ. cap.1. ex num.1.
uſque ad 40., *latè etiam ac optimè Van. Eſpen.*
in Jus Eccleſ. univ. tom.2. titul.18. cap. primo
folio 769.

Si igitur inſtitutio, & origo Beneficiorum
non niſi ad Ius poſitiuum referenda eſt, in Ec-
cleſias ſerpere non potuit eorum pluralitas, niſi
ubi exoleſcere cæperunt primigeniæ Leges, uſuſ-
que ſanctiſſimi priorum ſeculorum, quibus,
Clericis in communi viuentibus, & diſtributio-
nibus, ac ſportulis ſubſtentari ſolitis, Agri, &
Prædia diſtribui, & diſtinctæ Præbendæ aſſigna-
ri cæperunt, *Thomaſſin. d. cap.1. num.7.*, aliique 15
mox allegati; propetereaque cum pluralitas Be-
neficiorum antiquior eſſe nequeat ipſâ illorum
origine, mero jure poſitivo introducta, ex eo-
dem pariter jure poſitivo, Sacris nempe Cano-
nibus, non autem ex ullo naturali, aut Divino 16
jure, profecta dicenda eſt illius prohibitio, ut
optimè probat, *Genzal. in cap. de multa num.7.*
de Præbend. tom.3. fol.169., ubi ait, ea ſola præ-
cepta Juri Divino tribui, quæ in ſenſu literali ex 17
eodem proficiſcuntur, *Fagnan. in cap. quia in*
tantum num.7., loquens ſimilibus verbis, quod
nempè *jure Divino hæc quæſtio non invenitur de-*

*terminata expreſsè, cum in Sacra Scriptura ex-
preſſa mentio de ea non fiat, eodem tit. de Præben.
tom.4. in 1. par. 3. Decretal. fol.92., Menoch. de
præſumpt. lib.2. quæſt.10. num.21., Cevall. com.
contr. commun. quæſt.260. num.2. verſ. quia Be-
neficia Eccleſiaſtica ſunt de jure poſitivo &c., Pa-
riſ. de reſignat. lib.5. quæſt.6. num.126.*, apud
quos de communi, & explicat *Lotter. de re be-
nefic. lib.1. quæſt.4. num.53. & 54., & cum aliis
in annot. deciſ.254. par.9. tom.1. rec. num.241.*,
Et ſanè, ſi jure Divino talis pluralitas damnata
18 eſſet, Papa non poſſet ſuper eà diſpenſare, *Fa-
gnan. in d. cap. quia in tantum num.11., Gigas
de Penſion. d. quæſt.2., & diſſeritur in d. annot.
num.244.*, ibi = *Ex quibus neceſſaria videtur con-
cluſio; nàm ſi Beneficia eſſent de jure Divino,
ſine dubio Papæ tam libera poteſtas non poſſet ad-
ſcribi.* =

Indè autem ſequitur, quod, ſi Pontifex Ma-
ximus in Beneficialibus eſt abſolutus Dominus,
19 omniumque Beneficia habet ſub ſua plena, & li-
berà poteſtate, ut, per *Text. in cap.2. de Præ-
bend. lib.6.*, ac authoritates latè congeſtas apud
*Fraſſo de reg. Patronat. Indiar. tom.1. cap.23.
num.27., Gonzal. ad regul.8. Cancell. in proemio
§.1. num.33., & ſeq., Lotter. de re benefic. lib.2.
quæſt.22. à num.9. ad plures ſeq., ubi concordan-
tes, Emus Petra ad Conſtit. Apoſtol. tom.4. ad
Conſtit. 5. Joannis XXII. num.12. fol.45., &
proſequitur d. annotat. num.242., & ſeq.* Si idem,
ex omnium ore vulgato effato, eſt ſupra Leges,
20 omniaque poteſt contrà jus, ſuprà jus, & extrà
jus, *Fraſſ. d. tom.1. cap.3. num.42., & ſeqq.,
Corrad. in prax. diſpenſat. Apoſtol. lib.7. cap.3.
num.16., & lib.9. cap.2. num.14., & 17.*; Si de-
nique ambigi nequit, quin idem, mitigatâ,
21 imò laxatâ Sacrorum Canonum ſeveritate di-
ſpenſare poſſit ſuper Beneficiorum pluralitate,
quantacumque illa ſit, utpotè ſolo jure poſitivo
22 prohibita, *cap. propoſuit 4. de conceſſ. Præbend.,
Gonzal. in d. cap. de multa num.3. de Præbend.
tom.3. fol.167.*, dicendum profectò eſt, quod
obtinens ex ejus diſpenſatione plura Beneficia,
juſtè illa retinere queat, fretus judicio, & po-
teſtate Papæ, de qua nemini dubitare fas eſt
23 *Fraſſ. d. cap.3. num.44., Gonzal. ad regul. Can-
cel. in proem. §.1. num.72., & ſeq. & ex Gloſſa
in cap. dudum il 2. in verb. intitulatam de ele-
ction. in finalibus verbis, & ex Innocentio in cap.
cum ad Monaſterium num.3. de ſtat. Monachor.*
animadvertitur *in eadem annot. num.245.* quip-
pè dum agitur de diſpenſatione, ſola ejus vo-
24 luntas ſtat prò ratione, *Felin. in cap.1. ſub nu-
mer.23. fallent.4. de Conſtitut., & ibi Butr. in
col. ult., Pyrr. Corrad. in prax. diſpenſat. Apo-
ſtol. lib.7. cap.2. num.113., & in præallegata an-
notatione ad deciſ.254. par.9. rec. num.246., &
trib. ſeqq.*

Fruſtra verò contrà obtenderetur Innocentia-
na Conſtitutio; quippè agitur de limitanda ſu-
prema, ac libera poteſtate, quam Summus Pon-
25 tifex obtinet in diſtributione Beneficiorum, &
quam licèt ipſe reſtringere valeat; nihilominus
tamèn præſumendum non eſt, ſibi, ſuiſque Suc-
ceſſoribus ullo pacto ademiſſe facultatem ſuper
d. pluralitate diſpenſandi, niſi in caſibus, &
reſpectu perſonarum, de quibus ob peculiarem
aliquam rationem, quâ motus legitur, expreſſe
loquutus fuit, *Creſp. de Valdaura obſervat.5.
cap.1. §.1. num.17., & 18., Peguera deciſ.39.
num.8., & ſeqq., Rota deciſ.71. num.17. par.5.
tom.1. rec.*; Quamobrem cum San: Mem: In-
nocentius XII. Beneficiorum pluralitatem con-
trà, & ultrà modum ab ipſo præſcriptum prohi- 26
beat reſpectu Fratrum, Nepotum, Conſangui-
neorum, Affinium, & aliorum, qui in Pontifi-
ciam Familiam cooptati fuerint, quippè hi ſoli
expreſſe numerantur in d. Conſtitutione, ea-
dem idcircò extendenda non eſt ad Familiares
etiam, aliaſque ſimiles perſonas, tum quia ob-
vium illi erat, has quoque, tamquàm aſſiduè
ob ejus oculos verſantes, in eadem Conſtitu-
tione nominare, ſi illas d. prohibitioni ſubjicere
voluiſſet; ideoqe dum eas omiſit, conſulto in
d. nova lege omiſiſſe dicendus eſt, *leg. ſi ſervum* 27
*§. Non dixit. ff. de acquir. hæredit., Becc. con-
ſult.14. num.35., Menoch. conſ.30. num.8.,
Surd. conſ.245. num.45., Gabb. conſ. deciſ.68.
num.19. tom.2.*, præſertim verò, quia idem
mente, animoque reſpiciens extraneas quoque 28
Perſonas, quas ipſi expedire viſum fuit ſub dicta
ſua Conſtitutione comprehendere, quales erant
adlecti, vel cooptati in Familiam, illos non
prætermiſit, ſed eos expreſsè nominavit; tum
etiàm quià, juxtà alibi dicta, cum ageretur de
diſpoſitione reſtringente ſupremam ſuorum Suc-
ceſſorum poteſtatem, quibus ipſe, tamquam
pari poſt eum authoritate functuris, legem im-
ponere nequibat, juſta ratio ſuadere videtur,
quod hujuſmodi nova lex non laxius, ſed ſtri-
ctius interpretanda ſit, ut nempè, quoad fieri po- 29
teſt, minùs reſtringat poteſtatem illam, quæ ve-
luti propria, inſita ſuàpte nàturà eſt Romano
Pontifici, *Bartol. in leg. Omnes populi num.6.
ff. de juſt., & jur., Amat. reſol.1. num.74., &
ſeq., Guttierez. practic. lib.3. quæſt.15. num.34.,
Gratian. diſcept.406. num.14., Arias de meſa
variar. reſol. lib.2. cap.29. num.24., Vincent. de
Franchiſ. deciſ.71. num.10.*

Eòque certiùs hæc locum ſibi vindicant in
caſu, de quo agitur, quia d. Conſtitutio utpotè
recedens à regulis communi uſu praxique in ſub- 30
jecta materia receptis, ſi aliter intelligeretur,
nimis rigida videri poſſet. Nàm Summus Pon-
tifex, dum Conſanguineis, Affinibus, & Perſo- 31
nis ſupra nominatis prohibuit aſſignari annuum
reditum excedentem valorem ſcutorum duo-
decim millium monetæ Romanæ, in ejuſmodi
quantitate, præter reditus eccleſiaſticos Bene-
ficiorum, imputari voluit Penſiones quoque,
quinimò proventus etiam Officiorum, quæ à
S. Sede in perpetuum, & ad vitam conferuntur,
perſpicua ſunt verba d. Conſtitutionis, ibi = *ve-
rum valorem annuum duodecim millium ſcutorum
monetæ Romanæ, computatis inſimul Beneficio-
rum, & Officiorum quibuſcumque fructibus, &
Penſionum quantitatibus in totum non excedant:
in ea tamen taxatione non comprehendantur emo-
lumen-*

Digitized by Google

lumenta Officiorum ejuſdem Apoſtolicæ Sedis, &
Romanæ Curiæ S. R. E. Cardinalibus demanda-
32 *ri, ſeù concedi ſolitorum, aliorumque munerum,*
quæ ipſis non ad vitam, vel in perpetuum, ſed ad
tempus, ſeù beneplacitum Romani Pontificis prò
tempore exiſtentis demandata, ſeù conceſſa fue-
rint = dum igitur in ſtatuendo valore dicti an-
nui reditus ſcutorum duodecim millium, exci-
piuntur ſoli proventus Officiorum, quæ tempo-
33 raria ſunt, comprehenſi proculdubio dicendi pro-
ventus Officiorum perpetuorum, ex omnibus
nota natura exceptionis, firmantis regulam
quoad alia non excepta, ut apud *Thabor. axiom.*
Jur. lib.5. cap.27. axiom.27.

Juſtâ autem ratione ex his conjici poſſe vide-
tur, quod Summus Pontifex, utpotè animo anxiè
intentus moderandæ ſolummodò nimiæ pro-
penſioni erga Conſanguineos &c., condere non
intenderit novam Legem ampliantem, atque
extendentem prohibitionem pluralitatis Benefi-
ciorum; ſed contentus providiſſe caſibus, &
abuſibus, qui tanquam magis frequentes ob ejus
oculos verſabantur, cetera reliquiſſe cenſendus
ſit ſub diſpoſitione Juris communis, quo, licèt
34 dicta pluralitas improbetur, quando Beneficia
excedunt quantitatem ſufficientem congruę ſub-
ſtentationi Beneficiarii, prò ea tamen menſu-
35 randa, atque ſtatuenda, ratio habenda non eſt
de Penſionibus, quæ Beneficia non ſunt, ideo-
que tanquam cum iſtis minimè incompatibiles,
non comprehenduntur ſub interdicto, quod quis
uno Beneficio ſufficiente ſuę ſubſtentationi, alte-
rum habere nequeat, ut docuerunt *Imola in Cle-*
ment. Gratiæ num.10. de reſcript., *Gigas de*
Penſion. quæſt.4., *Duennas in regul.71. limit.5.*,
Hojeda de incompatibil. Beneficior. par.2. cap.7.,
Garz. de Benefic. par.2. cap.5. num.310., ubi af-
fert reſolutionem Sacræ Congregationis, *&*
num.314., *& ſeq.*, *Azor. Inſtit. moral. par.2.*
lib.8. cap.10. quæſt.8., *& cap.12. quæſt.5.*, *Bar-*
bos de Offic. & poteſtat. Epiſcop. par.3. alleg.62.
ſub num.6., ubi loquens de Epiſcopo, ait = *pote-*
rit tamen conferri Beneficium alicui habenti jàm
Penſionibus Eccleſiaſticis ſufficientem ſubſtenta-
tionem, = *Gonzal. ad regul.8. Cancellar. gloſ.5.*
§.5. num.14., *Tondut. de Penſionib. Eccleſ.*
cap.64. n.25. tradens, Penſionem in Religioſis
36 dumtaxat inducere incompatibilitatem cum Be-
neficiis ſiti Ordinis, *Pax. Jord. variar. elucu-*
brat. tom.2. lib.10. tit.28. num.55.

Quæ rationes multò magis d. incompatibili-
37 tatem excludunt cum Officiis perpetuis à Sum-
mis Pontificibus collatis, quæque, utpotè per-
tinentia vel ad Principatus temporalis admini-
ſtrationem, vel ad Juriſdictionale ſolummodò
regimen S. Sedis, Beneficia proculdubio non
ſunt, quia non aſſignantur tanquam ſtipendia
debita miniſtrantibus Altario, ſed ex Supremi
Principis liberalitate, tamquàm præmium con-
ceduntur ejuſmodi gravia munera obeuntibus,
Quapropter ambigi nequit, quod eorum incom-
patibilitas cum Beneficiis in dicta Conſtitutio-
ne ſancita reſpectu perſonarum in illa nominata-
rum, ſi extendenda eſſet ad Familiares quoque,
aliaſque ſimiles perſonas, Summis Pontificibus
addictas, eiſdemque maxime gratioſas, minùs
juſtâ interpretatione illam traheremus ad re-
ſtringendam ſupremam eorum poteſtatem re-
ſpectu tum caſuum, tum perſonarum, de qui-
bus Legislator loquutus non fuit; nemo autem 38
non videt, odio non carere interpretationem il-
lam Legis, quæ directa eſt ad reſtringendam
Supremi Principis poteſtatem, ad tradita per
Geminian. conſ.67. per tot., *& Card. Tuſch.*
practic. concl. lit.V. concl.93. num.2.

Cujus reſtrictio multò minus ferenda eſſet,
quando ſub prohibitione pluralitatis Beneficio-
abrogante quamcumque Pontificiam diſpenſa- 39
tionem, illam permittentem, comprehenſus cen-
ſendus eſſet is etiam, qui inter Familiares, &
dictas perſonas mox enumeratas, ad ſublimem
Cardinalatus dignitatem extolleretur, ut admo-
nemur ex Conſtitutione *Joannis XXII. in Extra-* 40
vaganti Execrabilis tit. de Præbend., in qua prę-
fatus Summus Pontifex occurrere cupiens malis,
quæ ex diſpenſationibus ſuper receptione plu-
rium Beneficiorum pullulabant, illas licèt ſub
quacumque forma, vel expreſſione verborum
conceptæ, & cuicumque perſonæ conceſſæ repe-
rirentur, penitus quidem, generaliterque ſub-
ſtulit = *Cardinalibus tamen S. R. E. qui circà nos*
univerſali Eccleſiæ ſerviendo, ſingularum Eccle-
ſiarum commoditatibus impendunt, ac Regum fi-
liis, qui propter ſublimitatem eorum, ac generis
claritatem ſunt potioris prærogativá gratiæ attol-
lendi, dumtaxat exceptis = quo exemplo com-
pertum ſit, ſequendam libentius eſſe interpreta-
tionem illam, quæ eximat, non quæ ſubjiciat
S. R. E. Cardinales rigidiori hujuſmodi Legum 41
cenſuræ: præſertim verò quia eiſdem ſuffragari
videtur conſuetudo, juxtà quam, nullâ præſcri-
ptâ menſurâ, quæ cujuſdam Congruæ taxatio-
nem præſeferre quodammodo poſſet, Summis 42
Pontificibus mos fuit Beneficia pro libito illis
libere conferre.

Non omittendo denique, quod, ſi ſub obten-
tu tollendi, ſive coercendi immoderatas Bene-
ficiorum cumulationes, Sacris Canonibus invi-
ſas, hæ in ſæpiùs memorata Conſtitutione pro-
hibitæ cenſendæ eſſent reſpectu quoquè Fami-
liarium, tametſi eximiâ Cardinalatus dignitate
eminentium, pari ratione ſub eadem compre-
henſi dicendi eſſent ceteri quoque S. R. E. Car-
dinales, quibus, non quidem ob præclara meri-
ta comparata erga S. Sedem, ſed ex humana
quadam affectione liberaliùs plurima Beneficia
à Summo Pontifice conferrentur. Nemo autem
non videt, à juſta interpretatione prorsùs aber-
rare, quod Lex, quàm Legiſlator ob peculiarem
aliquam rationem ferre profitetur reſpectu cer- 43
tarum dumtaxat perſonarum, perindè ac ſi ge-
neralitèr lata eſſet, extendatur ad caſus, & per-
ſonas in illa nèc nominatas, nèc contentas. Pro-
viſio enim alicujus ſpecialis Legis, ſubtilioribus
interpretationibus generalis effici non debet pro 44
aliis etiàm caſibus, & perſonis, in quibus eadem
ſpecialitas non concurrat, *Suarez. de legib.*
lib.1. cap.3. num.1., *& cap.7. num.6.*, *& 10.*

Lay-

Digitized by Google

Layman theolog. moral. lib.1. tract.4. de legib. cap.18. num.9., Ciarl. contr. foren. tom.1. cap.10. num.96. & ſeq., Thomas del Bena de Immunit. cap.16. dubit.43. ſect.2. num.15. & ſeq., Peregrin. pariter de Immunitat. cap.11. num.10., & ſeq., & num.17., Antunez. de Donat. reg. par.2. lib.1. cap.10. num.125.

Hæc igitur cum ità ſe habeant, & juxtà re-
ctam Legis intelligentiam, ſuaderi poſſe videa-
tur, quod illa, utpote loquens de Fratribus,
Nepotibus, aliiſque ſimilibus perſonis, non
comprehendat alios, minimè obeſſe poſſunt ſę-
pius reiterata Juramenta, quibus Summi Pon-
45 tifices promittunt, ſeſeque obligant ad eandem
obſervandam. Juramentum namque omne, ſi-
vè aſſertorium ſit, ſivè promiſſorium, nihil
aliud ſuâpte naturâ, & eſſentià eſt, quàm rei
aſſertæ, ſivè promiſſæ ſub invocatione Divini
teſtimonii confirmatio, ex *Divo Auguſtino de*
Sermone Domini in monte cap.17., & ex Ange-
lico Doctore 2. 2. quæſt.89. artic.1. in corpore,
ſic ajente = *Dicendum, quod, ſicut Apoſtolus di-*
cit ad Hæbreos 6., Juramentum ad confirmatio-
nem ordinatur, = *art.4. & quæſt.98. art.2. utro-*
bique in corpore, atque diſponitur *in cap. Etſi*
Chriſtus 26. de jureſjur. in Clement. unic. §. Por-
rò eod. tit., Thabor. axiom. Jur. lib.9. cap.126.
axiom.49. in fin., Hug., Grot. de Jur. bell., &
pac. lib.2. cap.13. §.13; proptereaque, obliga-
46 tionem minimè augendo, eandem non extendit
ad res, & caſus ſub illà non comprehenſos, ut
ſtatuitur per *Gregorium IX. in cap. penult. de*
jurejur., & priùs definitum fuerat ab Alexan-
dro III. in cap. cum inter 2. de renunciat., ab
Innocentio III. in cap. Ex parte de Feud., ac in
cap. Ad audientiam de his, quæ vi, metuſve cau-
ſa, Faguan. in cap. Quoniam num.7., & ſeq. de
privileg. leg. tom.5. in 2. par.5. Decretal. fol.75.,
Thabor. d. axiomat.49., indeque proficiſcitur il-
lud etiam aliud omnium ore tritum axioma,
47 Juramentum nimirum, tanquàm modum ali-
quem acceſſorium principalis obligationis, juxtà
ejuſdem primordialem naturam præſtitum, il-
lamque ſequi cenſendum eſſe, *Div. Thom. dicta*
quæſt.89. artic.7., ubi Cajetan. ante lit. C. nul-
lâ quidem novâ productâ obligatione, utpotè,
48 quæ non oritur ex ipſo Juramento, ſed ex con-
ventione, ad cujus ſolummodò majorem firmi-
tatem ſupervenit fortiùs Juramenti vinculum,
49 non quidem in plus teneri, ſed efficaciùs dum-
taxàt obligari faciens, per *Textum in cap. Que-*
madmodum 25. de jurejurand., ubi Abbas notab.7.
Svarez. de relig. in tract. de Jurament. cap.32.
num.2. cum ſeq., Puſendorf. de Jur. natur., &
gent. lib.4. cap.2. §.6., & §.12., dicens = *Deni-*
50 *que quod Juramenta non immutent naturam, &*
ſubſtantiam promiſſi, pactivè, cui accedunt, ſatis
clarè conſtat, = ſubdendo plura exempla, qui-
bus id explicat.

* * * *
* * *
*

§. II.

Hoc §. Ad probandum, quod d. Innocentiana Conſtitutio comprehendat Familiares quoque, qui favore, & gratiâ, quâ valent apud Summum Pontificem, contra, vel ultra modum in illa præſcriptum cumulantur, & locupletantur immoderatâ eccleſiaſticorum redituum diſtributione, eiſdem non prò uniuſcujuſque merita, nec ſecundùm juſtitiæ, æquitatis, & prudentiæ rationem factâ, præmittuntur, ac expenduntur eccleſiaſticæ diſciplinæ regulæ, ac Sacrorum Canonum præcepta in Beneficiorum diſtributione ſervanda; quibus expoſitis, veram, & certam d. Conſtitutionis interpretationem faciliùs quiſque aſſequetur.

ARgumenta, quæ ſuperiori §. Allata ſunt, atque etiàm alia, quæ afferri fortè potey runt prò excludenda comprehenſione ſub Innocentiana Conſtitutione Familiarium, & his ſimilium perſonarum, quæ non Deum, ſed ſe ipſos decipientes à Summo Pontifice, fallaciis, obſequiiſque circumvento, plurima extorquent Beneficia, quibus nullâ ſervatâ æquitatis, & juſtitiæ diſtributivæ regulâ, ſuam inſatiabilem cupiditatem explere, ſuæque importunæ petulantiæ ſatisfacere curant; hæc, inquam, argumenta omnia facilè diſſolvi poſſe, reor, ſi, quemadmodum ſe egiſſe declaravit d. ſaluberrimæ Conſtitutionis Conditor, *conſiderationis noſtræ aciem* convertamus ad ſanctiſſima, atque elementaria præcepta, quæ prò rectè facienda Beneficiorum diſtributione à Sacris Canonibus tradita ſunt: illis namque explicatis, ſedulòque perpenſis, præclarum judicium quæſtionis de qua agitur, afferetur: quemadmodum enim toties reiterata Sacrorum Canonum Decreta, Conditori Conſtitutionis exemplum, quod ſequeretur, præbuerunt, ità etiam eandem interpretaturis regulam quam ipſos ſequi oporteat, oſtendunt.

Quippe, tametſi deficeret litera, & naturalis,
propriuſque ſenſus verborum, quibus dictæ
perſonæ expreſsè comprehenſæ dicendæ eſ-
ſent; nihilominùs tamen, ſi attento animo
totus inſpiciatur, diligenterque conſidere-
tur dictæ Conſtitutionis tenor, illicò patebit,
quod ex voluntate, & mente Legiſlatoris, ſe
ad Sacros Canones conformare intendentis,
eædem ſub Lege ab ipſo editâ comprehenſæ cen- 51
ſendæ ſint, nàm, ſi talem voluntatem, men-
temque rectè inveſtigare, & aſſequi dicimur,
ſpectando rationem, & cauſam, quâ, veluti fi-
nali, Legiſlator motus fuit ad Legem ferendam,
cap. Intelligentia de verbor. ſignific., Piring. in
Jus Canon. lib.1. tit.2. ſect.3. §.1. num.104.,
Hug. Grot. de jur. bell. & pac. lib.2. cap.16. §.8.
ibi = quæ in notis idem, Grotius, Gronovius, &
Theſmerus lit. A., Anaclet. Reinfeſtuel. theolog.
moral. tract.2. de leg. diſtinct.4. quæſt.1. num.4.,
Laym. theol. moral. lib.1. tract.4. cap.18. num.4.,
Rocca diſp. Jur. ſelect. cap.57. num.63., & ſeq.,
Rota deciſ.129. num.22. par.9. tom.1. rec., am-

bigi

Digitized by Google

bigi profectò nequibit, quin, dum ille in d. ſua
Conſtitutione expreſsè profeſſus fuit in omnibus
ſequi velle eccleſiaſticæ diſciplinæ, atque juſti-
tiæ diſtributivæ præcepta, quibus imperatur,
quod *Eccleſiaſtica ſtipendia*, ſunt verba d. Con-
ſtitutionis §.6. in fin., *miniſtrantibus in Eccleſia*
Dei æquâ lance prò uniuſcujuſque merito aſſi-
gnentur: ambigi, inquam, non poterit, quin
mens, & voluntas fuerit prohibere Beneficio-
rum diſſipationes factas favore ejuſmodi perſo-
narum quæ nullis in Eccleſiam meritis, ſed im-
portunitate, & machinationibus illa extorſerunt
à Summo Pontifice, vel aſſiduis delinito ob-
ſequiis, vel effrenatâ importunitate tandem
victo.

Rem igitur, ut propoſui, aggrediendo à Sa-
crorum Canonum regulis, quemadmodum pri-
mo ipſo obtutu conſpicitur, Beneficiorum origi-
ni adumbratæ, dum unuſquiſque Clericus in
ſua ordinatione certæ inſcribebatur Eccleſiæ,
adnaſci cæpiſſe improbam lucri cupiditatem,
52 quam ſeptima Synodus *Canone 15. relato in Ca-*
none primo cauſ.21. quæſt.1. deteſtatur, ſancien-
do, quod *Clericus ab inſtanti tempore non connu-*
meretur in duabus Eccleſiis (id autem eſt *juxtà*
modernam diſciplinam in duabus Eccleſiis Benefi-
ciatum eſſe, ut ait *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ.*
univ. tom.2. tit.20. cap.2. num.2.) *negotiationis*
enim hoc eſt, & turpis lucri proprium, & ab Ec-
cleſiaſtica conſuetudine penitus alienum = iterum-
que deindè execrans ejuſmodi lucri cupiditatem
ſubdit = *quæ enim per turpe lucrum in Eccleſiaſti-*
cis rebus efficiuntur, aliena conſiſtunt à Deo = Ità
etiam, poſt introductam Præbendarum, & Be-
neficiorum diſtinctionem, innumera penè ſeſè
offerunt Sacrorum Canonum loca, quibus ad
mentem veteris, & inconcuſſæ diſciplinæ probi-
53 bentis, Clericum duabus inſcribi, vel in duabus
connumerari Eccleſiis, Summi Pontifices, Con-
cilia, & Patres malum hoc, quo vehementius
ingraveſcente, Eccleſiaſticus Ordo tœdiſſimè
pervertebatur, averrere curarunt, multitudinem
Præbendarum, *ob Alexandro III. in cap. Quia*
in tantum 5. de Præbendis Canonibus inimicam
appellatam, ab Eccleſia Dei explodendo, pœ-
nitùſque ejiciendo: adeò quidem ut in univerſo
jure eccleſiaſtico vix reperiri valeat regula ulla
firmior, & magis generalis illâ, quâ Beneficio-
54 rum pluralitas prohibetur, quâque idcircò ſtatui
poſſe videtur, quod *generaliter nemo plura Be-*
neficia obtinere poteſt, quemadmodum dixit
Gonzalez. in cap. de multa 28. num.5. de Præ-
bend. tom.3. fol.168.

Omittam hìc ſuo ordine referre ſententias,
& verba dd. Sacrorum Canonum (quorum ta-
men nonnullos, cum rei opportunitas exiget,
ſuis locis indicabo), illos, inquam, omittam,
quia notiſſimi ſunt Patribus, ſapientiâ, & di-
gnitate eminentiſſimis; atque etiam quia latè
habentur apud *Gonzalez. loco mox citato*, alioſque
paſſim allegandos, quod tamen eruditiſſimè præ
aliis præſtitit *Thomaſſinus de Benefic. tom.2. lib.1.*
cap.1., & plurib. ſeqq., qui quoad longiſſimè
poteſt mens noſtra reſpicere ſpatium præteriti
temporis, & memoriam rerum recordari ulti-
mam, inde uſque, ab ipſa videlicet Beneficio-
origine repetens, luculenter explicat veterem,
& novam Eccleſiæ diſciplinam, quà antequam
Præbendæ, & Beneficia ſeparata inſtituerentur,
dum prohibebatur, ut dictum eſt, Clerici inſcri-
ptio duplici Eccleſiæ, cum implicite data, præ-
ſcriptaque videretur norma quæ ſequenda eſ-
ſet poſt introductam eorum ſeparationem; jure
idcircò meritòquè eorumdem deinde pluralita- 55
tem in uno Beneficiario, Eccleſia ſemper abhor-
ruit, & tamquam exitioſam patenter damnavit;
idque pariter optimè, & copioſè tractat *Van.*
Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. tom.2. fol.779. tit. de
pluralitate Beneficiorum cap.1. cum plurib. ſeq.,
quibus addendi etiam alii, qui ſimiliter relegen-
tes univerſa Sacrorum Canonum loca, commu-
niter, unanimiterque, ex conſtanti Theologo-
rum, Canoniſtarum, aliorumque Scriptorum
ſententia, Sacerdotiorum, ſeù Beneficiorum
cumulationem, veluti in una, eademque perſo- 56
na incompatibilium, permitti non poſſe docue-
runt *Fagnan. in cap. Dudum il 2. num.5., & ſeq.*
de elect. tom.2. in 2. par.1. Decret. fol.68. & in
cap. Quia in tantum num.2. & ſeq. tom.3. in pri-
ma par. 3. Decretal. fol.92., Gonzal. in cap. Cum
in cunctis §. Cum verò num.6. de elect. tom.1.
fol.251., & in d. cap de multa 28. de Præbend.,
Paſſerin. in lib.1. 6. Decretal. cap. Conſuetudi-
nem 1. de Conſuet. quæſt.2. art.1. ſub. num.340.,
Sotus de Juſt., & jur. lib.3. quæſt.6. artic.3.,
Gargius de Benefic. par.11. cap.5. ex num.280.,
Lotter. de re benefic. lib.3. quæſt.23. num.2.,
Barboſ. de offic., & poteſt. Epiſc. par.3. allcg.62.
num.1., & 2., & ad Concil. Tridentin. cap.17.
Seſſion.24. de reform., *Gallemart. ad idem Con-*
cilii Caput, *Bengeus*, & *Piſonius de Benefic.*
cap.3. de pluralitate Beneficiorum, *Reinfeſtuel.*
theol. moral. tract.11. diſtinct.2. quæſt.1. num.4.,
Marga de Benefic quæſt.3. num.895., *Pax Jor-*
dan. variar. elucubr. tom.2. lib.10. tit.28. num.1.
& 44., *Zerb. in gemma Epiſcop. tit.49. de Præ-*
bend., & conceſs. Præbend. reſolut.3., *Card. de*
Luca de Benefic. diſc.119. num.1., *Rota in una*
Colonien. Canonicatus primæ Gratiæ 10. Decem-
bris 1710. §. Et quidem cor. bon. mem. Anſaldo.

Ut etiam non agam de incompatibilitate,
quæ oritur ex natura, ſeù qualitate ipſa Benefi-
ciorum, quorum plurima appellantur duplicia, 57
quia videlicet incompatibilia ſunt in uno eo-
demque Beneficiario, eorumque alia habere di-
cuntur incompatibilitatem primi generis, & quo- 58
dammodò intrinſecam, ut ſunt duo Epiſcopa-
tus, duæ Eccleſiæ Parochiales, ob grave nimi-
rum periculum animarum, *quia ſolus per totas*
Eccleſias nec officium valet perſolvere, nec Popu-
lis Sacerdotali jure occurrere, ut in Canone
Unio 3. cauſ.10. quæſt.1., cap. Quia nonnulli 3.
de Cleric. non reſident., cap. Quia in tantum 5.
de Præbend.; Ut etiam ſimili incompatibilitati
obnoxiæ ſunt duæ Dignitates, duo Perſonatus,
aut duo etiam Beneficia ejuſdem generis ſub eo-
dem tecto, ut duo Canonicatus. Quin etiam hìc
non loquar de Beneficiis habentibus incompati-
bili-

59 bilitatem ſecundi generis, ob circumſtantias
videlicet miniſterii, ſeu oneris reſidentiæ, quia
ſunt duo Beneficia, quorum ſingula reſidentiam
requirant, ut ſunt Dignitas in una Eccleſia, &
Canonicatus in alia; quæ tamen in una eadem-
que Eccleſia non haberent primi generis incom-
patibilitatem, quatenus ſunt difformia, & non
conformia, ſeu ejuſdem generis Beneficia: ne-
que etiam incompatibilitatem ſecundi generis,
quia non ſunt diverſarum reſidentiarum, ut apud
Cobaſſutium in Jus Canon. lib.2. cap.26. num.5.,
& Van. Eſpen. d. tit.20. cap.4., quippe ejuſmo-
di omnes incompatibilitates ſpectandæ præci-
puè ſunt prò inducenda illorum vacatione, ſeù
privatione, de quibus parvi ad rem noſtram re-
fert, quia habetur ſpecialis proviſio d. Conſtitu-
tionis. Certi namque, exploratique Juris eſt,
60 ſimilium Beneficiorum incompatibilium cumu-
lationem ſinè diſpenſatione in eadem perſona
ſuperiùs memoratis regulis prohiberi, & probat
*Fagnan. in cap. Cum jamdudum num.38. & ſeqq.
de Præbend. tom.4. in primam par. 3. Decretal.
fol.121. & in cap. Literas num.39., & ſeqq. de
conceſſion. Præbend. eodem tom.4. fol.245.*

His enim, ut dicebam, omiſſis, ſermo præ-
cipuè hìc erit de Beneficiis, utraquè incompati-
61 bilitate carentibus, qualia ſunt illa, quæ appel-
lantur ſimplicia, in quibus etiam ſpectanda qui-
dem, ſervandaque videbatur regula, quâ Gre-
gorius ſcribens omnibus Epiſcopis, ait = *Singu-
la Eccleſiaſtici Juris Officia, ſingulis quibuſque
Perſonis, ſingulatim committi jubemus* = quemad-
modum legitur in *Canone primo diſtinct.89.*, At
nihilominùs moderato veteris diſciplinæ rigore,
62 illorum pluralitas tolerari, vel faciliùs ex di-
ſpenſatione ſaltèm admitti deindè cæpit; quia
reſpectu eorumdem incompatibilitas non oritur
ex natura, ſeù qualitate ipſa Beneficiorum, nèc
63 ex circumſtantiis circa miniſteria, vel reſiden-
tiam; Sed veluti ex accidenti, ſive effectu in-
compatibilia redduntur, quia nempè ex prava
cupiditate, turpiſque lucri, & avaritiæ cauſa cu-
mulata perſæpè reperiuntur in uno, eodemque
Beneficiario, qui alioquin ex uno, vel ex duo-
bus, ſi unum non ſufficeret, Beneficiis, com-
modè conſequi valens neceſſaria vitæ ſubſidia,
plura illorum occupando, pauperibus Clericis
præripit ſtipendia, juxtà rectæ diſpenſationis re-
gulas, inter eoſdem diſtribuenda.

Hoc namque caſu, Beneficia, qualiacunque
ſint, nimirùm etiam ſimplicia, retineri minimè
64 poſſunt, quando ſuperflua ſunt congruæ ſubſten-
tationi proviſi de pluribus ejuſmodi Beneficiis,
id enim adverſari Canonici Juris regulis, pro-
batur argumento ducto ex *Textu in Cap. Cum
teneamur 6. de Præbend.* in quo Alexander III.
ſic reſcripſit = *ſi mandatum noſtrum prò alicujus
proviſione receperis, qui aliud Beneficium habeat,
de quo valeat commodè ſubſtentari æquanimiter
ſuſtinemus, ſi pro eo mandatum noſtrum non duxe-
ris exequendum* = eademque ex ratione Bonifa-
cius VIII. *in Cap. Is cui 19. eodem tit. lib 6.* ſan-
civit, quod = *Is, cui conceditur, ut authoritate
Apoſtolica poſſit uni perſonæ idoneæ in ſua, vel
alia Eccleſia providere: alicui aliud Beneficium
ſufficiens obtinenti providere non poteſt: niſi pri-
mò ille Beneficium, quod obtinet, omninò dimittat,* 65
*vel niſi in conceſſione hujuſmodi ſit expreſſum,
quod aliùs beneficiatæ valeat providere perſonæ* =, 66
Gloſ. final. in Cap. Cum adeò 17. de reſcript. di-
cens = *quod qui habet ſufficiens Beneficium ad
aliud Beneficium reputatur indignus* = ſimilibuſ-
que verbis loquitur alia *Gloſſa*, pariter *finalis in
Cap. Conquerente 6. de Cleric. non reſident*, &
prius dixerat *Gloſſa*, communiter recepta *in Cap.
Dudum Eccleſia 54. verb. intitulatam*, præſertim
in fin. de election., *Abb. in d. Cap. Conquerente
num.2.*, inquiens = *tertiò nota, unum valde no-
tabile, & non tradendum oblivioni, quod habens
duo Beneficia, quamvis ſimplicia, quorum alte-
rum ſufficit per ſè ad vitam Beneficiarii, poteſt
legitime altera privari. Habes igitur caſum ſo-
lemnem privandi quem Beneficio ſuo quamvis ve-
lit in illo reſidere* = *Idem Abb. in Cap. Cum jam-
dudum 18. num.8. de Præbend.*, ibi = *Si verò non
requirunt reſidentiam, puta quia conſuetudo eſt
in oppoſitum, quæ ſatis valet in ſimplicibus &c.
& tunc aut ſufficit unum ad congruè ſubſtentan-
dum Clericum, & non licet tenere plura Benefi-
cia propter utilitatem propriam imò eſt peccatum
mortale, cum ſit ibi vitium ambitionis, & ava-
ritiæ, & occupet ſtipendia aliorum pauperum &c.
aut unum per ſè non ſufficit, & licet tenere plura
uſque ad congruam ſubſtentationem* = idque etiam
docuit in *Cap. Extirpandæ 30. §. Qui verò n.34.
& ſeqq. eodem tit. de Præbend.*, & fuit opinio
Hoſtienſis, qui ſenſit indiſtinctè, non licere cui- 67
quam abſque diſpenſatione Papæ obtinere plu-
res Præbendas, vel Beneficia ſimplicia, cujus
opinio contra Innocentium approbata dicitur à
Concilio, ut apud *Fagnan. in Cap. Cum jamdu-
dum nu.32. de Præbend. tom.4. in primam par.3.
Decretal. fol.120.*

Quamobrem rectè *Thomoſſinus d. lib.3. cap.7.
num.4.* poſt relatam ſententiam *Innocentii III.*
reſcribentis Epiſcopis Galliæ quod = *licèt circà
eandem perſonam Beneficiorum ſit ſemper ſuper-
fluitas improbanda, nonnunquam tamen eſt tole-
randa pluralitas, ſtatu perſonæ providá conſide-
ratione penſato* = animadvertens, quàm providè
per illam provideretur neceſſariis vitæ ſubſidiis
Beneficiarii, rectè ait, eandem tradi regulam *qua
nulla præclarior, nulla certior in tota Beneficio-
rum pertractatione. Damnanda in ijs ſemper ſuper-* 68
*fluitas, pluralitas toleranda quandoque, pluralita-
tem excuſat quandoque neceſſitas, cui ſè charitas
accommodat: ſuperfluitatem nulla utique neceſ-
ſitas unquam excuſat, ità damnabilem ſemper fa-
cit cupiditas. Itaque eorum etiam Beneficiorum,
quæ à reſidentia, & ab animarum cura libera
ſunt, & expedita, pluralitas non neceſſaria, hoc
eſt ſuperfluitas, ſemper in vitio eſt, & canonicis
legibus, ſin minùs earum verbis, certè ſcopo, &
fini, ac voluntati contraria eſt* =.

Utque idem proſequitur *num.5.*, licèt plerum-
que Sacri Canones, & Patres verba faciant de
Beneficiis, quæ duplicia ſunt propter implica-
tam reſidentiæ, aut regiminis animarum neceſ-
ſita-

ſitatem, attamen, quæ ab illis tela vibrantur,
69 ejuſmodi ſunt, quæ omnium prorsus Beneficio-
rum pluralitatem confingant, peræquè enim in
ſimplicibus, & minoribus Beneficiis perverſum,
& propudioſum eſt de rebus Eccleſiæ, quæ pa-
trimonium ſunt Pauperum, tantum ab uno diſ-
ſipari, quantum pluribus ſufficeret, uniuſcujuſ-
que ſuperflua redundantia tàm multos turpi
mendicitate conflictari, ut ferè his verbis loqui-
tur *d. num. 5. verſ. & ille quidem*. Vehementiſ-
ſimè pariter contrà hanc veteris diſciplinæ, &
Eccleſiaſtici Ordinis perturbationem invehunt
Gaufridus Abbas, diſcipulus *S. Bernardi in de-
clamationibus de colloquio Simonis cum Jeſu*,
collectis ex ſermonibus dicti Sancti; ex quibus
Opuſculum ſuum confecit, ut habetur *cap. 13.,
& ſeqq., Div. Thom. quodlibeto 9. artic. 15.,
Card. Papienſis Epiſtol. 547., & 548. ad Card.
70 Mantuanum*. Nam ſimplicia quoque Beneficia
in Eccleſiæ patrimonio, & Chriſti hereditate
ſunt, *Abb. in Cap. Dudam Eccleſia 54. num. 19.
de elect., Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 1.
§. Final.*, in qua, & per quam Eccleſiæ ſtipen-
diis ſubſtentari debent, qui Divinis obſequiis
adſcribuntur = *cum ſecundum Apoſtolum, qui
Altari ſervit, vivere debet de Altari: & qui
ad onus eligitur, repelli non debet à mercede* = ut
reſcripſit Innocentius III. Zamorenſi Epiſcopo
*in Cap. Cum ſecundum 16. de Præbend., idem-
que lib. 1. Epiſt. 82.* ad Auxitanum Archiepiſco-
pum ait, quod *Dignitates, & cætera Beneficia
Eccleſiaſtica pia fidelium devotione conſtituta fue-
runt, certis aſſignanda perſonis, ut per ipſas per-
ſonas in Eccleſiis devotum ſervitium jugiter im-
pendatur* =, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ.
tom. 2. tit. 28. cap. 1. ex Tridentina Synodo ſeſſ. 21.
cap. 3. de reformat. dicens = Beneficia ad Divi-
num cultum, atque Eccleſiaſtica munia obeunda
eſſe conſtituta*: idcircò etiam illa comprehen-
duntur ſub regulis à Sacris Canonibus conſtitutis
ſuper recta Beneficiorum, & redituum Eccleſia-
ſticorum diſpenſatione, ne Chriſti Patrimonium
improvidè diſperdatur, *Abb. in d. Cap. Dudum
Eccleſia num. 26. in fin. in annot. ad dec. 90. par. 9.
rec. tom. 1. à num. 45. ad tot. num. 51., & in an-
not. ad deciſ. 254. ejuſdem partis 9. tom. 1. n. 148.
& ſeq. & ibidem num. 157. & ſeq*

Præclari autem, & in hac tractatione præſtan-
tiſſimi Authoris, *Thomaſini* nempe veſtigia ſe-
71 quendo, animadvertendum eſt, quod, ſi diſtin-
ctio duplicium, & ſimplicium Beneficiorum in-
cognita prorsùs antiquis Canonibus, eò quòd
Beneficiorum collatio ab ipſa ordinatione ſepa-
rata non eſſet, & ordinari ad aliquam Eccleſiam,
eique in ipſa ordinatione adſcribi, juxtà antiqui
temporis diſciplinam, eſſet illius Eccleſiæ Be-
neficiatum conſtitui, ut ſuperius dixi, & latè
apud *eundem part. 1. lib. 1. cap. 2. num. 9. & duob.
ſeqq. cap. 4. num. 5., & cap. 6. num. 3. & ſeq., &
eadem part 2. lib. 3. cap. 34. num. 1.*, ubi inter ce-
tera notat, quod mille, & ducentum amplius
72 annis nulla fuere veſtigia, ac nè umbra quidem
ejus diſtinctionis, quâ alia dicuntur compatibi-
lia, alia incompatibilia eſſe Beneficia, & rursus

alia ſtrictæ, alia liberæ reſidentiæ, *& num. 2. &
ſeqq., Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 2.
tit. 20. cap. 1. num. 799.*; ſi, ut dicebam, talis
Beneficiorum diſtinctio à primævo Eccleſiæ in-
ſtituto penitùs aberrans, non aliunde ortum
duxit, quàm à torpore, & oſcitantia Paſtorum,
vel à Clericorum ſupinitate, ſolventium vincu-
lum illud, quo Beneficiarii reſidendi lege illi-
gabantur; errori huic per neceſſariam toleran-
tiam diſſimulato, gravior alius adijciendus non
eſt error, ex temeraria Beneficiorum coacerva-
tione, paritèr priſtinis Canonibus ignota, eo 73
palliata velo, quod ſoluta jam ſint ex reſidentiæ
vinculo, ut optimè ipſe admonet *d. lib. 3. cap. 7.
ſub num. 5. §. Adde quod ea diſtinctio*, quando
inde promanant plurima mala, quibus Eccleſia-
ſticus ordo pervertitur, & Eccleſiaſtica diſcipli-
na æquè deformatur, tam ſi plura duplicia, quam 74
etiam ſi plura ſimplicia in una, eademque
perſona cumulentur; quæ mala licèt compen-
dioſè attigerim ſuperioribus locis, ſingillatim
tamen mox illa perſequar, demonſtrando, plu-
rimas deformitates, & inordinationes conſide-
ratas in pluralitate Beneficiorum duplicium,
ſcandalo, & offenſioni eſſe etiam reſpectu ſim-
plicium.

Prima autem deformitas, & inordinatio,
ob quam damnatur Beneficiorum pluralitas, eſt
quia cum illa oriatur ex radice avaritiæ, & im- 75
probæ cupiditatis, ut ex *Canone 15. 7. Synodi re-
lato num. 14., & in d. cap. dudum 54. de election.
cap. quia nonnulli 3. de Cleric. non reſident. ca-
pit. quia in tantum 5. ubi Hoſtienſ., Joan. Andr.
Butr., Abb., Barboſ. num. 2. & alii, cap. cum
jamdudum 18., & cap. de multa 28. de Præbend.,
& Dignitat., Joannes XXII. in d. Extravag.
Execrabilis eodem tit. de Præbend.*, inquiens =
*Execrabilis quorundam tàm Religioſorum, quàm
Secularium ambitio, quæ ſemper plus ambiens, eò
magis fit inſatiabilis*, = quibus demum additur
Sacroſancta *Tridentina Synodus cap. 17. ſeſſ. 24.
de reformat.*, de quo ſuo loco loquar: ex eadem
pariter vitioſa radice pullulat prava cupiditas
conſequendi plura Beneficia ſimplicia, *Abb. in
cap. jamdudum 18. num. 8. de Præbend.*, ubi de
illis loquens ait, quod = *aut ſufficit unum ad con-
gruè ſubſtentandum Clericum, & non licet tene-
re plura Beneficia propter utilitatem propriam*,
*imò eſt peccatum mortale, cum ſit ſibi vitium am-
bitionis, & avaritiæ, & occupet ſtipendia alio-
rum pauperum*, = quibuſmet verbis loquitur
etiam *Alphonſ. Villagut. in ſuis conſult. deciſiv.
deciſ. 16. num. 19., Paſſerin. in lib. 1. 6. Decretal.
de Conſuetudin. cap. Conſuetudinem 1. quæſt. 2.
art. 1. num. 341., & 342., Sotus de juſtit., &
Jur. lib. 3. quæſt. 6. artic. 3. col. 2. verſ. eſca, &
fomentum, & in d. annot. ad deciſ. 90. par. 9. re-
cent. tom. 1. num. 40.*

Imò verò juſtâ ratione dici poteſt, quod ad
hujuſmodi ſimplicia Beneficia aucupanda, ma-
gis quam ad quærenda majora, alia nempè, quę 76
duplicia ſunt, impellat ſola improba turpis lucri
cupiditas, quod illa, abſque ullo tamen Digni-
tatis augumento afferunt, & quidem vel cum

nullo, vel nonniſi cum exiguo onere recitandi horas canonicas: quando e contrario majora, Epiſcopatus nempè, cum Dignitatis incremento, & Beneficia curata, aliaque reſidentiam requirentia, licèt afferant lucrum, gravia tamen, & aſſidua annexa habent onera, ſi eadem ab illorum Poſſeſſoribus cum ſuæ, & Subditorum animarum ſalutis periculo, & jactura minime detrectentur.

At gravior eſt altera inordinatio pariter oriens ex pluralitate Beneficiorum, tàm duplicibus,
77 quàm ſimplicibus Beneficiis communis: nam, ut ait *Divus Hieronymus*, relatus *diſtinct.*44. *antè Canonem* 1. *de Altario vivere, non luxuriari permittitur* = cui concordat *Divus Bernardus Epiſt.*2. *ad Fulconem*, dicens = *Conceditur ergo tibi, ut, ſi benè deſervis, de Altario vivas, non autem ut de Altario luxurieris, ut de Altario ſuperbias, ut indè compares tibi fræna aurea, ſellas depictas, calcaria deargentata, varia, griſeaque pellicea à collo, & manibus ornatu purpurea diverſificata* = ubi demum concludit his verbis = *denique quidquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum de Altario detines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt* = cujus ſententia refertur in annotatione *ad deciſ.*460. *num.*102., *& ſeqq. tom.*2. *par.*4. *rec.*, *& rurſus in annotat. ad deciſ.*254. *num.*198. *tom.*1. *par.*9. *rec.*, An autem ferenda forte erit pluralitas iſta reſpectu Beneficiorum ſimplicium, quibus etiam = *vitiorum ſentibus fomentum periculosè præbetur? ut in d. Extravaganti Execrabilis verſ. & vitiorum, ubi Gloſſa in verb. fomentum dicit* = *Superfluæ etenim, & exquiſitæ deliciæ ſunt vitiis alimenta*: = Nonne ex tali redituum Eccleſiaſticorum affluentia undecumque illi proveniant, diſſolutioni præparatur materia? *Ut in cap. Cum ſingula.* 32. *de Præbend lib.*6., in veſtibus videlicet, & moribus, *Gloſſ. in cap. final. verb. diſſolutionis de reſcript.*, *& in cap. quia in tantum* §. *de Præbend. & dignit. ac in verb. diſſolutionis notarunt.* ibi = *Hoſtienſ. & Jo: Andr. Card. in* 1. *notab.*, *Abb. ibidem ſub num.*3., *Fagnan. in cap. quia intantum de Præbend. num.*4., ubi poſt illos allegatos, bene ait = *ex adipe prodit iniquitas, ut dicitur pſalm.* 72., *& rurſus in Cantico Moyſis Deuteron.* 32. 15., *incraſſatus eſt dilectus, & recalcitravit, impinguatus, incraſſatus, dilatatus* = *tom.*4. *in* 1. *par.* 3. *Decretal. fol.*92., *Gonzal. in d. cap. de multa num.*10. *ſub initium*, *Paſſerin. in lib.*1. 6. *Decretal. de Conſuetudin. cap. Conſuetudinem* 1. *quæſt.*2. *artic.*1. *num.*343., *Rebuff. in prax. benefic. tit. de pluralit. Benefic. num.*12. *& ſeq.*, *Cabaſſut. in jus Canon. lib.*2. *cap.*26. *ſub num.*6.; Quamobrem *Thomaſſinus tom.*2. *d. lib.*3. *cap.*1., poſtquam retulerat, qualis priſcis ſeculis fuerit in temporali, & in ſpirituali Eccleſiæ adminiſtratio *num.*7. *in fin.* animadvertit, quod ex illius novatione pedetentim introducta = *emerſit illa portentoſa in Cleri diſciplina feditas, de qua dolent, gemuntque mirum in modum pii, & cordati omnes, aliis rebus neceſſariis deſtitus, dum alii ſacras opes, & patrimonia pauperum otio, & luxu diffluenter dilapidant.*

At ex eodem *Thomaſſino d. lib.*3. *cap.*7. *num.*1. *& ſeqq.*, non minus dolendum, gemendumque eſt, quod ex occupatione ab uno facta plurium 78
ſtipendiorum, quæ diſtribui poſſent in plures Clericos pauperes, meritiſque præſtantiores ſequitur maxima inæqualitas, & læſio juſtitiæ diſtributivæ, ut animadvertit *Div. Thomas quodlibeto* 9. *art.*15., ibi = *Sequitur etiam inæqualitas, dum unus pluribus Beneficiis abundat, & alius nec unum habere poteſt* = quod deteſtatur *dicta Extravagans Execrabilis*, verbis illis = *interdùm namque, qui unicum, quamvis modicum vix officium implere ſufficeret plurimorum ſibi vindicat ſtipendia, quæ multis literatis Viris, vitæ puritate, ac teſtimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant, poſſent abundè ſufficere æquà diſtributione collata*, = *Abb. in cap. cum jamdudum* 18. *n.*8., dicens = *cum ſit ibi vitium ambitionis, & avaritiæ & occupet ſtipendia aliorum pauperum* = *Fagnan. in cap. quia nonnulli num.*2. *in fin. de Cleric. non reſident. tom.*4. *in* 1. *par.* 3. *Decretal. & in dicto cap. quia in tantum ſub num.*9. *de Præben.*, *Paſſerin. ſæpecitat. quæſt.*2. *artic.*1. *ſub num.*147. *in princip.*, *& ſub eodem num. verſ. quarta eſt inæqualitas*, *Sotus de juſt. & Jur. lib.*1. *quæſt* 6. *d. art.*3. *col.*2. *verſ. & quarto indè ſequitur*, *Rebuff. in prax. benefic. par.*2. *tit. de diſpenſat. ad plura Beneficia num.*1. 9. *& ſeq.*, *Van. Eſpen. in jus Eccleſ. univ. tom.*2. *tit.*20. *cap.*1. *num.*9., *Anaclet. Reinfeſtuel. theolog. moral. tract.* 11. *diſtinct.*2. *quæſt.*1. *ſub num.*1., *Cabaſſ. loco mox allegat.*, *Amuyden. de ſtyl. Datar. lib.*1. *cap.*15. §. 3. *num.*27., *& in annot. ad d. deciſ.*90. *num.*42. *&* 54. *tom.*1. *par.*9. *rec.*

Ejuſmodi autem pernicioſa inæqualitas deſtruens univerſas juſtitiæ diſtributivæ & rectæ diſpenſationis regulas, quantùm abominanda ſit, confirmatur ex gravi ſententia *Divi Ambroſii in Canon. Sicut ii* §. *Nunquid iniquus eſt Deus, diſtinct.*47. aientis = *nunquid iniquus eſt Deus, ut nobis non æqualiter diſtribuat vitæ ſubſidia? Ut tu quidem eſſes affluens, & abundans, aliis verò deeſſet, & egerent? An idcircò magis quia, & tibi voluit benignitatis ſuæ experimenta conferre, & alium per virtutem patientiæ coronare? Tu verò ſuſceptis Dei muneribus, etſi in ſinum tuum redactis, nihil te putas agere iniquum, ſi tàm multorum vitæ ſubſidia ſolus obtineas? Quis enim tàm injuſtus, tàm avidus, tàm avarus, quàm qui multorum alimenta ſuum non uſum, ſed abundantiam, & delicias facit? Neque enim minùs eſt criminis habenti tollere, quam cum poſſis, & abundes indigentibus denegare. Eſurientium panis eſt, quem tu detines: nudorum indumentum eſt, quod tu recludis, & miſerorum redemptio eſt, & abſolutio pecunia, quam tu in terram defodis. Tot ergo ſcias invadere Bona, quot poſſis præſtare quod velis* = Divo Ambroſio conſonat S. Gregorius VII., *qui in Concilio Lateranenſi Canon.*7. relato in *Canone* 1. §. *Has verò decimas cauſ.*16. *quæſt.*7. ita loquitur = *Has verò decimas ſub manu Epiſcopi fore cenſemus, ut ille, qui cæteris præeſt, omnibus juſtè diſtribuat, nec cuiquam perſonæ honorabilius exhibeat, undè alii ſcrupuloſo*

corde

corde moveantur : ſed ſint omnia communia : quia
inhoneſtum videtur, ut alii Sacerdotes habeant,
alii verò detrimentum patiantur : ſed ſicut una eſt
fides catholica, ità neceſſe eſt, ut ille, qui provi-
ſor eſt loci, quamvis multæ ſint Eccleſiæ, omnibus
tamen fideliter diſtribuit = quem *Gregorii* locum
benè ad rem noſtram expendit *Fagnan. in d. ca-*
pit. quia nonnulli ſuperiori §. Allegatus.
Accedit his, quod, quando quis præripit plu-
ra Beneficia, quorum unum ſufficiens eſſet illius
79 ſubſtentationi, indè ſequitur diminutio cultus
Divini, & officia, propter quæ dantur Beneficia
omittuntur, *cap. final. de reſcript. lib.6., Gloſs.*
in cap. final. verb. perpetuas Vicarias in fine de
offic. ordin.; ut enim ait *Rebuff. in prax. beneſic.*
par.2. d. tit. Diſpenſatio de non reſidendo num.2.
*fol.*208., prò ſervitio ſpirituali inſtitutum eſt
Beneficium, quemadmodum pro temporali ſer-
vitio conſtituta ſunt Feuda. Ex cumulatione
quippè plurium Beneficiorum in uno minuuntur
80 Eccleſiaſtici Operarii, & Beneficiarii, qui horas
canonicas ſingulis diebus recitent, & preces
Deo prò Fidelibus offerant, ut benè arguitur ex
Divo Thoma d. quodlibeto 9. art.15. verſ. in nu-
mero harum actionum, Sotus d. quæſt.6. artic.3.
colum.2. verſ. primum quia ratio, Paſſerin. dict.
cap. Conſuetudinem quæſt.2. art.1. num.347. ver-
ſic. ſecunda cauſa eſt, Fagnan. d. cap. quia in tan-
tum num.9., Pariſ. de reſignat. lib.5. quæſt.6.
num.117., Anaclet. Reinfeſtuel. dict. quæſt.1.
num.1., Rebuff. in prax. beneſic. tit. de diſpenſat.
ad plura Beneficia num.17. fol.168., & Van.
Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. tom.2. tit.20. cap.1.
num.10.
Nèc ſanè deſunt aliæ inordinationes multæ
(quas tamen conſultò omittò, nè longiùs pro-
grediatur oratio) manantes ex tali pluralitate,
81 quam, ut dictum eſt §. *Quamobrem rectè non ex-*
cuſat quandoque neceſſitas, cui ſe charitas accom-
modat, ſcandalum videlicet, & oblocutiones,
fruſtratio voluntatis, & intentionis Teſtatorum,
82 Beneficia inſtituentium, ut augeantur in Eccle-
ſia Operarii, non ut in uno illa cumulentur;
Conſequens etiam his eſt ſtudiorum neglectus,
83 dum ſpes Bonorum debilitatur, quia meritorum
ratio non habetur, & quia avida Ditiorum ava-
ritia impedimento eſt Pauperibus, nè promo-
veantur, & denique univerſus Ordo Eccleſiaſti-
cus perturbatur, ut benè animadvertunt Docto-
res, ſuperioribus locis allegati, & probant *Div.*
Thomas dict. quodlibeto 9. artic.15. verſ. ſequitur
etiam in aliquibus, Sotus d. artic.3. col.2. verſ.
& ſextò id in cauſa eſt, & col.5. verſ. addiderim
autem, Thomaſſin. de Beneſic. par.2. lib.3. cap.9.
ſub num.11. §. His ille rationes, & §. ſeq., &
latiùs ſub numer.17. §. Itaque accumulari, &
§. Seq., Anaclet Reinfeſtuel. loc. mox citat., &
in annot. ad dec.254. par.9. rec. tom.1. num.141.
& ſeqq.
Jure igitur, meritòque, ob tot inordinatio-
nes, quibus Eccleſiaſticus Ordo pervertebatur,
& deformitates, quibus Eccleſiaſtica diſciplina
fœdabatur, omneſque demùm juſtitiæ diſtribu-
tivæ regulæ penitus perfringebantur, pluralitas
Beneficiorum, nedùm tamquàm omnibus poſi-
tivis Legibus contraria, ſed tanquam naturali 84
juri inimica, ubique damnata reperitur, *Van.*
Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. tom.2. tit.20. cap.1:
num.13. cap.2., & cap.5. utrobique num.1.; pro-
ptereaque animam ducere dicitur ad certum
interitum, quia, ſi cum diſpenſatione non con-
currat juſta cauſa, ſinè peccato plura Beneficia 85
retineri non poſſunt, ut ex *Divo Thoma*, & ex
antiquioribus Canoniſtis tradit *Fagnan. in pluries*
citato cap. quia in tantum num.6. de Præbend.,
Acunha in 1. par. Decreti Can. Singula num.4.
aliique relati in annotat. ad deciſ.254. num.157.
& ſeq. & rursùs num.187. & ſeq. par.9. rec., ut
dictum eſt ſuprà, & latiùs hæc probabo in
§. IV. cum agam de diſpenſatione à prohibitio-
ne retinendi plura Beneficia. Non omittendo
tamèn hìc ex *Spondano in continuatione Annal.*
Card. Baronis ad annum Christi 1238. *num.15.*
referre miſerandum exemplum Philippi Can-
cellarii Pariſienſis, qui à Guillelmo Pariſienſi
Epiſcopo, ſcientiâ & pietate præclaro = *cum in*
ægritudine ab eo monitus plura, quæ habebat, Be-
neficia, uno pinguiore excepto, dimittere, miſer
negando reſpondiſſet, experiri ſè velle, utrum id
eſſet damnabile. Magna proculdubio fiducia, quaſi
facile eſſet poſt hanc vitam ab ejuſmodi experi-
mentis reſilire, majorique vitæ æternæ deſpectu,
ut tantillo momentanei commodi uſu, ſeù potiùs
abuſu, inferre iſta non dubitaverit, tanquam lu-
do teſſerarum in periculum æternorum crucia-
tuum = ad quæ ſè eſſe in perpetuum damnatum,
apparens poſt mortem, eidem Guillelmo Epi-
ſcopo ſignificavit; cui exemplo à pluribus etiam
ex noſtris relato, idem *n.16.*, aliud non abſimi-
le addit, à *Jacobo de Vitriaco* egregiæ doctrinæ,
& famæ Cardinali relato *in Vita B. Mariæ Oe-*
gniacenſis cœleſti prudentiâ, & pietate fœmi-
næ, quod pariter refertur à *Thomaſ. par.2. lib.3.*
cap.9. num.12.
Quamquam verò tantis malis ex ſuperflua
Beneficiorum qualicumque pluralitate prove-
nientibus, Romani Pontifices, & Concilia effi-
cacia remedia adhibere curaverint, ut *ex Van.*
Eſpen. d. tit.20. cap.2.; nihilominùs tamen cum
raro fructu plerumque id eveniebat, quia prò
temporum quandoque ratione, atque infelici-
tate patienter toleranda, atque diſſimulanda
fuerunt, quum videlicet effrenata ubique re-
gnabat licentia, quâ unus importunâ improbita-
te plurima extorquebat Beneficia, quibus ſuam
execrabilem ambitionem, & inſatiabilem ex-
pleret cupiditatem; incidebant enim ex quan-
doque temporum anguſtiæ, ubi, cùm nèc mala
ſua mortales, nec remedia ferre poſſent, eo cer-
tè tempore reſtaurari non poterat primigenia,
& canonica Beneficiorum, etiàm ſimplicium di-
ſciplina, unitaſque, quam demùm, ut loqui-
tur *Thomaſſin. d. cap.7. num.6.*, ſanctiſſimè feli-
citerque reſtituit *Sacroſancta Tridentina Syno-*
dus ſeſs.24. de reformat. cap.17., quo ſancitur,
quod = *Cum Eccleſiaſticus ordo pervertatur,*
quando unus plurium officia occupat Clericorum;
ſanctè Sacris Canonibus cautum fuit, neminem

eportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verùm quo-
niam multi improbæ cupiditatis affectu ſe ipſos,
non Deum decipientes, ea, quæ benè conſtituta
ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul Bene-
ficia obtinere non erubeſcunt, Sancta Synodus de-
bitam regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cu-
piens præſenti Decreto, quod in quibuſcumque
perſonis quocumque titulo etiamſi CARDINA-
LATUS honore fulgeant, mandat obſervari;
ſtatuit, ut in poſterum unum tantum Beneficium
Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem
ſi ad vitam ejus, cui confertur, honeſtè ſubſtentan-
dam non ſufficiat, liceat nihilominùs aliud ſimplex
Beneficium, dummòdò utrumque perſonalem reſi-
dentiam non requirat, eidem conferri. =

Clara hæc, & perſpicua verba Conciliarii
Decreti, quamquàm non indigeant Gloſsâ, &
interpretatione, ut ait Card. de Luca de Bene-
fic. diſc. 119. num. 2. in fin. in ſupplement. par. 4.;
nihilominùs tamen Fagnanus in d. cap. cum jàm-
dudum num. 31. & ſeqq. de Præbend. tom. 4. in
prim. par. 3. Decretal. fol. 120. ait, quod in d. De-
creto = ponderanda ſunt ſingula verba, quæ viden-
tur ſtudiosè adpoſita propter diſſidentes antiquo-
rum opiniones = ideoque Sancta Synodus non ſo-
lùm in uſum reſtituere voluit antiquos Cano-
nes ſuper pluralitate Beneficiorum, qui, vel per
jura poſteriora, aut per contrariam conſuetudi-
nem videbantur abrogati, ſed novum jus indu-
cere voluit, quo, quoad fieri poterat, reſpectu
etiàm Beneficiorum ſimplicium inſtauratis pri-
ſtinis regulis, eorum pluralitas prohiberetur, ut
tradunt Fagnan. in cap. de multa num. 3., & ſeq.
de Præben. & Dignit. tom. 4. in 3. par. 1. Decre-
tal. fol. 143., Gallemart., & Barboſ. ad d. Decre-
tum, idem Barboſa de offic., & poteſt. Epiſc. par. 3.
alleg. 62. n. 1., Pariſ. de reſign. lib. 5. qu. 6. n. 115.,
Ugolin. de offic., & poteſt. Epiſc. cap. 14. §. 2. n. 1.
circà fin., Garz. de Benefic. par. 11. num. 1. in
fin. lib. 3. de Præbend., Sulzed. ad Diaz. in prax.
crimin. Canonic. cap. 48. tit. Beneficia plura poſſi-
dens verb. quamvis ſimplicia lit. C. verſ. quæ opi-
nio, & etiam de Decretis Sac. Congregationis
id declarantibus fit mentio tum in d. annotatione
ad deciſ. 90. par. 9. rec. num. 66., tum apud alios
mox allegatos Authores.

Hoc autem Decreto ambigi nequit compre-
hendi quoquè S. R. E. Cardinales, tum quia in
86 eodem expreſsè nominantur, tum etiam quia
ratio in proemio ejuſdem expreſſa, quod vide-
licet = Eccleſiaſticus Ordo pervertatur, quando
unus plurium officia occupat Clericorum =, & rur-
ſus permiſſio quod, ſi unum tantùm Beneficium
ad Beneficiarii ſubſtentationem non ſufficiat
aliud ſimplex ſufficiens liceat eidem conferri,
tàm S. R. E. Cardinalibus, quàm quibuſcumque
aliis quavis majori dignitate fulgentibus perſo-
nis æquè convenit, Fagnan. in d. Cap. Cum jam-
dudum num. 33. de Præbend., & meliùs idem in
Cap. Si quis ſanè num. 33. §. Limitatio autem in-
quiens = quam quidem decentiam, & honeſtatem
contemplata etiam fuit Tridentina Synodus, dum
in Decreto cap. 17. ſeſs. 24., quod in quibuſcum-
que perſonis etiam S. R. E. Cardinalibus mandat
obſervari, ſtatuit, ut in poſterum unum tantùm
Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur;
quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, ho-
neſtè ſubſtentandam non ſufficiat, liceat nihilomi-
nùs aliud ſimplex ſufficiens eidem conferri, de pe-
cul. Cleric. tom. 4. in primam part. 3. Decretal.
fol. 313., Ugolinus de offic., & poteſt. Epiſcop.
d. cap. 14. §. 2. num. 1. in fine, Pariſ. de reſignation.
lib. 5. quæſt. 6. num. 115. & ſeq., dicens = ratio
autem erit, quæ ponitur in principio dicti Decre-
ti &c. cum Eccleſiaſticus ordo pervertatur, quan-
do unus plurium Officia occupat Clericorum =,
Barboſa ad Concil. Trident. d. cap. 17. num. 2.,
& de offic., & poteſt. Epiſc. part. 3. allegat. 62.
num. 1. in fine, ibi = & loquitur Concilium etiam
de Cardinalibus = Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop.
part. 4. deciſ. 236. num. 1. in fine; quinimò d. De- 87
cretum tanquam generaliſſimè loquens habere
locum in proviſionibus etiam Apoſtolicis factis
quibuſcumque perſonis, poſt Gonzalez. ad re-
gul. 8. Gloſs. 15. num. 35. ait Pax Jordan. variar.
elucubrat. tom. 2. lib. 10. tit. 28. num. 47. ſic in-
quiens = quod autem d. caput 17. Tridentini pro-
cedat etiam in proviſionibus Apoſtolicis, deduci-
tur ex generaliſſima literæ diſpoſitione omnes per-
ſonas majores, & minores, etiam S. R. E. Cardi-
nales comprehendente, ſentitque Gonzalez &c.,
& in d. annot. ad deciſ. 254. num. 144., num. 425.
part. 9. Recen.

Sancta namque Synodus lenire cupiens offen-
ſionem quam afferebat pluralitas Beneficiorum,
illam pluribus locis moderata fuit reſpectu quo-
què S. R. E. Cardinalium, in uſum reſtituendo
antiquos Canones, probè enim noverat, ex il-
lorum multitudine, tametſi coacervata in uno 88
ex Eminentiſſimis Patribus, prodire inordina-
tiones ſuperioribus locis enumeratas, quod nem-
pè, ut ſupra dictum eſt, alii rebus neceſſariis de-
ſtituantur, dùm alii Sacras opes, & patrimo-
nia Pauperum, otio, & luxu diffluentes dilapi-
dant, quemadmodum olim loquendo de S. R. E.
Cardinalibus deplorabant Alvarus Pelagius de
planctu Eccleſiæ lib. 2. cap. 16. colum. 3. fol. 50. à
tergo, & Cardinal. Papienſis alibi citata Epiſto-
la 548.

At, quoniam, ut alibi notatum eſt, cum juxtà
Reſcriptum Innocentii III. ad Epiſcopos Galliæ
nonnunquam tamen ſit toleranda pluralitas, ſtatu 89
perſonæ providâ conſideratione penſato =, & rur-
ſus idem in Concilio Generali Lateranenſi rela-
to in Cap. De multa 28. in fin. ſtatuerit, quod =
circa ſublimes tamen, & literatas perſonas, quæ
majoribus ſunt Beneficiis honorandæ: cum ratio 90
poſtulaverit, per Sedem Apoſtolicam poterit di-
ſpenſari = de Præbend., & Dignitat.: idcircò
Sancta Synodus, quæ ità prohibuit Beneficiorum
pluralitatem, ut viceversâ providere voluerit
congruæ ſubſtentationi illius, cui Beneficia con-
ferenda ſunt, quæ quidem ſufficientia metienda 91
eſt ex dignitate, gradu, nobilitate, & ſcientia
perſonæ majoribus reditibus honorandæ, juxta
Gloſs. in Cap. Cum adeò 17. verb. ſufficientiam
de reſcript., & in Cap. Conquerente eodem verbo
de Cleric. non reſiden., Acunha in primam part.
De-

Digitized by Google

Decreti Canon. neminem num.3. diſtinct.70., *Fagnan. loc. citat. num.32.*, *& in Cap. Epiſcopus num.13.*, *& ſeqq. de Præbend.* ubi ait, quod ſpe-
92 ctandus etiam ſit mos Patriæ, & Regionis requi-
rentis majores, vel minores expenſas *tom.4. in primam part.3. Decretal. fol.86.*, *Fragoſ. de regim. Reipub. Chriſtian. tom.2. diſput.9. §.2. n.4.*, *& ſeqq.*, *Barboſ. ad Concil. d. cap.17. num.17.*, *Roſa de recta diſtributione redituum Eccleſiaſti-*
93 *cor. cap.1. num.63.*, potiori ſanè jure Cardinales
ob ſummam eorum dignitatem à Summo Pontifice diſpenſandi erunt ad pluralitatem Beneficiorum, quibus tàm ipſi, quàm familia, quæ ipſi inſervit, commodè, & honeſtè ſubſtentari queat, *Jo: Andr. in addition. ad ſpeculat. tit. de legat.*, *Innocent. in Cap. Jamdudum de Præbend.*, *Abb. in Cap. De multa num.5. & 6.*, ibique etiam *Gonzalez ſub num.4. eodem tit.*, *Felin. in Cap. Nonnulli num.63. de reſcript.*, *Gomez. in proemio regul. Cancellar. quæſt.4.*, *& ad regul. de idiomat. quæſt.3. verſ. ſed poſitis*, *Germon. de Indult. Cardinal. §. Tibi quoad vixeris num.14. fol.431.*, *& Azor. Inſtit. moral. part.2. lib.6. cap.12. quæſit.5.*, ubi plures affert rationes favore ipſorum.

Enim verò ſan: mem: Innocentius XII. animadvertens, juſtum modum, quem abſque Ordinis Eccleſiaſtici turbatione Sancta Synodus conſtituerat reſpectu quoque S. R. E. Cardinalium ſervandum, à ſuis Prædeceſſoribus tranſgreſſum fuiſſe, qui prodigè non raró diſtribuerant Beneficia in Conſanguineos, aliaſque benevolas perſonas; edere idcircò decrevit Conſtitutionem, quâ innovando Sacrorum Canonum præcepta, & regulas, juſta præſcriberetur norma, deinceps à ſuis Succeſſoribus ſervanda, ut legitur in d. Conſtitutione, quæ, ſpectatâ canonicâ diſciplinâ, quam in ea reſtituere velle profeſſus fuit d. Summus Pontifex, reſtringi nequit ad ſolos Conſanguineos, ſed comprehendit Familiares quoque, aliaſque ſimiles perſonas, quibus poſthabitis juſtitiæ diſtributivæ regulis, ex immoderata animi affectione multitudo Beneficiorum conferretur, ut ſequenti §. probabo.

§. III.

Quo probatur, dictam Innocentianam Conſtitutionem reſtringendam minimè eſſe ad ſolos Conſanguineos, vel Affines Romani Pontificis, ſeù eorum loco adlectos, ſed ſub eadem comprehendi Familiares etiam, Aulicos, ſimileſque Perſonas, Summi Pontificis ſervitio addictas.

ANtequam aggrediar probationem aſſumpti, quod in hoc §. Mihi propoſui, abs re mi-
94 nimè eſſe reor admonere, quod agitur de
Conſtitutione favorabili, qualis, ſpectatâ intentione illius Conditoris, unicè ad hunc effectum
95 attendenda, eſt illa, de qua agitur, *Spad. con-*
ſil.18. num.22. lib. primo, *Suarez. de legib. lib.5. cap.2. num.12. & ſeqq.*, *& lib.6. cap.4. num.5.*, *bon: mem: R. P. D. Fattinell. ad Bull. Baron. obſerv. prima num.3. & ſeqq.*, *Rota dec.117. num.1, num.5. & 6. part.1. diverſ.*; Summus namque Pontifex id unum per eam intendere, atque in id unum vota omnia ſua, veluti in cauſam finalem dirigere velle pluries, plurieſque declara-
vit, videlicet, ut ſe conformando ad Canonica 96
Inſtituta, & Eccleſiaſticam diſciplinam, formam, normamque præſcriberet, quâ Beneficia ſecundùm prudentiæ, æquitatis, & juſtitiæ regulas miniſtrantibus in Eccleſia prò uniuſcujuſque merito aſſignentur, nullâ prorſus carnis, aut ſanguinis ratione habitâ, omnique humani affectus propenſione poſthabitâ: ambigi autem nequit, quin hujuſmodi Conſtitutio, quâ inſtaurantur, firmiùſque conſtabiliuntur hæ ſanctiſſi-
mæ regulæ, favorabilis dicenda ſit, qualis ſem- 97
per reputatur lex materiam reducens ad terminos Juris antiqui, *Fattinell. d. obſerv.1. num.2.*, *Gonzal. ad regul.8. Cancellar. §. Primo proemial. num.47.*, *& §.6. proem. num.28.*, *Pariſ. de reſignat. lib.11. quæſt.11. num. final.*, *clar. mem. Card. de Luc. de regular. diſc.2. num.12.*, *Rot. coram Creſcentio deciſ.3. de privileg. num.6.*, *in recen. deciſ.36. num.45. part.5. tom.1.*, *deciſ.179. num.82. part.9. tom.1.*, *& coram Eminentiſſimo D. Card. Falconerio deciſ.12. num.3. tit.29. de Reſcript. tom.3.*

Ut etiam, ſi talis reputanda eſt lex omnis, quæ, exploſis corruptelis, & abuſibus, quibus cupidi-
tate, ambitione, & avaritiâ Eccleſiaſticorum, 98
non ſinè peccato canonica Inſtituta eludebantur, omnia ad rectæ juſtitiæ tramites reducit, *Gonzal. ad regul.8. Cancel. in §.6. proemial. numer.32.*, *& duob. ſeqq.*, *& num.42. & ſeqq. & num.39. & ſeqq.*, *Pariſ. de reſignat. lib.11. qu.1. num. final.*, *& lib.12. quæſt.2. num.19.*, *Panimol. deciſ.164. num.9. & 19. tom.3.*; indè enim oritur ſumma illa, atque ſuprema ratio, quæ
longè favorabiliorem legem reddit, quia nem- 99
pè conſulit ſaluti animarum, *Jo: Andr. in Cap. Ex tenore num.5. verſ. illa enim Conſtitutio qui fil. ſint legitimi*, *Pelin. in Cap. Auditis num.32. de præſcript.*, *Fagnan. in Cap. Eam tè num.26. de reſcript.*, *Geminian. conſ.66. colum. final. in princ.*, *Ancaran. conſ.304. num.3.*, *Imola conſ.123. n.3.*, *Tuſch. practicab. concluſ. lit.O. concluſ.67. n.46.* favorabilis proculdubio cenſenda eſt Conſtitutio noſtra, quia, ſublatâ immoderatâ Beneficiorum
pluralitate, coercet improbitatem eorum, qui 100
nunquam ſatiati, plura ſemper aucupantur Sacerdotia, vel illos, qui improvidè eadem quærunt, admonet, quod ne temporalia lucra ſectando æternæ ſalutis jacturæ sè exponant; & præter mox allegatos tradunt *Bald. in cap. primo §. Si quis per tè ſi de feud. fuerit controv. inter Domin.*, *& agnat. de uſib. feudor.*, *Abb. in cap.1. de poſtulat. Prælat.*, *Pariſ. de reſignat. lib.10. quæſt.7. num.9. & ſeqq.*, *& lib.12. qu.2. num.16. & 17.*, *& num.21. ubi concordan.*, *Mantic. de tacit. & ambig. lib.8. tit.7. ſub num.36.*, *& num.37.*, *Palma allegat.348. num.25. & 26. tom.4.* Cum itaque manifeſtum ſit, quod, ſi lex ulla favorabilis dici poteſt, talis exiſtimanda,
reputandaque ſit d. Conſtitutio, juſtum modum 101
conſtituens diſtributioni Beneficiorum, quæ con-

Digitized by Google

contrà canonicas regulas in Eccleſia fiebat ; in-
dè ſequitur, eandem favorabili prorſus inter-
pretatione intelligendam eſſe, per *Textum in*
leg. ſancimus in 2. verſ. cum enim Cod. de Sacroſ.
Eccleſ., & *cap. quamquam de cenſib. in 6.*, *Pi-*
gnatell. conſult. can. tom.6. conſult.85. num.258.
verſ., & *tunc latior*, *Rota in Recent. deciſ.412.*
num.55. part.9. tom.2., *in Leodien. Canonicatus*
prima Julii 1707. §. Minùs relevat. coram clar.
mem. Card. Scotto, & *d. deciſ.12. num.3. tit. de*
reſcriptis coram Eminentiſſimo Falconerio tom.3.;
102 comprehendendo nimirum ſub ejuſdem cenſura
caſus, & perſonas omnes, quæ continentur ſub
amplitudine rationis, & cauſæ, ob quam pro-
mulgata eſt, etiamſi litera deficeret, *Gloſſa in*
cap. primo de tempor. ordinat. in 6., *Baldus in*
leg. illud poſt n.6. cod. de Sacroſ. Eccleſ., *Spad.*
conſ.102. num.9. & *ſeqq. tom.1.*, *Pignattell. con-*
ſult. canon. tom.1. conſult.109. num.6., & *ſeq.*,
conſult.146. num.18., & *conſult.179. num.14.*,
& *melius*, *ac latè tom.4. conſult.174. num.24.* &
duob. ſeqq.

103 Nam, ſi humanis legibus ex ſolæ res, & per-
ſonæ comprehenſæ dicendæ eſſent, quæ in eiſ-
dem expreſſe nominatæ leguntur, fruſtrà ex *Ci-*
cerone ſecundo Rethoricor. admoneremur, mul-
ta in Legibus eſſe prçterita, quæ idcircò prç-
terita non arbitremur, quod ex ceteris, de qui-
bus ſcriptum ſit, intelligi poſſunt, ideoque,
ut ibidem ſubdit = *oportet conjecturà ex eo, quod*
ſcriptum ſit, ad id, quod non ſcriptum ſit perveni-
104 *re, & neminem poſſe omnes res per ſcripturam am-*
plecti, ſed eum commodiſſimè ſcribere, qui curet,
ut quædam ex quibuſdam intelligantur = & rurſus
l.2. de inventione animadvertendo, quod = *non*
105 *omnia ſcriptis ſed quædam, quæ perſpicua ſunt, ta-*
citis exceptionibus caventur = prò regula generali
tradit non verba, ſed voluntatem, & mentem lo-
quentis ſpectandam eſſe, inquiens = *nullam rem*
neque Legibus, neque ſcripturà, nulla denique nè
in ſermone quidem quotidiano, atque imperiis do-
meſticis, rectè poſſe adminiſtrari, ſi unuſquiſq. velit
verba ſpectare, & non ad voluntatem ejus, qui
verba habuerit, accedere = quamobrem rectè *Mo-*
deſtinus lib.4. excuſationum tradens in legibus,
106 & Conſtitutionibus interpretandis potiùs men-
tem, quàm verba ſpectanda eſſe, ſcripſit, quod
etſi maximè verba Legis hunc habeant intelle-
ctum, tamen mens Legislatoris aliud vult, ut in
leg. ſcire leges 13. §. Aliud etiam invenimus ff. de
excuſation. Tutor., *Suarez. de legib. lib.6. cap.7.*
107 *ſub num.11.*, quippe *ſcire Leges non hoc eſt, ver-*
ba earum tenere, ſed vim, ac poteſtatem, ex Cel-
108 *ſo in leg. ſcire leges 17. ff. de legib.*, id eſt *mentem,*
& *voluntatem*, ut explicat *Gerard. Noodt in*
comment. ad lib.1. Digeſt. tit.3. §. At ambiguitas;
109 non enim licèt *Jus civile calumniari, neque*
verba captare, ſed qua mente quid dicatur ani-
madvertere convenire, juxtà verba *Pauli in leg.*
penult. ff. ad exhibendum.

Si igitur *non poſſunt omnes articuli ſingillatìm*
aut legibus, aut Senatus Conſultis comprehendi,
110 *ſed cum in aliqua Cauſa ſententia eorum manife-*
ſta eſt, is, qui Juriſdictioni præeſt, ad ſimilia pro-
cedere, atque ita jus dicere debet = *Leg. non poſ-*
ſunt 12. ff de Legib., & *ut rectè Ulpianus in leg.*
ſequenti ait ex Pedio = *quotiens lege aliquid unum,*
vel alterum introductum eſt, bona occaſio eſt, ca-
tera, quæ tendunt ad eamdem utilitatem, vel in-
terpretatione, vel certè Juriſdictione ſuppleri =
quod ipſum eleganti ſententia explicavit *Quin-*
tilianus declamation.31., dicens = *Multa ergo in-*
venientur frequenter, quæ Legum verbis non te-
neantur, ſed ipſa vi, & poteſtate teneantur. =

Ut etiam, ſi idcirco juxta naturalis potius,
quàm legalis rationis dictamen = *Non debet ali-* 111
quis verba conſiderare, ſed voluntatem, & inten-
tionem quia non debet intentio verbis deſervire,
ſed verba intentioni = ex ſententia *Divi Grego-*
rii lib.26. moral. cap.7. relata in Canon. Huma-
næ aures 11. cauſ. 22. quæſt.5., & *in cap. Secun-*
dò requiris 41. de appellat, & *Cap. intelligentia 6.*
de verb. ſignific.; quippe fraudem legi facere di-
ceretur is, *qui ſalvis verbis Legis, mentem ejus*
circumvenit, *leg. contra legem facit 29. ff. de le-*
gibus = *Fraus enim legi fit, ubi quod fieri noluit,*
fieri autem non vetuit, id fit = *ut in leg. ſeq. eo-*
dem tit., & *leg. Non dubium 5. Cod. eodem pari-*
ter tit., cujus legis ſententia, & verba referun-
tur a *Bonifacio VIII. in Cap. ultim. de regul. Jur.*
in 6., ita loquente = *Certum eſt, quod is com-*
mittat in legem, qui legis verba complectens, con- 112
tra legis nititur voluntatem = atque etiam *a Divo*
Thoma 2. 2. quæſtion. 120. artic. 1. in reſpon-
ſione.

Profectò ex his certò conſtat pro Lege haben-
dum eſſe non quod ſcripto tantum, ſed quod 113
voluntate continetur, ut obſervat *Noodt. in*
comment ad librum primum Digeſt. tit.3. §. At
ambiguitas verſ. Non eſt hinc, & ut dictum eſt
præ verbis voluntatem, & mentem Legiſlatoris
in interpretatione Legis ſpectandam eſſe, ut *in*
Cap. In his 15. de verbor. ſignif., *Suarez. de legib.*
lib.6. cap.1. num.2., *Engel. in Jus canonic. tit. de*
Conſtit. num.74., *Pirbing. in compend. Jur cano-*
nic. tit.2. ſect.3. num.1., ubi quod intentio dici-
tur anima legis, & latius in *Jus canon. lib.1. t.2.*
ſect.3. §.1. num.104., *Anaclet. Reinfeſtuel.*
theol. moral. tract.2. de Legib. diſtinct.4. quæſt.1.

Quamobrem, cum ſçpe eveniat, quod inter-
pretatione opus ſit, tum quando verba Legis la-
tius patent, quàm ejus ſententia, tùm etiam
quando verba anguſtiora ſunt; & utroque caſu
juſtam illius interpretationem aſſequemur in-
tuendo voluntatem, & mentem Legislatoris, ità
quidem accepta Lege, ut primo caſu perindè ac
ſi plus dixerit, minus verò ſignificaverit, ſequen- 114
da ſit interpretatio reſtrictiva, de qua nihil ad
rem noſtram: ſecundò autem caſu ſi *ſcriptum*
Legis anguſtum eſt, interpretatio diffuſa eſſe debet,
ex *Senecæ* ſententia *contr.27.*; proptereaque li-
cèt ille minùs dixerit, plus tamen ſignificare
voluiſſe cenſetur, juſta quidem, ac recta inter-
pretatione Legis, quæ dividitur in comprehenſi- 115
vam, & extenſivam, ut apud *Konig. ad lib. pri-*
mum Decretal. tit.2. §.12. ſub num.27. verſ. ex-
tenſiva eſt, *Pirbing. in Compend. Jur canonic.*
tit.2. Sect.3. §.2.

Com-

Comprehenſiva autem interpretatio ea eſt,
116 per quam lex lata intelligenda eſt de perſona,
vel caſu, verbis ſanè non expreſſo, ſed mente,
& voluntate Legiſlatoris comprehenſo, *Koning.
loc. mox cit. verſ. comprehenſiva eſt*, *Piringh. loc.
pariter citat. idemque in Jus canon. lib. 1. tit. 2.
Sect. 3. §. 2. num. 111.* rem concludit his verbis =
*eum enim in omni Lege præcipuè attendi debeat,
ad mentem Legislatoris, & non præcisè ad verba,
quibus uſus eſt: Si quæ deciſio, ſive diſpoſitio ſit
ſecundùm mentem Legislatoris, quæ ex lege pro-
babiliter colligi poteſt, in ipſa lege comprehenſa
cenſeri debet* = *Sylveſter verb. lex num. 18.*, *Suarez.
de legib. lib. 6. cap. 3. num. 9.*, *Bonden. colluct. legal.
tom. 2. colluct. 20. num. 221.*, *Rota coram Coccino
deciſ. 893. num. 10.*, *& in Mantiſs. ad Card. de
Luc. de Statut. Succeſſ. deciſ. prima num. 86.*

Extenſiva verò interpretatione uti propriè di-
cimur, quando ob paritatem, vel ſimilitudinem
rationis diſpoſitio legis extenditur ad perſonam
vel caſum, neque verbis, neque mente Legiſla-
toris comprehenſum, *ita Konig. d. §. 12. verſ. pu-
rè extenſiva*, & melius *Pirbing. eodem pariter
§. 2.*, *Suarez. de legib. loco ſupra citato*, *Layman.
in Cap. Translato 3. num. 4. de Conſtitut.* Quæ po-
rò extenſiva interpretatio ob paritatem, ſolam-
117 que rationis ſimilitudinem facienda, quia ſuà-
pte naturà legibus ineſſe, eiſdem convenire cre-
ditur, probatur ex verbis alibi citatæ *Legis non
poſſunt 12. & leg. ſeq. ff. de legib.*, *& leg. Ideo
quia 27. eodem tit.*, *ubi Tertullianus lib. 1. quæ-
ſtionum* ita reſpondit = *Ideo quia antiquiores Leges
ad poſteriores trahi uſitatum eſt: & ſemper quaſi
hoc Legibus ineſſe credi oportet, ut ad eas quoque
perſonas, & ad eas res pertineant, quæ quandoque
ſimiles erunt* = utroque enim caſu *Juriſconſultus*
indicavit, extenſivam interpretationem, non
ſolùm præter verba, ſed præter, & ultra, non
autem contra Legiſlatoris mentem faciendam,
quando id, quod in lege deerat, Juriſdictione
ſupplendum dixit, & ob ſimilitudinem uſitatum
eſſe ad poſteriores trahi antiquiores Leges, qua-
rum Conditores nec verbis, nec mente perſonas,
& res, quæ quandoque ſimiles futuræ erant,
reſpexiſſe dici nequeunt. Licèt autem extenſiva
hac interpretatione minimè egeamus, quia ca-
ſus, de quo præſens quæſtio vertitur, apertè
comprehenſus, & incluſus videtur ſub ratione
dictæ Innocentianæ Conſtitutionis, & volunta-
te, & mente illius Conditoris; nihilominus ta-
men, quando illa opus eſſet, cum ejuſdem Con-
ſtitutionis ſententia manifeſta ſit, ex paritate
rationis ad hunc quoque perſimilem caſum pro-
cedendum eſſet, juxtà mox citata Juris loca.

His autem retentis elementaribus regulis, pro
recta Legum, & Conſtitutionum interpretatio-
ne præſcriptis, perſpicuum cuique fiet, dictam
Conſtitutionem reſtringi minime poſſe ad ſolos
Conſanguineos, Affines, alioſque in Pontificiam
Familiam cooptatos, ſed quatenus verba deeſ-
ſent, per interpretationem comprehenſivam,
atque etiam extenſivam, qua tamen, ut dictum
eſt, non egemus, ſub eadem includi Familiares
quoque, & alias ſimiles perſonas, ſi quæ fortè
inveniantur, quæ inſtar Conſanguineorum, nul-
lis quidem meritis, ſed ſolo immoderato favo-
re, & Summi Pontificis gratia, quam verſutia,
artificiiſque aucupatæ fuerunt, redituum Ec-
cleſiaſticorum copia maxima ditentur contra
Sacrorum Canonum regulas, ſuperiori §. fu-
ſiùs explicatas.

Ambigi ſanè de hoc nequibit, ſi totus dictæ
Conſtitutionis tenor, & contextus ſpectetur;
Initium autem faciens à proemio, ſivè illius 118
præfatione, ex qua cum rectè deſumatur ratio,
& cauſa finalis Legis, ac mens Legiſlatoris. ad
*Text. in leg. regul. 9. §. final. ff. de Jur., & fact.
ignor.*, *leg. final.*, *& ibi ſcribentes ff. de hæred.
inſtit.*, *Alexand. conſ. 54. num. 7. lib. 4.*, *Spad.
conſ. 25. num. 3. lib. 1.*, *latè Menoch. de præſum.
lib. 9. præſum. 2. ex num. 2. uſque ad 15.*, *Caſtrop.
oper. moral. par. 1. tract. 3. diſput. 5. punct. 3. §. 3.
num. 10.*, *Rota in rec. deciſ. 41. num. 1. par. 1.
deciſ. 339. num. 7. par. 5. tom. 1.*, *coram Mantica
d. 104. num. 3.*, *cor. Emo Falconeria in tom. Mi-
ſcellan. d. 75. num. 8.*, *& in Romana, ſeù Floren-
tina Pecuniaria 24. Januarii 1724.*, *§. Cum
enim*; Inde fit, quod, *ſi intelligentia dictorum
ex cauſis eſt aſſumenda dicendi* = *cap. Intelligen- 119
tia 6. de verbor ſignif.*, quoties ex præfatione Le-
gis colligi poteſt ratio, & cauſa finalis indicans
mentem, & voluntatem Legiſlatoris, rectè ex 120
eadem præfatione præbetur intellectus toti Legi,
Roman. conſ. 16. ſub num. 4., *conſ. 38. num. 1.*,
Menoch. loca mox citato; idque locum habet in
Pontificiis etiam Conſtitutionibus, *Roman. con- 121
ſult. 180. num. 6.*, *Gomeſ. ad regul. Cancellar. in
præfation. ad regul. de veriſimili notitia obitus*,
Menoch. d. præſum. 2. num. 6., ex illo nimirum,
omnium ore vulgato, & veriſſimo effatu, quod
nimirum cauſa finalis, & ratio Legis *eſt anima 122
Legis*, de quo apud *Pirbing. in Jus Canon. lib. 5.
tit. 2. ſect. 1. §. 1. num. 104.*, *Anaclet. Reinfeſt.
theol. moral. tract. 2. de legib. diſtinct. 4. quæſt. 1.
num. 4.*, *Layman. eodem tract. lib. 1. tract. 4. ca-
pit. 18. num. 4.*, & per conſequens ex ejuſmodi
ratione, & cauſa finali contenta in proemio,
certificati dicendi ſunt caſus quoque, & perſo- 123
næ, quæ ſub eâ comprehenduntur, ad tradita per
Rotam coram Coccino deciſ. 2305. num. 60.

Optimus autem ille, Maximuſque Pontifex
in proemio dictæ ſuæ Conſtitutionis profitetur,
velle, quemadmodum *Romanum decet Ponti-
ficem, tanquam fidelem ſervum, & prudentem,
quem conſtituit Dominus ſuper Familiam ſuam,
in Eccleſiæ Catholicæ conſpectu actum ſuum ità
ordinare, ut ipſe quidem in diebus ſuis placeat Deo,
& inveniatur juſtus, fiatque forma Gregis ex animo,
& bonus ſit Chriſti odor in omni loco; Ceteri verò
Antiſtites &c. ejus exemplo, atque præceptis,
caduca Mundi hujus deſpicere, carniſque, & ſan-
guinis laqueos effugere, ac de Bonis, & rebus Ec-
cleſiaſticis juxtà æquitatis, & juſtitiæ Leges diſpo-
nere candiſcant &c.*

Eidemque retentà ratione, rem proſequitur
his verbis = *Hinc ad ea Sacrorum Canonum Inſti-
tuta, quæ Epiſcopis, nè Bonis, & reditibus Ec-
cleſiæ Conſanguineos ſuos augere ſtudeant, interdi-
cunt*,

*cunt, conſiderationis noſtræ aciem convertenter,
eam nobis in ſuprema Beati Petri &c. Sede conſti-
tutis, ab ipſo Pontificatus noſtri primordia ſer-
vandam propoſuimus, & hactenùs, Deo adjuvan-
te, ſervare ſtuduimus diſciplinam, ut in Bonorum,
& redituum, ad hanc S. Sedem, & Cameram
noſtram Apoſtolicam ſpectantium, diſtributione,
juſtitiæ, atque prudentiæ Leges, & regulas accu-
ratè cuſtodientes, ſummam meritorum, nullam
autèm carnis, & ſanguinis, aut cujuſcumque hu-
mani affectus rationem haberemus.* =

Intuendo igitur rationem, & cauſam finalem,
quâ Summus Pontifex in præfatione sè motum
profitetur ad hanc novam Conſtitutionem eden-
124 dam, hæc alia certè non fuit, quam ut Eccle-
ſiaſtici reditus diſtribuerentur ſecundum Sacro-
rum Canonum Inſtituta, & diſciplinam, ad quę
ipſe conſiderationis ſuæ aciem convertens, que-
madmodum ſe geſſiſſe declaravit, ità ſibi ſuc-
ceſſuros Romanos Pontifices, omneſque univer-
ſum Antiſtites ſesè gerere velle, edixit, tan-
quàm videlicet fideles ſervos, & prudentes à
Domino ſuper Familiam ſuam conſtitutos. Hac
autem ſpectatâ ratione, & unicâ causâ finali
præ mente, oculiſque habitâ à Legislatore, di-
cendum eſt, non ſolos carnis, & ſanguinis la-
queos, ſed cujuſcumque etiam *humani affectus*
illecebras, ab illis effugi voluiſſe, quibus nimi-
rùm contrà juſtitiæ, & prudentiæ regulas, Sa-
crorumque Canonum Inſtituta Eccleſiaſtici re-
ditus nullâ habitâ ratione meritorum diſſipa-
rentur. Ideoque non Conſanguinei tantùm, & Af-
125 fines, ſed Familiares quoque ſub d. legis diſpoſi-
tione comprehenſi proculdubio ſunt. Quonam
enim pacto fidelis ſervus, & prudens redituum
Eccleſiaſticorum diſpenſator dici poſſet ille,
qui, licèt parcus erga ſuos Conſanguineos, im-
prudenter tamen, & prodigaliter illa profun-
deret in Familiares? Sacri namque Canones
prohibendo immoderatam redituum Eccleſia-
ſticorum elargitionem, non ſolum illam da-
mnant, quando fit in Conſanguineos, & conjun-
ctas perſonas; ſed etiam quando iidem ſupra ju-
ſtum modum diſtribuuntur in Familiares, ut ſuo
loco probabitur, & generaliter de ejuſmodi im-
providis, & injuſtis diſtributionibus in quem-
cumque alium factis latè dictum eſt, ſuperiori §.

Rursùs, ſi nullâ habitâ ratione carnis, & ſan-
guinis, aut cujuſcumque *humani affectus* voluit,
quod ſui, & Romani Pontificis exemplo, à ce-
teris etiam Epiſcopis prò meritis, & ſecundùm
canonicas regulas Eccleſiaſtici reditus diſtri-
buerentur, qualenam exemplum eisdem præ-
beretur, ſi ſervando ſacra, ac recta Inſtituta
reſpectu dumtaxat Conſanguineorum, effrena-
to humani affectus arbitrio Familiares nullo
meritorum præſidio fulciti, ſed pleni dumtaxat
favoris, & gratiæ, Beneficiis, & Sacerdotiis lo-
cupletarentur? quando, ut mox dictum eſt, Ro-
mani Pontificis exemplum Epiſcopos admonere
debet, ut religiosè obſervent Canonica Inſtitu-
ta, ubique, & quoad omnes præcipientia juſtam,
rectamque diſtributionem, juxtà uniuſcujuſque
merita faciendam, ut mox dictum eſt.

Neque verò prò reſtringenda ratione, & cau-
ſa finali expreſſa in d. Conſtitutionis proemio,
obeſſe poteſt, quod in illo Summus Pontifex 126
modum ponere voluiſſe videatur *Bonorum, &
redituum ad Sanctam Sedem, & Cameram Apo-
ſtolicam ſpectantium diſtributioni*, quæ contra
juſtitiæ, atque prudentiæ leges fierent: Aut etiam,
quod in eodem proemio nominatis, ſeu enume-
ratis perſonis Conſanguineorum, Affinium,
aliorumque in Pontificiam Familiam cooptato-
rum: prætermittantur Familiares, & his ſimi-
les perſonæ; Nàm licet utraque hujus objectio-
nis pars latiùs, & opportuniùs infrà ſuis loci
ſubmovenda ſit, non pigebit tamèn prò ea re-
felleuda nonnulla hic ex ipſo proemio afferre.

Porrò, quod attinet primam, mirum videri
deberet, quod Optimus ille Pontifex *in Bono-
rum, & redituum ad S. Sedem, & Cameram
Apoſtolicam ſpectantium diſtributione, juſtitiæ,
atque prudentiæ leges, & regulas accuratè cuſto-
diens*, adeòque enixè commendans; easdem re- 127
ligiosè ſervari non intenderit in redituum quo-
que Eccleſiaſticorum, Beneficiorum nempè
diſpenſatione, quando licèt Summus Pontifex
ſit ſupremus diſpenſator Bonorum omnium, &
redituum S. Sedis, & Eccleſiæ, attamèn majo- 128
ri cum libertate diſponere poteſt de reditibus il-
lis, quos percipit uti Dominus temporalis ex
univerſa Ditione Eccleſiaſtica, & Provinciis,
in temporalibus etiam ſibi ſubditis; quippè in
illarum dominio conſideratur tanquàm verus
Rex, & Princeps temporalis, argumento *Textus
in cap. Cum inter 18. in fin. ibique Gloſs. in verb.
regio de elect., cl. me. Card. de Luca de Juriſdict.
diſc. 116. ſub num. 5. in ſupplement. part. 1.*, qui
etiam alibi in eodem Summo Pontifice diſtin- 129
guit perſonam Papæ, & illam Regis, ſeù Princi-
pis ſecularis: quamvis enim eædem Provinciæ,
& Ditio, uti Patrimonium Eccleſiæ poſſidean- 130
tur à Papa prò tempore exiſtente; reditus tamèn
qui ex illis percipiuntur, non habent eam in-
trinſecam qualitatem inſitam Beneficiis, & re-
ditibus, qui ex his, aliiſque titulis Eccleſiaſticis
percipiuntur, ideoque reditus, qui tributorum,
vectigalium, aliove his ſimili nomine ex ſtatu
temporali percipiuntur, tanquam ſuàpte naturâ
temporales, acceſſoriè tantùm ſunt Eccleſiaſti-
ci: At contrà alii Eccleſiaſtici reditus, utpotè 131
ortum habentes ex diverſa origine, ex Beneficii
nempè, aut aliò Eccleſiæ titulo, qui eſt merè
ſpiritualis, diverſam prorsùs ex eo ſortiuntur
naturam, ut, ex *Cajetano 2.2. quæſt. 185. num. 7.*
tradit *Epiſcopus de Roſa de recta diſtributione re-
dituum Eccleſiaſticorum cap. 3. num. 112., & ſeqq.*,
& confirmatur ex *Navarro de reditib. Eccleſ.
quæſt. 1. monit. 21. num. 5.*, ubi agnoſcit, domi-
nium ſecularium Bonorum, quod habet Papa, 132
liberius eſſe illo, quod habet reſpectu Benefi-
ciorum, eorumque redituum; quamobrem,
cum verba, quibus concepta eſt pars proemialis
nullo pacto reſiſtant, ſpectanda, ſequendaque 133
erit ratio, & cauſa finalis, quâ motus fuit con-
ditor Conſtitutionis non ſolùm conveniens, ſed
longè magis urgens prò comprehenſione ſub
d. Con-

d. Conſtitutione Beneficiorum quoque, in quo-
rum recta diſtributione eò religioſius, & accu-
ratius ſervanda ſunt ſancta Inſtituta, & Sacro-
rum Canonum regulæ, quantò magis hæc diffe-
runt à Bonis temporalibus, ob intrinſecam nimi-
rum qualitatem tituli merè ſpiritualis, quam
habent, eorumque deſtinationem prò ſtipendio
aſſignando miniſtrantibus Altario.

Quod verò attinet alteram objectionis par-
134 tem: In dicto proemio, expreſsè quidem nomi-
nati non leguntur Familiares; at nihilominus
implicitè ſaltèm in litera, multò tamen magis,
&, ut dicitur, à fortiori, ſeu potiori jure, quàm
Conſanguinei, comprehenſi videntur ſub ratio-
ne, & cauſa finali Conſtitutionis. Et ſanè, ſi
ſpectemus literam, poſtquàm Summus Ponti-
135 fex enixiſſime commendaverat, in Bonorum
Eccleſiaſticorum diſtributione = *carnis*, *& ſan-
guinis laqueos* fugiendos eſſe, & rurſus, quod
nullus *carnis*, *& ſanguinis* reſpectus haberetur;
quibus certè verbis ſoli Conſanguinei deſigna-
bantur; dum deindè ſubdidit, quod cujuſvis
etiam humani affectus cauſa procul haberetur,
ibi = *aut cujuſcumque humani affectus rationem
haberemus* =, manifeſtum inde fit, alias perſo-
nas, quàm illas Conſanguineorum dictis verbis
136 deſignatas, atque comprehenſas fuiſſe. Satis id
probari poſſet ex dictione illa = *aut* = quæ, ſive
tanquàm adverſativè accepta, poſita dicatur in-
ter diverſa; ſivè etiam adhibita cenſenda ſit in-
ter ſimilia, *Barboſ. de dictionib. uſufreq. dict.
aut num.6., & ſeq., Brunor. à Sole in loc. commun.
verb. alternativa num.1., Rota deciſ.374. num.4.
part.17. rec.*, efficit, quod ſequentia verba con-
notent, & intelligi debeant de perſonis diverſis
à Conſanguineis ſuperius expreſſe nominatis,
ut tradunt *Spad. conſ.25. ſub num.8., 9., & 10.
tom.1., Rota coram Coccino deciſ.1849. num.10.
& 15., coram Cardin. Caprara deciſ.175. num.3.
& ſeqq. tom.1., deciſ. 58. num.8. coram Bichio,
in rec. deciſ.255. num.4. part.5.*, & confert idem
Spada conſ.19. num.3. eodem lib.1.

Clariùs id evincitur ex eo quod Legiſlator
verbis ſuperioribus cavens, carnis, ſanguiniſque,
laqueos fugiendos eſſe, omnemque hujuſmodi
reſpectum abjiciendum, his verbis expreſſit ſpe-
137 cialem rationem Conſanguineis dumtaxat con
venientem, at dum *nullum cujuſcumque human
affectus rationem* ſpectandam eſſe præcepit; pro-
culdubio hac ratione magis generali & non ſo-
lis Conſanguineis, ſed aliis quoque perſonis con-
veniente, comprehendere voluit etiam Extra-
neos ſub dicta magis generali ratione venientes,
ad tradita per *Spad. conſ.25. num.7., & ſeqq.,
& num.10. & 21. tom.1., Rota in Romana Cap-
pellaniæ 25. Novembris 1705. §. Robuſtius, &
ſeqq. coram bo. me. Anſaldo*. Voluit namque
hoc loco Summus Pontifex frænum injicere im-
138 moderato affectui, atque immodicæ animi pro-
penſioni erga aliquem, quæ tanquàm rationi
contraria, ex *Calvino in Lexicon. verb. affectio*,
dicitur *nimius animi motus rationi oppoſitus*, &
priùs ita ab *Alcinoo Platonico lib. de doctrina
Platonis cap.31.*, definitus reperitur affectus,
quod nempè ſit *ratione carens animi motus*,
Azor. Inſtit. moral. tom.1. lib.3. cap. 18., ubi
immoderatos animi affectus rationi adverſantes,
bene diſtinguit ab illis, qui virtutis, & pruden-
tiæ regulis accommodantur. Cum autem ambi-
gi nequeat, perſæpe contingere, perſonas extra- 139
neas magis diligi, & humanum affectum ma-
gis in illas ferri, quàm in Conſanguineos, ut
experientiâ compertum eſt, & probatur argu-
mento ducto à *Textu in leg. nemo dubitat 58.*
ibi = *qui frater non eſt, ſi fraternâ charitate dili-
gitur, rectè cum nomine ſuo, ſub appellatione
fratris heres inſtituitur* = *ff. de Hered inſtit.*,
cum pluribus exemplis, quæ extare apud *Sym-
mach. lib.2. Epiſtol. 20., & 45. cum ſeq.*, teſta-
tur *Gratian. diſcept. forenſ. cap.135. ſub num.46.
tom.1.*, dicendum propterea eſt, Summum
Pontificem, hoc loco prohibere voluiſſe immo-
deratas diſtributiones, quæ non in Conſangui-
neos, ſed in Extraneos ex immodico, atque
rationi contrario animi motu, contrà pruden-
tiæ, & juſtitiæ regulas fierent, & quæ utpotè
non infrequentes, frequenter pariter damnatæ
reperiuntur Sacrorum Canonum regulis, ut mox
probaturus ſum, progrediens ad examen partis
diſpoſitivæ noſtræ Conſtitutionis.

In ea enim Summus Pontifex ubique conſtan-
ter præ mente, animoque habens ſancta Eccleſia-
ſticæ diſciplinæ inſtituta, quorum religioſâ cu-
ſtodiâ, atque obſervatione voluit, Romanos
Pontifices *bonum exemplum* eſſe iis etiam, nem-
pe Epiſcopis, ad quos Bonorum Eccleſiaſticorum
diſpenſatio pertinet, poſtquàm *§. 2., & ſeqq.*
plurima ſaluberrimè conſtituerat, quibus pro-
hibebatur quævis Bonorum, & redituum ad
S. Sedem, & Rev. Cameram Apoſtolicam perti-
nentium largitio, donatio, aut quævis alia di-
ſtributio quocumque colore, quinimò meritorum
etiam prætextu facienda in Conſanguineos, *§.6.*
agens de iis, qui inter illos Eccleſiaſticam vi-
tam eligerent, ità diſpoſuit =

*Porrò, ſi noſtri, Succeſſorumque noſtrorum
Romanorum Pontificum prò tempore exiſtentium
Fratres, Nepotes, & alii quicumque Conſanguinei,
ſeù Affines, ſive veri, ſive, ut præfertur, ad-
lecti, & adſciti, vitam Eccleſiaſticam elegerint,
ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, aliorumque
Beneficiorum, & officiorum Eccleſiaſticorum, ac
annuarum Penſionum ſuper eorum fructibus con-
ſecutionis capaces fuerint, eam in redituum, &
proventuum Eccleſiaſticorum diſtributione eis fa-
cienda, ſervari volumus moderationem, ut, non-
niſi juxtà eorum merita, & non ultrà congruam
prò gradus, vel dignitatis, quem, vel quàm in
Eccleſia obtinuerint, nullo ad conſanguinitatem,
affinitatem, ſeù adlectionem ergà Romanum Pon-
tificem habito reſpectu, ſubſtentationem ejuſmo-
di reditus, & proventus Eccleſiaſtici eis diſtri-
buantur, quo cuſtodita in omnibus Eccleſiaſticæ
diſciplinæ, atque juſtitiæ diſtributivæ regula,
nemini relinquatur conquerendi, vel obloquendi
occaſio, ſed Eccleſiaſtica ſtipendia Miniſtranti-
bus in Eccleſia Dei æqua lance prò uniuſcujuſque
meritò aſſignentur.*

Sequenti verò §.7. Non abſimilem moderationem ſervari cupiens ergà illos Conſanguineos, ſeù Affines Romanorum Pontificum, quos ob eorum merita ad ſublimem Cardinalatus dignitatem aſſumi contingeret, conſtituit = *Quoad illos autem ex Fratribus, Nepotibus, aliiſque Conſanguineis, ſeù Affinibus Romanorum Pontificum prò tempore exiſtentium præfatorum, ſivè veris, ſivè, ut præfertur, adlectis, & adſcitis, quos eximiis eorum ità exigentibus meritis ad ſublimem Cardinalatus dignitatem aſſumi contigerit, eam quoque de cetero ſervari volumus moderationem, ut Eccleſiæ, Monaſteria, Commendæ, aliave cujuſvis generis Beneficia, & Officia Eccleſiaſtica, ac Penſiones annuæ ſuper illorum fructibus, unicuique eorumdem reſpectivè conferenda, commendanda, & concedenda, ac reſervanda, & aſſignanda, verum valorem annuum duodecim millium ſcutorum monetæ romanæ, computatis inſimul Beneficiorum, & Officiorum quibuſcumque fructibus, & Penſionum quantitatibus, in totum non excedant: in ea tamen taxatione non comprehendantur emolumenta Officiorum ejuſdem Apoſtolicæ Sedis, & Romanæ Curiæ S. R. E. Cardinalibus demandari, ſeu concedi ſolitorum, aliorumque munerum, quæ ipſis non ad vitam, vel in perpetuum, ſed ad tempus, ſeù beneplacitum Romani Pontificis prò tempore exiſtentis demandata, ſeu conceſſa fuerint. Declarantes, quod deinceps præfati, qui vitam Eccleſiaſticam elegerint, ſeù ad ſublimem Cardinalatus dignitatem fuerint aſſumpti, quoſcumque titulos fructuum reſervationibus graveros, ſivè præventivas, vel eventitias Penſiones ultrà moderationem, ut ſuprà reſpectivè præſcriptam, nullatenus aſſequi valeant* =

Quoniam verò optimus Legiſlator noverat, ejuſmodi præcepta, atque prohibitiones facile eludi, niſi efficaciora adhibeantur remedia, ſequutus idcircò fuit exemplum *Innocentii III.*,
140 qui animadvertens, quod Decreto Concilii Lateranenſis ſub *Alexandro III.* Prædeceſſore ſuo celebrati, *propter præſumptiones, & quorundam cupiditates nullus hactenus, aut rarus de prædicto Statuto fructus provenerat*, propterea, ut obſervat *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 2. tit. 20. cap. 2. num. 10.*, *& ſeq.*, Sapientiſſimus ille Pontifex novo Decreto edito in alio Concilio Lateranenſi, evidentius, & expreſſius edixit, quod recipiens *aliquod Beneficium, curam habens animarum annexam, ſi priùs tale Beneficium habebat, eo ſit ipſo jure privatus: & ſi fortè illud retinere contenderit, etiam alio ſpolietur* = *ut in Capit. De multa de Præbend. & Dignit.* Quod *Innocentii III.* Decretum, licet loquatur de Parochialibus, optimum tamen Conditori noſtræ Conſtitutionis præbuit exemplum, quo præcluderetur aditus omnis illam
141 eludendi, quamobrem §.8. præcepit = *quod ſi forſan (quod abſit) modus circa præmiſſa ſic congruentèr ſalubriterque præſcriptus in poſterum excedatur, curæ erit Romanis Pontificibus Succeſſoribus donationes gratuitas, ſeù lucrativas diſpoſitiones, exceſſivas ſubventiones, munerum, & Officiorum, ſeù illorum ſtipendiorum, & emolumentorum conceſſiones, ac redituum, & proventuum Eccleſiaſticorum diſtributiones, nec non collationes, Commendas, conceſſiones, reſervationes, & aſſignationes, aliaque præmiſſa contra, vel ultra modum, ut præfertur, præſcriptum factas, ſeu facta reſcindere, revocare, & in nihilum redigere, ac ut præfertur, donata, elargita, conceſſa, collata, commendata, reſervata, & aſſignata à Conſanguineis, & Affinibus, ſivè veris, ſivè adlectis, & adſcitis præfatis, eorumque heredibus, & ſucceſſoribus reſpectivè etiam manu regia, & de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine vindicare, & auferre, ac Cameræ Apoſtolicæ applicare, & incorporare, aliiſque reſpectivè conferre, commendare, & aſſignare, ac alias deſuper opportunè providere, ſeù diſponere* =

Libuit ad literam exſcribere dictæ partis diſpoſitive noſtræ Conſtitutionis loca, quia melius, quàm dicendo, gloſſandoque explicari poſſit, ex illis patet ratio, & cauſa finalis ejuſdem, ex qua conſequenter manifeſtum redditur, quas perſonas, & quos caſus Legiſlator mente, & voluntate ſua comprehendere voluerit; Ipſe enim, licèt, ut dictum eſt in proemio, perſpicuis, & conceptis verbis declaraſſet conſtanti animo ſequi velle Eccleſiæ diſciplinam, & ſacrorum Canonum Inſtituta, quæ ſibi propoſuerat tanquam finem, ad quem nova ejus Conſtitutio collimabat, melius tamen, feliciùſq. id expreſſit providendo caſibus, in quibus fre-
quentiùs in Beneficiorum diſtributione à Canonicis Inſtitutis Prædeceſſores ſuos receſſiſſe noverat, ideoque *d. §.6.* in eorum diſtributione facienda Conſanguineis, ſeu Affinibus, Sacra Purpura nondum decoratis &c., ſervari volens juſtam moderationem, præcepit, ut illa eiſdem aſſignarentur *juxta eorum merita, & non ultra congruam pro Gradus, vel Dignitatis, quem, vel quam in Eccleſia obtinuerint, nullo ad conſanguinitatem &c. habito reſpectu* = quod ſanè congruit Canonum regulis, quibus licet prohibeatur Be- 142
neficiorum pluralitas; prohibetur tamen illa, 143
quæ eſt ſuperflua, at non etiam illa, quæ juxta canonicam æquitatem convenit dignitati, ac meritis, ſeu ſublimitati perſonarum, ut dictum eſt ex Sententia *Innocentii III.* relata §. *Quamobrem* & §. *At quoniam*.

At magis urget ratio, ob quam eodem §.6.,
Summus Pontifex expreſſit, in diſtributione 144
proventuum Eccleſiaſticorum facienda Perſonis, Romano Pontifici conjunctis, ejuſmodi moderationem ſervari omninò velle, ut nempe *cuſtodita in omnibus Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, atque juſtitiæ diſtributivæ regula, nemini relinquatur conquerendi, vel obloquendi occaſio, ſed Eccleſiaſtica ſtipendia in Eccleſia Dei æqua lance pro uniuſcujuſque merito aſſignentur* = At verò, ſi ut latius probatum eſt §. ſuperiori, Beneficio-
rum pluralitas, ob eam præcipuè rationem, tan- 145
quam inimica Canonibus, prohibita, atque damnata reperitur, quia ex illorum cumulatione facta in uno Beneficiario, præter plurimas inordinationes, quas ſecumfert, læduntur juſtitiæ diſtributivæ præcepta, quibus enixè commendantur,

datur, ut ſtipendia Eccleſiaſtica deſtinata, ac
debita miniſtrantibus in Eccleſia Dei, ita pro
uniuſcujuſque merito diſtribuantur, ut, eliminata
ta prorſus quacumque lucri, ambitionis, & pro-
prii commodi cupiditate, tollatur etiam maxi-
ma illa inæqualitas, qua unus ebrius eſt, & ta-
men non ſatur pluralitate Beneficiorum, alter
verò eſurit, dum unus ſibi vindicat ſtipendia
146 plurimorum, quippè vix poſſunt plura Benefi-
cia ad unum pervenire ſine paupertate plurium
ſervientium Altari, *Rebuff. in prax. Benefic. p. 2.
tit. de diſpenſatione ad plura Beneficia num. 59.,
& 20. fol. 168.*, aliique cum eo allegati *n. 25.*,
dicendum profectò eſt, quod, dum Legiſlator
in univerſa ſua Conſtitutione declaravit, ſequi,
ac religiosè ſervari velle canonica Inſtituta, qui-
bus immoderata Beneficiorum pluralitas pru-
dentiæ, æquitatis, & juſtitiæ regulis contraria
147 prohibetur; dicendum, inquam, eſt, quod ge-
neralis iſthæc ratio reſtringi nequeat ad ſolos
Conſanguineos, ſed comprehendat etiam Extra-
neos, quibus eadem ratio æquè convenit, juxta
*optimum Textum in leg. Libertum 64. ff. de rit.
nuptiar*, *ubi Calliſtratus lib. 2. quæſtion.* reſpon-
dit = *Senatus Conſulti, quo prohibentur Tutores,*
148 *& filii eorum pupillas ſuas ducere, pute heredem
quoque Tutoris extraneum ſententia apprehendi,
cum ideo prohibuerit hujuſmodi nuptias, ne Pu-
pillæ in re familiari circumſcribantur ab his, qui
rationes eis geſtæ tutelæ reddere compelluntur* =
& ibi *Bald. num. 1.*, *Roman. conſ. 429. num. 5.
& ſeqq.*, *& conſ. 464. per tot.*, *& præcipue num. 4.*,
Ramon. conſ. 3. num. 67., *Tuſch. litter. E
concluſ. 661. n. 25.*, *& ſeqq.*, *Villagut. in tract.
de extenſ. leg. prælud. 5. num. 17.*

Juxta cujus *Textus* diſpoſitionem, ſi *Senatus
Conſultum* loquens de filiis Tutoris, ob iden-
titatem rationis, & ob publicum favorem,
comprehendit heredem etiam extraneum Tuto-
ris, licet, ut notant allegati Doctores, ibi
agatur de materia pœnali, potiori proculdubio
jure, non ſoli Conſanguinei, ſed Familiares
quoque comprehenſi dicendi erunt in noſtra
Conſtitutione, in qua cum agatur de reſtituen-
da confirmandaque Diſciplina Eccleſiaſtica,
qua occurritur tot malis, & tolluntur tot defor-
mitates, orientes ex pluralitate Beneficiorum,
149 favorabilis procul dubio dicenda eſt, utpotè fa-
vorem Eccleſiæ, ejuſque Miniſtrorum incolu-
mitatem reſpiciens; ideoque in illa interpretan-
da ſervanda ſunt ea Juris præcepta, quibus edo-
cemur, quod, ubi ratio expreſsè deſcripta legi-
tur in Lege, ipſius anima eſt regens totam di-
ſpoſitionem, & conſequenter id, quod dicta
150 ratio exigit, diſpoſitum cenſetur, licet verba
deficiant, ſemper comprehendendo caſum ha-
bentem eandem rationem, quippè ſeparandi
non ſunt, quoad Juris diſpoſitionem, caſus illi,
quos nectit paritas æquitatis, & identitas ratio-
nis; adeo quidem ut, quando hæc generalis eſt,
151 ſeu amplior dicto, vel ſpecialiter diſpoſito in
aliqua lege ritè, & rectè eadem lex extendatur
ad caſus omnes, in quibus militat ejus generalis
ratio, ut, præter ea, quæ ſub initium hujus §.

Diſſert. Fiſc.

adducta ſunt, probatur omnium ore tritis regu-
lis congeſtis apud *Antunez de Donat. tom. 5.
part. 2. lib. 1. cap. 10. num. 109.*, *& ſeqq.*, *Barboſa
axiomat. Jur axiom. 197. num. 3.*, *& ſeqq.*, *Rota
in una Virdunen. Abbatiæ 3. Aprilis 1702.
§. Ex qua hiſtorice coram 60. me*, *Molines*, *& in
una Bononien. Hoſpitalis ſuper ſequeſtro 16. De-
cembris 1707. §. final. coram 60. me*: *Omanna*,
ubi pro comprehendendo ob identitatem ratio-
nis caſum in quadam Pontificia Conſtitutione
minime expreſſum, referuntur verba illa = *æqua-
litas ſervetur, & juſtitia inter omnes æquâ lance
miniſtrata ſit* = ſimilia iis, quæ præcedenti §.
retulimus ex noſtra Conſtitutione.

Et rurſus, quod ratio d. §. 6. noſtræ Conſtitu-
tionis, & præcedenti numero relata, non ſolos
Conſanguineos, ſed Extraneos quoque, Fami-
liares nempè, de quibus eſt quæſtio, compre-
hendere debeat, confirmatur ex eo, quod ex
generali ratione illis quoque conveniente, ideo 152
Summus Pontifex = *Eccleſiaſticæ diſciplinæ, at-
que juſtitiæ diſtributivæ* = regulas ſervari voluit,
ut = *nemini relinquatur conquerendi, vel oblo-
quendi occaſio* = ſi Eccleſiaſtica ſtipendia mini-
ſtrantibus in Eccleſia Dei, pro uniuſcujuſque
merito minimè aſſignentur. Cum autem con-
querendi, & obloquendi occaſio oriatur ex ſcan-
dalo, ſive offenſione, quam cunctis affert inju-
ſta, atque immoderata Beneficiorum diſtribu- 153
tio, ſive illa fiat in Conſanguineos, ſive in Fa-
miliares, *Rodenc. Acunba in prima parte Decre-
ti in Canon. Decenter 6. num. 1.*, inde certè ſe-
quitur, quod ratio, & cauſa motiva Legiſlato-
ris communis tam Conſanguineis, quam Fami-
liaribus, utroſque neceſſariò comprehendat.

Hactenùs actum eſt de recta Conſtitutionis
noſtræ interpretatione deſumpta ex fine, & cau-
ſa, ſive ratione motiva, ob quam lata fuit,
& ex quibus, ut probatum eſt, colligitur mens,
& voluntas illius Conditoris: Verùm non mi- 154
nus juſta ejuſdem interpretatio elicitur ex ma-
teria legis, *Pirbing. in jus Canon. lib. 1. tit. 2.
ſect. 3. §. 1. num. 104.*, dicens = *colligitur autem
ea mens, & voluntas tum ex materia legis &c.*
& confert *Rotæ deciſ. 464. num. 11. verſ. & primo
ſuadet ſubjecta par. 5. tom. 2. rec.*, *& prius dec. 46.
num. 15. eadem part. 5. tom. 1.*, *& coram Duran.
deciſ. 67. num. 11.* cum aliis infra citandis, & præ-
cipuè *Polland. ſive Sall. de Scient. leg. par. 1.
cap. 3. §. 1. num. 135. verſ. mens autem Legiſlato-
ris cognoſcenda eſt primo ex materia legis*,
*Leyman. theolog. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 18. ſub
num. 9. verſ.* ceterum ibi = *conſiderata materia
ejus* = Materia autem circa quam verſatur di-
cta Conſtitutio, eſt diſpenſatio Beneficiorum,
& hæc quemadmodum communis eſt Conſan-
guineis, & Familiaribus, ita pariter ſecundùm
canonica Inſtituta, & juſtitiæ diſtributivæ regu-
las fieri debet, ſive Conſanguineis, ſive Fami-
liaribus conferantur; reſpectu quippe harum
omnium perſonarum, & caſuum, in quibus
frequentiùs peccabatur contra Sacrorum Cano-
num præcepta Summus Pontifex per modum
generalis regulæ, inviolabiliter ſervandæ, profeſ-

 ſus

ſus fuit ſe conformare velle ad Eccleſiaſticam
diſcipliuam, & Canonica Iuſtituta, quæ diſtri-
ctiùs prohibent inordinatas Beneficiorum diſtri-
butiones.

Ex Divi enim *Hieronymi* ſententia *Lucæ 9.* = *Si ſuper Patre, & Matre pollui uobis uon licet, quanto minus ſuper Fratribus, Sororibus, Conſobrinis, Familiaribus, Servulis* = Dolendum ſane
eſt, quod ſemper frequens peccandi contra di-
155 ctas regulas occaſio non minùs ex naturali pro-
penſione erga Conſanguineos, quam ex nimia
erga Familiares, & Servitores affectione orta
fuerit, ut ex *Concilio Toletano X. cap.3.* legitur
in Canone Decenter 6. diſtinct.89., ubi *Aeuuba, & Cou. Pervenit. 13. cauſ.1. quæſt.3.*, cumque
malum hoc, tam latè emanaſſet, ut nulla pror-
ſus moderatione adhibita, Epiſcopi effunderent
Beneficia in Conſauguineos, Familiares, & per-
ſonas prorſus immeritas, Pontifices illorum di-
ſtributioni manum adponere cæperunt, Re-
gum, Epiſcoporum, & Sanctorum Virorum
precibus, teſte *Thomaſino de Beuefic. par.2. lib.1. cap.43. num.6., & quidem id fiebat interpellatione, & inſtigatione Francorum ipſorum Regum, Principum, Epiſcoporum, Abbatum, Virorum Sanctitatis laude clarorum, qui Pontifices ipſos ad hæc ſtimulabant* = Idque libentiùs ferendum
eſſe iuudit dicens, quod = *tanto clementiores eſſe nos in his decet, quod totum fiebat in gratiam Francorum ipſorum Civium, & plerumque Diœceſanorum, quibus & merita ſuffragabantur, & obſequia Eccleſiæ præſtita, & demum luculentiſſima omnium ſuffragatrix paupertas* = idem-
que ſequenti cap.44. num.4. refert, audaciùs
aliquando, contumaciuſque reclamatum fuiſſe,
quum turbæ Nepotum, Proximorum, & Extra-
neorum Beneficia prodigebantur.

Cum itaque Summus Pontifex dictam Con-
ſtitutionem condiderit, ut modum, finemque
poneret profuſionibus Beneficiorum, quæ tan-
quam ex cauſa magis frequenti oriente tum ex
carnis, ſanguiniſque coniunctione, tum etiam
ex humani affectus in Familiares, & Servos pro-
penſione, conquerendi, vel obloquendi occa-
ſionem relinquebant, parvi refert, quod ſolos
156 Conſanguineos in dicta Conſtitutione nomina-
verit, id enim egit, quia Summi Pontifices ma-
gis proni præſumuntur ad dandum conjunctis
perſonis, ut benè obſervat *Gloſſa in d. Canon. Decenter 6. verb. aut ſanguine diſtict.89.*, & alia
pariter *Gloſſa in fin. d. Cap. Pervenit 13. cauſ. prima quæſt.3.*, non autem ut excluderet Fami-
liares, aut alias Perſonas, erga quas nimia gra-
157 tia, aut favor illos impelleret ad Beneficia in
eoſdem prodigenda; id enim non ſolùm adver-
ſaretur generalibus Sacrorum Canonum regu-
lis, ſed repugnaret peculiari rationi d. §.6. Con-
ſtitutionis expreſſæ, vitandi videlicet conque-
rendi, & obloquendi occaſionem. Nam licèt,
non ita frequenter, ut Conſanguinei, non rarò
tamen Familiares immoderata Beneficiorum
multitudine contra juſtitiæ diſtributivæ præce-
pta cumulantur, & quidem cum ſcandalo, & of-
fenſione forſan minùs toleranda, quia erga illos
conſiderari ſolummodò poteſt is ſolus vitioſus
animi motus ratione carens, de quo loquutus
ſum §. *Clarius id evincitur*, ex quo idcirò ma-
jor conquerendi, & obloquendi præbetur occa-
ſio, quam ſi Beneficiorum pluralitate largiùs 158
ditentur Conſanguinei, quorum favore natura-
lis charitas quid majus indulgendum eſſe ſuade-
re videtur.

Si igitur ratio tum generalis, tum ſpecialis
toties in dicta Conſtitutione expreſſa, atque
propoſita veluti regula, & norma, quam omnes
Pontifices ſequi deberent, evincit, Summum
Pontificem prohibere omninò voluiſſe ejuſce-
modi Beneficiorum Collationes, nulla canoni-
ca moderatione ſervata, factas; certis etiam Ju-
ris noſtri regulis confirmatur, Conſanguineorum
expreſſionem nequaquam præſeferre excluſio-
nem Familiarium, quos etſi ſpecialiter non no-
minatos mens tamen, & ratio Conſtitutionis 159
ſuadet eſſe comprehenſos: nam in his terminis,
ut ait *Textus in leg. Quæſitum 13. ff. de Teſtib.* = *quod legibus omiſſum eſt, non omittetur religione Judicantium* = cum caſus verbis Legis minime 160
comprehenſus, adhùc dicatur ſub eadem inclu-
ſus, ſi mens, & ratio Legis illi conveniat, quippe
nunquam omiſſa dici poteſt perſona, quæ licèt
non incluſa verbis, ſententia tamen Legis conti-
netur *leg. ſciendum eſt 3. ff. de leg. Pompeja de Parricid.*, ibi = *Sed & Novercæ, & Sponſæ perſonæ omiſſæ ſunt, ſententia tamen legis continentur* = quodque nota dignum eſt, d. lex loquitur 161
de materia pœnali, *Bald. in leg. Per diverſas 21. ſub num.6. Cod. mandati*, inquiens *quod verum credo, quia non videtur omiſſum, quod eadem ratione concluditur* = *Alexand. conſ.54. num.7.* 162
lib.4., Pariſ. conſ.83. num.14. lib.3., & alii apud Antunez. & Rotam in illa Bononien. Hoſpitalis ſuper ſequeſtro ſupra allegat. num.58. Non at-
tenta ſpeciali expreſſione Conſanguineorum;
quippe, ut dicebam, cum ea facta cenſeatur ad
exprimendum caſum magis obvium, & faciliùs
contingibilem, cui regulariter Leges providere 163
ſolent, ad *Textum in leg.10., & tribus ſeqq. ff. de legib.*, non reſtringit Legem juxta optimam *Gloſ-* 164
ſam in Clement. prima de reſcript. verb. poſſiden-
tes lit.D. ibi: *Et licèt de Religioſis loquatur, idem tamen de ſecularibus, qui ſimili modo præeſſent: ſed quia id rarum, hoc frequentatum eſt, ideo de religioſis loquitur* = & prius dixerat alia
Gloſſa in cap.2. de Confeſſis in 6. verb. Reus lit.D., Alexand. conſ.54. ſub num.6. lib.4. Tuſch. practic. concluſ. lit. E. concluſ.547. num.2. & 6., & benè concluſ.659. num.3. Ideoque non excludit Fami-
liares propter identitatem rationis in illa com- 165
prehenſos, benè *Pirbing. in Compend. Jur. Canon. ad tit.2. de Conſtit. ſect.3. §.2. verſ. illa comprehenſiva*, ibi: *quia meritò præſumi poteſt Legis-*
latorem expreſſiſſe quidem aliquem caſum exem- 166
pli gratia alios tamen ſimiles caſus, in quibus omninò eadem ratio pugnat, & abſque iniquitate, & abſurdo aliud dici non poteſt, pari modo decidendos in animo habuiſſe: & latiùs idem rem
proſequens, exemplis confirmat *in Jus canon. lib.1. tit.2. Sect.3. §.2. num.112., Robert. Konig.*
ad

ad lib.1. Decretal. tit.2. §.12. num.27. ubi ait,
quod alioquin vel lex eſſet fruſtratoria, & nul-
lius momenti, vel contineret injuſtitiam, vel
aliam abſurditatem, optime Spad.conſ.102.n.16.
tom.primo, ibi: & licet poſtea ſubdant de Con-
ſanguineis, & Affinibus intra quartum gradum,
tamen hoc cenſetur appoſitum ratione exempli,
tamquam caſus frequentiùs contigibilis, juxta
regulam legis num ad ea cum ſeqq. ff. de legib.,
& non propterea diſpoſitio hujus Capituli debet
reſtringi ad iſtos Conſanguineos tantum, ſed de-
bet generaliter intelligi ſecundùm generalitatem
præcedentis dicti, & præcedentis rationis =, Rot.
coram Creſcentio deciſ.2. de Succeſſ. num.3.,
& conſonant Svarez. de legib. lib.6. cap.3. n.4.,
& cap.4. num.2., Layman. theolog. moral. lib.1.
tract.4. cap.18. num.9.

Imo verò, ſi, ut loquitur Cicero loco in fine
hujus §. allegando = Scriptorem ipſum, ſi con-
ſtat factum hoc probaturum: & idem ipſum ſi ei
167 talis res accidiſſet, facturum fuiſſe; atque ſi id
eſt de jure ſervandum, licèt non ſit ſtatutum,
quod veriſimile eſt ſtatutum fuiſſe, ſi hoc quæſitum
fuiſſet = ut notabiliter ait Gloſſa in leg. Tale pa-
ctum 40. §. final. lit.F. verſus finem ff. de pact.,
Caſtrenſ. in leg. Titius §. Lutius num.4. ff. de
liber., & poſthum., Alexand. conſ.24. num.34.
lib.2., ibique Adden. lit.MM., & conſ.54. n.6.
lib.4., Pariſ.conſ.83.num.15. lib.3., latè Tiraquell.
in leg. Si unquam in præfat. num.56., ubi pluri-
bus allegatis ex Balda dicit, hanc Gloſſam eſſe
notandam, & menti tenendam, eandemque
procedere in omni materia, Gabriel commun.
concluſ. lib.6. de regul Jur concluſ.10., Gerard.
Nood. lib.prima Digeſt. tit.3. §. At ambiguitas
ſub verſ. viceverſa; Profectò quis diceret, quod
ſi à Conditore noſtræ Conſtitutionis quæſitum
fuiſſet, num in illa nominando Conſanguineos,
excludere intenderit familiares, quis, inquam,
168 hoc diceret? Quando indè ſequeretur abſurdiſ-
ſima Legis interpretatio, qua contra omnia ju-
ſtitiæ diſtributivæ, & Canonum præcepta per-
mitteretur in Familiares immoderata Benefi-
ciorum profuſio, ea ſola ratinne prohibita reſ-
pectu Conſanguineorum, quibus alioquin non
ſola conjunctio ſanguinis, & naturalis charitas,
ſed plerumque ſuffragatura eſſent merita quæſi-
ta ex laboribus aſſidue impenſis in levando Sum-
mum Pontificem ab ingenti mole curarum,
quas ſecumfert S. Sedis, & Ditionis Eccleſiaſti-
cæ ſpirituale, & temporale regimen; ea ſola
inquam ratione prohibita, ut juxta Canonica In-
ſtituta Beneficiorum diſtributio fieret pro uniuſ-
cujuſque merito, & ne eiſdem paucos ditando,
pluribus in Eccleſia miniſtrantibus, neceſſaria
vitæ ſubſidia præriperentur.

Quæ cum ita ſint, & ex hactenus deductis
argumentis adeo clarè conſtet de ratione, & cau-
ſa finali, qua Legislator motus fuit ad d. Con-
ſtitutionem condendam, ut in dubium revoca-
ri nequeat, quin vi comprehenſiva Familiares
etiam ex ejuſdem mente, & voluntate dictæ
novæ Legis cenſuræ ſubjiciantur, non egemus ar-
gumentis ductis ex ratione a ſimili, quibus ta-
men ſi de mente Legislatoris manifeſtè non
conſtaret; nihilominus ſtatuendum eſſet, illos
quoque ab ejuſmodi juſtiſſima Conſtitutione
exemptos minimè eſſe. Nam, ſi eſt Viri pru-
dentis non hoc tantum agere quod Lege, juſſu-
que Superioris expreſſè definitum eſt, ſed ſimilia 169
quoque ad eam normam componere, qua expreſſa
ſunt incluſa, ex Theſmero ad Hug.Grot.in Prole-
gomenis §.7. lit.K.; procedendo namque a ſimi-
libus ad ſimilia, occurrente caſu non expreſſo, 170
habente tamen ſimilitudinem cum expreſſo,
de eo judicandum eſt ad normam expreſſi, ut
præter Juris loca allegata ſub initium hujus §.
probatur ex Cap. Inter cetera 4. in fine ibique
Gloſſ. final. de reſcript. in cap. Tranſlata 3., ubi
Felin. num.10. de Conſtitut. Cap. Cum dilecta 4.
§. Nos igitur, ubi Gloſſa lit. C. de confirmat.
util. vel inutil., Gloſ. in Cap. Dudum 54. verſus
finem verb.idem de elect.inCap.De multa 28.verb.
hoc idem in Perſonatibus de Præbendis, Pirbing.
in Jus canon lib.1. tit.2. ſect.3. §.2. num.114. in
fin., & duob. ſeqq., ubi ait neceſſe non eſſe,
quod unum alteri ſimile ſit quoad omnia, ſed 171
ſufficere ſimilitudinem in eo, in quo æquipa-
rantur, Konig. ad d. lib.1. Decretal. tit.2. §.12.
ſub num.27., Engel. in Jus canon. lib.1. tit.2. §.4.
num.82., Gerard. Nood. lib.1. Digeſtor. tit.3. §. At
ambiguitas verſ. viceverſa, ibi = Si anguſta ſint
legis verba, & late porrigatur ejus ſententia, po-
teſt interpretatio tanquam Legis permiſſu ex eo, 172
quod ſcriptum eſt, ratiocinando procedere ad non
ſcriptum, nec cogitatum, modò ſi eſſet cogitatum,
probabiliter fuiſſet ſcripto comprehenſum; Eſt
verò hæc interpretatio ea majoris uſus, quia ne-
que Leges, neque Senatus Conſulta ita ſcribi poſ- 173
ſunt, ut omnes caſus, qui quandoque inciderint
comprehendantur, ſed ſufficit, ea, quæ plerumque
accidunt, contineri, & cum in aliqua Cauſa ma-
nifeſta eſt ſententia, his qui Juriſdictioni præeſt,
ad ſimilia procedere, atque ita jus dicere debet =
Polland. Sive Soll. de ſcientia legum part.1. cap.3.
§.2. num.144., Sylveſt. verb. lex quæſt.18., Laym.
theolog. moral. lib.1. tract.4. cap.18. num.11.,
Azor. Inſtit. moral. lib.5. cap.16. col.3. lit.B.,
maximè verò ejuſmodi argumentandi modus
de ſimilibus ad ſimilia locum ſibi vindicat
quando agitur de Lege, & materia favorabili,
qualis, ut initio hujus §. dixi, proculdubio eſt
noſtra, Pirbing. in Compend. Jur. canon. dict.
tit.2. §.2., Polland. ſive Soll. de Scient. leg. p.1.
cap.3. §.2. num.144., & quando favoris ratio
à Lege intenti, magis quam in caſu in illa ex-
preſſo, locum ſibi vindicat in caſu ſimili, ta- 174
metſi non expreſſo, ut certè contingit in caſu no-
ſtro, in quo publicus favor exigens, quod Be-
neficia Eccleſiaſtica ſecundùm juſtitiæ regulas
pro uniuſcujuſque merito diſtribuantur, magis
quam contra Conſanguineos, ut ſenſui patet,
urgere videtur contra Familiares extraneos o-
mni prorſus merito deſtitutos, ſed ſolo Diſtri-
butoris Beneficiorum favore, & gratiâ ful-
citos.

Verùm enim verò, licèt, ut hactenùs proba-
tum eſt, quoties ex ratione, ſententia, & cauſa
finali

Digitized by Google

finali expreſſa in lege manifeſta redditur volun-
tas, & mens Legiſlatoris ſub tali Lege compre-
hendendi caſum, & perſonam aliquam in illa
minimè nominatam, non egeamus verborum
præſidio, quia, ſi hæc etiam concurrerent,
quæſtio eſſet de re non dubia, & fruſtrà diſpu-
taretur, an perſona, & caſus nedum compre-
175 henſus ſub ratione Legis, ſed præterea ejus quo-
que verbis deſignatus caderet ſub illius diſpoſi-
tione, ex omnium ore vulgata *lege Ille, aut il-
le*, quâ præcipitur, quod cum in verbis nulla
ambiguitas eſt, non debet admitti voluntatis
quæſtio *ff. de legat.3.*: nihilominus tamen ver-
borum quoque adminiculo minimè caremus.
Juſtiſſimæ enim dictæ Conſtitutionis Conditor
§.2. ejuſdem non reſpexit ſolos Conſanguineos,
ſed conſiderans, evenire poſſe, quod Extranei
quoquè in Familiam Pontificiam cooptarentur,
176 prohibuit, ne in eos prodigendo Beneficia, illo-
rum multitudine locupletarentur, quia hoc
quoque caſu peccabatur contra juſtitiæ diſtribu-
tivæ regulas præcipientes, quod *Eccleſiaſtica
Stipendia Miniſtrantibus in Eccleſia Dei æquâ
lance pro uniuscujuſque merito aſſignentur*.

Et rurſus *§.3.* Extraneos, & Conſanguineos
177 æquiparavit, dum providit caſui, quo *Fratres
Nepotes, Conſanguinei, vel Affines, ſeu illo-
rum loco adiecti, ſive adſciti præfati inopia labo-
raverint, poterit Romanus Pontifex pro tempo-
re exiſtens pro timorata ſua conſcientia illorum
paupertatem eodem omninò modo ſublevare, quo
pauperum extraneorum inopiæ ſubvenire fas eſt* =
ſequendo nimirum præceptum *Canonis Apoſto-
lici*, relati *in Canone quiſquis Epiſcopus 19.
cauſ.12. quæſt.2.*, admonentis, *quod, ſi pauperes
fuerint, ut pauperibus largiatur, ſed non ſub ho-
rum occaſione, quæ ſunt Eccleſiæ defraudentur* =
& Sacroſanctæ *Tridentinæ Synodi cap.1. Seſſ.25.
de reform.* quæ ſimiliter reſpiciens Canones Apo-
ſtolicos, prohibentes Epiſcopis = *ne res Eccle-
ſiaſticas, quæ Dei ſunt, Conſanguineis donent*:
178 eiidem permittit, quod, *ſi pauperes ſint, iis, ut
pauperibus diſtribuant; eas autem non diſtrahant,
nec diſſipent illorum cauſa, Alvarus Pelagius de
planctu Eccleſiæ lib.2. cap.15. col.9. poſt med. fol.
mihi 48. a terg. impreſſ. Venet. Franceſ. de Ecceleſ.
Cathedral. cap.6. num.128., & ſeqq.*

At verò, cum clarè ex his appareat, Summum
Pontificem non ſemel æquiparaſſe Extraneos,
179 & Conſanguineos, eadem debet eſſe de illis di-
ſpoſitio, *Barboſ. tractat. var. axiom.14. num.1.
& ſeqq., Polland. ſive Soll. de Scient. leg. part.1.
cap.3. §.2. num.145., Rota in Tridentina Man-
ſionariæ, ſeu Beneficii 28. Aprilis 1725. §. Cete-
rum coram R. P. D. Ratto*; Præſertim verò,
180 quando, ut in præſenti hypotheſi, adeſt omni-
moda ſimilitudo in eo, in quo facienda dicitur
æquiparatio, *Barboſ. tract. var. Loc. commun.6.
num.1. & ſeq., Rot. in rec. Deciſ.6. n.3. par.3.*;
propterea ex hujuſmodi æquiparatione facta in
certis caſibus, rectè infertur, illam volitam
fuiſſe in aliis etiam caſibus, maximè, eum in
eiſdem concurrit nedum ſimilitudo, ſed iden-
titas ipſa, imò majoritas rationis: ne alioquin
ſequatur abſurda interpretatio, conſiderata per
*Konig. ad lib.1. Decretal. tit.2. §.12. ſub n.27.
§. Comprehenſiva*, ut certè ſequeretur in caſu
noſtro, in quo ſi ſuſtineri poſſet, quod illo *In- 181
nocentianæ Conſtitutionis loca*, quo prohibitâ
immoderatâ Beneficiorum diſtributione in
Conſanguineos, juſtus modus, & norma reſ-
pectu eorum præſcripta legitur, non compre-
hendat Familiares, & ſimiles perſonas, eo quod
in illa haud quaquam nominati legantur; ob
hanc eandem rationem ſuſtineri pariter poſſet,
quod licèt Summus Pontifex *§.2.* dictæ Conſti-
tutionis adeo conceptis verbis, & clauſulis pro-
hibuerit donationes, largitiones, & diſtribu-
tiones quaſcumque redituum, & Bonorum, ad
S.Sedem, & Rev.Cameram Apoſtolicam perti-
nentium, quocumque titulo, imo prætextu
etiam meritorum illæ Conſanguineis fieri atten-
tarentur; nihilominus tamen ſub tali prohibi-
tione haud comprehendantur Familiares, & Ex-
tranei, quia ibidem nominati non leguntur.
At verò ſi iſtiuſmodi dictæ Conſtitutionis in-
terpretatio adeo abſurda eſt, ut manifeſtè ad-
verſetur voluntati, & menti Legiſlatoris, in-
de magis ſemper, magiſque confirmatur, quod
pro ſtatuendo an perſona, & caſus aliquis ſub 182
illa comprehenſus dici valeat, non tam ſpectan-
da ſint verba, & litera, quàm ratio, & cauſa
finalis, ob quam ad novam hanc Conſtitutio-
nem promulgandam motus fuit Optimus, Ma-
ximuſque ille Pontifex.

Hæc igitur cum ita ſe habeant & tanta ratio-
num, & argumentorum copia demonſtrata vi-
deri poſſit vera, & germana intelligentia noſtræ 183
Conſtitutionis, fruſtrà quærimus verba, quan-
do voluntatis Legiſlatoris recti Interpretes eſſe
debemus, ut eleganter de Legis interpretatione
ſcripſit *Cicero* 2. *Rethoricorum*, ita loquens =
*Scriptorem ipſum ſi conſtat, factam hoc probatu-
rum: & idem ipſum, ſi ei talis res accidiſſet,
facturum fuiſſe: & ea re Legis Scriptorem certo
ex Ordine Judices, certa ætate præditos conſti-
tuiſſe, ut eſſent, non qui ſcriptum ſuum recita-
rent, quod quivis puer facere poſſet, ſed qui co-
gitationem aſſequi poſſent, & voluntatem inter-
pretari. Deinde illum Scriptorem, ſi ſcripta
ſua ſtultis hominibus, & barbaris Judicibus
committeret, omnia ſumma diligentia perſcri-
pturum fuiſſe: nunc verò, quod intelligeret, qua-
les Viri judicaturi eſſent, idcircò eum, quæ per-
ſpicua videret eſſe, non adſcripſiſſe: neque enim
vos ſcripti ſui recitatores, ſed voluntatis interpre-
tes fore putavit.*

§. IV.

*In quo reſpondetur contrariis
objectionibus.*

ETSI ex iis, quæ duobus præcedentibus §§. de-
ducta ſunt, ſublatæ videri poſſint contra-
riæ omnes objectiones, utpotè quia ſuppoſitâ
clarâ voluntate, & mente Legiſlatoris, fruſtrà
prò ea interpetranda afferuntur argumenta, & 184
conjecturæ; quippè Lex omnis ex illius ſola vo-
lun-

Digitized by Google

luntate, & poteſtate vim accipit, ad *Text. in leg.*
Proſpexit legislator 12. *ff. qui*, *& à quibus ma-*
numiſ., *& leg.* 1. *ff. de Conſtit. Princip.* id quod
ſi adeò verum eſt, ut *interdum*, *& præter ratio-*
nem voluntas, (videlicet Legiſlatoris) *ſemet ex*
vi libertatis ſuæ determinat, *quod ad obligatio-*
nem producendam ſufficit, ut ait *Hug. Grot. de*
jur. bell. & pac. lib. 2. *cap.* 16. *§.* 8., potiori pro-
culdubio jure id ſibi locum vindicabit in noſtra
hypotheſi, in qua ratio unica finalis, quâ Le-
giſlator ad Legem ferendam motus, atque de-
terminatus fuit, manifeſtè demonſtrat, caſus, &
perſonas, circa quas verſatur hodierna contro-
verſia, comprehenſas dicendas eſſe ſub cenſurà
Legis, ab ipſo latæ; nihilominus tamen non ut
Cauſæ, quæ plana eſſe videtur, ſed ut rationi
ſcribendi ſatisfaciam, non pigebit ſingillatìm
refellere ea, quæ in contrarium afferri poſſe ra-
tus ſum.

Parvi itaque refert, quod, quemadmodum
Beneficia jure poſitivo conſtituta ſunt, eodem
pariter jure poſitivo prohibita dicenda ſit illo-
rum pluralitas, indè inferendo, quod ſi Ponti-
fex Maximus in Beneficialibus eſt abſolutus Do-
minus, prò arbitrio ſuo diſpenſare valeat ſuper
eorumdem ſuperflua multitudine, adeò quidem
ut ex ejus diſpenſationè plura Beneficia conſe-
quutus, juſtè illa retinere queat, fretus hujuſce-
modi diſpenſatione, in qua ſola ejus voluntas
prò ratione habetur. Verùm nulla iſtiuſmodi
objectionis pars ſubſiſtit.

Quod enim attinet primam; verum quidem
eſt, Beneficia jure poſitivo inſtituta eſſe, quoad
videlicet Prebendarum diviſionem poſt plura
ſecula in Eccleſia introductam, ut animadver-
185 titur in ipſa contraria objectione, poſt autem
hanc diviſionem jure merè ſcripto, & poſitivo
inventam, licèt cum illorum pluralitate conſtitu-
ta ſit eorum diverſitas, ob qualitates, & natu-
ram diverſam eiſdem in eorum inſtitutione indi-
tam; nihilominus tamen Beneficia omnia ut-
potè deſtinata ſubſtentationi Miniſtrantium Al-
tario, dicuntur eſſe patrimonium Eccleſiæ, &
Chriſti; eiſdemque debita Divino, ac naturali
Jure, juxtà illud Chriſti Domini, dicentis = *di-*
gnus eſt Operarius mercede ſuà = & juxtà illud
Apoſtoli qui Altari ſervit, *de Altari vivere*
debet = latè *Azor. Inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 6.
cap. 1. *in princip.*, *atque in fine*, *Fragoſ. de Re-*
gim. Reip. Chriſt. tom. 2. *diſput.* 9. *§.* 2. *num.* 49.
fol. 386.; proptereaque, ut latè probatum eſt
§. II., & III., cum præcipuæ inordinationes
orientes ex pluralitate Beneficiorum eæ ſint,
quod per illam non ſolùm ſubtrahuntur neceſſa-
ria vitæ præſidia ſervientibus Eccleſiæ, licèt
ejs ſuffragentur paupertas, pietas, doctrina, &
merita, & præter alia plurima mala, eadem plu-
ralitate alitur avaritia, cupiditas, & luxus eo-
rum, qui ſuperfluâ redituum Eccleſiaſticorum
copiâ locupletantur, Indè ſequitur quod prohi-
bitio eorum multitudinis in uno Beneficiario,
tametſi expreſsè jure Divino ſancita minimè
fuerit; nihilominus tamen eadem ſubnixa ſit
Divino, & naturali Jure, efflagitante, quod
æquà lance diſtribuantur Miniſtrantibus Eccle- 186
ſiæ, ut præcipitur in dicta Conſtitutione,
ideoque, quemadmodum antè ejuſmodi divi-
ſionem iidem alebantur ex communi patrimo-
nio, atque reditibus Eccleſiæ; ità etiam cum
vix poſſint plura Beneficia ad unum pervenire,
ſine paupertate plurium, nè ab eo uno pluribus
auferantur alimenta, inter hos, pro uniuſcujuſ-
que merito diſtribuenda erunt, exploſâ illorum
pluralitate, nedùm Legibus poſitivis, ſed juri
etiam naturali contraria.

Quamobrem fruſtrà obtenditur ſuprema, & 187
abſoluta poteſtas competens Romano Pontifici
quoad res omnes, & Beneficia Eccleſiaſtica,
quia fidelis Diſpenſatoris Leges ſervare debet,
ex ſententia Divi *Thomæ* 2. 2. *quæſt.* 10. *artic.* 1.
ad 7., ita loquentis = *quamvis enim res Eccleſiæ* 188
ſint ejus, *ut principalis Diſpenſatoris*, *non tamen*
ſunt ejus ut Domini, *& poſſeſſoris* =, *Fragoſ. de*
regimin. Reipub. Chriſt. tom. 2. *diſput.* 9. *§.* 1.
num. 5. *&* 6. *fol.* 377., *& §.* 4. *num.* 116. *fol.* 397.
latiſſimè apud *Fraſſo de Reg. Patron. Indiar.*
cap. 33. *num.* 29. *& ſeqq.*, *ubi num.* 32. refert ver-
ba *Franciſci Sarmienti Sacri Palatii Auditoris*
lib. 1. *ſelectar. cap.* 1. *num.* 25. ità teſtantis de *S.*
Pio V., quod = *ſæpiſſimè Sanctiſſimus Dominus*
Noſter Pius V. dicere ſolet, *qui non Dominum*
Beneficiorum, *ſed Diſpenſatorem ſe*, *& alios Ro-*
manos Pontifices profitetur = quem *Sarmienti*
locum pariter affert *Fragoſ. d. §.* 1. *num.* 5., *Rey-*
noſo obſerv. 12. *num.* 17., *Sotus de Juſtit. & Jur.*
lib. 3. *quæſt.* 6. *art.* 3. *col.* 5. *circa finem verſ. Quo-*
niam Papa, *Alvar Pelag. de planctu Eccleſ. lib.* 2.
cap. 15. *col.* 13., *Diana reſol. moral. part.* 10.
tract. 13. *in Miſcellan. cap.* 3. *reſolut.* 1. *de pluralit.*
Benefic. §. Et tandem, aliique relati in ſæpius
citata annotatione ad *deciſ.* 254. *num.* 159.
part. 9. *rec.*

At verò, ſi liberrimum illud dominium à po-
ſitivis Legibus exemptum, quod in Beneficiali-
bus Summo Pontifici tribuitur, ità intelligen-
dum eſt, ut non prætergrediatur Supremi Ad-
miniſtratoris, atque Diſpenſatoris regulas, illud 189
certè alligatum erit Juris naturalis, vel Divini
Legibus, quibus ejus adminiſtratio circumſcri-
betur, adeò quidem, ut licèt nullâ legitimâ
cauſâ interveniente, validè poſſit prò ejus vo-
luntate poteſtatem ſuam exercere, licitè tamen,
& abſque gravi animæ ſuæ periculo id non fa-
ciet, *Selva de Benefic part.* 3. *quæſt.* 39 *ſub num.* 5.
verſ. & ideò non debet, *Minanno in Baſi Pontifi-*
ciæ Juriſdictionis tract. 2. *fundam.* 2. *quæſt.* 4.
num. 24. *in medio verſ. nos verò tutiorem eligen-*
tes viam, *in fine* ſubdens illud *Apoſtoli* 2. *ad Co-*
rinth. ſcribentis = *Nam*, *etſi amplius aliquid glo-*
riatus fuero de poteſtate noſtra, *quam dedit No-*
bis Dominus in ædificationem, *& non in deſtru-*
ctionem veſtram non erubeſcam = juxtà quam Apo-
ſtoli ſententiam ità pariter loquitur *Boſſius in*
moral. tom. 1. *part.* 2. *tit. de Benefic. §.* 1. *ſub num.* 21.
ibi = *Summus Pontifex non eſt Dominus Benefi-*
ciorum, *ſed tantùm Diſpenſator*, *quam poteſta-*
tem dedit ei Deus in ædificationem Eccleſiæ, *non*
in deſtructionem, *quare*, *ut quilibet Diſpenſator*,
non

non poteſt pro ſuo arbitrio diſtribuere Bona, ſed juxtà rationabilem voluntatem =
Si igitur Pontificia poteſtas in ædificationem,
non in deſtructionem exercenda eſt, ſi, ut licitè exerceatur, requiritur, quod juſta tum gratiæ, tum juſtitiæ cauſa interveniat; manifeſtum indè fit, quod, ut licitè ab uno retineri valeant
190 plura Beneficia, requiratur, quod ſimul cum diſpenſatione concurrant juſtæ cauſæ, ſivè circumſtantiæ, quibus tollatur deformitas, inordinatio, & injuſtitia, quas alioquin ſecum illa fert, ut ex *Divo Thoma* probat *Fagnanus in d. Cap. Quia in tantum num* 10., *& ſeqq. num.* 12., *&* 13. dicens, jure Eccleſiaſtico prohibitum eſſe plures Præbendas obtinere abſque diſpenſatione, etiam ſupervenientibus circumſtantiis illis, quæ tales inordinationes tollant, quibus e contrario ceſſantibus, nec etiam cum diſpenſatione lici-
191 tum eſt plura Beneficia obtinere, eò quod diſpenſatio non auferat ligamen Juris naturalis, ſed ſolum ligamen Juris poſitivi, & in hoc ait idem tandem reſident hic Canoniſtæ noſtri, quem *Fagnani* locum refert, & laudat *Van. Eſpen. tom.* 1. *ſuorum Opuſculorum in diſſertatione Canonica de diſpenſationibus cap.* 1. *§.* 4. *verſ. Neque ſolà fol* 376., *idemque in Jus Eccl. univ. part.* 2. *tit.* 20. *cap.* 1. *num.* 12. 13. *&* 14., ubi, poſt quam retulerat ejuſdem Divi *Thomæ* verba, ſubdit, quod = *ni concurrant circumſtantiæ, quæ omnes illas inordinationes, quas pluralitas illa in ſè continet, abſtergant, ipſa pluralitas Beneficiorum maneat prohibita jure naturali; nullaque conſuetudine, aut diſpenſatione juſtificari queat* = & diſpenſatio in hiſce circumſtantiis nequaquam erit efficax ad ſalutem diſpenſati, inſtar petentis diſpenſationem, quia cæcus, mancus, vel curvus ſit, qui talis remanet etiam poſt diſpenſationem, prout ex *Rota in deciſ.* 50. *num.* 37. *part.* 5. *recent.*, *& ex Hojeda in tract. de Cleric. & eorum exempt.. & de incompatibilit. Benefic. cap.* 19. *part.* 1. *num.* 13. *&* 15. *ra iecinutur annotant ad d. deciſ.* 253. *num.* 163. *& duob. ſeqq. part.* 9. *rec.*
Hæ autem juſtæ cauſæ, & circumſtantiæ tales eſſe debent, ut non privatum commodum Pro-
192 viſi, ſed publicam Eccleſię utilitatem, aut neceſſitatem reſpiciant, ex Divo *Bernardo Epiſtol.* 71. *ad Comitem Theobaldum*, ibi= *Nam nec cuiquam vel adulto plures in pluribus Eccleſiis habere licet, niſi diſpenſatorie quidem, ob magnam, vel Eccleſiæ neceſſitatem, vel perſonarum utilitatem* = quæ utilitas hic referenda eſt non ad perſonam Proviſi, ſed ad Eccleſiam, ut ſcilicet, quemadmodum propter neceſſitatem, ità etiam ob utilitatem, quam perſona aliqua afferre poſſit Eccleſiæ, illa diſpenſatoriè admitti poſſit ad plura Beneficia obtinenda; Idque etiam, quod videlicet juſta cauſa, ac circumſtantiæ licitam reddentes diſpenſationem ad obtinenda plura Beneficia reſpicere debeant Eccleſiæ neceſſitatem, aut utilitatem, communiter ex *Divo Thoma in d. Quodlibeto* 9. *art.* 15. *verſ. ut puta ſi ſit neceſſitas*, tradunt *Gonzal in Cap. De multa* 28. *num.* 4. *de Præbend.*, *& Dignitat.* ubi ait, id ſupponi in d. *Textu*, *Paſſerin. in Cap. Conſuetudinem primo quæſt.* 2. *art.* 1. *ſub num.* 351. *verſ.*
ſolent verò ibi = *Solent verò juſtæ cauſæ conferendi plura Beneficia aſſignari quinque &c. Sed unica eſt cauſa religionis Chriſtianæ exigentia, ſivè Eccleſiæ Chriſti utilitas, quia tam officia, quam fructus officiorum ideoque Beneficia, ſunt Chriſti patrimonium, & ad incrementum Eccleſiæ ordinata, ideò aliæ cauſæ non valent, niſi in quantum iſti ſubordinantur* = fol. 297., *Fagnan. in Cap. Dudum num.* 28. *&* 29. *de elect.*, *Sotus de juſtit. & Jur. lib.* 3. *quæſt.* 6. *art.* 3. *col.* 3. *in fin. à verſ. eſt tamen hic conſultò animadvertendum, & verſ. attamen neque illud, Card. Bellarmin. in monitione ſeu Epiſtola ad Nepotem controv.* 6. ibi = *ſine argentiſſimà cauſà, eademque Eccleſiæ neceſſaria, non poteſt citra atrocem culpam ſuper hoc diſpenſari* =, quem refert, & ſequitur *Thomaſſin. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 16., *Lymun. theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 8. *ſub num.* 2. *verſ. ſecundò utilitas Eccleſiæ*, *& Diaz. in prax. criminal. canonic. cap.* 48. *num.* 4.
Quamobrem, ſi is, qui vigore diſpenſationis in pluralitate Beneficiorum, ſecurus eſſe deſiderat, neceſſariò expendere debet, an concurrant circumſtantiæ, & cauſæ, quæ tollant inordinationes eas, quæ illam illicitam reddunt; adeoque nihil ſuperſit, quod ipſam pluralitatem jure naturali illicitam reddat; ſed ſolum jus poſitivum diſpenſatione ſolubile obſtet, ut his
fere verbis loquitur *Van. Eſpen. d. cap.* 1. *nu.* 14. 194
dicendum profectò eſt, quod, deficientibus his circumſtantiis, is, *qui non unus eſt, ſed plures eſt in Beneficiis, non unus, ſed plures erit in ſupplicis* = ut ex *Divo Bernardo*, relato à *Divo Thoma quodlibeto* 9. *art.* 15., ait *Fagnan. in d. cap. Quia in tantum num.* 15. *& ſeq. de Præbend.*, qui *Divi Bernardi* locus refertur a *Fragoſio etiam de Regimin. Reipub. Chriſt. tom.* 2. *lib.* 3. *diſput.* 9. *§.* 2. *num.* 47. *fol.* 385., *& à Thomaſſino de Beneſic. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 16. *in fin.*; lethali namque crimine obſtringi eum qui plura Beneficia
tametſi ſimplicia occupet, quando unum ejus 195
congruæ ſubſtentationi ſufficeret, præter allegatos *§. Prima autem*, *& §. Jure igitur*, tradunt *Navar. conſilior. lib.* 3. *conſ.* 10., *& conſ.* 13., *utrobique num.* 1. *de Præbend.*, *Leo in theſaur. for. Eccleſ. deciſ.* 3. *cap.* 1. *num.* 26., *Jacob de Graſſis in ſuis deciſionibus lib.* 2. *deciſ.* 97. *num.* 17. *&* 30., *& in annotat. ad deciſ.* 90. *num.* 154., *& ſeqq. part.* 9.; pluralitas enim iſta rationi naturali reſiſtit, *Cap. Ratio nulla* 3. *de Præbend. ubi Gregorius Anthemio ſubdiacono* ſic reſcripſit = *ratio nulla permittit, ut quod pro communi utilitate datum eſſe cognoſcitur propriis cujuſquam uſibus applicetur* =, *& Cap. Ad hæc* 13. *de Præbend.*, *Abb. in Cap. Jamdudum* 18. *num.* 8. *de Præbend.*, *& præter Fragoſ. de regim. Reip. Chriſtian. tom* 2. *diſp.* 9. *§.* 2. *num.* 47. *fol.* 385., *Selva de Beneſic. d. part.* 3. *quæſt.* 39. *num.* 5. *in princip.*, *Sylveſter in Summ. in verb. Beneficium il* 4. *num.* 4., *de quo in annotat. ad d. deciſ.* 254. *num.* 146., *& ſeq.*, & prius ibidem *à num.* 131 *ad* 136., & alii ſuperius allegati.
Ex *Divo* namque *Hieronymo* relato *§. At gravior*,

vior, ſi de Altario vivere, uon autem de Altario luxuriari permittitur, ſi ex eodem, quod, præter neceſſaria vitæ ſubſidia, retinetur, *rapi-*
196 *na eſt, ſacrilegium eſt* quia illud ſubtrahitur aliis eo indigentibus ad propriam ſubſtentationem, ideoque furtum committi dicitur ab *Abbate in Cap. Dudum 54. num. 5. de elect.*; Si denique ex affluentia redituum Eccleſiaſticorum, præparatur materia diſſolutioni, ſola idcircò diſpenſa-
197 tio; ſi cum ea non concurrat juſta cauſa, à crimine non liberabit illum, qui contra tot rationis naturalis præcepta plura occupat Beneficia; quamobrem jure meritòque communi omnium conſenſu traditum eſt, quod diſpeuſationes Apoſtolicæ valent quidem in Foro externo, at patrocinium, quo conſcientia tuta ſit acciri inde non poteſt, niſi juſtæ ſint, & ad publicam Eccleſiæ utilitatem dirigantur diſpenſationum cauſæ, latè *Abb. in Cap. Dudum 54. num. 26. de elect.* ob eam rationem, quod = *hoc caſù non ſolùm alterattur humani Juris diſpoſitio, ſed etiam Chriſti Patrimonium injuſtè diſperditur* = & reprobato Innocentio, ſubdit, quod *non ſolum hic verſetur jus humanum, ſed potiùs Divinum*, idemque repetit *num. 36.*, *Paſſerin. in lib. 1. 6. Decretal. tit. de conſuetud. cap. Conſuetudinem 1. quæſt. 2. artic. 1. num. 358. fol. 297.*, *Selva de Beneſic. part. 3. quæſt 39. à num 5.*, *Pariſ. de reſignat. Beneſic. lib. 1. quæſt. 6. num. 129. verſ. ille cum quo fuit diſpenſatum*, *Joan. de Lignano in tract. de incompatibilit. Beneficior. ſub num. 18. verſ. ex quo ſequitur, quod apud Deum non eſt tutus is, cum quo ſic diſpenſatur*, *Petr. de Baraſ. in ſuo Directior. elect. cap. 12. à num. 3. verſ. diſpenſatus à Papa ſuper pluralitate Beneficiorum cauſà legitimà non ſubſiſtente, non eſt tutus apud Deum &c.* & cum aliis *in annotat. ad d. deciſ. 254. num. 156. & ſeq. part. 9 rec.*, *Cajetan. in ſumma in verb. Beneficium §. Mortale autem*, *Alvar. Pelag. de planctu Eccleſiæ d. cap. 15. col. 12. poſt med.*, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. tom. 2. tit. 20. cap. 5. num. 5.*, *ſequens Abbatem in cap. Dudum de elect.*, *& num. 6. ubi ſequitur Fagnan. in cap. Ex parte de Cleric. non reſident*, *idem tom. 3. in Diſſertatione de diſpenſationibus cap. 1. §. 4. in fin.*, *referens illud S. Bernardi ad Nepotem Epiſtol. 1.* = *& quid tibi fruſtra quiſpiam blanditur, cujus conſcientiam Divina tenet ligatam ſententia* =, *Thomaſin. de Beneſic. part. 2. lib. 3. cap. 5. num. 16.*

Culpæ autem non ſolùm obnoxius ſit, ſuper-
198 fluam Beneficiorum pluralitatem ſinè juſta cauſa diſpenſatoriè obtinens, ſed etiam ab ea non eximitur diſpenſationem prò ſola ſua voluntate concedens, modo tamen cum *Divo Bernardo epiſtol. 7.* relato à *Van. Eſpen. d. cap. 5. num. 8.*, dici non valeat, *quod tamen Summum feciſſe Pontificem nequaquam crediderim, niſi aut circumventum mendacio, aut importunitate victum*,
199 ut reverâ hujuſmodi Pontificias diſpenſationes circa ſuperfluam Beneficiorum pluralitatem, plerumque ſubreptitias cenſendas eſſe, ſentit *Thomaſin. d. part. 2. lib. 3. cap. 9. ſub num. 11. §. Exceptionem denique*, *Selva de Beneſic. q. 39. ſub num. 5. verſ. quis enim neſciat*, *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. gloſ. 15. num. 34.*, ubi plures, *& ex Extravaganti Execrabilis notat Carol. de Graſs. de effect. cleric. in prælud. num. 137. verſ. Et licet ex diſpenſatione*. Nam, deficiente juſtâ juſtâ excuſatione ex *Angelico Doctore 2. 2. qu. 97. artic. 4. in corpore*, poteſtatem habens diſpenſandi, ſì *abſque ratione pro ſola voluntate illam tribuat, non erit fidelis in diſpenſatione, aut erit imprudens: infidelis quidem, ſi non habet intentionem ad bonum commune: imprudens autem, ſi rationem diſpenſandi ignoret* = quamobrem, cum ſummus Pontifex, ut dictum eſt, ſit juſtus Beneficiorum diſpenſator, nullaque urgente juſtà cauſâ, ejuſcemodi diſpenſationes concedendo fidelis diſpenſatoris partes non adimpleat, prohiberi ab eo non poteſt, quin diſpenſatio injuſta, & ei exitio ſit, qui petit, & qui petentem audit, ut loquitur *Thomaſin. cap. 5. d. num. 16.*, *Alvar. Pelag. de planctu Eccleſ. d. cap. 15. col. 12. circa finem*, dicens = *Sit ergo fidelitas ex parte diſpenſantis, & ex parte ſubditi obedientis* =, *Rebuff. in prax. Beneſ. part. 2. tit. de diſpenſat. ad plura Beneſic. num. 55.* ibi = *Non eſt tutus quoad Deum*
Papa, qui ſinè cauſa diſpenſat, nec diſpenſatus, 200
quia Papa ad ædificationem poſitus eſt, non ad deſtructionem &c., *Sotus de juſt.*, *& Jur. d. ar. 3. col. 3. in fin. verſ. hi autem duo caſus, & col. 5. verſ. Itaque, & Pepa*, *Anton. Gambar. de auctorit. Legat. à Later. lib. 5. num. 86. verſ. irrationabiliter diſpenſando*, *Hoieda de incompatibil. Beneſ. part. 1. cap. 19. num. 13.*, *Jacob de Graſſis deciſ. aur. deciſ. 195. num. 26., & ſeq. & alii in annot. ad deciſ. 254. nu. 245. & ſeq., & nu. 156., & ſeqq. part. 9. rec.*

Cum itaque in noſtra hypotheſi deficiente ju-
ſtâ cauſâ, non diſpenſatio, ſed diſſipatio dicen- 201
da ſit, ac diſpenſans diſſipator appelletur, *Fagnan. in cap. Ex parte num. 65. de Cleric. non reſident.*, ubi agens de diſpenſatione Papæ ſuper pluralitate Beneficiorum, probat ſententiam *Joannis de Lignano*, docentis, quod ſi Papa diſpenſaret prò nuda ſua voluntate, *non foret diſpenſator, ſed diſſipator*, ac deindè cum eodem de *Lignano* concludit = *ex quò ſequitur, ut quoad Deum non ſit tutus is, cum quo ſic diſpenſatur, imò verius diſſipatur* =, *Selva de Beneſic. part. 3. quæſt. 39. num. 4.*, *Alvar. Pelag. de planctu Eccleſiæ lib. 2. cap. 15. col. 12. poſt med.*, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. tom. 2. tit. 20. cap. 20. num. 6.* ubi ſequitur mox citatum *Fagnani* locum, manifeſtum indè ſit, quod, quum agitur de diſpenſatione conceſſa prò ſuperflua Beneficiorum multitudine obtinenda, ſola voluntas non ſtet prò ratione, quia id quidem verum eſt, quando agitur de tollendo per diſpenſationem ligamine Juris merè humani, & poſitivi, at ſecus eſt, quando agitur de diſpenſatione contrà jus poſitivum, Divino tamen jure, ſeu naturali rationi ſubnixo, in annot. ad *Abbat. Cap. Dudum 54. num. 26. lit. D. de elect.*, *& ex Felino* tradit *Diaz. in practic. crimin. canon. cap. 48. tit. Beneficia plura poſſi-*
dent num. 4., inquiens, quod *licèt Papa habeat* 202
poteſtatem diſpenſandi in omnibus Statutis Eccle-

 ſia

*ſic ſolá voluntate , tamen illud intelligitur , niſi
Lex poſitiva habeat in ſe quandam rationem Di-
vinam, vel naturalem, ut eſt Lex prohibens plurá-
litatem Beneficiorum*, ut ex *Angelo de Anchara-
no in tract. de Eccleſ. poteſt. quæſt. 68.*, tradit
*Rebuff. in prax Benefic. part.2. tit. de diſpenſat.
ad plur. Benefic. num.22.*, *Paſſerin. in lib. pri-
mo 6. Decretal. cap. conſuetudinem prima quæſt.2.
artic.1. ſub num.353.*, *Thomaſin. tom.2. lib 3.
cap.9. num.13. in fin.*, *Fragoſ. de regim. Reipub.
Chriſt.tom 2. diſput. 9. §. 2. num.48.*, *Hoieda de
incompatibil. Beneſ. part. prima cap.19. num.17.
in annot. ad d. deciſ. 254. num. 129. & ſeqq.*, *ac
num.188. & ſeqq.*, *ac num. 254. & ſeqq.*, *ubi alii
part.9. rec.*

Quæ omnia fuſius fortè , quam ratio Cauſæ
exigat, explicavi , ut demonſtrarem , quod fru-
ſtra obtenderetur contraria quævis Conſuetudo,
tum quia hæc ſolvere quidem poſſet vinculum
reſidentiæ , at non etiam tollere alias deformi-
tates , & inordinationes , quas illa ſecumfert ,
203 & ob quas Sacri Canones licèt nullo quandoque,
aut exiguo cum fructu , ſemper tamen tanquam
exitioſam , ejuſmodi conſuetudinem naturali
Juri , omnibuſque poſitivis Legibus adverſan-
tem , ab Eccleſia eliminare prorſus curarunt ,
uti ex multiplicibus *Conciliorum Decretis*, ideo-
que teſte *Alexandro III. in Cap. Cum non igna-
res 15. de præbend. & Dignit.*, cujus Decretalis
integer tenor refertur a *Gonz. l. tit. de Præbend.*,
& *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom.2.
tit.20. cap.2. num.8.*, quamvis ſæpe eadem non
potuerit præ multitudine delinquentium emen-
dari , indè tamen nullatenus inferri poteſt ,
fuiſſe unquam approbatam , tametſi multitudi-
nem haberet ſequacem , & pro temporum infe-
licitate ab Eccleſia toleraretur , ut id ipſum in
hac eadem materia probat *Innocentius III. Cap.
Cum jamdudum 18. de Præbend.*, ſubjiciens hanc
regulam : *cum multa per patientiam tolerantur ,
quæ ſi deducta fuerint in Judicium exigente juſti-
tia , non debent tolerari* : ut bene ex dictis Juris
locis argumentatur *Van. Eſpen. locis citatis* ,
*Paſſerin. in dicto Cap. Conſuetudinem il primo
quæſt.2. art.1. num.354.*, *Barboſ. ad Concil. Tri-
dent. cap. 17. Seſs.24. de reformat. num.7. & de
Offic., & poteſt Epiſcop. part.3. alleg.62. num 8.*,
Pariſ. de reſignat. lib.5. quæſt.6. num.119. & ſeq.,
ibi : *tamen hæc communis obſervantia non excu-
204 ſabit retinentem plura Beneficia ſimplicia , quo-
rum unum eſt ſufficiens , a peccato mortali &c. ;*
Ratio quia præfata *Conſuetudo eſt contraria juri
naturali , rationi , & juribus , Sotus &c.* ; ideo
*tanquam irrationabilis , & nutritiva peccati ,
non excuſat , Dec. in Cap.2. &c. Nam illud ,
quod dicitur Conſuetudinem excuſare a pœna ,
Gloſs in Cap Cum venerabilis &c. procedit , ut
205 excuſet a pœnis temporalibus , non autem ab eter-
nis, & Divinis &c.*, *Garz. de Beneſi par.11. cap.5.
num.270., & 279.*, *Hoied. de incompatibil. Beneſ.
part 1. cap.19. num.1. in fine , & num.8.*, *Pax.
Jordan. variar. elucubrat. lib 10. tit.28. num.58.
in fine , & in alias editat. annot. ad deciſ.254. a
num.420. ad 430. p.9. rec.*, *Riec. deciſ. Cur.
Archiep. part.4. d.236. num.5.* dicens , quod li-
cèt illa excuſet a temporalibus pœnis , non ta-
men eximit ab æternis , & Divinis .

Idque confirmatur uedum ex obligatione pe-
tendi ſemper diſpenſationem , ſed etiam ex eo ,
quod *non poteſt diſpenſatio ſuper pluralitate Be-* 206
*neficiorum conceſſa Impetranti prodeſſe , qui ali-
quod quantumcumque modicum Beneficium ſubti-
cuit in eadem* : ut reſcripſit *Bonifacius VIII. in
Cap. Non poteſt 21. de Præbend. lib.6.* Quinimò
ſatis non eſt id narraſſe, ſed præterea requiritur,
quod petatur diſpenſatio ſuper tali pluralitate, 207
ſola namque expreſſione plurium Beneficiorum
facta Papæ illa inducta dici non valet , ut ex eo-
dem *Cap. non poteſt. §. final.* , ibi : *Cum verò
tibi (non obſtante quod aliud Beneficium obtinere
noſcaris) a Sede prædicta de aliquo Beneficio pro-
videri contingit ; per hoc tecum , ut primum Be-
neficium retinere valeas , non intelligitur diſpen-
ſatum* : per quem *Textum* ita benè arguit *No-
varr. in tract. de oratione Cap.22. Miſcell.16. n.64.
& ſeq.* quem ſequuntur *Gonzal. ad regul.8.
Cancellar. Gloſſ.15. num. 27. & ſeq.*, *Pax. Jordan.
var elucubrat tom.2. lib.10. tit.28. num.48. & ſeq.
ac in annot. ad d. deciſ.90. num.76. & ſeqq. par.9.
rec.* Ex quibus præterea demum eluceſcit etiam
quam juſta eſt pæna in §.8. noſtræ Conſtitutio-
nis in caſu contraventionis ſancita , cui nihilo-
minus , quia lex clara eſt , locum eſſe oporteret
tametſi ſuſtineri poſſet ſententia illorum , qui
cenſent , ſuperfluam pluralitatem Beneficiorum
præſertim ſimplicium prohibitam quidem eſſe ,
ſed non ideircò lethale crimen incurrere illa
obtinentem .

Minus verò obeſſe poteſt , quod Conſtitutio
noſtra , nominatis ſolis Conſanguineis , Fami-
liares prætermiſerit ; quinimò ex eo , quod ,
dum voluit perſonas aliquas extraneas ſub ea-
dem comprehendi , id expreſsè declaraverit ,
indè juſta ratione inferatur , quod cum illas
omiſit conſultò omiſiſſe cenſenda ſit . Huic
enim objectioni plenè ſatis factum arbitror toto
§.111. , & futilis reddi videtur ea ſola ani-
madverſione , quod , ſi Familiares quoque , aliæ-
ve ſimiles perſonæ in illa nominatæ reperiren-
tur , quæſtio eſſet de re dubia , nulloque pacto 208
quæri poſſet , an diſpoſitioni Legis ſubjectæ ſint
perſonæ illæ , quæ in tali Lege expreſsè nomina-
tæ leguntur : hujuſmodi namque quæſtio inſti-
tui poteſt eo ſolùm caſu , quo deficit ejuſmodi
perſonarum nominatio ; quamobrem , dum pro
illarum non comprehenſione affertur argumen-
tum deſumptum ex ſola omiſſione nominatio-
nis , hujuſmodi argumentum rejiciendum eſt ea
ſola ratione , quod peccet vitio petitionis prin-
cipii, *Caſanat. conſ.50. num.22.*, *Rota in Romana,
ſeu Reatina Fideicommiſſi 2. Decembris 1697.
§. Hæc enim argumenta coram cl.me. Card. de la
Tremoille.* Ut enim probatum eſt §.111. cum
certi , exploratique Juris ſit , quod in Legibus ,
& Conſtitutionibus frequenter , paſſimque
comprehenduntur caſus , & perſonæ in illa mi-
nimè nominatæ , quando certò conſtat de men-
te , & voluntate Legiſlatoris , confirmata inſuper
ex

ex ratione, & cauſa finali, qua ad illam eden-
dam determinatus fuit; ſi pro earum non com-
209 prehenſione aſſeratur ſola omiſſio nominationis,
pro reſolutione quæſtionis aſſerri, & præſuppo-
ni dicitur id, de quo diſputatur, quod impro-
batur a *Rota coram Seraph. deciſ.* 1486. *num.* 18.
verſ. altera conjectura. Demonſtrandum ita-
que eſſet, Familiares omiſſos in Conſtitutione,
ſub illa contineri non poſſe, quia nec ex volun-
tate, & mente Legiſlatoris, nec ex ratione,
& cauſa finali, qua idem motus fuit minimè
comprehendi poſſunt.

Ut etiam non officit, quod dicta Conſtitutio
nimis rigida cenſenda ſit, dum in taxanda quan-
titate redituum Eccleſiaſticorum, aſſignari per-
miſſa Conſanguineis comprehend. ntur Penſio-
nes, & proventus Officiorum, ut nullam
incompatibilitatem habent cum Beneficiis.
Nam quod attinet Penſiones Eccleſiaſticas, ju-
ſta ratione ſuſtineri poſſet, idem judicium de
210 illis ferendum eſſe quod fertur de reditibus Be-
neficiorum, juxta ea, quæ habentur apud Epi-
ſcopum *Roſa de recta diſtribut. redit. Eccleſ.*
cap. 1. *num.* 109. *& ſeqq.*, verum quæſtio hæc
omitti poteſt in noſtra hypotheſi, quia Optimus
dictæ Conſtitutionis Conditor animadvertens,
illam facilè eludi poſſe, ſi Penſiones Eccleſia-
ſticæ, & emolumenta perpetuorum Officiorum
in annuo reditu ſcutorum duodecim millium
computanda non eſſent, idcircò, ut ipſe loqui-
tur initio §. 4., videlicèt = *ne autem, quod directè*
prohibetur, directè permittatur = prudentèr, ſapien-
tèrque præcepit, quod in dicta quàntitate ſcuto-
rum duodecim millium, Penſiones quoque, &
alia mox dicta emolumenta computari deberent.

Fruſtra etiam, prò excludenda comprehen-
ſione Familiarium obtenditur, quod dicta Con-
ſtitutio odioſa ſit, ideoque, ſtricta interpreta-
tione intelligenda, quia reſtringit ſupremam
poteſtatem Summorum Pontificum Succeſſo-
rum, atque etiam quia quodammodo derogat
Privilegiis, quæ S. R. E. Cardinalibus deberi
agnovit Joannes XXII. in *Extravag. Execrabi-
lis de Præben*. Nam, ut initio §. 111. probatum
eſt, cum Conſtitutio noſtra ſit omnium maximè
211 favorabilis, non ſtricta, ſed ampliſſima inter-
pretatione intelligenda eſt, & ob publicum, ac
quidem ſummum favorem, quem continet,
odioſa dici nequit, quaſi reſtringat Pontificiam
Poteſtatem; tum quia in illa præcipitur id,
quod omnes Summos Pontifices ſervare decet,
ſequi nimirùm Sacrorum Canonum regulas,
& Eccleſiaſticæ diſciplinæ Inſtituta, quibus man-
datur, ut *Eccleſiaſtica Stipendia Miniſtrantibus
in Eccleſia Dei, æqua lance pro uniuſcujuſque
merito aſſignentur*; tum etiam quia in delatione
Pilei, in Conclavi, atque in aſſumptione ad
Summum Pontificatum religioſa obſervantia
illius, cum aliis ejuſmodi Conſtitutionibus ju-
ratur ab omnibus S.R.E. Cardinalibus, quæ Con-
ſtitutiones cum veluti Leges fundamentales or-
dinentur ab bonum regimen tum Spirituàle
Eccleſiæ Romanæ, tum temporale S. Sedis,
dici nequeunt derogare Supremæ Poteſtati Pon-
tificis, qui ſpontè, & ob bonum publicum, quod
unicè reſpicere, ac curàre debet, illas amplexus
fuit, & jurisjurandi religione ſe illas ſervaturum
promiſit. Dum verò dicitur, quod Conſtitutio
ita intellecta adverſatur *Extravaganti Execra-
bilis*; reſpondetur, quod magis adverſaban-
tur Sanctiſſimæ Eccleſiæ diſciplinæ exempla,
quæ Legiſlatorem moverunt ad hanc novam Le-
gem condendam, eo ſanè libentiùs ita, ut di-
ctum eſt, intelligendam, quia ſequitur normam
generaliter a Sacris Canonibus, & a Sacroſancta
Tridentina Synodo, ut probatum eſt §. *Quam-
quam vero, & ſeqq.* reſpectu quoque S.R.E. Car-
dinalium præſcriptam.

Neque etiam officit, quod ſi immoderata
Beneficiorum collatio prohibita in dicta Conſti-
tutione, comprehenderet Familiares eximia
Cardinalatus dignitate decoratos, veluti ex vo-
luntate Legiſlatoris comprehenſos ſub prohibi- 212
tione illorum diſtributionis, contra juſtitiæ re-
gulas factæ, ex eadem ratione extendenda eſſet,
atque afficere deberet ceteros omnes S. R. E.
Cardinales, Nam ut probatum eſt §. *Hacte-
nus actum eſt, & ſeqq.*, cum dicta Conſtitutio
providere voluerit ſpecialibus caſibus, magis
frequentibus, quum videlicèt Summi Pontifices
carnis, & ſanguinis laqueis irretiti, vel huma-
na ducti affectione, & deliniti obſequiis, quibus
circumveniuntur a Familiaribus, in ejuſmodi
perſonas prodigunt Beneficia, & ingentes redi- 213
tus Eccleſiaſticos unde *relinquitur conquerendi,
vel obloquendi occaſio*, perraró autem, aut ferè
nunquam id accidat reſpectu aliorum S. R. E.
Cardinalium, qui perſæpe carent quodammodo
congrua alimentaria, idcircò iidem ſub dicta
Conſtitutione comprehenſi dici nequeunt; Le-
ges namque ſatis habent id, quod plerumque
accidit reſpicere, quæ autem rarius contingunt,
communibus regulis conſtringenda ſunt, *Hug.
Grot. de Jur. bell., & pac. lib.* 3. *cap.* 4. §. 4. *n.* 3.,
& fortè ob ſimilitudinem rationis ſuſtineri poſ-
ſet, ad alios quoque S.R.E. Cardinales d. exten-
ſionem faciendam eſſe, ſi nulla adeſſet Lex,
quæ moderaretur diſtributionem Beneficiorum
eiſdem faciendam; dici namque tunc poſſet cum 214
eodem *Grotio loc. citat*, eſſe id latius, quam
ſinè norma vivere, aut normam cujuſque arbi-
trio permitti. At qua regula, & quo juſto, ac
æquo a bitrio providendum ſit S.R.E. Cardinali-
bus, præter antiquos Canones, diſponitur a *Sa-
cro Concilio Tridentino d. Cap.* 17. *Seſſ.* 24. *de re-
format.*, ubi, ut alibi dictum eſt, S. Synodus ani-
madvertens, quod = *Eccleſiaſticus Ordo perver-
tatur, quando unus plurium occupat officia Cle-
ricorum ideoque S. Synodus debitam regendis Ec-
cleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, Decreto,
quod in quibuſcumque perſonis quocumque titulo,
etiamſi Cardinalatus honore fulgeant* = mandavit
obſervari, & rurſus *Cap.* 1. *Seſſ.* 25. *de reform.*
eadem *S. Synodus* ea, quæ Epiſcopis, de mode-
rata ſupellectile, frugalitate, & ſimplicitate
obſervanda preſcripſerat, ad S. etiam R.E. Car-
dinales pertinere, decrevit, ita ſtatuens = *quæ ve-
rò de Epiſcopis dicta ſunt; eadem non ſolùm in*

quibuſcumque Beneficia Eccleſiaſtica tàm ſecularia, quàm regularia obtinentibus, pro gradus ſui conditione obſervari, ſed ad S. R. E. Cardinales pertinere decernit; quorum conſilio apud Sanctiſſimam Romanum Pontificem cum univerſalis Eccleſiæ adminiſtratio nitatur, nefas videri poteſt, non iis etiam virtutum inſignibus, ac vivendi diſciplina eos fulgere, quæ meritò omnium in ſe oculos convertant = & benè utrumque Concilii locum ad rem expeodit *Fagnan. in* alibi citat. *Cap. Si quis ſanè num. 33. §. Limitatio autem de peculio Clericorum*. Sancta itaque Synodus providit quidem booeſtæ ſubſtentatioui gradus, quem obtinebant, & dignitatis, qua fulgebant, ſed non idcircò permiſit ſuperfluam, immoderatamque multitudiois Beneficiorum collationem Sacris Canonibus ioimicam. Quamobrem, cum per Sacros Canones, & Tridentinam Synodum ſatis proviſum videatur quoad alios S.R.E. Cardinales, Cooſtitutio ad illos exteudi non debet, ſed eos tantùm comprebendere dicenda eſt, quos peculiariter reſpicit ſpecialis ratio ejuſdem Conſtitutionis, & erga quos profuſio redituum Eccleſiaſticorum facilius contingere poteſt, & ſolet;
215 nam ut ait *Ulpianus in leg. 1. §. Sed etſi quis ff. de Catoniano Edicto = Magis conſulendum eſt iis, quibus majus periculum intenditur* = & conſonat
216 *Textus in Cap. Ubi periculum 3. de elect. lib. 6.*, ideoque *lex in dubio, debet trahi ad caſum magis neceſſariam*, ut inquit *Bald. conſ. 25. ſub num. 2. verſ. ſed res in dubio lib. 2.*, undè *Senatus obligatæ mulieri ſuccurrere voluit, non donanti, quia*
217 *facilius ſe mulier obligat, quàm alicui donet*, ex eodem *Ulpiano in leg. Sed ſi ego 4. §. Sed etſi tibi ff. ad Senat. Conſul. Vellejan.* ex quibus rationibus bene ad rem noſtram, pro excludenda extenſione Conſtitutionis ad caſus minus frequen-
218 tes, ſub aliis alioquin Legibus comprehenſum, benè argumentatur *Farinac.*, *ſive incertus Author apud ipſum conſ. 65. num. 115. & ſeq. & n. 129. & ſeqq. tom. 1.*

Sublatis igitur contrariis exceptionibus, immota manet Conſtitutio noſtra, in qua ſi ex voluntate, & mente Legiſlatoris comprebendun-
219 tur Familiares Summi Pontificis, aliæque ſimiles perſonæ, illius abſoluta acceptatio, & promiſſio eandem obſervandi cum Jutamento facta, Jurautem obſtringet reſpectu omnium qui ſub illa comprehenduntur, argumento *Textus in leg. Jurisjurandi a Debitore 40. ff. de Jurejur.*, *Bonacin. oper. moral. tom. 2. diſputat. 4. quæſt. 1. punct. 16. propoſit. 2. n. 5. in princip.*, *& duob. §. §. ſeqq. pariter in princip.*, *Panimol. deciſ. 172. n. 45. & ſeqq. tom. 3.*, *Rot. in rec. deciſ. 403. num. 5. p. 5. tom. 1.* Neque enim oportet perſonas etiam eas, de quibus eſt quæſtio, in illa fuiſſe nominatas, quia, ut probatum eſt §. præcedenti, ſatis eſt ex voluntate, & mente Legiſlatoris, confirmata ex ratione, & unica cauſa finali, quæ illum movit ad Legem ferendam, in ea contineri; ipſe enim illam tulit ad tanta ſapientia præditos Viros: tantaque dignitate florentes Judices conſtituit, *ut eſſent, non qui ſcriptum ſuum recitarent, quod quivis puer facere poſſet, ſed qui cogitationem aſſequi poſſent, & voluntatem interpretari* ex ſententia Romani Oratoris relata in fine §. præcedentis.

Eadem Quæſtio acta in ſuperiori diſſertatione, an ſcilicet Conſtitutio S.M. Inoocentii XII., moderationem præſcribens iu Booorum, & Redituum Eccleſiaſticorum diſtributione, quoad Conſanguineos, ſeu Affines Summorum Pontificum, comprehendat etiam Familiares, alioſve in Summi Pontificis cognationem non adlectos, judicio pariter cl. me. Eminentiſſimi Cardinalis Lanfredini defioita eſt, elucubratà ab eo diſſertatiooe, quæ hic adjicitur.

220 *Conſtitutio* XI. *Innocentii XII. an locum habere poſſit quoad Familiares, ſeu Miniſtros Romani Pontificis?*

221 *Conſtitutio* XI. *Innocentii XII. lata eſt quoad certas perſonas, nempe Conſanguineos Summi Pontificis, vel in ejus Familiam cooptatos.*

222 *Sub eaque proinde non comprebenduntur meri Miniſtri, vel Familiares.*

223 *Cui verba Legis non conveniunt, nec ipſa Lex convenire cenſetur.*

224 *Familiaribus Summi Pontificis non convenit conditio conſanguinitatis neque veræ, neque adſcititiæ.*

225 *Familiares nominatim expreſſiſſet* Innocentius XII. *in ejus Conſtitutione* XI., *ſi eos comprebendere voluiſſet*, *&* num. 283.

226 *Familiares Summi Pontificis, etiam Cardinales quum comprebendere voluit* Innocentius XII., *id fecit poſteriori ejus* Conſtitutione XXXII.

227 *Non tam verba Legis, quàm ratio ſpectando eſt.*

228 *Conſtitutio* XI. *Innocentii XII. eam habet rationem, ut ad normam æquitatis fiat Beneficiorum diſpenſatio; Quæ ratio nedum Conſanguineis Summi Pontificis, ſed ejus etiam Familiaribus omnibus rectè convenit.*

229 *Ejuſdem Conſtitutionis verba* cujuſcumque humani affectus *ad alias etiam non conjunctas perſonas referenda ſunt.*

230 *Prout etiam verba illa* = Nemini relinquatur conquereodi, vel obloquendi occaſio =

231 *Beneficiorum immoderata profuſio æquè occaſionem obloquendi præbet, tam ſi fiat in Familiares, quàm ſi in Conſanguineos, Immo majorem, ſi in iſtos fiat*, ibid.

232 *Moderatam Beneficiorum diſpenſationem per antiquos Sacros Canones demandatam quoad Conſanguineos Epiſcopi Sacrum Concilium Tridentinum, etiam quoad Familiares procedere declaravit.*

233 *In* Burdegalenſi *itidem* Concilio *annos 583, & 1624. Decretum editum fuit etiam Familiares comprebendens.*

234 *Sic etiam* Pius IV. *in ejus Conſtitut.* XIV. *non ſolùm*

ſolùm de Conſanguineis, ſed etiam de Familiaribus locutus eſt.

235 *Et* Pius V. *Familiares exæquavit Conſanguineis, ejus* Conſtit. 58.

236 *In* Concilio Toletano *agitur de Cognatis, aliiſque Extraneis, quaſi de perſonis inter ſe conſimilibus.*

237 *Atque ex doctrina* S. Hieronymi *ac* S. Thomæ *par abſurditas eſt circa Conſanguineos, ac circa Familiares Beneficiis auctos.*

238 *Conſtitutio* XI. *Innocentii XII. etiam ad Familiares Summi Pontificis pertinere cenſenda eſt non interpretativè, ſed per veram comprehenſionem inductam ex vi rationis.*

239 *Legis ratio facit, ut tam latè pateat Lex ipſa, quàm latè patet ratio.*
Procedit, juxta nonnullos, etiam in Lege pænali n.245.

240 *Lex eſt quidquid in ejus ratione continetur.*

241 *Ubi eadem eſt ratio, non dicitur fieri extenſio Legis, ſed enucleatio ejus, quod ſub ipſa comprehenditur.*

242 *Ubicumque viget ratio expreſſa in Lege, caſus expreſſus dicitur.*

243 *De ſimilibus idem habendum judicium.*

244 *Pæna uti acceſſoria Legi, & tendens ad tutiorem illius executionem non mutat ſubſtantiam Legis.*

246 *Conſtitutio* XI. *Innocentii XII., licèt pænalis, favorabilis potius cenſenda eſt.*

247 *Lex primariò tendens in alicujus favorem, favorabilis cenſetur, licèt in alterius odium, & damnum cedat,* & n.48.

249 *Et ex rationis identitate extendenda eſt.*

250 *Conſtitutio* XI. *Innocentii XII. propriè pænalis dici nequit.*

251 *Immo abſolutè favorabilis eſt judicanda, & ratio* ibid.

252 *In Conſtitutione* XI. *Innocentii* XII. *Familiares non comprehenduntur nec in propria, nec in impropria, nec in lata, neque in ſtricta ſignificatione.*

253 *Nec ad eos comprehendendos ſufficit rationis identitas.*

254 *Rationis identitas quandoque comprehenſionem inducit aliarum etiam perſonarum, & caſuum ex conjecturata Conditoris Legis voluntate.*

255 *Talis autem voluntas excluditur, quoties pro ſubjecto Legis determinatæ apparent certæ perſonæ, & caſus.*

256 *Legis obligatio non excedit id de quo fuit diſpoſitum.*

257 Textus in cap.1. de tempor. ordin. *prohibitio ordinandi extra Patriam, directa ad Epiſcopos Italiæ, non extenditur ad Germaniæ Epiſcopos, licèt rationis identitas concurrat.*

258 *Conſimile exemplum* in Cap. Conſtitutionem de Regul. Jur. in *6.*
Et ſub extravaganti cum deteſtabile de ſimonia *non comprehenditur Simonia circa penſiones commiſſas, licèt ei ratio dictæ Legis rectè conveniat* n.259.

259 *Penſiones Eccleſiaſticæ materiam idoneam Simoniæ conſtituunt.*

260 *Appellatione Beneficiorum propriè non veniunt Penſiones.*

261 *In Lege pænali ſtricta eſt adhibenda interpretatio.*

262 *In Officiis etiam Eccleſiaſticis ſi pecunia interveniat locum habet Simoniæ crimen.*

263 *De Officiis Eccleſiaſticis licèt habeatur mentio in* extravag. cum deteſtabile, *intelligendum id eſt de Officiis quæ ſint Beneficiis adnexa, ſeu veriùs ſint ipſa Beneficia.*

264 *Apoſtolicæ Conſtitutiones prohibentes confidentiam Beneficiariam, odioſæ cenſendæ ſunt.*

265 *Nec ad Penſiones extendi debent.*

266 *Filios illegitimos Clericorum non poſſe quodcumque etiam diſſimile Beneficium obtinere in Eccleſiis, ubi eorum Patres Beneficium habeant, vel habuerint, decrevit Sacrum Concilium Tridentinum.*

267 *Hanc verò prohibitionem extendi non debere ad Patrem, deciſit S. Rota* cor. Seraphino, & S. Concilii Congregatio.

268 *Extenſio ob identitatem rationis in Lege ſive favorabili, ſive pænali tunc ſolùm admittenda videtur, ubi Legis verba quoquomodo convenire poſſint perſonæ, vel caſui, de quo quæſtio oritur.*

269 *Natura ipſa proclives magis facit ad benefaciendum Propinquis, quàm aliis.*

270 *Tempore, quo Conſtitutio* XI. *Innocentii XII. edita fuit, plura aderant exempla Cognatorum, qui Beneficiis aucti fuerant a Summis Pontificibus, rariſſima verò exempla profuſionis Beneficiorum factæ in aliquem Familiarem.*

271 *Ideo igitur de Conſanguineis, non autem de Familiaribus cogitavit; & quoad illos dumtaxat remedium adferre voluit* & n.286

272 *Legislatores providere ſolent circa ea, quæ frequentius accidunt, &* d.n.286.

273 *Legis prohibitio dirigitur in eum actum, ad quem major proclivitas eſſe ſolet.*

274 *Faciliùs ſe mulier obligat, quàm alicui donet.*

275 *Conſanguinei Sum. Pontificis ſi Eccleſiaſticis ditentur Beneficiis, magis id offenſioni eſſe poteſt Chriſtianis Populis, quàm ſi ditentur Familiares.*

276 *Conſanguinei magis quàm Familiares, chari, & accepti ſolent eſſe.*

277 *Conſanguineis etiam æquè dignis collata Beneficia, malo exemplo eſſe poſſunt.*

278 *Ratio Legis, ut ob ejus identitatem fiat extenſio, debet eſſe adæquata Legi, & omnibus caſibus tam expreſſis, quàm omiſſis.*

279 *Conſtitutio* XI. *Innocentii XII. favorabilis dici nequit.*

280 *Lex aliqua non ideo eſt dicenda favorabilis, quia publico bono conſulit, aliter nulla eſſet Lex, quæ odioſa dici poſſet,* ibid.

281 *Leges multæ ad crimina coercenda editæ, licèt ordinatæ ad publicum bonum, odioſæ a Doctoribus appellari ſolent.*

282 *Con-*

282 *Conſtitutiones prohibentes confidentiam beneficialem odioſæ ſunt, licèt publicam utilitatem reſpiciant.*

285 *In Legibus ferendis voluntas non poteſt ferri ad id, quod mens non cogitat.*

286 *Legis obligatio quanta eſſe debeat, pendet à Legis latoris voluntate non quam habere potuiſſet, ſed quam habuerit, quando Legem condidit.*

287 *Ex quo Legiſlator comprehendiſſet ſub Lege aliquem caſum, ſi de illo cogitaſſet, non fit hunc pro comprehenſo habendum eſſe.*

288 *Exempla cooptationis Extraneorum in Familiam Pontificiam.*

289 *Juxta Conſtitutionem* XI. *Innocentii XII. Cooptatus in Familiam Pontificiam dici debet etiam is, cui titulus Nepotis, aut Conſanguinei à Pontifice ſit collatus abſque etiam cooptatione in propriam Familiam.*

290 *Id tamen exigit externam aliquam actionem, vel declarationem; nec ſufficit, quem diligi à Summo Pontifice quaſi ſuus Nepos eſſet, vel Conſanguineus & ſeqq.*

292 *Summi Pontifices Conſtitutionem* XI. *Innocentii XII. ſervare tenentur non in vim ipſius Conſtitutionis, ſed juramenti ab eis præſtiti quoad illius obſervationem.*

293 *Ad Legem Divinam pertinet obſervatio juramenti, & voti.*

Eidem ſubjiciuntur non minus Summus Pontifex, quàm alii omnes, ibid.

294 *Obligatio ex juramento, & voto non patitur latiorem interpretationem, nec extenſionem de caſu ad caſum, etiam ex identitate rationis.*

295 *Juramentum non obligat ultra id, quod promiſſum eſt.*

296 *Ex vi Juramenti emiſſi quoad Statuta jam edita, non tenetur quis poſterius Statutum obſervare, licèt ad id aliunde teneatur.*

297 *Niſi intenderit ſe obligare ad omnia Statuta præterita, & futura.*

298 *Sub Conſtitutione Innocentiana Familiares Summi Pontificis comprehenſos non eſſe, indicat factum plurium Pontificum, qui Familiaribus, in quantitate excedente, Beneficia contulerunt.*

299 *Summus Pontifex non præſumitur violare voluiſſe fidem ſuam, obligatam juramento, & voto.*

Juramenti, & voti ſuper eadem re emiſſi, duo ſunt inter ſe diſtincta, ac diverſa vincula. ibid.

300 *Piana Conſtitutio de infeudandis Caſtris non comprehendit caſum confiſcationis ob delictum Feudatarii, licèt eadem concurrat ratio.*

301 *Uſitatæ verborum ſignificationi eſt inhærendum in interpretatione Legis.*

302 *Maximè juramenti, & voti,*

303 *Canonici ſcienter in Epiſcopum eligentes mutilatum, vel bigamum, vel excommunicatum, an ipſo jure incurrant pœnas inflictas ab* Innocentio III. *in Concilio Lateranenſi?*

SAluberrima illâ Conſtitutione ſub annum 1692. edita quæ tantam ejus Authori gloriam, & Sedi Apoſtolicæ, Romanæque Curiæ exiſtimationem apud omnes Gentes, & Nationes conciliavit, ſanxit Innocentius XII., nè Romani Pontifices = *ad favorem ſuorum Fratrum, Nepotum, & aliorum quorumcumque Conſanguineorum, ſeu Affinium, ſive illorum, quos in locum Nepotum, aliorumque Conſanguineorum per cooptationem in Familiam, vel aliter adlegi, ſeu adſciſci contigerit* = de Bonis, pecuniis, & Juribus, ad Sedem, vel Cameram Apoſtolicam ſpectantibus diſponant ſupra veram rationem ſervitiorum, vel meritorum, quæ talem exigant remunerationem ex Lege juſtitiæ.

Præterea, nè Perſonæ illæ Eccleſiaſticis proventibus immoderatè, effuſèque augerentur, ità cavit = *Porrò, ſi noſtri, Succeſſorumque noſtrorum Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium Fratres, Nepotes & alii quicumque Conſanguinei, vel Affines ſive veri, ſive, ut præfertur, adlecti, & adſciti, vitam Eccleſiaſticam elegerint, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, aliorumque Beneficiorum, & Officiorum Eccleſiaſticorum, ac annuarum Penſionum ſuper eorum fructibus conſecutionis capaces fuerint, eam in redituum, & proventuum Eccleſiaſticorum diſtributione eis facienda ſervari volumus moderationem ut nonniſi juxtà eorum merita, & non ultrà congruam prò gradus, vel dignitatis, quem, vel quam in Eccleſia obtinuerint, nullo ad conſanguinitatem, affinitatem ſeu adlectionem erga Romanum Pontificem habito reſpectu, ſubſtentationem ejuſmodi reditus, & proventus Eccleſiaſtici eis diſtribuantur, quo cuſtodita in omnibus Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, atque juſtitiæ diſtributivæ regula, nemini relinquatur conquerendi, vel obloquendi occaſio, ſed Eccleſiaſtica ſtipendia Miniſtrantibus in Eccleſia Dei, prò uniuſcujuſque merito aſſignentur.*

Quoad illos autem ex Fratribus, Nepotibus, aliiſque Conſanguineis, ſeu Affinibus Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium præfatorum, ſive veris, ſive, ut præfertur, adlectis, & adſcitis, quos eximiis eorum ità exigentibus meritis ad Sublimem Cardinalatus Dignitatem aſſumi contigerit, eam quoque de cetero ſervari, volumus moderationem, ut Eccleſiæ, Monaſteria, Commendæ, aliave cujuſvis generis Beneficia, & Officia Eccleſiaſtica, ac Penſiones annuæ ſuper illorum fructibus unicuique eorumdem reſpectivè conferenda, commendanda, & concedenda, ac reſervandæ, & aſſignandæ verum valorem annuum duodecim millium ſcutorum monetæ Romanæ, computatis inſimul Beneficiorum, & officiorum quibuſcumque fructibus, in totum non excedant. In ea tamen taxatione non comprehendantur emolumenta Officiorum ejuſdem Apoſtolicæ Sedis, & Romanæ Curiæ S. R. E. Cardinalibus demandari, ſeu concedi ſolitorum, aliorumque munerum, quæ ipſis non ad vitam, vel in perpetuum, ſed ad tempus, ſeu beneplacitum Romani Pontificis prò tempore exiſtentis demandata, ſeu conceſſa fuerint.

rint. Declarantes, quod deinceps præfati, qui
vitam Eccleſiaſticam elegerint, ſeu ad ſublimem
Cardinalatus dignitatem fuerint aſſumpti, quoſ-
cumque titulos fructuum reſervationibus gravatos,
ſive præventivas, vel eventitias Penſiones ultrà
moderationem, ut ſupra, reſpective præſcriptam
nullatenus aſſequi valeant =.

Quod ſi modus ita præſcriptus minimè ſerva-
tus deinceps fuerit exceſſum corrigi à Pontifi-
ce Succeſſore, voluit, his verbis = *Statuentes,*
quod ſi forſan (quod abſit) modus circà præmiſſa
ſic congruenter, ſalubriterque præſcriptus in po-
ſterum excedatur, curæ erit Romanis Pontifici-
bus Succeſſoribus, Donationes gratuitas, ſeu lu-
crativas diſpoſitiones, exceſſivas ſubventiones, mu-
nerum, & officiorum, ſeu illorum ſtipendiorum,
& emolumentorum conceſſiones, ac redituum, &
proventuum Eccleſiaſticorum diſtributiones, nec
non collationes, Commendas, & aſſignationes,
aliaque præmiſſa contrà, vel ultrà modum, ut
præfertur, præſcriptum factas, ſeu facta reſcin-
dere, revocare, & in nihilum redigere, ac, ut præ-
fertur, donata, elargita, conceſſa, collata, com-
mendata, reſervata, & aſſignata à Conſangui-
neis, & Aſſinibus, ſive veris, ſive adlectis, & ad-
ſcitis præfatis, eorumque Heredibus, & Succeſſo-
ribus reſpectivè, etiam manu regiâ, & de Apo-
ſtolicæ poteſtatis plenitudine, vindicare, &
auferre, ac Cameræ Apoſtolicæ applica-
re, & incorporare, aliiſque reſpectivè con-
ferre, commendare, concedere, & aſſigna-
re, ac alias deſuper opportunè providere, ſeu
diſponere =

Denique ejuſdem Conſtitutionis inviolabilem
obſervationem interpoſitâ Jurisjurandi religio-
ne promitti juſſit ab omnibus Cardinalibus in
Pilei aſſumptione, eandemque juratam promiſ-
ſionem ab eis iterari poſtquam Pontifices creati
fuerint, quemadmodum religioſiſſimè ſervatum
hactenus fuit.

Nuper tamen cum in dubium venire contige-
rit, an quidquid in memorata Bulla conſtitu-
tum eſt circa Pontificis Conſanguineos, & Affi-
nes ſive veros, ſivè adſcitos, vindicet etiam ſi-
bi locum quoad alios Extraneos, ac præſertim
Familiares, ſive Miniſtros Romani Pontificis,
meam de hac quæſtione ſententiam aperire juſ-
ſus, reſpondeo, probabiliùs mihi videri, tales
perſonas ea lege minimè affici.

Etenim, ſi verba, quibus Lex illa concepta
220 eſt, attendantur, ſatis conſtat, eam non eſſe la-
tam ad præſcribendum generalitèr, & circa quaſ-
cumque perſonas modum a Pontifice ſervan-
dum, vel in donationibus rerum, & pecunia-
rum Cameræ Apoſtolicæ, vel in Beneficiorum,
aliorumque Eccleſiaſticorum redituum conceſ-
ſionibus; ſed ſubjectum talis Legis eſſe certas,
& particulares perſonarum ſpecies, ſive perſo-
nas, certo modo qualificatas, videlicet primo
loco Conſanguineos, & Affines Pontificis, qui
tales ſint per veritatem naturæ: ſecundo autem
loco eos, qui, licèt nullo ſanguinis vinculo con-
juncti verè ſint Pontifici, per civilem tamen
fictionem tales fuerint effecti, hoc eſt, qui in
locum Nepotum, vel Conſanguineorum per
cooptationem in Familiam, vel aliter adſciti
fuerint. De his quippè ſub initium disertè loqui-
tur Conſtitutio, & ad eos, utpotè unicum ſubje- 221
ctum totius Legis referuntur omnes aliæ, quæ
ſequuntur partes, commemorando ſemper eaſ-
dem perſonas his verbis = *Fratres, Nepotes,*
aliique Conſanguinei ſive veri, ſive, ut præfertur,
adlecti, & adſciti.

Cum itaque in iis, qui Adminiſtri, vel Fami-
liares Pontificis ſint, non verificetur conditio 222
conſanguinitatis ſive veræ, ſive adſcititiæ, pla-
nè ſequitur, eos minimè comprehendi ſub eâ
Conſtitutione, nam cui verba Legis non conve-
niunt, ei nec etiam Lex ipſa convenire cenſetur, 223
ad *Textum in Cap. Is qui de ſentent. excommuni-*
cat., & in leg. 4. §. Toties ff. de damn. infect., leg.
quod. conſtitutum ff. de militar. Teſtam., Bartol.
in d. leg. 4. §. Prætor ait num. 25., Tiraquell. in
leg. ſi unquam verb. libertis num. 2. Cod. de revo-
can. Donation., Rota deciſ. 952. num. 7. coram
Emerix Jun.

Enim verò, ſi Legiſlator eâ mente fuiſſet, ut
ſibi, ſuiſque Succeſſoribus frænum injiceret, nè
immodice aut pecuniam Cameræ Apoſtolicæ,
aut proventus Eccleſiaſticos in quaſcumque per-
ſonas profunderent, generalibus verbis, atque 224
idoneis comprehenſioni quarumcumque perſo-
narum uſus fuiſſet, vel ſi ſaltem de Familiaribus
etiam providere voluiſſet, facilè de iis etiam
mentionem facere potuiſſet, & feciſſet, cum 225
ignorare non poſſet, iis haudquaquam conveni-
re qualitatem, & conditionem conſanguinita-
tis, neque veræ, neque adſcititiæ, ac per con-
ſequens ipſa uſurpatio verborum ſpecialem il-
lam, & particularem qualitatem præſeferentium
pandit animum, conſiliumque Legiſlatoris non
includendi alias diverſas perſonas, quæ condi-
tione, & qualitate illâ careant, juxtà *Text. in leg.*
unic. §. Sin ad deficientis Cod. de Caduc. tollen-
do ibi = *nam, ſi contrarium volebat, nulla erat*
difficultas conjunctim ea diſponere = *& in Cap In-*
ter corporalia de translation. Epiſcop., ibi = *unde*
ſi circa translationem idem fieri voluiſſet, quod
de ceſſione dixerat, & de translatione poterat ex-
preſſiſſe = *& in Cap. Ad audientiam de decim.*,
ibi = *nam, ſi intelligeremus tantummodo de nova-*
libus, ubi ponimus de laboribus, de novalibus po-
neremus = & ponderat *Navar. conſ. 11. num. 7.*
de Conſtit. lib. 1., Fagnan. in Cap. Cum in cun-
ctis §. Inferiora à num. 26. ad 35. de elect., Lay-
man. lib. 1. tract. 4. cap. 18. num. 9., Spud. conſ. 16.
num. 13. lib. 1., Bonacin. tom. 2. tit. de legib.
diſput. 1. quæſt. 1. punct. 8. num. 26. verſ. ſed mihi
dicendum.

Confirmari id etiam poteſt ex quo idem Pon-
tifex Innocentius XII. aliam deinde anno 1693. 226
promulgavit Conſtitutionem, quæ 32. eſt in or-
dine, ubi commemorat Bullam ipſam, de qua
agimus, a ſe priùs editam, in hæc verba = *Et*
propterea ſicut aliis noſtris anno Incarnationis
Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo nonageſimo ſe-
cundo X. Kalendas Julii expeditis Literis, modum
circa donationes, & redituum Eccleſiaſticorum
di-

*diſtributionem in Conſanguineos, vel Affines Ro-
mani Pontificis prò tempore exiſtentis, inviolabi-
liter ſervandum ſalubri moderatione preſcripſi-
mus*=quæ quidem verba haud obſcurè declarant,
Pontificem eâ mente fuiſſe, ut talis Lex non
alias reſpiceret perſonas, quàm Conſangui-
neos, vel Affines Pontificis. At ex diverſo, cum
aliam poſteriorem Conſtitutionem moderato-
riam Indultorum teſtandi promulgare vellet
non quoad ſolos Cardinales Conſanguineos, vel
Affines Pontificis, ſive veros, ſive adſcitos, ſed
etiam quoad alios, qui Indulta ſimilitèr amplio-
ra conſuetis fortaſſe obtinuerant, verba adhi-
buit, expreſsè comprehendentia etiam alios
Cardinales, non Conſanguineos, nec Affines,
neque veros neque adſcitos. Inquit enim =*om-
nia quæcumque, & ſingula Indulta teſtandi, ſeu
alio diſponendi, & reſpectivè ab inteſtato ſucce-
dendi, omnibus, & ſingulis Cardinalibus præ-
fatorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum,
qui illa conceſſerunt, Conſanguineis, vel Affini-
bus, ſeu eorum loco adiectis, & adſcitis, & for-
ſan etiam NONNULLIS aliis quomodocumque
&c., & ex quacumque cauſa etiam meritorum,
ſeu remunerationis laborum, & onerum &c. con-
ceſſa, prorſus, omninò, & irrefragabiliter mo-
deramur, & ad terminum, modum, tenorem, &
formam ordinariam Indultorum teſtandi, ſeu
alias diſponendi, & reſpectivè ab inteſtato ſuc-
cedendi omnibus aliis ejuſdem S. R. E. Cardina-
libus concedi ſolitorum, penitus, omninò, ac in
omnibus, & per omnia reducimus*.

Sed cum ex confutatione objectionum, quæ
afferri poſſunt, clarior ſit futura ſententiæ no-
227 ſtræ ratio, jam ſtatim ad eas opponendas aggre-
dior. Opponi igitur potiſſimùm poteſt, non
tàm verba Legis, quàm rationem Legis eſſe ſpe-
ctandam, ac præſertim eam quæ in ipſa Lege ex-
preſſa ſit, rationem verò, qua Innocentius XII.
228 ad eam Conſtitutionem promulgandam motus
fuit, aperit ipſius Conſtitutionis exordium,
quod ſic habet =*Romanum decet Pontificem, tan-
quam fidelem ſervum, & prudentem, quem con-
ſtituit Dominus ſuper Familiam ſuam, in Eccleſiæ
Catholicæ conſpectu actum ſuum ità ordinare, ut
ipſe quidem in diebus ſuis placeat Deo, & inve-
niatur juſtus, fiatque forma Gregis ex animo, &
bonus ſit Chriſti odor in omni loco; Ceteri verò
Antiſtites, & Eccleſiarum Prælati in partem ſol-
licitudinis, cujus ei commiſſa eſt plenitudo, voca-
ti, aliique Chriſtifideles quos curæ ſuæ divinitùs
creditos in viſceribus paternæ gerit charitatis, ejus
exemplo, atque præceptis caduca Mundi hujus
deſpicere, carniſque, & ſanguinis laqueos effu-
gere, ac de Bonis, & rebus Eccleſiaſticis juxtà
æquitatis, & juſtitiæ Leges diſponere, & ſpiri-
tualium remigio alarum ad cæleſtia contendere,
atque evolare, auxiliante Domino, condiſcant.
Hinc ad ea Sacrorum Canonum Inſtituta, quæ
Epiſcopis, ne bonis, & reditibus Eccleſiæ Conſan-
guineos ſuos augere ſtudeant, interdicunt; conſi-
derationi noſtræ aciem convertentes, quæ nobis
in ſuprema B. Petri Apoſtolorum Principis, cui
caro, & ſanguis non revelavit, Sede conſtituti,
ab ipſo Pontificatus noſtri primordio ſervandam
propoſuimus, & hactenus Deo adjuvante ſervare
ſtuduimus diſciplinam, ut in Bonorum, & redi-
tuum ad hanc S. Sedem, & Cameram noſtram
Apoſtolicam ſpectantium diſtributione, juſtitiæ,
atque prudentiæ Leges, & regulas accuratè cuſto-
dientes, ſummam meritorum, nullam autem car-
nis, & ſanguinis, aut cujuſcumque humani affe-
ctus rationem haberemus. Et licet in Dei miſeri-
cordia ſperemus tales nobis ſucceſſuros Romanos
Pontifices, qui non minus hac in parte, quàm in
reliquis munus ſuum impleant, & Eccleſiam uni-
verſam ſpiritualium aromatum odore perfundant:
nihilominus ea, quæ nobis licere non patimur, aliis
indicare, ſalubremque in S. Romana Eccleſia
omnium Eccleſiarum Matre, & Magiſtra, circa
præmiſſa normam, & legem conſtituere, atque
ſtabilire decrevimus*.

Patet igitur rationem præſcribendæ modera-
tionis in Bonorum, & redituum Eccleſiaſtico-
rum diſtributione poſitam in eo fuiſſe, ut ad
normam æquitatis, & juſtitiæ fieret illorum
diſpenſatio, habito ſolum reſpectu meritorum,
quæ ſanè ratio non vindicat ſibi locum dumta-
xat quoad Conſanguineos, ſed etiam quoad
omnes alios, qui alio titulo florentes gratia
apud Pontificem, idcircò ejus animum abdu-
cere poſſunt a recta meritiſque ſingulorum con-
ſentanea diſtributione.

Huic autem rationi, quæ excedit limites per-
ſonarum, vinculo ſanguinis conjunctarum, adſti-
pulantur etiam verba illa =*ſummam meritorum*, 229
*nullam autem carnis, & ſanguinis, aut cujuſcum-
que humani affectus rationem haberemus*: mentio
enim hæc: *cujuſcumque humani affectus*: & qui-
dem adjecta poſt expreſſionem conſanguinitatis,
non videtur coercenda ad eas ſolum perſonas,
in quibus vigeat ratio carnis, & ſanguinis, ſed
referenda eſt ad alias etiam perſonas, in quas
cadat quicumque humanus affectus minimè con-
junctus cum meritis. Quare *Innocentius III. in
Cap. Grave nimis de Præbend* generaliter his vo-
cibus utitur: *& carnalitatis ſequentes affectum,
non judicium rationis; unde quanta Eccleſiis da-
mna proveniant, nemo ſanæ mentis ignorat*: item-
que *in cap. unic. Ut Eccleſiaſtica Beneficia*, ibi:
*non ex affectu carnali, ſed diſcreto judicio debui-
ſti Eccleſiaſticum Officium, & Beneficium in per-
ſona magis idonea diſpenſare*.

Præterea voluit etiam Pontifex per hanc
Conſtitutionem eripere occaſionem querela-
rum, & oblocutionum, quibus aditum dare 230
ſolet diſtributio redituum Eccleſiaſticorum non
regulata a ſola ratione meriti, quemadmodum
Pontifex ipſe iterum expreſſit in §.6., ibi: *Quo
cuſtodita in omnibus Eccleſiaſtica diſciplina, at-
que juſtitiæ diſtributivæ regula, nemini relinqua-
tur conquerendi, vel obloquendi occaſio, ſed Ec-
cleſiaſtica Stipendia Miniſtrantibus in Eccleſia
Dei æqua lance pro uniuſcujuſque merito aſſignen-
tur*: certè verò conquerendi, & obloquendi
occaſio non minùs datur ſi Eccleſiaſticorum 231
proventuum profuſio fiat in Familiares, veteri
ſolùm gratia, non autem merito commendatos,
quàm

quàm ſi talis immoderata largitio fiat in Con-
ſanguineos. Quin etiam fortaſſe major in priori
caſu præbetur anſa perſtringendi maledictis Lar-
gitorem, quia magis videtur excuſabilis (hu-
mano ſaltèm judicio, atque opinione) profuſio,
quam impetret ſanguinis conjunctio, quam ea,
quam ſola vis gratiæ, & benevolentiæ exe-
gerit.

Denique animadverti etiam poteſt, quod, ju-
xta ſuperiùs recitata exordii verba, Pontifex
hanc Conſtitutionem edidit, ut in Summo Ec-
cleſiæ Præſide ea eluceret diſciplina, quam Sa-
232 cri Canones ſtatuunt ſervandam ab Epiſcopis;
inquit enim = *Hinc ad ea Sacrorum Canonum*
Inſtituta, quæ Epiſcopis ne Bonis, & reditibus
Eccleſiæ Conſanguineos ſuos augere ſtudeant, in-
terdicunt, conſiderationis noſtræ aciem conver-
tentes = indeque ſperavit Legiſlator fore ut
Epiſcopi talem diſciplinam certiùs, firmiùſque
retinerent, uti eam viderunt ab ipſo Epiſcopo-
rum Paſtore, videlicet Summo Pontifice ſerva-
ri; ſubjunxit enim = *ſalubrem in S. Romana*
Eccleſia omnium Eccleſiarum Matre, & Magi-
ſtra circà præmiſſa normam, & legem conſtitue-
re, atque ſtabilire decrevimus = & infra ibi = *ad*
omnipotentis Dei gloriam, Apoſtolicæ Sedis ho-
norem, ac Antiſtitum, Prælatorum, aliorum-
que Eccleſiaſticorum ædificationem, & bonum
exemplum.

At verò, quamvis priſci Canones, qui Apo-
ſtolici appellantur, locuti tolum fuerint de Co-
gnatis, ut videre eſt in *Canon. 37.*, qui ſic habet =
Omnium rerum Eccleſiaſticarum curam Epiſco-
pus gerito, & eas diſpenſato quaſi inſpectante
Deo. Non licitum autem ei eſto quidpiam ex iis
ſibi tanquam propriam aſſumere, aut Cognatis ſuis
elargiri, quæ Deo dedicata ſunt = Idque ipſum
legatur conſtitutum a *ſeptima Synodo in Canon.*
quiſquis 12. quæſt. 2. & in Canone Epiſcopus 10.
quæſt. 2.; Nihilominus Sacrum Concilium Tri-
dentinum antiquiores illos Canones, qui ſim-
pliciter loquebantur de largitione rerum Eccle-
ſiaſticarum in Conſanguineos Epiſcopi, decla-
ravit procedere etiam quoad Familiares, quaſi
nimirum in iſtis obtinente locum tum eadem
ratione humanæ affectionis, pervertentis rectam
judiciis normam, tum eadem cauſa ſcandali in
Eccleſiam manaturi, unde in *Cap. 1. Seſſ. 25. de*
reformatione ſic ſtatuit = *Omninò verò eis inter-*
dicit, ne ex reditibus Eccleſiæ Conſanguineos,
Familiareſve ſuos augere ſtudeant, cum & Apo-
ſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſti-
cas, quæ Dei ſunt, Conſanguineis donent = ut ob-
ſervat *Navar. de redit. Eccleſ. quæſt. 1. cap. 28.*
num. 1.

Atque hinc in Provinciali *Concilio Burdega-*
lenſi anno 1583. editum fuit hoc Decretum =
233 *Sciant omninò eis interdictum, ne ex reditibus*
Eccleſiæ, qui Dei proprii ſunt, Conſanguineos,
Familiareſve ſuos locupletiores efficiant, cum id
Apoſtolorum Canonibus adverſetur = Iterumque
in alio Concilio Burdegalenſi habito *anno 1624.*
ita ſtatutum fuit = *Præcipuè perpendant, reditus*
Eccleſiæ Bona Chriſti, & Pauperum patrimonia
eſſe. Quare videant, ne ex eiſdem reditibus Con-
ſanguineos Familiareſve ſuos augeant, & ditent =
ut refert *Thomaſſin. de veter., & nov. Eccleſ. diſcipl.*
part. 3. lib. 2. cap. 46. n. 13.

Ob eandem rationem *Pius IV. Conſtitutio-*
ne 14. interdixit, ne Beneficia per privationem 234
vacantia conferri poſſint, *non ſolùm Conſangui-*
neis, ſed etiam Domeſticis, & Familiaribus eo-
rum Judicum qui cognoverint Cauſas aut civi-
les, aut criminales, in quibus talium Beneficio-
rum privationi locus fuerit.

Sic quoque Pius V. Familiares exæquando cum
Conſanguineis propter indentitatem rationis in 235
Conſtitutione 58. §. 5. ita ſancivit = *Præcipimus,*
atque interdicimus, ne ipſi Epiſcopi, aut alii Col-
latores de Beneficiis, & Officiis reſignandis præ-
dictis, aut ſuis, aut admittentium Conſangui-
neis, Affinibus, vel Familiaribus, etiam per fal-
lacem circuitum multiplicatorum in Extraneos
collationum, audeant providere.

Veterem pariter Eccleſiæ diſciplinam adſti-
pulari colligitur ex Decrèto *Concilii Toletani*, 236
relato in *Cap. Decenter diſtinct. 89.*, ubi agitur
de Cognatis, ac de aliis Extraneis, ſola gratia,
& favòre devinctis, quaſi de perſonis inter ſe
conſimilibus; verba Textus hæc ſunt = *Decenter*
omnibus placet, & in præſenti tale reſcindere fa-
ctum, & non eſſe de cætero faciendum. Quicum-
que igitur Pontifi um deinceps, aut ſanguine
propinquis, aut favore perſonis quibuſcumque ſibi
conjunctis, (vel ut alia habet lectura, *devinctis*)
talia lucra commendare tentaverit ad ſuum ne-
fandæ præſumptionis excidium, & quod juſſum
fuerit devocetur in irritum, & qui ordinaverit
annuæ excommunicationi ſubjaceat = illa enim
verba: *Perſonis favore conjunctis*: intelligunt
omnes Doctores de amicis, qui gratia polleant
apud Epiſcopos, & alioquin minùs idonei ſint
muneri Eccleſiaſtico, quod eis fuerit commiſ-
ſum, ut videre eſt apud *Geminian*, ibidem *n. 1.*,
Archidiacon. in Cap. Judicatum d. diſtinct. 89. in
fine, & in dicto Cap. Decenter num. 1., Præpoſit.
in iiſdem locis, Turrecremat. ibid.

Argumentum præterea ab hac materia non
alienum ſumi poteſt ex doctrina *Sancti Hiero-* 237
nymi relata in *Cap. Moyſes 8. quæſt. 1.* cujus ver-
ba hæc ſunt: *Moyſes amicus Dei, cui facie ad*
faciem Deus locutus eſt, potuit utique Succeſſo-
res Principatus filios ſuos facere, & Poſteris pro-
priam relinquere dignitatem: Sed extraneus de
alia Tribu eligitur Jeſus, ut ſciremus Principa-
tum in Populos non ſanguini deferendum eſſe, ſed
vitæ. At nunc cernimus, plures hanc rem Bene-
ficium facere, ut non quærunt eos in Eccleſia eri-
gere columnas, quos plus cognoſcant Eccleſiæ pro-
deſſe, ſed quos, ut ipſi amant, vel quorum ſunt
obſequiis deliniti, vel pro quibus majorum quiſpiam
rogaverit: Hoc autem Sancti Hieronymi te-
ſtimonium laudat, & ſequitur *S. Thomas in*
quodlibeto 4. quæſt. 8. circa fin. & uterque refertur
a *Turrecremat.* & *a Præpoſito in Cap. Decenter*
diſtin. 90. Conſtat igitur duos illos Sanctos Do-
ctores parem abſurditatis rationem conſideraſſe
circa Conſanguineos Eccleſiaſticis dignitatibus,

& Beneficiis auctos, de quibus primo loco lo-
cuti ſunt, ac circà Extraneos, non vitæ, & do-
ctrinæ merito, ſed gratiæ, & favoris præſidio
nitentes ad eaſdem Dignitates, vel Beneficia
obtinenda.

Cum igitur ratio Innocentianæ Conſtitutio-
nis, de qua agimus, non ſolum ſubintellecta,
ſed etiam diſertis verbis eadem eſſe videatur,
tàm quoad Conſanguineos, præſertim adſciti-
tios, quàm quoad Familiares, qui gratia apud
238 Pontificem excellant, ad iſtos etiam Legem il-
lam pertinere dicendum erit, non quidem per
modum interpretationis extenſivæ, ſed potius
per veram comprehenſionem inductam ex vi
rationis, quæ facit, ut Lex cenſeatur adæquata
239 rationi ſuæ, adeoque tam latè pateat Lex ipſa
ſive circa perſonas ſive circà caſus, quem latè
patet ratio, in quam potiſſimum mentis aciem
conjecit Legiſlator, & cui minimè eſſet ſatisfa-
ctum, ſi non intelligerentur comprehenſa etiam
ea, quæ verbis propriè non continentur: Unde
Legem eſſe quidquid in ejus ratione continetur,
240 & in ratione ipſa per Legiſlatorem expreſſa con-
ſiſtere Legem, inquiunt *Abb. in Cap. Ratio n.2. de Præbend., Ancharan. in Cap. Canonum Statuta de Conſtit., Bald. in Leg. 1. Cod. de Interdict., Rota deciſ 471. num. 12. & ſeqq. coram Merlin.*;
241 Ubi vero eadem eſt ratio, non dicitur fieri ex
tenſio Legis, ſed enucleatio ejus quod ſub ipſa
comprehenditur, *ad Text. in Leg. ſi poſtulaverit §. Sed ſi negavit ff. de adult., leg. Hic ſolu verſ. Sartis tamen Cod. de revoc. donation., Fagnan. in Cap. Quod nonnullis num. 22. de privil & in Cap.*
242 *Nuper num. 4. de Decim.* Sique ratio ſit expreſ-
ſa in Canone, ubicumque ratio illa viget, caſus
dicitur expreſſus, juxta *Text. in Cap. 2. de Translat. Epiſcop.*, ibi: *Licèt uſque ad tempora iſta quod cautum fuerat de Epiſcopis, expreſſum non fuerat de electis, propter expreſſam tamen ſimilitudinem, vel identitatem potius, nemini po-*
243 *terat videri dubium, ſubtiliter intuenti, cum de ſimilibus idem judicium ſit habendum, Bellamer. in Cap. non liceat 12. quæſt. 2. num. 19., Fagnan. in Cap. Ne innitaris nu. 224. de Conſtit. & in Cap. Nuper num. 24. de Bigam., Calderin. conſ. 147. ut lit. penden.*

Idque multi exiſtimant admittendum eſſe
etiam in Lege pænali, quia in tali Lege princi-
paliter conſideratur prohibitio, ſive præceptum,
244 quod ex authoritate Legiſlatoris, & ex vi dire-
ctiva tantam imponit obligationem, & neceſſi-
tatem parendi, quantam ſolet imponere quæ-
cumque alia Lex, proindeque non eſt, cur ex-
cludatur a Lege pænali interpretatio comprehen-
ſiva ex vi rationis, quæ in ceteris Legibus abſque
dubio admitti ſolet; Pœna autem, quæ prohi-
bitioni addita ſit, utpotè quid acceſſorium,
245 & tendens ad tutiorem Legis executionem, non
mutat ſubſtantiam Legis, nec principale ejus
ſubjectum, exigens eam latitudinem, quam po-
ſtulat comprehenſio ſub ratione Legis, & ſub
quacumque etiam lata verborum ſignificatione,
ut explicat *Gloſſa in Clement. 1. verb. eligatur de elect., Gloſ. in Cap. cupientes &c. Denique verb. inſtructus eodem tit., Brut. in Cap. final. num. 58. de Conſuetud., Angel., Imola, & Gemin. in Cap. 7. de tempor. ordin. in 6., Abb. in Cap. nihil num. 9. de elect. & in Clem. 1. num. 1. de reſcript., Covar. in Cap. Alma mater part. 2. §. 4. num. 7., Gomez. var. reſol. tom. 1. cap. 5. num. 1. & Cap. 11. num. 22., Guttier. canon. quæſt. lib. 1. cap. 10. num. 3., Fagnan. in Cap. Nuper a Nobis num. 42. & ſeqq. de Bigam., Suarez. de Legib. lib. 6. cap. 3. num. 8., & cap. 4. num. 2., Spad. conſ. 25. num. 22. & ſeqq. & conſ. 73. per tot. & præſertim num. 10. & ſeqq. lib. 1., Gratian. diſcept. 920. n. 2. & 3., Rot. deciſ. 117. part. 1. diverſ.*

Potiſſimum verò, quia Conſtitutio, de qua
diſſerimus, licet ex capite pænæ videri poſſit
odioſa, adeoque reſtringenda; nihilominus, ex
alio, & præcipuo capite tam magnum continet 246
favorem in commune bonum Chriſtianæ Reipu-
blicæ, in ædificationem Fidelium, in Eccleſia-
ſticæ diſciplinæ tuitionem, ut potius cenſenda
ſit favorabilis, juxta bonum *Text. in Cap. ſtatuto §. Statuimus de Decim. in 6.*, ibi = *Cum non ſit*
dicendum aſperum, ſed potius pium, & benignum = 247
Ex primario enim fine Legis judicari ſolet, num
ea ſit odioſa, an favorabilis, nam ſi præcipuum
intentum ſit aliquid ſtatuere in favorem alicu-
jus, Lex cenſetur favorabilis, quamvis cedat
in odium, & damnum alterius, ut deducitur ex 248
Gloſſa in Cap. Si propter verb. primi anni de reſcript. in 6. & alia Gloſ. in Cap. ſciant. cuncti verb. aliis de elect. in 6., Franc. in utroque loco Spada conſ. 23. num. 5. & 6. lib. 1., Tiraquel. de retract. lignag. §. 30. Gloſ. 1. num. 2. & ſeqq., Sanchez. de Matrim. lib. 1. diſput. 1. num. 4., Suarez. de Legib. lib. 6. cap. 4. num. 5., Rota deciſ. 625. num. 25. tom. 3. coram R.mo Criſpo; Unde Le-
gem quamvis correctoriam, & pænalem, ta-
men latam principaliter in favorem Eccleſiæ,
vel in utilitatem animarum ad occurrendum
peccatis, & ſcandalis, favorabilem eſſe, & ex 249
rationis identitate extendendam, docent *Hoſtien. in Cap. penult. qui fil. ſint. legit., ibique etiam Joan. Andr. num. 5., Anton. num. 9., Ancharan. nu. 5., Abb. num. 5. & 6., Boich. num. 10., Alexand. de Nevo num. 7., Præpoſit. num. 3., Campanil. Diverſor. Jur rubr. 11. Cap. 26. n. 81., Sanchez. de Matrim. lib. 2. diſp. 39. n. 5. & lib. 3. diſput. 1. num. 8. & lib. 7. diſput. 9. num. 8., Gutierez. Canon. quæſtion. lib. 2. Cap. 10. num. 3., Lezan. Oper. moral. tom. 4. conſ. 40. num. 17. & ſeq., Rot. d. 298. n. 6. p. 2. diverſ.*

Quin etiam addi poſſet propriè pænalem nul-
latenus videri Conſtitutionem Innocentianam:
nulla enim vox pænæ adjecta legitur in ea Bulla, 250
ipſaque privatio redituum exceſſivè collato-
rum, non fuit concepta ſub formula pænali,
ſed ſolum excitando, & admonendo Pontifi-
cem ſucceſſorem, ut curet exequi id, quod
erat ſuàpte naturà conſectarium prohibitioni ſu-
perius conſtitutæ. Inquit enim Innocentius:
Quod ſi forſan modus circà præmiſſa ſic congruenter, ſalubriterque præſcriptus in poſterum excedatur, curæ erit Romanis Pontificibus Succeſſoribus &c. redituum, & proventuum Eccleſiaſticorum

*corum diſtributiones , nec non collationes , Com-
mendas , Conceſſiones , reſervationes , & aſſigna-
tiones , aliaque præmiſſa contra , vel ultra mo-
dum, ut præfertur , præſcriptum factas , ſeu facta
reſcindere , revocare , & in nihilum redigere &c.
aliiſque reſpectivè conferre , commendare , conce-
dere , & aſſignare .*

Quod igitur Pontifex Succeſſor reſcindat
Conceſſiones redituum Eccleſiaſticorum ab An-
teceſſore factas, ultra modum præfinitum in
Bulla , eoſque deinde conferat aliis Perſonis,
non eſt pœna per modum peculiaris diſpoſitio-
nis inflicta perſonis , quæ exceſſivas conceſſio-
nes obtinuerint , ſed eſt potiùs executio effectus
conſequentis violatam prohibitionem exce-
dendi modum in Bulla præſcriptum . Itaque ,
cum talis effectus præſeferens ſpeciem odioſæ
diſpoſitionis, diſtingui, ac ſejungi commodè ne-
queat a principali diſpoſitione , quæ conſiſtit in
251 præſcriptio Conceſſionis modo , & in exceſſus
prohibitione (qua ſane ex parte diſpoſitio eſt fa-
vorabilis) ſequitur, ipſam Legem abſolutè judi-
candam eſſe favorabilem , adeoque latè inter-
pretandam, juxtà regulam circà id traditam à
Covar. var. reſol. lib.1 cap.2. ſub num.5. ubi
theoricam communiter admiſſam de ſpectando
primario fine , & propoſito Legis ad diſcernen-
dum , an favorabilis ea ſit , vel odioſa, adeoque,
an latè , vel ſtrictè interpretanda , ſic explicat =
*Hæc ipſa theòrica licèt vera ſit, eſt intelligenda ,
quoties odium a favore diſtingui non poteſt , at ſi
odium , & favor diſtingui commodè queant , fa-
vor , odium ut odium æſtimandum eſt* = , *Sanchez
de matrim. lib.1. diſput.1. num.4. in fine* , ibi =
*Sed ea doctrina communis , ut vera ſit intelligen-
da eſt , quoties odium a favore diſtingui non po-
teſt , ut ſi odium , & favore diſtingui commodè
queant , favor ut favor , odium ut odium æſti-
mandum eſt , Sanchez de Matrim. lib. 1. diſput.1.
num. 4. in fine* , ibi = *Sed ea doctrina communis ,
ut vera ſit , intelligenda eſt , quando odium a fa-
vore diſtingui nequit : tunc enim ex principali in-
tento favoris , aut odii judicanda eſt favorabilis ,
aut odioſa , quoties vero favor , & odium diſtin-
gui commodè poſſunt , tunc verùm habet alia do-
ctrina hic tradita , ut extendenda ſit quatenus eſt
favorabilis , reſtrigenda verò quatenus , eſt o-
dioſa .*

Libuit objectionem hanc fusè , accuratèque
proponere , ut ejus momenta a ſapientiſſimis
Viris , ad quos pertinet , commodiùs perpendi
poſſit . Sed tamen mihi non videtur diſceden-
dum a ſententia , quam ante aperui . Cum enim
certum ſit , Familiares , alioſque in Pontificis
252 cognationem non adlectos, minimè compre-
hendi ſub verbis Innocentianæ Conſtitutionis ,
in ſignificatione ulla , videlicèt neque propria
neque impropria , neque ſtrictè , neque latè ac-
cepta , hinc ſola ſimilitudo rationis, imò etiam
253 identitas minimè videtur ſufficere ad hoc ut ea
Lege includantur perſonæ diverſæ ab iis, de qui-
bus Pontifex locutus fuit , & Legem condere
voluit , nam extenſio ad perſonas , vel caſus in
Lege omiſſos ideo quandoque fit ex vi ratio-
nis,quia ratio a Conditore Legis expreſſa præbet
argumentum , quod ejus mens fuit comprehen- 254
dere etiam caſus , & perſonas non expreſſas .
hoc autem argumentum eliditur ex alio poten-
tiori , quod oritur ex verbis conſtituentibus ſub-
jectum Legis ; Quippè cum pro ſubjecto Legis
apertiſſime determinaverit Pontifex certas per- 255
ſonas , in quas conferri Eccleſiaſticorum redi-
tuum largitiones ultrà quantitatem ibi præ-
ſcriptam vetuit, videlicet Conſanguineos , aut
naturaliter, aut per civilem fictionem tales, ma-
nifeſte intelligimus eundem Pontificem , non
id ſibi propoſuiſſe , aut alias perſonas , quibus
iſtiuſmodi qualitates nullo modo conveniunt ,
ſub præcepto prohibitivo comprehenderet .
Quod autem Lex obligationem inducat ex vi
ipſius Legis , a voluntate potiſſimum Legiſlato-
ris proficiſcitur , proindeque , licèt Legiſlator
ea , quam expreſſit , motus fuerit ratione , po-
tuit tamen a tali ratione ſumere motivum diſ-
ponendi , non cum tanta univerſalitate , & am-
plitudine, quanta inerat in ratione, ſed cum par-
ticulari reſpectu ad certas Perſonas , vel certos
caſus, in quibus cenſuit magis expedire prohibi- 256
tionem firmari per Legem , ac per conſequens
obligatio Legis non excedit id , de quo diſpoſi-
tum fuiſſe apparet ut advertunt *Bonacina tom.2.
tit. de Legib. diſput.1. quæſt.1. punct 8. num.23.
verſ. Reſpondeo* , *Suarez. de legib. lib.6. cap.3.
num.12.*, *Cyriac. controv.345. num.15. & ſeqq.* ,
*Caſtropal. oper. moral. tract.3. diſput.5. punct.3.
§.4. num.2.* , *Roderic. quæſtion. regul. tom.1.
quæſt.67. artic.2. circa princ.*

Exemplum ſubminiſtrat *Text. in cap. primo
de temp. ordinat. in 6.*, ubi prius exponitur ratio- 257
generalis evitandi periculum, quod indigni pro-
moveantur ad Ordines, ſi extra Patriam in locis
remotis , ad eos admittantur , & nihilominùs
deindè prohibitio dirigitur ad Epiſcopos Italiæ .
Quamvis autem *Gloſſa* moveat quæſtionem , an
prohibitio afficiat etiam Epiſcopos Germaniæ ,
quoad ordinationem Italorum eo peregrinan-
tium , & priùs dubitet , propter rationis identi-
tatem, poſtremo tamen affirmat , admittendam
non eſſe extenſionem .

Aliud quoque exemplum habetur in *Cap.Con-
ſtitutionum de regul. Jur. in 6.*, ubi cum antea 258
Alexander.IV. prohibuiſſet , ne quis ante com-
pletum probationis annum admitteretur in Re-
ligionem Fratrum Prædicatorum, & Minorum ,
Bonifacius VIII. eam Legem extendit ad alios
Ordines regulares ſic inquiens = *Undè nos pari
ſimilitudine rationis inducti , declarationem eam-
dem ad aliorum Mendicantium Ordines proroga-
mus* = ergo licet eadem verè ſubeſſet ratio quoad
Religionem Dominicanam , & Franciſcanam ,
& quoad alias Religioſas Familias , tamen hæ
non cenſebantur comprèhenſæ ſub præcedenti
Conſtitutione , utpote de duabus illis loquente,
ut ponderat *Joan. Andr. in Cap. Odia num.10.
de regul. Jur. in 6.*

Nec diſſimile eſt & illud , quod ſubjiciemus
exemplum . Porrò Penſiones Eccleſiaſticas con- 259
ſtituere materiam idoneam Simoniæ , commu-

nitet tradunt Doctores, nec eſt, qui non intel-
ligat, quantum boni habeat arcere peſtem hanc
260 a Chriſtiana Republica. Et tamen Simoniam
circa Penſiones commiſſam non comprebendi
ſub *Extravaganti cum deteſtabile de Simon.*, ad
effectum, ut pœnis ibidem inflictis ſubjiciantur,
communis quoque eſt Doctorum Sententia pro-
pterea quod, licet ratio in ea Conſtitutione
expreſſa, rectè conveniat Simoniæ in quacum-
que materia commiſſæ; nihilominus verba di-
261 ſpoſitiva loquuntur de Beneficiis, quorum appel-
latione propriè non veniunt Penſiones, & in Le-
ge pœnali ſtricta eſt adhibenda interpretatio,
*Barboſa in d. Extravag. num.9., Sanchez. conſil.
moral. lib.2. cap.3. dub.107. num.4., Svarez.
tom.1. de relig. lib.4., de Simon. Cap.55. n.22.,
& Cap.57. n.45., Layman. lib.4. tract.10. Cap.7.
num.72., Garz. de Benefic. part.1. cap.5.num.20.
& 23., Ugalin. de Simon. Tab.1. Cap.28. §.3. n.8.,
& Tab.4. Cap.5. num.3., del Bene de Immunit.
tom.2. cap.19. Dub.14. num.16., Smalzgrueb. in
Decretal. lib.5. tit.3. num.266., Campanil. diverſ.
rubr.11. cap.27. num.28., Fermoſin. tract.1. crim.
ad cap. final. de Simon. quæſt.3. num.7., Giballin.
de Simon. quæſt.23. conſect.6.*
Imo, quamvis in Officiis etiam Eccleſiaſticis,
262 ſi pecunia interveniat, locum habeat crimen
Simoniæ, juxta *Conſtitutionem Urbani II. in
Cap. Salvator I. quæſt.3.*, *nec non Innocentii III.
in Cap. Conſulere de Simon.* Ac præterea tam-
etſi in *d. Extravaganti cum deteſtabile*, non ſo-
lum de Beneficiis, ſed etiam de Officiis Eccle-
ſiaſticis habeatur mentio; nihilominus retinen-
do regulam de ſtricta interpretatione accomo-
danda Legi pœnali, exiſtimant tam Theologi,
quàm Canoniſtæ, Legiſlatorem ibi ſenſiſſe de
263 Officiis Eccleſiaſticis, quæ ſint Beneficiis anne-
xa, ſeu verius ſint Beneficia ipſa, utpotè quæ
fortè alicubi appellantur Officia, propter adjun-
ctum exercitium muneris ſpiritualis, ideoque
ſub ea Lege non comprehendi Officia Eccleſia-
ſtica ſeorſum accepta a Beneficiis, ut videre eſt
apud *Barboſ. in hac Extravaganti num.9., Azor.
inſtit. moral. part.3. lib.12. de Simon. cap.21.
quæſt.6. ad fin., Bonaccin. tom.1. de Simon. diſp.1.
quæſt.7. §.2. num.4., Navar. in manual. Cap.23.
ſub num.111., Ugolin. de Simon. Tab.4. cap.5.
num.2., del Bene de Immunit. tom.2. cap.19.
dub.24. num.15., & ſeqq., Giballin. de Simon. q.23.
conſect.7., Sanchez. conſ. moral. lib.2. cap.3.
dub.107. num.3.6. & ſeqq., Svarez. de relig. tom.1.
lib.4. de Simon. cap.67. num.14. in fin. & cap.58.
num.46. & 49., Fermoſin. tract. crim. ad cap. fin.
de Simon. q.3. num.6., Rota in Colonien. Cano-
nicatus 21. Januarii 1729. §. Verum & ſeq. co-
ram R.P.D. Calcagnino.*
Confert itidem ad rem noſtram quæſtio,
quam ex profeſſo examinat *Pariſ. de Confident.
Benefic. quæſt.13.*; videlicet an Apoſtolicæ Con-
254 ſtitutiones prohibentes confidentiam beneficia-
riam, cenſendæ ſint favorabiles, vel odioſæ,
adeoque latè, vel ſtrictè intelligendæ. Multa
quidem proponit argumenta, quibus ſuaderi
poſſet, judicandas eſſe favorabiles ob utilitatem
publicam, Animarum ſalutem, Eccleſiaſticæ
diſciplinæ cultum, & repreſſionem malarum
artium, quibus utuntur ambientes Beneficia.
At nihilominus concludit, prædictas Conſtitutio-
nes cenſendas eſſe odioſas, quia in odium Simo-
niacæ pravitatis editæ ſunt, proindeque in iis
ſtrictam eſſe adhibendam interpretationem intra
limites propriæ ſignificationis verborum. Idem-
que antea luculenter firmaverat doctiſſimus
*Navarr. in Conſ.11. de Conſtit. lib.1. juxta Venet.
impreſſ. anni 1601.*, ubi potiſſimum demonſtrat
Bullas Pii IV. & Pii V. prohibentes, & punien- 265
tes confidentiam in Beneficiis non extendi ad
Penſiones, utpotè quæ ibidem non leguntur
expreſſæ.
Denique non minus adſtipulari videtur caſus
diſcuſſus tam *in Sacra Congregatione Concilii*,
quàm in *Sacro Auditorio Rotæ*. Cum enim
Tridentini Patres in cap.15. ſeſſ.25. de reformat.
decreverint filios illegitimos Clericorum obti- 266
nere non poſſe quodcumque etiam diſſimile Be-
neficium in Eccleſiis, ubi eorum Patres Benefi-
cium aliquod Eccleſiaſticum habeant, vel ha-
buerint, exorta fuit dubitatio, an viceverſa
etiam Patres intelligatur prohibitus adſequi quod-
cumque etiam diſſimile Beneficium in ea Ec-
cleſia, in qua filius illegitimus aliquo potiatur 267
Beneficio. Urgebat quidem pro affirmativa
opinone ratio prohibitionis expreſſa in Decreto
Concilii, nimirum ut paternæ incontinentiæ me-
moria longiſſimè arceatur a locis Deo conſecra-
tis, quos maximè puritas, ſanctitaſque decet.
Quæ ſane ratio non minùs Patri, quàm Filio
videbatur convenire, ad excludendum non mi-
nùs Patrem, quàm Filium a Beneficiis, in ea-
dem Eccleſia obtinendis. Quin etiam potiori
ratione arcendus videbatur Pater, cujus inconti-
nentia dederat cauſam Decreto excluſivo inſon-
tis Filii. At nihilominus non eſſe diſcedendum
a verbis Decreti, quod ſolùm loquitur de Filiis,
nec prohibitionem extendi debere ad Patrem
ſub verbis Legis minimæ comprehenſum deci-
ſum fuit a *Sacra Rota deciſ.1442. coram Sera-
phino*, & hanc *Rotæ* ſententiam deinde appro-
bavit *Sacra Congregatio Concilii*, ut recognoſci
poteſt *apud Barboſ. d. cap.15. num.7., Rebuff. in
prax. Benefic. tit. de diſpenſ. ſuper defect. natal.
num.29., Fagnan. in Cap. Ex tranſmiſſa num.29.
de fil., Presbyt., Garz. de Benefic. part.7. cap.3.
num.75., Campanil. Diverſor. Jur. rubr.11.
cap.13. num.7.*
Hæc itaque exempla multùm ponderis habent
ad determinandam quoque eam quæſtionem,
de qua nunc agitur, cum, ut ſatis per ſe con-
ſtat, Verba Innocentianæ Conſtitutionis apertè
deſignent Perſonas diverſas ab iis, quæ addictæ
ſint ſervitio Pontificis, citrà tamen qualitatem
Cognationis, aut veræ, aut adſcititiæ. Exten-
ſio autem comprehenſiva ob identitatem ratio-
nis tunc ſolum videtur admittenda, ſive in di-
ſpoſitione favorabili, ſive in Lege pœnali, & odio- 268
ſa, ubi verba Legis in aliqua ſaltèm lata ſignifi-
catione convenire poſſunt caſui, vel Perſonæ,
de qua oritur quæſtio, ut in ſpecie Legis favora-
bilis

bilis advertit *Bonacin. tom.2. tit.de legib.d ſp.1.*
q.1. punct.8. num.26. verſ. Sed mihi dicendum,
Caſtropal. Oper. moral. tract.3.diſput.5. punct.3.
§.4. num.2. & 6. & ſeq., Sard. dec 9.n.16. verſ.
Non etiam obſtat., Rota d.471. num.19. coram
Merlino, ibi: *Nec refert hujuſmodi Statutum*
excluſivum ſororum propter fratres, eſſe fa-
vorabile, tanquam fundatum in ratione conſer-
vationis familiarum. Quoniam hic favor debet
regulari intra ſuos limites, quos propria verborum
ſignificatio præſcripſit: Et in terminis Legis pæ-
nalis docent *Abb. in cap. Grave nimis n.7. de*
Præbend., ibi: *Ex quo potes colligere notabile di-*
ctum, quod in materia pænali proviſio concepta in
veram perſonam non extenditur ad fictam, & re-
præſentatam, Alphonſ. de Caſtro de Leg. pænal.
cap.7. document.3., Layman. lib.1.tract.4. cap.18.
num.9. in fin., Suarez. de legib. pænal. cap.3. l.6.
num.14. & 16. & cap.4. n.1. in fin. & num.3. in
fin., Spad. conſ.25. num.22. & ſeqq. lib.1.

Ceterùm licèt rationes in Bulla expoſitæ, ſi in
abſtracto conſiderentur, eæ videantur con-
venire tàm Conſanguineis ſivè veris, ſivè in
Pontificis Familiam cooptatis, quàm Familiari-
bus, apud eum gratia prævalentibus, verè ta-
men plures circumſtantiæ reddebant rationes il-
las majoris ponderis relatè ad prædictos Con-
ſanguineos, quàm relatè ad alios, ideoque ma-
269 gis impellere potuerunt animum Legiſlatoris ad
providendum circà unum genus perſonarum,
quàm circà alterum; ſiquidem natura ipſa ma-
gis pronos facit, & proclives ad beneficentiam,
& liberalitatem exercendam in Propinquos, quàm
in alios, ut advertit *Gloſſa in Canon. Decenter*
diſtinct.9.verb.aut ſang. ibi: *Sed quare hoc prohibet*
de propinquis? Ideo quia magis proni ſunt Epiſcopi
ad dandum conjunctis perſonis, quam aliis: *Card.*
Turrecremat.in d. Canon. Decenter circà fin. ibi:
Hic ſurgit quæſtio ex quo idem eſt de Conſangui-
neis, & Extraneis, quia idem præſumitur de
utriſque; quare potiùs prohibetur de Conſangui-
neis, quàm de aliis? Reſpondetur, quia pronior
eſt Prælatus ad benefaciendum ſuis, quam alienis,
non propterea quod major culpa ſit.

Exempla inſuper Cognatorum, qui nimis li-
beraliter, prolixèque aucti fuerant Eccleſiaſti-
cis proventibus à Romanis Pontificibus, plura
erant, multumque uſitata in eo etiam ipſo Se-
culo, in quo vixit Innocentius XII., ut nemi-
nem latet. Hæc autem conſuetudo, caſuum-
que frequentia offenſioni erat Chriſtianæ Reipu-
blicæ, quæ in Sanctiſſimis Chriſti Vicariis, Su-
premiſque Eccleſiæ moderatoribus exigens ab-
ſolutiſſimum virtutum omnium exemplar, ægrè
ferebat, eos adeò indulgere carni, & ſangui-
ni, terreniſque affectionibus ad commodum
propriæ Familiæ adeo obnoxios eſſe. Ex di-
verſo autem rariſſimum erat exemplum ſimilis
profuſionis factæ in aliquem Familiarem, nec
timeri poterat, facilè deinceps eventurum
270 iſtiuſmodi caſum, prout tamen erat valdè per-
timeſcendum, ne Succeſſores Pontifices in ſuis
Conſanguineis ditandis imitarentur recentia
Prædeceſſorum exempla, quæ jam mitigato
pudore, videbantur ſternere viam ad imita-
tionem.

Hæc itaque vel ſola diverſitas, & diſcrepan-
tia inter Conſanguineos vigens, & Familiares,
potuit movere Innocentium, ut rationibus illis
in Bulla commemoratis uteretur ad injicien- 271
dum frænum Pontificiæ liberalitati erga Conſan-
guineos, impediendamque proſecutionem an-
tecedentis conſuetudinis, & proclivitatis à na-
tura inditæ, quia tunc temporis huic malo me-
dicinam fieri oportebat. Quo verò ad Familia-
res, cum tunc non ità neceſſe eſſet afferri reme-
dium, idcircò mirum non eſt, quod de Fami-
liaribus ſub eâ Lege comprehendendis non co-
gitaverit Pontifex; nam Legiſlatores providere 272
ſolent circa ea, quæ frequentiùs accidunt, non
autem circa ea, quæ raro eveniunt, ut monet
Textus in leg. nam ad ea ff. de legib., Ipſaque
major proclivitas ad unum actum vitioſum effi-
cit, ut Legis prohibitio in eum dirigatur non 273
verò in alium, ad quem minor conſuevit eſſe
propenſio, tametſi vigeat in eo ratio non di-
ſpar, ut inquit *Ulpianus in leg. ſed ſi ego in fin.*
ff. ad Senat. Conſult. Vellejan., ibi = *Senatus*
enim obligatæ mulieri ſuccurrere voluit, non do-
nanti. Hoc ideo, quia faciliùs ſe mulier obligat, 274
quam alicui donet = & advertit etiam *Gloſſa in*
cap. Decenter. diſt. 89. verb. aut ſanguine, Jo-
an. Andr. in cap. Odia num. 10. in fine de regul.
Jur. in 6., ibi = *Quia plus homines in caſibus ibi*
expreſſis delinquere conſueverant, ideo in illis
caſibus ſtatutæ ſunt pænæ.

Ad hæc accedit, quod locupletari à Pontifi-
ce Conſanguineos ſuos Bonis, & proventibus
Eccleſiaſticis, poteſt forſan majorem offenſio- 275
nem præbere Chriſtianis Populis, & plus exem-
plo nocere, quàm ſi iis quandoque augeatur
aliquis ex Familiaribus; Tum quia exteræ Na-
tiones dum à Pontifice Propinquos ſuos ditari
audiunt, ſtatim opinantur, id eſſe factum ſolo
intuitu, impulſuque cognationis. Circa Fami-
liares verò ignorant ſaltem ii, qui abſunt à Ro-
mana Curia, vel pro explorato non habent,
num propter eorum merita, an ob ſolam animi
affectionem, & gratiæ vim id acciderit: Tum
etiam, quia multò facilius eſt, Epiſcopos exem-
plum iſtud ſequi circa Propinquos, qui omnibus
chari, & accepti vulgò eſſe ſolent, quàm circa 276
Familiares, quos adeò gratioſos eſſe, ut aufe-
rant eum, cui inſerviunt, ejuſque judicium in
Eccleſiaſticorum redituum diſpenſatione per-
vertant, non ità veriſimile eſt. Quare S. *Tho-*
mas de Conſanguineis loquens tàm facilè putat
capi poſſe malum exemplum, ut cavendum af-
firmet, nè ſcandalum oriatur, ex quo Propin-
quis etiam æquè dignis, ac idoneis Beneficia 277
Eccleſiaſtica ab Epiſcopo conferantur, Verba
S. Doctoris *in quodlibeto 4. artic. 15.* hæc ſunt =
Reſpondeo dicendum, quod aliter eſt dicendum
de Conſanguineo Prælati æquè idoneo, & aliter
de minùs idoneo, ſi enim æquè idoneus poteſt
Prælatus ſuum Conſanguineum præferre, niſi
fortè ex hoc ſcandalum oriatur, vel aliqui exin-
dè malum exemplum accipiant, ut probabiliter
præ-

*præſumi poſſit, quod alii Prælati, hoc exemplo
inducantur ad dandum ſuis Conſanguineis, etiam
minùs dignis* = idemque ait *Tarrecremat. in Ca-
non. Decenter diſtinct. 89.*, *Boich. in cap. Gra-
ve num. 1. de Præbend.*

Ex quo igitur *Innocentius XII.* ob diverſas,
quas commemoravi, circumſtantias, expedire
quidem, atque oportere, judicaverit Legem
ferre de Conſanguineis, at non item tantam
putaverit urgere neceſſitatem condendi talem
Legem circa Familiares Pontificios, planè con-
ficitur, non eſſe locum extenſioni comprehen-
ſivæ ex vi rationis, licèt in Bulla expreſſæ, &
per ſe valentis convenire utrique Perſonarum
278 generi, cum ad effectum extenſionis, ob ipſam
quoque rationis identitatem, neceſſe ſit, ra-
tionem Legis eſſe omninò, & juxta omnes con-
ditiones, & circumſtantias adæquatam Legi,
& omnibus caſibus tàm expreſſis, quàm omiſ-
ſis, ut egregiè docent *Joan. Andr. in cap.
Odia à num. 26. uſque ad fin de regul. Jur. in 6.*,
Suarez. de legib. lib. 6. cap. 3. nu. 7. 20. & 21.,
*Pirhing. in Decretal. lib. 1. tit. 2. ſect. 3. n. 112.
in fine*, *Layman. lib. 1. tract. 4. cap. 18. num. 9.*,
Rot. deciſ. 1442. nu. 9. & ſeqq. coram Seraphin.

Et hæc regula, quam in Legum interpreta-
tione habendam præ oculis eſſe, admonet *Sua-
rez.* proximè citatus, haud quaquam evertitur,
ex quo Conſtitutio Innocentiana videri poſſit
279 favorabilis, ut ſupra obſervatum fuit in obje-
ctione exponenda: Si enim Lex illa dicenda eſ-
ſet favorabilis, proindeque latè & extenſivè in-
telligenda, propterea quod publico bono atque
Eccleſiaſticæ diſciplinæ conſulat; jam nulla
280 alia eſſet lex, quæ itidem favorabilis exiſti-
manda non eſſet, cum finis omnium Legum
verè ſit publica utilitas, & omnes Eccleſiaſticæ
ſanctiones ad Chriſtianæ Reipublicæ bonum ſint
ordinatæ. Et tamen multæ, quæ ad crimina
281 coercenda editæ ſunt, & in quibus aut contrarii
actus irritatio, aut alia pœna decernitur, odio-
ſæ ſolent a Doctoribus appellari, ideoque cen-
ſentur ſtrictâ interpretatione dignæ, ut agen-
282 do de Conſtitutionibus prohibentibus confiden-
tiam beneficialem notat *Navarr. conſil. 11.
lib. 1. de Conſtit. num. 5.*, ibi = *Non obſtat dice-
re, quod prædicta Conſtitutiones reſpiciunt uti-
litatem publicam animarum, ne ſcilicet peccatis
inficiantur. Tum quia non ſufficit ad hoc, ut lex
ſit favorabilis, quod quamodocumque reſpiciat
utilitatem publicam, nam ſi hoc ſufficeret omnis
lex, etiam macedoniana eſſet favorabilis, quia
omnis lex aliquo modo reſpicit utilitatem publi-
cam, tum quia ſecundùm Fortuniam, omnes Le-
ges etiam civiles fiunt ad quærendam felicitatem
æternam, quæ eſt omnium utilitatum publicarum
& privatarum maxima, & ſuprema, & ita nul-
la lex etiam ſecularis dici poſſet odioſa, quod eſt
falſum, ſecundùm omnes &c. Reſpondeo etiam,
quod nos cum communi ſequimur Gloſſam ſolem-
nem in cap. Cum contingat de jurejurand. quæ ha-
bet, Leges Canonicas factas eſſe ad finem quærendi
felicitatem æternam, & ita ſequeretur ſaltem,
quod nulla lex Canonica eſſet odioſa ſi ſufficeret ad
hoc, ut eſſet favorabilis, quod fieret quomodo-
cumque propter utilitatem publicam, quod eſt
falſum ſecundùm omnes* = idemque ait *Pariſ. de
confident. Benefic. quæſt. 13. num. 18.*

Ex quo autem in aliis Eccleſiaſticis Legibus,
& Pontificiis Conſtitutionibus, quas retulimus
à *§. at verò ad §. Argumentam*, non ſolum de
Conſanguineis, ſed etiam de Familiaribus ex-
preſſa habeatur mentio, inferri potiùs valet,
Familiares non haberi pro comprehenſis ex vi 283
rationis æquè vigentis quoad ipſos, ac quoad
Conſanguineos, & proindè, ſicuti quoties Le-
giſlatores comprehendere etiam voluerunt Fa-
miliares, nomine proprio eos deſignare con-
ſueverunt, ità veriſimiliter feciſſet *Innocen-
tius XII.*, ſi eâ fuiſſet mente, ut Conſtitutio
afficere deberet etiam Familiares Pontificis.

Poſtremò hoc ſaltem certò concludi poſſe
videtur, *Innocentium XII.*, quo tempore Con-
ſtitutionem promulgavit, non cogitaſſe de tali
caſu, quo nimirum Familiaris aliquis immode- 284
ratè abutens facilitate & benignitate Pontificis
ſe eſſet ingurgitaturus Eccleſiaſticis proventi-
bus. At, ſi cogitatio hujus caſus, quem *Inno-
centius* nunquam viderat, neque audiverat eve-
niſſe, ejus animum minimè ſubjit, ergò non
poteſt affirmari Legiſlatorem voluiſſe de tali
caſu diſponere; voluntas quippè non poteſt fer- 285
ri in id, de quo mens non cogitat. Sique defi-
cit voluntas Legiſlatoris circà illud genus perſo-
narum, & circa talem caſum, conſequens quo-
que eſt, eum non eſſe obnoxium Legi jam edi-
tæ, nam Legis obligatio quanta eſſe debeat, &
quænam perſonæ eâ ſint afficiendæ, pendet a 286
Legiſlatoris voluntate, non quam habere po-
tuiſſet, ſed quam re ipsâ habuerit quum Legem
condidit, ut advertit *Suarez. de legib. lib. 6.
cap. 3. num. 6. & ſeq.*, *Caſtropal. tract. 3. di-
ſput. 5. punct. 3. §. 4. num. 2. & 3.*; Et quam-
quam ego nullo modo dubitem, quin Religio-
ſiſſimus ille Pontifex fuiſſet pariter de Familia-
ribus conſtituturus id, quod ſtatuit de Conſan-
guineis, ſi ex fonte Familiarium prævidiſſet
aliquando manaturum eſſe in Eccleſiam illud
ipſum ſcandalum, quod antea manare conſue-
verat ex fonte Propinquorum, id tamen non
ſufficit ad hoc, ut diſpoſitio, quæ facta non
fuerit, haberi debeat pro facta, neque hæc ar-
gumentatio ducta ab opinativa veriſimilitudine
prohibitionis à Legiſlatore faciendæ, ſi de ejus
neceſſitate cogitaſſet, congruit interpretationi
iſtiuſmodi Legis, quæ cum tendat ad præſcri-
bendam certam normam agendi, debet ſimili- 287
ter eſſe omninò certa apud omnes, certumque
præſeferre ſubjectum prohibitionis, non autem
vagari in incertum, prout eveniret, ſi nimium
vario ſingulorum hominum judicio, ac opinio-
ni reſervatum eſſet facere judicium de eo, quod
Legiſlator fortaſſe fuiſſet conſtituturus, ſi de
tali caſu cogitaviſſet, quemadmodum obſervat
Caſtropal. tract. 3. diſput. 5. punct. 3. §. 3. nu. 2.

Præter objectionem præcipuam, quam hacte-
nùs refutavi, conſiderabam, opponi etiam
poſſe, quod Bulla, ubi agit de Perſonis in lo-
cum

Digitized by Google

cum Conſanguineorum adſcitis, non videtur
reſtricta ad cooptationem in Familiam, & agna-
tionem Pontificis, ſed habere reſpectum cujuſ-
cumque modi, per quem perſona extranea
adhibeatur, vel tractetur inſtar Conſanguinei,
inquit enim in §. 2. = *Nec à nobis, nec ab ullo
Romanorum Pontificum Succeſſorum noſtrorum
ad favorem noſtrorum, ſive ſuorum reſpectivè Fra-
trum, Nepotum, aliorumque quorumcumque
Conſanguineorum, ſeu Affinium, ſive illorum,
quos in locum Nepotum aliorumque Conſangui-
neorum per cooptationem in Familiam, aut ali-
ter adlegi, ſeu adſciſci contigerit &c.* Quoties
verò contingat Familiarem aliquem ita ſe peni-
tùs inſinuare in gratiam, & benevolentiam
Pontificis, ut ob hanc cauſam opimis ditetur
reditibus, quid aliud hoc eſſe videtur, quàm
occupare locum Conſanguineorum? Aliter
quidem quàm per cooptationem in Familiam,
ſed tamen per modum comprehenſum in ipſa
Bulla, quippè quæ, ut diximus, non ſolùm
reſpicit cooptationem Perſonæ extraneæ in Fa-
miliam, ſed præterea & generaliter complecti-
tur quemcumque alium modum, per quem Ex-
traneus adſciſcatur in locum Conſanguineorum.

Verùm ad hoc reſponderi poſſe puto, Legis-
288 latorem primo loco conſideraſſe exempla, quæ
ſuperioribus temporibus pluries acciderunt,
cooptationis ſcilicet Perſonarum de extranea fa-
milia in Familiam Pontificiam, quemadmo-
dum memoriæ proditum eſt, feciſſe *Pium II.*,
qui *Cardinalem Jacobum Ammanatum* vulgò
Papienſem in ſuam Familiam Piccolomineam
adſcivit: Julium III., qui Familiæ ſuæ de
Monte aggregavit Cardinalem Innocentium ob-
ſcuro loco natum adoleſcentem: Sixtum V. qui
Alexandrum Cardinalem de Montalto adlegit
in Familiam ſuam Perettam: Clementem VIII.,
qui Cinthium Cardinalem Paſſerum in Aldo-
brandinam Familiam tranſtulit: Paulum V.,
qui Scipionem Cardinalem Caffarellum Fami-
liæ Burgheſiæ adſcripſit: Innocentium X., qui
Camillum Cardinalem Aſtallium Familiæ ſuæ
Pamphiliæ cognomine decoravit, ac denique
Clementem X., qui Cardinalem Palutium Al-
bertonium in Alteriam Familiam vocavit.

At ſecundo loco præter hunc ordinarium mo-
dum cooptationis in Familiam Pontificiam con-
289 ſideraſſe videtur Innocentius, evenire etiam
poſſe, ut Pontifex Extraneum aliquem exci-
piat in ſuum Nepotem, vel Conſanguineum
ſine cooptatione in propriam Familiam, ſed
ſolùm ei conferendo Titulum ſui Nepotis, vel
Conſanguinei; Et hunc quoque caſum ſub ea
Conſtitutione comprehendere voluit: Cæte-
rum hoc manifeſtum eſt, quod juxta verba
Bullæ verificari oportet adlectionem, ſive ad-
290 ſcitionem in locum Nepotum, aliorumve Con-
ſanguineorum: id autem neceſſariò exigit ex-
ternam aliquam actionem vel declarationem,
ex qua talis qualitas producatur, ac talis con-
ditio in lege expreſſa perficiatur, proindeque
non poteſt ſolùm reſidere in animi affectione,
per hoc ſcilicet, quod Extraneus a Pontifice di-
ligatur, quaſi eſſet ſuus Conſanguineus; hæc
enim interna affectio, cujus conjecturam præ-
beant magna beneficia in extraneam perſonam
collata, non videtur eſſe poſſe ſubjectum conve-
niens Legi humanæ, & externæ.

Porrò eam, quam tradidi interpretationem,
confirmant etiam aliæ ejuſdem Bullæ partes,
nam ubique Pontifex hac verborum formula uti
conſuevit = *Conſanguinei, ſeu Affines, ſive veri,
ſive, ut præfertur, adlecti, & adſciti*. Debet
ergo probari adlectio perſonæ extraneæ in Con- 291
ſanguineum, & hoc genus adlectionis verifica-
ri oportet, vel in ea ſpecie, quam ſupra Ponti-
fex expreſſit (videlicèt cooptationem in Fami-
liam) vel in alia ſpecie, deſignata ſuperiùs ea
vocè, *vel aliter*, quæ tamen alia ſpecies debet
eſſe ſimilis expreſſæ, hoc eſt reſultanti ex ado-
ptione in Familiam, adeoque debet eſſe talis,
ut ei conveniat illùd genus adlectionis in nu-
merum Conſanguineorum. Id quod ſanè non
videtur poſſe affirmari de illo, qui quamvis ma-
ximè gratia, & favore valeat apud Pontificem,
nullo tamen titulo Conſanguinei fuerit ab eo de-
coratus.

Ex iis, quæ hactenùs dixi, ſatis demonſtratum
eſſe videtur, Domeſticos, & Familiares, ſive
Miniſtros Pontificis non eſſe comprehenſos ſub
Innocentiana Conſtitutione. At nihilominus
alia etiam addi poſſet ratio, qua id multò ma-
gis planum, & manifeſtum redditur. Propriè
enim Succeſſores Pontifices non obligantur ea
Lege ab Innocentio XII. edita ex vi, & autho- 292
ritate ipſius Legis, cum par in parem nequeat
exercere imperium, ut habetur *in cap. Propoſuit
de conceſſ. Præbend. & in cap. Innotuit. de elect.*,
ſed ideo quidquid in ea Conſtitutione ſancitum
eſt ſervare tenentur Pontifices Succeſſores, quia
& dum Cardinales creati fuere, & poſtquam
ad Sacroſanctam Petri Sedem evecti ſunt, Jura-
menti, votique religione interpoſita Deo Opti-
mo Maximo promittunt, ſe inviolatè obſerva-
turos ea, quæ in memorata Conſtitutione præ-
ſcripta ſunt. Per hoc autem fit, ut quod erat
materia, & ſubjectum Legis, evadat deinde
materia, & ſubjectum Juramenti, ac Voti, quo
quidem obſtringuntur ipſi Pontifices, non ſecus
ac ceteri quicumque privati, cum Legi Divinæ, 293
ad quam pertinet obſervatio Jurisjurandi, & Vo-
ti, non minus Pontifex, quam alii omnes, ſub-
jectus ſit, ut docent Canoniſtæ *in cap. 1. de
Conſtit., & præſertim Butr. num. 10., Abb. n. 7.,
Felin. num. 13. idemque Butr. & Abb. in Cap.
Quanto num. 8. verſ Ex quo i fertur de Jureju-
rand., Felin. in Cap. Conſtitutus num. 18. de
reſcript.*

Cum igitur controverſia, quæ nunc exami-
natur, ſit potius decidenda juxta regulas, quæ
de juramento, ac de voto conſtitutæ ſunt, nemo 294
eſt, qui ignoret, obligationem ex Juramento,
votoque proficiſcentem, non pati latiorem in-
terpretationem, nec extenſionem de caſu ad
caſum, etiamſi eadem vigeat ratio; ſed obligatio-
nis vinculum coerceri intra limites ſignificatio-
nis magis propriæ, & rigoroſæ verborum, qui-
bus

bus conſonam fuiſſe cenſetur mentem Jurantis,
ac voventis, cum veriſimile ſit, eum voluiſſe
obligare ſe quam minimum potuit, ut ſequen-
tes regulam traditam *in leg. quidquid adſtringen-
dæ ff. de verbor. obligat.* ibi = *quidquid adſtrin-
gendæ obligationis eſt id niſi palam verbis expri-
mitur, omiſſum eſt* = de Juramento tradunt *Ar-
chidiacon. in cap. nequit. 22. quæſt. 2., Abb. in cap.
Cum Clerici in fin de verbor ſignificat., & in cap.
Clericus de jurejuran., Spad. conſ. 97. num. 14.
lib. ... Svarez. de Religion. to. 2. lib. 2. cap. 32. n. 70.
& conſult. 22. num. 26., Panimoll. decis. 172. n. 42.
tom. 3., Capyc. latr. conſult. 49. num. 58. & 61.,
Rot. deciſ. 15. num. 7. coram Ludoviſ., & dec. 156.
num. 6. coram Dunoz. Sen.* Et de voto notant
Canoniſtæ *in Cap. Literaturam de Vot. & in cap.
non ſolùm de regular. in 6., Fagnan. in cap. Ex-
plicari num. 25. de obſerv. jejunii, Sanchez. ad
præcept. Decalog. lib. 6. cap. 2 num. 28., Panimoll.
deciſ. 172. num. 42. tom. 3. cum aliis copiosè rela-
tis apud Svarez. de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 7.
per tot.*

Quamobrem quidquid ſit an ex aliis rationibus
debeat Pontifex abſtinere ab augendis ſuis Do-
meſticis, & Familiaribus ultrà meritum, vel
pecuniâ ad Cameram Apoſtolicam ſpectante,
vel Beneficiis, aut Penſionibus Eccleſiaſticis,
& aliter faciens nequiter faciat (quod in præ-
ſentem diſcuſſionem non cadit) hoc tamen cer-
295 tum erit eum ad hoc non obligari præciſæ ex vi
juramenti, & voti emiſſi de obſervanda Con-
ſtitutione Innocentiana, utpotè loquente de
perſonis omnino diverſis Familiaribus, & Do-
meſticis, ut diſtinguit *Gregorius IX. in cap. Cle-
ricus de jurejurand.* ubi ait Clericum, qui jura-
vit ſe Statuta Eccleſiæ edita ſervaturum, teneri
quidem aliundè ad obſervandum quoque Statu-
tum poſtea editum, ſed tamen ad id non tene-
ri ex vi emiſſi Juramenti, quod referebatur ad
Statuta jam edita, idque etiam docet *S. Thom. 2. 2.
quæſt. 98. artic. 2. ad 4.*, ibi = *Canonicus, qui jurat
ſe ſervaturum Statuta edita in aliquo Collegio, non
tenetur ex juramento ad ſervandum futura, niſi
intenderit ſe obligare ad omnia Statuta præterita,
296 & futura; tenetur tamen ea ſervare ex ipſa vi
Statutorum, quæ habent virtutem coactivam.*

Hæc autem noſtra aſſertio roboratur etiam ex
facto. Cum enim re ipſa conſtet, aliquem Pon-
tificem, qui Bullæ Innocentianæ præſcriptum
297 ſolemni ritu juraverat ſe obſervaturum, nihilo-
minus alicui ſuo Familiari contuliſſe Beneficia,
& Penſiones Eccleſiaſticas in quantitate exce-
dente normam in ea Bulla conſtitutam circa
Conſanguineos Pontificis, vel in ejus Familiam
cooptatos, utique hoc ipſum factum (dubita-
tione alioquin vertente circa jus) magno argu-
mento eſt, non comprehendi tales perſonas ſub
ea Conſtitutione, cum exiſtimari nequeat eum
Pontificem violare voluiſſe fidem ſuam, quam
298 Deo obligaverat publico Juramento, & Voto,
adeoque tam graviter duplici diverſa ratione
peccaſſe contra virtutem Religionis, cum duo in-
299 ter ſe diſtincta, ac diverſa ſint vincula voti, &
jurisjurandi ſuper eadem re emiſſi, ut probant
*Azor. Inſtitut. moral. lib. 2. cap. 10. q. 2. §. Alii
tamen, Enriquez. lib. 5. de pænitent. cap. 5. n. 6.,
Sanchez. de Matrimonio libr 7. diſputat. 27.
num. 26.*

Plurimum quoque ad rem noſtram facit ex-
emplum deductum ab alia Conſtitutione *San-
cti Pii V.* de non infeudandis Caſtris ad Came- 300
ram Apoſtolicam quomodolibet devolutis, vel
devolvendis, quam pariter Conſtitutionem ob-
ſervare, tum Cardinales, tum Summi Pontifi-
ces juramento, votoque edito promittunt. Etſi
autem par, & eadem ratio, ob quam prohibe-
tur nova infeudatio Caſtrorum procul dubio lo-
cum ſibi vindicet tam in caſu, quod d. Caſtra ad
Cameram Apoſtolicam revertantur ob lineam
finitam ſivè expirationem præcedentis Inveſti-
turæ, quàm in caſu, quo illa ad eandem Came-
ram redeant ex titulo, & cauſa confiſcationis
factæ ob delictum Feudatarii; nihilominus po-
ſteriorem hunc caſum non cenſeri comprehen-
ſum ſub memorata Conſtitutione, pro veritate
conſultus reſpondit *Spada conſ. 16. lib. 1.*, ea
præcipuè motus ratione, quod *Bulla Piana* ſtri-
ctè intelligenda ſit juxta propriam ſignificatio-
nem verborum, & uſitatum loquendi modum,
quo inſpecto, vox *devolutionis* diverſa eſt a voce
confiſcationis. Idque ipſum quoque declarave-
rat *Gregorius XIII. in Conſtitutione 6. §. 8.* quas
commemorat *Fagnanus in Cap. Ex parte n. 8.
de Feud.*

Potiori igitur jure dicendum erit, Conſtitu-
tionem Innocentii XII. non comprehendere Fa- 301
miliares, & Miniſtros Pontificis; nam profe-
ctò juxtà communem loquendi morem, & uſi-
tatam verborum ſignificationem, cui inhæren-
dum eſt in interpretatione Legis, multòque
magis Juramenti, & Voti, nemo intelligit ve-
nire eos, qui alterius ſervitio, vel miniſterio
addicti ſint. Unde nullus certe eſſet [ut opinor]
qui judicaret violatorem Juramenti Epiſcopum 302
illum, qui cum juraſſet, ſe nihil Eccleſiaſtico-
rum proventuum daturum Conſanguineis ſuis,
vel in locum Conſanguineorum adſcitis, tamen
eoſdem proventus liberalitèr contuliſſet in Fa-
miliarem ſuum, quidquid ſit, an alia de cau-
ſa, alioque reſpectu eum peccaſſe dicendum
eſſet.

Hæc ſunt momenta rationum, quibus addu-
cor, ut credam, Familiares Pontificios, qui nec
Conſanguinei verè ſint, nec in eorum locum
adſciti, non comprehendi ſub Conſtitutione
Innocentii XII., ſed tamen expedire videtur,
ut à Sanctiſſimo Domino Noſtro nova edatur
Conſtitutio ad effectum comprehendendi etiam
prædictas perſonas, quemadmodum in ſimili
quæſtione reſpondit *Joan. Andr. in cap. Odia
num. 10. de regul. Jur. in 6.*, ubi cum exami-
naſſet articulum, an Canonici ſcienter in Epi- 303
ſcopum eligentes mutilatum, vel Bigamum,
vel excomunicatum, incurrant ipſo jure pœ-
nas inflictas ab *Innocentio III. in Concilio Late-
ranenſi*, de quibus *in cap. Cum in cunctis de
elect.* in hæc verba concludit = *Puto, quod Ca-
nonicus iſte non incurrit ipſo jure pœnas ipſas
Con-*

Concilii Lateranenſis. Et puto, quod Papa de jure conſultus ſic declarando reſponderet. Æquum tamen eſſet, quod illas pœnas prorogaret ad alias indignitates, etiam ibi non expreſſas propter rationis identitatem.

ARGUMENTUM.

In hac Diſſertatione agitur de Jure adſtandi Summo Pontifici in Throno ſedenti ad Urſinam, & Columnenſem Familiam ſpectante, & quæritur; An extinctâ lineâ Ducum Brachiani, qui hoc clariſſimo honore fruebantur, extinctum quoque in Familia Urſina hujuſmodi Jus videatur? ſeu potius in illud Philippus Bernardus Urſinus Gravinæ Dux ſuccedere debeat? Libratis hinc indè rationum momentis pro veritate reſpondetur, Excellentiſſimum Gravinæ Ducem, ejuſque Deſcendentes tali honore potiri debere, adjectâ tamen conditione, quod Romæ Palatium, & Feudum in Eccleſiaſtica Ditione acquirat. Explicatur natura ejuſdem Juris honorifici, & oſtenditur, illud in hiſce Familiis præclariſſimis omnium, & potentiſſimis repræſentare univerſum Romanorum Baronum Ordinem, qui priſcis temporibus unà cum Præfecto, Senatore Urbis, Vexillifero, Regum Oratoribus, Pontificis Conſanguineis, & Exteris, ſupremiſque Principibus pro tutela, & cuſtodia Apoſtolici Solii vigilantes ſemper adſtabant. Hac occaſione raptim ſermo habetur de antiquitate, nobilitate, potentia, & opibus celeberrimæ Urſinæ Familiæ. Nonnullæ ex Regiis, & Supremorum Principum cognationibus recenſentur. Illuſtres Viri, qui ad altiſſimos Eccleſiaſticæ, & ſecularis Dignitatis gradus fuerunt evecti, Copiarum Duces, & Exercituum Imperatores, qui ſæpiſſimè à Summis Pontificibus, aliiſque Principibus eorum auxilio acciti, ubique Terrarum militari gloriâ floruerunt, indicantur. Celebratur ſupra omnes Eminentiſſimus, & Reverendiſſimus Frater Vincentius Maria Ordinis Prædicatorum Archiepiſcopus Beneventanus, poſtea Sum. Pont. Benedictus XIII. pauciſque ejus fortitudo in vindicanda Eccleſiaſtica diſciplina, pietas in reſtituendo Templis nitore, & Domui Dei decore, charitas erga pauperes, & egenos, & in reſtauranda Beneventana Civitate terræmotu labefactata, gloria demùm, quâ plures Eccleſias feliciter gubernavit, extollitur. Monumenta Summorum Pontificum, quibus præclara facinora ab Urſina Gente pro Sancta Romana Sede perpetrata commendantur, in medium afferuntur. Fœdera, & pactiones inter Reges, in quibus unà ſimul cum Supremis Principibus Urſina Familia fuit comprehenſa, & probatiſſimi Scriptores, quorum operibus conſtans, & perennis hujus Familiæ virtus, & amplitudo eſt conſignata, innuuntur. Deſcribitur Genealogia Ducum Urſinorum, & probatur, utramque ſtirpem Ducum Brachiani, & Gravinæ ab Joanne Comite Tagliacotii communi Aſcendente deſcendere, & honore adſtandi Pontificio Throno tàm Duces Brachiani, quàm Gravinæ antiquitùs gaviſos fuiſſe probè conſtituitur. Hujuſmodi gratiâ non peculiarem Ducum Brachiani Urſinam ſtirpem, ſed caput totius Urſinæ Familiæ honeſtatum fuiſſe demonſtratur. Enumerantur honores, ad quos Auguſtiſſimus Imperator, & Sereniſſima Venetorum Reſpublica Gravinæ Duces reſtituit. Suadetur deniquè validiſſimis rationibus, argumentis, & authoritatibus ab ultima antiquitate deſumptis, Ducem Gravinæ, ejuſque Deſcendentes, non ſolùm ob famam immortalium Familiæ Urſinæ meritorum, verùm etiam ob Supremæ Pontificiæ Majeſtatis decorem, quampluribus ſtipatam eſſe Proceribus decet, ad hunc honorem, à quo tamen nunquam deciderunt, reſtituendos eſſe. Et ut optimo Jure Baronum Romanorum Cœtum valeant repræſentare, Palatii in Urbe, & Feudi in Eccleſiaſtica Ditione acquiſitio præſcribitur. Tota res plurimis exemplis ab Jure petitis confirmatur, & quæ objici poſſent, facili negotio diluuntur.

DISSERTATIO III.

1 *In Summi Pontificis poteſtate ſunt Nobilitatis, & Dignitatum theſauri, &* num. 10.
2 *Et, quem vult, ſummis honoribus exornare poteſt.*
3 *Gratia reintegrationis ad jus honorificum adſtandi Summo Pontifici, ſedenti in Throno, utpotè ad juſtitiam diſtributivam pertinens, non eſt ſinè delectu, & libera proſsùs authoritate concedenda.*
4 *Jure honorifico adſtandi Summo Pontifici in Throno ſedenti; regnante* Alexandro VI., *gaviſus eſt Gentilis Virginius Urſinus, ac deinceps ceteri ejus Deſcendentes.*
5 *Gentilitium ſtemma, ſeù Genealogia præclariſſimæ* Urſinæ Familiæ *exponitur.*
6 *Honorificum jus adſtandi Summo Pontifici, in Throno ſedenti, radicatum in linea Ducum Brachiani. eâdem extinctâ lineâ, transferendum non videtur in lineam Ducum Gravinæ, nec comprehenſam, nec contemplatam in ejuſmodi Juris conceſſione; ſed vid.* num. 64.
7 *Tale jus exercentes repræſentant cœtum Romanorum Baronum, qui, velut Tutores, & quodammodo Cuſtodes Throni Apoſtolici, ſemper ejus incolumitati invigilent,* & num. 15. 80. & 88.
8 *Quæ autem ad jus ejuſmodi aſſequendum requirantur,* vid. num. 8.
9 *Carens qualitate requiſita, ad idem jus aſſequendum & ob abſentiam obire non valens munera illi injuncta donandus eo non eſt,* & n. 88.
10 *Summus Pontifex in conferendis bonorum, & dignitatum theſauris utitur jure ſuo.*

I 11 *In*

11 In conceſſione Juris honorifici Supremus Princeps facilior eſſe debet, ubi temporis, dignitatis, ac meritorum ratio ſervetur, & num. 88.

12 In Romani Pontificis poteſtate duo ſunt gladii, ſpiritualis, ſcilicet, & temporalis.
Uterque autem figuratur à Perſonis circumdantibus Pontificium Thronum, ibid.

13 Duo Cardinales aſſiſtentes Pontificio Throno, figurant duos Levitas, Arcum cuſtodientes.

14 Præſulum corona, ſedentium a ſiniſtris Pontificii Throni figurat ſpiritualem gladium.
Materialem verò repræſentat ſtatus ſecularis Principum à dextris manentium, ibid.

15 Romani Pontifices Principibus ſecularibus conceſſerunt a dextris Pontificii Throni manere, non autem ſedere.

16 Principis Regale Solium, culmen appellatur.
In eoque ſedens Princeps, circumſtipari debet Proceribus, ejus poteſtatem, & Gentes ipſi ſubjectas repræſentantibus, ibid.
Ipſoſque numero plures eſſe decet num. 17.

17 Fama Domini creſcit ex ornatu, & claritate Servientium.

18 Pontificio Throno adſtantes Principes, plures eſſe debent, & num. 88.

19 Pontificio Throno, præter Præfectum, ac Senatorem Urbis, priſcis temporibus adſtare conſueverant Vexillifer, Regum Oratores, Regnantis Pontificis Conſanguinei, aliique exteri Principes, & plures è Romanorum Baronum ordine.

20 At deindè inſtitutum eſt, ut eidem Throno adſtarent capita Familiarum Urſinæ, & Columnenſis, veluti univerſum Baronum ordinem repræſentantia.

21 Ducum Brachiani extincta linea, Pontificio Throno adſtat dumtaxat Dux Paliani Magnus Comeſtabilis Columna.

22 Cappellæ Pontificiæ Eccleſiaſticas functiones decorè celebrari convenit, antiquis ſcilicet ſervatis Inſtitutis.

23 Ut in læta gente gloria, ſic in illius diminutione contritio Principis.

24 In Duce Gravinæ capite, & reliquo ex Urſina Familia æquum valdè oſtenditur, ut honorificum jus adſtandi Pontificio Throno conſervetur, & num. 25., & ſeq.

25 Aviti honores faciliùs ab illuſtribus Familiis retinentur, quàm in eas inferantur.

26 Præſertim quum validiores pro iis retinendis adſunt tituli.

27 Principes viros Pontificio Throno adſtantes, nobiliſſimos, & præclariſſimos eſſe oportet.

28 Familiæ Urſinæ genealogica hiſtoria a Sanſovino conſcripta.
Ejuſdem Familiæ eximia decora exponuntur num. 29., & ſeq.

29 Antiquitas pretium addit nobilitati.

30 Regia flumina quo remotiora ſunt a ſua origine, eò majori aquarum copia redundant.
Sic etiam illuſtres Familiæ eò ſunt clariores, quò remotior, a noſtra cognitione earum eſt origo, ibid.

31 Nobilitas opibus in ſuo fulgore ſe ſubſtentat.

32 Fortes creantur fortibus.

33 Virtus, quæ nobilitati initium dedit, in Poſteros transfuſa præſumitur.

34 Generis virtus nobilitas eſt.

35 Gravinæ linea ex Urſina profecta oſtenditur, & num. 36., & ſeq.

36 Gentilitium ſtemma ex authenticis erutum documentis, Familiæ originem ſatis probat.

37 Brachiani, & Gravinæ lineæ ex eodem communi ſtipite profectæ.

38 Scriptoribus ex profeſſo agentibus de alicujus Familiæ origine plena fides adhibenda.

39 Familiæ Gravinæ eadem origo cum Urſina, & num. 40., & ſeq.

40 Familiæ identitas ex admiſſione ad nobilitatem rectè probatur.

41 Item ex rebus judicatis.

42 Familiæ identitas ex rebus judicatis ſuperlativè probatur, & quidem ad effectum vindicandi Bona ab Heredibus extraneis ultimi gravati, tùm etiam a Tertiis.

43 Eáque magis ad effectum retinendi jura honorifica, eidem Familiæ conceſſa.

44 Nobiles, & ingenui ſibi rationabiliter honores arrogant.

45 Ad honores obtinendos maximè valet Majorum commendatia.

46 Ex nobilium Familiarum dignitate ſplendor nedum, atque ornamentum, ſed robur accedit Principatui.

47 Majorum merita Poſteris prodeſſe oportet.

48 Maximè pro retinendo jure honorifico, quaſi in vim immemorabilis Majorum poſſeſſionis, & num. 52.

49 Majores ex Urſinorum Familia ab immemorabili quaſi tempore nuncupati ſunt Principes Solii.

50 Duces Gravinæ, qui ad gradum adſtandi Pontificio Throno aſcenderunt, plures referuntur.

51 Teſtimoniis Magiſtrorum ceremoniarum in re, ad eorum munus pertinente, maxima eſt authoritas.

53 In adipiſcendis Patriæ honoribus præferendi ii ſunt, quorum Majores publicis honoribus fuerunt decorati.

54 In Primogenituris datur poſſeſſionis continuatio Primogenitis deinceps ſuccedentibus.

55 Ad Jus honorificum in Familiam illatum quilibet ex ea, ſi cetera non deſint, jus proprium habere dicitur, & nu. 59., & 60.

56 Principis tot videntur conceſſiones, quot ſunt perſonæ in gratia contemplatæ.

57 Negligentia Majorum, qui non curaverint exercitium Juris honorifici, in eorum Familiam illati, poſteris nocere nequit.

58 Quæ non a Patre, ſed a genere, Civitate, a rerum natura tribuuntur, ea Poſteris incolumia manere debent.

60 Honorifica Familiarum jura rectà vià in omnes tranſeunt.

61 Honorifica Familiarum jura, poſt longiſſimum etiam tempus a Succeſſoribus per viam ſul-

Digitized by Google

ſaltem reintegrationis repeti poſſunt, & num. 63.

62 *Reintegratio ad nobilitatem, & ſedilia Nobilium Succeſſoribus concedi ſolet.*

64 *Jus honorificum adſtandi Pontificio Throno non fuit ita privativè conceſſum Lineæ Ducum Brachiani, ut penitùs excluſæ fuerint ceteræ lineæ, & præſertim illa Ducum Gravinæ.*

65 *Juris honorifici exercitium licèt actu penes unum, tamquam caput Familiæ reſideat, habitu tamen penes alios de eadem Familia eſſe poteſt.*

66 *In ſucceſſione jurium honorificorum ordo fideicommiſſariæ, & feudalis ſucceſſionis ſervandus eſt.*

67 *In fideicommiſſis ordinatis, vel in conceſſione Feudi facta favore alicujus Familiæ in genere, ordine ſucceſſivo veniunt omnes de Familia.*

68 *Jus honorificum in aliquo ex linea jam diviſa reſidens, ejus linea extincta, reviviſcit in alio alterius lineæ.*

69 *Jura præminentialia, & honorifica, ordine quodam ſucceſſive primogenituræ deferuntur.*

70 *De juribus merè honorificis ubi agitur, vocati cenſentur omnes quoque deferentes eadem arma, & cognomen, non ſolùm de effectiva, ſed etiam de contentiva Familia tàm proxima, quàm remota.*

71 *Jura ſepulchralia apud omnes de Familia conſervantur.*

72 *Juſpatronatus facilè ad omnes de Familia porrigitur*, & num. 74.

73 *Juſpatronatus honorificum jus eſt.*

74 *Juſpatronatus benignum expoſcit interpretem, & faciliùs, quàm fideicommiſſa, conſervatur.*

75 *Jura honorifica faciliùs ad omnes de Familia protrahuntur, quum nullus concurrit vel tamquam proximior, vel ex peculiari alio titulo.*

76 *Jus honorificum adſtandi Pontificio Throno eò magis congruit Duci Gravinæ, utpotè qui alias etiam retinuit dignitates, capiti Familiæ Urſinæ collatas.*

Maximè autem quia per rem judicatam declaratus fuit Succeſſor in ejuſdem Familiæ fideicommiſſis antiquiſſimis, num. 77.

77 *In decernenda retentione Bonorum, rigidiori cenſurâ, quàm jurium honorificorum proceditur.*

78 *Jura honorifica faciliùs tranſmittuntur ad illos de Familia, præſertim, quando hæredes ſunt Bonorum.*

79 *Ex Aulæ Romanæ uſu, honores, & præminentiæ faciliùs tranſmittuntur ad illos de Familia, præſertim Hæredes Bonorum; hicque uſus ſervandus eſt.*

80 *Urſini, & Columnenſes Principes Pontificio Throno adſtare conſueverant non uti de linea Ducum Brachiani, vel Ducum Paliani, ſed uti capita Domorum Urſinæ, & Columnenſis.*

81 *Et uti capita earumdem Domorum aliis etiam negotiis præpoſiti fuerunt.*

82 *Urſina, & Columnenſis* Familia *quoad jus adſtandi Pontificio Throno contemplatæ cenſentur collegiativè, & inſtar alicujus Univerſitatis, ſive politici corporis, repræſentati per earum caput.*

83 *Primogenituræ ordinatæ favore Primogeniti plurium linearum, aut Familiarum, collectivè contemplatarum, non expirant extinctâ lineâ Primogeniti primo loco admiſſi, ſed gradatim ad omnes deferuntur.*

84 *Jus honorificum faciliùs defertur, & conſervatur penes omnes de Familia, & lineas collectivè contemplatas.*

85 *Obſervantia in jurium honorificorum, & præeminentialium quæſtionibus optima cenſetur interpres.*

Præſertim, quum non conſtat de initio, & forma certa, num. 86.

86 *Conſuetudo ex actibus, ex quibus initium habuit, modum, & formam debet recipere.*

87 *Honorificum jus adſtandi Pontificio Throno non congruit ei, qui Palatium Romæ non habeat, ubi reſidere queat, nullumque in Ditione Eccleſiaſt. Feudum poſſideat*, & n. 88.

89 *Duci Gravinæ non aliter concedendam eſſe gratiam adſtandi Pontificio Throno Author concludit, quàm adjectâ conditione illâ: modò Romæ Palatium, & in Statu Feuda adquirat.*

ETSI gratia conceſſionis ſivè reintegrationis ad jus honorificum adſtandi Summo Pontifici ſedenti in Throno, quam petit Excellentiſſimus D. Don Philippus Dux 1
Gravinæ, & inclytà Urſinorum gente, nullum præſeferat melius patrocinium, quàm ipſius Pontificis clementiam, & liberam voluntatem, *ſic* enim, ut legitur in *lib. Eſter. cap. 7. ſic honorabitur, quemcumque voluerit Rex honorare*: in ejus quippè poteſtate cum ſint nobilitatis, & Dignitatum theſauri, *Bald. in cap. 1. tit. quis dicatur Dux, Amaya in leg. final. cap. 3. num. 23. Cod. de Decurion. lib. 10., Valenz. conſ. 82. n. 23., Ann. alleg. 57. num. 2., & allegat. 130. num. 3., Mierez. de majorat. part. 1. quæſt. 26. num. 114., Arnyſeut de jur majeſt. lib. 2. cap. 3.*, cum aliis *apud Pegaſ. ad ordinat. Reg. Portugall. tom. 1. lib. 1. tit. 2. §. 12. num. 40. & ſeq. fol. mihi 424., Antunez. de Donat. tom. 1. lib. 1. cap. 1. ſub n. 7., Chriſtineus deciſ. Belg. Volum. 1. dec. 145. n. 45., Rota coram Royas dec. 129. in fine*, poteſt, quem
vult ſummis honoribus exornare, ad *Text. in* 2
leg. 1. Cod. de Metropol., Beryto lib. 11., Loffred. conſ. 39. num. 1., & ut ait *Marcus Terentius* Eques Romanus ad *Tiberium Imperatorem* apud *Tacitum annal. lib. 5.* = *non eſt noſtrum æſtimare, quem ſupra ceteros, & quibus ex cauſis extollas, tibi ſummum rerum judicium Dii dedere* = nihilominùs ſub Imperio ſapientiſſimi Principis, qui eam dumtaxat ſui arbitrii cauſam ſibi conſtituit, quam Jus, & æqui, bonique ratio præſcribit, idcircoque vult tales, *provehere, ut, quoties Procerem ſuum dignatus fue-*

*rit inſpicere, toties videat ſe recta Judicia ha-
buiſſe, Caſſiodor. variar. lib.4. Ep ſtol.3.*, ut pru-
denti judicio, & juſtâ ratione id conceſſum iri
videatur, juſſus ſum inquirere, ac pro verita-
te coram Illuſtriſſima iſta Congregatione, huic
Cauſæ cognoſcendæ deputata, exponere mo-
menta rationum, quibus Clementiſſimus, ac
juſtiſſimus Princeps ad hanc gratiam benignè
3 elargiendam, vel ad illam juſtè denegandam
moveri queat; eadem enim utpotè pertinens ad
juſtitiam diſtributivam, quæ ſuum habere de-
bet medium rationis, non eſt ſinè delectu, &
libera prorsùs auctoritate concedenda, ex *Div.
Thoma 2.2. quæſt.61. artic.3.*, *Albert. Bolognet.
in tract. de Lege, Jure, & æquitate cap.3. n.5.*,
*Tiber. Gumbarut. in diſcurſ. politic. cap. de Ju-
ſtitia conveniente Principi*, *Lel. Zecch. lib.1. de
Princip. cap.6. num.19.*, *Simanch. de Republic.
cap.21.*, *Kinkner. eodem tract. diſp.19. in prin-
cip.*, *Bodin. de Republic. lib.5. cap.540. & ſeqq.*,
*Jo. Chochier. lib.2. theſaur. aphoriſmor. politic.
cap.3.*

Injuncto itaque mihi muneri manum admo-
vens in nonnulla primo aſpectu incido ſuaden-
tia, præfato D. Duci Gravinæ hoc Jus honori-
cum impartiendum minimè eſſe, ipſe enim il-
lud veluti ſuum, & à Majoribus ſuis ad ſe tranſ-
miſſum nullo juſto titulo repetere hodiè poſſe
videtur. Nam quoad longiſſimè poteſt mens
mea reſpicere ſpatium præteriti temporis, &
4 memoriam rerum recordari ultimam, inde
uſque repetens, video, Gentilem Virginium
Urſinum Dominum Brachiani, regnante Ale-
xandro VI., adſtitiſſe in Pontificio Throno, *Sum-
mario num.5. lit. I. & L.*, ac deinceps ceteros
ejus Deſcendentes Primogenitos, quorum po-
ſtremus fuit clar. mem. Dux Flavius Urſinus ex
linea Ducum Brachiani, eodem honore, tam-
quam præcipuo d. lineæ, exornatos fuiſſe, ut
ex *Summario numer.1. uſque ad 6.*; Ille autem
Gentilis Virginius erat Pronepos Joannis Urſini
5 Comitis *di Tagliacozzo*, & communis Parentis
Caroli Avi ejuſdem Gentilis Virginii, ex quo
linea Ducum Brachiani, & Franciſci Præfecti
Urbis, ex quo illa Ducum Gravinæ, veluti a
communi ſtipite derivantur, ut ex gentilitio
ſtem nate Illuſtriſſimis PP. diſtributo, & latiùs
per plures Tabulas impreſſo apud *Imhoff. in Ge-
nealogia viginti illuſtrium Familiarum Italiæ ex
fol.307.*. Jus igitur iſtud diu poſt dd. linearum
6 ſeparationem radicatum in illa Ducum Bra-
chiani, eâdem extinctâ, transferri nequit in li-
neam Ducum Gravinæ quaſi in ejuſmodi Juris
conceſſione, nec comprehenſam, nec contem-
platam, ad *Text. in leg.1. Cod. de imponen. lu-
crativ. deſcript. lib.10.*, *Bellug. in ſpecul. Prin-
cip. cap.19. num.54.*, *Tamburin. de Jur. Abbat.
diſput.17. quæſt.2. ſub num.7. verſ. nam ſi privi-
legium tom.1.*, *R. P. D. Anſald. de commerc., &
mercat. diſc. 26. num. 36., & duob. ſeqq.*, &
R. P. D. Fattinell. reſponſ.21. num.6. tom.2.

Plurimùm etiam contra d. Gratiæ Petitorem ur-
7 get ejuſdem Juris honorifici natura. Etenim Pro-
ceres, qui a dextris adſtant Romano Pontifici Se-
denti in Throno, repræſentant Cœtum Romano-
rum Baronum, qui *velut Tutores, & quodammodo
Cuſtodes Throni Apoſtolici ſemper invigilent* ejus
incolumitati, ut ex Ceremoniali *Paridis de
Graſſis* advertit *D. Juſtinianus Chiapponus in ſuo
Voto ſignato lit. B.* Quamobrem oportet, illos
eſſe de numero; & ordine Principum Virorum 8
Urbis, in ea poſſidentium Palatium, in quo
reſideant, ut ſic parati ſemper ſint ad obſequia
Summo Pontifici exhibenda, eoſdemque in
Ditione Eccleſiaſtica obtinere Caſtra, & Feu-
da, quorum Dominatu ipſis tribuatur qualitas
Romanorum Baronum, quibus injuncta eſt tu-
tela, & cuſtodia Throni Apoſtolici; hæc au-
tem expleri nequeunt ab Exteris, atque com-
morantibus extra Principatum, qualis cenſen-
dus eſt D. Dux Gravinæ, cujus linea a tribus fe-
rè ſeculis ſeparata a communi ſtipite Urſinorum
de genere Romano, lares transtulit in Regnum
Neapolitanum, in Urbe domicilium non re-
tinuit, nullum in ea Palatium habet, in
quo reſidere valeat, nulla denique in Ditio-
ne Eccleſiaſtica poſſidet Feuda, ob quæ Baro-
num Romanorum Ordini accenſeri queat,
proindeque donandus minimè videtur hoc Jure 9
honorifico utpote carens qualitate pro eo aſſe-
quendo requiſita, & ob abſentiam obire non
valens munera illis injuncta, ut de primo eſt
*Text. in leg. ſi duas 6. §. Excedere ff. de excuſat.
Tutor.*, *leg. ex eo 43. ff. de milit. Teſtam.*, *Jaſon.
in Leg. filius a Patre §.1. num.3. & 4. ff. de liber.
& poſt.*, *Menoch. conſ. 905. num.11.*, *Anton.
Faber. in Cod. lib.9. tit.30. definit.9. num.10. in
allegat.*, *Cyriac. contr.687. num.31., & ſeq.*,
*Rot. in Collect. deciſ. ac Rer. judicat. apud Bal-
ducc. tit de prælat. deciſ.16. num.11.* & de ſe-
cundo ait, *Baldus in Authent. Non omninò
num. 22. Cod. ne Uxor. pro Marit. Alex. in addit.
ad Bartol in leg. Cunctos Populos in 3. quæſt.
princip. num.23. lit. H. Cod. de Sacros Trinitat.*,
Abb. conſ.13. num.8. & 9., *Ruger. conſ.9. n.72.
lib.2.*.

Quamquam verò primo oculorum conjectu,
hæc contra D. Ducem Gravinæ urgere videan-
tur; nihilominus plura, & quidem validiora
ſtant pro eo momenta rationum, ob quas Sum-
mus Pontifex propenſior eſſe debet ad petitum
illi honorem indulgendum. Agitur enim de 10
Jure merè honorifico, ex cuius conceſſione,
quoties nec publicum, nec privatum ullum præ-
judicium promanat, Supremus Princeps, in
cujus poteſtate, Honorum, & Dignitatum the-
ſauros eſſe dictum eſt §.1., in illis conferendis
utens Jure ſuo, *de Ponte conſ.7. num.1. & num.6.
lib.2.*, *Pegaſ. ad Ordinat. Reg. Portugal. tom.1.
lib.1. tit.2. §.12. Gloſ.49. num.41. fol. mihi* 424. 11
id unum proſpicere debet, ne inconſultò eos
conferat, videlicet præter temporis, atque ho-
neſtatis rationem, vel in Perſonas immeritas il-
los effundendo, nam ſi temporis, ac Dignitatis,
& meritorum ratio ſervetur, faciliorem in eiſ-
dem decernendis eum eſſe oportet, per ea, quæ
tradunt *Capyc. Latr. conſult.50. num.21.*, *de Luc. ad
Franch. deciſ. 357. num.3. juncto num.2. §. Alii*

di-

Digitized by Google

dicunt, *Revertar. deciſ.428. in fin.*, hunc caſum
diſtinguendo ab alio, in quo ex tali admiſſione
ad honores Tertius læderetur, ut apud *Valenz.*
conſ.90. num.196., *Capyc. latr. conſult.13. n.77.*,
Carol. Anton. de Luca de lin. legal. lib.1. art.25.
num.19. ad fin., *& ad Franch. deciſ.207. num.4.*
Quod autem temporis, & meritorum juſta ra-
tione ſervata iſtiuſmodi Juris honorifici conceſ-
ſio, ſive reſtitutio hodie poſtuletur a D. Duce
Gravinæ ſuaderi videtur, tum ex qualitate gra-
tiæ, tum etiam ex dignitate Perſonæ, tum
denique ex circumſtantiis, ac ſtatu rerum, in
quo illa petitur. Etenim ad Pontificii Throni
Majeſtatem pertinet illum plurium Procerum,
atque Principum Virorum, Summo Pontifici
adſtantium, corona exornari: Quod cum de-
ceat omninò, congruere etiam videtur, ho-
norem hunc præfato D. Duci, veluti præcipuo
quodam Jure eſſe deferendum. Nec denique
gratia in hanc ſi certus eidem adjiciatur modus
remorari debent argumenta pro ea denegandâ
ſuperius adducta.

Rem igitur ordiendo a prima aſſumpti parte,
12 *in Extravag. unam Sanctam de Majorit.*, *& obed.*,
Evangelicis dictis inſtruimur, in Romani Pon-
tificis poteſtate duos eſſe gladios, ſpiritualem
videlicet, & temporalem, utrumque verò figu-
rari a Perſonis circumdantibus Pontificium
Thronum, obſervat *Paris de Graſſis in ſuo Ce-*
remoniali relat. in d. Voto Domini Chiapponi
13 *lit. B.*, inquiens, quod duorum S. R. Eccleſiæ
Cardinalium *Diaconorum aſſiſtentium comitatus*,
Solium ipſum obſervantium tamquam duorum Le-
vitarum Arcam cuſtodientium; & frequens,
ac religioſa Præſulum corona ſedentium a fini-
14 ſtris, figurat ſpiritualem gladium, qui ab Ec-
cleſia exercetur; materialis verò gladii, qui
ut in *d. Extravag.* ſubjicitur Spirituali, & pro
Eccleſia tuenda exercendus eſt, ſignum exhibet
ſtatus ſecularis Principum, quibus Romani Pon-
tifices a dextris *manere conceſſerunt ea tamen*
conditione adjecta, ut ſemper ſtare deberent,
nunquam ſedere poſſint; Quod propterea ſic inſti-
15 *tutum fuit, ut ipſi, quos armatos juxta Thronum*
eſſe, ſedulò oportet, velut Tutores, & quod-
ammodo Cuſtodes Throni Apoſtolici ſemper invi-
gilent. Quemadmodum itaque Princeps Regni
16 Dominus, *ut in Leg. Deprecatio 9. ff. ad Leg.*
Rhodiam. de jactu, ſedens in Culmine, quo no-
mine ejus regale Solium appellatur *in leg. bene*
a Zenone Cod. de quadrien præſcript., *& in Canon.*
Principes 20. cauſ.23. quæſt.5., circumſtipari de-
bet Proceribus ejus poteſtatem, & gentes ipſi
ſubjectas repræſentantibus, *Petr. Bellug. in*
Specul. Princip. rubr.6. num.8. fol.26., *& illo-*
rum proceritas, *& honor non privatus Aulæ eſt*
ſed publicus, tendens in Supremæ Majeſtatis pu-
blicæ decorem, & ornatum, & ait *Salſed. in*
Theatr. Honor ad lib. 16. tit. 1. lib.4. recopil.
Gloſſ.33. num.59. eoſque numero plures eſſe
17 decet, cum ex ornatu, & claritate ſervientium
creſcat fama Domini, *Caſſiodor. lib.4. Epiſt.3.*,
Bellug. ad rubr.6. num.23., *Maurit. de Apicell.*
allegat.13. num.32. uſque ad fin., ſic etiam Prin-
cipes Viri, qui Pontificio Throno adſtantes re-
præſentant ejus temporalem Juriſdictionem, 18
plures eſſe debent, idque edocemur ex Libris,
& regeſtis magiſtrorum Ceremoniarum, qui-
bus compertum ſit, priſcis temporibus, præ-
ter Præfectum, ac Senatorem Urbis, Vexillife- 19
rum, Regum Oratores, Regnantis Pontificis
Conſanguineos, alioſque Principes exteros, plu-
res è Romanorum Baronum Ordine ad Solium
accerſiri conſueviſſe ut in foliis ſignatis *lit. A.*,
& ſeqq., *& Summario num.1.*, *& ſeqq.*, ne au-
tem, quod aliquando fortè evenerat, ut in
Summario n.5. lit. I. in fin., ſinè delectu, minores
etiam Barones in Solium deinceps obrepere
contingeret, inſtitutum fuit, ut Capita præcla-
riſſimarum, atque potentiſſimarum Familia- 20
rum Urſinæ, & Columnenſis, veluti repræ-
ſentantia univerſum Romanorum Baronum Or-
dinem, Throno Pontificio adſtarent, ut perſpici
poteſt ex dictis Libris, & regeſtis: Cum verò
jamdudum Præfectus, & Senator Urbis, ac
Vexillifer a Solio receſſerint, ſummaque reli-
gione Sanctiſſimorum Pontificum, carnem,
& ſanguinem ſuum minimè agnoſcentium, ad
illud non evocentur eorum Conſanguinei, & ex- 21
tincta linea Ducum Brachiani, in eo adſtet Ex-
cellentiſſimus dumtaxat Dux Palliani magnus
Comeſtabilis Columna tamquam caput Fami-
liæ Columnenſis: tum decor Eccleſiaſticarum 22
functionum in Cappella Pontificia peragenda-
rum exigit, ut decorè celebrentur, ſervatis ſem-
pè antiquis Inſtitutis, ad tradita per *Romaguer. ad*
Synod. Gerunden. lib.3. tit.17. cap.11. num.11.,
Salgad. de Supplication. ad Sanctiſſimum par.1.
num.29. cum ſeqq., *Azeved. conſ.37. num.15.*,
Olibau. de Jur. Fiſc. cap.13., *Anneus Robèrt. rer.*
judic lib.3. cap.1. num.1. cum ſeq., tum etiam pu-
blica Pontificii Throni majeſtas expoſcit, quod
alter ſubrogetur loco Capitis Domus Urſinæ, 23
nam, ut in lata gente gloria, ſic in illius dimi-
nutione contritio Principis eſt, ut, *ex Canon. Ec-*
cleſia 11. §. Sic & navicula Jonæ cauſ.1. quæſt.4.,
benè ad rem notat Maurit. de Apicella d. alleg.13.
num.32.

Quamobrem, ſi decet alium ad Solium acciri
Procerem, congruit ſanè quod his ſit D. Dux
Gravinæ, ut ſuadetur ex eo, quod rationes illæ,
quæ tanti valuerunt apud tot, eoſque antiquiſſi-
mos Sanctiſſimi Domini Noſtri feliciter Re-
gnantis Anteceſſores, ut ab immemorabili tem- 24
pore honorem hunc Familiæ Urſinæ detulerint,
& nunquam interrupta poſſeſſione ab ejus Capite
retineri permiſerint, ut ex *Summario num.1.*,
& *plurib. ſeqq. uſque ad 6.*, eædem, inquam, ratio-
nes expoſcere videntur, ut honor ille conſerve-
tur, ſive propagetur D. Duci Gravinæ, qui ho-
die caput eſt, & reliquus ex inclytiſſima gente
Urſina; Faciliùs enim, quàm in eas inferantur, 25
ab illuſtribus Familiis aviti retinentur honores,
Caſſan. conſ.64. num.35., *Anton. Fab. in Cod.*
lib.9. tit. 29. de dignit., *& nobilit. definit.1.*,
& 2., *Maſuer. tit. de Taliis, ſeu Collect. verſ.*
Item illi, qui ſunt nobilitate decorati, *Rebuff. de*
mercat. minut. venden. art.1. Gloſſ.1. n.21. tom.2.,
Tira-

Tiruquell. de nobilit. cap.27. num.5., *Gratian. diſcept.976. num.5.*, *Sadarin reſponſ.29.num.18.*, *Guidopap.deciſ.196.n.1.in fine, ibique Ranchin in addit. in princ.*, *& deciſ.391. num.2. in princip.* præſertim verò, quum pro eiſdem retinendis,
26 nedum vigent, ſed validiores redditi fuerunt antiqui illi tituli, quibus aliquando motus Supremus Princeps Familiæ alicui eos decrevit, prout, ex *Text. in canon Ferrum. 50. diſtinct.* advertunt *Card. Alexand. in Canon legem column. ultim. 53. diſtin.*, *Adden. ad Dyn. in Cap. Semel malus de regul. Jur. in 6.*, *Vaſq.contr.illuſtr. lib.1. cap.11.ex num.13.ad plures ſeqq.*, *Gratian. diſcept.976. num.9. & 17.*

Si enim Principes Viros Summo Pontifici in
27 Throno adſtantes, nobiliſſimos, & præclariſſimos eſſe oportet, talis profectò eſt D. Dux Gravinæ. Mei conſilii non eſt retexere originem, largiùſque diſſerere de nobilitate *Familiæ Urſi-*
28 *næ*, quam *Sanſovinus* genealogica illius hiſtoria *fol.1.* decus Romani nominis, & Italiæ totius appellat, atque etiam ſummoperè celebrant alii Scriptores, ne prolixior ſim, indicati in foliis ſignatis *lit. E.*, ſed ſatis erit Reverendiſſimos Patres admonuiſſe, quod dignitati, ac nobilitati illi, quæ pluribus ab hinc ſeculis Familiæ huic ad Solium confundendum viam aperuit, maximum certè incrementum acceſſit ſerie, & ulteriori antiquitate ſeculorum, de-
29 inceps decurſorum, quæ pretium addunt nobilitati, argumento *Textus in leg.2. §. Quæ omnia Cod. de veter. Jur. enuclean. leg. providendum Cod. de poſtuland. leg. 1. Cod. de Jur. aureor. anulor. leg.1. ff. de Cens* cum aliis adductis *a Valenz. conſ.1.num.27.*, *Tiraquell. de nobilit. cap.19. num.1. & ſeqq.*, *Ottalor. eodem tract. cap.3. num.20.*, *Garz. de nobilit. Hiſpan. Gloſs.7. num.27. Gloſs.12. num.6.*, *Antunez. de*
30 *Donat. Reg. part.1. cap.17. num.21.* Inſtar enim regiorum fluminum, quæ quo remotiora a ſua origine, eo majori aquarum copia redundantia, devolvuntur, ſic etiam illuſtres Familiæ, eo clariores ſunt, quo eorum origo a noſtra cognitione remotior eſt, *ad Text. in leg. providendum Cod.de poſtulan.*, *leg.1. Cod.de Jur. aureor. anul. leg.1.in princ.ff.de Cenſ.*, *Petr.Bellug. in Specul. Princip.tit.de Princip prohibent. milit. guerrific. col.5.*, *Ottalor. de nobilit. Hiſpan.cap.3. num.19. §. Septimum*, *Mierez.de majorat. Hiſpan.part.1. quæſt.51. num.108.*, *Tiraquell.de nobilit. cap.19. num.1. & ſeqq.*

Conſultò etiam omitto verba facere de ejuſdem Familiæ potentia, & opibus, quibus
31 nobilitatem ipſam in ſuo fulgore ſe ſubſtentare ex *Ariſtotele politic. lib.4. cap.8.* ait *Tiraquell. de nobilit. cap.3. per tot. & cap.25.*; illa enim non unius Regionis circumſcriptam finibus Ditionem habuit, nam qua ferè tota Europa patet, in Gallia nempè, Germania, & Italia potens fuit, ut apud *Sanſovin.*, alioſque relatos in foliis ſignatis *lit.E.* & tanta quidem potentia tantiſque florens opibus, ut hæc Familia, illis Supremorum; Principum æquiparata videri poſſit quemadmodum demonſtrant affinitates connubiaque ab Urſinis Proceribus pluries plurieſque contracta, atque adornata quorum locupletes Teſtes ſunt *Sanſovin. Imhoff.*, aliique Scriptores, hujus inclytæ Familiæ Hiſtoriam genealogicam texentes, quos præterea, ne longiùs, quam Cauſa, de qua agitur ratio poſtulat, excreſcat oratio; contentus retuliſſe unum dumtaxat ex noſtris, *Menochium* videlicet *conſ.1.*, qui *num.59.* loquens de Bonifacio March. Montis Ferrati, ejuſque filiis, hæc habet. *Bonifacius hic moritur anno 1254. duobus poſt ſe relictis filiis maſculis Guglielmo ſcilicet cognomento magno ex Conſtantia Comitis Amadei Subaudiæ filia, & Joanne ex Beatrice Hiſpaniarum Regis filia: reliquit pariter tres filias, quarum una, Jolanta ſcilicet nupſit Andronico Paleologo Imperatori, altera Alphonſo Caſtiliæ Regis filio, Tertia verò Poncello Urſino* =, Tanta profectò ejuſmodi nuptiarum celebritas manifeſtat, quantus eſſet, & quam maximus haberetur Poncellus, veluti dignitate tantis neceſſitudinibus non impar.

Et denique ſilentio prætereo, quæ vix adnumerare poſſem, præclara nomina illuſtrium Virorum, quorum hanc progeniem feraciſſimam fuiſſe perſpici poteſt ex dictis foliis, Primas namque omnes Dignitates illa attigit, Exarcatus ſcilicet, quæ locum Imperatoris in Occidente obtinebat, & Pontificalem, quæ maxima eſt Terris. Cardinalium verò nulla fortè Familia majorem habuit numerum, deditque eadem Urſina Gens Præfectum Urbi, Senatui Viros graves, & ſtrenuiſſimos Bello Duces, atque Exercituum Imperatores quamplurimos a Summis Pontificibus eorum auxilio accitos, ac præſidio deſignatos, ut non immeritò de Urſinorum genere dici poſſe videatur,

. . . . Sed fixus in omnes.
Cognatos procedit honos: quemcumque requiras.
Hac de Stirpe Virum, certum eſt de Conſule naſci.
Per faſces numerantur Avi, ſemperque renatâ.
Nobilitate virent, & Prolem fata ſequuntur.

ut ex *Claudiano in Conſulatu Probini* dixit *Adden. ad Bellug. in Specul. Princip. d. rubr.6.*

Qui ſanè præclariſſimi, atque ſtrenuiſſimi Viri, nihil antiquiùs, ſibique proprius habuerunt, quàm Sedem Apoſtolicam tueri, & omiſſis penè innumeris monumentis ſummorum Familiæ Urſinæ erga illam meritorum, tamquam præcipuum lineæ Ducum Gravinæ proferre mihi dumtaxat liceat præclarum teſtimonium Eugenii IV. in Diplomate, quo Franciſcum Urſinum, ſtipitem d. lineæ creavit Præfectum Urbis in hæc verba loquentis = *Dum ad inſignem Generis claritatem, inconcuſſamque conſtantiam, devotionis, & fidei & præclara opera Domus, & Familiæ Urſinorum erga conſervationem, & defenſionem, & incrementum etiam ſtatus, & honoris Eccleſiæ, Romanorumque Pontificum hactenùs per eam impenſa, & quæ per te etiam more Prædeceſſorum tuorum geſta ſunt, & quotidiè lau-*

laudabiliter geruntur, dirigimus aciem noſtræ
mentis, decens, & dignum meritò exiſtimamus,
ut Perſonam tuam ſicut inter alios præcipuũ qua-
dam virtutum, & meritorum laude præfulget,
ita ſpecialis, & præcipui honoris titulo decore-
mus &c. ut apud *Contilar. de Præfect. Urb. fol.*
85., *Summario num.11.*, Jure igitur meritòque
Sanſovinus in hiſtoria ejuſdem Familiæ fol.2.
ſummatim illius in Eccleſiam merita attingens,
ait = *e defendendo le ragioni di Santa Chieſa*
acquiſtorono di tempo in tempo ricchezze ſpiritua-
li, e mondane.
Quoniam verò *fortes creantur fortibus*, ut
32 ex *Horatio* notarunt *Caſſan.* in *Catalog. glor.*
mund. part.2. conſiderat.24., *Valenz. conſil.163.*
num.102. lib.2., *Gregor. Ricker. in præfat. axio-*
mat. politic. & ſimilitudinem morum felix vena
cuſtodit, ex *Caſſiodor. lib.8. Epiſt.16.*, quem
33 refert *Valenz. conſil.166. num.40. lib.2*, virtus
illa, quæ nobilitati initium dedit, propter in-
ſitam naturam, & propter exempla Majorum
in poſteros transfuſa eſſe præſumitur, nam ex
Peripatethicorum Principe politic.3. cap.8. con-
ſentaneum eſt, ex melioribus ortos eſſe meliores,
eſt enim generis virtus nobilitas, quod ipſe acce-
34 perat a Divino ſuo Præceptore in *Alcibiad lib.1.*
docente, *meliores eſſe naturas ex nobili genere*,
& argumento *Text. in Canon. ſi gens Anglorum*
diſt.56., ex noſtris docuerunt *Lucas de Penna*
in leg. mulieres col.3. Cod. de Dignitat. lib.12.,
Afflict. in Conſtitution. poſt Mundi machinam no-
tab.10., *Valenz. conſ.166. num.21.*, *Tiraquell.*
de nobilit. cap.20. num.20., *Alciat. de præſumpt.*
regul.1. præſum.48., *Menoch. eodem tract. lib.5.*
præſumpt.1. num.6., *& præſumpt.56. num.1.*, *&*
ſeqq., *Maſtrill. de Magiſtrat. lib.2. cap.8.*, *Ba-*
badill. politic. lib.4. cap.3. numer.14., *Antunez.*
de Donat. reg. lib.2. cap.17. numer.21. Nil pro-
ptereà mirum, quod avita virtus eorum Viro-
rum, qui longè, latèque Urſinæ Gentis glo-
riam amplificarunt, & cum aliis, tum etiam il-
lo adſtandi Summo Pontifici ſedenti in Thro-
no dignati fuerunt, honore, tranſmiſſa fuerit
in Poſteros Toga, & Sago clariſſimos, Domi,
& Bello conſentiente omnium laude celebra-
tos, ut in dd. Foliis *lit. E.*, inter quorum nomi-
na, *velut inter ignes Luna minores*, emicat illud
Eminentiſſimi, & præſtantiſſimi Præſulis, qui
vigilantiſſimus Eccleſiaſticæ diſciplinæ vindex
feliciter eam revocavit in Eccleſias, quibus præ-
fuit, nitorem Templis, ac decorem Domui Dei
reſtituit, Civitatem Beneventanam terræmotu
labefactatam inſtauravit, egeno denique nun-
quam defuit.
Nec eſt, cur ſtudium, operamque ullam im-
pendam ad originem D. Ducis Gravinæ ab illu-
35 ſtri, præclaroque hoc genere tamquam rivum è
ſua vena deducendam, id enim clare demon-
ſtrat gentilitium ſtemma deſignatum in Folio
Illuſtriſſimis Patribus diſtributo, quod ſanè in
noſtra hypotheſi ſatis ſuperque probare, ac con-
cludere videtur, tum quia erutum ex authenti-
36 cis documentis, ut in ſpecie tradit *Andreol. con-*
trov.337. num.20. Tum etiam quia, confirma-
tur teſtimonio Hiſtoricorum, ex profeſſo agen-
tium de hujus Familiæ origine, progreſſu, &
incrementis, atque agnoſcentium ex eodem
communi ſtipite utramque Brachiani, & Gra- 37
vinæ lineam profectam fuiſſe, ut apud *Sanſovin.*,
Imhoff., *Gamurinum in hiſtor. Genealogic. famil.*
tom.2. de Familia Urſina fol.20. dicentem =
Franceſca, e Carlo diviſero tra di loro, a Fran-
ceſco, che era Prefetto di Roma, Padrone del
Contado di Nerola in Sabina &c., alioſque rela-
tos in Foliis *lit. E.*; Scriptoribus verò hiſce ple-
nam fidem adhibendam eſſe, ex *Textu in leg.1.* 38
ff. de Offic. Quæſtor. & aliis juribus, docuerunt
Jaſon. in leg.1. num.25. ff. ſi cert. petat., *Gloſſ.*
in Canon. Veterum verb. Græci diſtinct.9., *Abb.*
in cap.2. num.11. de feud., *& in cap. cum Cau-*
ſam num.1. de probat., *Pariſ. conſ.1. n.5. lib.1.*,
Caball. conſ. deciſ.95. num.16. lib.2., *Menoch.*
conſ.816. n.48., *Franciſc. de Pret. conſ.2. nu.2.*
conſ.14. num.13., *conſ.10. num.6.*, *& conſil.53.*
num.7., *Maſcard. concluſ.287.*, *Garz. de nobilit.*
Gloſ.18., *de Angel. in ſua apologia in tract. de*
confeſſ. nu.5. & ſeqq., *Caput. de Regimin. Rei-*
public. cap.1. num.37., *Altimar. ad Rovit. con-*
ſil.83. num.12., *Carol. Anton. de Luca in obſerv.*
ad Capyc. latr. conſult.50. numer.10., *Bellamer.*
deciſ.70., *Rota in rec. deciſ.229. num.5. part.10.*
Eandem communem originem demonſtrare 39
etiam poſſem ex cognominis, ac gentilitiorum
Inſignium identitate, ex continuata poſſeſſio-
ne Feudi Gravinæ, primò quæſiti à Franciſco
Urſino, Urbis Præfecto, &, ut pluries dictum
eſt, filio Joannis Comitis *di Tagliacozzo* com-
munis ſtipitis lineæ Ducum Brachiani, & illius
Ducum Gravinæ, ex inſcriptione, quæ inſcul-
pta legitur Januæ majori Palatii apud Plateam
Agonalem, & refertur a *Torrig. de Crypta Va-*
ticana part.2. fol.395., ex ejuſdem Inſignibus
affixis fronti Eccleſiæ S. Mariæ ſupra Minervam
Martinellus de Roma Sacra fol.225. ceteriſque
demùm obviis argumentis, a Doctoribus in
probanda communi origine, & Familiarum iden-
titate uſurpari conſuetis: ſed fruſtrà eis uterer
in re non dubia, nemo enim eſt, qui D. Duci
Gravinæ hanc ſtatus controverſiam faciat, nec
hodierna quæſtio in eo vertit, an ipſe deſcen-
dat nec ne ex progeniæ Urſinorum, qui Ro-
mæ prærogativa Solii gaviſi fuerunt? Quam-
obrem id compertum habens Auguſtiſſimus Im-
perator, Diplomate ſuo D. Ducem cooptavit 40
inter Magnates Hiſpaniæ primæ Claſſis, eum
veluti ab ejuſdem ultimi Genitoris ſanguine
profectum, ſubrogando in locum clar. mem.
Flavii Urſini poſtremi Ducis Brachiani, & hu-
jus Familiæ capitis; ut etiam Sereniſſima Reſ-
publica Veneta anno 1671. in Librum aureum
Nobilium referri juſſit Eminentiſſimum Domi-
num Cardinalem Urſinum, & clar. mem. Du-
cem Dominicum ejus fratrem tanquam deſcen-
dentes a Franciſco Urſino Urbis Præfecto, in
quorum altero, Duce nempè Dominico, ob
ſeneſcentem ætatem Ducis Flavii, Urſinæ Gentis
memoria conſervari poterat; hoc autem argu-
mentorum genere ſuperlativam conſtitui pro-
batio-

bationem deſcendentiæ paſſim docuerunt Do-
ctores, atque pronuntiarunt Tribunalia, ut de
admiſſione ad nobilitatem Venetam ait *Rota*
deciſ.339. num.31. & ſeq. part.17. rec., de ſimili
adſcriptione nobilitati Januenſi *Palma nep. in*
allegat. impreſſ. in 2. Tom. deciſ. Lucenſ.179. ex
num.18., & apud Balducc. in collect. deciſ. & rer.
Judic. tit. de Legat. deciſ.9. num.31., & ſeqq.,
de aggregatione nobilitati Capuæ *Suc. Rota in*
una Neapolitana, ſeu Civitatis Caſtelli De-
ſcendentiæ 14. Junii 1700. coram Eminentiſſimo
Priolo apud. Balducc. d. tit. de legat. deciſ.10.
ſub num.13., de reintegratione ad honorem ſedi-
lis Nidi in Civitate Neapolitana *Capyc. latr.*
conſult.94. num.20., & de admiſſione ad habi-
tum S. Jacobi de ſpata *Rota deciſ.130. num.9.*
part.17.

Et denique, ne in re, omnibus nota ullus
41 dubitationi locus relinqueretur, communis
iſthæc origo, atque Familiarum identitas con-
ſtabilita reperitur auctoritate rerum judicata-
rum, duarum videlicet Sententiarum, quarum
prima a R. P. D. Bancherio, altera vero pro
nuntiata legitur a claræ mem. R.P.D. Philippuc-
cio Judicibus deputatis, eiſdem enim Pater mo-
derni D. Ducis Gravinæ in contradictorio Ju-
dicio declaratus fuit Succeſſor fideicommiſſo-
rum agnatitiorum, quæ a communibus d. Fa-
miliæ ſtipitibus ordinata, & per obitum Ducis
Flavii ultimi de linea Brachiani illius favore
purificata fuerant, *Summ. num.7.*, quod agnitum
fuiſſe in Sacro etiam Conſilio Neapolis in ſimi-
libus Cauſis antiquorum fideicommiſſorum
ejuſdem Familiæ teſtatur *Prat. obſervat.80.n.11.*
& diſcept. forenſ. tom 3. cap. 23., quæ ſane Sen-
tentiæ, atque Judicata, ſi ſuperlativè probant
42 Familiarum harum identitatem, & quidem
etiam ad effectum vindicandi Bona, tum ab
Heredibus extraneis, tum etiam a Tertiis, ad
tradita *per Capyc. latr. conſult. 94. num. 20.*,
Merlin. Pignatell. contr.32. num.10. cent.2., de
Angel de Confeſſ. lib.1. quæſt.7. effect.5. num.41.
& ſeqq., *Palm. nep. deciſ. Lucen.179. num.19.*,
Rota coram Bichio deciſ.79. num.2. & ſeqq., *in*
rec. deciſ.339. num.31. & ſeq. part.17., & deciſ.44.
num.13. part. 19., potiori certè Jure eandem
43 probaſſe dicenda erunt pro retinendis juribus
honorificis, eidem Familiæ conceſſis, ut alibi
opportuniùs demonſtrabitur.

Jam vero, ſi claritas generis D. Ducis Gra-
44 vinæ quadam congruentiæ ratione ejus peti-
tionem honeſtat, nobiles namque, & ingenuos
ſibi rationabiliter honores arrogare docuit *Ari-*
45 *ſtotel Politic. lib.3. cap.8.*, ad eoſque obtinen-
dos maximè valere commendationem Majorum,
ait *Calliſtratus leg. honor.14. §. De honoribus*,
ibi = *Item origo natalium ff. de muner., & honor.*
ut apud *Theodoricum*. Regem plurimum valuiſſe
teſtatur *Caſſiodor. Epiſtol.15. lib.2., relatus ab*
Antunez. de reg. Donat. par.1. cap.7. num.10.,
ita quidem, ut non ultima Principis cura eſſe
46 debeat honoribus augere, ac exornare illu-
ſtres Familias, ex quarum dignitate nedum
ſplendor, & ornamentum, ſed robur accedit

Principatui, ut ait *Annæus Robert. rer. judic.*
lib.2. cap.4. verbis illis = *Nos autem Monarchiæ*
vim, & robur, & regalis potentiæ firmamentum
ex nobilium Familiarium dignitate reportamus,
necnon *Luc. de Penna in leg. quicumque 7. num.13.*
Cod. de omn. agr. deſert. lib.12., ii præter gene-
ris claritatem, egregia Majorum merita eum
commendant Clementiſſimo Principi, qui a
Clemente V. Prædeceſſore ſuo admonetur,
Majorum merita Poſteris prodeſſe oportere, ut 47
in *Extravag. meruit de privileg.* verbis illis =
& Progenitorum ſuorum præclara merita meru-
runt = tinere namque ipſe non debet, quod il-
la cum ſuis Authoribus extinguantur, ſed ut ait
Claudianus, efficere, quod *in prolem tranſcur-*
rat gratia Patrum, quippe *utile eſt Reipublicæ,*
nobiles homines eſſe dignos Majoribus ſuis, & quia
valet apud nos clarorum hominum, & benè de
Republica meritorum memoria etiam mortuorum,
ut loquitur *Cicero in Oration. pro Publio Sexto*,
& docuerunt *Bald. conſ.335. col.2. lib.1., Roman.*
conſ.29., Soccin. conſ.84. col 1. lib.3., Valeuz.
conſ.183. num.156., Tiraquell. de nobilit. cap.20.
num.22., Boter. de ration. ſtat. lib.9. fol. 167.,
Bovadil. polit. lib.4. cap.2. num.76. Hæc, inquam,
omnia, quantò fortius mentem, animumque
Summi Pontificis inducere debent ad elargien- 48
dam D. Duci Gravinæ retentionem eximii ho-
noris, qui novus, & inſolens non eſt in Urſino-
rum Familia, ejus namque Majores, ex innu-
merabili quaſi poſſeſſione adſiſtendi in Solio
Pontificio apud omnes pervulgata, a pluribus
ſpectata, confirmata denique tum teſtimoniis
relatis in toto *Summ. num.1., & ſeqq.* tum etiam
Diariis, atque regeſtis Magiſtrorum Ceremo- 49
niarum, ut in foliis ſignatis *lit. A. & ſeqq.*,
nuncupabantur honorifico illo titulo Principum
Solii, *Sprenger. in Roma nova lib.2. cap.1. de Cap-*
pella Papali.

Neque vero Duces dumtaxat Brachiani, quod
etiam ſufficeret (quia non alio titulo id eis con-
cedebatur, niſi, ut ſuo loco dicam, quod eſ-
ſent capita Familiæ Urſinorum) ſed ipſi etiam
Duces Gravinæ, tamquam participes prærogа-
tivæ ſtandi in Solio, ad hunc honoris gradum con- 50
ſcenderunt, nam Dux Gravinæ in Solio adſtitit *Leo-*
ni X., ut in folio ſignato *lit. A.*, & in alio ſignato
lit. B. §. Inoltre, & præter Antonium Ducem Gra-
vinæ, & Sanct. Rom. Eccleſiæ Generalem, Oſti-
lius etiam ejus frater ſub Gregorio XIII. eodem
honore decoratus fuit, & more Principum Solii
in Cappellis Pontificiis geſtavit Cereum, & Pal-
mam Papalem, quod munus defertur Principi-
bus dumtaxat Solii, ut ex *Ceremon. Roman.*
lib.2. Sect.1. cap.28. notatur *fol. ſignat. lit. A.*
& in alio ſignato *lit. B.* loco mox citato. Quam-
obrem *Paulus Aloleonus* Magiſter Ceremonia-
rum, diſertis verbis affirmare non dubitavit,
illum Jure ſuo locum obtinuiſſe in Solio, ejuſ-
queMajores in hac quaſi poſſeſſione jamdudum
extitiſſe, ut in quadam atteſtatione, ab eo edi-
ta anno 1616. *Summ. num.2. lit. A., & B.* = *Che*
l'Eccellentiſſimo Signor ſuo fratello aveva il luo-
go del Soglio de Jure, ed è in poſſeſſo dalla terza
gene-

generazione, che io so di certo, e ſicuro, e l'Illuſtriſſimo Signor Cardinale Orſino di bo. me. menò appreſſo di ſe il Signor Duca di Gravina ſuo fratello, e la fel. mem. di Gregorio XIII. lo
51 *fece ſtare in Soglio* = loquitur hic de Duce Oſtilio fratre Card. Flavii; quanta autem auctoritas ſit teſtimoniis editis a Magiſtris Ceremoniarum in re ad eorum munus pertinente, edocemur *ex Sacr. Rota* in una *Romana Juris tumulandi 5. Martii 1703. §. Et quod valde coram Emo D. Card. Priolo*, impreſſa apud *Torr. variar. Jur. quaſt. tom. 2. inter miſcell. decif. 16. num. 22., & ſeqq. fol. mihi 648.* Etenim illa deſumuntur ex publicis diariis atque regeſtis, quæ ab ipſis conficiuntur, ut ex eo, quod in eiſdem aliquando factum eſſe adnotatum reperitur, petatur exemplum, & ſtatuatur certa regula ejus, quod deinceps faciendum eſt.

Nil ergo proponi poſſe videtur, quod moretur gratiam petitam ab eo, pro quo efficaciter exorant.

Fortia facta Patrum, ſeries longiſſima rerum.

Per tot ducta viros antiquæ ab origine Gentis.

Virgil. Æneidum Libro Primo, & cui non
52 additur novus honor, ſed is redditur honos, quo, præjudicato veluti examine, digni ejus Majores habiti fuut, quod perjucundum Principi eſſe debere apud *Caſſiod. lib. 3.*, ajebat Rex *Theodoricus* eis verbis = *multò nobis probatur acceptiùs, quoties Dignitatibus reddimus eos, qui de ipſa Curiæ claritate naſcuntur, quia non ſunt de vobis examina noſtra ſollicita, dum præjudicata Bona transfunditis, qui merita cum luce præſtatis: origo ipſa jam gloria eſt, & idem vobis eſt dignitatis, quod vitæ principium* = Inveteratis quippe Familiis ſi, ut ait *Arniſæus de Republic. tit. de temperan. elect. cap. 2. ſect. 1.*, cenſetur ineſſe quid Sacrum; maximo cum ſuæ gloriæ incremento Princeps eas fovet, excitat, & priſtino decori reſtituit; quod *Plinius Jun.* præcipuæ laudi tribuebat *Trajano*, inquiens = *illos ingentium Virorum nepotes, illos poſteros libertatis, nec terret Cæſar, nec pavet; quinimo feſtinatès honoribus amplificat, atque auget, & Majoribus ſuis reddit, ſi quid unquam ſtirpis antiquæ ſi quid reſiduæ claritatis hoc amplexatur, & refovet, & in uſum Reipublicæ promit. Sunt in honore hominum, & in honore famæ magna nomina ex tenebris oblivionis, indulgentia Cæſaris, cujus eſt, ut nobiles, & conſervet, & efficiat* = quo loco utitur *Tiraquell. de nobilitat. cap. 20. ſub num. 7.* hac idcircò ratione *num. 8.* ſubdens,
53 *quod optimo jure in adipiſcendis Patriæ honoribus, qui antiquiore, nobilioriqne ſunt genere, ceteris ſunt anteponendi. Nempè, qui Parentes, Avos, Majoreſque ſuos publicis honoribus honeſtatos habuerunt, ii quaſi hereditario quodam Jure, ut elegantiſſimè diſſeruit Patric., Reipublicæ curam accipiant, in eamque amplificandam intendant; propius verò eſt. Namque ut ager bene admodum committitur Indigenis ſuis, qui Cæli, ſolique rationem per naturam optimè callent: ita ex Senatoribus orti, munera publica adimplere, quaſi patria, avitaque diſciplina didicerant, eorum imperium longè facilius Populus omnis tolerat. Nec indignum ſibi videtur filium Magiſtratum gerere, cum meminerit Majores ejus eodem munere functos extitiſſe.*

Nec munificentiſſimi Principis animus a conſilio hanc gratiam concedendi abduci ex eo debet, quod quaſi poſſeſſio ſtandi in Solio apud Majores D. Ducis continuata non fuerit, ſed longiſſimis temporum intervallis interrupta reperiatur; pro hujuſmodi namque objectione ſubmovenda ſatis eſt animadvertere, d. quaſi poſſeſſionem perpetuò manſiſſe penes caput Familiæ Urſinæ, ideoque, quemadmodùm in 54
Primogenituris datur illius continuatio Primogenitis deinceps ſuccedentibus, *Gregor. Lopez. ad leg. 45. Thaur. num. 101., Roxas de incompatib. part. 5. cap. 3. num. 14., Mierez. de Majorat. part. 3. quæſt. 11., Nogverol. allegat. 31. num. 58., Caſtill. quotidian. contr. Jur. lib. 5. cap. 91. n. 50., Rot. apud Torr. de Majorat., & Primogen. Ital. decif. 74. num. 2. poſt Mel obſervat forenſ. decif. 67. num. 2., & ſeq., in Beneventana manutentionis 20. Junii 1698. in princ. coràm Emo. Card. de la Tremoille, in Senogallien. Feudi Stacciolæ 27. Junii 1712. coràm R.P.D. Falconerio, in Romana, ſeu Nicien. Fideicommiſſi 6. Martii 1713 §. Attamen coram eodem*, ita etiam ad jus iſtud honorificum de Pontificiæ munificentiæ theſau- 55
ris in Familiam Urſinam illatum, quilibet de ea, ſi cetera non deſint, habere dicitur jus proprium ſibi adveniens ex beneficio Principis, cujus quodammodo tot videntur conceſſiones quot ſunt perſonæ in Gratiæ elargitione contem- 56
platæ, *Iſern. in Cap. Imperialem §. Præterea Ducatus num. 4. de probibit. Feud. alienat. per Frideric., Corn. in Leg. 1. Cod. de condit. inſert., Paul. de Caſtr. in leg. ſi pecuniam num. 11. ff. de condit. ob cauſ., Bellamer. conſ. 70., Soccin. Jun. conſ. 118. num. 8. lib. 2., Roland. conſ. 15. num. 3. lib. 4., Alciat. parergon. Jur lib. 8. cap. 15., Molin. de Primog. Hiſpan. lib. 1. cap. 1. num. 17. Fontanel. de pact. nuptial. clauſ. 4. Gloſſ. 9. part. 1. num. 18., Cutell. de Donat. tract. 2. ſpecial. 17. diſc. 1. num. 53., Rocc. diſput. Jur. ſelect. cap. 20. num. 9., Gamm. decif. Luſitan. 174. num. 21., Rot. coràm Merlin. decif. 404. num. 7., & coram Card. Celſ. decif. 221. num. 5.*

Imò verò iſte non uſus, & quaſi poſſeſſionis interruptio, tametſi non proceſſiſſet ex eo, quod locus, & gradus Solii occupatus a capite Familiæ Urſinæ, non admitteret alium ex ea- 57
dem Familia, ſed adſcribenda eſſet negligentiæ Majorum D. Ducis Gravinæ, qui licèt poſſent, ac deberent; tamen Iure ſuo uti non curaſſent; nihilominùs, id illi nocere non poſſet = *quia hoc non judicio ejus ad eum pervenit, ſed principali providentiâ* = ut reſpondit *Ulpian. in leg. ſi adrogator 22. ff. de adoption.*; Quamobrem nec *ſequentium cauſa propter Superiores in poſterum lædi debet*, ut loquitur *Papinian. in leg. peto 69. §. Fratre ff. de legat. 2.* & quæ *non à* 58

Patre, ſed à genere, à Civitate, à rerum na-
tura tribuerentur, ea manere eis incolumia, ait
Alphen. in leg. eum, qui 3. ff. de interdic., &
relegat., & conſonant alia Iuris loca in leg. Ju-
ra libertorum, & leg. Divi fratres ff. de Jure-
patr., leg. emancipatum 7. §. final., & leg. fi-
liam Senatoris 9. ff. de Senator., ac docuerunt
etiam Caſtrenſ. conſ. 162., & conſil. 164. lib. 2.,
inquiens, in ſimilibus conceſſionibus jus quæſi-
59 tum dici non per viam tranſmiſſionis de unà
perſonà in aliam, ſed ex perſona propria, eve-
niente caſu, quod prior è medio tollatur, Dec.
conſ. 468. num. 28., Bertrand. conſ. 234. lib. 3.,
Fab. de Anna conſil. 16. cum duob. conſil. ſeqq.,
Franc. de Petr. conſil. 30. num. 13., & conſil. 53.
num. 17., Rovit. conſ. 80. num. 2. verſ. nec obſtat,
Tiraquell. de nobilit. cap. 35. num. 5., & de Primog.
quæſt. 40. n. 108., Tell. Fernand. in leg. 27. Taur.
num. 1. & ſeqq., ubi quod ſimilia Jura rectà vià
60 in omnes derivantur, Gregor. Lopez. in leg. 23.
partit. 13., Suarez. in quæſt. majorat. num. 18.,
Aze. ed. tit. 2. lib. 6. recopilat. in rubric. n. 191.,
Adden. ad Molin. de Primog. lib. 4. cap. 8. nu. 3.
verſ. ſexto limitatur, Carvallo de utraque quar-
ta part. 1. num. 477., Guttierez. practic. quæſt.
lib. 3. quæſt. 15. num. 130., Valeron. de Tranſact.
tit. 3. quæſt. 2. num. 24. & ſeqq., Urceol. eodem
tract. quæſt. 55. nu. 51. & ſeqq., Capye. latr. con-
ſult. 129. num. 51., Noal. de Tranſmiſſ. caſ. 29.
n. 25., Excobar. de purit. ſanguin. par. 2. quæſt. 6.
per tot., Garz. de nobilit. Gloſ. 6. ſub numer. 38.
verſ. 6., Ottalor. eodem tract. part. 2. 3. part.
princip. cap. 9. num. 11. & ſeqq., Quamobrem
61 cujuſcumque vetuſtiſſimi temporis longitudo
efficere nequit, quòminùs Jura iſta Familia-
rum, atque à genere provenientia per viam
ſaltem reintegrationis repeti valeant à Succeſſo-
ribus, ut argumento Textus in leg. apparet §.
Hoc interdictum ff. de itiner., actuque privat.,
tradiderunt Tiraquell. de nobilit. cap. 15. num. 1.
& ſeqq., Garz. eodem tract. Gloſ. 12. num. 12.,
Apicella allegat. 13. nu. 22., Vincent. de Franch.
deciſ. 90. num. 6., quam frequenter conceſſam
62 vidimus in ſimilibus Cauſis reintegrationis ad
nobilitatem, & ſedilia Nobilium, Rovit. dict.
conſ. 80. num. 1., & conſ. 83. in princ. & num. 6.,
ibique Altimar. num. 8. lib. 1., Franc. de Petr.
conſ. 39. num. 33., & conſ. 53. num. 4., Paſchal.
de virib. patr. poteſt. part. 4. cap. 2. n. 70., Capye.
latr. conſult. 128. num. 1. & num. 25., inquiens,
63 quod ſi per mille annos acceſſus ad Sedile inter-
mittatur, nihil ei præſcribitur, quod repetit
etiam conſult. 129. num. 50., Carol. Anton. de
Luc. ad eundem conſult. 50. num. 11., & de lin.
legal. lib. 1. artic. 25. num. 12., Thor. in compend.
deciſ. verb. nobilis ex genere fol. 431., Vincent.
de Franch. deciſ. 357. in princ., & ex numer. 3.,
Reverter. deciſ. 428.

Hæc igitur cum ita ſe habeant, & plenè de-
monſtratum dici poſſe videatur, quod favore
D. Ducis Gravinæ pro impetranda hujus Juris
honorifici continuatione in ſua Familia, ne-
dum concurrunt plurimæ congruentiæ ratio-
nes, fuſiùs ſuperioribus locis deductæ; Verùm
etiam illius petitionem coadiuvat antiquiſſima
quaſi poſſeſſio ſuorum Majorum, reliquum
modo eſt, ut examinem contrarias objectiones.
Porrò quod attinet ad primam, quà dicebatur,
poſt extinctam lineam Ducum Brachiani ſimile
jus tranſmittendum non eſſe ad lineam Ducum
Gravinæ, eò quod illud longè poſt illarum ſe-
parationem radicatum fuiſſet in d. prima linea,
licèt d. objectio ſublata videri poſſet ex dedu-
ctis in §. Neque verò, quibus oſtendi, tale jus
non fuiſſe ita privativè conceſſum lineæ Ducum 64
Brachiani, ut penitùs excluſæ fuerint ceteræ li-
neæ, & præſertim illa Ducum Gravinæ, de
qua Alaleonus, relatus mox citato §., dixit,
quod = aveva il luogo del Soglio de Jure, & è
in poſſeſſo dalla terza generazione, che io sò di
certo, e ſicuro =, attamen, ut plenius Cauſæ
ſatisfaciam, demonſtrare non pigebit, quod
ſive intueamur intrinſecam naturam, & eſſen-
tiam juris honorifici, de quo agitur, ſive ſpe-
ctemus Facti circumſtantias, quæ in concreto
caſus noſtri concurrunt, nulla juſtà ratione affir-
mari poteſt, quod illud ita privativè collatum
fuerit lineæ Ducum Brachiani, ut eà extin-
ctà, ceteræ lineæ & ille, qui ſubrogatur, ſive
locum obtinet Capitis Familiæ Urſinæ, hoc
honore, & Jure decidiſſe dicendus ſit.

Si de primo res ſit, agitur de Jure honorifi-
co, cujus exercitium ſive uſus, tametſi eſſet
penes unum dumtaxat, eum nempè qui gere- 65
ret figuram Capitis Domus Urſinæ, nihilomi-
nùs id non efficiebat, quominus idem jus ha-
bitu penes alios de eadem Familia reſideret,
Angel. in ſumm. leg. ſi communem ff. quemadmod.
ſervit. amittat., Roman. conſ. 195. num. 5., Soc-
cin. Jun. conſ. 110. num. 6. lib. 4., Roger. conſ. 2.
nu. 136. lib. 1., Card. de Luc. de Emphyt. diſc. 2.
num. 5. verſ. quamvis, & num. ſeqq., & de præ-
emin. diſc. 4. n. 20., Gob. conſult. dec. 61. n. 49.,
& ſanè ut in contraria dubitandi ratione dicitur,
ſi in ſucceſſione ſimilium Jurium honorifico- 66
rum ſervandus eſſet ordo, quo deferuntur ſuc-
ceſſiones fideicommiſſariæ, & feudales, per
ea, quæ tradiderunt Card. de Luca de fideicom.
diſc. 50. num. 18., Paulut. diſſert. 86. num. 40. &
meliùs num. 45., Rot. coram Duran. deciſ. 115.
n. 6. & ſeqq., in Forolivien. Loci Conſilii 5. Maii
1704. §. Nihil officiente coram Reverendiſſimo
Molines, confirmata 7. Maii 1706. §. Et hoc co-
ram Eminentiſſimo D. Card. Priolo; attamen
quemadmodum in fideicommiſſis ordinatis, 67
vel in conceſſione Feudi facta favore alicujus
Familiæ in genere, ordine ſucceſſivo veniunt
omnes de Familia, ut de fideicommiſſis nota-
runt Valenz. conſ. 69. num. 19. & 65., Tiraquell.
de Jur. Primogen. quæſt. 40. num. 91. num. 93. &
ſeqq., Peregrin. de fideicommiſ. art. 28. num. 5.,
& artic. 41. n. 16. verſ. quarta concluſio, Giurb.
de ſucceſſ. Feud. §. 2., Gloſſ. 6. num. 13. & ſeqq.,
Torr. de Majorat., & Primogen. Ital. part. 2.
quæſt. 10. num. 1. & num. 19., & quæſt. 37. n. 11.
& ſeq. quæſt. 50. num. 40., Rot. in rec. deciſ. 183.
num. 19. part. 10., Rota Januen. in Januen. Pri-
mogenituræ de Inurea 7. Maii 1711. numer. 138.
coram

coram D. Auditore Brichio, & de Feudo diſpo-
nitur *in cap.1. de natur. ſucceſs. Feud.*, *Iſern. in*
tit. de iis, qui Feud. dar. poſs. num.3. circa med,
Valenz conſ.278. num.5., *Curt. de Feud. par.5.*
tit.10. quib. cauſ. feud. amittat. num.5., *Intri-*
gliol. eodem tract. cent.2. artic.40. num.14., *&*
art.45. n.45., *Giurb. de ſucceſs. Feud. cap.118.*
§.2. Gloſs.10. num.28., *Amat. reſol.1. num.24.*,
Paulut. diſſert.86. num.40. & ſeq., *Tapia deciſ.*
Neapolit.2. num.41. & ſeq.; Ita etiam ſimile
Jus honorificum in aliquo ex linea jam diviſa
68 reſidens, licèt conſopitum, atque ſepultum di-
ceretur in alio alterius lineæ, in eo tamen revi-
viſceret extinctâ lineâ illius, penes quem actu,
& exercitio manebat, ut egregiè more ſuo ra-
tiocinatur *Card. de Luca de Fideicom. diſc.1.*
num.10. & 11., inquiens, Jura iſta præeminen-
69 tialia, & honorifica deferri ordine quodam ſuc-
ceſſivo Primogenituræ favore illorum, qui fa-
ciunt figuram Capitis Domus, idque confirmat
exemplo quodam deſumpto à nobiliſſima Fa-
milia Orilia Neapolitana, & id ipſum repetit
in *tract. de Jurepatr. diſc.36. nu.6.*, *& diſc.61.*
num.7.

Jam verò, quum non agitur de conſervandis
70 Bonis, ſed de retinendis Juribus merè honorifi-
cis in Familia, benigniori quadam interpreta-
tione vocati cenſentur omnes deferentes eadem
Arma, & Cognomen, non ſolùm de effectiva,
ſed etiam de contentiva Familia tàm proxima,
quàm remota, *Bart. in leg. Tutelas num.4. ff.*
de Capit. minution., *Alexand. conſ.213. num.3.*
lib.6., *Grat. conſ.67. num.10. cum. ſeq. lib.2.*,
Antonin. variar. reſol. cap.82. num.7. lib.1., *&*
apud eum Rota §. Ex verbis, *& ſeqq.*, *clar. mem.*
Card. de Luca de fideicom. diſc.50. n.20. & ſeq.;
ad quæ ſi quærantur exempla, ſeſe offert, tum
illud deſumptum ex Juribus ſepulchralibus,
71 quæ conſervantur apud omnes de Familia, ad
Text. in leg. Jus Sepulchri 13. Cod. de relig.,
& ſumpt. funer., ubi *Gloſſa verb. ad Familiam*,
& in leg. Jus familiarum, ubi *Salycet. num.2.*
verſ. nota, quòd omnes de agnatione, *& in fine*
verſic. ex prædictis nota, *Alexand. ab Alexand.*
genial. dier. cap.14. verſ. cumque tota Familia
lib.6., *Molin. de Primogen. lib.1. cap.24. n.41.*
verſ. ſi Sepulchrum familiare ſit, *Garz. de expenſ.*
cap.8. num.4., *Kirchman. Lubecen. de funer.*, *Ro-*
man. lib.2. cap.3. verſ. familiaria verò Sepulchra,
Rota coram Dunoz. Jun. deciſ.894. nu.4.; Tum
etiam illud promanans à Jurepatronatus; licèt
72 enim in eo agatur de protrabenda ſervitute Ec-
cleſiæ, nihilominùs facilè porrigitur ad omnes
de Familia, *Gabriel. conſ.132. numer.59. lib.1.*,
Lambertin. de Jurepatr. lib.1. part.2. artic.9.
quæſt.2. princip. num.12. verſ. & hanc concluſio-
nem, *Vivian. eodem tract. part.1. lib.4. cap.9.*
num.35. & ſeq., *Rota apud Antonin. Macera-*
ten. lib.1. reſol.2. in 2. deciſ. §. Nec obſtat; Ob
73 eam nempè rationem, quod Juſpatronatus cum
ſit Jus honorificum, *Roger. conſ.15. n.7. lib.1.*,
Covar. var. reſol. lib.2. cap.18. num.8. poſt med.,
Mantic. de tacit. lib.4. tit.12. num.15., *Rot. co-*
ram Dunozzet. Jun. deciſ.344. num.12., beni-
gnum, non rigidum expoſcit interpretem, & 74
facilius, quàm fideicommiſſa, conſervatur, ſi-
ve defertur ad omnes de Familia, latè *Ciarlin.*
contr.107. num.50. cum ſeqq., *Card. de Luc. de*
fideicom. d. diſc.50. num.17.

Quæ benignior interpretatio haud dubiè lo-
cum ſibi vindicans, quando cum eo, qui ad
Jus aliquod honorificum Familiæ adſpirat, ne- 75
mo concurrit de eadem Familia, qui, tam-
quam proximior, vel aliquo alio peculiari ti-
tulo, ut ſibi debitum, illud petat, per ea, quæ
tradunt *Andreol. controv.337.*, *& controv. ſeq.*
utrobique num.2. & ſeq., *Card. de Luc. de Jure-*
patr. diſc.27. num.7., *Paulut. diſſert.86. nu.47.*
& ſeq. tom.2., *Rot. coram Pentinger. dec.309.*
nu.1., *coram Sa. mem. Alexand. VIII. dec.102.*
num.17., *in rec. deciſ.47. num.18. & ſeqq.*, *de-*
ciſ.363. num.13. part.9., *deciſ.422. part.18.*, *in*
Foroliviem. loci Conſilii 5. Maii 1704. §. Præmiſ-
ſaque in fin. coram Reverendiſſimo Molines, po-
tiori Jure admittenda, recipiendaque erit in ca-
ſu noſtro, in quo, ut alibi notatum eſt, D. Dux
Gravinæ a Sereniſſima Republica Veneta reſti-
tutus reperitur cætui Nobilium, in quem Fami-
lia Urſina priſcis ſeculis cooptata fuerat, & ab 76
Auguſtiſſimo Imperatore decoratus fuit Digni-
tate Magnatitia primæ Claſſis, non quidem per
viam creationis ipſi collata, ſed per viam con-
tinuationis, eò quòd tamquam hodiè effectus
Caput Familiæ Urſinæ; Jure veluti ſuo retine-
re deberet eam dignitatem, quæ Ducibus Bra-
chiani, tamquam Capitibus præclariſſimæ hu-
jus Familiæ conceſſa fuerat, licèt in dubium
revocari minime poſſe videatur, Duces Bra-
chiani, nonniſi longè poſt harum linearum ſe-
parationem privativè hoc honore gaviſos fuiſſe.

Quæ ſanè peculiaria exempla, quibus edo-
cemur, D. Ducem Gravinæ retinuiſſe alias avi-
tas Dignitates Capiti Familiæ Urſinæ collatas,
plurimùm valere deberent, ut idem munifi-
centiſſimi Principis gratiâ exornandus ſit etiam
eximio hoc honore adſtandi in Solio Summo
Pontifici, ad ea, quæ advertunt *Roman. in leg. in*
illa numer.30. verſ. quarto poteſt eſſe ff. de verb.
oblig., *Fab. de Anna conſ.80. num.5.*, *Pucian.*
de probat. lib.2. cap.26. numer.14., *Campell. ad*
Conſtit. Ducat. Urbin. decret.30. nu.271., *Rota*
coram Seraphin. deciſ.207. num.9., *& dec.355.*
num.6., *Mantic. dec.317. num.7.*, *& ſeq. coram*
Burat., *deciſ.355. num 6. & 10.*, *coram Durano*
deciſ.284. numer.10. & ſeqq., *in rec. deciſ.229.*
n.3. part.16., *& deciſ.130. num.8. & 9. par.17.*,
Verum magis ejus favore urgere videtur, quòd
rebus judicatis Romanæ Curiæ declaratus fuit 77
Succeſſor in Bonis obnoxiis antiquiſſimis fidei-
commiſſis, & primogenituris, quæ poſſide-
bantur a Ducibus Brachiani, & per mortem
Ducis Flavii, ultimi de illa linea, ejus favore
purificata fuerunt; nam, ſi rigidiori cenſura
proceditur in decernenda retentione Bonorum,
& nihilominùs hæc illi decreta fuit, denegan-
da minimè videtur retentio Jurium honorifico- 78
rum, quæ faciliùs tranſmittuntur ad illos de
Familia, præſertim verò, quando iidem ſunt,

Heredes Bonorum, ad *Text. in leg. vel quæ 6. ff.*
de religioſ., *& ſumpt. funer.*, *leg. ſi Sepul-*
chrum 4., leg. Jus Sepulchri 13. Cod. eodem, Garz.
de expenſ. & meliorat. cap.8. num.4. §. Ex qui-
bus ex verſ. quibus præmiſſis, *clar. mem. Card.*
de Luc. de Jurepatr. diſc.60. n.28. in fin., *& de*
79 *fideicom. diſc.1. num.11.*, quod in foliis ſignatis
lit. B. §. E per verità, & ſeq. edocemur ſerva-
ri Aulæ Romanæ uſu, & moribus, ex quibus
peti debet regula retinenda in honoribus, &
præeminentiis deferendis, ad tradita per *Fab.*
de Anna conſ.80. num.13. & ſeqq., *Vjuccut. de*
Anna alleg.131. num.1. lib.2., *& ſingular.584.*,
Maurit. de Apicclla alleg.13. n.24. & 30., *Card.*
de Luc. de Jurepatr. diſc.60. num.28. in fin.

Plenè his omnibus demonſtratum videri poſ-
ſet, quod, inſpectâ naturâ Juris honorifici, de
quo agitur, idem cum extinctione lineæ Du-
cum Brachiani, in Familia Urſina eſſe minimè
deſierit, ſed transmiſſum dicendum ſit in eum,
qui modò d. Familiæ Capitis figuram gerit;
Verùm enim verò, ſi quæ adhuc dubietas ſu-
pereſſet, illa penitus ſubmoveretur inſpectis pe-
culiaribus circumſtantiis, quibus evincitur, nul-
lo pacto dici poſſe prærogativam hanc ita con-
ceſſam fuiſſe lineæ Ducum Brachiani, ut taxa-
tive ad illam reſtricta, ad alios de Familia
80 tamquam à Concedente minime contemplatos,
neque comprehenſos, tranſmitti non potuerit;
Id verò compertum erit Illuſtriſſimis, atque
Reverendiſſimis Patribus, ſi mente ſecum re-
putent, quòd non agitur de Jure aliquo conceſ-
ſo vigore alicujus ſpecialis Inveſtituræ, ſive di-
plomatis, in quo expreſsè deſignatæ fuerint
certæ Perſonæ, aut lineæ, ad quas ità conceſ-
ſio reſtricta dici debeat, ut ex illius litera, &
tenore apparere poſſit, Concedentem exclude-
re voluiſſe alias perſonas in eâ minimè contem-
platas, ſed, ut apparet ex regeſtis, & diariis
Magiſtrorum Ceremoniarum in foliis ſignatis
lit. A. & B., *& Summario ex numer.1. uſque ad*
num.6., præter Præfectum Urbis, Senatorem,
Vexilliferum, Conſanguineos Summi Pontificis,
alioſque, plurimi alii Romanæ Urbis Pro-
ceres, atque Principes Viri, nedum ex Urſina,
& Columnenſi, ſed ex aliis etiam Familiis ad
Solium evocari conſueverunt, prout Summus
Pontifex illos honorare dignabatur, ut ex *Pa-*
ride de Graſſis refertur in Folio ſignato *lit. B.*
§. Accenna quivi in fine, quos, ut ex eodem
Paride de Graſſis Summario num.4., cum cape-
re non poſſent gradus Pontificii Solii, frequen-
ti Principum Virorum coronâ ornati, prærога-
tiva hæc præcipuo quodam Jure conceſſa fuit
Familiæ Urſinæ, & Columnenſi tamquam re-
præſentantibus univerſum Ordinem Romano-
rum Baronum. Quoniam verò hæ Familiæ ple-
næ erant Principibus, ac ſtrenuiſſimis, clariſſi-
miſque Viris conſtitutum fuit, ut illarum capita
Pontificium Solium conſcenderent, ut innuitur
in Foliis ſignatis *lit. A. & B.*, & clariùs decla-
ratur in Foliis ſignatis *lit. C. & D.*, in quibus
referuntur Tranſactiones inter Familiam Co-
lumnenſem, & Urſinam ſolemniter celebratæ
ſub San. mem. Alexandro VII., & Clemente X.,
in illis enim DD. Duces Brachiani, & Paliani
tamquam capita Domorum tranſigunt ſuper vi-
ciſſitudinariâ præeminentiâ in ejuſmodi Juris
exercitio, & deniquè confirmatur ex d. *Sum-*
mario numer.1. & quatuor ſeqq., in quibus Ur-
ſini, & Columnenſes Principes in Solio Romano
Pontifici adſtitiſſe dicuntur, non uti de linea
Ducum Brachiani, vel Ducum Paliani, ſed uti
Capita Domorum Urſinæ, & Columnenſis.

Id quod non ſolùm in hoc Jure honorifico,
ſed in aliis etiam publicis negotiis, quæ quoquo
modo ad Familias haſce numeroſiſſimas perti- 81
nerent, ſervatum vidimus; in his enim ſola
earum Capita, tamquam illas repræſentantia
conſiderantur; Et omiſſis pluribus exemplis,
quibus id demonſtrari poſſet, ſatis erit in me-
dium proferre illud deſumptum ex *Cap.29.* Pa-
cis generalis à San. mem. *Clemente VIII.* conci-
liatæ inter Chriſtiani Orbis Reges, ac Principes,
in quo inter Principes cum Catholico Rege in
Pace comprehenſos, poſt plures alios ibi enu-
meratos dicitur, quod in ea incluſi ſint *Dux*
Mantuæ, *Dux Urbini*, *Columnæ*, *Urſinæque*
Domus Capita, *Sermonetæ Dux*, *Monachi Do-*
minus, *Finalis Marchio*, *Maſſæ Marchio &c.*,
ut apud *Mart. de Juriſdict. part.1. cap.40. fol.*
mihi 124.

Ex his itaque perſpicuum fit, quod dd. Ca-
pitum Domorum lineæ non taxative, ſed de-
monſtrativè hoc honore decoratę fuerunt, qui
ſanè præcipuus illis fuit, ſed non privativus,
idemque quoad uſum, & exercitium ità illis
actu conceſſus reperiebatur, ut habitu non ſo-
lùm penes Capita Domorum, ſed penes etiam
alios de Familia reſideret; Imò verò ſi oppor-
tunitas id ferret, quia nempè Capita Domorum
ad Solium accedere impedirentur, vel præter
illa, etiam alii de hiſce Familiis admitti poſ-
ſent, ad Solium evocati fuerunt; Probavi ſu-
perioribus locis id permiſſum fuiſſe Ducibus
Gravinæ; Verùm id conceſſum quoque fuit La-
tino Urſino Nomenti Domino Nepoti Pauli fi-
lii Cardinalis Latini Urſini, legitimati a Si-
xto IV., qui Cardinalis erat filius Caroli ſtipitis
lineę Ducum Brachiani, & poſt Latinum, Vir-
ginius illius filius, dum adhuc imberbis adole-
ſcens erat, ſub Gregorio XIII. geſtavit Palmam,
& Cereum Papalem, ut in folio ſignato *lit. A.*,
& lit. B. §. In oltre, & deniquè vitâ functo San.
mem. Paulo V., Ferdinandus Urſinus Dux San-
cti Gemini, abſente Paulo Jordano Duce Bra-
chiani, unà cum Duce Paliani Magno Come-
ſtabili D. Philippo Columna, poſt Supremorum
Principum Oratores, Sacro Collegio fidem,
opemque ſuam pro S. R. Eccleſię tuitione Sede
Vacante ſpopondit, teſte *Lavor. variar. elucu-*
brat. tit.1. cap.9. ſub num.57. §. Aliqui verò.

Cum itaque agatur de Jure honorifico, quod
ex litera, & tenore alicujus ſpecialis Conceſ-
ſionis taxativè conceſſum dici nequit certę li-
neæ, ſed tacitâ conceſſione, elicitâ ex uſu, &
conſuetudine, impartitum reperitur Capitibus 82
Domorum Urſinę, & Columnenſis, hę Fami-
liæ,

liæ, & Domus collegiativè, & inſtar alicujus
Univerſitatis, ſive politici Curporis, repræſen-
tati per earum Caput, contemplatæ cenſentur,
ità quidem, ut habitu, & aptitudine vocati cen-
ſendi ſint omnes, qui earumdem Familiarum
collectivè contemplatarum Caput futuri ali-
quando erunt, gradatim ad illos tale Jus defe-
rendo; quòd ſi procedit in primogenituris,
quæ quum ordinatæ reperiuntur favore Primo-
83 geniti plurium linearum, aut Familiarum col-
lectivè contemplatarum non expirant extinctâ
lineâ Primogeniti primò loco admiſſi, ſed gra-
datim deferuntur ad omnes, qui Primogeniti
locum occupant, *Mantic. de conject. ultim.vol.*
lib.8. tit.10. num.6. & ſeq., Rodulphin. alleg.12.
num.5., Roxaſ. de incompatib. par.1. cap.8. n.21.,
Card. de Luc. de fideicom. diſc.209. n.2., Manſ.
conſult.225. nu.3., Torr. de Primog. Ital. par.1.
cap.1. num.49., & cap.33. nu.35. & ſeqq., Rota
coram San. mem. Alexandro VIII. deciſ.254.
nu.2., coram bon. mem. Emerix. Jun. deciſ.1114.
num.14., in rec. deciſ.184. nu.6. part.18. ad or-
nat. Card. de Luc. de fideicom. deciſ.40. num.1.,
& in Mantiſs. ad eundem ſub eod. tit. deciſ.51.
num.2., potiori Jure id locum ſibi vindicabit in
Jure honorifico, quod faciliùs defertur, atque
84 conſervatur penes omnes de Familia & lineis
collectivè, atque collegiativè contemplatis, ut
optimè obſervant *Franc. de Pret. conſ.19. nu.4.*
& 5., Fab. de Anna conſ.88. num.42., Vincent.
de Ann. ſingular.102., Maſcard. concluſ.753.
num.1., Cenſal. ad Peregrin. art.43. verſ. quar-
to declara, Carol. Anton. de Luc. de lin. legal.
lib.2. artic.97. num 5. §. In materia, Paulut. diſ-
ſert.86. artic.2. num.36. tom.2., Rota in Aſlen.
Jurispatronatus coram Eminentiſſimo D. Card.
dela Tremoille impreſ. in Mantiſ. ad clar. mem.
Card. de Luc. de Jurepatr. deciſ12. nu.18. cum
duob. ſeqq.

Jam verò ſi natura ipſa conceſſionis factæ Fa-
miliæ compoſitæ ex pluribus lineis, collectivè
contemplatis, ſecumfert admiſſionem non unius
dumtaxat, ſed omnium linearum ad participa-
tionem iſtiuſmodi Juris honorifici, multò ma-
gis eadem concedenda videbitur quando, du-
rante adhuc lineâ illâ, in qua tale Jus radicatum
85 reperiebatur, ceteri etiam, ut demonſtratum
fuit, admiſſi fuerunt, hoc enim caſu ſi quæ du-
bietas quoad ſimilis honorifici Juris pertinen-
tiam ſupereſſe poſſet, ea penitùs tolleretur ob-
ſervantià, quæ cum in ceteris, tum etiam in
ſimilium Jurium præeminentialium quæſtioni-
bus optima cenſetur interpres, *Fagnan. in cap.*
tuæ num. 14 & ſeq. de Cleric. non reſident.,
Cyriac. contr.141. nu.38., Altograd. Jun. con-
trov.51. numer.14., Card. de Luc. de Juriſdict.
diſc.5. num. final., & de præeminen. diſc.30. n.4.,
R.P.D. Petra ad Conſtit. Apoſtol. to.2. fol.140.
num.57., Paulut. diſſert.86. nu.76. tom.2., Rot.
coram bon. mem. Emerix. Jun. deciſ.1126. n.5.,
eademque fortiùs urget, quando expreſsè
non conſtat de initio certo, & certa forma,
86 quæ in illorum conceſſione data, atque præſcri-
pta fuerit, ſed agitur de præeminentia quæſita
ex uſu, & conſuetudine, quæ, quemadmo-
dum in origine, & creatione ſuum initium ha-
buit ex actibus, ſic etiam in progreſſu ex eiſdem
modum, & formam recipere, atque declarari
debet, ut docuerunt *Bald. conſil.242. numer.5.*
lib.3., Cravet. conſ.333. n.10., Roman. conſ.49.
num.7. lib.1., Caſanat. conſ.35. numer.22., Roſ.
conſult.9. num.39., Rocc. diſputat. Jur. ſelect.
cap.70. nu.31., Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.
60. num.28. in fin., Muta deciſ. Sicil.81. nu.24.,
Rot. in Romana Juris tumulandi apud Torr. va-
riar. Jur. quæſt. tom.2. dec.16. n.26. fol.648., in
Pampilonen. Præeminentiarum 7. Martii 1701.
§. Nec præadducta, & §. Conſtito coram Reve-
rendiſſimo dell'Olmo confirmata 26. Junii 1702.
§. Certiùs cum ſeqq. coram Reverendiſ. Molines.

Verum, licèt his omnibus plenè ſublata vi-
deri poſſit ratio pro deneganda D. Duci Gravi-
næ gratia, de qua agitur, primo loco allata;
nihilominus contra eum urgeret ſecunda, quà
animadverſum fuit, quod, cum ipſe Palatium
in Urbe non habeat, in quo reſidere queat, 87
nullumque in Ditione Eccleſiaſtica poſſideat
Feudum, illi tribuens qualitatem Baronis Ro-
mani, incapax id circò ſit iſtiuſmodi Juris ho-
norifici; enim verò, ſi Principes Viri, qui ex-
ornant Pontificium Thronum, figurant materia-
lem gladium, ac temporalem Juriſdictionem
à Deo immediatè conceſſam Romano Pontifi-
ci; ii iidem figuram hanc exhibent tamquam
repræſentantes ordinem Romanorum Baro-
num, qui *velut Tutores, & quodammodo Cu-*
ſtodes Throni Apoſtolici invigilant illius incolu-
mitati, ut latius dictum fuit in *§. Plurimum*
etiam, ſi deniquè ad Pontificiæ majeſtatis pu-
blicum decorem pertinet, quod Proceres, So-
lium conſcendentes, nedùm plures numero,
ſed actu in illo adſtantes parati ſemper ſint ad
obſequia Summo Pontifici exhibenda; profectò
non congruit honorem hunc, & munus deferre
Extero carenti qualitate Romani Baronis; is
enim licèt non Baro Romanus, hunc tamen or-
dinem repræſentaret, & licèt ob abſentiam ab
Urbe, & Aula obſequia nulla præſtare poſſet,
decoraretur nihilominus dignitate, & honore,
ob quem illum obtinenti injunctum eſt munus
invigilandi cuſtodiæ Pontificii Throni, inque
eo inſerviendi Summo Pontifici; Id autem ne-
mo non videt, apertè adverſari naturæ gratiæ,
quæ petitur, præſertim verò, ſi, ut notatum
fuit in *§. Rem igitur*, conſideretur, quod præci-
pua ratio, quæ ad eam impartiendam Sum-
mum Pontificem movere debet, eſt illa, reſti-
tuendi dignitatem Pontificii Throni decreſcen-
tem ob diminutum numerum Procerum, illum
exornantium; Quamobrem, ſi, ut dictum eſt
in *§. Quamquam verò*, iſtiuſmodi honores non
inconſultò, ſed ſervatà temporis, & dignitatis 88
ratione conferendi ſunt in præſenti rerum ſtatu
D. Dux Gravinæ tali gratià donandus non vi-
detur, ne contra illius naturam eximius hic
honor conceſſus dicatur Extero adimplere non
valenti munera illa, & finem illum, ob quem
idem inſtitutus eſt. Etenim, licèt veluti præ-
cipuo

cipuo quodam Jure illi debitus dici poſſet, quia progenitus eſt ex præclariſſima Familia, tantoperè de Sede Apoſtolica benemerita, atque etiam quia talis honor non uti novus, ſed veluti a Majoribus ad eum tranſmiſſus illi decerneretur, & non tamquam extinctus cum linea Ducum Brachiani, ſed tamquam in eo conſopitus excitari diceretur, attamen natura gratiæ
89 expoſcit, quod, ſi ipſe huic avito honori reſtitui cupit, ſe idoneum reddere debeat ad illum aſſequendum. Cenſerem itaque Clementiſſimi Principis munificentià petità gratià donari poſſe, adjectà conditione illà, modò Romæ Palatium, & Feuda in Ditione Eccleſiaſtica acquirat, ſic enim effectus Baro Romanus, atque in Urbe reſidere valens, explere poterit munera, Iuri honorifico, ad quod reintegrari cupit, annexa.

Illuſtriſſima Congregatio deputata, poſt rem maturè examinatam, retulit ſan. mem. Clementi XI., jure optimo ab Excellentiſſimo D. Don Philippo Bernardo Urſino Duce Gravinæ petiſſe, ſuiſque Deſcendentibus reintegrationem ad Jus honorificum, de quo agitur, proptereaque juſtè à Sanctitate ſua eam concedendam fore, dummodò ab illo ſervaretur modus, & conditio præſcripta; quibus adimpletis, idem voti compos effectus fuit cum ſubſequuta adeptione quaſi poſſeſſionis, & exercitio ejuſmodi Juris.

ARGUMENTUM.

Jus nominandi ad Iprenſem Eccleſiam, ex Indulto a S. M. Paulo IV. conceſſo Hiſpaniarum Regi Philippo II., ejuſque Succeſſoribus nominandi ad novas Belgii Eccleſias, ſucceſſorio jure competere Carolo VI. Imperatori, itemque ex Iprenſis ipſius Civitatis ceſſione, a Carolo II. facta Ludovico XIV. Galliarum Regi, qui Carolo VI. eam reſtituit, extinctum idem jus non remanſiſſe, nec proinde nova Indulti conceſſione Carolo VI. opus eſſe, diſertè hic, atque accuratè diſſeritur.

DISSERTATIO IV.

1 *Paulus IV. plures in Provinciis Belgicis anno 1559. inſtituit Epiſcopales, & Archiepiſcopales Eccleſias.*
Iprenſis Epiſcopatus inſtitutus a Paulo IV., juxtà Hiſtoricos relatos n.2.

3 *Jus nominandi ad novas Belgii Eccleſias, a Paulo IV. inſtitutas, ad Hiſpaniarum Reges pertinet, non veluti Regiæ Coronæ inſitum, vel ex fundatione, aut dotatione quæſitum, ſed ex privilegio ab eodem Paulo IV. illis conceſſo.*

4 *Libera Epiſcopalium, atque Archiepiſcopalium Eccleſiarum ordinatio, atque proviſio ad Summos Pontifices pertinet.*
Et nonniſi ex ipſorum largitione potuit in Principes dimanare, ibid.

5 *Nominationum jus, quo antea potiebantur Capitula, Regibus deindè conceſſum, &* num.15.

6 *Reſervatio juris nominandi ad Epiſcopales Eccleſias facta in earum erectionis Bulla, ejuſdem eſt auctoritatis, ac Leges, & conditiones adjectæ in limine fundationis.*

7 *Jus nominandi ad novas Belgii Eccleſias à Paulo IV. inſtitutas, devolutum ad Carolum VI. Imper.*, num.20.

8 *Jus nominandi ad novas Belgii Eccleſias, non perſonale, ſed reale eſt, & perpetuum, &* num.11. & ſeq.

9 *Acta conſiſtorialia erectionis novarum Belgii Eccleſiarum, earumque verba referuntur.*

10 *Verba itidem Bullæ Pauli IV.*

11 *Privilegium, ſeù diſpoſitio, realis, & in rem ſcripta, non autem perſonalis cenſenda, quando mentionem facit Succeſſorum ex utraque parte, Concedentis nempe privilegium, ac Privilegiarii.*

12 *Privilegium, ſeu diſpoſitio, tam ex parte Concedentis, quam ex parte Privilegiarii celebrata Dignitatis nomine, realis eſt cenſenda.*
Si ſecus, perſonalis potius reputanda eſt, num.14.

13 *Dignitas cum nunquam deſinat, ſed perpetua ſit, privilegii conceſſionem realem, & perpetuam efficit.*

15 *Jura quæ ex Legis, vel hominis diſpoſitione perpetua eſſe debent, tamquam realia, perpetuò etiam apud Succeſſores manere neceſſe eſt.*

16 *Exceptio, ex* Cicerone, *facit, ne liceat: & ibi neceſſe eſt licere ubi non eſt exceptum.*

17 *Quod ſub una conditione eſt ademptum, ſub contraria datum intelligitur.*

18 *Privilegia a S. Sede conceſſa Principibus, vel Regibus de ipſa optimè meritis, perpetua eſſe, juſta ratio exigit.*

19 *Munificis largitionibus amplum eſt premium rependendum.*

20 *Jus nominandi Epiſcopos Regibus, aut Principibus S. Sedes indulget, ne ad Epiſcopatum promoveantur Eccleſiaſtici, eiſdem ſuſpecti.*

21 *S. Sedes ſolita fuit nominationes Epiſcoporum a Principibus factas adprobare.*

22 *Philippus II. Hiſpaniarum Rex præclaris laudibus a S. M. Clem. VIII. celebratus.*

23 *Galliarum Reges in Epiſcoporum nominationibus qualitates, in concordatis præſcriptas, exquirere conſueverunt.*

24 *S. Sedes pleriſque Regibus, ac Principibus Catholicis ſuarum Ditionum Epiſcopos nominandi facultatem conceſſit.*

25 *Favorabilior retentio eſt, quàm petitio.*

26 *Sacra Tridentina Synodus nil innovavit quoad Imperatores, Reges, alioſque ſublimes, ac ſupremos Principes, jus nominandi Epiſcopos obtinentes.*

27 *Jura nominandi Epiſcopos, ceſſante cauſſa, ob quam*

quam Regibus, aut Principibus conceſſa ſunt, reſolvuntur? Et Eccleſiæ ad ſuam redeunt originariam libertatem, cujus vigore libera earum diſpoſitio, atque ordinatio ad Summum Pontificem pertinet.

28 Jus nominandi ad novas Belgii Eccleſias, licèt conceſſum Philippo Regi, ejuſque Succeſſoribus pro tempore, an nihilominus competat Imperatori Carolo VI., qui cum ſit de linea tranſverſali caret propterea qualitate hereditaria, per verbum illud Succeſſor requiſita? Vid. num. 36. & ſeqq., Et vid. num. 40. & ſeq. an revera Carolus VI. prædicta qualitate hereditaria defici cenſendus ſit.

29 Carolus II. Hiſpaniarum Rex Pronepos Philippi II. Civitatem Ipreuſem Ludovico XIV. Galliarum Regi ceſſit vigore pacis ann. 1678 celebratæ.

30 Jus nominandi ad Epiſcopatum Ipreuſem fuit a S.M. Innocentio XI. anno 1686. conceſſum Ludovico XIV. Galliarum Regi.

31 Ex conceſſione Civitatis Iprenſis facta a Ludovico XIV. favore Auſtriacæ domus, an dici debeat ad Imperatorem rediiſſe jus nominandi ad ejuſdem Civitatis Epiſcopatum? vid. num. 69.

32 Regiarum nominationum jura non conſiderantur tanquam acceſſoria, & adnexa locis, ſed ipſorum Regum perſonæ, quandiu eadem loca poſſident, cohærere cenſentur.
Ideoque cum rerum, & locorum poſſeſſione non transferuntur, ibid.

33 Jus nominandi, ad Iprenſem Epiſcopatum fuit Regi Chriſtianiſſimo conceſſum reſtrictim ad tempus, quo ipſe ejuſque Succeſſores Ipreuſem Civitatem poſſediſſent.

34 In concordia cum Batavis ſolemniter ab Imperatore ſancita, poteſtas eiſdem data eſt Civitati Iprenſi præſidium imponendi.
An autem hinc tranſlata in eos dicenda ſit ipſius Iprenſis Civitatis poſſeſſio, itaut Imperator jure nominandi ad ejuſdem Civitatis Epiſcopatum frui nequeat? num. 35., 74. & ſeq.

36 Regnorum ſucceſſiones diverſo Jure cenſentur, ac illæ Privatorum.

37 Regnum licèt quoties hæreditario jure defertur, ſit hereditas, eſt tamen ſeparata ab aliorum Bonorum hereditate.

38 Populus hæreditarium ordinem ſuccedendi in Regno elegiſſe cenſetur ſolùm, ut in hoc quid certi eſſet, & reverentia conciliaretur ex ſanguine, non ut illud optimo jure eſſet deferendum.

39 Quod Regibus, & Succeſſoribus datur, non ad quoſque tranſmittitur Heredes, & Succeſſores, ſed nonniſi pro Heredibus, & Succeſſoribus Regni conſervatur.

41 Sedes Apoſtolica Carolum VI. Imper. nedum agnovit in Hiſpaniarum Catholicum Regem, & in Dominum, ac Poſſeſſorem Comitatus Flandriæ, verùm adprobavit etiam nominationem ad Eccleſiam Archiepiſcopalem Mechlinienſem, & Epiſcopalem Brugenſem, tamquam Flandriæ Comite, ab eo factam, & num. 63.

42 Unde jus prodit, interpretatio quoque inde ſumenda eſt.

43 S. Sedes Carolum VI. Imperatorem in Succeſſorem Comitatus Flandriæ agnovit.

44 Jura nominationum ad Epiſcopales Eccleſias in libero patrimonio, inſtar aliorum indifferentium Bonorum non ſunt, ſed ita hereditario jure deferantur, ut mixtim cum hereditaria qualitate, illam etiam ſanguinis exigant.

45 Hereditarius titulus in his juribus reſpicere non dicitur hereditatem diſtributivè, ſed denominativè.

46 Per renunciationem hereditatis cenſetur quis denominativam etiam heredis qualitatem abjeciſſe.

47 In Regiarum nominationum juribus hereditaria qualitas ſpectanda, conſiderandaque eſt reſpectu primi Adquirentis, non etiam ultimi Succeſſoris, & n. 56.

48 In feudo, ac etiam emphyteuſi, gentilitiam, & hereditariam qualitatem mixtim requirente ſat eſt, hereditariam qualitatem habitu concurrere reſpectu primi Inveſtiti.

49 In feudo, atque emphyteuſi a jure ſuccedendi ad jus nominandi rectè infertur.

50 Hereditaria qualitas quoad jus ſuccedendi in Regiis nominationibus metienda eſt ex natura Regnorum, & Ditionum, & cum earum ſucceſſione idem jus defertur.

51 Regnorum, & Ditionum ſucceſſio ad ſolos heredes ſanguinis pervenire poteſt.

52 Monarchiam Hiſpaniarum, veluti dotem, Philippo I., filio Maximiliani I. Imperatoris, detulit Joanna unica filia Ferdinandi, Aragoniæ Regis, & Iſabellæ, Reginæ Caſtellarum.

53 Flandriæ Comitatum, ceteraſque Provincias, ejus Ditioni ſubjectas, Maximilianus I. Imperator ex nuptiis cum Maria filia, & herede Caroli Ducis Burgundiæ, cognomento audacis, fuit adeptus.

54 Genealogicam Comitum Flandriæ ſucceſſionem refert Ludovicus Moreri.

55 Carolus VI. Succeſſor, & heres ſanguinis reſpectu eorum, per quos in Auſtriacam Domum fuit invecta ſucceſſio in Monarchia Hiſpaniarum, tam in Comitatu Flandriæ ceteriſque Provinciis.

56 In feuda, atque emphyteuſi, ad ſolos heredes ſanguinis devolvenda, non ultimo, ſed primo adquirenti ſuccedi dicitur.

57 Hinc decedente ultimo poſſeſſore ſinè filiis, ſucceſſio transmittitur ad Collaterales quoque deſcendentes a primo Adquirente, qui ſit omnium ſtipes.

58 Feudi, vel emphyteuſis ſucceſſio ad ſolos ſanguinis heredes devolvenda, inſtar hereditariæ ſucceſſionis, comprehendit jura omnia, ſub ejus univerſalitate contenta.

59 Jus nominandi ad Flandriæ Epiſcopatus cum fuerit

fuerit conceſſum Regi Philippo Secundo, ejuſque Succeſſoribus, qui pro tempore ejuſdem Regionis in temporalibus Domini extiterint, *reſervatum eidem cenſendum eſt, tamquam Comiti Flandriæ, & Domino ceterarum Provinciarum, Regio nomine denominativè dumtaxat adjecto.*

60 *Preindeque idem jus tanquam cohærens perſonæ tranſit in Succeſſores Flandriæ Comites, earumque Provinciarum Dominos pro tempore exiſtentes.*

61 *In conceſſione juris nominationum facta Philippo II. uti Flandiarum Comiti, ſub hujus Comitatus denominatione reliquæ ejus Provinciæ comprehenſæ.*

62 *Nominationes ad Flandriæ Epiſcopatus expletæ per Succeſſores Philippi II., uti Flandriæ Comites, aliarumque Provinciarum Dominos.*

63 *Eædem a Sede Apoſtolica receptæ tamquam his particularibus titulis factæ.*

64 *Obſervantia eſt optima privilegii interpres, ac pro Lege ſervanda.*

65 *Conceſſio omnis talis habenda eſt, qualiter obſervata, ac poſſeſſa reperitur.*

66 *Carolus VI. ex titulo ſucceſſorio ſanguinis adeptus unà cum Belgicarum Regionum dominio, jus etiam nominandi ad Iprenſem Eccleſiam.*

67 *Carolus VI. jus nominandi ad Iprenſem Eccleſiam adeptus independenter a titulo ſucceſſorio quoad Hiſpaniarum Regna.*

68 *Regna, & Ditiones conſolidatæ in una, eademque Regia perſona, conſiderantur, tanquam diſcretæ, & unaquæque indipendenter ab alia ſuas retinet qualitates, & privilegia.*

69 *Carolus VI. per novam ceſſionem nactus poſſeſſionem Civitatis Iprenſis, recuperaſſe etiam cenſetur jus nominandi ad Epiſcopatum; & non quidem per viam novæ gratiæ, ſed per viam reſtitutionis*, & n.72.

70 *Jus poſtliminii efficit, ut per reditum ad antiquum ſtatum, reviviſcant priſtina omnia jura.*

71 *Per reditum jure poſtliminii ad primum ſtatum quando priſtina facies non mutatur nec natura, conjunguntur tempora; ac priſtina jura dormiiſſe potiùs, quam expiraſſe dicuntur.*

73 *Jus competens vigore privilegii realis perpetui, ac etiam univerſalis, ſi in parte conſervatum, in totum retentum cenſetur.*

75 *Ex jure habendi præſidium in aliqua Civitate, vel Territorio illius poſſeſſio, & dominium probatur, quando non alio titulo factam id apparet, quàm vigore juriſdictionis territorialis; & jure Armandiæ; ſi ſecus, poſſeſſio, & dominium non rectè infertur.*

76 *Jus habendi præſidium in Civitate aliis ex titulis, quàm dominii, adquiri poteſt, & ex quibus?*

77 *Exempla referuntur ejuſmodi juris, aliis ex titulis adquiſiti.*

CONTAGIO hæreſum è finitimis lo-
cis in Belgicas quoquè Provincias pro-
fecta, cum per eas ſerpere jam cœpiſ-
ſet, inque Catholicæ Religionis everſionem
magis, magiſque in dies gliſceret, & paucæ
quidem in vaſtiſſima illa Regione florente tum
Oppidorum celebritate, tum Populorum fre-
quentiâ, inſtitutæ reperirentur Eccleſiæ Cathe-
drales, perpaucique eſſent Epiſcopi, qui tanti
Gregis regimen exercere, & undequaque
erumpens malum avertere poſſent, nec ullus
etiam intra ejuſdem Regionis fines adeſſet Ar-
chiepiſcopus, qui illos alacriores, ſolertioreſ-
que ad paſtoralia onera ſubeunda redderet: ſan.
mem. Paulus IV. pro Apoſtolici muneris offi-
cio, curæque paſtoralis ſolicitudine, quà Do-
minici Gregis ſibi commiſſi ſaluti invigilabat,
& permotus etiam precibus Catholici Regis Phi-
lippi ſecundi exequi cupientis conſilia, jamdu-
dum Auguſtiſſimi Patris ſui Caroli mente con-
cepta, ingruentis mali impetum cohibere decre-
vit, inſtituendo in dd. Provinciis plures Eccle- 1
ſias Metropolitanas, atque Cathedrales, com-
mittendas regimini Venerabilium Præſulum,
qui prudentià, ac ſapientià illas moderantes,
& ſanctitate morum, ac exemplo, Gregi, ſibi
credito, prælucentes, nedum ab omni lue Oves
ſuas incolumes præſervarent, rectaque vià diri-
gerent, ſed infectas, deviaſque ad ſalutem,
ſemitamque bonam reducerent; Quamobrem
Cameracenſi, & Ultrajectenſi Eccleſiis ad Ar-
chiepiſcopalem Dignitatem evectis, nobile
Melchinienſe Oppidum, in Civitatem erectum,
ejuſdem pariter Dignitatis honore decoravit,
plurimis in aliis celeberrimis earumdem Pro-
vinciarum locis Cathedralibus Sedibus conſti-
tutis, quas diſtribuit, & Metropolitico Iure
ſubjecit præfatis Eccleſiis Archiepiſcopalibus,
ut legitur tum in Bulla anno 1559. 4. Idus Maii,
& anno quarto à dicto Summo Pontifice edita,
ac per extenſum data in *Folio ſignato lit. B.*, tum
etiam in actis conſiſtorialibus, quæ illam præ-
ceſſerunt, relatis a *Raynaldo* in continuatione
Annalium Eccleſiaſticorum *Baronii tom. 21. p. 2.*
ad dictum annum *1559. num. 33.*, & integrè
datis in *Folio lit. A.*

Eodem verò tempore, quo ceteri in univer-
ſo Belgio novi Epiſcopatus fundati fuere, Ipris
etiam Epiſcopalis Cathedra, & ex Morinenſis
Eccleſiæ ſuppreſſæ veluti ruina, ac Furnenſis 2
etiam Ditione novus inſtitutus Epiſcopatus, qui
mox ſanctionibus quibuſdam à Pio IV. Pauli
Succeſſore anno 1565. roboratus fuit, Epiſco-
pali Sede in inſigni Eccleſia Divi Martini collo-
catà, *Sanderus in Flandria illuſtratà tom. 1. rer.
Iprenſ. lib. 2. cap. 3., & latiùs cap. 4. fol. 361. &
ſeqq., Georg. Brun. tom. 2. Civitat. Orbis tit. de
Iprenſi Civitate, Franciſcus Haræus annal., Bar-
bant. tom. 3. ad ann. 1560. fol. 2. & 3., Joan. Bu-
zelin. in ſua Galloflandria ſacra, & prophana
part. 2. lib. 11. fol. 517., Aubert. Miræus in Chro-
nic. rer. Belgicar. ad ann. 1559. fol. 415., Arnold.
Avenſ. in tract. de erect. nov. in Belgio Archie-
piſcopat., Barboſ. de offic., & poteſt. Epiſcop.
part. 1.*

part.1. tit.1. cap.7. fol.46., *Baudrand. in Geo-*
graph. tom.1., *Ludovic. Morery.* in ſuo Opere
inſcripto *Le grand Dictionaire Hiſtorique*, uter-
que *lit.I. & verb. Ipre.*, *Van.Eſpen. in Jus Eccleſ.*
univerſ. part.1. tit.13. cap. 3. num.17.

Jus autem nominandi ad novas haſce Eccleſias,
quod ad Catholicos Hiſpaniarum Reges pertine-
3 re agnoverunt tum ferè omnes mox relati Scri-
ptores, tum etiam *Guicciardinus* in generali
deſcriptione Belgicarum Provinciarum fol.62.,
non eſt cur ab altiori origine repetamus, nec, ut
animadvertit *Thomaſin. de veter. & nov. Eccleſ.*
diſciplin. tom.2. lib.2. cap.35. num. final., pluri-
bus indigemus, ut confutentur Doctores illi,
qui ſimilia jura vel quaſi agnata, inſitaque Re-
giæ Coronæ, vel tamquam profecta ab antiquis
fundationibus, & magnificis Eccleſiarum do-
tationibus, Regibus quæſita eſſe cenſentes, Pon-
tificiis non innituntur conceſſionibus ad Regias
Epiſcoporum nominationes ſtabiliendas, cum
illæ omninò in noſtra hypotheſi referendæ ſint
ad Privilegium à *Paulo IV.* in d. Bulla Philippo
Secundo, ejuſque Succeſſoribus conceſſum, ut
profitentur omnes jam citati *Auctores*, & quem-
admodum in hac ſpecie de ſimili nominatio-
num jure communiter cenſent Canoniſtæ, &
Doctores, eâ moti ratione, quod libera Ar-
chiepiſcopalium, & Epiſcopalium Eccleſiarum
4 ordinatio, atque proviſio, utpotè ad Summos
Pontifices pertinens, nonniſi ex eorumdem
poteſtate, & largitione, veluti ex ſuo fonte,
in Principes dimanare potuit, *Archidiacon in*
Canon. electio diſtinct.12., *Bald. in cap. quanto*
de Judic., *Covarruv. in regul. poſſeſſor. part.2.*
§.10. num.6., *Rebuff. de nominat. quæſt.4. n.28.*,
Germon. de Immunit. lib.3. cap.124, *Gregor. Lo-*
pez. in leg.18. tit.5. part.1., *Azeved. in leg.1.*
tit.6. lib.1. recopilation. legum Caſtellæ, *Perez.*
in leg.2. tit.46. Gloſs. 1. verſ. ex quo infertur,
Palat. in introduct. rubric. de Donation. inter
Vir. & Uxor. num.24., *Lagunez. de fruct. par.1.*
cap.31. §. 2. num.87. & ſeqq., *Cabed. de Patro-*
nat. Reg. Coron. cap.37. numer.2. poſt ejus deciſ.
part. 2., *Zipæus de Juriſdiction. Eccleſ. & civil.*
lib.2. cap.85. num.16., abrogato namque jure
eligendi, quod pro temporum ratione, diverſis
5 identidem in Eccleſia præſcriptis modis, in Ca-
pitula profectum, diuque ab ipſis retentum
fuit, *Cabedo d. cap.37. num.3.* nominationum
jus Regibus conceſſum extitit, *Canon. cum longè*
diſtinct.63. latè, *Thomaſſin. mox. citat. cap.35.*
& alibi, *Garz. de Benefic. par.5. cap.1. ex n.214.*,
Barboſ. de Offic., & poteſt. Epiſcop. part.1. tit.1.
cap.3. num.1. & num.27. & ſeqq., *Vivian. de*
Jurepatr. part.1. lib.3. cap.1. ex num.27., *Fraſ.*
de Reg. Patronat. part.1. cap.6. ex num.22., *&*
cap.7. ex num.1. & num.7., *Van. Eſpen. in Juſ.*
Eccleſ. univerſ. par.1. tit.13. cap.3. n.9. & ſeqq.

Jam verò conſtabilitâ reſervatione juris no-
minandi ex ſpeciali Summi Pontificis Privilegio
6 attributa Philippo, & illius Succeſſoribus, quæ
eò efficaciori, & benignâ dignior eſt interpre-
tatione, quia eidem, utpotè factæ in Bulla ere-
ctionis dd. Eccleſiarum Epiſcopalium, ineſſe
videtur ſumma illa auctoritas, quam habent
Leges, vel conditiones adjectæ in limine funda-
tionis, atque etiam quia nulla ex parte minuens
libertatem, quæ illis quæſita jam eſſet, in ipſa
origine vinculum hoc eis injecit, ad tradita per
Joannem à Coſta in Commentar. ad Decretal., *Gre-*
gor. IX. in cap. cum veniſſent 12. de Judic., in-
dè ſequi videtur, earumdem nominationum jus
unà cum dd. Provinciarum dominio, & poſſeſ- 7
ſione, hodiè devolutum cenſendum eſſe ad Im-
peratorem Carolum VI., nullo novi Indulti
adminiculo pro illis explendis indigentem; ita
enim ſuadere videtur tum natura Apoſtolici
Privilegii, tum ratio, ob quam Sancta Sedes
illud Principibus elargiri perſæpè conſuevit.

Porrò ſi intueamur naturam Privilegii, non
quidem perſonale, ſed perpetuum, &, ut no-
ſtri dicunt, reale ac ad Succeſſores tranſito- 8
rium eſſe, clarè præſeferre videntur verba Acto-
rum Conſiſtorialium, atque Bullæ Pauli IV.
tenor; Acta enim Conſiſtorialia, licèt ea ex
parte, quâ loquuntur de iſtiuſmodi nominandi 9
jure, à *Raynaldo* referantur his breviloquis ver-
bis = *Et Jure, quod nominationis vocant, Philip-*
po Regi attributo, attamen in illis ex Tabula-
rio Sacræ Congregationis Conſiſtorialis deprom-
ptis, mihique communicatis *lit. A.*, ita legi-
tur = *Eidem autem Philippo Regi, ejuſque Suc-*
ceſſoribus, qui pro tempore ejuſdem Regionis in
temporalibus Domini extiterint jus nominandi
Perſonas idoneas in Theologia Magiſtros, aut in
Decretis Doctores, ſeu Licentiatos nobilium Uni-
verſitatum more diligenti examine præcedente
promotas ad prædictas Eccleſias tùm hac prima
vice, quàm quotieſcumque illas exiſtent pro tem-
pore per sè, & eundem Pontificem in Archiepi-
ſcopos, & Epiſcopos earum ad nominationem hu-
juſmodi inſtituen. de eadem ſcientia in perpetuum
reſervavit, atque conceſſit ac irritum &c. decre-
vit &c. Conſonatque his Bulla, in qua Sum-
mus Pontifex poſtquam locutus fuit de quibuſ-
dam reditibus, quorum meminerant Acta 10
etiam Conſiſtorialia, à Rege Philippo applicatis
Eccleſiis recenter erectis, de jure nominandi
ad eaſdem ita diſponit = *Eidem autem Philippo*
Regi, ejuſque Succeſſoribus, qui pro tempore
ejuſdem Regionis in temporalibus Domini extite-
rint, jus nominandi Perſonas idoneas in Theolo-
gia Magiſtros, aut in Decretis Doctores, ſeu
Licentiatos nobilium Univerſitatum more diligen-
ti examine præcedente promotas ad Mechlinien-
ſem &c., ut poſt recenſitas ibidem ceteras alias
Eccleſias, Archiepiſcopali, ſive Epiſcopali di-
gnitate decoratas, ſubdit = *Eccleſias prædictas*
tàm hac prima vice, quàm quotieſcumque illas
pro tempore vacare contigerit, nobis, & Roma-
no Pontifici, qui pro tempore fuerit, per nos, &
eundem Pontificem in Archiepiſcopos, & Epi-
ſcopos earum ad nominationem hujuſmodi inſti-
tuendos, de eodem conſilio, & ſcientia, ac aucto-
ritate præmiſſis in perpetuum reſervamus, atque
concedimus, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſu-
per his à quoque quavis &c. attentari, decerni-
mus, non obſtantibus &c.

Ex quorum verborum forma, & tenore per-
11 ſpicua ſanè redditur d. Privilegii realitas: nam
ſi diſpoſitio realis, & in rem ſcripta, non autem
perſonalis cenſenda eſt, quando eadem men-
tionem facit Succeſſorum, ex utraque parte,
ita quidem ut tranſeat ad Succeſſores utriuſque
ſive loquatur de Succeſſoribus hereditariis, ad
Text. in leg. Juris gentium §. Pactorum ff. de
pact., ſive de Succeſſoribus dignitatis, & ad-
miniſtrationis, ut ex *Text. in cap. ultim. nè Præ-*
lati vices ſuas, *Bald. in cap. ſinal. in fin. de ſen-*
tent. & re judicat., *& conſ.159. incipien. ſuper*
eo, quod quæritur colum.1. lib.3., *Tiraquell. in*
tract. de Jur. Primog. quæſt.35. numer.21., ex
eodem *Baldo* inquiens = *undè ſciendum eſt, quod*
utrum diſpoſitio Regis ſit realis an perſonalis, co-
gnoſcitur pluribus modis. Primò ex forma, nam
ſi tenor ſcripturæ facit mentionem Succeſſorum
ex utraque parte, iſta diſpoſitio eſt in rem ſcri-
pta, & tranſit in Succeſſores utriuſque ſive lo-
quamur de Succeſſoribus jure hereditario, leg.
Juris gentium &c. ſive de Succeſſoribus dignita-
tis, & adminiſtrationis, *Salgad. de Reg. protect.*
part.3. cap.10. numer.58. & ſeq., *Anton. Faber.*
rational. in pandect. tom.2. in lib.2. ad tit.14. de
pact. ad leg. qui in futurum 57. §. ſi ex altera ſub
verſ. ratio decidendi fol. mihi 243. col.1., inde
ſequitur, quod, cum Summus Pontifex in hoc
Privilegio concedionis Regiæ ad Epiſcopatus
nominationis, mentionem faciat tàm ſuorum
in Sede Apoſtolica, quam etiam Philippi II.
12 Succeſſorum, idem reale cenſendum ſit, non
perſonale, nedum quia in eo mentio ſit Succeſ-
ſorum ex utraque parte, Concedentis nempe
Privilegium, & Privilegiarii; Verum etiam
quia conceſſio iſthæc ex parte pariter utriuſque
celebrata legitur nomine dignitatis, quæ utpo-
13 tè nunquam deſinens, & perpetua, perpetuum
quoque, & reale efficit Privilegium, ut ex
Textu in cap. Abbate de ſentent. & re judicat.,
& ex Innocentio in cap. Intellecto arguit *Tira-*
quell. loco mox. citat., *Bald. in leg. libertis ſub*
num.26. Cod. de oper. libert., *Mayner. in leg. in*
omnibus Cauſis n.50. ff. de regul. Jur., latè *Surd.*
conſ 262. nu.39. & plurib. ſeqq., *Van. Eſpen. in*
Juſ. Eccleſ. univerſ. part.2. tit.25. cap.4. nu.1.,
hunc caſum diſtinguendo ab alio, in quo age-
retur de jure nominationum, independenter à
14 Regno, ſive Regia, vel alia dignitate conceſ-
ſo, quod perſonale potiùs quàm reale reputan-
dum eſſe, notavit *clar. mem. Card. de Luc. de Ju-*
repatr. diſc.2. num. 25.
15 Realitas Privilegii ſatis his demonſtrata, con-
firmatur ex ejus perpetuitate volita, atque ex-
plicata clauſulà illà *in perpetuum*: Jura namque
ea, quæ ex Legis, vel hominis diſpoſitione
perpetua eſſe debent, tamquam realia, perpe-
tuò etiam apud Succeſſores manere neceſſe eſt,
Gloſs. in leg. quod ſi nolint §. Si quid interveне-
rit ff. de edilis Edict., *ubi Bald. & Angel.*, *idem*
Angel., *& Imola in leg.1. ff. de uſucap.*, *Ancha-*
ran. conſ. 327. col.1. verſ. Item cauſa hujus con-
ceſſionis, *& verſ. Secundò principaliter*, *Barbat.*
conſ.34. num.1. cum ſeqq. lib.2., *Soccin. conſ. 86.*
num.11. lib.1., *Surd. conſ.262. num. 45.*, aliique
apud Tiraquell. lib.1. de retract. §.1. Gloſ.2.
num.17., late *Mierez. de majorat. part.4. quæſt.21.*
num.20., *Salgad. de reg. protect. part.3. cap.10.*
nu 61., atque etiam coadjuvatur ex eo, quod
Summus Pontifex eandem Privilegii realita-
tem, perpetuitatemque ceſſaturam fore, ſan-
civit eo dumtaxat caſu, quo Philippi Secundi
Succeſſores poſſidere deſiiſſent Civitates, &
Provincias, in quibus hæ novæ Metropolitanæ, 16
& Epiſcopales Eccleſiæ erectæ fuerant; quapro-
pter, ut eleganter ait Orator pro Balbo = *Si*
exceptio facit ne liceat, ibi neceſſe eſt licere, ubi
non eſt exceptio: cum exercitium juris nominan-
di, tamquam deficiente conditione, ademptum,
ſeu ſuſpenſum fuerit ceſſante poſſeſſione, hac
manente, permiſſum cenſendum erit, ex certo
illo Juris axiomate, quo traditur, id, quod ſub
una conditione ademptum eſt, ſub contraria 17
conditione datum intelligi, *ad Text. in leg. ſi le-*
gatum purè ff de adimend. Legat., *leg. aliquan-*
do 107. de condit., *& demonſtrat.* Nec denique
deerat juſta ratio, ob quam Sancta Sedes Privi- 18
legium hoc, quod in nova dd. Eccleſiarum fun-
datione impartiebatur, perpetuum, & reale
eſſe voluiſſet: Viderat enim Summus Pontifex,
illas a Philippo Secundo auctas, locupletataſque
fuiſſe amplis reditibus, quibus Paſtores, eiſdem
præficiendi, dignitatem ſuam ſuſtinere, & Gre-
gi ſibi credito ſubvenire poſſent: Ex ea itaque
Sacrorum Canonum dignitate, de qua in *Cano-* 19
ne piæ mentis, *& Canon. Frigentius cauſ.16.*
quæſt.7. & in cap.3., *& cap. Cum autem 24. de*
Jurepatr. cap. unic. eodem tit. in 6., & ſæpius
alibi, peculiare aliquod, & amplum præmium
adeo munificis largitionibus rependendum erat.

At vero ſi Privilegium nominandi ad haſce
Eccleſias ſuàpte naturà reale eſt, ac tranſmit-
titur ad quoſcumque; *qui pro tempore ejuſdem*
Regionis in temporalibus Domini extiterint, &
Cæſar potitur temporali illius dominio, præ-
ſertim verò Comitatus Flandriæ, in quo ſita eſt 20
Civitas, & Epiſcopatus Iprenſis, *Guicciardin.*
in deſcription. Flandr. fol.232., *Baudraud.*, *& Lu-*
dovic. Morery in verb. Ipre, nihil opponi poſſe
videtur, cur ſine novi Indulti auxilio gau-
dere non debeat jure nominandi Paſtorem
præponendum regimini dictæ Eccleſiæ, hodie
vacantis: Pro illo namque retinendo, liberè-
que exercendo, præter Privilegii realitatem,
jam abundè probatam, eidem ſuffragari etiam
videtur ratio, ob quam Sancta Sedes ſimilia
Privilegia concedere conſuevit: Illa ſiquidem 21
æquum non eſſe, cenſens, quod Eccleſiaſtici,
Regibus, aut Principibus ſuſpecti, ad Epiſco-
patus Dignitatem promoveantur, jus illos no-
minandi eiſdem indulget, *Svarez. allegat.8.*
num.14., *Cabsdo de Patronat. Reg. Coron. cap.37.*
num.5., & eo quidem libentius, quia has nomi-
nationes plurimùm conferre poſſe, ſperat ad
conſequendum finem illum, quem votis omni-
bus exoptat; enim Sancta Sedes in Eccleſia-
rum ordinatione id unum præ oculis habens,
ut videlicet illarum regimini præponantur ve-
nera-

nerabiles Præſules, virtute, & ſapientia præcla-
ri, cumque longe poſita, eorum vitam, ac
mores non ita facilè exploratos habere valeat,
prout iidem ſpectati eſſe poſſunt Principibus,
qui eos nominant, idcircò in relationibus, ab
illis datis quieſcere ſolita fuit, eorumdem no-
minationes probando, ac confirmando, niſi
contrarium ſibi aliundè conſtet, *Gambacurt.
de Immunit. Eccleſ. lib.6. cap.9. num.8.*, *Fraſſ.
de Reg. Patronat. part.1. cap.6. num.35.* nec ſe
juſta ipe fruſtratam doluit, quippè a Regibus,
& Principibus, tale Jus obtinentibus, hac pia-
mente illas expleri novit: Eo namque nomine
22 Philippum Secundum peculiaribus laudibus a
San. mem. Clemente VIII. celebratum referunt
*Barboſ. in Jus Eccleſ. univerſ. tom.1. lib.1. cap.8.
num.89.*, *Fraſ. d. cap.6. num.33. & ſeqq.* Ut etiam
23 non abſimili ſtudio, ac religione qualitates in
concordatis præſcriptas Galliarum Reges in No-
minandis exquirere conſueviſſe, notat *Van.
Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. part.1. tit.13. cap.4.
num.1. & 2.* Si igitur hæc ſumma æqui, boni-
que ratio tanti valuit apud S. Sedem, ut eadem,
24 illà permota, plerìſque Regibus, ac Principi-
bus Catholicis ſuarum Ditionum Epiſcopos No-
minandi facultatem conceſſerit, ut notat *Van.
Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. part.1. tit.13. cap.3.
num.18.*; Quanto eadem efficacior erit pro con-
ſervando, ac retinendo hoc jure ex legitimo
titulo, & Privilegio Apoſtolico jam quæſito?
Ut admonemur nedum generali illo omnium
ore trito effato, ajente, favorabiliorem eſſe re-
25 tentionem, quàm petitionem, de quo apud
Thabor. axiom. Jur. lib.16. cap.65. axiom.1., Sed
26 in noſtra ſpecie edocemur exemplo Sacroſanctæ
Tridentinæ Synodi, quæ nihil innovandum
eſſe cenſens quoad Imperatores, Reges, alioſ-
que ſublimes, ac ſupremos Principes, ſimile jus
obtinentes, eoſdem ſolummodò monuit, ut
bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ ido-
neos præfici, quoſque digniores, magiſque uti-
les judicarent, non quidem precibus, vel hu-
mano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus,
ſed eorum exigentibus meritis, promoveri, reli-
gioſè diligenterque curarent, *Barboſ. in Jus Ec-
cleſ. univerſ. lib.1. cap.8, num.89.*, *Fraſ. de Reg.
Patronat. Indiar. part.1. cap.2. num.4.*, apud quem
concordantes.

Neque verò Privilegio ſuo, & jure hoc no-
minandi decidiſſe dici poteſt Imperator eo ſub
27 obtentu, quod ſimilia jura reſolvantur, & Ec-
cleſiæ redeant ad originariam illam libertatem,
cujus vigore libera earum diſpoſitio, atque or-
dinatio pertinet ad Summum Pontificem,
quoties deficit cauſa, ob quam illa conce-
duntur: quamobrem cum jus nominandi, de
quo agitur, a Paulo IV. conceſſum fuerit *Phi-
lippo Regi, ejuſque Succeſſoribus, qui pro
28 tempore ejuſdem Regionis in temporalibus Do-
mini extiterint*, illud minimè aſſerere ſibi
poſſit Imperator, eo quod ipſe, tamquam
ex linea transverſali, careat qualitate here-
ditaria, quam in ſubjecta materia require-
re videtur verbum illud = *Succeſſor* = ex nota-
tis apud *clar. mem. Card. de Luc. de Jurepatr.
diſc.24. num.6.*, ut etiam, licet hodie unà cum
Comitatu Flandriæ poſſideat Civitatem Ipren-
ſem, nihilominus cum Rex Carolus II. Philip- 29
pi II. Pronepos Civitatem Iprenſem ceſſerit
Ludovico XIV. Galliarum Regi vigore Pacis,
die 17. menſis Septembris anni 1678. Novioma-
gi celebratæ, deindeque ex conceſſione die 20.
menſis Maji anni 1686. facta a San. Mem. In-
nocentio XI. tale jus nominationis pervenerit
ad præfatum Ludovicum XIV., ut ex Indulto,
quod datur *lit. C.* & exſcriptum fuit ex Inventa- 30
rio Indultorum, Pariſiis impreſſo anno 1688.
eoque ille uſus fuerit explendo nominationem
ad Epiſcopatum dictæ Civitatis; fruſtra hodie
idem Imperator vigore primævæ conceſſionis
ſibi tribuat jus nominandi, quod ob dimiſſio-
nem poſſeſſionis, ab intermedio Succeſſore fa-
ctam, ammiſſum jam fuerat, quodque ad ipſum
rediiſſe non potuit vigore novæ conceſſionis 31
ejuſdem Civitatis a Ludovico XIV. nuper factæ
favore Auſtriacæ Domus, cum hujuſmodi Re-
giarum nominationum jura non conſiderentur
tamquam acceſſoria, & annexa locis; ſed tam- 32
quam principaliter, & per ſe ſubſiſtentia, ipſo-
rum Regum perſonæ, (quamdiù dicta loca poſſi-
dent) cohærere reputentur, ideoque cum re-
rum, & locòrum poſſeſſione non transferantur,
Laganez. de fruct. part.1. cap.30. §.3. num.46.,
Certius, quia jus nominandi Regi Chriſtianiſ-
ſimo conceſſum, utpote in Indulto expreſsè re- 33
ſtrictum ad tempus, quo ipſe, ejuſque Succeſ-
ſores Iprenſem Civitatem poſſediſſent, deſiit
unà cum poſſeſſione, quam ille tranſtulit in
Imperatorem. His denique omnibus addendo,
quod Imperator plenam, & liberam poſſeſſio-
nem Civitatis Iprenſis obtinere dici nequeat, eo
quod ex conventionibus, & pactis ſolemniter 34
ſancitis cum Batavis, bis data ſit poteſtas præ-
ſidium imponendi d. Civitati, cum qua poteſta-
te in eoſdem translata cenſetur illius poſſeſſio,
ad notata per *Nicolaum Mylerum de Princip. &
Stat. Imper. part.2. cap.78.*, qua deficiente, Im-
perator defici dicitur conditione, in Bulla 35
Pauli IV. requiſita, & ſinè qua frui nequit exer-
citio juris nominandi. Verùm nulla diſcurſus
hujus pars ſubſiſtit.

Siquidem, quod attinet ad primam, ea planè
ſubmoveri videtur ratione illà, quæ admonet, 36
Regnorum ſucceſſionem modum habere a Popu-
lorum conſenſu, & voluntate, a publica utili-
tate, a temporum denique ratione, rerumque
ſtatu, proptereaque non ut privatarum heredi-
tatum, ita etiam Regnorum ſucceſſiones cen-
ſendas; ſed Regnum, licèt quoties hereditario
jure defertur, ſit hereditas, eſt tamen ſeparata 37
ab aliorum Bonorum hereditate, & Populus
quia Regnum maluiſſe creditur quàm optimo 38
jure deferri, haud aliter hereditarium ordinem
elegiſſe cenſetur, quam ut certi quid eſſet reſ-
pectu ordinis ſuccedendi, & reverentia conci-
liaretur ex ſanguine, *Hug. Grot. de Jur. Bell.
& pac. lib.2. cap.7. §.19.*, ubi *Theſmer.*, *Walteſius
de Feud. tom.1. cap.9. num.197.*, *Larrea deciſ.*

Granaten.8. num.105.; quamobrem id, quod
Regibus, & Succeſſoribus datur, non tranſmit-
39 ti ad quoſcumque Heredes, & Succeſſores, ſed
nonniſi pro Heredibus, & Succeſſoribus in Re-
gno conſervari, tradunt *Ernſt Cothoman.reſp.1.
num.189. & ſeqq. lib.5., Limnæus in notit.Regn.,
Franc. lib.2. cap.2.*, & pluribus argumentis pro-
bat *Hieronym.Leo deciſ.Valent.3.num.27.*, quem
cum aliis refert, & ſequitur *Fraſ.de Reg.Patron.
In diar. cap.18. num.50. & ſeqq.*; Si igitur, ju-
xta naturam harum ſucceſſionum in Imperato-
40 re unà cum poſſeſſione Regnorum, & Civitatum
quarum reſpectu conceſſum fuit jus nominandi
ex præſcripto Bullæ Pauli IV. efflagitetur etiam
titulus ſucceſſorius, ſive hereditarius, quanam
juſta ratione, hic in eo deſiderari dici poterit,
quando Sedes Apoſtolica, a qua emanavit privi-
legium Regiæ nominationis, illum in ipſum
41 derivatum videns ex ſanguine, eundem non ſo-
lùm agnovit in Hiſpaniarum Catholicum Re-
gem, & in Dominum, ac Poſſeſſorem Comi-
tatus Flandriæ, aliarumque plurimarum Regio-
num, pro quibus a dicto Summo Pontifice con-
ceſſum fuit jus nominandi ad Eccleſias Archie-
piſcopales, & Epiſcopales, in illis erectas, ve-
rum etiam recepit, atque approbavit nomina-
tionem ad Eccleſiam Archiepiſcopalem Mechli-
nienſem, & Epiſcopalem Brugenſem, tam-
42 quam Flandriæ Comite, ab eo factam? Si enim
undè jus prodit, interpretatio quoque indè ſu-
menda eſt, ex ſententia *Innocentii III. in Cap.In-
ter alia 31. de Sentent. excom.*, *apud eundem
in Cap. Cum veniſſet 12. de Judic.*, & ſancitum
fuit *à Juſtiniano in leg.final. Cod. de Legib., Zi-
pæus de Juriſdict. Eccleſ. & civil.lib.1. cap.39.
num.11.* Profecto ambiguitatem omnem ſubſtu-
43 liſſe videtur ipſa Sancta Sedes agnoſcens in Im-
peratore titulum ſucceſſorium, & illius virtute
eum conſtituens in quaſi poſſeſſione hujus pri-
vilegii uti realis, perpetui, & ad ipſum tranſi-
torii tamquam ad Succeſſorem, dictarumque
Provinciarum Poſſeſſorem, *Spad. conſ.125.n.7.
lib.3.*

Idque nedum non aberrat, imò verò confor-
me eſt familiaribus Juris noſtri regulis, edocen-
44 tibus, quod in ſimilibus juribus, quæ pleno
modo non poſſidentur, & inſtar ceterorum Bo-
norum indifferentium, & allodialium, in li-
bero patrimonio non ſunt, ſed ita hereditario
jure deferuntur, ut mixtim cum hereditaria
qualitate, illam etiam ſanguinis exigant ad eo-
rum ſucceſſionem acquirendam, juxta notabi-
le dictum *Jacobi de Belviſio* relat. *à Bald. in
cap.1. num.8. tit. an agnati, vel filii*, heredita-
rius titulus reſpicere non dicitur hereditatem
45 diſtributivè, ſed denominativè, ut nimirum,
licèt quis actu non ſit, habitu tamen, & po-
tentiâ denominari poſſit heres, modò tamen
tali habitu ſeu potentiâ ſeſe non abdicaverit re-
46 nunciatione hereditatis, efficiente, ut jus quo-
que qualitatis denominativæ abjeciſſe cenſea-
tur. Quamobrem Doctores communiter tra-
47 dunt, in hiſce juribus hereditariam qualitatem
ſpectandam, conſiderandamque eſſe reſpectu
primi Acquirentis, non etiam ultimi Succeſſo-
ris, *Surd. conſ.63. numer.20. verſ. & hoc eſt,
Lotter. de re beneſic. lib.2. quæſt.11. num. 41. &
ſeqq., clar. mem. Card. de Luc. de Jurepatr.
diſc.30. num.3. & ſeq., & diſc.60. nu.26., Rota
in una Romana Beneficiatus S. Laurentii in Da-
maſo 6.Februarii 1688. impreſſ. apud modern.
Roman. in ſuis diſceptat. Eccleſ. poſt diſcept.4.
num.24. & ſeq.*, & confirmatur exemplo tum
Feudi tum etiam Emphyteuſis, quæ gentili-
tiam, & hereditariam qualitatem mixtim re- 48
quirant, in eiſdem enim ſatis eſt, hereditariam
qualitatem habitu concurrere reſpectu primi In-
veſtiti, ut benè hoc exemplo in propoſito pro-
bat *Hug. Grot.* allegat. *Superiori §.* & tradide-
runt *Pariſ. conſ.23. num.86. lib.1., Papon. con-
ſil.1. numer.60. & 73., Ludovic. Bell. conſil.24.
num.115. & 145., Surd. conſ.108. num.8. in fin.,
& conſ.305. num.10., Facchin. conſ.33. nu.22.
verſ. nulla eſt lib.1., Menoch. conſ.104. num.17.,
Clar. in §. Feudum quæſt.9. nu.5., & quæſt.76.
in fin., Schrader. de Feud. part.7. cap.2. n.46.,
& eodem pariter tract. Roſenth. cap. 2. con-
cluſ.33. nu.37. & ſeqq., Giurb. prælud.6. nu.13.
verſ. undè ſuccedere, Intrigliol. par.1. quæſt.49.
n.187. & ſeqq., Velaſc. de Jur.Emphyt.quæſt.44.
num.10. §. Contrarium*, late *Robleſ. de repræſen-
tat. lib.3. cap.18. num.9. & num.112., Oſaſcb. de-
ciſ.139. num.14., Rot. coram Card. Cavaler. de-
ciſ.622. num.5., coram Dunoz. Jun. deciſ.120.
num.3., in rec. deciſ.499. num.4. & ſeqq. part.5.
deciſ.98. num.9. part.10.*, indèque recte infer-
tur ad jus nominandi, atque præſentandi, quod 49
cum jure ſuccedendi in Feudo, & Emphyteuſi
fraternizare, noſtri inquiunt, *Lotter. de re be-
neſic. lib.2. quæſt.11. num.43., Vivian. de Jure-
patron part.1. lib.4. cap.9. n.38., clar. me. Card.
de Luc. de Feud. diſc.8. num.17., Rota coram
Coccin. deciſ.232. num.4.*

Propterea, cum dubitari non poſſit, quin, ſi
in ſucceſſione, de qua agitur, hereditaria qua- 50
litas requiratur, ea tamen, nonniſi ad Heredes
& Succeſſores ſanguinis referenda ſit, quippe
illam metiri oportet ex natura Regnorum, &
Ditionum, cum quarum ſucceſſione jus iſtud
nominandi deferebatur, quæ, utpotè pleno mo- 51
do non poſſeſſæ, plenoque jure proprietatis in
Patrimonio non exiſtentes, ad ſolos proindè
Heredes ſanguinis pervenire poterant, ex notatis
ab *Hug. Grot. de Jur. Bell. & pac. lib.2. cap.7.
§.22.*; Hinc eſt, quod ſive jura ſucceſſoria ſpe-
ctanda ſint reſpectu Regnorum Hiſpaniæ, quæ
tamen, ut mox dicetur, ad rem non pertinent,
hæc metienda erunt ex Joanna unica filia Ferdi- 52
nandi Catholici Aragoniæ Regis, & Iſabellæ
Reginæ Caſtellarum, quæ, veluti dotem, Mo-
narchiam detulit Philippo I. Hiſpaniarum Re-
gi filio Maximiliani Primi Imperatoris; ſive
eadem jura ſpectari debeant reſpectu Comitatus
Flandriæ, ceterarumque Provinciarum, quæ
Comitis Flandriæ Ditioni ſubjiciebantur, hæc 53
referenda erunt ad Maximilianum Primum
Imperatorem, Patrem Philippi, qui ex nuptiis
cum Maria unica filia, & herede Caroli Ducis
Bur-

Burgundiæ, cognomento Audacis, Regiones illas
adeptus fuit, ut ex *Harao annal. Brabant. pag.
449.*, & apud *Ludovic. Morery in d. ſuo Opere
lit. A. verb. Autriche, & lit. F. verb. Flandre*,
54 quo loci genealogicam Comitum Flandriæ ſuc-
ceſſionem refert, proindèque dubitari nequit
quin Imperator Carolus VI., tamquam deſcen-
dens à communi ſtipite Auſtriacæ Domus, tàm
in Hiſpania, quàm in Germania dominantis,
ſit Succeſſor, & heres ſanguinis reſpectu eorum,
55 per quos in illam ſucceſſio tum in Monarchia
Hiſpaniarum tum etiam in Comitatu Flandriæ
ceteriſque Provinciis invecta fuit, etiamſi ſucceſ-
ſio vacaverit per mortem Collateralis, quia,
56 cum non iſti, ſed primo Acquirenti ſuccedi dica-
tur, ut, præter alibi relatos, tradunt *Gozzadin.
conſ. 8. num. 2.*, *Caldoſ. conſ. 13. in fin.*, *Albert.
Brun. conſ. 181.*, quod incipit *In cauſa vertente
col. 4. verſ. Tertio quia præſappoſito*: decedente
ultimo Poſſeſſore ſine liberis, ſucceſſio tranſ-
57 mittitur ad Collaterales quoque deſcendentes à
primo Acquirente, qui ſit omnium communis
ſtipes, *clar. mem. Card. de Luc. de Feud. in Summ.
num. 237.* cum aliis apud *Gobb. de permiſſ.
Feud. alien. ſt. quæſt. 5. num. 29. & ſeq.*, *idem con-
ſult. 10. num. 85.*, *conſult. 60. numer. 15. & 17.*,
conſult. 149. n. 52. & ſeq., *in Mantuana Eemphy-
teuſis 15. Martii 1597. §. Cum namque baſis co-
ram bon. mem. Urſino confirmato 29. Aprilis 1699.
& 8. Martii 1700. coram R. P. D. Lancetta*,
58 ajentes, talem ſucceſſionem protrahi in infini-
tum, cumque eadem non particularis, ſed uni-
verſalis ſucceſſionis jure cenſeatur, inſtar nimi-
rum ſucceſſionis hereditariæ, *Rhetius in com-
mentar. Jur. Feudal. lib. 1. tit. 3. §. 6.*, *Knipſchilt.
de Fideicomm. Familiar. nob. l. cap. 11. num. 218.,
& ſeq.*, comprehendit idcircò Jura omnia, ſub
univerſalitate ſucceſſionis contenta.

Nec obeſſe poteſt, quod Jus exequendi Re-
gias nominationes ad Epiſcopatus Flandriæ re-
ferri nequeat ad Mariam Caroli Audacis filiam,
ſive ad Joannam Aragoniæ, ſed tribuendum ſit,
59 tamquam primo Acquirenti, Regi Philippo Se-
cundo, reſpectu Auſtriacæ ſtirpis, & lineæ impe-
rantis in Germania, tranſverſali, nam cum jus
iſtud conceſſum fuerit illi, *ejuſque Succeſſori-
bus, qui pro tempore ejuſdem Regionis in tempo-
ralibus Domini extiterint*, reſervatum eidem
cenſendum eſt tamquam Comiti Flandriæ, &
Domino ceterarum Provinciarum, Regio no-
mine demonſtrativè dumtaxat adjecto, & con-
ſequenter tale jus tamquam cohærens perſonæ,
60 unà cum dignitate, & titulo Comitis Flandriæ
illarum dominium, & poſſeſſionem obtinenti,
cum his tranſijt ad Succeſſores ſanguinis, earum-
dem Ditionum Dominos pro tempòre exiſten-
tes, per ea, quæ tradit *Van. Eſpen. in Juſ. Ec-
cleſ. univ. part. 2. tit. 25. cap. 4. num. 1. & ſeq.*;
Idque non ſolum agnovere *Georg. Brunus*, &
Sanderus locis ſub initium allegatis, dicentes
jus, de quo agitur, à Paulo IV. reſervatum
61 fuiſſe favore Regis Hiſpaniarum, Flandriarum-
que Comitis Philippi Secundi, quippe ſub illius
denominatione, veluti omnium præcipui, &
potentioris inter Chriſtiani Orbis Comitatus,
comprehendebantur reliquæ Provinciæ, *Guic-
ciardin. in Flandr. deſcription. fol. 454. in fine*
ſed ſervarunt, tum ejuſdem Philippi Succeſſo- 62
res, qui nominationes expleverunt uti Flandriæ
Comites, aliarumque Provinciarum Domini,
tum etiam Sedes Apoſtolica, quæ illas recepit 63
tamquam his particularibus titulis factas à Re-
gibus Catholicis, ut in folio ſignato *lit. D.*, in-
ter quas, ut alibi innuitur, referuntur Proviſio-
nes Eccleſiæ Archiepiſcopalis Mechlinienſis, &
Eccleſiæ Epiſcopalis Brugenſis ad nominatio-
nem *Caroli Hiſpaniarum Catholici, & Roma-
norum Regis, in Imperatorem electi tamquam
Flandriæ Comitis*, Ex quibus ſanè perſpicuis
actibus promanat obſervantia, quæ tamquam 64
optima Privilegii hujus interpres, pro Lege
ſervanda eſt, *leg. ſi de interpretatione 37. ff. de
legib. & cap. cum dilecta 2. de Conſuetudin.*, &
utrobique notant *Scribentes, Zipæm de Juriſdict.
Eccleſ. & civil. lib. 1. cap. 39. num. 11.*, *Rot. in
rec. deciſ. 608. num. 1. part. 2.*, *& deciſ. 59. n. 12.
part. 10.*, eadem igitur cum virtute ſua ità con-
ceſſionem omnem declarare dicatur, ut hæc 65
talis cenſenda ſit qualiter obſervata, & poſſeſſa
reperitur, ad *Text. in cap. cum veniſſent de In-
ſtit. ubi Butr. & Imol.*, *Natt. conſ. 406. n. 28.*,
Hyppolit. Riminald. conſ. 213. numer. 37. lib. 2.,
nullus profectò amplius in interpretatione, at-
que intelligentia hujus Privilegii, dubitationi lo-
cus relictus cenſeri poterit, quando tot, tan-
tiſque ſolemnibus actibus declaratum reperitur,
illud Philippo II., ejuſque Succeſſoribus con-
ceſſum fuiſſe tamquam Flandriæ Comiti, alia-
rumque Belgicarum Provinciarum Domino, ac
Poſſeſſori: Reſpectu itaque earum Regionum,
quarum titulo ſucceſſorio ſanguinis Imperator 66
dominium, & poſſeſſionem obtinet, uti valens
beneficio realis, ac perpetui Privilegii, de quo
agitur, Paſtorem nominare poterit ad Eccleſiam
Iprenſem, illius ſolatio deſtitutam, *Cabedo de
Patronat. Reg. Coron. cap. 6. nu. 3. & ſeq.*, Imo
verò eodem nominationis jure uti, fruique poſ-
ſet, tametſi titulo iſto ſucceſſorio prorsùs deſti-
tueretur quoad Regna Hiſpaniarum, utpote in- 67
dependenter ab illis, ſed contemplatione tan-
tùm dominii, & poſſeſſionis Comitatus Flan-
driæ, ceterarumque Regionum Philippo Secun-
do, illiuſque Succeſſoribus à Sede Apoſtolica
conceſſo, ut notat *Card. de Luc. de Jurepatron.
diſc. 2. num. 25.*; Familiare quippe eſt, quod
Regna, & Ditiones conſolidatæ in una, eadem- 68
que Regia Perſona, conſiderentur tamquam di-
ſcretæ, & unaquæque independenter ab alia re-
tineat ſuas qualitates, ac privilegia, ut, præ-
ter *Card. de Luc. loco mox. citat.* tradunt *Mart.
de Juriſdict. part. 2. cap. 21. num. 20.*, *& part. 4.
cent. 1. caſ. 24. num. 39.*, *Fraſſ. de Reg. Patron.
Indiar. part. 1. cap. 7. n. 45. & ſeq.*, *& cap. 61. n. 50.
& ſeqq.*, *num. 60.* dans rationem.

Facilius ſubmovetur altera contrarii diſcur-
ſus pars, quâ dicitur, Regem Carolum II. vi-
gore ceſſionis in tractatu Pacis Noviomagenſis
factæ Ludovico XIV. Francorum Regi unà cum
poſ-

poſſeſſione Civitatis Iprenſis, decidiſſe etiam
jure nominandi ad ejus Epiſcopatum ex ſpeciali
Indulto eidem Regi Chriſtianiſſimo deinde con-
ceſſo, quia, cum Imperator pacifice poſſideat
Comitatum Flandriæ, ſive potioris ejus partis,
69 & vigore novæ ceſſionis nactus quoque fuerit
poſſeſsionem Civitatis Iprenſis, recuperaſſe etiam
cenſetur primævum jus nominandi ad Epiſco-
patum, quod non per viam novæ Gratiæ, ſed
per viam reſtitutionis ad ipſum redjiſſe dicitur,
perinde ac ſi illud nunquam alteri quæſitum
fuiſſet, *Franc. de Eccleſ. Cathedral. cap. 32.
num.49. & num.60.*

Idque fieri dicitur jure quodam poſtliminii
70 efficiente, quod per reditum ad antiquum ſta-
tum reviviſcant priſtina omnia Jura, latiſsimè
apud *Hug. Grot. de jur. Bell., & pac. lib.3.
cap.9.*, ita quidem ut conjungendo tempora,
& extrema, interim illa dormiſſe potius, quam
expiraſſe dicantur, *§. Ab hoſtibus Inſtit. quib.
mod. Juſpatriæ poteſtatis ſolvit* ibi = *quia ii, qui
ab hoſtibus capti ſunt ſi reverſi fuerint omnia pri-
ſtina jura recipiunt &c., quia poſtliminium fin-
git eum, qui captus eſt, ſemper in Civitate fuiſſe,
ibique Gloſ. lit.B., Gloſ. in §. final. verb. poſtli-
minii Inſtit. quib. non eſt permiſs. facer. Teſtam.,
Bald. in leg. captum 9. Cod. de poſtliminio. reverſ.
& leg. ſi quos fortè 19. Cod. eodem*, cui ſane tem-
porum, & extremorum conjunctioni cum ſem-
per locus ſit, quando non perempto penitus
71 primævo ſtatu, reditus, qui ad illum fit jure
poſtliminii, non fit tamquam ad ſtatum de no-
vo creatum, idemque non dat aliter eſſe, quàm
primum, & priſtinam faciem non mutat, nec
naturam, ut loquitur *Bald. in Cap. cum acceſſiſ-
ſent 8. num.38. de Conſtit.* verbis illis *Et vide-
tur quod funditus eradicatum, & tandem repa-
ratum, dicatur de novo creatum, quia habet eſſe
poſt non eſſe, & hoc certum eſſet, ſi haberet ali-
ter eſſe, quàm primò &c. ſed ſi priſtinam faciem
non mutat, nec naturam, conjunguntur tempo-
ra eſſentiæ, & interim dicitur potius dormiſſe
quàm expiraſſe* = ; Profectò in caſu, de quo agi-
tur, inficiari nemo poterit, quin conjungen-
do tempora, Cæſar unà cum poſſeſsione, &
72 dominio Civitatis Iprenſis recuperaverit etiam
jus nominandi illius Epiſcopum, cum reſpectu
utriuſque extremi primævus ſtatus non tam-
quam eradicatus, & de novo erectus, ſed con-
ſiderari debeat tamquam vigens, priſtinamque
retinens naturam & faciem ; Nam, quod atti-
net ad Civitatem Iprenſem, eadem ſemper re-
tinuit Epiſcopalem Sedem, & jura Epiſcopalia,
ſolumque contigit extrinſeca mutatio perſonæ,
quæ Epiſcopum nominavit ; Prout etiam Phi-
lippi Secundi Succeſſores in iis Ditionibus, &
Provinciis, quarum poſſeſsionem conſervarunt,
jus nominandi ad Epiſcopatus perpetuò retinue-
runt, atque exercuerunt ; Quamobrem, cum
73 agatur de jure competente vigore Privilegii rea-
lis, perpetui, atque demum univerſalis, idem
tamquam conſervatum in parte, retentum cen-
ſetur, & extenditur ad totum, illas nempe
etiam Eccleſias, quæ ſub univerſali Privilegio
comprehenſæ fuerunt, ad celebrem *Text. in
cap. cum in tua de Decim., Abb. conſ.71. n.1.
lib.2., Petr. Rebuff. in tract. de Decim. quæſt.14.
nu.20. pag.58., Covarru. practic. quæſt. quæſt.37.
num.5.*, quem loquitur *Mareſcott. variar. reſol.
lib.1. cap.18. numer.31. & ſeq., Salgad. de reg.
protect. part.3. cap.10. num.143. & ſeqq.*

Supereſt poſtrema contrarii diſcurſus pars, quà
dicebatur, quod ob poteſtatem ab Imperatore
datam Batavis præſidii retinendi in Civitate
Iprenſi, ipſe, quaſi amplius non retinens libe-
ram, & plenam illius poſſeſsionem, nec etiam
conſervaſſe dici queat jus nominandi, poſſeſ- 74
ſioni huic tamquam conditioni alligatum ; Ve-
rùm colore nullo hac præſidii impoſitione
amiſſum, vel ſuſpenſum dici poteſt tale jus,
Imperatori competens tamquam vero Domino,
ac poſſeſſori dictæ Civitatis. Licèt enim ex ju-
re habendi præſidium in aliqua Civitate, & 75
Territorio, illius dominium, & poſſeſsio pro-
bari non rarò dicatur, hoc tamen verum eſt,
quando non conſtito de alio titulo, id fit, ſeu
factum præſumendum eſt vigore juriſdictionis
Territorialis, & jure Armandiæ, de quo lo-
quitur *Nicolaus Mylerus* in ratione dubitandi
allegatus ; Verumtamen, ſi hic titulus, ſive
juſta illius præſumptio ceſſet, ab hoc territo-
riali jure, dominio, & poſſeſsione loci, cui
præſidium imponitur, ſeparabile eſt jus in eo
illud retinendi, cum ex pluribus aliis etiam ti-
tulis, videlicet pro Potentioris injuriis propul- 76
ſandis, & jure protectionis, pro tuenda com-
muni omnium ſecuritate, pacto denique, & con-
ventione acquiri poſſe tradit *Abanſuerius Fritſ-
chius in tract. de Jur. Præſid. cap.4.* ; Idque edo-
cemur tum veteribus, tum recentibus exem- 77
plis. *Lyciſcus* Acarnonum Legatus, dum La-
cedemonios ab ineundo cum Romanis fœdere
contra Macedones abſterrere conatur, eos ſimul
monet, ne ita ſibi conſulant *quemadmodum ii,
qui per Bellorum neceſſitates ſecuritatis ſuæ cau-
sâ præſidia in Urbes ſuas accerſunt, fuit ipſorum
viribus validiora, ii operâ eadem, & ab hoſtium
metu ſe liberant, & Amicorum potentiæ ſeſe
ſubjiciunt*, ex *Polibio hiſtor. lib.9. pag.569.*, id-
que periculi Parti imbecilliori imminere notavit
etiam *Fritſchius d. cap.4. num.14. & ſeqq.* ſæ-
penumero victores nihil victis eripientes *præter
injuriæ licentiam*, ut de Romanis mortalium
religioſiſſimis ait *Saluſt. apud Hug. Grot. de
Jur. Bell. & Pac. lib.3. cap.15. §.2. ut cum Im-
perii conceſſione victis relicti, ſimul ſuæ conſu-
lerent ſecuritati præſidium in ſubacta Civitate
retinebant*, ut proſequitur idem *Auctor §.5.*,
ibique *Theſmerus in ſuis notis*; ſic Civitati Sena-
rum anno 1555. ſub ſuam poteſtatem redactæ
Carolus V. ſalvam eſſe voluit libertatem, ac
Magiſtratuum antiquam auctoritatem, immu-
nitateſque, ac privilegia, ità tamen, ut ad tuen-
dam, & conſervandam Urbem, ipſi jus eſſet,
præſidium illi imponendi, ex *Thuario Hiſtor.
lib.15. cap.459.* ; Et denique in Monaſterienſi
Pace celebrata anno 1648. licèt conſenſu Impe-
ratoris, ac Imperii Regi Galliæ, ejuſque Suc-
ceſ-

Digitized by Google

ceſſoribus conceſſum fuiſſet perpetuum jus habendi præſidium in Caſtro Philisburgenſi, attamen *ipſa proprietas, omnimoda juriſdictio, poſſeſſio, omniaque emolumenta, fructus, acceſſiones, jura, regalia, ſervitutes, homines, ſubditi, Vaſſalli, & quidquid omninò antiquitus ibidem, & in totius Epiſcopatus Spirenſis, Eccleſiarumque ipſi incorporatarum Diſtrictu Epiſcopo, & Capitulo Spirenſi competebat, & competere poterat, eiſdem in poſterum quoque ſalva, integra, & illæſa, excepto tamen Jure protectionis, permaneant*; ſunt verba Inſtrumenti d. Pacis Monaſterienſis, relata apud *Abanſuerium Fritſbium d. cap.4. num.19.*; Si igitur præſidia ſecuritatis ſolummodò, aut protectionis gratiâ à Victoribus devictis Civitatibus impoſita dominium, & poſſeſſionem non adimunt, nullaque ex parte antiqui Poſſeſſoris juriſdictionem minuunt, quantò minùs hæc adempta cenſeri poterunt Imperatori, qui non ex Lege ipſi à Victore data, ſed ſolummodò pro communium finium tutela, ut metu liberaret finitimam ac confæderatam Rempublicam, tutò frui poſſe optantem pace, poſt diuturna, & atrociſſima Bella conciliatâ, eidem tranſactione Pacis permiſit, ut in ſuis quibuſdam limitrophis Civitatibus, atque Oppidis præſidium habere poſſet?

Hæc ſunt, quæ ad mentem Juris examinando Privilegium à Paulo IV. conceſſum Succeſſoribus Philippi II., obſervanda mihi ſeſe offerunt, cujus tamen executioni, & intrinſeca Juris ratione haud retardandæ, ſi extrinſeca aliqua cauſa interceſſerit, occurrendum illi erit, adhibitis iis temperamentis, quibus Sancta Sedes Eccleſiarum incolumitati, & Privilegiarii Juribus conſulere conſuevit exemplis illis, quorum recens eſt memoria.

Conſultus hac de re a Clemente XI. etiam fuit Proſper Lambertinus Præſul digniſſimus, ad graviora quæque tum Sacerdotii, tum Imperii expedienda negocia ſemper adhibitus, deindè BENEDICTUS XIV. P. O. M., iſque in eamdem abjit cum Auctore ſententiam, & pro ſua erga eum benevolentia id commemorari benignè permiſit, quod & rei, de qua agitur, dignitatem oſtendit, & Auctori decus addit maximum.

ARGUMENTUM.

Perpetuo carceri, ex Reſcripto Principis, pænam commutantis, mancipatus Reus, jam anteà pænâ gladii, & confiſcationis Bonorum per contumacialem Sententiam damnatus, oſtenditur hic, quod activam adhuc teſtamenti factionem retineat. An autem, & quando de Bonis etiam confiſcatis diſponere valeat diſcutitur.

DISSERTATIO V.

1 *Veritas deprehendi nequit commodiùs, quàm diſtinguendo, atque objectiones diluendo.*

2 *Ultimum jam jam ſupplicium ſubiturus inteſtabilis efficitur.*

3 *Sic etiam ii, quibus aqua, & igni interdicitur, Deportati in Inſulam, damnati ad ferrum, aut ad beſtias, aut in metallum.*

4 *Quorum ſuppliciorum genus Romanis, per quam frequens fuit.*

5 *Inteſtabiles autem hi omnes ſunt quoad factionem teſtamenti tàm activam, quàm paſſivam.*

6 *Relegati verò teſtamenti faciendi jus retinent.*

7 *Damnatus capite, vel ad beſtias, vel ad gladium inteſtabilis efficitur cum Sententiam paſſus eſt.*

8 *Idque obtinet etiam ubi ad pias Cauſas teſtari velit.*

9 *Communis eſt autem hæc opinio.*

10 *Intellige de Jure Digeſtorum, non ita de Jure noviſſimo Codicis, & Novellarum.*

11 *Damnati ad mortem ideo de Jure Digeſtorum inteſtabiles erant, quia Civitas, & libertas illis adimebatur; quia ſervi pænæ efficiebantur, & quia eiſdem publicatio Bonorum inferebatur, & num. 12. 13. & 14. & 15.*

Quæ rationes hodie ceſſant, dictis num. 11. 12. & 14. & 15.

Opinio tamen hæc, quam ex Auth. ſed hodie Cod. de donat. inter vir, & uxor *viriliter ſuſtinet* Prat. obſerv. 41. per tot., *communiter rejicitur a Doctoribus, quum* Authentica *prædicta locum habeat dumtaxat in damnatis ad mortem civilem, ſecus verò in iis, qui capite plectuntur*, n. 16. 17. & 18.

14 *Publicatio, & confiſcatio Bonorum damnati ad mortem, præterquam in læſæ majeſtatis crimine ſublata eſt.*

16 *Damnati ad mortem etiam naturalem efficiuntur ſervi pænæ, &* num. 17. 18., & 68.

19 *Hæcque eſt verior, ac communior opinio.*

20 *Ejuſmodi Damnatorum teſtamenta, ſpectato, cum antiquo Jure Digeſtorum, tum noviſſimo Codicis, & Novellarum, irrita ſunt, & inania, etiamſi ante condemnationem condita.*

21 *Quod locum habet etiamſi publicatio Bonorum facta non fuerit.*

Vel ubi damnatus è manibus Curiæ ante Sententiæ executionem aufugerit, ibid.

22 *Damnatus ad mortem, qui ante Sententiæ executionem è manibus Curiæ aufugerit, teſtari non poterit neque in Territorio Civitatis, a qua eſt bannitus, neque extra, dummodo in ejus condemnatione ſervata fuerit forma Juris communis; ſecus, ſi Juris ſpecialis, vel Statutorum Loci; tunc enim extra teſtari poterit*, ibid.

23 *Damnati ad mortem, ex conſuetudine ubique recepta, validè teſtantur, heredeſque inſtituunt.*

24 *Nec*

24 *Nec ab iſta conſuetudine eſt recedendam.*

25 *Quamplures, qui eam ſtatuunt, Doctores adferuntur.*

26 *Conſuetudo autem hujuſmodi potiori jure attendi debet, quoad Bannitos abſentes, & in contumaciam proſcriptos.*

27 *Banniti quamvis in ære, ac perſona impunè offendi poſſint, teſtandi facultatem retinent.*

28 *Banniti, in contumaciam proſcripti, non efficiuntur ſervi pœnæ.*

29 *Atque ex confeſſione delicti, per Leges contra eos inducta, non amittunt ea, quæ Juris communis ſunt, multòque minùs, quæ ſunt Juris gentium, ſeu naturalis, adeoque nec activam teſtamenti factionem, &* num. 35. 52. *&* 57. *&* 58.

30 *Quæ concluſio nedum communis eſt, ſed in praxi ſervatur.*

31 *Atque ita tum Criminaliſtæ, tum etiam Civiliſtæ tenuerunt.*

32 *Banniti noſtri temporis deportatis ne an potiùs relegatis æquiparentur, ardua quæſtio eſt.*

33 *Deportatis ideo in Romana Republica adimebatur teſtamenti factio, quia hæc dependebat, a Civico Jure, quod ampliùs non habebat.*

34 *Hodie verò pendet unicè a diſpoſitione Juris, quæ per deportationem non amittitur.*

36 *Bonorum confiſcatio Bannito capitali nequit impedimento eſſe ad activam teſtamenti factionem,* ratio nu. ſeqq.

37 *Teſtabilis, vel inteſtabilis ut quis dicatur, non Bonorum carentia, ſeu privatio, ſed ſtatus perſonæ ſpectandus eſt.*

38 *Teſtamentum, & hereditas conſiderantur etiam in eo, qui nihil in Bonis reliquit.*

39 *Hereditas conſiſtit in intellectu Juris, etiam ſine corporibus hereditariis.*

40 *Teſtamentum Banniti, qui nihil in Bonis relinquit, prorſus ſine utilitate non eſt.*

Qui enim poteſt teſtari, poterit, licet ipſe nihil habeat in Bonis, ſubſtituere filio ſuo pupillariter; dare tutorem filiis ſuis, teſtarique de Bonis ſuis futuris, num. 41. 42., *&* 43.

41 *Subſtituere filio ſuo pupillariter nequit, qui teſtamenti factionem non habeat.*

42 *Tutor filiis dari nequit, niſi in teſtamento, aut codicillis teſtamento confirmatis.*

43 *Bona futura non comprehenduntur in publicatione, ſeu confiſcatione Bonorum.*

44 *Bannitus ſicut non amittit jura civilia, ita proinde capax eſt omnium ſucceſſionum, quæ jure communi, ex teſtamento, vel ab inteſtato deferuntur.*

Et quidem tàm reſpectu Bonorum, quæ ſunt extra territorium Bannientis, quàm eorum, quæ ſunt in loco, a quo bannitus eſt, n. 45.

Et ab iis tantùm excluditur, ad quæ ex vi Legum Municipalium adſpirare poſſet, num. 46.

45 *Banni virtus non egreditur Bannientis territorium.*

46 *Statutum licèt poſſit tollere jura propria ſuæ Civitatis, non tamen poteſt tollere ea, quæ ſunt communia.*

47 *Olim amiſſa Civitate, cenſebantur ſublata ea omnia, quæ erant propria Civium Romanorum, ſed non Jus gentium, ac naturale.*

48 *Ex ſolo capitali Banno inducta non poteſt dici incapacitas ſuccedendi, niſi Bona a Delinquente realiter auocentur, ac per effectivam apprehenſionem, & incorporationem Fiſco quærantur.*

49 *Banniti, & ii maximè, qui poſſunt realiter, & perſonalitèr offendi, ſunt virtute Apoſtolicarum Conſtitutionum ab omni legitimo actu excluſi, & extra Juris protectionem poſiti.*

50 *Præſertim, ubi bannimentalis Sententia a Papa, vel Imperatore prodierit; tunc enim omnia Juris beneficia, ac paſſivam teſtamenti factionem amittunt.*

51 *Intellige, hæc procedere de condemnatione propter delictum, non autem propter contumaciam.*

52 *Ficta confeſſio, ex contumacia reſultans, ad ſolum reſtringitur contumaciæ effectum.*

Ejus autem natura eſt non perimere, niſi quatenus Lex perimit, & Judex diſponit, ibid. & num. 57.

53 *Sententia lata contra contumaces Bannitos, dicitur definitiva, & cenſetur ob delictum, non verò ob contumaciam lata.*

Hæcque eſt generalis ferè totius Orbis conſuetudo, ibid.

Contrariis procedentibus, quando contumacia purgata remanſit, vel per comparitionem, vel per reſtitutionem in gratiam Principis, ibid.

54 *Communior tamen hodie opinio eſt, ut Sententia contumacialis lata cenſeatur in pœnam potiùs contumaciæ, quàm ob delictum, &* num. 57. & 59.

55 *Sententiam contumacialem plena delicti probatio præcedere non ſolet.*

56 *Contumax ut torturæ ſubjici valeat, ſemiplena probatio ſufficit.*

57 *Contumacia non probat delictum, etiamſi adſint Statuta, vel Conſtitutiones, ut contumax pro confeſſo habeatur.*

59 Cardinali de Luca *de communiori in hac re, ac magis recepta opinione teſtanti plena fides adhibenda.*

61 *Pœna carceris per Leges civiles interdicta.*

Nam carcer ad continendos homines, non ad puniendos haberi debet, ibid.

62 *Secus tamen eſt de Jure Canonico.*

63 *Perpetuò carceratus, inteſtabilis, non ſecus, ac deportatus, a nonnullis reputatur.*

64 *Id tamen licèt ipſi arguant ex Jure Canonico, perpetuam carcerationem permittente, contrarium nihilominus hodie de Jure Authenticorum verius eſt.*

65 *Pœna ſervitus hodie exceptis iis, qui ad mortem damnati ſunt, ſublata omnino eſt.*

66 *Perpetuò carceratus, ne minimam quidem ſtatus mutationem ſubit, ideoque teſtari poterit.*

67 *Lo-*

67 *Locum id habet etiam in deportato condemnato ad triremes perpetuas, vel in perpetuam exilium.*

An verò de Bonis confiſcatis diſponere valeat? num. 69. & *ſeqq.*

69 *A perpetui carceris pæna liberatus, non ideo Bonis confiſcatis reſtituitur, niſi id ſpecialiter expreſſum ſit.*

Eòque minùs reſtituitur ille, cui pæna capitalis fuerit commutata in pænam carceris perpetui num. 71. & 72.

70 *In condemnatione ad pænam mortis, & confiſcationis Bonorum per copulam = & = duo dicuntur eſſe Banna, unum in perſona, alterum in Bonis.*

72 *Commutatio pænæ capitalis in illam perpetui carceris propriè gratia non dicitur, quum per eam non dicatur quis reſtitutus in gratiam Principis.*

73 *Princeps indulgens pænam, non remittit infamiam, ſive inhabilitatem.*

74 *Generale Principis Reſcriptum ad generalem Partis ſupplicationem emanatum remiſſionem pænæ realis importare nequit, niſi expreſſa eadem ſit, vel remiſſio fuerit adeo plenaria, ut delinquentem Bonis etiam reſtituere voluiſſe demonſtret.*

Alii tamen diſtinguendum cenſent, quod, aut Princeps utitur verbo = indulgemus =, *& tunc ſola pæna corporalis, aut verbo* = gratia =, *ſeu* = reſtitutione =, *& tunc etiam pæna realis remiſſa cenſeatur*, ibid.

75 *Atque alii, quod Gratia trahitur ad Bona confiſcata, ſi eis verba adaptabilia ſint; ſi ſecus, ad ea non trahitur.*

76 *Tutior Reſcripti declaratio, & explicatio, dari nequit eâ, quæ derivet ex ore ipſius Principis concedentis.*

77 *Reſcriptum Principis Fiſco ſuo damnoſum eſſe non debet.*

78 *Ex precibus ſolet erui Reſcripti interpretatio.*

POSTQUAM Criſpoldus de Criſpoltis Patritius Peruſinus vindictæ tranſverſalis crimine accuſatus, per contumacialem Sententiam, explorato prius oraculo hujuſce Supremi Tribunalis, in pænam Gladii, & Confiſcationis Bonorum, indicto inſuper ejus capiti præmio ſcutorum quingentorum, damnatus fuerat, eximiam Sanctiſſimi Domini Noſtri clementiam ejus Fratres in ſupplici libello hiſce, quæ ſequuntur, verbis exorarunt = *Che ſebbene coſtituendoſi, potrebbe con tutta facilità provarſi l'inſuſſiſtenza del Proceſſo, e particolarmente la preteſa vendetta traſverſale. Tuttavia, atteſo lo ſtato di ſalute affatto abbattuto, in cui ſi ritrova il medeſimo Criſpoldo, ed i fieri accidenti, da' quali poco meno, che quotidianamente viene travagliato con aſtrazione de' ſenſi, ed offuſcamento di mente, tanto che è affatto impoſſibile, che poſſa reggere alli eſami per il Proceſſo difenſivo di far coſtare la calunnia potentiſſima, e chiara a' tutti gli Abitanti della ſuddetta Terra di Bettona &c.* = quod = *Voglia per effetto di quella clemenza, che ſi è compiaciuta ſempre di far godere alla Famiglia Criſpoldi degnarſi di commutore il detto Bando nell'ordine, che venga queſto loro infelice Fratello poſto ad vitam in una Fortezza dello Stato Eccleſiaſtico.*

Supplex ejuſcemodi libellus pro Voto tranſmiſſus fuit ad Sacram Conſultam. Quæ Criſpoldi precibus annuens, die 6. Septembris 1735. *SSmo conſulendum* cenſuit *pro gratia Commutationis pænæ in perpetuum Carcerem, & revocationis Taleæ, quæ ſuum tamen habeat effectum tantùm poſtquam præſtita fuerit idonea fidejuſſio pro alimentis, & poſtquam Criſpoldus Criſpolti conſtitutus fuerit formaliter in Fortalitia S. Leonis, & ſublata omnino qualibet ſpe ulterioris gratiæ.* Cujus quidem Voti facta per R.P.D. meum de Bardis meritiſſimum Secretarium die 7. Septembris ſequenti *relatione Sanctitati ſuæ, eadem Sanctitas ſua benigne annuit pro gratia commutationis pænæ* in perpetuum *Carcerem, & revocationis Taleæ, quæ ſuum tamen habeat effectum tantùm, poſtquam præſtita fuerit idonea fidejuſſio pro alimentis, & poſtquam Criſpoldus Criſpolti conſtitutus fuerit formaliter in Fortalitia S. Leonis, & ſublatâ omninò qualibet ſpe gratiæ* = ſunt formalia verba utriuſque, Voti ſcilicet, ac Pontificii Reſcripti.

Quare, quum Criſpoldus jam in Arce Sancti Leonis exiſtens, teſtamentum nuperrimè condere exoptaverit; ut in carceris anguſtiis, in quibus detinetur, opportunam ad id aſſequeretur libertatem, vota ſua aperuit R. P. D. meo Riccio Generali Armorum Commiſſario. Qui quùm ſinè approbatione Sacræ Conſultæ nihil hac de re reſpondendum putaverit, aſſuetâ proindè diligentiâ certiorem fecit prælaudatum R. P. D. Secretarium; Undè reaſſumptis ſtatim ordinibus datis pro traductione Criſpoldi ad Fortalitium S. Leonis, nè inſtantia iſthæc inconſulto abſolveretur judicio, ſatiùs putarunt Eminentiſſimi Patres demandare, ut ſcriberet Advocatus Fiſci, ſuamque pro veritate ſententiam diceret. Undè onus mihi injunctum impleturus, valdè præſtare poſſe reor, ſi in duplici gravioris pœnæ ſtatu Criſpoldus fuerit præconſideratus. Altero nempè, quo præſens jam ad mortem damnatus eſſet. Et altero, quo non præſens, ſed abſens juxtà judicium Sacræ Conſultæ, ac ſententiam contumacialem Peruſini Præſidis bannitus, ſeù proſcriptus habeatur. Hiſce enim præcognitis, facile quidem erit dijudicare Criſpoldum in eo, in quo modò reverà verſatur, ſtatu, ubi gravi hujuſmodi pœnâ in longe mitiorem, temperatâ, jam in Arce S. Leonis perpetuo carceri mancipatus exiſtit. Sub hujuſmodi planè diſtinctione propoſitum articulum dicturus, faciliùs ad metam veritatis me properaturum fore ſpero; potiſſimùm ubi Doctorum viciſſim pugnantium fundamenta in medium proferam. Quippè alio quidèm auxilio veritas deprehendi nequit commodiùs, quàm diſtinguendo, atque objectiones adverſus eam propoſitas diluendo, ut optimè facien-

dum eſſe, monent poſt *Textum in leg. maneat am*
§. Mixta ubi *Gloſſa Marginalis ff. de mun.*, *&*
honor., *& c. grave cauſ. 35. quæſt. 9.*, *Natt. con-*
ſil. 100. num. 2. lib 2., *Rub. ad decis. ... p. t. ,*
tom. 1. rec. num. 1., *Bonden. collect. legal. nu. 57.*
verſ. quod lib. t., *& Sanminiat. contr. 101. n. 11.*
tom. 2.

Et ſanè, ſi facultas factionis teſtamenti per
Criſpoldum modò petita, in diſcrimen adduci
viſa fuiſſet in ea plenitudine pœnæ capitalis,
ita quidem, ut præſens, ac in fortiis Curiæ
exiſtens juxtà primam, quam mihi propoſui,
diſtinctionis partem ultimum ſupplicium jam
2 jam fuiſſet ſubiturus, nemò profectò eſt inter
Doctores, qui eum inteſtabilem, juxtà *cenſu-*
ram antiqui Juris Digeſtorum, pleno ore non
fateretur. Tunc enim maximam paſſus diminu-
tionem capitis, ſervus pœnæ effectus, & Bo-
norum omnium publicatione mulctatus, vel
tamquam libertate, Civitate, & Familiâ ca-
rens, vel tamquam mortuus, vel denique
tamquam perpetuò ſervitutis nexui addictus,
3 dubiò procul fuiſſet inteſtabilis. Prout in eadem
profectò cauſa ſunt omnes ii, quibus aquà, &
igni interdictum eſſet, deportati in Inſulam
(relegatis exceptis), damnati ad Ferrum, aut
4 ad Beſtias, aut in Metallum. Quorum planè
ſuppliciorum genus Romanis fuit per quàm fre-
quens, ut cujuſque originem, ac menſuram
explicans, egregiè notat *Alexand. ab Alexandr.*
Genial. dier. lib 3. cap. 5. tom. 1., ibi = *In Metal-*
lum, vel ad Inſulas in perpetuum, vel præfinità
relegare, aut aquà, & igni interdicere, ſeù ad
beſtias damnare frequens etiam Romanis pœna fuit.
Illis enim aquà, & igni interdicebatur, quibus
commercium, ſocietaſque hominum, nè quis eos
Urbe, menſà, tecto, aut lare reciperet, veta-
batur. Ad beſtias damnabantur nequiſſimi Servi,
aut hoſtes infeſtiſſimi, plerumque homines perni-
cioſi, & immanes, qui ob multiplicia crimina,
defectioneſque indigni venià fuere: quibus in
theatro ut cum immaniſſimis belvis depugnarent,
negocium datum eſt: qui beſtiarii dicti. Nonnum-
quam ob crimen damnatos aura effodiendo, aut
Lapidicinis Veteres deſtinarunt, ut vincti opus
facerent perpetuò, vel præfinitò. Illi verò, qui
flagitiis, vel tàm efferis moribus cooperti fuere,
quiquè eam capitalem noxam auſi, ut his Legum
vulgaris pœna non ſatis foret, vel ad beſtias da-
mnabantur, vel exquiſitis tormentorum ſuppliciis,
& ultimis cruciatibus puniebantur.

Hos porrò omnes *juxta Jus antiquum Dige-*
5 *ſtorum* eſſe inteſtabiles tàm quoad factionem
teſtamenti activam, quàm paſſivam, ſtatuunt
complures *Textus* apertiſſimi, ac præſertim ita
in puncto reſpondit *Cajus* Juriſconſultus *in leg.*
Ejus 8. §. Si cui cum ſeq. ff. de Teſtament., *& qui*
teſt. fac. poſſ. &c., ibi = *Si cui aquà, & igni in-*
terdictum ſit, ejus nec illud teſtamentum valet,
quod ante fecit, nec id, quod poſtea fecerit; Bo-
na quoque, quæ tunc habuit, cum damnaretur,
publicabuntur, aut ſi non videantur lucroſa, Cre-
ditoribus concedentur.

In Inſulam deportati in eadem Cauſa ſunt. Sed
relegati in Inſulam, & quibus Terrà Italicà, & 6
ſua Provincià interdicitur, teſtamenti faciendi
Jus retinent. Hi verò, qui ad ferrum, aut ad
beſtias, aut in metallum damnantur, liberta-
tem perdunt, Bona quoque eorum publicantur: Un-
de apparet, amittere eos teſtamenti factionem =
Et *Ulpian. in leg. ſi quis 6. §. Irritum ff. de in-*
juſt. rupt., *& irrit. fact. teſtam.*, ibi = *Irritum*
quoque fit teſtamentum, quoties ipſi Teſtatori ali-
quid contingit, ſed & ſi quis fuerit capite damna- 7
tus, vel ad beſtias, vel ad gladium, vel ad aliam
pœnam, quæ vitam adimit, teſtamentum ejus ir-
ritum fiet, & non tunc cum conſumptus eſt, ſed
cum ſententiam paſſus eſt, nam pœnæ ſervus effi-
citur = ubi *Gloſſ. in verb. paſſus eſt*, rationem
reddens, inquit = *Nam trahit hæc ſententia ſta-*
tim ad ſè executionem, ut dicunt Decretiſtæ de
ſententia Excommunicationis = & comprobat *Te-*
xtus in leg. quod ad Statum 12. ff. de pœnis, *&*
leg. qui ultimo ff. eodem tit., *& leg. ſi quis mihi*
25. §. Si quis planè ff. de acquir., *vel omittend.*
hæredit. Idque Jure *Digeſtorum* indubitatum
eſſe teſtatur *Matthias Berlich. pract. concluſ. lib.*
3., *concluſ. 8. numer. 1.*, *Harprect. in addit. ad*
Jul. Clar. in §. Teſtamentum quæſt. 21. lit. A.
num. 1. Quodque id obtineat etiam, ubi quis ad 8
pias cauſas teſtari vellet, vel jam teſtatus fuiſ-
ſet, communiter probant *Clar. d. quæſt. 21. n. 1.*, 9
ubi inquit, hanc eſſe communem opinionem,
Covarruv. ad rubr. de teſtament. part. 3. num. 27.,
Petr. Gilchen. ad leg 21. nu. 7., *Cod. qui teſtam.*
facer. poſſ., *Michael Graſſ. tit. de ſucceſſ. §. Te-*
ſtamentum quæſt. 17. num. 8., *Joan. Sichard. ad*
rubr. Codic., *qui teſtam. facer. poſſ. nu. 21.*, *Ti-*
raquell. de privil. piæ cauſ. privil. 79., *Diana reſol.*
moral. par. 7. tract. 6. de teſtam. privil. reſol. 8.

Id autem, quod de Jure *Digeſtorum* foret
expeditiſſimum, de Jure noviſſimo *Codicis*, &
Novellarum pacificum nequaquam eſt, & in-
controverſum omninò aſſeri non valet. Etſi
enim complures, & quidem magni nominis Do- 10
ctores jure etiam noviſſimo, Jus faciendi teſta-
menti Damnatis ejuſcemodi ſublatum eſſe, viri-
liter contendant, inter quos præcipuè *Paul. de*
Caſtr in leg. Ejus qui §. Si cui num. 9. verſ. ſe-
cundò quæro ff. de Teſtament., *Covarruv. in rubr.*
de teſtament. nu. 27., *Aſcan. Clementin. in tract.*
de patr. poteſt. cap. ultim. n. 30. & ſeqq., *Weizen.*
diſſ. 2. de ſervitut. cap. 7. num. 3., *Berlich. par. 3.*
concluſ. 8. num. 3., *Joan. Herman. Stamm. de ſer-*
vit. perſonal. lib. 1. tit. 2. cap. 4. num. 2. & ſeqq.,
Schneid. §. Servi autem numer. 5. Inſtit. de Jur.
perſon., *& §. Cum autem nu. 2. Inſtit. quib. mod.*
patr. poteſt. ſolv., *Sichard. ad rubric. tit. Codic.*
qui teſtam. facer. poſſ. nu. 13., *& Gaſpar. Manſ.*
de Teſtament. valid., *vel invalid. tit. 2. de Teſtam.*
valid. vel invalid. ex parte Teſtatoris limit. 17.
num. 225. fol. mihi 33., *Peregrin. de Jur. Fiſc.*
lib. 3. tit. 2. num. 4., qui alius refert concordan-
tes, *& Farinac. quæſt. 102. num. 118.*, vim ta-
men maximam patiuntur ex iis, quæ per Do- 11
ctores in acies diviſos animadvertuntur in op-
poſitum. Ceſſarunt enim hodiè (inquiunt iſti)
omnia motiva, cur antiquum *jus Digeſtorum*

Da-

Damnatos per Sententiam ad mortem, inteſtabiles eſſe ſanciverit. Primò enim a teſtamenti factione arcebantur Damnati hujuſmodi, quia Civitas, & libertas eis adimebatur. Prima hæc
12 ratio ceſſat hodiè, quia neque Civitas, neque libertas Damnatis adimuntur, *Novell. 22. cap. 8.*, ſed utraque manet integra., *Autb. ſed hodiè cod. de Donat. inter Vir. & Vxor.* Secundò ideò de
13 Jure *Digeſtorum* teſtamenti factionem Damnati amittebant, quia efficiebantur ſervi pœnæ, ſed hodiè de Jure noviſſimo nemo benè natus, pœnæ ſervus efficitur, *Autb. de nupt. §. Quod autem priùs collat. 4.* Et tertiò demùm anteà Da-
14 mnatis ad mortem Bonorum publicatio inferebatur tamquam maximus, ac potiſſimus effectus ſervitutis pœnæ: Hodiè autem hæc ratio deficit, quum omnis publicatio, & confiſcatio Bonorum, præterquam in læſæ Majeſtatis crimine, ſit ſublata, *Authent. Bona Damnatorum, Cod. de Bon. damnat.*, *Novell. ut nulli Judici 134. C. quia verò 13. §. Vt autem, & §. ſeq.* Adeoque ſicuti cauſæ omnes prohibitivæ ceſſarunt, hinc certum, exploratumque eſt, Jus etiam prohibitivum omninò ceſſaſſe, ad *Text. in leg. 4. §. Toties ff. de damn. infect.*, & *cap. cum ceſſante de appellation.* Atque ità individualiſſimè docet *Gloſſa in d. leg. ſi quis filio 6. §. 1. verb. ſervus ff. de injuſt. rupt. irrit. teſtam.*, *Alberic. de Roſat. in d. leg. Ejus qui 8. §. 1. num. 1. ff. qui teſtam. facer. poſſ.*, & *in Authent. Bona Damnatorum Cod. de Bon. proſcript.*, *Salycet. in d. Authent. ſed hodiè num. 2. Cod. de Donat. inter Vir. & Vxor.*, *Joan. Igneus in leg. 1. §. Qui ſibi. n. 108. ff. ad Sen. Conſul., Syllian.*, *Beuſt. ad leg. Admonendi 31. numer. 493. in princip. & verſ. ſed contrarium ff. de jurejur.*, *Heigius in §. Ejus qui num. 5. cum ſeqq. Inſtitut. quib. non eſt permiſ. fact. Teſtam.*, *Clar. §. Teſtamentum quæſt. 21.*, *Petr. Gregor. in Syntag. Jur. univerſ. capit. 8. nu. 11.*, *Valentin. Forſter. lib. 2. diſput. 12. theſ. 14.*, *Daniel. Moller. in Comment. ad Conſtit. Saxon. part. 3.*, *Conſtit. 6. num. 1. & 2. verſ. contrà verò alii*, *Hachelm. diſput. illuſtr. 16. theſ. 4. lit. S.*, *Hobell. diſput. 19. theſ. 2. lit. B.*, *Matthæus Stephan. centur. 2. quæſt. 54. lit. A.*, *Matthæus Coler. deciſ. 34. num. 3. & ſeq.*, & *nu. 6.*, *Harprecht. ad Clar. loc. citat. nu. 2.* Et contrariis fe-
15 rè omnibus nominatim rejectis, eorumque rationibus viriliter confutatis, *Prat. obſerv. proct. obſerv. 41. per tot. & ſignanter num. 15.*

At verò in tanto Doctorum, rationumque
16 diſcrimine, ſi invicem utriuſque ſententiæ conferantur fundamenta, jam in eo quidem diſſenſionis caput ac ſumma rei eſt, num Damnati ad mortem naturalem efficiantur ſervi pœnæ. Servitutem enim omnem à toto genere ſublatam eſſe ſuſtinet *Pratus* in vim *Authent. ſed hodiè Cod. de Donat. inter Vir. & Vxor.*, & jactâ hac angulari petrâ, ſuper eam cuncta ſuæ affirmativæ ſententiæ fundamenta jecit, ut Conſideranti non minùs, quàm legenti liquidum erit.
17 At in hoc minus rectè eum ſenſiſſe, commune eſt Doctorum judicium. Ejus planè opinio obtinet unicè in iis, qui damnati ſunt ad ſolam mortem civilem, quive poſt ſententiam vivi remanent, ut res eſt in deportatis, damnatis ad Metallum, & ſimilibus; Secus vero res ſe habet quoad eos, qui morte naturali plectuntur; ob eam planè urgentiſſimam rationem; quia nihil prodeſt illis libertatem conſervari, quibus ſtatim irrogandum eſt ſupplicium, & vita adimenda, ut optimè notat *Bachovius in not. ad Vveſembec. nu. 13. ff. qui Teſtam. facer. poſſ.*, adeoque hinc inferunt Doctores, quod ſervitus pœnæ quoad hos inducta ex *leg. qui ultimo 29. ff. de pœnis*, ſublata, ac correcta non ſit per
Authent. ſed hodiè, quum hæc dumtaxat ſibi 18
locum vindicet in damnatis ad mortem civilem, ut appoſitè advertunt *Berlich. part. 3. concluſ. 8. num. 4. §. Secunda ratio*, *Joan. Herman. Stemm. de ſervit. perſonal. lib. 1. lit. 2. cap. 8. numer. 6.*, *Schneid. §. Cum autem num. 8. Inſtit. quib. mod. patr. poteſt. ſolvat.*, *Manſ. de Teſtam. valid. vel invalid. ex par. Teſtatoris part. 2. limit. 17. n. 234.*, aliiſque quampluribus adductis concordantibus, *Covaruv. in rubr. de Teſtam. num. 27.*, *Peregrin. de Jure Fiſci lib. 3. tit. 2. numer. 4.*, *Farinac. d. quæſt. 102. num. 118.*, *Autunez. de Donat. reg. part. 3. cap. 15. num. 58. & 59.*, ac *plurib. ſeqq.* Et omnium optimè fortaſſe *Carol. Anton. de Luca ad Franch. deciſ. 102. numer. 10.*, ubi ſub *§. Ratio eſt* nominatim carpens *Pratum*, ſic quæſtionem abſolvit = *Ratio eſt, nam d. Authent. ſed hodiè, procedit in Condemnato ad mortem civilem tantùm, ut ex Bartholo, Peregrino, & aliis, Farinac. quæſt. 102. num. 118. Atque Forjudicati cum ſint civiliter mortui, conſequenter non fiunt ſervi pœnæ ex vi d. Authen. ſed hodiè, qui Textus non habet locum in condemnato ad mortem naturalem exiſtente in fortiis Curiæ, nam hic ſervus pœnæ efficitur. Undè quamvis D. Pratus obſerv. 41. contrarium teneat in damnato ad mortem naturalem per ſententiam latam contrà præſentem, ut non efficiatur ſervus pœnæ, bonâ veniâ parùm rectè intellexit indiſtinctam, & generalem diſpoſitionem. d. Textus in d. Auth. ſed hodiè tàm in damnato ad mortem civilem, quàm naturalem.* =

Si itaque hæc eſt verior, ac communior opinio, ut damnati ad mortem naturalem, hodiè
quoque efficiantur ſervi pœnæ, jam apertum, 19
ac pluſquam perſpicuum eſt, ut Damnatorum ejuſcemodi teſtamenta, ſpectato cum antiquo Jure *Digeſtorum*, tum noviſſimo *Codicis*, &
Novellarum, irrita ſint, & inania, etiamſi an- 20
te condemnationem condita ſint, quia ſtatim ac condemnatio emerſit, irrita fiunt. Idque, quod magis eſt, ſibi locum obtinet in eo etiam ſtri-
ctiori caſu, ubi condemnationem publicatio Bo- 21
norum non fuerit comitata: Vel ubi damnatus ad mortem è manibus Curiæ aufugerit, vel antè Sententiæ executionem ereptus fuerit. Tunc
enim teſtari non poterit neque in territorio Ci- 22
vitatis, à qua eſt bannitus, neque extrà, dummodò tamen tàm in condemnando, quàm in procedendo ſervata fuerit forma, & diſpoſitio Juris communis: tunc enim ubique, & quoad omnia ſemper remanet inteſtabilis, & talis Sententia lata ſecundùm Jus commune, illum affi-

cit ubique locorum, ſecus autem, ſi fuerit con-
demnatus de Iure ſpeciali, & ſecundum Statuta
Loci, quia tunc quoad Bona, extrà illius Terri-
torium exiſtentia, non remanet inteſtabilis, ut
omnium pleniſſimè tradit *Farinac. d. quæſt.102.
inſpect.2. à num.111. ad 117.*

Verùm enim verò, quamvis hæc in puncto
Juris ſententia videatur verior, nihilo tamen
minùs, ſivè hæc, ſivè altera alicui magis pro-
baretur, hodiè quidem ex univerſali conſuetu-
dine, ubique gentium ſervata, omnis diſpu-
tandi occaſio ſublata eſt. Hoc porrò conſtans
23 obtinuit conſuetudo, ut damnati ad mortem
faciant in carcere teſtamenta, ſibique Heredes
inſtituant, ut originaliter tradidit *Albericus de
Roſate in d. leg. Ejus qui §. Si cui ubi verſ. item
de damnato ad mortem ff. de Teſtament.*, *& in
Authen. Bona Damnatorum nu.2.*, *Cod. de Bon.
Damnator.*, ubi teſtatur, communiter vidiſſe
damnatos ad mortem teſtari, & eorum teſta-
menta numquam infringi.

De hac conſuetudine teſtatur etiam *Paulus de
24 Caſtro in d. §. Si cui num.9.*

*Imola in cap. quia ingredientibus numer. 30. in
fin. de Teſtament.*

Natta conſ.177. num.4., ſubdens, quod, li-
cèt credat, talia teſtamenta de jure parùm, aut
25 nihil valere, non tamen putat, ab iſta conſue-
tudine recedendum.

Et hanc conſuetudinem valere, dubitandum
non eſt, inquit *Soccin. regul. 76.* in 1. *fallent.*,

Capr. concluſ.102. num.111.

*Clar. in §. Teſtamentum quæſt.21. in princip.
verſ. benè verum eſt*, ubi quod hodiè ubique
ſervatur, quod decapitandi faciunt in carcere
teſtamenta, inſtituuntque Heredes, quando
eorum Bona non confiſcantur.

Malder. de Juſtit. tract.1. cap.11. dubit.3.

*Diana reſol. moral. part.7. tract.6. de Teſtam.
privil. reſol.8. verſ. ſed licèt*, atque id ipſum
ſcripſit *part.5. tract.3. reſolut.120.*

*Clar. mem. Card. de Lugo de juſtit. tom.2.
diſput.24. Sect.4. num.72.*

Hoc ipſum ſervari in Hiſpania, ibique eſſe
etiam Leges hoc ſtatuentes, latiſſimè probat
Vaſquez cap.9. §.1. dubit. 1. & ſeqq.

Prat. d. obſerv. 41. num.16., *& num.59. cum
ſeqq.*, ubi quod hodie hæc conſuetudo eſt uni-
verſalis.

Morunt. tom.5. reſponſ.26. num.25. & n.48.,
ubi de conſuetudine Regni Neapolis.

*Carol. Anton. de Luca ad Franc. deciſ. 502.
num.11. §. final.* ibi = *Quid igitur erit dicendum
in his perplexis Articulis, in quibus Doctores
ſciſſi ſunt in contrarias opiniones. Exiſtimo de
conſuetudine, quæ ferè ubique eſt in Civitate,
& in Regno Neapolis ex tacita permiſſione Prin-
cipis validè teſtari damnatos ad mortem ex exem-
plis, & noviſſima deciſione Sacri Conſilii ul-
lata.*

Ac ita ubique practicari, teſtatur *Manara in
ejus noctibus maleucolicis interrog.37. verſ. Dico
ſecondariamente.*

Matthæus Coler. deciſ.34.

Caſtill. deciſ. 37. num.21. part.1.

*Scialoya de foriudicat. cap.15. num. 8. in
fine.*

*Raynald. obſerv. crimin. Tom.3. cap.33. §.1.
& 2. num.40.*, ubi quod hodie condemnati ad
mortem etiam in Confortaria faciunt teſta-
mentum.

Et hac ipſa conſuetudine omnes regulas lega-
les, ac limitationes limitari, ac deſtrui, te-
ſtatur *Farinac. in d. quæſt.102. inſpect. n.131.*

Et in terminis ſpecialiſſimis, quod hæc ipſa
conſuetudo ſervetur Peruſiæ, teſtis eſt *Baldus*
Doctor Peruſinus *in leg. Qui in Carmen 2. lectur.
in fine ff. quod met. cauſ.* & omnium pleniſſimè
Eugenius alter Doctor Peruſinus *lib.2. conſ. 20.
num.34. ad 48.*, ubi enunciantur quamplura
exempla, & contrariis omnibus Doctoribus reſ-
pondetur.

Si ergo Criſpoldus *damnatus*, *& præſens* po- 26
tuiſſet teſtari, jam hinc facto gradu ad ſecun-
dam propoſitæ diſtinctionis partem, in aperto
eſt, quanto potiori jure ipſe teſtari potuiſſet in
prioris condemnationis ſtatu *proſcriptus*, *& ab-
ſens*, Bannitis enim procul a fortiis Curiæ exi-
ſtentibus, quamvis in ære, ac perſona impunè 27
offendi poſſint, integra planè ac illæſa manet
facultas teſtandi ſecundùm Jus commune. Quo-
ties enim ipſi condemnantur in pœnam mortis
pro delicto, cui de jure communi, vel pœna
ordinaria hujuſmodi impoſita non eſt, vel ſi
eam Jus commune exigebat, in Proceſſu tamen,
& Sententia, ipſiuſmet Juris communis diſpoſitio 28
ſervata non eſt; quia ſcilicet non præſentes,
& factis ſuis defenſionibus, ſed in contumaciam
proſcripti fuerunt; tunc profectò non efficiun-
tur ſervi pœnæ, & ex ficta confeſſione deli-
cti inducta per Leges municipales, volen- 29
tes, quod ii tamquam confeſſi, poſſint conde-
mnari, & impunè offendi, non amittunt ea,
quæ Juris communis ſunt, & multò minùs ea,
quæ ſunt Juris gentium, ſeu naturalis; adeoque
activam teſtamenti factionem omninò retinent
integram; atque in hoc omnes concordant, ut
dicit *Aretin. in dicta Lege Ejus qui §. 1. poſt
num.3. verſ. nunc eſt ff. de Teſtam.*, *Bartol. ibid.
§. Si cui num.2.*, *Bald. in leg.1. num.18. Cod. de
Hered. inſtit.*, *Capr. concluſ.102. num.110.*, ubi
quod ita communiter tenetur, *Cephal. conſ.324.
num.28. lib.3.*, *Surd. conſ.90. num.32.*, *37. & 38.*,
ubi quod hæc couclufio non ſolum eſt commu- 30
nis, & concordant omnes, ſed etiam ſervatur
in practica, *Boer. in Pract. crimin. in Tit. Ban-
niti quid amittant num.12.*, *& 13.*, *Peregrin. de
Jur. Fiſc. lib. 3. tit.2. num.9.*, *Farinacc. dict.
concluſ.102. num.4.*, ubi de veriori, & rece-
ptiori Sententia teſtatur *Michelor. de fratrib.
part.3. cap.17. num.14.*, *& Clar. in §. Teſtamen-
tum quæſt.19. verſ. aut verò*, idemque tenendum
eſſe docet in ſequenti *quæſt. 21. §. Aut verò.*

Atque, ceteris prætermiſſis Criminaliſtis,
quos longum nimis, ac penè moleſtum foret 31
nominatim recenſere, ita tenuerunt quoque
Civiliſtæ, inter quos præcipuè *Michelor. de fra-
trib. part.3. cap.17. num.14.*, *& Gratian. diſcept.*

fo-

Digitized by Google

forenſ. cap.309. num.17.; Ac ita etiam perpetuò
tenuit Tribunal Sacræ Rotæ, ut videre eſt *dec.68.
num.1., & deciſ.369. num.10. part.1. diverſ.,
coram Manzanedo dec.148. num. 7., coram clar.
mem. Card. Caprara dec.226. n.9. & 10., Et in
Mantiſs. Card. de Luca tom.4. lib.16. dec.13. nu.10.*
Eòque magis, ac fortius, quia licèt maxima
ſit inter Doctores controverſia, num Banniti
noſtri temporis æquiparentur Deportatis potiùs,
32 quàm relegatis, itaut certa prorsùs regula in hoc
articulo dari non poſſit, ut finaliter concludit
*Clarus in pract. crimin. §. final. quæſt.71. verſ.
dixi autem ſupra*. Nihilo tamen minùs ſi du-
riorem eorum conditionem quis facere exo-
ptans, Deportatis potiùs, quàm Relegatis eos
æquandos eſſe cenſuerit: Non ob id ſivè acti-
vam, ſivè paſsivam teſtamenti factionem no-
ſtris hiſce temporibus Criſpoldus amiſiſſet. Ea-
tenùs enim id eveniebat in Romana Republica,
33 quoniam non habentes jus Civitatis, ut erant
homines Latini nominis, aliique permulti, non
erat proinde cur ii, qui è Civium Albo jam
deleti erant, jure civico Romanorum teſta-
mentum condere, aut viciſsim aliquid teſta-
mento Romani Cives capere poſſent. Non ſic
tamen res ſe habet hodie; Nam teſtamenti fa-
34 ctio non pendet à Jure unius, vel alterius Civi-
tatis, quum Romanus Florentinum, Florenti-
nus verò Romanum, vel alium quemcumque
ſibi heredem ſcribere poſsit, ſed pendet unicè
à diſpoſitione Juris communis, quæ per depor-
tationem factam ab una Civitate nullatenus
amittitur. Atque hinc emergit altera originalis
ratio, cur Banniti noſtri temporis, quamvis
poſsint impunè offendi, activam adhuc, & paſ-
35 ſivam teſtamenti factionem retineant, ut anti-
quioribus relatis, pro veritate reſpondit fel.rec.
*Clemens VIII. in ejus celebri Voto impreſſo poſt
Remboldum in ordine il primo à n. 327. ad 332.*
Quin ad activam teſtamenti factionem Ban-
36 nito capitali impedimento eſſe queat Bonorum
confiſcatio; Quoniam illud unicè ratio iſthæc
probare poterit quod de Bonis jam confiſcatis,
atque ab ejus dominio jam ſemel avulſis ipſe
amplius diſponere non valeat: nullatenus verò,
quod ipſe fuerit inteſtabilis effectus. Etenim ut
quis dicatur teſtabilis, vel inteſtabilis, non Bo-
37 norum carentia, ſeu privatio, ſed ſtatus per-
ſonæ ſpectandus eſt: nam dato, quod Banniti
Bona jam eſſent Fiſco quæſita, & applicata, non
per hoc teſtari prohibetur, quia teſtamentum,
38 & hereditas conſiderantur etiam in eo, qui ni-
hil in Bonis reliquit, quum hereditas conſiſtat
39 in intellectu Juris, etiam ſinè corporibus heredi-
tariis, ad *Textus apertiſſimos in leg. Hereditas ff.
de regul. Jur, & leg. Item veniunt ff. de petit.
heredit.* Maximè quia teſtamentum Banniti, qui
nihil in Bonis relinquit, prorſus ſinè utilitate
40 non eſt. Qui enim poteſt teſtari, poterit licèt
ipſe nihil habeat in Bonis, ſubſtituere filio ſuo
pupillariter, quod tamen facere non poſſet,
41 niſi teſtamenti factionem haberet, *leg.2. §. Filius
ff. de vulgar.* Poterit præterea dare tutorem filiis
ſuis, quod pariter fieri non poteſt, niſi in teſta-
mento, aut codicillis, teſtamento confirmatis, 42
leg.3. ff. de teſtament. tutel. Poteritque tandem
teſtari de Bonis futuris, quæ in publicatione
Bonorum non comprehenduntur, ut adamuſsim
probat *Textus in leg. Si tibi mandavero §. Is* 43
*cujus ff. mandatis, & leg. Interdicit ff. de condit.
& demoſtration., Clar. in §. Teſtamentum q.19.
verſ. aliquando verò, & quæſt.22. num.3. verſ.
Relegatus circa med., Govean. in addit. ad Clar.
d. quæſt.19. lit.E. verſ. Bona futura, Roman. ſin-
gul 170., Dec. conſ.235. num.5., Arias Pinell.
de Bon. matern.7. part. num.2., 3. & 26.*, &
omnium latiſsimè de his omnibus teſtatur *Pra-
tus d. obſervat. 41. num.51. ad num. 56.*
Bannitus enim, qui poteſt impunè offendi
non ex diſpoſitione Iuris communis, ſed Legum
municipalium, quemadmodum non amittit Ju-
ra Civilia, ita proinde capax eſt omnium ſuc- 44
ceſsionum, quæ jure communi deferuntur ex
teſtamento, vel ab inteſtato; Et quidem tàm 45
reſpectu Bonorum, quæ ſunt extra territorium
Bannientis, quia virtus banni proculdubio non
egreditur Bannientis territorium, quàm reſpe-
ctu eorum, quæ ſunt in loco, a quo bannitus 46
eſt, Et ab iis tantùm excluditur, ad quæ ex vi
Legum municipalium adſpirare poſſet: Quo-
niam Statutum, licèt poſſet tollere Iura propria 47
ſuæ Civitatis, non tamen poteſt tollere ea, quæ
ſunt communia; ſicut olim amiſſa Civitate,
cenſebantur quidem ſublata ea omnia, quæ
erant propria Civium Romanorum, ſed non jus
gentium, ac naturale, quod omnibus homini-
bus eſt commune, prout egregiè diſtinguit *Bar-
tolus in ſua diſputatione prima incipiente Lucanæ
Civitatis num.20. & in leg. amiſſione 5. §. Qui
deficiunt num.2. ff. de cap. min., Ruin. conſ.23.
num.17. verſ. quia enim vol.5., Nell. de Bannit.
part.1. ſecundi temporis num.5. & 37., Clar. in §.
Teſtamentum quæſt.20. num.1., Peregr. de Jur.
Fiſc. lib.3. tit.7. num.9. & 35. verſ. extrà iſtos,
Farinacc. quæſt.102. num.6., & Bellon. de Jur.
accreſcend. cap.7. quæſt.52. à num.105. ad 112.*;
Maximè quia ex ſolo banno capitali, ac indi- 48
ctione confiſcationis Bonorum inducta nequa-
quam dici poteſt in Bannito incapacitas ſucce-
dendi. Requiritur enim, ut Bona a Delinquen-
te realitèr avocentur, ac per effectivam appre-
henſionem, & incorporationem Fiſci Ærario
quærantur, ad hoc ut is à commodo removea-
tur ſucceſsionum, & incapacitas ſuccedendi per
eum incurſa dici queat, ut adductis concordan-
tibus, probat *Rota coram Molines deciſ.281. n.7.
tom.1.*, ibi = *Denique non relevat incapacitas Cæ-
ſaris ſuccedendi Matri, ex quo de tempore obitus
iſtius erat capitaliter bannitus, proindè jus ſuc-
cedendi in materna hereditate non potuiſſe tran-
ſire ad ſororem: Nam ex ſolo d. Banno non rema-
net probata incapacitas Cæſaris ſuccedendi, niſi
ſimul probetur realis, & effectiva confiſcatio per
apprehenſionem poſſeſſionis Bonorum, illorumque
incorporationem Fiſco, prout requiritur ad avo-
canda Bona a Delinquente, eumdemque exclu-
dendam a ſucceſſione = Et coram cl. me. Card. Ca-
prara d.226. num.11.*

Ne-

Neque verò communis hæc, & receptiſsima
49 Doctorum ſententia limitari poſſe videtur in no-
ſtro themate virtute Conſtitutionum Apoſtoli-
carum diſponentium, ut Banniti, ac maximè ii,
qui poſſunt realitèr, ac perſonalitèr impunè of-
fendi, ab omni actu legitimo ſint excluſi, omni-
que favore, & auxilio privati, quinimmò extrà
protectionem Iuris communis poſiti cenſeantur,
50 potiſſimum ubi bannimentalis Sententia ejuſce-
modi à Papa, vel Imperatore, eorumque De-
legatis prodierit; in quibus planè terminis cun-
cta etiam Iuris communis beneficia, & per con-
ſequens activam quoquè, ac paſſivam teſtamenti
factionem eos amittere, tradunt in ſpecie *Cartar.
de execut. Sentent. Cap.1. à num.414. cum ſeqq.
& præcipuè ſub num.423., Scialoya de Foriudicat.
cap.15. num.7., Thob. Non. conſ.93. num.5. &
ſeq., & Farinacc. d. quæſt.102. inſpect.1. num.12.
30. & à num.36. ad 41., & à num.60 ad 64., &
Rota deciſ. 480. num.24. part.4. tom.2. rec.*

Quoniam cunctas haſce limitationes, ex Con-
ſtitutionibus Apoſtolicis derivatas, removet, at-
que ad regulam reditum aperit ipſamet *contuma-*
51 *cia* Criſpoldi, in qua ejus Sententia condemna-
toria fundata fuerat. Quandoquidem ea per-
petuò invaluit in Curia, ac Rota intelligentia
circà præfatas Apoſtolicas Conſtitutiones, ut pro-
cedant in condemnatione propter delictum, non
autem propter contumaciam. Undè, quamvis
per eas contumax habeatur prò confeſſo,
& convicto, & Sententia lata in eum perin-
de ſit, ac ſi fuiſſet lata in præſentem. Tamen
iſta ficta confeſſio, ex contumacia reſultans, non
52 operatur niſi reſpectu eorum, quæ ſunt in con-
demnatione; nam, quum contumacia ſit cauſa
confeſſionis, facit, ut ex uno ſuppòſito infera-
tur aliud diverſum ab iſto. Unde iſta confeſſio
reſtringitur ſolum ad effectum contumaciæ, de
cujus natura eſt non perimere, niſi quatenus Lex
perimit, & Iudex diſponit, prout poſt *Baldum
in leg.1. num.26., & 27. verſ. quid ſi dicit Sta-
tutum Cod. de Hered. inſtit.*, ita in ſpecie, ac
per formalia verba concludit *Gratian. diſcept.
forenſ. cap 309. num.18. & 19., Michelor. de fra-
trib. part.3. cap.17. num.14., Rota deciſ. 369.
num.9. verſ. neque vigore part.1. diverſ., coram
Manzaned. deciſ.148. n.8. §. Quibus non obſtant
Bulla Pii II., nec Pii IV. Et coram cl. me. Card.
Caprara d. deciſ. 226. n.12.* Quodque ex hac ſo-
la facti circumſtantia, omnes limitationes, quæ
excogitari poſſint adverſus regulam, ceſſent o-
minò, ac evaneſcant, tradit in univerſum
*Hippolit. Riminald. conſ.595. n.58. lib.5., &
Rot. diverſ. d. 369. num.9., & ſeqq. tom.1.*

Nec majoris momenti erit aſſerere, contra-
rium hodie ſervari in Foro Praxique Criminali,
53 quod ſcilicèt Sententia lata contra contumaces
Bannitos, dicatur definitiva, & cenſeatur lata
ob delictum, non verò ob contumaciam; quod-
que talis ſit Urbis, & ferè totius Orbis generalis
conſuetudo; quodque demùm durante contu-
macià, eoſdem producat effectus Sententia con-
tumacialis, quos produceret illa ob delictum;
contrariis Deciſionibus procedentibus, quando
contumacia purgata remanſit, vel per compa-
ritionem, vel per reſtitutionem in gratiam Prin-
cipis, ut ad partes diſcuſſo articulo, probat *Fa-
rinacc. quæſt.11. num.90. & ſeqq., Scac. de Iudic.
lib.1. cap.197. n.120., Altograd. conſ.98. ferè per
tot, Rota deciſ.486. num.9. part.14., & deciſ.512.
num.7. ad 10. part. 18. tom.2. rec.*

Quippè etſi quæſtio iſthæc pluries, plurieſque
examinata fuerit, Doctoreſque in acies diviſi, 54
alii in unam, alii in diverſam abierint opinio-
nem, hodie tamen ea, in qua reſidet Curia,
& Rota, communiter probata eſt, ut Sententia
contumacialis lata cenſeatur in pænam potiùs
contumaciæ, quàm ob delictum. Sententiam
enim hujuſcemodi plena delicti probatio præce- 55
dere non ſolet, quum ad ſubjiciendum pænæ
Contumacem ſatis quidem ſit probatio ſemi-
plena, ex qua ad Torturam procedi poſſit, 56
ut in puncto firmat *Rota coram Seraphin.
deciſ.354. num.10. & 11.*; Contumacia autem
non probat delictum, etiamſi adſint Statuta, 57
vel Conſtitutiones, ut contumax habeatur pro
confeſſo, quia talis confeſſio eſt ficta, nihil ul-
tra valens inducere præter id, quod in Senten-
tia literaliter cautum eſt; adeoque confunden-
di non ſunt termini Condemnati propter deli-
ctum, & propter contumaciam, ut præter au-
ctoritates relatas in ſuperiori *§. Si ergo Criſpol-
dus cum ſeqq.*, materiam altius reaſſumens, ar-
gumentatur *Rota d. deciſ.369. num.9., & 11.
part.1. diverſ. & coram Cavaler deciſ.255. n.3.*
Quodque notatu dignum, in illa eademque Cau-
ſa, in qua priùs ſcripſerat coram judicibus ordi-
nariis *Farinac. d. quæſt.11. num.90. cum ſeqq.,
Rota* fuit in contrario ſenſu, ut ibidem videre
eſt *ſub num.98. §. Dum hæc allegavi circà med.*
Quodque demum hæc ſit opinio, in qua reſi- 58
det Curia, & Rota, teſtatur in puncto *Card. de
Luc. de fideicomm. diſc.10. num.7.*

Neminem verò ignorare poſſe putaverim,
quanti facienda ſit auctoritas *Card. de Luca*,
quantaque fides ejus teſtimonio deferenda ſit.
Eximius enim iſte ferè noſtri ævi Iuriſconſultus, 59
ob diuturnam in Foro exercitationem, conſue-
tudinum, & morum, quibus Romæ vivitur,
peritiſſimus, omnem præ ceteris meretur fidem,
ut eum hiſce ferè verbis laudando dixit *Rota
deciſ.46. num.38. poſt Antonel. de Iurib., &
onerib. Clericor.* Et quod magis in rem eſt, hoc
ipſum, defuncto *Card. de Luca*, recentiſſimè te-
nuit *Rota coram Caprara d. deciſ.226. n.9. ad 12.*,
ubi quæſtione ſedulò diſcuſſa, inquit, quod in
hanc Sententiam conveniunt *Altogradus*, & 60
Ciarlinus, ceterique contrariæ Sententiæ ſecta-
tores per hæc notabilia verba = *Banniti noſtri
temporis ex ſimplici banno teſtamenti factionem
activam, nec paſſivam amittunt; cum ipſi perdant
tantùm Iura Civitatis provenientia ex lege mu-
nicipali, non autem jura ſibi competentia de Iure
communi. Sive quia cum Sententia lata fuerit in
contumaciam, Cæſar jure ſuccedendi ab inteſta-
to Matri privatus non remanſit. Cum tali caſu
Sententia tribuatur potiùs contumaciæ, quàm de-
licto, de quo contumax imputatur. Et admittunt*

etiam

Digitized by Google

etiam Altograd. d. conſ.98. num.68., & Ciarlin.
contr.161. num.51., cæterique contrariæ Senten-
tiæ ſectatores ... Sive tandem quia incapacitas
non fuiſſet per Cæſarem incurſa ex ſolu contuma-
ciali Sententia, non ſubſecuta per Fiſcum actuali
apprehenſione, ſeu incorporatione Bonorum ...
Non refragantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis
mandantibus, Homicidas, & Bannitos, ſucceſſio-
nis effici incapaces, cum iſta intelligi debeant de
Condemnatis propter delictum, non autem propter
contumaciam, & de Bannitis cum ſubſecuta in-
corporatione Bonorum =

Ex his itaque jam res ipſa inſtat, ut propo-
ſitæ diſtinctionis memor, jam tandem ad ſtatum
poſterioris, in quo reverà Criſpoldus eſt, or-
dinatim progrediar. In hoc ſanè ſi Criſpoldum
ſpectemus, nulla quidem erit dubitandi occaſio,
quin ipſe activam teſtamenti factionem retioeat.
61 Quamquam enim pæna carceris perpetui per
Leges Civiles iuterdicta ſit; Nam carcer ad
continendos homines, non ad puniendos habe-
ri debet, ut monuit Vlpianus in leg. Aut da-
mnum 8.§. Solent ff. de pænis, quum aut convi-
ctos velox pæna ſubducere debeat, aut liberan-
dos cuſtodia diuturna non commacerare, leg.
ultim. Cod. de cuſtod. reor., ſecus tamen eſt de
62 Jure Canonico, per quod explicitè permiſſa eſt,
ad Text. in cap. Quamvis de pæn. 6., Marſil. ſin-
gul.565., & Verd. lib.1. de Capit. diminut. lemm.
2. num.433. Hinc autem arguunt nonnulli, quod
perpetuò carceratus, tamquam civiliter mor-
63 tuus, & maximâ capitis diminutione affectus,
quia privatus eſt Civitate, & libertate, inteſta-
bilis, non ſecùs, ac Deportatus, reputatur, ſi-
cuti præſertim tenent, Bartol. in leg.2. num. 3.
ff. de his, quæ pro non ſcriptis, Zaſius in leg. Im-
perium num.19. ff. de Juriſdiction. omn. Judic.,
ubi Jaſon num 24., Soccin. nu.20., Dec. n.34.,
Alciat. nu.13., Decian. num.42., Abb. in rubr.
extr. de Teſtament., Fulgoſ. conſ.44., Clar. §.Te-
ſtamentum quæſt.23., Capyc. latr. conſult.6. n.194.,
Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.3. tit.4. numer.5., &
Farinac. d. quæſt.102. inſpect 3. nu. 141. ad 145.
Hiſce tamen minimè retragantibus, hodie de
64 Jure novo Authenticorum contrarium eſt ve-
rius. Neque momentum quæſtionis ſtat in eo,
num pæna iſthæc permiſſa ſit Jure Canonico,
uſuque continuo, vel Jure Civili interdicta re-
periatur, itaut exinde dici poſſit, quem non
effici inteſtabilem, niſi quando inponitur pæna
à Lege permiſſa; ſed benè in eo per Doctores
communiter conſtituitur, quod hodie exceptis
iis, qui damnati ſunt ad mortem naturalem,
65 omnis pænæ ſervitus omnino ſublata eſt per Te-
xtum in Auth. ſed hodiè Cod. de Donation. inter
Vir. & Uxor., proindeque nihil reliquum eſt,
cur damnatus ad perpetuos carceres teſtari non
66 poſſit. Ipſe enim in eo libertatis ſtatu perma-
net, quo ante condemnationem hujuſmodi frue-
batur, quin ullam, ac nè minimam quidem ſta-
tus mutationem ſubeat, ut optimè animadver-
tit Textus in leg. 8. in fin. ff. de pænis ibi = De-
nique cum quidam ſervus in Metallum damnatus,
beneficio Principis eſſet jam pænâ liberatus, Im-
perator Antoninus rectiſſimè reſcripſit, quia ſe-
mel Domini deſierat eſſe, pænæ ſervus factus, non
eſſe eum in poteſtatem Domini poſteà reddendum,
ſed ſive in perpetua vincula fuerit damnatus ſer-
vus, ſive in temporaria, ejus remanet cujus fuit
antequam damnaretur = Et in ſpecie de facultate
teſtandi loquens Covaruv. in rubr. de Teſtam.
num.27. poſt med. verſ. quorum opinionem, Pere-
grin. d. lib.3. tit.4. num.9., ubi hanc ſententiam
tuetur reſpondens contrariis, per quos inteſta-
bilis aſſerebatur damnatus ad perpetuos carce-
res, etiamſi ex iis aufugiſſet, & Farinac. d.
quæſt.102. inſpect.3. num.146. ibi = Dic quod de
Jure novo ſive Laici, ſive Clerici teſtari poſſunt
etiam quod ſint damnati ad perpetuos carceres, per
Text. in Authent. ſed hodiè Cod. de Donation. in-
ter Vir., & Uxor., & in ſpecie voluit Covaruv.
&c. ubi teſtatur, ita frequentiſſimo omnium Docto-
rum conſenſu receptum eſſe = Et Antunez. de
Donat. reg. part.3. cap.15. numer.60. cum ſeqq.,
ubi id etiam procedere inquit in Deportato con-
demnato ad Triremes perpetuas, vel in perpe- 67
tuum exilium, ob eam ipſam rationem ſupra
memoratam, quod, quamvis de jure veteri da-
mnatus ad mortem tàm naturalem, quàm civi-
lem, ſervus pænæ efficeretur, & inteſtabilis,
tamen de Jure noviori nemo benè natus, qui
ſupervivit, pænæ ſervus efficitur, quum ille
tantùm hodiè ſervus pænæ efficiatur, qui ad 68
mortem naturalem fuit condemnatus, Merenda
contr. Jur. lib.15. cap.19. num.4. & 5., imo per
tot., Argel. de acquir. poſſeſ. quæſt.3. artic.1.
num.127.

Hæc de activa factione teſtamenti: ſi verò
rem ultrà urgentes exquiramus, de quibus Bo-
nis Criſpoldus teſtari poterit: ingens mihi eſt 69
dubitatio, quin ipſe de Bonis confiſcatis diſpo-
nere non valeat. Si enim ex indulgentia Cle-
mentiſſimi Principis mitiorem perpetui carceris
pænam per quamdam ferè tranſactionis ſpeciem,
cum Fiſco initæ, non modò reportaſſet, ſed è
perpetuis etiam hiſce vinculis immunis prorsùs
Patriæ, ac libertati fuiſſet reſtitutus, adhuc re-
ſtitutio iſthæc reſtituiſſet Criſpoldum Patriæ
tantum, & libertati, non etiam Bonis, niſi id
ſpecialitèr fuiſſet comprehenſum; Facilè qui-
dem impetratur remiſſio pænæ, Bona autem
non facilè impetrantur, niſi ex magno, & ſin-
gulari beneficio Principis. Idque adeo verum
eſt, ut generalis etiam indulgentia, quà per
Principes quandoque reſtituuntur omnes Exu-
les, ſolvat tantum pænam, non etiam tot ho-
mines Bonis reſtituat, niſi pleniſſima ſit indul-
gentia, quæ Bona quoque reſtituat; eſt Textus
apertus in leg. cum Patrem 2. Cod. de Sentent. paſſ.,
& reſtitut. ibi = Cum Patrem tuum in metallum,
damnatum fuiſſe proponas, ejuſque Bona meritò
à Fiſco occupata ſint, non ideò quòd ex indulgen-
tia mea, pænâ tantummodò metalli liberatus eſ-
ſet, etiam Bonorum reſtitutionem impetravit
niſi ſpeciale beneficium ſuper hoc fuerit impetra-
tum = Et in leg. in Metallum 4. Cod. de bon. pro-
ſcriptor., ibi = Quare ſi quid rerum habuit is, quem
poſtea noſtrâ indulgentiâ liberatum eſſe proponis,
ad

ad Jus Fiſci potiùs quàm ad ipſius dominium per-
tinet = Et elegantiſsime *Cujac. ad tit.51. lib.9.*,
Cod. oper. poſtb. tom.5.,*Decian. tract.crim. lib.3.*
cap.35. num.47., ibi = *Si quis per indulgentiam*
liberatus eſt à pœna Metalli, non cenſetur libera-
tus à pœna confiſcationis, niſi id ſpecialiter ſit ex-
preſſum, *& n.54.*, *Raynald. cap.33.§.13. ad 17.*
num.62., ubi pro ratione ait = *Quando unus eſt*
condemnatus in pœnam mortis, & confiſcationis
70 *Bonorum per copulam = & =, duo dicuntur eſſe*
Banna, unum in perſona, alterum in Bonis, quia
pœna adjuncta per copulam, facit duas eſſe Senten-
tias. Quæ plane auctoritates intelligendæ ſunt,
ubi petitio fuerit generalis, Reſcriptumque Prin-
cipis æquè pariter generale nullam Bonorum
mentionem expreſsè faciens, prout evenit in no-
ſtra hypotheſi; nam ſi ſecus fuiſſet, tunc in cla-
ra Principis voluntate omnis dubitandi occaſio
fuiſſet omnino ſupervacua, ad *Textum in l. ille*,
aut ille ff. de legat.30.

At Criſpoldus nec Patriæ, nec libertati reſti-
tutus, cum Fiſco propemodùm tranſigens, perpe-
71 tuo carceri ſe ultrò mancipandum obtulit, ita-
ut à noſtri Principis clementia nil aliud, quam
commutationem, non verò integram remiſsio-
nem pœnæ reportaverit. Quæ profectò pœnæ
commutatio quamvis ſuàpte naturâ totam omni-
nò præcedentem pœnam extinxiſſe dici queat,
nam in locum illius omnimodè ſubrogatur; ma-
ximè in caſu noſtro, ubi id Fratres de Criſpol-
dis in eorum ſupplici libello diſertè poſtulaſſe
videntur, ibi = *Gli porgono riſpettoſiſſime ſuppli-*
che, affinchè voglia &c. degnarſi di commutare il
detto Bando, come ſopra, pubblicato, nell' ordine, che
tenga queſto loro infelice Fratello poſto ad vitam
in una Fortezza dello Stato Eccleſiaſtico =, adhuc
certum eſt, quod commutatio iſthæc non dicitur
proprie gratia, cum ob illam Criſpoldus non
72 dicatur reſtitutus in gratiam Principis, ut pun-
ctim *Rota d. deciſ.512. num.13. part.18. tom.2.*
rec. Quamobrem, ſi per indulgentiam totius
pœnæ corporalis non comprehenduntur Bona,
niſi fuerint expreſſa, quum ſint duo ſeparata,
prorſuſque diſtincta; quemadmodum per prio-
rem condemnationis Sententiam de Bonis con-
fiſcatis Criſpoldus diſponere non poterat, ita
nec etiam de iis diſponere poteſt poſt inflictam
pœnam commutatam vigore Pontificii Reſcripti
in quo de Bonis ſimplex nè quidem verbum di-
ctum fuit, quod irrogatam anteà Bonorum con-
fiſcationem deleverit, ut individualiſsimè de
quodam Rebelle, cui pœna capitalis commutata
fuerat in pœnam carceris perpetui, probat *Capyc.*
latr. conſult.6. numer.231. cum duob. ſeqq., ibi =
Tertiò reſpondetur, quod per commutationem
pœnæ factam à Principe, non quæſivit D. Cæſar
habilitatem ad ſuccedendum; Ubi enim Princeps
73 *indulget pœnam, non per hoc remittit infamiam*
ſive inhabilitatem, per indulgentiam enim pœnæ
corporalis Bona non comprehenduntur niſi expreſſa
eſſent, nam ſunt duo ſeparata = Et hùc opportu-
ne redeunt ea, quæ planius notavi in *§. antece-*
denti, ubi clariſsimè demonſtratum eſt, gene-
rale Principis Reſcriptum ad generalem Partis
ſupplicationem emanatum importare quidem
poſſe remiſsionem pœnæ corporalis, non autem 74
pœnæ realis, niſi de hac facta fuerit ſpecialis,
& individua mentio, vel remiſsio fuerit adeo
plenaria, ut Delinquentem Bonis etiam reſti-
tuere voluiſſe demonſtret, ad tradita per *Rot.*
coram Merlino dec.125, per totam.

Et quamvis *Bartol. in leg. final. num.11. Cod.*
de Sentent. paſſ. contrarium tenere videatur;
aliique vero, ac prætertim *Maſtrill. de Magi-*
ſtrat. in Comment. ad Indult. cap.20. nu.3. & 4.
diſtinguendum cenſeat, quod aut delictorum 75
remiſsio ſit alicui ſpecialiter, & Princeps uti-
tur verbo *Indulgemus*, & eo caſu cenſeatur ſo-
lum remiſſa pœna corporalis. Aut verò Prin-
ceps utitur verbo *Gratia*, ſeu *Reſtitutione*, &
tunc non ſolum cenſeatur remiſiſſe pœnam cor-
poralem, verum etiam reſtituiſſe ad Bona.
Aliique tandem aliter diſtinguendum exiſti-
ment, & potiſsimùm *Peregrin. de Jur. Fiſc.*
lib.5. tit.2. num.17., quod nimirùm aut verba
Gratiæ non ſint de ſui natura apta comprehen- 76
dere reſtitutionem, & tunc non trahitur ad Bo-
na confiſcata. Aut verò Gratia facta eſt per ver-
ba de ſui natura communia, adaptabilia ſcilicet
tàm ad indulgentiam, quàm ad reſtitutionem,
& eo caſu etiam ad Bona trahenda ſit.

Nihilo tamen minus difficultas iſthæc, in
cujus explanatione incertum uniuſcujuſque erit,
tamquam de re conjecturali, judicium, ab hoc
Supremo Tribunali ſolùm ſecurè poterit decla-
rari. Quemadmodum enim ejus fuit votum,
ut Gratia commutationis per Summum Pontifi-
cem Criſpoldo indulgeretur, ejus quoque fa-
cile erit mox aperire, num ſub hac commuta-
tionis Gratia Bonorum etiam reſtitutionem con-
ſulendam eſſe, putaverit, quum explorati Juris
ſit, meliorem, tutioremque exhiberi non poſ-
ſe declarationem, & explicationem ancipitum 77
Principum conceſsionum eâ, quæ ex ore ipſo-
rum provenit, & derivat, ad tradita per *An-*
charan. conſ.293. n.2. & ſeqq., *Angel. conſ.273.*
num.1., *Dec. conſ.114. num.5.*, *Gurb. conſ.65.*
num.14., *Manſ. conſult.608. num.7.*, aliiſque
quampluribus congeſtis, *Rot. coram Falconer. de-*
ciſ.11. num.2. ſub tit. de ſervitut.

Illud unum tamen mihi præterire datum non
eſt, quod, excepto verbo = *Gratia Commuta-*
tionis = adhibito tum in Voto, tum in Reſcripto
Principis, quod Fiſco ſuo non debet eſſe da- 78
mnoſum, nihil prorsùs perhibetur, quod ad
Bonorum etiam reſtitutionem trahi valeat.
Quinimò, quod magis eſt, nec etiam id ipſum
in precibus, undè Reſcripti interpretatio erui
ſolet, *Cyriac. contr.457. num.13. lib.3.*, *Bonden.* 79
Miſcell. Jur. docum.5. num.5., *Rot. coram Ca-*
valer. dec.255. num.8. & 10., ullo modo legitur
expreſse poſtulatum. Quod planè Reſcriptum
quamvis ad exitum ſtatim deductum fuerit,
adhuc Fiſcus Jura ſua negligens, non modò Bo-
norum confiſcatorum poſſeſsionem non appre-
hendit, ſed de ea nec etiam uſque adhuc ullum
verbum locutus eſt. Quod fortaſsè ad elicien-
dam Reſcripti memorati obſervantiam interpre-
tati-

tativam facilè per Criſpoldum deſumi poterit, quamvis nec annus à die ejuſdem editi Reſcripti hactenus effluxerit.

Propoſita fuit Cauſa hæc coram Sacra Conſulta, & Reſcriptum ab ea prodiit = Juxta votum =.

ARGUMENTUM.

Agitur hic de hereditate Expoſiti, ſinè legitimis heredibus ab inteſtato defuncti, an nempè eadem ad Archihoſpitale S.Spiritus in Saxia, in quo educatus ille fuerat, vel potiùs ad Fiſcum pertineat? Et pro Fiſco reſpondetur, contrariâ ſententiâ reprobatâ: Amplius verò efficaciſſimæ rationes adducuntur, quibus adverſus Indultum S.M.Benedicti XIII., eidem Archihoſpitali conceſſum de ſuccedendo in ejuſmodi hereditatibus, excluſo Fiſco, oris aperitio obtineri valeat.

DISSERTATIO VI.

1 *Diviſio ordinem ſermoni, claritatemque rei tractandæ adfert.*

2 *Ad Archihoſpitale S. Spiritus in Saxia Urbis ſpectant hereditates omnes Expoſitorum, ab inteſtato decedentium*, & n.5.
Non autem ad Fiſcum d. n.5., & 8.

3 *Pontificium Breve vim habet, & efficaciam Legis, religioſè ſervandæ.*

4 *Principi imperium Deus dedit; nobis verò obſequii tantùm gloria relicta eſt.*

6 *Suſceptores, vel Nutritores Expoſitorum, qui mercedem de nutritione recipiunt, a ſucceſſione Expoſitorum repelluntur per Fiſcum.*

7 *Hoſpitale S. Spiritus in Saxia Urbis alimenta Expoſitis præſtat, nullà penitus receptà mercede.*

9 *Hoſpitali S. Spiritus in Saxia Urbis prælatio adverſus Fiſcum conceſſa fuit non ex generali, ſed ex ſpeciali privilegio.*

10 *Indultum non debet inane remanere.*

11 *Interpretandæ adverſus Indultum aperitioni oris viam ſternit Reſcriptum contrarium Juris regulis*, & n.54.

12 *A veriori ſententia Pontificem deflectere voluiſſe præſumendum non eſt.*

13 *Sedes Apoſtolica in ſuis ordinationibus ſemper aliorum detrimentum reſervare intendit.*

15 *Eòque magis id voluiſſe Summos Pontifices, ſupponendum eſt.*

16 *Pontifices quandoque ſecularibus Principibus exprobrarunt injuſtas Leges, ab ipſis latas.*

17 *Fiſco ea quæ damnoſa ſunt ne poſtulari poſſint, Legibus cautum eſt.*

18 *Ad Fiſcum, non autem ad Hoſpitale hereditates Expoſitorum, ab inteſtato decedentium, pertinere, verior, ac communior opinio eſt.*

19 *Alito, atque educato non ſuccedit Alens, nec Educator*, n.42. 45. & ſeq.

20 *Subſidioria Fiſci ſucceſſio in Bonis* vacantibus *fulcita eſt pluribus Legibus*, caducariis *appellatis*.

21 Bona vacantia, *inter regalia numerantur*.

22 *Bona illorum, qui ab inteſtato decedunt nullis relictis Conſanguineis, nec aliis, qui Defuncto ſuccedere, vel Jus ad illa habere poſſint, pro vacantibus, & caducis ſunt habenda.*

23 *Hoſpitalia non veniunt Proximorum nomine pro excludendo Fiſco ab hereditate Projectorum, nec Legem aliquam pro ſe allegare valent*. ibid., & n.34.

24 *Alicujus Doctoris non benè fundata opinio Leges evertere apta non eſt*; & n.30.

25 *Argumentum a partium enumeratione optimum.*

26 *Hoſpitalia neque ex teſtamento, neque ab inteſtato, neque ex capite* unde liberi, unde legitimi, unde cognati *jus ſucceſſionis ſuper hereditatibus Projectorum ſibi poſſunt aſſerere; ratio* ibid.

27 *Et Doctores, qui contrarium ſuſtinent, cæcà fide ſecuti ſunt* Baldum, *cujus opinio reprobata eſt*, & n.29. 44., & ſeq.

28 *Plus copiæ, quàm originali deferri non debet.*

29 Baldi *opinio, quod Xenodochia ſuccedere poſſint in Bonis Expoſitorum, ab inteſtato decedentium etiam excluſo Fiſco, nulla Lege probatur*, & n.44., & ſeq.

30 *Xenodochiis non poteſt ideo eſſe cauſſa ſuccedendi in Expoſitorum Bonis quòd illos alant, nutriant, bonaſque artes edoceant.*

31 *Xenodochiis ad effectum ſuccedendi in Expoſitorum Bonis ſuffragari nequit, quod nulla recepta mercede illos nutriant, boniſque artibus erudiant; ratio* n. ſeq.

32 *Nutritor eſt etiam ille, qui collegit Expoſitum*, & n.42.

33 *Suſcipientes Expoſitos nullum jus in eorum perſonis vendicant*, & n.38.

35 *Fiſcus a ſucceſſionibus excluditur in caſibus dumtaxat a Jure deciſis, ſeu expreſſis in Legibus.*

36 *In materia ſucceſſionis non eſt facienda extenſio de ſimilibus ad ſimilia.*

37 *Hereditates deferuntur ex Legibus, non ex Doctorum placito.*

39 *Expoſitum licèt quis filii loco habuerit, alimenta tamen repetere poteſt.*
Niſi Educator furis animo ſuſtulerit, vel niſi pietatis reſpectu tantùm, alimenta præſtiteris ſine ſpe reſtitutionis, ibid.

40 *Ex receptione Expoſitorum in Hoſpitali non inducitur, nec fit inter eos Collegium.*

41 *Hoſpitale in hereditatibus Expoſitorum ab inteſtato decedentium, tamquam Collegium, ſuccedere, verum non eſt.*

43 *Populi loquela non facit jus.*

44 *Expoſiti, qui Regnis potiti fuerunt, non jure ſucceſſionis, ſed electione, vel ſortitione fuerunt electi*, & n.45.

45 *Educatio jus ſuccedendi minimè tribuit*, & num.46.

46 *Expoſitus quoties extra Hoſpitale deceſſerit, non Hoſpitali, ſed Fiſco ejus hereditatem deferendam eſſe, indubitatum eſt.*

47 *Vita ab alimentis dependet.*

48 *Tutor, quod in Bonis Pupilli ab inteſtato defuncti in excluſionem Fiſci ſuccedere debeat, nullo Jure probatur.*

49 *Vitricus loco veri Patris habetur.*

50 *Vitricus hereditatem Pupilli inteſtato, civili, vel honorario jure aſſequi nequit.*

51 *Nec poteſt Fiſco præferri.*

52 *Summum Pontificem alteram maluiſſe ſequi ſententiam, & alteram abjicere, ſi una tantùm ex eis ipſi fuit expoſita, dicendum non eſt.*

53 *Prælectio ſupponit ſaltem exiſtentiam duorum eligibilium.*

55 *Pontifici ſi innotuiſſet, adeſſe Doctores, contrariam tenentes ſententiam, nedum difficilius, ſed omnino contrarium Indultum non ſignaſſet.*

56 *Princeps non cenſetur velle, niſi ea, quæ Juris ſunt.*

57 *Verba* = Iuxta nonnullorum Doctorum opinionem = *ſuàpte naturà præſupponere videntur, adeſſe Doctores contrarium tenentes.*

58 *Dictio* = nonnullorum = *idem ſonat, ac* = aliquorum =

Eſtque diſtributiva, & diverſitatem ſupponit, ibid.

59 *Principi ea, quæ ſubſtantiam conceſsionis reſpiciunt, ſunt latiſsimè aperienda.*

Aliàs deliberatæ voluntatis impulſu motus non præſumitur, ibid.

60 *Nihil in Jure noſtro pacificum exiſtit.*

61 *Pontifici fuiſſe expoſitum, ſententiam Hoſpitalis favorabilem nonnullos pro ſe Doctores habere, ſat non eſt, niſi additum etiam fuerit, illam non eſſe veram: & ſententiam favorabilem Fiſco magis fundatam eſſe.*

Aliàs non præſumitur voluiſſe Fiſco præjudicium irrogare, n.62.

62 *Fiſco præjudicium irrogare voluiſſe non præſumitur Pontifex nullatenus auditis, nec citatis Miniſtris Cameralibus.*

63 *Pontifices ſæpè ſolent rem, per Leges non deciſam, confirmare Pontificia Authoritate, quoties alterius injuriam eorum Reſcripta non involvant.*

Maximè in rebus Cameræ, ibid.

64 *Princeps, Cameræ ſuæ abſque expreſſo, & deliberato conſenſu præjudicare non præſumitur.*

65 *Ea, quæ Juris ſunt, nec ſubreptionem, nec obreptionem inducere poſſunt.*

66 *Princeps ſcrinium Juris habet in pectore.*

67 *A Prædeceſſoris mente an fuerit alienum injuſta ejus mandata confirmare, Succeſſor judicare debet.*

68 *Principum propriæ virtutes duæ ſunt, pietas, & juſtitia, aſt major omnium juſtitia.*

69 *In Reſcriptis Supremi Principis Fiſco præjudicialibus ſpeciale eſt, ut ſecunda ipſius Principis juſsio ſit expectanda.*

OBITUS Sacerdotis Marci Fabrini, qui nullum ex qualibet ſanguinis linea inferiori, ſuperiori, vel tranſverſali, nullumque prorsùs aliquo Juris titulo legitimum heredem inteſtatus reliquit, cauſam dedit Reverendæ Cameræ acquirendi poſſeſſionem Bonorum repertorum in ejus hereditate, tanquam vacantium, ſub eo noto fundamento, quod vacantia mortuorum Bona ad Fiſcum omninò transferenda ſunt. E' contrà verò Venerabile Archihoſpitale S.Spiritus in Saxia, aſſerens, præfatum Fabrinum fuiſſe unum ex Infantibus expoſitis, ab ipſo nutritum, & educatum; ſub clypeo cujuſdam Brevis Sa.me. Benedicti XIII., in quo hereditates omnium Expoſitorum hujuſmodi, decedentium ab inteſtato, & ſinè ullo legitimo herede ſibi reſervatas fuiſſe proponit, Immiſſionem ad prædictam Fabrini hereditatem à D. Auditore Illuſtriſſimi Domini mei Theſaurarii expoſtulavit. Quia verò adhuc ſub eodem Judice indeciſa lis eſt, cum ego intereà rogatus fuerim, ut meam deſuper pro veritate ſententiam dicerem, ſedulò proindè, accuratèque libratis omnibus rationum momentis, quæ in utramque partem deduci poſſent, etſi primâ fronte non levis ponderis mihi viſa fuerint ea, quæ pro Archihoſpitali proponuntur, nihilo tamen minus re maturius perpensâ, Jura Fiſci potiora exiſtimari poſſe cenſerem; idque ni fallor, cuique fortaſſe conſtabit, ſi primò mentis aciem ad motiva Archihoſpitalis intenderit, & ſecundò ad rationes Cameræ, ac tertiò demum ad reſponſiones, quæ prioribus congruè aptari
poſſunt, ex ordine derivaverit: Veritas enim 1
ita magis exagitata perquàm apertè ſplendeſcet, ut bene ad rem monet poſt celebre dictum *Avadii in l. munerum §. mixta ff. de muner., & honor., Bald. in l. precibus Cod. de Impub., & aliis ſubſtit.*, quod pro more ſequi conſuevit *Roland. à Vall. conſ.96. num.1. vol.3., & paſſim alibi.*

Primo enim oculorum conjectu Cauſam jam penè deciſam favore Archihoſpitalis arbitrari poſſe putabam ex cenſura prænotati Brevis ſa.
me. *Benedicti XIII.*, quoniam cum in eo diſer- 2
tè ſancitum fuerit = *ut ad idem Archihoſpitale* (ſunt verba preciſa) *Jus legitimæ ſucceſſionis in omni hereditate in illo Expoſitorum, & Projectorum, qui nullis legitimis heredibus ab inteſtato in defectum Agnatorum, & Cognatorum decederent ad excluſionem cujuſcumque Extranei, ac etiam Fiſci pertineat* = incongruum idcircò
quiſque mecum primò exiſtimaſſet de potiorita- 3
te Jurium Archihoſpitalis, habentis pro ſe Oraculum Principis, ullatenus dubitare, quippè neminem latet, illud habere vim, & efficaciam Legis per nos religiosè ſervandæ, cum Summum
Imperium ei dederit Deus, nobis verò obſequii 4
gloria tantùm relicta ſit, ſicuti egregiè poſt *Ariſtot. Polit. lib. 4. cap. 1.*, inquit *Rolandus à Vall. conſil.71. num.18. volum.3.*, & ceteris conſultò omiſſis, *Rot. deciſ.357. num. 10. part. 11. recent.*

Præſertim, quando per Oraculum Principis
res ad ſuam naturam, & prima Juris principia 5
redu-

reducitur; In hac ſanè quæſtione, num ſcilicet in hereditate Expoſitorum Jus ſucceſſionis competat vel Hoſpitali, vel Fiſco, pro Hoſpitali reſpondit *Baldus in leg. ſi qua Illuſtris numer.5. Cod. ad Sen. Conſult. Orfic.*, eumque ſequuti ſunt quamplurimi Doctores, nimirum.

Martin. Laudens. in tract. de legitim. nu.153.

Oliver. Teſtor. de Succeſſion. ab inteſt. nu.126.

Tiraquell. in tract. le mort. ſaiſit. le Vif. par.2. declarat.15. num.7.

Capreol. de Succeſſ. ab inteſt. lib.5. numer.17. & ſeqq.

Farinac. in fragment. part.1. lit. F. num.134.

Ricc. in Collect. deciſ. part.2. Collect.324.

Per. de Lara de Anniverſar., & Cappellan. lib.1. cap.21. num.76.

Gulielm. de Benedict. in cap. Raynutius verb. Et Uxorem nomine Adelaſiam numer. 256. verſ. Pariter Fiſcus.

Annot. ad Gilian. ad Statut. Peruſ. verb. Hoſpitale num.5.

Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.4. tit.3. de bon. vacan. num.16.

Ganaver. deciſ. Neapol.36. num.9.

Lucidor. de illegitim. Cleric. cap.14. num.11.

Maſtrill. de Magiſtrat. lib.3. cap.10. nu.382.

Amaya in leg. 4. de bon. vacant. lib. 10. ſub num.33. verſ. Et eodem modo ſuppleri debet.

Lupus de illegitim. Comment.1. §. 1. num. 25.

Alphonſus de Leone de Offic. Cappellan. quæſtion.4. prax.6. num.134.

Valaſc. allegat.37.

Boſs. de Matrim. part.2. cap.9. §.12. nu. 642.

Ramon. conſ.5. nu.50. verſ. Item in Expoſitis.

Barboſ. in cap. Unic. nu.9. de Infant., & languid. expoſit.

Sanminiat. contr.37. per totam, referens ita judicatum à Rota Lucenſi.

P. Roſignol. in tract. de Motrim.9. diſquiſit.1. §. 4. num.9.

Anaclet. Reinfeſtuel. in Jus Canon. lib.5. tit. 11. num.18. tom.4.

Eòque fortius, ac urgentiùs quia præter *Baldum*, ac tot tantoſque Doctores, ejus Aſſeclas,
ſtantes pro Hoſpitali, validiorem dubitandi occaſionem mihi ingerebant rationes, quibus in-
6 nixi ſunt. Inquiunt enim ipſi, quod, quidquid
ſit de Suſceptoribus, & Nutritoribus, qui mercedem de nutritione recipientes, à ſucceſſione
Expoſitorum repelluntur per Fiſcum *in leg. Nutritoribus Cod. commun. de Succeſſion.*, planè pro
eo, quod pertinet ad Hoſpitale, diſparata, ac
7 longè gravior pro eo militat ratio, Fiſcum ex-
cludens; Hoſpitale porrò, nullâ penitùs receptâ mercede, ſed ſolo pietatis intuitu, nedum alimenta præſtat Expoſito, ſed omnia erga eum paterna gerit officia; atque idcircò æquum eſſe videbatur, ut ſicuti officia paterna erga ſic expoſitum exercuit, ità ejus Jura quodammodo in linea Patris acquireret, potiſſimum in exclusionem Fiſci, à quo Expoſitus aliquid beneficii non habuit, ut benè diſtinguendo firmant *Sixtin. de regal. lib.2. cap.9. de bon. vacan. nu.19.*, *Roſignol. de Matrim. d. diſquiſit. 1. §.4. num.9.*, *Sanminiat. d. contr.73. nu.6. & 7.*, *Lucidor. de illegitim. Cleric. d. cap.14. num. 11. verſ. nam mihi magis congruum.*

Omnemque demùm difficultatis anſam ceſſare poſſe, opinabar animadvertendo, quod,
etſi non deſint Doctores contrariam tenentes 8
ſententiam, adhuc iſti fuerunt à ſa. me. *Benedicto XIII.* præ ſua ingenita pietate, quâ in pia Loca vehementiſſimè ferebatur, poſthabiti, cui cum id fuiſſet expoſitum, ibi = *Prædictum verò Archihoſpitale juxtà nonnullorum Doctorum opinionem legitimus Succeſſor in Bonis illorum Projectorum, qui longo temporis ſpatio in eodem Archihoſpitale educati, & nutriti fuerint, judicatur* = placuit iſtam, quàm mox re-
fero, amplecti ſententiam, & quidem non per 9
viam Legis generalis, ſed per viam ſpecialis privilegii, quo præfatum Hoſpitale munitum eſſe, maluit; in quibus proindè terminis neceſſe non videbatur introrſus inquirere, utra ex hiſce opinionibus ſit verior, atque ſolidior, quippè, ſi Pontifex verè crediidiſſet, pro Archihoſpitale ſtare veriorem ſententiam, ipſumque eſſe legitimum Succeſſorem, opus non habuiſſet Indultum hujuſmodi concedere, ſed ſupplicationi reſcripſiſſet, prout reſcribi ſolet in iis, quæ à Jure diſpoſita ſunt, ut Supplicantes eorum Jure uterentur; Cumque proindè expreſſe mandaverit, ut Archihoſpitale in ſucceſſione Projectorum deberet Fiſco præferri, pernecesſè cenſendum erat, ipſum præcogitaſſe, quod Fiſcus potuiſſet illud ex Juribus ſuis excludere; adeoque, eum eidem placuerit dictis Juribus derogare, nulla dubitandi ratio ſupereſſe poſſe videbatur, quin ſucceſſio, de qua
agitur, in concurſu ejuſdem Fiſci, eidem Ar- 10
chihoſpitali adjudicanda foret, nè alias ipſum Indultum inane remaneat, contrà diſpoſitionem *Textus in l. ſi quando 112. ff. de legat. 1.*, *Rain. conſ.133. num. 3. vol.1.*, *Mantic. de conject. ultim. volunt. lib.3. tit.6. num.1. cum ſeqq.*, *Gratian. diſcept. foreuſ. cap.639. num.31.*, *Rot. deciſ.266. num.4. part.2.*, *deciſ.415. num.27. & 28. part.9.*, & *deciſ.129. num.9.*, & *deciſ.142. num.12. part.14. recent.*

Hiſce tamen minimè obſtantibus, contrarium veriùs, & re ipsà Reverendæ Cameræ felix, fauſtumque eventurum fore putarem, quoties ei prius facta fuerit poteſtas vindicandi Jura ſua abſque obſtaculo dicti Indulti Benedictini, quod tolli, ac adimi poterit per conſuetam aperitionem oris à Signatura Gratiæ impetrandam; nam, cum Indultum hujuſmodi roboratum fuerit *Clauſulâ ſublatâ*, & *Decreto irritanti*, quouſque in ſua firmitate permanebit, fas non erit Judici aures prębere Juribus Came-
ræ quantumvis potioribus. Oris autem aperi- 11
tionem impetrari poſſe, cenſerem, demonſtrando, quod Indultum præfatum continet Reſcriptum contrarium regulis Juris, & conſequenter veriorem ſententiam ſtare pro Fiſco, à qua
deflectere voluiſſe Pontificem, adeò rectæ, piæ- 12
que mentis præſumibile non eſt, imò penitùs abhorruiſſe ſupponere debemus. Sedes namque

Apoſtolica illam ſibi ſemper in ſuis ordinationi-
13 bus reſervare cautelam intendit, ut de illis ita
proveniant commoda, quod aliis non immineat
detrimentum, quemadmudum edixit Joan-
nes XXII. in *Extravag. unic. inter commun. de offic. delegat.*, & tradit *Rot. in Bononien. Proxe-
netici 14. Januarii 1715. §. Porrò quatenùs co-
ram B. M. Cerro.*

Dicerem itaque, quod, ſi omnes, & qui-
cumque humani Principes Reſcripta contra Jus,
14 ab eis elicita, ab omnibus Judicibus refutari
præcipiunt, niſi fortaſſe ſit aliquid, quod non
lædat alium, & proſit petenti, vel crimen ſup-
plicantibus indulgeat, ut in puncto reſcripſe-
runt *Imperatores Theodoſius, & Valentinus ad
Senatum in leg. Reſcripta contra Jus 7. Cod. de
precibus Imperatori offerendis, & de quibus re-
bus ſupplicare liceat, vel ubi*, in qua Imperiali
Sanctione ſancitum fuit, ut ea, quæ contra Le-
ges fiunt, non ſolùm inutilia, ſed pro infectis
habenda ſint, multò magis ſupponendum eſt, id
15 cordi fuiſſe Summis Pontificibus, qui ceteris
omnibus politi ſunt in exemplum juſtitiæ; non
enim deſunt exempla, ùt quandoque Pontifices
Principibus ſecularibus exprobraverint Leges hu-
juſmodi, quas tanquam juſtitiæ, ac rationi
16 conſonas omninò ſervandas eſſe clamarunt,
ut præcipuè videre eſt in *cauſ. 25. quæſt. 2. Ca-
non. Dicenti*, ubi *Pelagius Papa* Joanni Comi-
ti ita reſcripſit = *Dicenti ſacras juſſiones, ſe habe-
re præ manibus, reſpondimus, ſcire illum opor-
tere, quod ipſe clementiſſimus Princeps genera-
libus Legibus conſtituerit, illa ſacra uniuſcujuſ-
que ſupplicantis deſiderio conceſſa prævolere, &
effectui mancipari, quæ cum Juris, & Legum
ratione concordant: ea verò, quæ ſubreptione,
vel falſis precibus forſitan impetrantur, nullum
ſupplicantibus ferre remedium.*

Nec in coercendis hujuſcemodi Reſcriptis,
vel mandatis Principum contra Jus ab eis elici-
tis, ſola generali Lege tum Principes, tum
Pontifices contenti fuere; quemadmodum enim
nullus adeo ſit animoſus, & promptus ad pe-
tendum, niſi quando aliquid contra Fiſcum
17 anhelat; propterea peculiari Lege cavere ſatiùs
duxerunt, ut nedum contra Jus, ſed præciſè
nec Fiſco damnoſa cuiquam poſtulari fas eſſet,
ut patet ex *leg. Nec damnoſa 3. Cod. de precib.
Imperat. offeren. &c.*, quæ adeo juri conſenta-
nea, & Fiſco Pontificio neceſſaria viſa fuit, ut
inter Canones Pontificios ad verbum relata
fuerit, ſicuti liquet *ex cauſ. 25. quæſt. 2. C. Nec
damnoſa* 14.

Quod autem Indultum, de quo res eſt, ſit
Fiſco Pontificio damnoſum, adeoque nullius
momenti exiſtimandum, ex eo liquere poſſe,
exiſtimarem, quod per illud ablata ei fuerunt
Jura Succeſſionis, quæ in Bonis Projectorum
ſinè ullo legitimo Herede ab inteſtato dece-
dentium ipſi prius validiori jure forſitan innega-
biliter competebant. Quidquid enim ſuſtinere
18 conentur Doctores, ſupra recenſiti, adhuc omne
eorum ſtudium ceſſit in irritum, quippe verior,
ac communis ſententia ea eſt, quæ favet Fiſco
in ſucceſſione Bonorum hujuſmodi ad exclu-
ſionem Archihoſpitalis; ob eam ſolidiſſimam,
ac perſtringentem rationem, quod alito, ac
educato non ſuccedit alens, nec Educator; *Te-* 19
xtus eſt expreſſus *in dicta leg. Nutritoribus Cod.
commun. de Succeſſion.* ibi = *Nutritoribus hoc no-
mine nec civili, nec honorario Jure defertur he-
reditas.*

Inter *Repetentes* egregiè in puncto *Paul. de
Caſtro in eadem leg. Nutritoribus nu. 3.* ibi = *Se-
cundò exemplificatur in illis, qui Pueros expoſi-
tos ſuſcipiunt, & nutriunt. Et ſic nota, quod
iſta Hoſpitalia, quæ tales recipiunt, non propter-
ea eis ſuccedunt, ſi majores effecti decedant cum
Bonis, ſed potiùs deveniunt in Fiſcum.*

*Florianus in leg. Hæc autem in fin. verſ. non
tamen ff. de his qui dejec. vel effud.*

*Petr. de Ancharan. in cap. 1. de Infantib., &
languid.*

Aaania ibidem in 5. notabil.

Et, ceteris omiſſis antiquioribus, quorum
longa, & moleſta foret nomenclatura.

Boſi. in moral. part. 2. tit. 1. §. 43. num. 1584.

*Anton. de Roſſell. in tract. de ſucceſ. ab inteſt.
in Cap. ad unum etiam num. 196. verſ. unum non
præterito fol. 245. vol. 8. tract. antiq.*, ubi citat
Hoſtienſ., & Zabarell.

Jo: Baptiſta Lupus de illegit. com. 1. §. 125.,
ubi præhabita in utramque partem diſputatione,
tandem favore Fiſci concludit.

Plaz. in Epitom. delict. cap. 42. num. 6.

Theſaur. deciſ. 118. in fin.

Vincent. de Franch. deciſ. 198. numer. 6., ubi
materia ad partes diſcuſsâ, inquit, opinionem
Baldi remanere ſinè Lege, & abſque rationi-
bus, ejuſque aſſeclas cæcâ fide eum fuiſſe ſe-
quutos.

Ricc. ad eundem Franch. d. deciſ. 198. in fine.

Cortiad. deciſ. 258. numer. 34. & 35. tom. 4.,
ubi nominatim reprobat quatuordecim ex Do-
ctoribus pro Archihoſpitali ſupra allegatos.

*Barry. de Succeſſ. lib. 18. tit. 5. de Succeſſion.
inteſt. num. 8. & 9.*, ubi reprobato *Capriolo lib. 5.
num. 17. de Succeſ. ab inteſt.*, inquit hanc eſſe
veriorem ſententiam, quia nulla Lex, vel Con-
ſtitutio facit pro Xenodochio.

Anton. Gomez in leg. 8. Theſaur. n. 24. & 25.

*Gaſpar. Beat. in tract. de decim. Tutor. cap. 33.
num. 14. & ſeqq.*

*Boer. in Conſuetud. Biturigenſ. tit. des couſtu-
mes concernens les Teſtamenſ. §. 5. col. 1.*

*Borell. de præſtant. Reg. Cathol. cap. 14. n. 32.
ad 35.*, ubi refert *Anton. ſola in Decret. Sa-
baud.*

Antunez de Donat. reg. part. 3. cap. 20. nu. 21.

Et latiſſimè *Paſchal. de virib. patr. poteſt.
part. 2. cap. 1. à num. 71. ad 74.*

Neque ſententia iſthæc Fiſco noſtro favorabi-
lis à vanis, dubiiſque argumentis, ut altera, 20
elicitur. Subſidiaria enim ejus ſucceſſio *in Bo-
nis vacantibus* fulcita eſt pluribus Legibus *cadu-
cariis* appellatis, illam reſervantibus ſoli Supre-
mo Principi, ſive Populo, penes quem Summi
Imperii poteſtas eſſet. Id enim expreſsè cave-
batur

batur veteri Lege *Juliâ Papiâ*, cujus meminit
*Ulpian. in fragmentis Inſtitutionum tit.28. verſ.
inteſtati*, *& Julianus in leg. quidam 96. §. Quo-
ties id cavebatur*. Clarius inſuper diſpoſitum
fuit in *leg.1. Cod. de Bon. vacant. lib.10.*, = ibi
*Scire debet gravitas tua, Inteſtatorum res, qui
ſinè legitimo Herede deceſſerint, Fiſci noſtri ra-
tionibus vindicandas; nec Civitates audiendas,
quæ ſibi earum vindicandarum jus veluti ex per-
miſſo vindicare nituntur, & deinceps quæcumque
Teſtatorum Bona à Civitatibus obtenta privilegio-
rum ſuorum occupata eſſe compereris, ad officium
noſtrum eadem revocare non dubites* =, *& leg. va-
cantia 4. Cod. eodem*. Apertiùs quoque ſancitum
fuit in *leg. ultim. Cod. de petit. Bonor. ſublat. eo-
dem lib 10.*, ibi = *Nemo audeat ad petitionem re-
rum defuncti, defunctaque cujuſcumque fortunæ,
aut ſectæ ſit, ſi Fiſco noſtra locus pateat, adſpi-
rare* = Et infrà ibi = *Nec pragmaticâ juſſione, vel
ſacrâ adnotatione, vel quaslibet Oracula Divino,
ſeù mandatis, ſi qua contra hanc ſanctionem no-
ſtram fuerint impetrata, quidpiam roboris habere
valituris* =. Ac tandem *Fridericus Imperator
in uſib. Feudor. lib.2. tit.56.* inter cetera regalia
21 *Bona vacantia* diſertiſſimè numeravit; atque ex
his juribus ita communiter tradunt Doctores,
& Feudiſtæ, quos inter præcipuè *Peregrin. de
Jur. Fiſc. lib.4. tit.3. num.1., & num.19., Si-
xtin. de regal. lib.2. cap.9. num.31. & ſeqq., Ca-
ſtill. contr. Jur. lib.7. cap.41. num.150., Fari-
nac. in fragm. criminal. tit. quando Fiſcus ſucce-
dat in Bonis vacantibus num.111. & ſeqq., Ro-
yas in Epitom. Succeſſ. cap.34. num.6., Faiard.
alleg. fiſcal. part.1. allegat.32. num.46.*
Prout conſimiliter, quod Bona illorum, qui
22 ab inteſtato decedunt nullis relictis nec Aſcen-
dentibus, nec Deſcendentibus, nec tranſverſali-
bus conſanguineis intrà decimum gradum in-
cluſivè, nec demùm aliis, qui ſecundùm *Leges*
Defuncto ſuccedere, vel Jus ad ea Bona habere
poſſint, pro vacantibus, & caducis habenda
ſint, eſt *Textus* expreſſus in *d. leg. Vacantia 4.
Cod. de bon. vacan. lib.10., & leg.2. Cod. de pe-
tit. bonor. ſublat. eodem lib.10., & Gloſ. in d.
leg. Vacantia verb. linea, & ibidem Barthol. verſ.
quid ſi habeat Conſanguineos, Angel. in verſ.
quæra ſi habet Conſanguineos, Joann. de Plate
ſub num.1., Azo in Summ. num.1., Peregr. de
Jur. Fiſc. lib.4. tit.3. numer.3., Ramon. conſ.5.
num.5., Renat. Choppin. de Demun. Franc. lib.1.
tit.12. num.7. & 8., Farinac. in fragment. loc.
citat. num.129. Sola ad Conſtit. Sabaud. part.2.,
Gloſ. 7. num. 4., Alfar. de Offic. Fiſcal. Gloſs.
20. §.9. num.122., Sixtin. de regal. lib.2. cap.9.
num.2., Amaya in d. leg. Vacantia numer.1. &
ſeqq. Cod. de bon. vacant., Antunez. de Donat.
reg. part.3. cap.14. n.2.*, Caſtill. *d. lib.7. cap.41.
num.154., de Philipp. diſſert. fiſcal.22. num.4.*,
qui ferè omnes tranſcribunt, & laudant illud
Theodorici Gothorum Regis apud *Caſſiodor. lib.
6. variar. Epiſtol.8.*, ibi = *Proximos defunctorum
nobis legaliter anteponis, quia in hoc caſu Principis
Perſona poſt omnes eſt, ſed hinc optamus non acqui-
rere, dummodò ſint, qui relicta debeant poſſidere*.

Ex iſtorum Proximorum claſſe profectò non
ſunt Hoſpitalia; Ipſa enim ad repellendum Fi- 23
ſcum à ſucceſſione Bonorum illius, qui nullo
relicto legitimo Herede, inteſtatus deceſſit, ne-
ceſſe haberent in medium proferre Legem ali-
quam, quâ mediante eis vincendi Fiſci poteſtas
facta eſſet. Satis enim non eſt ad effectum hujuſ-
modi alicujus Doctoris opinionem non benè 24
fundatam laudare, quia non eſt in poſſe priva-
torum hominum evertere, vel condere Leges
ſed eas unicè interpretari. Nulla profectò Lex,
& quod potiùs in rem eſt, nulla quidem Juris
ratio ſtat pro Hoſpitalibus, idque evidentiſſimè
manifeſtum fiet arguendo à ſufficienti partium 25
enumeratione, quod eſt optimum argumen-
tum in Jure, ad *Text. in leg. Patre furioſo ff. de
his, qui ſunt ſui, vel alieni Juris*.
Aut enim Hoſpitalia volunt ſuccedere *ex Te-
ſtamento*, & hoc eſt impoſſibile, quia nullum
à Projecto, de quo loquimur, conditum fuit.
Aut volunt ſuccedere *ab inteſtato*, & ſimiliter 26
non poſſunt; non quidem ex capite *Unde liberi*
quia ipſa non ſunt de Deſcendentibus; Nec
tanquam ex Aſcendentibus, quia de illis non
ſunt. Aut volunt venire ex capite *Unde legitimi*
tanquam Agnata, & non poſſunt, quia Hoſpi-
talia non habent Jura agnationis. Aut volunt
ſuccedere ex capite *Unde Cognati*, & multò mi-
nùs, quia Jus cognationis oritur à Matre, quo
nullatenùs conjunguntur Projecti cum Hoſpita-
libus; adeoque enumeratis ſingulis ſuccedendi
capitibus, ſicuti ex nullo eorum Hoſpitalia
Jus ſucceſſionis ſibi aſſerere poſſunt, hinc omne
eorum fundamentum re ipsâ ſublatum apparet,
ut de quadam Muliere adſpirante ad ſucceſſio-
nem cujuſdam hereditatis vacantis in excluſio-
nem Fiſci, magiſtraliter reſpondit *Cravetta
conſ.138. per tot.*, ubi puro veritatis impulſu
favore Fiſci quæſtionem abſolvit, & quidem,
ut ipſe fatetur, iniquo animo, nam nimio fe-
rebatur amore reſpondendi in gratiam Mulie-
ris, ſi potuiſſet, itaut ſolemniter in fine ita
proteſtatus fuerit = *Ex quibus concluda, quod ve-
niendo ad rationes, & fundamenta Juris, &
etiam conſiderando deciſiones expreſſas tàm Te-
xtuum, quàm Doctorum, fateri neceſſe eſt Æli-
ſiam memoratam nullo modo ſuccedere poſſe in
Bonis, & hereditate Martini prædicti: & ſi
qui diverſam ſententiam probent, eos ipſos roga-
tos velim ad præmiſſa fundamenta reſponſionem ut
afferant. Ego quidem moleſtè fero in gratiam
ipſius nobilis Æliſiæ reſcribere non potuiſſe utpo-
tè Matris magnifici, & nobiliſſimi Theodori Bu-
lei Compatris mei Regii, & Delphinalis Patroni
generalis. Sed enim amicus Plato, amicus Ci-
cero, magis autem amica veritas.* =
At ſpecialiùs, ac ſtrictiùs ad contraria reſpon-
dendo; Si ſermo haberi velit de numero Do-
ctorum, quos pro parte Hoſpitalium ſupra re- 27
tuli, omnes reducuntur ad unum, quia unuſ-
quiſque eorum obiter, & materiâ, nec etiam
deguſtatâ, more ovium, quarum quò ſaltat una,
ſaltat altera, cecâ fide ſequutus eſt *Baldum in
d. leg. ſi qua Illuſtris numer. 5. Cod. ad Senat.
Conſult.*

Conſult. Orſic., prout ſingillariter in fonte reco-
gnovi. Ceterum ſicuti in manifeſto errore ver-
ſatus fuit *Baldus* eorum anteſignanus, ita &
eodem errore ipſi quoque laborarunt; in qui-
bus proindè circumſtantiis quemadmodum nul-
la fides præſtanda eſt *Balda*, cujus dictum nulla
Lege probatur, in neceſſariam indè conſequen-
tiam deſcendit, quod nulla prorsùs fides præ-
ſtanda eſt Aſſeclis ipſius tanquam teſtibus de
28 auditu, nè plus deferatur, ut Noſtrates ajunt,
Copiæ, quàm Originali, ut in ſpecie ſcripſit
*Dec. conſ.499. numer.12., Molin. de Primogen.
cap.7. numer.32. in fin. lib.2., Carp. de execut.
ult. volunt. cap.6. n.18. lib.2., Theſaur. dec.130.
nu.15., & Rot. deciſ.370. n.15. & 16. part.15.
recent.*

Errorem verò, in quem lapſus eſt *Baldus*, nul-
lo velamine abſcondi poſſe putarem. Quando-
29 quidem certum æquè, ac indubitatum eſt, quod
nulla Lex vel Conſtitutio ſtat pro Xenodochio
ideoque nemo unquam ſibi ſuadere poterit, quo-
modo potuerit *Baldus* eam evulgare concluſio-
nem, quod Xenodochia ſuccedere poſſunt in
Bonis Expoſitorum decedentium nullo relicto
legitimo herede, etiam excluſo Fiſco. Non
enim ex eo, quod Xenodochia præſtant Expo-
30 ſitis alimenta, eoſque bonas artes edocent, Ius
Nutricationis, Hoſpitii, vel Diſciplina poteſt
eis eſſe cauſa ſuccedendi, ut in puncto poſt *Pa-
pon. lib.21. tit.1. art.6.* reſpondet *Barry. de Suc-
ceſsion. inteſtat. lib.18. tit.5. num.8. in fin.*, idque
expreſsè confirmatur per *Textum in d. leg. Nu-
tritoribus Cod. commun. de Succeſs.*. Neque
cenſura hujuſce apertiſſimi *Textus* declinari po-
31 teſt, ex quo aliquid amplius concurrat in Xeno-
dochio, quàm in Nutritore, cum Nutritori per-
ſolvatur nutricationis pretium, ipſeque ſolli-
citus non ſit erudire infantem nutritum bonis ar-
tibus; quod è converſo nullà receptà mercede,
at ſola pietatis ratione peragunt Xenodochia
quæ ſedulò omnia paterna officia ſupplere ſata-
gunt; quippè, quod deficit in *Textu d. leg. Nu-
tritoribus*, perſpicuè ſuppletur per *Gloſſam ibi-
32 dem*, ubi exponit, Nutritorem eſſe etiam illum,
qui colligit Expoſitum, & opinio *Gloſſæ* confir-
matur per *Textum in leg. final. Cod. de Infant.
expoſit.*, & mirabiliter comprobatur per *Textum
in cap.1. de Infant. & languid. in fin.*, dum dicit,
ſuſcipientes hujuſmodi Expoſitos in eorum Per-
33 ſonis aliquod jus non vendicare, ibique *Gloſſa*
apertiùs ait, quod liberi erunt, & ſibi acqui-
runt.

Verùm enim verò, etſi jura adeo clara Xe-
nodochiis non reſiſterent, firma adhuc ſemper
34 erit illa indeclinabilis propoſitio, quod non re-
peritur deſcriptus hic modus ſuccedendi inter
alios inductos de Iure civili, & prætorio, & pro-
inde non eſt ſine Lege inducendus. Fiſcus verò
35 tantùm excluditur in caſibus a Iure deciſis, ſeu
expreſſis in Legibus, non autem in aliis caſibus,
qui ex authoritate Doctorum collecti fuerunt,
36 quia in materia ſucceſſionis non eſt facienda ex-
tenſio de ſimilibus ad ſimilia, ex quo heredita-
37 tes deferuntur ex Legibus, non autem ex placi-
to Doctorum, ſicuti poſt *Textum in §. 1. Inſtit.
de hered., quæ ab inteſt. deferuntur* docent com-
muniter *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.4. tit.3. n.13.
verſ. tu adverte, Mont. de regal. tit. Bona va-
cantia num.7., Faiard. allegat. fiſcal.32. n.131.,
& 132., Alfar. de offic. Fiſcal. Gloſs.20. §. 9.
num.139., Paſcal. de virib., patr. poteſt. part.2.
cap.1. num.73., & Cortiad. deciſ.258. num.26.,
& 39. in fine.*

Et in terminis, ut ajunt, terminantibus,
quod nec Collectores, nec Educatores Ius ullum 38
dominii, aut Parentis habeant in Infantes expo-
ſitos, eruditè non minus, quàm legaliter pro-
bat doctiſſimus *Gonzalez. in Jus Canonic. in
cap.1. de Infantib., & languid. expoſit. num. 8.*,
ibi = *Sed nec Collectores, & Educatores jus ul-
lum dominii, aut Parentis in eos, velut in filios,
aut ſervos habere poſſunt. Non dominii, quia
etſi pro ſervo expoſitum habuerint, aſſertio tamen
non denegatur ei, qui ex hujuſmodi cauſa in li-
bertatem vindicatur, nec ipſa libertas redimitur
pretio alimentorum. Non Patris, quia satis edu-
catio pro adoptione non cedit; & ſi ſuſceptor filii
loco Expoſitum habuerit, alimenta tamen repetere 39
poteſt. Quod procedit, niſi Educator furis animo
ſuſtulerit, vel niſi pietatis reſpectu tantùm ali-
menta præſtiterit ſine ſpe reſtitutionis, quo caſu
omnem ceſſare reſtitutionem conſtat ex leg. Duo-
bus 27. leg. Neſſenius 34. ff. de negot. geſt., &
leg. Cum is, qui 32. §. penult. ff. de condit. indebit.*
in individuo firmat *Vincent. de Franchis d. de-
ciſ.198.*

Atque reprobatis omnibus contrariis funda-
mentis, elicitis vel ex jure hoſpitalitatis, vel ex
jure collegialis ſocietatis, vel demum ex ſimili-
tudine, & paritate Tutoris, doctiſſimè, ac indi-
viduitaliter *Vincent. de Franch. d. deciſ.198. a
num.1. ad 9.* ibi = *Dubitatur an Hoſpitale ſucce-
dat Expoſitis ab inteſtato morientibus abſque filiis?
Baldus &c. dicit, quod Hoſpitale ſuccedit. Mo-
vetur Baldus ex Gloſſa, quæ dicit, Pupillo ab in-
teſtato morienti etiam majore effecto, deficienti-
bus agnatis, & cognatis, ſuccedere Tutorem, ex-
cluſo Fiſco. Sed dicebatur, Baldi opinionem non
poſſe hoc ſimili juvari, quia ſimile prædictum non
eſt verum, ex quo contra Gloſſam tenet ibi Bar-
tholus per leg.1. Cod. Unde Vir, & Uxor, & opi-
nionem Bartholi eſſe communem dicit ibi Cagno-
lus, & Mainer., qui ceteros allegant. Non enim
reperitur deſcriptus hic modus ſuccedendi inter
alios inductos de jure civili, & prætorio, unde,
non eſt ſinè Lege inducendus, Galielm. de Bene-
dict. &c. tenet cum Baldo, non ex ſimili prædicto,
quod ipſe dicit non eſſe verum, nec ratione hoſpi-
talitatis, ſed jure collegialis ſocietatis, quaſi velit
dicere, quod ex receptione Expoſitorum in Hoſpi-
tali inducatur, & fiat inter eos Collegium, & Col- 40
legium ſuccedere poſtea ipſi Expoſito defuncto, ex-
emplo aliorum Collegiorum, quæ ſuccedunt Col-
legiato defuncto abſque agnatis, & cognatis, ſed
reſponſum fuit ſimiliter hanc rationem Galielmi 41
de Benedictis non ſubſiſtere, nam non eſt verum,
quod iſti Expoſiti habeant Collegium, nec hoc no-
men Collegii in eos cadere poteſt, imò in dies vi-
demus,*

Digitized by Google

*demum, ipſos effectos majores ex Hoſpitalibus exi-
re quà voluunt accedere, & artes eis melius placi-
tas addiſcere, nec unquam inter ſe congregantur,
prout eſt de natura Collegiorum, quæ Collegia
in hoc Regno nunquam vidimus admiſſa ad ſucceſ-
ſionem, cum Bona vacantia ad Regium Fiſcum
pertineant. Unde ex his apparet opinionem Baldi re-
munere ſinè Lege, & abſque rationibus, & ſolùm
eum ſequi Gulielm. de Benedict., & noviſsimè Pe-
regrinum. Imò videtur, quod contraria opinio ſit
42 verior. Dicit enim Textus in leg. Nutritoribus
Cod. Commun. de ſucceſs., Nutritoribus nec civi-
li, nec prætorio Jure hæreditatem Nutritorum
deferri, ubi Gloſſa exponit, Nutritorem etiam
eum, qui collegit Expoſitum &c. ad idem Text. in
cap. 1. de Infantib. & languid. Expoſit. in fin., dum
dicit quod liberi erunt, & ſibi acquirunt, & Petr.
de Anchar. ſumit notabile ex illo Textu, quod
eſt quintum, quod Hoſpitalia non acquirunt Jus
ſuccedendi iſtis Expoſitis. Nec obſtat, quod Nu-
triti vocant Nutriteres Patres, & ſic Expoſiti vo-
cantur filii illius Hoſpitalis ubi exponuntur, &
43 nutriuntur, quia Populi loquela non facit jus, ut
dicit Bald. in d. leg. Nutritoribus in finali verbo.*
Quinimmò quod *Baldus* ipſe originarius Au-
ctor contrariæ opinionis fuerit inconſtans, ſibi-
que ipſi contrarius, accuratiſſimè animadvertit
Antunez. de Donat. reg. d. part. 3. cap. 20. n. 21.,
ibi = *Item dicunt Doctores, Hoſpitale ſuccedere
Expoſitis, excluſo Fiſco, ut per Baldum &c. Pro
44 qua opinione facit, Cirum expoſitum in Perſarum
Regno ſucceſſiſſe, ut ſcribit Herodot lib. 1., La-
miſtio puer in Lacuna a Matre poſitus ab Agil-
mundo Longobardorum Rege educatus, & mor-
tuo, Educatoris Regnum ſortitus eſt, ut tradit
Paul. Diacon. de reb. geſt. Longobardor. cap. 3.,
Alexand. ab Alexand. dier. genial. lib. 2. cap. 31.
Sed hæc opinio placere non poteſt; quia iſta ſucceſ-
ſio nulla Lege fuit introducta. Imò contrarium
probat Textus in d. leg. Nutritoribus,* ubi *idem
Baldus ait, quod educatio jus ſuccedendi minimè
45 tribuit; Borell. de præſtant. Reg. Cathol. cap. 14.
num. 32. Neque obſtat prædictos Expoſitos Regnis
fuiſſe potitos, quoniam non jure ſucceſſorio, ſed
electione, vel ſortitione ad Regna fuerunt electi.
Unde Fiſcus Expoſitorum, qui ab inteſtato deceſ-
ſerunt, Bona occupare poteſt.*
Ac tandem, quod *Baldi* opinio ſit expers
Legis, & rationis, oſtendit, & probat mirabi-
liter *Paſcal. de virib. patr. poteſt part. 2. cap. 1.
num. 73., & ſeqq.*, & comprobat *Cortiad. d. de-
ciſ. 258. n. 34. & 35.* ibi = *Verius tamen eſt, quod
Hoſpitalia pueris etiam majoribus effectis ab inte-
ſtato morientibus non ſuccedunt, ſed eorum Bona
deveniunt ad Fiſcum, quia nullo Jure cautum
reperitur, quod Hoſpitalia iſtis pueris expoſitis
46 ſuccedant. Imò addit Paſchal. &c. quod Nutrito-
ribus, & Alumnis, quibus hujuſmodi Hoſpitalia
æquiparantur, Jus querelandi non competit.*
Si igitur hæc vera, & indubitata ſunt etiam
in ſuppoſito, quod Projecti, ſive Expoſiti in
Hoſpitali deceſſerint, longè potiori jure ſibi lo-
cum vindicare debebunt in propoſito caſu, in
quo Marcus Fabrini, de cujus hereditate agitur,
pluribus ab hinc annis exiverat ab Hoſpitali,
ad Sacerdotium ſe promoveri fecerat, ac tan-
dem extra Hoſpitale deceſsit. In præfata enim
quęſtione ipſimet Doctores ex adverſo allegati li-
cet eam medullitus non penetraverint, adhuc ha-
buerunt pro indubitato, quod, quotieſcumque
Expoſitus extra Hoſpitale deceſſerit, tunc non
Hoſpitali, ſed Fiſco ejus hereditas conferenda
ſit, ut poſt habitam hinc indè diſputationem,
tandem pro indubitato concludit *Lupus de ille-
gitim. Comment. 1. num. 25. in fin.* ibi = *Cogitabis
interim, an dici poſſit Hoſpitale præferendum
Fiſco in eo caſu ubi Expoſitus ibidem deceſſiſſet, ſe-
cus autem ſi extra Hoſpitale commorans in ſua
domo ibidem mortuus ſit inteſtatus abſque here-
dibus, & uxore, quod tunc locus ſit Fiſco.* Mi-
nime obſiſtente reſponſione huic rationabili di-
ſtinctioni tradita per *Lucidor. de illegitim. cap. 14.
num. 11.*, quod nimirum Hoſpitale indiſtinctim
Fiſcum excludat, cum ſibi magis congruum vi-
deatur, quod Hoſpitale ſuo Alumno, quem edu-
cavit, & paternum officium erga eum exhibuit,
debeat Patris loco ſuccedere ex quodam naturali 47
gratitudinis motivo, nam cum vita ab alimentis
dependeat, debet Expoſitus totum ſuum eſſe
ab Hoſpitale recognoſcere, ideoque in concur-
ſu cum eo penitus excludi debet Fiſcus, a quo
nullum unquam Expoſitus beneficium recepit.
Hæc enim *Lucidori* reſponſio eſt undequaque
erronea, quia, licèt ſit magnus effectus nutritio-
nis, & educationis, quæ communiter per Do-
ctores conſiderari ſolet in ea alteri affini quæ-
ſtione, num Tutor in Bonis vacantibus Pupilli de-
functi ab inteſtato abſque ullo legitimo herede 48
præferatur Fiſco, adhuc iſte nutritionis effectus
tanti non debet æſtimari, ut Fiſcum excludat.
Et hæc eſt ſententia *Bartoli* communiter recepta
*in leg. quæ tutela ff. de regul. Jur., & in d. lege
Nutritoribus Cod. Commun. de Succeſsion.*, quem
ſequitur *Angel., Roman., & Jaſ. in leg. 1. Cod.
Unde Vir, & Uxor*: Et ipſe *Baldus* ſibi contra-
rius *in leg. 1. col. 4. verſ. Item quæritur cum tutor
Cod. unde legitimi, & in leg. Cum eo ff. de pact.,
Tiraquell. in tract. le mort. part. 2. declarat. 15.
n. 5., Anton. Gomez. in leg. 8. Thaur. 24., Spino de
Teſtam. Gloſſ. 1. n. 38., Farinac. in fragment. verb.
Fiſcus num. 122. & ſeqq., Amaya in leg. 1. n. 30.
Cod. de Bon. vacan., Sixtin. de regal. lib. 2. cap. 9.
num. 13. Borell. de præſtant. reg. cathol. cap. 14.
num. 39., & ſeqq., ubi ſub. num. 40. & 41. repro-
bat concordiam Cavalcani in Tract. de Tutor. n. 36.*
qui dimidium Fiſco, & dimidium Tutori tri-
buendum opinatur, *Antunez. de Donat. reg. p. 3.
cap. 20. num. 27., Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 4.
tit. 3. num. 18., Fermoſin. allegat. fiſcal. 62. n. 47.,
Barry. de Succeſſ. lib. 18. tit. 5. num. 12.* & pluri-
bus aliis congeſtis, *Cortiad. d. deciſ. 158. num. 32.*,
ubi quod nullo jure probatur ſucceſſio Tutoris in
Bonis Pupilli, & non debet affectus tanti ęſti-
mari, ut Tutor Fiſco anteponatur.

Et re quidem non ob ſolam *Bartoli* auctorita-
tem, & communem Doctorum ſententiam,
affectus nutritionis, & educationis tanti haben-
das non eſt, ut in ordine ſucceſſorio Tutor Fi-
ſcum

49 ſcum anteire poſſit, ſed per Leges expreſſas affe-
ctus hujuſmodi parvipenditur. Certiſsimum
enim eſt in Jure, quod Vitricus quamvis Privi-
gni ſui amantiſsimus, ac loco veri Patris habea-
tur, ad *Text. apertum in leg. Si paterno affectu
Cod. de negoc. geſt.*, adhuc illius hereditatem in-
teſtato, civili, vel honorario jure nullo pacto
50 aſſequi poteſt, juxta ſancita per *Text. in lege
Vitrico 3. Cod. commun. de Succeſſ.*; ideo quo-
induat arbitrio ſuo Hoſpitale, vel veſtem Nutri-
toris, vel Tutoris, vel veſtem Vitrici, qui, ut
Leges ajunt, eſt loco Patris, ſemper, atque ſem-
per in unoquoque caſu Fiſco præferri non poteſt,
51 ut benè explicat *Paul. de Caſtr. in d. leg. Vitrico
num. 1.*, ibi= *Intellige iſtam Legem, etiamſi Privi-
gnus deceſſerit non relictis Conſanguineis, & non
relicta uxore, Vitricus non poteſt ei ſuccedere,
ſed hereditas devolvatur in Fiſcum. Videbatur
contrarium, quia Vitricus loco Parentis habetur,
ut leg. ſi paterno Cod. de negot. geſt., ſed Pater
ſuccedit filio.*

Sublatis ergo contrariis auctoritatibus, ac fun-
ditus everſis rationibus, quibus ipſe innituntur,
faciliori ſtudio proſterni poſſe cenſerem aliud
contrarium motivum repoſitum in eo, quod ho-
die ſublata dici queat opinionum hujuſmodi diſ-
ſonantia, ac omnis quæſtio jam deciſa, quippe,
cum inter duas iſtas ſententias placuerit San.me.
Pontifici Benedicto amplecti alteram faventem
Archihoſpitali, nihil proinde referat, quænam
ex eis ſit verior, & magis fundata, nam, ſi jura
Hoſpitalis fuiſſent indubitata, Pontifex de more,
uti prænotavi, reſcripſiſſet, ut illud uteretur ju-
52 re ſuo. Argumentum enim hujuſmodi per par-
tes examinatum, vel in minimo non ſubſiſtere,
vel nullam in jure relevantiam ſortiri poſſe pu-
tarem. Expoſitum quidem fuit Pontifici, quod
Archihoſpitale *juxtà nonnullorum Doctorum
opinionem* legitimus ſucceſſor in Bonis illorum
Projectorum, qui longo temporis ſpatio in eo-
dem Archihoſpitale educati, & nutriti fuerint,
judicatur; at reticitum, & forſan non ſinè frau-
de fuit, quod aderant quamplurimi alii Docto-
res, numero, ac pondere certè graviſsimi, qui
contrariam viriliter propugnant ſententiam; quo
circà quomodò ſuſtineri poteſt, quod Pontifex
Benedictus alteram maluerit ſequi, & alteram
abjicere ſententiam, ſi una tantum ex eis ipſi
fuit expoſita, & de altera nec verbum factum
fuiſſe legitur? Præelectio ſanè præſupponit ſal-
53 tem exiſtentiam duorum eligibilium, ad tradi-
ta *per Fontanel. de pact. nupt. clauſ. 4. Gloſſ. 9.
part. 4. num. 133., Caſtill. contr. Jur. tom. 1. cap. 13.
n. 1. & ſeqq., Cyriac contr. 56. num. 3., & Rota
in Ravennaten. Fideicommiſsi 30. Junii 1727. §.
Non obſtante coràm R. P. D. meo Creſcentio*:
adeoque perneceſſe concludendum eſt, quod
non præelegit, nec de præelectione cogitare
54 valuit prælaudatus Pontifex, quia voluntas
ejus ad incognita transferri non potuit; unde
ex hoc ipſo non leve argumentum educi poſſe
videretur, aperitioni oris ſenatum ſternens,
55 quod ſi Pontifici innotuiſſet, adeſſe Do-
ctores contrariam tenentes ſententiam, ne-
dum difficiliùs, ſed omninò contrarium Indul-
tum non ſignaſſet, & integra tum Hoſpitalis,
tùm Fiſci Iura reliquiſſet, ad Iuris tramites per
Iudices dirimenda, ne re non bene perſpectâ alte-
rutri injuriam faceret cum Princeps non cenſea-
tur velle nisi ea, quæ Iuris ſunt, ut benè conſi-
derat *Adden. ad deciſ. 217. num. 21., & ſeqq. p. 9.* 56
tom. 2. recent.

Præterea verò etſi verba illa= *juxta nonnul-* 57
lorum Doctorum opinionem = ſuàpte naturâ præ-
ſupponere videantur, adeſſe Doctores contra-
rium tenentes, ex quo illa dictio *nonnullorum*,
quæ idem ſonat ac *aliquorum*, eſt diſtributiva, 58
& diverſitatem ſupponit, juxta notata *per Gloſ-
ſam in Clement. I. de Præbend. verb. In certa*; Ni-
hilo tamen minus, præterquam quod ea, quæ ſub-
ſtantiam conceſsionis, vel denegationis Reſcripti
reſpiciunt, Principi per anguſtas alicujus ſteriliſ-
ſimi verbi rimulas non ſunt proponenda, ſed la- 59
titiſsimè, ac ingenue aperienda, cum aliàs dolo,
ac fraude potius, quam deliberatæ voluntatis
impulſu ad reſcribendum adductus exiſtimari
poſsit. Adhùc, ſi per hypoteſim ex recenſitis
verbis aſſeri poterit, Pontifici innotuiſſe, quod
aderant hinc inde opiniones, ex iis profecto aſſe-
ri neutiquàm poſſe putarem, quod Pontifici in-
notuerit, ſententiam Fiſco favorabilem eſſe ve-
riorem, atque ſolidiorem, è contrà verò illam
ſtantem pro Hoſpitali, eſſe expertem Legis, &
rationis, & in jure cautam non reperiri ejus ſuc-
ceſsionem in Bonis Expoſiti. Circumſtantia
autem iſthæc, quæ in univerſum reticita fuit,
nemo eſt, qui non videat, quod ſi Pontifici ſi-
gnificata fuiſſet, Reſcriptum hujuſmodi, vel
longe difficilius, vel prorſus non ſignaſſet. Ni-
hil quidem in Iure noſtro pacificum exiſtit, adeo- 60
que nil refert, adeſſe pro aliqua ſtatuenda ſen-
tentia aliquot Doctores, ſi a ceteris evidentèr
arguuntur erroris. Non ſatis ergo fuit Pontifici
exponere, *quod Hoſpitale judicatur legitimus ſuc-* 61
*ceſſor in Bonis Expoſiti juxtà opinionem nonullo-
rum Doctorum*, ſed ſuperaddere opus erat, ſen-
tentiam Fiſco favorabilem, eſſe magis funda-
tam, ac Legibus innixam, alteram verò favora-
bilem Hoſpitali, non eſſe veram, nec ullà Lege
innitam, quià tunc jura Fiſco quæſita abrogata
remanſiſſent. Aſt circumſtantiâ hujuſmodi non
explicatâ, ſuſtineri non poſſe cenſerem, Pon-
tificem voluiſſe Fiſco ſuo præjudicium irrogare,
& quod magis advertendum eſt, Miniſtris Ca- 62
meralibus nullatenus auditis, nec citatis, ut
communiter tradunt *Fagnan. in Cap. Cauſam
quæſt. 10. num. 21. de Reſcript.* cum aliis apud
*Rot. deciſ. 51. n. 1. ſub tit. de Jurepatronat. coram
Cl. mem. Card. Falconerio, in Romana Hereditatis
de Barberinis ſuper aperitione Oris 21. Jun. 1723
§. Idque coram B. M. Cerro, in Romana reinte-
grationis 12. Martii 1731. §. finali coram Eminentissimo
Domino Cardinali Aldovrando, & in Romana
Penſionis 9. Januarii 1732. §. Quemadmodum
enim coram eodem.*

Si igitur de veritate quæſtionis, ac jurium,
Fiſco competentium Pontifex Benedictus non
benè inſtructus aſſeri poteſt ex ſolis, aridiſque
verbis

verbis illis = *juxtà nonnullorum Doctorum opinionem* =, longe minus ſatis iuſtructus argui poterit ex forma reſcribendi, quam tenuit, non remittendo ſcilicèt Hoſpitale ad Judices ſuos, ſed Pontificii Reſcripti auctoritate ejus jura roborando. Non enim ex hoc elici poſſe, opinarer, illam neceſſariam notionem, quæ in Pontifice requirebatur, quod ſententia, quam pro Fiſco propugnant Doctores, ſit verior, ac melius fundata; quapropter cum aliud ſit habere jus firmatum ſola auctoritate Doctorum, aliud verò ſacrà Principis conſtitutione confirmatum, cogitare quidem potuit Benedictus, adeſſe nonnullos Doctores firmantes ſucceſſionem Hoſpitalis, hujuſmodique ſententiam eſſe veriorem, nullamque adeſſe Legem, quæ favore ipſius, vel Fiſci quæſtionem dirimeret; & in hoc ſup-
63 poſito nil mirum, ſi in re, ut opinabatur, per Leges non deciſa, ad magis roboranda Jura Archihoſpitalis, Pontificiæ auctoritatis munimine illa confirmavit, quia id paſſim facere aſſolent Principes, quoties alterius injuriam eorum Reſcripta non involvant, maximè in rebus
64 Cameræ ſuæ, cui abſque expreſſo, & deliberato conſenſu præjudicare nolle præſumitur, ad tradita in puncto reſpectu primæ propoſitionis per *Textum in leg. Humanum* 8. *Cod. de legib. & Conſtit. Princip*, ibi = *Humanum eſſe probamus, ſi quid de cetero in publica privatave cauſa emerſerit neceſſarium, quod formam generalem, & antiquis Legibus non inſertam expoſcat, id ab omnibus antea tam Proceribus noſtri Palatii, quàm glorioſiſſimo Cœtu veſtro (Patres conſcripti;) tractari; & ſi univerſis tàm Judicibus, quàm nobis placuerit, tunc legata dictari: & ſic ea denuò collectis omnibus recenſeri: & cum omnes conſenſerint, tum demùm in Sacro noſtri numinis Conſiſtorio recitari, ut univerſorum conſenſus, noſtræ auctoritatis ſerenitate firmetur* = & reſpectu ſecundæ firmatur per *Rotam deciſ.* 555. *num.* 9. *p.* 2. *recent.*

Quin obeſſe valeat, quod ea, quæ juris ſunt, nec ſubreptionem, nec obreptionem inducere
65 poſſint, etiamſi Principi reticita fuerint, cum ipſe habeat ſcrinium juris in pectore, & circùm ſe habere ſoleat quamplures Iuriſperitos, quos
66 conſuluiſſe præſumitur. Vanæ porrò præſumptiones hujuſmodi tanti habendæ non ſunt, ut injuſta Principis mandata executioni demandari poſſint; Si adhùc hodie in humanis eſſet Benedictus, injuſtitiam, quam mox manifeſtam feci, per organum Illuſtriſſimi Domini mei Theſaurarii perſpectam habuiſſet, & ſecundam ipſe dare debuiſſet juſſionem, ad hoc ut de ejus
67 voluntate nulla dubitandi occaſio remaneret. Eo autem ab humanis prærepto, quid hodie agendum eſt? Iuſtus adeundus eſt Princeps Succeſſor, qui ſecum ipſe reputet, num a mente adeo pii, ac Sancti Prædeceſſoris fuerit alienum, veritate benè demonſtrata, injuſta mandata confirmare, vel potiùs Deceptores increpare, reprehendere, objurgare, cum duæ ſint propriæ
68 Principum virtutes, pietas, & juſtitia, aſt major omnium juſtitia, ut ſancitur in *Authentico-rum collat. 9. tit. 17. ut nulli Judicum, novella* 134. *cap.* 3., ubi ita habetur = *Si verò hujuſmodi inſcriptis juſsio publicum reſpicit, inquirat eam, & ſiquidem non lædatur Fiſcus, quæ in ea comprehenſa ſunt, adimpleat. Si verò ad læſionem eſt Fiſci, nihil ſuper ea omnino agi, nuntiare verò nobis primùm, & ſecunda noſtra fiat de hoc juſſio* = & benè in puncto *Textum* huoc reaſſumendo probat *Affar. de offic. Advoc. Fiſcal. Gloſſ.* 16. *privil.* 26. *num.* 1120. *in fin.*

Ex his autem validius educitur motivum non deferendi præſentem Cauſam omnino indefenſam. Si enim in Reſcriptis Supremi Principis, Fi- 69
ſco præjudicialibus, ſpeciale eſt, ut ſecunda ipſius Principis juſſio ſit expectanda, non eſt proindè, cur privilegio hujuſmodi in ſola præſenti Cauſa non utantur. Expedit ergo ſub hujuſce privilegii clypeo quomodocumque res ſe habere poterit, de juribus Fiſci experimentum facere, nam quoties contrarium Indultum a regulis juris devium apparebit, ſperare fas eſt, ſecundam juſſionem illud moderaturam fore, & relictà contrarià opinione, quæ expers eſt Legis, & rationis, ſequuturam fore opinionem Fiſco favorabilem, utpote quæ ſolidioribus fundamentis innixa videtur.

ARGUMENTUM.

Collegium Proxenetarum Urbis à Pio IV. inſtitutum, certo præſcripto quadragenario illorum numero, ad vigintiquinque redactum eſt à Paulo V., quindecim ſuppreſſis officiis, quæ poſtea iiſdem vigintiquinque incorporata extiterunt. Indictà autem à Clemente X. generali Collegii ſuppreſſione, cum quæreretur, quale nam, quantumque eſſe deberet pretium, ejus temporis Proxenetis reſtituendum, pro veri ſtudio conſultus Author, pretium dumtaxat intrinſecum reſtituendum eſſe, reſpondit, quanti nempè unumquodque officium in prima ipſius erectione emptum fuerat. Hinc pro dictis quindecim officiis, tamquam deindè incorporatis illis aliis vigintiquinque pro minori pretio, quàm fuiſſet in prima eorum erectione ſolutum, ſtatuit, iſtud minus pretium reſtitui debere, ſolidiſque rationibus, & argumentis, etiam ab exemplis petitis, quæcumque diluit objecta, quæ proponebantur à Proxenetis, de hac diſſormitate pretii conquerentibus.

DISSERTATIO VII.

1 *Collegium Proxenetorum a Pio IV. inſtitutum fuit certo præſcripto quadragenarie illorum numero.*

Quem Paulus V. ad vigintiquinque redegit, quindecim ſuppreſſis officiis, ibid.

Clemens autem XI. univerſalem Collegii ſuppreſſionem decrevit, ibid.

2 *Quum deficit conventio reſtituendi certum pre-*

pretium, illius ſolutio facienda eſt juxta præſentem æſtimationem.

3 *In officiorum univerſali ſuppreſſione, pretii reſtitutio uniformis eſſe debet illorum origini*, & num. 29.

4 *Res acta cum intermediis Succeſſoribus nocere nequit modernis Officialibus, loco priorum ſubrogatis*, & n. 30. & 31., Limita ut n. 75.

5 *Æqualitas in contractibus quoad pretii reſtitutionem ſervanda eſt*, & num. 32,

6 *Partes quando ejuſdem ſunt qualitatis, cujus eſt totum, eadem ratio partis ad partem, quæ totius ad totum, eſſe debet.*

7 *Debitorem qui ſeſe agnovit ſolvendo partem, debitor etiam totius cenſendus eſt.*

8 *Heredi liberum non eſt ex parte adimplere voluntatem Teſtatoris, ex parte verò illam minuere.*

9 *Pater ſi ſolvere cœperit, quod filius familias mutuum ſumpſerit, ceſſabit* Senatus Conſultum Macedon.

10 *Solvens partem debiti totum debitum agnoſcere cenſetur.*

11 *Facto Succeſſoris optimè declaratur factum Anteceſſoris, ejuſque mens, & intentio.*

12 *Paulus V. quindecim, ex Proxenetarum Collegio, eorum officio exutis, pretium pro ipſo officio ſolutum reſtitui juſſit.*

13 *Summus Pontifex præſumendus non eſt indebitum ſolvi mandaſſe.*

14 *Maxime, ſi præceſſerit maturum negotii examen.*

15 *Indebiti repetitionis actio ſpatio centum annorum, vel ſublata prorsus cenſetur, vel indebitum concludenter omninò probandum eſt*, & num. 16.

17 *Officiorum, in libero commercio exiſtentium, ſuppreſſiones frequentes ſunt in Urbe.*

18 *Officiorum in libero commercio exiſtentium, pretium, bonâ fide ſolutum, debet, iis ſuppreſſis, reſtitui.*

19 *Maximè in contractibus, Pontificiâ fide, & authoritate initis.*

20 *An verò reſtitui debeat pretium dumtaxat, intrinſecum, vel potiùs debeatur etiam extrinſecum; Et quatenùs intrinſecum dumtaxat, an illud uniforme eſſe debeat* & n. 21. ad fin.

22 *Intrinſecum dumtaxat reſtituendum eſſe deciſum fuit à* Sacra Rota, & num. 37.

23 *Officiorum ſuppreſſorum pretium reſtituendum eſt juxta præſentem æſtimationem, ſi in eorum erectione reſervata non fuerit ſupprimendi facultas, vel niſi in caſu ſuppreſſionis obligatio fuerit adjecta reſtituendi ſolum id, quod pro illis ſolutum fuit.*

25 *Præſertim, ſi eorum augmentum provenit etiam à perſonæ induſtria.*

26 *Adferuntur* Deciſiones S. Rotæ *ſtatuentes, præter pretium in ultima vacatione ſolutum, reſtituendum eſſe etiam id quod pro obtinenda officii reſignatione fuerit ſolutum, Contrariam firmatur* à num. 34. ad 48.

Ejuſmodi autem Deciſiones *explicantur à* num. 57. ad 62.

Contra principalem dictam concluſionem pugnare oſtenduntur aliæ Sacræ Rotæ Deciſiones num. 63.

27 *Pretii reſtitutio in caſu ſuppreſſionis Officiorum non fuiſſet à Summo Pontifice remiſſa arbitrio Eminentiſſimi Camerarii, ſi eam perfici voluiſſet in quantitate pro illis ſoluta.*

29 *Pretii difformitas ſtatui non debet inter officia, quorum natura, & ſors fuerat æqualis.*

30 *Alteri per alterum iniqua conditio inferri non debet.*

31 *Res inter alios acta, Tertio nocere non debet;* Limita ut num. 75.

33 *In reſtitutione pretii officiorum ſuppreſſorum non tenetur R. Camera ad id, quod occaſione illorum reſignationis ſolutum Reſignanti fuerit.*

34 *Officiorum in commercio exiſtentium natura æſtimanda ex ſtylis, & conſuetudinibus Principatuum.*

35 *Bina dumtaxat Judicata ſufficiunt, ut inductus dicatur Tribunalium ſtylus ſic judicandi.*

Eidemque ſtylo ſtandum eſt, licèt contraria opinio eſſet de Jure verior; præſertim ubi de ſupremis Curiis agitur, num. 36.

Maximè verò, ubi eadem Judicata ſint juſta, num. 38.

36 *Supremorum Tribunalium Præjudicata ſequi debemus.*

39 *Contractus ſive ex natura rei, ſive ex legitima alia cauſa reſolvatur; nil aliud reſtituitur, quàm quod fuit acceptum.*

40 *In officiorum ſuppreſſionibus honeſtas expoſcit, quod Princeps non locupletetur cum aliena jactura.*

Ille autem non locupletatur quando reſtituit totum id, quod recepit, ibid. & n. 65. & 68.

41 *Fiſcus, nonniſi ad reſtitutionem ejus, quod recepit, tenetur.*

42 *Officiorum natura ex ſola Supremi Principis voluntate firmari dicitur.*

43 *Jus percipiendi emolumenta ex mercibus, quæ in Urbem invehuntur, ad Principis patrimonium pertinent.*

44 *Officia conſiſtentia in Jure percipiendi emolumenta ex mercibus, quæ in Urbem invehuntur, eodem jure, quo alia officia vacabilia Romanæ Curiæ, cenſenda ſunt.*

45 *Et inſtar illorum, utpotè de Regalibus, non exiſtunt in commercio privatorum*, & n. 63. & 64.

46 *Officium vacabile Reſignatarius adquirere dicitur non à Reſignante, ſed directè à Supremo Principe.*

47 *Et Reſignans, nil aliud, quàm ſuum conſenſum præſtare dicitur.*

48 *Quidquid autem præter pecuniam, ab ipſo ſolutam, hic receperit, non ſe habet loco pretii, ſed potiùs recognitionis, eidem a Reſignatario factæ.*

49 *Reverenda Camera, quoties non urgeat expreſſum pactum, nonniſi ad intrinſeci pretii reſtitutionem obligari poteſt*, & num. 61.

Quale

Quale autem ſit pretium ejuſmodi intrinſecum? num. 58.

51 *Debitor cenſualis reſtituit pretium dumtaxat in prima venditione receptum, non illud plùs, vel minus, quod ſecundus Ceſſionarius, vel Emptor ſolverit originario Cenſus creditori.*

52 *Retractum qui paſſus eſt, non habet regreſſum contra venditorem, ſi rem emerit pretio majore illo, quod per retrahentem ſibi ſolutum fuit.*

53 *Loca Montium de Regalibus ſunt, & redimibilitati obnoxia.*

54 *Loca Montium, Privati, emere dicuntur à ſolo Principe.*

Et pro illis in caſu extinctionis Princeps non reſtituit, niſi quantitatem, à Camera receptam, nullà habità ratione extrinſeci augmenti, ſeu pretii inter Privatos currentis, ibid.

55 *Inter Loca Montium, atque officia vacabilia omnimoda identitatis ratio concurrit.*

56 *Hæc autem non tollitur ex certitudine, aut incertitudine fructuum, eorum variabilitate, aut aliis circumſtantiis, ex quibus provenire potuerit pretii variatio.*

57 *Quæ certum, & invariabilem reditum ferunt, certum paritèr, & invariabile pretium intrinſecum retinere ſolent, niſi aliæ concurrant circumſtantiæ.*

Secus de illis, quorum reditus eſt incertus; hæc enim creſcunt, & decreſcunt quoad intrinſecum pretium, Ibid.

58 *Iſthæc autem variatio pretii intrinſeci non excludit extrinſecum etiam ejuſdem augmentum.*

60 *Favore Spoliati ſemper ſit locus reſtitutioni quantitatis ab eo ſolutæ.*

62 *In omnibus officiis vacabilibus id generale eſt, quod augmentum, vel decrementum extrinſeci eorum valoris proveniat ex affluentia negotiorum, requirentium induſtriam perſonæ.*

64 *Officia vacabilia non ſunt in commercio Privatorum.*

66 *Officia vacabilia ſuàpte naturà obnoxia ſemper ſunt periculo extinctionis,* & num. 67.

67 *Officia vacabilia à Supremo Principe conceſſa dicuntur, donec durent.*

69 *Eadem quæſita cenſentur cum ſua cauſa, ſub Legibus videlicet, eventibus, commodis, & incommodis, quæ illorum naturam ſequuntur.*

70 *Eveniente redemptione Locorum Montium, vel Officiorum vacabilium, eadem nequit fieri pro ſolo pretio in illorum erectione recepto, ſed pro majori illo pretio, quod Camera recepit in ultimis venditionibus occaſione ultimarum vacationum.*

71 *Paulus V. ſuppreſſis quindecim Officiis Collegii Proxenetarum, eorum pretium reſtitui mandavit juxta quantitatem, quà tempore ſuppreſſionis intrinſecè valebant.*

72 *Subrogato competere nunquam poteſt jus majus illo, quod habebat is, cui ſit ſubrogatio.*

73 *Pretii difformitas proveniens ex legitima cauſa, juſtitiam commutativam non lædit.*

74 *Officiorum vacabilium pretium, ſi tempus eorum ſuppreſſionis attendatur, uniforme eſſe nequit.*

75 *Factum ſolemne totius Collegii, Superiorum authoritate celebratum, Succeſſores etiam debet afficere.*

Collegium Proxenetarum, à Pio IV. inſtitutum, certo præſcripto eorum numero, quadragenario videlicèt, atque
etiam certo conſtituto pretio ſcutorum quiu- 1
gentorum pro unoquoque officio, modò temporum injuriâ, modò imperitiâ eorum, qui talia officia exercebant, plures expertum fuit viciſſitudines, quæ Summorum Pontificum Sancti Pii V., & Sixti V., ac Pauli V. vigilantiam excitarunt ad ea adhibenda remedia, quibus pro temporum, & rerum ratione conſuleretur tum ejuſdem Collegii incolumitati, tum etiam conſervationi publici commercii, quod ex illius calamitatibus plurimùm detrimenti capiebat; Quamobrem à San. mem Paulo V. quindecim ſuppreſſis officiis, & ad viginti quinque dumtaxat eiſdem redactis, licèt deinceps, res Collegii feliciter proceſſiſſe viſæ fuerint, nihilominùs, cum moderni Proxenetæ illas ſuo ſtatu decidiſſe conquererentur ob Mereatorum calliditatem, qui, ut evitarent ſolutionem vectigalis, & portorii earum mercium, quæ per Oſtia Tyberina ad Dohanam Ripæ majoris advehi ſolebant, aliâ viâ cum minori illorum ſolutione, & abſque ullo Proxenetici impendio in Urbem eaſdem introducebant, ſupplicarunt Sanctiſſimo, ut Collegium ab imminenti exitio liberare vellet, qui eorum precibus annuens, negotii hujus cognitionem delegavit Congregationi Dohanarum, datis eidem Adjunctis, Eminentiſſimis nempè Cardinalibus Corradino, & Origo: inque eâ, maturè re diſcuſsâ, die 12. Martii anni 1712. reſcriptum fuit = *Merces tranſmittendas à Civitate vetulâ, Neptunno, Hoſtiâ, aliiſque Oris maritimis inter Montem Circellum, & Montem Argentarium, eſſe Ripales, & teneri ad ſolutionem Gabellæ Ripalis, nec non unius pro centenario, pro Proxenetis Ripalibus, licèt ad Urbem ducantur per Terram.*

Huic reſolutioni acriter contradixerunt Mercatores, plurima obtendentes damna, quæ in publici commercii perniciem ipſis inferebantur. Placuit igitur Sanctiſſimo novâ commiſſione Cauſam iterum remittere ad Congregationem cum eiſdem Adjunctis, quæ coadunata die 21. Menſis Martii anni 1714. cenſuit = *Conſulendum Sanctiſſimo pro ſuppreſſione venalitatis officiorum Proxenetarum præviâ reſtitutione pretii cum applicatione emolumenti ſcuti unius pro centenario favore Cameræ in compenſationem Scutorum 4000. annuorum, quæ ab ipſis Proxenetis ſolvebantur. Quo verò ad reſolutionem captum die 12. Martii 1712. recedendum.*

Approbavit Sanctiſſimus reſolutionem Congregationis, decrevitque ſuppreſſionem venalitatis officiorum Proxenetarum; Quamobrem Reverenda Camera judicialiter obtulit pretii reſti-

ſtitutionem ; Verumtamen, cum illius quan-
titas in mox relatâ reſolutione taxata minimè
fuiſſet ; Oportuit conſulere Congregationem
Dohanarum, quæ abſque Adjunctis celebrata,
mente ſecum reputans, quod dum San. mem.
Pius IV. inſtituit iſtiuſmodi Collegium, illiuſ-
que officia venalia reddidit, Reverenda Came-
ra, pro unoquoque ex eis, recepit ſola ſcuta
quingenta, quodque, quum San. mem Pau-
lus V. Proxenetarum numerum redegit ad vi-
gintiquinque dumtaxat, pro unoquoque ex re-
liquis quindecim officiis ſuppreſſis accepta re-
tulit Collegio ſcuta ſolummodò centum quin-
quagintà, cum jurium ceſſione, & admiſſione
ad loca vigintiquinque Montis Communitatis,
idcircò decrevit = *reſtituendum eſſe pretium ad
rationem ſcutorum quingentorum unà cum expen-
ſis expeditionum factis in Camera pro officiis vigin-
tiquinque, pro reliquis quindecim officiis ad ratio-
nem ſcutorum 150. pro quolibet, ducto de extin-
ctione Locorum Montium factâ per Collegium.*

Neutra pars huic reſolutioni acquievit ; Col-
legium namque Proxenetarum graviter ſe læ-
ſum fuiſſe conquerebatur ob quantitatem pretii
ipsi reſtituendi taxatam in ſola quantitate ſcuto-
rum quingentorum, quando illam decernen-
dam eſſe dicebat in ea quantitate, quà ſimilia
officia tempore ſuppreſſionis valebant ; ex regu-
2 lâ, quod quum deficit conventio reſtituendi
certum pretium, illius ſolutio facienda eſt juxta
præſentem æſtimationem, quam ex *Textu in
leg. 3. §. Divi ff. de Jure Fiſci, & in leg. reſcin-
dendum Cod. de reſcindend. vendit.* deſumpſerunt
*Bald. conſ. 424. nu. 1. lib. 2., Rot. deciſ. 197. n. 1.,
& num. 6. part. 15. rec.*, aliique allegati a Scri-
bentibus pro Collegio Proxenetarum.

Cui longè gravius præjudicium illatum di-
cunt difformitate pretii conſtitutâ pro Officiis
à San. mem. Paulo V. ſuppreſſis ; nam ſi Con-
gregatio cenſuit, Reverendam Cameram red-
dere non teneri pretium currens tempore ſup-
preſſionis, ſed illud dumtaxat, quod ipſa in
origine, & officiorum inſtitutione receperat ;
3 quemadmodum inſpectâ tali origine, idem
uniforme fuerat, ita pariter uniforme eſſe opor-
teat in reſtitutione faciendâ, occaſione eorum
ſuppreſſionis, ad *Text. in leg. 1. §. Eleganter
ff. depoſiti, Gloſs. in leg. qui Uxore ff. de aur. &
argent. legat., Alciat. in leg. reſtituere num. 2.
ff. de verbor. ſignific.*

Nilque turbare videbatur, quod dum vigore
Conſtitutionis Pauli V. numerus Proxenetarum,
& officiorum redactus fuit ad vigintiquinque
dumtaxat, reliquis quindecim Proxenetis officio
abdicatis, nonniſi ſcuta centum quinquaginta pro
unoquoque reſtituta fuerint ; Inſpiciendum
namque eſt, quid reverà Camera in officiorum
erectione receperit, non verò quid geſſerit Col-
legium cum Proxenetis ſuppreſſis, eò quòd eo-
rum facto præjudicari nequiverit modernis Pro-
xenetis, agentibus pro conſequendo ſaltem pre-
tio ſoluto à primis Officialibus, quorum loco
4 ipſi ſubrogati cenſentur, ideoque eiſdem noce-
re non debeat res acta cum intermediis Succeſ-
ſoribus, qui efficere non poterant, quod pro
non refundendo pretii augmento, Reverenda
Camera redire queat ad originarium pretium
dd. officiorum, illud verò reſpuat, quando
Officiales, ob diminutionem valoris petunt ejuſ-
dem ſupplementum, id enim eſt contra men- 5
tem *Textus in leg. Poſtliminium §. Si is, qui eme-
rat ff. de captiv. & poſtlimin. reverſ.*

Vice autem verſa, Rev. Camera, non ſolùm
reſtituere recuſat pretium officiorum in quanti-
tate, qua tempre ſuppreſſionis æſtimabantur,
ſed ad nullum prorſus pretium præſtandum ſe
teneri, contendit, ſub obtentu, quod illud con-
ſtitutum in erectione d. Collegii, atque perſolu-
tum ab Officialibus, reſtitutum eiſdem fuerit à
Sancto Pio V., qui juxtà facti ſeriem, in ejus Mo-
tu proprio expoſitam, cum animadvertiſſet,
Proxenetas, qui emerant officia inſtituta à Præ-
deceſſore ſuo Pio IV., ut ſe liberarent ære alieno,
tùm proprio, tùm etiam ipſius Collegii nomi-
ne contracto, coactos fuiſſe officia reſignare, Re-
ſignatarios verò eorum loco ſubrogatos, vel ob
imperitiam, vel ob exercitium officii, per in-
terpoſitam perſonam ab ipſis factum, maximo
publici commercii, & Mercatorum damno in
illius adminiſtratione ſe gerere, ſubmotis impe-
ritis hiſce Proxenetis, ad munus iſtud antiquos
revocare conſtituit. At quoniam pecuniæ defe-
ctu, quo ad officia, in primæva inſtitutione em-
pta, reſignanda coacti fuerant, prohibebantur,
ne ea coemere, & acquirere iterum poſſent, il-
lis impartitus fuit facultatem erigendi Montem
non vacabilem Locorum 265. nuncupatum *de'
Senſali di Ripa*, ex quo ſcutà vigintimillia eroga-
rentur in reſtitutionem pretii faciendam novis
Proxenetis officio abdicatis, ſcuta verò 6500.
applicarentur Rev. Cameræ ; Quamobrem, ſi
pretii reſtitutio facta apparet pecuniis redactis ex
erectione præfati Montis, hinc ſequitur, Proxe-
netas juſtè hodie petere non poſſe pretium offi-
ciorum, in primæva erectione ſolutum Reveren-
dæ Cameræ, utpotè jamdudum reſtitutum, ut
pluribus argumentis demonſtrare conatus fuit
D. meus Subſtitutus Commiſſarius in ſcriptis
aliàs diſtributis, multò vero minùs eiſdem de-
bebitur pretium, quo per reſignationem moder-
ni Proxenetæ illa emerunt, ut infra demoſtra-
bitur.

Reclamantibus itaque tàm Rever. Camera,
quàm Proxenetis adverſus ſuperiùs relatam re-
ſolutionem, in Congregatione Dohanarum ha-
bita die 21. Menſis Martii, injunctum mihi fuit,
ut pro veritate in hac Cauſa ſententiam, judi-
ciumque meum proferrem, quamobrem juſſio-
ni obſequens. Primo loco inquiram, an Rev.
Camera ad ullius pretii reſtitutionem teneatur,
Fruſtrà enim diſputaretur de quantitate pretii,
quod nullum deberetur. Deinde vero examina-
bo, quale, quantumque illud eſſe debeat.

Porro, quod attinet ad primum, in Congrega-
tione habita die 21. Menſis Martii anni 1714.,
mihi videtur juſtè demandata pretii reſtitutio ;
Etenim, quando partes ejuſdem ſunt qualitatis, 6
cujus eſt totum, ſi eandem rationem, & por-
tio-

tionem partis ad partem, quæ totius ad totum eſſe oportet, juxtà concordantia Juris loca, & auctoritates cumulatas apud *Thabor. axiom. Jur. lib.14. cap.8. axiom.4.*; Summus Pontifex Paulus V. dùm in ſuo Motu proprio edito die 4. Menſis Maji anni 1611., Proxenetarum numerum redegit ad vigintiquinque dumtaxat, ſi aliis quindecim Proxenetis, quorum officia ob publicam utilitatem ſupprimebantur, pretium reſtitui juſſit, pari modo illius reſtitutio facienda erit in noſtro caſu, in quo ob ſimilem publici boni cauſam, Sanctiſſimus cenſuit decernendam eſſe univerſalem Collegii ſuppreſſionem: Cur enim Rev. Cam. ſemel agnita debitrix pretii
7 partis officiorum dicenda etiam non erit Debitrix pretii officiorum omnium totius Collegii? ducto argumento à *Textu in Auth. de hered. & falcid. cap.3., nec aut.m*, ut ibi inquit Imperator, *dabimus licentiam heredi, menſuram ſubſtantiæ ſubtiliter agnoſcenti, ſolvere quidem mox ab ini-*
8 *tio quibuſdam integra Legata, & ad plenum ſententiam Teſtatoris ſervare (quod etiam præcedentium nos dicunt Conſtitutiones) ab aliquibus autem retinere velle; neque ex parte quidem complere Teſtatoris ſententiam, ex parte verò eam minuere* =, & conſonat *Text. in leg. Item ſi filius familias 7. §. final. ff. ad Senat. Conſult. Macedon.*, quo loci *Ulpianus* reſpondit, *quod ceſſabit Sena-*
9 *tus Conſultum, ſi Pater ſolvere cœperit, quod filius familias mutuum ſumpſerit* = & proprius ad rem noſtram *in leg. Cum fidem 4. Cod. de non numerat. pecun. Imperator Antoninus* reſcripſit, quod ſcienter ſolvens partem totius debiti, non poteſt pro reſiduo opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ; nullà itaque juſtà ratione
10 Rev. Camera recuſare hodie poterit reſtitutionem pretii faciendam Proxenetis ſub obtentu, quod ipſa illud jam reſtituerit, quando San. Mem. Paulus V. ejus partem reſtituit Proxenetis, officio ſubmotis, per ea, quæ tradunt *Natta conſ.573. num.38., Cravett. conſ.158. num.2., Burſat. conſ.304. num.20., Dec. conſ.618. num.1. & ſeq., Menoch. de præſumpt. lib.3. præſum.135. num.18., Adden. ad Burat. deciſ.496. num.9., Rot. coram Duran. deciſ. 324. num.5.*

Et ſanè ſi facto Succeſſoris optimè declaratur factum Anteceſſoris ejuſque mens, & intentio,
11 ducto argumento a *Textu in Cap. Inter alia de Sentent. excommun., & Cap. Cum veniſſent de Judic., & benè in propoſito Rota deciſ.557. n.23. part.19.* Solemne iſtud factum Summi Pontificis Pauli V., eò fortiùs urgebit pro demonſtrando, Proxenetis nunquam ex pecuniis Rev. Cameræ reſtitutum fuiſſe pretium, ab ipſis ſolutum Pio IV., ſi animadvertatur, quod non inconſultò, ſed poſt maturum negotii examen decreta fuit reſtitutio pretii facienda quindecim Proxenetis officio exutis. Enim vero, ut liquet ex dicto Motu proprio, Summus Pontifex rem uſque ab origine in eo repetens, meminit tùm inſtitutionis Collegii Proxenetarum factæ a Pio IV., certo conſtituto pretio pro unoquoque officio ſoluto Rev. Cameræ, tùm etiam Motus proprii S. Pii V.ti, quo demandata fuit erectio *Montis* nuncupati *Senſalis*, non vacabilis, ut antiqui Proxenetæ ad eadem reſtitui poſſent, ſoluto pretio Officialibus, qui illa actu exercebant, & ob eorum imperitiam removebantur, ut in *§. Item potiori* pro cauthela Motus proprii d.Sum. Pontificis, ibi= *reſtitutis, & ſolutis per dd. antiquos Proxenetas, vel, ut ſupra dictum eſt, depoſitatis vigintimillibus ſcutis monetæ*, ex eoque novit, quod licèt Sanctus ſuus Prædeceſſor, genus omne liberalitatis ergà antiquos Proxenetas exercere cuperet, attamen hanc ſuam intentionem exequi non valebat propter urgentiſſimas, ac notorias Apoſtolicæ Sedis neceſſitates; quamobrem paulò infra diſertis verbis ſubdit, ſe Montem erigere, ut antiquis Proxenetis præberet facultatem, & modum, quo faciliori ratione, & minori eorum incommodo pretium officiorum reſtituere poſſent Officialibus, tunc illa obtinentibus, ibi = *providere poſſit commoditati Proxenetarum, & minori eorum diſpendio*, non autem ut Reverendam Cameram ſubjiceret oneri reſtitutionis pretii, & debito dicti Montis, pro cujus proindè erectione facienda requiſivit expreſſum conſenſum Proxenetarum, minimè neceſſarium ſi Summus Pontifex de re ſua diſpoſuiſſet, ideòque in toto Motus proprii contextu conſulens indemnitati Reverendæ Cameræ, præſcripſit modum, quo fructus, & debitum Montis exſolveretur.

Iſtiuſmodi verò Montis debitum, quod erat Locorum dumtaxat 265., ſolutum fuit tempore Sixti V., qui in melius mutare cupiens ſtatum Collegii Proxenetarum, ſuppreſſo Monte non vacabili, erexit alium Montem vacabilem Locorum quadringentorum, & valoris ſcut. quadraginta millium, cujus fructibus ſolvendis deſtinata, atque applicata fuerunt ſcuta quatuor millia annua conflanda ex reditibus dd. officiorum, modo, & formà præſcriptà in Literis Apoſtolicis dicti Pontificis, in forma Brevis expeditis; quamobrem agnoſcens Summus Pontifex Paulus V., Reverendam Cameram, & Collegium pretio Montis vacabilis liberatum fuiſſe à debito Montis non vacabilis, vice autem verſà ingentia mala, atque incommoda tum Collegio
Proxenetarum, tum publico commercio illata 12
ex formà præſcriptà à Sixto V., illorum numerum redigere curavit ad viginti quinque dumtaxat, ſuppreſſis quindecim officiis, pro quibus poſt rem diligenter diſcuſſam coram Card. Camerario, aliiſque, & audito etiam toto Proxenetarum Collegio, reſtituit pretium quod Reverenda Camera receperat. Quis autem dixerit, illum iſtiuſmodi pretii reſtitutionem decreturum fuiſſe, ſi eidem non conſtitiſſet, Reverendam Cameram liberatam reperiri à ſubſidiarià obligatione, illius nomine in ſimilibus Montium erectionibus fieri ſolità, & cui S. Pius V. illam ſubjecerat, reſtituendi videlicet de proprio Montiſtis pretium ab ipſis ſolutum, in caſu, quo annuus reditus, pro illorum ſatisfactione aſſignatus, diminueretur, aut ceſſaret; nil itaque mirum, quod dd. officia, tamquam non ex titulo lucrativo, ſed ex cauſâ oneroſâ conceſſa

ceſſa Officialibus, diſtributa minimè deindè
fuerunt per electionem ſive liberalem conceſſio-
nem factam à Summo Pontifice, ſed in com-
mercio extitiſſe reperiuntur per liberas illorum
reſignationes dependentes a conſenſu Officia-
lium, certo recepto pretio, ab eiſdem factas.

Cum itaque in dubium venire nequeat, quin
Reverenda Camera in primævâ d. Collegii ere-
ctione factâ à Pio IV. receperit ſcuta vigintimil-
lia pro pretio quadraginta officiorum reſtituto
Officialibus, qui illa coemerant pecuniis re-
dactis ex monte Senſalium non vacabili erecto
à S. Pio V., deindèque ſuppreſſo erectione alte-
rius Montis vacabilis factâ à Sixto V., pro quo
extinguendo aſſignati fuerunt réditus ipſorum
officiorum præſtandi à Proxenetis donec Mons
vacaret; hinc perſpicuum fit, quod Reverenda
Camera ſemper retinuit pretium vigintimil-
lium ſcutorum, in erectione Collegii receptum,
illudque non reſtituit de ſuo Ærario, ſed ex
emolumentis pertinentibus ad Collegium Pro-
xenetarum, ac per conſequens juſtâ ratione
13 San. mem. Paulus V. quindecim Officialibus ab
officio amotis, ſuorum officiorum pretium
reſtitui juſſit, nè alioquin dicatur, Summum
Pontificem indebitum ſolvi mandaſſe, quod ſi
nunquam præſumitur, juxta *Textum in leg. cum
de indebito 25. §. Qui enim ff. de probat.*, ibi =
*qui enim ſolvit, nunquam ità reſupinus eſt, ut
facile ſuas pecunias jactet, & indebitum effundat* =,
Federic. de Sen. conſ.54. nu.2., *Menoch. de præ-
ſumpt. lib.6., præſumpt.27. num.15., & de arbi-
trar. lib.2. cap.88. in princ.*, *Rocc. diſput. Jur.
ſelect. cap.148. nu.17.*, *Ambroſin. deciſ. Peruſ.
15. num.20.*, *Rot. coram Bich. deciſ.74. nu.10.,
& deciſ.556. num.5.*, quonam pacto id præſumi
poterit in caſu noſtro, in quo ex Motu proprio
præfati Summi Pontificis, facilè quiſque per-
ſpicere poterit, quantâ cum maturitate nego-
tium hoc tractatum fuerit, in his enim circum-
ſtantiis perabſurdum videretur aſſerere, Reve-
14 rendam Cameram ſolviſſe indebitum, ut proſe-
quitur Juris-Conſultus in *d. leg. cum de indebito
d. §. Qui enim verſ. & maximè*, *Maſcard. de
probat. concluſ.1325. in fin.*, *Maur. de ſolution.
cap.4. num. 19.*, *Cyriac. contr.280. numer. 15.*,
Andreol. contr.57. numer.13., *Afflict. deciſ.13.
num.13.*, *Mart. medic. deciſ.84. num.5.*, *Rot. ad
ornat. clar. mem. Card. de Luc. de legat. deciſ.8.
num.10., & deciſ.9. num.9.*, longè verò magis
abſurdum cenſendum eſſet, quod illud repete-
15 re poſſet poſt lapſum centum annorum, quo ta-
lis actio, vel ſublata prorsùs cenſetur, juxtà
*Text. in leg. ſicut, & leg. omnes Cod. de præſcript.
longiſs. tempor. 30. vel 40. annor.*, *Scacc. de ap-
pellat. lib.3. cap.2. quæſt.17. limit.1. numer.10.*,
*Facchin. contr. Jur. lib.2. cap.13. in princ. §. Iſto-
rum*, *Rot. in rec. deciſ.92. num.3. & 4. part.19.*,
16 vel ſaltem in dubium venire nequit, quin evi-
dentibus omninò demonſtrationibus docere te-
neretur, ab ipſâ de ſuo Ærario reſtitutum fuiſ-
ſe, ut illud, tamquam aliàs reſtitutum, reti-
nere hodiè poſſet in præjudicium modernorum
Proxenetarum, *per Text. in d. leg. cum de inde-
bito verſ. & ideo ff. de probation.*, *Cyriac. con-
trov.264. num.7.*, *Peſtv. reſol. civil.107. num.4.
& ſeqq.*, *Leotard. de uſur. quæſt. 76. numer.45.*,
*Card. de Luc. de uſur. diſc.12. num.8., & de re-
gal. diſc.68. numer.9.*, *Rocca diſput. Jur. ſelect.
cap.126. num.4.*, *Rot. poſt Cenc. de Cenſ. dec.96.
num.7., in rec. deciſ.130. numer.17. part.5., de-
ciſ.192. num.28. part.6., & ad ornat. Card. de
Luc. de uſur. dec.5. num.21., & deciſ.7. num.5.*;
Præſertim verò, quia, iidem videntes, talia
officia eſſe in libero commercio, bonâ fide 17
eadem acquiſiverunt, ducti ſpe certâ, quod
pro libito reſignari ab ipſis potuiſſent conſequu-
to pretio reſignationis, quodque, ſi aliquando
Collegium ſupprimi contigiſſet, recuperaturi
fuiſſent à Reverenda Camera pretium illud,
quod in ſimilibus ſuppreſſionibus, quæ in Urbe
frequentes ſunt, teſte *R. P. D. Anſaldo de com-
merc., & mercat. diſc.60. ſub num.51. §. Atque
hinc minimè turbare*, reſtitui ſolet, quodque,
ſi hodie denegaretur modernis Proxenetis, vio- 18
lari videretur bona fides, cum qua emerunt of-
ficia exiſtentia in publico commercio, non tam-
quam ex liberalitate Principis conceſſa, ſed tam-
quam titulo oneroſo empta: id autem ſi feren-
dum minimè eſt, etiam quum agitur de con-
tractibus inter Privatos celebratis, multò profe-
ctò minùs ferendum erit in iis contractibus, qui 19
Pontificiâ fide, & auctoritate interpoſitâ perfi-
ciuntur, ad tradita per *Surd. conſ.419. num.47.
& ſeq.*, *Glorit. conſ. 1. part.2. num. 81.*, *Alto-
grad. conſ.70. num.25. & ſeqq. lib.2.*, *Venturin.
conſ.4. numer.13.*, *Torr. de pact. futur. ſucceſſ.
lib.1. cap.10. num.53. & ſeqq.*, *Chriſtin. dec.53.
numer.5. & ſeqq. lib.2.*, *Souſ. deciſ. Luſitan.87.
nu.3.*, *Rot. in Mantiſ. ad clar. mc. Card. de Luc.
de regal. deciſ.21. num.12.*

Jam verò conſtabilito, quod Reverenda Ca-
mera poſt jam decretam Collegii ſuppreſſionem
pretium reſtituere teneatur, inquirendum mo-
dò erit, qualenam, quantumque illud eſſe de- 20
beat, videlicet an modernis Proxenetis reſti-
tuendum ſit pretium intrinſecum dumtaxat ſuo-
rum officiorum, quanti nempè in erectione Col-
legii illa vendita fuerunt a Reverenda Camera,
vel potiùs eiſdem debeatur pretium etiam ex-
trinſecum, quo in poſtremis reſignationibus
empta reperiuntur, ut inſinuare videntur dd.
Proxenetarum Defenſores, & rursùs ſuppoſito,
quod illis reſtituendum ſit pretium dumtaxat
intrinſecum, an illud uniforme eſſe debeat, ità
quidem, ut, licèt hodie numerus Proxeneta- 21
rum redactus ſit ad vigintiquinque dumtaxat;
nihilominus, cum eiſdem conſolidata fuerint
Jura quindecim officiorum, a Paulo V. ſuppreſ-
ſorum, eiſdem reſtitui debeat integra quantitas
ſcutorum 20000., qua in erectione Collegii em-
pta fuerunt quadraginta officia, vel potiùs eiſ-
dem tale pretium debeatur reſpectu dumtaxat
vigintiquinque officiorum, quæ hodie extant,
pro reliquis verò quindecim officiis a Sanctę me-
morię Paulo V. ſuppreſſis, reſtituenda ſint ſo-
ſolummodo ſcuta centum quinquaginta pro quo-
libet officio, & ſic ſcuta 2250. quanti tempore
illo-

illorum ſuppreſſionis æſtimata fuerunt. Diſtinctè igitur de his omnibus agendo.

Si rem ordiamur á pretio extrinſeco, licèt ſummis quodammodo labiis, & verecundè illud
22 petant DD. Proxenetarum Defenſores agnoſcentes, contrà ipſos urgere ſtatum firmatum in famigerata *Romana pretii officiorum*, de qua apud *Card. de Luc. in tract. de offic. vacab. Roman. Cur.* & extant celebres *deciſiones* 557. & 573. *part.19. rec.*, in quibus plene diſcuſſo articulo, firmatum fuit, Reverendam Cameram, eveniente caſu ſppreſſionis ſimilium officiorum, teneri ſolummodo ad reſtitutionem pretii intrinſeci in illius erectione, vel occaſione ultimæ vacationis ab ipſa recepti, nihilominùs ajebat, quod cum in caſu diſputato, atque determinato in præfatis *deciſionibus*, concurreret tùm facultas ſupprimendi Collegium Secretariorum,
23 quam ſibi expreſsè præſervaverat Summus Pontifex, tum etiam favore Reverendæ Cameræ urgeret propria ſignificatio verborum, dum loquendo de pretio debito in caſu ſuppreſſionis, adhibitum fuit verbum *reſtituere*, quod ex toto contextu Pontificii Brevis acceptum videbatur in rigoroſo, ac proprio ſenſu, importante ſolummodo obligationem reſtituendi id, quod revera Reverenda Camera receperat, nequeant idcirco eædem *deciſiones* applicari noſtræ hypotheſi, in quâ deficiente, tùm ſenſu verborum, tum præſervatione facultatis ſupprimendi Collegium, cogitatum dici nequit de quantitate, & qualitate pretii, hoc eveniente caſu reſtituendi, proindèque illius determinatio relicta cenſenda eſt ſub diſpoſitione Juris communis, ad cujus normam reſtitutio facienda eſt, juxta præſentem æſtimationem, argumento *Textus in leg. 3. §. Divi ff. de Jur. Fiſc.*, & *in leg. ad reſcindendam Cod. de reſcind. vendit.*, non enim attenditur,
24 quanti res ſit empta, ſed quanti ad præſens æſtimetur, *Bald. conſ.424. num.1. lib 2.*, *Corrad. de Contract. quæſt.56. concluſ.3.*, *Cyriac. contr.169. num.18.*, *Rot. in rec. dec.197. num.1.*, & *num.6. part.5.*

Ceterùs quia augumentum, vel decrementum ſimilium officiorum eſſentialiter pendet a cauſa extrinſeca, non ſolum metienda ex ratione publici commercii, quod nunquam immutata
25 quantitate fructuum, quæ ſemper ſit uniformis, contingat ſuper ipſius rei ſubſtantia, ut accidit reſpectu Locorum Montium, ſed tale augmentum, præter cauſam extrinſecam majoris affluentiæ negotiorum, provenit etiam ab induſtria perſonæ, quo caſu æqui, bonique rationi congruere minime videretur, quod, deficiente certa Lege, & pacto determinante quantitatem pretii reſtituendi in ſuppreſſione officiorum, illud æſtimandum ſit ex quantitate pretii ſoluti in prima erectione, ita enim contingeret, quod in maximam perniciem Proxenetarum, qui ex. gr. officium ſuum emerunt pretio ſcutorum duorum millium, recipere tenerentur ſcuta dumtaxat quingenta; quamobrem nè ex contractu bona fide celebrato, maximam ſubeant calamitatem, eiſdem reſtituendum videtur pretium currens tempore reſignationis, ut ex *Fugnano in cap. ex epiſtola num.9. cum ſeqq. de reſtit. ſpoliator.* ratiocinatur *Rot. d. deciſ.557. num.30.*, & conferre videntur tradita in una *Romana Secretariatus die 26. menſis Aprilis anni 1709. coram Eminentiſſimo Domino Card. de Polignac*, confirmata 7. *Februarii anni 1710. coram R. P. D. Criſpo*, & 28. *Junii ejuſdem anni coram eodem*, & in altera *Romana Secretariatus Apoſtolici 4. Decemb. 1713.* confirmata 13. *April. 1714. coram R. P. D. Anſaldo*, in quibus dictum fuit, Secretarios qui tempore ſuppreſſio- 26
nis Collegii Secretariorum obtinebant officia Secretariatuum, præter pretium in ultima vacatione ſolutum Reverendæ Cameræ, conſequi debere totum id, quod pro obtinenda reſignatione officii ſolverant Reſignanti, & priùs latè firmatum fuerat apud *R. P. D Anſaldum de commerc.*, & *mercat. diſc.60.*

Idque DD. Defenſores Proxenetarum confirmari ajebant ex mente, & facto ipſius Summi Pontificis Pauli V., qui redigendo Proxenetas à numero quadragenario ad vigintiquinque
dumtaxat, mandavit, quod Proxenetis officio 27
abdicandis pretium officiorum reſtitueretur *pro ea ſumma, & quantitate, prout Camerario viſum, & per eum ſtatutum, & deliberatum fuerit.* At verò, ſi pretium reſtituendum æſtimari debuiſſet ex quantitate ſoluta in prima officii erectione, locus nullus eſſe potuiſſet Judicio, & arbitrio Card. Camerarii, ſed illud regulandum fuiſſet prout de Jure, *Rot. coram Gregorio deciſ.221. num.1.*: Juris autem ratio expoſcit, quod, cum Princeps ſupprimit officia, ſi deſit pactum determinans pretium, hoc caſu reſtituen-
dum, illud præſtandum ſit in ea quantitate, 28
quæ tempore ſuppreſſionis currebat, ut præter alibi allegatos tradunt *Antunez. de Donat. reg. Tom.1. part.2. lib.1. cap. 2. num.20. in fin.*, *Maſtrill. de Magiſtrat. lib.3. cap.3. num.352.*, *Peregrin. de Jur Fiſc. lib.1. tit. 3. num.67.*, *Rot. coram Ubald. d.478. n.9.*

Ex his ſufficienter probatum dicebatur, Reverendam Cameram obligatam eſſe ad reſti-
tuendum integrum illud pretium, quo moderni 29
Proxenetæ acquiſiverant eorum officia: Verumtamen, ſi ſummo Jure agendo, ac rigidioribus Juris regulis inhærendo, videretur, Reverendam Cameram cogendam minimè eſſe ad reſtituendum aliud pretium, quàm illud in dict. officiorum ereatione ab ipſa receptum, juſtitiæ, & æquitatis ratio præcipere dicebatur, quod idem uniforme eſſe deberet, reſtituendo videlicet ſcuta quingenta, non ſolùm pro officiis vigintiquinque à Sanctæ mem. Paulo V. relictis, verum etiam pro aliis quindecim, quæ ſuppreſſa ab illo fuerunt, nil enim proponitur, cur tanto cum præjudicio Collegii Proxenetarum, ſtatuatur diſſormitas iſta pretii inter officia, quorum natura, & ſors fuerat æqualis, ad *Textum in leg. 1. §. Elegantèr ff. depoſiti*, *Gloſſ. in leg. qui Uxore verb. qui reddi ff. de aur. & argent. legat.*, *Alciat. in leg. reſtituere num. 2. ff. de verb. ſignific.*

Enim

Enim verò diſformitas iſta induci nequibat ex
30 facto illorum Proxenetarum, qui pro ſuo offi-
cio ſuppreſſo receperant ex maſſa Collegii ſcuta
ſolummodò 150.; nam, ſi alteri per alterum
non debet inferri iniqua conditio, *leg non de-
bet 74. ff. de regul. Jur. cum aliis apud Thabor.
axiom. Jur. lib. 1. cap. 54. axiom. 6.*, aliorum
factum nocere non poteſt Collegio Proxeneta-
rum, cui Reverenda Camera Jura ſua ceſſerat,
31 ex Juris noſtri regula, qua traditur, rem inter
alios actam, tertio nocere non debere, ad *Te-
xtum in leg. penult. in fin. Cod. comm. divid. Au-
then. de non eligend. 2. nuben. §. final.*, *Rocc. diſp.
Jur. ſelect. cap. 10. num. 25.*, *Rot. coram Dunoz.
Jun. deciſ. 915. num. 8.* eò certius ſervanda, nè
inducatur maxima illa inęqualitas, videlicet,
32 quod ſpectetur modicum pretium ſolutum in
erectione, quando illud ſummopere auctum re-
peritur, contrà verò illud denegetur, quando
adeſt diminutio, ducto argumento a *Textu in
leg. poſtliminium §. Si is, qui emerat ff. de captiv.
& poſtlimin. reverſ.*, *Gozzadin. in leg. 2. num. 178.
Cod. de pact. inter emptor. & venditor.*, *Rot. dict.
deciſ. 557. n. 5. part. 19.*

Hæc ſunt momenta rationum a DD. Defen-
ſoribus Proxenetarum deducta contra poſtre-
mam reſolutionem relatam *§. Approbavit San-
ctiſſimus*; Verumtamen eiſdem æquâ lance li-
bratis, tanti valere mihi non videntur, ut ſuo
33 loco movere queant ejuſdem reſolutionis funda-
menta; nam, quod attinet ad primam dictæ
reſolutionis partem, firmiſſima illa ſunt, juſte
enim decretum fuit, quod Reverenda Camera
reſtitutis ſcutis quingentis una cum expenſis ex-
peditionis factis in Camera, quantum revera
erat pretium intrinſecum dd. officiorum, ab ipſa
receptum, nullo pacto teneatur, aut obligata
ſit ad reſtituendum pretium extrinſecum, quo
occaſione reſignationum talia officia inter pri-
34 vatas perſonas in commercio eſſe conſueverunt,
nam, ut inquit *clar. mem. Card. de Luc. de offic.
vacab. diſc. 1. num. 5.*, ſubſtantia, & natura ſimi-
lium officiorum æſtimanda eſt ex ſtylis, &
conſuetudinibus Principatuum, in quibus eadem
inſtituta reperiuntur, proindeque in decidendis
quæſtionibus, quæ illorum occaſione ſuboriun-
tur, ſervandi quoque erunt eorumdem Tribu-
nalium ſtylus, & conſuetudo, hæc vero ſi in-
35 ducitur ex duobus ſolùmmodò actibus, in qui-
bus ità judicatum reperiatur, juxta *deciſionem
Vincentii de Franchis 238. nu. 3.*, ibi = *Sed quia,
ut ſuprà dixi, fuit bis in Sacro Conſilio judica-
tum, & ſic eſt inducta conſuetudo ſic judicandi,
quia binus actus ſufficit, Gloſ. 3. in leg. 3. Cod. de
Epiſcop. audiend., & Neapolitan. in conſuetud. ſi
de Bonis in verb. non habet, dicit induci per bi-
nam judicaturam, & dicit Dec. in cap. Atſi Cle-
rici 15. colum. verſ., & iſta communis concluſio
extra de Judic., de quo meminit Canet., Creſp.
de Valdaur. obſerv. 1. num. 114.*, *Rota Lucana
inter deciſ. collect. apud Palm. deciſ. 82. num. 7.
& ſeq.*, *& deciſ. 247. num. 31. & 38.*, rurſus ſi
ta is ſtylus, & conſuetudo attendenda omninò
36 eſt, tametſi contraria opinio de Jure eſſet ve-
rior, præſertim verò quando agitur de Judicatis
editis a ſupremis Curiis, earum enim Præjudi-
cia ſequi oportet, *Thabor. axiom. Jur. lib. 14.
cap. 79. axiom. 1.*, latè *Rot. Lucan. inter. deciſ.
collect. à Palm. nepot. deciſ. 247. num. 39.*, quip-
pe facere dicuntur Jus univerſale in eo Princi-
patu, in quo edita fuerunt, ut proſequitur idem
de *Franch. verbis illis, quod conſuetudo judican-
di attenditur, licèt contraria opinio ſit verior, &
Sacri Conſilii Neapolitani magna eſt auctoritas,
adeòut ea terruerit Decium, ut ipſe dicit in con-
ſil. 379. requiſitus in princ., & graviorem eſſe
auctoritatem Sacri Conſilii dicit Alciat. in re-
ſponſ. 109. ſecunda facie verſ. & in primis, & idem
Afflict. deciſ. 190. in fine dicit, quod articulus du-
bius, per Sacrum Conſilium deciſus, facit Jus uni-
verſale in Regno, & dicit Gamm. in deciſ. Luſi-
tan. 33. in fin, quod Sententia Senatus facit Jus
quoad ſimiles Cauſas, & ſecundùm opinionem ma-
gnorum Tribunalium eſſe judicandum dicit Sylv.
nuptial.*, & in ſpecie de Præjudiciis, ſive Judi-
catis *Rotæ Roman. ait Thabor. d. axiom. 1.*, *Card.
de Luc. de Emphyt. diſc. 28. nu. 5.*, *Rot. in Ari-
minen. Caſtrorum 3. Junii 1701. §. Hac ſecunda
coram Reverendiſſimo Molines, & in Callien Ca-
ſtrorum 17. Junii 1701. §. Licet cum §. ſeq. coram
eodem*, prævalere enim dicuntur, cuicumque
alteri, aut Doctorum, aut Tribunalium exte-
rorum opinioni, *Rot. in Romana evictionis 17. Fe-
bruarii 1710. §. Et quidq sid dixerint coram Emi-
nentiſſimo D. Card. Scotta, & in Romana Pri-
mogenituræ, & Fideicommiſſorum de Corſinis 16.
Maii 1710. §. Confirmatur 28. ad fin. coram
R.P.D. Aldrovando.*

Profecto in noſtro caſu res diſputatione egere
minimè videtur, nam in ea quæſtione, qua di-
ſceptatur, qualenam pretium, eveniente caſu
ſuppreſſionis officiorum, reſtituendum ſit à Re-
verenda Camera, extat celebre Judicium à *Sa-
cra Rota* editum in d. famigerata *Cauſa Romana* 37
pretii Officiorum, in qua declaratum fuit, illam
teneri ad reſtitutionem pretii dumtaxat ab ipſa
recepti, eandem abſolvendo ab obligatione pręſ-
ſtandi majorem illam quantitatem, quæ occa-
ſione reſignationum ab ultimo Reſignatario Re-
ſignanti numerata fuerat, ut ex magiſtralibus
deciſionibus 557. & 573. part. 19. ſuperius rela-
tis, ad quarum normam prodiit Votum *rotale,
& Sententia Illuſtriſſimi Theſaurarii*, confirma-
ta *Motu proprio Summi Pontificis*, relato à *Card.
de Luc. poſt tract. de offic. vacabil.*, quas deciſio-
nes ſemper ſecutum deindè fuit Sacrum Audi-
torium, in aliis omnibus controverſiis ſubortis
occaſione aliarum Cauſarum, in quibus con-
ſtanter reſpondit, reſpectu Reverendæ Cameræ
nullam aliam obligationem conſiderari poſſe,
quam illam reſtituendi pretium ab ipſa revera
receptum.

Cum itaque, in dubium venire nequeat, quin
tot ſolemnibus Judicatis inducta fuerit conſue-
tudo, & ſtylus judicandi, omninò ſervandus, 38
tametſi contraria opinio de Jure eſſet verior, ab
illa certe recedere integrum non erit in noſtra
hypotheſi, in qua Judicata à *Sac. Rota edita*,
ſummà

ſummà Juris ratione fulcita reperiuntur, per ea,
quæ animadvertunt *Corat. de commun. opinion.*
lib.1. tit.8. cuſ.10., *Nevizan. in Sylv. unptial.*
lib.5. num.62. in fin., *Altograd. ſen. conſ.3. n.5.*
& ſeqq. lib.1., juſta namque Juris ratio exigit,
39 quod, ſive ex natura rei, ſive ex alia legitima
cauſa reſolvatur contractus, nil aliud reſtituatur,
quàm quod fuit acceptum, per *Text. in leg.*
ſi diverſa Cod. de Tranſact., *leg. Prædiorum Cod.*
de Præd.minor., *leg 1. Codic.quando lic. ab empt.*
diſced., *Menoch. conſ.664. n.2.*, *Surd. conſ.179.*
num.37., *Riminald. Jun. conſ.430. num.8.*, *Cy-*
riac. contr.55. num.33., *Card. de Luc. de regal.*
diſc.187. n.11., *Roec. diſput. Jur. ſelect. cap.148.*
num.27., *Rot. in d. deciſ.557. num. 20. part.19.*;
ità enim nedum ſervatur æqualitas à Lege volita,
40 ſed retinetur honeſtas illa, quæ expoſcit, quod in
ſimilibus officiorum ſuppreſſionibus, tametſi publicâ
utilitate, & neceſſitate impellente, factis,
Princeps non locupletetur cum aliena jactura,
ut admonet *R.P.D. Anſald. in tract. de com-*
merc., *& mercat. diſc.60. num.28.*, ut certè non
locupletatur, quando ipſe reſtituit totum id,
quod recepit: quâ juſtitiæ, & æquitatis ratione
ſi juvatur etiam Privatus, potiori Jure eàdem
juvabitur Fiſcus, inter cujus Privilegia illud
41 recenſetur, quod, nonniſi ad reſtitutionem
ejus, quod recepit, teneatur, non autem ultrà,
ut ex *Textu* expreſſo *in leg. ſi Procurator 5.*
ff. de Jur. Fiſc. tradunt, *Bald. in leg.1. Cod. de*
hered. vel act. vend., *Afflict. in cap.1. ſub nu.2.*
in fin. de Inveſtit. de reb. alien. fact., *Pariſ. con-*
ſil. 101. nu.14. lib.1., *à Ponte de poteſt. Proreg.*
tit.4. de regal. impoſit. §.4. num.2. & ſeqq., *Man-*
gil. de evict. quæſt.181. numer.28., *Guazzin. de*
confiſcat. concluſ.28. num.48., *Rot. d. deciſ.557.*
numer.6.

Quamobrem nil turbat, quod Proxenetæ,
qui deinceps vigore reſignationum dd. officia
adepti fuerunt, pro eiſdem obtinendis ſolverint
Reſignantibus quantitatem longè majorem
illà, quam Reverenda Camera recepit, nam
dubitari nequit, quin officia iſta ſint inſtar
aliorum officiorum Romanæ Curiæ, tum quia,
id expreſsè declaratur pluribus locis Motus proprii
San. mem. Pauli V., ex quo eorum natura,
42 & qualitas metienda eſt, cum ex ſolà voluntate
Supremi Principis illa firmari dicatur, ad *Text.*
in cap. unic. tit. quæ ſint regal. in uſib. feudor.,
Salgad. in labyrint. Credit. part.1. cap.35. n. 18.
21. & 26., *Maſtrill. de Magiſtrat. lib.1. cap.13.*
num.10. & ſeq., *Rocc. de offic. rubric.3. nu.68.*
& ſeqq., *& numer.105. cum ſeqq.*, *Cabed. deciſ.*
Luſitan. 24. numer.5. & 6. part.2., *Rot. coram*
Card. Cerro deciſ.676. num.5. 9. & 18., *in rec.*
deciſ.303. num.1. part.15., *& ad ornat. Card. de*
Luc. de regal. deciſ.4. num.9., tum etiam quia,
id plenè demonſtratur evidentià rei, reſultante
ex ſubſtantia ipſa ſimilium officiorum conſiſten-
43 tium in Jure percipiendi emolumenta ex mercibus,
quæ in Urbem invehuntur, & quæ ad patrimonium
Principis pertinere expreſsè ſancitur
in *Cap. unic. tit. quæ ſint regalia in uſib. feudor.*,
leg. Inter publica 17. §. final. ff. de verbor. ſign.,
Cepoll. de ſervitut. ruſtic. Prædior. cap.28. n.2.,
Sixtin. de regal. cap.4. nu.11., *Roſenth. de feud.*
cap.5. concluſ.31. num.4., *& lit.D.*, *Montan. de*
regalib. verb. Portus nu.1. verſ. Id *autem quo-*
modò ſumatur, *Antunez. de Donat. reg. cap. 6.*
num.5. & 7., *Cabed. deciſ.46. numer.6. part.2.*,
proindeque eodem Jure, quo alia officia vaca- 44
bilia Romanæ Curiæ, cenſenda ſunt, per ea, quę
notant *Mart. conſ.53. numer.3.*, *à Ponte deciſ.28.*
num.9., *Rot. in rec. deciſ.206. num.4. & ſeqq.*,
& deciſ.338. numer.13. 19. & ſeqq. part.11., *&*
optimè deciſ.301. num.3. part.15., & inſtar illorum,
utpote de regalibus, non exiſtunt in commercio
Privatorum, qui nec per emptionis, & 45
venditionis, nec per alium quemcumque contractum
de eis diſponere inter ſe poſſunt, *Gut-*
tierez. practic. quæſt. lib.2. cap.64. num.5., *Sal-*
gad. in Labyrint. Credit. part.1. cap.35. num.26.,
Galeot. reſp. fiſcal.12. numer. 50., *Maſtrill. de*
Magiſtrat. lib.1. cap.25. numer.11., *à Ponte de-*
ciſ.28. num.6. & ſeq., *Cabed. deciſ. Luſitan.24.*
nu.5. & 6. part.2., ac per conſequens poſtquam
officium à Supremo Principe alicui venditum 46
fuit, ſi is per viam reſignationis aliam perſonam
in eo ſubrogare cupiat, nova iſta perſona, ſive
officii Reſignatarius, illud non à Reſignante,
ſed directè acquirere dicitur à Supremo Principe,
qui novum creat Officialem, ad *Text. in*
Auth. de exhibend. reis §. Optimum, verbis illis =
Et ſecundum juſſionem noſtram hoc habent non
tamquam paternam hereditatem, ſed tamquam
Imperialem magnificentiam =, *Valenz. conſ.155.*
num.10. & ſeqq., *Salgad. d. cap.35. numer. 21.*,
Rocca de offic. rubr.18. num.47. & ſeqq., *Card.*
de Luc. de regal. diſc.12. num.8., *de offic. vacabil.*
cap.3. & cap.6., *utrobique num.9. & ſeqq.*, *Rota*
Florent. apud eundem fol.199. num.19., *à Ponte*
dec.28. num.19., *Cabed. deciſ.23. nu.12. part.2.*,
Rot. d. deciſ.557 num.28., *& deciſ.573. n.16.*,
ità ſanè ut Reſignans nihil aliud quàm nudum
conſenſum reſignationi præſtare dicatur, de me- 47
dio ſè ſubducendo, ut alter Officialis eligi, &
in ſuum locum ſubrogari queat, nullo prorſus
inter illum, & Reſignatarium intercedente contractu,
qui inter Supremum Principem, perſonam
Venditoris, & Reſignatarium, gerentem
illam Emptoris, celebrari cenſetur, juxtà in
propoſito firmata per *Rot. d. deciſ.557. nu.28.*
& ſeq., *deciſ.573. num.16. & ſeq. part.19*, &
bene explicant *Valenz. conſ.155. num. 10. & ſeq.*
lib.2., *Surd. conſ.185. num.31. & plurib. ſeqq.*,
Giurb. conſ.65. num.15. & ſeqq., *Rocc. de Offic.*
rubr.18. num.47. & ſeqq., *Molin. de Primogen.*
lib.1. cap.25. num.10., *Salgad. in Labyrint. Cre-*
dit. part.1. cap.35. num.18. & ſeqq., *& præcipuè*
num. 22., *Telleſ. Fernandez. in leg. 26. Thaur.*
num.30., *Card. de Luc. de regal. diſc.4. ſub nu.2.*
§. Non negabantur, *& diſc.12. num. 8. §. Cete-*
rum verſ. in officiis enim diſc.13. num.7., *diſc.*
16. nu.3., *& in tract. de Offic. venal. vacab. Ro-*
man. Cur. cap.1. num.5. cap.6. nu. 9. cap.7. n.2.,
& in ejus diſcurſu impreſſo in d. tract. fol. 191.
num.10., *Card. Thauraſ. ibidem fol.145. num.2.*,
& numer.5.

At verò ſi poſt inſtitutionem Collegii Proxe-
netarum, & creationem Officialium, qui certo
pretio ſoluto Reverendæ Cameræ, officia eme-
runt, in ſubſequutis deinde reſignationibus nul-
lus inter Reſignantes, & Reſignatarios contra-
ctus celebratus dici poteſt eo quod ſimilia officia
48 in privato non eſſent commercio, verum pro-
inde ac intrinſecum pretium, quo illa a Reſi-
gnatariis acquiſita fuerunt, conſiſtet in ea dum-
taxat pecunia, quæ vel in prima officii creatio-
ne, vel in caſu ultimæ vacationis ſoluta fuit à
Reſignante, in cujus locum, & Jus Reſignatarius
ſubingreſſus fuit, & fingendo, nullam inter
Reſignantem, & Reſignatarium initam fuiſſe
intermediam officii contrectationem, ut ſequen-
do celebrem *deciſionem 64. Vincentii de Fran-
chis*, tradit *R. P. D. Anſald. de commerc., &
mercat. diſc. 71. num. 9.*, quidquid præter hanc
pecuniam traditum fuit Reſignanti, ab eodem
receptum fuiſſe dicetur, non tamquam pretium,
ſed tamquam recognitio quædam ſive præmium
conſenſus præſtiti pro validitate, & effectuatio-
ne reſignationis, ut egregie explicat *Rot. dict.
dec. 667. ſub num. 28. & ſeq.* ſic loquens = *undè
ſequitur, quod in iſto contractu emptionis, &
venditionis Princeps gerit perſonam venditoris,
& Reſignatarius perſonam emptoris, pretium ve-
rò, pro quo officium, vel ſimile Jus emitur, con-
ſiſtit in illa pecunia, quæ Principi Venditori ſol-
vitur, vel ſoluta fuit per Reſignantem, in cu-
jus locum, & Jus Reſignatarius ſubintrat, Re-
ſignans verò conſideratur tamquam Venditor, ſive
inſtrumentum, & organum, quo mediante ſequi-
tur iſte contractus, qui aliàs ſine ejus conſenſu,
tollendo ſe de medio, & faciendo locum vacationi,
ſequi non poſſet, undè talis conſenſus benè in præ-
miſſis operativus pro validitate actus non alterat
naturam primæ conceſſionis, atque illud plus,
quod ſolvitur Reſignanti, dici non meretur pre-
tium, pro quo emptio fiat, ſed potius quid datum
à Reſignatario ex contractu innominato do ut fa-
cias, ſcilicet, ut Reſignans cedat Juri ſuo, &
præſtet conſenſum, per quem fiat locus vacationi
ad commodum ipſius Reſignatarii*, & ſimilibus
verbis concludit pariter *deciſ. 573. num. 16., &
ſeq. part. 19.* ac tradiderunt *Ferdinand. Brancia
apud de Marin. allegat. 66. num. 18. verſ. quid
ergo erit iſta pecunia, clar. mem. Card. de Luc. de
offic. vacab. ſol. 191. num. 16., Rot. Florent. in
Voto apud eundem impreſſ. ſol. 200. num. 24., R. P.
D. Anſald. in tract. de commerc., & mercat.,
diſc. 60. num. 30. & ſeq.*, ubi diſtinguens actum
illum, qui inter Supremum Principem, & of-
ficii Reſignatarium ab alio, qui inter hunc, &
Reſignantem celebratur, benè tradit, quod li-
cèt pecunia, quæ à Reſignatario traditur Reſi-
gnanti in præmium, & compenſationem con-
ſenſus præſtiti reſignationi officii, reſpectu illo-
rum, pretii nomen mereri poſſit, hoc Iure ta-
men cenſeri nequeat reſpectu Principis, ad gra-
vem illum, & ſummopere præjudicialem effe-
ctum, ut idem admittendo reſignationem di-
catur obligatus reſtituere id, quod non recepit;
licèt enim juſta Juris ratio expoſcat, quod nè
Princeps locupletetur cum aliena jactura, eve-
niente caſu ſuppreſſionis officii, integrè reſti-
tuat acceptum, vel in illius erectione, vel oc-
caſione ultimæ vacationis; nihilominus ca-
dem Juris æquitas ſuadere videtur, quod,
ſecuta ex legitima cauſa reſciſſione contractus,
nonniſi id, quod revera recepit, reſtituere tenea-
tur, ut dictum fuit in *§ Cum itaque*, Quamo-
brem, quoties contrà Rev. Cameram non urget 49
expreſſum pactum à juſtitia commutativa veſti-
tum, nonniſi ad intrinſeci pretii reſtitutionem
obligari poteſt, *Card. de Luc. de Regal.
diſc. 33. num. 2. & plurib. ſeqq.*, nè alioquin ſe-
quatur, quod conditio ejuſdem Cameræ, quæ
in caſu extinctionis officii ſit debitrix illius pre-
tii, deterior fiat ex facto alterius, quod tam- 50
quam res inter alios acta, Tertium, originarium
nempe Debitorem, afficere non debet, ut loqui-
tur Rota *d. deciſ. 557. num. 5. part. 19.*

Neque id peculiare eſt in ſolis officiis vacabi-
libus, nec quaſi ex eorum ſingulari natura
provenit, quod in caſu ſuppreſſionis, ſolum
illius pretium intrinſecum Poſſeſſori reſtituatur,
nulla habita ratione pretii extrinſeci, nam iſtud
nec etiam in pluribus aliis contractibus reſolubili-
bus reſtitui ullo pacto debet. Facilè id proba-
tur exemplo Debitoris cenſualis, qui volens re- 51
dimere Cenſum, reſtituit illi, apud quem tem-
pore retrovenditionis idem viget, pretium ſo-
lummodò in prima venditione receptum, non
curato, quod ſecundus Ceſſionarius, vel Em-
ptor plus, vel minus ſolverit originario d. Cen-
ſus Creditori, *Cenc. de Cenſ. quæſt. 72., Roderic.
de annu. reddit. lib. 1. quæſt. 8. num. 22., Cyriac.
contr. 170. num. 13.*, aliique relati apud *clar. mem.
Card. de Luc. de Regal. diſc. 30. num. 16. diſc. 33.
num. 4. de offic. vacab. ſol. 66. num. 17., & ſeqq.,
Rot. d. 141. num. 1. & plurib. ſeqq. part. 13.*, quo
exemplo uſi etiam fuit *in dicta Romana pretii of-
ficiorum deciſ. 557. num. 5., & deciſ. 573. num. 14.
part. 19.*, illaſque ſequendo, idem docuit *R. P.
D. Anſald. de commerc., & mercat. diſc. 71. n. 8.*
Abſimile non eſt aliud èxemplum deſumptum
ex venditione rei ſubjectæ retractui, nam ſi illam
retrahi contingat, is qui retractum paſſus eſt, 52
regreſſum non habet contra Venditorem, ſi rem
emerit pretio majore illo, quod per Retrahen-
tem ſibi ſolutum fuit, *Alexand. conſ. 21. n. 16.
lib. 5., Ruin. conſ. 72. num. 5. lib. 5., Aretin.
conſ. 3. num. 1. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1.
Gloſſ. 9. num. 34., Mangil. de evict. quæſt. 134. n. 1.
& plurib. ſeqq., Guſman. eodem tract. quæſt. 19.
num. 1., & ſeqq. & num. 8., Gratian. diſcept.
forenſ. 205. num. 4., & ſeqq. & num. 38., ibique
Carol Anton. de Luc. num. 4., & diſcept. 433.
num. 19., Rot. d. 229. num. 4. part. 4. diverſ.*

Et denique propius ad rem accedendo, aſſum-
ptum confirmamus alio exemplo, quod in eiſdem
fere noſtris terminis præbetur ex Locis Montium, 53
quæ pariter de regalibus ſunt, & ex eorum na-
tura redimibilitati obnoxia exiſtunt; Privati au-
tem illa directè emere dicuntur a ſolo Principe,
qui pretium intrinſecum eiſdem conſtituit, & 54
pro illis in caſu extinctionis non reſtituit niſi
quan-

quantitatem, quæ à Camera recepta fuit, nullà habità ratione extrinſeci augmenti ſivè pretii inter Privatos currentis, pro quo nulla tribuitur actio, eo quod dicatur pretium affectionis, & ratione publici commercii inter Privatos introductum, proindeque ſive augeatur, ſivè minuatur, lucrum, aut damnum nunquam pertinet ad Cameram, imò nec etiam ad Venditorem, ſed ad Emptorem, *clar.mem. Card. de Luc. de regal. diſc.36. ſub num.15., idem de Loc.Mont. non vacab. cap.4. num.14. & num.17., Rot. Florentin. apud eundem eodem tract. fol.200.num.23., coram Manzaned. d. 193. num.2.*, eodemque exemplo, tamquam præcisè definiente quæſtionem hanc, utitur *Rot. dict. deciſ. 557. num.31., & deciſ. 573.nu. 15.part.19.rec.*

Nec eſt cur exadverſo objiciatur, augmentum, vel decrementum pretii officiorum, de quibus agitur, ex peculiari eorum natura eſſentialitèr pendere à cauſa extrinſeca, tum publici commercii, tùm induſtriæ perſonæ, ideoque in concreto caſus noſtri argui nequeat à Locis Montium ad officia vacabilia, quorum pretium, ſivè valor, ejuſque augmentum reſpectum habere ſemper dicitur ad fructum incertum, & vitalitium, ut in *§. Certiùs quia*, Loca verò Montium, nunquam immutata fructuum quantitate, uniformi ſemper, & perpetua, augmentum omne,
55 & decrementum, quod reſpectu valoris recipiunt, extrinſecum ſemper eſt; Diſcurſus namque iſte nullo pacto ſubſiſtit, eo quod omnimoda illa identitatis ratio, quam inter Loca Montium, & officia vacabilia concurrere, benè notavit, tum *Rota Florentina apud clar.mem. Card. de Luca de offic. vacab. fol.200. num.23. & ſeq.*, tum etiam *Sacra Rota in Romana, ſeu Januen. Locorum Montium prima Februarii 1709. §. Quia in caſu*, ibi = *Et in terminis officiorum vacabilium Romanæ Curiæ*, ad quorum normam regulantur Loca Montium, *coram R.P.D. Aldrovando*, non tollitur ex certitudi-
56 ne aut incertitudine fructuum, & eorum variabilitate, aut aliis circumſtantiis, ex quibus provenire potuerit pretii quoque variatio, cum hodierna quæſtio, hujuſque Cauſæ momentum, non vertat in inveſtigando principio, ex quo proveniat augmentum extrinſecum pretii tam Locorum Motium, quàm officiorum, ſed verſetur in quærenda intrinſeca ratione, ob quam talé pretium merè extrinſecum, tam reſpectu Locorum Montium, quàm officiorum vacabilium a Reverenda Camera reſtituendum minimè eſſe conſtanter ſemper cenſuerunt *Doctores*, & *Sacra Rota*, quæ ſanè intrinſeca ratio, non provenit ex ſola variatione fructuum, nam, licèt verum ſit, quod ea, quæ certum, & inva-
57 riabilem reditum ferunt, niſi aliæ concurrant circumſtantiæ, certum pariter, & invariabile pretium intrinſecum retinere ſoleant, contra verò ea, quorum reditus eſt incertus, & pro temporum ratione augeri, & minui poteſt, etiamſi nulla alia ſuperveniat extrinſeca circumſtantia, juxtà fructuum augmeutum, aut decrementum creſcant etiam aut decreſcant quoad pretium intrinſecum, juxtà familiaria exempla, quæ in Romana Curia ob omnium oculos verſantur, & præclariſſimum eſt illud Secretariatuum, de quo in *dicta deciſ.557. & deciſ.573.*, quorum valor, & pretium intrinſecum excrevit in quantitate longè majore, illà in ipſorum erectione conſtitutà, ut patet ex quantitate, in eorumdem vacationibus à Reverenda Camera recepta, & in Collegii ſuppreſſione, Secretariis reſtituta, idque evenit, quia eorumdem fructus, beneficio temporis, tantum incrementum receperant, ut excederent ſcuta decem, & duodecim pro quolibet centenario, ut animadvertit *clar.mem. Card. de Luca de offic.vacab. cap.15. num.15.*; nihilominùs variatio iſthæc pretii in-
trinſeci non excludit extrinſecum etiam ejuſ- 58
dem augmentum, qui negari nequit, niſi ab iis, qui affirmare auſi fuerint, palmari errore lapſam fuiſſe *Sacram Rotam* in ſæpius citatis magiſtralibus *deciſionibus 557., & 573.*, in illis enim diſertiſſimis verbis pretium intrinſecum Secretariatuum diſtinguitur ab eorumdem pretio extrinſeco, & primum conſtituitur in quantitate, vel in prima erectione, vel occaſione ultimæ vacationis ſoluta Reverendæ Cameræ, ſecundum verò conſiſtere dicitur in pecunia, quæ per modum cujuſdam præmii, ſivè compenſationis à Reſignatario ſolvebatur Reſignanti ob conſenſum præſtitum reſignationi, ut notatum fuit ex dictis *deciſionibus*, quarum verba alibi retulimus.

Quamobrem *Sacra Rota* aſſumendo examen obligationis, quà Reverenda Camera obſtringebatur, rectè cenſuit, quod ob ſuppreſſionem Secretariatuum facto jam loco reſtitutioni pretii faciendæ illorum Poſſeſſoribus, teneretur quidem ad reſtitutionem integræ quantitatis, ab ipſa receptæ, ſive major, ſive minor eſſet illà, in prima officiorum erectione ſtatuta, eò quòd ejuſdem reſpectu, in ea reverà conſiſtere diceretur eorum intrinſecum pretium: at aliter rem ſe habere reſpectu augmenti extrinſeci, occaſione reſignationum inter Reſignantes, & Reſignatarios conventi, quia iſtud, tamquam res
inter alios acta, nocere non poterat Debitori, 59
in cujus præjudicium tale pretium augeri non poterat, ſed eveniente caſu ſuppreſſionis, ſive redemptionis officii, nonniſi id, quod receperat, reſtituere tenebatur, exemplo Cenſuum, Retractus, & Locorum Montium, quorum ſupra meminimus, quibus ſanè regulis, & veriſſimis Juris principiis *Sacra Rota* ſemper adhæſit tum in dd.*deciſionibus 557. & 573.*, tum in aliis occaſione aliarum Cauſarum à Sacro Auditorio editis, in quibus, ut alibi notavi, diſtinguendo Jura, & Cauſam Reverendæ Cameræ à Jure, & Cauſâ Secretariorum, qui, ſuperveniente ſuppreſſione Secretariatuum, ab illa non recuperaverant niſi pretium, quod ad eandem in ultima vacatione pervenerat, dictum fuit, Reſignatarios pro augmento, occaſione reſignationis ſoluto, agere ſolùm poſſe contra Reſignantes, vel quia reſpectu iſtorum tale augmentum haberi poterat inſtar veri pretii, eiſdem ſo-

luti: vel quia, quoties deficit ſpeciale pactum,
60 ſi ſequatur abductio rei, ex cauſa oneroſa quęſitę,
ſemper favore ſpoliati, ſit locus reſtitutioni
quantitatis, quæ ab eo pro illa acquirenda ex-
tradita fuit, ut latè apud *R. P. D. Anſald. de*
commerc. & mercat. diſc.60., & in *deciſionibus*,
quas retulimus in *d. §. Certius quia*, in quibus
61 reſpectu Cameræ firmatur, aliud pretium intrin-
ſecum officiorum conſiderari non poſſe, quàm
illud, ab ipſa receptum; Ità ſanè, ut quoties
deficit ſpeciale pactum, nihil aliud præter id re-
ſtituere teneatur, ut alibi notavimus ex *clar.*
me. Card. de Luc. de regal. diſc.33. ex numer.2.;
parvipenſo, quod augmentum, vel decremen-
tum valoris extrinſeci officiorum proveniat ex
majori, vel minori affluentia negotiorum re-
quirentium induſtriam perſonæ, talia officia
exercentis, & ad menſuram negotiorum, quæ
62 expediuntur, emolumenta percipientis, quia id
generale in omnibus officiis vacabilibus.

Hæc igitur cum ità ſe habeant, & validiſſi-
mis rationibus demonſtratum dici poſſe videatur,
Reverendam Cameram teneri dumtaxat reſti-
tuere pretium officiorum, ab ipſa receptum, nul-
63 lâ habitâ ratione extrinſeci augmenti, ad quod
occaſione reſignationum illud excrevit, juxta
plenè firmata in dd. magiſtralibus *deciſionibus*
editis in Romana pretii officiorum, fruſtrà DD.
Proxenetarum Defenſores, ajebant, eaſdem
minimè applicari caſui noſtro, eò quòd in illa-
rum hypotheſi concurreret tum facultas ſuppri-
mendi officia, à Summo Pontifice ſibi expreſsè
præſervata, tum etiam urgeret propria ſignifi-
catio verbi *reſtituere* importantis obligationem
reddendi id dumtaxat, quod à Reverenda Ca-
mera acceptum fuerat; nam, quibus fundamen-
tis *Sacra Rota* mota fuerit, patet ex lectura *dd.*
deciſionum, in quibus pro ratione decidendi af-
feruntur theoricæ omnes relatæ ex *§. Hæc ſunt*
momenta & plurib. ſeqq., pro illarum confirma-
tione afferendo concordantes. Doctorum tradi-
tiones; qui, dum firmarunt, Cameram Supre-
mi Principis in caſu ſuppreſſionis ſimilium offi-
ciorum teneri ad reſtitutionem dumtaxat pretii
intrinſeci, ſcripſerunt in caſu, in quo vel non
aderat expreſſa præſervatio facultatis illa extin-
guendi, prout etiam adhibitum non fuerat ver-
bum *reſtituere*, vel ſi illa concurrebant, ratio
ità decidendi non in iis, ſed poſita fuit in vera
illa, ac viva ratione, quod nempè ſecutà ex
natura rei, ſive ex alia legitima cauſa officii
64 ſuppreſſione, Princeps non teneatur reſtituere
niſi id, quod ipſe recepit, quia id reverà con-
ſiderari poteſt tamquam pretium iſtiuſmodi rei,
quæ utpote de regalibus Supremi Principis, non
eſt in libero commercio Privatorum, eorumque
ex facto recipere nequit illius taxationem, &
æſtimationem, expreſſa itaque præſervatio fa-
cultatis extinguendi officia Secretariatuum con-
currens in Cauſa Secretariatuum, immutare ne-
quit naturam obligationis, quà Supremus Prin-
ceps obſtringitur; nam, cum omnia hujus ge-
neris officia ſuaptè naturâ obnoxia ſint periculo
ſuppreſſionis, atque extinctionis, ut alibi nota-
vimus ex *R.P.D. Anſaldo de commerc., & mer-*
cat. diſc.60. num.52., juſtitiæ, & æquitatis ra-
tio expoſcit quod ipſe reſtituere ſolummodò te-
neatur id, quod recepit occaſione illorum ven- 65
ditionis, ab ipſo factæ, id autem reſtituendo, ne-
dum debito juſtitiæ, ſed ſatisfacit etiam hone-
ſtatis rationi, prohibenti ipſum locupletari cum
aliena jactura, ut alibi diximus, quæ ſanè ratio,
ſi urget contra Principem, pro eodem obligan-
do ad reſtituendum quidquid ipſe ex cauſa pre-
tii officiorum recepit, ſic etiam eidem favere
debet, nè ſcilicet teneatur reſtituere pretium
extrinſecum, quod ipſe non recepit, & quo non
ipſe, ſed illi, qui officia reſignarunt, locuple-
tati fuerunt. Pront etiam non urget, quod in
Motu proprio à S. Pontifice Pio V. edito ſuper
officiis Secretariatuum adhibitum legatur ver-
bum *reſtituere*, quia, cum in hujuſmodi officiis
ſuàpte naturà ſuppreſſioni obnoxiis Supremus
Princeps ex juſtitia commutativa ad nihil aliud
teneatur, quàm ad reſtitutionem pretii intrinſe-
ci, ut ſimilis obligatio alterari, & extendi poſ-
ſit ad pretium etiam extrinſecum, non ſufficit
figura verborum, quæ æquivoca ſint, ſed illa
talia eſſe oportet, ut inducant pactum, juſtitià
commutativà veſtitum, cujus vigore ſe ad talis
etiam extrinſeci pretii reſtitutionem obligare
voluerit, ut pluries, & præſertim in *§. At ve-*
rò dictum fuit.

Hinc ceſſat illatio, quà exadverſo dicebatur,
quod, deficiente expreſsà præſervatione extin-
guendi officia Proxenetarum, cogitatum dici
non poteſt de quantitate pretii, hoc eveniente
caſu, reſtituendi, ideoque ejuſdem determinatio
relicta cenſenda eſſet ſub diſpoſitione Juris com-
munis, ex cujus cenſura illius reſtitutio fa-
cienda eſt, juxtà præſentem æſtimationem; Nam
iſtiuſmodi officia, ſuàptè naturà, obnoxia ſem- 66
per ſunt periculo extinctionis, & Officiales illa
ementes norunt, eadem eſſe redimibilia, &
ſubjecta reſolutioni provenienti ex facto Princi-
pis; ut enim obſervat *Card. de Luc. de offic. va-*
cab. cap.17. num.15., illa a Supremo Principe 67
conceſſa dicuntur donec durent, quo fit, ut il-
lorum emptio, ſive acquiſitio facta ſemper di-
catur ſub periculo tum vacabilitatis, & natura-
lis peremptionis, tum etiam reſolubilitatis, per
ea, quæ tradit *Gratian. diſcept. 520. num.23.*
& ſeqq., Rocc. diſput. Jur. ſelectar. cap.91. n.2.
& ſeqq., & nu.17., de Mariu. reſol. Jur. lib.1.
cap.108. numer.152. & ſeqq., Cyriac. contr.197.
num.1. & ſeqq., & controv.310. numer.164. cum
ſeqq., Rot. coram Manzaned. deciſ.193., & in
Romana Locorum Montium 30. Januarii 1702.
§. Et quamvis coram R. P. D. Lancettu; Eve-
niente autem, iſto caſu, cum fiat locus obliga-
tioni dumtaxat reſtituendi pretium ſimilium of-
ficiorum, hinc ſequitur, quod, ſi cum res eſt
inter Supremum Principem, & Officiales, id
dumtaxat tamquam illorum pretium conſidera-
ri poteſt, quod idem in eorum erectione, vel 68
in ultima vacatione recepit, ſic ad nihil aliud te-
neatur, ut latè probatum fuit ſuperioribus lo-
cis. Proindèque auctoritates, quæ in contra-
rium

rium allegantur, applicari nequeunt noſtræ hypotheſi, in qua Supremus Princeps paratus eſt reſtituere, quod ipſi ſolutum fuit pro tali officio, quod, utpote redimibile, & obnoxium
69 extrinſeco augmento, & decremento pretii, quæſitum cenſetur cum ſua cauſa, ſub Legibus videlicet, eventibus, commodis, & incommodis, quæ illius naturam ſequuntur, argumento *Textus in leg. cum ab uno in princ. ff. de legat. 2.*, *Cravet. conſ. 174. num. 9.*, cum aliis, quos refert, & ſequitur *Surd. conſ. 150. num. 22.*, *conſil. 442. nu. 3. verſ. tertia ratio*, *Palm. nepos allegat. 328. num. 15. verſus finem*, *Rot. in rec. dec. 142. nu. 3. par. 14.*, & melius ad rem noſtram *Rocco diſput. Jur. ſelect. cap. 91. ſub num. 17.*, *& Rot. in dicta Romana Locorum Montium §. Et ſanè metiendo cum ſeqq. coram R.P.D. meo Lancetta*, nec contrarium docuit *Fagnan. allegatus in d. §. 15.*, quia, ut benè explicat ſæpiùs citata *deciſio 557. nu. 30.*, ſummus iſte Juris, ac Sacrorum Canonum interpres, agens de redemptione Locorum Montium, & officiorum vacabilium, in quorum erectione non adeſt, niſi pactum de redimen-
70 do, non expreſſo certo pretio, dum firmat, quod eveniente redemptione, hæc fieri nequeat pro ſolo pretio recepto in illorum erectione, non idcircò docet, quod reſtituendum ſit pretium etiam extrinſecum, ſed ſolummodò tradit, quod à Camera debeatur majus illud pretium, quod poſteà recepit in ultimis venditionibus, & occaſione ultimarum vacationum, *& hoc potiùs ex motivo æquitatis, ne Camera locupletetur cum alterius jactura, ut numer. 10., ideò doctrina illius applicatur potiùs in favorem Cameræ, quæ non controvertit reſtituere illudmet pretium, quo officia ab ipſa fuerunt vendita* = ſunt verba *deciſionis* loco citato; Ut etiam non adverſantur *deciſiones* allegatæ eodem *§. Certiùs quia*; eas enim explicavimus in *§. Nec eſt cur exadverſo*; Unde etiam promanat reſponſio argumento deſumpto ex facto Summi Pontificis Pauli V., in ſuppreſſione quindecim officiorum reſtituentis non originarium illorum pretium ſcutorum quingentorum, pro unoquoque ſolutum in eorum erectione, ſed ſcuta centum quinquaginta dumtaxat: nam malè exadverſo ſupponitur, in iſtiuſmodi minoris pretii taxatione Summum Pontificem reſpexiſſe extrinſecum illorum valorem, ut mox demonſtrabimus.

Operæ pretium fuiſſe cenſui copioſiùs loqui de obligatione Reverendæ Cameræ reſpectu pretii, in caſu ſuppreſſionis ab ipſa reſtituendi, nam, ſi illud, juxtà veriſſimas Doctorum traditiones, & conſtantem Sacri Auditorii opinionem, reſtitui debet in ea quantitate, quæ vel in prima erectione, vel occaſione ultimæ vacationis pervenit in Ærarium Principis, qui officium inſtituit, ac vendidit, hinc evidens, & apertum redditur, nullo juſto colore modernos Proxenetas conqueri de diſformitate pretii à Congregatione
71 conſtituta inter officia viginti quinque, ad quæ San. mem. Paulus V. redegit Collegium Proxenetarum, & quorum reſpectu cenſuit, Reverendam Cameram teneri reſtituere pretium ſcutorum quingentorum, quo in prima erectione unumquodque officium emptum fuit: Pro officiis verò ſuppreſſis reſpondit reſtituenda eſſe ſcuta centum quinquaginta dumtaxat pro unoquoque officio, non quidem habitâ ratione ad pretium extrinſecum, quo, tempore ſuppreſſionis, officia erant in commercio, quodque erat longe minùs, ut habetur ex Chirographo San. mem. Pauli V., ajentis, pretium illud jamdudum decreſcere cœpiſſe *per ſublationem*, ſunt verba Chirographi, *& ſuppreſſionem d. Maſſæ communis à prædicto fel. record. Sixto V. Prædeceſſore noſtro, ut præmittitur, factam, dietim Collegium Proxenetarum Ripæ, ac eorum Proxenetarum officia adeo vileſcere cœperint, ut quæ anteà erant pretii ſcutorum tricentorum vel circà, hodiè ob defectum d. Maſſæ vix ſeptuaginta ſcuta ſimilia ex eis reperiri valeant*, ſed Congregatio eorumdem pretium æſtimavit juxta quantitatem, quâ, tempore ſuppreſſionis, intrinſecè valebant, ut perſpici poteſt ex verbis ejuſdem Chirographi, in quo licèt dicatur = *Proxenetis verò amovendis pretium eorumdem officiorum pro ea ſumma, & quantitate, prout eidem Camerario viſum, & per eum ſtatutum, & deliberatum fuerit, reſtitui, dictumque pretium ab eodem Collegio viginti quinque Proxenetarum ex d. communi Maſſa, &, prout d. Camerarius convenerit, & deliberaverit, ſolvi volumus, & mandamus* = Nihilominùs Card. Camerarius judicium, & arbitrium ſuum in illo ſtatuendo moderatus fuit juxta eam quantitatem, quam in ultima officiorum vacatione Reverenda Camera recipere poterat. Cum enim officiorum ſupprimendorum Jura omnia, & emolumenta à Reverenda Camera, juſto eidem ſoluto pretio, cedenda eſſent Collegio redacto ad vigintiquinque dumtaxat Proxenetas, & tunc vacarent quatuor officia, hæc æſtimata, & vendita fuerunt ſcutis centum quinquaginta pro quolibet officio, & nonniſi hæc quantitas pretii Reverendæ Cameræ ſoluta fuit à Collegio, cui illa cum reliquis undecim officiis incorporabantur; quamobrem non ſolùm juſtè, ſed maximâ cum Collegii utilitate, dicta etiam undecim officia extincta, & quæ, ut Summus Pontifex teſtatur in ſuo Chirographo, vix vendi potuiſſent ſcutis ſeptuaginta, aut octoginta, æſtimata fuerunt pretio, pro dd. quatuor officiis ſoluto Principis Ærario.

Idque ſanè agnoſcentes Proxenetæ, qui tunc dimiſſi fuerunt, ratam, acceptamque habuerunt d. pretii quantitatem, ut perſpici poteſt ex ſerie facti, à D. Subſtituto Commiſſario relati in Memoriali diſtributo die 28. Auguſti anni 1714., in quo juxta documenta extracta è Prothocollis exiſtentibus apud acta D. Tartagliæ Secretarii Reverendæ Cameræ, & quæ tunc data fuerunt *in Summario num. unico*, enarratur, die 9. menſis Aprilis anni 1611. congregatos fuiſſe Proxenetas coram R. P. D. Vaccario Auditore clar. mem. Card. Aldobrandini, tunc Camerarii, ab eiſdemque deputatos fuiſſe tres Proxenetas, videlicet Jo: Petrum Sottile, Simonem Borgiani, & Proſperum Zeti, eiſdemque datum fuiſſe man-

mandatum pro inveniendis ſcutis 2500. erogan-
dis in reſtitutionem pretii, faciendam quinde-
cim Proxenetis, officio abdicandis, ut in *dicto
Summario unic. lit. A.*; Die verò 15. ejuſdem
menſis denuò convocato Proxenetarum Colle-
gio coram eodem R.P.D. Vaccario, expoſitum
illis fuiſſe, quod, cum ad normam Motus
proprii Pauli V. ſupprimi deberent quindecim
officia, pro eorum pretio ſcuta centum quin-
quagiota reſtituta fuiſſent iis, qui d. quantitate
ſe contentos declaraſſent, minus alioquin pre-
tium, ſi diſſenſiſſent, fortè recepturi, paucis ta-
men exceptis, omnes ad d.quantitatem recipien-
dam ſe paratos exhibuerunt, deindèque die 19.
d. pariter menſis coram R.P.D. Serra tunc Pro-
Theſaurario comparuit Camillus del Palagio
nomine bo. me. Horatii Falconerii, & Socio-
rum, declarans, titulo depoſiti habuiſſe à Col-
legio ſcuta 2250. ad effectum reſtituendi uni-
cuique ex quindecim Proxenetis, ab officio amo-
tis, ſcuta centum quinquaginta; idemque de-
claravit, quod tàm ipſe Camillus, quam ejus
Socii d. obligationem ſuſcipiebant, quia Colle-
gium, ejuſque Deputati ſibi, ſuiſque Sociis ceſ-
ſerant Loca viginti quinque Montis Communi-
tatis, cui vigore Pontificii Chirographi idem
Collegium aggregatum fuerat, *d. Summario un.
unic. lit.C. & ſeqq*, ubi legitur, Summum Pon-
tificem mandaſſe, ut eidem Collegio pretio ſcu-
torum centum quinquaginta pro quolibet ven-
derentur quatuor officia, ut diximus, jam va-
cantia; Prout reverà die 10. menſis Maii ejuſ-
dem anni 1611. à R.P.D. Serra d. pretio vendi-
ta illi fuerunt.

Cum igitur Jura quindecim officiorum ſup-
preſſorum translata, & incorporata fuerint
Collegio Proxenetarum, conſolidato in dd. vi-
ginti quinque Proxenetis, qui pro obtinenda a
Reverenda Camera d. ceſſione, & incorpora-
tione eidem ſolverunt ſcuta centum quinqua-
ginta dumtaxat pro unoquoque officio, hinc
72 ſequitur, quod, ſi ſubrogato competere nun-
quam poteſt jus majus illo, quod habebat is,
cui ſit ſubrogatio, ad *Text. in leg. ſi eum 10. §.
Qui injuriarum ff. ſi quis caution.*, *Rota coram
San. mem. Gregor. XV. deciſ. 544. nu. 3.*, *coram
Peutinger. deciſ. 58. num. 4.*, *ad ornat. clar. mem.
Card. de Luc. de uſur. deciſ. 40. numer. 8.*, *& in
Mantiſs. de credit. deciſ. 10. num. 17.*, moderni
Proxenetæ, qui ſucceſſerunt loco vigintiquin-
que Officialium, à San. mem. Paulo V. relicto-
rum in exercitio officii; fruſtrà hodiè in uni-
verſali totius Collegii ſuppreſſione conſequi
contendunt ſcuta quingenta, quanti officia
ſuppreſſa, in primæva erectione empta fuerunt,
quia quantitas iſta, quæ tunc erat verum, &
intrinſecum eorum pretium, tale eſſe deſiit,
quando in ultima vacatione Reverenda Camera
longè minori pretio illorum Jura incorporavit,
& ceſſit Collegio conſolidato in dd. viginti quin-
que Proxenetis: Et ſanè, quemadmodum juſti-
tiæ ratio expoſceret, quod ſi in dicta ultima vaca-
tione eadem recepiſſet pretium majus illo ſolu-
to in erectione Collegii, dictum majus pretium
reſtituere teneretur, ut obſervatum fuit in of-
ficiis Secretariatuum, ſic viceversà teneri non
debet, niſi ad reſtituendum id, quod revera 73
recepit, nec idcircò difformitate iſtà pretii ul-
lo pacto læſa dici poterit juſtitia commutativa,
iſtà enim quum ſequitur ex legitima cauſa,
iſtiuſmodi Officiorum ſuppreſſio præſcribit non
certum, & uniforme pretium, ſed pro eo juſte
æſtimando præcipit, quod inſpiciatur ſolum-
modò quantitas illa, quà officium venditum
fuit in prima erectione, vel in ultima vacatione, 74
quæ ſi attendatur, officiorum pretium unifor-
me eſſe nequit, ut perſpici poteſt tum ex dd.
deciſionibus 557. & 572., tum ex pluribus aliis à
Sacræ Rotæ Auditorio editis in aliis Cauſis di-
ſceptatis ſuper pretio debito pro Secretariatibus
ſuppreſſis, in quibus conſtanti ſemper ſententià
firmatum fuit, Rev. Cameram nulli alii obliga-
tioni ſubjici, quàm illi reſtituendi pretium ex
cauſa ultimæ vacationis receptum, licèt illud
difforme eſſet tum originario pretio, tum quan-
titati illi, quà juxta vacationum contingentias,
alia ſimilia officia vendita ab ea fuerant.

Ex quibus ſublata remanet illa contraria ani-
madverſio, videlicèt id, quod tempore San.
mem. Pauli V. factum fuit a Proxenetis officio
ſubmotis, nocere non poſſe modernis Officiali-
bus, id namque locum ſibi vindicare nequit in
noſtro caſu, in quo non ex ſpontaneo facto dd.
Proxenetarum receptum fuit pretium minus illo, 75
quod ſolutum fuerat in prima officiorum ere-
ctione, ſed tali minori pretio contenti fuerunt,
quia illud, quod Reverenda Camera receperat
prò quatuor officiis vacantibus, erat ſolummodò
ſcutorum centum quinquaginta, quo forte pre-
tio vendi nequiviſſent cetera undecim officia, ſi
illa vacare contigiſſet: Quamobrem moderni
Proxenetæ in Collegii ſuppreſſione iſtud dum-
taxat pretium recipientes prò quindecim officiis
tunc ſuppreſſis; cum recipere dicantur totum id,
quod tunc erat eorum verum pretium intrinſe-
cum in quantitate ſcut. 2250. ſolutum Cameræ, eiſ-
dem præjudicatum dici nequit ex facto alterius;
Non omittendo etiam, quod cum agatur de
facto adeo ſolemni, celebrato a toto Collegio,
& quidem auctoritate Card. Camerarii, & Pro-
Theſaurarii, ac denique confirmato Pontificio
Chirographo, in dubium venire nequit, quod
illud afficere debeat etiam Succeſſores, ut benè
conſiderat *Rota in Romana Fideicomiſſi 12. Ju-
nii 1702. §. Præſertim coram Reverendiſſimo
Kaunitz.*, *in Civitatis vetulæ Tranſactionis
20. Aprilis 1708. §. Abſque eo quod coram
Eminentiſſimo Domino Cardinale Scotto*, *in Fir-
mana Primogenituræ ſuper Tranſactione 20. Ju-
nii 1713. §. 6. & 7. coram R.P.D. Criſpo*, *& in
Romana Donotionis, & uſusfructus de Gavottis
quoad portitos primæ, ſecundæ, & tertiæ Claſſis
20. Aprilis 1714. §. Æquè urgentes coram Emi-
nentiſſimo D. Card. Scotto.*

Quæ cum ita ſint, reſolutio Congregationis
juſta dignoſcitur etiam quoad eam partem, qua
dicitur, pretium reſtituendum eſſe Proxenetis,
docto de extinctione Locorum Montium facta
per

Digitized by Google

per Collegium, nam, ſi idem aggregatum fuit Monti Communitatis pro Locis viginti quinque, ut perſolvere poſſet pretium quindecim officiorum, quorum Jura à Reverenda Camera cedebantur vigintiquinque Proxenetis, in quibus Jura Collegii conſolidabantur, juſtitiæ ratio expoſcit, quod idem docere teneatur de extinctione dd. Locorum Montium, nè pro illis eadem ſubſidiarie obligata remaneat, & nè Montiſtæ, qui dd. Loca emerunt, ſuppreſſo Collegio, deperdant fundum, & Debitorem dd. Locorum Montium, lædendo publicam fidem, cum qua ipſi contraxerunt, aliàs illa non empturi.

ARGUMENTUM.

Indulta exemptiva Congregationum Monaſticarum a ſubſidiis, alias ipſis impoſitis a Summis Pontificibus, ad onera cameralia non extendi, firmat hìc Author, pro veritate conſultus: Eadem Indulta ſedulò accuratèque diſcutit: Propoſitis itidem reſpondet objectis, & quamlibet prorſus contrariam obſervantiam rejicit.

DISSERTATIO VIII.

1 *Sub nomine* Decimarum, *ſeu* ſubſidiorum *illorum, quæ Eccleſiaſticis indicuntur pro Eccleſiæ neceſſitatibus, onera cameralia non comprehenduntur.*

Et nec etiam ſub nomine Impoſitionum num. 3.

2 *Ejuſmodi Decimarum onus a Summo Pontifice imponitur Eccleſiaſticis omnibus, ac univerſis etiam Italiæ Regularibus Ordinibus; onera verò cameralia Subditis dumtaxat Eccleſiaſtici Status,* & n. 5. & 17.

4 *Ubi ſunt ambigua tranſactionis pacta, interpretatio illa ſumenda eſt, quæ magis eſt conformis cum cauſſa tranſigendi.*

6 *In tranſactione quod onera alterius, & prorſus diverſi generis remiſſa fuerint, abſque eorum mentione expreſſà, perceptibile non eſt.*

7 *Inverisſimile eſt, ampliorem exemptionem fuiſſe reportatam in recompenſationem minoris, quàm alterius gravioris aſſumpti oneris.*

8 *Pro ſpeciali, nec aliàs communi, onere aſſumpto ſpecialius privilegium eſſe debet.*

9 *Sollicitus quiſque eſſe ſolet, ut poſteriora privilegia in ampliori forma, vel ſaltem ad tramites priorum concedantur.*

10 *Privilegium exemptivum ſi onera etiam cameralia comprehendiſſet, illa, non ſecus ac alia onera, fuiſſent expreſſa.*

11 *Speciali privilegio quoad onera cameralia non potiri Congregationem, colligitur ex non conceſſa eidem ſpeciali exemptione ab iiſdem oneribus.*

12 *Diſcretiva loquendi forma de oneribus cameralibus, ac de aliis oneribus in Conſtitutionibus Summorum Pontificum, exemptionem concedentium, diverſum illorum voluntatem arguit.*

13 *Privilegia ita interpretanda ſunt, ut Tertio non præjudicent.*

14 *Princeps non cenſetur Tertio voluiſſe præjudicium inferre, niſi id clarè expreſſerit.*

15 *Subſidium quartæ partis fructuum a* Paulo III. *impoſitum Congregationibus Monaſticis inter onera cameralia recenſendum eſt; ſed* vid. num. 17.

16 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*

18 *Onera cameralia Pontifex non imponit ad inſtantiam Communitatum, ſed juxtà indigentias proprii ærarii.*

19 *Oneribus cameralibus, ad inſtantiam Communitatum, Eccleſiaſtici gravari poſſunt, ubi facultates Laicorum non ſuppetunt.*

20 *Conſtitutiones revocatoriæ exemptionum vim adimunt quibuſcumque conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.*

21 *Obſervantia interpretativa non ſuffragatur quum multi contrarii concurrunt actus,* & num. 25. & 26.

22 *Privilegium exemptionis non extendi ad onera cameralia, evincitur, ex quo eadem ſine contradictione ſoluta fuerint,* & num. 23.

24 *Oneribus Cameralibus non ſubjici etiam Colonos, & Factores Monachorum, intolerabile Communitatum gravamen præſefert.*

27 *Onera Cameralia per modum unius imponuntur tàm Laicis, quàm Eccleſiaſticis, & ab utriſque promiſcuè ſolvuntur.*

28 *Decimæ potiùs, quàm oneris cameralis nomen merentur onera, Eccleſiaſticis dumtaxat impoſita.*

29 *Duplici oneri Monaſticas Congregationes fuiſſe a Summo Pontifice ſubjectas, ita ferentibus Eccleſiæ neceſſitatibus, mirum non eſt.*

AGITATA ſæpiùs, ac diverſimodè reſoluta quæſtio inter nonnullos ex Monaſteriis undecim Congregationum Regularium, & aliquas particulares Communitates Status Eccleſiaſtici ſuper ſolutione onerum Cameralium, hodiè univerſali examini ſubjicitur, in jus vocatis omnibus iſtis Congregationibus Monaſticis, & deputato univerſis Communitatibus Defenſore, ut certa tandem, atque inconcuſſa norma in futurum firmetur, nec de hoc articulo ampliùs in Sacra Congregatione dubitari, ac diſputari contingat.

Hæc porrò Cauſa, ut ipſa Reſolutionum varietas ſatis oſtendit, valde perplexa eſt, & involuta. Quinimò primà facie quædam ſpecies æquitatis pro abſolvendis ab oneribus cameralibus præfatis Congregationibus militare videtur ob exorbitantia nimirum onera, illis à Summis Pontificibus impoſita, quæ adhue ſuſtinent, & Cameræ Apoſtolicæ quotannis perſolvunt, præſertim quòd neutra præterita Judicata longè ma-

gis

gis iſtis Congregationibus, quàm Commuoitatibus favere, inficiari nequit.

His tamen non obſtantibus; libratis diu, ac ſedulò utriuſque Partis rationibus, & diligenter diſcuſſis iſtarum Congregationum Privilegiis, verius exiſtimo, eaſdem teneri ad onera cameralia.

Percurrendo ſiquidem, & examioando ſingula Indulta, quæ favore undecim Congregationum à Summis Pontificibus hactenùs emanarunt pro temporum diuturnitate, & Subſidiorum, illis impoſitorum, occaſione, nullum invenitur, quod ſit illarum exemptivum ab oneribus cameralibus, ſed omnia dumtaxat in hoc collimant, ut eiſdem tribuant exemptionem à Decimis, aliiſque hujus naturæ Subſidiis, quæ Pontifex ut Paſtor Eccleſiæ univerſalis indicit Eccleſiaſticis ſecularibus, vel Regularibus, juxtà ejuſdem Eccleſiæ indigentias, non verò ab his, quæ uti Princeps, & Dominus in Statu Eccleſiaſtico, & temporali Subditis ſuis imponit, quæ propriè loquendo veniunt appellatione onerum cameralium.

Si enim ſpectetur Impoſitio ſcutorum aureorum 400000. facta à *S. Pio V.* iſtis Congregationibus 10 Kalend. Aprilis anni 1570., *Summario Congregationum num.* 7., in iſta nihil aliud legitur quàm = *exemptio à quibuſcumque Decimis univerſalibus, & particularibus de cetero imponendis, & præterea ab omni contributione, collatione, & taxa pro Collegiis Seminariorum Apoſtolicorum tàm ordinaria, quàm Apoſtolicâ auctoritate facta, vel facienda &c.*

Cui loquendi modo pariformis eſt ille, qui adhibetur in Inſtrumento inito die 10. Aprilis 1571., in quo undecim Congregationes locu prædictorum ſcutorum 400000. ſe obligarunt ſolvere annuatim ſcuta 32000. pro erigendo uno Monte. In præcitato enim Inſtrumento exemptio conceſſa legitur ipſiſſimis, & eiſdemmet verbis, in ſupradicta Conſtitutione contentis, reſtrictis nempè ad Decimas, & Taxas pro Seminariis, ut videri poteſt *Summario Congregationum num.* 8.; Aliud verò Inſtrumentum oatum *Summario n.* 9., quod tangit idem ſubſidium, io quo Congregationes ceſſeruntIuri, ſibi reſervato, præfatum Montem redimendi, nihil aliud præſefert, quàm confirmationem exemptionum, in Inſtrumento antecedenti die 10. Aprilis contentarum.

Deſcendendo ad Indulta *Clementis VIII., Pauli V., & Alexandri VII.* relata *Summario Congregationum nu.* 11. & 12. 13. & 14., omnia ſe referunt ad exemptiones, a *S. Pio V.*, conceſſas, illaſque confirmant, & innovant præterquam quoad unum ex illis *Clementis VIII.*, in quo aliqua exemptio magis ſpecialis cuntineri videtur, ſed nihil pertinens ad onera cameralia, ut in reſponſione ad objectiones oſtendetur. Quare, niſi doceatur privilegia à S. Pio impertita, comprehendere onera cameralia, nec iſta quidem ad hujuſmodi onera protendi valent, cum natura confirmationis ſit, ut non egrediatur fines actus confirmati.

Vanum eſt autem prætendere, & aſſerere, ſub oomine Decimarum comprehendi, & intelligi quoquè onera cameralia. Nomen enim De-
eimarum in ſubjecta materia nihil aliud ſigniti- 1
cat, quàm illa ſubſidia, quæ à S. Pontifice, ut
Paſtore Eccleſiæ univerſalis, Eccleſiaſticis Secu-
laribus, vel Regularibus indicuntur pro neceſ-
ſitatibus Eccleſiæ, ut colligitur ex pluribus Con-
ſtitutionibus *Nicolai V., Caliſti III., Pii II.,*
& Leonis X., in quibus hoc nomine nuncupan-
tur ſubſidia, Eccleſiaſticis indicta, nou autem
hoc nomine indigitantur ea onera, quæ à Pon- 2
tifice uti Domino Status ſui temporalis, Subditis
ſuis tàm Laicis, quàm Eccleſiaſticis indicuntur
ut videri poteſt ex omnibus Cooſtitutionibus
Apoſtolicis, in quibus onera cameralia impoſi-
ta fuere, vel in aliis revocatoriis exemptionum
ab eiſdem oneribus, ubi nunquam hac appella-
tione Decimarum, ſed aliis prorſus diverſis de-
ſignautur.

Reſtat igitur unicè examinandum, an exemptio ab oneribus cameralibus comprehenſa dici valeat in inſtrumento conventionis inito ab undecim Congregationibus cum Camera Apoſtolica ſub die 25. Auguſti 1571, in quo, loco ſex Decimarum, a S. Pio V. omnibus Regularibus impoſitarum, Congregationes præfatæ ſe obligaruut ſolvere pro una vice tantùm ſcuta 25000. auri, ubi in parte exemptiva nedum fit mentio Decimarum, ſed etiam ſubſidiorum, & impoſitionum, ut ex verbis relatis *Summario Congregationum nu.* 10., ibi = *ſint liberæ penitùs, & immunes ab omni, & quacumque alia ſolutione, onere, & impenſa non ſolùm dictarum ſex Decimarum, nec non & à quibuſvis aliis Decimis, ſubſidiis, & Impoſitionibus &c.*

Verum in hoc quoque Inſtrumento nullatenus comprehendi onera cameralia ſub nomine ſubſidiorum, & Impoſitionum, ſed ejuſmodi verba intelligenda eſſe tantum de ſubſidiis, & Impoſitionibus pariformis naturæ ad Decimas, pluribus, validiſque conjecturis, & rationibus ſuadetur.

Prima deſumitur ex ipſa forma verborum, quibus prænarrata tranſactio concepta eſt, ibi = *Ab omni ſolutione &c. non ſolùm dictarum ſex Decimarum, nec non & a quibuſvis aliis Decimis, ſubſidiis, & Impoſitionibus.* Illa enim
particula *quibuſvis aliis* = connotat ſimilitudi-
nem onerum antecedentium cum ſubſequenti-
bus, ita ut illa verba mox appoſita, ſubſidiorum,
& Impoſitionum, non aliter intelligenda, & ex- 3
plicanda ſint, quàm de ſubſidiis, & Impoſi-
tionibus ejuſdem naturæ, ac ſunt Decimæ ſu-
pra memoratæ, quibus pariter nomen ſubſidio-
rum, & Impoſitionum optimè congruit.

Secunda deducitur ex cauſa, quæ motivum
dedit præſatæ tranſactioni. Ubi enim pacta
tranſactionis ambigua ſunt, & dubitatur, quid
in tranſactione fuerit comprehenſum, interpre- 4
tatio illa ſumenda eſt, quæ magis eſt conformis
cum cauſa tranſigendi. Congregationes Mona-
ſticæ ſe concordarunt cum Camera Apoſtolica
ſolvere pro unica vice ſcuta 25000. auri pro ſex
Decimis, quibus ad inſtar ceterorum Regularium
gra-

gravatæ fuerunt. Si igitur compoſitio iſta facta
fuit ex cauſa, & occaſione Decimarum, exem-
ptio quoque correſpectivè tributa à Camera
Apoſtolica eiſdem Congregationibus cenſeri de-
bet quoad Decimas, & onera ejuſdem naturæ,
nullatenus verò quoad onera cameralia, de qui-
bus nulla erat quæſtio. Potiſſimum, ſi adver-
tatur ad multiplicem diverſitatem, & diſſimi-
litudinem, quæ intercedit inter onera cameralia,
& onus iſtiuſmodi Decimarum, ſuper quo, ut
præmiſſimus, tranſactum fuit, nempè quod onus
iſtud ſex Decimarum eſt ex illis, quæ imponun-
tur à Pontifice tamquam Supremo Capite, &
Paſtore Eccleſiæ univerſalis, & indictum fuerat
5 nedum cunctis Monaſteriis iſtarum Congrega-
tionum, ſed univerſis etiam Ordinibus Regu-
laribus Italiæ; Onera verò cameralia ſunt par-
ticularia Status Eccleſiaſtici, & Principatus tem-
poralis, cujus Summus Pontifex èſt Dominus,
& Subditis tantum illius Status imponuntur.
Cum igitur iſta onera toto Cælo diſtent ab aliis,
ſane non videtur perceptibile, quod in tranſa-
ctione celebrata inter Cameram Apoſtolicam,
& Congregationes occaſione oneris primi gene-
6 ris, remiſſa illis fuerint onera cameralia alte-
rius prorsùs, & diverſi generis, abſque eo quod
iſtorum facta fuerit individua, & ſpecialis
mentio.

Tertiò id comprobatur reflectendo ad ſum-
mam, quam vigore hujus tranſactionis Com-
munitates ſe obligarunt ſolvere Cameræ Apo-
ſtolicæ. Quis enim credat, pro ſola ſumma ſcuto-
rum 25000. auri, unicà vice perſolvenda, Came-
ram voluiſſe Congregationibus concedere ne-
dum privilegium exemptionis à Decimis, ſed
etiam ab oneribus cameralibus, quando idem
Pontifex *S. Pius V.* pro impoſitione ſcut. 40000.
aureorum, præfatis Congregationibus hoc
ipſo anno indicta, nullam aliam exemptionem
tribuit, præter quam à Decimis, & ab omni
contributione, collatione, & taxa pro Colle-
giis Seminariorum, ut ex Bulla Impoſitionis
Summario Congregationum num. 7., & quando
in Inſtrumento tranſactionis, celebrato inter
Congregationes, & Cameram pro præmemorato
ſubſidio ſcutorum 400000., in quo Congrega-
tiones promiſerunt annuam reſponſionem ſcu-
torum 32000. auri in auro, exemptio itidem illis
conceſſa, reſtringitur ad Decimas, & taxas pro
7 Seminariis. Nihil profecto tàm eſt veriſimile,
quàm quod Monaſteria longè majorem, & am-
pliorem exemptionem reportaverint in recom-
penſationem oneris minoris, & ad unicam vi-
cem reſtricti, quàm alterius gravioris, & in
perpetuum duraturi.

Creſcit inveriſimilitudo, ſi obſervemus, pri-
mum onus ſex Decimarum fuiſſe Congregatio-
8 nibus cum ceteris Regularibus commune, hoc ve-
rò ſcutor. 400000. fuiſſe ipſarum Congregatio-
num peculiare, undè omnis ratio expoſtulabat,
ut ſpecialioribus Privilegiis pro hoc, quàm pro
illo afficérentur; & demùm, ſi ponderemus,
tranſactionem pro ſubſidio ſcutor. 400000. eſſe
poſteriorem alià ſtipulatà pro ſex Decimis. Pri-
mum enim Inſtrumentum ſtipulatum legitur
die 11. Aprilis anni 1571., ſecundum verò die
20. Auguſti 1570.; Cum igitur unuſquiſque
ſollicitus eſſe ſoleat, ut poſteriora Privilegia in 9
ampliori forma ſemper, ſi fieri poteſt, impe-
trentur, vel ſaltem ad tramites priorum conce-
dantur, & expediantur, non verò limitentur,
ac reſtringantur, quis exiſtimet, ſolas Congre-
gationes Monaſticas fuiſſe tàm oſcitantes in
præſtatione tàm inſignis ſubſidii, ut paſſæ fue-
rint, ſua Privilegia reſtringi, & coarctari ad ſo-
las Decimas, quando priora extendebantur ad
quæcumque onera etiam cameralia?

Quarta ratio emergit ex pacto in eadem tranſa-
ctione appoſito, ſcilicet = *quod S. Sedes, &*
Reverenda Camera in omnibus, & ſingulis Lite-
ris Apoſtolicis, & Patentibus Cameralibus, &
aliis Scripturis publicis, & privatis pro exactio-
ne dd. ſex Decimarum, & aliarum quarumcum-
que imponendarum, eædem Congregationes nomi-
natim exciperentur = Quid enim clarius dici po-
terat ad oſtendendum, quod in parte antece-
denti tranſactionis exemptio Monaſteriis con-
ceſſa fuerit tantum pro Decimis, & Impoſitio-
nibus ejuſdem naturæ, quam quod in parte 10
ſubſequenti Congregationes pro Impoſitionibus
dumtaxat Decimarum ſibi proſpexerint adhi-
bendo cautelam, ut nominatim exciperentur?
Si enim Privilegium exemptivum complectcba-
tur alia quæcumque onera, & ſignanter Came-
ralia, cur non & pro iſtis quoque eadem cautela
à Congregationibus adhibita fuiſſet?

Quinta huic famulativa ratio profluit ex di-
verſo modo, quo ſe geſſerunt Pontifices in Im-
poſitionibus Decimarum, & in Impoſitionibus
onerum cameralium. Quotieſcumque enim no-
vas Decimas impoſuerunt, expreſsè, & nomi-
natim Congregationes exceperunt, quoties ve-
rò nova onera cameralia indixerunt, nunquam
Congregationes Monaſticas exceperunt, ut per-
currenti ſingulas Conſtitutiones Summorum 11
Pontificum patebit. Signum evidens, quod Pon-
tifices agnoverunt, illas nullo privilegio ſpe-
ciali potiri quoad onera cameralia, adeoque
non indigere ſpeciali mentione.

Sexta promanat ex diſcretiva loquendi me-
thodo, quæ ſervata apparet ab eiſdem Summis
Pontificibus, quoties de oneribus cameralibus
agere ſenſerunt. Signanter quippe præmemo-
ratus *Sanctus Pius V.* de anno 1566. revocaturus 12
omnes exemptiones ab oneribus Cameralibus,
non iis uſus fuit verbis, quæ adhibentur in tri-
buenda exemptione Congregationibus Monaſti-
cis, ſed de ipſis oneribus cameralibus expreſsè
locutus fuit, ibi = *Revocamus &c. omnes, &*
quaſcumque exemptiones &c. ſuper ſolutione ſub-
ſidii triennalis, quatreni carnis, Taxarum
Equorum, ac aliarum Taxarum, & Impoſitio-
num Cameralium = *Sixtus V.* in ſua Conſtitutio-
ne revocatoria ſic loquitur = *omnes, & ſingulas*
Immunitates &c. à ſolutione omnium, & ſingulo-
rum Datiorum, Pedagiorum, Gabellarum, Col-
lectarum, Impoſitionum, & quorumlibet alio-
rum onerum perſonalium, mixtorum, ordinaria-

rum, & extraordinariorum &c., aliarumque exactionum etiam Cameralium = *Clemens VIII.*
hæc habet = *Omnes exemptiones &c. remiſſiones,*
& condonationes Jurium, atque onerum realium,
perſonalium, ac mixtorum Cameræ Apoſtolicæ
ſeu communi Ærario debitorum, aut Vectiga-
lium, Gabellarum, Datiorum, Portoriorum, Do-
hanarum, Collectarum, Subſidiorum, Contri-
butionum &c. =, *Paulus V.* ſic ait = *Omnes, &*
quaſcumque exemptiones &c. à ſolutione ſubſidii
triennalis, quatreni carnis, Taxarum Equorum
tallearum, Cenſuum, Archivii, Fogliettæ, Tri-
remium, Utenſilium, nec non Dohanarum, Ga-
bellarum, Datiorum, Impoſitionum, & aliorum
onerum cameralium quorumcumque = Hæc, & his
ſimilia verba à prælaudatis Pontificibus, & ab
eorum Succeſſoribus *Urbano VIII.*, *Alexan-*
dro VII., *Clemente IX.*, *Innocentio XII.*, &
Clemente XI. in eorum Conſtitutionibus revoca-
toriis adhibita, multum profectò diſcrepant ab
illis, quibus uſi ſunt tum *S. Pius*, tum ceteri
Succeſſores Pontifices, qui Congregationes præ-
fatas diverſis ſubſidiis gravarunt in concedendis
eiſdem exemptionum Privilegiis, adeoque non
eſt dubitandum, quin nunquam intellexerint
ſub talibus Privilegiis onera cameralia compre-
hendere.

Septima demùm ratio promicat ex quo ſi pri-
vilegium exemptionum, Congregationibus Mo-
naſticis elargitum, complecteretur etiam onera
cameralia, hujuſmodi exemptio redundaret in
damnum, & onus Communitatum, & aliorum
Subditorum Status Eccleſiaſtici, quibus accre-
ſceret onus, à quo dictæ Congregationes exgra-
13 vantur. Quamobrem, cum Privilegia ita in-
terpretanda ſint, ut Tertio non præjudicent;
Princeps ſiquidem non cenſetur Tertio voluiſ-
ſe præjudicium inferre, niſi ubi id clarè expreſ-
14 ſerit, hinc per conſequens non cenſenda ſunt in
ejuſmodi Privilegio comprehenſa onera came-
ralia, quæ nullatenùs fuerunt expreſſa.

Nec obſtat, quod in prænarrato Inſtrumento
15 tranſactionis inter onera, quæ *S. Pius* nomina-
tim excepit, & à Congregationibus ſupportari
voluit, ſpecificaverit ſubſidium quartæ partis
fructuum, quod, tanquam pars ſubſidii trien-
nalis, inter onera cameralia recenſendum eſt, ac
16 propterea cetera onera cameralia, non excepta,
veniunt ſub generali exemptione ab aliis ſubſi-
diis, juxtà regulam, quod exceptio firmat re-
gulam in caſibus non exceptis.

Quandoquidem, etſi ſubſidium quartæ partis
fructuum impoſitum Congregationibus Mona-
ſticis fuerit à *Paulo III.* loco 60000. ſcutorum,
quæ idem Pontifex coactus fuit diminuere ob
impotentiam Laicorum ex ſubſidio triennali,
17 non eſt tamen, propriè loquendo, onus came-
rale. Onera enim cameralia in vera, & ger-
mana ſignificatione dicuntur, quæ Papa Subdi-
tis Status Eccleſiaſtici imponit. Iſtud vero ſub-
ſidium impoſitum fuit omnibus Monaſteriis Ita-
liæ dd. Congregationum, & in eandemmet cau-
ſam indicta fuit Decima univerſo Clero Italiæ,
undè & iſtud ſubſidium potiùs Decimæ nomen
præſefert, tanquam conſiſtens in quotitativa
parte fructuum Bonorum Eccleſiaſticorum ab
iiſdem Congregationibus contribuendorum, ac
propterea Camera Apoſtolica ad quamcumque
dubitationem ſubmovendam illius mentionem
facere, & illud expreſsè excipere opus habuit.

Prout nec allegari meretur, quod in Brevi
ſa. me. *Clementis VIII.*, dato *Summario Con-*
gregationum num. 11., eximantur etiam Con-
gregationes *ab omni contributione, collatione,*
taxa, tàm ordinariâ, quàm Apoſtolicâ auctori-
tate in quocumque loco Sedi Apoſtolicæ mediatè,
vel immediatè ſubjecto, ad inſtantiam Communita-
tum, Caſtrorum, & Oppidorum pro extinctione
debitorum per euſdem Univerſitates contractorum,
vel contrahendorum, in futurum imponenda &c.

Contributiones ſiquidem imponendæ ad in-
ſtantiam Communitatum, nihil habent com- 18
mune cum oneribus cameralibus. Papa enim
iſta onera non imponit ad inſtantiam Commu-
nitatum, ſed juxta indigentias proprii Ærarii.
Præſertim quòd Papa locutus eſt etiam de Statu
mediato, ubi Papa non exigit nec indicit one-
ra cameralia. Quare non alius poteſt eſſe intel-
lectus iſtorum verborum, quàm quod Pontifex
voluerit Congregationes immunes eſſe à contri-
buendo in illis caſibus, in quibus ceteri Eccle- 19
ſiaſtici ad inſtantiam ipſarum Communitatum
gravari legitimè poſſunt, nempè ubi facultates
Laicorum non ſuppetunt, ad formam *Cap. non*
minus, & Cap. adverſus de Immunitate.

Nec ſubſiſtere paritèr videtur ratio, adeò á
Congregationibus magnificata, & exagerata,
ex obſervantia petita, ſcilicèt tàm extrajudi-
ciali, & negativa conſiſtente in eo, quod nun-
quam ab illis ſoluta fuerint onera cameralia,
quàm poſitiva, & judiciali reſultante ex pluribus
actibus, nempè Epiſtolis, Sententiis, ac Reſo-
lutionibus relatis earum *Summario à numer.* 18.
ad num. 33.

Nam præmiſſo, quod obſervantia præſcripti-
va, etiamſi concludenter probata foret, tamen
nihil Congregationibus ſuffragaretur ob Conſti- 20
tutiones revocatorias exemptionum, præſertim
noviſſimas, quæ vim adimunt quibuſcumque
conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; re-
ſpondemus, neque in hoc caſu Congregationi-
bus ſuffragari obſervantiam, ut interpretati-
vam, ex eo quod obſervantia eſt varia, & dif- 21
formis, cum multi actus in contrarium à Com-
munitatibus producantur, ex infra recenſendis.

Habemus ſiquidem in facto. quod ſan. mem.
Urbanus VIII. per Chirographum editum ſub
die 29. Maii 1630., impoſuit onus unius Julii
pro molitura ſingulorum rubrorum frumenti,
eximendo ab hoc onere illas omnes Perſonas,
quæ privilegiis à Pontificibus Prædeceſſoribus,
titulo oneroſo obtentis, munitæ erant, *Summa-*
rio Communitatum num. 8.; Undè, ſi Congre-
gationes Monaſticæ vi ſuorum Privilegiorum
immunes fuiſſent ab oneribus cameralibus, ab
hoc onere prorsùs immunes fuiſſent, & nihilo- 22
minùs illud adinſtar ceterorum Eccleſiaſtico-
rum perſolverunt, donec attentâ oblatione ſcu-
torum

Digitized by Google

torum 100000. Pontifici facta liberatæ fuerunt, ut conſtat ex ſecundo Chirographo dato *Summario n.9*. Ex cujus Chirographi lectura fallax detegitur diſcurſus, qui fit à Defenſoribus Monaſteriorum ſuper Conſtitutione *Urbani VIII.*, data eorum *Summorio numer.* 18., ubi = *Monachi iſtarum Congregationum declarentur exempti à ſolutione iſtius julii Macinatus ex titulo verè, & realiter oneroſo* =, Quandoquidem titulus oneroſus procedit ex præfata ſolutione ſcut. 100000., in hanc cauſam præcisè facta, neutiquam verò ex Privilegiis *S. Pii*. Quod mirificè confirmatur reflectendo, quod in ſæpiùs memorato Inſtrumento tranſactionis initæ tempore *S. Pii V.*, exemptio tribuitur nedum Perſonis Monachorum, ſed etiam Colonis; In allegata autem Bulla *Urbani VIII., exemptio literaliter reſtringitur ad Monachos, & ad quantitatem frumenti, pro eorum uſu, & ſuſtentatione tantùm neceſſariam, excluſis Colonis* =; Quamobrem ex hoc evincitur, tam à Pontifice *Urbano VIII.*, quàm ab ipſiſmet Congregationibus, quæ nunquam de
23 hac aſſerta exemptione, ſignanter Colonorum, exceperunt, agnitum fuiſſe, Privilegia *S. Pii* ad talia onera non extendi.

Atque hic obiter aliam ponderationem ſubjungere juvat, nempè, quod, ſi onera cameralia in ſæpius memorata tranſactione comprehenſa forent, nedum Monachi, ſed eorum
24 quoque Coloni, Factores &c. ab iſtis oneribus liberi, & ſoluti eſſent, quod ſanè magnam exorbitantiam, & intolerabile gravamen Communitatum præſefert.

Progrediendo ad alios actus deſtructivos contrariæ obſervantiæ, invenimus, de annis 1625. 1642. & 1644. impoſitas fuiſſe diverſas Gabellas Salis, & ad has quoque Congregationes Monaſticas concurriſſe; hoc enim reſultat ex Chiro-
25 grapho Impoſitionis augmenti duorum Juliorum ſuper Macinatu factæ ab Alexandro VII., in quo nominatim comprehenduntur iſtæ Congregationes, ex eo quod antecedenter ſolvebant Gabellam Salis, quæ mediante hoc novo augmento ſuper Macinatu ſuppreſſa remanſit, *Summario Communitatum num.* 11.

Nec deſunt etiam Judicata favore Communitatum; de anno enim 1688. ad inſtantiam Communitatis Arimini Congregationes condemnatæ fuerunt ad ſolutionem ſubſidii triennalis, ut ex deciſione in *Ariminen. Exemptionis 5. Maii 1688. coram Card. Caprara*; Imò ex eadem deciſione conſtat, duodecim Congregationes ab anno 1502. uſque ad annum 1666. ſemper perſolviſſe hujuſmodi ſubſidium juxta concordias initas inter Clerum Secularem, & Regularem
26 cum dicta Communitate. Undè non verificatur generalis illa, & conſtans immunitas à ſolutione onerum cameralium, quâ Congregationes potitas ſeſe fuiſſe uſque ad hoc tempus dictitant.

Præterea eaſdem Congregationes condemnatas etiam fuiſſe ad ſolutionem Gabellæ *Foglietta*, conſtat ex Epiſtola Sacræ Congregationis, exhibita in *Summario Communitatum nu.* 12.

Quare non verificatur favore Congregationum illa conſtans uniformis & invariata perpetuò obſervantia, quæ requireretur, ut tot, tàmque gravibus rationibus ſupra tactis, contrarium intellectum Conſtitutionum *S. Pii*, & ceterorum Pontificum ſuadentibus, præponderare poſſet.

Irrelevans quoque videtur argumentum petitum ex Conſtitutione *Sixti V.*, in qua impoſitum fuit ſubſidium pro ſuſtentatione Triremium, ubi duodecim Congregationes expreſsè eximuntur = *eo quod* (ſunt verba Conſtitutionis relata in *Summario* Congregationum *num.* 32.) *cum Camera Apoſtolica tempore fel. record. Pii Papæ V. Prædeceſſoris noſtri de ſubſidio ordinario concordarunt* =.

Advertendum quippè eſt, Papam in eundem finem duplex impoſuiſſe ſubſidium, unum ſcutorum 78000., quod per omnes Populos Status temporalis Eccleſiaſtici perſolvi, voluit, alterum verò peculiare 12000. ſcutorum ab omnibus Eccleſiaſticis Secularibus, & Regularibus Status Eccleſiaſtici mediati, & immediati perſolvendum. Cum igitur ſubſidium hujuſmodi ſeparatum fuerit ab alio, impoſito pro Laicis, & indictum fuerit dumtaxat Eccleſiaſticis, nempe ſuper fructibus, reditibus, proventibus, diſtributionibus, ceteriſque emolumentis Eccleſiarum, De- 27
cimæ potiùs ſpeciem præſefert, quàm oneris cameralis. Onera enim cameralia per modum unius imponuntur tàm Laicis, quàm Eccleſiaſticis, & ab utriſque promiſcue ſolvuntur; mirum propterea non eſt, *Sixtum V.* voluiſſe, Congregationes Monaſticas huic oneri eſſe ſubjectas, tamquam exemptas vigore tranſactionum initarum tempore *S. Pii* ab oneribus iſtiuſmodi naturæ, illis videlicet, quæ propriè 28
dumtaxat, ſunt Eccleſiaſticorum, quibus nomen potius Decimæ, quàm Oneris cameralis congruit.

Hanc præter generalem exemptionem, quam Congregationes Monaſticæ prætendunt ab oneribus cameralibus in vim dd. Privilegiorum, prætendunt, ſe in omnem caſum peculiari exemptione gaudere pro ſubſidio triennali, eò quod *à Paulo III.* ſubſidium ſcutorum 300000. redactum fuit ad ſcuta 240000., & pro exactione reſidui 60000. ſcutorum impoſita fuit Decima Clero Seculari Italiæ, & quarta pars fructuum Congregationibus Monaſticis. Unde, cum dictæ Congregationes adhuc perſolvant dictam portionem ſubſidii, inquiunt, ſe non teneri ad concurrendum ad aliam partem, quæ Communitatibus remanſit ſolvenda.

Sed fallax videtur iſte Congregationum diſcurſus, nam, poſtquam Pontifex ſubſidium dictæ partis fructuum Congregationibus indixerat, turſus aliam Conſtitutionem edidit, in qua declaravit, quod, attentâ Subditorum ſuorum impotentiâ ad præſtandum ſubſidium ſcutorum 300000., ad illud contribuere debent etiam Clerici, & Religioſi pro honeſta portione. Undè, cum ſub generali appellatione Religioſorum veniant pariter iſtæ Congregationes Monaſticæ, hinc eædem quoque tenentur ad hujuſmodi

di onus ad inſtar ceterorum Eccleſiaſticorum.
Non adverſante, quod iniquum videatur,
Congregationes iſtas duplici onere gravari vo-
luiſſe, nam etiam *S. Pius* ultra ſex Decimas,
29 quibus præfatas Congregationes unà cum ceteris
Regularibus gravavit, contemporaneè illas reag-
gravavit ſubſidio ſcutorum 400000. aureorum;
Cum igitur S. Sedis neceſſitates, & anguſtiæ
ita ferrent, non eſt mirum, etiam *à Paulo III.*
iſtas Congregationes ſuppoſitas fuiſſe oneri ſub-
ſidii, communi cum ceteris Eccleſiaſticis,
quamvis antecedenter ſuppoſitæ fuiſſent oneri
particularis ſubſidii, ut ſupra.

ARGUMENTUM.

Cum ageretur de nova ſtatuenda praxi, a Sacra Immunitatis Congregatione ſervanda quoad probationes delicti excepti in ſaluberrima Conſtitutione S. M. Gregorii XIV., aliorumque delictorum, in nova edenda Conſtitutione excipiendorum, conſuluit Author, ut ne alia delicti excepti probatio exigi debeat, niſi illa reſultans ex indiciis ſufficientibus ad torturam, deſumptis, vel ex Proceſſibus informativis Curiæ Eccleſiaſticæ, vel illis etiam ante confugium Rei fabricatis a Curia Seculari.

DISSERTATIO IX.

1 Cardinalis de Luca *tùm privati, tùm publici Juris peritiſſimus.*

2 *De Eccleſiæ* immunitate *qui egerunt, Doctores, plerique non juſtitiæ zelo, ſed ambitione, vel æmulatione fuerunt ducti.*

Graviſſimaſque excitarunt contentiones, quibus aſſiduè pax, & concordia turbatur Eccleſiaſticæ, & Secularis Curiæ num. 4.

3 *Gregorianæ Conſtitutionis mens fuit claudendi ſinum Eccleſiæ facinoroſis hominibus.*

5 *Judicibus Eccleſiaſticis* in Can. Sed illud 17. diſtinct. 55. *improperatur, quod erga Delinquentes benigni videri volunt.*

6 *In immunitatis Eccleſiaſticæ Cauſis Ordinarium aliquem contra eam declarantem nunquam ſe vidiſſe, ait* Fraſſo de Reg. Patr. Indiar. tom. 1. cap. 36. num. 42.

7 *Leges ad ſaluberrimum publici boni finem ordinantur.*

Atque ex eo eſſentia Legis conſtituitur, ibid.

8 *Leges ita condendæ, interpretandæque ſunt, ut atrocia delicta puniantur; cum in hoc præcipuè ſita ſit publica incolumitas.*

9 *Lex eſt commune præceptum: Virorum prudentum conſultum: Delictorum, quæ ſponte, vel ignorantià contrahuntur, coercitio.*

10 *Publicæ utilitatis intereſt, ne crimina remaneant impunita.*

11 *Facilitas veniæ incentivum tribuit delinquendi.*

12 *Statuta ordinata ad publicam delictorum vindictam, inſtar Legis favorabilis, extenſivam interpretationem recipiunt.*

13 *Legum finis, & virtus eſt executio.*

14 *Et nulla utilitas ex illis reſultaret, ſi earum virtus in ſola litera conſiſteret.*

15 *In Cauſa capitis, & Judiciis criminalibus probationes, tametſi privilegiatæ, & per ſola indicia, admittuntur.*

16 *Hæc autem niſi admittantur etiam pro avellendis Delinquentibus è ſinu Eccleſiæ, facile illis erit leviuſculis præſumptionibus Leges eludere.*

17 *Ex mente Bullæ Gregorianæ, juxta nonnullos, duplex eſt diſtinguenda extractionis ſpecies; altera quæ fit pro Reo adducendo ad carceres cuſtodiæ cauſà; altera, quæ fit per veram traditionem Rei Curiæ Seculari.*

18 *In primo caſu menti Bullæ ſatisfit levioribus probationibus.*

19 *In ſecundo probandum eſt, verè delictum fuiſſe commiſſum,* & n. 22.

20 *Pro extractione Rei ab Eccleſia, ipſoque tradendo Curiæ Seculari non ſufficiunt indicia reſultantia ex proceſſu informativo Curiæ Eccleſiaſticæ.*

21 *Tametſi eadem ſatis ſint ad illum ſubjiciendum torturæ; Sed opus eſt concludentiſſimà probatione qualitatis illius, ut putà* aſſaſſinii, *aut* proditorii, *cujus generis eſt etiam* appenſamentum, ibid.

Sententia hæc veriſimilis eſt, n. 25., *ratio*, ibid.

22 *Agrorum depopulationis, homicidii, & mutilationis in Eccleſia, aliorumque ſimilium delictorum probatio per Teſtes comparari poteſt.*

23 *Non ita tamen aſſaſſinii, atque homicidii proditorii.*

24 *Probatio delictorum hujuſmodi, quod ex propria Rei confeſſione fiat, impoſſibile redditur.*

26 *In delictis ſuàpte naturà occultis, conjecturatæ, & præſumptivæ probationes ſufficiunt.*

27 *Idque civili, ac Pontificio etiam Jure diſponitur,* & n. 30. 31., & 119.

28 *Ad probandum aſſaſſinium ſatis ſunt probabilia damtaxat argumenta.*

29 *Contra eos, qui in odium litis, Collitigantes offendunt, ſat eſt eorum delicti probatio per indicia, & præſumptiones.*

32 *Gregoriana Conſtitutio ad mentem Juris intelligenda, interpretandaque eſt.*

33 *Gregoriana Conſtitutio ſi pro extractione Reorum ab Eccleſia, eorumque traditione Judici laico, in delictis occultis directas, plenaſque probationes requireret, Lex lata dici poſſet de re penè impoſſibili, ratio* ibid., & n. 62.

34 *In ejuſdem Conſtitutionis terminis Doctores tradiderunt ſufficere præſumptiones, & indicia.*

35 *Alii tamen efflagitarunt probationes per indicia verè indubitata.*

Alii per ſola indicia ſufficientia ad torturam, deſumpta ex proceſſu informativo Curiæ Eccleſiaſticæ num. 44., & 52.; *amplia ut* num. 45.

Qua

Quæ Sententia tutò recipi poſſe videtur, etiam quando agitur de Proceſſu Curiæ Secularis, ſed confecto antequàm Delinquens, ad Eccleſiam confugerit, d. num. 45., & 46. ratio num.47., & 48.

Rejicitur prima illa Sententia n.37. & ſeqq.

36 Indubitatio indicii ad rem moralem deſumi non debet ex neceſſitate objecti, ſed intellectus.

38 In delictorum probatione non ita facile eſt determinare, quænam, & qualia indicia indubitata dici queant,

39 In delictis occultis vix, ac ne vix quidem inveniri poſſunt indicia moralis certitudinis.

40 Indicia indubitata ſufficiunt ad Reum definitivè condemnandum.

41 Convictus per indicia indubitata, non appellat perindè ac ſi convictus eſſet per Teſtes.

Adeo ut in delictis atrocibus occultis a Supremis Judicibus pœnâ ordinariâ plecti queat, ibid.

Ab aliis verò Judicibus pœnâ ſaltem extraordinariâ, ibid.

42 Jura noſtra contenta ſunt levioribus probationibus qualitatis tribuentis juriſdictionem; ſatiſque eſt, quod illa ſemiplenè probetur.

43 Hæcque eſt communis, & hodierna Tribunalium praxis.

47 Proceſſus a Judice laico confectus ante confugium Rei ad Eccleſiam, vacat ſuſpicione, diminutæ Juriſdictionis Eccleſiaſticæ.

49 Sceleſtos puniri eſt pietatis genus.

50 In Judiciis criminalibus ad probationem delicti ſatis ſunt indicia, & præſumptiones.

Eòque magis in Judiciis civilibus, num.51.

51 Cauſa immunitatis Eccleſiaſticæ licèt occaſionaliter ſit a crimine, nihilominùs civilis dicenda eſt.

52 In Cauſa competentiæ, vel incompetentiæ juriſdictionis ſemiplena probatio ſufficit, & num.54.

53 Hujuſmodi Cauſæ appellantur quodammodo præambulæ ad Judicium de crimine.

55 Clericus ut ad Judicem Eccleſiaſticum remitti debeat, ſufficit, quod de clericatu conſtet ex ſola quaſi poſſeſſione, probata per unicum Teſtem, vel reſultante ex inceſſu in habitu, & tonſura, aut ex fama, quod pro Clerico communiter reputatus fuerit.

56 Gregoriana Bulla rigoroſas non requirit probationes delicti, ab ipſa excepti, & occultiſsimi.

57 Qualitas delicti, excluſiva Immunitatis Eccleſiaſticæ, de Jure communi ſolis probatur indiciis, & præſumptionibus.

58 Conſtitutio Gregorii XIV. nihil diſponit contrà, vel præter antiquas regulas, ſed ab eiſdem paſsivam interpretationem recipit, & num.63., & n.74.

59 Eadem Conſtitutio ab immunitate Eccleſiæ excluſit publicos latrones, alioſque etiam atrocium delictorum Reos, & num.60.

64 Gregoriana Conſtitutio Judici Eccleſiaſtico delegavit ſolummodo facultatem cognoſcendi de qualitate delictorum, in ipſa exceptorum.

65 Diſpoſuitque, ut Judici Seculari tradat Reos, qui Judicio ſuo ea commiſiſſe videbuntur.

66 Per quæ verba Epiſcopo præſervata videtur poteſtas quocumque modo, ac via cognoſcendi de qualitate delicti, & n. 67.

67 Verba = judicio ſuo=, &=videbuntur= important arbitrium boni viri, nullamque taxativè regulam præſcribunt.

68 Gregoriana Conſtitutio mandans, criminum exceptorum Reos non tradi Curiæ Seculari niſi cognito priùs per Epiſcopum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint, dici nequit, his verbis, requiſiviſſe plenas, directas, ac indubitatas probationes, ratio ibid. & num. ſeqq. ac præſertim n. 72.

69 Superfluitas in Lege admitti non poteſt, minùs verò contrarietas, & inſtantanea voluntatis correctio.

70 Præſertim quando agitur de illa inducenda in una, eademque diſpoſitione.

71 Clauſulam = judicio ſuo =, in Gregoriana Conſtitutione, referendam eſſe ad extractionem ab Eccleſia, faciendam ſimplicis cuſtodiæ cauſſâ, aliam verò clauſulam = niſi cognito prius &c. intelligendam eſſe de vera Rei traditione Curiæ Seculari, nulla recta ratione probari poteſt.

72 Lex quam peculiare aliquid vult, & diſponit, id exprimit; ſi autem non exprimit, noluiſſe dicitur.

73 Clauſula illa = niſi cognito priùs &c. =, in Gregoriana Conſtitutione, intelligenda eſt de probatione illa, quam ſubjecta materia exigit, & admittit.

Non autem de plenis, ac directis probationibus, num.75.

74 Per Gregorianam Conſtitutionem Jus commune correctum non fuit.

Clauſula = conſtito = admittit probationes, quæ congruunt ſubjectæ materiæ; poteſtque referri ad extrajudicialem cognitionem, num.76.

76 Filiatio reſpectu Patris, nonniſi præſumptivis probationibus probari poteſt.

77 Clauſulæ = cognito = ſatisfit probationibus per præſumptiones, & indicia.

78 Probatio per præſumptiones, & indicia in criminibus occultis, & probatu difficillimis pro vera, & plena probatione habetur.

79 Verba Legis ſunt in vero, & proprio ſignificatu intelligenda.

80 Dictio = verè = adeo expreſsiva eſt veritatis, ut fictionem omnem excludat.

Gregoriana Conſtitutio præcipiens, Reos non tradi Curiæ Seculari, niſi cognito prius per Epiſcopum, an ipſi verè delicta &c. commiſerint, voluiſſe videtur, ut tradendus, verè ſit latro, aut homicida proditorius, vel aſſaſsinus, ibid., ſed vid. num.84., & 85.

81 Reus præſumptivè tantùm eſt, qui per indicia ſolummodo ad torturam ſufficientia, uti Reus, inquiſitus eſt.

82 Cum de Reo agitur definitivè condemnando proba-

Digitized by Google

probatio per ſola indicia, & præſumptiones non ſufficit.

83 At ſecus, cum res eſt de Juriſdictionis competentia, vel non.

85 Aliqua ſunt indicia in genere ſuo talia, ut ſint apta ad plenè perſuadendum, licèt non ad plenè probandum.

86 Plena ſuaſio directam, aut phiſicam probationem non requirit, ſed certitudinem dumtaxat moralem.

87 Moralis certitudinis plures ſunt gradus, ſummus nempe, medius, infimus.

88 Judiciales probationes licèt plenæ, rarò tamen inducunt ſummam moralem certitudinem, ſed vel mediam, vel infimam.

89 In Cauſis competentiæ, vel non juriſdictionis, pro habenda morali certitudine qualitatis delicti ſatis ſunt indicia ſufficientia ad torturam.

90 Tortura eſt pars pœnæ delicti, & quidem corporis ſummopere afflictivæ.

91 Atque irretractabile præjudicium infert.

92 Ideoque irrogari nequit, niſi indicia urgentia, claraque concurrant.

93 Indicia ſufficientia ad torturam ſatis etiam ſunt ad præbendam Judici moralem certitudinem.

94 Probatio illa legitima reputatur, quæ Judicem ad fidem, & juſtam credulitatem adducit.

95 Unde Jus prodit, indè interpretationem quoque procedere conſentaneum eſt.

96 Interpretatio melior, quàm ex facto Summorum Pontificum ſucceſſorum, ſumi nequit, & num.107. & 108.

97 Sacrarum Congregationum Reſcripta dicuntur oracula Summi Pontificis edita ejus nomine pro ipſius mente declaranda.

98 Reorum traditionem Curiæ Seculari pro ſola extrajudiciali cognitione, proque conſcientiæ Epiſcopi informatione fieri poſſe, ſtatuit S. M. Clemens VIII.

99 Similique ſervatà formà, reſcripſit Paulus V. Nuntio Regni Neapolis.

101 Idemque conceſſit Urbanus VIII. Neapolitano Archiepiſcopo.

301 Sacra Immunitatis Congregatio ad probationem qualitatis delicti, in Gregoriana Conſtitutione excepti, admiſit probationes ſummarias, & extrajudiciales illoſque etiam reſultantes ex Proceſſibus, ante confugium Rei ad Eccleſiam, fabricatis in Curiis laicalibus.

102 Exempla adſeruntur, quibus conſtat, ſimiliter id fuiſſe obſervatum in Regno Neapolitano.

103 Idem deliberaſſe oſtenditur particularis Congregatio a S. M. Clemente X. deputata.

104 Reſcripta Summorum Pontificum edita in caſibus particularibus, vim generalis Legis obtinere nequeunt.

105 Reſcripta præſeferentia ſpeciem aliquam diſpenſationis a Lege hanc potiùs confirmant.

106 In conflictu reſolutionum Sacrarum Congregationum prævalere debent illæ, quæ magis conformes ſunt menti Legis, de cujus interpretatione agitur.

108 Pro Lege habetur quod Princeps epiſtolà, aut Reſcripto ſuo declarat.

Legemque facit Sententia ab eo lata in certa Cauſa, ibid.

Etiamſi Epiſtola, Reſcriptum, aut Sententia inſerta minimè reperiatur in corpore Juris, ibid.

109 Lex una, eademque ſemper eſt, unàque voce loquitur.

110 Regula tamen a Lege tradita, non ferrea eſt, & inflexibilis ſed plumbea, & flexibilis juxta facti circumſtantias.

111 Favor immunitatis, utpote habens rationem majoris boni, præferendus eſt publicæ vindictæ.

112 Eccleſiæ immunitas colenda, ſummoque ſtudio cuſtodienda eſt.

Eadem tamen læſa dici nequit, ſi pro neceſſitate corrigendorum vitiorum, vel imminuatur, vel potius immutetur, n. 115.

113 Delinquentes, priſcis Eccleſiæ temporibus, tametſi atrociſſimorum delictorum Rei, Eccleſiæ immunitate fruebantur.

114 Tamen, ita exigente publicà utilitate, opus fuit aliqua ex parte, & aliquibus in caſibus Eccleſiæ immunitati derogare.

116 Summus Pontifex poteſt condere omnes eas Leges, quas ad finem ſupernaturalem expedire cenſuerit.

117 Et poteſt a communi immunitatis regula aliqua delicta excipere.

Et ſic præſcribere hunc, vel illum modum ſervandum circa cognitionem delictorum exceptorum, ibid.

118 Summus Pontifex poteſt, recedendo a communi regula, declarare, quod ad probationem qualitatis delicti, ab immunitate excepti, in caſibus difficilis probationis, ſufficiant ſemiplenæ probationes, ex indiciis deſumptæ.

120 Crimen famoſi libelli ſolà præſumptà cognitione probatur.

Et unius dumtaxat Teſtis dicto, ibid.

121 Supremi Principis arbitrium in probationum qualitate decernenda reſtrictum non eſſe, ſed vel ob publicam utilitatem, vel enormitatem delicti, aliamve juſtam cauſam poſſe illas ampliare, & privilegiare, pra regula ſtatuè poteſt.

122 Directa, & concludens delicti probatio nequit haberi, niſi per Teſtes, aut Rei confeſſionem.

123 Judex Eccleſiaſticus nequit confeſſionem delicti per torturam a Reo extorquere.

124 Ad probationem qualitatis delicti, ab immunitate excepti, non requiritur, ut ad defenſiones Reus admittatur.

Quænam autem praxis in hoc ſtatui debeat, oſtenditur, num.126.

125 Societas humana perverſitate hominum perempta.

Du-

Digitized by Google

D u b i u m

Præſuppoſitâ praxi Sacræ Congregationis Immunitatis, an ſit conſulendum Sanctitati ſuæ pro variatione hujus praxis. Et quatenus affirmativè, quomodo ſit facienda variatio?

EA tandem illuxit, omnium votis exoptata dies, qua, perditiſſimis Hominibus exarmatis præſidio Eccleſiaſticæ Immunitatis, cunctis paretur ſecuritas: Reipublicæ reſtituatur pacis tranquillitas turbata atrociſſimorum delictorum frequentiâ: compeſcatur temeritas, licentiaque peccandi in Divinæ Majeſtatis offenſam, & animarum exitium: & demum concilietur concordia inter Eccleſiaſticas, & Seculares Curias, ſæpe numero labefactata, quia earum altera rigidiori ſtudio reſpiciens ad puplicam vindictam enormium criminum, graviter lædebat Immunitatem illam, quam altera, veluti ex Divina inſtitutione Domui Dei impartitam, Reiſque etiam indultam, ac ſuæ tutelæ commiſſam, integram ſervare, ſarctamque tectam facere impenſiùs ſatagebat. Id autem ſummum, diuque, ſed fruſtrà deſideratum bonum conſequemur ſub auſpiciis, ac peculiari beneficio Sanctiſſimi Domini Noſtri feliciter regnantis, qui crediti ſibi Gregis ſaluti, jugi, indefeſſoque labore advigilans, perficiet opus à pluribus ſuis Prædeceſſoribus, nullo tamen exitu, ſæpius tentatum: nova enim, quam ſancire conſtituit Lege, ſilentio obrutis ſubtilioribus quæſtionibus, quibus tùm veteres, tum neoterici Scriptores interceſſerunt ſaluberrimæ Conſtitutioni editæ à Sanctę memorię Gregorio XIV. inter ejus impreſſas in ordine la 7., illam nedum extenſurum, ſperamus, ad novas gravium delictorum ſpecies, ſed, ut optimi quique deprecantur, juſtum præſcripturum fore modum, quo, retento Eccleſiæ decore, atque dignitate, Populorum incolumitati conſulatur.

Quoniam verò Sacræ iſti Congregationi, tantæ rei tractandæ præpoſitæ, viſum eſt, ut ego (contrariis quidem partibus demandatis D. Advocato Pauperum) tamquam Fiſci Advocatus, quod attinet ad modum procedendi in probatione Delictorum, quæ in Gregoriana Conſtitutione jam excepta, quæque in nova Conſtitutione excipienda erunt, pro mei ingenii tenuitate demonſtrare debeam, aliam ſtatuendam eſſe praxim, quà tùm antiqua, tùm nova Conſtitutio executioni demandari facilè queat: Injunctum mihi munus obiturus, ab Eminentiſſimis Patribus reverenter veniam expoſco, ſi quid in hac mea diſſertatione liberiùs effabor; non enim meis, ſed eorum loquar verbis, & ſententiis Scriptorum, qui conqueruntur, ſceleſtiſſimos homines, non ex Sacrorum Canonum mente, aut Pontificiarum Conſtitutionum cenſura, ſed ex mala, ac laxiori illarum interpretatione, colore immunitatis, frequenter conſequi enormium delictorum impunitatem: quas ſanè conqueſtiones, quia aſſiduæ ſunt, nimiſque familiares, inuiſſe non pigebit, ut Eminentiſſimi Patres, eò libentius opportuno, efficacique aliquandò remedio eas ſedare, aut comprimere deliberent.

Dolendum ſanè, vehementerque dolendum, inquiunt, quod, ut quotidiano uſu edocemur, memorata Gregorii Conſtitutio, optimo licèt edita conſilio, maximo tamen cum Chriſtianæ Reipublicæ detrimento, fruſtrata, ac penè irrita facta fuerit, quippè, ut benè obſervavit eximius ille noſtri ævi Juriſconſultus *clar. mem. Card. de Luca*, ob diuturnam in Foro noſtro exercitationem, ſupremorumque munerum adminiſtrationem, tum privati, tùm publici Juris peritiſſimus, ùt de eo loquitur *Rota poſt Antonell. de Jur. & onerib. Clericor. deciſ. 46. num. 38.*, ut, inquam, bene ille obſervavit *in Miſcell. diſc. 2. num. 2.* ſubtilitate Doctorum, *vel ad ingenii oſtentationem, vel ad æmulationem, ſeu veriùs ad adulationem, propriamque ambitionem ita benè merendi, atque gradus ad dignitates aſſequendi, potiùs quam pro veritatis, ac juſtitiæ zelo pleraque exorbitantia hinc inde aſſumuntur, unde propterea potius reſultant præjudicia illiuſmet poteſtatis, quam hujuſmodi factionarii ſcriptores indiſcretè tueri ſtudent* = eo res perducta fuit quoad probationes qualitatis delicti, ob quam juxtà cenſuram Gregorianæ Conſtitutionis declarandum eſſet, Reum decidiſſe beneficio Immunitatis, ut efflagitando plenas, concludentes, & luce, penè dixerim, meridiana clariores illius probationes, loco claudendi ſinum Eccleſiæ facinoroſis Hominibus, ut iidem (qualis verè fuerat 3
mens, propoſitumque d. Conſtitutionis) relicti ſub poteſtate ſecularium Judicum, luerent pœnas atrocium delictorum, quæ patraverant: ſemen fuerint graviſſimarum contentionum, quibus Eccleſiaſticæ, ac ſecularis Curiæ pax, 5
& concordia toto fere Chriſtiano Orbe aſſiduè turbatur, perſepè dictarum diſcordiarum ſemine grandeſcente culpâ Judicum Eccleſiaſticorum, Cauſas haſce tractantium non publici boni zelo, ſed vel, ut eiſdem improperatur in *Canon. Sed illud 17. diſtinct. 45. erga delinquentes benigni videri volunt, & verentes peccantium linguas nè fortè malè de eis loquantur, Sacerdotalis ſecuritatis immemores, nolunt complere, quod ſcriptum eſt: peccantem coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant*, vel tenaci animo tuendi illam, quam potiùs ſua agendi ratione lædunt, Juriſdictionem, neſarios, ac Reipublicæ pernicio- 6
ſos Homines publicæ ſubtrahunt vindictæ; adeo ut, audacter ſanè, & inverecundè loquendo, dixerit *Fraſſo* de *Reg. Patronat. Indiar. tom. 1. cap. 36. ſub num. 42. vidiſti nè unquam in Immuni-* 5
tatis Eccleſiaſticæ Cauſis Ordinarium aliquem contrà eam declaraſſe, etiamſi ſit caſus de expreſſis in Bulla Gregoriana? Sanè ego fateor, me nunquam vidiſſe contrà Immunitatem pronunciatum = & ante eum dixerat *Bovadill. politic. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 109.*

Ut igitur, tàm vetus Conſtitutio, quàm illa, quæ de novo condenda eſt, conſequatur ſaluberrimum publici boni finem, ad quem ordinantur Leges omnes, quippè ait *Romanus Ora-*

Orator lib.2. de legibus = *Leges ad ſalutem ci-
vium, civitatumque incolumitatem, vitamque
omnium quietam, & beatam conditas eſſe* = &
lib.1. de Inventione = *ea virtute, & ſapientia majo-
res noſtri fuerunt, ut in legibus ſcribendis nihil
ſibi niſi ſalutem, atque utilitatem Reipublicæ
proponerent* = ex qua publici boni ratione eſ-
ſentiam Legis conſtitui docuit *Divu. Tom. 1. 2.
quæſt.90. artic.2. in corpor.*, *& ſæpius alibi*, *Sot.
de juſtit. part.1. quæſt.1. art.2.*, *Suarez. de Legib.
lib.1. cap.7. pag.23. lit. C.*, *Salas eodem tract.
quæſt.95. tract.14. diſputat.6. ſect.2. pag.99.*,
Bonaccin. pariter de legib. diſp.1. quæſt.1. punct.1.,
Baldel. Theolog. moral. tom.1. lib.5. diſp.1., *Capon.
contr. forenſ.15. num.32.* Propterea eædem itâ
8 condendæ, interpretandæque erunt, ut atrocia
delicta puniantur, & nequiſſimi Homines publi-
cæ vindictæ ſubjiciantur; in hoc enim præcipuè
publicam incolumitatem ſitam eſſe, edocemur
à *Demoſthene* in Oratione contrà *Ariſtogito-
nem*, dicente = *Res duæ ſunt, propter quas omnes
feruntur Leges: tum ut ne quiſquam injuſtè aliquid
agat: tum ut iis, qui Jus violarunt punitis, alii
meliores reddantur* = ex quo *Demoſthenis* loco, ut
obſervat *Cujac. in lib. 1. definition. Papiniani
tom.1. oper. poſthum. fol. mihi 621. lit. A.* deſum-
pta eſt definitio Legis ab illo evulgata in *leg.1. ff. de
Legibus* dicente = *Lex eſt commune præceptum: Viro-
rum prudentum conſultum, delictorum, quæ ſponte,
9 vel ignorantia contrahuntur, coercitio* = & lucu-
lenter explicatur ab *Iſidoro lib.20. Etymologiar.
relat. in Canon.1. diſtinct. 4.* his verbis = *factæ ſunt
autem Leges, ut earum metu humana coerceatur
audacia, tutaque ſit inter improbos innocentia:
Et in ipſis improbis formidato ſupplicio refrænetur
nocendi facultas* = *in proœm. Decretal. Grego-
rii IX. verſ. ideoque, ubi Gloſſ. in verb. lex.* ac
admonemur etiam pluribus aliis tum civilis, tum
Canonici Juris locis, ſic enim reſpondit *Julia-
nus in leg. ita vulneratus 51.* verbis illis = *Cum
neque impunita maleficia eſſe oporteat* = *ff. ad leg.
Aquil.*, *leg. ſi à Reo 70. §. final. ff. de fidejuſſ.*,
& quidem ex mox tradita ratione, quæ datur
etiam *in leg. Si operis 14. Cod. de pœnis*, videli-
10 cèt = *quod non remitti pœnam facilè publicè in-
terſit, ne ad maleficia temerè quiſquam proſiliat* =
melius *Innocentius III. in cap. Ut famæ tuæ 35.*,
ibi = *& publicæ utilitatis interſit ne crimina rema-
neant impunita, & per impunitatis audaciam
fiant, qui nequam fuerant, nequiores, de Sentent.
excommun.*, *ex Divo* enim *Ambroſio Canon. eſt
injuſta 33. in fin. cauſ.23. quæſt.4. facilitas veniæ
11 incentivum tribuit delinquendi*, quam ſenten-
tiam repetit idem *Innocentius III. in cap. Ut Cle-
ricorum 13. de vit., & honeſt. Clericor.*, ut enim
ait *Divus Chriſoſtomus Sermon. de Abſalone* =
*ſcelera dum non reſecantur, increſcunt, & in au-
gmentum facinorum reſilitur, quoties ſecura im-
punitate peccatur* = *Quotus enim quiſque inveni-
tur, qui impunitate promiſſa, abſtinere poſſit inju-
ria?* *Cicero lib.3. de Offic.*

Quamobrem rectè Doctores, & Tribunalia
reſpicientia ſummam hanc publicæ utilitatis ra-
tionem, cenſuerunt, Leges, Conſtitutiones, at-
que Statuta ordinata ad publicam delictorum 12
vindictam, inſtar Legis favorabilis extenſivâ
interpretatione intelligenda eſſe, ex doctrina
*Bartoli in leg. quemadmodum n. 4. Cod. de Agri-
col. & cenſit.*, dicentis, quod, quando agitur
de punitione delicti, dicitur agi de favore pu-
blico, quia publicè intereſt illa puniri, *Rocc. de
Curte in repetit. Cap. final. col.47. verſ. ſecundus
caſus fol. 16.*, *Roman. conſ. 234. in fin.*, *Cephal.
conſ.138. numer.47. & ſeqq.*, *Honded. conſil. 95.
num.19. lib.1.*, *Marſil. in practic. crimin. §. Ag-
gredior num.58.*, *Villagut. in tract. de extenſione
Legum rubr. de extenſione Legis correctoriæ, &
pœnalis ſimul num.90.*, *Vivu. commun. opinion.
opin. 269.*, *Boſs. tract. var. tit. de pœnis nu.12.*,
*Sarmient. ſelectar. interpret. lib.2. cap. 12. nu.5.
verſ. nec ſupradictis, & n.6.*, *Farinac. fragment.
crimin. part.1. cap. extenſio n.100. fol. mihi 187.*,
Raudenſ. de Analog. cap.34. numer.128., *Caſar.
Specul. peregrin. quæſt. quæſt. 8. nu.18. & ſeqq.*,
*Rota in una Melevitana Parochialis 10. Decem-
bris 1681. §. E' contra verò coram Rondinino.*

At verò, ſi fuſiori forte ſermone, quàm res
poſtulet, demonſtravi, publicam utilitatem
expoſcere, nè delicta remaneant impunita, ſi,
ut illam aſſequamur, expedit novam edere
Conſtitutionem, quâ extendendo Gregorianam,
alii ſtatuantur caſus, in quibus enormium faci-
norum Rei priventur immunitate, cujus bene-
ficio ſæpiſſimè è pœna elapſos fuiſſe, univerſa
collacrymatur Reſpublica, removenda propterea
quoque erunt impedimenta illa, quæ, ut hacte-
nus obſtiterunt executioni Conſtitutionis Grego-
rianæ, ità etiam facilè irritam facient illam,
quæ de novo condenda eſt. Nè igitur fruſtra
condatur Lex, quam ſubtilioribus interpreta-
tionibus illicò circumſcribendam fore prævide- 13
mus, niſi quocumque diſiecto obice, plana pa-
retur via, quà illa, per executionem, ad finem
ſuum aſſequendum pervenire queat; nam ut
benè ait *Reverendiſſimus Zaulus in obſervat. ad
proœm. Statut. Favent. num.9.*, ibi = *Cum Le-
gum finis, & virtus conſiſtat in executione, ſinè
qua omnis Lex umbra eſt ſine ſubſtantia, & idea
ſine corpore; nam nulla utilitas exindè reſultaret,
ſi virtus earum in ſola litera conſiſteret*, = *Ku- 14
rick de Jur. marit. Hanſeatico tit.15. artic. 1.*,
*Abaſuerus Fritſchius in ejus ſylog. varior. tract.
cap.16. num.1. cum duob. ſeqq.*, *Giurb. ad Con-
ſuetud.*, *Meſſanen. in proœm. num.4.*, *del Bene
de Immunit. cap. 10. dubitat. 15. ſect.1. num. 9.*,
*Reverendiſſimus Petra ad Conſtit. Apoſtolic. to.4.
ad Conſtit.7. Benedicti XII. nu.1. fol. mihi 191.*;
Indè ſequitur, quod, ſi impedimenta hæc attu-
lit mala Gregorianæ Conſtitutionis intelligen-
tia, atque interpretatio reſpectu probationum
qualitatis hujus generis delictorum, indè, in-
quam, ſequitur, quod attinet ad modum pro-
bandi eam ſceleris malitiam, & atrocitatem,
ob quam Delinquens avellendus ſit è ſinu Eccle-
ſiæ, ſtatuendum eſſe, quod ſufficiant probatio-
nes, tametſi privilegiatæ, & per ſola indicia 15
comparatæ, quæ à Jure noſtro, præſertim in
Cauſa capitis, & Judiciis criminalibus admit-
tuntur,

Digitized by Google

tuntur, nè alioquin tenaciùs inhærendo praxi, quæ hactenùs tàm quoad modum, quam quoad qualitatem dd. probationum ſervata ſupponitur (quam tamen praxim non ſubſiſtere ſuo loco demonſtrabo, & patet ex ſuperius dictis) ſceleſtis hominibus liberum relinquatur diffugium illud, quo ſe publicæ vindictæ ſubripere conſueverunt; Ut enim benè in ſimili admonet *Carpzon. in practic. criminal. quæſt. 1. num. 42.*, facile ipſis erit cenſuram novæ Legis eludere *leviuſculis quibuſdam præſumptionibus hinc indè congeſtis ope, & auxilio Advocatorum.*

Verùm antequam id demonſtrare aggrediar,
16 ſtatuenda prius erit vera hujus quæſtionis hypotheſis; deindè verò operæ pretium me facturum reor, ſi eâ brevitate, quâ fas erit, referam præcipuas ſententias, quæ in illius tractatione à Doctoribus traditæ reperiuntur: illis enim benè perpenſis facilius deindè erit præſcribere praxim, quâ in hujuſmodi Cauſis procedendum ſit.

Rem ordiendo à prima, cenſent aliqui, ex
17 mente Bullæ Gregorianæ diſtinguendam eſſe duplicem extractionis ſpeciem, Altera eſt, quæ fit ab Eccleſia pro Reo adducendo ad carceres Eccleſiaſticos cuſtodiæ dumtaxat cauſâ, nè videlicet medio tempore, quo ſuper delicto excepto formatur Proceſſus, fugâ ipſe elabens, fruſtret Judices, publicamque eludat vindictam. Altera verò extractio ab Eccleſia eſt illa, quæ fit per veram traditionem Rei Curiæ ſeculari, poſtquam nempè ab Epiſcopo plene cognitum fuerit, quod ille commiſerit crimen aliquod ex eis, quæ ob ſuam gravitatem, & malitiam Eccleſiaſticâ immunitate gaudere minimè valent.

De primo ex dictis caſibus agi dicitur in *Bulla Gregoriana §. 3. verſ. ſed univerſis*, juncto *§. 4.*, & hoc ſanè caſu licèt, ut admonet *Gambacurta de Immunitat. lib. 6. cap. 4. numer. 2.*, oporteat, Epiſcopos cautos eſſe, ne requiſiti à Curiis ſecularibus, extrahi permittant Reos, niſi patraverint aliquod eorum criminum, quibus Immuni-
18 tas non competit; nihilominùs, quia hoc caſu præjudicium tàm Eccleſiæ, quàm Extracti leve eſt, eo quòd ſolummodò agatur de cuſtodia Rei, donec per Epiſcopum confectus fuerit Proceſſus ſuper qualitate criminis excepti, qui ſanè actus cum de facili retractari poſſit, quippè non probatâ, vel excluſâ qualitate extollente delictum, ſtatim ille reſtituitur Eccleſiæ; propterea hoc caſu Bullæ ſatis ſit levioribus probationibus, ex quibus Judex Eccleſiaſticus juſtâ credulitate ſuadere ſibi queat; Extrahendum commiſiſſe aliquod ex delictis exceptis, ut ſequendo *Gambacurtam* loco citato, tradit *Sperell. deciſ. 104. num. 22. & ſeqq.*, & huc pertinere autumant verba illa *Judicio ſuo commiſiſſe videbuntur*, quibus Conſtitutio utitur *d. §. 3.*

De alio verò caſu, veræ nimirum, & realis traditionis Rei poſt d. qualitatis probationem,
19 Bullæ Conditor diſpoſuiſſe dicitur *§. 5.*; quia verò tunc agitur de actu irretractabili, & irreparabili præjudicio, tum Eccleſiæ, tum etiam Rei, eo namque privato beneficio Immunitatis Eccleſia læditur, juſtâ proinde ratione Summus Pontifex validiores expoſcens probationes, ad illam deveniri poſſe prohibuit = *niſi cognita priùs per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè delicta ſuperiùs expreſſa commiſerint* = hodierna itaque indago cum vertatur in hac ſecunda hypotheſi, Doctores, factioſum penè dixerim in modum inter ſe ſciſſi, in contrarias abjerunt ſententias.

Prima eſt eorum, qui cenſuerunt, quod ad privandum Reum Eccleſiaſticâ immunitate, il- 20
lumque tradendum Judici laico, ob aliquod ex delictis exceptis in Gregoriana Conſtitutione, non ſufficiant indicia reſultantia ex Proceſſu informativo Curiæ Eccleſiaſticæ, tametſi eadem ſatis ſint ad illum ſubjiciendum Torturæ, ſed oporteat per directas probationes concludentiſſimè probare qualitatem illam (ut puta *Aſſaſſinii*, aut *Proditorii*, cujus generis eſt etiam *appenſamentum*), ob quam homicidium ad gravioris delicti atrocitatem extollatur, dicta namque Conſtitutio non admittere dicitur privilegiarias probationes receptas in *Cap. pro humani de homicid. in 6.*, ut docuerunt *Fermoſin. in cap. cum non ab homine 10. de Judic. quæſt. 30.*, *Sanchez. conſil. moral. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dubitat. 11.*, *Vermigliol. conſ. 97. num. 1. & ſeqq.*, *& num. 15.*, *conſ. 99. num. 1.*, *& conſ. 159. num. 43.*, *Farinac. conſ. 76. num. 3. & ſeqq. lib. 1.*, *& tres Romanæ Curiæ Advocati apud eundem conſ. 168. num. 8. & ſeqq.*, *& per tot. lib. 2.*, *idem Farinac. de Immunitat. numer. 374.*, *Novar. ad d. Bullam Gregorianam numer. 88.*, *Mar. Ital. de Immunit. lib. 1. cap. 6. §. 1. nu. 8. & ſeqq.*, *ac eodem tractat. Ambroſin. cap. 11. numer. 4.*, *& del Bene part. 2. cap. 16. dubitat. 42. ſect. 1. nu. 3.*, *Caſtropal. oper. moral. par. 2. tract. 11. diſput. unic. punct. 13. n. 8.*, *Dian. reſol. moral. part. 4. tract. 1. reſol. 112.*, *Bonaccin. tom. 2. tit. de Cenſur. diſput. 2. quæſt. 8. punct. 16. §. 12. num. 8.*, *Barboſ. de Jur. Eccleſ. univerſ. lib. 2. cap. 3. num. 168.*, *Bellett. diſquiſit. Clerical. §. 4. num. 50.*, *Maraut. reſponſ. 36. n. 8. part. 2.*, *Joan. Milazz. aſſert. legal. 7. num. 6. & ſeq.*, *Ciarlin. contr. lib. 1. cap. 10. n. 61. & ſeqq.*, *& cap. 151. num. 11.*, *Pignatell. conſult. canon. tom. 1. conſult. 127. nu. 17.*, *& tom. 3. conſult. 37. num. 1.*, *& tom. 9. conſult. 22. num. 85. & ſeqq.*, *Antonell. de regimin. Eccleſ. lib. 1. cap. 9. §. 4. n. 109.*, *Bonden. collect. legal. tom. 1. collect. 40. num. 70.*, *Epiſcop. Baruſius reſol. 97. per tot.*, *& reſol. 142. num. 15. & ſeqq.*, *Ricc. in prax. reſol. 450. num. 3.*, *Caſtill. deciſ. 156. num. 8.*, *Sperel. deciſ. 101. num. 17. cum plurib. ſeqq.*, & demum plenè rem examinans *bon. mem Canonic. Raynald. ad Bannimentæ general. Bonon. tom. 1. cap. 7. §. 1. ex num. 61. & plurib. ſeqq.*, nec deſunt plures Sacræ Congregationis Immunitatis Reſolutiones, quæ rejectis indiciis, & præſumptionibus, aliiſque hujus generis probationibus, perfectas videlicet, & concludentes expoſcunt, ut apud *Ricc. in ſynops. in una Brugnaten. verb. conſignatio num. 1.*, *in una Theanen. verb. declaratio num. 2.*, *& in Theatina verb. probatio num. 4.*

Fortè magis, quàm numerus, & gravitas tot Doctorum, urgere dici poſſent rationes, qui-

bus hæc opinio confirmari valeret ; Verum eas
nec referre , nec impugnare aggrediar : non
quidem referam, quia eædem ex aliis antiquiori-
bus plene reaſſumuntur à *bon. mem. Canonic.*
Raynaldo loco ſuperiùs citato, & luculentius
more ſuo illas exornabit D. meus Advocatus
Pauperum : Ut etiam eaſdem ſingillatim refel-
lere omittam, tum quia plenè , ac cumulatè id
præſtitit *Graſſet. de nec. proditor. §.31.* per tot,
aliique , quos pro contraria ſententia ſuo loco
afferam : tum etiam quia moleſtius id eſſet,
quàm negotii futurum ſit illam , veluti a funda-
mentis, convellere. Nam , ſi juxta mox tradi-
tam Doctorum opinionem , ut Judex Eccleſia-
ſticus conſignare valeat Curiæ ſeculari Reum in-
quiſitum de crimine excepto , oporteret , quod
21 de illo conſtaret per probationes directas , atque
omninò neceſſarias , ad præſcriptum *Leg. ſciant*
cuncti Cod. de probation. , ſaluberrima Conſtitu-
tio lata dicenda eſſet de re penè impoſſibili ; Li-
22 cèt enim plura ex delictis in illa exceptis proba-
ri poſſint per Teſtes , atque claras probationes,
qualia , ut notavit *Ciarlin. d. cap. 10. num. 87.* ,
ſunt Agrorum Depopulationes , Homicidia , &
Mutilationes in Eccleſia , aliaque his ſimilia,
quæ tamen rariora ſunt ; nihilominus quædam
23 alia , & quidem frequentiſſima, *Aſſaſſinium vi-*
delicèt , homicidium proditorium , & quale etiam
èſt *homicidium appenſatum* , tamquam occultiſ-
ſima , ejus generis ſunt , ut directis , & conclu-
dentibus probationibus , comparatis per Teſtes,
probari minimè queant , *Vigell. in Dialectic.*
Jur. pag. 528. , *Monticell. in prax. crimin. re-*
gul. 10. num. 33. , & latius alibi , ut etiam reſpe-
ctu talium Delictorum redditur impoſſibilis il-
24 la alia probatio , quæ habetur ex propria confeſ-
ſione , & quæ omnium probationum præcipua
dicitur , ut per *Textum cap. Veſtra de cohabita-*
tione Clericorum. & mulierum , tradiderunt *Fa-*
rinac. conſ. 129. num. 1. , *& conſ. 132. numer. 3.* ,
aliique paſſim ; Ecquis enim ex Confugis ad
Eccleſiam , adeò fatuus erit , ut ſciens , ſe à Ju-
dice Eccleſiaſtico ſubjici minime poſſe Torturæ,
ſponte coram eo fateri velit delictum illud , il-
lamque ejuſdem qualitatem , ob quam privatus
beneficio Eccleſiaſticæ Immunitatis ſcit, ſe ſubji-
ciendum pœnæ capitali ? ut ratiocinatur *Graſſet.*
de nec. proditor. §. 29. num. 49. & ſeqq.
Quamobrem Juremeritoque ſententiam
25 hanc inveriſimilem dixit *Anton. de Poſſentibus*
ſingular. cent. 2. ſingular. 143. num. 2. Si enim in
hiſce criminibus occultis deeſt probatio per Te-
ſtes , & Judex Eccleſiaſticus prohibetur aſſequi,
per Torturam, propriam Rei confeſſionem , cre-
dibile non videtur , quod ſapientiſſimus Ponti-
fex in ſolemni ſua Conſtitutione , ab Immuni-
tate excludere voluerit Delicta quædam , quo-
rum cognitio , ſi penderet ab hujuſcemodi rigo-
roſis probationibus , vix unquam locus fieret
ſimilium Delinquentium extractioni ab Eccleſia;
ad quam quidem rem referre non pigebit verba
Caroli Baſcapæi Alumni *S. Caroli* , atque Epi-
ſcopi Novarienſis, qui in ſuo *Commentario ſu-*
per Cap. inter alia de Immunitat. ſic loquutus
fuit = *hoc videtur poſſe affirmari , quod , ſi plenam*
probationem requirimus , hoc eſt , ut Reus con-
feſſus ſit , vel aliorum teſtimonio convictus , pau-
ciſſimos trademus Judicibus laicis . Quod cum
Romæ dixiſſem Farinaccio , nihil reſpondit , niſi
ſimilia ferè verba illis = quod ſcripſi ſcripſi = cujus
loci meminit etiam *Cirin. in nexu rer. Eccleſ.*
Juriſdict. de Immunit. Eccleſ. cap. 7. ſect. 3. ſub
num. 23. fol. mihi 664. = ; Quamobrem , ut benè
ait *Graſſet. d. §. 29. num. 57.* , pariter referens
præfati Epiſcopi verba = *nonnè brevior via erat ,*
ut eadem crimina nullatenùs exciperentur à bene-
ficio Immunitatis , quam ut exciperentur quidem,
ſed talibus appendicibus , quæ vix unquam tra-
dendis foro ſeculari ab Eccleſiaſtico Judice Reis
locum relinquerent = .
Quod ſi inveriſimile prorsùs eſt , ſpectatâ
mente Conditoris Bullæ , magis aberrat à Juris 26
cenſura , juxta quam in criminibus illis , quæ
ſuàpte naturâ occulta ſunt , ideoque eorum re-
ſpectu difficile eſt afferre directas , ac claras pro-
bationes , conjecturatæ , & præſumptivæ pro
plena recipiuntur probatione, ut diſponitur tum
Civili Jure in *leg. non omnes 5. §. à barbaris* , ibi 27
= *ſed hoc licèt liquidò conſtare non poſſit , argu-*
mentis tamen cognoſcendum, eſt ff. de re militar. ,
tum etiam Pontificio , quod delicta , quæ ob eo-
rum arcanam naturam directè , & plene proba-
ri nequeunt , ſatis eſt , quod illorum authores
probabilibus dumtaxat convincantur argumen-
tis ; Ita enim de *Aſſaſſinio , excepto in d. Con-*
ſtitutione , ab Innocentio IV. ſancitum fuit in
Concilio Lugdunenſi , ut in *Cap. pro humani de*
homicid. in 6. , adeò enim atrocis delicti Rei , 28
ut ipſo facto incurriſſe dicantur graviſſimas pœ-
nas , adverſus illos conſtitutas , ſufficit , quod
probabilibus dumtaxat argumentis de eo con-
ſtet , ibi = *& poſtquam probabilibus conſtiterit ar-*
gumentis , aliquem ſcelus tàm execrabile commi-
ſiſſe , nullatenùs alia excommunicationis , vel
depoſitionis , ſeu diffidationis adversùs eum ſen-
tentia requiratur = quod ſanè Decretum Grego-
rianâ Conſtitutione innovatum minime fuiſſe,
benè obſervarunt *Gambacurta de Immunitat. lib.*
5. cap. 7. num. 8. & ſeqq. , *Graſſet. de nec. prodi-*
tor. §. 8. nu. 103. & ſeqq., *Peguer. deciſ. 54. n. 7.*,
aliique inferius allegandi pro tertia ſententia .
Facilè id confirmari poſſet exemplis deſum-
ptis ex Pontificiis etiam Conſtitutionibus , at ſat
erit afferre illud unum deſumptum ex Conſtitu-
tione XI. Alexandri VI. , qui cupiens gravium 29
pœnarum terrore coercere immanitatem eo-
rum , qui in odium litis Collitigantes offende-
bant , ut iidem obnoxii fierent pœnis , ab ipſo in
dicta ſua Conſtitutione ſancitis , non requiſivit
plenas tanti delicti probationes , ſed , ut nota-
vit *Scortia ad d. Conſtitut. Epitom. 49. theorem.*
134. fol. mihi 194. & ſeq. ſententiâ , & verbis,
excerptis ex d. Decreto Innocentii IV. , conſti-
tuit , quod *poſtquam probabilibus conſtiterit ar-*
gumentis, aliquem ſcelus tam execrabile commiſiſſe
nullatenùs alia excommunicationis , & anathema-
tis , amiſſionis , depoſitionis , ſeu diffidationis , &
Banni hujuſmodi adversùs eum ſententia requira-
tur = ;

Digitized by Google

tur = ; quamobrem jure meritòque Doctores in
hac tractatione cenſuerunt, quod, quoties agi-
tur de delictis, & factis occultis, & propterea
30 difficilis probationis, indicia præſumptiones,
& probabilia argumenta ſufficere reputentur pro
habenda legitima probatione, Hond. conſ. 87. n. 2.,
& conſ. 88. nu. 1. lib. 2., Bertazzol. conſ. 82. n. 22.
lib. 1., & conſ. 105. num. 9., & conſ. 273. num. 7.
& ſeq. lib. 2., Venturin. conſ. 44. num. 1. & 2.,
dicens, id in Jure certum eſſe, Vulpel. reſponſ.
39. num. 3., Giurba conſ. 43. numer. 22., Horat.
Perſim in Semicentur. conſilior. crimin. conſil. 3.
num. 7., ubi ſe non reſtringit ad violentas pro-
bationes, & inter conſil. criminal. collect. per
Zilett. conſ. 24. num. 4. & 5., conſ. 25. nu. 5., con-
ſil. 26. num. 17., Bargal. de dol. lib. 4. cap. 8. n. 30.
& 34., Ripa in tract. de nocturn. tempor. cap. 16.
num. 16., Royaſ. ſingular. 112. numer. 9., & ſin-
gul. 164. numer. 7., dicens eſſe regulam Juris,
Vivu. comm. opin. opin. 439. num. 26., Gail. pra-
ctic. obſervat. lib. 2. obſerv. 149. num. 9., exem-
plum aſſerens in delictis, quæ obſcurâ nocte,
vel in multitudine patrantur, ideoque probabi-
liter ignorantur, Moron. in tract. de Fide, Tre-
gua, & Pace quæſt. 54. nu. 6., Maſcard. de pro-
bation. concl. 1152. numer. 3., Farinac. quæſt. 2.
num. 12., Merend. contr. Jur. lib. 5. cap. 39. n. 11.
& ſeqq., Caren. in tract. de Sanct. Inquiſition.
part. 2. tit. 13. num. 30., Laurent. de Portel. re-
ſponſ. moral. tom. 2. cap. 109. §. Quia verò, Pelli-
zar. in manual. regular. tom. 2. tract. 9. cap. 4. nu.
264., Spatar. in aurea methodo corrigend. regu-
lar. tract. 8. num. 7., Umbert. Locatus in Judi-
cial. Inquiſitor. verb. probatio num. 3., Jo. Boni-
fac. de furt. §. 2. eſt num. 18., & §. 11. Invito Do-
mino num. 22., Leoncill. deciſ. 84. num. 7., Tre-
viſan. lib. 2. deciſ. deciſ. 46. num. 2., Mutu deciſ.
ſicul. 1. num. 18., Magon. deciſ. Florent. 123. n. 6.,
Oſaſch. deciſ. 72. num. 1., Hieronym. à Laurent.
deciſ. Avenionen. 20. num. 16., ita quidem ut
hujuſmodi probatio per conjecturas in quibuſ-
31 dam caſibus à Lege pro veritate habeatur, ut di-
cunt Anania in cap. tuæ fraternitati 3. numer. 1.
de Cleric. Peregrin., Hippolit. de Marſil. in pra-
ctic. crimin. verb. principium num. 14. et ſeq.

Recte igitur Doctores agnoſcentes, Grego-
32 rianam Conſtitutionem intelligendam eſſe ad
mentem Juris, ab eoque recipere debere paſſi-
vam interpretationem, cenſuerunt, quod, ſi
eadem in illa Delictorum ſpecie, de quibus ob
33 ſuam naturalem clandeſtinitatem, per directas,
& plenas probationes conſtare nequit, ejuſce-
modi probationes requireret, Lex lata dicenda
eſſet de re penè impoſſibili, vel quæ nonniſi in
raris caſibus locum ſibi vindicare poſſet, quos
Lex non reſpicit, ut benè ad hanc rem obſervat
Graſſet. de nec. proditor. §. 39. num. 59. et ſeqq.,
idcircò communiter tradiderunt, ſicut in aliis
Cauſis, ſic etiam in terminis d. Conſtitutionis
34 ſufficere indicia, & præſumptiones; Verum-
tamen concordes non fuerunt in determinanda
illorum ſpecie, & qualitate; alii enim efflа-
gitarunt indicia indubitata, & luce clariora (
quæ noſtri dicunt ultra Torturam) morali qua-
dam certitudine adeò animum, mentemque 35
Judicis inclinantia ad ità credendum, ut ejus
intellectus in contrariam ſententiam trahi ne-
queat, ut enim benè explicat Graſſet. d. §. 39.
num. 217. & ſeq. - Indubitatio Indicii ad rem mo-
ralem deſumi non debet ex neceſſitate objecti ad ſic 36
ſe habendum, prout apprehenditur, ſed ex ne-
ceſſitate intellectus ita debentis apprehendere,
quia regulariter, & communiter inter homines
ſic ſe habet ipſum objectum, cum quo tamen ſtat,
ut aliquando quamvis rariſſimè, aliter ſe habeat,
Et ex hac poſſibilitate rariſſimæ difformitatis obje-
cti ab eo, quod apprehenditur, non reſultat, quod
inditium indubitatum, & violenta præſumptio
demereatur titulum indubitatæ, & liquidiſſimæ
Juris probationis, quia ſecundùm moralem, &
prudentem æſtimationem cenſentur talia =, &
prius ita cenſuerunt Farinac. conſ. 99. numer. 29.
& 30., & in terminis Gregorianæ Conſtitutio-
nis Ciarlin. d. cap. 10. nu. 55. & ſeqq., & nu. 89.
& cap. 12. n. 16. & ſeq., & per tot., & cap. 151.
num. 12., Dian. oper. coordin. part. 6. tract. 1. re-
ſol. 31. ad fin., Sperell. deciſ. 101. num. 39., &
alii.

Verùm hæc quoque ſententia, æquè ac prima,
penè impoſſibilem, vel ſaltem difficillimam 37
redderet Gregorianæ Conſtitutionis executio-
nem; quia nemo non videt, hac in re, in qua
plurimùm valet religio Judicantis, & ut nota-
vit Graſſet. d. §. 29. num. 202., ideoque non ita
facilè eſt determinare, quænam, & qualia in-
dicia dici queant indubitata, nemo, inquam, non 38
videt, in quantas incertitudinis tricas, animique
fluctuationes conjicerentur Judices, qui ſemper
trepidantes, dubitanteſque, an per indicia verè
indubitata conſtare dici queat de qualitate de-
licti, excludente Immunitatem, ſe abſtinerent
à decernenda Rei traditione Curiæ ſeculari:
rurſus, quod ſane magis urget, in delictis oc-
cultis, & quæ, nonniſi prævia ſecreta machi-
natione, & conſilio, ſolius Delinquentis animo 39
retento, patrantur, vix, ac ne vix quidem in-
veniri poſſunt indicia illa, quæ morali certitu-
dine rem Iudici demonſtrando, ejus mentem
cogant ad ita credendum. Et denique cum ta-
lia indicia ſufficiant ad Reum definitivè conde-
mnandum, ut in d. Cap. primo de homicid. in 6. & 40
diſponitur etiam in leg. final. Cod. de probation.,
& leg. 2., qua Imperatores Conſtantius, & Con-
ſtans ſanxerunt, ne quis argumentis convictus &c.
audiatur appellans, Cod. quor. appellation. non re-
cipiunt., & in Auth. Si quis eo Cod. ad Leg. Ju-
liam de Adulter., Graſſet. de nec. proditor. §. 29.
num. 200. & ſeqq., ubi, quod convictus per indi-
cia indubitata non appellat, perindè ac ſi convi-
ctus eſſet per Teſtes, adeo quidem, ut, quoties
agitur de delictis atrocibus occultis, & difficilis
probationis, a ſupremis Judicibus pæna ordinaria 41
plecti, ut tradit Carena de offic. Sanct. Inquiſi-
tion. p. 2. tit. 12. de Sortilegiis §. 32. num 260., ab
aliis verò Judicibus pænæ ſaltem extraordinariæ
ſubjici queat, Bartol. in leg. militer num. 5. verſ.
aut Indicia Cod. de quæſtion., Brun. de Indic. &
Tortur. part. 1. quæſt. 4. num. 1., Farinac. quæſt. 86.

num.55. 58. & 65. & duob. ſeqq., cum aliis apud
Giurb. conſ.43. num.22., & num.23., Profectò
abſurdum eſſet, quod ad probandam qualitatem
delicti, qua, remoto impedimento Immunita-
tis, Judex ſecularis capax, & habilis reddatur
ad procedendum in ſimili Cauſa, requirantur
Indicia illa, quæ ſufficerent ad eundem conde-
42 mnandum: Jura namque noſtra contenta ſunt
levioribus probationibus, ut probata dici poſſit
ſola qualitas tribuens Iuriſdictionem, ſatiſque
eſt, quod illa ſemiplenè probetur, Abb. in
Cap. Si Clericus Laicum num.9., & ſeqq., ubi
etiam Felin. num.2., Ricc. in praxi reſol. 450.
num.3. verſ. cum de Jure, Portoles ad Molin.
de competent Juriſdict. quæſt.9.num.6., Guazzin.
ad defenſ. Reor. defenſ. prima cap.31.num.9.verſ.
ac etiam, Merlin Pignattel. contr. forenſ.centur.
prima cap.40. num.8., ubi, quod hæc ſit com-
43 munis, & hodierna praxis Tribunalium cum
aliis allegandis in §. Initium itaque; Non etiam
omittendo, quod, ſi, retentà mox traditâ ſen-
tentià requirente indicia indubitata, æquipollen-
tia quodammodo plenæ, ac perfectæ probationi,
quæ comparatur per Teſtes, aut Rei confeſſio-
nem, adhuc Gregoriana Conſtitutio facilè exe-
cutioni demandari poſſe noſceretur, agendum
modò non eſſet de alia invenienda via, ac praxi,
qua Sacra iſta Congregatio tollat illam, quæ
hactenus obtineri non potuit, delictorum impu-
nitatem.

Quamobrem rectiùs alii in hujuſmodi Cau-
44 ſis, non ſolùm ex præſcripto Juris, ſed ex men-
te etiam Gregorianæ Conſtitutionis cenſuerunt,
ut ſufficienter conſtitiſſe dicatur Judici Eccleſia-
ſtico de ejuſcemodi qualitate delicti excludente
immunitatem, illam ſatis probari poſſe per ſe-
miplenas probationes, videlicet per ſola Indicia
ſufficientia ad Torturam, deſumpta ex Proceſſu
informativo Curiæ Eccleſiaſticæ, hancque ſen-
tentiam, quam non improbabilem ait Graſſet-
tus de nece proditoria §.29. num.190. ex ſolidiſſi-
mis fundamentis tuentur Giurba conſ.50.num.10.
& ſeq., & conſ.70. num.23., & conſ.100. num.28.
& ſeqq., Gratian. diſcept.596. ex num.22., ibique
Carol. Anton. de Luc. num. 32. & ſeq., Farinacc.
in addit. ad conſ.168. lib.2., ubi retractat ſenten-
tiam, quam ipſe prius ſecutus fuerat conſ.76.
lib.1., idem conſ.212. num.19. lib.3., Peregrin.
de Immunitat. cap.3. num.6. & 8., Merlin. Pi-
gnatell. contr. forenſ. cent. prima cap.40. num.15.
ibique Scoppa num.7. cap.64. ex num.8., ubi pa-
riter Scoppa num.4. & ſeq., Bellug. in ſpecul.
Princip. rubr.11.§. Videndum ex num.10., Tapia
in Conſtit. Regn. Capitaneor. verb. perpetratis de
offic. Magiſtrat. Juſtit. lib.2., Maſtrill. de Indul-
to cap.29. num.22. ad fin., Guazzin. ad defenſ.
Reor. defenſ.1. cap.31. num.9., Gambacurta de
Immunit. lib.6. cap.15. num.5. & 6., Cutell. eo-
dem tract. lib.1. quæſt.38. num.6., & ſeqq., Can-
cer. variar. reſol. part.3. cap.10. num.125., ubi
ait, quod, licet alia ſententia verior videri poſ-
ſet; nihilominùs attentâ Hominum hodiernâ
ſummâ malitiâ, & frequentibus delictis, ut pu-
blico bono conſulatur, hæc ſententia videtur
tenenda, Anſald. de Juriſdict. part.2. tit. 11.
cap.16. num.6. & ſeq., Mich. Angel. Donat. de
Aſil. reſol. 188. num.2., Poſſeat. ſingular. Canon.
cent.2. ſingul. 143. num.2. & 3., Martin. contr.5.
num.7., & 8, ubi Rodoer. num.7., Matten. de
Regim. Regn. Valent. tom.2. cap.7. §.1. Sect.4.
num.166. & ſeqq., Creſp. de Valdaur. tom.2.
obſervat.82. num.20. & ſeqq., latè Cirin. in nexu
rer. Eccleſ. Juriſdict. de Immunit. cap.7. Sect.3.,
ubi poſtquam num.22. retulerat contrariam ſen-
tentiam, num.23. & ſeq. alteram, tamquam
veriorem, & publico bono utiliorem, amplecti-
tur, ad quam rem plura Judicata refert Portoles
ad Molin. de competent. Juriſdict. quæſt.9., Ca-
ſtil. deciſ. 156. num. 9., Gama deciſ.179., ubi
Diaz. de Mena, & deciſ.281., Cortiad. deciſ.21.
ex num.61., & præcisè num.75., Caldero dec.51.
num.17. dicens, hanc ſententiam ſequendam
eſſe, ut bono publico conſulatur, criminum-
que frequentia, & Hominum malitia vitetur,
Thoro in Compend. deciſ. verb. probatio, Sanfelic.
deciſ.137., Franceſ. in Paſtoral. regular. part.3.
Vot.1. num.9. & ſeq., Vot.6. num.3. & ſeqq., &
Vot.7. per tot., Baſilic. d.35. n.14.

Imò verò nè delicta remaneant impunita, &
nè decurſu temporis peremptis, ſublatiſque 45
probationibus, Delinquentes effugiant emeritas
pænas, Doctores agnoſcentes, celeriori via proce-
dendum eſſe, cenſuerunt proptcrea, nedum
ſufficere probationes ſemiplenas, reſultantes
ex Proceſſu informativo Curiæ Eccleſiaſticæ,
ſed Epiſcopum uti etiam poſſe Proceſſu Curiæ
Secularis, modò prudenter juſtoque judicio cen-
ſere queat, illum ſatis eſſe ad ſuam conſcien-
tiam informandam, ut tradiderunt duo anoni-
mi Conſulentes apud Dianam tom.9. de Immunit.
Eccleſ. tract.1. reſol. 125. num.19., & num.32.,
ubi reſpondetur contrariis rationibus, Bald. in
Summ. verò Eccleſia num.32., Lezzan. in Summ.
quæſt. regular. tom.2. verb. Immunitas num. 28.
fol.288., & utrumque refert, & ſequitur del
Bene de Immunit. tom.2. cap.16. dubit.43. Sect.1.
num.2., & prius dixerat tom.1. cap. 10. dubit.9.
num.5., Pignattell. conſult.128. num.13., Cortiad.
d. 21. num.14. & ſeqq., quæ Doctorum traditio
indiſtinctè accepta, licèt minùs vera cenſeri poſ-
ſit, nihilominus tamen tutò recipi poſſe videtur,
quando non agitur de Proceſſu poſt Delinquen- 46
tis confugium, ſed de Proceſſu, qui, Juris or-
dine ſervato, a Judice ſeculari confectus fuerit,
antequam Delinquens in Eccleſiam ſe receperit,
& ſic antequam de immunitate tractari incipe-
ret, & tùm Eccleſiæ, tùm Reo pro ſuo jure
tuendo actio quæſita eſſet; Primo namque caſu
Judex Eccleſiaſticus, illi præſtando fidem, gra-
vi periculo ſe exponeret, ob non levem ſuſpi-
cionem, qua perſtringitur talis Proceſſus, quaſi
à Judice ſeculari formatus in Cauſa propria, at- 47
que ad defenſionem ſuæ, diminutionem verò
Eccleſiaſticæ Juriſdictionis. At alitèr res ſe ha-
bet, quum agitur de Proceſſu confecto ante Rei
confugium, hic enim dicta ſuſpicione vacare
cenſetur, ut inter utrumque Proceſſum diſtin-
guendo docuerunt Farinac. de immunit. Eccleſ.
cap.22.

cap.22. num.375., *Paſqualig. in obſerv. ad Laurent. de Franch. controv. inter Epiſcop.*, *& regul. part.2. obſervat. ad quæſt.24. num.4.*, *Bonaccin. oper. moral. tom.2. diſput.3. quæſt.7. punct. 7. propoſit. 1. num.9.*, *idem Bonaccin. tom.3. diſput.2. punct.16. §.12. num.9.* & hunc *Bonaccinæ* locum refert, & ſequitur *Michael. Angel. Donat. de Aſylo reſol.187. num.10.*, *& ſeqq.*, *Ciſtropal. oper. moral. tom.2. diſp.unic. punct.11. num.9. tit. de rever. debit. loc. ſacr. fol. mihi 115.*, *Tancred. de obſerv. religion. tract. primo diſp.11. quæſt.2.*, *Pax Jordan. elucubr. diverſor. tom.2. lib.11. tit.3. num.300.*, *del Bene de immunit. tom.2. cap.16. dubit.43. ſect. prima num.7.*, *Cala de præemin. M. C. Vicar. cap.22. num.16. & ſeqq.*, *Conſulen. Anonim. apud Dian. de immunit. tractat. primo reſol.25. num.19.*, *& num.29.*, *Cortiad. deciſ.21. num.113. & ſeqq.*

Pluribus, & quidem validiſſimis rationibus Doctores iſti ſententiam hanc confirmant, ſed cum eadem ſit veluti ampliatio quædam ſeu appendix tertiæ ſententiæ, mox relatæ, ideoque eadem Juris determinatio de utraque capi queat, fuſius de ea agere omittam, ſatiſque erit innuiſ-
49 ſe, pluries id declaratum reperiri a Sacris Congregationibus, quarum Reſolutiones refert *Pignatell. dict. conſult. 128. num.14.*, *& 16.*, Quibus conſonant aliæ editæ in una Caſtri *Maris 18. Decemb. ann.1629.*, *& in altera Caputaquen. die 15. Menſis Julii anni 1636.*, & fuit ex mente San. mem. *Pauli V.*, ut apud *Barboſ. in Jus Eccleſ. univerſ. lib.2. cap.3. num.122.*, & Congregationis Particularis a San.mem. *Clemente X.* deputata, imò cenſent Doctores allegandi *§. Hujuſcemodi namque*, ſolemniùs id anteà declaratum fuiſſe Brevi, a San.mem. *Clemente VIII.* dato ad Archiepiſcopum Panormitanum *die 6. Februarii anni 1597.*, relato à *Jannenſe in prax. Cur. Archiepiſcopal. Neapolit.*, *ex qua Franceſ. de Vot.7. num. final.* autumavit, originem duxiſſe praxim, quod in hiſce Cauſis ſufficiant ſemiplenæ probationes, tametſi extrajudiciales ſint, & ſummariæ, nulliſque adhibitis, Juris ſolemnitatibus paratæ: Verùm cum de his, & præſertim de Brevi hoc Clementino acturi etiam ſimus *§. Et primò*, *& ſeqq.*, redeamus propterea ad rem noſtram, tertiam nempè poſteriorem ſententiam.

Quæ quidem, veluti tot gravium Doctorum auctoritate commendata, & non ſolùm Tribunalium Judicatis confirmata, ſed ipſius Sacræ Congregationis oraculis, ut infra demonſtrabitur, approbata, verior certè videri poſſet, Verùm muneris mihi injuncti ratio expoſcere non videtur, quod ex profeſſo, & directè examinem, quænam ex ſuperiùs relatis ſententiis, magis conformis ſit menti Gregorianæ Conſtitutionis, id enim ſeduliori ſtudio inquirendum eſſet eo quidem caſu, quo, immotà undequaque manente dicta Conſtitutione, ad ejus omninò normam in poſterum procedendum eſſet. At poſt decretam illius extenſionem ad novos caſus, cum hodie id unum deliberandum ſit, an nempè expediat novum ſtatuere modum, & praxim, qua ſceleſtiſſimi Homines immanium Delictorum Rei, faciliori, ac celeriori via ſubjiciantur pœnis, è quibus præſidio Immunitatis adeò facilè, adeoque frequenter elabuntur; idcircò ea mente retuli ſententias, a Doctoribus traditas, atque à Tribunalibus receptas, ut Eminentiſſimi Patres agnoſcant, quod, ſi retinenda eſſet prima ſententia efflagitans directas, & plenas probationes qualitatis delicti, excludentis immunitatem tùm vetus, tùm nova Conſtitutio irrita redderetur, quia præcluderetur via illas exequendi; ut etiam, ſi ſequeremur aliam ſententiam, expoſcentem certa, atque indubitata Indicia, quæ in delictis occultis difficillimum eſt reperire, in eaſdem ferè difficultates incurremus: Proptcrea, ſi *Pietatis genus eſt in illos diſtringere, qui ſe ſceleratis docentur actionibus* 49 *immiſcuiſſe*, *ex Caſſiodoro lib.2. epiſtol.14.*, & ut tollatur impunitas delictorum, nedum expedit, ſed neceſſe eſt novam ſtatuere procedendi methodum, eaque ſola ſupereſſe videtur, quæ traditur à Doctoribus relatis pro tertia ſententia, nè Eminentiſſimi Patres illam eligere cunctentur, id ſolum mihi demonſtrandum eſſe, reor, videlicet, quod eadem ſit conformis diſpoſitioni tùm Pontificii, tùm Cæſarei Juris, quod etiam non adverſetur Gregorianæ Conſtitutioni, quæ pro Lege hactenùs ſervata fuit, quodque denique, utpotè minimè lædens immunitatem, cum Eccleſiæ Dignitati, & decori non deroget eam ſequi debeamus, veluti unicam viam, quà perveniri queat ad optatiſſimum finem coercendi delicta illa, quæ in Divinę Majeſtatis offenſam, & Animarum periculum quotidie patrantur.

Initium itaque faciens à prima mox propoſiti aſſumpti parte, ſatis in *§. Quod ſi inveriſimile*, *& ſeq.*, *& §. Quamobrem rectiùs* probatum fuit, per ſola Indicia, & præſumptiones, à Lege approbatas, in hujuſmodi Judiciis procedi poſſe, illaſque juſtæ probationis metam attingere, id autem ſi procedit in quocumque Judicio etiam 50 criminali, potiori certè jure locum ſibi vindicabit in caſu noſtro, in quo ſpectata natura hujus Judicii, Cauſa immunitatis, quamvis occaſionaliter ſit a crimine, nihilominus civilis dicenda 51 eſt, ut poſt *Manriquez. quæſt. moral.*, *& Vicarial. part.1. quæſt.57. num.8.* pluribus argumentis probat *Graſſet. de nece proditoria §.8. num.66. & ſeqq.*, & priùs dixerat *num.53.*, & repetit *§.39. num.179.*, *num.195.* & alibi, eadem enim directè, & principaliter verſatur circa articulum de competentia Judicis, inquirendo ſcilicet, an Reus ad Eccleſiam confuga, propter qualitatem 52 delicti commiſſi, ſubſit nec nè juriſdictioni Judicis laici? Incidenter autem, ſecundariò, & per modum cauſæ reſpicit ipſum delictum, non quidem ad illud puniendum, ſed ad declarandam quoad ipſum competentiam, vel incompetentiam Iuriſdictionis; iſte autem articulus non plenas, & concludentes, ſed ſemiplenas dumtaxat expoſcit probationes, ut præter allegatos in *§. Quamobrem*, tradunt *Giurb. conſ.50. n.11.*, *Gambacurta de immunit. lib.6. cap.15. num.6.*, *qui*

*qui eap. ſequenti num.*4. ait, quod cauſa hæc ap-
53 pellatur *quodammodo præambula ante Judicium*
de crimine, & poſt eum ita dixit *Gruſſet. d.n.*66.,
*Cortiad. d. deciſ.*21. *num.*99. ibi = *quia probatio*
hujuſmodi ſummaria, & præambula, & præpa-
ratoria Judicii futuri, non autem deciſoria, ideo
ſemiplena probatio ſufficit = dum namque quæri-
tur de qualitate tribuente Iuriſdictionem, ſuffi-
54 cit, quod de illa appareat tantùm, & veluti
prima quidem facie conſtet, juxtà verba ſingularis
Textus in leg. final. §. Sed enim ſcimus Cod. de
appellat., & *in cap. Si Judex Laicus* 12. *de Sen-*
tent. excommunicat. in 6., quo diſponitur,
quod, licet Clericus docere debeat de qualitate
55 Clericatus, ut illius privilegiis frui valeat, nihilo-
minus, ut Iudex Laicus teneatur illum remitte-
re ad Iudicem Eccleſiaſticum, ſufficit, quod de
Clericatu conſtet ex ſola quaſi poſſeſſione, pro-
bata per unicum Teſtem, vel reſultante ex in-
ceſſu in habitu, & tonſura, aut ex fama, quod
pro Clerico communiter reputatus fuerit, & do-
cuerunt *Alexand. de Nevo conſ.*36. *num.*24., *&*
ſeq., *Covarr. practic. quæſt. cap.*33. *num.*34., *Fa-*
*rinac. quæſt.*8. *num.*36., *Bovadill. politicor. tom.*1.
*lib.*2. *cap.*18. *num.*105. ; At verò, ſi reſpectu Iu-
dicis Eccleſiaſtici, ex ſola quaſi poſſeſſione Cle-
ricatus ſufficienter probata dicitur qualitas, In-
quiſitum ſuæ ſubjiciens juriſdictioni, atque exi-
mens à poteſtate laica ita etiam qualitas tribuens
Iudici ſeculari Iuriſdictionem, ſufficiet, quod
apparenter tantùm, *& prima quidem facie* ſeſe
oſtendat, ut enim ait *Graſſet. de nece proditoria*
§.31. *num.*12., Bullæ Conditor *contentus eſt in*
56 *hac civili Cauſa probationibus non ita rigoroſis cir-*
ca commiſſionem delictorum exceptorum de ſe oc-
cultiſſimorum.

At cur in re non dubia argumentis utimur
non neceſſariis? Ipſi namque Doctores, qui pri-
mam, aut ſecundam ſequuntur ſententiam, cen-
ſuiſſe videntur, quod ad effectum probandi qua-
57 litatem delicti excluſivam immunitatis, inſpe-
ctà juris communis cenſurà, ſufficiant ſola Indi-
cia, & præſumptiones, dum reſpondendo con-
trariis auctoritatibus, ab eiſdem ſeſe expediunt,
dicendo, illos ſcripſiſſe ante Gregorianam Con-
ſtitutionem, & locutos fuiſſe juxtà diſpoſitio-
nem Iuris communis, ut legitur apud *Ciarlin.*
*cap.*10. *ſub num.*72. *verſ. deindè minùs obſtat*,
quem ex pluribus adductis pro prima ſententia
allegaſſe ſat eſt, ille enim, ut ſatisfaciat contra-
riis auctoritatibus, & præſertim deciſionibus *Ga-*
mæ, ita ait = *deindè minùs obſtat Gama dict. de-*
*ciſ.*179. *& deciſ.*281., *ex multis, & primò, quia*
ipſe pariter loquitur de tempore antequam edere-
tur dicta Bulla Gregoriana, & ſcribit ſecundùm
Jus commune, in quo non erat diſpoſitum, ut de-
beret verè conſtare de delicto, ut hic in noſtra
Bulla, quam reſponſionem deſumpſit ex illis
tribus *Romanæ Curiæ Advocatis in dict. conſ.*178.
*num.*14., *& ſeq. apud Farinacc. lib.*2.

Verùm enim vero, licèt ſententia hæc, juxta
juris communis regulas, verior videri poſſet,
nihilominùs, ſi reverâ Sanct. memor. Grego-
rius XIV. aliam ſtatuiſſet praxim, & formam,
in ſimilium Cauſarum cognitione à Iudicibus
Eccleſiaſticis ſervandam, majori ſanè circum-
ſpectione, magiſque accuratâ conſideratione
agendum videretur de inducenda reformatione
aliqua, aut innovatione, nunquam ſatis com-
mendatæ, tantàque maturitate ab eo edi-
tæ Conſtitutionis, propterea abſre non erit
demonſtrare, ab illa nihil diſpoſitum contra 58
vel præter antiquas regulas, ſed ab eiſdem
recipere pallivam interpretationem, quam
rectè, ac tutò ſequi valeamus. Facilè au-
tem primo ipſo oculorum conjectu id perſpici
poſſe videtur ex ſola natura dictæ Conſtitutionis,
ejuſque cauſa finali, & objectiva: ut enim ſa-
pientiſſimus illius Conditor profitetur in ejuſ-
dem proemio, agnoſcens, quod temporum ca-
lamitas (utor ejus ſententià, & verbis) & ni-
mia, quæ jam invaluerat, perverſorum homi-
num malitia id expoſcebat, ut aliquid etiam
ad terrorem Deliuqueotium, & ad coercenda
illorum facinora, ultrà id, quod priſca Majo-
rum diſciplina, & vetus Sacrorum Canonum
norma præſcripſerat in quibuſdam caſibus, con-
gruâ tamen moderatione adhibità, permitteren-
tur: idcircò ut bono pacis, & quieti publicæ pro-
videret, & ſublato confugio ad Eccleſiam, hor-
rore pænæ deterreret nequiſſimos homines, ab 59
immunitate Eccleſiæ nedum excluſit publicos
Latrones, à *Nicolao in Canon. ſicut antiquitus* 6.
*cauſ.*17. *quæſt.*4., *& Innocentio III. in Cap. In-*
ter alia 6. *de Immunit*: ea indignos jam decla-
ratos, quibus *Gregorius IX.* addiderat illos,
qui homicidia, & mutilationes membrorum in 60
ipſis Eccleſiis, vel earum Cæmeteriis commit-
tere non verentur, ut in *Cap. final. eodem tit.*,
Verùm præterea, nè alii, æquè atrocium delicto-
rum Rei, illorum impunitatem ab Eccleſiæ de-
fenſione amplius ſperare deinceps poſſent, reaſ-
ſumendo dd. caſus, a ſuis Prædeceſſoribus exce-
ptos, illis §.3. Conſtitutionis alios adjecit, inuti-
liter hic recenſendos, At verò, ſi inſpectâ ſub-
ſtantiâ d. Conſtitutionis, eadem ſuâpte naturâ
extenſiva cenſenda certè eſt, eò quod qualitatem
excluſivam Immunitatis extendat ad alia delicta, 61
ob quæ juxta priſcam Majorum diſciplinam, &
veterem Sacrorum Canonum normam Delin-
quentes è Gremio Eccleſiæ avellendi minimè
videbantur: quonam colore, aut qua juſta ra-
tione affirmari poterit, quod Summus Pontifex,
eam præſcribere voluerit formam, & praxim
probatiooum, qua recedendo à communibus re-
gulis ſanctiſſimæ Legis, ab ipſo conditæ, exe- 62
cutio impoſſibilis penè redderetur, ut pluries,
plurieſque dictum fuit, quod quidem multò
magis adverſaretur cauſæ finali, & objectivæ
ipſius Legis, conditæ, ut perverſi Homines de-
ſperatâ prorſus ſuorum Delictorum impunitate,
(quæ *ex Cicer. pro Milone* = *magna illecebra eſt*
ad peccandum, & à *S. Bernardo de conſideratio-*
*ne lib.*3. *cap.*11. appellatur = *Injuriæ ſoboles, in-*
ſolentiæ mater = *radix imprudentiæ, tranſgreſſio-*
num nutrix) = horrore pœnæ averterentur a faci-
noribus, quibus jus humanæ ſocietatis, & pu-
blica quies aſſiduè labefactabatur.

Quam-

Digitized by Google

Quamobrem, ut conſentaneum erat menti,
& ſui Conſtitutionis, nulla, quoad probatio-
nes, in eadem præſcripta legitur rigoroſior for-
63 ma, aut praxis, quæ repugnaret ſubjectæ mate-
riæ, aut eſſet contra, vel præter Jus commune,
ab ipſa minimè correctum, ut notavit *Cirin. d.
cap. 7. Sect. 3. num. 24. & alii ferè* omnes allegati
in *§. Imò verò*; Imò verò noſcens Summus Pon-
tifex, ad Iudicem Eccleſiaſticum non pertinere
definitivè Reum condemnare, illi ſolummodò
64 delegavit facultatem cognoſcendi de qualitate
delictorum, ab ipſo exceptorum; cum autem,
ut benè obſervat *Farinacc. quæſt. 37. num. 5. cir-
cà med.*, aliæ ſint probationes requiſitæ ad plenè
probandum, ut Reus definitivâ ſententiâ con-
demnari poſſit, aliæ verò, quæ in delictis, præ-
ſertim occultis, ſufficiunt ad plenè perſuadendum
Judici, certitudine nimirum quadam morali,
illum commiſiſſe aliquod delictum: tantum
abeſt, quod Conſtitutio requirat directas, &
plenas, aut illis æquipollentes probationes, ut
potius earumdem rigorem multùm relaxaſſe dici
poſſe videatur; etenim in *§. 3.* diſpoſuit, quod
65 Judex Eccleſiaſticus tradat, & conſignet Curiæ
Seculari Reum, *qui prædicta delicta* (excepta
videlicèt) *eorumve aliquod judicio ſuo commiſiſſe*
66 *videbuntur* = nam tùm verbum illud *judicio ſuo*,
tùm etiam illud aliud *videbuntur*, Epiſcopo
præſervaſſe, vel tribuiſſe videntur poteſtatem
cognoſcendi de qualitate delicti excepti, quo-
cumque modo, ac viâ, quâ, juxtà illius occultiſ-
ſimam naturam, veritatem aſſequi queat; ſimi-
lia enim verba important arbitrium boni viri,
67 nullam eidem taxativè præſcribentia regulam,
*Giurba conſ. 50. num. 11., Gratian. diſcept. forenſ.
cap. 596. num. 29., & ſeq., Merlin. Pignatel.
cent. 1. cap. 40. num. 12.*, latiſſimè *Graſſet. de
nec. prodit. d. §. 29. num. 63., & ſeqq., Cirin. d.
cap. 7. quæſt. 3. num. 24., Cortiad. deciſ. 21. n. 98.*
cumque eadem clara ſit, ut tradunt mox citati
Doctores, ambigi ſanè nequit, quin ſufficien-
ter determinent qualitatem, modum, & formam
probationum, quarum vigore Judex Eccleſia-
ſticus, cognito de qualitate, delictum extollente,
Reum Curiæ Seculari tradendum eſſe, declarare
valeat.

Quæ porrò probationum forma commiſſa
prudenti judicio Epiſcopi, limitata, aut refor-
mata dici nequit ſequenti *§. 5.* ejuſdem Bullæ,
quo loco Summus Pontifex præcipit, quod tales
68 Delinquentes Curiæ ſeculari nec conſignari, nec
tradi ullo pacto poſſint = *niſi cognito priùs per Epi-
ſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè crimi-
na, ſuperiùs expreſſa, commiſerint* = nam, ſi
his verbis requiſiviſſet plenas, directas, & in-
dubitatas probationes, nemo non videt, quod
clauſula hæc contraria eſſet primæ clauſulæ *Ju-
dicio ſuo*, quæ hunc rigorem non expoſcit, ſed
admittit ſemiplenas probationes, quales ſanè
in delictis occultis, & difficillimæ probationis
inveniri potuit, vel ſaltem hæc prior clauſula
ſuperflua redderetur, ut ratiocinatur *Graſſet.
d. §. 29. num. 63. & plurib. ſeqq.* At nec ſuper-
69 fluitas, minus verò contrarietas, & inſtantanea
correctio voluntatis in Lege admitti poteſt, ut
de prima apud *Campanil. in Diverſor. Jur. Ca-
non. rubr. 11. cap. 31. pag. 643. §. Quod autem
qualitas cum aliis apud Thabor. axiom. Jur. lib. 10.
cap. 13. axiom. 9., & axiom. 36.*, & de ſecunda
probatur per *Textum in leg. ubi repugnantia 188.
ff. de regul. Jur. cap. cum expediat. 29. de elect. in
6., idem Thabor. lib. 3. cap. 87. axiom. 4.* Præſer-
tim quando agitur de illa inducenda in una ea- 70
demque diſpoſitione, citatus *Author. eodem
lib. 3. cap. 97. axiom. 6. & ſeq.*, quod ſi fere odum
nunquam eſt, ut benè notavit *Graſſet. d. §. 29.
num. 67. verſ. quod autem*, multò magis in no-
ſtra hypotheſi aberrare dicendum erit à mente
ſapientiſſimi Legislatoris, qui compeſcere cu-
piens *nimiam, quæ jam invaluerat, perverſorum
hominum malitiam*, verbis illis = *Judicio ſuo com-
miſiſſe videbuntur* = cum jam innuiſſet modum
legalem, & facilem aſſequendi probationem
qualitatis delicti excepti in ſua Conſtitutione,
nullâ juſtâ ratione ſuaderi poteſt, quod deindè
ab illo reſiliens præſcripſerit praxim, penè impoſ-
ſibilem, vel qua difficillima certè redderetur
Legis, à ſe conditæ, executio.

Neque verò ſuperfluitas, & contrarietas iſta
evitari poteſt diſtinctione illâ extractionum alla-
tâ *§. De primo & ſeq.*, quod videlicet prior clau- 71
ſula *Judicio ſuo* referenda ſit ad extractionem
ab Eccleſia faciendam ſimplicis cuſtodiæ causâ,
& pro Reo aſſecurando in Carceribus Eccleſia-
ſticis; Altera verò Clauſula = *niſi cognito priùs,
an ipſi verè crimina ſuperiùs expreſſa commiſe-
rint* = intelligenda ſit de vera, & reali traditio-
ne Rei Curiæ Seculari, quaſi Summus Pontifex
hoc ſecundo caſu, tradendo aliam probationis
formam, plenas ac concludentes illas eſſe oporte-
re præceperit.

Nam, licèt admiſsâ veritate d. diſtinctionis,
(quam tamen ex *Graſſet. §. 29. num. 85. & ſeq.*
dicere poſſem intelligendam eſſe de forma, &
ſolemnitate adhibenda in extractionibus, non
autem de ſpecie probationum qualitatis delicti
excludentis immunitatem) facilè ab illa me ex-
pedire valerem, dicendo, ex eo, quod in pri-
mo illius membro ratione minoris præjudicii
ſufficiant leviores probationes, non propterea
ſequitur, quod in altero caſu Summus Pontifex
præſcripſerit modum, & formam probationum,
penè impoſſibilem, & certè repugnantem ſub-
jectæ materiæ, & naturæ delictorum, quæ ob
ſuam clandeſtinitatem, nonniſi per Iudicia, &
argumenta probari poſſunt: Nihilominus re-
ſpondetur, quod Interpretatio iſta fundata in d.
caſuum diſtinctione, non probatur à Doctoribus
plenâ manu congeſtis in *§. Quamobrem rectiùs*,
qui unanimi ſententiâ docent, quod Clauſula
illa *niſi cognito priùs &c.* per ſe ſpectata, nullam
expreſsè præſcribit certam formam, & praxim,
quâ juxtà ſecundum membrum mox relatæ di-
ſtinctionis, in caſu veræ, & realis traditionis
faciendæ Curiæ ſeculari, rejectis ſemiplenis pro-
bationibus, quæ recipi poſſe videntur juxta prio-
rem clauſulam *Judicio ſuo*, efflagitet plenas,
ac directas probationes, propterea que juſtâ in-
terpre-

terpretatione ita illa intelligi poteſt, ut cognitio
ab eadem requiſita, debeat eſſe ejus generis, ut
conveniat cum illa, quam exigunt verba *Judicio
ſuo*, quibus concepta eſt prior clauſula, benè
*Epiſcopus Novarienſis in alibi citat. Commentar.
ad Cap. Inter alia de Immunit. num.5.*, dicens =
*quod nè Bulla ſibi videatur contraria, quando di-
xit, Reum non eſſe tradendum, niſi cognito priùs
per Epiſcopum, hæc cognitio debeat eſſe ejus gene-
ris, ut conveniat cum dictis verbis = qui prædicta
Delicta judicio ſuo commiſiſſe videbuntur* =, eum-
que refert, & ſequitur *Graſſet. d.§.29. num. 74.
& ſeq.*

Eoque certiùs, quia poſterior hæc Clauſula,
72 *niſi cognito priùs &c.* nec ex mente Legislatoris,
nec ex Juris cenſura, plenas reverà expoſcit pro-
bationes. Profectò primam intuentibus, illicò
conſiderandum ſeſe offert, quod, ſi Summus
Pontifex quoad omnia delicta excepta, etiamſi
ob eorum arcanam naturam probatu difficilli-
ma, reſiliendo à communibus regulis, omninò,
& abſolutè requiſiviſſet juridicum plenarum,
ac directarum probationum rigorem, id expreſ-
sè declarare debuiſſet, noverat enim, quod cum
Lex peculiare aliquid vult, & diſponit, id expri-
mit, ſi autem non expreſſerit, noluiſſe dicitur,
ideoque cum valeat conſequentia *non dixit, er-
go noluit*, ut his ferè verbis ratiocinatur *Graſſet.
§.30. num.307. & ſeq.*, colore nullo, nullaque
juſtà ratione affirmari poſſe videtur, quod Le-
gislator in re tanta, omittendo expreſſam men-
tis ſuæ declarationem, quam facilè explicare
poterat, eam fruſtrari poſſe voluerit, locum
relinquendo ſubauditis intellectibus, atque in-
terpretationibus, quibus intelligi, ac explicari
poterat clauſula illa *niſi cognito priùs &c.*

Quæ ſanè clauſula, ſi ſequamur interpreta-
73 tionem, quam ex mente Juris recipere valet,
intelligenda erit de probatione illa, quam exigit,
& admittit ſubjecta materia, ut ducto argumen-
to à *Textu in leg. Cognitionem ff. de var., & extra-
ordin. cognition.*, tradunt *Giurb. conſ.100. n.28.*,
Gratian. diſcept. forenſ. 596. num.23, *Cirin. d.
ſect.3. num.24.*; Gregorianâ namque Conſtitutio-
74 ne Jus commune correctum minimè fuiſſe, tra-
diderunt *Gombacurta de Immunitat. lib. 5. cap.7.
num.5. & plurib. ſeqq.*, *Graſſet. de nec. proditor.
§.8. num.103.*, *Boruſ. reſol.124. nu.12. & ſeq.*,
Peguer. deciſ.54. num.8., alibi relati, & eſt ex
mente Doctorum omnium, qui allegantur *§.
Quamobrem rectiùs*; Quamobrem ad Juris regu-
las redigendo, & juxta ejus terminos intelligen-
75 do dictam clauſulam, eadem certè non expo-
ſcit directas, & plenas probationes, ſed admit-
tit illas, quæ congruunt ſubjectæ materiæ,
prout in longè difficiliori caſu, in quo Lex, vel
Pontificia Conſtitutio utatur clauſulâ = *Conſtito* =,
habetur tum ex diſpoſitione *Textus in d. cap. 1.
de homicid. in 6.*, tum etiam ex *Cap. Michael
13. de fil. Presbyter.*, ibi = *Si conſtiterit tibi, ipſum
N. fuiſſe filium Antonii* =, quæ filiatio reſpectu
76 Patris nonnulli præſumptivis probationibus pro-
bari poteſt, *Gonzal. ad reg. 8. Concellar. §. 7.
prohem. num. 233. verſ. adde*, ibi = *Adde etiam
quod illud verbum = conſtiterit = in d. Conſtitu-
tione Piana poteſt ex illius natura referri ad ex-
trajudicialem cognitionem* = ſi igitur clauſula =
Conſtito =, licèt ut notavit *Graſſet. d.§.29.n.71.*
requirat pleniores probationes; nihilominus, pro-
ut congruit qualitati Rei, & ſubjecti, admittit 77
illas, quæ per præſumptiones, & Indicia com-
parantur, quanto potiori Jure hoc probationum
genere ſatisfiet clauſulæ = *Cognito* =, quâ uti-
tur noſtra Conſtitutio, illas enim in clandeſti- 78
nis, & probatu difficillimis criminibus haberi
pro vera, & plena probatione, docuerunt *Jo.
Anton. de Ballis tract. var. lib.5. de pragmat. Re-
gn. pragm. unic. tit. 42. num. 8.*, *Graſſet. de nec.
proditor. §. 29. num.237. & ſeqq.*, & *num. 250.
& 257. verſ. exigat*, *Cirin. d.cap.7. ſect.3. n.24.*,
& fuſiùs probatum fuit *§. Quod ſi inveriſimile
& ſeq.*, tametſi nullis adhibitis Juris ſolemnita-
tibus, nulloque formato judiciali Proceſſu, com-
paratæ fuerint, juxtà auctoritates allegandas *§.
Hujuſcemodi namque*.

At inquient primæ ac ſecundæ ſententiæ De-
fenſores, quod verba Legis ſint in proprio, & 79
verò ſignificatu intelligenda, proptereaque,
cum Bulla, adhibitâ dictione = *Verè* = adeò ex- 80
preſſivà veritatis, ut fictionem omnem exclu-
dat, *Barboſ. de diction. uſufreq. dict.419.*, præci-
piat, quod Rei Curiæ ſeculari non tradantur, *niſi
cognito priùs per Epiſcopum &c. an ipſi verè deli- 81
cta ſuperiùs expreſſa commiſerint*, voluiſſe vide-
tur, quod, ut quis ab Eccleſia extrahi poſſit
verè ſit *Latro*, aut *homicida proditorius*, vel *Aſ-
ſaſſinus*, qualem non verè, ſed præſumptivè
dumtaxat dicere poſſumus illum, qui per Indi-
cia ſolummodò ſufficientia ad Torturam inqui-
ſitus eſt uti talium Delictorum Reus, ut ratio-
cinatur *Cancer. variar. reſol. part. 3. cap. 10. nu.
120. & ſeq.*

Diſcurſus tamen iſte urgere poſſet, ſi agere-
tur de Reo diffinitivè condemnando, eo nam- 82
que caſu, talia Indicia non ſufficerent, quippè
quæ ab Inquiſito purgari poſſent per Torturam.
At aliter res ſe habet in caſu noſtro, in quo quæ-
ritur dumtaxat de qualitate tribuente Juriſdictio-
nem, atque efficiente, quod Judex laicus, ſub- 83
moto impedimento Immunitatis, adversùs
Reum procedere valeat; Ut enim probatur *§.
Verum hæc*, & *§. At cur*, abſurdum eſt, quod
pro declaranda mera competentia Juriſdictionis
requirantur directæ probationes per Teſtes, aut
Rei confeſſionem, vel Indicia indubitata eiſ-
dem æquipollentia, quales nimirum concurre-
re debent pro Reo diffinitivè condemnando ad
pœnam ultimi ſupplicii. Idque certè à Grego- 84
riana Conſtitutione efflagitatum dici nequit ob
eam dictionem *verè*: etenim non omittendo,
quod, juxtà obvium ſenſum verborum, rectâ ra-
tione affirmari poſſet, Summum Pontificem
dictione illà innuere ſolummodò voluiſſe, Reos
non eſſe tradendos Curiæ ſeculari, niſi Judici
Eccleſiaſtico priùs conſtitiſſet, agi de Delictis,
quæ verè, & propriè, non autem per ſimilitu-
dinem, & impropriè eſſent de genere excepto-
rum, eum veluti admonendo, nè cum offen-
ſione

ſione Eccleſiaſticæ Im nunitatis, inconſultò, pro
delictis, ſimilibus illis, quæ in Conſtitutione ex-
cepta ſunt, Reum dimitteret Judieibus ſecula-
ribus. Juvat hic iterum ex jam allegato *Fa-*
rinaceio d. quæſt. 37. numer. 5. repetere, aliqua
85 eſſe *Indicia in genere ſuo talia, ut ſint apta ad*
plenè perſuadendum, licèt non ad plenè proban-
86 *dum*: hæc autem plena ſuaſio, cum non requi-
rat directam, aut phiſicam probationem, ſed
certitudinem dumtaxat moralem, propterea,
ut Bullæ ſatis factum dici queat, ſatis eſt, quod
Judex Eccleſiaſticus juſtè, ac prudentèr crede-
re, & ſuadere ſibi valeat conſtare de qualitate
Delicti excepti, ideòque decernere poſſe tradi-
tionem Rei Curiæ ſeculari; Plures verò ſunt
87 gradus iſtiuſmodi moralis certitudinis, ſummus
nempè, qui omnem oppoſiti formidinem ex-
cludit, ut cum dicimus, Romam eſſe: medius,
qui nimiam aliquam formidinem admittit: in-
fimus, qui majorem formidinem habet: quum
autem verſamur in judicialibus probationibus,
88 licèt plenæ ſint, tamen rarò inducunt ſummam
moralem certitudinem, ſed vel afferunt me-
diam, quæ ſufficit, ut Reus plectatur pænà or-
dinariâ, vel infimam ſufficientem ad extraordi-
nariam pænam irrogandam, ut poſt *Verricell.*
quæſt. moral. tract. 2. quæſt. 13. nu. 2., & tract. 8.
quæſt. 14. ſect. 2. num. 10., & alios, *Groſſet. de nec.*
proditor. §. 29. num. 231.

His igitur retentis regulis, ambigi minimè
89 poſſe videtur, quin in Cauſis, de quibus agitur,
pro habenda vera cognitione, morali ſcilicèt
certitudine qualitatis Delicti excepti, ſatis ſint
indicia ſufficientia ad Torturam, tamquam apta
ad plenè perſuadendum Judicem, ut ex *Fari-*
naccio loco citato in *§. præcedenti*; Tortura
90 enim eſt pars pænæ delicti, & quidem Corporis
ſummoperè afflictivæ, *Jul. Clar. lib. 5. ſeoteot.*
§. final. quæſt. 64. ſub initium verſ. præterea, Boſ.
de Tortur. num. 12., & ſicuti infert præjudicium
91 irretractabile, ut enim ait *Farinac. d. quæſt. 37.*
num. 4. = *dum agitur de torquendo Reum, agitur*
conſequenter de hominis ſalute, prout conſidera-
runt Bald., & alii præcitati Doctores, ideò non
tibi mirum videatur rigoroſe Judex, ſi & Jura,
& Doctores ſic exquiſita, requirunt Indicia ad tor-
quendum, & ad id demonſtrandum tot prægnan-
tibus, & geminatis verbis utuntur, quia, prout
in propoſito conſideravit Hippolit. Riminald. con-
ſil. 361. num. 67. vol. 4., ubi majus eſt periculum,
ibi cautiùs eſt agendum = irrogari propterea ne-
92 quit, niſi concurrant iodicia *urgentia, certa,*
clara, imò & luce, ut ajunt, meridianâ clariora
in tantum ut Judex non ſolùm ſit quaſi certus de
Delinquente, ſed nihil aliud ſibi deeſſe videatur,
quàm ejuſdem Rei confeſſio =, ut loquitur idem
Doctor d. quæſt. 37. numer. 3. & ſeqq.; Quamo-
brem, ſi Indicia ſufficientia ad torturam tanta
ſunt, eademque tanti valeot: ſufficere procul-
93 dubio debebunt ad legitimam probationem,
quæ præbeat Judici moralem certitudinem, pro-
batio namque illa legitima reputatur, quæ Ju-
94 dicem ad fidem, & juſtam credulitatem addu-
cit, ut poſt *Caſtrenſem in leg. admonendi ff. de*
Jurejuran., ait *Cepoll. conſil. 3. numer. 11.*

Quamquam verò plenè his omnibus demon-
ſtratum dici poſſe videatur, quod vero, & ger-
mano ſenſui Gregorianæ Conſtitutionis nullo
pacto adverſatura, quinimo eidem conformis
futura ſit declaratio, quà ſtatuatur, ſufficere
Indicia ad Torturam, ut illius menti ſatis fa-
ctum dici queat; nihilominùs, ſi quæ adhuc, in
re non dubia, ſupereſſet difficultas, illa peni-
tùs ſublata dici poſſe videretur ex interpretatio-
ne ejuſdem Bullæ deſumpta tum ex ſolemnibus
factis aliorum Summorum Pontificum, tum
etiam ex declarationibus Sacræ Congregationis;
Et ſanè, ſi undè Jus prodit, indè interpreta- 95
tionem quoque procedere, conſentaneum eſt, ut
reſpondit *Innocentius III. in cap. Inter alia 31.*
de ſeoteot. excommunic., quænam dari poterit
hujus Bullæ intelligentia certior illâ, quæ pro-
manat ex facto Summorum Pontificum, qui
ejuſdem Conditori ſucceſſerunt, optimè *Gloſſa* 96
in d. cap. Inter alia, verb. Interpretatio: Ut etiam
pro aſſequendo veriori illius ſenſu, an fortè re-
perire poterimus Interpretem, qui auctoritate
par ſit Sacris Congregationibus, quarum Reſcri-
pta dicuntur Oracula Summi Pontificis, ejus no- 97
mine pro ipſius mente declaranda edita, *Card.*
de Luc. de Judic. diſc. 46. num. 7. poſt med., Rot.
coram Merlino deciſ. 777. in fin., deciſ. 33. n. 12.
part. 11., & deciſ. 21. num. 9. part. 17. rec.

Et primò quidem ſeſe offerunt Literæ in for-
ma Brevis à San. mem. Clemente VIII. die 6.
Februarii anni 1597. datæ ad Archiepiſcopum 98
Panormitanum, quarum meminimus *§. Pluri-*
bus, & quidem, illis autem Summus Pontifex,
ut præfatus Archiepiſcopus devenire poſſet ad
liberam traditionem quorumdam Reorum, nul-
lam aliam ab eo delicti cognitionem adhiben-
dam eſſe voluit, quàm illam = *ſi tamen tibi priùs*
ſummariè, ſimpliciter, & extrajudicialiter, &
quantum pro conſcientiæ tuæ informatione ſuffice-
re poſſe videbitur, illos homicidium prædictum
perpetraſſe, aut illi cooperatos, ſeu in illo cul-
pabiles fuiſſe = En igitur, quod a Summo Ponti-
fice in hoc Brevi non requiruntur plenæ, dire-
ctæ, & concludentes probationes qualitatis de-
licti excepti, ſed admittuntur ſemiplenæ, ni-
mirum illæ, quæ *ſummariè, ſimplicitèr, & ex-*
trajudicialitèr, & quantum pro conſcientiæ in-
formatione ſufficere poſſe viderentur. Simili ſer-
vatâ formâ procedendi, Paulus V. anno 1619. 99
die 19. Junii mandavit Nuntio Regni Neapolis,
ut traderet Curiæ ſeculari quoſdam Monetarios
confugas ad Eccleſiam, dummodò ſummariè
ex Proceſſu ſeculari ipſi conſtitiſſet, illos eſſe
Monetarios, ut refert *Barboſ. de Jur. Eccleſ.*
univerſ. lib. 2. cap. 3. num. 122.; Denique Urba-
nus VIII. anno 1644. conceſſit Cardinali Filo-
marino, Archiepiſcopo Neapolitano, facultatem
ejiciendi ab Eccleſia illos, qui eà abuterentur, 100
vel qui enormium, & atrocium delictorum
Rei reperirentur.

Jure igitur, meritòque Sacra Congregatio ſo-
lemnibus hiſce Summorum Pontificum factis
admonita, atque edocta, quod ex mente Con- 101

ſtitutionis Gregorianæ, ut probata dici poſſet
qualitas delicti excepti, non requirebantur con-
cludentes probationes, ex Proceſſibus tàm infor-
mativis, quàm defenſivis in Curia Eccleſiaſtica
confectis comparatæ per Teſtium depoſitionem,
vel Rei confeſſionem, aut denique per indicia
indubitata, admiſit ſemiplenas, & quod magis
eſt, recepit etiam probationes ſummarias, &
extrajudiciales, illaſque etiam reſultantes ex
Proceſſibus, ante confugium Rei ad Eccleſiam,
fabricatis in Curiis laicalibus, ut in una *Syracu-
ſana 16. Julii 1626.*, & in una *Caſtri Maris 18.
Decembris* 1629. relatis à *Mich. Ang. Donat. de
Aſyl. reſol.* 187. *num.* 11., atque ità firmiter ob-
502 ſervatum fuiſſe in Regno Neapolitano, perſpici
poteſt ex Proceſſibus, à Reverendiſſimo Nuntio
tranſmiſſis, ex quibus habemus, Reos fuiſſe
conſignatos Curiæ ſeculari cum ſola præcedente
Informatione qualitatis delicti, ab Epiſcopo ca-
pta, illà adjectà conditione, quod, ſi per Reos
purgata fuiſſent Indicia, ſub pœnà excommuni-
cationis reſtitui deberent Eccleſiæ: quæ ſanè
conditio nobis aperit, quod nullis in Curia Ec-
cleſiaſtica à Reo factis defenſionibus, eorum
conſignatio decreta fuerat vigore ſolummodò
Indiciorum reſultantium ex Proceſſu informa-
tivo, ut legitur in conſignatione Joannis Bapti-
ſtæ Verde factà die 26. Februarii anni 1633.,
Sanctulli Chriſtoli anno 1639., Joannis Cioffi,
Joſephi, aliàs Peppe Antonio Rentii de Car-
luccio, & Joſephi de Roſa anno 1646., Seve-
rini Moreni, & Didaci Aſſor anno 1662., Cor-
radi Nizza, & Stephani Melitæ anno 1671.,
quæ latiùs referuntur *noſtro Sum.*, & de hac ob-
ſervantia teſtatur etiam *Sanfelic. deciſ.* 137. *n.* 3.
§. Ceterum & ſeqq.

Et denique, cum regnante Clemente X.
503 actum pariter fuiſſet de amplianda Gregoriana
Conſtitutione, certaque ſtatuenda methodo,
ac praxi procedendi magis expedita quoad for-
mam, & qualitatem probationum, Congrega-
tio particularis, huic negotio examinando præ-
poſita, deliberaverat, quod *acciò niuna occaſione
rimanga pregiudiziale al più libero corſo della
Giuſtizia, laſcia la Santità ſua ad arbitrio di
Voſtra Eminenza il valerſi degl' Indizj ſufficienti
alla Tortura per dichiarare il Reo incapace dell'
Immunità, come anche di appoggiarne la cogni-
zione agl' atti, e Proceſſi fatti dal Foro ſeculare
prima del Confugio, à condizione, che purgandoſi
dal Reo gl' Indizij debba eſſer reſtituito alla Chie-
ſa* =, ut patet ex minuta Epiſtolæ, quam dicta
Congregatio ad Epiſcopos dandam eſſe cenſue-
rat; Ut igitur in poſterum nihil ſit, quod
indiſcuſſum, vel indefinitum remaneat, ut in
*Canon. Non ſi incompetenter 41. in fin. primæ
partis conſ. 2. quæſt. 7.*, quod malo fato tunc
infectum remanſit, felicioribus auſpiciis abſol-
vendum nunc videtur.

Nec eſt cur obtendatur obvia illa, ac familia-
ris reſponſio, quod videlicet Breve Clemen-
504 tinum, aliaque Reſcripta Summorum Pontifi-
cum Pauli V., & Urbani VIII., tamquam edi-
ta pro definiendis caſibus particularibus, obtine-
re nequeant vim Legis generalis, quà aliquà ex
parte derogatum fuerit Gregorianæ Conſtitu-
tioni, quinimò cum illa præſeferre videantur 505
ſpeciem aliquam diſpenſationis, ſupponentis
contrariam Legem, illam potius confirmaſſe
dicenda ſint: Ut etiam obſervantia nulla inter-
pretativa induci queat ex mox allatis Sacræ
Congregationis Reſolutionibus, quia, cum in
contrarium afferantur plures aliæ, quæ rejectis 506
ſemiplenis probationibus, directas, & conclu-
dentes expoſcunt, in hoc conflictu prævalere
debeant illæ, quæ magis conformes ſunt menti
Legis, ſeu Conſtitutionis, de cujus interpreta-
tione agitur.

Hujuſcemodi namque diſcurſus urgeret, ſi
Gregoriana Conſtitutio expreſsè diſponeret, 507
quod à Judicibus Eccleſiaſticis deveniri non poſ-
ſit ad traditionem Rei Curiæ ſeculari, niſi, poſt
factum Proceſſum definitivum, per directas, &
plenas probationes ipſis conſtiterit de qualitate
delicti excepti. Verùm, cum dicta Conſtitu-
tio id expreſsè non diſponat, &, ut hactenùs
demonſtratum eſt, contraria intelligentia ve-
rior, aut ſaltem valdè probabilis videri poſſit,
profectò in hac contrariarum ſententiarum du-
bietate, optima erit interpretatio illa, quam
deſumimus ex ſolemnibus factis Summorum
Pontificum. Et quamvis plurimi ex Doctoribus
allegatis *§. Quamobrem* cenſuerint, Breve Cle-
mentinum habere vim Legis, quia pro Lege 508
habetur id, quod Princeps Epiſtolâ, aut Re-
ſcripto ſuo declarat, *§. Sed quod, & Principi In-
ſtit. de Jur. natur. gent., & civil.*, Legemque
facit Sententia ab eo lata in certa Cauſa, *leg. 1.
ff. de Conſtit. Princip.*, *leg. final. Cod. de legib.*,
Jo. de Platea in leg. neque Cod. de Decurian. lib.
10., etiamſi Epiſtola, Reſcriptum, aut Sen-
tentia inſerta minimè reperiatur in corpore Ju-
ris, *Canon. 1. diſtinct. 19.*, nihilominùs tàm di-
ctum Breve San. mem. Clementis VIII., quàm
Reſcripta Summorum Pontificum Pauli V., &
Urbani VIII., hic non affero tamquam Legem
univerſalem, ſed ut ex hoc ſolemni eorum fa-
cto ſubmotis Doctorum diſputationibus, eo-
rumque contrariis interpretationibus, aſſequar
veram Bullæ Gregorianæ intelligentiam, quod
nempè illa contenta ſit ſemiplenis probationi-
bus, tametſi extrajudicialiter, & ſummariè,
nullaque ſervatà telà judiciarià, nulliſque adhi-
bitis Juris ſolemnitatibus, nulloque demùm
formato judiciali Proceſſu, comparatis, ut ex di-
cto Brevi Clementis VIII. argumentantur *Fa-
rinac. in addit. ad conſ. 168. lit. B. lib. 2.*, *idem
Farinac. conſ. 211. num. 19. lib. 3.*, *Giurb. conſ. 50.
num. 2.*, *& conſ. 100. num. 28.*, *Anonimus Con-
ſulens apud Dianam reſol. moral. tom. 9. tract. 1. de
Immunit. Eccleſ. reſol. 125. numer. 18.*, *Gratian.
diſcept. forenſ. 596. numer. 22. & ſeq.*, ibique *de
Luca num. 4. & ſeqq.* in hanc ſententiam exſcri-
bens verba *Merlini Pignatelli centur. 1. contr. 40.
ex num. 12.*, *& contr. 64. ex nu. 8.*, *Pax. Jordan.
elucubrat. diverſ. tom. 2. lib. 2. tit. 3. num. 303. &
ſeqq.*, *Gambacurta de Immunit. lib. 6. cap. 15. n. 6.*,
del Bene eodem tract. tom. 2. cap. 16. dubitat. 45.,

Pe-

Peregrin. cap.3. num.6., *Caſtropal. oper. moral. tom.2. diſputat. unic. tit. de reverant. debit. loc. ſacr. punct.3. num.final. fol.* 116., *Cala de præemin. Magn. Cur. Vicar. cap.22. num.20.*, *Carol. Marant. part.2. cap.46. num.7.*, *Anton. de Poſſeſſib. ſingul. Canonic. centur. 2. ſingular.143. n. 2.*, *Graſſet. §.29. nu.99. & ſeqq.*, *Franceſ.Vot.7. num.final.*, *Sanfelic. deciſ. 137. num. 2.*, *Panimoll. deciſ.85. nu. 14.* Imò verò, ſi Summi Pontifices, id exigente ratione temporum, & multitudine Delinquentium, ità ſtatuerunt, juſtà ratione inferri indè poteſt, quod præclaris hiſce exemplis (ut regnante Clemente X. à Congregatione particulari deliberatum fuerat), ita & hodiè determinandum ſit per viam Legis univerſalis, quà Reſpublica ſceleribus, & facinoroſis hominibus expurgetur.

Ut etiam utilitas, imò neceſſitas ferendi hanc Legem univerſalem optimè ſuadetur tot Sacræ Congregationis Reſolutionibus, quarum vim, & efficaciam minimè elidi aliis contrariis Reſolutionibus quiſque facilè perſpicere poterit, ſi
109 animadvertat, quod, licet Lex una, eademque ſemper ſit, unâque voce loquatur: attamen ſuprema Tribunalia ipſum ſupremum Principem repræſentantia, quales ſunt Sacræ Congregationes, optimè norunt, regulam, ab illa traditam, ferream non eſſe, inflexibilem videlicet,
110 ſed negotia, & Cauſas metiendas eſſe lesbianà regulà, quæ utpotè plumbea, juxta facti circumſtantias, flexibilis eſt, & modò rigori, modò verò pietati, ac æquitati accomodatur, ut poſt *Alphonſ. de Caſtro de legib. pænal. lib.1.cap. 6. pagin. 105. lit. B.*, benè ait *Bovadill. politic. tom.1. lib.2. cap.4. num.2. & 3.* Quamobrem nil mirùm, ſi Sacra Congregatio perpenſis particularibus facti circumſtantiis, rejectis quandoque ſemiplenis probationibus qualitatis delicti excepti, directas, & plenas efflagitavit, id enim factum eſt, non quia id præciperet Gregoriana Conſtitutio, ſed quia ita ratio Cauſæ exigebat.

At jam jam opponendum mihi fore ſentio,
111 quod ſi favor Immunitatis habens rationem majoris boni, & ordinis ſuperioris, præferendus eſt publicæ vindictæ, ut ait *Graſſet.§. 29.n.162. & ſeqq.*, ferenda minimè ſit nova Lex, quà excipiendo novos caſus, non ſolùm amplietur Gregoriana Conſtitutio, ſed nova ſtatuatur praxis, quà Eccleſiæ Immunitas magno etiam cum Reorum præjudicio valdè imminuatur. Verum
112 colenda, ſummoque ſanè ſtudio, ac religione cuſtodienda eſt Eccleſiæ Immunitas, ſed, ut ait *Cicero lib.1. de offic.* = *ſed incidunt ſæpè tempora, cum ea, quæ maximè videntur digna eſſe juſto homine, coqua, quem Virum bonum dicimus, commutantur, fiuntque contraria* =, quapropter,
113 licèt priſcis temporibus Delinquentes omnes, tametſi atrociſſimorum delictorum Rei, Eccleſiæ Immunitate fruerentur, vel quia illa minùs frequentia erant, vel quia Eccleſia viriliter capitalium ſuppliciorum punitioni intercedebat, ea de cauſa, quod in incerto fluitaret Reorum ſalus, qui à culpa ad pænam rapiebantur, nulliſque conceſſis ad pænitendum induciis, nihil Sacramentorum in hujuſmodi pænæ mancipia erogabatur, ut apud *Thomaſſin. de veter., & Nov. Eccleſ. Diſciplin. tom. 2. lib. 1. cap. 77.*, ideòque Eccleſia illos morti eximebat corporis, quam animæ, ut plurimùm ſempiterna, mors comitabatur, ut manciparet canonicæ, diuturnæque pænitentiæ, quà utrique ſubducebantur morti, tantòque deinceps Reipublicæ efficiebantur utiliores, quantò juſtiores, idem *Thomaſſin. d. lib.1. cap.66. num.17.*, attamen, ita
exigente publicà utilitate, ad ſalutem Civium, 114
eorumque incolumitatem, opus fuit pro coercenda licentia peccandi aliqua ex parte, & aliquibus caſibus Eccleſiæ Immunitati derogare. Neque idcircò eadem læſa dici poteſt, *pro ne-*
ceſſitate namque corrigendorum vitiorum privile- 115
gia Eccleſiarum multarum vel imminuuntur, vel penitùs immutantur, ſive perſonaliter, ſive realiter, Canon. poſteà quam 21. §.His ità reſpondetur cauſ.25. quæſt.2. Et ſanè, ſi Nicolaus, ſi Innocentius III., ſi Gregorius IX., ſi denique Gregorius XIV., juſtè Eccleſiaſticâ Immunitate indignos declararunt perditiſſimos illos homines, qui facinorum, ab eiſdem exceptorum,
Rei eſſe reperirentur, juſte etiam ſtatui poterit 116
praxis, quâ ſimilia delicta probari queant; Summus namque Pontifex, qui poteſt condere eas omnes Leges, quas ad finem ſupernaturalem expedire cenſuerit, *Graſſet. d.§.29. num.47. verſ. & tamen*, tamquam ſupremus arbiter Immunitatis, ſicut poteſt excipere, & non excipere aliqua
delicta à communi regula Immunitatis, & qui- 117
dem abſque ulla ejuſdem offenſione, quia id fit auctoritate Apoſtolica, *Fraſſo de Reg. patron. Indiar. tom.1. cap.48. n. finali*, ita poteſt præſcribere hunc, vel illum modum ſervandum circa cognitionem delictorum exceptorum à partici-
patione Immunitatis, ideòque recedendo à ri- 118
gida forma procedendi ſervari ſolita in Foro laicali in ordine ad pænam ordinariam infligendam, declarare quod ſi agatur de caſu difficilis probationis, ſufficiant ſemiplenæ deſumptæ ex Indiciis ſufficientibus ad torturam, tamquam aptis ad plenè perſuadendum Judici, conſtare de qualitate delicti excepti, ut benè ratiocinatur, *Graſſet. d. §.29. num.29. & ſeqq.* Idque ſanè eſt
conforme Juris menti, quippe, ut probatum 119
eſt *§.Quod ſi inveriſimile & ſeq.*, in delictis, quę occultò committi ſolent, Indicia ſola ſufficiunt; Ut etiam quandoque ſola præſumpta cognitio
ſatis eſt, quemadmodum de crimine famoſi li- 120
belli tradit *Raynald. ad Banniment. general. tom. 1. cap.11. §.2. num.9.*, & unius dumtaxat Teſtis dicto tribui poteſt vis legitimæ probationis, *Regens Rovit. in pragmat.6. de receptatorib. De-*
linquent., ità quidem, ut pro regula ſtatui poſ- 121
ſe videatur, in probationum qualitate decernenda, Supremi Principis arbitrium non eſſe reſtrictum, ſed vel ob publicam utilitatem, vel enormitatem delicti, vel aliam juſtam cauſam illas privilegiare, & ampliare poſſe, *Abb. & alii in cap. 2. de probation.*, *Bartol. in leg. 1. §. final. Cod. de Caduc. tollen.*, *Surd. deciſ.312. num. 4.*

Profectò juſta hæc cauſa, longè quærenda

non eſt in noſtro caſu: Nam, ſi requireretur
directa, & concludens probatio delicti, cum
122 hæc obtineri nequeat, niſi per Teſtes, aut Rei
confeſſionem; primos reperire difficile eſt in de-
lictis occultis, vel ſaltem difficilius erit, quod
informati ſint de qualitatibus, quæ delictum ef-
ficiunt exceptum, cum illæ plerumque ſolo De-
linquentis animo retineantur; Secunda verò ha-
123 beri nequit à Judice Eccleſiaſtico, qui illam per
torturam à Reo extorquere nequit, ideoque, ut
alibi obſervatum eſt, nunquam fieret locus ex-
ceptioni à regula Immunitatis, ejuſque auxilio
Reus conſequeretur delicti impunitatem. Rur-
sùs, ſi poſt Proceſſum informativum, tametſi
124 ex illo reſultarent indicia ſufficientia ad tortu-
ram, Reus admittendus eſſet ad defenſiones,
publicatâ, & traditâ eidem copiâ Proceſſus, ut
ſuas parare poſſet defenſiones; nemo certè non
videt, quod, poſtquam illi pandita fuerunt Se-
creta Cauſæ, nomina, & dicta Teſtium, facilè
eludere poſſet Curiam ſecularem, quæ cum ag-
greditur formationem Proceſſus generalis ſu-
per delicto, inveniet Teſtes interim ab Inquiſi-
to ſubornatos, atque ab eo paratas opportunas
defenſiones, excludentes qualitatem delicti ex-
cepti, ut probant *Januenſ. in prax. Cur. Archie-
piſc. Neapolitan. cap. 6. ſub num. 2.*, *Cortiad. de-
ciſ. 21. num. 125.*

Plura his addere poſſem incommoda, & ma-
la, quæ ſecutura ſunt, ſi novâ ac faciliori proba-
tionum methodo minimè præſcriptâ, exigatur
rigoroſum genus probationum qualitatis delicti
excepti: Verùm cum illa aliàs plenè expoſita
fuerint Sac. iſti Congregationi, totam eorum
imaginem amplectar, reverenter ſupplicando
Eminentiſſimis Patribus, ut mentis oculis in-
tueri, atque animo ſecum reputare velint, quam
ſæpè difficultas probationum impunitatem attu-
lerit perditiſſimis hominibus, qui ſpe illam
ſemper paratam habendi, in atrociora ſcelera
proſilierunt: hinc frequenter (nè eadem impu-
nita manerent) ſumma cum irreverentiâ viola-
ta eſt Eccleſiæ dignitas, ac ſanctitas: Quod ſi
licentiâ ſecularium Magiſtratuum, aut etiam
culpâ quandoque Judicum Eccleſiaſticorum id
factum dicatur, non abnuam, ſed tamen cauſa
mali reſecanda eſt: & aliquod denique adhi-
bendum temperamentum, quo è medio tollan-
tur controverſiæ illæ, quibus, ut Eminentiſſimi
Patres norunt, tanto cum Religionis detrimen-
to, & animarum periculo pax inter Eccleſia-
ſticas, & ſeculares Curias turbata, ac diſſociata
eſt.

Tantis verò malis, eò magis hodie compa-
randum videtur opportunum, atque efficax re-
medium, quia, ſi illa originem habuerunt ex
ſola dubietate circà modum probationum qua-
litatis delicti excepti, quanto latiùs illa mana-
bunt, ſi nova hæc praxis non ſtatuatur? tunc
enim veluti ſolemni Sedis Apoſtolicæ Decreto
conſtabilitum dicetur, quod ſervanda ſit me-
thodus illa, quà delictorum probatio (ut hacte-
nùs experti ſumus) impoſſibilis reddatur. Si
igitur, quum perverſitate hominum ſocietas
Juris humani dirempta eſt, ſi, quum nihil ſan- 125
cti fuit, quod cupiditas infanda non violaret,
ut loquit *Lactantius Firmianus lib. 2. epitom. cum
hæc fierent, tum leges ſibi homines condiderunt
pro utilitate communi, ut ſe interim tutos ab
injuriis facerent* =, decernenda erit praxis, quâ
publica enormium ſcelerum vindicta, Divino,
naturali, & poſitivo Jure imperata, exerceri
queat, aliam delicti excepti probationem non 126
exigendo, quàm illam reſultantem ex indiciis
ſufficientibus ad torturam deſumptis, vel ex
Proceſſibus informativis Curiæ Eccleſiaſticæ,
vel illis etiam antè confugium Rei fabricatis à
Curia ſeculari.

*Secundùm ea, quæ ſuperiori Diſſertatione pro-
poſita ſunt, Conſtitutio prodiit San. Mem.
Benedicti XIII. ſub datum* anno 1725.,
ſexto Idus Iunii, *qua Literæ Apoſtolicæ S. M.
Gregorii XIV. certa excipientes Delicta, &
caſus ab Eccleſiaſtica Immunitatis beneficio,
confirmantur, declarantur, & ad alia etiam
delicta, & caſus extenduntur: nec non Curiis
Eccleſiaſticis forma in Inquiſitorum extractio-
ne a Locis immunibus obſervanda præſcribi-
tur, cum aliis ordinationibus, & clauſulis,
ac derogationibus legendis in Conſtitutione
ipſa S. M. Benedicti XIII. Quæ cum minimè
reperiatur inter impreſſas in Bullario ejuſdem
Summi Pontificis, operæ pretium exiſtima-
tum eſt hìc illam adnectere.*

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

EX quo, Divina diſponente clementia, ad
ſupremum univerſi Chriſtiani Populi regi-
men aſſumpti fuimus, conſiderantes, debitum,
quo obſtringebamur, Eccleſiarum, Sacrorum-
que Locorum Immunitatem ſarctam tectam,
inviolatamque, ubique cuſtodiendi, inter gravio-
res ſuſcepti Apoſtolici Miniſterii curas meritò
recenſeri; diu, multumque rationes, ac me-
dia nobiſcum expendere non omiſimus, quibus
ipſa immunitas in priſtinum venerationis, & re-
verentiæ locum reſtitui poſſet, ac in omnibus
Orbis Catholici Regionibus ita obſervaretur,
quemadmodum priſca illa Majorum Noſtro-
rum diſciplina, & vetus Canonicarum Sanctio-
num norma præſcripſit. Dum hæc ſolicito ani-
mo revolveremus, in oculos primùm incurrit
celebris illa Conſtitutio à fel. rec. Gregorio Pa-
pa XIV. Predeceſſore noſtro edita, quæ inci-
pit = *Cum aliàs* = qua quidem Conſtitutione
idem Gregorius Prædeceſſor pro Paſtorali zelo
ſuo hunc ipſum in ſcopum intendens, faculta-
tes, & Indulta a quibuſdam Romanis Pontifi-
cibus, ac præſertim à San. Pio V., & Sixto V.
etiam, Prædeceſſoribus itidem noſtris, tunc
ſuis, conceſſa aliquibus Principibus, eorumque
Officialibus, & Magiſtratibus extrahendi, ac
abdu-

abducendi ab Eccleſiis, aliiſque locis immunibus certorum criminum Reos, & Delinquentes, reformavit, moderatuſque fuit; ſimul autem delictorum frequentiæ, unde publica tranquillitas maximè perturbatur, occurrere volens, ac impedire, quantum licebat, ne aliqua graviora a pravis hominibus patrarentur ſub certa impunitatis ſpe, quam ex confugio ad loca immunia ſibi parabant, nonnulla expreſſit, & explicavit crimina, & caſus, in quibus Laicos delinquentes Eccleſiaſtica Immunitate nequaquam gaudere voluit, & decrevit; ac inſuper Judices conſtituit, qui in occurrentibus caſibus, an delictum eſſet, nec ne in eadem Gregoriana Conſtitutione exceptum, cognoſcere, & declarare deberent; certamque demum formam in extractione prædictorum Delinquentium a locis immunibus obſervandam ſtabilivit, & inviolabiliter ab omnibus perpetuò obſervari mandavit, quemadmodum in prædicta Conſtitutione anno Incarnationis Dominicæ 1591. nono Kalen. Junii promulgata ulterius continetur.

Quoniam vero poſt editam hujuſmodi Conſtitutionem ob varias Doctorum, eam interpretantium, ſententias, & variam itidem Curiarum Eccleſiaſticarum in illius executione praxim, multiplices contentiones ſuper vero, rectoque ejus ſenſu inter Eccleſiaſtica, & Secularia Tribunalia exortæ fuerint; quamplures Romani Pontifices, ac præſertim piæ memoriæ Clemens IX., Clemens X., & Clemens XI., Prædeceſſores ſimiliter noſtri, de præfatis contentionibus dilucidà caſuum exceptorum explicatione ſubmovendis non ſemel, ſicut accepimus, deliberarunt, facilioremque inſuper eos probandi, & declarandi methodum, ut ejuſdem Gregorii Prædeceſſoris mens pleniùs executioni demandaretur, Curiis Eccleſiaſticis præſcribere cogitabant; ſed ab aliis diſtracti curis, ac interim morte præventi, deſtinata perficere nequiverunt. Hinc igitur eſt, quod Nos omninò expedire arbitrantes, ut ejuſmodi controverſiis finis aliquando imponatur, eorumdemque Prædeceſſorum pio, atque ſalubri propoſito inhærentes, Motu proprio, ex certa ſcientia, ac matura deliberarione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione, in primis providam memorati Gregorii Predeceſſoris Conſtitutionem cum omnibus, & ſingulis in ea contentis, atque diſpoſitis ampliſſimè confirmamus, approbamus, & innovamus, & quatenùs opus ſit, criminum in illa exceptorum Reis, & Delinquentibus Immunitatem Eccleſiaſticam ſuffragari nequaquam debere iterum, ac de novo decernimus, & declaramus. Prætereà non abſque gravi animi noſtri dolore animadvertentes, ob auctam, atque in dies invaleſcentem perverſorum hominum malitiam, ſæpe, ac ſæpiùs nonnulla alia gravia crimina perpetrari, quæ non minus, quàm illa in Gregoriana Conſtitutione, ut præfertor, excepta, publicam quietem perturbant, proindè ad Delinquentium audaciam, ac ejuſmodi delictorum frequentiam, quantùm fieri poterit, coercendam, pro Apoſtolici muneris noſtri debito, ea, quæ inferius explicabantur, ſtatuenda cenſuimus.

Cum itaque prædicta Gregoriana Conſtitutione cautum ſit, ut publicis Latronibus, viarumque Graſſatoribus, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, aut viatores ex inſidiis aggrediuntur, Immunitas Eccleſiaſtica minime ſuffragetur, non levis autem inter Doctores emerſerit controverſia, an quis ex unico actu publicus Latro, & Graſſator dici poſſit, vel plures ad id actus requirantur: Nos ejuſmodi controverſiam dirimere intendentes, unicam tantùm graſſationem in via publica, aut vicinali admiſſam, ſufficere ad hoc, ut quis publicus Latro, & Graſſator dici valeat, dummodo tamen graſſati mors, aut membrorum mutilatio ſecuta fuerit, tenore præſentium definimus, & declaramus.

Inſuper ab Eccleſiaſticæ Immunitatis beneficio excludimus, atque repellimus, & pro excluſis, atque repulſis haberi volumus nedum eos qui homicidia, aut mutilationes membrorum in Eccleſiis, earumve Cæmeteriis committere audent, quemadmodum in Gregoriana Conſtitutione ſancitum eſt: verum etiam eos, qui ſtantes in Eccleſia, vel Cæmeterio, interficiunt ſtantes extra Eccleſiam, vel Cæmeterium, aut ipſis membrum mutilant: Nec eos, qui ſtantes extra Eccleſiam, aut Cæmeterium, occidunt ſtantes intra Eccleſiam, vel Cæmeterium, aut iis membrum mutilant: aut eos tandem, qui Confugientibus vim inferunt, atque ipſos ab Eccleſia, aliove loco immuni violenter extrahunt, & abducunt: Declarantes, in quatuor præmiſſis caſibus ejuſmodi Reos non illius tantùm Eccleſiæ, quam violarunt, ſed cujuſcumque etiam alterius Eccleſiæ Immunitate gaudere nequaquam poſſe, aut debere.

Ad hæc in crimine Aſſaſſinii non modò Mandatarios, qui in ipſamet Gregoriana Conſtitutione apertè excipiuntur, ſed etiam mandantes, qui certum præmium, aut mercedem, ſive in pecunia, ſive in aliis rebus tradiderint, aut promiſerint, quamvis promiſſio nullum habuerit effectum, dummodò aſſaſſinium re ipſa patratum fuerit, ab Eccleſiaſticæ Immunitatis beneficio excludimus, ac pro excluſis perpetuò haberi volumus, & mandamus.

Excludimus pariter, repellimus, atque privamus ejuſdem Immunitatis privilegio interficientes Proximum ſuum animo præmeditato, ac deliberato: Falſificantes Literas Apoſtolicas: Miniſtros Montis Pietatis, vel alterius publici Telonii, aut Banci, pro depoſitis Principis, privatarumque perſonarum deſtinati, furtum, aut falſitatem in prædictis locis committentes, cujus ratione Area pecuniaria ita minuatur, ut pœnæ ordinariæ locus ſit: Conflantes, adulterantes, vel tondentes quaſcumque Monetas aureas, vel argenteas, etiam Principum exterorum, quotieſcum-

tieſcumque in Loco, aut Provincia, ubi crimen admittitur, iterum habeant uſum, & commercium: vel ipſas monetas conflatas, adulteratas, aut detonſas ſcienter ita expendere, & erogare præſumentes, ut fraudis conſcii, atque participes cenſeri poſſint: Illos demùm, qui ſub nomine Curiæ ſeſe introducunt in alias domos animo ibidem perpetrandi rapinas, eaſque re ipſa committunt cum homicidio, aut mutilatione membrorum alicujus ex Domeſticis earumdem ædium, vel etiam Extranei, quem ibi fortè reperiri contigerit, dummodo homicidium, vel membrorum mutilatio ſequatur.

Ceterùm cum diuturnà experientià compertum fuerit, Curias Eccleſiaſticas in caſibus, qui hactenùs evenerunt, difficulter probare, & conſequenter declarare potuiſſe delictum, pro quo quis ad Eccleſiam confugerat, fuiſſe comprehenſum in numero exceptorum, propter variam earumdem Curiarum praxim, & varias paritèr opiniones Doctorum, qui antedicti Gregorii Prædeceſſoris mentem quoad normam ab ipſo præſcriptam recipiendi probationes, & procedendi ad declarationem criminum exceptorum, interpretari voluerunt: ſtatuimus, præcipimus, & mandamus, nullam in hoc de cetero haberi rationem cujuſcumque interpetationis ejuſdem Gregorianæ Conſtitutionis, quæ a quocumque Doctore prodierit, neque praxis a quibuslibet Curiis aut Tribunalibus invectæ, imò nec quarumcumque declarationum, quæ ab ejus Almæ Urbis noſtræ Tribunalibus, ſive etiam a Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium, Immunitati Eccleſiaſticæ præpoſitorum, emanaverint, quatenùs præſenti noſtræ Conſtitutioni adverſentur; ſed in occurrentibus caſibus normam hic à Nobis præſcribendam inviolabiliter ab omnibus obſervari volumus, & ſancimus.

Quotieſcumque igitur Curia Eccleſiaſtica à Curia Seculari fuerit requiſita, *ut Laicum aliquem delinquentem* è loco immuni extrahi, ac illi conſignari faciat, eaque ſuper delicti excepti qualitate, ac perſonæ reiteratè ſubminiſtrata, vel acquiſita ſint indicia, quæ ad capturam decernendam ſufficere videantur; tunc Curia Eccleſiaſtica ad ejuſdem Delinquentis extractionem ab Eccleſia, aliiſve locis immunibus, ope, ac medio ſuorum Executorum, implorato etiam, quatenus opus ſit, brachii ſecularis auxilio, & cum interventu Perſonæ Eccleſiaſticę ab Epiſcopo deputandæ, procedere teneatur, extractumque ad ſuos Carceres aſportari, ac ibi ſub tuta cuſtodia detineri curet, & faciat. Ubi vero ex Proceſſu informativo deſuper conficiendo conſtet de crimine excepto, ac inſuper adversùs eumdem Extractum talia reſultent indicia, ut crimen ab eo fuiſſe patratum moraliter credi poſſit (*quæ quidem indicia juxtà regulas Juris vocantur ultrà torturam*) eo tandem caſu præfatum Extractum Miniſtris, & Officialibus Curiæ Secularis tradere, & conſignare poſſit, ac debeat, exactà tamen, receptàque priùs ab ipſis obligatione in forma Juris valida reſtituendi Extractum Eccleſiæ ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, Nobis, ac pro tempore exiſtenti Rom. Pontifici reſervatæ, quatenus idem Extractus indicia contra ipſum acquiſita in ſuis defenſionibus purget, ac diluat. Quod ſi ea minimè purgaverit, & verè delinquens repertus fuerit, Curiæ Seculari in ipſum tali caſu, ut juris eſſe cenſuerit, agere, atque procedere licet.

Præterea conſiderantes, ſæpedictum Gregorium Prædeceſſorem in ſua Conſtitutione optimo quidem jure ſanxiſſe, ut ſoli Epiſcopi, & non alii Epiſcopi inferiores, etiamſi Locorum Ordinarii ſint, aut nullius Diœceſis, aut Conſervatores a Sede Apoſtolica ſpecialiter, vel generaliter deputati, cognoſcere, & declarare valeant, an delicta, pro quibus Inquiſiti ad loca immunia confugerunt, & in eis ſe receperunt, ſint, necne de genere, ac numero exceptorum: Nos providam ejuſmodi diſpoſitionem approbantes, & confirmantes, eique inhærentes, motu, ſcientia, ac poteſtatis plenitudine ſimilibus, tenore præſentium quibuſcumque Magiſtratibus, Officialibus, & Miniſtris Secularibus, nec non quibuſvis aliis perſonis, cujuſcumque gradus, & conditionis exiſtant, etiamſi Imperiali, Regia, Ducali, aut alia quavis mundana Dignitate, aut auctoritate præfulgeant, diſtrictè interdicimus, ac inhibemus, nè hujuſmodi Cauſis, vel conficiendo Proceſſus, *vel Inquiſitos* extrahendo a locis immunibus, vel declarando, crimina ab eis admiſſa, eſſe de exceptis in Gregoriana, aut in præſenti noſtra Conſtitutione, ullo pacto ſeſe ingerant, aut immiſceant. Quod ſi ſecùs quidquam attentare præſumpſerint, ex nunc omnia in contrarium præmiſſorum gerenda irrita, & inania, nulliuſque roboris, vel momenti perpetuò fore, ipſoſque Attentantes in Cenſuras, & alias pœnas à Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis adversùs eos, qui Juriſdictionem Eccleſiaſticam quoquo modo lædunt, ac violant, inflictas incurrere decernimus, & declaramus: volentes, intendentes, ac expreſsè mandantes, quod omnimoda cognitio, atque judicium de criminibus in Gregoriana Conſtitutione exceptis, & a Nobis ſuperiùs explicatis, tum etiam de aliis, quæ in præſenti noſtra Conſtitutione adjicienda, & ſimiliter excipienda duximus, quemadmodum, ut præfertur, adjecimus, & excepimus, ad Epiſcopos tantùm, privativè quoad omnes alios, perpetuò ſpectet, atque ſpectare debeat; & donec ipſi in occurrentibus caſibus declaraverint, delictum eſſe de exceptis, & cetera omnia a Nobis ſuperiùs conſtituta adimpleverint, Inquiſitos Eccleſiæ, vel alterius loci ſacri, ad quem confugerunt, immunitate gaudere tutò debere, ac in ea conſervandos, & manutenendos eſſe, ſtatuimus, præcipimus, & mandamus.

Univerſos demum, & ſingulos Venerabiles Fratres Noſtros Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quos hujus noſtræ Conſtitutionis Executores deputamus, in viſceribus

Domini

Digitized by Google

Domini Noſtri Jeſu Chriſti hortamur, & paternà charitate admonemus, ut quanti momenti ſit hoc negotium, ſeriò cogitantes, in occurrentibus caſibus qualitatem teſtium, & probationum pondus ſummo ſtudio, ac vigilantia ſcrutentur, omnemque fraudem, dolum procul arceri ſatagant, quin etiam Sacerdotali pectore, quotieſcumque opus fuerit, iis omnibus obſiſtant, qui ejuſdem præſentis Conſtitutionis executionem, ac obſervantiam quomodocumque temerario auſu impedire præſumerent. In reliquis porrò caſibus tàm in hac noſtra, quàm in Gregoriana Conſtitutione non exceptis memores quàm acriter ſemper, & qua eximia, ac prorſus ſingulari animi fortitudine Majores noſtri pro Eccleſiaſtica libertate, ac Immunitate pugnaverint, nihil de illa imminui permittant, neque ſacris juribus labem ullam irrogari patiantur, ſed ea pari ſanè zelo, atque conſtantia tueri curent, ab omni tamen tumultu, ac perturbatione caventes, ne jactantiæ causâ potiùs, quàm miſerationis, & juſtitiæ titulo, Eccleſiaſtica Privilegia aſſerere velle videantur.

Decernentes, eaſdem præſentes Literas, & in eis contenta quæcumque ſemper valida, firma, & efficacia exiſtere, ac fore, ſuoſque integros, atquè plenarios effectus ubique ſortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & prò tempore ſpectabit, quomodolibet in futurum, inviolabiliter, & inconcuſsè obſervari; Sicque, & non aliter, in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuncios, alioſve quoslibet quavis præeminentia, & poteſtate fungentes, ac functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, ac authoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane ſi quid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus quibuſcumque Cancellariæ noſtræ Apoſtolicæ Regulis, nec non quorumcumque Prædeceſſorum noſtrorum Literis Apoſtolicis, Privilegiis, Indultis, & facultatibus quibuſvis perſonis etiam ſpeciali mentione dignis, & quavis quantumcumque ſublimi dignitate, & authoritate fulgentibus, & ex quibuſvis etiam gravibus, ac urgentiſſimis cauſis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis Decretis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam conſiſtorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, confirmatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis, eorumque tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio facienda; aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illorum omnium, & ſingulorum tenores, formas, & occaſiones, ac alia etiam ſpeciali expreſſione digna præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, inſertis, ac ſervatis reſpectivè habentes, hac vice dumtaxat, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum ſpecialiter, & expreſsè derogamus. ac derogatum eſſe volumus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Ut autem præſentes Literæ ad omnium notitiam facilius deveniant, & nemo illarum ignorantiam allegare valeat, volumus, illas, ſeu earum exempla ad valvas Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris eſt, affigi, & publicari; ſicque publicatas, & affixas omnes, & ſingulos, quos illæ concernunt, perindè arctare, & afficere, ac ſi unicuique eorum nominatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent, utque ipſarum præſentium Literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorsus fides tàm in judicio, quàm extra illud, ubique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat paginam hanc noſtræ voluntatis, ſanctionis, declarationis, confirmationis, præcepti, decreti, mandati, prohibitionis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo quinto, ſexto Idus Junii Pontificatus Noſtri anno ſecundo.

ARGUMENTUM.

Præſidentum Cuſtodiæ Nundinarum Fulginei juriſdictio, Nundinarum tempore, tàm in civilibus, quàm in criminalibus, ex immemorabili obſervantia, in Statuto relata, atque Apoſtolicis Indultis adprobata, extenſa hic oſtenditur ad Comitativos etiam, ac Forenſes, alioſque in Territorio delinquentes, licèt id expreſsè non præſeferant eorundem Indultorum verba; Juriſdictio autem ejuſmodi, quod unicuique ex his in ſolidum habitu, & exercitio competat, ex quibus ſtatui poſſit?

DISSERTATIO X.

1 *Ex Statuto Civitatis Fulginei DD. Præſidentes Cuſtodiæ Nundinarum, his durantibus, omnimodam habent juriſdictionem tàm in civilibus, quàm in criminalibus.*

Et

Et nedum in omnes Comitatenſes, & Diſtrictuales, ſed in omnes, & quoſcumque delinquentes in Territorio, num.5.

Idque ex immemorabili conſuetudine, ibid.

2 Sacra Conſultæ Tribunal ſupremâ Principis poteſtate pollet.

3 Sacra Conſultæ Tribunal ſubſidiarium novæ defenſionis remedium non concedit adversùs Sententias validas, & juſtas, ſed ſolùm adversùs contumacioles Sententias, nullas.

4 Ratione delicti, commiſſi in alicujus loci Territorio, ſubditus Judici ejus loci quis efficitur, & num.25.

6 Conſuetudo ſatis probata dicitur teſtimonio Doctoris, de ea teſtantis.

7 Maximè verò Statuto, de ea mentionem faciente.

8 Conſuetudo relota in Statuto, eò magis probata dici debet, ſi longiſſimo ab hinc tempore obſervata reperiatur.

9 De juriſdictionis competentia ubi conſtat, pro perſonarum, & caſuum comprehenſione, atque extenſione facillimè præſumitur.

10 Conſuetudinis ea eſt vis, ut non ſolùm juriſdictionem augeat, & extendat, ſed illam tribuat privatæ quoque perſonæ.

11 Juriſdictionis vis, & qualitas declaratur moribus, & ſubſecutâ obſervantia.

12 Pro juriſdictionis vi, & qualitate ſtatuenda, eadem virtus, quæ Legi, tribuitur conſuetudini.

13 Nec requiritur, ità fuiſſe obſervatum longo tempore.

Imò probatâ obſervantiâ ſolùm per decem annos, ſi pro antecedenti tempore allegetur immemorabilis, id ſufficit ad conſuetudinem præſcriptivam præſumendam, ibid.

14 Ex Statuto mentionem faciente de alicujus juriſdictione, juſtus, ſeu ſaltem coloratus promanat titulus pro ea poſt lapſum 160. annorum præſcribenda, etiam abſque Principis conceſſione, atque aſſenſu.

15 Ad juriſdictionem adquirendam, concurrente titulo, tametſi invalido, exuberat lapſus minoris temporis, quàm 160. annorum.

16 Juriſdictio adquiritur ſolà conſuetudine, legitimè præſcriptà, tametſi nullo fulcita titulo.

17 Immemorabilis vigore qaicumque omnium optimus, & præſtantiſſimus allegarè poteſt titulus.

Eademque nedum ſuffragatur in materia indifferenti, ſed valet etiam prò Regalibus, ac quibuſcumque ſpecialibus juribus adquirendis, ibid.

18 Nec requiritur ſcientia Principis, & nu.19.

19 Immemorabilis habet vim privilegii, legitimè conceſſi, tituli meliaris de Mundo, Legis, veritatis, ac pacti, eandemque habet poteſtatem, quam Princeps.

20 Centenaria, & immemorabilis æquiparantur.

21 De virtute Immemorabilis, à Summis Pontificibus generaliter adprobatæ, dubitari ampliùs nequit.

22 Civium appellatione continentur habitantes in Caſtris, & Villis, Civitati ſubjectis.

23 Idem eſt naſci, & degere in Caſtro Civitati ſubjecto, ac degere in Civitate.

24 In pænalibus regulariter non fit extenſio.

Aliter tamen res ſe habet quoties Reipublicæ favor id exigit, ibid., & nu.52.

25 Leges, conſuetudines, & Statuta, ad publicam delictorum vindictam ordinata; inſtar Legis favorabilis, extenſivâ interpretatione intelligi debent.

26 Subrogatio quando intelligi debeat facta in univerſæ juriſdictionis exercitio? & nu. 29.

27 Exceptio firmat regulam in non exceptis.

28 Sine Gubernatore Populus ſtare nequit.

30 Obſervantia eſt optima, magiſque fida actuum humanorum, omniumque diſpoſitionum interpres.

31 Uniformis ſubſecuta obſervantia multùm valet, etiam pro interpretatione Brevium, & Diplomatum Pontificiorum.

32 Licèt contrarius intellectus eſſet de Jure verior, magiſque conveniret Naturæ, ſeu proprietati verborum.

33 Poſſeſſio 40. annorum ſufficit ad merum adquirendum imperium, licèt, an illud reverà conceſſum ſit, percipi nequeat ex obſcuris privilegii verbis.

34 Verbis ſenſus ille ineſſe dicitur, quem obſervantia, effectuſque ſecutus demonſtrant.

35 Obſervantia merè interpretativa non rigidum, ſed benignum expoſcit Interpretem.

36 Pro obſervantia interpretativa ſufficit, ita fuiſſe aliquo tempore obſervatum.

37 Obſervantia interpretativa eò magis prævalere debet, ubi nedum lapſus longiſſimi temporis, ſed Summi etiam Principis tolerantia, ac Supremorum Tribunalium Decreta concurrant.

38 Mutanda ea non ſunt, quæ interpretationem certam ſemper habuerunt.

39 Contrà uſum longævi temporis ne quid attentetur, Principes, ac Tribunalia diligenter curare debent.

40 Ex clauſula Sublata, & Decreto irritante, irrita facta dicenda eſt quævis obſervantia contraria, non autem obſervantia merè interpretativa; Ratio nu.41.

41 Obſervantia merè interpretativa non inducit novum jus, aut novam diſpoſitionem contrariam veteri, ſed hanc ſolum declarat.

42 Immemorabilis relata in Statuto, carente Apoſtolicâ confirmatione, adhuc eſt ſervanda.

43 Statuti confirmatio ex obſervantia pluſquam centenaria eſt præſumenda.

44 Pro validitate Statuti conditi ad magis in aperto ponendam conſuetudinem aliquam, jam à Principe confirmatam, nulla confirmatio requiritur, & nu.45. & 46.

45 Juriſdictio promanans ex conſuetudine à Supremo Principe adprobata, perindè habenda eſt, ac ſi conceſſa ab eo fuiſſet.

46 Indulta, & privilegia præſertim in materia juriſ-

Digitized by Google

juriſdictionis, ſtricte, & ad literam intelligenda.

Contrarium nu.49., *ubi, quod Indultu, tamquam Principis beneficia, latam interpretationem admittant.*

48 *Argumentatio peccans vitio petitionis principii, ut quia ſupponat id, quod eſt in quæſtione, eſt improbata.*

50 *Conſuetudo juriſdictionem tribuens, ſi Apoſtolico Indulto fueris quoad certus dumtaxat Perſonas confirmata, non ideò quoad alios non expreſſos, & neque implicitè, neque explicitè exclusas, abrogata diceretur.*

51 *Conſuetudo ex ſe ſola tantæ authoritatis eſt, ut Principis confirmatione non indigeat.*

Conſuetudo legitimo temporis curſu confirmatur, ibid.

52 *Indignum eſt, ut ultionem criminis præſtigia verſuti hominis excludant.*

53 *Leges omnes ad Republica commodum referre oportet.*

54 *Legis editæ pro Reipublicæ incolumitate, eadem concurrente ratione, extenſio facienda, tametſi omninò deeſſent verba.*

55 *Juriſdictio à Principe conceſſa in Civitate, intelligitur etiam de ipſius Civitatis continentiis, ac de ejus Comitatu, & Diſtrictu*, & nu.58.

56 *Concurrente præſertim eàdem publicæ quietis, & utilitatis ratione.*

57 *Seu etiam diuturnâ obſervantiâ.*

58 *Interdicto ſi Civitas, Caſtrum, aut Villa ſubjiciatur, illorum etiam Suburbia, & continentia ædificia interdicta cenſenda ſunt.*

59 *Juriſdictio ex conſuetudine procedens, non eſt delegata, ſed ordinaria.*

60 *Ordinarius Judex dicitur ille, qui juriſdictionem habet, non ſpecialiter ſibi competentem, ſed jure Magiſtratus, ad quem aſſumptus ſit.*

61 *Inter plures Collegas, ordinariâ juriſdictione pollentes, datur jus accreſcendi, ſeu non decreſcendi, cujus vigore, uno ſublato, vel impedito, Juriſdictionis exercitium liberum remanet penes alios.*

62 *Juriſdictio ordinaria unicuique in ſolidum, & habitu, & exercitio competit.*

63 *Juriſdictio ordinaria, altero ex Collegis deficiente, vel impedito, non ceſſet, ſed penes alios integra cum exercitio manet.*

64 *Juriſdictio delegata pluribus in ſolidum competit habitu, non tamen exercitio.*

65 *Juriſdictio delegata pluribus directa, ab uno disjunctim exerceri nequit.*

66 *In juriſdictione ordinaria, non ita data, ut omnes judicare debeant, non prohibetur unus uti jure ſuo, & in ſolidum illam exercere*, & num.72.

67 *Ex* Statuto Fulginei *juriſdictio omnis, Nundinarum tempore, penes duos dumtaxat ex Præſidentibus eſſe poteſt*, & num.72.

68 *Acta, ſeu citationes, rectè ab uno ex Judicibus, ordinariâ in ſolidum juriſdictione pollentibus, expediri valent.*

Procedit etiam in caſu, quo delegatio ſupervenisſet, num.69.

69 *Delegatio ſuperveniens, facultates Judicis, ſeu Tribunalis ordinarii non immutat, nec imminuit in eo, quod reſpicit ordinem procedendi.*

70 *Juriſdictio competens pluribus, uti Collegio, apud ſingulos eſſe non dicitur, ſed apud corpus Collegii fictum, & repræſentatum per ſingulos, ſimul collectos.*

71 *Ex eo, quod juriſdictio pluribus, uti Collegio, competat, non ſequitur, quod omnes intervenire debeant pro validitate actus, ſed tot ſufficiunt, quot Collegium ipſum repræſentant.*

72 *Collegium repræſentari poteſt etiam per unum; & quando?* ibid., & num.73.

74 *Statutum tollitur contrariâ conſuetudine, etiamſi eſſet à Papa confirmatum.*

75 *Statuta tandiù valent, quandiù uſu, & conſuetudine ſunt accepta.*

76 *Statuti non uſus probatur eo ipſo, quod non probatur uſus, vel probatur per paucas vices.*

A Tempore, cujus initii memoria non extat, Domini Præſidentes Cuſtodiæ Nundinarum Civitatis Fulginei reperiuntur in quieta, & pacifica quaſi poſſeſſione exercendi, durantibus Nundinis, omnimodam Iuriſdictionem tàm in Civilibus, quàm in Criminalibus cum mero, & mixto imperio, etiam privativè quoad Gubernatorem, vel Prætorem pro tempore exiſtentes ejuſdem Civitatis, quorum Iuriſdictio, & officium Nundinarum prædictarum tempore, omninò ceſſat, & conquie- 1
ſcit, ex diſpoſitione Statuti ejuſdem Civitatis, & Literarum Apoſtolicarum in forma Brevis ſan. mem. Pauli III., Sancti Pii V., & Urbani VIII., in quibus fit expreſſa, & ſpecifica mentio dictæ immemorabilis conſuetudinis, uſque ad illa tempora ſemper obſervatæ, eademque confirmatur, & Apoſtolicâ Auctoritate roboratur.

Cùm itaque anno 1719., Nundinarum tempore, conſultò, & cogitate, videlicet, ut in noſtro Foro dicitur, cum appenſamento, Franciſcus Storti patraverit homicidium, quo miſerè interemptus fuit Joannes Baptiſta Cotogni: Domini Præſidentes freti auctoritate dictæ immemorabilis conſuetudinis, non ſemel Pontificiis Indultis approbatæ, & confirmatæ, illum pænâ ultimi Supplicii condemnarunt: Idem verò captus, & legitimè, atque formiter recognitus, eſſe illum, de quo loquitur dicta Sententia, modò inſtat pro admiſſione ad novas defenſiones; ſed rejectâ iſtiuſmodi Inſtantiâ, demandanda videtur executio Sententiæ, tamquam validæ, & juſtæ, juxtà praxim Sacri iſtius Tribunalis, ſupremâ Principis poteſtate 2
impertiti, ejuſque majeſtate effulgentis, *Seta in Vot. Crimin.*35., *& Vot. Crimin.*32. *num.*4., idemque *de Officio Locumtenentis cap.*17.*num.* 1. teſtatur, ſubſidiarium novæ defenſionis reme-

dium implorari ſolùm poſſe, ac obtineri adver-
ſus Sententias contumaciales, nullitatis vitio la-
borantes. Quæ ſanè nullitas in noſtro caſu ſub-
lata remanet ex revolutione actorum, ex quibus
3 liquet, in Sententia ferenda diligenter ſerva-
tam fuiſſe formam præſcriptam in Conſtitutio-
ne Barberina, cujus, in propoſito, ſæpè me-
minit *in Votis ſupra citatis, & de Officio Locum-
tenentis cap.12. num.2. & ſeqq.*

Fruſtrà verò objicitur, Dominos Præſidentes
caruiſſe Juriſdictione, tàm reſpectu Perſonarum,
& Loci commiſſi delicti, quàm etiam, ob non
probatam eorum electionem, & deputationem
in Præſidentes, & non impletam formam, ab
eiſdem in judicando ſervandam: Nam quod
attinet ad perſonas, cum alter, nempè occiſus,
eſſet de Caſtro Sancti Heraclii Comitatus Fulgi-
nei, ideoque ſubditus, & origine, & domici-
lio; Alter verò, nimirùm Franciſcus Storti
4 damnatus, quamvis eſſet de villa Matidiæ Di-
ſtrictus Terræ Trebii, attamen ratione delicti
commiſſi in via publica Territorii dictæ Civita-
tis Fulginei, effectus fuiſſet ſubditus Judici di-
cti Loci, per *Text. in leg. 1. Cod. ubi de Crimin.
ag. oport.*, *Authent. quæ in Provincia Cod.
eodem*, *leg. Præſes Provinciæ ff. de Offic. Præſid.
cap. final. de For. competen.*, *Conciol. reſolut.
Criminal. verb. Forum reſolut.1. num.3.*, *Urſaya
Inſtitut Criminal. lib.1. tit.3. num.18.*, *Seta de
Offic. Locumtenen. cap.8. num.2.*, *& 3.* cum aliis
cumulatis per *Zaul. ad Statut. Faveat. tom. 1.
obſervat. ad rubr.8. lib.4. num.5.*, *Merlin. Pi-
gnatell. controverſ. forenſ. Centur.1. cap.95. n.1.,
& 2*, uterque propterea ſubjiciebatur Iuriſdi-
ctioni, & poteſtati Dominorum Præſidentum,
qui ex longæva, & immemorabili conſuetudi-
ne reperiuntur in quieta, & pacifica quaſi poſ-
5 ſeſſione illam exercendi nedum in Comitaten-
ſes, & Diſtrictuales, ſed in omnes, ac quoſcum-
que Delinquentes in Territorio, ut diſponit Sta-
tutum ejuſdem Civitatis *cap.16.*, ibi = *Dictorum-
què Nundinarum tempore, illarumque proroga-
tionis, omnes, & ſingulas Cauſas tàm Civiles,
quàm Criminales, tam inter Mercatores, & alias
perſonas ad Nundinas ipſas accedentes, quàm
etiam inter ipſius Civitatis Cives, & Incolas, &
Habitatores ejuſdem, Comitatinos, & Diſtri-
ctuales verten.*, *audire cognoſcere &c.*, ac *ibi ipſis
Nundinis etiam prorogatis durantibus, Delin-
quentes punire, & caſtigare etiam uſque ad mor-
tem incluſivè &c.* =; Inque eodem Statuto fit
etiam mentio conſuetudinis immemorabilis,
Pontificià Auctoritate approbatæ = *& quia pla-
cuit felic. record. Paulo III. Pontifici Maximo.
attenta ejuſdem Civitatis immemorabili conſuetu-
dine supræmiſſis &c.*, Id, quod confirmatur etiam
ſubſequutà obſervantià, cohærentèr præexiſtenti
immemorabili, ab Anno 1565. uſque in præſens
plenè juſtificata ex Iuribus citatà Parte produ-
ctis, & in manibus Domini Iudicis Relatoris
6 ſignat. *lit. A. B. C. D. E.*; At verò ſi conſue-
tudo ſatis probata dicitur teſtimonio Doctoris
de illa teſtantis, *Conſtantin. ad Statutum Urbis an-
notat.44. artic.5. num.316.*, *& artic.6. num.567.*,
Rota coram Gregor. deciſ.274. num.7., *coram
Amat. Dunozett. deciſ.498. num.3.*, *in recent.
deciſ.193. num. 14. part.6.*, & conſonat *Rota
Avenionen. apud Tondut. de Prævent. Judic.
par.3. cap. ſeu reſolut.10. num.9.*, quantò magis
eadem planè conſtabilita dicenda erit Statuto,
quod pro Lege tota Civitas, & univerſus Popu-
lus ſibi conſtituit, *§. Jus autem Civile*, *ibique* 7
Gloſſ., *& Doctores inſtit. de Jur. natur. Gent.,
& Civil.*, *Gonzalez. in cap.7. num.9. de Conſtitut.*,
Conciol. ad Statut. Eugubin. in prælud. num.1.,
*Chriſtin. in Comment. ad leg. nuptial. Mechli-
nien. paritèr in prælud. num.4.*

Certius quia eadem conſuetudo aſſerta in Sta-
tuto, nedum a parte ante agnoſcitur, & approba-
tur in ſuperiùs memoratis Indultis Apoſtolicis,
ſed etiam, ut mox dictum eſt, confirmatur au-
ctoritate longiſſimæ obſervantiæ, ex poſt, cen-
tum, & ſexaginta nimirum annorum ſpatio
continuatæ, quæ etſi contraria allegatione Ju- 8
ris minimè probari diceretur; hodie tamen cu-
mulatè de illa docetur. Ex novis enim Juribus,
modo allatis, conſtat, ab anno 1565. ad hæc uſ-
que tempora, Dominos Præſidentes ſemper
durantibus Nundinis, animadvertiſſe in Comita-
tivos, & Diſtrictuales, alioſque etiam Exteros,
Nundinarum tempore in Territorio delinquen-
tes, ut in dictis Juribus ſignat. *lit. E.*, ubi præ-
ceteris in Extractu Querelarum *ſub pagina 20.
o tergo*, legitur Querela data coram Dominis
Præſidentibus ab uno ex Cuſtodibus Campeſtriæ
Caſtri Sancti Heraclii contra Paulum, pariter
de Villa Matidiæ Trebii, pro damno dato in
pertinentiis dicti Caſtri Sancti Heraclii, qui de-
inde finitis Nundinis, ideòque finità etiam Ju-
riſdictione DD. Præſidentum, ut moris eſt,
abſolutus fuit à D. Gubernatore.

Hæc autem certè ſufficerent pro aſſerenda
obſervantia, & conſuetudine prædicta, cum
non agatur de illa probanda ad effectum acqui-
rendi, ſeu tribuendi Dominis Præſidentibus Ju-
riſdictionem cum mero, & mixto Imperio,
hæc enim non impugnatur, nec impugnari po-
teſt, veluti approbata, & confirmata tribus
ſpecialibus Indultis Summorum Pontificum,
ſed ſolùm quæſtio eſt, an conſuetudo prædicta,
præter Comitativos, & Diſtrictuales extendatur
etiam ad alios Exteros, & Forenſes, In Terri- 9
torio delinquentes: Quoties namque conſtat de
Juriſdictionis competentia, pro illius qualitate,
ſivè perſonarum, & caſuum comprehenſione,
aut extenſione facillimè præſumitur, ut ait
Menoch. de Arbitrar. lib.1. quæſt.76. num.14.,
*Eraſ. de Reg. Patron. Indiar. cap.95. num.25.,
& ſeqq.*, late probans, tantam vim eſſe conſue-
tudinis, ut non ſolùm Juriſdictionem augeat, 10
& extendat, ſed illam tribuat privatæ quoquæ
Perſonæ, proindeque eadem, quoad hæc, ve-
luti accidentalia quædam, ſive conſectaria, de-
claratur moribus, & ſubſecutà obſervantià, ut 11
diſponitur præclaris Iuris noſtri locis apud *Fraſ-
ſe mox. cit.*, quibus pro Iuriſdictione acquiren-
da, ejuſque vi, & qualitate ſtatuenda, eadem
virtus, quæ Legi, tribuitur conſuetudini, ac 12
ob-

obſervantiæ, *Leg. Magiſtratus 25. ff. ad munici-*
pal., ibi = *verùm, etſi non ſit datum, dummodò*
non denegatum moribus, competit = *leg. 1.*, *&*
leg. fin. Cod. de emancipat. liberor. illic, quibus
facere, vel legibus, vel ex longa conſuetudine
permiſſum eſt, leg. Viros 8. Cod. de divers. offic.
lib. 12., ibi = *nec aliis ſubjacere Judicibus præ-*
cipimus, Illuſtribus ſcilicèt, ac magnificis Ju-
ris Magiſtris Militum conſuetudine, ac poteſtate
ſi qua ad limites aliquos Orientis, Traciarum,
& Illirici ex longo tempore hactenus obtinuit re-
ſervata = & omiſſis aliis tùm Cæſareiis, & Pon-
tificiis juribus, tùm etiam concordantibus au-
ctoritatibus, ab illo congeſtis, tradunt *Cravet.*
conſ. 118. variar. Jur. lib. 1. tit. de conſuetud.
pag. 58. col. 2. verſ. obſervantia, ubi, quod nec
13 requiritur ita fuiſſe obſervatum longo tempore;
Immo verò tanta eſt virtus obſervantiæ prædi-
ctæ, ut ea probata ſolum per decem annos; ſi
pro tempore antecedenti allegetur, illud idem
fuiſſe obſervatum ab immemorabili, hoc ſuffi-
cit ad inducendam præſumptionem, quod in-
tervenerit conſuetudo præſcriptiva, juxta nota-
bilem doctrinam *Anton. de Butr. in cap. fin. de*
conſuetud. propè med., quam ſequitur *Alexand.*
conſ. 42. vol. 6., *Tepat. loco citat. pag. 57. a tergo*
col. prima verſ. conſuetudo ſi probetur, *Gramma-*
tic. decis. 64. num. 38., *& ſeqq.*
Potiori itaque jure iſthæc conſuetudo ſequen-
da erit in caſu noſtro, in quo, tametſi defice-
ret præcedens immemorabilis, concludenter pro-
batur, eam excedere metam 160. annorum, &
præterea aſſertur Statutum antiquum, non ſolum
mentionem faciens de immemorabili, ſed etiam
illius vigore expreſsè tribuens, ſive verius agno-
14 ſcens DD. Præſidentium Juriſdictionem cum
mero, & mixto Imperio in Comitativos, &
Diſtrictuales, & alias quaſcumque Perſonas,
tempore Nundinarum Delinquentes ex quo pro-
pterea Statuto ambigi certè nequit, quin (qua-
tenus opus eſſet) juſtus, ſeù ſaltem coloratus
promanaverit titulus pro Juriſdictione præſcri-
benda, etiam abſque ullà Supremi Principis
conceſſione, atque aſſenſu, cum ad illam ac-
quirendam, concurrente titulo, tametſi invali-
15 do, minoris quoque temporis lapſum exubera-
re, docuerint *Cravetta conſ. 54. num. 8.*, *Can-*
cer. variar. reſol. part. 2. cap. 2. num. 113. cum
ſeqq., *Tepat. lib. 2. tit. de præſcript 30. vel 40.*
annor. fol. 298. a terg. verſ. regalia Principi
reſervata, *Avendan. de exequend. mand. reg.*
par. 1. cap. 1. ſub num. 21. verſ. quartum deducitur,
& verſ. imò ultrà dico, *Zaul. ad Statut. Favent.*
lib. 3. obſervat. ad rubr. 13. ſub num. 10. verſ.,
& in præjudicium Principis, qui prius firmave-
16 rat, Juriſdictionem acquiri ſolà conſuetudine,
legitimè præſcriptà, tametſi nulla fulcita titulo.
Sed reverà fruſtra immoramur iſtiuſmodi,
licèt longiſſimi temporis, obſervantiæ, dum af-
ferre poſſumus immemorabilem, cujus conti-
nuatio cenſenda eſt vetuſtiſſima iſta obſervan-
tia, & cujus vigore (præſertim verò in caſu no-
17 ſtro, in quo toties eadem agnita, & approbata
fuit Pontificiis Indultis) allegari poteſt quicum-

que omnium optimus, & præſtantiſſimus titu-
lus, videlicèt pacti, concordiæ, tituli oneroſi,
& Privilegii, eidemque, nedum ſuffragaretur
in materia indifferenti, ſed valet etiam pro re-
galibus, & quibuſcumque Juribus, ſpeciali notà
dignis, acquirendis, *Cap. ſuper quibuſdam §. Præ-*
tereà, *ubi Gloſſ. verb. non extat. memoria de*
verbor. ſignific., *Gloſſ. in Cap. innovemus verb.*
regum de Cenſib., *Bart. in leg. quominus ſub n. 4. ff.*
de Fluminib., *& conſ. 189. num. 5. lib. 1.*, *Alex.*
in leg. de quibus num. 43. & 45., ubi de reſerva-
tis Principi in ſignum ſupremæ poteſtatis, *ff. de* 18
legib., *& conſ. 6. per tot.*, ubi, quod juxta com-
munem non requiratur probatio ſcientiæ Princi-
pis, *lib. 1.*, *Dec. conſ. 85. num. 2. verſ. & ideo ſi no-*
bilis, ubi de mero Imperio præſcripto per Civi-
tates Italiæ, quodque non requiratur ſcientia
Superioris, *& conſ. 341. ſub n. 14.*, *& conſ. 496.*
num. 5., ubi de reſervatis Principi, *Soccin. jun.*
conſ. 76. num. 56. lib. 1., *Jaſon. conſ. 166. num. 1.*
vol. 4., *Menoch. conſ. 201. num. 128.*, *Peregrin.*
de Jur. Fiſc. lib. 6. tit. 8. numer. 14. & 15., ubi
ampliat in regalibus, *Covar. de præſcript. part. 2.*
§. 3. nu. 8. verſ. tertia ſpecies, *Balb. eodem tract.*
ſecunda part. tertia part. princip. quæſt. 6. nu. 12.
& 13., ubi pariter extendit etiam ad regalia, &
ea, quæ non poſſunt competere, niſi ex privi-
legio, addens *ſub num. 18.*, quod in iis, quæ re-
gulariter ſunt impræſcriptibilia, tempus imme-
morabile operatur, quod præſumatur legitima
conceſſio, *& num. 20.*, *Gonzal. ad regul. 8. Can-*
cell. Gloſſ. 33. num. 4. & 5., ubi quod immemo-
rabilis habet vim privilegii à Principe legitimè
conceſſi, tituli melioris de mundo, Legis, ve-
ritatis, ac pacti, & eamdem poteſtatem, quam 19
habet Princeps, cum cauſa procedens, *Tiraquell.*
de Primogen. quæſt. 4. num. 45., ubi de regalibus,
Intrigliol. de Feud. cent. 1. quæſt. 39. à numer. 49.
ad 61., ubi etiam in Regalibus, & Principi re-
ſervatis, quodque non requiratur ſcientia Prin-
cipis, teſtans de communi, & cumulans pluri-
mos concordantes, *clar. mem. Card. de Luc. de*
Regal. diſc. 47. num. 2. & 11., ubi quod non re-
quiritur ſcientia Principis, vel ſaltem præſumi-
tur, & æquiparat centenariam, & immemora-
bilem, *Lagunez. de fructib. latiſſimè part. 1. cap.* 20
15. §. 4. ex numer. 70., *Antunez. de Donat. reg.*
part. 3. cap. 15. num. 24. & ſeqq., apud quos alii
plures.
Qui ſanè Doctores, ſi tantam vim tribuunt
ejuſcemodi conſuetudini, ut eamdem ſuos effe-
ctus operari, cenſeant, etiam ignorante Su-
premo Principe, cujus Juriſdictio præſcribitur,
quantò magis illa valebit in noſtra hypotheſi, 21
in qua, nedùm pluries enunciata, ſed a Sum-
mis Pontificibus generaliter approbata legitur,
& ſic ea etiam parte, quà extenditur ad Fo-
renſes, & Exteros, qui, dum peraguntur nun-
dinæ, deliquiſſe reperiantur; id enim efficit,
ut de ejus virtute dubitari amplius nequeat, ad
tradita in ſpecie *per Bonſinium ad Banniment.*
general. cap. 24. num. 80. & ſeqq., *& num. 87.*
Fruſtrà verò objiceretur, quod in ſupradictis
Brevibus confirmatoriis ſan. mem. Pauli III.,

S. Pii V., & Urbani VIII. nulla fiat expreſſa
mentio de præfatis Perſonis, ſed ſolùm de Mer-
catoribus, & aliis Perſonis, mercaturæ causâ,
ad nundinas accedentibus, nec non de Civibus,
22 Hominibus, ac Incolis, & Habitatoribus Civi-
tatis, ad quos dumtaxat Juriſdictio DD. Præſi-
dentum reſtringi exadverſo contenditur: Nam,
quod attinet ad Comitativos, omiſſo, illos
comprehenſos cenſeri poſſe ſub nomine Civium,
quorum appellatione contineri habitantes in
Caſtris, & Villis ſubjectis Civitati, per *Text. in
leg. qui ex vico 30. ff. de municip.*, ibi = *qui ex vi-
co ortus eſt, eam Patriam intelligitur habere, cui
Reipublicæ vicus ille reſpondet* =, *ubi Gloſ. in
figuratione caſus* = *natus in Terra Butrii, dicitur
civis hujus Terræ, cum Villa Butrii ſub hac Ci-
vitate ſit* =, *& in verb. habere*, docuerunt *Bartol.
in leg. 1. ff. ad municip., & in leg. non dubito ff. de
capt., & in leg. 3. Cod. de natur., & lib, Bald. in
Authen. ſed omninò nu. 35. in fin. Cod. ne Uxor
pro Marit., Felin. in cap. Rodalphus num. 6. verſ.
lim tu 2. de Reſcript., Peregrin. conſil. 126. n. 10.
ad fin. lib. 5., Alciat. reſponſ. 77. numer. 2., Boer.
23 dec. 13. num. 26.*; Et rectè quidem, nam idem
eſt naſci, & degere in Caſtro Civitati ſubjecto,
ac degere in Civitate, *Hotman. tit. de verb. ſigni-
ficat. lib. 2. cap. 14., Tepat. var. Jur. lib. 2. tit. ad
municipal. pag. 319. à terg. col. 1. verſ. qui natus
eſt, Rodulphin. in quadam allegat. Jur, relat. à
Seta de offic. Locumtenent. poſt cap. 26. num. 10.,
Rot. coram Merline deciſ. 63. num. 19.*

Quod vero attinet ad alias Perſonas, in Terri-
torio delinquentes, hæ deſignatæ videri poſſent,
illis verbis = *Et in ipſis nundinis, etiam proroga-
tis, durantibus, Delinquentes punire, & corri-
gere &c.*, quæ quidem verba, ut etiam alia ſu-
pra relata, in tota ſua latitudine accipi debent,
24 nec reſtringi ullo pacto poſſunt ſub obtentu,
quod verſemur in pœnalibus; nam, etſi in his
terminis regulariter extenſio non fiat, aliter ta-
men res ſe habet, quoties id exigit favor Rei-
publicæ, cujus intereſt delicta puniri, *Bartol.
in leg. quemadmodum Cod. de Agricol., & cenſit.
lib. 11., Jaſon. in Leg. Qui ſe Patris numer. 56.
Cod. unde lib. r., Roman. conſil. 105., Merlin. Pi-
gnatell. controv. forenſ. cap. 100. num. 1. & ſeqq.
centur. 1.*, ubi, quod, cum favore publicæ utili-
tatis receptum ſit, quod delinquentes in Civi-
25 tate Neapolis, licèt Exteri ſint, ſortiantur omni-
nò Forum M. C. V., itàut non poſſint Barones
petere eorum remiſſionem, idem quoque di-
cendum eſt in delinquentibus in Caſalibus ipſius,
*Gizzarell. deciſ. 23. num. 10. & ſeqq., Rovit. de-
ciſ. 11. num. 7.*, quamobrem juremeritòque Do-
ctores, atque Tribunalia cenſuerunt, Leges,
Conſuetudines, & Statuta ad publicam delicto-
rum vindictam ordinata, inſtar Legis favorabi-
lis, extenſivà interpretatione intelligenda eſſe,
ex doctrina *Bartol. in Leg. Quemadmodum nu. 4.
Cod. de Agricol., & Cenſit. lib. 11., Rocc. de Curt.
in repetit. cap. finali column. 47. verſic. ſecundus
caſus*, dicentis, conſuetudinem punientem ma-
leficia, eſſe favorabilem, ideòque extenden-
dam, *Roman. conſil. 334. in fin., Cephal. conſil.
138. num. 47. & ſeq., Honded. conſ. 95. num. 19.
lib. 1.*, ſic loquens = *Ubi extenſio tendit ad favo-
rem Reipublicæ, ità debemus Legem, ſeu Statu-
tum odioſum extendere, ſicut Legem, vel Statu-
tum ſovorabile* =, *Marſil. in practic. crimin. §. Ag-
gredior nu. 58., Villagut. in tract. de extenſ. Le-
gum rubr. de extenſ. Leg. Correct., & pænal. ſi-
mul num. 90., Vev. com. opin. 269., & opin. 271.,
Boſſ. tract. variar. tit. de pæn. nu. 12.*, ibi = *Ta-
men ubi extenſio tendit ad favorem Reipublicæ,
ità debemus eam extendere ſicut Legem favorabi-
lem, & ideò, cum pertineat od favorem Reipu-
blicæ punire maleficia, ad hoc, ut Provincia
purgetur malis hominibus, leg. longius ff. de Of-
fic. Præſid., pænà Statuti punientis facientem ma-
leficium, tenebitur fieri faciens, & ita debet ex-
tendi Statutum, Sarmient. ſelect. interpretat. lib.
1. cap. 12. num. 5. verſ. nec ſuprodictis, & nu. 6.,
Farinac. fragment. crim. part. 1. cap. extenſio nu.
100. fol. mihi 187., Cæſar. Specul. Peregrin.
quæſt., quæſt. 8. n. 17. & ſeq., Raudenſ. de Ana-
log. cap. 34. n. 128., Oſaſcb. dec. Pedemont. 67. nu. 8.*

His, inquam, omiſſis, pro Forenſium quo-
què comprehenſione adſtruenda ſatis erit ani-
madvertere, quod in Brevibus prædictis expreſ-
sè approbatur, & confirmatur conſuetudo etiam
in ea parte, in qua tempore nundinarum pro-
hibito Gubernatori, aut Prætori Civitatis Ful-
ginei quolibet Juriſdictionis exercitio, a ſuo of-
ficio ceſſare jubetur, Juriſdictionem omnem
transferendo in DD. Præſidentes: Translatio
enim iſthæc, veluti ex ſuo neceſſario antece- 26
dente, ſequitur ex ſuſpenſione Juriſdictionis fa-
cta reſpectu Gubernatoris, cujus loco ſi dicti
DD. Præſidentes vigore talis conſuetudinis,
Pontificiis Indultis approbatæ, ſubrogantur, &
ſubrogati pariter dicendi ſunt in univerſæ Juriſ-
dictionis exercitio, ad tradita per *Lotter. de re
benefic. lib. 1. quæſt. 24. num. 114. & duob. ſeqq.,
Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. par. 3. tit. 12.
cap. 5. num. 18., Pignattell. conſultat. Canon. 85.
nu. 8. tom. 5., Jacob. de Graſs. deciſ. aur. par. 2.
lib. 3. cap. 27., Rot. coram Martin. Andr. dec. 54.
num. 6. verſic. Eademque, coram Bichia dec. 459.
num. 4. & ſeqq.*, quod adeò verum eſt, ut ve-
rens Sanctus Pius V., ne dicti DD. Præſidentes
vigore hujuſmodi translationis univerſæ Juriſdi-
ctionis in eos factæ, quà in locum, & poteſta-
tem Gubernatoris ſubrogati omninò videban-
tur, reaſſumerent Cauſas, antè nundinarum
tempus coram Gubernatore, vel Prætore mo-
tas, & indeciſas pendentes, prout forſan vigore
Literarum ſan. mem. Pauli III. attentaſſe di-
cuntur in ipſo Brevi Sancti Pii V., volenſque
Sanctiſſimus ille Pontifex providere, ne id de-
inceps ſequeretur, hac ex parte reſtrinxit aucto-
ritatem Dominorum Præſidentum, & expreſ-
sè illis prohibendo, nè in Cauſis prædictis ſe in-
tromitterent, mandavit, in eiſdem uſque ad
nundinarum finem ſuperſederi; quod rurſus
confirmavit ſan. mem. Urbanus VIII., exceptis
Cauſis criminalibus, in quibus nullatenus ſu-
perſederi debere, declaravit. Cum igitur, ex-
ceptis Cauſis prædictis, extra tempus nundina-
rum

rum coram Gubernatore, aut Prætore motis,
& pendentibus, in reliquis Juriſdictio plenè, &
27 libere translata fuerit in DD. Præſidentes, indè
fit, quod ſi, ut eleganter ait *Cicero* pro *Archia*
= *Exceptio facit nè liceat, ibi neceſſe eſt licere,*
ubi non eſt exceptio=, & exemplum eſt in *Leg.* 18.
ff. de Teſtib., *& in Leg.* 28. *§.* 6. *ff. qui Teſtament.*
facer. poſſ., benè ad rem *Rota deciſ.* 1025. *num.* 7.
& 20. *coram Seraphin.*, *deciſ.* 1126. *num.* 1. *&*
ſeqq. coram Coccin., *in Recentior. deciſ.* 219. *n.* 2.
part. 10., *cum aliis in Nullius, ſeu Fulden. Ju-*
riſdictionis ſuper præſcriptiva 15. *Junii* 1711. *§.*
22., *coram bon. mem. Caffarello*: proptereaque,
quemadmodum extra tempus nundinarum Ju-
riſdictio Gubernatoris extenditur etiam ad Co-
mitativos, & alios quoſcumque etiam Exteros,
in Territorio delinquentes, ſic etiam, duranti-
28 bus nundinis, iſti omnes ſubeſſe debent Juriſdi-
ctioni Dominorum Præſidentum, loco Guberna-
toris ſubrogatorum, *Bald. in Leg. Parabolani* 18.
Cod. de Epiſc., *& Cleric.*, *Cephal. conſil.* 20. *n.* 2.
& ſeqq. lib. 1., *Mareſcot. variar. reſolut. lib.* 2.
cap. 8. *numer.* 8., *Giurb. in Conſuetud. Meſſanen.*
cap. 12. *Gloſ.* 2. *n.* 9., *Molin. de Primogen. lib.* 4.
cap. 4. *num.* 36., *Surd. deciſ.* 35. *num.* 9., *& de-*
ciſ. 106. *num.* 5., ita quidem efflagitante ratione
publicæ quietis, tranquillitatis parandæ, ac ſer-
vandæ tempore nundinarum, quæ fuit potiſſima
cauſa transferendi omnimodam Juriſdictionem
Gubernatoris in DD. Præſidentes, quæque pro-
inde cum æquè comprehendat Comitativos,
Diſtrictuales, ac Exteros quoſcumque, quo-
rum delictis turbaretur publica quies, & bonus
ordo nundinarum ſubverteretur, dicendum id-
circò eſt, prædictos omnes, & univerſos, du-
rantibus nundinis, earumque prorogatione,
ſubjectos eſſe Juriſdictioni Dominorum Præſi-
dentum, quemadmodum extrà dictum tem-
pus ſubjiciuntur Juriſdictioni Gubernatoris, *Re-*
buff. in leg. 2. *verſic. Quinto non procedit ff. de*
verbor. ſignificat., *Covar. in Capit. Alma mater*
part. 2. *§. Primo num.* 8. *propè finem*, *Novar. de*
elect. for. ſect. 1. *quæſt.* 63. *num.* 19., *Bovadill. po-*
litic. lib. 5. *cap.* 10. *num.* 30., *Rovit. dec.* 11. *n.* 20.,
alioquin ſequeretur abſurdum illud, quod vi-
delicet ceſſante per dictum tempus officio, &
Juriſdictione Gubernatoris, illi manerent ſinè
Superiore, & Judice, à quo judicari, & puni-
ri poſſent, & nimis improvide, per immemo-
rabilem, Juriſdictio adempta fuiſſet Guberna-
tori, & Prætori Civitatis, niſi illa contempo-
raneè etiam translata fuiſſet in DD. Præſiden-
29 tes, qui univerſam Juriſdictionem exercerent
loco Gubernatoris, ſinè quo Populus ſtare non
poteſt, ut *Eccleſiaſt. cap.* 11. *num.* 13. = *Ubi non*
eſt Gubernator, Populus corruit &c., *Cicer. de le-*
gib. lib. 3., *Ariſtotel. politic. lib.* 7. *cap.* 8., *Bo-*
rell. de Magiſtrat. lib. 3. *cap.* 4. *num.* 4. *& ſeqq.*,
& rectè in ſimilibus terminis pro translatione
Juriſdictionis in alium conſideravit *Rota coram*
Coccin. deciſ. 1054. *num.* 2., *poſt Tondut. de Pen-*
ſion. deciſ. 31. *num.* 4., *& in Nullius, ſeu Clara-*
vallen. Juriſdictionis 25. *Junii* 1706. *§. Diſpoſi-*
tiva coram bon. mem. Kaunitz.

Clariùs verò hanc ipſam Comitatenſium, &
Exterorum omnium comprehenſionem ſub In-
dultis confirmatoriis demonſtrat Statutum Civi-
tatis Fulginei de *Nundinis Cap.* 16., conditum
poſt Breve ſan. mem. Pauli III., ad quod refer-
tur; in illo autem ſit expreſſa mentio de Comi-
tativis etiam, & Diſtrictualibus, atque ibi de-
linquentibus: Atque his conformis eſt ſubſecu-
ta obſervantia ſexaginta, & ultrà annorum, con-
tinuativa, ut dictum eſt, præcedentis immemo-
rabilis, quo tempore, ſemper durantibus nun- 30
dinis, DD. Præſidentes Juriſdictionem, & po-
teſtatem universim in illos omnes exercuerunt;
hæc autem cum ſit optima, magiſque fida actuum
humanorum, omniumque diſpoſitionum in-
terpres, *leg. ſi de interpretatione*, *& leg. ſeq. ff.*
de legib., *& leg. Quædam ff. de reb. dub.*, cum
aliis apud *Rot. coram Zarat. deciſ.* 119. *num.* 10.,
coram ſan. mem. Alexandro VIII. deciſ. 175. *n.* 9.,
coram bon. mem. Anſaldo deciſ. 79. *num.* 33., ne-
mo eſt, qui non ſciat, quantæ ſit efficaciæ, 31
etiam pro interpretatione Brevium, & Diplo-
matum Pontificiorum, *Seraphin. Maſſin. de*
Confiſcation. Bonorum quæſt. 35. *num.* 80. *& ſeq.*,
Rot. coram Martin. Andr. deciſ. 54. *nu.* 16., *co-*
ram Bich. dec. 459. *num.* 19., & priùs *deciſ.* 244.
num. 37., *coram Cavaler. deciſ.* 80. *num.* 4. *&* 5.,
coram Buratto dec. 679. *num.* 9., *apud Poſth. de*
Manut. dec. 71. *num.* 1., *& inter collect. ad ornat.*
clar. me. Card. de Luc. de Offic. vacab. dec. unic.
num. 4., *& in Carpentoracten. Juriſdictionis* 14.
Januar. 1707. *§. Nec robur coram clar. me. Card.*
Priolo.

Quæ profectò interpretativa obſervantia ſe-
quenda omninò, amplectendaque eſt, tametſi
contrarius intellectus eſſet alioquin de jure ve- 32
rior, magiſque conveniret naturæ, ſeu proprie-
tati verborum, ad notas Juris regulas, de qui-
bus apud *Soccin. Sen. conſ.* 143. *numer.* 2. *lib.* 1.,
Cravet. in reſponſ. pro Genero numer. 317. *verſ.*
uſque adeò, *Menoch. conſ.* 390. *num.* 20., *Honded.*
conſ. 92. *num.* 27. *& ſeq. lib.* 1., *& conſ.* 35. *n.* 34.
lib. 2., *Gilian. ad Statut. Peruſin. verb. legitima*
num. 26. *&* 27., ubi, quod ſufficit, verba non
eſſe ità clara, ut non poſſint etiam intelligi alio
modo, *pag.* 176., *& pag.* 181. *num.* 78., *Maſſin.*
de Confiſcat. Bonor. d. quæſt. 35. *num.* 83., *clar.*
mem. Card. de Luc. de Benefic. diſc. 27. *nu.* 13.,
Rota coram Royas deciſ. 279. *num.* 7., *coram Lu-*
doviſ. deciſ. 184., *ibique Adden. num.* 8., *coram*
Dunoz. Jun. deciſ. 329. *num.* 9., *coram Priol. de-*
ciſ. 392. *numer.* 7., *coram bon. mem. Emerix Jun.*
deciſ. 24. *num.* 9., *& deciſ.* 242. *num.* 11., *in Re-*
cen. deciſ. 216. *num.* 3., *& deciſ.* 520. *n.* 9 *par.* 13.,
& in Marſicen., ſeu Nullius Juriſdictionis ſuper
bono jure 7. *Junii* 1700. *§. Poſita autem coram*
bon. mem. Muto; Quamobrem bene ad rem no-
ſtram ait *Avendan. de exequend. Mandat. Reg.*
part. 1. *cap.* 1. *ſub num.* 21. *verſ. imò ultrà dico*,
quod, ſi dubitetur, an ex privilegio, à *Rege da-*
to, poſſit nec ne clarè percipi, an Rex voluerit
merum imperium concedere ei, cui privilegium 33
contulit; Si tamen ejus virtute poſſedit merum
imperium ſpatio tantùm quadraginta annorum,
iſta

èſta poſſeſſio junčta eum privilegio, cujus verba ſune obſcura, ſufficit, ut acquiratur merum imperium = quippè ſenſus ille verbis ineſſe dicitur,
34 quem obſervantia, effectuſque ſecutus demonſtrant, per *Tent. in cap. cum dilectus 10. de Conſuetudin., Soccin. Jun. conſ.145. num. 2. lib.1., Menoch. conſ.39. num. 29., Bertazzol. conſ. civil. 97. num.6., Rocc. diſp. Jur. ſelect. cap 171. n.8., Fontanell. dec. 447. num. 9. & 11., Franch. deciſ.22. num.5.*, Adeo quidem, ut minimè oporteat, talem obſervantiam fuiſſe præſcriptam,
35 vel io contradictorio Judicio confirmatam, quia allegatur ſolummodò pro ioterpretanda diſpoſitione Brevium prædictorum, quo caſu, tamquam merè interpretativa, non rigidum, ſed beuignum expoſcit interpretem, *Butr. in cap. fin. num. 47. de Conſuetudin., Dec. in cap. cum M. Ferrarienſis num. 26. de Conſtit., Rot. coram Celſo deciſ.102. num. 7., coram bon. mem. Emerix. Jun. dec.118. num.14., in Recen. deciſ.374. num.21. part.11., & in Placentina Cappellaniæ 27. Junii 1718 §. Validiùs cum ſeqq. coram Eminentiſſimo Domino Card. Scotto*; & minimè ſervatis regulis, pro conſuetudine, ſive præſcri-
36 ptione inducenda conſtitutis, ſatis eſt, aliquo tempore, & per aliquos actus, ita fuiſſe quoquo modo obſervatum, *Dec. in d. cap. cum M. Ferrarien. numer. 23. 26. & ſeqq. de Conſtit., Caſtrenſ. conſ.347. num.4. lib.1., Alexand. conſ.8. num.7. lib.6., clar. mem. Card. de Luc. de Emphyt. diſc.28. numer.13. & 14., Rot. coram Buratt. dec.390. num. 3., & coram Celſo deciſ.190. numer.7.*

Eo itaque certiùs illa attendi, & prævalere debebit in caſu noſtro; quia, ut ſuperiùs dictum eſt, præter publicum favorem, quo coa-
37 diuvatur, nè videlicet delicta remaneant impunita, non aliquo tantum tempore, aut per aliquos dumtaxat actus, ſed per tempus longiſſimum, & ab immemorabili inter perſonas, & per actus plurimos invaluit, & nedum à Supremo Principe agnita, ac tolerata, ſed etiam à Sacro, & Supremo iſto Tribunali comprobata reperitur, per ea, quæ tradunt *Bouden. de Jur. contr. collect. leg.44. numer.22. & ſeqq., & præſertim. num.25., Rota deciſ.71. num. 3. & duob. ſeqq., & num.9. verſ. hujuſmodi, & num. 27. &*
38 *52. part. 19. Rec.*, neque enim mutanda ſunt, ea, *quæ interpretationem certam ſemper habuerunt*, ut loquitur *Paul. Juriſconſultus in leg. Minimè 23. ff. de legib.*, cui conciuit Senteotia *Hermogeniani in leg. ſed & ea 34. ff. eodem*, quod nempè ea, *quæ longa conſuetudine comprobata ſunt, ac per annos plurimos obſervata non minùs, quàm ea, quæ ſcripta ſunt, jura ſervantur* = *conſuetudinis quipppè, uſuſque longævi non eſt levis auctoritas*, ut edixit Honorius III. relatus *in cap. cum conſuetudinis 9. de conſuetud.*, quamobrem Judices, & Tribunalia diligenter curare
39 debent, nè quid contra illum attentetur, ſed ut fideliter cuſtodiatur, juxtà monitum *Alexandri Imperatoris in leg. 1. Cod. quæ ſit longa conſuetudo*; ibi = *Præſes Provinciæ probatis his, quæ in Oppido frequentèr in eodem controverſiarum genere ſervata ſunt, cauſà cognitâ ſtatuet; nam & conſuetudo præcedens, & ratio, quæ conſuetudinem ſuaſit, cuſtodienda eſt, & nè quid contra longam conſuetudinem fiat ad ſollicitudinem ſuam revocabit Præſes Provinciæ* =.

Fruſtrà verò pro elidienda obſervantia prædicta, opponitur clauſula *ſublata, & decretum irritans*, contentum in Brevi ſan. mem. Urbani VIII., quoniam tantum abeſt, illam iſtiuſmodi clauſulis ſublatam cenſeri poſſe, ut harum vigore eàdem potiùs confirmatâ, irritum declaretur quidquid contra illam attentari quoquo modo contigeret, ut liquet ex lectura ejuſdem Brevis; & ſaoè, dum in eo approbatur, & confirmatur longæva, & immemorabilis conſuetudo, quæ uſque tunc viguit, & huic conformis eſt ſubſecuta obſervantia, quis unquam dixerit, hanc ſublatam cenſeri poſſe 40
per dictum Breve; quo quidem, magis juſtà ratione, irrita facta dicenda eſſet quævis obſervantia contraria, non autem obſervantia merè interpretativa, quæ non inducit novum jus, aut novam aliquam diſpoſitionem contrariam veteri, ſed hanc ſolùm declarat, adeout eadem ſic 41
interpretata, vim ſuam retineat, & veluti ex primæva, & propria virtute diſponat, *Fagnan. in cap. Tuæ num.14. de Cleric. non reſiden., Joan. Franc. de Ponte conſ. 41. num. 3. lib.1., Ciarlin. contr.106. num.89. & ſeqq., Manſ. conſult. 170. numer.73. & ſeqq., Rot. coram Dunoz. Jun. deciſ.937. num.26., in Rec. deciſ.320. n.9. par.13., deciſ.212. num.7. part.18., & deciſ. 32. num. 6. part.19.*

Jam verò ex his patet, colore nullo exadverſo opponi poſſe, Statutum Fulginei *dicto cap. 16. de Nundinis*, tamquam carens Apoſtolica confirmatione, minime potuiſſe extendere ad Comitativos diſtrictuales, & Exteros Juriſdictioneæ, in Brevi ſan. mem. Pauli III. conceſſam, ſatis namque eſſet reſpondere, quod DD. Præ- 42
ſidentes non deſumunt Iuriſdictionem à Statuto, ſed à conſuetudine immemorabili, in Statuto, relata, quæ etiam illo ſecluſo, ſervari deberet; Verum præterea talis nullitas deſumpta ex ſuppoſito defectu confirmationis dicti Statuti, officere minimè valeret, tamquam ſublata duplici reſponſione. Prima eſt, quod illius confirmatio præſumenda eſſet ex obſervantia 43
pluſquam centenaria, *Ripa reſponſ. 22. num. 3. de pact., Menn. in obſerv. ad conſuetud., Leodien. obſerv.90. tom.1., clar. mem. Card. de Luc. de Judic. diſc.34. numer.63., Rot. in recent. deciſ.656. num.8. & 9. part.19., & in Theatina Juriſdictionis 14. Maii 1708. §. Et licèt coram Eminentiſſimo Domino Card. Scotto*, & in puncto *Statuti Conſtantin. ad Statut. Urb. in prælud. num.8. & pluri. ſeqq.* qui plures cumulat *Sacræ Rotæ deciſiones* id firmantes, Altera eſt, quod, cum revera Statuentes nil aliud egiſſe videantur, quàm in ſcriptis, & in municipalem Legem redigere conſuetudinem, ſic, ut ſupra, approbatam, & confirmatam Pontificiâ aucto- 44
ritate; quod & Romanos feciſſe, conſtat *Leg.2. ff. de regul. Jur. col.1. de vulgar., Giurb. ad conſuetud.*

ſuetud. Meſſan. in proem. numer. 25., *Viuv. de-
ciſ.240. num.6.*, nullà idcircò tali caſu opus erat
confirmatione pro validitate Statuti, quod edi-
tum non fuit, ut ullam per ſe, veluti novam,
tribueret Juriſdictionem, ſed conditum ſolum-
modò fuit ad ampliorem, diuturnioremque no-
titiam, atque evidentiam apud Poſteros ad-
ſtruendam vetuſtiſſimæ illius conſuetudinis, cu-
jus vigore Juriſdictio, de qua agitur, quæſita,
& radicata jam erat in Populo. Cumque talis
conſuetudo adprobata deindè fuerit Pontificiis
45 Indultis, Iuriſdictio, ex ea promanans, perin-
dè habenda eſt, ac ſi ab ipſomet Principe, talem
conſuetudinem agnoſcente, atque adprobante,
expreſsè conceſſa fuiſſet, *Innocent. in cap. cum
Venerabilis num.1. de Cenſibus*, ubi etiam *Abb.*,
Butr., *& alii*, *Felin. in cap. cum acceſſiſſent
num.5. de Conſtitut.*, *Gonzal. in cap. Paſtoralis
num.2. de Donat.*, *Pignatell. conſult. canon.tom.5.
conſult.71. n.5.*, *Rota coram Cavaler. dec.1763.
num.5. & 6.*, *in Cabilonen.*, *ſeu Ciſtercien. Ju-
riſdictionis 19.Junii 1702. §. Ex quibus coram
bon. mem. Molines*, *& in Conſtantien. Juriſdi-
ctionis ſuper bono Jure 13.Aprilis 1714. §. Abſ-
que eo quod coram Eminentiſſimo Domino Cardi-
nali Scotto*, ideoque Statutum nullam, veluti
46 novam, concedens, ſed ſimpliciter referens,
& confirmans conſuetudinem tribuentem Iuriſ-
dictionem, & quidem jam à Principe confirma-
tam, ulteriori confirmatione non indigebit,
Rota coram Card. Cerro dec.773. num.6.

Ex his, quæ ſuperius dicta ſunt, ſublata etiam
videri poſſet objectio illa, quòd videlicet In-
47 dulta, & privilegia, præſertim in materia Iu-
riſdictionis, ſint ſtrictè, & ad literam intelli-
genda, adeò quidem ut quidquid in eis conceſ-
ſum expreſsè non reperitur, prohibitum cen-
ſeatur, ideoque cum in illis tributa non legatur
Iuriſdictio in Comitatenſes quoque, & Exteros,
hæc denegata dicenda ſit. Talis enim objectio
corruit in facto, & in jure non officit. Suppo-
nit enim in facto, quod in dictis Indultis non
fuerit conceſſa Iuriſdictio ulla etiam in Comita-
tivos, & Diſtrictuales, atque alios etiam Exte-
ros, in territorio delinquentes, cumque hoc ſit
id, ſuper quo controverſia vertitur, contra-
rium idcircò ſuppoſitum probandum concluden-
ter eſſet, nè alioquin allata objectio rejicienda
omninò ſit eà ſolà ratione, quod peccet vitio
48 petitionis principii, ſupponendo nimirum id,
quod eſt in quæſtione, quem argumentandi mo-
dum improbant *Caſanat. conſ.50. num.22.*, *&
Rota in Romana*, *ſeu Reatina Fideicommiſſi 2.
Decembris 1697. §. Hac enim argumenta coram
clar. mem. Card. de la Tremoille*. Tantum verò
abeſt, id probari exadverſo poſſe, ut potius cla-
riſſimis argumentis oppoſitum ſuperioribus lo-
cis à nobis demonſtratum fuerit.

In Jure verò obeſſe nequit, quia aut contro-
verſam Juriſdictionem, veluti ex ſuo fonte,
49 derivamus ex Indultis, & iſta tamquam Prin-
cipis beneficia, latam admittunt interpretatio-
nem, *leg. beneficium*, *ubi Jaſon. num.25. ff. de
Conſtit. Princip. cap. cum dilecti de appell.* benè in
ſpecie *Menoch. de Arbitrar. lib.1.quæſt.99.n.12.*,
& ſequentibus, apud quem alii, præſertim con-
currente identitate rationis, ut obſervat idem
Menoch. dicta quæſt.99. numer.10., & latiùs
mox ſubjiciam. Aut verò illam deſumimus ex
conſuetudine, & hoc caſu cum dicta Indulta
nil aliud agant, quàm approbare, & confirma-
re conſuetudinem prædictam, inde fit, quod ſi
ex eiſdem confirmata, & approbata ſolùm dici 50
poſſet Juriſdictio quoad certas perſonas, non id-
circò ſequeretur illius reprobatio, & abrogatio
quoad alias non expreſſas, & neque explicitè,
nec implicitè excluſas, ſed quoad iſtas remaneret
in ſuo robore conſuetudo, illas alioquin compre-
hendens, & reſpectu earum expreſsè non abro-
gata, quod proculdubio ſufficeret ad hoc ut il-
læſa, & incolumis ſervata diceretur Juriſdictio
quoad Perſonas, ſub ipſa conſuetudine compre-
henſas, quippè conſuetudo ex ſe ſola tantæ au-
ctoritatis eſt, ut Principis confirmatione non 51
indigeat, quia confirmatur legitimo temporis
curſu, ut in ſpecie *Rebuff. in Conſtit. Regn.
tom.3. tract. de conſuetud. art.2. gloſs.20.*

Et huc ſane redeunt illa, quæ diximus *§.
Quod verò attinet ad alias perſonas*, quod vide-
licet, cum ad incolumitatem Reipublicæ perti-
neat punire maleficia, illa propterea ſequenda 52
ſit interpretatio, quà Delinquentium temeritas
coerceatur, cum *indignum ſit*, *ut ultionem cri-
minis præſtigia verſati Juris excludant*, ut lo-
quar verbis *Textus in leg. ita nobis 28. Cod. ad
leg. Juliam de adulter.* quamobrem, quoties,
ut in caſu noſtro, eadem rationis, & cauſæ
finalis identitas concurrit tàm reſpectu Civium,
& Incolarum Civitatis Fulginei, quàm etiam
reſpectu Comitatenſium, & Exterorum, nundi-
narum tempore delinquentium (quippè ho-
rum omnium delictis, illarum quies æquè con-
turbatur) DD. Præſidentes indifferenter in
illos omnes exercere poterunt Juriſdictionem,
quà, eà mente impertiti fuerunt, ut duran-
tibus nundinis, publicæ tranquillitati conſule- 53
rent, publicique commercii felicitati advigila-
rent. Si itaque ex *Cicerone de inventione libro
primo = omnes leges ad commodum Reipublicæ re-
ferre oportet*, *& eas ex utilitate communi*, *non
ex ſcriptione*, *quæ in literis eſt*, *interpretari.
Nemo enim Leges*, *Legum cauſa ſalvas eſſe vult*,
ſed Reipublicæ =, tametſi omninò deeſſent ver-
ba, ſola rationis, & cauſæ finalis identitas, pro 54
illorum omnium comprehenſione ſufficeret,
per *Text. in l. ſi quis adulterium ff. ad leg. Juliam*,
Tiraquell. in leg. ſi unquam verb. libertis num.45.,
*Caſtill. quotid. contr. Jur. lib.5. cap.177. num.
19. Cravet. de antiquitat. tempor. part.4. §. Vi-
deamus modò*, *Conſtantin. Caſar. ſpecul. Pere-
grin. quæſt.*, *quæſt.8. num.18.*, *& ſequentibus*,
Lotter. de re benefic. lib.3. quæſt.30. num.124.,
& ſequentibus, *Gonzal. ad regul.8. Cancellar.
§.6. probem. al. num.59.*, *Rota in Melevitana
Parochialis 10. Decembris 1681. §. E' contrà ve-
rò coram bon. mem. Rondinino*, *cum aliis allega-
tis loco ſuperiùs indicato.*

Rationibus hiſce, quibus, quod attinet ad
Comi-

Comitat^eoſum , & Exterorum perſonas, DD.
Præſidentium Iuriſdictio conſtabilita cenſeri po-
teſt : eiſdem profectò etiam illa probata , &
ſtatuta dicenda eſt quoad Locum , Comita-
tum nempe , & Diſtrictum . Favet enim in hae
quoque parte immemorabilis conſuetudo, & Lex
municipalis coadjuvata obſervantià continuativà
immemorabilis, plus quàm centum annorum
ſpatio ſervata, ut ex præcitatis juribus in
manibus dicti Iudicis! Relatoris *ſignat. dd. lit.*
A. B. C. D. E. Nec adverſantur verba
illa Bullæ confirmatoriæ , quæ ita ſe ha-
bent = ac ibi = *ipſis Nundinis etiam prorogatis,*
durontibus, Delinquentes puuire, & caſtigare
etiam uſque ad mortem incluſivè = Nam præter
reſponſiones datas ſuperioribus locis, & hic quo-
que locum ſibi vindicantes , non deeſt alia, &
quidem validiſſima, & efficaciſſima reſponſio ,
quod nimirum, etſi dictio illa ibi referri con-
tendatur, ut ſuſtinet Pars Adverſa, ad Civita-
55 tem Fulginei, non inde tamen ſequitur, Iuriſdi-
ctionem DD. Præſidentium eſſe reſtrictam ad
Delinquentes iutra muros dumtaxàt ipſius Civi-
tatis, quia Iuriſdictio a Principe conceſſa in
Civitate, conceſſa intelligitur etiam in conti-
nentibus ipſius Civitatis, & in ejus Comitatu,
& Diſtrictu , ut probat *Textus in leg.prima ff. de*
Offic. Præfect. Urb., ibi = *cum Urbem noſtram fi-*
dei tuæ commiſerimus, quidquid igitur intra
Urbem admittitur, ad Præfectum Urbis pertine-
re videtur ; Sed etſi quid intra centeſimum mil-
liarium admiſſum ſit, ad Præfectum Urbis perti-
net = & tradunt *Bald. in dicta leg.* , *Bartol.* , &
Alciat. in leg. in princip. ff. de verbor. ſignificat. ,
Abb. in Cap. Rodulphus num.4., & *ibidem Felin.*
num.6. verſ. limita 2. de reſcript. , *Alberic. de*
Roſat. in tract.de Statut. part.2.quæſt.177.col.2.,
optimè *Menocch. de Arbitrar. lib.1. quæſt. 99.*
num.12. , & *13.*, ita loquens = *Si ergo ſuo Pri-*
vilegio beneficium hoc conferat Princeps alicui,
ut ſuo arbitrio poſſit definire aliquod genus Cauſæ
in Civitate, poterit definire, quæ ex continentis
Urbis orientur, cum beneficium latam admittat
interpretationem &c. & num.21. , ibi = *extendi-*
tur ſecundò, ut procedat etiam quoad ea, quæ per-
petrata erunt in Comitatu, hoc eſt in vicis ipſius
Comitat[illegible]s Civitatis, ita namque ſub Civitate
ſunt, ut partes Civitatis cenſentur &c. = ad
quem remiſſivè ſe habet *Tepat. lib.1. tit. ubi de*
crim. agi oport. pag.166. col.2.

Cui porrò Iuris diſpoſitioni, ſive potiùs in-
terpretationi datæ noſtris Indultis ab ipſa Lege,
ſi addatur ratio , hanc ipſam interpretationem
ſuadens, publica nempè quies, & utilitas, ob
quam Indulta prædicta emanaruot , quęque alio-
56 quin turbaretur per delicta in Territorio patrata,
tranquillitatem, & bonum ordinem nundina-
rum, non minus invertentia, quàm illa in ipſa
Civitate commiſſa , ut ſimilem interpretatio-
nem deſumptam ab identitate rationis probant
Abb. conſ.52. dub.2., *Rebuff. Alciat.*, & alii
relati per *Novar. de elect. for. ſect.4. quæſt.63.*
num.19., *Merlin. Pignattell. contr. forenſ. contr.1.*
cap.100. ſub num.20., ibi = *quia non eſt major ra-*
tio in delinquentibus in Caſalibus, ac in Civitate,
cum hæc duo habeant ſe per modum unius = benè
Rovit. deciſ.11. num.20., & his inſuper junga-
tur longæva, & diuturoa obſervantia, huic in-
terpretationi omninò conformis, quæ ex alibi
deductis omninò attendenda eſt pro declaratio-
ne hujuſmodi Brevium , & Indultorum, oul- 57
lum amplius dubium ſupereſſe poterit quoad Iu-
riſdictionem DD. Præſidentium io loco patrati
delicti , cum & conſuetudine immemorabili,
& Pontificiis Indultis, a Lege , ratione, & ob-
ſervantia declaratis, eadem quæſita, ae firmi-
ter conſtabilita videatur.

Quamobrem nemo noo videt , noo benè pro
reſtringenda DD. Præſidentum Iuriſdictione ,
argumenta exadversò peti ex cauſa finali petitio-
nis, & reſpectivè conceſſionis ſimilium Indul-
torum, nam, ſi illa fuit, ut etiam in cootra-
ria allegatione a diſertiſſimo D. Pauperum Ad-
vocato admittitur , ratio publicæ quietis, &
evitandi ſcandali tempore nundinarum, & ut
DD. Præſidentes magis promptè, liberè , & for-
titer munus ſuum exequi valerent , quà de cau-
ſa ſublata fuit etiam omnis Iuriſdictio Guberna-
toris profectò hæc eadem ratio ſuadet , univer-
ſam Iuriſdictionem , etiam extra Civitatem , &
in Comitatu , & Diſtrictu, tranſlatam fuiſſe in
DD. Præſidentes , alioquio euim publica quies
potius turbaretur , & ſcandala orirentur , dum
liberè , & impunè extra Civitatem tempore
nundinarum delinqui poſſet , eo quippè tempo-
re ſileret omninò univerſa Iuriſdictio Guberna-
toris, & Prætoris, illa verò DD. Præſidentium,
eſſet reſtricta intra ambitum ejuſdem Civitatis,
ideoque rectè hic locum ſibi vindicat diſpoſitio 58
Textus in cap. ſi Civitas 17. de Sentent. excomm.
in 6, ita loquens = *Si Civitas, Caſtrum, aut Vil-*
la ſubjiciatur Eccleſiaſtico Interdicto, illorum
ſuburbia, & continentia ædificia, eo ipſo in-
telligi volumus interdicta, nam, licèt prædicta
videantur aliàs murorum ambitu terminari, hoc
tamen caſu ne vilipendi valeat Sententia Interdi-
cti, (quod fieret, ſi poſſet in ipſorum ſuburbiis,
vel continentibos ædificiis licitè celebrari, ut
priùs, expedit interpretationem fieri lotiorem =
quo ſanè Textu in propoſito utuntur *Abb. in cap.*
Rodulphus num.13., *Felin. ibidem num.4. verſ.*
Limita dupliciter de Reſcript., *Bald. in cap. ſigni-*
ficavit num.12. eodem, *Menoch. de arbitrar. lib.2.*
quæſt. 99. num. 10. , & *11.* , & *lib.2. cent.2.*
caſ.155. num.8., *Rovit. deciſ.11. num.7.* , &
ſeqq., & *num.20.*, *Gizzarel. deciſ.13. num.10.*,
docentes , etiam in caſu , in quo aliàs Iuriſdi-
ctio extendi oon deberet , eam nihilominùs ex-
teodi poſſe , ubi ratio ita ſuadet , & ne ſiat fraus
Legi , vel Principi concedenti .

Reliquum modò eſt , ut Iuriſdictionem DD.
Præſidentum , vindicemus ab altera oppoſitio-
ne, nimirum tùm oon probatæ eorum electio-
nis, ſive deputationis io Præſidentes , a qua to-
ta eorum Iuriſdictio pendet , tùm etiam formæ
in procedendo , ab eiſdem minimè ſervatæ . Pri-
ma objectionis pars ſtatim removetur ex facto ,
ex quo conſtat , illoſmet , qui in hac Cauſa pro-
ceſſe-

ceſſerunt , fuiſſe extractos, & electos Præſiden-
tes nundinarum anni 1719., ut ex documento,
judicialiter producto in manibus Domini Iudicis
Relatoris ſignàto *lit. F* , Secunda ſublata ſi-
militer apparet ex facto , dum ſervata repe-
riuntur omnia, de Iure , & conſuetudine ſer-
vanda.
Nec obeſſe poteſt, quod Juriſdictio DD. Præ-
ſidentibus competat non uti ſingulis, ſed omni-
bus ſimul , & conjunctim , proindeque ſuſtine-
ri nequeant acta facta de mandato, vel unius tan-
tùm ex eis, vel trium: multòque minùs ſtare
valeat Sententia, à quatuor dumtaxat ſubſcripta,
cum omnes Præſidentes eſſent quinque ; Nam
59 ſi ſermo ſit de Sententia , ſatis ſuperque eſt in
hypotheſi noſtra, illam ſubſcriptam fuiſſe a qua-
tuor Præſidentibus, cum quintus eſſet infirmus,
& propterea legitimè impeditus ; Etenim illo-
rum Juriſdictio tamquam procedens a conſuetu-
dine , non eſt delegata , ſed ordinaria , *leg. 1.
Cod. de emancipat. liberor.* , *ubi Gloſs.*, *Bartol.
in leg. 8. Cod. de diverſ. Offic.* , *& appar. lib. 12.
Tepat. Variar. Jur. lib. primo tit. de conſuetud.
pag. 58. a tergo col. 1. verſ. Statutum licet tollat* ,
ubi quod ordinarius Judex dicitur ille, qui Juriſ-
60 dictionem habet non ſpecialiter ſibi competen-
tem , ſed jure Magiſtratus, ad quem aſſumptus
ſit ; Et ipſos reverà uti ordinarios proceſſiſſe, ex
Proceſſu fol. 39. notatur etiam in contraria alle-
gatione Iuris *§. Penultimi* , ideoque certum eſt,
inter Collegas habere locum jus accreſcendi,
ſive non decreſcendi , cujus vigore, uno ſubla-
61 to , vel impedito, Iuriſdictionis exercitium
liberum remanet penès alios ad *Text. in leg.
unic. ff. de Offic. Conſul.*, ibi = *ſanè ſi qua ex cau-
ſa Collega non poterit manumittere , infirmare
ſcilicèt , vel alia juſta cauſa impeditas Collegam
poſſe manumiſſionem expedire , Senatus cenſuit* =
leg. Imperatores 21. ff. de appellat. , *& relat. §.
Si Magiſtratatus*, ibi = *Si Magiſtratus creatus ap-
pellaverit Collegam , ejus interim utriuſque Offi-
cium ſuſtineri debere* =, *Bald. in leg. unic. num. 3.
verſic. Si verò pluribus Cod. quod non peteut. part.*,
Curt. Sen. conſ. 49. num. 52., *Cravett. conſ. 995.
num. 3.*, *Bellon. de Jur. accreſcen. cap. 6. quæſt. 50.
numero primo* , *clar. mem. Card. de Luc. de feud.
diſcurſ. 8. ſub num. 8. verſ. dando etiam exemplum*,
Rota deciſ. 536. num. 151. part. 14. recent. ; quam-
62 obrem Iuriſdictio ordinaria rectè dicitur com-
petere unicuique in ſolidum , & habitu , &
exercitio , juxtà *Gloſs. in l. Pomponius 36. alias
ſi uni verb. proferre* , *Bartol.*, *& alii ff. de re ju-
dicat.*, *Alexand. conſ. 93. num. primo volum. 7.*,
Bellon de Jur. accreſcend. dicta quæſt. 50. num. 6.,
*Campan. reſolut. 12. ſub num. 13. verſ. ſupra re-
latam* , *Maſtrill. deciſ. 27. num. 9.*, *& deciſ. 292.
num. 18.*, *& ſeqq.*, ac per conſequens , altero
deficiente , vel impedito, non ceſſat Iuriſdictio,
63 ſed integra manet cum exercitio penes alios, ex
ſupra firmatis : idque evidens , & apertum
redditur praxi etiam Tribunalium Collegialium
Urbis ; Et ſanè fortuito caſu impedito aliquo ex
DD. Præſidentibus , ſi ab aliis exerceri non poſ-
ſet plena Iuriſdictio, quot quantaque mala in

Nundinarum tumultu , & tot Exterorum con-
curſu, Civitati illi accidere poſſent?
Iura verò , & auctoritates in contrarium al-
legatæ, non applicantur, quia vel loquuntur in
caſu Juriſdictionis delegatæ, in qua diverſimodè
res ſe habet ; nam, licèt in ſolidum competat 64
habitu, tamquam res individua, non tamen
competit exercitio, quod expleri debet de man-
dato , *Gonzal. in cap. 13. deſcript. num. 6.*, *Gra-
tian. diſceptat. 396.*, *Bellon. de Jur. accreſcend.
dicta quæſt. 50. numer. 7.* ideoque cum tale man-
datum non ſingulis , ſed duobus , vel pluribus
conjunctim ſit directum , non poteſt unus ex 65
delegatis disjunctim Iuriſdictionem exercere ,
ut proſequitur *Bellon. loc. cit. num. 8.* Vel proce-
dunt in terminis Iuriſdictionis ordinariæ , ita
datæ, ut omnes judicare debeant, cum alioquin,
nil prohibeat Iudicem ordinarium , habentem in 66
ſolidum Iuriſdictionem , uti Iure ſuo , *Leg. mo-
res 5. ff. de Juriſdict.* , *leg. cognitio 4. in princip.
verſ. cum proprium ff. de Offic. ejus*, & poſſe
etiam jure ſuo eam in ſolidum exercere, ut ob-
ſervat *Bellon. de Jur. accreſcen. dict. quæſt. 50.
num. 8.*
Potiori verò jure hæc locum obtinent in caſu
noſtro , attenta diſpoſitione *Statuti dicto cap. 16.
de Nundinis* , juxtà quam omnis Iuriſdictio pe-
nes quatuor dumtaxat Præſidentes reſidere vide-
tur , ibi = *extrahantur de Buſſolo dicti Communis,
(in quo omnes de Conſilio imbuſſolari debeant)
ſex de dictis Conſiliariis , videlicet quatuor , qui
in Nundinis prædictis, & illorum tempore habeant,
& habere debeant omnimodam Juriſdictionem ,
merumque , & mixtum Imperium* , quamobrem
de quinto curandum non eſſe, præſertim verò,
quia ab eodem Statuto clarè diſponitur, exerci-
tium Iuriſdictionis pænes duos tantùm ex Præſi- 67
dentibus eſſe poſſe, ibi = *Qui quidem Præſidentes
teneantur , & debeant omnes , vel duo ex eis , &
Notarius prædictus die qualibet continuatis horis,
& temporibus ſtare , & ſedere honorificè ad locum
eorum ſolitæ reſidentiæ in Platea publica magna
dictæ Civitatis in loco deputato, vel ab eis deputan-
do ad eorum ſolitum Tribunal, dictarumque Nundi-
narum tempore, illarumque prorogationis, omnes &
ſignandas Cauſas, tàm Civiles, quàm Criminales &c.*
Si verò loquimur de aliis actis antè Sententiæ
promulgationem factis de mandato unius, vel
trium dumtaxat ex Præſidentibus, non abſimili
ratione, eadem quoque ritè, rectèque geſta
videntur, quia nimirum, ſi dicti DD. Præſiden-
tes, ut probatum eſt , habent ordinariam Iu-
riſdictionem in ſolidum, indè ſequitur, acta præ-
dicta rectè fieri potuiſſe ab uno, vel tribus tan- 68
tùm ex eis vigore illius poteſtatis, qua unuſquiſ-
que, tàmquam Iudex ordinarius pollebat, ut
in ſimilibus terminis agendo de citatione, eam
expediri poſſe per unum ex Iudicibus, advertit
*Campan. dicta reſolut. 12. ſub. num. 13. verſic. nam
iſto in caſu , citatio poterit expediri per unum
ex Judicibus* , qui præterea loquitur in caſu, quo
ſuperveniſſet delegatio, & tradit nihilominus,
citationem ab uno tantùm expediri poſſe, quia
delegatio ſuperveniens non immutat , nec im- 69

minuit

minuit facultates Iudicis ſive Tribunalis ordinarii in eo, quod reſpicit ordinem procedendi, *Maſtrill. deciſ.292. num.17., & ſeqq.*, & factum ab illo, factum cenſetur ab omnibus, qui ab illo repræſentantur, ex doctrina *Bartoli in dicta leg. Pomponius ff. de re judic. num.2., & ſeqq.*, Id quod appoſitè verificatur in caſu noſtro, dum acta prædicta expleta quidem fuerunt ab uno ex Præſidentibus, facto tamen prius verbo cum aliis, ut teſtatur Notarius, cui credendum eſt, benè in ſpecie *Abb. conſ. 33. num.6. libr.2., Card. Tuſch, practic. concluſ. lit.I. concluſ. 419. num.21.*, ideoque perinde habentur, ac ſi ab omnibus facta fuiſſent per *Text. in leg. Item eorum §. Si decuriones ff. quod cujuſque Univerſ. nomin.*, ibi = *parvi enim refert, ipſe Ordo eligat, an is, cui Ordo negotium dedit* = *Gloſſ. in leg. apertiſſimi §. Si verò verb. delegat. Cod. de Judic.*, & confert. *Text. in Leg. Si Pater ff. de manumiſſ. vindict.*, *Capiblanch. de Baron. part.2 Pragmat. 10. num. 85.*, *Giurb. ad conſuetud Meſſan. cap.2. Gloſſ. 10. num.11. poſt. diſceptat. Contr.*, quibus conſonat *Statutum Fulginei dicto cap.16. de Nundin.* apertè diſponens, alterum ex Præſidentibus eſſe debere Capitaneum ad effectum exequendi quidquid ab aliis ipſis mandatum fuerit, ibi = *Alius verò ſit Capitaneus, qui univerſa ad dictum Officium, ſpectantia, & ab eodem provenientia, executionem tamen merentia, de mandata eorumdem fideliter exequatur*.

Nec turbat, quod Iuriſdictio competens pluribus, uti Collegio, apud ſingulos eſſe non dica-
70 tur, ſed apud Corpus Collegii fictum, & repreſentatum per ſingulos, ſimul collectos, juxtà doctrinam *Abbatis*, & aliurum, exadverſo relatam; Nam non idcircò ſequitur, quod omnes pro validitate actus debeant intervenire,
71 ſed tot ſufficiunt, quot repreſentant ipſum Collegium, bene *Merlin. Pignattell. in exadversò allegat. cap.25. num.18. Centur. 1.*, ibi = *Nam Juriſdictio delegata conceſſa ipſi Tribunali M.C.V., poteſt exerceri per tot Judices, per quos repræſentatur ipſum Tribunal, quamvis omnes Judices ipſius, præſentes non ſint &c., Ratio eſt, quia Jurisdictionis exercitium datum eſt ipſi M.C.V., uti Collegio, quod corpus fictum eſt* = adeout, cum de ſtylo, conſuetudine, & ex diſpoſitione Statuti in caſu noſtro Collegium, ſivè Tribunal Dominorum Præſidentium repræſentari poſſit etiam per unum, vel per duos,
72 aut plures, exuberanter ſervata apparet forma, ad validitatem actus neceſſaria, dum citatio, & præcedentia mandata ſubſcripta fuerunt à ſolo Præſidente Capitaneo, facto tamen verbo cum aliis Præſidentibus; Inquiſitio verò, utpotè actus magis relevans, à tribus eo tempore in Tribunali præſentibus, & Sententia demum ab omnibus, præterquam ab infirmo, ut proſequitur *Merlin., Pignattell. dicto cap. 25. num.18.*, ibi = *Ideoque regulariter ſufficerent duo, per quos repræſentatur ipſa M. C.* =, *Cardinalis Tuſch. practic. concluſ. 419. num.13.*, ubi, quod ſufficit major pars, quando non fuit dictum, quod omnes judicare debeant concorditèr, non benè igitur actus de 73
nullitate redargui videtur.

Prout etiam minus rectè in dubium revocatur electio Capitanei, & Notarii à Statuto requiſita, nam de extractione primi conſtat ex documento relato in *in fol. ſignat. lit. F.*, electionem verò ſecundi confirmat ipſamet compilatio Proceſſus. Et Statutum in hac parte, quatenùs nempè mandat, Notarium quoque extrahendum eſſe ex numero Conſiliariorum, uſu receptum amplius non eſt, quinimo contra- 74
rià conſuetudine abrogatum apparet, *Felin. in cap.1. ſub num. 8. verſ. intellige de Treg., & pac.*, *Abb. in cap. final. num. 33. de for. compet.*, *Alexand. conſ. 132. num. 4. lib.1.*, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. cap. 965. num. 2.*, ubi quod valet conſuetudo, per quam Statutum non fuit uſu receptum, etiamſi eſſet confirmatum à Papa, *& num. 10.*, *Baitell. deciſ. ultim. volunt. 99. num.26.*, ubi, quod Statuta valent, quandiu uſu, & conſuetudine ſunt accepta, idemque firmat *Rota coram Verall. deciſ.203. num.1., & num.3.*, ubi etiam, quod Statutum tollitur per contrarium non uſum, *par.3.*, qui quidem contrarius non uſus probatur eo ipſo, quod non
probatur uſus, vel probatur per paucas vices, ut 75
ait *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 965. num. 17.*, *Rota coram Verallo dicta deciſ.203. num.4. & 5., & ſeqq. part.3.*, ubi etiam *num.8*, quod uſus per allegantem eſt probandus; quapropter noſtra ſententia, tanquam valida, & juſta, jure, meritòque executionem expectat.

ARGUMENTUM.

Copiosè hic agitur de Eccleſiaſticorum Immunitate, de Inſtitutione, officio, & auctoritate Sacræ Congregationis Boni Regiminis, ac potiſſimùm de Eccleſiaſtica ejus jurisdictione in Clericorum Bona, & Perſonas in iis, quæ ad vectigalia pertinent, rationeſque expenduntur, cur in Pontificia Ditione iiſdem Clericis onera Cameralia imponantur.

DISSERTATIO XI.

1 *Cleri, & Eccleſiaſticorum Immunitatem tueri maximopere ſategit Bonifacius VIII., anathematis pœnà in Violatores ſtatutà,*
2 *In Vienneuſi Concilio innovata fuerunt Decreta Alexandri III., & Innocentii III. lata in Conciliis Lateranenſibus.*
3 *Laici, cum Eccleſiarum Bonis onera imponunt, Summorum Pontificum exempla, injurià tamen, ſe id agere dictitant.*
4 *Sacram Congregationem Boni Regiminis, Laicum Tribunal appellant, freti authoritate Cardinalis de Luca, & Cocellii.*
5 *Eminentiſſimus Cardinalis Imperialis ejuſdem Congregationis Præfectus errorem hunc exteris Curialibus quibuſdam imperitis adimere curavit.*
6 *Diviſio hujus Diſceptationis.*

Cle-

Digitized by Google

CLERI ejuſque Bonorum libertatem, quam Cœlo delapſam, & plurium ſeculorum auctoritate confirmatam, dixit *Thomaſſin. de Vet.*, & *nov. Eccleſ. diſcipl. tom.3. lib.1. cap.42. num.2. verſ. cum ejus conceſſionis*, & quam cum ipſo Sacerdotio Eccleſiæ ſuæ Chriſtus communicatam eſſe voluit, *ex Epiſt.1. D. Ambroſii*, idem ſcripſerat *d. lib.1. cap.18. n.8.* irreligiosè violare ſemper præſumpſerunt, atque hodiedum moliuntur ſeculares Poteſtates ;
1 idque nedum antiquitus, ſed præſentium etiam temporum experimento, evenire conſueviſſe dolenter referens *Bonifac. VIII. in Cap. Cleric. 3. de Immun. lib.6.*, gravibus verbis, & ſententiis execratur, inquiens= *Clericis laicos infeſtos oppidò tradit antiquitas, quod & præſentium experimenta temporum, manifeſtè declarant, dum ſuis finibus non contenti, nituntur in vetitum, ad illicita fræna relaxant, nec prudenter attendunt, quàm ſit eis in Clericos, Eccleſiaſticaſve Perſonas, & Bona, interdicta poteſtas : Ecleſiarum Prælatis, Eccleſiis, Eccleſiaſticiſve Perſonis regularibus, & ſecularibus imponunt onera gravia, ipſoſque talliant, & eis Collectas imponunt, ab ipſis ſuorum proventuum, vel Bonorum dimidiam, decimam, ſeu vigeſimam, vel quamvis aliam portionem, vel quotam exigunt, & extorquent, eoſque moliuntur multifariè ſubjicere ſervituti, ſuæque ſubmittere Ditioni*.

Premebat Bonifacium onus tuendi libertatem, à Chriſto, cujus ipſe vices gerebat in Terris, Eccleſiæ Sponſæ ſuæ, veluti Dotem relictam, & quam, ut refertur *a Raynal. in continuat. Annal. tom.14. ad ann. 1296. n. 22.*, & *ſeqq.*, improbè violari videbat à Principibus ſeculi, qui in Eccleſiaſticos graſſabantur, Bonaque Eccleſiæ diripiebant, adeo quidem, ut miſerrima eſſet Cleri conditio, ubique Principum cupiditati, Miniſtrorum avaritiæ, Exactorum crudelitati, ac prædæ expoſiti : quapropter, ut dicta Conſtitutione potentiùs injiceret frænum, quo illorum licentiam, & nefarios conatus coerceret, Cenſurarum religione, & graviſſimarum pœnarum terrore ad d. Conſtitutionis obſervantiam adigere curavit laicas Poteſtates, quocumque titulo, ac Dignitate fulgentes, quæ perversè Eccleſiæ, & Cleri libertatem, Immunitatemque temerare auderent : atque etiam ſeverè animadvertit in ſocordem patientiam Cleri, ejuſmodi iniquis conatibus, & attentatis obviare, ſeque illis opponere trepidantis, aut deſidiosè negligentis.

Sed abrogatis nonnullis gravioribus pœnis in Bonifaciana Decretali conſtitutis ; quod inſti-
2 tuerat Benedictus XI. in Concilio Viennenſi, perfecit Clem. V., rebus eo omnibus reſtitutis loco, quo illas eſſe juſſerant Concilia Lateranenſia, ut notat *Van. Eſpen. in Jus Eccl. univerſ. to.2. part.2. tit. 35. cap. 3. n 38.*, & *ſeq. fol. 1174.*, & *Thomaſſin. d. lib.1. cap.43. n.9. §. Uſque ad Bullam in Clem. namque unica de Immunit.*, præfatus Sum. Pontifex Clemens ita loquitur = *Volentes, & firmiter ſtatuentes illud (contra quoſcumque laicos exigentes, ſeu extorquentes ab Eccleſiis, Eccleſiaſticiſque Perſonis tallias, ſeu Collectas, aut exactiones quaſcumque, & contra dantes ad id faciendum conſilium, auxilium, & favorem, nec non, & circa præſtandas ſubventiones Laicis ab Eccleſiarum Prælatis, ac aliis Viris Eccleſiaſticis, inviolabiliter obſervari, quod ſuper his à Prædeceſſoribus noſtris in Lateranenſibus Conciliis, quæ Nos ſub obteſtatione Divini Judicii præcipimus obſervari diſtrictè, ſalubriter eſt proviſum* = ut autem ibi adnotat *Gloſ. lit. D.*, & *E.* Prædeceſſorum Decreta, quæ Clemens diſtrictè præcipit obſervari in Lateranenſibus Conciliis, edita fuerunt ab Alex. III., & Innoc. III., eademque referuntur in *Cap. Non minus 4.*, & *Cap. Adverſus 7 de Immunit.*

Vulnera, quæ antiqua, & recens ætas infligi vidit Eccleſiæ, & Clero, mortifera certe ſunt, & inconſolabilia : at eadem acerbius recrudeſcunt lenimento ipſo, quod ſummarum Poteſtatum Miniſtri, illorum atrocitati mitigandæ obtendunt : eò enim illorum audacia progreſſa eſt, ut dum Eccleſiam, & Clerum ſubjiciunt ſervituti, impudenter aſſerunt, nihil ipſos ex 3
ejus libertate, Immunitateque decerpere, ſeſe purgando inverecundà illà excuſatione, quod nimirum Eccleſiæ, & Eccleſiaſticorum Bonis, non alia imponant, quam illamet onera, quibus paſſim in Ditione Sanctæ Sedis à Summo Pontifice, Clerici æquè, ac Laici gravantur. Diſtinguentes ſiquidem Sacerdotium ab Imperio (quorum tamen utrumque unitum eſſe non abnuunt in perſona Summi Pontificis habentis utrumque gladium, *Can omnes, ibique Gloſ. in verb. Cæleſtis, diſt. 22.*, *Cap. Per Venerabilem 13. qui fil. ſint legit.*, *Cap. Dilecto 6. de ſent. Excom. lib.6.*, & *in celebri extr. Unam ſanctam, de major.*, & *obed.*, *inter commun.*) inquiunt, quod dum Eccleſiaſticorum Bonis, idem ex juſtis cauſis, imponit ea onera, a quibus alioquin in ſeculi Principum Ditionibus, tamquam exempta illa propugnant, id ab ipſo fieri, veluti ſuæ Ditionis temporali, ac Supremo Principe.

Planèque hoc perſpici, ac ex eo confirmari ſubdunt, quod ejuſcemodi onera, Collectæ, & vectigalia diſtribuuntur, & exiguntur auctoritate, & miniſterio S. Congregationis, quæ ex fine, ob quem inſtituta fuit a ſanctæ mem. Clem. VIII. in ejus famigerata *Conſtit. In 10. Bullar. nov. to.3. fol.9.* atque ex munere eidem injuncto, *boni Regiminis*, appellatur, & quam nonniſi ſecularis Magiſtratus ſpeciem, poteſtatemque gerere comminiſcuntur : nec deeſt illis fucus aliquis, quo commentum hoc colorare queant ; illum enim mutuant ex iis, quæ exciderunt, *cl. mem. Card. de Luc. in relat. Rom.* 4
Cur. diſc.26. nu.8. & *ſeq.*, dum egit de Inſtitutione, munere, & officiis hujus *S. Congr.* : & *rurſus in Tract. de Judic. diſc.47. num.19. in ſupplem. part.4.*, & ante eum tradiderat *Cohel in ſuis Comment. ad d. Conſt. cap.2. n.18.*, & *ſeq.*, quo loci ait, Papam in ea loqui, ut *Regem*, & habentem dominum, & Iuriſdictionem temporalem.

Et ſi hæc, tum actuum, tum opinionis perverſitas, nequiter excuſetur exemplo eorum, quæ ita efflagitante temporum ratione, & nedum Ditionis, ſed verius totius Chriſtianæ Reipublicæ utilitate, atque neceſſitate ita imperante, juſtiſſimè a Sancta Sede, penes quam
5 reſidet ſuprema horum poteſtas, conſtituuntur, ab ejuſque Miniſtris explentur: attamen id ſæpius audiviſſe, ſummoperè indoluit Eminentiſſimus Card. Imperialis, qui tot luſtris, quibus tamquam Præfectus dict. Sac. Congr. bo. Regiminis præfuit, & præeſt; quemadmodum ſummâ vigilantiâ, maximiſque laboribus publicas utilitates, neceſſitateſque curare nunquam deſiit; ſic etiam, nunquam ſatis laudanda religione, Immunitatem Eccleſiaſticam incolumem ſemper præſtitit: quin etiam illud, & quidem permoleſtum perſæpè ipſi accidit, quod hunc errorem apud probos etiam viros ſerpſiſſe audivit, quaſi reputarent, quod Sacra Congreg. bon. Regiminis, nonniſi tamquam *Secularis Magiſtratus* in Eccleſiaſticos quoque poteſtatem gereret. Quapropter mihi benignè injunxit, ut errorem hunc, ſi qui illo imbuti adhuc eſſent, ab eorum animis depellere curarem.

Profectò pro eiſdem a tali errore avertendis, ſatis eſſet eos alloqui verbis ipſius *clar. mem. Card. de Luca in Conſt. leg. & rat. obſer. 241. in ſupplem. part. 3., ubi hæc habet = ſcandalum ſuperficiales concipere ſolent. quod in temporali Eccleſiæ Ditione Pontifex ab utriuſque ſecularis, & regularis Cleri perſonis Gabellas, aliaque laicalia onera, quaſi pariformiter à Laicis exigat, aliis verò Principibus interdicat: quaſi quod ita violare ſit regulam, ab omni Divino, ac naturali, & humano jure ſtatutam, ut quiſque Juris in alio ſtatuit in ſe ipſo ſtatuere debeat, vel ut eadem ipſe menſura metiri debeat, cum qua alios metitur. Verum qui ſolam rerum callent ſuperficiem, eorum error, ineptia hic eſt, quoniam Pontifex in propria temporali Ditione pro illis Fidei, & Catholicæ Reipublicæ indigentiis, ac oneribus Eccleſiaſticos gravat, pro quibus juſtum, ac rationabile foret, ubique eoſdem gravari, abſtinet autem ex Apoſtolica conceſſione eos gravant ſinguli reſpective Principes, pariformiter pro Regionum qualitate, ut ideoque irrationabilitas, & ineptia dignoſcantur, ita generaliter, ac in abſtracto id conſiderare, atque ſtylum redarguere, cum potius rationis, & æquitatis fomentum id habeat, cum ejuſdem Pontificis præjudiciali reſtitutione, ut id, quod ab omnibus exigere poteſt, contentus ſit ab illis tantùm exigere, qui in ejus temporali Ditione vivunt* = Veniam deprecor ſi tum præclari hujus Auctoris, tum etiam aliorum verba ſæpius tranſcripſero; id enim agam pro majori legentis commoditate, ut videlicet ſinè librorum revolutione, ſinè aliquo labore, & ſine temporis jactura, in promptu, & ante oculos habeat, quod traditum eſt a Majoribus noſtris, ut pro eadem venia impetranda præfatur *Rodoan. de reb. Eccleſ. non alienan. in proœm. verſus finem*.

Jam verò demandato mihi muneri manum admoturus, rei tractationem in plures dividam ſectiones, partitio namque, & mentem, memoriamque legentis præparat, *Gloſ. in proœm. Inſtit verb. eaſdem Inſtitutiones*, & apta eſt tum ad ordinem ſermonis, & claritatem rei tractandæ afferendam, tum etiam ad veritatem facilius aſſequendam, *Thabor. axiomat. Jur. lib. 4. cap. 42. axiom. 3.* At quamvis in hoc dicendi exordio videri poſſent omittenda mihi eſſe ea, quæ de libertate Eccleſiarum, & Cleri Immunitate ab omnibus oneribus, gravaminibus, & ſervitutibus, nedum quoad Perſonas, verùm etiam quoad Bona, conſtituta reperiuntur; quippè hæc omnibus planè nota ſunt, nihilominus tamen, quia, ut admonet *Paul. J. C. in lib. 1. ff. de dol. mal., & met. except.*, quo lucidius res intelligi poſſit, cum prius de cauſa videamus oporteat, prænoſcendo nimirum quo jure Immunitas inſtituta, & ordinata fuerit, propterea fas mihi ſit, paulò forte fuſiùs in hanc quoque rem; non ſane quia ea veluti dubitationem habens, rationum, atque probationum indigeat fulcimento, ſed quia, ut Cauſæ inſtituto, & ſcribendi, dicendique rationi, ac ordini ſerviam, id præmonſtraſſe abs re non fore reor.

Præcognito namque quo jure inducta, & quo 6
ex fonte in Eccleſias, Eccleſiaſticorumque Perſonas, ac Bona libertas, & immunitas promanaverit.

Secundo loco illico patebit, poteſtatem omnem in illas penitus ademptam ſeculi Principibus, penes ſolum Romanum Pontificem reſidere. Qui abſque ulla earumdem læſione, Papali poteſtate, pro ſuis indigentiis, & Populi ſibi ſubjecti neceſſitatibus levandis, ſubſidia Clero imperare poteſt. Id autem ab ipſo agi pro publicis, & neceſſariis cauſis, Eccleſiaſticis æquè ac laicis communibus, & quando horum facultates non ſufficiunt, ut tertio loco demonſtrabitur.

Et quarto demum loco reliquum erit, ut probetur, quod ejuſcemodi ſubſidia, Pontificiâ auctoritate indicta, Eccleſiaſtici Magiſtratus miniſterio, qualis eſt Congr. bo. Regiminis, diſtribuantur, & exigantur.

SECTIO I.

Probatur, Immunitatem Eccleſiæ, & Cleri, ejuſque Bonorum Dei ordinatione, & Canonicis Sanctionibus eſſe inſtitutam.

7 *Conſtantinus Imperator Clericos exemptos à publicis muneribus, eorumque Bona ab oneribus immunia eſſe voluit.*

8 *Si Perſonæ ſunt exemptæ, eorum quoque Bona exempta eſſe neceſſe eſt.*

9 *Exempta ſunt nedùm Eccleſiarum Bona, ſed etiam Patrimonia Clericorum.*

10 *Divino, & humana jure Immunitas Eccleſiaſtica ſtatuta eſt, ac veluti Dos a Deo ſuæ Sponſæ conſtituta, ut ex ſacris libris præſertim Deuteronomii, & ex Conciliorum, & Sanctorum Pontificum Canonibus depromitur.*

11 *Inno-*

Digitized by Google

11 *Innocentius III. dolet, ſub Chriſtianis Principibus deterioris conditionis Sacerdotes eſſe, quàm ſub Pharaone fuerint.*

12 *Immunitatem Eccleſiaſticorum jure Divino primùm inſtitutam fatentur Concilia Saliſburgenſe, & Colonienſe, & demùm Tridentina Synodus.*

13 *Populorum omnium conſenſu Jura hæc fuerunt recepta.*

14 *Summus Pontifex ea, quæ Divina Lege conſtituto ſunt, diſpenſare valet, Leges declarando, & interpretando.*

15 *Dum oneribus ſecularibus Bona Eccleſiaſtica, & Clericos ſubjicit, Immunitati non derogat, ſaltem directè.*

16 *Ad publicam ſalutem tuendam Reos atrociſſimorum delictorum ab Eccleſiis extrahi permittit.*

17 *A Decimarum præſtatione quandoque quoſdam eximit, tamen Decimas numquam omnino tollit.*

REm ordiendo à prima propoſiti aſſumpti, ſeu diviſionis parte; nedum Eccleſias, & Eccleſiaſticas Perſonas, ſed earum quoque Bona libertate, immunitateque gaudere, ambigi ſanè nequit. Porrò, quod attinet Perſonas, tum ſumm. Pontificum Sanctiones, tum etiam Conciliorum, & Sacr. Canonum Decreta illarum immunitatem aſſeruerunt, ut patet ex eorum locis, relatis apud *ven. mem. Card. Bellarminum Contr. to. 2. de Cleric. lib. 1. cap. 28. col. 325. lit. B., & ſeq. juxtà* impreſs. Colonien., *& Eminentiſſimum Card. Petra in ſuis Comment. ad Conſt. Apoſt. tom. 3. ad Conſt. 5. Urb. IV. num. 7., & ſeqq. fol. 316.*

Quinimmò ſtatim, ac Ethnicæ Tyrannidis jugo excuſſo, Eccleſiæ pax illuxit, illam velu-
7 ti Clericatui ipſi innatam, longè antea profeſſus
fuerat Conſtantinus magnus, qui ut refert *Euſeb. lib. 10. cap. 7. in Epiſt. data* ad Annulinum Præfectum Africæ, Legem juſſerat his verbis = *Clericos ab omnibus omnino publicis functionibus immunes volumus conſervari* = ſubdendo ſummam illam rationem = *ne errore aliquo, aut caſu ſacrilego, à cultu ſummæ Divinitati debito abſtrahantur* = Epiſtolæ hujus meminit *Bellarm. d. lib. 1. cap. 29. col. 333. lit. B.* Pluresque aliæ ſimiles Leges, tum ab ipſo Conſtantino, tum ab illius Succeſſoribus editæ referuntur *apud Thomaſſin. de Veter., & nov. Eccleſ. diſciplin. p. 3. lib. 1. cap. 33. an. n. 3., Van-Eſpen. in jus Eccleſ. univerſ. tom. 2. tit. 35. cap. 1. num. 1., & ſeq. fol. 1157., & ſeqq.* latè agentes de hac Cleri perſonali immunitate dictis Legibus conſervata.

Quod verò attinet Bona Eccleſiæ, & Cleri, illorum quoque realis immunitas agnita, & præſervata fuit Conſtantini, ac ejus Succeſſorum Legibus, & aliorum Supremorum Principum Conſtitutionibus, qui veluti Eccleſiæ defenſores, & Eccleſiaſticæ libertatis vindices, illam cuſtodiendam eſſe præceperunt; eædem verò recenſentur apud *Bellarmin. dict. cap. 28. lit. D. fol. 327., Eminentiſſimum Petra tom. 3. ad dict. Conſt. 5. Urban. IV. num. 3., & ſeq. fol. 316., Thomaſſin. d. p. 3. lib. 1. cap. 33. n. 3., & ſeq., & cap. 34.*, ubi more ſuo eruditè rem proſequens, refert etiam plures hujus immunitatis realis viciſſitudines.

Enim verò, ſi tributa, atque contributiones præſtantur = *quia hæc eſt probatio ſubjectionis, in Cap. 2. de Cenſib.*, indè certè ſequitur, Eccle-
ſiæ, & Cleri Bona ab illis immunia eſſe opor- 8
tere, quemadmodum Eccleſia, & Clerus exemptus eſt à Juriſdictione, eadem indicentium, *ad Textum in C. pit. Decernimus 2. de Judic., & in Cap. nullus 2. de for. competen., Gonzal. in Cap. non minus num. 9. de Immunit. tom. 3. fol. 980.* quamobrem jure meritòque Sacri Canones veluti ejuſcemodi libertatis acerrimi vindices, illi incolumi ſervandæ perpetuò invigilarunt, ut *ex Concil. Lateranen. ſub Alexand. III., & Innoc. III*, quorum Decreta, ut alibi notavimus, referuntur *in Cap. non minus 4., & Cap. Adverſus 7. de Immunit.*, & ſancitum quoque fuit *in Cap. Eccleſia S. Mariæ 10. de Conſtit., C. p. quamquam 3. de Cenſib. lib. 6., & Cap. quia nonnulli, & Cap. Clericis de Immunit. lib. pariter 6. in Extravag. quod olim eod. tit.*, quibus *Gonzal. d. Cap. non minus n. 6.* addit formidandam Bullam Cœnæ Domini Cap. 18.

Neque verò realis hæc immunitas intelligenda eſt de Bonis dumtaxat Pauperum Chriſti, & Ec-
cleſiæ uſibus, ejuſque Miniſtrorum ſubſtenta- 9
tioni dicatis, quæ cæleſti hac prærogativa proculdubio gaudent, ſed eadem porrigitur; tum ad Bona quoque patrimonialia Clericorum, *Van-Eſpen. in Juſ. Eccleſ. univerſ. to. 2. part. 2. tit. 35. cap. 2. n. 9., & ſeqq. fol. 1163.*, id inferens ex mox relatis Decretis Conciliorum Lateranenſium, quæ utpote loquentia *indefinitè de Bonis Eccleſiarum, & Clericorum, & Pauperum uſibus deputatis, ita accepta fuiſſe videatur quaſi ſub hac immunitate Bona patrimonialia eſſent comprehenſa, ex Synodis ſub idem penè tempus habitis non obſcurum eſt* = ut ipſe loquitur referendo dd. Synodorum loca: tum etiam ad Bona, quæ ex ſucceſſione, aliiſque legitimis, & à Sacris Canonibus minimè improbatis titulis, ad eoſdem pervenerint; quippe *Bona etiam temporalia Clericorum Bona dominica propriè dicuntur in Can. 4. Apoſtolico, & ideo tamquam Deo ſacra Juriſdictioni laicorum ſubjecta eſſe non poſſunt, ita Bellar. citat. cap. 29. col. 334. lit. B.*; proptereaque ambulare dicuntur pari paſſu cum Bonis Eccleſiaſticis tamquam ſequentia perſonam Clerici certè immunem, & undequaque exemptam, *Gonzalez. in dicto Cap. Non minus num. 10. tom. 3. fol. 981., Fagnan. ibid. num. 16., & ſeq., & in Cap. Epiſcopus n. 42. de Præbend., & Dignitat. tom. 4. in 1. part. 3. Decretal. fol. 88., Suar. ad Reg. Angliæ lib. 4. cap. 16. n. 11. cap. 17. num. 1., cap. 25. n. 4., & ſeqq., del Bene de Immunit. Eccleſ. cap. 5. dubit. 15. n. 17. & ſeq., Bellet. Diſquiſit. Clerical. par. 1. de exempt. Cleric., & eorum bonor. à munerib. public. cap. 5. n. 3. in fin., & ſeq., Carol. de Graſs. de effect. Clericat. effect. 2. n. 32., & 34., Cortiad. dec. 26. n. 31., & ſeq., Panimol.*

Digitized by Google

nimol. dec.36. n.9., *& ſeq.*, *Rota coram Merlin. dec.902. n.21.*, *& ſeq.*

Jam verò ſi quæratur, quo jure introducta ſit immunitas, & libertas iſthæc, tot ſacris aſſerta Canonibus, & terrenarum Poteſtatum venerata Legibus: ambigi certè nequibit, eam utroque jure, Divino ſcilicet, humano, ſive poſitivo inſtitutam fuiſſe. Et quidem, quod jure poſitivo conſtabilita ſit, patet ex tot Summ. Pontificum, Conciliorum, & Sacr. Canonum, quæ ſupra indicavimus, Decretis: verumtamen non ita ad poſitivum Jus referenda illa eſt,
10 quaſi Pontificiis Conſtitutionibus, aut Conciliorum ſanctione primùm inventa, atque excuſſa fuerit; Sed ut ſub initium innuebam, libertate ac veluti dote à Chriſto Domino Eccleſia ejus Sponſa donata fuit, ut tamquam mater filiis præeſſet, ideoque eandem ante omnem humanam Conſtitutionem, veluti Divino dono accèptam, Leges humanæ ſuſceperunt, quemadmodum declaravit Joan. VIII. *Canon. ſi Imperator 11. diſtinct.96.*, præclarè inquiens = *Non a Legibus publicis, non à Poteſtatibus Seculi, ſed à Pontificibus, & Sacerdotibus omnipotens Deus Chriſtianæ Religionis Clericos, & Sacerdotes voluit ordinari, & diſcuti* = ubi *Gloſ. in verb.* diſcuti animadvertens, quod = *antequam eſſet aliqua Conſtitutio, etiam Clerici non erant de Juriſdictione Seculari* = rectè indè ſic infert = *unde omnes Conſtitutiones, quæ emanarunt, non ſunt niſi Juris declaratio* = *Faguan. in dicto Capitulo Non minus num.4.*, *& ſeqq.*, *Eminentiſſ. Petra tom.3. in Conſt. 5. Urban.IV. n.10. fol.317. & tom. 4. in Conſtit. 10. Martini V. num.1. fol.447.*

Porrò ſi de perſonali Immunitate res ſit, *d. Bellarmin. d. cap.28. fol. 329. lit. D.* duo ex Sacris paginis illius petiit illuſtria teſtimonia: primum attulit *ex lib. numeror. cap.3.*, ex quo adnotat, *quod Deus non ſemel.*, *ſed ſæpius repetit, Levitas propriè ſuos eſſe*, atque *eos ſibi ex omni Populo delegiſſe* = Alterum deſumplit *ex Matth. Cap. 17.* ubi Chriſtus Dominus dixit Petro, quod licèt liberi ipſi eſſent, nihilominus ſtaterem in ore piſcis inventum daret Tributi Exactoribus, ne eos ſcandalizarent, qui locus refertur etiam *apud Thomaſin. part.3. lib.1. cap.18. num.7 in fine*. Omittam in præſens Summ. Pontificum, & Conciliorum Decreta, perſonalem hanc Cleri libertatem confirmantia: quippe ea veluti realem quoque Bonorum immunitatem, Divino pariter, & humano jure inductam eſſe teſtantia, jam de hac agere incipiens, ſuo ordine illa referam.

Satis profectò eſſet ad eam probandam dixiſſe, apud Hebreos Levitas fuiſſe liberos a Tributis, *ex càpit.30. Exodi*, *& cap. 1. numeror.* ſed longè præclarius eſt exemplum, quod habetur in *Gen. cap. 47.*, ex quo rectè *Div. Ambroſ.* inferebat, Sacerdotum Bona ſubducenda eſſe Tributis, ait enim Epiſtolà VII. relatà à *Thomaſ. part.3. lib.1. cap. 18. num.8.* = *Joſeph Tributum conſtituit, præter poſſeſſionem Sacerdotalem, quam à tributis immunem reſervavit, ut apud Ægyptios quoque inviolabilis haberetur Religio Sacerdotalis.* Pleniam pariter immunitate, libertateque *lib. 1. Eſdræ cap.7. num. 24.* Artaxerſes donavit Sacerdotes, & Miniſtros Domus Dei in Hieruſalem ſic loquens = *Vobis quoque notum facimus de univerſis Sacerdotibus, & Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus, Nathinæis, & Miniſtris Domus Dei hujus, ut Vectigal, & Tributum, & Annonas, non habeatis poteſtatem imponendi ſuper eos*, utrumque hunc Sacræ Paginæ locum affert *Bellarmin.cap.29.lit.B.fol.333.*, ſubdens, ex omnium pariter gentium conſuetudine cognoſci poſſe, Sacerdotes, tametſi gentiles, veluti nativà potitos libertate, ab ejuſmodi Tributorum præſtatione præſervatos fuiſſe immunes.

Jure igitur, meritòque *Innocen.III. in d. Cap. Non minus de Immunit.*, ex Concilio Lateranenſi deplorabat, quod *deterioris conditionis factum ſub. eis* (Chriſtianis videlicet Principibus) *Sa-* 11
cerdotium videatur, quàm ſub Pharaone fuerit, qui Legis Divinæ notitiam non habebat, ille quidem omnibus aliis ſervituti ſubactis, Sacerdotes, & Poſſeſſiones eorum in priſtina libertate dimiſit, & eis alimoniam de publico adminiſtravit: Quem locum egregiè explicat *Faguan.* ibi videndus *num.4.*, ad rem afferens optimam quoque Iuſtiniani legem, nempe *la 22. Cod. de Sacroſ. Eccl. tom. 4. in 2. par. 3. Decretal. fol.366.*, cujus Legis verba ſimiliter expendens *Bellarmin. dict. cap.29. fol.333. lit.C.* ait, Juſtinianum oſtendiſſe *exemptionem illam non fuiſſe arbitrariam, & liberam, ſed debitam, & neceſſariam*, & notavit etiam *Eminentiſſimus Petra tom.2. ad Conſtit.1. Honorii III. ſect.1. n.5. fol.370.*

Conſonat his *Decretal. Bonif. VIII. in d. cap. Quamquam 4. de Cenſib. lib.6.*, ubi confirmans *Conſtit. Alex.IV.* relatam *in cap.1. de Immunit.* pariter *lib.6.* ita definivit: *Cum igitur Eccleſiæ, Eccleſiaſticæque Perſonæ, ac res ipſarum, non ſolùm jure humano, quinimmo & Divino a ſecularium perſonarum exactionibus ſint immunes*: ibique *Gloſ. in verb. Divino*: id etiam habetur ex Concilio Lateranenſi *ſub Leone X. celebrato ſeſs.9.*, *& in Bulla* reformatoria, eodem S. approbante Concilio ab illo edita anno 1514. *Bull. nov. tom.1. in ord. la 7. §.39. fol.554.* eamdemque immunita- 12
tis originem agnoverat *Conc. Salisburgenſe celebratum an.1386.*, *& Colonienſe an.1530. part.9. cap.20.*, ibi: *Immunitas Eccleſiaſtica vetuſtiſſima res eſt, jure pariter Divino, & humano introducta, quæ in duobus potiſſimùm ſita eſt, primum, ut Clerici, eorumque poſſeſſiones à vectigalibus, & Tributis, aliiſque muneribus laicis liberæ ſint, deinde ne Rei criminis ad Eccleſiam confugientes indè extrahantur*, uterque horum Conciliorum locus indicatur *apud Gonzal. dict. cap. Non minus num.8.*

Quæ denique omnia an. 1563. confirmata fuerunt ab auctoritate *Sac. Trident. Synodi*, quæ *ſeſſ.25. de reform. cap.20.* immunitatem Eccleſiarum, & Eccleſiaſticarum Perſonarum juri Divino referendam indicavit, dum ait; ſe confidere, Principes ſeculares non *permiſſuros, ut Officiales, aut inferiores Magiſtratus, Eccleſiæ, &* per-

Digitized by Google

Perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem, Dei ordinatione, & Canonicis Sanctionibus conſtitutam, aliquo cupiditatis ſtudio, ſeu inconſideratione violent; ſed una cum ipſis Principibus debitam ſacris Sum. Pontificum, & Conciliorum Conſtitutionibus obſervantiam præſtent, immediatè ſubjuncto Decreto, & confirmatione omnium, quæ de Eccleſiaſtica Immunitate ſancita, ac conſtituta fuerant: *Decernit itaque, & præcipit, Sacros Canones, & Concilia generalia omnia, nec non alias Apoſt. Sanctiones in favorem Eccleſiaſticarum perſonarum, libertatis Eccleſiaſticæ, & contra ejus violatores editas, quæ omnia præſenti etiam Decreta innovat, exactè ab omnibus obſervari debere;* pluribuſque rem perſequens, admonet Imperatores, Reges, Principeſque omnes, ut ea *quæ Eccleſiaſtici Juris ſunt, tamquam Dei præcipua, ejuſque patrocinio tecta, nec ab illis &c. maximèque Miniſtris ipſorum Principum lædi patiantur, ſed ſeverè in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque juriſdictionem impediunt, animadvertant:* Hæc autem hactenus allata Sacræ paginæ, Pontificiarum Conſtitutionum, Conciliarium Decreto-
13 rum, & Legum demùm Cæſarearum loca, quibus tum perſonalis, tum realis hæc immunitas, veluti Dei ordinatione inſtituta, & univerſarum gentium confirmata conſenſu, religiosè culta perpetuò fuit, præter alios ſuperiùs allegatos, refert etiam *S. Rot. in celebri Albanen. Gabellæ cor. Merlin. dec.902.*, in qua cum aliis dicti Sacri Tribunalis reſolutionibus proferuntur ferè omnes antiquiores Doctores, & Canoniſtæ, illamque ſequuta deinceps ſemper eſt ipſa Sacra Rota, ceterique pariter Recentiores, qui longo quidem ordine, ſed inutiliter congeri poſſent.

Neque verò ex eo, quod perſonalis, & realis, ac demum localis immunitas Divinà ordinatione, veluti dos, à Chriſto Eccleſiæ, & Clero impartita fuerit, inferri poterit, nullo unquam idcircò caſu hoc cœleſtæ donum, nec etiam Sum. Pontificis auctoritate illis adimi poſſe, cum idem, quod attinet ea, quæ Lege divinà conſtituta ſunt, immutare, aut diſpenſare nequeat, juxta regulas in *Can. ſunt quidam 6. cauſ.23.q.1.* aliiſque pluribus Sac. Can. locis præſcriptas, atque Theologorum, ac Canoniſtarum traditionibus, & unanimi conſenſu confirmatas, ut copiosè apud *Faguan. in Cap. cum pridem n.76., & plurib. ſeqq. de pact. in 2. part.1. Decretal.tom.2. fol.551., & in Cap. Cum eſſet. num.113., & plurib. ſeqq. de Teſtam. in 1. Decretal. tom.4. fol.340., & ſeqq.*

Objectio namque iſta facilè ſubmovebitur, ſi animadvertatur, Sum. Pontificem poteſtate in ipſum tranſmiſſa à Chriſto, cujus vices gerit in Terris, Divinas ordinationes interpretando, declarare poſſe caſus, ſub illa non comprehenſos, ut ſcripſit Innoc. III. Epiſcopo, & Petro Scholaſtico Moguntienſi *in Cap. Quanto 3. de translat. Epiſcop.* inquiens = *Non enim homo, ſed Deus ſeparat, quos Romanus Pontifex (qui non puri hominis, ſed veri Dei vicem gerit in Terris) Eccleſiarum neceſſitate, vel utilitate penſatà, non humanâ, ſed Divinà potiùs auctoritate diſſolvit*, *Faguan. in Cap. Magnus n.88. de obligat. ad ratiocin. to.2. in 2.part.1. Decretal. fol.356., in cap. cum non ab homine n.66., & ſeq. in 2. Decretal. to.3. fol.13., in cap. ex parte n.58., & ſeqq. de Cleric. non reſident. in primam part.3. Decretal. to.4. fol.53., Anchoran. conſ.239., & conſ.373.*, ut enim benè idem *Faguan in Cap. Cum pridem ſuperiùs §. allegata n.80., & ſeq.*, probat ex Divo Thoma, poteſt
Apoſtolicus declarare, Divinas leges in aliquibus 14
caſibus propter aliquas circumſtantias, non obligare, cum ſcilicet ex earum obſervantia, aut aliquid ſequitur iniquum, aut majus bonum impeditur; alias enim cum pro interpretatione ad Deum recurſus non pateat, non dediſſet ipſe Vicario ſuo ſufficientem poteſtatem ad Eccleſiam gubernandam; quod erroneum eſſet aſſerere: Atque ita his caſibus concedunt Theologi Summo Pontifici jus declarandi, ut in ſpecie *S. Thomas in 2.2. &c.* ibi: *Non tollitur lex naturalis humana lege, ſed declaratur.*

Dum igitur Clericos, & Eccleſias ſubjicit, vel ſubjici permittit temporalibus oneribus, di-
rectè non derogat, neque tollit Immunitatem 15
Divino dono illis conceſſam, ſed interpretando Jus Divinum, ex juſta cauſa declarat, quod in aliquibus caſibus particularibus Lex Divina non obliget; ratio namque, quæ ipſi Legi virtualiter ineſſe dicitur, poſtulat, ut Chriſti Vicario conceſſa dicatur poteſtas, per viam interpretationis, & declarationis ejus, quod eſt juxtà mentem Divinæ legis, & juſtitiæ naturalis dictamen, excipiendi ab ea peculiares caſus, veluti ſub illius diſpoſitione non venientes, ut ex communi Theologorum, & Canoniſtarum ſententia, benè ad rem noſtram ratiocinatur clar. mem. *Card. de Luca de regal. diſc.55. n.8.*, animadvertens potiori jure, ut ipſe loquitur, id locum ſibi vindicare = *in illis Gabellis, & oneribus, quæ ob urgentes Sedis Apoſtolicæ neceſſitates imponuntur, quaſi quod ſubſidium ex hujuſmodi Gabellis reſultans redundet in beneficium Reipublicæ Catholicæ, ac ſervitium univerſalis Eccleſiæ* = & latiùs id probat *in tract. de Judic. diſc.35. n.26., in Miſcel. diſc.47. n.18. in ſupplem. par.4.*, & alibi.

Et ne longè ab inſtituto diſcedam, licèt propter reverentiam, quæ Deo, & Divino cultui debetur, Eccleſiæ, Sacriſque locis localis immunitas conceſſa ſit; nihilominus quia experientià compertum eſt, quod ſi Eccleſia ſinu ſuo reciperet, tuereturque quoſcumque Delinquentes, tametſi atrociſſimorum delictorum
Reos: locali iſtâ immunitate, nedum Eccleſiæ 16
ſanctitas pollueretur, ſed nefarii homines proniores redderentur ad immania facinora perpetranda, quibus publica quies ſummopere perturbaretur, publicaque ſalus in diſcrimen vocaretur, idcircò nedum Sixtus IV., ſed Sanctus etiam Pius V. plures exceperunt caſus, in quibus ſanctius eſſe declararunt, enormibus flagitiis obnoxios, è ſinu Eccleſiæ ejicere, quàm illius localem immunitatem colere, quod deinde ampliavit Gregorius XIV. in famigerata

ſua

ſua *Conſtit. In 7. Bullar. nov. tom. 2. fol. 707.* Ut etiam licèt perſonalis Clericorum exemptio jure Divino inſtituta ſit; attamen Summus Pontifex ex juſta cauſa declarare non cunctatur, Clericos in aliquo caſu tali privilegio effectos indignos, degradandos, & per ſecularem Poteſtatem comprimendos eſſe, *Fagnan. in dict. Cap. Magnus, & Cap. Cum non ab homine locis allegatis in §. Objectio namque iſta.*

Satis eſt, omiſſis aliis, quorum plura proferuntur a *Cardinali de Luca d. diſc. 35. de Judiciis,* hæc in re noſtra attuliſſe exempla, quibus tamen unum dumtaxat addam, illud videlicet Decimarum, quæ ad ſubſtentationem Miniſtrorum Eccleſiæ *Divina Conſtitutione debentur,* ut
17 reſcripſit Innocentius III. Epiſcopo Vercellenſi *in Cap. tua 25., & quas Deus in ſignum univerſalis dominii ſibi reddi præcepit,* idem *Innoc. in Cap. ſeq.;* ſimili pariter ſententia loquutus in *Cap. Cum non ſit 33. de Decim. Thomaſſin. de Veter., & Nov. Eccleſ. diſcipl. part. 3. lib. 1. cap. 3. n. 6 8., & 9. cap. 4. n. 2., & n. 5., & ſeqq., cap. 6. n. 1., & 4. cap. 7. n. 6., & cap. 9. n. 8. 11., & 13.,* de illis loquens *Gloſs. in Cap. à nobis 24. verb. exemptus de Decim.* quærit = *Quomodo poteſt Papa concedere privilegium de non dandis Decimis contra præceptum Divinæ Legis, contra quam diſpenſare non poteſt, imo uſque ad animam, & ſanguinem debet defendere* ſibique opponens *d. Canonem ſunt quidam,* objectionem ſubmovet duplici reſponſione, quarum ſecunda præſenti quæſtioni magis congruens, hæc eſt = *vel dic quod contra jus naturale diſpenſare poteſt, remittendo Decimas alicui ſpecialiter: non tamen Conſtitutionem poſſet facere, quæ omninò tolleret illud præceptum, quia jus naturale immutabile permanet 5. diſt. in princ. Verum & ſimul, ſed non in individuis, id eſt non poteſt omninò tolli, ſed poteſt in quibuſdam remitti, ſicut illud jus naturale, quod homines ab initio ſint liberi, in Authent. quib. mod. &c. immutatum eſt in quibuſdam, ſed non in omnibus, hoc enim fuit impoſſibile, quod omnes eſſent ſervi, propter naturam correlativorum.*

Tradita hic per Gloſſam ſapientius explicantur a *Divo Thoma 2. 2. qu. 86. art. 4., & qu. 87. art. 1. in corpor. in fin.,* & ex eo probat *Fagnan. in cap.* in aliquibus *n. 8., & ſeq de Decim. in primam. par. 3. Decretal. fol. 400., & ſeq., Thomaſſin. d. cap. 9. n. 13.* plura excribens Angelici Doctoris loca, ac communiter conſentiunt Doctores; omnibus namque notum eſt, poſitivis Legibus, & Regionum moribus, circa Decimarum ſolutionem, variam ſtatui potuiſſe diſciplinam, idem *Thomaſſin. num. 13. §. Idem* verò, ex Sancto pariter Doctore ſic loquens = *Idem verò rurſus Theologorum facilè Scholæ Princeps, illud cum primis memorandum adnotat, quamvis lex Decimarum à veteri Teſtamento, ad novam traducta ſit cum cæteris moralibus præceptis, quod inerat tamen cæremoniale, nempe deſtinatio decimæ partis, non unà traductum fuiſſe, ſed ab Eccleſia ultra adoptatum, quæ relaxare idipſum poteſt, aut ex parte, aut omninò, ut in partibus Italiæ, & in Oriente, ubi nec ſolvitur, nec exigitur quidquam Decimarum, quamvis penes Eccleſiam ſit eas exigendi Jus inconcuſſum, quod nec præſcribi poſſit, nec alienari.*

Hæc igitur cum ita ſe habeant, & immunitas Eccleſiæ, ac Cleri, Divinà ordinatione conſtituta, ſolà Summi Pontificis poteſtate declarari, & remitti poſſit, conſequens his eſt, quod ſeculi Principes, & Magiſtratus Tributa nulla, nullaſque contributiones, aut collationes imperare valeant Clero, ejuſque Bonis, ut ſancitum fuit *d. cap. non minus,* aliiſque Sacris Canonibus relatis in *§. Enim vere ſi tributa;* ipſos enim *obſequendi manet neceſſitas, non auctoritas imperandi, Canon. 1. diſtinct. 96.,* Ideoque ſuper Bonis Deo dicatis jus nullum ſibi aſſerere poſſunt, ut, & lumen rationis oſtendit, & Deus ipſe in Scripturis ſanctis non obſcurè tradit, cum ait Levitici ultimo, *quidquid ſemel Deo fuerit conſecratum, Sanctum Sanctorum erit Domino,* præclarè *Card. Bellarminus dict. lib. 1. cap. 29. fol. 334. lit. A.*

SECTIO II.

Summus Pontifex dum Tributa, & Contributiones imperat Clero, & Eccleſiis, id agit Pontificia poteſtate, qua pro ſuis indigentiis, & Populi ſuæ Ditionis calamitatibus levandis, ſubſidia ab illis exigere poteſt.

18 *Dici nequit, Papam, cuſtodem Canonum, Eccleſiaſticis ſuæ Ditionis temporalis Tributa imponere auctoritate laicali.*
19 *Ideo dicendum eſt, id egere auctoritate Pontificia.*
20 *Quidquid à Principe ſit, jure factum cenſendum eſt.*
21 *Papæ eſt ſuprema poteſtas in omnium Eccleſiaſticorum Bona, & omnes Eccleſiæ ſubſidium præſtare debent Romanæ Eccleſiæ.*
22 *Ideo poteſt de Eccleſiarum Bonis diſponere.*
23 *Papæ, qui communi utilitati invigilat, commune ſubſidium debetur.*
24 *Epiſcopi jure exigunt charitativum ſubſidium ab Eccleſiis ſibi ſubjectis.*
25 *Annatarum, & dimidiarum annatarum inſtitutio.*
26 *Referuntur ii, qui hanc annatarum exactionem à crimine vindicarunt, quidve circa hæc in Conciliis Conſtantienſi, & Baſilienſi actum fuerit, exponitur.*
27 *De decimis quandoque Eccleſiis impoſitis in Papæ ſubſidium, ejuſque Curiæ.*
28 *Itidem ad Bella paranda contra Turcas, & Hæreticos.*
29 *Bonifacius VIII. Clerum Gallicanum non prohibuit, quin Regi ad tuendum Regnum ſubſidia largiretur, ſed tantùm ſinè aſſenſu Apoſtolicæ Sedis id fieri vetuit.*
30 *Idem Bonifacius, atque ante ipſum Martinus IV., & Nicolaus IV. Galliæ Regi Decimas conceſſit ad Regni tuitionem.*
31 *Referuntur aliæ Decimarum conceſſiones.*
32 *Papa cum Regibus Decimas jure conceſſerit, potiori jure ſubſidium ab Eccleſiis exigit.*

16 *Re-*

Digitized by Google

33 *Referuntur largitiones Imperatorum, & Principum erga Eccleſiam Romanam.*
34 *Epilogus hujus ſectionis.*

FUſiùs fortè, quàm præſens Cauſa eſſlagitare videretur, actum eſt tum de perſonali, & reali Eccleſiæ, & Cleri immunitate, tum etiam de jure nedum poſitivo, ſed Divina quoque ordinatione, qua illa introducta eſt, tum denique de omnimoda Principum Secularium incapacitate, ſive in Perſonas Eccleſiaſticas, ſive in eorum Bona exercendi poteſtatem ullam, quæ tota reſidet penes Summum Pontificem, ad quem, velut Chriſti Vicarium, pertinet adminiſtratio hujus Juriſdictionis, & tuitio libertatis, qua Eccleſia Divino munere locupletata fuit. Verumtameo hæc non obiter ſolummodo, ſed paulò latiùs attigiſſe libuit, quia illorum commemoratio plurimùm confert pro confirmando quàm improbè Laicæ Poteſtates id moliantur, ſub inani illo, & damnando colore, quod quidquid ſimulatè plerumque neceſſitatis prætextu hac io re ab ipſis agitur, id fiat exemplo Romani Pontificis, perinde ae ſi idem, veluti ſeculi Princeps, Eccleſiis, & Clero temporalia onera indiceret, eademque miniſterio ſecularis Magiſtratus exigeret.

Commenta ſiquidem hæc nonniſi pro impunè violanda, imo pro irreligiosè avertenda funditus immunitate excogitata cuique apparebunt, qui ex veritate, & non ex falſis, pravèque confictis opinionibus, juſtè rem æſtimet: nam, ut ſatis hactenus dictum eſt, & latiùs mox probaturus ſum, ambigi certè nequit de plena Summi Pontificis poteſtate tum ſpiritoali, tum etiam temporali: dum itaque quæritur, qua idem uti voluerit, uſuſque dicendus ſit, profectò, ſi natura diſpoſitionis, & diſponentis intentio dignoſcitur ex ſubjecta materia; ex fine ad quem ordinatur; & denique ex modo tum loquendi, tum executionis, argumento *Text. in l. ſi ſtipulatus ſit 4. ff. de uſur.*, *Corn. conſ.139. nu.5. lib.1.*, *Ber. conſ. 106. n. 24. lib.1.*; his perpenſis, primo ipſo oculorum conjectu, manifeſtum omnibus fiet, Papam, nonniſi Eccleſiaſtica, & Spirituali poteſtate, Eccleſiarum, & Cleri Bonis onera, & contributiones imperare: quemadmodum ex iiſdem principiis, & rationibus argui, an idem aliquid mandaverit, ſive ſtatuerit potiùs tamquam Supremus Princeps ſuæ Ditionis, quàm uti univerſalis Eccleſiæ moderator, tradunt *cl. mem. Card. de Luca de Judic. diſc.35. n.24. verſ. ulterum eſt jus*, *Roc. diſp. jur. ſel. cap.160. n.13., & ſeqq.*, *Conſtan. in prælud. ad Stat. Urb. n.178.*, *Rot. in rec. dec.682. num.29., & num. fin. par.4. tom.3.*

Ecquis enim, ne mente quidem cogitare po-
18 terit, quod Summus Pontifex mera Secularis Principis auctoritate Eccleſiaſticos vectigales facere velit, quando ipſe, tamqoam religioſiſſimus Divinarum Ordinationum, & Saerorum Canonum cuſtos, ac vindex jugiter invigilat, nè ſeculi Principes, quoquo colore Eccleſiaſticam libertatem *Dei ordinatione, & Canonicis ſunctionibus conſtitutam*, violare attentent? Et rurſus ecquid ſibi ſuadere valebit, quod, tamquam temporalis Domious, tributa, & præſtationes exigere velit à Clericis, quando, ut alibi notatum eſt, ipſe in Principatu, cujus ſupremus regulator eſt, dum talia onera Eccleſiaſticis quoque ſpeciatim imponit, id Eccleſiaſtica, & ſpirituali poteſtate facere poteſt, ut admonemur à *Cardin. de Luc. in relat. Rom. Cur. diſc. 26. n.8., & ſeq., & diſc.38. n.7.*, ubi idcirco ait, quod ob mixturam Eccleſiaſticæ poteſtatis cum temporali, *vel nunquam, vel nimium raro de his in Urbe, & in reliquo Statu Eccleſiaſtico diſputari contigit, dum ex Pontificiis Decretis nulla dignoſcitur differentia inter Eccleſiaſticos, & Seculares in hujuſmodi taxis, & contributionibus*. Idque etiam tradit *in annot. ad diſc. 33. relat. Rom. Cur n.9. ſupplem. par.4.*

Quapropter, ſi Clerici Contributionom, aut Taxarum impoſitionibus, eo dumtaxat caſu,
ſubjecti non cenſentur, quo nimirum appareat, 19
Summum Pontificem uti noluiſſe ſpirituali gladio, & utriuſque poteſtatis mixtura, indè arguendo defectum voluntatis, *Card. de Luc. de regal. diſc.55. in n.4.* uſque ad fin., *& diſc. ſeq.*, ambigi profectò nequibit, quod dum Clericos, & Eccleſiaſticos apertis, conceptiſque verbis nominatos in talium onerum impoſitione comprehendere voluit; ſi ſola Papali poteſtate id potuit; uſus proculdubio dici debeat poteſtate illa, qua poterat, non autem alia, qua non ſolum non potuiſſet, ſed apertè à Divinis Ordinationibus, ac Eccleſiæ Legibus diſceſſiſſet; ita ſuadente juris regula, naturalis rationis dictamini conformi, quod videlicet, quum aliquid agimus, quod a oostra ſola voluntate dependet,
factum cenſeatur eo jure, & titulo, quo meliùs 20
id facere poſſumus, ad *Text. in l. ſimilet 3., & bene in ejus ſum. ff. de Teſtam. milit.*, *Molin. de Primog. lib.2. cap.2. n.15.*, *Reynoſ. obſerv.8. n.12.*, *Thabor. axiomat. Jur. lib.1. cap.25. axiomat. ultim.*, *Rot. in Ferrarien. Succeſſionis 10. Jun. 1727. §. Fortiſſimum. vero circa fin cor. Rmo Aldrovando Dec.* & bene idem *Card. de Luc. loc. allegat. ſuperiori §. Et de regal. diſc. 56.* animadvertens, in ſimilibus caſibus quæſtionem nullam eſſe poſſe, oiſi cum aliquibus Eccleſiaſticis, qui non ſolius generalis exemptionis virtutè; ſed vel libertatis præſcriptione, vel ſpeciali aliquo privilegio ſeſe ab hujuſmodi oneribus exemptos eſſe contendant.

Quamquam verò, planè ex his ſtatui poſſe videatur, Summum Pontificem nonniſi Eccleſiaſtica illa poteſtate, qua univerſæ Eccleſiæ præſidet, Clericorum Booa oneribus, ſive ordinariis, ſive extraordinariis iu ſua Ditione ſubjicere, nihilominus tamen propius ad rem accedendo: magis magiſque id eluceſcet, ſi duo firmiſſima conſtabiliantur fundamenta. Pri-
mum eſt, ſuprema, & generalis poteſtas illi de- 21
lata io omnium Eccleſiarum Bona. Alterum huic cohœrens eſt, quod Romanæ Eccleſiæ, juſta urgente cauſa, ſubſidium, & ſubventio præſtanda eſt à ceteris Eccleſiis; illam quippè excuſat

neceſſitas, quia non poteſt de ſe omnibus providere, *Faguan. in ſæpius citando cap. Præterea n.46. tit. ne Prælati vices ſuas to.5. in p.par.5. Decretal. fol.192.* His jactis fundamentis, evidens,
22 & apertum redderetur, quam juſtè in Ditione Eccleſiaſtica onera Clero imponantur, ſpectando præſertim, tum cauſas, & circumſtantias, in quibus illa injungi conſueverunt, tum etiam modum, quo diſtribuuntur, atque exiguntur, ſervatâ nimirum formâ a Sacris Canonibus præſcripta: de quibus omnibus diſtricte, ſuoque ordine agam.

Primam autem intuendo, ſupremam videlicet Summi Pontificis poteſtatem, ſi vera eſt aſſertio eorum, qui cenſent, quod ille plenariam diſpoſitionem, & dominium habeat rerum Eccleſiæ, utpote quæ in Patrimonio Chriſti ſunt, ſicuti, tamquam falſa, exploſâ contrariâ ſententiâ, definivit Joannes XXII. *in extravag. cum inter 4. de verb. ſignific.*, *ubi* egregie *Gloſſa Zenzelini comprobat* optimis rationibus hauſtis e Sacrorum Canonum fontibus, *Card. in Clem. prima de ſumm. Trinitat., & Fid. Cathol.*, *Barbatia ibidem n. 4., & 6.*, *Bald. conſ. 175. n. 2. verſ. Dominus Papa lib.2.*, *Spèd. conſ. 105. n.13. l. 1. latè Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.1. tit.3. ex n.83.*, *Murga de Benefic. qu.2. §.2. n.264., & quæſt.9 ſect.2. n.217.*, *Lotter de re benefic. lib.2. quæſt.22. ex n.4.*, *Sperel. dec. 154. n. 41.* inquiens, Papam habere plenariam Bonorum Eccleſiæ diſpoſitionem jure monarchico, quod apud eum reſidet in univerſum Eccleſiæ Corpus, & ſingula ejus membra, alioſque in id allegat, tum antiquiores, tum recentiores, *Rota apud Tamburin. de Jur. Abbat. dec.20. n. 11., & duob. ſeqq.*, *Eminentiſ. Petra in ſuis Comment. ad Conſt. Apoſt. to.1. ad Conſtit. 1. Leonis Magni ſect. 3. n. 67., & ſeq. fol.89.*

Vel ſaltem, ſi in dubium revocari nequit, quin reſpectu rerum, & Bonorum Eccleſiæ, certe teneat apicem ſupremæ poteſtatis diſpenſativæ, ut ex *Angelico Doctore*, & *Card. Cajetano* docuit *Faguan. in Cap. quanto n.82., & ſeqq. de translat Epiſcop. in 2. part. 1. Decretal. tom.2. fol.137.*, *Thomas del Bene de Immunit. Eccleſ. to.1. cap.1. dubitat. prima ſect. 3. nu.4., & dubit. 14. ſect.1. num. 16., ſeq.*, & quidem quoties juſta cauſa, cum abſoluta diſpoſitione, ac dominicali adminiſtratione, per *Tex. in cap.2. in princip. de Præb., & Dignit. lib.6., & in Clem.1. in fin. tit. ut lit. pend.*, idem *Faguan. in Cap. relatum n.29. & plurib. ſeqq. tit. ne Cler., vel Mon. to.4. in 2. part.3. Decr. fol.412.*, & tradunt alii ferè omnes ſuperius allegati, quibus adduntur *Roman. conſ.396. n.27.*, *Novar. in manual. cap.23. n.108. verſ. octavo infertur*, *Barboſ. dec. 96. num. 48. cum 4. ſeqq.*, *Rota cor. Merl. dec. 775. num.21., & ſeqq.*

Conſequens profectò his erit, quod Papa, ſivè ob dominium, quod habet Bonorum omnium Eccleſiarum, ſive ob plenariam eorum adminiſtrationem, ipſi competentem, ex juſta cauſa de illis diſponere, oneribuſque, & contributionibus gravare queat, poteſtate eidem, tamquam Supremo Eccleſiæ moderatori, privativè præſervata ex mente, & ſententia Romanæ Synodi convocatæ ſub Symmacho Papa, ac relatæ in *Can.1. diſtinct.96.*, *cap. non minus 4.*, *& cap. adverſus 7. de Immunit.*, *cap. Eccleſia S. Mariæ 10. de Conſtit.* aliorumque Sacrorum Canonum locis. Quinimo (ut latiùs deindè dicetur) ſi publica urgente cauſa, publicæque inco- 23
lumitatis ratione ita efflagitante, Sancta Sedes Principibus, & Univerſitatibus ſecularibus indulgere conſuevit, ut a Clero auxilium, ac ſubventiones implorare queant, quando calamitates, quibus premuntur, adeò graves ſunt, ut illis levandis non ſufficiant Laicorum facultates, ut expreſsè diſponitur in *dict. cap. non minus*, & *cap. adverſus*: potiori certè jure, quum ratio temporum, & aliqua juſta, publicaque cauſa id exigit, Summus Pontifex, tum pro ſua, ſuæque Curiæ ſubſtentatione, tum etiam pro Populi ſibi ſubjecti neceſſitatibus levandis, ſi Laicis vires non ſuppetant, honeſtis, æquiſque contributionibus ſubjicere poterit Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum Bona, ut neceſſaria ad hæc ſubſidia comparentur: quod eſt alterum ſuperiùs poſitum fundamentum.

Ut autem per ſuas ſpecies rem exequar, naturalis ipſa ratio dictat, & præcipit, ut Summo Pontifici ejuſcemodi congrua, ac neceſſaria ſubſidia debeantur, nam ſicuti loquitur *D. Tom. 2. 2. quæſt.87. art.1. in corpor. = his, qui communi utilitati invigilant, ſcilicet Principibus, & militibus, & aliis hujuſmodi ſtipendia victus debeantur a Populo Unde, & Apoſtolus hoc probat primæ ad Corinth.9. per humanas conſuetudines, dicens, quis militat ſuis ſtipendiis unquam, aut quis plantat Vineam, & de Fructibus ejus non edit?* Quem Angelici Doctoris locum ad rem allegat *Monet. de Decim. cap.9. n.1.*, ita etiam ex ejuſdem naturalis rationis, imo Iuris Divini dictamine, Pontifici Maximo, non alicujus particularis, ſed univerſalis Eccleſiæ Capiti, cui fidelium omnium cura credita eſt, ex inferiorum Eccleſiarum, & Beneficiorum fructibus ſubſidium debetur, ut ex eodem Apoſtolo arguit *Fagn. in d. cap. Præterea n.23, & ſeqq., & n.36., & ſeqq.*, ubi id con-
firmat illo ſimili argumento, videlicet, quod ſi 24
naturali ratione omnes totius Diæceſis Eccleſiæ tenentur ſolvere Epiſcopo indigenti charitativum ſubſidium, adeout contra illud præſcriptio non valeat, cur Epiſcopo univerſalis Eccleſiæ non licebit ſimilia ſubſidia imperare? Alia ad hæc affert exempla *num. 47., & ſeqq.*, & comprobat *num.59., & ſeqq.* referens, Petrum de Monte Epiſcopum Brixienſem Eugenii IV. Legatum, eadem Apoſtoli ſententiâ alloquutum fuiſſe Henricum VI. Angliæ Regem.

Miſſis aliis, qui copioſè proferri poſſent, ſatis erit animadvertiſſe, naturalis hujus rationis dictamen, agnitum etiam, probatumque fuiſſe *à Joanne Gerſonio*, ex quo *Faguan. in dicta cap. Præterea n.98.* latiùs ejus verbis rem proſequens, ait, quod ille = *in eodem tractatu de Simonia in reſponſione ad primam objectionem dicit, officio Papæ deberi ſufficiens Beneficium, & condecens*,

decens, illudque ſubſidium poſſe, vel potuiſſe, debitis circumſtantiis obſervatis, accipi ſuper fructibus inferiorum Beneficiorum, ubi non eſt aliter facta Papæ ſufficiens proviſio tàm ex jure Divino, quàm naturali, præſuppoſito Divino, hunc *Gerſonis* locum refert etiam *Thomaſin. de veter.*, & *nov. Eccleſ. diſciplin. tom. 3. lib. 2. cap. 58. num.8.*

25 Jure idcircò, meritòque ad hanc generalem, & naturalem rationem congrua ſubſidia comparandi univerſalis Eccleſiæ Capiti, & Paſtori, qui pro totius Gregis ſalute advigilat, refertur jus exigendi annatas ex fructibus primi anni Beneficiorum, Chriſtiano Orbe vacantium, quæ Romano Pontifici debentur pro dimidia, ex dd. fructibus deducenda, tamquam onus reale, & tributum in recognitionem ejus dominii in univerſalem Eccleſiam, benè *Card. de Luc. de Benefic. diſc.89.* ſic loquens = *illud prænoſcendum venit, quod ex antiquiſſimo, ac immemorabili Eccleſiæ Catholicæ, Sediſque Apoſtolicæ uſu introducta fuit in Beneficiis Eccleſiaſticis exactio communium ſervitiorum, ac annatarum in recognitionem univerſalis dominii, quod Pontifex, & Eccleſia Romana habet omnium Eccleſiarum & Monaſteriorum ac Beneficiorum, ideoque etiam ante tempora Conciliorum Viennenſis, & Conſtantienſis hic annatarum uſus habetur* = Quippè, ut legitur in *Conſtitutione 3. Innoc. XIII. Bul. no. to. p. fol.447.*, Romani Pontifices in magnum totius Chriſtianæ Reipublicæ ſubſidium opus habuere annatarum reſervationem, & exactionem ordinare pro oneribus, quæ ipſos ſubire oportet in regimine univerſalis Eccleſiæ, & ſubſtentatione S. R. E. Cardinalium, & Miniſtrorum, ſibi inſervientium, atque adjutorium præſtantium, benè *Fagn. in cap. cum pridem. n.140. de pact. in 2. par. 1. decretal. tom.2. fol.559.* Et ſanè ſi Epiſcopi, ſi Prælati omnes tàm ſeculares, quàm regulares, fructus primi anni Beneficiorum, in ſua Ditione vacantium, tum jure ſuo, tum ob impenſam operam, tum ad neceſſarias expenſas uſurpare diu præſumpſerunt, ut ex *Thomaſin. d. part. 3. lib. 2. cap. 58. n. 1.*, quonam colore, aut qua juſta ratione id denegari poterit Summo Pontifici, qui pro communi Eccleſiæ univerſalis utilitate aſſiduas curas, & ſolicitudines ſuſtinet.

Cenſuit verò idem *Fagnanus in d. cap. Praeterea ex num.6. uſque ad fin.*, ex profeſſo, ſummaque cum doctrina annatarum tractationem aſſumens, quod illarum exactio, licèt fulciatur, & totius Eccleſiæ conſuetudine, cujus initii memoria non extat, & conſtabilita ſit Lege poſitiva, plurimis nempe Conſtitutionibus editis à
26 Summis Pontificibus, doctrina præclaris, & Sanctitate venerandis, relatis tum ab ipſo *in d. cap. Praeterea n.43.*, tum ab *Emo Petra* in *Comment. ad Conſtit. Apoſt. to.5. ad Conſtit.6. Pauli II. n.8. fol.478.*, cui Legi obſequuta jam fuerant Concilia etiam generalia; cenſuit, inquam, earumdem nihilominus orignem, non tàm ex Lege dumtaxat poſitiva Eccleſiæ, quàm, ut ex *Gerſonio* ſupra innuebatur, ex naturalis, ſeu veriùs Divini juris dictamine derivandum. At huic origini ſubtilius inveſtigandæ fruſtra immorarer, quia ſive à jure naturali, & Divino illa deducatur, ſive profecta dicatur à Lege poſitiva, qua annatis forma, & nomen inditum eſt, omnes tamen ex Lege apud Catholicos inviolabili, quia ſancita cum pœna interdictionis ſacrorum, eaſdem Summo Pontifici deberi conſentiunt, *Lotter de Re Benefic. lib. 3. quæſt. 20. ex n.19.*, *cl. me Card. de Luc. de Benefic. d. diſc.89. n.2, n.8., & 10.*, *Scortia ad Conſtit. Apoſt. Epit.44. theorem.120.*, *D. Advoc. Pitoni diſcep. Eccleſ. to.1. diſcept.18. n.3., n.6., & ſeq. num.12., & num.22.*, *Emus Petra ad d. Conſtit.6. Pauli II. ex num.6.*, quibus denique omnibus ſummâ eruditione more ſuo lucem addidit *Thomaſin. de veter*, & *nov. Eccleſ. diſciplin. part.3. lib.2. cap.58.*, & *cap. ſeqq.*

Haud verò crediderim improperandum mihi fore, quod peccans contra rectam argumentandi rationem, pro conſtabiliendo jure, quo Summus Pontifex ſubſidia, & contributiones exigere poteſt ex fructibus inferiorum Beneficiorum, afferam argumenta petita, ex petitione annatarum, jamdudum acriter impugnata; hac quippe notâ me eximeret *cl. me. Card. de Luc. d. diſc.89. n.2. verſ. hinc proindè* inquiens, quod = *apud Catholicos in gremio S. R. E. viventes, quærendum non eſt quid Exteri, vel ex ignorantia, vel privata auctoritate deſuper ſcripſerint, dum habemus adeo expreſſam, ac literalem Apoſtolicam determinationem, quod hæc ſervitiorum, ac annatarum introductio introducta fuerit in recognitionem Dominii univerſalis Eccleſiæ Romanæ* = Imo verò magis juſta ratione redarguerer, ſi id, quod actum jam eſt, iterum agere aggrederer: ea enim, quæ temerè Heterodoxi, & irreligiosè nonnulli effutierunt contra annatas, ſummâ doctrinâ confutata fuerunt à præclariſſimis Scriptoribus, à *Fagnano* videlicèt, *& à Thomaſino d. cap.58.*, *& cap. ſeq.*, *à Natali Alexandro in ſua diſſertatione 6. ad Sæculum XIII.*, cui titulus eſt contra Lannoyanas circa Simoniam obſervationes animadverſio, aliiſque apud Eminentiſſimum *Petra* ad *dictam Conſtitutionem 6. Pauli II. n.7.*

Verumtamem abſre non fore reor meminiſſe, in Concilio Conſtantienſi, denique magis audaciter in Baſilienſi, Conciliabuli nomine appellato, atque damnato in Concilio generali Lateranenſe ſub Leone X., magna cum exterarum Nationum contentione actum quidem fuiſſe de annatis, ſed in eis illas exploſas non reperiri, ut loquens de Decreto Concilii Baſilienſis, cujus acta, veluti irrita, caſſata fuerunt, probat *Fagnanus in dict. Cap. Præterea num.6c.*, *& ſeqq.*, & per evidentiam rei in dd. Conciliis geſtæ demonſtrat *Thomaſin. d. cap.58.*, *& 59.*, in quibus examinatis utriuſque actis enarrat, quod licèt annatarum, & S. Sedis Obtrectatores expoſtularent de ratione illas exigendi; nihilominus agnoſcentes, naturali, & Divino jure niti eam Legem, qua à Summo Pontifice percipiebatur ejuſcemodi ſubventio pro ipſius, Sacri

Collegii Cardinalium, & in Eccleſiæ ſervitio miniſtrantium conveniente ſubſtentatione illam omnino debitam confitebantur, idcirco, vel annatis, vel alia ſalubriori ratione ſubſidium hoc Romanæ Eccleſiæ comparandum fore. Duo autem ad id probandam *d. Cap. 58. num.8., & ſeqq.* afferuntur magna Concilii Conſtantienſis nomina.

Primus eſt *Cardinalis de Alliaco* Epiſcopus Cameracenſis *in tract. de auctorit. Eccleſ.*, annatarum ſolutiones probans exemplo Levitarum
27 veteris Teſtamenti, qui cum Decimas a Laicis acciperent, ipſi viciſſim Decimarum harum Decimas exſolvebant, Aaronico Summo Pontifici, inde inferendo, ſimiliſſimo quodam munere a Prælatis inferioribus colendum eſſe Romanum Pontificem, idque convenienter per annatas perfici; ideoque eos, qui ſecus ſentiant, aut garriant, Statutis, & Edictis Regum Galliæ, Eccleſiæ Gallicanæ, & Univerſitatis Pariſienſis adverſari; en ejus verba = *poſtremo facientes contra præmiſſa non conformant ſe, ſed manifeſtè obviant Inſtitutionibus Regis Franciæ, Eccleſiæ Gallicanæ, & Univerſitatis Pariſienſis, ſicut patet eas intuentibus* = Hæc *Alliacenſis* verba refert etiam Rever. Epiſcopus *Petitdidier* Abbas S. Petri Senonienſis in ſua diſſertatione Hiſtorica, & Theologica de Concilio Conſtantienſi *cap.2.* ſub initium.

Alter eſt *Joannes Gerſon. in tract. de Simon.* Is enim, ut benè admonet *Thomaſin. d. cap. 58. n. 8. nemini non exploratum eſt, quam abhorreret ab adulatione, ubi Romanæ Curiæ res agebatur. Et fatetur ille tamen in hoc opuſculo* = videlicet de Simonia annatas deberi. Quia tamen illi falsò ſuggeſtum fuerat, labem, vitiumque irrepſiſſe in ratione exigendi jura, alinquin legitima vitia hæc abſtergenda eſſe jure obteſtatur, incolumi, & illibato manente Canonico = *Status Summi Pontificis* (ajebat Gerſonius) *& Sacri Collegii Cardinalium, dum recipit, & quærit ſubventiones conſuetas in oblationibus, Decimis, vel annatis, & ſimilibus non debet eo ipſo de Simoniaca pravitate notari, niſi fortè vitium aliud in exactionis modo concurrerit, quod vitium corrigi debet, non ob id de ſtatus mi. ni, deſtrui, culpari, vel juribus aliunde defraudari, ſicuti ab infirmo morbus tollendus eſt, non ſubjectum, vel corpus deſtruendum. Oppoſitum verò pertinaciter imponere, notando generaliter de Simoniaca pravitate totum ſtatum iſtum, temerarius error eſt, nec eſſet ferendus* = hactenus *Gerſonius* optimè vindicatus a *Fagnan. in d. cap. Præterea num. 98.* locum hunc referente.

Nec denique omittendum, quod *Petrus de Marca in concordia Sacerdotii, & Imperii lib. 6. cap. 12. n. 4.* pariter excribens mox relata *Gerſonis* verba; non ſolum, vel invitus fateri cogitur, eas licitè percipi, tamquam ſubſidium jure debitum Romano Pontifici; verùm præterea *n. 6.* agnoſcit, improbari amplius non poſſe modum, qui earumdem exactionem Gerſonio ſuſpectam reddebat. Plurimùm autem pro aſſerenda annatarum juſtitia valere, reor teſtimonium quoque Scriptoris, quem neminem latet, Jura Sanctæ Sedis ſus deque vertere ubique conari.

Quoniam, verò annatarum ſubſidium, tametſi perpetuum nihilominus repentinis ſupervenientibus infortuniis, nec Summi Pontificis, ejuſque Curiæ ſubſtentationi, multo verò minus aliis publicis calamitatibus ſublevandis ſufficiens eſſe poterat: hiſce idcirco novis depellendis malis nova preſto eſſe oportebat ſubſidia, quæ ſi aliunde non poſſent, compararentur ſubjiciendo Eccleſiarum Bona extraordinariis oneribus. Omitto de his per ſuas ſpecies diſſerere; quippè plures ſunt, ſed ſatis erit mentionem egiſſe Decimarum Papalium, quas Summus Pontifex imponere conſuevit ſolvendas de reditibus Beneficiorum, ut ſuccurreretur urgentibus neceſſitatibus, quibus Sanctam Sedem premi quandoque contigit, quemadmodum diſponitur *in Extravag. unic. Bonifacii VIII. inter communes de Decim., Gloſs. & Doctores in Clem. final. eodem tit., Abb. in cap. novum genus n. 9. tit. pariter de Decim.*, eaſque univerſo Clero imponi ſolitas compertum ſit ex triennalibus Decimis Angliæ, Scotiæ, & Hyberniæ Eccleſiis indictis, quarum meminere *Raynald. tom. 14. ad annum 1302. num. 17., & Thomaſin. de veter., & nov. Eccleſiæ diſciplin. part. 3. lib. 1. cap. 43. num. 8. in fin., & num. 11. pariter in fin.*, tradens, ex gravibus cauſis S. Sedem per univerſum Orbem illas exegiſſe.

Has verò Decimas, Papam non ſolùm ſibi, ſed aliis etiam publica cogente neceſſitate præſtandas reſervaſſe, teſtatur *Gloſs. in d. Clem.*, 28
& in Extravag. Excepti, Joannis XXII. verb. Decimæ de elect. Non loquar hic de Decimis addictis Sacræ militiæ expeditionibus, videlicet in Paleſtinam, & Hieroſolymas, quæ dictæ primùm fuerunt *Saladinæ*, ut apud *Thomaſin. d. cap. 43. n. 1., & Van. Eſpen. tom. 2. part. 2. tit. 35. c. 3. num. 12. fol. 1171.*: vel de iis, quæ tuendo Imperio Conſtantinopolitano, & pro Græca Eccleſia Latinæ rurſus copulanda, aut pro Hiſpaniis à Maurorum jugo vindicandis, nec de illis, quæ indictæ fuerunt contra Fridericum II., non Pontificum modò, & Apoſtolicæ Sedis, ſed Catholicæ Religionis hoſtem infenſiſſimum; non enim de Decimis, quæ in Albigenſes, Comiteſque Tholoſanos, alioſque paſſim hæreticos conſtitutæ fuerunt; nec denique de iis, quæ pro coercenda immani Turcarum tyrannide, aliiſque his ſimilibus de cauſis à Summis Pontificibus univerſo Clero imponi conſueverunt, de illis enim *Thomaſin. d. cap. 43., & cap. ſeqq.*, ubi de hujuſcemodi Decimarum inſtitutione, progreſſu, earumque viciſſitudinibus, eruditè agit, & *Van. Eſpen. d. cap. 3. num. 12., & ſeqq.*

Non, inquam, de his ad Bella ſacra deſtinatis Decimis, ſed loquor de illis, quibus Summi Pontifices, commiſerantes Regna Bello, aliiſque infortuniis oppreſſa, cum extremis, quibus onerabantur malis ſublevandis, Laicorum non ſuppeterent facultates, mandarunt, per Eccleſiaſticos conferri Regibus ſubſidia Decimarum, quæ ad

ad ſuorum Regnorum, & Eccleſiarum ſimul tutelam ex univerſo Clero colligebantur. At quoniam, ut loquit *Gloſs. in d. Clem. verb. Cnivis, in Regno Franciæ ſæpe practicatur iſte caſus*. Primò referam, quàm frequenter Summi Pontifices Franciæ Regibus; deindè verò aliis quoque Decimas his de cauſis ex Clero colligere permiſerint. Narrat *Thomaſin. d. cap. 43. n. 2., & ſeqq.*, Philippum Auguſtum gravibus exactionibus vexaſſe Clerum, nedum pro S. Terræ Hieroſolymitanæ à Paganis liberatione, ſed pro ſtrenua Regni defenſione adverſus Othonem Imperatorem Bovinenſi prælio, & Joannem Angliæ Regem hiſce auxiliis devictos.

Apud eundem *num. 8. §. Sed illud hic in fin.*, *& §§. ſeqq.*, legitur, Clerum Gallicanum, impe-
29 tratâ Bonifacii VIII. licentiâ, ſpontanea Decimarum largitione adversùs Anglos congrua ſubſidia Regi ſubminiſtraſſe. Quinimò acerbiſſimæ contentiones cum Philippo Pulchro excitatæ d. Pontificem remoratæ non fuerunt, quin æquum eſſe declararet, quod Clerus Regi, pro ſuarum virium modo opportunè adeſſet, quoties neceſſitas aliqua urgeret; ſed Apoſtolica longanimitate Regem admonens ajebat, nihil à ſe prohibitum fuiſſe, quod jamdudum non damnaſſent Sacri Canones Conciliorum, & Decreta Sedis Apoſtolicæ: non enim à ſe vetitum, ne Clerus Regno in diſcrimen, & in anguſtias adacto auxilium, opemque præſtaret, ſed nè id ſine aſſenſu Sedis Apoſtolicæ fieret = *quis ſanæ mentis judicaret* (ſunt verba Bonifacii) *quis ſanæ mentis judicaret, licitum, & honeſtum eſſe ſub anathemate prohibere, nè Clerici ex devotione Principum incraſſati, pro modulo ſua Principibus aſſiſtant contra ingruentes injuſtarum perſecutionum adverſitates, quocumque colore excogitato, doni, vel mutui, vel ſubventionis pro ſe ipſis, pro Rege, pro Regno pugnantibus, & reſiſtentibus inimicis vi armorum alimenta præbendo, vel ſtipendia perſolvendo* = ut apud eundem *Thomaſin. d. cap. 43. num. 9. in fin.*, *Van. Eſpen. d. cap. 3. num. 34. & ſeqq.*, latius referentem tum hujus, tum alterius Bullæ tenorem, quibus Bonifacius declaravit, à mente ſua alienam prorſus eſſe interpretationem illam ejus Decretalis, quæ tantam offenſionem attulerat Philippo Regi.

Raynaldus quoque *Annal. tom. 14. ad ann. 1297. numer. 43. & ſeq.* narrat, quod idem Summus
30 Pontifex Galliæ Præſulibus permiſit, ut Regi, ob defectionem Comitis Flandriæ laboranti, congruam impertirentur ſubventionem, verumtamen = *voluntariam, liberalem, ac liberam, non coactam abſque omni concluſione exactione, ac executione temporali, vel laicali exigendam hac vice præſenti noſtra freti licentia impartiri, eamque ſimiliter Regi liceat recipere memorato* = ſubditque *num. 45.*, quod = *aliis etiam literis egregium Præſulum in juvando Regem ſtudium commendavit, eorumque Sancita de attribuendo Regi Decimas confirmavit* = prætereaque = *permiſit etiam, ut ob ſumptuum magnitudinem, quæ in Bello tolerato mediam eorum partem, quæ vel indiſtinctè, vel pro Terra Sancta legata erant, acciperet* =. Addit his *Thomaſin. d. cap. 43. numer. 7. §. Anno 1283.*, *Martinum IV.*, *& num. 8. Nicolaum IV.* Decimas Philippo Regi Franciæ conceſſiſſe pro juvando Regno Aragoniæ, ex eoque deturbando Petro, qui Siciliæ Regnum S. Sedi ligium occupaverat, ubi illud occurrit peculiari nota dignum, quod = *Rodulphi Imperatoris querelis laceſſitus eſt Pontifex, quòd ad Aragoniæ, Cathaloniæ, & Valentiæ Regnum perdomandum, Gallo Regi Decimas conceſſiſſet ex Eccleſiis Germaniæ corradendas* = ſunt verba *Thomaſini*, qui *num. 9. & ſeq.* rem proſequens, nedum narrat, pluries ob ſimilem cauſam tuendi Regnum illarum exactionem Franciæ Regibus indultam fuiſſe; verùm in eas procliviores fuiſſe Gallicanos Præſules, quia tuendis, muniendiſque Regno, & Regni Eccleſiis addicebantur, & notat etiam *Van. Eſpen. d. cap. 3. numer. 28. & 30. fol. 1173.*

Sed ut alibi dicebam, non Franciæ Regibus dumtaxat pro ſui Regni defenſione; at etiam aliis hæc Decimarum ſubſidia S. Sedes elargita fuit: ob immenſos namque ſumptus in Siculo Bello factos, idem Bonifacius omnium Eccleſiaſticorum proventuum Decimas, tum in Italia, tum in Ditione, cui Carolus Siciliæ Rex in Gallia dominabatur, triennio colligendas, impoſuit, ut eidem ſubventio compararetur, ejuſque ob exhauſtum Ærarium inopia levaretur, *Raynald. annal. tom. 14. ad ann. 1295. numer. 24.*, ut etiam Jacobo Regi Aragoniæ, & Comiti Arteſio pro conficiendo Siculo Bello Decimæ à d. Pontifice attributæ fuerunt, *Thomaſin. d. cap. 43. num. 8. in fin.*, idem *Raynald. ad ann. 1299. num. 1.* narrans præterea *num. 29.*, Piſanos, Liguſtici Belli diuturnis adverſitatibus attritos, Cleri adjumento recreatos fuiſſe. Cur autem Summus Pontifex auxilia hæc non indulſiſſet Regibus, ſummis Regni calamitatibus afflictis, quando Vvenceslao Bohemiæ Regi permiſſum reperitur, ut ſubſidiariam pecuniam pro celebranda Regiæ Coronationis pompa à Clero cogeret, *Raynald. ad ann. 1297. num. 51.*

Denique rem abſolvam admonendo, ex pluribus, quæ afferri potuiſſent, me veluti præcipua ſelegiſſe nonnulla, ex ſolo fere Bonifacio, loca, quia licèt ille in ea famigerata Decretali *Clericis Laicos ſemper infeſtos*, tantarum offenſionum causâ cum Philippo Pulchro, Apoſtolico zelo, & Summo Pontifice dignâ conſtantiâ, Cleri libertatem à laicorum Principum oppreſſione vindicare conſtituiſſet: nihilominus tamen ea pietate, & æquitate, cujus cultrix eſt Eccleſia, neceſſitati veniam à S. Sede dudam ſemper eſſe profeſſus fuit. Atque etiam ad memoriam revocando, tum illud, quod Sacrorum Canonum, & Summorum Pontificum Decretis edocemur, quidem ejuſcemodi Decimas, & quæcumque alia ſubſidia à Clero non coactè, ſed veluti piâ, & ſpontaneâ liberalitate elargita accipienda eſſe: at nihilominùs iidem Summi Pontifices reluctantem Clerum ſepiùs monitione, quandoque minis, & demùm cenſuris etiam ad illa præſtanda coegerunt, *Thomaſin. d. cap. 43.*

Digitized by Google

cap.43. num.8. §. Ex his, *Van. Eſpen. d. cap. 3. num.23.*: tum illud aliud, quod tertia pars Decimarum, quæ auctoritate Summi Pontificis Bello ſacro deſtinatæ erant, in Ærarium Pontificium pro S. Sedis adjumento inferebantur, ut eodem *cap.43. n.12. §. Anno 1489.*, *& cap.44. num.3. verſus finem*, *& num.4. §.1. in fin.* Neque verò à quopiam improbari id poterit, quando medietatem Decimarum, quæ imperabantur ob Bella ſacra, aliaſque ſimiles cauſas; alicubi ad Regium Fiſcum pertinuiſſe contendebatur, licèt non alio, quàm diutinæ occupationis titulo illas Fiſcus ſibi vindicaret, ut apud Hiſtoriæ Neapolitanæ damnatum Scriptorem *tom. 4. lib. 33. cap.7.*

Jam verò ſi copioſiùs, quàm hodierna rei tractatio efflagitet, probatum eſt, quod Summi Pontifices, non ſolùm pro temporali Regno, & Principatu defendendo, publiciſque malis ab
32 illo avertendis, verùm etiam pro reficiendis viribus collapſis ob præteritas adverſitates, Principibus indulgere conſueverunt, quod Decimas, aliaſque contributiones è ſuæ, imo quandoque ex aliorum etiam Ditionum Clero exigere poſſent: inde certè ſequitur, quod ipſi, quibus naturali Jure ſubſidium, atque ſubventio præſtanda eſt ex fructibus Beneficiorum omnium, & Eccleſiarum inferiorum, ideoque plenà potiuntur poteſtate, ex juſta aliqua cauſa univerſim oneribus ſubjiciendo Clerum, & Eccleſias, indè, inquam, ſequitur, quod potiori jure publicæ neceſſitatis, vel utilitatis causà id expoſcente; Clero, Eccleſiiſque, intra ſuam Ditionem Bona poſſidentibus, indicere valeant Contributiones illas, pro quibus juſtum; ac rationabile alioquin eſſet ubique Eccleſias omnes & Clerum gravari, benè *clar. mem. Card. de Luc. in conflict. leg.*, *& ration. obſerv. 241. in fin. in ſupplem. part.3.* dicens quod = *potiùs rationis*, *& æquitatis fomentum id habeat cum ejuſdem Pontificis præjudiciali reſtrictione*, *ut id*, *quod ab omnibus exigere poteſt*, *contentus ſit ab illis tantùm exigere*, *qui in ejus temporali Ditione vivunt* = Certò autem certiùs, ſi intueamur ſupremam utriuſque gladii, ſpiritualis nempè, & temporalis Juriſdictionis poteſtatem, quam in illa habet Summus Pontifex, qui ut reſcripſit *Innoc. III. in cap. per Venerabilem 13. qui fil. ſint legitim.* = *in Patrimonio Beati Petri &c.*, *& Summi Pontificis auctoritatem exercet*, *& Summi Principis exequitur poteſtatem* = atque etiam ſi animadvertamus; quod tota, qua latè patet d. Ditio, & Principatus, tamquam Romanæ Eccleſiæ dos, pia Regum, & Principum munificentià Summis Pontificibus, & S. Sedi donatus fuit, qui propterea, collatis per Eccleſiaſticos quoque ſubſidiis, tuendus, conſervanduſque eſt, atque ab ingruentibus calamitatibus liberandus.

Aperiendo namque fontes, ex quibus in Patrimonium Beati Petri influxerunt tot Provinciæ, tantaque Dominia; profectò ſi oculos convertere deberemus ad Conſtantinianam Donationem inficias iri non poſſet, eundem tamquam maximè pium, ac paritèr munificentiſſimum, ore quoque Gentilium prædicatum, cunctis, quibus valuit, officiis coluiſſe Romanam Eccleſiam, in qua ſciebat totius Chriſtianæ Religionis vigere Principatum, atque Cardinem verti, eandemque in medio æmulantium, laceſſentium, atque oblatrantium hoſtium collocatam, ampliſſimis donaſſe muneribus, ſummàque potentià communiſſe, atque juribus ſtabiliſſe, ut apud *Card. Baronium annal. tom. 3. ad ann. 324. fol.244. lit. B. & ſeqq.*

Ampliſſimam itaque Dotem Romanæ Eccleſiæ conſtituiſſe, ampliſſimoque Patrimonio illam locupletaſſe dicendus eſſet, *ut Pontificalis apex non vileſceret*, *ſed magis*, *quàm terreni Imperii dignitas*, *glorià*, *& potentià decoraretur* = quemadmodum legitur in Canone *Conſtantinus 14. §. Undè ut Pontificalis diſtinct.96.*, *& in cap. fundamenta 17. §. Ne autem de elect. lib. 6.* Niſi enim Pontificalis apex, & Chriſti Vicarii Dignitas, hac temporali poteſtate communita eſſet ſatis illi proviſum minimè videretur, eo quod ſpiritualia ſinè temporalibus diù eſſe non poſſint, ut ſapientèr reſcripſit *Nicol. III. in d. cap. Fundamenta loco citato*, inquiens = *Nè autem ipſa Mater Eccleſia in Congregatione*, *& paſtura fidelium temporalibus careret auxiliis*, *quin potiùs ipſis adjuta*, *ſpiritualibus ſemper proficeret incrementis*: *non abſque miraculo factum eſſe concipitur*, *ut occaſionaliter Conſtantini Monarchæ à Deo proviſa &c. quamdam quaſi adjiceret ipſi Eccleſiæ firmitatem* = & notarunt *Fagnan. in d. cap. Præterea num.52.*, *Michael Vulcurrunus de regimin. mandat. inter tract. magn. tom.16. 4. principal. quæſt. num.14. & ſeqq. fol.124. à targ.*, latiſſime *Mart. de Juriſdict. part.1. quæſt.30.* per extenſum referens Conſtantinianam Donationem, *Barboſ. in Juſ. Eccleſ. lib.3. cap.28. n.5.*, *Cohel. in notit. Cardinal. cap. 15. congregat. 21. fol.114. & ſeqq.*, & benè in eandem ſententiam *Thomaſin. d. part.3. lib.1. cap.26. num.9. in fin.*, inquiens, quod ut tantis Romana Eccleſia confirmaretur præſidiis, tantamque conſequeretur poteſtatem, factum eſſe Summi Numinis providentià, quæ ſempiternæ ſapientiæ, & juſtitiæ Legibus creatas omnes diſpenſat vires, & poteſtates. Nè ergò ita inſaniamus, ut minùs placeat nobis, quod incorruptibili Dei ſapientiæ placuerit: hoc perſuaſum, fixumque nobis ſit, quod ubi hæc acceſſerunt ſpirituali Pontificum auctoritati, id quoque conſultiſſime proviſum fuiſſe, aut ad gloriæ cumulum Sacerdotio adjiciendum, aut ad cæleſtis Sanctimoniæ auram aliquam temporali dominationi adſpirandam, ut his ferè verbis ille loquitur.

At alii uberrimi, magiſque certi, ac noti patent fontes, quibus Romana Eccleſia irrigata ad ſupremum temporalis poteſtatis faſtigium excrevit, ejuſque Sponſus Chriſti Vicarius tanta dote accepta, ad ſummam dignitatem, potentiamque pervenit: indicans hic dumtaxat quaſdam Regum, & Principum Longobardorum donationes curſim commemoratas à *Thomaſino d. part.3. lib.7. cap.27. nu. final.*, à *Cobel-*

lio

lis in notit. Cardinal. d.cap.15. Congregation.21. ſiln 16., & paſſim ab aliis: pergam ad maximas illas, præclariſſimaſque Provinciarum, Inſularum, atque Civitatum largitiones, à Pipino, & Carolo Magno factas, atque a Ludovico Pio auctas donatione ſua relata in Canone *Ego Ludovicus 30. diſtinct. 63.*, & quæ integrè, ac emendatè habetur apud *Card. Baronium tom. 9. ad ann.817. fol. mihi 652. & ſeq.*; eiſdemque ab Othone Magno, S. Henrico, aliiſque Imperatoribus religiosè veneratis, acceſſit donatio Ditionis illius à Comitiſſa Matilde facta Gregorio VII.; quæ hodiè appellatur *Patrimonium Divi Petri in Tuſcia*.

Ambigi autem nequit, tot Provincias, & Civitates, & quotquot, alia munificentiâ Imperatorum, Regum, & Principum piarum Do-
33 nationum Diplomata, & claves offerentium ad Altare SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, donata fuerunt Romanæ Eccleſiæ, illos in eandem minimè contuliſſe, ut temporalem quendam Principatum inſtituerent, ſed tamquam donata in expiationem peccatorum, & pro ſalute animæ, vel tamquam debita Deo largitori Regnorum, & Principatuum, quos ab eo acceperant, ipſos obtuliſſe Papæ, veluti Chriſti Vicario, & Succeſſori B. Petri, & dicata voluiſſe Deo, ac Chriſto, & Eccleſiæ ejus Sponſæ *Canon. Videntes 16.*, ibi = *ipſæ enim res Fidelium oblationes appellantur, quia Domino offeruntur*, *Canon. res Eccleſiæ 26. cauſ.12. quæſt.1.*, *Canon. Nulli 3. eadem cauſ.12. quæſt. 2.*, *Canon.7.* Concilii Aurelianenſis ajentis = *omnia, quæ Deo offeruntur, conſecrata habentur in terris poſſeſſionibus &c., ut quæ Eccleſiis, ſinè dubio Chriſto, qui Sponſus earum eſt, offeruntur* = ſimilique ſententiâ Benedictus III. alio juxtus fuit Galliarum Epiſcopos Epiſtola ſua relata *tom.8. Conciliorum pag. 239. lit. B.* = *quis ignorat, illa, quæ collata ſunt Deo per Fidelium manus, Divinitati poſſidenda conſignari, & ab hu mano jure in jus Divinum concedi, nec etiam hominum dominationi poſſe transſcribi, quod conſtat Divinitatis poſſeſſione ſemel fore contraditum? Unde quiſquis ea ſui Juris dominationi conatur adjungere, alterius, ideſt Dei pervaſorem certum eſt fore eum* = & probant *Innoc. in cap Verum num. 2.*, ibi = *ſed nos contra credimus, & maximè ea ratione, quia cum rerum iſtarum dominium ſit Eccleſiæ quæſitum, Sanctum Sanctorum eſt Domino* = *de for. competen.*, *Hoſtienſ. in cap. quanto de translat. Prælator.*, *Afflict. in tit. qui Feud. dar. poſſ.* in quæſtione, an Rex poſſit infeudare Demanialia *verſ. ſed ultra eum*, *Card. Jacobatius de Conciliis inter tract. magn. tom.13. fol.398. lib.10. artic.8. nu.34.*, *Reſtaur. Caſtald. de Imperatore pariter inter tract. magn. tom. 16. quæſt.51. ſub num.13., & num.14. fol.51. à terg.*; *Mart. de Juriſdict. part. 1. cap. 29. numer. 30.*, *Joan. à Chochier. vindic. libertat. Eccleſ. cap 20.*, *Redoan. de reb. Eccleſ. non alienan. in proœm.*, & omnium latiſſimè alios referens *Spad. conſil.5. numer. 10., & ſeqq., & conſil.6. numer.1. & ſeq. lib.1.*

Cum itaque certum, indubitatumque ſit, ad Romani Pontificis ſolicitudinem, & curam pertinere, hoc Beati Petri Patrimonium, & Eccleſiæ Romanæ Sponſæ ſuæ Dotem incolumem ſervare, jure idcirco, meritoque non ſolum aliis præſidiis tuetur, ſed ſi hæc non ſufficiant, recurrit ad extremum illud, quod ſupereſt, ſubſidium, nam Religione etiam Cenſurarum, ipſo jure, & abſque alia hominis declaratione inflictarum, deterret eos, qui quoquo modo S. Sedis Bona, aut aperta vi invadere, aut callida machinatione occupare auſi fuerint, ut ubique ſancitur Sacris Canonibus, & in famigerata Bulla, in die Cœnæ Domini, ſingulis annis promulgari ſolita, ne ullus Bonorum, Deo dicatorum, uſurpator, diuturna, ac longæva illorum detentatione præſumere poſſit eluiſſe crimen, & effugiſſe pœnas, à Sacris Canonibus contra ipſum conſtitutas, ut tradunt *Bonaccina oper. moral. tom.3. de Cenſuris in Bul. Cœnæ Domini contentis diſputat. 1. quæſt.21. punct.1. num.7. & ſeq*, *del Bene de Immunit. tom. 1. cap. 2. dubitat.12. ſect.1. num.1.*, & communiter notant Doctores *ad Canon.20. ejuſdem Bullæ*: mortiferum namque hoc, formidandumque telum, tanta celebritate, atque ſolemnitate, non conjiceretur in rei merè temporalis uſurpatores; quippe in eos animadverteretur aliis pœnis à jure ſtatutis.

Quapropter, ſicut Eccleſiaſtici omnes tenentur de ſuorum Beneficiorum fructibus, atque reditibus contributiones præbere pro inferio- 34
rum Eccleſiarum tuendis juribus, earumdemque neceſſitatibus ſublevandis, *Cap. Conquerente 16. de offic. Judic. ordinar.*, *Cap. cum Apoſtolus 6. §. Prohibemus de Cenſib.*, *Federic. de Senis conſ. 224. in princ.*, *Piaſecb. in prax. Epiſ op. part.2. cap.2.*, *Bellett. diſquiſit. Cleric. part.1. de Cleric. debitor. §.12. num.2. & ſeq.*, *Antonell. de Jurib.*, *& Onerib. Cleric. lib.2. part.6. cap. 17. num. 37.*, multu certe magis rationi, & pietati conſentaneum erit, quod Sancta Sede periclitante, rerumque anguſtia laborante, ſuæ præſertim Ditionis inferiores Eccleſiæ ſubſidium, opemque ferant Romano Pontifici, ac Romanæ Eccleſiæ. Cum enim eidem immediatè ſubſint omnes Mundi Eccleſiæ, quarum cura commiſſa fuit B. Petro, dum aliquid ab illis percipit, nihil de novo acquirere, ſed quod ſuum eſt, retinere dicitur, ut poſt *Oldrad. conſ. 172. num.4.*, *& conſ.244. num.8.* optime probat *Fagnan. in ſæpiùs citat. Cap. Præterea numer.33. & ſeqq.*, *nè Prælati vices ſuas in primam part. 5. Decretal. fol.191.* Et ſane qua juſta ratione Pontificiæ Ditionis Eccleſiæ, & Clerus detrectare, aut conqueri poſſent de oneribus, quæ publicè arctante neceſſitate, quum Laicis deficiunt facultates, eiſdem imponuntur à Summo Pontifice, Patrimonium B. Petri ſublevare curanti calamitatibus, quibus illud ad interitum penè pe duceretur, quando ipſi ſeculi Principes, veluti ejus Defenſores, & Advocati, S. Sedi anguſtiis oppreſſæ opem, auxiliumque ferre obligati, ut admonetur in *Canon. Principes 20.*, *& Canon. ſeq.*, ac *Canon. Regum officium 23.*, *cauſ.23. quæſtion.5. in Clement. unic. §. Dudùm de Jurejur.*, *Gon-*

Gonzal. in cap. Per Venerabilem verb. Advocato de elect., *Alvar. Pelag. de planctu Eccleſ. lib. 1. cap. 39. in princip.*, *Lancellot. Conrad. in Templ. omn. Judic. lib. 1. cap. 1. numer. 7. fol. 1. à tergo*, *Mager. de Advocat. armat. cap. 9. num. 436. & ſeq.*, *Eminentiſſimus Petra ad Conſtit. Apoſtolic. tom. 3. ad Conſtit. 6. Alexandri IV. numer. 14. & ſeq. pag. 213.*, graviſſima quoque Bella pro ejuſdem incolumitate aſſervanda ſuſceperunt, ut plenè teſtantur Sacri Annàles.

SECTIO III.

Summus Pontifex quando ſubſidia per Eccleſiaſticos quoque conferenda indicit, juxta Sacrorum Canonum regulas id agit, nedum ex juſta cauſa, illis æque, ac Laicis communi, verùm etiam quando Laicorum facultates illis ſubminiſtrandis non ſufficiunt.

35 *Papa non tenetur ſervare formam à Canonibus præſcriptam.*
36 *Tamen ea in gravaminibus imponendis adamuſſim ſervat.*
37 *Alia ſunt onera Cameralia, alia Communitativa.*
38 *Onera Communitativa Clericos non afficiunt.*
39 *Onera verò Cameralia etiam Clericis expreſsè fuerunt impoſita.*
40 *Ad onera publica Clerici non tenentur, niſi concurrant requiſita Cap. Non minùs, & Cap. Adversùs.*
41 *Quæ ſint ejuſmodi requiſita?*
42 *Probatur, quod hæc ſervata fuerint à Summis Pontificibus, quum Clericis onera impoſuerunt.*
43 *Enarrantur quædam onera, quibus gravata eſt Sedes Apoſtolica, quæve Clero communia eſſe debent.*
44 *Aliorum onerum Cauſæ numerantur, & præcipuè probatur, S. Sedem ære alieno tantoperè gravatam eſſe, nedùm ob Status Eccleſiaſtici indemnitatem, ſed ob publicas Catholicæ Eccleſiæ neceſſitates.*
45 *Saracenorum, & Turcarum incurſus, collatis opibus nedùm Chriſtianorum Principum, ſed præcipuè Sedis Apoſtolicæ fuerunt repreſſi.*
46 *Ad Hæreticorum perfidiam coercendam Legati Apoſtolici per Europam ad Catholicos Principes miſſi ſunt: maximis S. Sedis impenſis Tridentina Synodus coacta fuit, & ad Calvinianorum conatus cohibendos magnæ opes Status Eccleſiaſtici in Gallia erogatæ.*
47 *Ad Catholicam Fidem per univerſum Orbem propagandam Cardinalium Congregationem inſtituit Urbanus VIII., maximiſque ſundis inſtruxit.*
48 *Locorum Montium origo, ac primùm Montis fidei ſub Clemente VII.*
49 *In publicas cauſas erogaſſe S. Sedem certò ſcimus novem* milliones, *& dimidium, præter alios quamplures, de quibus monumenta non extant.*
50 *Quæ ratio habenda ſit de opibus, quæ in Curiam Romanam obveniunt, ſi cum prædictis ſumptibus comparentur, ex Sententia Cardinalis de Luca.*
51 *Repetuntur rationes, ob quas Clerus prædictis oneribus obnoxius eſſe debeat, & præcipuè impotentia Laicorum, & publica utilitas, & neceſſitas.*
52 *Paulus III. ſubſidium triennale impoſuit etiam Clericis agnità Laicorum impotentià.*
53 *Julius III., & Marcellus II. idem prorogare coacti ſunt.*
54 *Communitates cum ad onera ſubeunda annatim impares ſint, nova onera ſubire coguntur, ſolvendo nempè fructus Montis Communitatum.*
55 *Tamen Bona primæ erectionis, & Patrimonia Sacra ſunt exempta à quibuſcumque oneribus, præter quàm in defectu Vectigalis,* Carnis, & Macinæ.

ETſi Summus Pontifex, ob Supremam Poteſtatem, quam habet in Eccleſiaſticos,
eorumque Bona, gravare eoſdem poſſit oneribus, quibus ſibi comparet congrua ſubſidia,
nedum pro ſui, & Sanctæ Sedis Miniſtrorum ſubſtentatione; ita quidem dictante naturali ratione; verùm etiam, ut ſuæ Ditionis, Populi-
que, ipſi ſubjecti, publicis neceſſitatibus ſubve- 35
niat; idemque, quia eſt ſupra Canones, quum id agit, non teneatur ſervare formam ab illis præſcriptam: nihilominùs tamen, ut non ſolà Eccleſiaſticæ Legis voce, ſed exemplo etiam moneat, doceatque Seculi Principes, non temerè, nec cujuſvis neceſſitatis prætextu ullo eis licere Eccleſiaſticorum Bona ſubjicere contributionibus; demonſtrandum modò eſt, quanta cum circumſpectione, & cura minùs gravandi Clerum, & quoad conditio temporum, ac rerum ſtatus permittunt, illæſam ſervandi illius libertatem, id in ſua Ditione fiat à Summis Pontificibus, præ oculis ſemper habentibus regu-
las à Sacris Canonibus conſtitutas, dum nonniſi 36
ex juſta cauſa, & ſumma premente neceſſitate imponunt, & nonniſi Eccleſiaſtici Magiſtratus miniſterio diſtribuunt, atque exigunt onera, ex Eccleſiaſticorum quoque Bonis ſolvenda, quando illa Laicorum non ſufficiunt.

Ut autem id clariùs eluceſcat, veluti præcipua, & ut dicitur, præliminaris, præmittenda eſt diſtinctio onerum, quæ in Eccleſiaſtico Principatu imponuntur: quippè alia ſunt Cameralia, alia verò Communitativa; ab his exempti
certè ſunt Clerici, quia eadem magis de privato
participant, & appellantur Communitativa, 37
veluti alicujus particularis Civitatis, & Populi uſibus applicanda, *clar. mem. Card. de Luc. in relat. Rom. Cur. diſc. 26. num. 7.*; quemadmodum, permittente Principe, in quolibet Principatu Civitates, & Univerſitates Populo ſuæ Juriſdictioni ſubjecto indicunt Collectas, quæ licèt ad communes ipſarum œconomicas neceſſitates, & onera ſubſtinenda pertineant, *Bartol. in leg. unic. Cod. de ſuperindicto lib. 10., & leg.*

leg. unic. Cod. de mulieribus, *&* *in quo loco lib.*
poritèr 10., *Alex. in leg. Si non obtulit ff. de re*
judic., *Grammatic. conſ.*59., *Caſſan. in Conſue-*
tud. Burgund. rubr. 1. §. 4. *in Gloſſ. ſub nu.* 47.
*fol.*135., *Farinac. quæſt.* 173. *num.* 72., *Aven-*
dan. de exequend. mandat. reg. part. 2. *cap.* 14.,
*nu.*2. *& ſeqq.*, *Card. de Luc. de regal. diſc.* 102.
*num.*1., *Bouden. collact. legal. tom.* 2. *collact.* 35.
*num.*84., *Theſaur. deciſ.*257. *num.* 1., *Rot. cor.*
Buratt. deciſ. 751. *num.* 4. Attamen tamquam
38 impoſitæ laicarum Univerſitatum auctoritate,
Clericos afficere nequeunt, *Fagnan. in cap. non*
*minùs num.*16. *de Immunit. in* 2. *part.* 3. *Decre-*
*tal. tom.*4. *fol.*368., *Panimol. dec.*154. *num.* 54.
& ſeqq. tom. 3., *Rot. in Brundiſino Gabellæ cor.*
*Pen. deciſ.*1079., *& in Alben. Gabellæ coram*
*Merlin. deciſ.*902., quas refert, & ſequitur *Rot.*
in una Colonien. Nummi centeſimi 27. *Aprilis*
1714. §. *Res enim cum ageretur cum ſeq. coram*
clar. mem. Card. Scotto, *& in Brixinien. One-*
rum, *& Taxarum* 13. *Junii currentis anni* 1727.,
cor. R. P. D. Millino, *Panimol. d. dec.*154. *n.*43.
& ſeq., *tom.*3., ſe referens ad alibi latiſſimè ab
ipſo tradita.

Alia verò, ut dicebam, ſunt vectigalia, ſive
39 Tributa Cameralia, & hoc nomine nuncupan-
tur, quia utpotè deſtinata totius Principatus al-
levandis neceſſitatibus, publica ſunt, & com-
munia, eademque ad differentiam Communi-
tativarum Collectarum, rectà vià inferuntur
in Pontificium Ærarium, ut in has publicas in-
digentias erogentur. Illis verò obnoxius fit Cle-
rus etiam tàm Secularis, quàm Regularis, in
eorum impoſitione expreſsè nominatus; ob ge-
neralem nimirùm revocationem quarumcum-
que Immunitatum, & exemptionum reſpectu
ejuſmodi Cameralium onerum factam in Bullis
Pauli III., Pauli IV., Clem. VIII., Pauli V.,
& aliorum Summorum Pontificum: quarum
propterea vigore Sac. Congregatio Boni Regi-
minis, ad eam delatis controverſiis ſuper ſi-
milium onerum ſolutione, Clericos ad illam
adſtringit, niſi libertatem præſcripſiſſe doceant
Fagnan. in cap. Epiſcopus n. 42. *de Præbend. in* 1.
par. 3. *Decretal. tom.* 4. *fol.* 88., *Cobel. ad Bull.*
Bon. Reg. cap. 35. *num.* 44. *& ſeqq.*, ubi legitur
reſolutio Sacræ Congregationis Immunitatis,
quam refert etiam in ſua Collectanea Bullarum,
Reſolutionum, & Decretorum *cap.*4. *de' Privi-*
legiati, *& Eſenti* verſ. *quali ſiano poi li ſoliti*
peſi, *Card. de Luc. de Regal. diſc.*55. *in fin.*, *di-*
*ſc.*92. *num.* 4. *&* 6., *in relat. Rom. Cur. d. diſc.*
26. *citat. num.*7., *Rub. in annotat. ad deciſ.* 30.
*num.*12. *part.*4. *tom.*2., ubi de hac conſtanti Sa-
cræ Rotæ opinione, *Panimol. in annot. ad dec.*6.
*num.*3. 9. *& ſeqq.*, *& d. dec.*154. *nu.*37. *& ſeqq.*
*tom.*3., pluresque Reſolutiones S. Congregatio-
nis Immunitatis extant apud *Ricc. in Synop.*
*verb. Onera Cameralia num.*1. *& ſeqq.*, *& nu.*7.

Quamvis autem, quum quæſtio generalitèr
habetur de oneribus hiſce, & contributionibus,
univerſalis, publicæque utilitatis, aut neceſſi-
40 tatis causà indictis, Eccleſiaſtici ad illas non te-
neantur, niſi eo dumtaxat caſu, quo concur-
rant conditiones requiſitæ *in cap. Non minùs*,
ubi Abb., *& cap. Adversùs*, de quibus idem
*Abb. conſult.*3. *part.*1., latè apud *Fagnan. in cap.*
*Non minùs ex num.*23., *Gonzal.* ibidem *nu.* 14.
& ſeqq., *clar. mem. Card. de Luc. de regal. di-*
*ſc.*58. *num.*12., *diſc.* 59. *num.* 3. *& ſeqq.*, *Emi-*
nentiſſimus Petra ad Conſtit. Apoſt., *ad Conſtit.*9.
*Martini V. fol.*445. *tom.*4. *in d. Brunduſina Ga-*
bellæ cor. Pen., & apud alios; Nihilominus, ut
dicam in ſequenti Sectione, quum agitur de
oneribus, quæ Pontificià auctoritate, Eccleſiaſti-
cæ Ditionis Clero irrogantur, quærendum non
videtur de his, quæ veriùs ad modum, ſeu for-
mam executionis, illorum videlicèt diſtributio-
nem, & exactionem pertinent: quemadmodum
pro evitando periculo, quod Eccleſiaſticæ im-
minere poſſet libertati, fit, quando Seculi Prin-
cipes, & Summi Pontificis permiſſione, & cum
Cleri conſenſu ab Eccleſiis, quæ intra eorum
Principatus fines ſitæ ſunt, attamen, quod atti-
net rem ipſam, cauſam nempè, Summus Pon-
tifex nunquam, niſi ſumma arctante neceſſita-
te, & niſi poſt exhauſtas Laicorum facultates ad
hoc ſubſidiarium remedium, publicis malis, &
calamitatibus adhibendum, devenire conſuevit.

Præcipiunt Sac. Canones, quod publicæ ne-
ceſſitatis, vel utilitatis cauſa, nedum ſit vera, 41
ut habetur ex verbis *d. Cap. Non minùs*, ibi = *Tan-*
tam neceſſitatem, *vel utilitatem aſpexerint* =, ubi
Gloſ. in verb. Tantam, & conſonant *Textus in*
cap. Adversùs, *Fagnan. in d. cap. Non minùs nu-*
*mer.*25., *Barbat. conſ.*1. *num.*57. *lib.*3., *Purpu-*
*rat. conſ.*50. *per tot.*, *& conſ.*335. *nu.* 1. *& ſeqq.*
*lib.*1., *Riminald Jun. conſ.*2. *numer.*10. *lib.* 1.,
Copra regal. 96. *num.* 77. *verſ. ſecundò requiri-*
tur, *Volpell. in tract. de libertat. Eccleſ. part.*2.
*num.*29., *Carol. de Graſſ. de effectib.*, *Cleric. ef-*
*fect.*3. *nu.*242., *Bellett. diſquiſ. Clerical. part.*1.
§.2. *de exempt. Clericor.*, *& cor. Bonorum à mu-*
*ner. public. nu.*7. *& ſeq.*, *Franc. Marc. dec.* 458.
numer. 21. *part.*1., *Cavalc. deciſ.*44. *numer.*100.
lib. 1.

Sed quod eadem communis ſit, & æquè pri-
mariò, ac immediatè reſpiciat commodum tam
Laicorum, quàm Eccleſiaſticorum, quippè in-
dè naſcitur communis paritèr eorum obligatio,
ut diſponitur *in d. cap. Non minùs*, *ubi Fagnan.*
*num.*20. *& ſeqq.*, *& numer.* 26. *& ſeqq.*, Gonzal.
ibidem *nu.*3. *& ſeqq.*, *Riminald. Sen. conſ.* 740.
*num.*8., *Sylveſter. verb. Immunitas nu.*20., *Fe-*
ſtus in tractat. de Æſtim., *ſeu Collect. part.*4. *ca-*
*pit.*1. *numer.*25., *Carol. de Graſſ. d. effect.*3. *nu-*
mer. 243., *Bonacin. de Cenſur. in Bull. Cœn.*
*quæſt.*19. *punct.*3. §.3. *ſub num.*16. *verſ. ſecunda*
eſt cauſa tom. 3. *fol.* 152., *Card. de Luc. de Reg.*
*diſc.*58. *num.*13. *verſ. undè propterea*, *Panimoll.*
*annot.*1. *ad dec.*6. *num.*14.

Dummodò tamen publica iſthæc utilitas, aut
neceſſitas tanta exiſtat, ut primæ conſequendæ,
alteri verò levandæ impares prorsùs ſint Laico-
rum vires, ut pro alia conditione requirunt
Sacri Canones, & auctoritates ſuperiùs allega-
tæ; proptereàque Cleri contributionem ſuàpte
naturà ſubſidiariam ſolummodò dicendam eſſe,

tradiderunt *Fagnan. d. cap. Non minùs num.30., & num.54.*, ubi conciliat contrarias opiniones, *& num. 58.*, *Gonzal. ibidem num. 14.*, *de Graſſ. dict. effect.3. num.244.*, *Bonacin. d. §.3. nu. 15. in fin.*, latè *Mart. de Jurisdict. part.4. centur. 1. caſ.1. ex num. 48.*, *Gratian. diſcept. for.300. numer.19.*, *Pignattell. conſult. Canon. tom.3., conſult. 15. num. 53.*, id eliciens etiam ex Indultis Urbani VIII. pro Ducatu Mediolanenſi, & Civitate Panormitana ibidem relatis, *Cobell. ad Bull. Bon. Regim. cap.28. num.115.*, *Card. de Luc. in miſcell. diſc.2. numer.43.*, *Antonell. de Jurib., & Onerib. Cleric. lib. 1. part.1. cap. 2. num.17.*, *P. Schiarra in Theolog. bellic. tom. 2. lib.6. difficult.20. num.11. & plurib. ſeqq.*, *Panimol. dict. annotat. 1. ad dec.6. num.23. & ſeqq.*, *Rot. coram Penia dec.1079. num.7. & ſeqq.*

Ob eam ſanè rationem, quod videlicet tàmetſi ſimiles expenſæ pertineant ad cauſas, Clero, & Laicis pariformitèr, & æquè immediatè communes, nihilominùs juſtè Clerus ab illis eximatur, quia in earum compenſationem ſubit plura alia onera ſpiritualia, *Rot. in rec. dec.412. n.48., & ſeqq. part.9. tom.2.*, *Van. Eſpen. in Juſ. Eccleſ. univ. tom.2. part.2. tit.35. ſub numer.51. fol. 1168.*, ubi ait, quod hac ratione Reſpublica, Eccleſiaſticorum labores compenſet, *Gonzal. in d. cap. Non minùs num.2.*, latè *Card. de Luc. de regal. diſc.59. num.3. & ſeq.*, *in Miſcell. diſc. 2. num.42.*, *diſc.48. num.11.*, *ac in Summ. n. 41. in ſupplem. part.4.*, *in Vot. edito poſt adnotat. ad diſc.33. relat. Rom. Cur. nu. 5. in ſupplem par. paritèr 4.*, & tradunt *Bonacin. de Cenſur. in Bull. Cœn. content. diſput.1. quæſt.19. punct.3. §.3. n.15. tom.3. fol.151.*, *Leo in Theſaur. for. Eccleſ. par.3. cap.7. num.117.*, & cum aliis, *Panimol. in dict. annot.1. deciſ.6. num.14.*, *& deciſ.154. num. 57. tom.3.*, *Rot. in Colonien. Nummi centeſimi 27. Aprilis 1714. §. Res enim cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Juxtà igitur mox traditas regulas, juxta quas in
42 Ditione Eccleſiaſtica à Summis Pontificibus Eccleſiaſtici æquè, ac laici ſubjiciuntur oneribus Cameralibus, quod id fiat illis religioſè ſervatis: rei, pænè dixerim, evidentiâ probatum dicetur, ſi conſideremus cauſas, ob quas illa indicuntur, intueamurque immenſas opes, & pecunias, ob tales cauſas abſumptas, atque demùm ſpectemus ſtatum Cleri, & facti circumſtantias, quibus Romani Pontifices adacti, Eccleſiaſticorum quoque Bonis manum admoverunt.

Profectò, ut notatum eſt Superiori Sectione, ſi Eccleſiaſtica Ditio conſiderari nequit, tamquam ſecularis Principatus, ſed ſpectanda eſt, tamquam Patrimonium Vicarii Chriſti, cui in expiationem peccatorum, & ſalutem animæ, a Seculi Principibus oblata, atque donata fuerunt ea omnia, quæ Romana Eccleſia hodiè poſſidet, id ſatis eſſet, ut Summus Pontifex, qui colendus eſt, ooo uti Seculi Princeps, ſed tamquam ſuprema ſpiritualis Poteſtas, Supremam paritèr dominationem exercens in Patrimonio ipſi deputato, veluti Chriſti Vicario; id, inquam, ſpectaſſe ſatis eſſet, ut extraordinariis oneribus ſubjicere poſſet Eccleſiaſticos etiam, nimirùm ne illi deeſſent modus, & media omnia neceſſaria pro dict. Eccleſiæ, Beatique Petri Patrimonio tuendo, ſervandoque; quemadmodum, ut pluries dictum eſt, quando Laicorum facultates non ſuppetunt, Eccleſiæ pietas ſeculi etiam Principibus ſubſidia à Clero conferri indulget, ut publicis ſubvenire valeant calamitatibus.

At nullo quidem potiori jure à Clero, dictoque ex Patrimonio veluti ſuo, eidem ſuppedi- 43
tandæ ſunt ſubventiones, ut paſtorale munus, & univerſalis Eccleſiæ regimen meliùs, feliciùſque adminiſtrare poſſit: nam, ut alibi probatum eſt, ex naturalis rationis dictamine, Summo Pontifici debentur tum ordinaria, tum quoque extraordinaria omnia ſubſidia, nedum pro ipſius perſonæ, quæ univerſæ præſidet Eccleſiæ, verùm etiam pro ſuſtentatione Miniſtrorum in illius regimine ipſi aſſiſtentium, & qui in partem ſolicitudinis Paſtoralis evocati, aſſidua Apoſtolicorum Nuntiorum delegatione, & frequentèr ſublimiori munere, extraordinaria videlicèt miſſione à Pontificio Latere Legatorum, qui vel ad Hæreticos profligandos, vel pro pace inter Chriſtianos Principes reducenda, per univerſa Catholici Orbis Regna, & Provincias delegantur. His addendæ ſunt tot Sacræ Congregationes, ac ampliſſima, ſupremaque Tribunalia, à quibus jus redditur tum Eccleſiaſticis, tàm Secularibus, quàm Regularibus, tum ceteris omnibus ex univerſis Chriſtianis Regionibus controverſias ad illa deferentibus.

Pro ſuſtinendis itaque tot, tantiſque ordinariis oneribus, quibus Summus Pontifex premitur, tamquam Chriſti Vicarius, & univerſalis Eccleſiæ moderator, ſi à Ditionis ſuæ Eccleſiis juſtè exigere poteſt ſubſidia illa, quæ petere alioquin, ac comparare ſibi poſſet ex univerſi Orbis Eccleſiis; cur etiam, ut ſuæ Ditionis Populum eximat à calamitatibus, quibus tum ob has, tum ob alias quotidie ſupervenientes publicas neceſſitates, & cauſas opprimitur, ab Eccleſiaſticis quoque auxilia petere nequibit? Dum enim Summus Pontifex pro communibus ſui Principatus in Eccleſiæ univerſæ oneribus ferendis Eccleſiaſticos quoquè gravat, quid aliud agit, aut curat, quàm Patrimonii B. Petri incolumitati conſulere? Quàm certè minimè conſequeretur, ſi gravamina omnia ferenda perpetuò eſſent à ſolis Laicis; quippè laicæ omnes Univerſitates, tantis oppreſſæ oneribus, brevi interirent.

Verùm enim verò onera, & ſubſidia, de
quibus agitur, licèt ſpecie aliqua videri poſſent, 44
impoſita pro levandis neceſſitatibus Principatus, & Populi, re tamen ipſa, ſi videlicèt rerum cauſam, & originem intueamur, referenda certè ſunt ad univerſalis Eccleſiæ immediatam utilitatem: nam præter eas, quas, ut pauló antè commemorabam, Summus Pontifex nonniſi tamquam univerſalis Eccleſiæ moderator, ſuſtinet expenſas; longè majores, gravioreſque ſunt illæ, quas S. Sedes ſubire coacta ſemper fuit,

fuit, & cogitur pro Orthodoxa Religione tuenda, ſervanda, atque propaganda, ac pro aliis calamitatibus à Chriſtiano Orbe avertendis, adeò quidem vires omnes, curaſque perpetuò in id impendendo, ut Eccleſia Romana ſit unicus ille permanens, perennisque theſaurus providens univerſi Chriſtiani Orbis indigentiis: quod minimè fieri videmus à Seculi Principibus, qui nec ad Populi ſui publicam utilitatem, minùs verò ad finitimarum Regionum, adverſitatibus laborantium, levamen, ſed perſæpè ad privatum, ac paucorum dumtaxat Procerum commodum, tributis, gravique jugo Subditos opprimunt, ut animadvertit *Eminentiſſimus Petra ad Conſtit. 5. Nicolai IV. num. 1. & 2. tom. 3. fol. 497.*

Miſſa facio ea, quæ, ut alibi dicebatur, pro Hieroſolymis, Paleſtina, univerſaque Terra
45 Sancta à Saracena immanitate vindicandis, ſumma pietate à S. Sede, & Romano Clero geſta fuerunt, ut exemplo ſuo, licèt perſæpe ſinè fructu, totius Orbis Clerum, & Eccleſias ad grande, ad pium opus perficiendum permoveret: ſed ad recentiora, magiſque nobis proxima oculos convertendo, quiſque illicò perſpiciet, quod poſt à Mahomete II. ſubjugatum Orientale Imperium, Romana Eccleſia Principibus, Regnis, & Provinciis à potentiſſimo hoſte invaſis, ſemper præſtò fuit pecuniis, copiis, claſſibus. Hæc ſæpius in Pontificiis Bullis, & Literis Apoſtolicis, atque apud Hiſtoricos commemorata, ſingillatim non pruferam, quia longius eſſet illa enarrare, atque etiam quia præter ea, quæ noſtra ætate vidimus, nemo facilè reperietur adeo rudis, & rerum publicarum ignarus, qui eadem à Majoribus ſaltem non audiverit, & veluti omnibus nota, teſtata, ac manifeſta, memoriâ non exceperit.

Maxima licèt hæc ſint, non minora tamen impendia S. Sedes paſſa eſt pro Neotericorum
46 Hæreticorum furore compeſcendo: ſub initium namque XVI. ſæculi dum à Luthero magna Europæ pars, tota nempe Germania, & ſeptentrionalis plaga; à Calvino Galliæ, finitimæque Provinciæ, & à Zuvioglio Helveticæ Regiones execrandâ contagione labefactabantur, ex univerſa Eccleſia cogenda fuit Sacroſancta Tridentina Synodus, ut Orthodoxæ Religionis exitium averteretur: pro illius autem convocatione, & Legatorum ei præſidentium, plurimorumque Epiſcoporum, eidem aſſiſtentium, ſubſtentatione, quantas pecunias S. Sedes erogaverit, conjici poterit ex d. Sacri Concilii, quod diù duravit, Hiſtoria, atque ex iis, quæ infra dicentur.

Sed magis, magiſque in dies adversùs Religionem Catholicam furentibus Hæreticis, cum Calviniana rabies erroribus; & armis per Galliam univerſam graſſaretur, pro illa frangenda, & nè in Avenionen. quoque Ditionem irruendo, eam contaminaret, præter ingentem pecuniæ vim aliundè paratam, pluries perfractis arcis ſanctioris Ærarii, ex illis efferre oportuit aurum, in eis conditum, & a Sixto V. in haſce cauſas comparatum. Ut etiam nunquam Romani Pontifices defuerunt aliis Regnis, & Provinciis pro compeſcenda veſania, & retundendo furore Hæreticorum, præſertim Lutheri, & Zuinglii, ſæpiùs, licentiuſque tota Germania, aliiſque Regionibus bacchantium.

Quinimmo, non ſolùm vi reſtitendo, illos extirpare, ſed Miſſionum auxilio, eoſdem de- 47
vios, errantesque ad Dominicum Gregem revocare curarunt; neque verò hæc muneris Apoſtolici ſolicitudo intra ſolius Europæ fines ſeſe continuit, ſed in omnem terram, qua latè patent Aſiæ, Africæ, & novi Orbis vaſtiſſimæ Regiones, exivit vox, & ſonus Apoſtolicarum Miſſionum: id quod non ſinè magnis ſumptibus agi cœptum, majoribus cum expenſis, & curis San. Sedes proſecuta deindè fuit; nam ut habetur apud *cl. me. Card. de Luc. in Relation. Rom. Cur. diſc. 23.*, ut dictæ Miſſiones felicius procederent, & magis ſemper, magiſque in amplianda, ac propaganda Chriſtiana Religione progrederentur, à Gregorio XV. ex pluribus Eminentiſſimis Cardinalibus, & nonnullis Prælatis inſtituta fuit Sacra Congregatio Propagandæ fidei, ut dd. Apoſtolicarum Miſſionum regimini, & directioni præſideret.

Grande hoc opus, cujus initio, regnante Gregorio occaſionem dederat cujuſdam religioſi Viri pia, ac munifica diſpoſitio, ad ſummam majeſtatem perductum fuit ab Urbano VIII., qui maximo ſumptu ædificavit nobile illud, ac conſpicuum Collegium, quod omnium oculis, & admirationi patet, ex nomine d. Sacræ Congregationis nuncupatum, Propagandæ ſidei, idemque ab illo opibus auctum, & ab ejus Succeſſoribus, pluribuſque S. R. E. Cardinalibus amplis fundis, & reditibus locupletatum reperitur, non ſolùm, ut in eo alerentur, ac Catholicâ Doctrinâ imbuerentur, rectâque diſciplinâ inſtruerentur ex remotiſſimis Regionibus evocati Alumni, qui veluti ex Orthodoxæ Religionis arce proſilientes fidei luce illuſtrarent Regiones, ad quas redituri erant, noviſque Ovibus Chriſti Ovile replerent; verum etiam, ut congrua ſubſidia parari ex illo poſſent Miſſionariis, qui ab Apoſtolicæ prædicationis munus per univerſum Orbem delegantur.

Etſi ex magnitudine tantarum cauſarum, & frequentia, qua eædem plurium Sæculorum decurſu, in præſens uſque tempus acciderunt, perſpici facile poſſit immenſitas pecuniarum, quas pro Chriſtianæ Reipublicæ incolumitate S. Sedes jugiter, alacriterque, ac ſinè ullâ cunctatione ſubminiſtravit; nihilominus tamen, ut ea, quæ hactenus generatim expoſita ſunt, manifeſta penitus omnibus reddantur, ſingillatim aliqua indicare juvabit; conſultò tamen recenſere omittam calamitates illas, & infortunia, quibus ob rerum viciſſitudines quilibet temporalis Principatus obnoxius eſt, & quibus levandis, ſi non ſuppetunt Laicorum facultates, canonica æquitas indulgere conſuevit, ut ab Eccleſiaſticis etiam ſubſidia præſtentur, vel ipſis Principibus ſeculi: ut etiam non loquar de expenſis iis, quas ſecretò fieri oportet pro poli-

tico Principatus regimine: ſed ſpeciatim agam
de iis dumtaxat extraordinariis malis, ſive ca-
lamitatibus, pro quibus propulſandis Summus
Pontifex non tamquam temporalis Princeps, &
Pontificii Principatus moderator, ac Dominus,
ſed tamquam Eccleſiæ univerſalis Paſtor, & ca-
put, ampliſſimos theſauros erogavit.

Rem hanc veluti à ſua origine repetens egre-
gius ille Vir *el. me. Card. de Luc. in tract. de loc.*
48 *Mont. non vacabil. impreſs. poſt tract. de Offic. va-
cab. cap. 6.* ait, Summos Pontifices, ut occurre-
rent extraordinariis, maximiſque hiſce indigen-
tiis & ſumptibùs ex cauſa fidei, antiquitus con-
ſuevìſſe indicere Cruciatas, Decimaſque impo-
nere ſuper Beneficiis, aut alienare, ſeu oppi-
gnorare Civitates, Oppida, & Caſtra Status
Eccleſiaſtici, vel novas facere erectiones Offi-
ciorum venalium vacabilium. At circa initia
xvi. ſæculi (quod inſinuaverat etiam *cap. 1. n. 1.*)
Clemens VII., oblitus tetri carceris, quo diu
immaniter detentus fuerat, & luctuoſæ direptio-
nis Urbis, ac depopulationis Eccleſiaſtici Prin-
cipatus à Cæſareis copiis factæ, pro auxiliis ſub-
miniſtrandis Imperatori adversùs Turcarum
Tyrannum, contraxit grande æs alienum
fructiferum, veluti per ſpeciem Cenſus con-
ſignativi ſub nomine Locorum Montium: di-
ctoque Monti, exemplo aliorum Principatuum,
primum in Ditione Eccleſiaſtica ab ipſo inſtitui
cœpto, nomen inditum à cauſa, pro qua ere-
ctus fuit, ideoque nuncupatus *Mons Fidei*.

Plures deinceps à Clementis Succeſſoribus ex
eiſdem cauſis peractæ Montium erectiones, quæ
licèt nomen emiſerint, quia ab Alexandro VII.
translatæ fuerunt in novum majorem Montem,
cui *Reſtaurati* nuncupatio attributa fuit; nihilo-
minus tamen adhuc hodie viget idem debitum,
quod calculatis omnibus Montibus ex d. primæ-
va cauſa Fidei erectis, & de quibus expreſsè con-
ſtat, illorum ſumma conſlat nonagies, & quin-
que centena millia, & ultra, vulgo novem mi-
liones cum dimidio, quem calculum ex *d. cap. 6.*
refert etiam bo. me. Comes *Dominicus Berni-
nus Hiſtoria Hæreſum tom. 4. ad ſeculum* xvi.
cap. 4. fol. 380.

Sola profectò tantarum expenſarum, & æris
alieni mole Principatus Eccleſiaſticus penè ob-
rutus, & Subditorum facultates ad nihilum pe-
nitus redactæ videri poſſent; ſed admirandum
etiam eſt id, quod ab illo ſubditur *d. cap. 6. ſub
n. 7.* ubi tem proſequitur his, quæ juvat exſcri-
bere, verbis = *Ultra dd. ſummas quamplures aliæ
nimium conſiderabiles, etiam ultra pluries miliones
ultra montes, & reſpectivè ultra mare ex eadem
cauſa Fidei pro ſubventione Principum Chriſtia-
norum in Bellis cum Turcis, vel Hæreticis reſpe-
ctivè tranſmiſſæ fuerunt per varios Pontifices, &
præſertim moderno tempore pro Bello cum Turcis
in Inſula Cretæ, vulgò Candia, per Pontifices
Innoc. X., Alexand. VII., & Clemen. IX., &
in Polonia per Pontifices Clem. X., & Innoc. XI.,
non tamen ponuntur in calculo, vel ob certæ noti-
tiæ defectum, an alii Montes erecti fuerint, vel
quia mihi innoteſcit, quod in parte pecuniæ obve-
nerunt ex Decimis ſpiritualibus impoſitis ſuper
Beneficiis Italiæ, & præſertim Status Eccleſia-
ſtici, & in parte ex pecuniis Cameræ: undè præ-
terea, ut ſupplerentur onera, aliæ Montium ad-
ditiones factæ fuerunt, abſque tamen expreſſione
iſtius cauſæ.*

Quamobrem juſta ratione eximius, ſum-
muique ille vir, non ſolùm ob diuturnam in 49
foro exercitationem, ſed magis etiam ob mi-
niſterium ab ipſo geſtum, Romani, publicique
Iuris peritiſſimus, quemadmodum ait *Rot. de-
ciſ. 44. num. 38. poſt Antonell. de Jur., & Oner.
Cleric.*, affirmavit, vires Eccleſiaſtici Princi-
patus vix ſufficientes pro adimplendis oneri-
bus currentibus, impares prorſus eſſe tot extra-
ordinariis ſubeundis gravaminibus, ut etiam
juſta pariter ratione conqueſtus fuerit, quod il-
lud aurum = *quod à partibus ultramontanis, vel
ultramarinis ad Urbem, & Romanam Curiam
obvenit occaſione expeditionum Datariæ, & Can-
cellariæ Apoſtolicæ, adeo magnificatum à malignis,
vel ab indoctis, & non informatis, importat pau-
cas guttas comparatione fluminum auri, per Se-
dem, & Cameram Apoſtolicam profuſi, & tranſ-
miſſi ad eaſdem Regiones ultramontanas, & ultra-
marinas &c.*

Ita ille ſcripſit ſub Pontificatu V. S. D. In-
noc. XI., apud quem ſumma cum poteſtate
Pontificii Auditoris munere fungebatur. Is
enim piiſſimus Pontifex ex Cameræ Apoſtolicæ
Ærario plus quam decies centena millia ſcuto-
rum ad Leopoldum Imperatorem miſit, cum
Turcarum armis Auſtria, finitimæque Regio-
nes invaderentur, atque penè obrutæ videren-
tur; Quibus ſi Decimæ, & piæ largitiones Car-
dinalium, ac Prælatorum Urbis addantur, eam
certè ſummam conflabunt, qua non minima
pars Belli confecta fuit; his addenda ſunt maxi-
ma illa impendia regnantibus Alexandro VIII.,
Innocentio XII., Clem. XI., & Innoc. XIII. fa-
cta eiſdem de cauſis Turcici Belli, vel pro ca-
tholica Fide propugnanda, eademque ab Hæ-
reticorum machinationibus defendenda, qui-
bus enumerandis fruſtra immorarer, quippè re-
cens eſt illorum memoria, & ſi quis ea curio-
ſius quærit, noviſſe poterit *apud bon. mem. Com.
Berninum tom. 5. ſuæ Hiſtoriæ in vita fel. rec.
Clem. XI.*

At verò ſi ſola pietatis cauſa ſufficit, ut Cle-
rus, & Eccleſiæ ejuſcemodi oneribus ſubjici
valeant, *Bellamer. conſ. 47. n. 1. verſ. ſubdit au-
tem, Burſat. conſ. 16. n. 23., Capr. reg. 96. n. 18.,
& n. 67., Rip. in tract. de Peſte tit. 1. n. 456., &
ſeq* plurimiſque relatis *Carol. Anton. de Graſs.
de effect. Cleric. effect. 3. n. 251., & trib. ſeq, Ca-
valcan. dec. 44. n. 100. verſ.* niſi hæc onera, *Rot.
coram Penia dec. 1079. n. 8.* Quinimmo ſi Eccleſiæ
Bona, tamquam Deo dicata, piiſque operibus
deſtinata, potiori jure ad illam concurrere tenen-
tur, ut docet *Abb. in Cap. 1. num. 8. verſ. 1.
caſu de emption., & vendit.*, quem ſequitur *Co-
bell. ad Bull. bon. Regim. cap. 21. nu. 70., & ſeq.,
ac cap. 28. n. 106.*, & denique, quod magis eſt,
ſi ita ſuadente pietate, atque ita dictante cano-
nica

Digitized by Google

nica æquitate, Eccleſiaſticos omnes juſtè invitatos toties vidimus ad ſubſidia contribuenda pro temporali Regnorum Dominio tuendo, liberandoque ab invaſoribus, ut ex *Thomaſſin. de vetur., & nov. Eccleſ. diſciplin. par.3. lib. 1. cap.43., & ſeq.*, aliiſque latè alibi probatum eſt: ambigi profectò nequibit, quin in noſtra hypotheſi plenè probatum dici debeat, adeſſe juſtam cauſam (quænam enim magis juſta eſſe poteſt illâ Religionis?) Ob quam ſummus Pontifex, quemadmodum rectè Eccleſiaſticos cogere potuiſſet ad contribuendum maximis iis, quarum memiuimus, expenſis, ita etiam pari ratione, eoſdem ſubjicere modò valeat oneribus illis, quæ dicuntur Cameralia, ut univerſum Populum ſibi ſubjectum parem reddat tum ſolvendis tot centenis nummorum millibus pro annuis fructibus æris alieni, reditibus nempe tot Montium erectorum ex cauſa, Eccleſiaſticos, & Laicos immediatè tangente, omnibuſque æquè communi, tum etiam pro ſuſtinendis publicis illis neceſſitatibus, in quas conjectus fuit, ob immenſas opes, & theſauros, plurium ſeculorum decurſu erogatos pro Chriſtiana Religione incolumi ſervanda, ne videlicet in plurimis Chriſtiani Orbis Regnis, & Provinciis, obſcœna Mahometicæ ſuperſtitionis turpitudine deleretur, vel hæretica pravitate pollueretur.

Ut etiam, in dubium revocari non poterit quin ex magnitudine theſaurorum, quos San-
51 cta Sedes, ob haſce Cauſas effudit, veluti per rei evidentiam reſultantem ex cauſa, & antecedente neceſſario, manifeſtum quoque redditum dici queat, Laicorum vires inſufficientes prorſus eſſe ferendis oneribus, ſive ordinariis, ſive extraordinariis, quibus Eccleſiaſticos etiam a Summis Pontificibus ſubjici oportuit, quippè, ut paulo ante dictum eſt, ex *Card. de Luca*, vires Eccleſiaſtici Principatus, tamquam vix pares adimplendis oneribus occurrentibus, impares certè ſunt ſolvendis tot annuis centenis millibus pro ſuſtinendis gravaminibus, quæ in dies ſupervenerunt.

His igitur perpenſis circumſtantiis, ex quibus notoriæ factæ ſunt graves ærumnæ, totius Eccleſiaſticæ Ditionis Populum opprimentes, atque etiam ſpectatis plurimis aliis intolerabilibus oneribus Laicorum, à quibus exempti ſunt Clerici, ut ex *cl. mem. Card. de Luca in miſcell. diſc.3. n.8., & ſeq., & prius diſc.58. n.14. de Regal.* nemò non videt, quod fruſtra in noſtra hypotheſi quæreretur, an ſoli Laici abſque Clericorum concurſu ferre poſſent onera injuncta, ob cauſas æquè principaliter, & immediatè utrofque tangentes, quando alioquin, verè hac ſumma cogente neceſſitate, ad hujuſmodi ſubſidiarium Eccleſiaſticorum gravamen deventum præſumendum ſemper eſſet, *Fagnan. in Cap. Ex parte num.27. de Feud.* ubi ait, hanc ſolam præſumptionem magis urgere, quàm exprimitur cauſa, quæ tempore factæ alicujus diſpoſitionis interveniſſe potuit, *in primam part. tertii Decret. tom.4. fol. 287., Creſp. de Valdaura tom.1. obſerv.prima §.3. num.54., & plur. ſeq. uſque ad fin. §.*, latiſſimè rationibus, & auctoritatibus probans, quod cum Princeps aliquid imperat, vel ſtatuit, publicum gubernium reſpiciens, ſtandum ſit ejus aſſertioni, ſatiſque eſſe, quod veriſimiliter conſtet publicæ utilitatis, vel neceſſitatis caſum eveniſſe, *Lancellot. Conrad. in Templ. omn. Judic. cap.1. §.1. quæſt.2. num.7.* hoc firmans ex ſuprema Papæ poteſtate *fol.3., Eminentiſſ. Petra ad Conſtit. Apoſt. tom.1. ad Conſtit. primam Leonis magni ſect.3.n.68.fol.89., Rot. cor. Merlin. dec.775.* ubi poſtquam *num.19., & ſeq.* probavit, Summam, & Monarchicam poteſtatem Summi Pontificis diſponendi de rebus Eccleſiæ, *num.23.* tradit, quod ſi de illis diſponat, juſta cauſa præſumenda ſemper ſit in hujuſcemodi geſtis per Summum Pontificem.

Proptereaque inde etiam fit, quod ut conſtaſſe dici queat, Laicorum Bona non ſufficere, non requiratur formalis illorum diſcuſſio, quando ſi deficeret rei notorietas, & evidentia, certè concurrentes in noſtra hypotheſi, extrajudiciales quoque informationes ſufficere poſſent; hoc namque caſu ſequendum eſt exemplum editum à Clemente VIII., cujus facto præſcripta dici debet forma inſpicienda, ſervandaque in hiſce Cauſis, illudque refertur *à Mart. de Juriſdict. part.4. cent.1. caſ.1. num.52., & ſeqq.*, ubi expreſsè ait, diſcuſſionem hanc non requiri, quoties inſufficientia eſt notoria, & poſt *Martam* probat etiam *Gonzal. in d. Cap. Non minus n.14. in fin.*

At cur his utimur argumentis, quaſi dubia videri poſſit Laicorum inſufficientia ferendis, iis, de quibus agitur, oneribus, quando illa veluti, ut dicitur, a priori apertè jam demonſtrata, per ſuam nempè cauſam, evidens præterea cuique redditur ex effectu, ex eo videlicèt, quod licèt Laicis Clericorum quoque auxilium adjunctum fuerit, ut eadem onera quanto inter plures diviſa reperirentur, tantò commodius ab omnibus, & majori cum æquanimitate ſuſciperentur, ut notavit *Fulgoſ. conſ. 120. num.3.*, nihilominus a Clero collata auxilia ſatis non fuerunt, nec pro tollenda cauſa, videlicèt pro S. Sede exoneranda ære alieno, ob quod ſolvendum ſubſidia per Eccleſiaſticos etiam conferri oportet; nec ut laicæ Univerſitates perſolvere valeant immoderata, ac permagna gravamina, publicæ neceſſitatis causâ impoſita, abſque eo, quod in deterius ſemper ire cogantur, novum in dies æs alienum contrahendo.

Quod attinet primum, ne fruſtra quæratur probatio rei manifeſtæ, qualis eſt magna æris alieni moles, quâ Sancta Sedes premitur: innuiſſe ſatis ſit, irrito ſæpe conatu Summos Pontifices ex eo emergere tentaſſe. Paulus III. imme-
diatus Succeſſor Clementis VII., Principatum ex 52
eo ſuſcepit maximis, ut dictum eſt, calamitatibus jam penè confectum, & grandi ære alieno gravatum his levandis cum noſceret non ſufficere Laicorum vires, extraordioarium, temporariumque a Clero auxilium conferri, præcepit ſubſidio illo, quod ex tempore Triennii, quo duraturum erat, Triennale nuncupatum fuit, ut

ut ex dicti Pontificis Conſtitutione edita anno 1543. *In 39. Bull.nov.tom.1. fol.764.*: Sed vota ejus in irritum ceſſere, novis enim prementibus neceſſitatibus, inſtanteque Sacroſanctæ Tridentinæ Synodi convocatione facta ann.1545., dictum ſubſidium ad aliud Triennium prorogare oportuit.

Julius III. hoc extraordinario onere Subditos liberare deſtinaverat: *ex Ærario ipſius Cameræ*
53 *propter malos temporum conditiones, non ſolùm attrito, ſed penitus exhauſto, cum*, ut ipſe loquitur in ſua Conſtitutione *In 22. Bull. vet. tom. 1. fol.522., non habeamus unde molem expenſarum, quæ pro Orthodoxæ Fidei defenſione, & Status S. R.E. conſervatione nobis in dies inevitabiliter ſubeundæ ſunt, ſufferre poſſimus, votum, conſiliumque noſtrum mutare, & impoſitionem Subſidii Triennalis dudum ad certum tunc expreſſum tempus factam, &c. in aliud tempus prorogare, & extendere cogimur.*

Religioſiſſimus Pontifex Marcellus II. in ſua *Conſtit. d. Bull. vet. tom.1. fol.567.* deplorat, quod Julio III. rebus humanis erepto = *Camera Apoſtolica in ea egeſtate reperta fuit, ut*(quod ſanè maxima nota dignum eſt) *neque ipſius Prædeceſſoris exequiæ modo ſolito, neque Conclavis expenſæ commodè fieri potuerint, quinimò ad eas ſatis remiſsè faciendas, oportuerit multum æs alienum cum gravi ipſius Cameræ jactura contrahere, verùm cum ex ordinariis ejuſdem Cameræ reditibus hujuſmodi diſſolvi; & moles expenſarum, quæ pro Orthodoxæ Fidei defenſione, & Status S. R. Eccleſiæ conſervatione* = ſubeundæ in dies erant, ſuſtineri nequirent, recurrere coactus fuit ad extraordinaria auxilia, rurſus ad aliud tempus d. ſubſidium prorogando.

At cum onera etiam illa, quæ publicà poſtulante utilitate, vel neceſſitate, noviter indicuntur, ideoque extraordinaria nuncupantur, ordinaria effici non raro contingat, ut ex *Bart. in l.1. C. de Indict.*, aliiſque probat *Fajard. alleg.33. ex num.2208.*, & præſertim *num.2215., & ſeq.*, quod a Valentiniano III. factum refert *Thomaſin. d. cap.34. num.4.*, Paulus IV. non amplius ad Triennium, ſed aliud efficiendo perpetuum, ad beneplacitum Sedis Apoſtolicæ exigendum indixit in ſua *Conſtit.20. Bull. nov. tom.1.*, ut habetur apud *Cobell. ad. Bull. Bon. Regimin. cap.50 n.126., & ſeqq.*, ubi referuntur alia onera a Summis Pontificibus deinde indicta, inter quæ adeſt Taxa pro ſubſtentatione Triremium, cui Eccleſiaſticos etiam ſubjecit Sixtus V., ut ex eodem *Cobell. cap.28. num.132., Panimol. annot.2. dec.6. n.1.*

Verùm quidem eſt, ut mox dicebam, quod quum ratio temporum permiſit, & ingruentis neceſſitatis vis remiſſa eſt, Summi Pontifices, vel abrogarunt, vel allevarunt onera aliqua, Eccleſiaſticis etiam incumbentia; at ſicuti novæ ſemper ſupervenerunt cauſæ, publicæque calamitates, ob quas magna moles expenſarum in dies ſubeunda fuit, tum pro orthodoxæ Fidei, tum etiam Status S.R.E. defenſione, ita etiam nunquam urgere deſiit inſtans illa neceſſitas, ob quam, vel antiqua renovanda, vel nova imponenda fuerunt gravamina, quibus ſubſtinendis Laici, tametſi adjuti Clericorum ſubſidiis non ſufficiunt, idque eſt alterum, quod pariter ex effectu demonſtratur, extremum.

Neminem enim latet quàm frequenter pleræque Civitates, ac Univerſitates Pontificii Principatus cogantur ingens æs alienum contrahere pro ſolvendis Tributis, & Contributionibus, quæ à Reverenda Camera exiguntur, ut illicò erogentur in publicas indigentias, & præſertim in ſolutionem fructuum Locorum Montium, quibus deſtinatæ ſunt: præter enim paſſivas Cenſuum impoſitiones, quæ a dd. Civitatibus paſſim celebrantur, quanta debitorum 54
mole eædem obruantur, manifeſtum fit ex erectionibus Montium, qui nuncupantur Communitatum, pro quibus annuos ſolvunt fructus, & tamen grande hoc æs alienum contrahitur, quia nec Laicorum facultates, nec ſubſidia ſubminiſtrata à Clero ſatis eſſe valent pro Tributis & Contributionibus, quæ pro oneribus ordinariis in Pontificium Ærarium deferre promptè oportet.

Quamquam vero ſi præſentem rerum ſtatum, & tempora intueamur, extrema videri queant mala, & anguſtiæ, quibus premitur univerſus Eccleſiaſtici Principatus Populus: attamen Sancta Sedes, ita Laicis opem ferri ſtatuit à Clero, ut magna ex parte illius Immunitatem ſarctam, tectamque velit. Primò enim a oneribus Cameralibus exempta relinquit Bona primæ erectionis, *Thomas del Bene in ſuis addit. noviſſimis, poſt 2. tom. de Immunit. ſub lit. B. verb. Bona data pro erectione Locorum Piorum*, ubi refert plures Reſolutiones Sacræ Congregationis, quibus addendæ aliæ apud *Ricc. in Synopſi Decret. S.Congreg verb. Bona 1. Erect: a num.1. uſque ad fin.*

Pari quoque Immunitate gaudent Bona patrimonialia, ad quorum titulum Clericus eſt ordinatus, quia tale Patrimonium, utpote ſubrogatum loco Beneficii, illius naturam aſſumit, *Fagnan. in cap. Epiſcopus n.31., & n.39. de Præbend in 1. part.3. Decret.tom.4. fol.87., & ſeq.*, late *Bellet. diſquiſit. Cleric. part.1. tit. de exemption. Cleric.*, & *eorum Bonorum muneribus publicis §.5. n.9.* cùm aliis, qui lato calamo referuntur apud *Panimol. in annot.3. ad dec.6.*, & *dec.154. n.39.*, & *ſeqq. tom.3.*, & juxta reſolutiones S. Congregationis Immunitatis, de quibus *Ricc. loc. mox cit. num.10.*, & 12. Necnon Sac.Congregationis Boni Regiminis, de quibus *Cobel. ad Bull.Clem. VIII.* Ita quidem ut hujuſmodi patrimonium aliis non ſubjiciatur oneribus, niſi realibus, certis, invariabilibus, & infixis Bonis propter Bona, & non Bonis propter Perſonas, *Fagnan. in dicto cap. Epiſcopus ſub n.42. verſ. nec tolli*, *Panimol. dict. deciſ.154. n.44.*,
vel niſi urgentibus Cameræ neceſſitatibus illius 55
Immunitas limitata quandoque reperiatur reſpectu aliquorum onerum magis privilegiatorum, videlicèt defectus vectigalis Carnis, & Macinæ, ut animadvertitur *dict. deciſ.154. n.41.*

Hæc

Digitized by Google

Hæc igitur cum ita ſe habeant, & argumentis luce clarioribus demouſtratum dici poſſe videatur, extremas eſſe neceſſitates, quibus S. Sedes Eccleſiaſticos etiam ſubjicere cogitur oneribus Cameralibus, illaſque originem ducere ex publicis cauſis, immediatè tangentibus Eccleſiaſticos æquè, ac Laicos, quibus præterea, utpotè tot aliis gravaminibus oppreſſis, licèt tantæ non ſuppetant facultates, ut pares illis eſſe valeant: oihiominus tàm Bona primæ erectionis, quàm Patrimonia, ad quorum titulum Clerici ordinantur, immunia relinquuntur ab ejuſcemodi oneribus: ambigi profectò nequibit, quod nedum ſumma cum circumſpectione, ſed maxima eum Religione, Eccleſiaſtica Immunitas ſervari curetur, & nonniſi ſumma arctante neceſſitate Clerici ad ſubſidia Laicis conferenda advocentur Canonicà illà æquitate, quam Sac. ipſi Canones commendarunt.

Hæc autem profectò omnia ſi æqua ratione perpendaotur, nemo non videt æquitati, & *rationi* conſentaneum eſſe, ut in Eccleſiaſtica Ditione Clerici auxilio ſint Laicis pro ſubſtinendis oneribus nonniſi ex juſta pietatis, & publica Religionis cauſa impoſitis, *Cobell. ad Bull. Bon. Regim.cap.28. n.116.*, & benè conſiderat *cl.me. Card. de Luca in Miſcell.diſc.3.num.7., & ſeqq., diſc.4. num.40. & ſeqq. in annot. ad diſc.31. de Relat. Rom. Cur. num.7.*, ubi, & alibi etiam animadvertit, Clericatum plerumque ſuſcipi pro illis evitandis; neque verò id corruptis noſtrorum dumtaxat temporum moribus introductum eſt, ſed omni ævo, opibus, & natalibus cæteris Civibus anrecellentes, onerlbus, quibus ſubjiciebaotur ſe ſubducere curarunt profitendo Clericatum, teſte *Thomaſin. d. part. 3. lib. 1. cap.18. num.13. & 14., & n.18.*, ut etiam antiquum, & vetus fuit, quod Clerici ſub pallio Immunitatis, Prædiis ſuis conceſſæ, ſubtraherent illa Laicorum, ex eodem *Thomaſin. dict. part.3. lib.1. cap.34. num.5.*

SECTIO IV.

Summus Pontifex, ſubſidia, quæ pro publicis neceſſitatibus, per Eccleſiaſticos quoque conferenda, Pontificia Poteſtate, & non temporalis Principis auctoritate imperat, Eccleſiaſtici pariter Magiſtratus, qualis eſt Sacra Congregatio Bon.Regiminis, miniſterio diſtribuit, & exigit.

56 *Iterum enumerantur requiſita Cap. Non minus, & Cap. Adversùs.*
57 *Statuitur, quod Papa ſuis Legibus non ſubjiciatur.*
58 *Tamen ea adamuſsim ſervat.*
59 *Quantà injurià Laici Summos Pontifices calumnientur.*
60 *Quàm differant in hac materia cæteri Epiſcopi, præcipuè ii, qui in Laicorum Ditionibus ſunt, a Summo Pontifice.*
61 *Summi Pontifices exactioni Eccleſiaſticorum vectigalium Magiſtratus Eccleſiaſticos præpoſuere.*
62 *Antiquitus erat penes Tribunal Cameræ Apoſtolica omnis auctoritas circa Tributorum ſolutiones, ut patet variis exemplis, præſertim ſub S. Pio V.*
63 *Clemens VIII. Sac.Congregationem Boni Regiminis inſtituit.*
64 *Refellitur opinio Cardinalis de Luca circa iſtam inſtitutionem.*
65 *Sac. Congregatio in ipſa ſua origine fuit Tribunal Eccleſiaſticum.*
66 *Primò quia Perſonis Eccleſiaſticis conſtat, quando ad id ſufficeret, quod conſtaret ſaltem Eccleſiaſticis, & Laicis.*
67 *Secundò quia ipſi attributa eſt auctoritas, non tantùm in Civilibus, ſed etiam in Criminalibus contra Clericos.*
68 *Tertiò quia à ſententia ſanguinis ferendà abſtinere debet, & in hoc differt à Sac. Conſulta, quod eſt Tribunal Laicale, & propterea eget ſpeciali facultate, ut Clericos judicet.*
69 *Quartò, quia poteſt contumaces coercere cenſurarum pœna.*
70 *Optimo jure cautum fuit à Summis Pontificibus, quod S. Congregatio omnes Univerſitatum Cauſas, & præcipuè eas, quæ ad Vectigalium ſolutionem pertinent, privativè quoad alia Tribunalia ſummariè cognoſceret, omnimodaque auctoritate polleret in quaſcumque Perſonas.*
71 *Per novam erectionem Sacræ Congregationis ſuper Immunitate Eccleſiaſtica nihil detractum fuit auctoritati Sacræ Congregationis Bo. Regim.*
72 *Quid tradiderint Fagnanus, & Cobellius circa praxim Sacræ Congregationis Boni Regiminis in diſtribuendis oneribus inter Eccleſiaſticos, & Laicos.*
73 *Quare deputata fuerit à Ven. Innocentio XI. Congregatio particularis ad ſtatuendam juriſdictionem in Cauſis cognoſcendis ab una, vel altera ex dd. Congregationibus.*
74 *Quid ab ea reſponſum fuerit?*
75 *Innocentius XII. cum ad SS. Congregationes deferenda probibet Cauſas contentioſas, excipit S.Congreg. Bo. Regiminis.*
76 *Decreta quinque Innoc. XI. confirmat, & ampliat idem Innocentius XII.*
77 *Ex tenore Brevium, quibus Viſitatores Apoſtolici deputantur, confirmatur Juriſdictio S. Congreg. Boni Regiminis.*
78 *Examinatur tenor ejuſmodi Brevium.*

UT Eccleſia, & Clerus publicarum calamitatum commiſeratione permotus, à Laicis advocari poſſit ad ferendam eis opem, quando ipſi cum ſuis facùltatibus ex illis emergere non valent, & ſi adeſſe oporteat, ſex illa requiſita,
quæ ex *Cap. Non minus, & cap. adversùs de Im-* 56
mun. deſumpſit *Abb. in famigerato conſil.3.par.1.*, quorum præcipuum eſt aſſenſus Pontificius, Secundum conſenſus ſimultaneus Epiſcopi, & Cleri, Tertium juſta cauſa publicæ neceſſitatis, vel ùtilitatis. Quartum quod illa promiſcuè reſpiciat

ciat tàm Laicos, quàm Eccleſiaſticos. Quintum ut ſubſidii ratio ita exigat, quia nempè Laicorum vires non ſuppetant. Sextum denique, quod hujus ſubſidii exactio fiat auctoritate Judicis Eccleſiaſtici, non autem Magiſtratus ſecularis, ut aliis collectis, ex communi Canoniſtarum, & Moralium ſententia latè habetur apud *Fagnan. in dicto Cap. Non minus num.23. & ſeq. tom.4. in 2. part. tertii Decretal. fol.368.*, *Gonzal.* ibidem *num.14., & ſeq. tom.3. fol.984.*, *cl. me. Card. de Luc. de Regal. diſc.58. n.11., & ſeqq., & in Miſcell. diſc.2. n.43., & diſc.53. n.3.*, *Van-Eſpen. in jus Eccleſ. univ. to.2. part.2. tit.35. cap.3. n.6., & ſeq. fol.117., & ſeqq.*, & paſſim apud alios.

57 Attamen Summus Pontifex, cujus ſola auctoritate, & permiſſu ejuſcemodi Cleri ſubſidium à Laicis implorari poteſt, cum ſupremam illam, qua id indulget, poteſtatem non receperit à Sacris Canonibus, quibus non ſubjicitur, *cap. ſignificaſti 3. de Elect.*, *Fagnan. in cap primo num.57. de pact. in 2. par. primi Decretal. tom.2. fol.538. & in cap. Si aliquando n.12. de ſentent. excomm. in 2. part. quinti Decretal. tom.5. fol.183.* quippe eſt ſupra jus, omniaque extra jus, & contra jus poſſe dicitur ab eodem *Fagnan. in cap Conſultationibus num.25. de Cleric. ægrotant. in primam part. tertii Decretal. tom.4. fol.204.*, & prius dixerat *Bald. in cap. Cum ſuper de cauſ. poſſeſſion., & proprietat.*, *Barbat. conſ.1. per tot. lib.1.*, *Lancellot. Conrad. in Templ. omn. Judic. lib.1. cap. 1. §. 1. quæſt. 2. n.7. fol.3.*, quibus additur *Fraſs. de Reg. Patronat. Indiar. to.1. cap.3. num.42., & ſeqq.*, apud quem concordantes, ſubtilius idcircò, ſolertiuſque de iis, quæ ita à Sacris Canonibus præſcripta reperiuntur, inquirendum minimè videretur, quando ipſe, qui eſt primarius, ſupremuſque diſpenſator proventuum omnium Eccleſiaſticorum, in Urbe Romana, ſuaque Ditione vectigalia, & onera Eccleſiarum, & Cleri quoque Bonis imponit, *cl. me. Card. de Luc. in miſcell. diſc.4. n.8., & ſeq.*, *Eminentiſsimus Petra in ſuis Commentar. ad Conſtit. Apoſt. tom.4. ad conſtit.9. Martini V. n.10. fol.445.*

58 Verùm tamen quia = *Juſtum eſt, Principem Legibus obtemperare ſuis: Tunc enim jura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quando & ipſe illis reverentiam præbet* = ut in *Canon. Juſtum eſt, diſtinct.9.*, *leg. digna. vox cod. de legib.*, & *leg. Princeps ff. eodem*, *Eminentiſs. Petra ad conſtit. Apoſt. ad conſtit.6. Gregor. IX. n.2., & num.43. tom.2. fol.530., & 534.*; Summi idcircò Pontifices ut exemplo etiam ſuo admoneant Sæculi Principes, quantà religione colenda, ſervandaque ſint Sacrorum Canonum Decreta præcipientia, manus abſtinendas eſſe ab Eccleſiis, ac Eccleſiaſticorum Bonis, ſuper quibus, tamquam oblatis, & conſecratis Deo, jus nullum ipſi habere poſſunt, ut = *& lumen rationis oſtendit, & Deus ipſe in Scripturis Sanctis non obſcurè tradit, cum ait Levitic. ultim., quidquid ſemel Deo fuerit conſecratum, Sanctum Sanctorum erit Domino*: quemadmodum loquitur *Card. Bellarm. controverſ. tom.2. de Cleric. lib.1. cap.29. fol.334. lit. A.*, propterea haudquaquam utentes ſupremà illà poteſtate, quæ cum ſummo Sacerdotio ipſis attributa eſt, dum contributiones imponunt, atque exigunt à ſuæ temporalis Ditionis Clero, juxta Sac. Canonum mentem id agunt in iis ſolum modo circumſtantiis, & iis urgentibus extremis neceſſitatibus, in quas conjecti, Seculi etiam Principes impetrare ſolent, ut ex Clero ipſis ſubminiſtretur ſubſidium illud, quod Canonica æquitas eiſdem non denegat.

Ut autem id demonſtrem, non eſt cur in hac noſtra hypotheſi agam de iis, quæ à Sacris Canonibus conſtituta fuerunt, ut præſcriberetur modus, & regula quà ſervatà, nullus relinqueretur locus ſtruendis inſidiis in perniciem Eccleſiaſticæ libertatis, cui Laicos infeſtos ſemper fuiſſe collacrymabat Bonifacius VIII. *Cap. Clericis Laicos 3. de Immunit. lib.6.* Nam ſicuti demonſtratum eſt tota Sectione præcedente: quando Summus Pontifex Apoſtolica auctoritate expreſsè, & ſpeciatim Clerum ſubjicit oneribus Cameralibus, cum id agat arctante ſummà neceſſitate, & impellente causà omnium juſtiſſimà, & piiſſimà pariformiter, Eccleſiaſticos, ac Laicos immediatè tangente, qualis eſt illa tuitionis, ac propagationis orthodoxæ Fidei, atque conſervationis Patrimonii B. Petri, & rurſus nonniſi poſt exhauſtas Laicorum facultates imperet ſubſidiariam opem, per Eccleſiaſticos conferendam, improbè idcircò, perverſèque diceretur, ex eo, quod in hac re Pontificia ſit auctoritate, Eccleſiaſticam libertatem violatam, aut imminutam iri. 59

Fruſtra igitur hoc caſu expoſceretur conſenſus Epiſcopi, & Cleri particularium Eccleſiarum, quia reſpectu illarum, utpotè rectè requiſitus in Ditionibus Seculi Principum, ne emendicatis coloribus ab his petatur, Eccleſiaſticos ſinè juſtà causà ullis ſubjici oneribus, vel quàm id illis per Summum Pontificem licet, ne in eorum diſtributione plus æquo graventur, nullo certè pacto requiritur quoad Eccleſias Pontificiæ Ditionis: tum quia Summi Pontifices, tamquam primarii rerum Eccleſiaſticarum diſpenſatores, ſæpe numero, vel ob juſtas; publicaſque cauſas Regibus Decimas, aliamve partem proventuum Eccleſiaſticorum inconſulto Clero attribuerunt, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. part.2. tit.35. cap.3. num.19., & ſeqq., fol.1171.*, & vel quoties extrajudicialibus informationibus, aut facti notorietate eiſdem conſtitit, talem conſenſum fuiſſe ab Epiſcopo, & Clero injuſtè denegatum, illum ſuppleverunt, prout juſtè ſuppleri poſſe, tradunt *Gonzal. in d. cap. Non minus n.15.*, *cl. me. Card. de Luc. de Regal. diſc.58. num.14.*, *in miſcell. diſc.2. n.45.*, *diſc.3. n.6.*, *& in Sum. ſub n.42.*; Tum etiam quia, ob ſupremum regimen, & Juriſdictionem, quam ipſe habet, & exercet in univerſum Populum, immediatè ſibi ſubjectum, omneſque Laicos, ac Eccleſiaſticos æquè ſibi ſubditos, certò ſemper noviſſe præſumitur œconomicas indigentias ſui Principatus, & an res in eo ſtatu ſint, 60

ſint, eæque concurrant circumſtantiæ, quæ locum facere valeant ſubſidiariis auxiliis imperandis Clero, ut eum Laicis concurrat ad publica onera ſubeunda.

Ut etiam timendum non eſt, quod peccetur in modo, quo talis ſubſidiaria exactio fiat, aſperà videlicet coactione lædendo reverentiam Eccleſiis, & Clero debitam, quia quidquid hac in re fit, veluti factum in conſpectu Papæ, & Sedis Apoſtolicæ, qua non permitteretur aliquid irreverenter contra Eccleſiaſticam libertatem attentari, ritè ſemper, rectèque geſtum præſumendum eſt, ut *in addit. ad diſc. 33. cl. me. Card. de Luc. in Relat. Rom. Cur. n. 11. verſ. idque ad evidentiam in ſupplem. part. 4.*

At quoniam Eccleſiaſticæ libertatis tuendæ cura præcipuè poſtulat, ut quidquid ſubſidii à Clero Laicis impenditur, id non ſolum agatur Pontificia auctoritate, ſed etiam miniſterio Magiſtratus Eccleſiaſtici, non autem ſecularis, quemadmodum expreſsè ſancitur *in dicto Cap.*
61 *Non minùs, & Cap. Adverſus*: quod unum ſervari ſe velle Bonifacius VIII. admonebat Philippum Pulchrum, cui alioquin non obnitebatur, ut dona, mutuà Summi Pontificis interveniente auctoritate, & ſumma quadam impellente neceſſitate à Clero ipſi offerrentur, ut agendo de diſſidiis inter illos ſubortis occaſione dictæ Decretalis *Clericis Laicos*, notavit *Thomaſin. d. cap. 43. præſertim n. 9*; propterea inſtituti, quod ſub initium mihi propoſui, rationi congruit, ut occurrendo obtrectationibus Miniſtrorum ſecularium Principum, qui pro tuendo quidquid ipſi perversè moliuntur contra Eccleſiaſticam libertatem, impudenter obtendunt, in Ditione quoque Sanctæ Sedis id fieri miniſterio Magiſtratus Secularis, demonſtrem, onera, non quidem meri Principis ſecularis, ſed ut probatum eſt duabus præcedentibus Sectionibus, Summi Pontificis Spirituali Poteſtate Clero in Eccleſiaſtico Principatu impoſita, diſtribui etiam, atque exigi miniſterio Magiſtratus verè Eccleſiaſtici, qualis eſt Sacra Congregatio Boni Regiminis.

Verùm antequam id agam, abs re non erit animadvertiſſe, in hoc ampliſſimo temporali Principatu S. Sedis, omni ævo innumeras extitiſſe Eccleſiaſticas Perſonas, Locaque Eccleſiaſtica, poſſidentia immenſa Bona, omnique pariter ævo oportuiſſe dicta Bona gravare oneribus, atque contributionibus, nedum ob publicas indigentias d. Principatus, ſed, rectiùs dixerim, ob cauſas reſpicientes Chriſtianæ Reipublicæ incolumitatem, quapropter oportuit etiam ſemper adfuiſſe Tribunal aliquod, cujus miniſterio diſtribuerentur, & exigerentur onera impoſita ſuper Eccleſiaſticorum Bonis, adſtringendo Debitores ad illorum ſolutionem.

Priſcis temporibus hæc omnia exercebantur à
62 Supremo Tribunali plenæ Cameræ, quæ tum Eccleſiaſtica, tum Laica Juriſdictione impertita reperiebatur: quinimo ſi quæ emergerent controverſiæ ſuper exemptione, & immunitate ab oneribus, tametſi merè communitativis, eædem, veluti a Tribunali competente, ab illo Cameræ cognoſcebantur; Porrò ad id probandum ſatis erit referre ſolemne Votum à d. Tribunali editum regnante Sancto Pontifice Pio V. Religioſiſſimo Eccleſiaſticæ libertatis aſſertore: cum enim Eccleſiaſticorum Coloni ſe exemptos eſſe contenderent à Collectis impoſitis pro oneribus publicis, ſive communitativis; articulo hoc maturè examinato in pleno Tribunali Cameræ = *de voto omnium* (ſunt verba Voti Cameralis) *de voto omnium, nemine penitus diſcrepante, judicatum fuit, Colonos, arrendatarios, negotiorum geſtores, alioſque hujuſmodi Religioſorum factores, quoad ipſorum Bona, ſeu quoad portionem Bonorum Eccleſiaſticorum ad ipſos ſpectantem, non eſſe eximendos, ſed immunitatem reſpicere debere ratam ſolam, & partem redituum ipſorum Religioſorum; itaut Coloni, & alii ſimiles, ad onera publica teneantur* = Hujuſmodi autem Votum fuit approbatum à dicto Sancto Pontifice, qui illud ſervari, & exequi mandavit.

At quoniam, ob plurima illa, & quotidiana negotia, ad univerſum S. Sedis, & Principatus Eccleſiaſtici patrimonium pertinentia, aliaque
gravia munera, quibus d. Reverendæ Cameræ 63
Tribunal diſtinebatur, fortè non adeo feliciter œconomicum ejuſdem Principatus gubernium adminiſtrabatur, ea nimirum, qua oportebat, diligentia, & celeritate ad ſolutionem urgendo Debitores Communitatum, atque Univerſitatum, quæ illà retardatà impares reddebantur publicis functionibus obeundis, & oneribus cameralibus exolvendis; quorum præterea exactio difficilior reddebatur, tum quia veteri Debitorum more facile eiſdem erat declinare, vel longius Cauſas protrahere in Tribunali, tanta aliorum negotiorum multitudine occupato, tum etiam quia ea ex parte, quæ reſpiciebat dd. onerum diſtributionem inter Perſonas quoque Eccleſiaſticas, exactionemque ab illis faciendam, aſſiduè ab eiſdem excitabantur controverſiæ, an videlicet onera eſſent cameralia, nec ne? Sive potius communitativa, ſeu mixta? Ex cujus qualitatis declaratione præcipuè pendebat determinare, an eis ſubjici poſſent Eccleſiaſtici: propterea ut hæc omnia, ſublatis quibuſcumque Debitorum diffugiis, expeditum exitum haberent, providè, ſapienterque à ſan. me. Clemente VIII. erectum fuit unum, & peculiare Tribunal, Sacra nimirum Congregatio Boni Regiminis, cui in hiſce Cauſis, & negotiis plena Juriſdictio, tàm quoad Eccleſiaſticos, eorumque Bona, quam quoad Laicos privativè conceſſa fuit.

Obiter hic animadvertiſſe liceat, apertè qui-
dem erraſſe *cl. me. Card. de Luc.*, aſſerendo, Sac. 64
hanc Congregationem ſpeciem, & poteſtatem gerere ſecularis Magiſtratus; ſed graviori errore ex eo lapſas convinci Seculares Poteſtates, illarumque Miniſtros, ſeſe perperam excuſando exemplo d. S. Congregationis, dum irreligioſè contributiones imperant, atque exigunt ex Eccleſiaſticorum Bonis. Quamvis enim præfatus Auctor, ut alibi notatum eſt, ſentiat, quod d.

Sac.Congregatio = *ſpectatà ejus origine, ac naturà, ſecularis potius, quam Eccleſiaſtici Tribunalis, vel Magiſtratus ſpeciem redoleat, attamen cum in hoc Principatu, cujus ſupremus Regulator utrumque gladium in manibus habet, &c. hinc proindè Pontifex aliquas facultates cum Eccleſiaſticis circà hujuſmodi Collectas, & Contributiones ei communicare cœpit, adeout paulatim, ac inſenſibiliter ita quoddam Tribunal mixtum effectum videtur* = ſunt ejus verba *d. diſc. 6. n. 8.*, *& 29. in Relat. Rom.Cur.* quod etiam dixit *in tract. de Judic. diſc.47. ſub n.19. in ſupplem. part.4.*; cumque, ut ipſe animadvertit *d. diſc. 26. n.2.*, eadem Sac Congregatio conſtituatur ex competenti numero Eminen.Cardinalium, & Prælatorum, ideoque ex Eccleſiaſticis Perſonis integrè conſletur, incongruum ab eo non dicitur, quod juriſdictionem ſuam in Eccleſiaſticos quoque exerceat, utiturque exemplo ſimilis Tribunalis Ædilium, ſive Magiſtrorum viarum, de quo *in Relat. Romanæ Curiæ diſc.38. n. 7.*; cumque ſequitur *Emus Petra in ſui Comment. ad Conſtit. Apoſtol. tom.4. ad Conſtit.9. Martini V. n. 9. fol.* 444. En igitur ex Sententia ipſius *Card. de Luc.* adempta excuſatio, cujus colore Sæculares Magiſtratus violare non verentur Eccleſiaſticam immunitatem, ajendo ſe ſequi exemplum, quod à S. Sede ipſis præbetur, quando ex iis, quæ ille diſertis verbis tradidit, cuique manifeſtum eſt, quod ſi hæc omnia in Eccleſiaſtica Ditione exerceutur miniſterio S. Congregationis Boni Regiminis, eadem nonniſi auctoritate Eccleſiaſtica peragi dicenda ſunt.

Redeundo undè paululum digreſſus ſum, ad aſſumpti nempe, quod mihi propoſui, proba-
65 tionem: profectò Sac. hæc Congregatio non pedetentim, & per quandam facultatum communicationem juxtà negotiorum qualitatem deinde illi factam, adepta fuit juriſdictionem in Eccleſiaſticos, ſed in ipſa ſua origine, & inſtitutione, juriſdictione hac impertita fuit, tamquam Tribunal verè Eccleſiaſticum. Si enim ſpectemus illius erectionem à ſan. me. Clemente VIII. factam vigore ejus Conſtitutionis la 10., cujus alibi meminimus; primo ipſo oculorum conjectu ex ea ſeſe nobis offert ejuſdem Eccleſiaſtica qualitas, dum teſte etiam ipſo *Card. de Luc.*, abſque ulla Secularium mixtione, nonniſi ex Perſonis Eccleſiaſticis, ex pluribus nimirum Eminentiſs. Cardinalibus, atque Illmis Prælatis illud conſtitutum videmus, eidemque, tamquam Præfectus præeſt unus ex dd. Emis Cardinalibus: quamobrem ſpectata Eccleſiaſtica qualitate Perſonarum, quibus tantum Tribunal componitur, id ſatis videri poſſet, ut Eccleſiaſticum reputari deberet ex doctrina Innocentii in *cap. dilecta num.7. de exceſſib. Prælator.*, *Dec. in cap. ex literis num.20.*, *& ſeq. de Conſtit.*, *Faguan. in cap. in præſentia n.105. de probat. in ſecundum Decretal. tom.3. fol.178.*, *Raynuld. obſerv. crimin. tom.4. in ſupplat.4. ad cap.22. num. 17.*

Quinimò tale cenſendum eſſet, etiamſi in
66 illo adeſſent Perſonæ quoque Laicæ; quippè quia qualitatem ſuam deſumeret ex co perſonarum genere, quod, vel ob numerum, vel ob majorem dignitatem in ipſo præponderaret, juxta doctrinam *Abb. in cap. cum ob Eccleſiarum n.6. de Offic. Ordin.*, *& cap. ex literis 11. n.4. de Conſtit.* ubi ita loquitur = *quomodo autem cognoſcatur, an Collegium ſit Eccleſiaſticum, vel ſæculare, dic, quod ſi plures ſint ibi Clerici, eſſe Eccleſiaſticum, ſi plures ſint Laici, eſſe Seculare; data paritate, eſt dicendum Eccleſiaſticum, quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum* = *Socc. in cap. n.17.*, *& in cap. ſignificaſti n.43. de for. compet.* verùm quod magis eſt & benè probatur ex *Faguan. in cap. magnopere n.11.*, *& ſeq.* magis dignum præfertur, etiamſi minus dignum excedat in quantitate, vel numero, eo quod mixtum ex duabus naturis, naturam ſibi aſſumit à potentiori, & dignori *tit. ne Cleric., vel Monach. tom.4. in ſecundam par.3. Decr. fol.403.*, ubi ſe refert ad alia, quæ latiùs ſcripſerat *in cap. Cum propter ex n.53. pariter in ſecundam par.3. Decretal. fol.259.*, *Sylveſt. in Summ. verb. Collegium in princ.*, *Covarruv. practic. quæſt. cap.34. ſub 1.*, *Marant. in prax. par.2. diſtinct.11. num.23.*, *Ricc. pariter in prax. reſol. 317. n.3.*, *Lutius de privileg. Scholar. privil. 66. limit. 1.*, *Bonaccin. de Cenſur. in commun. tom.1. diſp. 1. qu.1. punct.2. propoſit. unic. num.7.*, *Raynuld. in mox allegat. ſupplet.4. n.15. circa fin. verſ. quarto quando.*

At fruſtra argumento hoc, tametſi alioquin validiſſimo, utimur ad aſſumptum noſtrum pro- 67
bandum, quando Eccleſiaſtica qualitas Supremi hujus Tribunalis, & ordinaria ejus juriſdictio in Clerum univerſum, & Eccleſiarum Bona, manifeſta redditur ex aperto tenore totius d. Conſtitutionis, & diſertis verbis explicatur in Brevi ab eodem Clemente VIII. edito Motu proprio, atque regiſtrato in calce d. Conſtitutionis ſub *n.1.* in eo namque Cardinales pro Bulla exequenda deputati, expreſsè, & nominatim impartiti leguntur ampliſſima juriſdictione quoad Cauſas omnes ſpectantes ad œconomicam, & felicem adminiſtrationem Communitatum, atque Univerſitatum Ditionis Eccleſiaſticæ, ſupremà, ſummàque eidem Congregationi datà poteſtate compellendi ad ſolvendum id, quod illis debetur, nedum Laicorum, ſed Clericorum etiam cujuſvis Dignitatis Perſonas: perſpicua ſunt verba d. Motus proprii, ibi = *tàm Laicorum, quàm Clericorum cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, conditionis, vel præeminentiæ exiſtentium, etiam Cardinalatus honore fulgentium &c. etiamſi Univerſitates, Societates, Congregationes Collegia, ac tàm virorum, quàm mulierum Monaſteria, Hoſpitalia, Eccleſiæ, aut Loca Pia quæcumque privilegio, immunitate, vel exemptione ſuffulta fuerint* = Quæ Sacræ hujus Congregationis juriſdictio ampliata legitur ad Cauſas omnes criminales etiam, & mixtas alia poſteriori Conſtitutione Pauli V. *Bullar. nov. t.3. fol.225.*, atque demum confirmata eſt à ſa. me. Innocentio XII. in Decreto 71. edito ſuper renovatione, & declaratione Conſtitutionis 74 Sixti V. *§.7. in ejus Bull. fol.* 242., de quo Decreto latius infra verba faciam.

At

Digitized by Google

At ſi verùm eſt, quod nemo dubitat, Tribunal nullum, quod ratione ſui muneris ſit verè laicum, Juriſdictionem, præſertim verò criminalem, exercere poſſe in Clericos, tametſi iidem ſponte ſeſe illi ſubjicere vellent, ut ſancivit Innoc. III. *in cap. ſi diligenti 12. de for. compet.*, ibique latè *Gloſs.*, ac *Gonzal. nu. 9. & 11.*, & diſponitur etiam in *authen. ſtatuimus poſt leg. Omnes, qui ubique 32. C. de Epiſc.*, & *Cleric.*, *Squillan. de privileg. Cleric. cap. 7. num. 2. & 3.*, *Antonel. de Jurib.*, & *oneirib. Cleric. part. 1. cap. 1. pariter num. 2. & 3.*, *clar. mem. Card. de Luc. de Juriſdict. diſc. 3. num. 27.*, *Panimol. in annot. 1. ad dec. 85. num. 26.*, *Thomaſin. de Veter.*, & *Nov. Eccleſ. diſciplin. part. 1. lib. 2. cap. 97. num. 7.*, ubi loquens de Defenſoribus Eccleſiæ, illos Eccleſiaſticos fuiſſe probat ex eo, quod in Clericos Juriſdictionem exercerent; ait enim = *At poſterioribus ſeculis certum eſt, eos ex Clero adſcitos fuiſſe, ſicut, & in Oriente. Nec enim Chalcedonenſis Synodus ea poteſtate Laicum Defenſorem muniſſet, ut Clericos Urbe exigeret* = Dicendum profectò eſt, quod cum Summus Pontifex d. Sacræ Congregationi Boni Regiminis ordinariam Juriſdictionem in Eccleſiaſticas omnes Perſonas, illarumque Bona plenariè contulerit, conſtituta propterea fuerit Tribunal verè Eccleſiaſticum, & Eccleſiaſticam Juriſdictionem habens in earum Cauſis.

Animadvertiſſe tamen juvat, quod licèt tan-
68 tum Tribunal impartitum reperiatur Juriſdictione criminali, nihilominùs illa eidem conceſſa reperitur cum ea reſtrictione, videlicèt = *Dummodò ſententiam ſanguinis per ſe ipſos non ferant* =, & rectè quidem, quia Tribunali Eccleſiaſtico, quà tale eſt, non conveniebat poteſtas conſtituendi pœnam ultimi ſupplicii, aut mutilationis membrorum, juxtà *Text. in cap. Clericis 5.*, & *cap. ſententiam ſanguinis 9. tit. ne Cleric.*, *vel Monach.*, & pluribus Conciliorum Decretis probat *Gonzal. d. Cap. Clericis numer. 4.*, ac tradunt *Raynald. vot. crimin. 157. numer. 5.*, *Chartar. dec. crimin. 1. nu. 94. & 96. & plurib. ſeqq.*, *dec. 2. num. 21.*, *dec. 70. num. 96.*, *deciſ. 77. num. 4.*, & *num. 47.* quæ pœna infligi viceversà poteſt à Tribunali Sacræ Conſultæ, quod dicitur Tribunal Seculare reſpiciens temporale, & politicum regimen Status Eccleſiaſtici, Juriſdictione carens in Eccleſiaſticas Perſonas, *ut ex Card. de Luc. d. diſc. 25. in relat. Rom. Cur.*, *in qua dum num. 15.* tradit, illud non ſe ingerere in Cauſis Perſonarum Eccleſiaſticarum, niſi vigore ſpecialium facultatum, juxtà negotiorum qualitatem, eidem à Summo Pontifice conceſſarum, confirmat, quantum ab eo differat Sacra Congregatio Boni Regim., nulla indigens ſpeciali commiſſione, ut in quibuſcumque Cauſis nedùm Civilibus, ſed Criminalibus etiam, aut mixtis ordinariam ſuam Juriſdictionem exerceat in Perſonas Eccleſiaſticas.

Verùm enim verò hæc omiſiſſe poteram,
69 prout alia plura miſſa facio, ne juſtà ratione redarguar, me in re non dubia, fruſtrà quærere argumenta non neceſſaria. Quonam enim colore ambigi poterit de qualitate Eccleſiaſtica dicti Sacri Tribunalis, ejuſque plenaria Juriſdictione in univerſum Clerum, quando præter pœnas temporales, eidem data reperitur ſumma poteſtas cenſurarum quoque, & excommunicationis Religione terrendi, coercendique contumaces, ut legitur *in §. 2. d. Brevis Clementini in fin.*, & *habetur in d. Conſtitutione 38. Pauli V. §. 3.* Cenſuræ namque cum ſint gladius eccleſiaſticus, & arma ſpiritualia, quæ ſunt propria Eccleſiæ, ut in Concilio Lugdunenſi ſancivit Innoc. IV. *relat. in cap. Dilecto 6. de Sentent. excommun. lib. 6.*, ac nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ dicantur à Sacroſancta Trident. Synodo *cap. 3. Seſſ. 25. de reformat.*, exerceri certè nequit, niſi ab eo, qui munitus eſt Eccleſiaſticà Juriſdictione, ad quam pertinet, per *Text. in cap. 1. de raptorib.*, *Canon. tàm Sacerdotes 14.*, *ibique Gloſs. cauſ. 24. quæſt. 3.*, & *in Can. nemo Epiſcopus*, *ubi Gloſſ. verb. excommunic. cauſ. 2. quæſt. 1.*, Koning. *in lib. 5. Decret. tit. 39. de ſentent. excommunic. part. 1. de cenſur. in gener. §. 4. numer. 7 verſ. dixi tom. 2. fol. 219.*, & poſt *Angelic. Doctor.*, *Sotum*, *Saarez*, alioſque tradit *Bonaccin. de cenſur. in commun. diſpat. 1 quæſtion. 1. punct. 2. ſub num. 3. verſ. quarta eſt*, & *propoſit. unic. numer. 6. t. 1. fol. 393. & ſeqq.*, *Britto cap. 2. ſub num. 53. de locat.*, & *conduct.*, *Chartar. deciſ. crimin. 84. num. 12. & ſeqq.*, *ubi ex cap. 1. de Teſtib. cogend.*, & *ſcribentibus in cap. 1. de offic. delegat.* notat idem eſſe jus Eccleſiaſticæ diſtrictionis, ac cenſuras infligendi, *Sperell. deciſ. 9. num. 13.*

Oportebat ſane, ſupremum Tribunal, quod præſidere debebat œconomico regimini totius
Principatus, & felici adminiſtrationi Bonorum, 70
ac redituum Communitatum, atque Univerſitatum, utriuſque gladii, & Juriſdictionis præſidio communiri, ne eidem ulla deeſſet ratio, & mudus, quo conſequi poſſet finem, ob quem inſtitutum fuit. At quoniam fruſtrà tantà poteſtate donatum fuiſſet, ſi viâ ordinariâ, & in figura Judicii, inque Foris ſuorum Debitorum dd. Communitates, atque Univerſitates illos convenire debuiſſent: idcircò, nè Summus Pontifex d. Sacr. Congregationis Inſtitutor fruſtraretur fine ab ipſo volito, oportuit etiam, quod præter ampliſſimam hanc Juriſdictionem, eidem Sacræ Congregationi impertiretur illud aliud eximium, maximàque notà dignum privilegium privativè, & ſummariè Cauſas omnes = *motas, aut movendas cum illarum dependentiis emergentibus, incidentibus, annexis, & connexis, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura Judicii, ſolà facti veritate inſpectà, etiam terminis ſubſtantialibus non ſervatis, manu regià audiendi, cognoſcendi, & fine debito terminandi* =, ut in d. Clementina Conſtitutione §. 24., & in Motu proprio illi ſubjuncto ſub §. 1.

Sapientiſſimus enim d. Conſtitutionis conditor propè intelligebat, quod *Fiſcalium ratio, & militibus, & privatis, ipſiſque Templis, & cunctæ Reipublicæ utilis, & neceſſaria eſt* =, ut dixerat

xerat Imperator *in Authen. de mandat. Princip. cap.12. tit.4. novell.17., Boler. de decoctor. debitor. fiſcal. tit.5. quæſt.11. num.4. & ſeqq., Larr. alleg. fiſcal.11. num.8., & alleg.59. numer.1. & ſeqq., Fajard. alleg. fiſcal.33. nu.2175. & ſeqq.*, ajentes, vectigalia, tamquam pertinentia ad publicam utilitatem favorabilia dici, *Cobell. ad Bull. Bo. Regim. cap. 47. numer. 98., & ſeqq.*, quodque ſi hujuſmodi exactiones, & facta publica, nonniſi per longos Judicialis Ordinis anfractus expediri poſſent, Reſpublica periclitaretur, benè *Bold. conſil.434. num. 1. lib. 3., Antonell. conſ.49. num.7., Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 88. numer.26., Affin. in prax. §.7. lim.33., Corrad. in prax. lib. 1. capit.9. §.7. limit.33., Pegaſ. ad Ordinat. Regn. Portugall. tom.12. fol.365. lib.2. tit 52. ad rubr., & ad princip. Gloſſ. 2. num. 2., Caſtill. deciſ.55. nu.4. & ſeqq. tom. 1.*, juſta proindè ratione ſublatis Debitorum ſubterfugiis, ſolà facti veritate inſpectà, & Manu Regià debito fine privativè ad S. Congreg. terminanda fore ſancivit.

Privativæ Juriſdictioni, & celeritati, quà Summus Pontifex ejuſcemodi Cauſas expediri voluit, veluti quædam illius naturæ conſentanea ſequela, acceſſit poteſtas illas à quibuſcumque aliis Judicibus, & Tribunalibus, tametſi Eccleſiaſticis avocandi, ut legitur in §.1. Brevis Clementini, & §.3. Conſtitutionis Pauli V. confirmatis in ſuperiùs memorato Decreto ſan. mem. Innoc. XII. Quemadmodum enim publici Boni ratio poſtulat, quod celeritèr Communitates, atque Univerſitates Debitores ſuos excutere, atque perſequi poſſint, ad tradita per *Anibinum de prævent. Inſtrument. cap.2. num.69. verſ. in quo verſatur, & nu. 98., Carleval. de Judic. lib.1. tit.2. diſput. 6. num. 23., Novar. de elect. For. sect.4. quæſt.32. num. 5., & numer. 10.*, ita etiam unum dumtaxat dari neceſſe fuit, quod adiri poſſet, certum, & paratum Tribunal, tum ſummà illà poteſtate, quà pollet, tum eà maximà diligentià, quà curat œconomicum regimen Principatus, negotia omnia, & cauſas explicaturum. Experientià namque compertum habemus, quantum rectæ adminiſtrationi juſtitiæ officiant contentiones ſuper competentia Juriſdictionis, cujus colore Creditores diſtracti per plura Tribunalia eluduntur, & nonniſi cum maximo, tum temporis, tum pecuniarum impendio, crediti ſui ſolutionem conſequi valent.

Cuncta verò ea, quæ ſummà providentià à Clemente VIII. præordinatà, & veluti ſummoperè proficuà à Paulo V. ampliata fuerunt, confirmatà reperiuntur ſubſecutà obſervantià; Si enim ſpectemus illam proximam promulgationi Clementinæ, & Paulinæ Conſtitutionum, quæ optima ſemper eſt illarum interpres, *leg. ſi de interpretatione 37. ff. de leg., & ex Bald. in proœm. Digeſtor. num.7.* tradit *bon. mem. Fattinell. poſt tract. de translat. penſion. reſp.43. n.12., & 13., Rot. coram Mantic. dec. 59. num. 12. & ſeqq., in rec. dec.316. num. 12. & ſeqq. part. 9., dec.266. num.1. & ſeqq. part.15., dec.251. n.26. part.19., in Colon. Canonicatus 10. Martii 1687.*

§. Cumque d. Conſtitutio cor. bon. mem. Hervault, illam probare poſſemus volumine Reſolutionum, & Declarationum impreſſo Maceratæ anno 1616., quibus manifeſtè evincitur, plenarium univerſæ hujus Juriſdictionis exercitium, ſemper reſediſſe penes S. Congregationem Bon. Regiminis: huic autem proximæ obſervantiæ conformis eſt, ut infrà dicetur, poſterior praxis ejuſdem Sacræ Congregationis.

Neque verò illi quidpiam detractum dici poteſt ex alterius Sacræ Congregationis *Juriſdictionis, & Immunitatis Eccleſiaſticæ* erectione deindè factà. Nam cum pluribus Pontificiis Conſtitutionibus, & Decretis, ſuperioribus locis relatis, plenè conſtabilita fuerit ejus Juriſdictio; & ex illis certò etiam conſtet, quæ, qualiſque ea ſit, & ad quas Cauſas, & negotia porrigatur, eadem idcircò, veluti firmiſſimis innixà fundamentis, immota manebit, donec afferatur aliqua poſterior Pontificia Conſtitutio, Breve, Motus proprius, aut quid ſimile, quibus derogando prioribus Conſtitutionibus, aliquid diminutum dici queat de ampliſſimis facultatibus, & privativà Juriſdictione impartità Sac. Congregationi Bo. Regiminis, quippè ſi non debemus eſſe faciles ad dicendum, per novam Conſtitutionem vetera jura eſſe correcta, ubi illa id non exprimit, quia ſi hoc intendiſſet, utique expreſſiſſet, benè *Gloſſ. in cap. Alma Mater 24. verb. commutat. de Sentent. excomm. in 6.*, profectò tantum abeſt, id factum dici poſſe in noſtra hypotheſi, ut deficiente quovis novo Pontificio placito, penitus excludatur quævis derogatio, aut moderatio, tum naturæ Juriſdictionis, quà nimirum in ipſa primæva inſtitutione illa potita fuit, tum etiam incrementi, quod eidem deindè acceſſit: quamobrem quod legitimà auctoritate mutatum non eſt, quare ſtare prohibebitur? *leg. Sancimus 27. C. de Teſtament., Thabor. axiom. Jur. lib.11. cap.76. axiom.3.*

Neque id mirum videri debet, cum enim, ut ſupra dictum eſt, in Eccleſiaſtica Ditione oneribus cameralibus Clerici æquè, ac Laici ſint ob- 71
noxii, indè fit, ut quoad eadem onera unicum quodammodo eorum patrimonium eſſe cenſeatur. Itaque ſi ex Pontificiis Sanctionibus Sacræ Congregationi Boni Regiminis curæ eſſe debet, ut onera æquè inter Subditos dividantur, eaque Debitores omnes abſque mora perſolvant, recta rei adminiſtrandæ ratio poſtulat, ut nullum aliud Tribunal iiſdem negociis ſeſe immiſceat, ne una eademque Cauſa coram diverſis Judicibus agi contingat, ejuſdemque negocii diſpar ſit exitus. Illud verò præcipuum eſſe munus Sacræ Congregationis Boni Regiminis, teſtatur *Fagnan. in cap. Epiſcopus num. 42. de Præbend., & Dignit. in 1. part. Decretal. tom.4.* his verbis: *Tamen ſtantibus Bullis Pauli III., & Pauli IV., Clementis VIII., Pauli V., & aliorum Summorum Pontificum revocatoriis quarumcumque exemptionum, & Immunitatum à ſolutione onerum cameralium, Sacra Congregatio ſuper Bono Regimine ſæpiùs mandavit adſtringi Eccleſiaſticos, & alios privilegiatos ad ſolutionem hujuſ-*

modi

modi onerum, niſi libertatem præſcripſerint, præterquam ex Bonis patrimonialibus, ad quorum titulum Clerici ad Sacros Ordines ſunt promoti, Cobell. ad Bull. Bon. Regimin. cap. 35. numer. 44., ubi in fine ad rem noſtram refert Reſolutionem Sacræ Congregationis Immunitatis præcipientis, ſervandum eſſe Decretum Clementis VIII., cujus alibi memini. Hodiè hiſce incidentibus quæſtionibus, & Cauſis nullum amplius dubitationi locum relinquere Decreta edita à Congregatione particulari deputata à Ven. Ser. Dei Innoc. XI.

Cum enim ob frequentes controverſias, quæ ſuper competentia, vel incompetentia Tribu-
72 nalium oriebantur, œconomicum regimen plurimùm perturbaretur: dum quoties Communitatibus cum Eccleſiaſticis res erat, eoſdem tanquam privativo Judice conveniebant coram Sacra Congregatione Boni Regiminis; contra verò illi declinabant ad aliam Immunitatis, ſperantes, eam, vel magis propitiam experiri, vel certè beneficio temporis ſe ſe uſuros fore, antequam definiretur præjudicialis articulus immunitatis: propterea prudentiſſimus Pontifex deputavit d. particularem Congregationem, quà ſtatuerentur fines, quibus utraque Sacra Congregatio Boni Regiminis, & Immunitatis contenta eſſe deberet.

Quanta autem cum maturitate condita, & quantæ auctoritatis eſſe oporteat dicta Decreta, illicò perſpiciet quiſquis intuebitur ſummam dignitatem, eximiamque doctrinam præclariſſimorum Virorum, quibus d. particularis Congregatio impoſita fuit. Sapientiſſimus enim ille Pontifex elegit Cardinalem Otthobonum pro Sacra Congregatione S. Officii, poſt eum ad Summi Apoſtolatus apicem evectum, Cardinalem Carpineum Præfectum Sacræ Congregationi Epiſcoporum, & Regularium, & illi Immunitatis, Card. Columnam Præfectum Sac. Congregationi Concilii, & Card. Pium pro Sacra Congregatione Boni Regiminis: hiſque additi fuerunt RR. PP. DD. Altovitus, Brancatius, Buſſius, & Ratta, dd. Congregationum Secretarii, de Luca, qui tunc Auditoris Summi Pontificis munere fungebatur, & Sanctes de Pilaſtris Commiſſarius Rev. Cameræ Apoſtolicæ.

Convocatà autem d. Sac. Congregatione pro
73 dirimendis controverſiis adeò frequentèr, ut dictum eſt, ſuper dd. Tribunalium competentia haberi ſolitis, die 4. menſis Decembris an. 1680. eadem ità reſcripſit = *Quoad onera cameralia ſolvenda ab Eccleſiaſticis, ſerventur Conſtitutiones, & Chirographa Summorum Pontificum, prout jacent, & quoad eorum interpretationem, & executionem, ad Sac. Congregationem Boni Regiminis*. At verò cum tàm Conſtitutio Clementis VIII., & Breve ab eodem Summo Pontifice pro majori illius declaratione eidem ſubjunctum, quàm illa Pauli V., univerſim comprehendant nedum Perſonas omnes Eccleſiaſticas, quamvis omnium maxima, Cardinalatus videlicet Dignitate fulgentes; verùm etiam Cauſas omnes, quæ occaſione onerum cameralium, & intereſſe Laicarum Communitatum, & Univerſitatum, inter iſtas, & dd. Perſonas Eccleſiaſticas verti contingeret: indè ſequitur, quod poſtquam dicto Decreto generalitèr ſtatutum fuit, ut *quoad onera cameralia ſolvenda ab Eccleſiaſticis ſerventur Conſtitutiones, & Chirographa Summorum Pontificum, prout jacent* = indè, inquam, ſequitur, quod cum tempore, quo dd. Pontificiæ Conſtitutiones, & Chirographa edita fuerunt, nec Sac. Congregatio Immunitatis nondum erecta, nec ulla alia adeſſet Congregatio, in qua tales Cauſæ cognoſci poſſent; ſi eadem ſervanda ſunt, *Prout Jacent*, ſimiles controverſiæ nonniſi ad Sac. Congregationem Boni Regiminis deferendæ ſint, quemadmodum tempore primævæ inſtitutionis, & erectionis d. Tribunalis, ad illam deferebantur: alioquin enim, ut nemo non videt, d. Decreto fruſtrà cautum fuiſſet, Apoſtolicas Conſtitutiones, & Chirographa ſervanda eſſe, *Prout Jacent*.

Ut etiam ſi oriente in poſterum quæſtione aliquà, aut dubietate, Partes *quoad earum interpretationem, & executionem ad Sac. Congregationem Boni Regiminis* remiſſæ fuerunt; profectò nulla amplius quæſtio eſſe poteſt de Juriſdictione, & poteſtate d. Sacræ Congregationis: dum poſtquam, ut dictum eſt, d. Sacra Congregatio particularis reſcripſerat, Pontificias Conſtitutiones, & Chirographa intelligenda eſſe ad literam, & juxtà amplitudinem verborum; eidem præterea præſervavit facultatem interpretandi dd. Conſtitutiones, declarando nimirùm, an ageretur de caſibus in illis comprehenſis, & de oneribus, ad quæ ex earum præſcripto Eccleſiaſticæ Perſonæ tenerentur, vel non, cogique ad ea præſtanda poſſent?

Et denique cum quæſtio orta eſſet, an Eccleſiaſtici caſu aliquo cogi poſſent ad onera communitativa ſubeunda, eadem Sac. Congregatio particularis die 15. Menſis Jan. an. 1681. reſpondit = *quoad onera communitativa ſuis loco, & tempore exprimenda, Eccleſiaſticos non teneri ubi ſuppetunt facultates Communitatum, & providebitur in caſibus particularibus per Sac. Congregationem Boni Regiminis* = Melius ſanè, quàm dicendo verbis, & probando argumentis demonſtrare valeam, Decreto hoc firmiſſimè quoad omnes caſus, & cauſas conſtabilita reperitur univerſalis, & privativa juriſdictio Sacræ Congregationis Boni Regiminis: licèt enim, ut in d. Decreto ſtatuitur, & alibi dixi, Eccleſiaſtici exempti ſint ab oneribus communitativis; nihilominùs tamen, ſi, vel neceſſitas, vel juſta ratio poſtulet, quod iidem quandoque in ſubſidium ad illa cogi valeant, id *in caſibus particularibus per Sacram Congregationem Boni Regiminis* provideri debet: en quod nullæ amplius excogitari poſſunt Cauſæ præjudiciales ab ulla alia Sac. Congregatione definiendæ, relictà illi Boni Regiminis ſimplici executione, dum eadem prædita, munitaque noſcitur juriſdictione cognoſcendi, & decidendi particulares caſus, & Cauſas, in quibus Eccleſiaſtici, ceteroquin exem-

exempti, ad hæc quoque onera ſuſtinenda com-
pelli poſſunt.
Provida hæc Decreta à ſummæ ſapientiæ,
74 prudentiæ, & dignitatis Viris edita, nedum
approbata fuerunt à ſan. mem. Innoc. XI., ſed
plenæ firmitatis robur eiſdem impartitus fuit
ſan. me. Innoc. XII., ejus enim mandato indicta
convocatione particularis Congregationis ſuper
renovatione, & declaratione Conſtit.74.Sixt.V.,
quâ ab illo erectæ fueruot quindecim Congrega-
tiones S. R. E. Cardinalium, conceſſa tamen
eiſdem juriſdictione cognoſcendi certum dum-
taxat genus Cauſarum, & negotiorum, quæ
videlicèt - *non aliter, quàm in forma extrajudi-
ciali cognoſci, & definiri debent*: dicta Congre-
gatio ad normam Sixtinæ Conſtitutionis cenſuit
quidem, ſi Sanctiſſimo placeret = *Non poſſe in
dd. Congregationibus cognoſci Cauſas contentioſas,
ſeu negotia, formam, & ordinem judiciarium re-
quirentia*, at excepit Sac. Congregationem Bo-
ni Regiminis poſt d. Sixti V. Conſtitutionem à
Clemente VIII. inſtitutam pro œconomico re-
gimine Communitatum, & Uoiverſitatum Sta-
tus Eccleſiaſtici, cum privativa facultate cogno-
ſcendi Cauſas omnes, ad illud pertinentes, eaſ-
demque avocandi à quibuſvis aliis Tribunalibus,
etiamſi contentioſæ eſſent, & formam, ordi-
nemque judiciarium requirerent, ut fuſiùs di-
ctum eſt ſuperioribus locis, Decretum hoc, cujus
alibi memini, ſatis videri poſſet exſcribere eâ
ex parte, quâ d. Sac. Congregationis particula-
ris Decreta approbantur: at libet ejuſdem inte-
grum tenorem referre, quia præclarè explicat,
atque confirmat eximiam, ampliſſimamque
juriſdictionem Sac. Congregationis Boni Regi-
minis.
Illud autem ità ſe habet = *Et quoniam poſt ean-
75 dem ſan. mem. Sixti V. Conſtit., Sac. Congrega-
tio Boni Regiminis inſtituta fuit pro felici, &
œconomico gubernio Communitatum Status Eccle-
ſiaſtici, & ad hoc, ut ſublatis Debitorum ſubter-
fugiis expeditior eſſet exactio onerum, & colle-
ctarum eiſdem Univerſitatibus incumbentium,
exindè cenſuit Congregatio, Cauſas omnes tàm
pro adimplemento Bullæ, Boni Regiminis nuncupa-
tæ, quàm alterius declaratoriæ impreſſæ poſt
Conſt. 10. Clem. VIII., ſive ſint civiles, ſive cri-
minales, aut mixtæ, juxta aliam Conſt. 38. Pau-
li V. contrà quoſcumque earumdem Univerſitatum
Officiales, Adminiſtratores, Appaltatores, aut
quoſvis alios Debitores, ex cauſa tamen onerum ca-
meralium, & communitativorum, aliorumque
redituum in Tabella Sac. Congregationis deſcri-
ptorum, ſive etiam ratione publicæ Annonæ, nec
non appellationes, reclamationes, aut recurſus
ſuper præmiſſis omnibus interponendos ſpectare ad
eandem Sacram Congregationem privativè quoad
omnes alias Sacras Congregationes, Judices, &
Tribunalia, etiamſi agatur de Perſonis, & locis
Eccleſiaſticis quantumvis exemptis, & privile-
giatis, ac ſpeciali nota dignis, itaut ad eandem
Sac. Congregationem Boni Regiminis pertineat
privativa (ut ſupra) cognitio, an privilegia, &
exemptiones ſuffragentur contra dd. Communita-
tes, earumque Adminiſtratores, & Appaltato-
res, & an onera ſint cameralia, communitativa,
vel mixta præfatam Bullam declaratoriam Cle-
mentis VIII., & juxtà alia Decreta Congrega-
tionis particularis edita die 4. Dec. 1680., & 15.
Januarii 1681. à ſan. mem. Innocentio XI. appro-
bata* = Hactenus d. Decretum à Summo Pontifi-
ce Innoc. XII. approbatum.
Quæ pluribus Pontificiis Conſtitutionibus,
pluribuſque Sacrar. Congregationum Decretis, à 76
Summis Pontificibus confirmatis, ſtatuta, atque
ordinata fuerunt pro incolumi, illæſaque ſem-
per ſervandâ Juriſdictione Sac. Congregationis
Boni Regiminis, probantur etiam argumento
deſumpto ex deputatione Viſitatorum Apoſto-
licorum Provinciarum, & Civitatum Status
Eccleſiaſtici, quæ identidem à Summis Ponti-
ficibus fieri ſolet. Cum enim Sacra Congrega-
tio Boni Regiminis de iis dumtaxat Cauſis co-
gnoſcere valeat, quæ ad eandem, ad inſtantiam
Partium, deferuntur, iiſque ſolummodò malis
ex officio providere, quæ vel tamquam notoria,
vel quavis aliâ ratione cognita ipſi fuerint, at-
tamen cum eam lateant particulares cauſæ, &
origines calamitatum, quibus Civitates, &
Communitates affliguntur, earumque faculta-
tes labefactantur ob pravam adminiſtrationem
publicorum proventuum factam negligentiâ, vel
malitiâ Officialium, idcircò Summi Pontifices
deputare ſemper conſueverunt, tum ſpectatâ
probitate, tum rerum gerendarum experientiâ
præditos Prælatos, quorum fide, prudentiâ,
& integritate confiſi, eoſdem deſtinant ad dd.
Provincias, & loca viſitanda.
Plura referri poſſent Pontificia Brevia, qui-
bus, ita exigentibus Provinciarum, & Commu-
nitatum neceſſitatibus, earum Viſitatores de-
putati fuerunt, verum ſatis erit exhibuiſſe illud,
quo recentèr R.P.D. de Carolis Provinciæ Mar-
chiæ Gubernatori die 27. Menſis Auguſti an- 77
ni 1718. à ſan. mem. Clem. XI. demandata fuit
viſitatio d. Provinciæ. Ex eo patet, dictis Viſita-
toribus dari, privativè quoad omnes alios, po-
teſtatem ſimilem illi Sac. Congregationis Boni
Regiminis, diſpungendi videlicèt rationes, &
computa cum Officialibus, & Miniſtris, qui
reditus, & Bona Civitatum &c. adminiſtra-
runt, cum facultate eaſdem rationes, & com-
puta revidendi, etiamſi aliàs reviſa, & ſolidata
fuerint, nec non dd. Univerſitatum Debitores,
*tàm Seculares, quàm Eccleſiaſticos, etiam Re-
gulares utriuſque Sexus, ac omnes privilegia-
tos, etiam Fratres Hoſpitalis S. Joannis Hiero-
ſolymitani, ac alios etiam in Eccleſiaſtica, Epi-
ſcopali, Patriarchali, ac etiam majori dignita-
te, licèt Cardinalatus, conſtitutos, illorumque
famulos &c., ad eorum debita perſolvenda Manu
Regiâ &c. cogendi*: atque etiam terminandi
quaſcumque lites, reſecandi expenſas ſuperfluas,
imponendi collectas neceſſarias &c., & præter
alias plurimas facultates tributas *pro præmiſſo-
rum omnium executione contrà quaſcumque per-
ſonas, etiam quovis privilegio ſuffultas, earum-
que Bona* = additur etiam illa faciendi omnia
con-

Digitized by Google

concernentia commodum Annonæ, Cameræ, Communitatum, & Subſidiorum *ad inſtar Congregationis ſuper Bono Regimine*: cavendo demum, ut à Decretis, & ordinationibus vigore ſuarum facultatum à Viſitatore faciendis = *nulla ad quaſcumque Judices admittatur appellatio, vel recurſus, præter quam ad memoratam Cardinalium Congregationem ſuper Bono Regimine deputatam, in devolutivo dumtaxat, & non retardata ullo modo executione* = duo autem ad rem noſtram ex ſimilibus deputationibus elicimus argumenta.

Primùm eſt, quod ſi illarum vigore Summi
78 Pontifices elargiuntur Viſitatoribus facultatem privativè cognoſcendi Cauſas omnes tàm civiles, quàm criminales, ſeu mixtas pertinentes ad œconomicum regimen dd. Communitatum, nullâque factâ diſtinctione inter Perſonas Laicas, & Eccleſiaſticas cujuſcumque ſtatus, & gradus, cogendi Debitores onerum, tum cameralium, tum communitativorum, conceſſo tantùm devolutivo recurſu ad Sac. Congregationem ſuper Bono Regimine, ambigi ſanè nequit, quin reſpectu earumdem Cauſarum, & Perſonarum nullum aliud agnoſcatur competens Tribunal, quàm illud, ad quod privativè (nullâ prorsùs factâ diſtinctione illarum etiam Cauſarum, quibus agi contenderetur de Immunitate) devolutivus ſolummodò recurſus admittitur, quodque præterea longè major ſit Juriſdictio illius Tribunalis, ad quod veluti habens ordinariam, & ſupremam Juriſdictionem, in devolutivo recurri debet pro moderatione gravaminum, ſi quæ per Viſitatores irrogata fuerint, ad *Text. in leg. 1. §. Si quis in appellatione ff. de appellationib. Cap. Cum inferior de majorit., & Obed., Gloſſa in cap. 2. verb. Officiali de conſuet. in 6.*, & latè firmavit *Scacc. de appellation. lib. 3. cap. 2. quæſt. 1. artic. 1. num. 1., Pax. Jordan. var. lucub. lib. 14. tit. 26. num. 3. & ſeq., Afflict. dec. 51. num. 2., & in annot. lit. A.*

Alterum eſt, quod ortis controverſiis inter Univerſitates Laicas, & Clericos, an nimirum hi teneantur, nec nè ad aliqua onera? perabſurdum eſſet, quod Viſitator à Sac. Congregatione Immunitatis expectare teneretur deciſionem hujus præjudicialis articuli, ut deindè deveniri poſſet ad executionem: ita enim viſitatio, quæ ſuâpte naturâ celerem ſemper efflagitat executionem, ut tradunt *Antonin. Maceraten. var. reſol. lib. 1. cap. 110. numer. 13., Barboſ. de offic., & poteſt. Epiſcop. allegat. 7. numer. 43. in fin. part. 3., Panimoll. deciſ. 10. numer. 17., & deciſ. 11. numer. 14.*, fruſtraretur ſuo fine, præſertim verò in caſu noſtro, in quo Viſitatores ſolâ facti veritate inſpectâ, & Manu Regiâ Communitates levare debent incommodis, quæ ſuſtinent, vel ob tergiverſationes Debitorum, vel ob malam ſuorum Officialium adminiſtrationem, multò minùs ſimiles præjudiciales definitiones expectandæ eſſent in Sacra Congregatione Boni Regiminis, cui ſumma Juriſdictio, & poteſtas privativè quoad omnes alias Sacras Congregationes credita eſt, ut quàm celerrimè remedium adhibeat malis, quibus Communitates opprimuntur.

ARGUMENTUM.

Coloni partiarii Eccleſiaſticorum à ſolutione Gabellarum communitativarum, præſertim poſteaquam in Reverendam Cameram tranſlatæ, & camerales proindè effectæ fuerint, non ſunt exempti. Revocatio exemptionum licèt non facta in forma ſpecifica, quando privilegiatas etiam Perſonas comprehendat?

DISSERTATIO XII.

1 *Capitula Appaltus vim Legis habent, omninò ſervanda.*

2 *Præſertim ſi confirmata authoritate Summi Pontificis.*

3 *Pacta in contractu oneroſo à Principe cum ſuis Subditis inita ſervare decet.*

4 *Gabellæ, licèt ab initio communitativæ, attamen tranſlatæ in Reverendam Cameram, cameralium naturam aſſumunt*, & n. 7.

5 *Exemptio à Gabellis competens Colonis Eccleſiaſticorum, Summi Pontificis voluntate abrogari poteſt.*

6 *Immunitatis Eccleſiaſticæ læſio ceſſat, quoties Summi Pontificis conſenſu, & authoritate exactio Gabellarum impoſita eſt*, & nu. 17.

8 *A cameralium Gabellarum ſolutione Eccleſiaſtici, eorumque Coloni non ſunt exempti*, & num. 21.

9 *Camerales Gabellæ exigi cenſentur ob urgentes neceſſitates Apoſtolicæ Sedis.*

10 *Camerales Gabellæ etiam à Clericis, in Statu Eccleſiaſtico, abſque læſione Eccleſiaſticæ Immunitatis, ſolvuntur, utpotè quia in beneficium univerſæ Eccleſiæ earum exactio redundat.*

11 *Coloni partiarii Eccleſiaſticorum nulla quoad fructus, à Solo Eccleſiæ ſeparatos, deque eorum patrimonio effectos, gaudent Immunitatis privilegio, ſed Collectas, & Gabellas, tametſi Laicales, pro rata ejuſmodi fructuum tenentur ſolvere.*

12 *Præſertim, ubi conſuetudo adſit.*

13 *Hæcque eſt communiſſima opinio.*

14 *Refertur votum à plena Camera hac de re editum anno 1667.*

15 *Ut etiam Decretum Sac. Congregationis Boni Regiminis, ſeu Literæ ab eadem datæ de anno 1710.*

16 *Decreta Sac. Congregationis Boni Regiminis ſuper Gabellarum ſolutione, vim Legis habent.*

18 *Exemptionum à Gabellis revocatio referenda eſt ad Gabellam illam, quæ cauſſa finalis revocationis fuerit.*

19 *Dictio = & = frequenter conjungendo, & copulando diſpoſitiones, licèt ſeparatas, in ſequenti diſpoſitione repetit rationem, & cauſſam, in præcedenti expreſſam.*

20 *Se-*

20 *Sequens diſpoſitionis caput ad præcedens referendum eſt, ſi aliàs imperfecta, vel dubia remoneat diſpoſitio.*

21 *Revocatio exemptionum à Gabellis nequit, quoad Eccleſiaſticos, aut eorum Colonos, minimè exemptos à Gabellarum cameralium ſolutione, intelligi de Gabellis iſtiuſmodi cameralibus.*

22 *Exemptionum à Gabellis revocatio quoad Eccleſiaſticos, eorumque Colonos, nonniſi de Gabellis communitativis intelligi poteſt; ratio*, ibid.

23 *Sub generali exemptionum revocatione quando comprehendantur vel non S. R. Eccleſiæ Cardinales?* & nu.30. ad 35.

24 *Exemptio à Gabellis ut etiam quoad Eccleſiaſticorum Colonos revocata cenſeatur, non ſufficit confirmatio Papæ in forma communi, ſed eadem eſſe debet in forma ſpecifica.*

Secus, ubi de veriſimili Papæ voluntate conſtet, num.25. 30. 31.

25 *Concurrente veriſimili Pontificis voluntate, ſufficiunt generalia verba in iis etiam caſibus, in quibus ſpecialia neceſſaria eſſent, &* num.32. 33.

26 *Solutioni Gabellarum, quæ ab initio communitativæ fuerant, Sac. Rota nullam requirens declarationem in forma ſpecifica, obnoxios Eccleſiaſticos cenſuit ex eo, quod Sacra Congregatio Boni Regiminis factum adprobaverit Communitatum, quæ tales Gabellas in ſuis tabellis inter introitus camerales deſcripſerant.*

27 *Illuſtriſſimus Theſaurarius præcipuè in concedendis Appaltibus gerit vices Papæ.*

28 *Revocatio exemptionis à Gabellis, amplis verbis in Pontificio Chirographo confirmata cum clauſula =* quorum tenores = *non in forma communi, ſed ſpecialitèr facta intelligitur.*

29 *Clauſula =* quorum *(nempè capitulorum)* tenores = *efficit, ut capitula pro inſertis Chirographo habeantur.*

35 *Capitulorum qualitas, & ſubſtantia à Summis Pontificibus, qui ea ſæpiùs confirmarunt, ac pro Lege haberi voluerunt, ignorata dici nequit.*

36 *Obſervantia, juxta quam Coloni partiarii Eccleſiaſticorum Gabellas ſemper ſolverunt, attendenda omninò eſt.*

37 *Præſertim, ſi coæva ſit ipſis capitulis Appaltus.*

38 *Obſervantia non in linea præſcriptiva, ſed in linea merè præſumptivà ſumpta, etiamſi diuturnà non ſit, ſummoperè valet pro dignoſcendo, quænam Perſonæ, & caſus ſub revocatione exemptionis comprehendantur.*

39 *Miniſtris præpoſitis exactioni, atque adminiſtrationi Gabellarum, deponentibus de facto proprio, plena fides adhibenda.*

Maximè, ſi eorum teſtimonium coadjuvetur tum Libris Dohanæ, tum confeſſione Epiſcopi, num.40. & 41.

40 *Libri Dohanæ probant Gabellæ exactionem.*

41 *Ex confeſſione Epiſcopi, ſuperlativè probetur Gabellæ ſolutio, &* num.48.

42 *Teſtes in dicto, & perſona exceptionem patientes audiendi non ſunt.*

43 *Teſtes numero plures aliis paucioribus prævalent.*

44 *Teſtium depoſitio innixa capitulis Appaltus certum veritatis primordium habere dicitur.*

45 *Teſtes de affirmativa præferendi ſunt Teſtibus de negativa deponentibus.*

Præſertim, ſi negativa ad aliud referri valeat, num.46.

46 *Negativa depoſitio ſolutionis Gabellæ referri poteſt ad fraudes hac in re fieri ſolitas.*

47 *Gabellæ ſolutione ab aliquibus factà, poſſeſſio eam contra omnes exigendi quæſita dicitur.*

49 *Tranſactio religiosè obſervanda.*

50 *Exemptio in tranſactione reſtricta ad certos caſus, & actus, denegata cenſenda eſt quoad omnes alias res in tranſactione non enumeratas.*

PRÆVIO receſſu à deciſis, confirmanda videtur Sententia Illuſtriſſ. D. Theſaurarii, declarans, Colonos partiarios
Menſæ Epiſcopalis Fulginei, non eſſe exemptos, 1
ſed teneri ac obligatos eſſe ad integram ſolutionem tàm Gabellæ, quam vocant *Rimeſſa de' frutti*, quàm alterius nuncupatæ *le Bocche*, ſive *il Bollo del Macinato*; præfata namque Sententia, juſtiſſima eſt, utpotè innixa Capitulis Appaltus Theſaurariæ Umbriæ cum Reverenda Camera celebrati à D. Barone Ancajano, quæ cum vim Legis habeant, *leg. Cæſar, ubi Gloſſa in verb. legem ff. de Publican., & Vectigal., Corn. conſil.339. in princip. lib. 1.. Cardinalis de Luca de Regal. diſc.61. num.2., diſc.89. num.3., R. P. D. Fattinell. ad Bull. Baron. reſponſ.13. num.2.*, omnino ſervanda ſunt *Pariſ. conſ.82. num.47. lib.1., Becc. conſ.45. num. 25. & ſeqq., Larrea alleg. fiſcal.119. num.9., Card. de Luc. de Regal. diſc. 78. ſub num. 3., Pacion. de Locat., & Conduct. cap.13. nu. 130., R.P.D. Anſald. de Commerc., & Mercat. diſc.47. nu.3.;*
præſertim verò, quia confirmata ſunt auctorita- 2
te Summi Pontificis, præciſam illorum obſervantiam Conductori promittentis, decet enim ſervare pacta ex contractu oneroſo à Principe
cum ſuis Subditis inita, ex Sententia *Cyni in* 3
leg. Digna vox Cod. de legib., & tradunt *Bartol. in leg. omnes Populi nu.30. ff. de Juſt., & Jur., Alexand. conſil.54. numer. 2. lib.5., Bartholom. Gatt. conſ.25. num.24. cum plurib. ſeqq., Peregrin. de Jur. fiſc. lib. 5. tit. 2. per tot., Capyc. latr. conſult.66. nu. 24. & ſeq., Cyriac. controv. 154. num.16., Staiban. de Intereſſ. lib.1. quæſt.2. per tot.*, & præſertim *num. 12., Tapia deciſ.33. num.85., & num.102.*

In præfatis enim Capitulis, ſublatà omni exemptione, Coloni Menſæ Epiſcopalis, & ceterorum Eccleſiaſticorum Fulginei nominatim ſubjiciuntur ſolutioni dictarum Gabellarum, quæ, licèt in ſua origine communitativæ eſſent,
& Laicorum auctoritate impoſitæ dicerentur, 4
nihilominùs eædem ab antiquiſſimo tempore, tàm à dicta Civitate, quàm ab aliis, Peruſiæ nem-

Digitized by Google

nempè, Tuderti, Aſſiſii &c. ceſſæ, ſeu trans-
latæ fuerunt in Reverendam Cameram, ad
quam hodiè immediatè pertinent, ut ex Capi-
tulo primo, & duobus ſequentibus dicti Ap-
paltus, & apertiùs habetur in ejuſdem Ap-
paltus Capitulo octavo, ibi = *Item, ſi con-
cedono a detto Teſoriere tutte le Dogane, e
Gabelle libere, che ſono della Camera nella Città
di Perugia, compreſaci la Gabella del Pane* =,
& rursùs = *parimente ſi concedono nel modo, che
ſi è coſtumato nel paſſato, tutti li ſopravanzi della
Gabella di Foligno, Todi, Aſſiſi, con ogni Drit-
to, Dazj, membri, e Proventi dichiarati nelli
Capitoli, e Taſſe di dette Gabelle, con queſto,
che li ſcudi 120. che prima ſi mettevano in Tavola
della Teſoreria per pagare al Governatore di Fo-
ligno a compimento di ſcudi ventícinque il Me-
ſe &c. debba il Teſoriere pagare al Governatore
di detta Città di Foligno ſopra la Gabella della
medeſima Città a ſuo conto, e promette la Came-
ra dare, e ſpedire Bandi, e Proviſioni opportune
etiam penali, acciò le Gabelle ſuddette, e parti-
colarmente di Foligno non ricevano danno, ne ſi
faccino frandi ſopra dette Gabelle, tanto in non
aſſegnare le Merci, e loro vera quantità, e qua-
lità, come in abuſare li Privilegij delle Fiere di
Foligno, Aſſiſi, & altri Luoghi compreſi nel pre-
ſente Appalto*. = Cui Capitulo conſonat etiam
Tabella Theſaurariæ, & deniquè confirmatur
expreſſa confeſſione Reverendiſſimi Epiſcopi
Adverſarii, dictarum Gabellarum pertinentiam
ad Reverendam Cameram agnoſcentis in ſua
Epiſtola ſcripta D. Baroni Ancajano, ut aliàs
monſtratum eſt.

At verò, ſi dictæ Gabellæ pertinent ad Reve-
rendam Cameram, ſi eædem in Inſtrumento
Appaltus aſſignatæ fuerunt Theſaurario, corre-
ſpectivum cenſum, ſive penſionem, quotannis
ſolvere promittenti, ſi denique, nè prætextu
exemptionum, quibus illarum proventibus di-
minutis, tum Conductor Theſaurariæ grave
damnum, tum etiam Reverenda Camera in-
gentem cenſus diminutionem tractu temporis
ſenſura eſſet; expreſſo pacto, ex mente, & vo-
luntate Summi Pontificis dictis Capitulis adpo-
ſito, nedum cautum fuit, quod certis dum-
taxat exceptis Perſonis, exemptiones omnes re-
vocatæ cenſerentur, verbis illis = *Per provede-
re, che la Camera, e detto Conduttore non ven-
gano danneficati ſotto preteſta d'eſenzioni, d'adeſ-
ſo d'ordine di Noſtro Signore ſi revocano, e tolgo-
no via tutte le Eſenzioni, e conceſſioni fatte in
qualſivoglia Perſona, Communità, Collegio, &
Univerſità &c. talmente che veruno non ſia libero,
nè franco in qualſivoglia modo nelle Città, e Con-
tadi della preſente Conceſſione, eccetto ſolo gli
Eminentiſſimi Signori Cardinali, e Camerali &c.,
e quelli del numero de' dodici figli &c., e quante
alli Luoghi Pij, ſecondo le ſtile de' Luoghi s'inten-
da l'Eſenzione ſolo per uſo de' loro Conventi, Mo-
naſteri, Oſpedali, e coſì parimente per i frutti de'
Beneficiati, che ſolo per le robbe de' proprj Be-
neficij, e per uſo delle Perſone proprie abbino a
gadere il privilegio* =, ſed præterea expreſsè di-

ſponitur, quod tali exemptione, ratione pecu-
liarium privilegiorum certis Perſonis impartitâ,
frui nequeant Eccleſiaſticorum Coloni, ut ex
illis aliis immediatè ſubjunctis verbis = *e non già
s'intenda per li Lavoratori, nè per gl'altri Beni,
che non ſiano della Chieſa* = Capitulo nono
ejuſdem Appaltus, fruſtrà iidem à dictarum
Gabellarum ſolutione ſe eximere contendunt,
ſub obtentu exemptionis, quæ, quatenus etiam
reverà ipſis competiiſſet, abrogari potuiſſet
Summi Pontificis voluntate, ita quidem, ut 5
ſublatâ prorsùs quæſtione poteſtatis, de illâ ſolâ
quærendum ſit, *Cobell. ad Bull. Bon. Regimin.
cap. 50. numer. 127. verſ. quibus ità poſitis, clar.
mem. Cardinalis de Luca de Regal. diſc. 56. n. 3.*,
ceſſat enim quæcumque Immunitatis Eccleſia-
ſticæ prætenſa læſio, quoties agitur de exactio-
ne Gabellarum, Summi Pontificis conſenſu, & 6
auctoritate factâ, *Addit. ad Bartol. in leg. hæ-
res abſens num. 7., & num. 12. ff. de Judic.*, *Grat.
conſ. 1. num. 22. & ſeq. lib.*, *Aafrer. de Poteſt.
Secul. in Eccleſ. regul. prima fallent. 12.*, *Me-
noch. de retinen. poſſeſſ. remed. 3. num. 35.*, *Groſſ.
de effect. Cleric. effect. 5. num. 372. & ſeqq.*, *del
Bene de Immunit. cap. 1. dub. 2. Sect. 3. num. 2. &
ſeqq., & cap. 5. dub. 2.*, *clar. mem. Card. de Luca
de Regal. dicto diſc. 56. n. 3. & ſeqq., & diſc. 62.
num. 4.*, *Caberan. deciſ. 30. num. 16.*, *Theſaur.
deciſ. 31. num. 12.*

Certiùs hæc locum ſibi vindicant in noſtra
hypotheſi, quia non agitur de directè ſubjicien-
do Perſonas, aut Bona Eccleſiaſticorum alicui
Gabellæ, poteſtate merè laicali impoſitæ, ſed
ſive ſpectemus Gabellam ipſam, de qua agitur,
ſive intueamur Perſonas, & res, quæ illius ſo-
lutioni ſubjiciuntur, nullâ ex parte violata dici
poteſt Immunitas, quæ Canoniſtarum, & Mo-
ralium ſententiâ, de Jure Divino Eccleſiaſti-
cis, eorumque Bonis competit. Nam, ſi res
ſit de Gabella, hæc, ſpectatâ primâ origine,
cenſeri quidem poterat laicalis, utpotè impoſi- 7
ta à Fulginatenſibus Civibus, ſed, ut ſub ini-
tium dixi, eum iidem deinceps illam ceſſerint,
ac tranſtulerint in Rev. Cameram, pro ſubeun-
dis, adimplendiſque oneribus cameralibus,
quibus ipſi obnoxii erant, non ampliùs commu-
nitativa, ſed per ſubrogationem cameralis Ga-
bella effecta, hujus naturam aſſumpſiſſe dicitur,
ideòque eodem Jure, quo ceteræ Gabellæ ca-
merales, cenſenda eſt, per ea, quæ tradunt *Thob.
Non conſ. 45. num. 28. & ſeqq.*, *Cobell. ad Bull.
Bon. Regim. cap. 35. num. 13. & ſeqq.*, & ex
mente Sacræ Congregationis Immunitatis tenet
*Panimoll. deciſ. 6. annot. 2. numer. 17. & 21. verſ.
Sacra Congregatio*, quem ſequitur *Rota in Spo-
letana Gabellæ 11. Junii 1708. §. Nihilominùs
quia coram Reverendiſſimo Aldrovando*, à qua-
rum cameralium Gabellarum ſolutione, quem-
admodum Eccleſiaſtici exempti non ſunt, ſic 8
etiam exempti non erunt à ſolutione iſtius Ga-
bellæ, effectæ cameralis, & pro oneribus came-
ralibus exolvendis, ut dictum eſt *in §. In præfa-
tis enim in fin.*, deſcripta in tabella tradita Do-
mino Theſaurario, ut benè obſervat *Rota in*

mox

mox citata Spoletano Gabellæ §. Atque hinc ceſ-
9 ſat cum ſeq., eadem enim, ſicut aliæ, exigi cen-
ſentur ob urgentes Sedis Apoſtolicæ neceſſitates,
utque ex illis ſubſidium eidem feratur, quod
cum redundet in beneficium Reipublicæ Catho-
licæ, àtque Eccleſiæ Univerſalis, hinc proma-
nat ratio, ob quam citrà violationem Eccleſia-
ſticæ Immunitatis, in Statu Eccleſiaſtico, iſtiuſ-
10 modi Gabellæ à Clericis etiam ſolvuntur, per
ea, quæ obſervat clar. me. Card. de Luc. de regal.
diſc. 55. ſub nu. 8. in relatione Romanæ Curiæ diſc.
26. num. 7., de Angel. de Confeſſ. Opuſcul. 3. poſt
tom. 1. num. 27., Panimoll. deciſ. 6. annot. 2. n. 1.,
Pignatell. tom. 3. conſult. Canon. conſult. 15. n. 1.
& pluribus ſeqq., & conſult. 26. num. 2., Cobell.
ad Bull. Bon. Regim. cap. 28. num. 99. & ſeqq., &
num. 130. & ſeqq., & in collect. Bullar. reſol.,
& Decretor. concern. intereſſ. commun. capit. 4.
pag. mihi 171., & cap. 8. pag. 202., & benè in
d. Spoletana Gabellæ d. §. Nihilominùs quia.

Si verò intueamur Perſonas, ſive res, quibus
talis Gabellæ ſolutio, & onus injunctum eſt,
idem non ab Eccleſiaſticis, ſed eorum Colonis,
non ex illorum Bonis, ſed ex fructibus transla-
tis in Colonorum dominium, deque eorum pa-
trimonio jam effectis præſtandum eſt; nullo
autem Sacrorum Canonum loco, nullàque Pon-
tificià Conſtitutione Colonorum perſonis, at-
11 que huic Bonorum ſpeciei Immunitas à ſolutio-
ne Gabellæ, tametſi laicalis, impartita reperi-
tur, ut benè in propoſito notat Fontanell. de-
ciſ. 307. num. 16., ſed eadem, nonniſi extenſio-
ne quadam, excogitatà à nonnullis Doctoribus,
inducta, reprobatur à communi Scribentium
Schola, quæ docet, Colonos partiarios Eccle-
ſiaſticorum, colore nullo hoc Eccleſiaſticæ Im-
munitatis beneficio gaudere poſſe, ſed teneri ad
ſolutionem Collectarum, & Gabellarum pro
rata fructuum, qui poſt illorum ſeparationem
factam à ſolo Eccleſiæ, effecti fuerunt de laica-
li eorum patrimonio, juxtà celebre conſilium Fe-
derici de Senis 14., & tradiderunt Aretin. in
leg. placet Cod. de Sacroſ. Eccleſ., Joan. de Plat.
in leg. Senatorum Cod. de Dignitat. lib. 12.,
Geminian. in cap. quemquam in fin. de cenſ., Ni-
ger. in extravag. unic. num. 306. de vit., & ho-
neſt. Cleric., Decian. conſ. 51. numer. 4. lib. 3.,
Natta conſ. 409. num. 6. & ſeq., Surd. conſ. 301.
num. 89., & conſ. 338. num. 14., Botta conſ. 87.
num. 32., Burſat. conſ. 25. num. 13., & conſ. 42.
num. 14. lib. 1., Odd. conſ. 70. num. 14., Marot.
conſ. 76. per tot., Menoch. conſ. 136. num. 25., &
de arbitrar. caſ. 562. num. 37., allegans ibi vi-
ginti graviſſimos Doctores, idque reaſſumit in
tract. de Juriſdict., & Immunit. lib. 3. capit. 27.
Ferret. de Gabell. numer. 537., Graſſ. de effect.
Clerical. effect. 3. num. 56., diſtinguens, & con-
cilians contrarias, Alvarez in Specul. Chriſtian.
Relig. cap. 35. num. 31., & num. 33., Spillant. de
Privileg. Cleric. cap. 8. nu. 21., Leo in Theſaur.
for. Eccleſ. cap. 14. num. 6., Mart. de Juriſdict.
part. 4. caſ. 112. numer. 7., Maſcard. de general.
Statut. interpret. concluſ. 1. num. 157., Cyriac.
controv. 687. num. 8. & 9., Bellett. diſquiſit. Cle-
rical. de Cleric. exempt. part. 1. §. 7. numer. 4.,
Cobell. ad Bull. Bon. Regimin. cap. 35. num. 90.,
Petr. de poteſt. Princip. cap. 5. nu. 8. & 9. n. 12.,
inquiens maximè id procedere ſi extet conſue- 12
tudo, quod Coloni ſolvant, clar. me. Card. de
Luca de Regal. diſc. 51. ſub num. 4., Ciarlin. con-
trov. 22. num. 18., Caſtill. deciſ. 227. per tot.,
Cavalcan. deciſ. 44. tom. 1. lib. 1. num. 97., ubi,
quod hæc eſt communiſſima opinio Cabed. de- 13
ciſ. 64. num. 8. part. 2., Reverter. deciſ. 192. in
fin., & ibi de Marinis in obſervat. Fontanell. deciſ.
307. per tot. num. 1., inquiens totum Mundum
eſſe pro hac opinione, Chriſtin. dec. Belgic. 229.
num. 17. & ſeq. lib. 1., deciſ. 107. lib. 3., dec. 41.
num. 12. & ſeq., deciſ. 99. num. 5., Panimoll. de-
ciſ. 6. annot. 7. num. 44., Cortiad. deciſ. 104. n. 15.
& 16., & deciſ. 209. num. 32., deciſ. 220. nu. 8.,
cui ſententiæ adhærere quoque videtur Sperel-
lus, ipſe enim, ſtrenuus alioquin quoad cetera
onera Colonorum Eccleſiaſticorum vindex, ad-
mittit, hoc caſu eos ſubjici Collectis, atque Ga-
bellis, tametſi merà auctoritate laicali impoſi-
tis, ut in deciſ. 41. num. 4., & num. 45., & me-
lius deciſ. 42. num. 19., & deciſ. 121. num. 68.,
& denique hanc quoque ſententiam amplexa
fuit Sacra Rota in una Corrigien. Gabellæ coram
Juſto impreſſ. apud Ciarlin. controv. 22. num. 67.
& ſequendo Theſaurum ita deciſum fuit deciſ.
182. in fin. part. 14. Rec.

Conſultò omitto expendere graviſſima ra-
tionum momenta, quibus ſententia hæc fulci-
ta reperitur, prout etiam non eſt, cur relatis
perpaucis contrariæ ſententiæ Auctoribus, eos
ſingillatim refellam, ſi enim id expediret, aut
ratio Cauſæ expoſceret, operæ pretium jam fe-
ciſſet D. Advocatus Conſtantius in ſua allega-
tione Juris diſtributa à Defenſoribus D. Baronis 14
Ancajani in præterita hujus Cauſæ propoſitio-
ne, ſed pro noſtra ſententia firmius conſtabi-
lienda ſatis erit ad mentem Illuſtriſſimorum
Patrum revocare, Supremum iſtud Tribunal,
normam ità judicandi jamdudum ſibi præſcri-
pſiſſe; Cum enim anno 1567. quæſtio iſta
acriter inſtaurata fuiſſet, Sanctus Pius V. illius
cognitionem delegavit Tribunali plenæ Came-
ræ, ejuſdem votum in ſcriptis requirendo, di-
ligenter autem, ac maturè à ſapientiſſimis illis
Patribus examinatis Privilegiis, & exemptioni-
bus Eccleſiaſticorum, de voto omnium, nemine pe-
nitùs diſcrepante, ſunt verba Voti Cameralis re-
lati in Summario Domini Baronis Ancajani,
judicatum fuit, dd. Privilegia &c. declarant &c.
videlicet &c. Colonos Arrendatariorum, nego-
tiorum geſtores, alios hujuſmodi Religioſorum
Factores ipſorum Bona, ſeu quoad portionem Bo-
norum Eccleſiaſticorum, ad ipſos ſpectantem, non
eſſe eximendos, ſed Immunitatem reſpicere debe-
re ratam ſolam, & partem redituum ipſorum
Religioſorum, itaut Coloni partiarii, & alii ſi-
miles ad onera publica teneantur = ; quod Votum
auctoritate Sancti Pontificis confirmatum, exe-
cutioni deinceps demandatum fuit, ut perſpici 15
poteſt ex innumeris Decretis Sac. Congregatio-
nis Boni Regiminis, quæ mandavit, iſtiuſmodi
Colo-

Digitized by Google

Colonos partiarios Eccleſiaſticorum adſtringen-
dos eſſe ad ſolutionem Collectarum, & onerum
etiam Communitativorum; miſſis enim pluri-
mis illius Decretis, recenſendis à Domino Ba-
rone Ancajano, referam dumtaxat literas, ab
eadem datas die 21. menſis Junii anno 1710.,
in quibus loquens de ſimilibus Collectis fru-
ctuum, ita reſcripſit Gubernatori Anconæ= *Per-
chè la Communità Flumana poſſa eſſer ſodisfatta
dalli Coloni Lavoratori di coteſta Menſa Veſcova-
le di ciò, che devono per la Gabella del raccolte
del Grano, e Vino, dovrà V. S. commettere,
che da quei publici Rappreſentanti debbano farſi
le dovute iſtanze avanti coteſto Vicario Generale,
al quale ſi ſcrive, che eſtringa li ſudetti alli do-
vuti pagamenti, eſeguiſca dunque, e Dio la pro-
ſperi* =, ut latiùs habetur ex *Summ.* D. Baronis
Ancajani.

Si igitur ex veriori, atque communiori Do-
ctorum ſententia, Coloni partiarii Eccleſiaſti-
corum ſpeciali iſtà exemptione donati mini-
mè reperiuntur, ſi hujus exemptionis cogni-
tione à S. Pontifice Pio V. delegatà Supremo
iſti Tribunali, idem ſolemni Voto cenſuit, il-
16 liam non competere, ſi denique ad normam
hujus Voti, Pontificià auctoritate confirmati, ita
judicare conſuevit Sacra Congregatio Boni Re-
giminis, cujus Decreta in ſimilibus Cauſis ha-
bere dicuntur vim Legis, religioſè obſervandæ,
ut in ſpecie de illis loquitur *clar. mem. Card de
Luc. de regular. diſc.26., in relat. Roman. Curia
paritèr diſc.26. ſub num.6. verſ. occaſione autem*,
& pluries *ſub tit. de regal. diſc.48. 57. & 92.*,
Cobell. ad Ball. Bon. Regim. cap. 20. num. 15.,
*Rota in Spoletana Gabellæ 11 Junii 1708. §. Sed
indubitanter & ſeqq., coram R. P. D. Aldrovan-
do*, dicendum certè eſſet, præfatos Colonos, nul-
là juſtà ratione, ſe hodiè eximere poſſe à ſolu-
tione controverſarum Gabellarum, tamerſi illæ
merè communitativæ eſſent, & Pontificià au-
ctoritate confirmatæ non reperirentur; quanto
autem potiori Jure huic oneri obnoxii erunt in
17 noſtra hypotheſi, in qua Summus Pontifex,
adeò ſolemnibus pactis initis cum Theſaurario
Umbriæ, illos ad tales Gabellas præſtandas obli-
gare voluit, juxta latè firmata *§. In præfatis &
ſeqq.*, hoc enim caſu non violari Immunitas Ec-
cleſiaſtica, ſed ſervari dicitur voluntas Papæ,
ad quem pertinet declarare caſus, Perſonas, &
res quæ illà gaudent, juſtum modum adjicien-
do, juſtiſque ex cauſis eam reſtringendo, ut
docuerunt *Grat. conſ.61. num.22. & 23., Pacion.
conſ.116. & 117., Navarr. cap.27. nu.6., Dian.
part.1. tract.2. reſol.112., Suarez lib. 4. de Im-
munit. part.2. argum. 6., del Bene de Immunit.
cap.1. dub.2. ſect.3. num.2. & 5. cap. 5. dub. 12.,
Carol. de Graſſ. de effect. Cleric. effect. 5. n. 372.
& ſeqq., Seſſ. in epiſtol. ad regular. n.46. & 100.,
& de inhibition. cap.8. §.3. num.152. & ſeqq.*

Quamobrem, cum in ſpecie Gabellæ, de qua
agitur, ut illius ſolutioni obnoxii cenſeri queant
Coloni partiarii Eccleſiaſticorum, non requira-
tur, quod illa impoſita fuerit Pontificià aucto-
ritate, & hæc in noſtro caſu allegata fuerit ſo-
lum nodò, ut demonſtraremus, Cauſam hanc
verſari extrà omnem difficultatis aleam, ſuper-
fluum, proindè videri poſſet cum Parte Ad-
verſa diſceptare de efficacia, & relevantia re-
vocationis exemptionum contenta in ſupra rela-
tis Capitulis, quam extendendam non eſſe, di-
citur ad onera, & Gabellas communitativas,
eò quòd loquatur dumtaxat de oneribus came-
ralibus, id inferendo ex eo, quod in illis exi-
mantur Cardinales, qui nullo pacto ſubjici poſ-
ſunt oneribus communitativis, ideòque, nè
exemptio, eorum favore præſervata, inepta, at-
que inutilis reddatur, referenda omninò ſit ad
Gabellas, & onera cameralia. Licèt à contra-
rio iſto diſcurſu me facilè expedire poſſem, re-
petendo deducta ſuperioribus locis; videlicèt
ab hac Gabella Colonos exemptos non eſſe, eiſ-
demque Immunitatem nullam, quatenùs com-
petiiſſet, ſuffragari ampliùs poſſe, poſtquam
illa cameralis effecta fuit; nihilominùs, ut ple-
nius Parti Adverſæ ſatisfactum dici queat, faci-
le erit demonſtrare, interpretationem reſtrin-
gentem revocationem exemptionum ad ſola
onera cameralia, apertè repugnare menti, &
vim facere verbis dd. Capitulorum.

Etenim, ſi iſtiuſmodi exemptionum revoca-
tio metienda dijudicandaque ſit ex cauſa finali,
ob quam illa facta fuit, referenda certè erit ad 18
dictam Gabellam, ad cujus incolumitatem aſ-
ſequendam, veluti ad ſuum finem, ordinata
fuit, per ea, quæ tradunt *Aucharan. conſ.109.,
Butr. conſ.33., Card. de Luca de Regal. diſc.56.
num. 7. 8. & 9., Rota coram ſan. mem. Alexan-
dro VIII. deciſ. 257. num. 4. & 5.*, perſpicuum
id ſit ex eo, quod, poſtquam in *cap.* 8. nomina-
tim recenſitæ fuerant Gabellæ iſtæ, quæ olim
ad Civitatem Fulginei pertinuiſſe, & deindè in
Reverendam Cameram translatæ dicuntur,
eædem locantur, & conceduntur D. Ancajano,
ibi = *nel modo coſtumato per il paſſato tutti li ſo-
pravanzi delle Gabelle di Foligno, Todi, Aſſiſi,
con ogni dritto, dazj, membri, e Proventi di-
chierati nelli Capitoli, e Taſſe di dette Gabel-
le* =; & nè eidem in illarum exactione fraus ul-
la fieret, aut damnum ullum irrogaretur, *pro-
mette la Camera dare, e ſpedire Bandi, e pro-
viſioni opportune etiam penali, acciò le Gabelle
ſuddette, e particolarmente di Foligno, non rice-
vano danno*. At quoniam prævidebatur, non
ita facilè Bannimentis, & pœnarum commina-
tione occurri poſſe damnis, dd. Gabellarum Con-
ductori inferendis, ſi locus relinqueretur frau-
dibus, quæ ſub inanium exemptionum colore
fieri illi potuiſſent; ut eædem penitùs averte-
rentur, in immediatè ſubjuncto *cap. 9.* præter-
vatis exemptionibus, de jure, vel ſpeciali privi-
legio, certo Perſonarum generi competentibus,
ceteræ ſublatæ prorsùs fuerunt, ut ex verbis *d.
cap.9.* alibi relatis, & non abſre hic iterum re-
petendis = *E per provedere, che la Camera, e
dette Conduttore non vengano dennificati ſotto
preteſto d'eſenzioni, d'adeſſo d'ordine di Noſtro Si-
gnore ſi revocano, e tolgono via tutte le eſenzioni
fatte in qualſivoglia Perſona*= ne verò ambiguitas

ulla in verbis eſſe poſſet, ſpeciatim eodem Ca-
pitulo cavetur, quod inter Perſonas, quæ exci-
piebantur, comprehenſi minimè intelligeren-
tur Coloni =, *e non già s'intenda per li Lavorato-
ri* =, cum itaque revocatio exemptionum con-
tenta in dicto *cap.9.* facta fuerit in executionem
cap.8., & ordinata reperiatur ad finem, in illo
volitum, pro quo aſſequendo ampliſſimè, pro-
miſſæ fuerant proviſiones omnes, quibus oc-
curri potuiſſet fraudibus; in dubium revocari
non poteſt, quin, ſicuti promiſſio facta in di-
cto *cap.8.*, veluti finem, reſpiciebat indemni-
tatem Conductoris dd. Gabellarum, ſic etiam
eundem finem ſpectet ſubſecuta abrogatio
exemptionum, quæ, tamquam medium, ad
illum ordinata reperitur, per ea, quæ tradunt
Cravett. conſ.137. nu.14., *Valenz. conſ.85.n.34.
tom.1.*, *& conſ.151. num.31. tom.2.*, *Guttierez.
practic. quæſt. tom.3. quæſt.17. num. 180.*, *Bon-
den. collect. legal.42. num.74. & ſeqq. vol.2.*, *Ti-
raquell. de retract. lignag. §.1. Gloſſ.7. num. 45.*
Cauſæ finali, utrumque Capitulum informan-
ti, conſonat figura, & tenor verborum, qui-
bus conceptum reperitur *d. cap. 9.*, ibi = *E per
provedere* = dictio illa = *&* = innuit, quod ſe-
quens diſpoſitio, tametſi facta per caput ſepa-
19 ratum, ſubordinata, ſive cohærere cenſeatur
diſpoſitioni contentæ in cap. præcedenti, juxtà
naturam, & efficaciam ſimilis dictionis copula-
tivæ = *&* = quæ frequenter conjungendo, &
copulando diſpoſitiones, licèt ſeparatas, *leg. ſi
quis ità ſtipulatus ff. de verbor. oblig.*, *leg. ſi hære-
di plures ff. de condit. Inſtit.*, *leg. hæredi §. Cajo ff.
de fund. inſtruct.*, *leg. Titiæ Textores §. Nihil ff.
de legat.*, *Reynoſ. conſ.41. numer. 12.*, *Menoch.
conſ.111. num.9.*, *& conſ.117. n. 54.*, *Antonin.
var. reſol. lib.1. reſol.7. nu. 7.*, *Gratian. diſcept.
147. numer. 16.*, *Rot. coram Ludoviſ. deciſ.308.
num.3.*, *in rec. deciſ.167. numer.11. part. 5.*, *&
deciſ.309. num. 16. part. 7.* in ſequenti repetit
rationem, & cauſam, in præcedenti expreſſam,
Natt. conſ. 573. num.14. tom. 4., *Menoch. con-
ſil. 6. num.95.*, *Plot. de in lit. jurand. §.6. n.33.*,
Guid. pap. deciſ.527. num.1., *& in ſingular.309.
num.1. 2. & 4.*, *Theſaur. deciſ.189. nu. 1.*, *Rot.
deciſ.308. num.3. coram Gregor.*, *deciſ.115. nu.8.
par.1. diverſ.*, certiùs, ſi animadvertatur, quod,
ſi ſequens capitulum 9. ordinatum non dicere-
tur in executionem capituli antecedentis, con-
tineret imperfectam, vel ſaltem obſcuram di-
ſpoſitionem, etenim, ut conſuleretur Cameræ,
& Appaltatoris indemnitati, in eo revocarentur
exemptiones, abſque eo quòd ſpeciatim nomi-
20 narentur res, & caſus, in quibus exemptionum
abuſu damnum contingere poterat, dubietas
autem quæcumque tollitur, & oratio perfecta
redditur, ſi caput ſequens referatur ad præce-
dens, in quo claris, & perſpicuis verbis enu-
merantur Gabellæ, quarum incolumitati, &
tutæ exactioni providebatur exemptionum re-
vocatione, quæ idcircò de illis intelligenda eſt,
nè alioquin imperfecta, vel dubia remaneat di-
ſpoſitio, ad *Text. in leg. quoties 12. ff. de reb.
dub.*, *Menoch. de arbitrar. caſ.223. num.27.*, *&
de præſumpt. lib.1. præſum.6. num.5.*, *Mantic. de
conject. lib.2. tit. 15. num. 2.*, *Afflict. deciſ. 44.
num.25.*, *Rota coram ſan. mem. Alexandro VIII.
deciſ.73. num.18.*, *coram bon. mem. Emerix Jun.
deciſ.898. num.2. & 3.*, *& deciſ.1175. numer.4.*
Quamquam verò hæc manifeſtè demonſtrent,
d. cap.9. loqui de ſpecie Gabellarum, de qua eſt
quæſtio, non autem de illis, quæ tum origine,
tum deſtinatione camerales ſunt, nihilominùs,
nè in re alioquin clara, & aperta locus ullus
quæſtioni relinquatur, duplici aliâ ratione de-
monſtratur, in dicto capite actum minimè fuiſ-
ſe de Gabellis cameralibus. Prima eſt, quod re-
ſpectu Onerum, & Gabellarum, ex primæva
origine, & deſtinatione cameralium, D. Baro
Ancajanus non gerit perſonam Conductoris,
nec pro illis aliquem præſtat cenſum, ſed fungi-
tur munere exactionis, eidem injunctæ à Rev.
Camera, cum emolumento ſcut.2. cum dimidin
pro quolibet centenario, in compenſationem
nimirùm laborum, & expenſarum, quæ in ſi-
mili exactione facienda, & pecuniis exactis ad
Urbem tranſmittendis ab illo ſubeuntur, ut
legitur in *cap. 2.* Appaltus, & in fide Domini
Abbatis de Valentibus, hodie à Domino An-
cajano prolata, altera eſt, quod, ſi revo-
catio dd. exemptionum reſpicere diceretur One-
ra dumtaxat cameralia, illa ſuperflua omninò 21
fuiſſet, quia, nemo non ſcit, nec Eccleſiaſti-
cos, nec eorum Colonos, nec ullam aliam
Perſonam ab illarum ſolutione exemptam eſſe,
niſi ſpeciali privilegio, aut contrariâ obſervan-
tiâ, legitime introductâ, Immunitatem acqui-
ſiverit, *Cobell. ad Bullam Bon. Regimin. cap.50.
num.125. & ſeqq.*, *clar. mem. Card. de Luca de
ſervitut. diſc.35. num.2.*, *de regal. diſc.92. n.4.*,
de regular. diſc. 26. num.4., *& num. 6.*, *Rota in
d. Spoletana Gabellæ 11. Junii 1708. §. Nihilo-
minùs*, *& §. Firmato en bis coram R. P. D. Al-
drovando*; nè igitur revocatio iſta exemptio-
nis referatur ad ſubjectum, ſuper quo talis
exemptio cadere nequibat, intelligenda erit de 22
revocatione exemptionis reſpectu Gabellarum
communitativarum, à quibus colore aliquo
competere potuiſſet exemptio, *Cravett. con-
ſil.126. ſub numer.7. verſ. quæ quidem clauſula*,
*Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 650. ſub num. 124. verſ.
idem & fortiùs*, *Rot. coram Seraphino deciſ. 382.
num.4. & 5.*
Proindèque nil turbat, quod dicto cap.9. de-
clarati fuerint exempti Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
Cardinales, quaſi ex hoc inferri queat, actum
fuiſſe de Gabellis cameralibus, non autem com-
munitativis, quibus nec Cardinales, nec Came-
rales ſubjiciuntur, animadverſio namque iſta
facilè ſubmovetur, recurrendo ad qualitatem
dictarum Gabellarum, quæ, ut dictum fuit ſu-
perioribus locis, licèt in ſua origine communi-
tativæ eſſent, nihilominùs inſpectâ plenâ illa-
rum translatione factâ in Reverendam Came-
ram, camerales effectæ fuerant, ex deductis in
§. Certiùs hæc, nè itaque in dubium revocari
poſſet, an ſub generali iſtâ revocatione exem-
ptionum omnium, facta juſſu Summi Pontificis,
ibi =

ibi= *d'ordine di Noſtro Signore ſi revocano*=com-
prehenſi dicendi eſſent nec ne Sanctæ Romanæ
Eccleſiæ Cardinales, & Camerales, juxtà ea,
quæ in terminis ſimilium ampliſſimarum revo-
23 cationum, ſeu diſpoſitionum ſuper comprehen-
ſione Eminentiſſimorum Cardinalium diſputata
fuerunt apud *Sacram Rotam coram Duran. de-
ciſ.67. num.7. & ſeqq., coram San.mem. Alexan-
dro VIII. deciſ.157. per tot., in recent. dec.452.
num.8., & deciſ.464. numer. 3. & ſeqq. part. 5.*
rectè cautom, declaratumque fuit, quod Sum-
mus Pontifex ſpeciali exceptione exemptionem
ab iſtis Gabellis præſervabat certę Perſonarum
ſpeciei, quibus congruebat quidem exemptio à
Gabellis cameralibus, quibus obnoxii eſſe pote-
rant, nullo autem pacto conveniebat exemptio
à Gabellis communitativis, quibus minimè ſub-
jiciebantur.

Fruſtrà etiam objicitur, quod exemptio Co-
lonis Eccleſiaſticorum competens, utpotè à Ju-
re illis impartita, revocata cenſeri nequeat ſimi-
libus capitulis Appaltus, ſtipulatis auctoritate
Illuſtriſſimi D. Theſaurarii Generalis, ſed re-
quiratur clara, & expreſſa voluntas Papæ, expli-
cata legitimo documento, cui explicationi equi-
24 pollere minimè dicebatur confirmatio facta per
Chirographum à Sanctiſſimo ſignatum, utpotè
ſecumferens confirmationem in forma com-
muni, non ſufficientem pro convalidanda dicta
revocatione ſimilis exemptionis. Etenim obje-
ctio iſta, ſilentio præteriri poſſe videbatur, ut-
potè innixa falſo ſuppoſito aſſertæ exemptionis,
Colonis de jure competentis, quando agitur de
ſolutione Gabellæ merè communitativæ, &
auctoritate laicâ impoſitæ, quod tamen non
ſubſiſtere demonſtratum fuit ſuperioribus locis.

Verùm, tametſi ageretur de iſtiuſmodi Ga-
bellarum ſpecie, & Coloni reverà ex Juris di-
ſpoſitione ab illarum ſolutione exempti dici poſ-
ſent, non idcircò tamen verum eſſet, quod ut
illorum exemptio caderet ſub revocatione, re-
quireretur expreſſa, atque individua Summi
25 Pontificis declaratio, explicata ſpeciali Brevi,
ſive Literis Apoſtolicis in forma ſpeciali expedi-
tis, nam, ut notatum fuit *§. At verò, ſi dictæ
Gabellæ*, cum verſemur in re, in qua nulla de
poteſtate, ſed de ſola voluntate quæſtio eſſe
poteſt, in hac inquirenda, aſſequendaque im-
morandum non eſt formulis, & cortici verbo-
rum, ſed ſpectatà negotii ſubſtantià, intuen-
dum eſt, quid veriſimilitèr Papa de eo diſpone-
re voluerit, quà veriſimili voluntate concur-
rente, attenduntur, & ſufficiunt verba genera-
lia etiam in iis caſibus, in quibus alioquin ne-
ceſſaria eſſent ſpecialia, ut benè in propoſito ità
loquitur *clar. me. Card. de Luc. de regal.diſc.56.
numer.3.*, & generaliter ante eum tradiderunt
*Garz. de Benefic. part.4. cap.5. num.37. & ſeqq.,
clar. mem. Card. Albit. diſcept.2. quæſt.9. nu. 5.
in fine apud Card. de Luc. de Juriſdict., Rota
coram Puteo deciſ.104. num.1. lib.1. inter diverſ.
deciſ.88. num.4. part.3., in recent. dec.630. n.42.
& ſeqq. part.4. tom.2., deciſ.326. num.11. par.5.,
in Colonien. Canonicatus primæ gratiæ 27. Ja-
nuarii 1698. §. Quandoquidem coram bon. mem.
Muto*. Quamobrem jure meritòque *Sacra Ro- 26
ta*, ut Eccleſiaſtici ſubjecti cenſerentur ſolutio-
ni ſimilium Gabellarum, quæ in origine com-
munitativæ fuerant, nullo pacto requirens decla-
rationem ullam, in forma ſpecifica factam, ſatis
eſſe cenſuit implicitas declarationes, promanan-
tes à Sacra Congregatione Boni Regiminis, ap-
probante factum Communitatum, quæ tales Ga-
bellas in ſuis Tabellis inter introitus camerales
deſcripſerant, ut *in dicta Spoletana Gabellæ 11.
Junii 1708. §. Sed indubitantèr cum ſeqq. coram
R.P.D. Aldrovando*.

At verò, ſicut dictum eſt, ſi in propoſito ſuffi-
ciunt verba generalia, ex quibus apparere poſſit
de Summi Pontificis voluntate, ſi in dicta de-
ciſione ſufficiens reputata fuit approbatio Sacræ
Congregationis, non quidem expreſſis verbis
facta, ſed deſumpta ex eo, quod viderit, &
inter onera cameralia deſcribi permiſerit Gabel-
las haſce, quantò fortius in noſtro caſu urgebit
revocatio exemptionis, quæ in ſuperius relatis 27
capitulis, ſtipulatis cum Illuſtriſſimo Theſau-
rario in rebus ad ſuum miniſterium pertinenti-
bus, & præcipuè in concedendis Appaltibus ge-
rente vices Papæ, *clar. mem. Card. de Luc. in
relat. Roman. Cur. diſc.35. num.2. verſ. non ſo-
lùm autem*, expreſsè de illius mandato facta le- 28
gitur, ibi = *d'adeſſo d'ordine di Noſtro Signore ſi
revocano, e tolgono via tutte le eſenzioni* =, &
propterea confirmata reperitur Chirographo
ejuſdem Summi Pontificis, qui in eo pro ex-
preſſis haberi voluit Inſtrumentum, & capitula
omnia Appaltus = *E però col preſente Chirogra-
fo, in cui abbiamo per eſpreſſo il tenore dell'In-
ſtrumento, e capitoli degl'Appalti preſenti* =;
adeò enim effrenata verba, & clauſula illa 29
quorum tenores efficiunt, quod dicta capitula
revocationis exemptionis pro inſertis habeantur
ipſi Chirographo, ad effectum ut derogatio ſpe-
cialitèr facta intelligatur, *Caſtrenſ.conſ.357. ſub
num.1. lib.1., Cravett. conſ.126. num.6. & ſeq.,
Spad. conſ.47. num.2. & ſequen. lib.2., Mart de
clauſ. par.1. clauſ.139., Gonzal. ad regul.8. Can-
cell. Gloſſ.36. num.29. & ſeq., Rota coram Gre-
gor. deciſ.240. num.2. & ſeqq.* Cumque Summus
Pontifex expreſsè declaraverit, eiſdem capitulis
informari velle contractum Appaltus, non erat,
cur inutili ſuperfluitate illa repetere teneretur,
ſpeciatim enumerando caſus omnes, & Perſo- 30
nas, quas eis affici voluit, ſed ſatis erat gene-
ralis expreſſio, atque derogatio etiam pro re-
movendis particularibus privilegiis, ſpecificam
alioquin mentionem requirentibus, *Felin. in
cap. nonnulla num.9. de reſcript., Dec. conſ.265.
num.2., Spad. conſ.47. num.1. lib.2., Covarr. in
rubr. de Teſtament. part.2. num.19. in fin., clar.
mem. Card. Albit. dicta diſceptat.2. quæſt.9. n.2.
apud Card. de Luc. de Juriſd., Rota coram Pu-
teo deciſ.160. numer.1. lib.2., coram Buratt. de-
ciſ.390. nu.5., coram Gregor. deciſ.240. num. 2.
& ſeqq.*

Sed cur in re non dubia argumentis utimur
non neceſſariis? deliberata namque voluntas
Sum-

Su nmi Pontificis confirmandi capitula, conti-
31 nentia revocationem quarumcumque exemptionum, clarè eluceſcit nedum ex eo, quod illa approbantur dicto Chirographo, ſed eiſdem Summus Pontifex plenæ firmitatis robur adjicere voluit confirmatione facta motu proprio, explicato verbis illis = *Nos igitur volentes, ut prædicta omnia, tamquam de mandato, & voluntate noſtra, geſta favore Andreæ Ancajani, ſuum ſortiantur effectum, in omnibus, & per omnia approbamus &c., & pleniſſimè confirmamus &c., illiſque Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus, prædictumque noſtrum Chirographum, & Inſtrumenta, & ſingula in eis contenta, & expreſſa firmitate inconcuſſa ſubſtineri, & inviolabiliter etiam in fide, & verbo Romani Pontificis attendi, & obſervari debere decernimus, & mandamus* = Si igitur in ſuperiùs relatis capitulis expreſsè revocantur exemptiones omnes, ibi = *Si revocano, e tolgono via tutte l'eſenzioni, e conceſſioni fatte in qualſivoglia perſona &c. talmente che veruno non ſia libero* = verbum enim illud *qualſivoglia*,
32 pluries repetitum, proculdubio comprehendit exemptionem omnem, omneſque Exemptos, *Spad. conſ.47. num.5. lib.2.* Rurſus ſi ſpeciatim declaratur, quod exemptione iſta gaudere non debeant Coloni, ibi = *E non già s'intenda per li Lavoratori* = quonam colore affirmari poterit, Summum Pontificem, qui omnia conventa favore Andreæ Ancajani ſuum ſortiri voluit effectum, & Apoſtolicæ firmitatis robur adjiciendo tum Chirographo ſuo, tum ſingulis contentis in Inſtrumento, illa *etiam in fide, & verbo Romani Pontificis attendi, & obſervari* mandavit, quonam inquam colore dici poterit, dictà di-
33 ſpoſitione, facta Motu proprio, minimè confirmatam cenſendam eſſe revocationem exemptionum, contentam in dictis capitulis? ut poſt *Caſtrenſ. conſ.357. ante num.2., Dec. conſ. 165. num.6. verſ.item etiam in Privilegio* tradit *Spad. d. conſ.47. num.4. lib.2.*

Eoque certiùs, quia in dubium revocari ne-
34 quit, quin Summus Pontifex plenam, & ſpecialem notitiam habuerit diſpoſitorum in eiſdem capitulis, quæ ſemper à Summis Pontificibus in ſuis Chirographis, & Motu proprio approbata fuerunt cum qualitate *di patti, e capitoli ſoliti*, abſurdum enim eſſet aſſerere, quod in negotio
35 adeò gravi Summi Pontifices ignoraverint qualitatem, & ſubſtantiam capitulorum, quæ totiès confirmarunt, & quæ pro Lege obſervari voluerunt; Atque etiam quia illa plenè, & cum effectu obſervata fuerunt, exactione nempè controverſarum gabellarum *remiſſionis fructuum*,
36 *& Bulli Macinatus*, quæ ſemper ſolutæ fuerunt à Colonis partiariis Eccleſiaſticorum, hanc autem obſervantiam attendendam omninò eſſe edocemur, *ex Textu in leg.4., & leg. final. ff. de publican. & vectigal., leg. miſſi Opinatores 7., ubi Joann. de Plat. notab. 3. Cod. de exact. tribut. lib.10., leg. unica, ubi Bartol. Cod. de Aur. Coronar. eodem lib.10., Grillenzon. conſ.77. numer.20. & ſeqq., Perſonal. de Gabell. numer.34. & ſeqq., Balmaſed. de Collect. quæſt.126. nu.9., Graſſ. de effect. Clericat. effect. 3. num. 74., Cyriac. controv. 141. num.50., & controv.222. numer.18. & ſeq., Ciarlin. contr.22. nu.40., Quæſad. Pilo differt.22. ex numer. 42., Larrea alleg. Fiſcal.7. num.22., Noguerol. alleg.38. num. 37., Maſcard. de general. Statut. interp. concluſ. 1. num.139., & num.148., clar. mem. Card. de Luc. de regal. diſc.56. num.10., diſc.72. num.5. verſ. ideòque diſc.94. num.10., Rocc. diſput. jur. ſelect. cap.74. num.45. & ſeqq., & cap.170. n.21. & ſeqq., Fontanell. deciſ. 303. num. 17. & ſeq., & deciſ.304. num.9., Cortiad. deciſ.220.nu.17., Rot. in recent. deciſ.448. num 4. part.3., dec.38. num.4. part.8., coram ſan. me. Alexandro VIII. deciſ.175. num.10., & deciſ.257. num.15., & in dicta Spoletana Gabellæ 11. Junii 1708. §. Quibus accedit coram Reverendiſſimo Aldrovando*, eidemque eò firmiùs inhærendum erit in caſu 37
noſtro, quia vetuſtiſſima, immò coæva eſt ipſis capitulis Appaltus, *clar. mem. Card. de Luc. de regal. diſc.94. num.10.*, & priùs *diſc.49. ſub numer.16. verſ. ſecundo in fin. diſc.52. numer.2. & ſeqq., diſc.71. num. 7., Capyc. Latr. conſult.68. num.31., Bonden. collect. legal.8. n.100. vol.2., Rot. coram Royas dec.205. num 10., & dec. 279. num.12. apud Poſth. de ſubbaſt. deciſ. 163. n. 11. in addit., in recent. dec.150. num.28. par.5., deciſ.375. nu.13. part.9. tom.2.*, atque etiam quia illam non aſſerimus tamquam obſervantiam præſcriptivam, quà ſimplici contrario uſu abrogata dicatur exemptio, beneficio Juris alicui Perſonarum generi expreſsè conceſſa, ſed eam expendimus pro interpretanda voluntate Sum- 38
mi Pontificis, an ſcilicèt revocatio exemptionum, ejus mandato indicta in præfatis capitulis, ſpeciali Chirographo, & Motu proprio ab eodem confirmatis, comprehendat Colonos partiarios Eccleſiaſticorum, hoc enim caſu, obſervantia, etiamſi diuturna non ſit, ſummoperè valet pro dignoſcendo, quænam perſonæ, & caſus ſub revocatione exemptionis comprehendantur, idem *clar. mem. Card. de Luca de regal. diſc.49. num.15. & ſeq., diſc.56. num. 10., & diſc.72. ſub num.5. verſic. adeoque in hac materia & ſeqq., Barboſ. in leg. poſt dotem num.47. & ſeqq., ff. ſolut. matrim., Rot. coram Buratt. deciſ.679. num.9., coram Cavaler. deciſ.497. numer.5., coram ſan. mem. Alexandro VIII. deciſ.165. num.19., coram Royas deciſ.78. nu.21., & deciſ.137. num.18., in recent. deciſ. 319., & deciſ.351. part.6., deciſ. 316. num. 15. part. 9.*; Eòque magis quando, ut alibi notavimus, non agitur de abroganda exemptione, quæ ex certa Juris diſpoſitione impartita reperiatur, qualis eſt illa, quam ſibi adrogant Coloni Eccleſiaſticorum, juxtà veriorem Doctorum ſententiam exemptione nulla donati.

Neque verò obſervantia iſta, plenè proba-
ta depoſitione plurium Teſtium, relatorum 39
in *præterito Summario D. Baronis Ancajani* quibus, utpotè Miniſtris præpoſitis exactioni, atque adminiſtrationi dd. gabellarum, ideoque deponentibus de facto proprio, deque eo optimè informatis, plena fides adhiben-

Digitized by Google

benda eſt, Burſatt. conſ.88. n.9., Rot. dec. 118.
num.6. & ſeq. part.9., dec. 25. num. 27. & ſeq.,
part.12. dec.242. num.3. part. 26., maximè quia
eorum teſtimonium coadjuvatur tum libris Do-
hanæ continentibus d. gabellæ exactionem, qui
40 paritèr illam probant, Bart. in leg. Titiæ Texto-
res in princip. num.2. ff de legat. 1., & conſ. 81.
num.2. part.1., Dec. conſ.496. numer.7. & ſeq.,
Capyc. Latr. conſult.66. num.37., Capparell. re-
ſol. Fiſcal. 58. numer. 2., Card. de Luc. de regal.
diſc.82. num.4., tum etiam confeſſione Reve-
rendiſs. Epiſcopi Fulginatenſis, d. gabellæ ſolu-
41 tionem non negantis, quà etiam ſuperlative il-
la probata dici debet, clar. mem. Card. de Luc.
in Miſcell. dec.7. num.15. & ſeq., Rota dec.439.
num.12. & ſeq. part.13., & dec.235. numer.33.
part.16., dec.325. num.5. part.19., & in Spole-
tana Gabellæ 11. Junii 1708. §. Quibus accedit
obſervantio coram R.P.D. Aldrovando.

Hæc, inquam, obſervantia interverſa dici
nequit contrarià depoſitione quatuor Teſtium,
ajentium, Colonis Reverendiſs. Epiſcopi, &
42 Eminentiſſimorum Cardinalium præſervatam
fuiſſe d. exemptionem, quia ob exceptiones,
quibus eorum perſonæ, & dicta perſtringuntur
in Informatione D. Baronis Ancajani, audiendi
minimè ſunt, ut ait Rota in dicta Spoletana Ga-
bellæ §. Poſtbabitis atteſtationibus coram Reve-
rendiſs. Aldrovando; eiſdemque prævalent no-
43 ſtri Teſtes, nedum quia ſunt numero plures,
Conciol. allegat.53. num.38., Farinac. de Teſtib.
quæſt.65. num.107., Rot. dec.169. num.7. par.7.;
Verum etiam quia illorum depoſitio, utpotè in-
nixa titulo deſumpto ex dd. capitulis, habere di-
44 citur indubitatum veritatis primordium, leg. 3.
ff. de Teſtib., Farinac. de Teſtib. quæſt.65. n.150.,
Bonden. collect. legal. 50. num. 259. lib. 2., Rot.
coram Gregor. dec.51. num.2., coram Carill. de-
ciſ.71. num.14., coram Bich. dec.290. num.40.,
& dec.647. numer. 7., coram ſan. mem. Alexan-
dro VIII. deciſ. 26. numer. 20., coram Royas de-
ciſ.391. num.8., coram Zarat. dec. 53. num.20.,
in rec. deciſ.302. num.26. part.9., deciſ.292. n.8.
part.11., & denique quia, ſi Teſtes deponentes
de affirmativa præferendi omninò ſunt contra-
45 riis Teſtibus de negativa loquentibus, leg. diem
proferre §. Si plures ſub n.3. ff. de recept. arbitr.,
Rot. dec.242. num.4. par.16., quantò potiori ju-
re Teſtes affirmativi prævalebunt negativis,
quando, ut in caſu noſtro, negativa ſolutionis
46 ſimilis gabellæ referri poteſt ad fraudes, quas
nemo non ſcit in ſolutione gabellæ frequentèr
fieri? ut benè animadvertunt Firman. in tract.
de Gabell. part.9. per tot. in diſcurſ., Ferret. eo-
dem tract. paritèr in diſcurſu, Boſſ. in tit. de
fraudantibus vectigal., Maſſin. de confiſcat. quæ-
ſtion.21., Farinac. quæſt. 173. part.1. numer. 1.,
clar. mem. Card. de Luc. de Regal. diſc.69. n.7.,
& diſc.76. num.2. Quamobrem rectè in ſubjecta
materia exactionis gabellarum, quarum ſolu-
tio tot artibus, & modis eluditur, conſtitutum
47 reperitur, quod illius ſolutione ab aliquibus fa-
ctâ, quæſita contra omnes dicatur poſſeſſio eam
exigendi, Poſth. de manut. obſerv.73. num.167.
verſ. prout quaſi poſſeſſio, & in voto poſt eumdem
impreſſ. deciſ.646. num.1., Rot. coram Seraphin.
deciſ.561. num. 2., quibus conſonant Abb. con-
ſil.61. ſub num.7. lib.2., Lenar. conſ.14. num.5.,
Garz. de expenſ. cap.9. à num.39., Capiblanc. de
Baron. lib.2. cap.5. num. 5. ſub verſ. ulteriùs no-
to, Noguerol. alleg.39. ſub num.46.

Non omittendo, quod negativa, de qua de-
ponunt contrarii Teſtes, non eſt abſoluta, ut
declaratur epiſtolà Reverendiſſimi Epiſcopi ſcri-
ptà D. Baroni Ancajano, & relata in ejus prete-
rito Summario, quâ ille Colonos Menſæ ſuæ
vindicare non audet à ſolutione gabellæ re-
poſitionis fructuum, ſed exemptos ſolummodò 48
eſſe dicit à ſolutione cujuſdam illius augmenti
in tertia parte, clara ſunt verba d. epiſtolæ, ibi=
Alcuni Coloni partiarii della mia Menſa Veſco-
vale, li quali introducono li loro frutti in Città
pretendono non eſſer ſoggetti al pagamento della
sopradetta giunta del terzo per la detta quota, che
introducono, e parendomi la di loro pretenſione
fondata, ne feci parlare a queſto Signor Maſſariai
Miniſtro di V. S. Illuſtriſſima = hæc autem ſin-
cera confeſſio Reverendiſſimi Epiſcopi, emiſſa
in literis ſcriptis, antequam litis calor, & uti-
litas Menſæ illum alliceret ad totalem exem-
ptionem Colonis ſuis comparandam, apertè
probat, Reverendiſſimum Epiſcopum ſolum
curaſſe eos eximere à ſolutione dicti augmenti
gabellæ; remiſſionis fructuum, quod Miniſtri
Theſaurariæ percipiunt in compenſationem la-
boris, quem ſubeunt peragrando Caſtra, &
Villas Territorii pro menſurandis fructibus, quos
Coloni in Civitatem non introducunt, proindè-
que nullo pacto ſubſiſtit affectata depoſitio con-
trariorum Teſtium de abſoluta negativa ſolutio-
nis dictæ gabellæ.

Cum itaque his omnibus plenè demonſtra-
tum dici poſſe videatur, Colonos partiarios Ec-
cleſiaſticorum Civitatis Fulginei, nullâ in noſtra
ſpecie, gaudere poſſe exemptione; nihilominus,
ſi quæ adhuc in re non dubia difficultas ſupereſ-
ſe poſſet, eam penitùs ſubmoviſſet ſolemnis
tranſactio anno 1656. celebrata inter Reveren-
diſs. Epiſcopum, & Civitatem Fulginatenſem,
in qua præſcripta reperitur exemptio Colono-
rum, tàm quoad numerum Perſonarum, quàm
quoad res, ſive onera, à quibus ipſi immunes
reddebantur; In ea enim cavetur, quod Epi- 49
ſcopus, nonniſi quindecim Colonos eximere
poſſit, & enumerando ſpecies exemptionum,
quibus fruerentur, dicitur = quali devono godere
l'infraſcritti privilegi, o non altri, cioe l'ele-
zione del Foro nelle Cauſe civili, e criminali,
la delazione dell'Armi, l'eſenzione dalle Rap-
preſaglie per debiti publici, e del carreggio del
Sale =, ut in Summar. D. Baronis Ancajani
Cum autem hæc tranſactio impetrata à Summo
Pontifice, & Sacra Congregatione Sgraviorum,
conciliata fuerit auctoritate clar. mem. Cardin.
Rondinini, religioſe obſervanda eſt, proindè-
que, ſi in illa Colonis Reverendiſſimi Epiſcopi
conceditur exemptio reſtricta ad certos caſus,
& actus, denegata cenſenda erit quoad omnes 50
alias

alias res, in dicta tranſactione non enumeratas, *Becc. conſ.18. num.44., Eugen. conſ.83. num.48. lib.1., Cyriac. contr.400. num.61. tom.2., Palm. Nep. alleg.1. num.24. & 25., & alleg.3. nu.52. & ſeq. lib.1., Rota coram bon. mem. Emerix jun. dec.997. num.6. tom.2., coram Merlin. dec. 390. num.22. tom.1., in rec. dec.247. num.22. part.5., & dec.21. num.3. part.17.*, proindèque firma remanet diſpoſitio capituli 9., in quo tàm antè, quàm poſt d. tranſactionem cautum ſemper fuit, Colonos exemptione, de qua agitur, gaudere non debere =, *e non già s'intenda per li Lavoratori* =.

Partiarios Eccleſiaſticorum Colonos ad ſolutionem gabellarum, etiam communitativarum, ob expreſſam Summi Pontificis derogationem quibuſcumque exemptionibus, teneri; ſecundùm ea, quæ in ſuperiori diſertatione perpenſa ſunt, hìc iterùm oſtenditur.

51 *Capitula appaltus, utpotè vim Legis habentia, omninò ſervanda ſunt.*
Certiùs, ſi confirmata authoritate Summi Pontificis, num.52.
52 *Supremi Principes ſeſe alligatos profitentur pactis ex contractu oneroſo initis cum ſuis Subditis.*
53 *Exemptio à gabellis quoad partiarios Eccleſiaſticorum Colonos revocata à Summo Pontifice, iis ampliùs competere nequit.*
54 *Immunitatis Eccleſiaſticæ læſio ceſſat, quoties Summi Pontificis conſenſu, & authoritate exactio gabellarum impoſita eſt.*
55 *Inſtrumentum appaltus celebratum cum Illuſtriſſimo Theſaurario, habetur ac ſi Pontificià authoritate eſſet confirmatum.*
56 *Illuſtriſſimus Theſaurarius in rebus ad ſuum miniſterium pertinentibus, & præſertim in concedendis appaltibus gerit vices Papæ.*
57 *Clauſula* = quorum (*nempè Capitulorum*) tenores = *operatur, ut Capitula pro inſertis Chirographo habeantur.*
58 *Exemptionum quarumcumque revocatio contenta in Capitulis, Chirographo inſertis, ſat eſt pro particularibus removendis privilegiis, nec ſpecialis derogatio requiritur*, & num.59.
59 *Verba* = tutte l'eſenzioni = qualſivoglis perſona = *comprehendunt exemptionem omnem, omneſque Exemptos.*
60 *Revocatio exemptionum contenta in Capitulis, Chirographo inſertis, confirmata omninò dicenda eſt à Summo Pontifice, mandante, omnia, in Capitulis contenta obſervari.*
61 *Certiùs, ſi in iis diſpoſita plenè noverat.*
62 *Capitulorum qualitas, & ſubſtantia à Summis Pontificibus, qui ea ſæpiùs confirmarunt, ignorata dici nequit.*
63 *Obſervantia, juxta quam Coloni partiarii Eccleſiaſticorum gabellas ſemper ſolverunt, attendenda omninò eſt.*
Præſertim, ſi coæva ſit ipſis capitulis appaltus, num.67.
64 *Miniſtris præpoſitis exactioni, atque adminiſtrationi gabellarum, deponentibus de facto proprio plena fides adhibenda.*
65 *Maximè, ſi eorum teſtimonium coadjuvetur tum libris Dohanæ, tum confeſſione Epiſcopi*, & num.66.
68 *Obſervantia non in linea præſcriptiva, ſed in linea merè interpretativa ſumpta, etiamſi diuturna non ſit, ſummoperè valet pro dignoſcendo, quænam perſonæ, & caſus ſub revocatione exemptionis comprehendantur.*
69 *Coloni partiarii Eccleſiaſticorum nulli quoad fructus, à ſolo Eccleſiæ ſeparatos, deque eorum patrimonio effectos, gaudent immunitatis privilegio, ſed collectas, & gabellas, tametſi laicales, pro rata ejuſmodi fructuum ſolvere tenentur*, & num. 78.
70 *Ad Summum Pontificem ſpectat declarare caſus, perſonas, & res, quæ exemptione gaudent.*
71 *Præſervatia cadere debet ſuper Subjecto præſervabili.*
72 *A ſolutione gabellarum cameralium nemo exemptus.*
73 *Exemptionum à gabellis revocatio, quoad Eccleſiaſticos eorumque Colonos, nonniſi de gabellis communitativis poteſt intelligi*, ratio ibid.
74 *Sub generali revocatione exemptionum quando comprehenſi dicantur vel non S. R. Eccleſiæ Cardinales?*
75 *Teſtes, numero plures, aliis paucioribus prævalere debent.*
76 *Teſtium depoſitio innixa Capitulis appaltus, certum veritatis primordium habere dicitur.*
78 *Negativa ſolutionis gabellæ depoſitio referri poteſt ad fraudes, hac in re fieri ſolitas.*
78 *Confeſſio Epiſcopi, non in calore Litis emiſſa, multùm probat.*
79 *Exemptio reſtricta ad certos caſus, & actus denegata cenſenda eſt quoad omnia alia, in tranſactione comprehenſa.*
In hac etenim materia locum ſibi vindicat regula: Incluſio unius eſt excluſio alterius, ibid.

IN Camera habita die 7. menſis Junii Anni præteriti, prævio receſſu à deciſis die 4. ejuſdem menſis Anni 1714., dictum fuit = *Confirmandam eſſe Sententiam Illuſtriſſimi Domini Theſaurarii* = declarantem, Colonos Eccleſiaſticorum quoad portionem colonicam teneri ad Gabellas nuncupatas *Rimeſſa di frutti, e Bollo del Macinato*; Cum autem fundamenta hujus ſecundæ Reſolutionis undequaque firma videantur, ſupplicamus Illuſtriſſimis PP., ut in ea perſiſtentes, pro ſecundo loco deciſis reſcribere dignentur.

Votique compotes effici ſperamus, quia Defenſores Colonorum Menſæ Epiſcopalis minimè auſi impugnare rationes, & fundamenta, quibus dicta ſecunda Reſolutio innixa eſt, vires omnes ſuas exercuerunt tum in demonſtrando, dictas Gabellas in origine non eſſe camerales, ſed communitativas, tum etiam in ſubtiliùs diſpu-

ſputando, an Coloni partiarii Eccleſiæ immunes ſint nec nè à Gabellis laicalibus pro fructibus eorum portionis colonicæ ab ipſis jam perceptis, & in eorum domiuium tranſlatis, ut perſpici poteſt ex eorum Reſtrictu, qui totus in his ſiſtit: Licèt autem in præterita Cauſæ diſputatione à Defenſoribus tum Reverendæ Cameræ, tum Domini Baronis Ancajani, ab ea vigore Appaltus cauſam habentis, ſolidiſſimis rationibus demonſtratum fuerit, eas, de quibus agitur, jure Gabellæ cameralis, non autem communitativæ cenſendas eſſe, ab eiſdemque ex veriori Juris cenſura, tametſi communitativæ eſſent, Colonos partiarios Eccleſiaſticorum exemptos cenſeri minimè poſſe; nihilominus, quando etiam colore aliquo contrarium ſuſtineri poſſet, non idcircò tamen præfati Coloni juvari poſſent aſſertâ exemptione, quæ penitùs ſublata fuiſſet vigore Capitulorum Appaltus Theſaurariæ Umbriæ à Domino Barone Ancajano ſolemniter ſtipulati cum Reverenda Camera, in nono enim ex dictis Capitulis agendo de his Gabellis, quæ jamdudum Reverendæ Cameræ ceſſæ fuerunt à Communitatibus Fulginei, Peruſiæ, Aſſiſii, aliiſque, ita diſponitur = *Talmente, che neſſuno ſia libere, nè franco in qualſivoglia modo nelle Città, e Contada della preſente conceſſione &c. eccetto li Signori Cardinali, e Camerali &c., e quanto alli Luoghi Pij s'intenda l'eſenzione ſolo per uſo de' loro Conventi, Monaſterij, Oſpedali, e così parimente per i frutti de' Beneficiati, che ſolo per le robe de' proprj Beneficij, e per uſo delle Perſone proprie abbino a godere il privilegio, e non già s'intenda per li Lavoratori, nè per gl'altri Beni, che non ſiano della Chieſa.*

At verò, ſi iſtiuſmodi Capitula, utpotè vim legis habentia, ad *Text. in leg. Cæſar. ubi Gloſſ.*
51 *in verb. legem ff. de publican., & vectigal., Corn. conſil.339. in princ. lib. 1., Cardinal. de Luca de regal. diſc.61. num.2., & diſc.89. nu.3., R.P.D. Fattinell. ad Bull. Baron. reſponſ.13. numer. 2.,* omninò ſervanda ſunt, *Pariſ. conſil.82. num.47. lib.1., Bocc. conſil.45. num.25. & ſequen., Larrea allegat. fiſcal.119. num. 9., clar. mem. Card. de Luca de regal. diſc.78. ſub num.3., Pacion. de locat., & conduct. cap. 13. num. 130., R. P. D. Anſuld. de commerc., & mercat. diſc.47. nu.3.;*
52 Certiùs, quando confirmata ſunt auctoritate Summi Pontificis, illa enim non minùs civilis, quàm naturalis Juris vox, quâ Supremi Principes ſe alligatos profitentes pactis ex contractu oneroſo initis cum ſuis Subditis, præcipuè digna eſt majeſtate Romani Pontificis, per ea, quæ tradunt *Cyn. in leg. digna vox Cod. de legib., Bartol. in leg. omnes populi num.30. ff. de juſtit., & Jur., Alexand. conſ.54. num.2. lib.5., Bartholom. Gutt. conſ.25. num.24. cum plurib. ſeqq., Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.5. tit.2. per tot., Cyriac. contr.154. nu.16., Capyc. Latr. conſult.66. n.24. & ſeq., Staiban. de intereſſ. lib.1. quæſt. 2. per tot., & præſertim num. 12., Tapia deciſ. 33. num.85., & num. 102.,* hine ſequitur, quod, ſi vigore præfati Capituli, Coloni partiarii Eccleſiaſticorum expreſsè ſubjiciuntur oneri ſolvendi controverſas Gabellas = *E non già s'intenda per li Lavoratori* =; & quidem ex contractu auctoritate Summi Pontificis inter ſuam Cameram, & Theſaurarium Provinciæ Umbriæ titulo oneroſo celebrato, colore nullo iidem exempti dici poſſunt à dictæ Gabellæ ſolutione; quævis 53
namque exemptio, quæ alioquin ipſis de Jure competiiſſet, ſublata penitùs cenſenda eſſet voluntate Summi Pontificis, ita quidem ut ceſſante prorsùs quæſtione poteſtatis, de illa ſola quærendum ſit, *Cobell. ad Bullam Ben. Regimin. cap.50. num.127. verſic. quibus ita poſitis, Card. de Luca de regal. diſc. 56. num. 3.,* nulla quippè ex parte Immunitas Eccleſiaſtica læſa dici poteſt, quoties agitur de impoſitione Gabellarum, tametſi à Laicis facta, modò Pontificia auctoritas, & conſenſus firmitatis robur eiſdem addiderit, 54
Adden. ad Bartol. in leg. hæres abſens numer.7., & num.12. ff. de Judic., Menoch. de retinend. poſſeſſ. remed.3. num.35., Graſſ. de effect. Clericat. effect.5. num.372. & ſeq., Del Bene de Immunit. cap.1. dub. 2. ſect. 3. num. 2. & ſeqq., & cap.5. dub.2., clar. mem. Card. de Luc. de regal. d. diſc.56. num.3., & diſc.62. num. 4., Cacheran. deciſ. 30. numer.16., Theſaur. deciſ. 31. numer. 12.

Neque verò in dubium revocari poſſe videtur, quin diſpoſitio dicti Capituli noni, quâ abrogatis omnibus exemptionibus, præfati Coloni expreſſim ſubjiciuntur oneri ſolvendi dictas Gabellas, confirmata fuerit auctoritate, & conſenſu Summi Pontificis; enim vero pro ea inducenda exuberare poſſe videretur, quod In- 55
ſtrumentum Appaltus Theſaurariæ Umbriæ à D. Barone Ancajano ſtipulatum fuerit cum Illuſtriſſimo Theſaurario, in rebus ad ſuum miniſterium pertinentibus, & præſertim in concedendis Appaltibus gerente vices Papæ, *Cardinal.* 56
de Luc. in relat. Roman. Cur. diſc.35. numer. 2. verſic. non ſolùm autem; Ille autem in dicto Inſtrumento expreſsè profitetur, mandato Summi Pontificis exemptiones omnes revocatas, & ſublatas eſſe = *d'adeſſo d'ordine di Noſtro Signore ſi revocano, e tolgono via tutte l'eſenzioni* = Et rectè quidem Illuſtriſſimus Dominus Theſaurarius in dicto Inſtrumento declaravit, mandato Summi Pontificis revocaſſe exemptiones omnes, quibuſvis perſonis ſive de Jure, ſive ex ſpeciali conceſſione competentes, quia in ſpeciali Chirograho, cujus vigore deventum fuit ad illius ſtipulationem, eidem data legitur expreſſa facultas idem ſtipulandi = *Con li patti, e Capitoli ſoliti, e con altri, che vi pareſſe bene dichiarare, o aggiungere* = Cum itaque in Inſtrumento Appaltus contineatur Capitulum Nonum ſubjiciens Colonos partiarios Eccleſiaſticorum ſolutioni Gabellarum, de quibus agitur, & quod magis eſt, illud non novum, ſed, ut alibi dicetur, antiquiſſimum ſit, ambigi nequit, talem revocationem exemptionum Summi Pontificis auctoritate, & conſenſu factam fuiſſe; Præſertim verò, quando Summus Pontifex illam sè ratam habiturum profeſſus fuit, perindè ac ſi eandem ſpe-

ſpecialiter confirmaſſet, dum in dicto Chiro-
grapho pro expreſſis haberi voluit Inſtrumenta,
57 & Capitula omnia Appaltus, ibi = *E però col pre-
ſente Chirografo, in cui abbiamo per eſpreſſo il
tenore dell'Inſtrumento, e Capitoli degl Appalti
preſenti* = Ejuſcemodi namque verba adeò effre-
nata, & clauſula *quorum tenores*, utpotè ope-
rantia, quod Capitulum revocationis exemptio-
nis haberetur pro inſerto ipſi Chirographo, effi-
ciunt, quod talis derogatio ſpecialiter facta in-
58 telligatur, *Caſtrenſ. conſil.354. ſub nu.1. lib.1.,
Cravet. conſ.126. num. 6. & ſequent., Spad. con-
ſil.47. num.2. & ſequent. lib.2., Mart. de clauſ.
part.1. clauſ.139., Gonzal. ad regul.8., Cancellar.
Gloſſ.36. num.29. & ſequent., Rota coram Gre-
gor. deciſ.230. nu.2. & ſequen.*, abſque eo quod
oporteret inutili ſuperfluitate illa ſingillatim
repetere in Chirographo, ſpeciatim enumerando
caſus, & Perſonas, quas Summus Pontifex di-
ctæ exemptionis revocationi ſubjicere intende-
bat, ſed cum idem expreſsè declaraſſet, dictis
Capitulis informari velle contractum Appaltus,
ſatis erat illorum expreſſio, importata vigore
clauſulæ *quorum tenores*, ut remota cenſerentur
quæcumque impedimenta Juris, & privilegia,
tametſi ſpecialem, & expreſſam mentionem re-
quirentia, *Felin. in cap. nonnulla num. 9. de re-
ſcript., Dec. conſil.265. num.2., Spad. conſil.47.
nu.1. lib. 2., Covaruv. in rubr. de Teſtam. part.2.
nu.19. in fin., Cardin. Albit. diſcept.2. quæſt. 9.
num.2., apud Cardin. de Luc. de Juriſdict., Rot.
coram Puteo deciſ.160. num.1. lib.2., coram Bu-
rat. deciſ.390. nu.5., coram Gregor. dec.240. nu-
mer. 2. & ſeqq.*

Quamquam verò præventiva iſthæc confirma-
tio à Summo Pontifice impertita, validam
omninò reddat dictarum exemptionum revoca-
tionem, contentam in dicto capitulo 9. Inſtru-
menti appaltus, nihilominùs, nè colore ullo in
dubium revocari unquam poſſet ejuſdem volun-
tas illam approbandi, eidem plenæ firmitatis
robur adjecit aliâ magis ſolemni confirmatione,
deindè facta Motu proprio, in qua confirman-
do dictum Inſtrumentum, vigore ſui ſpecialis
Chirographi celebratum, omniaque in eo con-
tenta, ait = *Nos igitur volentes, ut prædicta
omnia tamquam de mandato, & voluntate noſtra
geſta favore Andreæ Ancajani ſuum ſortiantur
effectum, in omnibus, & per omnia approbamus &c.
& pleniſſimè confirmamus &c., illiſque Apoſto-
licæ firmitatis robur adjicimus, prædictumque
noſtrum Chirographum, & Inſtrumenta, & ſin-
gula in eis contenta, & expreſſa firmitate incon-
cuſſa ſuſtineri, & inviolabilitèr etiam in fide, &
verbo Romani Pontificis attendi, & obſervari
debere decernimus, & mandamus*. At verò ſi in
dicto capitulo 9. expreſse revocantur exemptio-
nes omnes, ibi = *Si revocano, e tolgono via tut-
te le eſenzioni, e conceſſioni fatte in qualſivoglia
Perſona &c. talmente, che veruno non ſia libero* =
59 profectò verba illa = *Tutte l'eſenzioni*, & illa
alia = *in qualſivoglia Perſona*, & denique = *Che
veruno non ſia libero* = neceſſariò comprehendunt
exemptionem omnem, omneſque Exemptos,
Spad. conſ.47. num.5. lib.2. Præterea ſi nomina-
tim declaratur, Colonos gaudere non poſſe
exemptione, de qua agitur, ibi = *E non già s'in-
tenda per i Lavoratori* = dicendum ſane erit,
quod Summus Pontifex, qui conventiones
omnes, & pacta in Inſtrumento Appaltus inita
favore Domini Baronis Ancajani *etiam in fide,
& verbo Romani Pontificis attendi, & obſervari* 60
mandavit, dicendum, inquam, erit, in di-
ſpoſitione iſta facta Motu proprio, certò certiùs
confirmaſſe revocationem exemptionum, in di-
cto capitulo contentam, ut poſt *Caſtrenſ. con-
ſil.357. antè num.2., Dec. conſ.165. num.6. verſ.
Item etiam in Privilegio*, tradit *Spad. dicto con-
ſil.47. num.3. lib.2.*

Quæ fortius urgent in caſu noſtro, quia non
agitur de nova aliqua revocatione exemptionis
dd. Colonis competentis, ſed quoad longiſſimè
poteſt mens noſtra reſpicere ſpatium præteriti
temporis, & rerum memoriam recordari ulti-
mam indè uſque repetentes, comperimus cen-
tum, & ultrà ab hinc annis Appaltum Theſau-
rariæ Umbriæ celebratum ſemper fuiſſe cum
inſertione dicti capituli; quis autem ne mente 61
quidem cogitare unquam poterit, quod capitula
iſta in omnibus Appaltibus tot Chirographis, &
Literis, Motu proprio editis, approbata à Summo
Pontifice cum qualitate *di patti, e capitoli ſoliti*, 62
non fuerint ex ejuſdem voluntate, & ſcientia
confirmata? præſertim verò quando promiſſio-
ni eorumdem adimplementi, & executionis
etiam in fide, & verbo Romani Pontificis factæ,
conſonat ſubſequuta obſervantia, continua
nempè exactio controverſarum gabellarum *Ri-* 63
meſſa de' frutti, e Bollo del Macinato, quæ ſem-
per ſolutæ fuerunt à Colonis partiariis Eccleſia-
ſticorum, ut probatur depoſitione plurium Te-
ſtium, quibus utpotè Miniſtris præpoſitis exa- 64
ctioni, atque adminiſtrationi earundem gabel-
larum, plena fides adhibenda eſt, eo quod de-
ponere dicantur de facto proprio, deque eo
optimè informati exiſtant, *Burſat. conſ.88. nu-
mer.9., Rota deciſ.118. num. 6. & ſeq., part. 9.
deciſ.25. num.27. & ſeq., part.12., deciſ.242. nu-
mer.3. part.16.*, præcipuè, quia ipſorum teſti-
monium conſonat Libris Dohanæ, continenti-
bus dictæ gabellæ exactionem, qui pariter illam 65
probant, *Bartol. in leg. Titia Textores in princip.
num.2. ff. de legat.1., & conſ.81. num.2. lib. 1.,
Dec. conſ.496. num.7. & ſeq., Copyc. Latr. con-
ſult.76. num.37., Cepparell. reſol. Fiſcal.58. nu-
mer.2., clar. mem. Card. de Luca de Regal. di-
ſcurſ.82. num.4.*, & confirmatur etiam confeſ-
ſione Reverendiſſimi Epiſcopi Fulginatenſis, de
qua ſuo loco verba faciemus, & quâ etiam illa 66
ſuperlativè probata dici debet, *clar. mem. Card.
de Luc. in Miſcell. diſc.7. num.15. & ſeq., Rot.
deciſ.349. num.12. & ſeq. part. 13., deciſ. 235.
num.33. par.16., deciſ.325. num.5. part.19., in
dicta Spoletana Gabellæ §. Quibus accedit coram
Reverendiſſimo Aldrovando;* Obſervantia autem
iſthæc omninò attendenda eſt ex *Textu in leg.4.,
& leg. fin. ff. de publican., & vectigal. leg. Miſſi
Opinatores 7.*, ubi *Joan. de Plat. noteb.3. Cod.
de*

Digitized by Google

de exaction. tribut. lib.10., & leg. unic., ubi Bar-
tol. Cod. de aur. Coronar. eodem lib.10., Grilen-
zon. conſ.77. num.20. & ſeqq., Perſonal. de Ga-
bell. num.34. & ſeqq., Balmaſed. de collect. quæ-
ſtion.126. nu.9., Graſſ. de effect. Cleric. effect. 3.
num.74., Cyriac. controv.141. nu.5., contr.222.
num.18. & ſeq., Ciarlin. contr. 22. numer. 40.,
Quaſad. Pilo diſſert.22. ex num.42., Larr. alle-
gat. Fiſcal.7. n.22., Noguerol. allegat.38. n.37.,
Maſcard. de general. Statut. interpretat. concluſ.
1. num.139., & num.148., clar. mem. Card. de
Luc. de Regal. diſc.56. num.10., diſc.72. num.5.
verſ. ideoque, diſc.94. nu.10., Recco diſput. Jur.
ſelect. cap.74. num.45. & ſeqq., cap.170. nu.21.
& ſeqq., Fontanel. deciſ.303. numer. 17. & ſeq.,
deciſ.304. num.9., Cortiad. deciſ.220. num.27.,
Rot. in Recent. deciſ. 448. numer. 4. part.3., de-
ciſ.38. num. paritèr 4. part.8., coram San.mem.
Alexandro VIII. deciſ.175. num. 8., deciſ.257.
numer. 15., in dicta Spoletana Gabellæ 11. Ju-
nii 1708. §. Quibus accedit coram Reverendiſſimo
Aldrovando.

Eademque eo efficacior eſt in caſu noſtro, quia
67 illam tanquam antiquiſſimam, coævam dicere
poſſumus ipſis capitulis Appaltus, clar.me. Card.
de Luca de regal. diſc. 49. ſub num. 16. verſ. Se-
cundo in fin. diſc.52. num.2. & ſeqq., diſc.71. nu-
mer.7., diſc. 94. num. 10., Capyc. Latr. conſul-
tat.68. num.31., Bonden. collect. legal. 8. n.100.
lib.2., Rot. coram Ruxas deciſ.205. num.10., &
deciſ.279. n.12. apud Poſth. de Subbaſt. dec.163.
num.11. in addit., in Recent. deciſ.150. num. 28.
part.5., deciſ.375. num. 13. part.9., atque etiam
quia non aſſertur tanquam obſervantia præſcri-
68 ptiva, ſed expenditur in linea obſervantiæ in-
terpretativæ, an ſcilicèt revocatio exemptio-
num, quæ Pontificio mandato indicta dicitur
in præfato capitulo 9. confirmato ejuſdem ſpe-
ciali Chirographo, & Motu proprio, compre-
hendat etiam Colonos partiarios Eccleſiaſtico-
rum? iſtiuſmodi enim obſervantia, etiamſi
diuturna non eſſet, ſi ſummoperè valeret pro
dignoſcendo, quænam Perſonæ, & caſus ſub
revocatione exemptionis comprehendantur,
Barboſ. in leg. poſt dotem num. 47. & ſeqq. ff. ſo-
lut. matrim., clar. mem. Card. de Luc. de regal.
diſc. 49. numer. 15. & ſeq., diſc.56. numer.10.,
diſcur. 72. ſub numer. 5. verſ. Adeoque in hac
materia & ſeqq., Rota coram Baratto deciſ.679.
numer. 9., coram Cavaler. deciſ. 497. num.5.,
coram Royas deciſ. 78. num. 21., & deciſ. 137.
numer. 18., coram San. me. Alexand. VIII. de-
ciſ. 165. num. 19., & in Recent. deciſ.319., &
deciſ.351. part.6., deciſ.316. numer. 5. part. 9.,
quantò fortius urgebit, quando illa, ut in no-
ſtra hypotheſi, nedum ſæculi metam, ſed me-
moriam hominum excedit.

Non omittendo denique, quod non agitur
de abroganda exemptione aliqua clauſa in
corpore Juris, & quam, ex certa diſpoſitione
Sacrorum Canonum, conſtet Colonis partiariis
Eccleſiaſticorum impertitam fuiſſe, ità quidem,
ut ea tolli, aut ulla ex parte minui nequiret ſinè
69 expreſſa derogatione Juris jam illis ex Sacris Ca-
nonibus quæſiti, ſed exemptio, quam ipſi ſibi
arrogant reſpectu portionis Colonicæ fructuum,
in ipſorum dominium jam tranſlatæ, deque eo-
rum patrimonio jam effectæ, nullo Sacrorum
Canonum loco, nullaque Pontificia Conſtitu-
tione eiſdem impertita reperitur, ut in propoſi-
to notat Fontanell. deciſ.307. n.16., ſed eadem
induci contenditur extenſione quadam excogi-
tatâ à Doctoribus, & quidem maxima cum va-
rietate opinionum, & diverſa praxi Tribuna-
lium, ita tamen ut in earum conflictu verior vi-
deri poſſit opinio contraria præfatis Colonis par-
tiariis Eccleſiaſticorum, ut latè probatum fuit
in præterita propoſitione §. Si verò & ſeqq., ubi
etiam allatum fuit Votum Camerale editum
anno 1567., atque confirmatum à Sancto Pon-
tifice Pio V., qui hujus quæſtionis examen de-
legaverat Supremo Tribunali Cameræ; Si igitur
non agitur de exemptione, ex clara, & expreſſa
Juris diſpoſitione competente dd. Colonis, ea-
demque quatenus adeſſet, penitùs abrogata re-
periretur dicto capitulo 9., confirmato Pontificis
Chirographo, ac Motu proprio, & obſervan-
tiâ, explicante mentem Pontificis, ad quem 70
pertinet declarare caſus, Perſonas, & res, quæ
exemptione gaudent, juſtum modum adjicien-
do, juſtiſque ex cautis eam reſtringendo, ut
docuerunt Gratian. conſ.61. num.22. & 23., Pa-
cian. conſ.116. num.117., Navarr. cap.27. n.6.,
Dian. part.1. tract.2. reſol. 112., Saurez. lib. 4.
de Immunit. part.2. argum.6., del Bene de Immu-
nit. cap.1. dub.2. ſect.3. num. 2. & 5., & cap. 5.
dub.12., Carol. de Graſſ. de effect. Cleric. effect.5.
num. 372. & ſeqq., Seſſ. in Epiſtol. ad Regular.
num.46. & 100., & de Inhibit. cap.8. §.3. n.152.
& ſeqq., firma igitur, atque immota manebit
revocatio cujuſcumque aſſertæ exemptionis, &
ſubjectio Colonorum oneri dictarum gabella-
rum indicta in ſæpius relato cap.9.

Qua obſervantiâ ſubmovetur etiam interpre-
tatio illa, quâ DD. Defenſores Colonorum vim
faciendo literæ, & menti dicti Capituli, elude-
re tentant illius diſpoſitionem, ajendo, à dd.
Gabellis exemptos declarari Sanctæ Romanæ
Eccleſiæ Cardinales, & Camerales, ex quo in-
ferunt, quod illud loquatur de Gabellis came- 71
ralibus, non autem communitativis, quibus
nec Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, nec
Camerales obnoxii ſunt, ideòque, ut præſer-
vatio exemptionis cadat ſuper ſubjecto præſer-
vabili, intelligenda ſit, non de Gabellis com-
munitativis, quibus illi nunquam ſubjecti fue-
runt, ſed de Gabellis cameralibus, quarum ſo-
lutioni obnoxii ceteroquin eſſent ſi ab eiſdem
ex ſpeciali privilegio exempti non reperirentur;
nam reddendo Parti Adverſæ voces ſuas, facilè 72
eluimus objectionem iſtam, ajendo, quod cum
nemo non ſciat, à Gabellarum cameralium ſo-
lutione Perſonam nullam exemptam eſſe, Co-
bell. ad Bull. Bon. Regim. cap. 50. numer. 125.
& ſequent., Cardin. de Luc. de regal. diſc. 92.
num.4., de ſervit. diſc. 35. num. 2., de regular.
diſc.26. num.5. & 6., Rota in Spoletana Gabel-
læ 11. Junii 1708. §. Nihilominùs, & §. Firmato

ex his coram Reverendiſſimo Aldrovando, hinc
73 ſequitur, quod, ne revocatio dd. exemptionum referatur ad ſubjectum, ſuper quo illa cadere nequibat, intelligenda ſit de revocatione exemptionis reſpectu Gabellarum, a quibus colore aliquo competere potuiſſet exemptio, *Gravet. conſ.126.ſub num.7. verſic. quæ quidem clauſula*, *Fuſar.de ſubſtit. qu. 650.ſub num. 124. verſic. idem, & fortiùs*, *Rot. coram Seraphin. deciſ.382. num.4. & 5.*, quæ aliæ eſſe non poterant, quàm communitativæ, id quod in noſtra hypotheſi perſpicuum redditur illâ aliâ animadverſione, nimirum, quod, ut patet ex tenore dd. capitulorum Appaltus, revocatio iſta exemptionum Theſaurario, atque Appaltatori conceditur, ut præſervetur ab omni damno, quod illarum prætextu perpeti poſſet in exactione Gabellarum, quæ ipſi locabantur, ibi = *e per provedere, che la Camera, e detto Condattore non vengano dannificati ſotto preteſta d'eſenzione* =; Gabellæ autem, quæ à Reverenda Camera locantur Theſaurario, & veniunt ſub Appaltu, ſunt illæ, quæ antiquitus erant communitativæ, deindeque à Communitatibus ceſſæ fuerunt Reverendæ Cameræ, & aliter res ſe habet reſpectu onerum, & Gabellarum cameralium, quia iſtæ nec locantur, nec comprehenduntur ſub conductione Theſaurariæ, nam quoad illas Theſaurarius gerit perſonam meri Exactoris, eaſdem exigentis nomine, & periculo Reverendæ Cameræ cum emolumento duorum cum dimidio pro quolibet centenario *per proviſione, e porto*, quamobrem colore nullo ſuſtineri poteſt, quod Capitulum nonum loquatur de Gabellis, originariè cameralibus, idque neceſſariò inferri nequit ex præſervatione exemptionis S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & Cameralium, utpote nedum opportunè, ſed neceſſariò adjicienda, ne in dubium revocari poſſet, an ſub generali iſtâ revocatione
74 exemptionum omnium facta juſſu Summi Pontificis = *d'ordine di Noſtro Signore ſi revocano &c.* = illi comprehenſi dicendi eſſent nec nè juxta ea, quæ in terminis ſimilium ampliſſimarum revocationum, ſeu diſpoſitionum ſuper comprehenſione Eminentiſſimorum Cardinalium diſputata fuerunt apud *Sacram Rotam* coram *Duran. deciſ.67. num.7. & ſequent.*, *coram San. mem. Alexandr. VIII. deciſ. 157. per tot.*, *& in rec. deciſ.452. nu.8.*, *deciſ.464. n. 3. & ſeqq. part.5.*

Reliquum eſſet, ut loqueremur de nonnullis Teſtibus, quorum depoſitione in præterita Cauſæ propoſitione elidi contendebatur à nobis allata obſervantia, ſed ſatis erit breviter reſpondere, quod miſſis exceptionibus, quibus illorum perſonas, & dicta obnoxia eſſe demonſtratum fuit in præterita informatione D. Ba-
75 ronis Ancajani, præfatis Teſtibus prævalere debent noſtri, quia ſunt numero plures, *Conciol. allegat.53. nu.38.*, *Farinac. de Teſtib. quæſt.65. num.107.*, *Rot. deciſ.169. num.7. part.7.*, atque etiam quia noſtrorum Teſtium depoſitio, utpotè innixa titulo deſumpto ex dicto Capitulo, habere dicitur certum veritatis primordium, *leg.3. ff. de Teſtib.*, *Farinac. de Teſtib. quæſt.65.n.150.*, *Bonden. collect. legal.50. num.159. lib. 2.*, *Rot. coram Gregor. deciſ.31. numer.2.*, *coram Cavill. deciſ.71. nu.14.*, *coram Bichio deciſ. 290. n.40.*, *deciſ.647. numer. 7.*, *coram San. mem. Alexandro VIII. deciſ.16. n. 20.*, *coram Royaſ. dec.391. num.8.*, *coram Zarat. deciſ.53. num.20.*, *in recent. deciſ.302. num.26. part.9.*, *deciſ. 192. n.8. part.11.*, vice autem verſâ contrariorum Te-
ſtium depoſitiones referri poſſunt ad fraudes, 76
quas nemo non ſcit in ſolutione Gabellæ frequenter fieri, *Firman.in tractat. de Gabell. par.9. per tot. in diſcurſ.*, *Ferret. eodem tract. pariter in diſc.*, *Boſſ. in tit. de fraudant. Vectigal.*, *Maſſin. de conſiſcat. quæſt. 21.*, *Farinac. quæſt. 173. part.1. num.1.*, *Card. de Luca de regalib. diſc.69. num.7.*, *diſc.76. num.2.*, his denique omnibus addendo, quod negativa, de qua deponunt contrarii Teſtes, non eſt abſoluta; ut declaratur Epiſtolâ Reverendiſſimi Epiſcopi ſcripta D.Baroni Ancajano, & relata in primo ejus, *ſum.* in ea enim minimè auſus aſſerere hanc Colonorum exemptionem, ait ſolummodò, eoſdem ſubjici non debere ſolutioni cujuſdam augmenti
in tertia parte, clara ſunt verba dictæ Epiſto- 77
læ, ibi = *Alcuni Coloni partiarii della mia Menſa Veſcovile, li quali introducono li loro frutti in Città, pretendono non eſſer ſoggetti al pagamento della ſopradetta giunta del Terzo per la detta quota, che introducono, e parendomi la di loro pretenſione fondata, ne feci parlare a queſto Signor Maſſarini Miniſtro di V. S. Illuſtriſſima* = iſthæc autem ſincera Reverendiſſimi Epiſcopi confeſſio emiſſa in literis ſcriptis antequam litis calor illum alliceret ad omnimodam exemptionem Colonis ſuis comparandam, apertè probat, eoſdem reverà nunquam illâ gaviſos fuiſſe, ſed ipſum curaſſe eos eximere à ſolutione dumtaxat cujuſdam augmenti Gabellæ remiſſionis fructuum, quod Miniſtri Theſaurariæ conſequuntur in compenſationem laboris, quem ſubeunt peragrando Caſtra, & Villas Territorii pro menſurandis fructibus, quos Coloni in Civitatem introducunt; ſapientiſſimi igitur Patres pro eorum religione ſecum reputent, quæ nam in conflictu prævalere debeat, an ſcilicet ſincera Epiſcopi confeſſio, vel dictorum Teſtium depoſitio?

Quæ cum ita ſint, & jus Reverendæ Cameræ innixum videatur ſolidiſſimis fundamentis, atque rationibus deſumptis ex Capitulis Appaltus confirmatis Pontificio Chirographo, & Motu proprio, atque ab ævo inconcuſsè obſervatis, & hæc omnia à DD. contrariis Defenſoribus diſſimulata, ſilentio prætereantur, non eſt cur aſſumamus in abſtracto quæſtionem illam, an nempè ex Sacrorum Canonum cenſura Coloni partiarii Eccleſiaſticorum exemptione fruantur
reſpectu portionis colonicæ fructuum, de eo- 78
rum libero patrimonio effecta, & quatenùs eadem attingenda eſſet, nedum plenè demonſtratum fuit in præteritis ſcriptis, quod, inſpectâ veriori Juris cenſurâ, eâ non gaudent, ſed præ-

tereà

tereà probavimus, quod quæſtioni huic nullus amplius locus relinquebatur inſpecto Voto Camerali, edito anno 1567., à S. Pontifice Pio V. approbato, cui additæ fuerunt innumeræ Reſolutiones Sacræ Congregationis Boni Regiminis, quæ ad tenorem dicti Voti ſemper judicavit, & deniquè propiùs accedendo ad rem noſtram, allata etiam fuit ſolemnis tranſactio anno 1656. celebrata auctoritate Cardinalis Rondinini deputati à Congregatione ſublevaminum, in qua ſtabilita fuit qualitas, & ſpecies exemptionis competentis Colonis Menſæ Epiſcopalis Fulginei; declarando, quod quindecim dumtaxat ex prædictis Colonis Menſæ *devano godere gl'infraſcritti privilegj, e non altri, cioè l'elezione del Foro nelle cauſe civili, e criminali, la delazione dell'armi, l'eſenzione dalle repreſuglie per debiti publici, e del carreggio del Sale* = Si igitur Coloni non omnes, ſed quindecim dumtaxat gaudere debent exemptione, eademque reſtringitur ad certos caſus, excluſis aliis, ibi =
79 *gl'infraſcritti Privilegj, e non altri* = denegata cenſenda erit quoad omnia alia, in dicta tranſactione non enumerata, *Becc. conſil. 18. num. 44., Eugen. conſ. 83. num. 48. lib. 1., Cyriac. contr. 40. num. 61., Palm. Nep. alleg. 1. nu. 24. & ſequent., Rot. coram Merlin. deciſ. 390. num. 22.; coram bon. mem. Emerix. Jun. deciſ. 997. numer. 6., in recent. deciſ. 247. num. 22. part. 5., & deciſ. 21. num. 3. part. 17.*, in ſubjecta namque materia locum ſibi vindicat regula tradens, incluſionem unius eſſe excluſionem alterius, *Thabor. axiom. Jur. lib. 9. cap. 44. axiom. 2.*, proindèque firma remanebit diſpoſitio *Cap 9.*, in quo tàm antequàm poſt d. tranſactionem cautum ſemper fuit, Colonos exemptione, de qua agitur, gaudere non debere.

ARGUMENTUM.

Carceratio, de mandato Supremi Principis, pro mera Debitoris fiſcalis aſſecuratione, die feriatà in honorem Dei, facta pro debito certo in genere, licèt non in certa quantitate liquidato, omiſsà etiam illius Bonorum excuſſione, ſuſtinetur; præſertim ſi nulla, vel nonniſi modica ſecuritas ſuper ejus effectibus adeſſe poterat. Pontificii Chirographi ſubreptio vel obreptio ex non expreſſa in ipſius ſummario qualitate aliqua an & quando inducatur, & quando ſecus?

DISSERTATIO XIII.

1 *Mandatorum cameralium exactio retardari non debet.*
2 *Veritatis magna eſt vis.*
3 *Debiti agnitio, & confeſſio Debitori fiſcali omne Juris remedium, etiam appellationis, adimit.*
4 *Vigore manus Regiæ, Fiſco competentis, ad perſonalem Debitoris executionem deveniri poteſt, nullâ etiam factâ Bonorum excuſſione*, & num. 6. & 37. & 82.
Idem vigore obligationis cameralis, ibid., & num. 6. & 82.
5 *Vigore obligationis cameralis cumulari poteſt unico contextu perſonalis executio cum reali*, & num. 83.
7 *Aſſertio, ſeu narrativa Summi Pontificis, de facto proprio loquentis, perfectam probationem conſtituit.*
8 *Etiam in præjudicium alterius.*
9 *Ac etiam in criminalibus.*
10 *Aſſerente Summo Pontifice à ſe mandatum fuiſſe datum, contra illud reclamare non licet, conſtito præſertim de ejuſdem juſtitia*, & num. 12. & 14.
11 *Precibus non fuiſſet impetratum, quod de Jure fuiſſet concedendum.*
13 *In carceratione ſecuta de mandato inferioris Judicis, eſt ſervanda conſueta praxis, quæ quidem apud omnia Tribunalia uniformis non eſt.*
14 *Non verò eadem praxis eſt etiam ſervanda in carceratione facta de mandato Supremi Principis.*
15 *Nullitas omnis provenit ex tranſgreſſione, & inobſervantia Legis.*
16 *Supremus Princeps eſt ſupra Legem, & Jus poſitivum.*
Præſertim Papa, qui eſt ſupra jus, contra jus, & extra jus, ibid.
17 *Papa authoritate ſuâ omnes ſupplere dicitur Legis, ac Juris ſolemnitates, & quaslibet tàm Juris, quàm facti exceptiones tollere.*
18 *Procedit etiam in actu geſto coram Cardinali de ordine Papæ.*
19 *Adverſus actus geſtos authoritate Supremi Principis, beneficium quoque reſtitutionis in integrum ademptum cenſetur.*
20 *Supremus Princeps non tenetur ſervare formam, & ſtylum ordinarium, ac ſequi praxim, ordinemque judiciarium, in Foris conſtitutum.*
21 *Supremus Princeps penitùs ſolutus ab omni Juris ordine*, & num. 51.
22 *Supremus Princeps judiciarium ordinem præpoſterare poteſt.*
23 *Actus, de mandato Supremi Principis geſtus, irritus ex attentati vitio declarari nequit.*
24 *Actus, de mandato Supremi Principis geſtus, licèt ceteroquin ex Juris cenſura invalidus, validus reputatur*, & num. 27.
25 *Pro validitate, & juſtitia actuum à Supremo Principe geſtorum, firmiſſima Juris præſumptio urget*, & num. 26.
26 *De Supremi Principis voluntate dum conſtat; quidquid ejus authoritate geſtum eſt, tanquam nullum, & irritum impugnari nequit.*
28 *Papæ non integer perlegitur Chirographorum, Supplicationum, & ſimilium ſcripturarum tenor, ſed ſolitæ ſcripturæ ſummarium, continens ea dumtaxat, quæ eſſentialia Gratiæ reſpiciunt.*
29 *Papæ an fuerit veritas narrata, vel omiſſa, quæſtio hæc locum habet, ubi probetur, narra-*

Digitized by Google

narratam, vel omiſſum veam gratiæ aperuiſſe.

30 *Gratia aliquid præcipiens, quod Juris diſpoſitioni conſonat, quoties abeſt præjudicium Tertii, nec probetur, quod ſi Princeps id ſciviſſet, gratiam non conceſſiſſet, haud vitiatur ex omiſſione qualitatis, aut circumſtantiæ, non contrariæ Juri, vel de qua cautum non ſit, quod exprimi debeat.*

31 *Gratia ex omiſſione alicujus qualitatis nequit impugnari ab eo, qui inſigne beneficium eſt ex gratia ipſa conſecutus.*

32 *Illuſtriſſimo Theſaurario in his, quæ pertinent ad Pontificii Ærarii adminiſtrationem, ac regimen, tributa eſt plena, ſupremaque juriſdictio, ac poteſtas.*

33 *Chirographum prætextu obreptionis, vel ſubreptionis impugnari ab illo nequit, qui gratiam validam agnoſcens, ejus beneficio uſus eſt.*

34 *Quod ſemel placuit, ampliùs diſplicere non poteſt.*

35 *Ex gratia nulla, atque irrita nullus effectus provenire, nullumque Beneficium capi poteſt.*

36 *Ex nihilo nihil ſequitur.*

37 *Nulliter captus arreſtari non poteſt.*

38 *Pro debito autem Fiſci ſemper poteſt arreſtari, ubi conſtet de debito.*

39 *Chirographum ſubſcriptum à Principe, adprobatum ab ipſo cenſetur quoad omnia in eo contenta.*

Adeò ut in aſſerentem ignorantiam transfundatur onus illam concludenter probandi, num.41.

40 *Paria ſunt totum ſcribere, vel tantùm ſubſcribere.*

42 *Pro elidenda ſubreptionis exceptione ſufficit præſumptio, quod Summus Pontifex certior ab ejus Miniſtro redditus fuerit qualitatis, in Chirographo expreſſæ.*

43 *Miniſtro, habenti vivæ vocis oraculum, plena fides adhibendo in eo, quod ad ejus officium pertinet.*

44 *Expreſſa in Chirographo, edito poſt exceptum Sanctiſſimi oraculum, atque conſenſum, veritati omninò conſona reputanda ſunt.*

45 *Negotia de mandato Principis expedita, non debent inſtabili loco manere, nec de iis ambigendum, quâ auctoritate, & quâ ratione ab ejus Miniſtris perfecta fuerint.*

46 *Supremâ Principis authoritate factum quid cenſetur, ſi pro ejus revocatione ad ipſum Principem recurſus fuit habitus.*

47 *Ad Supremum Principem non recurritur, niſi quando Miniſtri dubitant de ordinariis ſuis facultatibus.*

48 *Reverenda Camera contra perſonam ſui Debitoris executivè procedere poteſt.*

49 *Debita fiſcalia nullam patiuntur moram.*

50 *Ac pro iis exigendis, ab executione Debitoris incipi poteſt, nullo ſervato judiciario ordine, Manu Regiâ, & ſolâ facti veritate inſpectâ, ſinè citatione, & Cauſæ cognitione, omnique Juris civilis ſolemnitate omiſſâ*, & num.61. & ſeq.

52 *Captura, licèt non ritè, & nondum liquidato credito facta, ſuſtinetur, quando, conſtito de credito, captura eſſet denuò decernenda*, & num.64. & 80.

53 *Captura facta pro ſimplici aſſecuratione crediti, deindè liquidandi, ſuſtinetur licèt ſecus eſſet de captura facta ut Debitor ſolveret certam aliquam quantitatem, quæ reverà tanta non deberetur.*

54 *Executionem, ſeu capturam fuiſſe factam præcisè ut Debitor ſolveret, concludentèr probandum eſt.*

55 *Pro capturæ validitate ſemper præſumitur.*

56 *Executio, ſeu captura ex quibus dici valeat facta pro ſimplici aſſecuratione crediti?*

57 *Executio, ſeu captura, quam longè poſt ſubſecuta eſt enunciatio crediti non tamquam certi, & liquidati, ſed per viam prætenſionis in certa quantitate deducti irrita dici nequit.*

58 *Expreſſio alicujus certæ ſummæ, excedentis quantitatem debitam, facta in mandato ſuſpicionis fugæ, pro mera Judicii aſſecuratione relaxato, capturam non irritat.*

59 *Clauſula* = ſinè præjudicio majoris vel verioris ſummæ = *certam quantitatem, in mandato expreſſam, incertam reddit, & ab exceſſu ſalvat capturam.*

60 *Ut etiam ab attentatis præſervat.*

61 *Citatio, & Proceſſus in debito fiſcali non requiritur*, & num. . ſeqq.

62 *Privilegium fiſcale efficit, ut jacula fiſcalia priùs feriant, quàm prævideri poſſint.*

63 *In caſu Debitoris ſuſpecti de fuga, fruſtra opponitur nullitas capturæ deſumpta ex citationis, aut ſimili defectu non ſervati judiciarii ordinis.*

65 *Suſpectus de fuga capi poteſt die feriato, quamvis in honorem Dei.*

66 *Neceſſitas, vel pietas non eſt ſub Lege.*

67 *Cauſæ Fiſci univerſim in diebus feriatis tractari poſſunt.*

68 *Suſpicio fugæ ſemper urget adversùs Debitores, debito tempore non ſolventes; quippè in culpa, & dolo eſſe dicuntur.*

Hacque doli ſuſpicione magis perſtringuntur Debitores camerales, numer. 69., *& ratio* ibid.

69 *Cauſæ Fiſci quod in diebus etiam feriatis tractari poſſint, id publicam neceſſitatem, ac etiam utilitatem reſpicit.*

70 *Conſuetudo, & Statuta derogantia Feriis etiam in honorem Dei, ſervanda.*

Eò magis in Cauſis Fiſci, num.72.

Et maximè in executione facta authoritate Principis, præſertim Papæ, num.73.

72 *Conſuetudo derogans Feriis etiam in honorem Dei, in Civitate Neapolis ſervatur.*

74 *Nulla Lex Curiam Principis coarctare poteſt, quin jus reddat quolibet tempore, ac etiam diebus feriatis.*

75 *Pro facti veritate dignoſcenda, quæ circumſtantiæ*

ſtantiæ quove ordine eædem perpendi debeant?

76 *Perſonali capturæ obnoxius factus cenſeri debet, qui publici Ærarii pecuniam in ſuos uſus convertit.*

77 *Executio diebus etiam feriatis fieri poteſt, tunc præſertim, cum agitur de Debitore extero.*

79 *Deterioratio Perſonæ Debitoris, ad effectum exequendi contra eundem, tanquam de fuga ſuſpectum, ſatis reſultat ex ingenti ejus debito, tempore præfixo non ſoluto.*

83 *Obligatus ſimpliciter, & non in forma Cameræ nequit in perſona moleſtari, niſi in ſubſidium.*

84 *Debitor quando ſe obligavit ad perſonam, tunc poteſt incarcerari, etiam non factâ excuſſione.*

85 *Excuſſio priùs Bonorum, quàm Perſonæ, ubi agitur de obligato in forma Cameræ, neceſſaria non eſt, nec inducit nullitatem actus.*

86 *Præſertim ubi non agitur de debito conditionali, vel nondum maturato.*

87 *Perſonalis executio Obligati in forma Cameræ facta, non ut ſolveret, ſed ut Creditorem aſſecuraret, eò minùs de nullitate redargui valet, omiſsâ etiam Bonorum excuſſione.*

88 *Partitas in Judicio rejectas, & poſt editam rem judicatam, deducere ampliùs non licet.*

89 *Debiti condonatio facta ſub conditione aliqua, hac non impletâ, reſolvitur.*

90 *Loca Montium attergata pro cautione negotii, habentis tractum ſucceſſivum, talia remanere debent, quouſque rationes ſolidatæ fuerint.*

91 *Fidejuſſor datus pro negotio habente tractum ſucceſſivum, licèt pro certa ſumma, præſtitus cenſetur etiam pro reliquatu poſt ſolidatas rationes.*

92 *Loca Montium attergata pro cautione negotii, habentis tractum ſucceſſivum, licèt cautæ ſ pro certa ſumma, eademque ex effectibus Debitoris fuerit jam perſoluta, adhuc talia remanent, etiam pro ipſius negotii reliquatu.*

93 *Securitatem in Locis Montium, ſui favore attergatis, habuiſſe Creditor, idque ad effectum, nè ad perſonalem Debitoris executionem devenire poſſet, nequit dici, ſi valor eorumdem Locorum Montium longè inferior erat debito jam maturato.*

94 *Creditor agens extraordinario remedio mandati ſuſpicionis fugæ, impediri nequit ſub obtentu exiſtentiæ Bonorum mobilium, niſi ea tanta ſint, ut debito æquivaleant, & de facili amoveri nequeant.*

95 *Securitatem in Bonis ſtabilibus inteicutis, aliiſque hypothecis affectis, habuiſſe Creditor, itaut ad perſonalem Debitoris executionem devenire non poſſet, dici nequit.*

96 *Nec eam habuiſſe dici poteſt in nominibus Debitorum, ipſi prorsùs ignotorum.*

97 *Fiſcus licèt habeat actiones utiles in Debitores ſui Debitoris, eas poteſt omittere, imò debet.*

98 *Nec differtur actio fiſcalis quouſque idem Debitor ſuos Debitores exegerit.*

99 *Fiſcus ut agere poſſit contra Debitorem ſui Debitoris debet iſtius Debitum eſſe omninò certum, & liquidum, vel ex ipſius confeſſione, vel ex alio æquipollenti actu.*

100 *Capitula inſtrumenti interpretanda, redigendaque ad mentem Juris.*

101 *Capitula Inſtrumenti in ſenſum abſurdum detorqueri non debeat.*

EX luculenta facti expoſitione exarata à R. P. D. meo Commiſſario, atque ex iis, quæ dilucide paritèr, ſed uberius deducuntur in hiſtorica univerſæ rei geſtæ enarratione, idiomate noſtro conſcripta, perſpicitur, D. Joannem Baptiſtam Campoſtanum, ab ipſa prima die, quâ ſuſcepit conductionem Theſaurariæ Civitatis, & Ducatus Ferrariæ, pro annua penſione ſcutorum ſeptuaginta quinque millium, clara præbuiſſe indicia poſterioris eventus, damnorum videlicet, quæ etſi præviſa, averti tamen à Reverenda Camera minimè potuerunt. Ille enim, nullo ſuarum pecuniarum præſidio communitus, grandi huic negotio manum admovens, ſtatim ejuſdem rationes conturbare cæpit; ac per ſeptennium, & ampliùs, tanta cum illarum confuſione, atque Pontificii Ærarii detrimento, omnia permiſcuit, ut DD. Miniſtri Camerales, ingentibus, atque extraordinariis pecuniarum ſubminiſtrationibus illum, jam nomine, & facultatibus labentem, diù ſuſtinere coacti fuerint; ſed fruſtrà; nam licet ſoli Theſaurariæ proventus ſatis eſſent injunctis illi oneribus exſolvendis; nihilominùs tamen idem malè audiebat, quòd nec permotus ſummâ ipsâ dignitate eorum, quibus obſequi debebat, illis non ſubminiſtraret honoraria, ratione ſuorum munerum eiſdem conſtituta: quòdque aſſiduis contra eum obſtreperetur clamoribus, tum militum, quibus ſtipendia ſtatutis diebus, prout religiosè ſemper conſueverat, non ſolvebantur, tum aliorum omnium, qui ſalaria, vel mercedes, aliaſve præſtationes ipſis debitas, ſinè difficultate, atque tergiverſationibus, conſequi ab illo nequibant; adeò quidem, ut, quod inauditum fuerat, mandata cameralia, quæ loco numeratæ pecuniæ habita ſemper fuerant, cum veri 1
valoris diminutione venundarentur ab iis, qui inſtante pecuniarum indigentiâ preſſi, illas è capſa Theſaurariæ exigere non valebant, quod vehementer improbat *Leotard. de uſur. quæſt. 39. num. 47.*

Quapropter præfati DD. Miniſtri Camerales,
exciti tantâ œconomicæ adminiſtrationis per- 2
turbatione, ſecumque reputantes, id ſinè gravi culpâ D. Campoſtani evenire minimè potuiſſe, juſtâ perculſi fuerunt ſuſpicione, quod ille proventus fiſcales, publicis muniis obeundis deſtinatos, in ſuos uſus, & commoda converteret, prout certè eveniſſe conſpiciet quiſquis animadverterit, eundem ſinè propriis pecuniis, & cautionibus ad conductionem hanc accedentem,

tem, in illius curſu, majori ex parte acquiſiviſſe Loca Montium, ab aliis (illis tamen ſoluta interim conſueta mercede) ipſi commodata, & favore Reverendæ Cameræ attergata; Ut etiam præter nobilem ſupellectilem, qua Domum Ferrariæ inſtruxerat, ſcuta decem millia perſolviſſe D. Comiti N. Maffei Conſocio, ut à conductione recederet, auctâ favore Reverendæ Cameræ cautione in aliis ſcutis decem millibus. An fortè ingentes haſce pecuniarum quantitates attulit è Domo ſua, quò initio conductionis, ſub colorato prætextu illas comparandi, ſe contulerat? Non ita ſanè, nam cum indè, manibus vacuis rediiſſet, rei, & facti, penè dixerim, evidentià demonſtravit, ſe, nonniſi pecuniis fiſcalibus coemere, ſuaque facere valuiſſe Loca Montium, quæ aliena erant, & præter alios ſumptus, auctâ, ut dictum eſt, cautione Rev. Cameræ in ſcutis decem millibus, tantundem perſolviſſe Conſocio à ſocietate dimiſſo.

Interea igitur non omittebatur inquiri in adeò ſuſpectum Conductorem, non quidem diſſimulantem ſuum debitum, apertè reſultans ex rationibus accepti, & expenſi; ſed in diſpunctione illarum primi biennii, & ſequentis triennii, illud notabiliter extenuantem, ſub obtentu reſtauri damnorum in conductione paſſorum, ipſique reficiendorum; quorum ſanè ſpecioſo colore diu Reverendam Cameram fruſtrari,
2 feliciter illi contigit; donec demùm vi veritatis, quæ, ut ait *Cicero* pro *Celio = contra hominum ingenia, calliditatem, ſolertiam, contraque fictas omnium inſidias facilè sè per sè ipſam defendit =*, detectis prorsùs inanibus exceptionibus remiſſionis mercedis, & Reſtaurorum, à D. Adverſario oppoſitis, idem compertus fuit debitor ingentis quantitatis, æquantis, vel paulò infra, integram unius anni penſionem.

Jure idcircò meritòque gravis ſolicitudo inceſſit DD. Miniſtros Camerales, animo volventes, quod nedum ſpes nulla effulgebat, per Reverendam Cameram creditum ſuum conſecutum iri aliquando poſſe: verùm, quod deterius erat, prævidebatur, quod, ſi permiſſum fuiſſet Conductori uſque in extremam diem, in conductione perſiſtere, longè graviora detrimenta publicum Ærarium accepiſſet: quapropter, ut præſens evitaretur damnum, & occurreretur futuro, præſertim verò illi omnium graviſſimo, nè videlicèt pro locationibus deinceps faciendis, redderetur deterior ſtatus Theſaurariæ, per Illuſtriſſimum Theſaurarium res delata fuit ad ſan. mem. Clementem XI., cui expoſito, D. Campoſtanum illius conductorem, poſt maturum rei examen, plurimaſque Illuſtriſſimæ Congregationis Computorum reſolutiones, prægrandi ære alieno Reverendæ Cameræ obſtrictum reperiri, ſublatâ penitùs ſpe omni illud unquam ab eo diſſolvi poſſe: eidem Summo Pontifici ſupplicavit, ut Ærarii ſui incolumitati conſulere velle dignaretur, eâ ratione, & modo, qui ſummæ Sanctitatis Suæ ſapientiæ, atque providentiæ magis expedire viſus fuiſſet.

His intellectis, benèque perpenſis, noſcens Summus Pontifex, cunctationes, moraſque ulteriores, in maximam vergere perniciem, præcepit, quod, ſi aliâ viâ, tum præſens, tum alia imminentia mala depelli non poſſent, Debitoris fiſcalis Perſona aſſecuraretur, deque his darentur literæ ad Eminentiſſimum Ferrariæ Legatum, quibus ab illo acceptis, idem, utpotè præſens in loco, optimè gnarus conturbationis rationum Theſaurariæ, atque impendentium periculorum, de quibus non raró conqueſtus fuerat, obtemperandum eſſe cenſuit Pontificiæ juſſioni: quamobrem die 3. menſis Maij anni 1719. non inconſultò tamen, ſed matura cum conſilii capiendi deliberatione, demandata ab illo fuit apprehenſio Perſonæ D. Campoſtani, peracta tamen eâ honeſtâ, ac urbanâ ratione, quæ refertur tum in hodierna Facti, tum in alia illius enarratione, ſeparatim, ut dictum eſt, diſtributa.

Poſt hæc illicò ſuſcepta fuit diſpunctio rationum, diligenter facta inter Ratiocinatorem Reverendæ Cameræ, Ferrariæ commorantem, & illum D. Campoſtani; ex qua idem detectus fuit Debitor maximæ quantitatis; quod ingens debitum in ſcutis 76348. 31. 9. agnitum etiam fuit in calculo, ab ipſo approbato. Illud autem, utpotè reſultans ex arithmetica demonſtratione, cum impugnari, aut negari non poſſet; perſolvendum propterea ab eo fuiſſet, ſi priſtinæ libertati reſtitui cupiebat. At DD. Miniſtri Camerales mitiores erga hunc, licèt immerentem Debitorem, cum noſcerent, fruſtrà perpetuâ carceratione ſæviendum fore in eum, qui adeò grandi ære alieno perſolvendo impar omninò erat, curandum potius, inquirendumque eſſe cenſuerunt; an aliâ ratione, & viâ conſuli poſſet indemnitati Reverendæ Cameræ, aliqua ſaltem ex parte minuendo Ærarii damna, quæ planè, ac undique ſarciri nequibant. Commiſeratione itaque, fortè nimis effuſa, obtulerunt illi libertatem, dummodò tamen præſtaret novam cautionem ſcutorum decem millium, quam nemo non videt, perexiguam fuiſſe longèque infra ejus debitum.

At ille diuturno ſuæ carcerationis tempore, nullam nec minimam ſui debiti partem perſolvens, & nomine æquè, ac facultatibus lapſus dictam cautionem reperire non valens, pertinaciter tamen ſuum debitum compenſandum eſſe, contendebat conſuetis exceptionibus reſtauri damnorum, quæ paſſus fuiſſe conquerebatur, licèt alioquin ejuſcemodi exceptiones Illuſtriſſimæ Congregationis Computorum reſolutionibus rejectæ pluries fuiſſent. Debitori itaque exarmato omni Juris, & pecuniarum præſidio, quibus debitum diſſolveret, inter Carceris ærumnas contabeſcendum fuiſſet, niſi illum eiſdem ſubtraxiſſet ſumma pietas ſan. mem. Clementis XI., qui ingenitâ ipſi clementià conſiderans, ejus calamitatibus minimè ſarcienda fore damna illata publico Ærario; audijt demùm jugitèr ſupplicantis preces, annuitque, quod, etiam non præſtitâ petitâ cautione, dimitteretur. Eximio

Digitized by Google

mio huic beneficio, pares ille gratias non red-
didit, ſed vita functo ejus clementiſſimo Libe-
ratore, antiquarum exceptionum crambem re-
coquens, obtendenſque amplas facultates, lon-
gè exuperantes creditum Reverendæ Cameræ,
quas tempore carcerationis ſibi ſuppetijiſſe aje-
bat, perſonalem executionem, tametſi Ponti-
ficio mandato peractam, tamquam irritam,
& injuſtam coarguere auſus fuit: fruſtra tamen,
nam validam, & juſtam illam agnovit, atque
declaravit Supremum iſtud Tribunal, ut ex Re-
ſolutione edita die 26. Junii anni 1722., adver-
sùs quam impartitus beneficio novæ audientiæ,
infracto, ſemperque obdurato magis animo,
hæc omnia refricando, nedum ſuum debitum
extenuare, ſed illud nullum prorsùs eſſe perti-
naciter, ſuſtinebat: quapropter, ut tandem ſo-
lertiſſimo Litigatori præcluderetur diffugium
omne, quo diutius Reverendam Cameram,
certam alioquin creditricem, eludere poſſet,
demandatum fuit, quod ſuper liquidatione
ejus debiti concordaretur factum coram Illu-
ſtriſſimo D. meo Ponente, apud quem diſpun-
ctis rationibus, D. Campoſtanus, veluti convi-
ctus evidentiâ facti, fateri coactus fuit, ſe
die 3. menſis Maij anni 1719., quo traductus
fuit in Arcem Ferrariæ, remanſiſſe liquidum
Debitorem Rev. Cameræ in ſcutis 67939. 32.
relictis in ſuſpenſo ſcut. 6820., ab ipſo contro-
verſis.

Cum itaque, poſt adeò apertam ſui debiti
agnitionem, atque confeſſionem, à D. Campo-
ſtano factam, quæque omne Juris remedium,
3 appellationis nempe, etiam Debitori fiſcali ade-
miſſet, *Caſtrenſ. ad leg. fin. num. 5. Cod. de pri-
vileg. fiſc.*, hodiè ad examen revocetur Cauſa
ſuper validitate, & juſtitiâ ipſius perſonalis ca-
pturæ, ſive aſſecurationis; & poſt mox relatam
concordationem facti, ambigi amplius nequeat,
quod tempore, quo eadem facta fuit, certò
certius ingenti obruebatur ære alieno, quodque
non ſolùm Debitori minimè ſuppetebant facul-
tates, quibus promptam ſolutionem parare poſ-
ſet, ſed quod magis dolendum erat, & (ut
ab eventu edocemur) ſpes quoque penitus deeſ-
ſet, illud ab eo integrè diſſolvi unquam poſſe;
quodque demùm, in dubium revocari minimè
valebat, Conductore iſto diutiùs permanente
in conductione, ejus debitum in dies magis,
magiſque auctum iri: ex his profectò evidens,
& aperta redditur validitas, & juſtitia aſſecu-
rationis perſonæ Debitoris: cum nullâ aliâ ra-
tione conſuli poſſet incolumitati Rev. Cameræ,
4 quæ propterea, nullâ etiam factâ excuſſione
Bonorum, vigore tum Manus Regiæ, Fiſco
Creditori competentis, tum etiam obligatio-
nis cameralis, juſtè ad perſonalem executio-
nem contra ſuum Debitorem devenire curavit,
ut de Manu Regia tradunt *Maront. in ſuo ſpecul.
part. 4. diſtinct. 9. numer. 8.*, *Pereyra de Manu
Reg. prælud. 1. num. 4.*, *Scannarola de Viſitat.
Carcerat. lib. 1. §. 10. cap. 1. n. 24. & ſeq. fol. 121.*
apud quem alii; & ita cenſuit Congregatio par-
ticularis deputata in una *Ferrarien. Nullitatis*

Arreſti, ut ex Voto favore ipſius D. Campoſta-
ni die 16. menſis Maij anni 1722. edito ab Illu-
ſtriſs. D. meo Sardini §. 38., & de obligatione
camerali docuerunt *Cephal. conſ. 439. num. 89.*,
Surd. conſ. 298. num. 4. dicens, contra obligatum
in forma Cameræ poſſe incipi à captura, *con-
ſil. 513. num. 20.*, idem *deciſ. 44. numer. 18. cum
ſeqq.*, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 7. num. 28.*,
*Zacch. de obligat. Cameral. quæſt. 15. num. 7. &
ſeqq.* tradens, id locum habere etiam contra
Nobiles, & Illuſtres Viros, *Ridolphin. in prax.
part. 1. cap. 14. numer. 348.*, ubi ait, unico con-
textu cumulari poſſe executionem perſonalem 5
cum reali, quod pariter docuit *Bouden. collect.
legal. lib. 2., collect. 5. num. 149.*, *Rot. in recent.
deciſ. 37. num. 5. part. 11.*, & paſſim alibi.

Ita verò de obligatione camerali cenſent Do-
ctores, quia illius vigore obligatus, teneri ſe vel-
le præſumitur, perindè ac ſi eſſet Debitor ejuſ-
dem Cameræ, quæ vigore fiſcalium Privile- 6
giorum, omiſſis Bonis, ipſum Carceribus man-
cipare poteſt, *Surd. conſ. 39. nu. 21.*, *d. conſ. 298.
numer. 4.*, *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 6. tit. 7.*,
Zacch. de oblig. Cameral. d. quæſt. 15. numer. 13.
Quapropter, ſi privilegium hoc competit con-
tra Perſonam Debitoris, qui ſolà quadam fi-
ctione reputatur Debitor Reverendæ Cameræ,
potiori certè jure exerceri poterit contra ipſum
fiſcalem Debitorem, directè obligatum Fiſco,
qui, ſeclusâ etiam obligatione camerali, ex
ſuis Privilegiis, de facto pro exactione rerum
fiſcalium procedere poteſt, perſonam Debitoris
apprehendendo, etiamſi nulla præceſſerit con-
demnatio, & excuſſio Bonorum, ut præter mox
allegatos deſumitur ex *Text. in leg. nemo Car-
cerem 2. verſ. fin. Cod. de Exactor. tributor. lib. 10.*,
ubi Gloſſ. in verb. cuſtodia dicens, hoc eſſe ſpecia-
le in Debitore publico, *Joann. de Plat. num. 15.
verſ. ſed colligo*, *Angel. ad eandem legem circa
med.*, *Bartol. num. 2.*, *ubi Adden. lit. C.*, *idem
Bartol. in tract. de Carcerib. num. 14.*, *Bald. in
leg. 1. num. 5. verſ. item procedendo Cod. de hered.
vel action. vendit.*, *Caſtrenſ. ad d. leg. final. n. 4.
Cod. de privileg. Fiſc.*, *Faber. in Cod. lib. 7. tit. 6.
de pignor. definit. 7. num. 11.*, *Pariſ. de Puteo de
Syndicat. §. Captura in princ.*, *Foller. in prax.
in verbo etſi compareant num. 3.*, *Guidopap. quæ-
ſtion. 6. num. 2.* ſic inquiens = *In debitis autem fi-
ſcalibus fit incarceratio etiam pro debito pecunia-
rio ex privilegio Fiſci, etiamſi Debitor non ſe
obligaverit ad Carceres* =, *Antonin. Maceratenſ.
variar. reſolut. lib. 3. reſol. 36. numer. 3.*, *Cobell.
ad Bull. Bon. Regim. cap. 18. num. 27.*, *Sabell.
practic. univerſ. §. Debitori numer. 14.*, aliique
inferiùs allegandi.

Quamobrem, cum, ut diximus, ambigi mi-
nimè poſſet de prægrandi ære alieno, quo Do-
minus Campoſtanus obſtringebatur favore Reve-
rendæ Cameræ, & deſperata penitùs eſſet ſpes
omnis, quod illa nedum promptè, ſed ne qui-
dem poſt longi temporis curricula, creditum
ſuum integrè conſequi aliquando poſſet, jure
proindè ſuo, Debitorem Carceribus mancipare
curavit, ut illorum tædio affectus quæreret mo-

dum, iniretque rationem, qua aliqua ſaltem
ex parte reintegrato publico Ærario, liberta-
tem recuperare valeret: quam ſi D. Campoſta-
nus ſolà pietate ſan. mem. Clementis XI. con-
ſecutus fuit; Quiſque profectò crediliſſet, eum
tanto beneficio devinctum, illo ita uſurum, ut
liber effectus, ſedulò advigilans colligendis Pa-
trimonii ſui reliquiis, quas jactantèr oſtenta-
bat, ac tantoperè amplificabat, impenſius ela-
boraret in paranda ſolutione debiti, ad quàm,
nedum naturali, ac legali obligatione, ſed
magis ex recenti beneficio Principis urgebatur.
At juſtam hanc ſpem fefellit eventus, nam, ut
dictum eſt, licèt contrarià Reſolutione rejectus,
non tamen animo fractus, obſtinatà mente nul-
litatem carcerationis etiam hodiè refricare au-
det: ſed fruſtrà conatus omnes ab eo impendi
patebit, ſi Illuſtriſſimi Patres, animo ſecum
reputaverint, cujus auctoritate apprehenſio
perſonæ D. Campoſtani demandata, atque de-
creta fuerit; ſi perpenderint qualitatem Crediti,
pro cujus aſſecuratione eadem facta reperitur:
ſi etiam reſpexerint perſonam, & conditionem
Debitoris, qui ſeptennii ſpatio mirà arte, lon-
giſque, & aſſiduis tergiverſationibus, Ponti-
ficium ærarium fruſtrari conatus eſt: ſi denique
æſtimaverint ejuſdem facultates, vireſque Pa-
trimonii, quibus indemnitati Reverendæ Cam.
ſatis ſuperque conſultum eſſe jactabat.

Initium idcircò facientes à prima noſtri aſ-
ſumpti parte, dicimus, agi de aſſecuratione De-
bitoris, non à Judice, aut Magiſtratu aliquo,
ſed ab ipſo Supremo Principe imperata, & qui-
dem vigore Pontificii Chirographi à ſan. mem.
Clemente XI. editi, atque aliàs exhibiti, quod
ita ſe habet = *Monſignor Carlo Collicola no-
ſtro Teſorerie Generale. Eſſendo fin del meſe di
Maggio dell'anno ſcorſo d'ordine noſtro ſtato fatto
carcerare Gio. Battiſta Campoſtano già Appal-
tatore della Teſoreria, e Dogane della noſtra fide-
liſſima Città di Ferrara, debitore della noſtra Ca-
mera in groſſa ſomma per cauſa del detto Appal-
to, & avendoci ultimamente fatto ſupplicare il
medeſimo Campoſtano a degnarſi di eſſercitare an-
cora con eſſo gl'atti della noſtra paterna pietà,
con ordinare la di lui ſcarcerazione, più volte
avanti di voi, ma ſempre inutilmente tentata.
Noi dunque compaſſionando lo ſtato di eſſo Cam-
poſtano, a cagione particolarmente di sì lunga
carcerazione, quantunque non abbia il medeſimo
pagato il detto ſuo debito, ne parte alcuna di
quello alla noſtra Camera, moſſi nondimeno dal
mero effetto del noſtro compatimento, e dello no-
ſtra clemenza, ci ſiamo determinati di conſolarlo,
come in appreſſo &c. Ci contentiamo, ſenza però
pregiudizio, nè innovazione alcuna delle ragioni
competenti alla noſtra Camera contro lo ſteſſo
Campoſtano &c., e ſenza pregiudizio ancora delle
ragioni contro il medeſimo competenti alla noſtra
Città di Ferrara, & a qualſiſiano Perſone &c.,
che ſia il medeſimo Campoſtano in quanto alla no-
ſtra Camera, e per quello riguarda il mero, e
puro intereſſe della medeſima, rilaſſato, e reſtitui-
to in libertà &c.* =

Inſpecto itaque aperto tenore, & verbis dicti
Chirographi, ambigi nequit, carcerationem,
& aſſecurationem perſonæ D. Campoſtani ex-
pletam fuiſſe ex Summi Pontificis maodato.
Ambiguitas ſanè oulla eſt in illis verbis = *Eſſen-
do fin del meſe di Maggio dell'anno ſcorſo di no-
ſtro ordine ſtato fatto carcerare Gio. Battiſta
Campoſtano &c.*, aſſertio namque, ſive narra- 7
tiva Summi Pontificis, loquentis de facto pro-
prio, adeò plenam, perfectamque conſtituit
probationem, ut eadem nullà contrarià proba-
tione perimi poſſit, ut expreſsè diſponitur in
Clementina unic. de probation., & ibi notat *Gloſſ.
in verb. ſic feciſſe narramus*, *Cephal. conſ. 439.
nu. 43. & ſeqq.*, *Gabriel. commun. concluſ. lib. 1.
de probation. concluſ. 2. num. 2.*, *Lancellot. Con-
rad. in Templ. omn. Judic. lib. 1. cap. 1. §. 4. tit.
aſſertionis ſoli Imperatoris num. 1.*, inquiens = *In
primis Pontificem Maximum eà eſſe præſtantia,
ut nudo verbo, & dicto, ſeu aſſertioni ſuæ cre- 8
datur, & ſtandum ſit &c., etiam in præjudicium
alterius* =, & *num. 3. fol. mihi 77. à terg.*, *Ma-
ſcard. de probat. tom. 2. concluſ. 1005. numer. 15.*
dicens, verbis Papæ, ſive narrativa ſint, &
enunciativa, ſive aſſertiva, probari manda-
tum, *Rota coram Mohedan. de reſtit. ſpoliatur.
deciſ. 5. aliàs 86. num. 4.*, docens, id locum ha-
bere etiam in criminalibus, *coram Verallo de- 9
ciſ. 81. num. 3.*, & *deciſ. 236. numer. 2. part. 1.*,
deciſ. 286. part. 2., *deciſ. 77. num. 5. part. 3.*, &
part. 1. diverſ. deciſ. 175. num. 3.

Eidem verò Summi Pontificis aſſertione, quà
factum carcerationis expletum probatur, proba- 10
ta dici debet illius etiam juſtitia, quæ reſulta-
bat ex ea vetuſtiſſima cauſa, in d. Chirographo
enuntiata his verbis = *Debitore della noſtra Ca-
mera in groſſa ſomma per cauſa del detto Appal-
to*, ut, præter mox allegatos, tradunt *Marta
conſ. 40. nu. 12. & ſeqq.*, *Giurb. obſerv. 75. nu. 2.
& ſeqq.*, *obſerv. 76. nu. 9. bon. mem. Anſald. de
Commerc.*, & *Mercat. diſc. 10. num. 5.*, Certiùs
in caſu noſtro, quia D. Campoſtanus Pontificiæ,
clementiæ ſupplicavit, ut non quidem ex juſti-
tiæ debito, ſed pietatis ergò dignaretur = *Di
eſercitore ancora con eſſo gl'atti della noſtra pa-
terna pietà, con ordinare la di lui ſcarcerazione* =
pluries, ſed fruſtrà petitam ab Illuſtriſſimo
Theſaurario, non miſeratione, ſed Jure agen-
dum ſibi eſſe cenſente = *Più volte avanti di voi,
ma ſempre inutilmente tentata* =; non enim pre- 11
cibus impetrare curaſſet id quod ipſi injuſtè de-
negatum, de Jure concedi debebat, ex noto
axiomate, de quo apud *Thabor. axiomat. Jur.
lib. 18. cap. 96. axiom. 2.*

Jam verò ſi ambigi ampliùs nequit, carcera-
tionem Campoſtani demandatam fuiſſe aucto-
ritate, & mandato Supremi Principis, cui non 12
parere, aut à quo reclamare nemini certè lice-
bat, *leg. 1. §. 1. ff. à quibus appellar. non licent*,
Vizzan. de mandat. Princip. leg. 2. numer. 41.;
ſi quod magis eſt, illud non inconſultò, ſed ex
juſta cauſa à ſe datum fuiſſe affirmat, quia
nempè Campoſtanus (ut per facti evidentiam
demonſtratum, confirmatumque deindè fuit)
de-

debitor erat in groſſa ſomma: quonam pacto de
illius validitate hodiè inquiri poterit, & ve-
luti ageretur de captura, à quopiam Judice in-
feriore decreta, examinare fas erit, num in illa
exequenda, ſervata fuerit nec nè forma, ex pra-
13 xi præſcripta, quæ tamen apud omnia Tribuna-
lia uniformis non eſt, quæque ideò introducta
reperitur, nè videlicèt contingat, per Judicum
imperitiam, ſimilia arreſta imprudenter conce-
di? Gaill. in tract. de arreſt. Imper. cap. 1. n. 12.
fol. 416.; Si enim id ſcrutari liceret, nemo non
videt, quàm graviter in Supremi Principis Ma-
jeſtatem attentaretur, non obſequendo ejus Re-
ſcriptis, vel de eorum viribus temerè inquiren-
14 do, quod ſacrilegii inſtar eſſe ſanxerunt Impe-
ratores Valentinianus, Theodoſius, & Arcadius
in leg. ſacrilegiis 5. Cod. de diverſ. reſcript.,
Bald. in leg. 2. ff. de ſervitut., cum aliis apud
Bonden. collect. legal. tom. 2. collect. 37. nu. 115.
Et ſanè, cum nullitas omnis, prout eſt quid
15 in concreto, proveniat ex tranſgreſſione, &
inobſervantia Legis, Vant. de nullitat. in rubric.,
ſeu titul. quid ſit nullitas, & undè dicatur nu. 1.
pag. 2.; Supremus verò Princeps adeò ſit ſupra
omnem Legem, & Jus poſitivum per Text. in
16 leg. Princeps ff. de legib., ibique Scribentes, Fe-
lin. in cap. Canonum Statuta col. 2. de Conſtitut.,
Bald. in cap. cum ſuper de cauſ. poſſeſs., & pro-
priet., ita præſertim de Papa cenſens, qui eſt
ſupra Jus, contra Jus, & extra Jus, quod pa-
riter ait Barbat. conſil. 1. per tot. lib. 1., Cephal.
conſ. 28. num. 72., Oſaſch. conſ. 1. num. 2., Ca-
ren. reſol. 205. num. 2., de Marin. reſol. 46. n. 20.
& 26., Theſaur. deciſ. 87. num. 3., Thomat. de-
ciſ. 121. num. 2., & in rec. dec. 1. num. 4. par. 3.,
17 ut auctoritate ſuà, nedùm ſupplere omnes Le-
gis, ac Juris ſolemnitates, & formam, Abb.
conſ. 41. num. 3. lib. 1., Pariſ. conſ. 24. numer. 4.
lib. 4., Capyc. latr. deciſ. 16. numer. 2. & ſeqq.,
Rota coram Seraphin. deciſ. 1307. num. 1., & in
rec. deciſ. 367. nu. 13. part. 5., ſed tollere etiam
dicatur quaſcumque exceptiones tàm Juris,
quàm Facti, ad Text. in leg. omnium Cod. de Te-
ſtament., & in leg. 2., ubi Bald. in ſumm., Cod.
quando decreto opus non eſt, Pariſ. conſ. 24. lib. 4.,
Dec. conſ. 341. num. 12., Beſold. conſ. 18. nu. 28.
tom. 4., Rot. Lucan. apud Palm. dec. 360. n. 206.
dicens, id procedere etiam in actu geſto coram
18 Cardinali de ordine Papæ, Rot. diverſ. dec. 316.
num. 16. in fin., & num. 19. part. 2., coram Ca-
rill. dec. 141. num. 6. & 8., quorum plerique
docent, quod, ſublatà exceptione, tum læſio-
nis, tum doli, beneficium quoque reſtitutionis
19 in integrum adversùs iſtiuſmodi actus geſtos au-
ctoritate Supremi Principis ademptum cenſea-
tur; ille enim aliter agendo, diſpenſare voluiſ-
ſe præſumitur, Bartol., & alii in leg. final. Cod.
de legib.
Ex his profectò ſequitur, quod non teneatur
20 ſervare formam, & ſtylum ordinarium, ac ſe-
qui praxim, ordinemque judiciarium, in Foris
conſtitutum, ut poſt Gloſſ. in cap. final. verſ. il-
luſtrium de re judicat. in 6. tradit Jo. Franc. de
Ponte conſ. 131. num. 22. lib. 2., Belluga in ſpe-
cul. Princip. rubric. 11. §. Reſtat num. 4. fol. 36.
à terg., & rubr. 23. §. Dicamus num. 4. fol. 125. à
terg., Chriſtin. deciſ. Belgic. tom. 1. deciſ. 88.
num. 26. fol. mihi 96., ſic inquiens = Princeps
enim, qui habet jura Imperii, in omnibus caſi-
bus, in quibus inferior Judex, præmiſſa Cauſæ
cognitione poteſt aliquid facere, poteſt Causà non
cognità, & pro nutu voluntatis diſponere, ſe-
cundùm Bald., Caſtrenſ., & alios in leg. ſi Teſta-
mentum Cod. de Teſtam., Nam ſatis eſt in Principe,
quod putet, Cauſam ſubſiſtere, & ex opinione ſua
ſtatuat, vel mandet, non ſic in inferioribus, Bald.
in leg. reſcripta &c., quia in ſuo Territorio non li-
gatur jure poſitivo, ſecundùm Bartol. in extravag.
ad reprimendam, in verb. ſine figura Judicii &c.
ad hoc Text., & ibi Bartol. in leg. Æmilius ff. de
minorib. cum ſimilibus =, ſed veluti penitus ſolu-
tus ab omni Juris ordine, cui non ſubeſt, Ol- 21
drad. conſ. 257. num. 13., Natta conſ. 367. nu. 8.
lib. 2., Grammatic. conſ. 79. num. 19., Cyriac. con-
trov. 692. num. 10., Afflict. deciſ. 283. n. 6. & 7.,
& deciſ. 361. num. 13., Theſaur. deciſ. 15. nu. 4.,
Amendula ad dec. 517. Vincent. de Franch. nu-
mer. 5. & ſeq., Urceol. deciſ. Florent. 3. nu. 15.,
Rot. in recent. deciſ. 461. num. 13. part. 1., de-
ciſ. 175. num. 9. part. 8., & deciſ. 465. numer. 17.
part. 9. tom. 2., poſthabità illius formà, eundem
præpoſterare poſſit, id videlicet, quod fieri de- 22
beret ante executionem, faciendo poſt illam,
Bald. in jus feudal. cap. 1. col. 3. tit. ſi inter Do-
minum, & Vaſſallum, Abb. in cap. in cauſis de
rei vindication., Raynald. ad Banniment. Bonon.
tom. 1. cap. 2. §. 4. num. 119. fol. 206., & tom. 3.
cap. 34. §. 12. num. 135., §. Et juſta fol. 320.; Ut
etiam actus, ipſius mandato, & auctoritate ge-
ſtus, tamquam attentatorum labe infectus, ir-
ritus declarari nequit, Lancellot. de attentat. 23
part. 1. cap. 4. limit. 2. per tot., Gob. conſult. 80.
num. 35., Rot. coram Dunoz. Jun. dec. 608. n. 2.,
& in Recen. dictu deciſ. 175. num. 9. par. 8.: Imò
verò, ſi ob ſolam amplitudinem Perſonæ, nul-
litatis exceptio, adeò ſublata cenſetur, ut, illà
inſpectà, actus, qui ceteroquin ex Juris cenſu- 24
ra invalidus eſſet, validus reputetur, ut poſt
Petr. Ærodium, eruditè rem tractantem lib. 4. rer.
judicat. tit. 12. de Teſtib. cap. 1., & cap. 7. ejuſ-
dem titul., tradit Calvin. de æquitat. lib. 2. ca-
pit. 158. num. 47. fol. 220., quanto magis id tri-
buendum erit actui, Supremi Principis impe-
rio, & auctoritate geſto?
Optimo proindè jurè, univerſim receptum
eſt illud, omnium ore tritum, effatum, quo
admonemur, firmiſſimam Juris præſumptio- 25
nem urgere pro validitate, & juſtitia actuum,
à Supremo Principe geſtorum, Gloſſ. final. in
leg. relegati ff. de pæn., Felin. in cap. quæ in Ec-
cleſiarum nu. 66. de Conſtitut., Dec. conſ. 64. n. 7.,
Menoch. conſ. 100. num. 16., Alciat. de præſum-
ption. regul. 3. præſumpt. 8., Maſcard. de proba-
tion. vol. 3. concluſ. 1227. num. 21. & 22., Lar-
rea allegat. fiſcal. part. 1. allegat. 23. numer. 8.,
Bonden. collect. legal. vol. 2. collect. 37. nu. 100.,
& collect. 38. num. 204. & ſeqq., & num. 344.,
Capyc. latr. deciſ. 190 num. 11. tom. 2., & remo-

tà quavis ſuſpicione, validè, & ex juſta cauſa,
illum, quidquid egit, feciſſe præſumi, *Valenz.
conſ.4. num.122.*, *Beſold. conſ. 182. num. 14. &
ſeq. lib. 4.*, *Navar. de gravam. Vaſſallor. gra-
vam.164. numer.10.*, *Petra de poteſt at. Princip.
cap.32. quæſt.8. concluſ. 2. num.25. & 29.*, *Ma-
rius Giurba obſerv.30. nu.2.*, *Cyriac. contr.182.
nu.12.*, *& num.17.*, *controv.599. numer. 27. &
ſeqq.*, *controv. 692. num. 12.*, *Genua de verbor.
enuntiat. lib.2. quæſt.4. num.27.*, *Jovius de con-
tract. minor. tom. 2. Gloſſ. 24. §.10. numer. 18.*,
Urceol. deciſ. Florent. 3. num. 11.; Idque adeò
Principis præcipuum eſſe, ut adverſus hanc Ju-
ris præſumptionem, non admittatur contraria
probatio, ut ex *Cyno*, *Alciato*, *Romano*, aliiſ-
que, tradit *Larrea allegat. fiſcal. 101. num. 17.*

Ex quo enim illius ſuprema, & abſoluta po-
teſtas in dubium revocari nequit, indè fit, ut
26 quoties certò conſtat de ejuſdem voluntate;
quidquid ejus auctoritate geſtum eſt, tamquam
nullum, & irritum impugnari minimè queat,
*Jovius de contract. minor. tom.2. Gloſſ.24. §.10.
num.34.*, *Rot. deciſ.114. num.*[illegible]*. part. 6. recent.*;
Non enim præſumendum eſt, Supremum Prin-
cipem actum fruſtratorium facere voluiſſe, idem
Jovius d. Gloſſ.24. §.9. num.5., ſed ſemper uſus
cenſetur poteſtate illa, quæ requiritur, ut actus
ſuſtineri valeat, *Caſtrenſ. conſ.414. num.5. verſ.
primus quando lib.1.*, *Cephal. conſ.439. num.54.*,
qui juncto *num. 72.* loquitur de Principe de-
mandante arreſtam, & ſequitur *Dnennas re-
gul.43. ſub ultim. fallent. verſ. ſecunda ratio eſt
Pich. ad Statut. Urb. Gloſſ.7. num.200. fol. 69.*;
Quapropter, cum in noſtra hypotheſi, ex Sum-
mi Pontificis aſſertione, manifeſtum reddatur,
aſſecurationem perſonæ D. Campoſtani factam
27 fuiſſe auctoritate Supremi Principis, ex juſta
cauſa illam imperantis, pro ea perficienda nulla
requirebatur obſervantia ordinis judiciarii, aut
praxis forenſis, utpotè remiſſæ ob mandatum,
& commiſſionem à Supremo Principe datam,
*Jovius de contract. minor. tom.2., Gloſſ.25. §.11.
num.346.*, ex ratione quam attulimus, & plu-
ribus auctoritatibur confirmavimus *§. Ex his pro-
fectò*.

Sentiens Pars adverſa, ſolidiſſimis hiſce ra-
tionibus ſibi præreptum penitùs eſſe diffugium
nullitatis, quam temerè objiciebat adverſùs
ejuſcemodi aſſecurationem, Principis auctori-
tate decretam, atque executam, & quidem poſt
longas cunctationes, quibus D. D. Miniſtri Re-
veren. Cam., Debitorem fiſcalem, facultatibus,
& nomine jamdudum labentem, ſubſtentare,
& jamjam ruiturum, retinere conati ſunt, ho-
diè non minùs audacter, aliud ſibi commenti-
tium, aucupari ſatagit effugium, in dubium vi-
delicèt revocando Pontificium mandatum de
ipſo apprehendendo. Ait enim, quod illud
enuntietur quidem in corpore Chirographi, ſed
omittatur in ejus Summario, quod ſolùm Pa-
pæ perlegi ſolet, quaſi conſultò id ibi omiſ-
ſum fuerit à Miniſtris Cameralibus. Conqueri
juſte poſſemus, id tàm inverecundè à D. Cam-
poſtano opponi, niſi ignoſcendum illi eſſet,
quod in mala Cauſa, nudatus omni juſtà, ac
legitimâ defenſione, quemadmodum commi-
ſerationem commovere poſſe ſperavit calum-
nias intendendo contra integerrimos Reveren-
dæ Cam. Miniſtros, Ferrariæ reſidentes, quaſi
non ſuà culpà, ſed illorum machinationibus,
tanta pernicies comparata ipſi fuerit, ut evul-
gatis libellis oblatrare auſus fuit, ità etiam ca-
lumnioſà prorſùs interpretatione, veritatem
Pontificiæ aſſertionis, factæ in Chirographo,
in dubium revocare imprudentèr conatur, ſed
fruſtrà, quia, ut ex *Cicerone* pro *Cælio* nota-
tum eſt *§. Interea igitur*, tanta eſt vis veritatis,
ut facilè sè per ſe ipſam contra hominum cal-
liditatem, ſolertiamque defendat.

Omnibus quippè notum eſt, Papæ non per-
legi integrum tenorem Chirographorum, Sup-
plicationum, & ſimilium ſcripturarum, plura
ſemper continentium, quæ Gratiæ ſubſtantiam 28
non tangunt, & ad quæ exquirenda minus de-
ceret ſummam demitti Pontificis majeſtatem,
ſed illi à Miniſtro ſolùm referri, vel legi ſum-
marium adjectum calci Scripturæ, in quo at-
tinguntur ea tantum, quæ eſſentialia Gratiæ re-
ſpiciunt, *Pariſ. de reſignation. lib.4. quæſtion.7.
num.21.*, *Pirr. Corrad. in prax. diſpenſat. lib.2.
cap.1. num.20.*, *Amayden. de ſtyl. Datar. lib.1.
cap.32. num. 2.*, *Gonzal. ad regul.8. Cancellar.
Gloſſ.60. num.11.*, *Roſa de execut. Literar. Apo-
ſtolicar. part.1. cap. 1. num.6.*, *in Melevitana
Penſionis 23. Januarii 1699. §. At verò coram
clar. me. Card. de la Tremoille*. Ut etiam æque
nota eſt regula, quà traditur, quod, quoties
diſceptatur de differentia hac, inter Summa-
rium perlectum, vel relatum Summo Pontifi- 29
ci, & inter tenorem totius Chirographi, ſive
alterius ſimilis ſcripturæ, eo dumtaxat caſu
quæſtio iſthæc pertractanda ſit, quo in Summa-
rio, aliquid narratum, vel omiſſum fuiſſe
appareat, quod probetur, viam aperuiſſe Gra-
tiæ, quam, narrati, aut omiſſi veritate co-
gnita, vel nullo pacto, vel difficilius Summus
Pontifex conceſſiſſet, juxta regulam traditam
per *Felin. in cap. ſuper literis num.9. verſ. quarta
regula de reſcript.*, *Roſa de execut. Liter. Apo-
ſtol. cap.5. num.53.*, *Rota deciſ.101. num.20. &
ſeq. part.5.*, *coram Cerro deciſ.158. numer.14.*,
coram bon. mem. Emerix Jun. deciſ.1177. nu.4.,
& in Recen. deciſ.769. num.9. part. 18. tom. 2.,
*& in Forolivien. Parochialis 26. Aprilis 1706.
§. Neque obſtat coram bon. mem. Omauna*, Præ-
ſertim verò, quando agitur de negotio, aut re,
pro qua exequenda aliquid non præcipiatur,
aut fieri debeat, quod ſit contra, vel præter,
ſed potiùs conſonet diſpoſitioni Juris: hoc nam-
que caſu certiùs locus ſit illi alteri regulæ, ad-
monenti, quod, quemadmodum non expreſ-
ſis iis, quæ ex Juris diſpoſitione exprimi de- 30
bent, vel de quibus in Jure eſt diſpoſitum,
quod, eis expreſſis, Gratia non fuiſſet conceſſa,
eadem vitietur: ità è contrario, ſi res ſit de
qualitate, aut circumſtantia aliqua minimè
contraria Juri, vel de qua cautum non ſit, quod
exprimi debeat, illius omiſſio Gratiam non in-
ficit,

ficit, quoties abeſt præjudicium Tertii, & ex-
adverſo non probetur, quod, ſi Princeps eam
ſciviſſet, Gratiam non conceſſiſſet, hoc nam-
que dumtaxat caſu, & non aliàs, talis qualita-
tis, aut circumſtantiæ taciturnitas Gratiam irri-
tam reddit, juxtà magiſtralem *deciſionem Gre-
gorii lu 50.*, ibique *Adden.*, cum alioquin, hac
deficiente probatione, Gratia ſuſtineatur, nul-
là prorsùs factà diſtinctione, an veriſimiliter
potuiſſet Princeps indè moveri, vel removeri
à Gratia concedenda, *Farinac. in prax. crimin.
quæſt.6. num.48.*, *Gratian. diſcept. 535. nu.25.,
& ſeq.*, *Lotter. de re benefic. lib.2. quæſt.54. nu-
mer.30. & ſeq.*, *Rot. in rec. dec.647. ſub nu. 51.
part. 19.*

Has igitur ſequendo regulas, Pontificiis
Reſcriptis interpretandis firmiter retinendas,
inani ſanè conatu in noſtro caſu opponitur, quod
in Summario omiſſa fuerit expreſſio facta in
corpore Chirographi, mandati videlicet de aſ-
ſecurando perſonam D. Campoſtani a Summo
Pontifice injuncti Illuſtriſſimo Theſaurario:
tum quia rès agebatur inter Supremum Princi-
pem, ejuſque Miniſtrum, quorum neuter igno-
rare poterat id, quod inter ipſos actum fuerat:
quid enim nedum magis veriſimile, verùm
etiam magis juris rationi conſentaneum erat,
quàm quod Summus Pontifex, oraculo etiam
ſuo, illum quodammodo excitaret, ut pro ſuo
prudenti arbitrio, utens eà ordinarià Juriſdictio-
ne, & facultatibus, quibus ceteroquin polle-
bat, quam citius conſuleret indemnitati Rev.
Cameræ? Tum etiàm quia, cùm ſubſtantia
Gratiæ, D. Adverſario impartitæ, licèt verge-
ret in præjudicium Rev. Cameræ, cenſura ni-
31 lominùs eſſet in ejus favorem, dùm illius vigo-
re libertatem plenariè aſſecutus fuit, nullo cer-
tè jure, nullàque juſtà ratione hodie contrà il-
lam ab ipſo contenditur, quod in Summario
enunciatum minimè fuerit, ipſius carceratio-
nem ordinatam fuiſſe ab ipſo Papa, quando ex
eo, nedùm nullum ſenſit præjudicium, ſed in-
ſigne beneficium conſecutus fuit, argumento
Textus in leg. Pomponium ff. de negot. geſt., &
tradit *Rota coràm Veralla dec. 193. numer. 2. in
Recen. dec. 485. num. 20. part. 4. tom. 2.*, *deciſ.
51. numer. 6., & ſeqq. part. 6.*, *& dec. 223.
num. 16. part. 7.*, *deciſ. 357. numer. 4.
part. 12.*, *deciſ. 35. num. 2. part. 13.*, *deciſ. 533.
numer. 6. part. 18.*: Cùm enim in Chirogra-
pho ſupponatur, D. Campoſtano juſtè car-
ceribus mancipato, diù etiam, juſtèque ab Il-
luſtriſſimo Theſaurario fuiſſe denegatam ex-
carcerationem; nemo idcircò non videt, cir-
cumſtantiam ejuſcemodi prætenſæ enuncia-
tionis, in Summario faciendæ, extrinſecam
prorſus fuiſſe à ſubſtantia Gratiæ: Quapropter,
quod eam attinet, parùi referebat nùm càrce-
ratio, quæ juſtiſſima ſupponebatur, decreta eſ-
ſet ab ipſo Principe, vel ab ejus Miniſtro, cui
32 in ſimilibus negotiis, & in his, quæ pertinent
ad œconomicam Pontificii Ærarii adminiſtra-
tionem, ac regimen, tributa eſt plena, ſupre-
maque Juriſdictio, ac poteſtas, quà ejuſcemo-
di Debitoris apprehenſionem præcipere po-
tuiſſet.

Magis verò, magiſque hæc urgere no-
ſcentur, ſi Sapientiſſimi Patres animo ſecum
reputaverint, quod nec D. Campoſtanus, licèt
ſolertiſſimus, nec Doctiſſimi ejus Defenſores,
Chirographum, & Gratiam excarcerationis in
eo impertitam, prætextu iſto redarguere auſi
ſunt tempore, quo eadem demandata fuit: ſed
D. Adverſarius eà illicò, ac libentiſſimè utens,
libertatemque, diù fruſtra quæſitam, ejus vigo-
re aſſecutus, nonniſi poſt plurium annorum
decurſum, hoc novum diffugium excogitavit;
videlicet poſtquàm agnovit, eo etiam nomi-
ne, quod ageretur de aſſecuratione perſonæ,
Supremi Principis imperio peracta, juſtè reje-
ctas fuiſſe nullitates, adverſus illam ab ipſo op-
poſitas; & poſtquam, pluries, plurieſque diſ-
cuſſis rationibus, planè comperiit, ſe nullà
ampliùs tergiverſatione ſubterfugere, nullàque
amplius arte obtegere poſſe grande ſuum debi-
tum, facti evidentià liquidatum. Cum igitur, 33
quando ſublata nondum erat ſpes omnis fru-
ſtrandi Rev. Cameram, litiſque calor nondum
ejus ingenium ad nova commenta paranda acu-
erat, ſincerà mente reſpiciens eximiam Gratiam,
Pontificià pietate ſibi elargitam, eamque vali-
dam agnoſcens, ipſius beneficio uſus fuerit:
ejuſcemodi profectò Gratiæ uſu, adeò illam,
tamquam undequaque validam approbaſſe cen-
ſetur, ut ipſi amplius non liceat, Chirogra-
phum, in quo ejus excarceratio decreta fuit,
prætextu obreptionis, ſivè ſubreptionis, ut cu-
juſcumque alterius defectus impugnare, ad
*Text. in leg. filius familias 17. ff. ad Sen. Conſult.
Macedon.*, *Bartol. in leg. Cum tabernam §. Idem
quæſivit in fin. ff. de pignor.*, *Gozzadin. conſ. 23.
num. 10.*, *Mart. Medic. deciſ. 58. num. 39.*, *Caſſa-
dor. deciſ. 3. num. 2. de reſcript.*, *Rota coram Ve-
ralla deciſ. 193. num. 2. part. 1.*, *coram Ludoviſ. de-
ciſ. 331. num. 10.*, *coram Cavaler. deciſ. 16. nu. 4.*,
coram Burat. deciſ. 118. num. 4., *coram Zarat. de-
ciſ. 113. num. 6.*, ibi = *Ex quo nil relevat, quod de
ſubreptione, vel obreptione Brevis derogationis
arguatur, quia cum d. bon. mem. Vi.. et utendo
approbaverit, non poteſt poſtea illud impugnare*, 34
ex regula, quod ſemel &c., *coram bon. mem. An-
ſaldo deciſ. 18. num. 37., & ſeqq.*, *& in rec. de-
ciſ. 341. nu. 2. part. 13.*, *deciſ. 86. num. 18 part. 16.*,
& deciſ. 372. num. 11. part. 19.

Verumtamen, morem gerendo Parti Ad-
verſæ, eidem demus, juſtà ratione, ex hoc ca-
pite, Pontificium Chirographum ab ipſa coar-
gui, ac impugnari poſſe: quid inde ſequeretur?
certè nihil aliud, quàm quod Gratia excarcera- 35
tionis, ejus favore in illo decreta, perinde ha-
benda eſſet, ac ſi nunquam à Principis pietate
impetrata fuiſſet; ipſo enim jure, ipſoque fa-
cto, nulla, atque irrita extitiſſet, ideoque nul-
lum ex ea D. Adverſarius beneficium conſequi
valuiſſet, per *Text. in cap. Super literis de re-
ſcriptis*, *& cap. 2. de fil. Presbyter. in 6. in fin.*,
ibi = *velutì per ſubreptionem obtenta, nullius eſt
momenti* =, *Larrea allegat. fiſcal. part. 1. alle-
gat.*

gat. 16.n.32., & ſeqq., *Salgud. in Labyrint. Credit. part. prima cap. 37.num.5., & ſeqq., D. Advocat. Piton. de controverſ. Patron. allegat. 9.n.51., Rota coram Bich. deciſ. 302.num. 3., & ſeqq., in Majoricen. Beneficij 6. Decembris 1709. §. Principal., coram bon. mem. Anſaldo, & in Friſingen. Juris deputandi Curatos 24. Martii 1713. §. Eòque ineluctabilius coram eodem, in Pampilonen. Juriſpatronatus 4. Februarii 1715. coram Eminentiſſimo Domino Card. Scotto*; juxta enim Philoſophi ſententiam, ſi
36 ex nihilo oihil ſequitur, eam applicando actui invalido, ac irrito, nullus ſimiliter effectus ex eo provenire valet, ut ad rem noſtram ait *Gonzalez ad regul. 8. Cancellar. Gloſſ. 57. num. 14., & ſeqq., & num. 31., ac num. 34.* & probant concordantia Juris loca, & auctoritates relatæ apud *Giurb. obſervat. 85. num. 6., & ſeqq., Corrad. in prax. benefic. lib. 2. cap. 10. il 2. in fin., Ciarlin. controv. foreaſ. lib. 1. cap. 38.n.5.*

Admiſſà idcircò, ut exadverſo contenditur, nullitate, & ſureptione Chirographi, mandantis, D. Adverſarium emitti carcere: inde certe ſequeretur, quod ipſe illius vigore nullo pacto conſequi valuiſſet diu, ſed fruſtra, optatam, quæſitamque libertatem, ideoque repoſitis omnibus in priſtinum ſtatum, revocandus eſſet ad Carceres, è quibus nulliter dimiſſus fuit, ut ſanè efflagitare videtur natura ipſius Gratiæ, ea mente a Summo Pontifice conceſſæ, ut tamen ex illa præjudicium nullum irrogaretur, aut innovatio fieret jurium Rev. Cameræ, alijſque competentium: aperta ſunt verba dicti Chirographi ſuperius relati *§. Initium idcirca*, ibi = *Ci contentiamo, ſenza però pregiudizia delle ragioni competenti alla noſtra Camera contro la ſteſſo Campoſtano &c., e ſenza pregiudizia ancora delle ragioni contro il medemo competenti allo noſtra Città di Ferrara, ed à qualſiſiano altre perſone &c.* =; reductus itaque ad Carceres, in eiſ-
37 dem dicturus cauſam nullitatis ſuæ capturæ, licèt illam declarari fortè obtinuiſſet; nihilominus tamen, cum in genere de ingenti ejus debito, illicò, ac facilè in certa quantitate liquidando, ambigi minimè poſſet, juſtè arreſtari, ac retineri valuiſſet, ut inquit *Bald. conſ. 90. lib. 5.*, ubi, poſtquam probaverat, nulliter captum, arreſtari non poſſe, *num. 4.* favore Fi-
38 ſci rem concludit his, notà dignis, verbis = *pro debito autem Fiſci, ſemper poteſt arreſtari: quia Fiſcus eſt in hoc privilegiatus, ut non requiratur ordo, ex quo conſtat de debito* = quem ſequitur *Farinacc. in prax. criminal. tom. primo part. prima tit. de Carceribus, & Carcerat. quæſt. 27. num. 151. circa med.*, alios allegans, & latius rationibus, atque auctoritatibus probabitur *§. Quinimo etiamſi*.

Quamquam verò, per ſolum uſum dicti Chirographi, narrativa in illius corpore facta, plenè vindicetur ab ejuſmodi emendicata, & frivola exceptione, nihilominùs tamen pro illa penitùs elidenda, urgent etiam univerſæ Ju-
39 ris noſtri regulæ, quibus edocemur, quod, cum d. Chirographum ſubſcriptum reperiatur ab ipſo Principe, idem non ſolùm noviſſe, ſed ſubſcriptione ſua approbaſſe, & confirmaſſe cenſetur in illo contenta, paria enim ſunt totum ſcribere, vel tantum ſubſcribere, per *Text. in leg.* 40
Emptor. §. Lucius ff. de pact., leg. ſicut §. Non videtur ff. quib. mod. pign. vel hypothec. ſolvat., leg. ſi quis ex argentariis §. 1. in fine ubi Apoſtillo ff. de edend., Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 66. num. 7., Gratian. diſcept. 936. num. 27., Pax. Jordan. variar. lucubrat. tom. 3. lib. 14. tit. 20. num. 23., Rota coram Seraphino deciſ. 334. num. 1., & ſeqq., coram Baratto deciſ. 750. num. 1., coram bon. mem. Emerix. Jun. deciſ. 358. num. 8., in rec. deciſ. 159. numer. 11. part. 6., & diſc: 187. num. 5. part. 7., quæ præ- 41
ſumptio adeò vehemens eſt, ut in aſſerentem ignorantiam transferatur onus illam concludenter probandi, *Vizzan. de mandat. Princip. leg. 2. num. 41., Gabriel. commun. concluſ. tit. de præſumption. concluſ. 3. num. 30., Pax. Jordan. mox citat. tit. 20. num. 25., Card. de Luc. de credit., & debit. diſc. 81. numer. 7., & 9., Mert. Medic. deciſ. ſen. 89. numer. 38., Panimoll. deciſ. 90. num. 33., & ſeqq. inter collect. per Palm. deciſ. 18. num. 3., & deciſ. 121. num. 13., Rota coram Duran. deciſ. 337. num. 16., & deciſ. 368. num. 29., & ſeqq., in annot. ad deciſ. 419. Buratt. in fin., & coram bo. me Emerix Jun. deciſ. 1251. n. 17.*

Cujus ſane durioris probationis onere, eò magis Pars Adverſa urgetur in caſu noſtro, quia, ut paulò ſuperius dictum eſt, de gravi hoc negotio agebatur inter Supremum Principem, &
Illuſtriſſimum Theſaurarium, qui diu ſe oppo- 42
ſuerat d. excarcerationi, de qua, ut notum eſt duobus ex Illuſtriſſimis Dominis, qui aſſident in Congregatione Camerali, pluries de illa, in ea actum fuerat, ideoque hoc caſu fruſtrà obtenditur ignorantia aſſertionis à Summo Pontifice factæ in Chirographo, omiſſæ tamen in Summario; præſumitur enim Summus Pontifex de ea certior redditus ab illuſtriſsimo Theſaurario, quod ſufficit pro ejuſcemodi ſubreptionis exceptione elidenda, *Gratian. diſcept. 765. numer. 52., Roſa de execut. Litter. Apoſtol. cap. 5. num. 54., Cyriac. contr. forenſ. cap. 160. num. 28., & ſeqq.*, egregiè *Paulut. diſſert. 65. num. 9., & pluribus ſeqq. lib. 2., Jeviui de contract. minor. tom. 2. Gloſ. 24. §. 10 n. 19., Urceol. deciſ. Florent. 3. n. 12., Rot. cor. Peutinger. deciſ. 67. numer. 9., in rec. dec. 107. num. 25. part. 10., dec. 227. n. 9. part. 13., & in Forolivien. Parochialis 26. Aprilis 1706. §. Tum etiam coram bo. mem. Omanna*. Eòque certius, quia agitur de adſtruenda veritate aſſertionis, quæ facta legitur in Chirographo, quod ſinè Pontificio mandato, aut Reſcripto confici, & ab Illuſtriſsimo Theſaurario Summo Pontifici offerri nequibat.

Imò verò, ſi quoties agitur de re geſta, atque expleta per organum Miniſtri, habentis vivæ vocis oraculum, illi plena fides adhibenda
eſt in re, ad ejus officium pertinente, *Vermi-* 43
gliol. conſ. 38. num. 2. & 3. conſiderans etiam tem-

tempus, & materiam veriſimilem, *Gen. de*
Scriptur. privat. lib. 3. tit. de Liter. Apoſtol. n. 9.,
& ſeqq., *Gait. de credit. cap. 3. tit. 3. num. 15.*,
Rot. coram Durano deciſ. 117. num. 8., *in Hil-*
deſimen. Canonicatus 14. Martii 1718. §. De me-
dio coram Reverendiſſimo Criſpo Archiepiſcopo
Ravennaten., & in Romana, ſeù Neapolitana
Pecuniaria 7. Februarii 1721. §. Opponi nec po-
terat coram Reverendiſſimo Lancetta Decano,
ubi ob hanc rationem id tradit de R. P. D. Com-
miſſario Cameræ; Quanto potiori jure fides
præſtanda, atque veritati omninò conſona re-
44 putanda erunt ea, quæ poſt exceptum Sanctiſsi-
mi Oraculum, atque conſenſum, affirmantur
in Chirographo, pro ejuſdem executione dire-
cto Illuſtriſsimo Theſaurario, & quorum veri-
tas ob Principis præſentiam facilè detegi pote-
rat? *Vermigliol. d. conſ. 38. num. 3.*, *Gabriel. de*
probation. concluſ. 3. num. 9., *Vizzan. de mandat.*
Princip. leg. 1. n. 39., *Menoch. de præſumpt. lib. 2.*
præſumpt. 15. num. 10., *Rot. coram Seraphin de-*
ciſ. 1291. num. 2., & coram Duran. deciſ. 117.
num. 6., ubi numer. 12. rectè animaduertit,
quod, ſi hæc in dubium revocare liceret, omnia
ferè negotia de mandato Principis expedita,
45 penderent inſtabili loco, quia cùm in eiſdem ex-
pediendis ille ſemper uti ſolcat operà Miniſtro-
rum, publicè, & palam illa exequentium, am-
bigi propterea nequit, quà auctoritate, quà ra-
tione, & modo iidem illa perfecerint, ad tra-
dita per *Bald. in leg. exemplo ad fin. verſ. extra*
quæritur Cod. de probation. cap. Cum inter nu-
mer. 11. verſ. limita de offic. legat., *Pariſ. conſ. 104.*
num. 54. lib. 1., *Gabriel. de probation. concluſ. 3.*
num. 11., *Adden. ad deciſ. ultim. num. 11. de con-*
ſuetud. in nov.

Confirmantur hæc omnia inſpectà qualitate
Gratiæ, excarcerationis videlicet, Summi Pon-
tificis pietate D. Campoſtano, jugiter ſuppli-
canti, conceſſæ, id enim certè ſupponit, perſo-
46 næ ipſius aſſecurationem, utpotè ex præceden-
ti Pontificio mandato factam, nonniſi ſolà ſu-
premà ejuſdem auctoritate revocari potuiſſe,
ex nota illa Juris regula, quà traditur, unum-
quodque diſſolvi ea poteſtate, qua ligatum eſt,
alioquin enim, ſi illa Eminentiſsimi Legati, vel
Illuſtriſsimi Theſaurarij mandato expleta fuiſ-
ſet, ejuſdem revocatio fieri pariter valuiſſet eo-
rum auctoritate, non imploratà illà Supremi
Principis, ad quem regulariter non recurritur
47 niſi quando Miniſtri dubitant de ſuis ordinariis
facultatibus, per ea, quæ notat *Scannarol. de*
Viſitat. Carcerat. lib. 1. §. 17. n. 1.

Prima noſtri aſſumpti pars confecta eſt; ſatis
enim demonſtraſſe reor, aſſecurationem per-
ſonæ D. Campoſtani validam fuiſſe, quia Su-
premi Principis auctoritate decreta, atque execu-
tioni demandata fuit: Verum præterea ejuſdem
carcerationis validitas evidens, & aperta reddi-
tur ex qualitate crediti fiſcalis, pro quo conſe-
quendo Rev. Camera contra perſonam ſui De-
48 bitoris, juxtà omnibus nota Fiſci privilegia, exe-
cutivè procedere poterat, ex auctoritatibus latè
cumulatis in *§. Cum itaque & ſeq.* debita namque
fiſcalia, cum nullam patiantur moram ob ſum-
mam publici boni rationem, habendi videlicet
pecuniam, quæ parata ſit publicis neceſsitati-
bus, atque ſumptibus, ut *in Auth. de mandat.* 49
Princip. §. Neque autem, *Martin. Nauraths in*
not. politic. ad Hippolit. à Collibus, *Boler. de de-*
coct. debitor. fiſcal. tit. 5. quæſt. 11. num. 4., & ſeq.,
aliique latius allegandis *§. Quanto magis*, Jure
proindè meritòque eorum exactio adjuvatur
extraordinariis remediis, & prærogativis, idem
Boler. dicto tit. 5. quæſt. 18. num. 22., quippè
tum ex Juris diſpoſitione, tùm etiam ex con-
ſuetudine, omnium Principatuum conſenſu rece-
pta, conſtitutum eſt, quod pro exigendis debi- 50
tis fiſcalibus, nullo ſervato judiciario ordine,
Manu regià, & ſola facti veritate inſpectà, ſinè
citatione, & Cauſæ cognitione, omiſſa denique
omni ſolemnitate juris civilis, adversùs Fiſci
Debitorem incipi poſſet ab executione, & ca-
ptura, *Bald. in Leg. 2. Cod. quand. Fiſc. vel. pri-*
vat., idem *Bald. conſ. 238. lib. 1.* inquiens = *Ad*
veritatem eundum eſt tàm de jure, quàm de fa-
cto. Et præmittendum eſt, quod non eſt neceſſa-
rius libellus, nec litis conteſtatio, quando petun-
tur publicæ functiones, ſed proceditur compulſivè,
levato velo, tàm de jure, quàm de conſuetudine
generali = ibique allegat concordantia Juris
noſtri loca, *Natta conſ. 49. n. 7.*, *Tuſc. practi-*
car. concluſ. litt. G. concluſ. 22. num. 2., *Man-*
ſon de conſ. executiv. lib. 1. ampliat. 30. n. 21.,
& ſeqq., *Franciſc. Lucan. de privileg. Fiſc. pri-*
mo part. princip. n. 56. inter tract. magn. tom. 12.
fol. 8., *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 6. tit. 7. n. 7.*,
Gratian. diſcept. forenſ. 353. num. 1., & ſeqq.,
Cobell. ad Bul. Bon. Regim. cap. 44. n. 35., *Poſth.*
de Subhaſt. inſpect. 47. n. 111., *Rota apud ipſum*
deciſ. 36. num. 3., & ſeqq., *Urceol. deciſ. Floren-*
tin. 3., num. 16., *Rota in Recent. deciſ. 446. n. 1.*
part. 2., *in Ceſenaten. Spolii 25. Junii 1700.*
§. Hæc autem juſtificatio coram bonæ memoriæ
Muto, & in illius confirmatoria 20. Janua-
rii 1702. §. Nec ſalvari coram bon. mem. Pio:
Optimè autem hæc ità conſtituta ſunt, quia Su-
premus Princeps publici Ærarij incolumitati 51
conſulere dicitur œconomica illà, atque politicà
poteſtate, quæ, tamquàm Reipublicæ capiti,
ipſi competit; quæque non eiſdem regulis, qui-
bus ordinaria Juriſdictio, ſed diverſo omninò
jure, ac modo exercetur, *Creſp. de Valdaura*
obſervat. 3. num. 1., & 2., & num. 8.

Ambigi propterea nequit, Rev. Cameræ li-
cuiſſe agere pro aſſecuratione perſonæ ſui Debi-
toris, quando tempore demandatæ carceratio-
nis, de ejus credito, licèt in genere, certo ta-
men conſtabat: clarius vero paulò poſt Debito-
ris apprehenſionem de illo conſtitit ex rationi- 52
bus inter Rev. Cameræ, & Debitoris Ratiocina-
tores Ferrariæ diſpunctis: Et evidens denique
redditum fuit ex facto concordato coram Illu-
ſtriſſimo Ponente. In his enim circumſtantiis,
ſi etiam favore privati Creditoris ſuſtineretur
captura, licèt non ritè, & nondum liquidato
credito, facta, quando conſtito alioquin de
credito, illa eſſet denuò decernenda, *Lancel-*
lot.

Iot. Conrad. in ſua praxi lib.1. cap 9. §.2. nu.9.,
Menoch. de adipiſcend. poſſeſſ. remed.5. nu. 61.,
quos favore Fisci allegat, & ſequitur *Farinacc.*
in ſua praxi criminali tom.1. quæſt.27. num. 151.
circa med., *Cornazzan. deciſ.2. nu.18. & ſeqq.*,
aliiſque allegandi §. *Quinimò etiamſi*, potentiori
53 quidem ratione, dicendum eſt, Rev. Came-
ram, certam, atque indubitatam Creditricem,
curare debuiſſe aſſecurationem perſonæ ſui De-
bitoris, ut, diſpunctis deindè rationibus dati,
& accepti, atque liquidato debito in vera, ac
certa quantitate, idem vel in ære, vel in cor-
pore illud hæreret, ut hunc caſum, in quo per
capturam Perſonæ actum fuerit pro ſimplici aſ-
ſecuratione crediti, deindè liquidandi, diſtin-
guendo ab alio caſu, in quo captura directè fa-
cta fuiſſet, ut Debitor ſolveret certam aliquam
quantitatem, quæ reverà tanta non deberetur,
communitèr traduut Doctores, deſumptâ bo-
rum caſuum diſtinctione ex *Bartol. in leg. ſi pe-*
cuniæ §. final. ff. ut in poſſeſſion. legat., *& in leg.*
ſi finita §. Si Julianus col.6. ff. de damn. infect.,
& in leg. conſentaneum Cod. quomodo, & quando
Judex col.6., ut egregiè explicat *Caccialup. de*
debitore fugitivo quæſt. 6. num. 13., illam per-
petuò notandam admonens, eamque conſtan-
ter ſequuntur *Scannarol. de Viſit. Carcerat. lib.3.*
cap.2. §.8. num.27. & ſeqq., *bon. me. R. P. D.*
Zaul. ad Statut. Faent. tom. 1. rubr.4. lib.3.
nu.3. & ſeqq., *Conſtant. ad Statut. Urb. tom. 1.*
annotat.19. num.22. & ſeqq., *Paalut. diſſertat.*
legal. tom.1., *diſſert.49. numer.68. & ſeqq.*, *&*
diſſert. 50. artic.2. ſub num.97., *Cornazzan. de-*
ciſ.2. num. 18. & ſeqq., *Fontanella videndus de-*
ciſ.235. per tot., *Rot. cor. Card. Cerro dec.889.*
num.7. & ſeqq., *in rec. deciſ.331. numer. 17. &*
ſeqq. part.16., & latè diſcuſſo articulo, dictum
fuit *in una Bononiea. Aſſecurationis Judicii apud*
eundem Conſtantin. deciſ.33., *& deciſ.34.*, quæ
repetitæ fuerunt inter collectas per *Balducc. ad*
Ramon. tom.1. deciſ. 17., *& deciſion. 18.* penès
quem ſubditur *deciſio 19. præcedentium confirma-*
toria; hiſque omnibus deciſionibus reaſſumptis,
eadem diſtinctio exornatur apud *Balducc. ad*
Ramon. conſ.11. num. 23., *& in Romana Man-*
dati Suſpicionis Fugæ 14. Junii 1702. §. Non
relevante coram bon. mem. Molines, *in Eugubi-*
na Pecuniaria 20. Januarii 1715. §. Abſque eo
coram Reverendiſſimo Lancetta Decano, & diſer-
tè etiam probatur *ab Illuſtriſſimo D. meo Sardi-*
ni in d. Voto ab ipſo edito §.23. & plurib. ſeqq.,
& §.38. & ſeqq.

Rectè autem ita à Doctoribus traditum, at-
que à Tribunalibus in judicando receptum eſt,
quia, ut obſervant mox citatæ auctoritates, ſi
Creditor, tametſi certus de ſuo credito in ge-
nere, nec paratam habens ejuſdem liquidatio-
nem, quæ requirit diſpunctionem rationum,
regularitèr non ſinè multis controverſiis, & par-
titarum impugnationibus faciendam inter De-
bitorem, & Creditorem: Si, inquam, Credi-
tor hic, antequam deveniri poſſet ad Perſonæ
apprehenſionem, pro illa facienda Debitorem
interpellare teneretur, facilè crediti ſui jactu-
ram faceret, Debitorem quodammodò admo-
nendo, ut Perſonam, & Bona imminenti pe-
riculo ſubtraheret, ut optime animadvertitur
in dicto Voto Illuſtriſſimi D. Sardini, cujus ver-
ba referemus §. *Quod enim attinet*, & probant
auctoritates relatæ §. *Prima noſtri aſſumpti pars*
& ſeq., quapropter nè judicium reddatur elu-
ſorium, ſatis eſt, quod Creditor, per appre-
henſionem perſonæ Debitoris, agat pro ſimpli-
ci aſſecuratione crediti ſui, ſer. ſer. deindè liqui-
dandi, ex auctoritatibus jam allegatis, quibus
adduntur *Stracca de Doctorib. part.3. numer.55.*,
Pecch. in tract. de jure ſiſtendi cap.4. num.5. verſ.
ex quibus, *clar. me. Card. de Luc. de Dot. diſc.71.*
num.11., *Rot. cor. Cavaler. dec.653. num.4. &*
ſeqq., *& in Rec. dec. 211. nu.8. & ſeqq. par. 10.*

Fruſtrà verò, retorquendo contra Reveren-
dam Cameram mox propoſitam caſuum diſtin-
ctionem, exadverſò opponebatur, quod ver-
ſemur in primo illius membro, videlicet ca-
pturam D. Campoſtani factam dicendam eſſe,
non ad ſimplicem aſſecurationem, ſeu cautio-
nem, ſed præcisè ad effectum, ut ille ſolveret
debitum, quod tantum reverà non erat; id de-
ſumendo ex eo, quod poſt ejuſdem apprehen-
ſionem, factam die 3. menſis Maij, die 13.
ejuſdem menſis in actis Notariorum Reverendæ
Cameræ creditum fiſcale expreſſum fuit in
quantitate ſcutorum 121350. 45., in qua quan-
titate illud minimè ſubſiſtere, deindè conſti-
tit tum ex liquidatione, paulò poſt facta Ferra-
riæ, tum ex illa, quæ reſultat ex concordatio-
ne facti, poſtremo loco expleta coram illuſtriſ-
ſimo Domino meo Ponente: quamobrem,
cum executio, & perſonalis captura peracta re-
periatur pro majori quantitate, quàm reverà
deberetur, idcircò, tamquam irrita, corruat
in totum: eo quod, licèt in ejuſcemodi fiſca-
libus Cauſis ceſſent ſolemnia ordinis judiciarii,
minimè tamen ſublata cenſeantur ſubſtantialia
Judicii, quæ præcipuè conſiſtunt in certitudine
crediti, pro quo fit perſonalis executio, ad eum
præciſum effectum, ut Debitor illud ſolvat.

Objectio namque iſthæc urgere poſſet, ſi re-
verà probaretur, D. Campoſtanum captum,
& apprehenſum fuiſſe, ut d. quantitatem, ex- 54
cedentem illam, ab ipſo verè debitam, ſolve-
ret; prout concludentèr, & certis omninò pro-
bationibus oſtendendum ab eo eſſet, tamquam
ſuæ intentionis fundamentum, in quo ipſe con-
ſtituit nullitatem capturæ, & executionis, pro
cujus ceteroquin validitate ſemper præſumi- 55
tur, ex nota regula, de qua apud *Ridolphin. in*
prax. part.1. cap.14. num.353., *Rota deciſ.293.*
num.7. part.1. Recent.; Exhibere itaque debe-
ret mandatum, aliudve ſimile documentum,
ex quo appareret, ſe apprehenſum fuiſſe, non
pro mera aſſecuratione Rev. Cameræ, ſed ut
ſolveret dictam præciſam quantitatem ſcuto-
rum 121350. 45. Tantum verò abeſt, a Domi-
no Adverſario probari id poſſe, ut facti, quaſi
dicam, evidentiâ excludatur. Ipſe enim captus
fuit d. die 3. menſis Maij, poſt tamen literas
tribus, vel duobus ſaltem diebus ante datas ad 56

Emi-

Eminentiſſimum Cardinalem Legatum Ferrariæ: Si igitur à Ratiocinatore Rev. Cameræ, in actis Notariorum ejuſdem, nonniſi die 13. ejuſdem menſis, hic Romæ exhibitus fuit calculus, in quo D. Campoſtanus conſtituebatur debitor in d. quantitate excedente illam, ab ipſo debitam; quonam colore, aut quà juſtâ ratione aſſeri exadversò poterit, quod perſonalis executio contra eundem longè ante Ferrariæ facta fuerit, ut ſolveret tantam quantitatem, quando Miniſtri Reverendæ Cameræ, licèt certò ſcirent, eum eſſe debitorem grandis pecuniæ: attamen procul dubio ignorabant, quanta illa eſſet, quippè, nonniſi poſt diſpunctas rationes, de quantitate verè debita conſtare certò poterat? Ex natura igitur ipſa, ac eſſentia ejuſcemodi actus, evidens, & apertum redditur, D. Campoſtanum, juſſu Eminentiſſimi Cardinalis Legati traduci nequiviſſe in Arcem Ferrariæ, niſi pro ſimplici aſſecuratione Cameralis crediti, non autem ut ſolveret certam ullam ſummam, tunc nedum illi, ſed Miniſtris etiam Cameralibus hic in Urbe penitùs ignotam, & ſolummodò poſt Debitoris apprehenſionem liquidatam.

Nullo itaque pacto expreſſio quantitatis majoris illâ, reverà debitâ, facta longè poſt ſecu-
57 tam capturam, & quidem per modum meræ enuntiationis crediti, non tamquam certi, aut liquidati, vel petiti, ſed ſolùm per viam prætenſionis deducti in dicta quantitate ſcutorum 121350.45., quaſi per viam retrotractionis influere poterit in nullitatem capturæ, jamdudum ſecutæ, quia, ſi id verum eſſet, vix ulla unquam ſuſtineretur captura facta, non ut Debitor ſolvat, ſed pro ſimplici crediti aſſecuratione, ut benè animadvertit *Fontanella dicta decis. 235. num. 19. & ſeqq.*, loquens his, non omittendis, verbis = *Demum non obſtare dicebatur, quod in decurſu Cauſæ opparuiſſet, non fuiſſe debitam tantam quantitatem, quia eſſet aliquid, quando captura facta fuiſſet, ut Debitor ſolveret, in quo caſu loquuntur doctrinæ in contrarium adductæ, quod captura, & executio pro majori quantitate, quàm deberetur, corruit in totum: ceterùm hic non ut ſolveret, ſed ut caveret pro ea quantitate, quam ego exiſtimabam debitam, quia id ferè contingit in ſecuritatibus omnibus, quæ petuntur in principio litium, nec unquam fuit reputatum abſurdum* = Imò verò in hiſce caſibus, adeò favendum eſt Credi-
58 tori agenti pro mera ſui crediti ſecuritate, ut, tametſi in expeditione mandati ſuſpicionis fugæ, pro mera Judicii aſſecuratione relaxati contra Adminiſtratorem, Conſocium, alioſque ſimiles Debitores, expreſſa reperiretur aliqua certa ſumma; id non ſolùm nullo pacto irritaret capturam, ſed potiùs cederet commodo ipſius Debitoris, facilius ità reperturi fidejuſſorem, ut dixit idem *Fontanell. numer. 18.*, ibi = *Quia videbat impoſſibile fore, ut ſinè expreſſione certæ quantitatis Debitor inveniret fidejuſſores* =. & ſequitur *Rota apud Conſtantin. dicta decis. 33. num. 11. & ſeq., & decis. 34. num. 18. & ſeq.*

Eòque certiùs hæc locum ſibi vindicant in noſtra hypotheſi, quia expreſſioni quantitatis, quæ vigore Inſtrumenti Appaltus, & adnotationum, factarum in Codicibus rationum fiſcalium, à Domino Campoſtano debita prætendebatur, adjecta fuit ſalutaris illa clauſula = 59
ſalvo jure majoris, vel verioris ſummæ =, quæ expreſſionem, tametſi ſpecificè factam in certa quantitate, incertam reddebat, eamque ſalvabat ab exceſſu, *Poſth. reſol. 108. num. 54.*, *Bonden. collect. legal. 17. num. 12. tom. 1.*, *Cornazzan. decis. 2. numer. 27.*, *Rota in Recent. decis. 395. num. 4. part. 13., & decis. 19. numer. 4. part. 14.*, & efficiendo actum conditionalem, efficiebat etiam, ut, conſtito de non veritate dictæ ſpecificationis, actus reſolveretur, ad 60
tradita per *Surd. conſ. 484. num. 9.*, *Amic. de Jur. emphyteut. quæſt. 1. ſub num. 8.*, *Rota cor. bon. mem. Emerix Jun. decis. 528. num. 12.*, & *coram Bich. decis. 352. num. 2.*, ubi quod præſervat ab attentatis.

Jam verò rejectâ futili iſtâ exceptione, & plenè demonſtrato, in Captura D. Campoſtani, tamquam ordinata, atque directa ad ſimplicem aſſecurationem Crediti, de quo, licèt nondum liquidato in certa quantitate, attamen in genere certo conſtabat, minimè læſam fuiſſe iſtiuſmodi Judicii ſubſtantiam, ac naturam, conſiſtentem in eo dumtaxat, quod decerni nequeat captura Debitoris, ut ſolvat certam quantitatem debiti, quæ deinde detegatur minor illâ, pro qua decreta fuit captura: ſuperfluum videri poſſet agere de aliis nullitatibus exadverſo deductis: illæ enim, veluti in radice revulſæ videri poſſunt, tum ex eo, quod agatur de carceratione decreta, atque facta auctoritate Supremi Principis: tum etiam ex eo, quod ad dictam carcerationem deventum fuerit pro aſſecuratione crediti fiſcalis, quo caſu levato velo, & de facto, ſola veritate crediti inſpectâ, nulloque penitus ſervato judiciario ordine, & juris civilis ſolemnitate, procedi poteſt. Verumtamen non ut Cauſæ, quæ plana eſt, ſed ut Parti Adverſæ pleniùs ſatisfaciendo, demonſtremus, quàm infirmo defenſionum præſidio Reverendam Cameram eludere eadem conetur, non pigebit ea, qua poterit, brevitate ſingillatim illas attingere.

Quod enim attinet nullitatem deſumptam ex defectu citationis, & mandati; pro illa refel- 61
lenda ſatis eſſet exſcripſiſſe verba dicti *Voti Illuſtriſſimi D. mei Sardini §. 38.*, alibi allegato, ubi loquens de Fiſco procedente vigore privilegii manus Regiæ, hæc habet = *Quippè quia manus Regia ampliat pro Fiſco, & Ærario publico privilegium, itaut, prætermiſſis omnibus ſolemnitatibus, poſſit Fiſcus, ſeu Communitas ad perſonalem procedere capturam ex abrupto, quovis judiciario ordine prætermiſſo, nè alias ex quovis actu monitoriali, & præparatorio poſſit debitor ſibi præcavere, eludere, atque ridiculam reddere Manum Regiam* =; ideòque ſubdit, privile- 62
gium fiſcale efficere, *ut jacula fiſcalia priùs feriant, quàm prævideri poſſint*, & probant au-

ctoritates congeſtæ ſuperioribus Locis, qui-
bus addimus *Baldum conſil. 434. num. primo
lib. 3.*, diceotem, quud male Facta publica ex-
pedirentur, ſi abſque citatione, & proceſſu
exactiones fiſcales fieri non poſsent, interim
verò Reſpublica periclitaretur, *Antonell. con-
ſil. 49. num. 7.*, ubi ad rem allegat *Gabriel. de
citation.*, *& Marant. in Specul. Jur.*, *Laucel-
lott. Conrad. in ſua praxi lib. 1. cap. 9. §. 2. nu. 9.*
ajentem = *minuſque hoc videtur eſſe dubium in
Debitore Fiſcali* = *Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 88.
num. 26.*, *Aſin. in prax. §. 7. limit. 33.*, *Boler.
de decoction. Debitor Fiſcal. tit. 1. quæſt. 5. nu. 5.*,
*Pegas ad ordination. Regn. Portugall. tom. 12.
fol. 365. lib. 2. tit. 52. ad rubric.*, *& ad princip.*,
Gloſs. 2. num. 2., ubi, quod, quando agitur de
fiſcali eredito, ſinè citatione Debitoris poſſit
exactio, & executio fieri, *Caſtill. decis. 55. nu. 4.*,
& 5. tom. 1.

Quinimmò, etiamſi res noo eſſet cum Fiſco,
ſed verſaremur in caſu minùs privilegiato, pri-
63 vati nempè Debitoris ſuſpecti de ſuga, fruſtrà
tamen opponeretur nullitas Capturæ, deſumpta
ex eitationis, aut alio ſimili defectu non ſerva-
ti ordinis judiciarii, ut pluribus congeſtis, tradit
*Paulut. differt. legal. lib. 1. differt. 50. artic. 1.
num. 21.*, *& ſeqq.*, injuiens, citationem non
requiri, ubi figura Judieii ſervari nou debet: ob
ſummam illam æqui, bonique, ac juſtitiæ ra-
tionem, quam innuimus *§. Ambigi præterea*,
quod videlicet, quum reverà eooitat de credi-
to, evitandi ſunt ioanes circuitus, & ſumptus,
64 qui nerent, irritam declarando capturam ite-
rum deceroendam, ducto argumento ex verbis
illis *Textus in Leg. final. §. altim. ff. quod met.
cauſ.* ibi = *Quod ſi debitis ſatisfecerit ſimplici
juſſione, & non cognitione adbibitâ: quamvis
non extrà ordinem exactionem fieri, ſed civiliter
oportuit, quæ tamen ſolutioni debitarum ab co
quantitatum profecerunt, revocari incivile eſt* =
Gloſſ. in Leg. ſi finita in princip. verb. liberetur,
ubi *Angel. num. 1.* dicit, ſè pluries ita practicaſ-
ſe, *ff. de damn. infect.*, *Dec. conſ. 449. num. 66.*,
& ſeqq., *Ruin. conſ. 152. num. 9. lib. 4.*, *Cravet.
conſ. 72. num. 7.*, *Antonell. d. conſ. 47. num. 13.
& ſeqq.*, *Mauſon. de cauſ. executiv. ampliat. 27.
num. 8.*, *Menoch. de adipiſcend. remed. 5. n. 67.*,
Negaſans de pignor. part. 3. membr. 2. num. 23.,
Lancellot. Conrad. in ſue prax. loc. mox citat,
eumque ſequitur *Farinacc. quæſt. 27. num. 151.
circa med.*, *Facchin. contr. Jur. lib. 13. cap. 27.
in fin.*, *Carpen. ad Stat. Mediolan. cap. 242. nu-
mer. 26. lib. 1.*, *& cap. 151. num. 7. lib. 2.*, *Lu-
dovic. deciſ. Peruſ. 40. num. 5.*, *Magon. deciſ. flo-
rent. 126. nu. 1.*, *& 3.*, *Monach. deciſ. Bonon. 26.
num. 1.*, *Barz. deciſ. 134. num. 5.*, *Cornazzan.
deciſ. Lucen. 2. num. 20.*, *Mart. Vot. 79. num. 2.*,
& plurib. ſeqq., *Rota coràm Verall. deciſ. 250.
num. 1. in fin. part. 1.*, *coram Puteo deciſ. 177.
num. 1.*, *& ſeqq. lib. 1. in corrector.*, *cor. Coccin.
deciſ. 2216. num. 20.*, *& ſeqq.*, *coràm Seraphin.
deciſ. 878. num. 2.*, *& diverſ. part. 2. deciſ. 151.
num. 4.*, *& ſeqq.*, *in Rec. deciſ. 140. num. 1.
part. 13.* Ex his profectò ſequitur, quod certiſſi-
mæ hæ juris regulæ, atque theoricæ potiori ju-
re locum ſibi viodicent favore Fiſci Rev: Ca-
meræ, tantopere privilegiati, & procedentis
Manu Regia, permaximè ampliante Fiſci, &
publici Ærarii privilegia, eùm ambigi minimè
poſſit, quod, ut pluries, plurieſque dictum eſt,
tempore capturæ D. Campoſtani, certo certiùs
conſtabat de ejus debito in genere, deiodè ple-
nè liquidato.

Ut etiam mioùs obeſſe poteſt altera oullitas
promanans ex eo, quod captura D. Campoſtaoi
conſumata fuerit die feriato: nàm, cùm ſuſpe- 65
ctus de fuga capi poſſit die feriato, quamvis io
honorem Dei, *Gloſſ. in Leg. dies feſtos verb. fi-
dejuſſionis Cod. de feriis*, quam ſequuntur *Bald.
in Leg. 1. Cod. qui bon. ceder. poſs.*, *Gonzalez in
Cap. Conqueſtus in annot. nu. 27. in fin. de feriis*,
ubi etiam Barboſ. num. 28., *& ſeq.*, *Dornſperger.
ſyntagm. Jur. lib. 3. cap. 9. fol. mihi 730. verſ. de-
bitor ſuſpectus*, *Anſeld. de commerc.*, *& mer-
cat. diſc. 75. num. 161.*, ubi præter *Rotam de-
ciſ. 401. num. 11.*, *& ſeq. part. 15.* allegat *Cor-
tiad. deciſ. 69.*, *Conſtantinus ad Statutum Urbis
tom. 1. annot. 19. num. 164. & ſeqq.*, apud quem
plenà manu congeruntur innumeri concordan- 66
tes: idque juſtà illà nitatur ratione, à Doctori-
bus expenſa, quia nempè, ubi periculum eſt
in mora, & inſtans urget neceſſitas, ejuſcemo-
di actus, feriis neutiquàm obſtantibus, expleri
poſſunt per *Text. in Leg. Omnes Judices Cod. de
feriis*, *& in Cap. licet*, *& Cap. final. tit. pari-
ter de feriis*, *ubi Gloſſa notat*, quod neceſſitas,
vel pietas non eſt ſub lege, & ibi etiam *Fagnan.
num. 1.*, *& 13.*, *& ſeqq.*, *Barboſ. ibidem nu. 26.*,
& 28., *Gonzal. in annot. num. 27. propè fin.*,
*Layman. in theolog. moral. lib 7. tit. 7. cap. 2.
num. 7. verſ. contrà verò*, *Scaccia de Judic. lib. 2.
cap. 5. nu. 52.*, *Ubert. de citation. tom. 2. cap. 10.
num. 181.*, *& ſeqq.*, *Velaſc. alleget. 25. num. 6.*,
*Pegas ad ordinat. Regn. Portugall. lib. 3. tit. 1.
§. 17. Gloſſ. 19. num. 3. tom. 13. fol. 87.*

Quantò magis æquitate hac, quà conſuli-
tur Privatorum indemnitati, juvandus erit Fi-
ſcus; ampliori Manùs Regiæ privilegio proce- 67
dens in ſuis Cauſis, quas ob celerem executio-
nem, quam requirunt, univerſim tractari poſ-
ſe in diebus feriatis, ootat *Gonzal. in dicto cap.
final. num. 27. verſus finem*. Tum ob veriſimi-
lem ſuſpicionem fugæ, ſemper vigentem ad-
verſùs Debitores, qui negligunt ſolvère tempo-
re debito; quippè dicuntur eſſe in culpa, imò 68
io dolo, ut per *Gloſſ. in Leg. Dolus 44. verb.
exegerit ff. mandati*, notat *Saminiat. contr. 160.
num. 38.* qua doli ſuſpicione magis perſtringun-
tur Debitores Camerales, utpote qui plerum-
que (& ut certè contingit io caſu noſtro) pol-
lere oon ſoleot Bonis, ſuper quibus commodè, 69
ac opportunè realis executio fieri queat. Tùm
ètiam ob publicam neceſſitatem, de qua *Bald.
in Leg. 1. num. 1.*, ibi = *Nota hic rationem, qua-
re Fiſcus eſt privilegiatus; hoc enim contingit
propter publicas neceſſitates, quas fiſcalem bur-
ſam ſupportare oportet prò bono publico* =, *ſub-
dens num. 2.*, quod hæc publica neceſſitas = *ſem-
per*

Digitized by Google

per videtur Fiſcum urgere, quia ſemper eſt in-
ſumptu =, *Afflict. in Cap.* 1. *verb. vectigalia nu-*
mer. 51. *tit. quæ ſint regalia*, *Peregr. de Jur.*
*Fiſc. lib.*6. *cap.*7. *num.*21., *Card. de Luc. de re-*
*gal. diſc.*122. *num.*10., & *de credit. diſc.*115.
*num.*7., cum aliis allegatis §.29. à qua neceſſi-
tate, nec etiàm ſejuncta unquam eſt publica
utilitas, ut per *Bartol. in Leg.*1. *num.*25. *verſ.*
Secunda eſt utilitas publica ff. ſolut. matrim.,
cujus publicæ utilitatis meminit etiàm *Barboſ.*
*ad eandem Leg. part.*1. *num.*52. *ſub verſ. Sed*
ſalvando. Tum denique quia, ſi non omitten-
dum eſt, quod inquit *Bald. in Leg. Si feriatis* 6.
*num.*3. *de feriis* = *quod nempè per Statuta, &*
conſuetudines locorum poſſunt feriæ induci, quia
decretalis, Cap. nempè final. de feriis, dicit
70 *quod etiam in feriis ad honorem Dei ſervantur*
conſuetudines, & Statuta locorum, ut extrava-
gant. de feriis, Cappellanus = quod *Baldi* dictum
ſequitur additio ad *Gloſſ. in d. Leg. Si feriatis*,
idem Bald. in Leg. Quadraginta 6. *num.*1. *Cod.*
eodem tit., *Guidop. deciſ.*215. *num.*2., *Ubert. de*
*citat. tom.*2. *num.*257. *in fin.*, ut in Civitate
71 Neapolitana ſervari teſtatur *Ricc. in prax. for.*
*Eccleſ. part.*4. *reſol.*287., quem refert, & ſe-
quitur *Antonell. de Regim. Eccleſ. Epiſcop. lib.*1.
*cap.*1. §.5. *num.*56., & *ſeq.*, & ſequendo *Ca-*
*ravit. de ritib. magn. Cur. rit.*272. *num.*4., &
ſeq., comprobat *Aſin. in prax.* §.31. *cap.*2. *am-*
*pliat.*13. *num.*3. *fol.*171. *à terg.*; multò magis
72 ejuſcemodi conſuetudo ſervanda erit in Cauſis
Fiſci, tot aliis privilegiis impartiti, & quam
in Curia, & in univerſa Ditione Eccleſiaſtica
vigere non ambigitur. Imò verò rectè ex his
infertur, quod, ſi toleratur conſuetudo dero-
gans feriis, certiùs eiſdem derogatum cenſen-
dum erit io executione (qualis eſt illa, de qua
73 agitur) facta auctoritate Supremi Principis, Pa-
pæ præſertim, *Bartol. in Leg. ex quacumque*
§. *Idem ſiff. ſi quis in jus vocatus non ierit*, *Spe-*
culator tit. de feriis §. *Feriarum num.*9., & 10.,
dicens, quod nulla lex poteſt Curiam Principis
coarctare, quin poſſit quolibet tempore jus red-
74 dere etiam diebus feriatis, *Lanfranch. de Oria-*
no in 2. *par. Cap. Quoniam contrà num.*78. *propè*
fin. verſ. vel aliter die de probation., id compro-
bans per *Text. in Cap. Veniens* 15. *verſ. undè de*
accuſat., *Soccin. de citat. art.*19. *num.*6., *Ma-*
*rant. in ſpecul. par.*6. *verſ. rectè concipiatur ci-*
*tatio nu.*122., *Ubert. de citation. tom.*2. *cap.*10.
*num.*197.

Jàm verò, rejectis nullitatibus omnibus,
adverſùs executionem, & perſonalem captu-
ram D. Campoſtani oppoſitis, progrediendum
eſt ad tertiam noſtri aſſumpti partem, inqui-
rendo videlicet, atque inveſtigando, an con-
ditio perſonæ, & ratio agendi iſtiuſmodi Debi-
toris fiſcalis, efflagitaverit, ut celeri ejuſdem
aſſecuratione, Rev. Camera, publici Ærarii
incolumitati conſuleret. Largus profectò hìc
dicendi aperietur campus, quem tamen celeri
75 paſſu prætergrediar, nè videar rem agere cu-
piditate inſectandi Dominum Campoſtanum;
Sed ſatis mihi erit reverenter ſupplicare Illu-
ſtriſſimis Patribus, quod, juxta *Ciceronis* monitum in *Topicis*, relatum à *Duareno tom.*2. *diſputation. anniverſariar. lib.*2. *cap.*41. *fol.*279. *circà med.*, quærere dignentur = *quid antè rem, quid cum re, quid poſt rem evenerit* =.

Et quidem, ſi ſpectemus *quid antè rem*, quomodò ſcilicet Dominus Campoſtanus Theſaurariam adminiſtraverit per integrum ſeptennium uſque ad diem ſuæ apprehenſionis: ex hiſtorica rei narratione habetur, Conductorem hunc nullo ſuarum pecuniarum præſidio ſuffultum, inſignem hanc Theſaurariam conduxiſſe, ejuſque proventus in ſuos uſus convertendo, fruſtraſſe ſemper Reverendam Cameram, minimèque ſatisfeciſſe oneribus illis, quibus adimplendis dd. proventus deſtinati erant. Et licèt diù felicitèr illi ceſſerit palliatio, atque occultatio malæ verſationis pecuniarum fiſcalium, confingendo damna paſſa, atque ingentia reſtaura ſibi debita; nihilominùs tamen, veritate tandem detectà, compertoque ingenti illius debito, Reverenda Camera nullum aliud ſibi ſupereſſe remedium agnovit, quàm quærere ſui crediti qualemcumque aſſecurationem, per Debitoris apprehenſionem. Si verò intueamur *quid cum re*, quomodo videlicet tempore capturæ Debitor ſe haberet; & ſanè mirum videtur, quod, ut fieri ſolet in hiſce Cauſis; cum Miniſtri Camerales Ferrariæ reſidentes, manus injiciendo in pecunias, tamquam majori periculo expoſitas, Theſaurariæ Capſas ſcrutari, atque de pecuniis à Caſperiis inquirere cæpiſſent: mirum, inquam, videtur, quod in duabus Capſis inſignis Theſaurariæ, in quam dietim Fiſcales proventus confluere debebant, cum onere plurima dietim adimplendi, plurimaſque ſolutiones faciendi, reperta fuerit perexiguæ pecuniæ quantitas, ſcuta videlicet 38., ut in hodierna Facti, quodque mirabilius eſt, adeò modica quantitas, utpotè conflata vel ex pecuniis exteris minimi valoris, vel ex illis, quæ ob non juſtum pondus, non ità facilè in commercio erant, dici poterant de eo pecuniarum genere, quod appellatur fondo di Caſſa, ut aliàs probatum eſt. Si denique, perpendamus, *quid poſt rem* evenerit; dolendum profectò magis eſt, quòd planè compertum habeamus, Dominum Campoſtanum tempore ſuæ apprehenſionis ſecutæ die 3. Maij *1719.*, maximo ære alieno obſtrictum fuiſſe, quod in concordatione facti, demptis, ut toties dictum eſt, partitis iu ſuſpenſo relictis, tùnc temporis aſcendebat ad ſc.*67929. 32.*, cujus ingentis debiti, non ſolùm partem nullam tempore diuturnæ carcerationis perſolvit; verùm prætereà poſt terminatum appaltum, licèt illi contraponantur capitalia omnia Debitoris, Rev. tamèn Camera jacturam facere cogetur ſcut.*31163. 32.*, quæ nullo unquam tempore conſequi poterit.

Quæ cùm ita ſint, ſi Reverenda Camera, quoties reverà creditrix eſt, jure ſuo prò crediti aſſecuratione, de facto, & Manu Regià agere valet, &, ut quotidianà experientià edocemur,

minime inquirendo, an ſuus Debitor, de dolo, & fuga ſuſpectus ſit, devenire poteſt, tam ad perſonæ capturam, quàm ad tenutam Bonorum; quantò magis hoc jure uti potuit contrà Dominum Campoſtanum, decernendo illius apprehenſionem, non ſolùm quià debitor erat, verùm etiàm quià ab initio, penè dixerim, appaltus ſuſpectum ſe reddiderat, gravibuſque culpis ſe obſtrinxerat, fruſtra diu toleratis, & quas hic recoquere omittam, utpotè uberrimè jam expoſitas Illuſtriſſimis Patribus, qui eiſ-
76 dem perpenſis, plenè noſcent, quod nullum profectò aliud conſilium capiendum ſupererat, quàm illius perſonam apprehendere, idque nullius odio, aùt invidià factum dici poteſt, ſed ità efflagitante Reverendæ Cameræ incolumitate, cujus pecuniam in publicos uſus deſtinatam, in ſuos erogando, Dominus Campoſtanus, tam quàm dolo non vacans, factus cenſeri debebat obnoxius pænæ perſonalis capturæ, de qua in *lege ſacrilegi capite in fin.*, ibi = *ideſt pignus capiendo, corpus retinendo, mulctam dicendo* = *ff. ad Leg. Juliam peculatus*.

Quæ ſanè deliberatio, poſt tot cunctatio-
77 nes, eò celerius exequenda erat, quia agebatur de Debitore extero, qui ſi vel remoto aliquo inditio præſentire potuiſſet, DD. Miniſtros Camerales cogitare, qua ratione indemnitati Reverendæ Cameræ conſulere poſſent, cum moraretur in Civitate limitropha, illicò, & facilè eorum conſilia omnia eludere valuiſſet: quoties enim agitur cum ejuſmodi conditionis Debitoribus, ad ſimplicem Creditoris petitionem permittuntur illorum arreſta, ut datis ab eiſdem pignoribus, vel Fidejuſſoribus, Creditor aſſecuretur, *Gaill. practic. obſervat. lib.2. cap.43. num.10., & ſequen.* dicens, certiùs id procedere contra Debitores fiſcales, *Prat. in addit. ad Muſcatell. in prax. lib.2. part.3. Gloſſ. detinebitur ex num.15., Petr. ſuper ritib. magn. Cur.170. num.9. verſ. praxis tamèn*, quos refert, & ſequitur *bon. mem. R. P. D. Anſuld. de commerc., & mercat. diſc.77. num. 4.*; quærendumque non erat de deterioratione perſonæ:
78 quippè hæc clara reddebatur ex ipſo tàm ingenti debito, tempore conſtituto non ſoluto, *Antonell. conſ.1. num.4., Rota poſt Zacch. de obligat. Camer. deciſ.118. num.4. & ſeqq.*, & conferunt tradita per *Rot. cor. Ludoviſ. deciſ.106. in fin., & coram Remboldo dec.400. ex num.11. ad pluresſeqq.*; Ut etiàm inveſtigandæ non erant aliæ circumſtantiæ, ſuſpectum illum reddentes; Dum enim in caſu noſtro certò conſtabat de
79 credito, pro quo exigendo, nullo ſervato Juris ordine, ex abrupto, & Manu Regia procedi potuiſſet, hæc ſubtiliùs inquirenda minimè erant, ſed Judicis religioni, atque juſto arbitrio æſtimanda relinquebantur, ad notata per *Menoch. de arbitrar. caſ.140.n.2., Urſill. ad Afflict. in dec.108. num.3., Palm. allegat.52. n.21., Cornazzan. deciſ.2. num.18:, Giurb. deciſ.4. num.29., & ſeqq. & in Recen. dec.742. num.26. part.4. tom.3.*

Supereſt demùm, quod, ut antea propoſuimus, juxtà poſtremam noſtri aſſumpti partem demonſtremus, Dominum Campoſtanum irritam, & injuſtam dicere non poſſe ipſius perſonalem apprehenſionem, eo ſub ſpecioſo colore, quod tot, tantiſque abundaret facultatibus, ut hæ non ſolum ſatis eſſent ſolvendo æri alieno, quo Fiſco obſtringebatur, ſed illud exuperarent; ideòque contra omnem juſtitiæ, aut æquitatis ſaltem rationem, adverſus ipſum perſonalem executionem decretam fuiſſe. Verùm objectio iſta in jure obeſſe nequit, quodque magis eſt, in facto non ſubſiſtit. Prima pars probatur ex de- 80
ductis *§.Cum itaque, & §.Prima noſtri aſſumpti, & ſeqq.*, ubi probavimus, quod, quum agitur, prò debito fiſcali, contra Fiſci Debitorem, vel contra obligatum obligatione camerali, Fiſcus, vel Creditor non tenetur inquirere ſuper idoneitate, vel deterioratione Debitoris, & per diſcuſſionem Bonorum ſervare ordinem præſcriptum in *Leg. à Divo Pio §. In venditione ff. de Judic. & diſpoſita in leg. Creditoris ff. de diſtraction. pignor., & leg. qui generaliter ff. qui potior. in pignor. habeant.*, ſed nullo ſervato ordine judiciario, incipere poteſt à perſonali 81
executione, & cum illa cumulare executionem etiàm realem, *Gigaſ. conſ.162. num.4.*, quem ſequitur *Antonell. d. conſ.1. num.13., & ſeqq.*, ubi agens de Debitore poſſidente Bona ſtabilia, ait, quod illorum poſſeſſio ſuffragatur tantùm ſimplicitèr obligato, non autem Debitori, in forma Cameræ juramento adſtricto, & omni Legum auxilio deſtituto, ſubditque diverſitatis rationem, quia videlicet obligatus ſimpliciter, 82
ex præſcripto Juris communis, in perſona moleſtari non valet, niſi in ſubſidium, *Leg. à Divo Pio &c.* at obſtrictus Obligatione Camerali, ad electionem Creditoris, omiſſà formà Juris communis, valet perſonaliter conveniri, idque probat auctoritate Caſtrenſis, Abbatis, & Surdi, *Surd. conſ.39. num.21., Gratian. diſcept.353. num.1., & ſeqq.* referens *Angelum in Leg. nemo carcerem 2. Cod. de Exactorib. Tributor. lib.10.* ajentem, pro ſimilibus debitis exigendis, poſſe Judicem eligere quem ordinem magis expedire viderit, & ſic procedere priùs ad perſonam, poſteà ad res, & è contrario, *Carpan. ad Statut. Mediolan. cap.167. num.13.* dicens, quod quan- 83
do Debitor ſe obligavit ad perſonam, tùnc poteſt incarcerari etiam non factà excuſſione, *Rota poſt Zacch. de obligat. Cam. deciſ.23. num.8., & deciſ.42. num.2.*, ubi quod vigore Obligationis Cameralis Debitor omni Juris præſidio exarmatus dicatur.

Quod privilegium ſi vigore Obligationis Cameralis impartitum cuilibet etiàm privato Creditori, magis certè competit Fiſco, qui utpotè ex ſuis amplioribus privilegiis nullo judiciali ordine obſtrictus, cùm illum invertere poſſit; perſonalis idcirco executio ab eo facta, tam- 84
quàm nulla, atque invalida coargui nequibit, ob omiſſam Bonorum excuſſionem, quando talis ordo excutiendi prius Bona, quàm perſonam, ſubſtantialis non eſt, minimèque neceſſarius, ideoque non inducit nullitatem actus, Surd

Digitized by Google

Surd. conſ.39. num.22., alios referens, *Gratian.*
diſcept.353. num.13., & ſeqq., Guidop. dec.329.
num.2., Rota coram Mobedan. de ſenten. & re ju-
dicat. deciſ.7. alias 185.; idque præter omnem
hæſitationem procedit quando, ut ait *bon. mem.*
R. P. D. Anſald. de commerc., *& mercat.*
diſc.77. num.34. & ſeqq., non agitur de debito
conditionali, vel de obligatione, cujus dies
85 nondum venerit, ſed agitur de credito jam ma-
turato, ideoque prò eo conſequendo jam agi
poteſt: tùnc enim ratio habenda non eſt de ſta-
tu Bonorum Debitoris; præſertim vero ſi con-
trà illum deventum fuerit ad executionem per-
86 ſonalem, non quidem, ut ſolveret, ſed ut aſſe-
curaret Fiſcum Creditorem. hoc namque caſu,
ſi Dominus Campoſtanus abundaſſet tantis fa-
cultatibus, quantas ipſe oſtentat: prò obtinenda
oblata ſibi libertate, vel ſuum debitum ſoluiſ-
ſet, vel facilè præſtare potuiſſet cautionem, ſed
eùm nèc tempore, quo mancipatus fuit Carce-
ribus, nec poſt adeptam libertatem alterutrum
de his præſtiterit, Illuſtriſſimi Patres juxtà
aliam reſponſionis noſtræ partem, ex facto di-
gnoſcere poterunt, quæ, qualeſque fuerint fa-
cultates illæ, quibus Reverendam Cameram prò
ſuo credito conſequendo tutam reddi potuiſſe
exadverſò dicitur.

Hæ verò quàm eſſeot exiguæ ut clariùs elu-
ceſcat, non pigebit, breviter eaſdem attingen-
do, illas æſtimare. Ao fortè credito Rev. Ca-
meræ contraponi poterant partitæ Defalchi, at-
que Reſtauri, pluries, plurieſque ab ipſo de-
ductæ? Non ità ſanè, quia ad illius perſonalem
apprehenſionem deventum fuit, poſtquam ma-
turo examine ad ſatietatem peracto, earum
87 præcipuæ, quæque D. Campoſtani debitum ma-
xima ex parte diminuere potuiſſent, rejectæ
fuerunt. Cumque ſuper illarum rejectione
hodiè adſit res judicata edita per Illuſtriſſimam
Congregationem Computorum, adverſus quam
reclamare ampliùs non licet, nullo prorsùs nu-
mero habendæ ſunt. Partitæ verò aliæ Reſtau-
ri, quæ reverà juſtè petebantur, eidem ac-
cepto latæ fuerunt, deque illis habita fuit ratio
in liquidatione computorum: At nihilominùs;
ut patet ex concordatione facti, Domini Cam-
poſtani liquidum debitum aſcendit ad ſcu-
ta 67959. 32.

Neque verò partitis, à Congregatione Com-
putorum approbatis, addenda eſt alia ſcuto-
rum 6000., ſan: mem: Innocentii XIII. muni-
ficentià, & pietate condonatorum; quia talis
condonatio, utpotè illi facta ſub conditione ac-
ceptandi Reſolutiones Congregationis Compu-
torum, eiſdemque acquieſcendi, ut, ſi fieri
88 poſſet, extinguerentur lites, quæ à permoleſto
Debitore Rev. Cameræ dietim inferebantur;
ipſeque tali conditioni nedum minimè parue-
rit, ſed petità novà audientià, èa, quæ hacte-
nùs deciſa fuerant, audacter impugnaverit, fa-
cta etiàm coràm Illuſtriſſimo Ponente ſolemni
proteſtatione, quod ipſe = *Si preſerva le ſue*
ragioni da dedurſi in Congregazione de' Conti ſo-
pra ogn'altra partita de Defalchi, e bonificazio-
ne, che li poſſono competere = ut in folio concor-
dato quod exhibemus, indè ſequitur, quod
non adimpleta conditione ipſi impoſita, gau-
dere nequeat beneficio, clementià Principis illi
impartito, utpotè ex defectu conditionis jàm
reſoluto, per *Text. in leg. prima Cod. de Dona-*
tionib. ſub mod.

At quemadmodùm D. Campoſtanus ſolutio-
nes, quas in numerata pecunia facere debuiſſet,
fruſtrà ſupplere adniſus eſt exceptionibus Re-
ſtaurorum, & damnorum, ità etiàm infelici-
ter idoneitatem ſuam, & Rev. Cameræ ſecuri-
tatem aſſerere conatur, figurando amplitudi-
nem ſui Patrimonii. Pro illo enim conſtituen-
do, connumeranda non ſunt Loca Montium
æſtimata ſcutis 53. m. quippè quia illa atterga-
ta fuerunt prò ſecuritate negotii, & appaltus,
habentis tractum ſucceſſivum integri Novennii,
prò cautione videlicèt ſolutionis annui Cenſus 89
ſcutorum 75. m., ac adimplementi omnium
conteotorom in Inſtrumento appaltus, & ſolu-
tionis denique reliquatus, prò ea videlicèt
quantitate, in qua, fioito Novennio, conſtitiſ-
ſet, eumdem remanere debitorem: ex quo
planè ſequitur, quod Miniſtri Camerales eiſ-
dem Locis Montium manum apponere nequi-
bant prò ſolutione debiti, jàm maturati longè
antè finem appaltus, & quod, eo durante,
jàm ſolutum eſſe oportebat, ità enim deterio-
rem feciſſent conditionem Rev. Cameræ, nul-
lam ampliùs prò reliquatu cautionem habitu-
ræ: emergere enim in dies poterant novæ cau-
ſæ debiti, & crediti, ſivè dati, & accepti, pro
quibus cautio, & pignus integrum permanere
debebat uſque ad integralem ſolidationem
Computorum totius Novennii, *clar. mem. Car-*
din. de Luc. de credit., & debit. diſc.102. num.3.
verſ. ſecus autèm, ibi = *Secus autèm ubi agitur* 90
de negotio habente tractum ſucceſſivum, & ad-
mixtam in Debitore adminiſtrationem, quæ ſe-
cumferat in dies novas cauſas debiti, & crediti,
ſivè dati, & accepti, quoniam tùnc omninò ve-
riùs eſt, ut fidejuſſor quamvis cum reſtrictione ad
certam ſummam, cenſeatur præſtitus pro reliqua-
tu poſt ſolidatas rationes, ac bonificatas partitas
dati, & accepti hinc indè = *Rota coràm ſan.*
mem. Alexandro VIII. deciſ.192. num.3., &
ſeqq., in Romana Pecuniaria 20. Novem-
bris 1705. §. Stabilito coràm bon. mem. Oman-
na, & in alia Romana Pecuniaria 2. Ju-
lii 1719. §. Fin. ibi = *Minùſque refert, quod*
ex effectibus Debitoris jàm ſoluta fuerat ſumma
excedens valorem Locorum Montium &c.; cùm 91
enim accaſione d. deputationis Marci in Œcono-
mum injuncta fuerit à Judice præſtatio cautio-
nis prò ſcutis quatuor millibus, & in ejus ſeque-
lam Martinuccius Loca Montium attergaverit,
palàm fit, quod hujuſmodi obligatio, ſivè atter-
gatio, etſi ad certam ſummam limitata, locum
teneat injunctæ cautionis, quæ ideò firma manet
commodo hæredis Abbatis Crucii, donèc idem
Œconomus reliquatum integrè perſolverit = *co-*
ràm R. P. D. Corio; idque firmatur in *deciſione*
confirmatoria ab eodem edita *die 22. Januarii* 92
ſe-

ſequentis anni §. pariter final.: Cùm itaque
conductio Theſaurariæ duratura adhùc eſſet to-
to anno 1720., prò quo reliquo tempore D. Ad-
verſarius ſolvere debebat annuas penſiones,
præter regalias, & ſcuta 30. m., videlicet 25.
m. pro primis quatuor menſibus, ut dicitur,
per comporto, Rev. Cameræ minime ſolutis, &
alia ſcuta 5000. proventus *della mezza Macina*,
93 & hæc credita, licèt nondum ceſſiſſet dies eo-
rum ſolutionis, eſſent certa, ac indubitata, &
Rev. Camera prò eiſdem conſequendis nul-
lam aliam haberet ſecuritatem, quàm illam
conſiſtentem in pignore, & attergatione dicto-
rum Locorum Montium; quonam pacto ei-
dem parata dici poterat ſecuritas, quando tem-
pore perſonalis executionis, & apprehenſionis
ſui Debitoris, valor pignoris erat longè infe-
rior debito, jam maturato in pluries repeti-
ta quantitate ſcutorum *67939. 32.*

Omitti profectò poterat ampla ſupellex,
quà D. Campoſtanus domum Ferrariæ inſtru-
ctam habebat, enim verò, ſi, ut alibi dictum
eſt, quoties agitur cum Debitore, Obligatione
Camerali obſtricto, multo vero magis, ſi Fi-
ſcus pro ſuo credito privilegiato, remedio pa-
riter privilegiato Manus Regiæ agens contrà De-
bitorem fiſcalem, ad executionem perſonalem
devenire poteſt, etiamſi ſuus Debitor poſſideat
ingentia Bona ſtabilia, quæ occultari nequeunt,
nec prò illa impedienda, aut retractanda juvat
94 opponere ejuſcemodi Bonorum poſſeſſionem,
quanto minus Debitori prodeſſe poterit, quod
habeat Domum, amplà ſupellectili ornatam,
atque refertam, tùm quia talia Bona de facili
amoveri poſſunt, tùm etiam quià, tametſi non
ageretur de Fiſco, tot tantiſque privilegiis
communito, ſed privatus Creditor extraordi-
nario remedio relaxationis mandati ſuſpicionis
fugæ agit contrà ſuum Debitorem, nihilomi-
nus, ut Judex ab illo decernendo abſtinere
queat, requiritur, quod agnoverit, Bona mo-
bilia tanta eſſe, ut æquivaleant debito, & de
facili amoveri non poſſint, alioquin enim apta
non ſunt ad retardandam executionem perſona-
lem, *Menoch. de arbitrar. Judic. lib. 2. cent.
prima caſ. 87. num. 12., & ſeqq., Marquard. de
exception. mercator. lib. 3. cap. 7. num. 37.,
Scannarol. de Viſitat. Carcer. lib. 3. cap. 2. n. 63.,
Conſtantin. ad Statut. Urb. annotat. 19. nu. 113.,
& ſeqq., Rota in Romana mandati ſuſpicionis fu-
gæ 14. Junii 1702. §. Non obſtat coram bo. me.
Molines*.

Ut etiam nulla habenda erat ratio de nonnul-
lis aliis Bonis, Bononiæ exiſtentibus, exigui
ſanè valoris, ſuppoſiti videlicet in ſcutis 1706.,
nàm hæc tempore capturæ Rev. Cameræ igno-
95 ta erant, & quatenùs etiàm cognita illi fuiſſent,
eadem perſequi non tenebatur, quia, utpotè
implicata in quodam mercimonio ſociali, intri-
cata, aliiſque hypothecis affecta eſſe poterant;
atque etiàm quià longè imparia erant credito
Rev. Cameræ, *Gloſſ. in leg. ſciendum 15. verb.
non compelli ff. qui ſatiſdar. cogant., Rota d. de-
ciſ. 33. num. 8., & 9., & d. deciſ. 34. num. 22., &
ſeqq., inter. collect. apud Conſtantin., & in Eugu-
bina Pecuniaria 20. Januarii 1716. §. Quamvis
coram Reverendiſſimo Lancetta Decano*.

Denique colore nullo Rev. Cameræ indemni-
tati conſultum dici poterat nominibus Debito-
rum, quæ in ingenti quantitate ſcutorum 42.
mil., occaſione Apaltus à D. Campoſtano conſla-
ta fuiſſe dicebantur. Talis namque ſecuritas 96
tamquam à jure noſtro minimè agnita, mini-
mèque probata, nullo prorsùs numero haben-
da videtur. Et ſanè, quæ ſecuritas nominibus
hiſce comparata dici poterat Rev. Cameræ,
quaſi ejus Miniſtri (licèt ageretur de negotio,
& Appaltu exercito in remota Regione) tene-
rentur, & poſſent ſcire nomina Debitorum ſui
Debitoris, quodque magis eſt, ſupponenda ab eiſ-
dem eſſet idoneitas ſimilium nominum, ipſis 97
prorſus ignotorum; at è contrario noverant,
quod *hi, qui Fiſco noſtræ manſuetudinis obnoxii
ſunt, omiſſà fruſtratione, teneantur, ut quod ſuis
nominibus debent, de ſuis facultatibus cogantur
exſolvere* =, ut reſcripſerunt Imperatores *Valen-
tinianus, Valens, & Gratianus in leg. Hi qui
Fiſco 4. Cod de conveniend. fiſc. debitor. lib.* 10.,
quà ſolutione ſuis facultatibus completa à Debi-
tore fiſcali, agere deindè ipſe poterit ex ſuis con-
tractibus contrà ſuos Debitores, ut *d. leg., ubi
Gloſſ.*, præterque communitèr Scribentes, benè
ibi *Cujac.* ait, quod Fiſcus, licet habeat actio-
nes utiles in Debitores Debitoris fiſcalis, eas *Fi-
ſcus omittere poteſt, imò debet ex Novell.* 128.
*tom. 2. oper. prior. ad d. lib. 10. Cod. fol. mihi 9. ſub
litt. D.*, benè ſubdens, quod *nèc differtur actio 98
fiſcalis, quoad ipſe Debitor Fiſci ſuos Debitores
exegerit* = *Chriſtin. deciſ. Belgic. lib. 5. in d. l. 10.
Cod. dec. 8. num.* 8., ubi ejuſdem *Cujacii* verbis,
ità loquitur = *Imò ex novella 128. non differtur
actio fiſcalis, quoad ipſe Debitor Fiſci ſuos Debi-
tores exegerit, & ità quandoque judicatum fuit
in diverſis hujus Belgii Curiis* =

Et ſanè per indicationem hanc tot, tanto-
rumque nominum Debitorum, Dominum Cam-
poſtanum, non legitimam ullam exceptionem
ſibi comparaſſe, ſed, quemadmodum ſub Re-
ſtauri ſibi debiti, & tot damnorum paſſorum
obtentu tentaverat, Fiſci fruſtrationem quæſi-
viſſe; rei, quaſi dicam, evidentià demonſtra-
tur in hodierna Facti *§. 37., & ſeqq.*, ubi exa-
minando qualitatem dd. nominum Debitorum,
oſtenditur, illa partìm fuiſſe ab illo exacta, alia
verò eſſe penitùs inſubſiſtentia, alia vel non li-
quida, vel litigioſa: aliorum denique tempore
capturæ nondum veniſſe, ceſſiſſeque diem.
Nulla itaque ſecuritas, hac nominum côngerie
comparata dici poterat Rev. Cameræ, quæ, ta-
metſi voluiſſet, eadem nihilominus exigere, uti-
leſque actiones contrà tales Debitores exercere
nullo pacto potuiſſet? quippè deerant plura,
quæ à jure noſtro requiruntur, ut Fiſcus agere
poſſit contrà Debitorem ſui Debitoris; quorum 99
præcipuum eſt, quod iſtius debitum certum
omninò ſit, ac redactum in numerum Debito-
rum fiſcalium, & liquidum effectum ipſius con-
feſſione, vel alio æquipollente actu, *ad Text. in
leg.*

Digitized by Google

leg. Si debitum 3. Cod. quand. Fiſcus, vel privatus, ubi Imperator Gordianus reſcripſit his verbis = *Nàm ſi quæſtio aliqua refertur, id concedi non oportere etiam ipſe perſpicis* == *Peregr. de Jur. Fiſc. lib. 6. cap. 7. nu. 36. verſ. Item intellige, Trentacinq. variar. reſol. lib. 3. reſol. 16. numer. 3., Chriſtin. dec. 8. numer. 7.* inquiens = *Sed ſi nondùm ſint redacti in numerum Debitorum fiſcalium, ſed dubitetur, vel contradicant ſe eſſe Debitores, aùt in non liquidis debitis, tunc ordinariè eis agendum eſt*. Nil itaque mirum, ex ingenti iſta debitorum mole vix ſcuta 4000. uſque in præſens exigi potuiſſe.

At cur in re non dubia argumentis utimur non neceſſariis, quaſi videlicet excutiendo facultates, & vires patrimonii Debitoris, ex illis argumenta ducere oporteat; Quando, ut demonſtremus, juſtè contrà eundem actum fuiſſe executione perſonali, ſatis eſt probaſſe, illum tempore, quo perſonalitèr apprehenſus fuit, fuiſſe certum, atque indubitatum debitorem Rev. Cameræ, & quidem in grandi quantitate? In hodierna namquè facti *§. 41., & ſeqq.*, per evidentiam calculi demonſtratur, quod, etiamſi morem gerendo D. Adverſario, die 3. Maii anni 1719., quo captus fuit, Rev. Camera illi accepto ferre debuiſſet Bona, & Capitalia, in diminutionem ſui debiti ab ipſo enumerata; nihilominùs tamèn adhùc reliquator eſſet ingentis quantitatis. Quippè relatis ad ejus creditum ſcutis octo millibus; quanti æſtimanda eſſe contendit ſua mobilia, aliiſque ſcutis quatuor millibus, ut dictum eſt, reverà exactis ex nominibus Debitorum, atque additis etiàm ſcutis 1706. prò pretio Bonorum Bononiæ, ac demùm computatis ſcutis 23. mil. in tot Locis Montium attergatis (reliqua enim ſcuta 30. mil., ut alibi dictum eſt, intacta manere debebant prò tolerantia quatuor menſium, nec non prò alio debito *della mezza macina*) per arithmeticam demonſtrationem compertum fit, totum patrimonium D. Campoſtani, quod menſe Majo anni 1719. contraponi potuiſſet credito certo Rev. Cameræ, jam coram Illuſtriſſimo Domino meo Ponente concordato in ſcutis 67939., non excedere ſcuta 36776., ideoque reſiduum debitum, prò quo juſtè execùtione perſonali contrà eum agi poterat, exceſſiſſe ſcuta 31163., ut, ex calculo, quod exhibetur cui ingenti quantitati ſi, ut benè proſequitur R. P. D. meus Commiſſarius *§. 45., & ſeqq.*, ſuperaddantur aliæ duæ partitæ, altera ſcutorum 5120., altera verò ſcutorum 1700., proùt eiſdem vendicatis ab omnibus contrarijs exceptionibus, ſuperaddendæ erant, D. Campoſtanus, eo tempore debitor erat ſcutorum 38. mil., ut etiam convincitur ex ſubſecuto eventu; nam completo integro Novennio, & factâ illius debito contrapoſitione integri valoris ſcutorum 53. mil. Locorum Montium; nihilominùs idem præter dictas duas partitas, adhuc remanet certus debitor in ſcutis 36771., ut ex alio Calculo quod pariter datur.

Hactenùs elaboravimus, tum in refellendis nullitatibus contra perſonalem executionem exadverſo confictis; tum etiam in demonſtrando, Dominum Campoſtanum, fruſtrà debitum ſuum extenuare, & ad nihilum redigere contendiſſe exceptionibus Reſtauri, & damnorum paſſorum, & fruſtra etiam ſuadere conatum fuiſſe, quod Reverenda Camera injuſtè manum injecerit perſonæ, quando eadem pro ſui crediti conſecutione, depoſitâ omni ſolicitudine, conquieſcere poterat, & tutam ſe agnoſcere, manum adponendo capitalibus, quæ tamen, tamquam imaginaria, nec corporeis oculis conſpici, nec manibus apprehendi poterant. At hodiè admirabiliori ſubtilitate novo evadere quærit diffugio, quæſito ex Capitulo 169. Theſaurariæ, cujus vigore, ſe omni debito, tempore capturæ ſolutum fuiſſe, dicit, eò quòd in illo legatur, quod, ſi poſt jurata computa, non fuerint hæc intra certum tempus per Reverendam Cameram ſolidata, potuerit ipſe ſibi retinere ratam Cenſus debiti reſpondentem ſummæ, in computis juratæ: verba Capituli exadverſo oppoſita, ita ſe habent = *Poſſa l'Appaltatore ritenerſi dalla ſomma del Cenſo quello, che per detti Conti appariſce Creditore ſuo, che ſiano ſaldati da eſſa Camera* =; Quapropter, cum computa ab ipſo exhibita, excederent proprium debitum, eademque per Cameram ſolidata non eſſent, nequibat ipſe dici debitor, multò verò minùs carcere mancipari. Profectò novum eſt, quod, is qui debitor eſt in numerata pecunia, & cujus debitum jam maturatum eſt, illud fictionibus perſolvere valeat. Verùm tamen, ut in noſtra Facti *§. 50. & ſequent.* duplici prævalida reſponſione objectio iſthæc futilis prorsùs convincitur.

Prima eſt, quod partitæ juſtè contraponendæ debito D. Campoſtani, & ab Illuſtriſſima Congregatione Computorum approbatæ, licèt accepto illi ferantur; nihilominùs in foliis concordatis, conſtituitur liquidus, & certus debi- 100
tor in toties, totieſque dicta ſumma ſcutorum 67939.; Altera indè deſumitur, quod ſi verum eſt, quod nemo dubitat, dictum capitulum interpretandum, redigendumque eſſe ad mentem Juris, *Bartol. in leg. Hæredes mei §. Cum ita ff. ad Trebell., Bald. in leg. final. Cod. ad leg. falcid., Surd. conſ. 34. num. 34., Lancellot. de attentat. part. 3. cap. 26. num. 8. & plurib. ſeqq., Pacion. de locat., & conduct. cap. 63. n. 54., Afflict. dec. 399. numer. 13. & ſeq.*, certè idem intelligi debet de partitis liquidis, legitimis, ac juſtis, non autem de prorsùs inſubuſtentibus, & ſubtilitate Debitoris confictis, quales erant illæ exadverſo deductæ ſuper prætenſis Reſtauris, & ſolemniter à Congregatione Computorum rejectæ, nè alioquin dicatur, ejuſce- 101
modi capitulo largus apertus campus fruſtrandi Reverendam Cameram, quam Appaltator tergiverſando, atque cavillationum præſidio moras trahendo, facilè eludere poſſet, quod permiſſum dici nequit colore d. capituli, in quo contrarium apertè diſponitur, ibi = *Non poſſa l'Appaltatore ritardare il pagamento del Cenſo*,

Cenſa, o di altri donari della Camera ſotto qualſivoglia preteſto di defalco, ò riſtoro, ſe prima non ſarà dichiarato in Camera la quantità del riſtoro, che eſſo ſia Creditore, nel qual caſo li ſia lecito di ritenere &c.

En igitur, quod juxta expreſsè diſpoſita in eodem capitulo, D. Campoſtanus pro retardanda ſolutione Cenſus, ab ipſo debiti, juvari non poterat ſolà traditione Computorum, ſoláque oppoſitione exceptionis Reſtauri, & damnorum ab ipſo facta, ſed requirebatur eorum approbatio, qua ejus creditum certum redditum dici poſſet; Quamobrem, cum Illuſtriſſima Congregatio Computorum prætenſiones D. Campoſtano bonificandas approbaverit in ſcutis 14. mil. dumtaxat, jam ab ejus debito detractis, fruſtrà detorquendo d. capitulum in ſenſum adeò abſurdum, illud pro ſe allegat. Eòque certiùs in caſu noſtro, quia, non Rev. Cameræ, ſed culpà D. Campoſtani, computa ſolidata non fuerunt, ipſe enim minimè victus toties reiteratis contrariis Reſolutionibus ſuper partitis prætenſi defalchi, infracto ſemper animo moleſtiſſimis litibus Rev. Cameram adeo vexavit, ut neque adhuc computa prædicta ſolidari potuerint. Sapientiſſimi itaque Patres pro ſuâ Religione ſecum reputent, an licere debeat Appaltatoribus, atque Conductoribus Proventuum fiſcalium emendicatis, atque obſtinatis litibus fruſtrari publicum Ærarium, quod Principatus oneribus ſubeundis paratas pecunias babere debet.

Hæc igitur cum ita ſe habeant, atque his omnibus per evidentiam facti demonſtratum fuerit, D. Campoſtanum tempore executionis perſonalis, contra eum factæ, fuiſſe certum, atque indubitatum Debitorem Rev. Cameræ, ejuſque debitum deindè liquidum apparuiſſe in prægrandi quantitate, ideoque Rev. Cameram indemnitati ſuæ conſulendo, non ſolùm juſtè, quia agebatur de Debitore fiſcali, ſed neceſſariò ad illius apprehenſionem deveniſſe, quia decreta fuerat à Supremo Principe, & res erat cum Debitore extero, qui Theſaurariæ rationes conturbaverat, quodque deterius eſt, carebat facultatibus, quibus ſuum debitum exſolvere poſſet, ut patet nedum ex eo, quod oblatam ſibi libertatem recuperare non valuit præſtitâ cautione ſcùtorum decem millium dumtaxat, quæ erat longè infrà ſuum debitum; verùm etiam ex eo, quod excuſſis Bonis omnibus Debitoris, Reverenda Camera ingentem ſui crediti jacturam ſubire cogitur: ex his profectò omnibus meliùs facto quàm verbis vindicata apparet probitas præſtantiſſimorum Miniſtrorum Cameralium Ferrariæ reſidentium, qui cauſas omnes odii procul habentes, ſi illum apprehendi curarunt, obſequuti fuerunt Pontificio Mandato, & ut ſui muneris ratio eſflagitabat, conſuluerunt Indemnitati Rev. Cameræ, cui ſeptennii ſpatio magnam quidem perniciem D. Campoſtanus comparare potuit; At notam tamen nullam malè dictis, & probris, quæ effutit, inurere unquam valebit probatiſſimis Viris; ſicuti enim rei per illos geſtæ integritas ſarctum tectumque eorum nomen tuetur; ita convicia in eos jacta refellit, latratuſque in Auctorem ipſum reapſe retundit, ſolam illi objiciendo facti veritatem, & agendi rationem, qua Theſaurariam ab ſe conductam peſſundedit.

Iterum ad examen hic revocatur fiſcalis Debitoris carceratio, de ſupremi Principis mandato facta pro ſimplici aſſecuratione crediti, deinde liquidandi, & licèt illius Bonorum excuſſio, non fuerit præmiſſa, valida oſtenditur, ut etiam plenius diſcutitur quando ex omiſſa in Summario Pontificii Chirographi qualitatis alicujus expreſſione, ſub, vel obreptio locum habeat vel non?

- 102 *Ex aſſertione Summi Pontificis, loquentis de facto proprio, plena perfectaque reſultat probatio mandati, ab eadem dati.*
- 203 *Eidemque aſſertioni ſtandum eſt, etiam in præjudicium alterius.*
- 104 *Ex verbis Papæ ſive narrativis, ſive enunciativis, ſive aſſertivis probatur mandatum,*
  Idque etiam in criminalibus locum habet, ibid.
- 105 *Mandatum de aſſecuranda perſona Debitoris, juſta ex cauſſa, a Summo Pontifice datum indicant verba illa* = Debitore della noſtra Camera in groſſa ſomma: =
- 206 *Pontificii Chirographi ſub, vel obreptionem opponere nequit, qui eo uſus eſt,* & num. 109.
- 107 *Cenſetur namque omnia in eo contenta adprobaſſe.*
- 208 *Literis, aliiſque Pontificiis Reſcriptis qui utitur, illa cum omnibus ſuis qualitatibus acceptaſſe cenſetur.*
- 110 *Non omnia quæ in Chirographis exponuntur, regiſtrantur in Summariis, ſed in his illa dumtaxat attinguntur, quæ ſubſtantiam, & eſſentialia Gratiæ reſpiciunt.*
- 111 *Ac propterea omiſſà in Summario enunciatione non neceſſaria ad ſuſtinendam Gratiam, non ideò de ſubreptione, vel obreptione Chirographum redargui valet.*
- 112 *Ex ſubſcriptione Chirographi Princeps nedum noviſſe, ſed adprobaſſe, & confirmaſſe præſumitur omnia, in illo contenta.*
- 113 *In aſſerentem in Supremo Principe ignorantiam alicujus facti ſive circumſtantiæ contentæ in Gratia, ejuſdem ſubſcriptione munito, onus transfertur ignorantiam concludenter probandi.*
- 116 *Pro elidenda ſubreptionis exceptione, ſufficit præſumptio, quod Summus Pontifex certior ab ejus Miniſtro redditus fuerit qualitatis, in Chirographo expreſſæ:*
- 215 *Miniſtro, habenti vivæ vocis oraculum, plena fides adhibenda in re ad ejus officium pertinente, licèt nullum Pontificium Reſcriptum exhibeat.*
- 116 *Negotia de mandato Principis expedita*

operâ

operà Miniſtrorum, publicè, & palam illa exequentium, non debent inſtabili loca pendere,

117 *Sub obtentu nullitatis Facta Supremi Principis reſciadi nequeunt.*

118 *Ex agnitione, & confeſſione debiti quodcumque Juris remedium, etiam appellationis, Debitori fiſcali ademptum cenſetur.*

119 *Aſſecuratio perſonæ Debitoris conſtite de illius debito, à ſupremo Principe demandatu, injuſta dici nequit.*

120 *Supremi Principis poteſtas in conſulenda Ærarii publici incolumitati diverſo omnino jure, & modo, ac ordinaria juriſdictio, exercetur.*

121 *Debitor liquidas exceptione reſtauri juvari nequit, niſi incontinenti illam perſpicuè probet.*

122 *Exceptio ſemel in Judicio rejecta; tanquam illiquida, altioremque requirens indoginem, apta non eſt retardare executionem debitam pro credito certo, & liquido.*

123 *Executionis nullitas excluſa dicitur contrarià boni Juris præſumptione.*

124 *In captura à ſupremo Principe demandata, inquirendum non eſt, num in illa exequenda ſervata fuerit nec ne forma, & praxis conſueta.*

Id enim inquirere inſtar Sacrilegii eſt & num.125.

125 *Forma aliqua & praxis in capturis, ſeu arreſtis introducta eſt, ne contingat, ſimilia arreſta per Judicum imperitiam imprudenter concedi.*

126 *Executio ſeu alius quicumque actus, geſtus de mandato Principis, nequit ob non ſervatam conſuetam praxim, & formam, ex nullitatis capite reſcindi,* & num. ſeqq. *ac præſertim* num.143.

127 *Nullitas omnis provenit ex tranſgreſſione, & inobſervantia Legis.*

128 *Supremus Princeps eſt ſupra omnes Leges, & Jus poſitivum.*

129 *Supremus Princeps, ac præſertim Papa, eſt ſupra jus, extra jus, & contra jus.*

130 *Papa authoritate ſua nedum ſupplet omnes Juris ſolemnitates, & formam, ſed tollere etiam dicitur quaſcumque exceptiones tàm Juris, quàm facti.*

131 *Adverſus actus geſtos authoritate ſupremi Principis, ſublatà exceptione tum læſionis, tum doli, beneficium quoque reſtitutionis in integrum ademptum cenſetur.*

132 *Summus Pontifex formam Juris, aut judiciarium ordinem, in Foris conſtitutum, ſervare non tenetur.*

133 *Papa ſuis literis Excomunicatam ſalutando, intelligitur eum abſolvere, conſtito de illius ſcientia, & voluntate.*

De hac autem quando conſtare dicatur è num.136.

134 *Quod Papa vult, Lex eſt, ſi de illius ſcientia appareat,*

135 *Papa tribuit poteſtatem Canonibus, ipſique ab eo vigorem ſumunt, & non è converſo.*

136 *Princeps ſolà voluntate libertatem concedit.*

137 *Papa ab excomunicatione aliquem abſolvens, non obſtringitur Eccleſiæ formà.*

138 *Supremi Principis authoritate quidquid geſtum eſt, nequit nullum, & irritum dici, ſed ratum habendum, quoties de illius voluntate conſtat.*

139 *Supremi Principis authoritate geſtus actus, ut ſuſtineatur, ſatis eſt, quod patet, cauſam, quà motus fuit, ſubſiſtere, quodque ex opinione ſua ſtatuat aut mandet.*

140 *Princeps in ſuo Territorio non ligatur jure poſitivo,*

141 *Princeps ſolutus ab omni Juris ordine.*

142 *Princeps ordinem Judicii præpoſterare poteſt.*

144 *Supremus Princeps præſumitur uſus eà poteſtate, quæ ad ſuſtinendum actum requiritur.*

145 *Pro exactione fiſcalis debiti rectà vià, & nullà etiam ſequuta condemnatione, aut Bonorum excuſſione, ad capturam Debitoris deveniri poteſt.*

146 *Vigore Manus Regiæ à captura Debitoris incipi poteſt nullà etiam factà Bonorum excuſſione.*

Sic etiam vigore obligationis cameralis, ibid. & num 156.

147 *Vigore obligationis cameralis poteſt cum reali perſonalis executio cumulari* & numer.156.

148 *Quod locum habet etiam contra nobiles, & illuſtres viros.*

149 *Pro exactione fiſcalis debiti ſolà facti veritate inſpectà, ſinè citatione, & Cauſæ cognitione, ac omiſsà ſolemnitate omni, contra Debitorem incipi poteſt à captura,* & num.156.

150 *Fiſcalia Debita nullam patiuntur moram.*

151 *Privilegium fiſcale efficit, ut jacula fiſcalia priùs feriant, quam præviderі poſſint.*

152 *Debitor de fuga ſuſpectus, fruſtra opponeret nullitatem capturæ, ex capite omiſſæ citationis, vel non ſervati judiciarii ordinis.*

153 *Quoties reverà conſtat de Credito, non eſt retractanda captura, quæ alioquin eſſet iterum decernenda,* & num.155.

154 *Captura, ſeu executio facta pro ſimplici aſſecuratione crediti, deinde liquidandi, ſuſtinetur; licèt ſecus eſſet de captura facta, ut Debitor ſolveret quantitatem, quæ reverà tanta non deberetur.*

156 *Executionem fuiſſe factam precisè ut Debitor ſolveret, concludenter probandum eſt.*

157 *Executio ſeu captura, quam longe poſt ſubſecuta eſt enunciatio crediti, quantitatem debitam excedentis, & non tanquam certi, & liquidati, ſed per viam prætenſionis deducti, irrita dici nequit.*

158 *Expreſſio alicujus certæ ſummæ, excedentis quantitatem vere debitam, facta in mandato ſuſpicionis fugæ, pro mera Judicii aſſecuratione relaxato, capturam non irritat.*

159 *Debitoris deterioratio optimè colligitur ex ſola non debiti ſolutione tempore conſtituto.*

160 *Rev: Cameræ conſtito reverà de ejus credito, tam ad perſonæ Debitoris capturam, quàm ad tenutam Bonorum devenire poteſt, minimè inquirendo an Debitor ſit de dolo, vel fugæ ſuſpectus*, & num. 165.

161 *Debitores conſtituto tempore negligentes ſolvere, ſunt ſemper de fuga ſuſpecti.*

162 *Debitor, qui ex creditoris pecuniis plurimas ſibi ſubſtantias comparavit, fugæ ſuſpectus eſt cenſendus, ac ideo perſonali capturæ obnoxius.*

163 *Debitoris enteri captura pro illius aſſecuratione facilè, & ad ſimplicem Creditoris petitionem, conceditur.*

164 *Quod maximè procedit contra Debitores fiſcales*, & num. 166.

167 *Obligans ſe in forma Cameræ, teneri ſe velle præſumitur perinde ac ſi eſſet ejuſdem Cameræ Debitor.*

168 *Fiſcus non per fictionem aut communicationem, ſed ex ſuis amplioribus privilegiis nullo judiciario ordini eſt obſtrictus.*

169 *Excuſſio Bonorum Debitoris ante illius capturam neceſſaria non eſt, nec ejus omiſſio actus nullitatem inducit.*

170 *Præſertim, cum res eſt de debito non conditionali, aut nondum maturato.*

171 *Loca Montium attergata pro cautione negotii, tractum ſucceſſivum habentis, talia remanere debeat, quonſque rationes ſolidatæ fuerint.*

172 *Fidejuſſor datus pro negotio habente tractum ſucceſſivum, licèt pro certa ſumma, præſtitus cenſetur etiam pro reliquatu poſt ſolidatas rationes.*

173 *Creditor agens extraordinario remedio mandati ſuſpicionis fugæ, impediri nequit ſub obtentu exiſtentiæ Bonorum mobilium, niſi ea tanta ſint, ut debita æquivaleant, & de facili amoveri nequeant.*

174 *Securitatem in capitalibus intricatis, aliiſque hypothecis affectis habuiſſe Creditor, itaut ad perſonalem Debitoris executionem devenire non poſſet, dici nequit.*

175 *Et nec eam habuiſſe dici poteſt in nominibus Debitorum, ipſi prorſus ignotorum.*

176 *Fiſcus licèt habeat actiones utiles in Debitores ſui Debitoris, eas poteſt omittere, imo debet.*

177 *Nec differtur actio fiſcalis quouſque idem Debitor ſuos Debitores exegerit.*

178 *Securitas Rev: Cameræ creditricis ſuper nominibus Debitorum, ut dicatur adfuiſſe, eorum debitum omnino liquidum eſſe debuit.*

179 Riteggio, *ſeu reintegrationi ſummæ, ab Appaltatore perſolutæ, locus eſt antequam proventus appaltus exigerat, non ſi illos exegit anticipatè.*

CAuſæ hujus quæſtio ob diſſonantiam, & paritatem Votorum, in præterita propoſitione non reſoluta, ad examen hodie revocatur, utque ſubmotà exceptione nullitatis contra, juſtiſſimam alioquin, carcerationem D. Campoſtani excogitatà, hæc eadem Cauſa exitum, finemque ſuum habeat, reminiſcendum eſt in facto, quod D. Campoſtanus ab ipſomet exordio conductionis Theſaurariæ Civitatis, & Ducatus Ferrarienſis, uſque ad annum 1719. ſequutæ carcerationis, male verſatus in illius adminiſtratione, in dies magis in deterius ruere animadvertebatur; quippè honoraria Judicum, Miniſtrorum ſalaria, & Militum ſtipendia longè ultrà præſtitutum tempus protrahebat, & in ſuos uſus, ſuoſque ſolvendos Creditores pecunias fiſcales erogando, Theſaurariæ Capſam, & Nummulariam nedùm pecuniis vacuabat, ſed mala publicæ pecuniæ verſione, ejus debitum adeò in dies augeſcebat, ut nullo amplius pacto diſſimulari poſſet: quæ omnia jam fuere ſuperlativè comprobata præteritis noſtris Scriptis.

Quapropter DD. Miniſtri Camerales, quos hæc latere minimè poterant, licèt pluries ſedare ſtuduiſſent querimonias eorum, qui à Theſaurario pecunias ſibi debitas conſequi non poterant, & ingentis quantitatis pecuniæ ſubminiſtratione tum his, tùm aliis Capſæ indigentiis conſulendo, mala, quæ imminebant, quoad fieri poterat, avertere curaſſent, ut perſpici poteſt ex pluribus præteriti noſtri Summarii locis: attamen fruſtrà tot laboribus, curiſque, prò tùm publici Ærarij, tum ipſius D. Campoſtani incolumitate impenſis, agnoſcentes demum, deſperatam eſſe provinciam, eo quod quotidiè magis, magiſque ejus debitum augeretur; vice autem verſa Capitalia decreſcerent, ſupremam veluti naufragii tabulam apprehendere coacti fuerunt, quippè Illuſtriſſimus D. meus Theſaurarius repandito ſan. mem: Clementi XI., eidemque relato peſſimo Theſaurariæ Ferrarienſis ſtatu, in mandatis habuit, ut D. Campoſtani Theſaurarii aſſecurationem procuraret; Patet id ex illius Chirographo. In cujus Pontificii mandati executionem, die 3. Maii 1719. præfatus D. Campoſtanus in Arce Ferrarienſi Carceribus mancipatus fuit.

Quatuordecim menſium ſpatio, quibus in dicta Arce detentus fuit, nec judicialiter, nec extrajudicialiter auſus unquàm fuit carcerationis ſuæ nullitatem opponere, ſed aſſumpto tantummodo tractatu ſuper præſtatione fidejuſſionis, èamque nec ſub pæna debiti, nec pro ſola quantitate ſcutorum decem millium invenire minimè valens, coactus demùm fuit implorare clementiam Supremi Principis, a quo pietatis, & commiſerationis titulo, priſtinam obtinuit libertatem, ut alibi oſtenſum eſt; At vix è carceribus eductus, in odium Clementiſſimi Principis, ejuſque Cameræ, ac Miniſtrorum Cameralium, acceptum Beneficium retorſit, probèque noſcens ingens debitum, quo obruebatur, ære ſuo ſolvere minimè poſſe, il-

lud

lud quoquo modo extenuare, ſivè compenſare
excogitavit erroneâ, & inani ſpe refectionis
aſſertorum damnorum, nam proponendo in-
ſtantiam ſuper prætenſa nullitate ſuæ carceratio-
nis, ſi fortè illam declarari obtinuiſſet, am-
plam ſibi viam parari videbat pro amplificandis
damnis, quæ ſibi ex ea data confluxiſſet. Ve-
rùm re delata ad hoc Supremum Tribunal, in
Audientia diei 26. menſis Junii anni 1722., pro
illjus validitate reſponſum fuit, quæ ſanè reſo-
lutio, ſublatis æquivocis, cum quibus exadver-
ſo proceſſum fuit in vltima propoſitione diei 31.
Julii, comfirmanda omninò videtur, prout
Illmis Patribus reverenter ſupplicamus.

Voti autem compotes effici poſſe ſperamus,
quia manent, perpetuòque immota manebunt
duo illa firmiſſima fundamenta, quibus innititur
tur præcedens reſolutio, quorum primum
poſitum eſt in expreſſo, & literali man-
dato Supremi Principis, cujus vigore ex-
pleta fuit carceratio, & apprehenſio perſonæ
D. Compoſtani: alterum eſt ingens, & paten-
tiſſimum ejus debitum, quo detecto, juſte idem
Supremus Princeps, ſui Ærarii incolumitati
providere curavit per executionem perſonalem
factam contra Debitorem Fiſcalem. Quapro-
pter, probato expreſſo Principis mandato, &
demonſtratà ejuſdem juſtitià, reſultante ex præ-
grandi ære alieno, quo Dominus Campoſtanus
Rev: Cameræ obſtrictus reperiebatur, quodque
fruſtrà extenuari, aut compenſandum eſſe,
exadverſo contendebatur inanibus exceptioni-
bus defalchi, reſtaurorum, contrariis Judicatis
toties rejectis; facile erit perſonalem hanc exe-
cutionem vendicare à nullitatibus omnibus, con-
tra illam exadverſo excogitatis: ut etiam facilè
probabitur, quod tempore conſumatæ d. perſo-
nalis executionis D. Campoſtano minimè ſuppe-
tebant facultates, quibus Rev: Camera tuta ef-
fecta pro ſui crediti conſecutione, abſtinere de-
beret ab ejuſcemodi perſonali executione.

Profectò, quod attinet primam noſtri aſſum-
pti partem, mandatum videlicet Supremi Prin-
cipis, quo imperata fuit aſſecuratio perſonæ
D. Campoſtani, illud evidens, & apertum reddi-
tur ex Chirographo ſan: mem: Clementis XI.
quod ità ſe habet = *Eſſendo ſin dal meſe di Mag-
gio dell'anno ſcorſo di ordine noſtro ſtato fatto
carcerare Gio: Battiſta Campoſtano* = ambigi au-
tem nequit, quin ex iſtiuſmodi aſſertione
Summi Pontificis, loquentis de facto proprio,
102 plena perfectaque reſultet probatio mandati ab
eodem dati, ut eadem nullà contrarià probatio-
ne perimi, aut dubia reddi poſſit, ut expreſsè
diſponitur in *Clem. unic. de probation.*, *& ibi
Gloſſ. in verb. ſic feciſſe narramus*, *Cephal.
conſ.439. num.43. & ſeqq.*, *Gabriel. commun.
concluſ. lib.1. de probation. concluſ.2. num.2.*,
*Lancellot. Conrad. in Templ. omn. Judic. lib.
primo cap. primo §.4. tit. aſſertioni ſoli Imperato-
ris num.1.*, inquiens, *quod illi ſtandum ſit &c.
103 etiam in præjudicium alterius* = *ac num.3. fol.
mihi 77. à terg.*, *Maſcard. de probat. tom.2. con-
cluſ.105. num.15.*, ad rem noſtram tradens,
verbis Papæ, ſivè narrativa ſint, & enunciati-
va, ſivè aſſertiva, probari mandatum, *Rota* 104
*coram Mohedan. de reſtitut. ſpoliator. deciſ.5.
alias 86. num.4.*, docens, id locum habere
etiam in criminalibus, coram *Verall. deciſ.81.
num.3.*, *deciſ.236. num.2. part.1.*, *deciſ.286.
par.2.*, *deciſ.77. num.5. part.3.*, *& part. prima
diverſ. deciſ.175. num.3.*, Quemadmodum au-
tem ſimili aſſertione indubiè probatur manda- 105
tum, ità etiam ex juſta cauſa idem à Summo
Pontifice datum noſcitur illis aliis immediatè
ſubjunctis verbis = *Debitore della Noſtra Ca-
mera in groſſa ſomma per cauſa di detto appalto* =
ut præter mox allegatos tradunt *Mart. conſ.40.
num.12. & ſeqq.*, *Giurb. obſervat.75. num.2.*, *&
ſeqq. obſervat.76. num.9.*, *bon. mem. Anſald.
de commerc. & mercat. diſc.10. num.5.*

Cumque præterea ambigi nec etiam poſſit,
quin idem Chirographum emanaverit, ſigna-
tumque fuerit ad preces D. Campoſtani, qui
Pontificiæ Clementiæ ſupplicavit, ut dignare-
tur = *Di eſercitare ancora con eſſo gl'atti della
Noſtra paterna pietà, con ordinare la di lui ſcar-
cerazione*, pluries, ſed fruſtra petitam ab Illu-
ſtriſſimo Theſaurario, ibi = *Più volte avanti di
voi, ma ſempre inutilmente tentata* = & vigore
iſtiuſmodi Chirographi priſtinæ libertati fuerit 106
reſtitutus, non eſt, cur ipſe valeat illius teno-
rem, diſpoſitionemque impugnare, opponen-
do illius ſubreptionem, aut obreptionem, quæ
ſi revera adeſſet, ac probaretur, evertum di-
ceretur primum fundamentum validitatis dictæ
carcerationis, tamquam innixæ falſo ſuppoſito
mandati directè dati a Summo Pontifice; quip-
pè nulla amplius illius probatio elici poſſet ex
ſubreptitio Chirographo.

Pro hujuſmodi namque objectione penitùs
ſubmovenda ſatis eſſet, quod, ut dicebamus,
cum D. Campoſtanus d. Chirographum non ſo-
lùm acceptaverit, ſed eo uſus fuerit, quippè, 107
nonniſi illius virtute, & in ejuſdem executio-
nem dimiſſus è Carceribus, priſtinæ libertati
reſtitutus fuit, omnia idcircò in eo contenta
approbaſſe cenſetur, ex generali regula deſum-
pta ex *Text. in Leg. Si filius familias 16. ff. ad
Senat. Conſult. Macedon.*, quæ regula procedit
etiam reſpectu illius, qui utitur literis, aliiſque 108
Pontificiis Reſcriptis, ea namque cum omnibus
ſuis qualitatibus acceptaſſe cenſetur, *Rot. coram
Puteo deciſ.100. lib.2. quam ſequitur coram Ca-
valer. deciſ.26. num.4.*, *ubi ex Anchar. ana in
Clemen. prima in 5. notab. de jur. jur.* dicitur,
talem acceptationem ſe extendere ad ea quoquè
quæ propter aliud prolata fuerint. Quamobrem
jure, meritòque Doctorum, & Tribunalium
conſenſu, veluti pro certa Juris regula, tradi-
tum, receptumque eſt, ut ex uſu gratiæ eadem 109
tamquam undequaque valida, adeò approbata
cenſeatur, ut illi, qui eâ uſus reperitur, fas
amplius non ſit eandem prætextu obreptionis,
ſivè ſubreptionis, aut cujuſcumque alterius de-
fectus impugnare, ut præter mox allegatos,
tradunt *Gozzadin. conſ.23. num.10.*, *Mart.
Medic. deciſ.68. num.39.*, *Caſſador. deciſ.3. de*

Reſcript., *Rot. coram Verallo deciſ.*239. *num.*2. *part.*1., *coram Ludoviſ. dec.*331. *num.*10., *coram Buratto deciſ.*118. *numer.*4., *coram Zarat. deciſ.*113. *num.*6., ibi = *Ex quo nil relevat, quod de ſubreptione, vel obreptione Breve derogationis arguatur, quia, cum d. bo. me. Vivet utendo approbaverit, non poteſt poſtea illud impugnare, ex regula, quod ſemel &c. coram bon. mem. Anſaldo deciſ.*18. *num.*37., *& ſeqq.*, *in Recen. deciſ.*185. *num.*5. *par.*6., *deciſ.*341. *nu.*41. *par.*13., *deciſ.*86. *num.*10. *par.*16., *& deciſ.*372. *nu.*11. *par.*19.

Satis hæc videri poſſent, ut iſtiuſmodi exceptionis remotioni, & cauſæ ſatisfactum dici poſſet. Verum ut Illuſtriſſimi, ac ſapientiſſimi Patres magis ſemper, magiſque deprehendant tùm commenta, quibus Pars adverſa Cauſam involvere, tum diffugia, quibus eadem evadere curat, ignoſcant nobis, ſi pauca quædam
110 ſubjunxerimus, quibus oſtendamus, exceptionem hanc nullo pacto ſubſiſtere. Latere enim nequit Dominum Campoſtanum, non omnia ea, quæ in Chirographis exponuntur, regiſtrari in Summariis, ſed in eiſdem illa dumtaxàt attingi, quæ ſubſtantiam, & eſſentialia Gratiæ reſpiciunt, *Pariſ. de reſignat. lib.*8. *quæſt.*7. *numer.*21., *Firr. Corrad. in prax. diſpenſat. lib.*2. *cap.*1. *num.*20., *Amayden. de ſtyl. Datar. lib.*1. *cap.*32. *num.*2., *Gonzal. ad reg.*8. *Cancellar. gloſſ.*60. *num.*11., *Roſa de execut. liter. Apoſtolic. par.*1. *cap.*1. *num.*6., *Rota in Melevitana Penſionis* 21. *Januarii* 1699. *§. At verò coram claræ memoriæ Cardinali dela Tremoille*; quapropter, cum colore nullo à Domino Campoſtano negari queat, quod ſubſtantia Gratiæ, pro qua ipſe ſupplicavit, conſiſteret in ſola excarceratione, fruſtrà pluries petita ab Illuſtriſſimo Theſaurario, nonniſi ſumma pietate Summi Pontificis impetrata, ut expreſsè legitur in dicto Chirographo = *Avendoci ultimamente fatto ſupplicare il medeſimo Campoſtano à degnarci di eſercitare ancora con eſſo gl'atti della noſtra paterna pietà, con ordinare la di lui ſcarcerazione* =, indè fit, quod de ſola excarceratione Summarium Chirographi loqui debebat. Præſertim verò quia, dùm Dominus Adverſarius obtinuit plenum adimplementumGratiæ continentis excarcerationem, executioni illicò demandatæ, quale nam præjudicium ipſe ſenſit ex eo quod in Summario enunciatum minimè fuerit, ipſius carcerationem ordinatam fuiſſe ab ipſo Papa, cum enim, tùm in Chirographi corpore, tùm etiam in ejus Summario ſuppo-
111 natur, Domino Campoſtano juſtè carceribus mancipato, diù etiam, juſtèque ab Illuſtriſſimo Theſaurario fuiſſe denegatam excarcerationem, nemò idcircò non videt, enunciationem Pontificii mandati omiſſam in Summario, neceſſariam minimè fuiſſe pro ſuſtinenda Gratia, à nemine ex hoc capite impugnata, & cujus vigore Dominus Adverſarius, nullum ex ea ſentiens damnum, inſigne, quod optabat, ex eadem conſecutus fuit beneficium, argumento *Textus in Leg. Pomponius ff. de negot. geſt.*, *Rota in Recent. deciſ.*485. *num.*20. *par.*4. *tom.*2., *deciſ.*51. *num.*6., *& ſeqq. part.*6., *deciſ.*223. *num.*16. *part.*7., *deciſ.*354. *numer.*4. *par.*12., *deciſ.*37. *num.*5. *par.*13., *deciſ.*533. *num.*6. *par.*18.

At cur his immoramur, quando ejuſcemodi exceptionem nedum calumnioſam prorſus eſſe patet, eò quod res ageretur inter Supremum Principem, ejuſque Miniſtrum, habentem vivæ vocis oraculum, quorum neuter ignorare poterat id, quod inter ipſos actum fuerat in negotio, in quo Summus Pontifex probè noſcens cunctationes, moraſque ulteriores in maximam vergere perniciem Apoſtolici Ærarii, nedum prudenter, ſed veriſimilitèr præcipere debebat, quod, ſi alia viâ, tum præſentia, tum alia 112
imminentia mala depelli non poſſent, Debitoris Fiſcalis Perſona aſſecuraretur; Proindèque, nonniſi temerè hæc nota impingi poteſt Chirographo, nedum exhibito Summo Pontifici, ſed ab eo ſubſcripto, quà ſubſcriptione non ſolum noviſſe, ſed approbaſſe, & confirmaſſe præſumitur omnia, in illo contenta, per *Text. in leg. ſi quis argentariis §.*1. *in fin.*, *ubi Apoſtilla ff. de edend.*, *leg. Emptor. §. Latius ff. de pact.*, *leg. ſicut §. Non videtur ff. quib. mod. pign.*, *vel hypothec. ſolut.*, *Menoch. de præſumpt. lib.*1. *præſumpt.*63. *num.*7., *Gratian. diſcept.*396. *numer.*27., *Pax Jordan. variar. elucubrat. tom.*3. *lib.*14. *tit.*20. *numer.* 23., *Rota coram Seraphin. deciſ.*334. *n.*1. *& ſeqq.*, *coram Buratt. dec.* 750. *num.*1., *cor. bon. mem. Emerix. Jun. deciſ.*358. *num.*8., *in Rec. dec.*159. *num.*11. *part.*6., *& deciſ.*187. *num.*5. *part.*7., quæ profectò præſumptio adeò vehemens eſt, ut in aſſerentem in Supremo Priocipe ignoraotiam alicujus facti, ſive circumſtantiæ, contentæ, ſive enunciatæ 113
in Gratia, ejuſdem ſubſcriptione munita, transferatur onus illam concludentèr probandi, *Gabriel. commun. concluſ. tit. de præſumpt. concluſ.*3. *num.*30., *Pax Jordan. mox. citat. tit.*20. *n.*25., *Card. de Luca de credit.*, *& debit. diſc.*81. *n.* 7. *&* 9., *Adden. ad Buratt. dec.*419. *in fin.*, *Mart. medic. dec. Senen.*89. *num.*38., *Panimoll. dec.*90. *nu.*33. *& ſeqq.*, *inter collect. per Palm. dec.*18. *num.*3., *& dec.*121. *numer.*13., *Rota coram Duran. deciſ.*337. *num.*16., *& dec.*368. *num.*29. *& ſeqq.*, *coram bon. mem. Emerix Jun. deciſ.*1251. *numer.*17.

Quo ſanè onere eò magis Pars adverſa urgetur in caſu noſtro, quia, ut paulo ſuperiùs dictum eſt, negotium hoc actum fuit inter Supremum Principem, & Illuſtriſſimum Dominum Theſaurarium, qui diù ſe oppoſuerat dictæ excarcerationi, de qua, ut notum eſt duobus ex Illuſtriſſimis Dominis, qui aſſident in Congregatione Camerali, pluries de illa in ea 114
actum fuerat, & agebatur de Chirographo, qui ſinè Pontificio Mandato, & Reſcripto confici, & ab Illuſtriſſimo Theſaurario offerri nequibat Summo Pontifici, qui idcircò præſumitur de omnibus, in eo contentis, certior redditus à Miniſtro, quod ſufficit pro ſimili obreptionis, & ſubreptionis exceptione elidenda,

Gra-

Gratian. diſceptat.765. numer.52., *Cyriac.con-
trov.forenſ. cap.160. num. 28. & ſeqq.*, *Roſa de
execution. Literar. Apoſtolic. cap.5. numer.53.*,
bene *Paulut.diſſert.65.n.9. & plurib.ſeqq.lib.2.*,
*Jovius de contract. minor. tom. 2. Gloſſ.24. §.10.
num.19.*, *Urceol. deciſ. Florent.3. num.12.*, *Ro-
ta coram Peutinger. deciſ.67. num.1.*, *in Recent.
deciſ.107.num.25.part.10.*, *deciſ.227. numer.9.
part.13.*, *& in Forolivien. Parochialis 26. Apri-
lis 1706. §. Tum etiam coram bon. mem. Omannus;*
potiori certè jure, quando agitur de re geſta,
115 atque expleta per organum Miniſtri habentis vi-
væ vocis oraculum, cui, etiamſi nullum exhi-
beret Pontificium Reſcriptum, plena fides adhi-
benda eſſet in re ad ejus officium pertinente,
Vermigliol. conſil.38. num.2. & ſeqq., ubi conſi-
derat tempus, & materiam veriſimilem, *Gen.
de Scriptur. privat. lib. 3. tit. de Liter. Apoſto-
lic. numer.9. & ſeq.*, *Gait. de credit. cap.2. tit.3.
num.15.*, *Rota coram Durun. deciſ.117. num.8.*,
*in Hildeſimen.Canonicatus 14.Martii 1718.§.De
medio coram Reverendiſſimo Criſpo Archiepiſco-
po Ravennaten.*, *& in Romana*, *ſeu Neapolita-
na Pecuniaria 7. Februarii 1721. §. Opponi nec
poterat coram Reverendiſſimo Lancetta Decano*,
ubi ob hanc rationem id tradit de R.P.D. Com-
miſſario Cameræ; alioquin enim, ſi hæc in du-
bium revocare liceret, omnia ferè negotia de
116 mandato Principis expedita operâ Miniſtrorum,
publicè, & palam illa exequentium, pende-
rent inſtabili loco, *Rota coram Buratto dicta
deciſ.117. num.12.*

Uſque ſuperque, quàm ſatis eſt, his omni-
bus oſtendimus, commentitiam prorsùs eſſe
hanc exadverſo opponi ſolitam exceptionem;
propterea inquirendum ſolùm eſſet, an Domi-
ni Campoſtani carceratio, de Supremi Principis
mandato reverà expleta, juſtè nec nè decreta
fuerit, num videlicèt ipſe verè eſſet *Debitore
della noſtra Camera in groſſa ſomma per cauſa del
detto Appalto*: vel potius falsà ſuggeſtione
Summo Pontifici ſuppoſitum fuerit, eum in-
genti alieno ære obſtringi, quando illo ſolutus
prorsùs erat? Si enim ſubſiſtente ejus debito *in
groſſa ſomma*, juſtè demandari poterat ejus aſſe-
curatio, & apprehenſio, fruſtrà inquireretur
de nullitatibus, in illius executione commiſſis:
quia, quod attinet Factum Supremi Principis,
vel de ejus mandato à Miniſtris expletum, quæ-
ri quidem poteſt de illius juſtitia, vel injuſtitia;
at non etiam tamquam nullum, & irritum re-
117 dargui poteſt; ſub obtentu namque nullitatis
ſententiæ, Judicia, aliaque geſta à Magiſtrati-
bus, & Judicibus ab illo conſtitutis, at non
etiam ipſius Supremi Principis Facta reſcindi va-
lent: de nullitatibus itaque ſuo loco acturi, il-
laſque rejecturi, immotum manere modò de-
monſtrabimus ingens debitum Domini Campo-
ſtani, cui veluti firmiſſimo fundamento innixa
eſt juſtitia ipſius carcerationis.

Illud autem ſuperlativè probatur, nam idem
conflari jam cœptum à primordio Appaltus, &
in hujus proſecutione valdè auctum, die deni-
que 3.Maij anni 1719., quâ Dominus Campo-
ſtanus apprehenſus fuit, modum excedebat.
Exhibitis quippè computis anni 1713. primi Bi-
ennii, ac aliis annorum 1716. & 1717., in
quibus cumulata quoque fuerunt computa præ-
cedentium annorum, conſtitutus fuit debitor
Dominus Campoſtanus quantitatis ſcut.58010.,
anno autem 1718., quo ob majorem, qui in-
valuerat, rumorem diſtractionis capitalium Ap-
paltus, & reſpectivè converſionis pecuniarum
Reverendæ Cameræ in proprios uſus, carceri-
bus mancipatus fuit Dominus Campoſtanus, ſuo
charactere exaravit folium, in quo faſſus fuit
ſe debitorem ingentis quantitatis, ſcutorum ni-
mirum 76348.

Vix enim ſecutâ ejus carceratione, tum Re-
verendæ Cameræ Miniſtri, tum ipſe ſolicitè
diſpungi curarunt rationes debiti, & crediti, ut
comperi poſſet, cujus quantitatis reliquator eſ-
ſet pro ſeptennio, & quatuor menſibus, quibus
ipſe Theſaurariam Ducatus Ferrarienſis admini-
ſtraverat; electis itaque Peritis Ratiocinatoribus,
ille ab ipſo deputatus, eundem debitorem con-
ſtituit ſcutorum 80666., atque agnitâ veritate
partitarum, quæ tantam debiti quantitatem
conflabant, adjecit ſolum generalem præſerva-
tivam reſtaurorum, & damnorum, quæ Do-
minus Campoſtanus ſibi reficienda eſſe conten-
debat, à qua quidem Periti Ratiocinatoris rela-
tione parùm diſcrepat folium præfatum, à Do-
mino Campoſtano ſubſcriptum.

Verùm, cum emendicatis deindè coloribus,
& modò uno, modò alio prætextu à Domino
Campoſtano impugnaretur quantitas debiti, fir-
mata tum in diſpunctione rationum facta à ſuo
Ratiocinatore, tum in folio ab ipſo ſubſcripto,
denique, ut aliquando demùm certa, ac vera
illius quantitas ſtatueretur, placuit Supremo
iſti Tribunali die 14. menſis Junii anni 1723.de-
mandare, quod concordaretur factum coram
Illuſtriſſimo Domino Ponente, quo præſen-
tiam, auctoritatemque ſuam tribuente, cum
res diligentèr examinata fuerit in pluribus Con-
greſſibus habitis cum interventu ipſius Domini
Campoſtani, ejuſque Defenſorum, compor-
tum fuit, quod demptis omnibus partitis Re-
ſtauri uſque ad dictum annum 1723., per Con-
gregationem Computorum decretis, ejus debi-
tum aſcendebat ad ſcuta 67939. 32., relictis in
ſuſpenſo nonnullis partitis, quæ non modicè
dictum debitum auxiſſent, ut ex facto concor-
dato, ab eodemque Illuſtriſſimo Domino Po-
nente ſubſcripto.

Ex hiſce igitur pluries, plurieſque diſpun-
ctis rationibus præſeferentibus ſui debiti agnitio-
nem, atque confeſſionem à Domino Campoſta- 118
no factam, procul dubio omne Juris remedium,
appellationis etiam iſtiuſmodi Debitori Fiſcali
ademptum dicendum eſſet, *Caſtrenſ. ad leg. fi-
nal. nu.5. Cod. de privileg. Fiſc.*; Ambigi enim
nequit, quin ex illo non ſolum in genere con-
ſtet de ejus debito, ſed idem certum, ac liqui-
dum redditum cenſendum ſit in ea ſaltem quan-
titate, quæ firmata fuit in facto concordato co-
ram Illuſtriſſimo Ponente. Aliâ enim ratione,
quàm

quàm per ſimiles rationum diſpunctiones, ac
debiti, & crediti ſolidationes certa illius quantitas haberi nequit, ut ſenſui patet. Quapropter, ſi hæc erat vera quantitas debiti D. Campoſtani, ſi in facto concordato plurimæ exceptiones, quæ ab ipſo opponi conſueverant, tales reputatæ non fuerunt, ut, veluti illicò probatæ, ejus debitum ità liquidatum extinguere,
119 vel ſaltem minuere, aut turbidum reddere poſſent, dubitari certè nequit de juſtitia Pontificii Mandati, quo facta fuit aſſecuratio perſonæ ejuſdem D. Campoſtani, qui in adeo ingenti, quantitate erat Debitor fiſcalis; œconomica namque illa atque politica poteſtas, qua Supremus Princeps publici Ærarii incolumitati conſulere tenetur, non eiſdem regulis, quibus ordinaria Juriſdictio, ſed diverſo omninò jure,
120 ac modo exercetur, *Creſp. de Valdaur. obſerv. 3. num. 1. & ſeqq., & num. 8.*

Fruſtrà autem in præterita Cauſæ propoſitione D. Campoſtanus conglomerando, ac recoquendo exceptiones, jam pluries, plurieſque rejectis, obumbrare curavit certum, & omninò liquidum Rev. Cameræ creditum. Primo itaque loco excipiebat, ſibi tempore carcerationis competiiſſe retentionem ſcutorum 37500. pro aſſerto reſtauro impeditæ navigationis, & hanc exceptionem fundabat in *cap. 169.* Inſtrumenti Appaltus. Pro hac exceptione elidenda ſufficeret animadvertere, quod in computis, ab eodem D. Campoſtano exhibitis anno 1716., & 1717., in quibus continebantur etiam ſimiles partitæ annorum antecedentium; nulla mentio habetur de credito iſtiuſmodi ceſſatæ navigationis, tamquam recognito pro inſubſiſtente in iis computis, quæ ab ipſo exhibebantur. Idem omittitur in folio exarato anno 1718., quodque magis eſt, in folio facti concordati D. Campoſtanus agnoſcit, & juxta reſolutiones Illuſtriſſimæ Congregationis computorum acceptat proprium debitum depuratum ab omnibus prætenſis Reſtauris in quantitate ſcutorum 67919. 42.

Verùm prætereà reſpondemus, quod dictum Capitulum 169., ex quo ipſe mox relatam deſumpſit exceptionem, contra ipſum retorquetur; in illo enim diſponitur, quod = *Poſſa l'Appaltatore ritenerſi dalla ſomma del Cenſo quello, che per detti Conti appariſce Creditore ſino, che ſiano ſaldati da eſſa Camera* =; cum autem, ut dicebamus, D. Campoſtanus ex computis juratis anno 1716., & 1717. non ſolùm non reperiatur Creditor, ſed convincatur debitor, & quidem liquidus ingentis ſummæ, quonam pacto juvari poterit dicto Capitulo; Præſertim verò, quando ipſa Congregatio computorum, poſtquam hanc partitam ceſſatæ navigationis anno 1716., tamquam illiquidam, decreverat, retinendam tantummodò eſſe ad calculum pro ſcutis quindecim millibus; com-
121 perto deindè exceſſu, in Congregatione habita die 28. Aprilis anni 1719. redegit ad annua ſcuta 1345. dumtaxat? Si enim D. Campoſtanus, tamquam in hac ſua exceptione Actor, eàdem juvari nequit, niſi incontinenti illam perſpicuè probaverit, juxtà cuique notas regulas; quonam colore, aut quà juſtà ratione creditum Rev. Cameræ in tot accuratis, ac ſolemnibus rationum diſpunctionibus firmatum, atque liquidatum in grandi quantitate ſuperiùs relata, in dubium revocari, & veluti inſubſiſtens impugnari ab eo poterit ſub obtentu exceptionis, quæ, tamquam contrario Iudicato ab Illuſtriſſima Congregatione Computorum rejecta, illi-
quida ſaltem, altioremque requirens indagi- 122
nem dicenda eſſet, ideòque minimè apta ad impediendam executionem omninò paratam, atque expeditam pro certo, & liquido credito conſequendo, per *Text. in leg. qui ſolidum in princip. ff. de legat. 2., Bald. conſil. 152. in fin. lib. 3., Soccin. Senior. conſ. 24. ſub num. 36. lib. 1., Rota poſt Zacch. de oblig. Cameral. deciſ. 155. numer. 3., & in Recent. deciſ. 194. num. 38. par. 18. tom. 1.*, maximè vero ad effectum illam reſcindendi tamquam notoriè nullam, & irritam;
quippè nullitas in his circumſtantiis excluſa di- 123
citur contrarià boni Juris præſumptione, ut benè per *Rot. inter collect. per Balducc. ad Ramon. deciſ. 17. num. 2.*

Abſimilis non eſt altera exceptio retentionis ſcutorum octodecim millium ob à Rev. Camera non expeditos Commiſſarios pro impediendis, inquirendiſque fraudibus, prout ad normam Capituli tertii Appaltus teneri dicebatur; nam hæc prætenſa retentio acerrimè exadversò deducta, & maturè examinata in Congregatione Computorum habita die 16. menſis Septembris anni 1717., rejecta fuit cum Reſcripto = *Non eſſe bonificandam, & utatur jure ſuo* =, dictæque retentionis inſubſiſtentiam agnoviſſe, & implicitè quodammodo faſſus fuiſſe videtur ipſemet D. Campoſtanus, qui in liquidatione ſui debiti, de qua in facto concordato, fatendo ſe tempore carcerationis fuiſſe debitorem quantitatis ſcutorum 67939. 52., in quadam ſua præterita ſcriptura materno idiomate conſcripta, contra dictum Creditum non oppoſuit dictam retentionem, ſed *§. 34. & ſeqq.*, in illius diminutionem emendicavit tres alias partitas, licèt ſemper rejectas.

Earumque prima erat ſcutorum 1349. 32. pro Regaliis Cameralibus, admittendo illarum debitum pro quatuor dumtaxat menſibus anni 1719., quando alioquin ipſe ignorare nequibat, eaſdem anticipatè deberi de anno in annum, ideòque in fine menſis Decembris anni 1718. veniſſe, ac ceſſiſſe diem ſolutionis ipſarum pro intranti anno 1719.

Altera verò conſiſtere dicebatur in ſcut. 3636. 53. pro veſtiario militum; Sed hæc literalitèr comprehenſa, & expreſsè per D. Campoſtanum, tamquam ſibi non debita, admiſſa fuit in facto concordato coram Illuſtriſſimo Domino meo Ponente.

Tertia demum ſcutorum 5888. 17. conſuetà arte exadverſo conficta fuit. In præterita enim propoſitione D. Campoſtanus ſuppoſuit, ſe commodo Rev. Cameræ, & pro toto menſe

Apri-

Aprilis anni 1719. perſolviſſe Communitati Ferrariæ ſcuta 11829. 97. 10. in cauſam *della mezza Macina*, & nihilominùs in Congregatione Computorum obtinuiſſe bonificationem pro ſcutis 7976. 60. dumtaxat; propptereaque ſe hac de cauſâ remanere adhuc Creditorem prædictæ quantitatis ſcutorum 3888. 57. Verùm reminiſci debebat, quod vix ſecutâ ipſius carceratione, folium exhibuit Eminentiſſimo Cardinali Legato Ferrariæ, in quo favore Communitatis Ferrariæ ſe debitorem conſtituit *per la mezza Macina* in ſcutis 3110. 54., & ita etiam habetur in Voto, anno 1722. edito ab Illuſtriſſimo Domino meo Sardini in Cauſa Ferrarien. inter prædictam Civitatem, & D. Campoſtanum; Proindèque poſt ipſius carcerationem diſpunctis rationibus debiti, & crediti cum eadem Communitate Ferrariæ, juſtè conſtitutus fuit debitor *per la mezza Macina* ad totum menſem Aprilis anni 1719. in prædicta ſumma ſcutorum 3888.17., quæ poſtmodum perſoluta fuit ab Æconomo, ut teſtatur Ratiocinator Montis Sanitatis 5. erectionis Ferrariæ.

Cum itaque rejectis contrariis omnibus exceptionibus, indubium reddatur debitum Domini Campoſtani; conſequens eſt, quod, ſi procul abeſt quilibet injuſtitiæ color, nullo pacto inquiri hodiè queat de validitate aſſecurationis,
124 ab ipſo Supremo Principe demandatæ, &, veluti ageretur de captura à quopiam inferiore Judice decreta, examinare liceat, num in illa exequenda ſervata fuerit necne forma, & praxis præſcripta, quæ tamen apud omnia Tribunalia uniformis non eſt, & quæ ideò introducta reperitur, né per Judicum imperitiam ſimilia arreſta imprudentèr concedi contingat, *Gaill. in tract. de arreſt. Imperial. cap.*1. *nu.*12.
125 *fol.*416. De Reſcriptis enim Principum hæc inquirere inſtar Sacrilegii eſſe, ſancitur *in leg. Sacrilegiis* 5. *Cod. de diverſ. reſcript.*, *Bald. in leg.*2. *de ſervitut.*, cum aliis apud *Bonden. collect. legal. tom.*2. *collect.*37. *num.*515.

Et quidem, ut innuebamus ſuperioribus locis, contingere quidem poteſt, quod factum Principis, vel falſis ſuggeſtionibus decepti, vel non benè informati, tamquam juſtitiæ regulis contrarium, cognitâ veritate, ab eodem retractetur: At ſi certò conſtet de illius Reſcripto, aut poſitivo Mandato, ejuſque vigore idem executioni demandetur, id quod factum eſt, reſcindi minimè poterit ex capite nullita-
126 tis, ut demonſtraturi primùm ſumus generali ratione, ob quam de nullitate dicere prohibetur adversùs actus auctoritate Supremi Principis, ejuſque peculiari mandato celebratos, quod deindè confirmabimus examinando, atque rejiciendo in ſpecie nullitates contra dictam aſſecurationem objici ſolitas.

Nullitas enim omnis, prout eſt quid in con-
127 creto cum proveniat ex tranſgreſſione, & inobſervantia Legis, *Vant. de nullitat. in rubric.*, *ſeu titul. quid ſit nullitas*, & *undè dicatur numer.*1. *pag.*2., quis idcircò dixerit, factum aliquod, ex Reſcripto Supremi Principis geſtum, irritum, & nullum dici poſſe, vel ob non præ-
miſſam Cauſæ cognitionem, vel ob non ſerva- 128
tam formam aliquam, ſive à Lege, ſive à praxi præſcriptam, quando Supremus Princeps eſt ſupra omnes Leges, & Jus poſitivum; *per Text. in leg. Princeps ff. de legib.*, *ibique Scribentes*, *Felin. in cap. Canonum Statuta col.*2. *de Conſtitut.*, *Cephal. conſ.*28. *num.* 72., *Oſaſcb. conſil.*1. *num.*2., *Caren. reſol.*205. *num.*2., *de Marin. reſol.*46. *num.*20. & 26., *Theſaur. deciſ.*87. *nu.*3., *Thomat. deciſ.* 121. *num.* 2., *Rot. in Recent. deciſ.*1. *num.*4. *part.*3., adeò quidem ut ſupra Jus
extra Jus, & contra Jus eſſe dicatur, quod præ- 129
ſertim de Papa tradit *Bald. in cap. cum ſuper de cauſ. poſſeſſ.*, & *propriet.*, quem ſequitur *Faguan. in cap. conſultationibus num.*25. *de Cleric. ægrot. in primam part. tertii decretal. fol.* 204. *tom.*4., idque pariter dixerat *Barbat. conſil.* 1. *lib.*1., ideòque facto, & auctoritate ſuâ nedum
ſupplet omnes Juris ſolemnitates, & formam, 130
*Abb. conſ.*41. *num.*3. *lib.*1., *Pariſ. conſ.*24. *n.*4. *lib.*4., *Capyc. latr. deciſ.*16. *numer.* 2., & *ſeqq.*, *Rota coram Seraphin. deciſ.* 1307. *num.*1., & *in Recent. deciſ.*367. *num.*13. *part.* 5., ſed tollere etiam dicitur quaſcumque exceptiones tàm Juris, quàm Facti, *ad Text. in leg. omnium Cod. de Teſtament.*, & *in leg.*1. *ubi Bald. Cod. quand. decret. opus non eſt*, *Pariſ. conſ.*23. *lib.*4., *Dec. conſ.*341. *num.*12., *Beſold. conſ.*18. *n.*28. *tom.*4., *Rot. diverſ. deciſ.*316. *num.*16. *in fin.*, & *n.* 19. *part.*2., *coram Carill. deciſ.*141. *num.*6., & 8.,
quorum plerique docent, quod, ſublatâ exce- 131
ptione tum læſionis, tum doli, beneficium quoque reſtitutionis in integrum adversùs iſtiuſmodi actus geſtos auctoritate Supremi Principis, ademptum cenſeatur, *Senat. Mantuan. apud Palm. deciſ.*360. *num.*206., ubi auctoritate Rotæ Rom. id procedere dicitur in actu etiam geſto coram Cardinali de ordine Papæ.

Jure igitur, meritòque, quoties conſtat, quod Summus Pontifex ſciens, & volens aliquid facit, cum de ejus poteſtate dubitari non
valeat, minime ſervare teneatur formam Juris, 132
quia illâ non obſtringitur, minùſque ſtylum ordinarium, ac praxim, ordinemque judiciarium in Foris conſtitutum ſequi debeat, ut egregiè more ſuo docuit *Faguan. in cap. ſi aliquando de ſentent. excommunic. tom.*5. *in ſecundam par.* 5. *Decretal. fol.*183., in quo cum quæreretur, num Papa ſuis Literis Excomunicatum ſalutando, intelligeretur eum abſolvere, poſt deducta con-
traria, *num. deindè*.10. & *ſeqq.* pro affirmativa 533
ſententia concludit, quoties conſtet de ejus ſcientia, & voluntate, verba autem ſummi hujus Sacrorum Canonum Interpretis ità ſe habent = *In contrarium facit, quia, ut legitur in cap. Cum olim il primo ſupra de privileg., non præſumitur excommunicatione ligatus, quem Papa ad oſculum ſcienter admiſit, ergò in dubio cenſetur eum abſolvere. Præterea Summus Pontifex nullis ſubjacet formis Juris poſitivi, ſed quod vult, Lex eſt, ſi de illius ſcientia appareat; cum*
Legibus ſit ſolutus, leg. digna vox Cod. de legib., 134
leg. Princeps ff. eodem. Poſita ergò ſcientiâ Pa-

pa

pæ, & voluntate, Excommunicatus intelligitur
abſolutus, licèt Papa non dicat = abſolvo te = ;
Patet, quoniam Papa tribuit poteſtatem Cano-
135 nibus ipſique ab eo vigorem ſumunt, & non è con-
verſo, cap. ſignificaſti, ſupra de elect.; Quid-
quid ergo vult Pontifex, ſervetur, conſtito de
illius voluntate, quidquid dicant jura; Demùm
hoc probatur hic à contrario ſenſu: nam, dum
Textus dicit: cum per ignorantiam &c., ubique
contrarium innuit, ſi per ſcientiam: alioquin ſi
Papa non poſſet Excommunicatum abſolvere, niſi
ſervata Juris formâ, non eſſet major poteſtas Pa-
pæ, quam inferiorum Judicum. Et pro hac par-
te concludit Gloſſ. &c., idem notat Gloſſ. in cap. ſi
inimicus in verb. expectare 93. diſtinct., ubi ait:
ſi Papa Excommunicato communicaret, intendendo
136 eum abſolvere, facto, etiamſi non verbo, habendus
eſſet pro abſoluto, cum Princeps ſola voluntate
libertatem concedat = deindèque ſubdens, quod
de ſcientia Papæ conſtare dicitur, ſi hoc expri-
mat = objectioni, qua dicebatur non eſſe ſerva-
tam formam Juris poſitivi, reſpondet his ver-
bis = non obſtat, quod in abſolutione forma Eccle-
ſiæ non fuerit ſervata; quia Papa ejuſmodi formâ
137 non obſtringitur, ut dictum eſt: ad differentiam
aliorum Prælatorum inferiorum, quia cum for-
mâ ſint adſtricti, quamvis per ſalutationem vi-
deantur injuriam remittere &c., pœnam tamen
non relaxant, niſi formitèr abſolvant = Cum ita-
que in noſtro caſu ambigi nequeat de ſcientia
cauſæ, ob quam Papa demandavit aſſecuratio-
nem perſonæ Domini Campoſtani; quippe de
ea conſtat ex Chirographo, eademque, ut de-
monſtravimus, falſa non eſt, fruſtràque quæ-
reretur, an in executione Facti à Papa voliti,
atque immediatè imperati, ſervata fuerit nec
ne forma, in ſimilibus Cauſis, inferioribus Magi-
ſtratibus, atque Judicibus præſcripta.

Quæ luculenter tradita ſunt à Fagnana, quæ-
que ad rem noſtram ſatis eſſent, confirmantur
etiam aliorum Doctorum traditionibus, atque
ſententiis, communitèr enim docent, quidquid
Supremi Principis auctoritate geſtum eſt, tam-
quam nullum, & irritum impugnari minimè
138 poſſe, ſed validum, ratumque habendum ſem-
per eſſe, quoties conſtat de voluntate illius, &
de ejus voluntate dubitari nequit, ut benè ad
rem poſt Gloſſ. in cap. final. verb. illuſtrium de
re judicat. in 6. tradit Jo. Franc. de Pont. con-
ſil. 121. num. 22. & ſeqq. lib. 2., Ceph. conſ. 439.
num. 54. junct. num. 72., ubi loquitur de Princi-
pe mandante arreſtum, Bellug. in Specul. Prin-
cip. rubr. 21, §. Reſtat num. 4. fol. 39. à terg., &
rubr. 23. §. Dicamus numer. 4. fol. 123. à terg.,
Jovius de contract. minor. tom. 2. Gloſſ. 24. §. 9.
num. 5. §. 10. num. 34., imò verò, quod ſanè ma-
gis eſt, ut actus auctoritate, & voluntate Prin-
cipis geſtus firmitatis robur conſequatur, ſatis
eſt, quod putet, cauſam, quâ motus fuit,
139 ſubſiſtere, quodque ex opinione ſua ſtatuat,
aut mandet, Chriſtin. deciſ. Belgic. tom. 1. de-
ciſ. 84. num. 26. fol. 96. inquiens = Princeps enim,
qui habet jura Imperii in omnibus caſibus, in qui-
bus inferior Judex, præmiſſâ cauſæ cognitione,
poteſt aliquid facere, imò poteſt causâ non cogni-
tâ, & pro nutu voluntatis diſponere, ſecundùm
Bald., Caſtrenſ., & alios in leg. ſi Teſtamentum
Cod. de Teſtament. Nam ſatis eſt in Principe,
quod putet cauſam ſubſiſtere, & ex opinione ſua
ſtatuat, vel mandet, non ſic in inferioribus,
Bald. in leg. reſcript. &c., quia in ſuo Territorio 140
non ligatur jure poſitivo, ſecundùm Bartol. in
extravag. ad reprimendum &c. ad hoc Text., &
ibi Bartol. in leg. Æmilius ff. de minorib. cum ſi-
milibus.

Si igitur ſolutus eſt ab omni Juris ordine, cui
non ſubeſt, Oltrad. conſ. 257. num. 13., Natta 141
conſ. 367. nu. 8. lib. 2., Grammatic. conſ. 79. n. 19.,
Amendol. ad deciſ. Franch. 517. num. 5. & ſeqq.,
Cyriac. contr. 692. num. 10., Afflict. deciſ. 283.
num. 6. & ſeq., & dec. 363. num. 13., Theſaur.
deciſ. 15. num. 4., Urceol. deciſ. Florent. 3. n. 15.,
Rot. in rec. dec. 461. nu. 13. part. 1. n. . . . part. 8.,
& dec. 465. num. 17. part. 9. tom. 2., poſthabitâ
illius formâ, eundem præpoſterare poterit, id 142
videlicèt, quod fieri deberet ante executionem,
faciendo poſt illam, Bald. in jus feudal. cap. 1.
col. 3. tit. ſi inter Domin., & Vaſſall., Abb. in
cap. In cauſis de rei vindicat., Raynald. ad Ban-
nim. Bonon. tom. 1. cap. 2. §. 4. nu. 119. fol. 206.,
& tom. 3. cap. 34. §. 12. num. 135. verſ. & juſta
fol. 220., quæ præterea executio ex tali præpo-
ſteratione, & inobſervantia formæ, praxis, 143
atque ordinis Judiciarii, tamquam attentato-
rum labe infecta, irrita declarari nequibit, Lan-
cellott. de attentat. par. 1. cap. 4. limit. 2. per tot.,
Gabb. conſult. 80. numer. 35., Rot. coram Dunoz.
Jun. deciſ. 608. num. 2., & in Rec. deciſ. 175.
num. 9. part. 8. Ex ratione illa, quod, cum nun-
quam præſumendum ſit, Supremum Princi-
pem actum fruſtratorium gerere voluiſſe, uſus 144
idcircò cenſeatur eâ poteſtate, quæ requiritur,
ut actus ſubſtineri valeat, Caſtrenſ. conſil. 414.
num. 5. verſ. primus quando lib. 1., Duenas ad
regul. Jur. regul. 43. in fin. fol. 54., Pic. ad Sta-
tut. Urb. Gloſ. 7. num. 200. fol. 69.

Quamquam vero ex eo, quod agatur de car-
ceratione, Supremâ Principis auctoritate impe-
rata, atque executioni demandata, Domino
Campoſtano omninò ſublata dicenda ſit facul-
tas dicendi de illius nullitate; nihilominus ta-
men, quando etiam eadem, non ex Supremi
Principis mandato, ſed ordinariâ Judicum, &
Tribunalium Cameralium auctoritate facta re-
periretur, fruſtrà adversùs illam opponerentur
nullitates, quibus mordicùs impugnata hacte-
nùs fuit. Meminiſſe enim debuit D. Campo-
ſtanus, ſe eſſe debitorem fiſcalem, ideòque
pro exactione fiſcalis debiti contra ejus perſo- 145
nam rectâ viâ, nùlloque Iudiciario ordine ſer-
vato, nullâque etiam præmiſſa condemnatio-
ne, & Bonorum excuſſione, deveniri potuiſſe,
ex Textu in leg. Nemo carcerem ſecunda verſus
finem Cod. de Exactor. Tributor. lib. 10., ubi
Gloſ. in verb. cuſtodia, dicit, hoc eſſe ſpeciale
in Debitore publico, & ibidem ità tradunt Joan.
de Plat. numer. 15. verſ. ſed colligo, Angel. ad
eandem leg. circa med., Bartol. nu. 2., ubi Ad-
den.

dem. lit. C., idem *Bartol. in tract. de Carcerib.*
num. 14., *Bald. in leg. 1. num. 5. verſ. Item pro-*
cedendo Cod. de hereditat., *vel action. vendit.*,
Caſtrenſ. in leg. final. numer. 4. Cod. de privileg.
fiſc., *Faber. in Cod. lib. 7. tit. 6. de pignor. defi-*
nit. 7. numer. 11., *Pariſ. de Puteo de Syndicat.*
§. Captura in princip., *Foller. in prax. verb. etſi*
compareant num. 3., *Guidopap. quæſt. 6. num. 2.*,
Antonin. Maceraten. variar. reſolut. lib. 3. reſo-
lut. 36. numer. 3., *Cobell. ad Bull. Bon. Regim.*
capit. 18. numer. 27., *Sabell. practic. univerſal.*
§. Debitori num. 14. aliique allegandi *§§. ſeqq.*

Certiùs in caſu noſtro, quia cum privilegio
Manus Regiæ, Fiſco Creditori competentis,
146 concurrit Obligatio Cameralis, cujus etiam vi-
gore Reverenda Camera devenire poterat con-
tra ſuum Debitorem ad executionem perſona-
lem, ut de Manu Regia tradunt *Marant. in ſuo*
ſpecul. part. 4. diſtinct. 9. nu. 8., *Pereyr. de Ma-*
nu regia prælud. 1. n. 4., *Scannar. de viſitat. Car-*
cer. lib. 1. §. 10. cap. 1. numer. 24. & ſeq. fol. 121.
apud quem alii, & ita cenſuit Congregatio par-
ticularis deputata in una *Ferrarien. Nullitatis*
Arreſti, *ut ex Voto ſuvore ipſius D. Campoſtani*
die 16. menſis Maij anni 1722. edito ab Illuſtriſ-
ſimo Domino meo Sardini §. 38. Ut etiam contra
obligatum in forma Cameræ incipi poſſe à ca-
147 ptura, & cum reali cumulari poſſe executio-
nem perſonalem docuerunt *Cephal. conſ. 439.*
num. 89., *Surd. conſ. 39. num. 21.*, *conſ. 298. n. 4.*
conſ. 513. num. 20., *idem deciſ. 47. num. 18. cum*
ſeqq., *Peregrin. de Jur. fiſc. lib. 6. tit. 7.*, *Gra-*
tian. diſcept. forenſ. cap. 7. num. 28., *Zacch. de*
Obligat. Cameral. quæſt. 15. num. 7. & ſeqq., tra-
148 dens, id locum habere etiam contra nobiles,
& illuſtres viros, *Bonden. collect. legal. lib. 2.*
collect. 5. num. 149., *Rot. in rec. dec. 37. num. 5.*
part. 11.

Fruſtrà igitur adversùs validitatem dictæ car-
cerationis opponeretur, quod eadem facta fue-
rit nullà præviâ citatione, nulloque priùs expe-
dito mandato; quippè tum ex Iuris diſpoſitione,
tum etiam ex conſuetudine, omnium Princi-
patuum conſenſu recepta, conſtitutum eſt,
149 quod pro exigendis debitis fiſcalibus ſolâ facti
veritate inſpectâ, ſinè citatione, & Cauſæ co-
gnitione, omiſſa denique ſolemnitate omni Iu-
ris civilis, contra Fiſci Debitorem incipi poſſit
à captura, *Bald. in leg. 2. Cod. quand. Fiſ.*, *vel*
privat, idem *Bald. conſ. 238. lib. 1.*, inquiens =
Ad veritatem eundum eſt, *tàm de jure*, *quàm de*
facto. Et præmittendum eſt, *quod non eſt neceſ-*
ſarius libellus, *nec litis conteſtatio*, *quando pe-*
tuntur publicæ functiones, *ſed proceditur com-*
pulſivè levato velo, *tàm de jure*, *quàm de con-*
ſuetudine generali =, ibique allegat concordan-
tia Iuris noſtri loca, *Natta conſ. 49. numer. 7.*,
Tuſch. practic. concluſ. litt. G. concluſ. 22. n. 2.,
Manſon. de cauſ. executiv. lib. 1. ampliat. 30. n. 21.
& ſeqq., *Franciſc. Lucan. de privileg. fiſc. par. 1.*
principal. n. 56. inter tract. magn. tom. 12. fol. 8.,
Peregrin. de jur. fiſc. lib. 6. tit. 7. num. 3., *Gra-*
tian. diſcept. forenſ. 353. num. 1. & ſeqq., *Cobell.*
ad Ball. bon. Regimin. cap. 44. num. 35.; *Poſth.*

de ſubbaſtat. inſpect. 47. numer. 111., *Rota apud*
ipſum deciſ. 36. numer. 3. & ſeqq., *Urceol. deciſ.*
Florent. 3. num. 16., *Rot. in Rec. dec. 446. nu. 1.*
part. 2., *in Cæſenaten. Spolii 25. Junii 1700.*
§. Hæc autem juſtificatio coram bon. mem. Muto,
& in illius confirmatoria 20. Januarii 1702. §.
Nec ſalvari coram bon. mem. Pio:

Et ſanè, cum debita fiſcalia nullam patian-
tur moram ob ſummam publici Boni rationem,
habendi videlicèt pecuniam ſemper paratam 150
publicis neceſſitatibus, atque ſumptibus, *ut in*
Auth. de mandat. Princip. §. Neque autem, *Bo-*
ler. de decoction. Debitor. fiſcal tit. 5. quæſt. 11.
num. 4. & ſeqq.: male idcirco Facta publica ex-
pedirentur, ſi abſque citatione, & proceſſu
exactiones fiſcales fieri non poſſent; interim
enim Reſpublica periclitaretur, ut benè inquit
Bald. conſ. 183. nu. 1. lib. 3.; *Antonell. conſ. 49.*
numer. 7., *Corrad. in ſua prax. lib. 1. cap. 9. §. 2.*
num. 9., *Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 88. nu. 26.*,
Aſin in prax. §. 7. limitat 33., *Boler. de decoct.*
Debitor. fiſcal. tit. 1. quæſt. 7. num. 5., *Pegaſ. ad*
ordinat. Regn. Portugall. tom. 12. fol. 365. lib. 2.
tit. 52. ad rubric., *& ad princip. Gloſſ. 2. num. 2.*,
Caſtill. deciſ. 55. num. 4. & ſeq. tom. 1., quibus
omnibus addimus ea, quæ præclarè dixit Illu-
ſtriſſimus Dominus meus *Sardini* in dicto ſuo
Voto §. 38., ubi loquens de Fiſco procedente
vigore Manus Regiæ, hæc habet = *quippè quia*
Manus Regia ampliat pro Fiſco, *& Ærario pu-*
blico privilegium, *itaut*, *prætermiſſis omnibus*
ſolemnitatibus, *poſſit Fiſcus*, *ſeù Communitas ad*
perſonalem procedere capturam ex abrupto, *quo-*
vis judiciario ordine prætermiſſo, *nè aliàs ex*
quovis actu monitoriali, *& præparatorio poſſit*
Debitor ſibi præcavere, *eludere*, *atque ridiculam*
reddere Manum Regiam =, ideoque ſtuduit privi-
legium fiſcale efficere =, *ut jacula fiſcalia priùs* 151
feriant, *quàm prævideri poſſint*.

Verum enim vero favor iſte, ſpeciali aliquo
privilegio Fiſco dumtaxat impartitum non eſt,
ſed, quod notatu dignum eſt, ejuſcemodi æqui,
bonique, ac recta Iuris ratio opitulatur etiam
privatis Creditoribus, contra quos, Debitores 152
ſuſpecti de fuga fruſtrà opponerent nullitatem
capturæ, deſumptam ex citationis, aliove ſi-
mili defectu non ſervati ordinis judiciarii, ut
latè apud *Paulut. diſſert. legal. lib. 1. diſſert. 50.*
art. 1. numer. 21. & ſeqq., quoties enim reverà
conſtat de credito, irrita declarari non debet 153
captura, quæ eſſet iterum decernenda, ducto
argumento à *Textu in leg. fin. §. Paritèr final. ff.*
quod metus cauſa, ibi = *quod ſi debitis ſatisfecerit*
ſimplici juſſione, *& non cognitione adhibitâ*:
quamvis non extra ordinem exactionem fieri, *ſed*
civilitèr oportuit, *quæ tamen ſolutioni debitarum*
ab eo quantitatum profecerunt; *revocari*, *incivi-*
le eſt =, *Gloſſ. in leg. ſi finita in princip. verb. li-*
beretur, *ubi Angel. num. 1.*, dicit, ſe pluries
ità practicaſſe, *ff. de damn. infect.*, *Dec. conſ. 449.*
num. 66. & ſeqq., *Ruin. conſ. 152. num. 9. lib. 4.*,
Cravet. conſ. 72. num. 7., *Antonell. d. conſ. 47.*,
num. 13. & ſeqq., *Neguſant. de pignor. part. 3.*
membr. 2. numer. 23., *Manſon. de cauſ. execut.*

ampliat.27. num.8., Menoch. de adipiſcend. re-
med. 5.nu.67., Carpan. ad Statut. Mediolanen.
cap 242. num.26. lib.1., & cap.151. nu.7.lib.2.,
Corrad. in ſua prax. lib.1. cap.9. §. 2. numer. 9.,
eumque ſequitur Farinacc. quæſt. 27. num. 151.
circa med., Facchin. contr. Jur. lib.13. cap. 27.
in fin., Ludovic. deciſ. Peruſin. 40. num.5., Ma-
gon. deciſ. Florent. 126. num. 1., & 3., Monach.
deciſ. Bonon. 26. num.1., Barz. deciſ.134. nu.5.,
Cornazz. deciſ. Lucen.2. num.20., Mart. vot.79.
num. 2. & plurib. ſeqq., Rot. coram Verall. de-
ciſ.250. numer.1. in fin. part.1., coram Puteo de-
ciſ.177. num. 1. & ſeqq. lib. 1. in correct., coram
Seraphin. deciſ.878. num. 2., coram Coccin. de-
ciſ.2216. num.20. & ſeqq., & diverſ. part.2. de-
ciſ.151. numer.4. & ſeqq., in Recent. deciſ.140.
num.1. part.13.

At inquiet Pars adverſa, quod, tametſi ex
rationibus hactenùs deductis in ejuſcemodi fi-
ſcalibus Cauſis ceſſent ſolemnia ordinis judicia-
rii, minimè tamen ſublata cenſeantur ſubſtan-
tialia Iudicii, quæ præcipuè conſiſtunt in veri-
tate, aut certitudine crediti, pro quo fit per-
ſonalis executio. In hoc autem in noſtro caſu
peccatum, erratumque fuiſſe dicitur, quia
ſive debitum D. Campoſtaui, ut in facto con-
cordato, conſiſteret in ſola quantitate ſcuto-
rum 67939. 32., ſive aſcenderet ad illam pauló
majorem quantitatem, de qua in folio ab ipſo
ſubſcripto, aut in calculo ab ipſius Ratiocinato-
re exarato; nihilominùs tamen in actis Nota-
riorum Cameræ creditum fiſcale, extractum ex
Codicibus rationum fiſcalium, expreſſum fuit in
quantitate ſcutorum 121350. 45., in qua ſanè
quantitate, illud minimè ſubſiſtere conſtitit ex
mox relatis crediti, & debiti diſpunctionibus
deindè factis: quapropter, tamquam deficien-
te ſubſtantiâ Judicii, à nullitatis, & injuſtitiæ
labe ſalvari minimè poſſe dicebatur carceratio
Debitoris facta pro debito inſubſiſtente.

Objectioni quippe iſti obvia eſt reſponſio de-
ſumpta ex certiſſima Juris regula, & praxi,
quæ in hiſce Judiciis ſervatur: Quoties nam-
que, tempore demandatæ, & executæ carce-
154 rationis Debitoris certò conſtat de ejus debito
in genere, licèt nondum in certa quantitate li-
quidato: ſi Creditor curet, & petat dumtaxat
perſonam ſui Debitoris aſſecurari, ut diſpunctis
deindè rationibus, atque liquidato debito in ſua
vera, ac certa quantitate, vel in ære, vel in
corpore illud luat, minimè peccaſſe dicitur con-
tra formam, & ſubſtantiam Judicii, ut hunc
caſum, in quo per capturam perſonæ actum fue-
rit pro ſimplici aſſecuratione crediti deindè li-
quidandi, diſtinguendo ab alio caſu, in quo ca-
ptura directè petita, & facta fuiſſet, ut Debitor
ſolueret certam aliquam quantitatem, quæ re-
verà tanta non deberetur, communiter tradunt
Doctores, qui hanc diſtinctionem deſumpſe-
runt in leg. ſi pecuniæ §. final. ff. ut in poſſeſ. legat. &
in leg. conſentaneus colum. pariter 6. Cod. quomod.,
& quand. Iudex, & benè explicat Caccialup. de
Debitor. fugit, quæſt.6. num.13. hanc diſtinctio-
nem perpetuò notandam docens, illamque ſe-
quuntur Scannarol. de viſit. Carcerat. lib.3. cap.2.
§. 8. num. 27., & ſeqq., bon. me R.P.D. Zaul. ad
Statut. Faventin. tom.1. rubr.4. lib.3., & ſeqq.,
Conſtantin. ad Stat. Urb. tom.2. annot.19. nu.12.,
& ſeqq., Paulut. diſſert. legal. tom. 1. diſſert. 49.
num.18., & ſeqq., & eſt magiſtralis deciſio Fonta-
nellæ deciſ. 235. per tot., Rot. coram Card. Cer-
ro deciſ. 889. n. 7., & ſeqq., in Rec. deciſ. 331.
num. 17., & ſeqq. part. 16., & latè diſcuſſo ar-
ticulo, dictum fuit in una Bononien. aſſecuratio-
nis Judicii coram bon. me. d. Hervault. apud eun-
dem Conſtantin. dec. 33. & deciſ. 34., paritèr
impreſſæ inter collect. per Balducc. ad Ramen.
tom. 1. deciſ. 17., & deciſ. 18., penès quem ſub-
ditur deciſ. 10., præcedentium confirmatoria,
hiſque omnibus deciſionibus reaſſumptis ea-
dem diſtinctio exornatur apud Balducc. ad Ra-
mon. conſ. 11. nu. 23., & in Romana mandati ſu-
ſpicionis fugæ 14. Junii 1702. §. Non relevante
coram bon. me. Molines, in Eugubina Pecunia-
ria 20. Januarii 1716. §. Abſque eo cor. R̃me
Lancetta Decano, & firmatam fuit ab Illuſtriſſi-
mo D. meo Sardini in d. Voto ab ipſo edito §.23.,
& ſeqq., & §.38. & ſeq.

Quæ profectò diſtinctio innixa eſt juſtitiæ, ac
æqui, bonique rationi; nam ſi Creditor licèt
certus de ſuo credito in genere, paratam tamen
non habens ejuſdem liquidationem, proculdu-
bio requirentem diſpunctionem rationum, re-
gulariter non ſinè multis, & quidem gravibus
controverſiis, & partitarum impugnationibus
faciendam inter Debitorem, & Creditorem, ſi,
ut dicebamus, antequàm deveniri poſſet ad per-
ſonæ apprehenſionem, Creditor pro illa facien-
da præmittere neceſſariò cogeretur crediti ſui
liquidationem, facilè illius jacturam faceret, De-
bitorem quodammodò admonendo, ut perſo-
nam, & Bona imminenti periculo ſubtraheret,
quod optimè notatur in d. Voto Illuſtriſſimi D.
mei Sardini, cujus verba retulimus §. Et ſane
cum debita; & probant auctoritates relatæ in
§. Fruſtra igitur Ne itaque Judicium redda-
tur eluſorium, illius formæ ſatisfactum dice-
tur, ſi Creditor per apprehenſionem perſonæ
curet ſolummodò, ac petat aſſecurationem cre-
diti ſui, ſervatis ſervandis deindè liquidandi,
juxtà allegata ſuperiori §., quibus addimus
Stracc. de Decoctorib. par.3. nu.55., Pecch. in tract.
de jur. ſiſtend. cap. 4. num.5. verſ. ex quibus, clar.
mem. Card. de Luc. de Dot. diſc. 71. num.11., Rota
cor. Cavaler. dec. 653. n.4., & ſeqq., in Rec. de-
ciſ.211., num.8., & ſeqq. par. 10., & hac ratio-
ne evitatur etiam illud non minùs grave abſur- 155
dum, quod nimirùm, licèt conſtaret de cre-
dito, nondum tamen liquidato, retractari de-
beret executio perſonalis, denuò alioquin de-
cernenda, contra ea, quæ animadverſa fuerunt
§. Verùm enim verò.

Cauſam verò hanc verſari in primo caſu ſu-
periùs traditæ diſtinctionis, ſatis probatum vi-
deri poſſet ex eo, quod Pars Adverſa certis 156
omninò probationibus non docet, dictam exe-
cutionem perſonalem directè, ac nominatim fa-
ctam fuiſſe pro conſequenda ſolutione alicujus
cer-

certæ, & determinatæ quantitatis, prout concludentèr probandum exadversò eſſet, cùm hoc ſit ſuæ intentionis fundamentum pro declaranda dictæ executionis nullitate. Imò verò tantum abeſt, quod id exadversò probari poſſit, ut facti, quaſi dicam, evidentiâ excludatur. D. enim Campoſtanus captus fuit die 3. menſis Maij, & ſic biduo, vel triduo poſt ex Urbe datas literas, quibus Eminentiſſimo Legato Ferrariæ explicabatur Mandatum de aſſecuranda illius perſona. A' Ratiocinatore autèm Rever. Cameræ nonniſi die 13. ejuſdem menſis hic Romæ exhibitus fuit calculus, in quo ille conſtituebatur Debitòr in dicta ſumma ſcutorum 121350. 45., longè excedente quantitatem, exadverſo reverà debitam. Quonam itaque colore aſſeri poterit, perſonalem executionem, longè antè Ferrariæ factam, volitam, atque demandatam fuiſſe, ut Debitor ſolveret certam ullam quantitatem, quando Miniſtri ipſi Rev. Cameræ noverant quidem, eum eſſe Debitorem magnæ quantitatis, at certò ſcire non poterant, quanta illa eſſet, quippè nonniſi poſt diſpunctas rationes, & debito reſultanti ex Codicibus rationum fiſcalium contrapoſitis pecuniis, Ferrariæ erogatis in expenſas tàm ordinarias, quàm extraordinarias, id comperiri poterat, prout reverà compertum fuit in diſpunctione rationum facta tum à Peritis Ratiocinatoribus Civitatis Ferrarienſis, tùm in facto concordato cor. Illuſtriſſimo Ponente: quapropter tùm ex natura, tùm ex circumſtantia temporis, quo ejuſcemodi actus factus fuit, manifeſtum fit, executionem perſonalem fieri nequiviſse, niſi pro ſimplici aſſecuratione Crediti Cameralis.

In quo ſanè Judicio cùm tria concurrere debeant extrema; primum nempè, creditum in genere, pro quo petitur aſſecuratio Perſonæ Debitoris, alterum conſiſtens in petitione quantitatis à Creditore prætenſæ, & viceverſâ in examine partitarum à Debitore contrapoſitarum; & quas ſibi accepto ferendas eſſe conten-
157 dit, & demum ut ex his reſultet concluſio, & finalis liquidatio reliquatus, reverà debiti, ex eis reſultantis. Indè propterea evidens, & apertum redditur, quod expreſſio d. quantitatis ſcut. 121350. 45. nullo pacto vitiare poſſit d. perſonalem executionem, quia illa facta fuit poſt ſecutam aſſecurationem perſonæ Debitoris per modum meræ enunciationis Crediti, non tamquàm certi, aut liquidati, vel petiti, ſed ſolùm per viam prætenſionis. Et ſanè ſi ſimiles crediti enunciationes nullam, & irritam reddere poſſent capturam, jamdudùm ſecutam, vix unquam ſuſtineretur ulla ejuſcemodi perſonalis executio, facta non ut Debitor ſolvat, ſed ut caveat pro debito, nondùm in certa quantitate petito, ut benè notavit *Fontanell. dicta deciſ. 235. num. 19., & ſeqq.* loquens his notâ dignis verbis = *Demùm non obſtare dicebatur, quod in decurſu Cauſæ apparuiſſet, non fuiſſe debitam tantam quantitatem, quia eſſet aliquid, quando captura facta fuiſſet, ut Debitor ſolveret, in quo caſu loquuntur doctrinæ, in contrarium adductæ, quod captura, & executio pro majori quantitate, quàm deberetur, corruit in totum; cæterum hic non ut ſolveret, ſed ut caveret pro ea quantitate, quam ego exiſtimabam debitam, quod id ferè contingit in ſecuritatibus omnibus, quæ petuntur in principio litium, nec unquàm fuit reputatum abſurdum* = quinimò, tametſi in expeditione Mandati ſuſpicionis fugæ, pro mera Judicii aſſecuratione relaxati contra Adminiſtratorem, Conſocium, alioſque ſimiles Debitores, expreſſa reperiretur aliqua certa quantitas, id non ſolùm nullo pacto irritam redderet capturam, ſed potiùs cederet commodo ipſius Debitoris, faciliùs ità reperturi Fidejuſſorem, 158
ut admonet idem *Fontanella d. dec. 235. nu. 18.* ibi = *Quia videbat impoſſibile fore, ut ſinè expreſſione certæ quantitatis Debitor inveniret Fidejuſſorem* = & ſequitur *Rot. apud Conſtantin. dicta deciſ. 33. num. 11., & ſeq., & deciſ. 34. numer. 18., & ſeq.*

Quæ denique omnia potiori jure locum ſibi vindicare in noſtra hypotheſi, noſcent Illuſtriſſimi Patres, ſi ad memoriam revocare dignentur conditionem Perſonæ, & rationem agendi iſtiuſmodi Debitoris fiſcalis, quæ procùl dubio efflagitabant, ut celeri ejuſdem aſſecuratione Rev: Cameræ, publicique Ærarii incolumitati provideretur; Verùm cùm de his plenè actum fuerit, tùm in præteritis allegationibus, tùm in ſcriptis, materno idiomate exaratis; libentèr idcircò ea omittimus. Verumtamèn omittere non poſſumus, quod ſi fortè idem de ſuæ carcerationis nullitate dicere vellet ſub obtentu non probatæ deteriorationis ejus conditionis, & ſtatus, vel ex eo quod deprehenſus minimè fuerit in actu fugæ, vel in actu ſe ad illam proximè diſponendi; hæc omnia diffugia eidem facile præriperentur.

Quod enim attinet deteriorationem conditionis, & ſtatus perſonæ Debitoris, hæc non ſolùm negari, ſed contrarium eſſe exadverſo poſſe videretur, animadvertendo, quod ille nullo ſuarum pecuniarum, & cautionum præſidio ſuffultus, ad conductionem inſignis Theſaurariæ, de qua agitur, accedens, in illius curſu majori ex parte acquiſivit Loca Montium, ab aliis ipſi accommodata, & favore Rev: Cameræ attergata, & præter nobilem ſupellectilem, qua Domum Ferrariæ inſtruxerat, ſcuta decem millia perſolvit D. Comiti N. Maffei Conſocio, 159
ut à conductione recederet, aucta demum favore Rev: Cameræ cautione in aliis Locis Montium valoris ſcutorum decem millium: Profectò hęc non ſolum excluderent deteriorationem perſonæ Debitoris; ſed demonſtrarent, auctis ejus ſubſtantiis, ad opulentiorem ſtatum perveniſſe, niſi id factum fuiſſe certò appareret ex pecuniis fiſcalibus, in ſuos uſus ab ipſo erogatis, undè emerſit ingens debitum, quo illum obſtringi in tot rationum diſpunctionibus compertum fuit, & quo ſolo debito, tempore conſtituto non ſoluto, clara reddebatur Debitoris deterioratio, *Antonell. conſ. 1. num. 4. Rot. poſt*

*Zacch. de obligat. Cameral. deciſ.*118. *num.*4., *& ſeqq.*, & conferunt tradita per *Rot. coram Ludoviſ. deciſ.*105. *in fine*, *& coram Rembold. deciſ.*400. *num.*11. *cum plurib. ſeqq.*, Certiùs verò, ſi ex poſteriori eventu rei judicium efformetur, nàm licèt tali debito contraponantur Capitalia omnia Debitoris, Rev: tamen Camera jacturam facere cogetur ingentis quantitatis, quam nullo unquàm tempore conſequi poterit.

Quod verò attinet ad aliam objectionis partem, licèt D. Campoſtanus deprehenſus minimè fuerit in actu fugæ, aut in ſtatu ſe ad illam diſponendi: attamen præterquamquod Rev: Camera quoties reverà Creditrix eſt, jure ſuo pro Crediti aſſecuratione, de facto, & Manu
160 Regià agere valet, & ut quotidianà experientià edocemur, minimè inquirendo, an ſuus Debitor de dolo, & fuga ſuſpectus ſit, devenire poteſt, tàm ad Perſonæ capturam, quàm ad tenutam Bonorum; quantò magis hoc jure uti poterit adversùs D. Campoſtanum, tùm ob veriſimilem ſuſpicionem, ſemper vigentem ad-
161 versùs Debitores, qui negligunt ſolvere tempore debito; quippè qui nec culpa, nec dolo vacare cenſentur, ut per *Gloſſ. in Leg. Dolur* 44. *verb. exegerit*, notat *Suminiat. controv.*160. *num.*38., qua ſuſpicione magis perſtringebatur D. Campoſtanus non ſolùm quia, ut mox dictum eſt, fiſcalibus pecuniis comparavit eas
162 ſubſtantias, quibus hodiè contra Reu: Cameram pugnat, ideoque factus cenſeri debebat obnoxius pœnæ perſonalis capturæ, de qua in *Leg. Sacrilegi capite* 9. ibi = *Ideſt pignus capienda, Corpus retinendo, mulctam dicendo* = *ff. ad Leg. Juliam peculatus*: verum etiam, quia
263 agebatur de Debitore extero, commorante in Civitate Limitropha, qui ſi vel remoto aliquo inditio præſentire potuiſſet conſilia DD. Miniſtrorum Cameralium, illicò eadem facili, & ad fugam paratà vià, eludere valuiſſet: quoties autèm agitur cum ejuſmodi conditionisDebitoribus, permittuntur eorumdem arreſta ad ſimplicem Creditoris petitionem, ut nempe datis pignoribus, vel fidejuſſoribus, ille aſſecuretur, *Gaill. practicar. obſervat. lib.*2. *cap.*44.
164 *num.*10., *& ſeqq.*, dicens, certiùs id procedere contra Debitores fiſcales; *Prat. in addit. ad Muſcatell. in prax. lib.*2. *part.*3. *Gloſſ. detinebitur ex numer.*15., *Petr. ſuper ritib. magn. Cur. rit.*270. *num.*9. *verſ. praxis tamèn*, quos refert & ſequitur *bon. mem. Anſald. de commerc.*, *& mercat. diſc.*77. *num.*4.. Quamobrèm, cùm in caſu noſtro certò conſtaret de eredito, pro quo
165 exigendo, nullo ſervato Judiciali ordine, Manu Regià procedi poterat, hæc ſubtiliùs inquirenda minimè erant, ſed Judicis religioni, atque juſto arbitrio æſtimanda relinquebantur, *Menoch. de arbitrar. caſ.*140. *num.*2., *Urſill. ad afflict. deciſ.*108. *num.*3:, *Palm. allegat.*52. *num.*21., *Coruazzan. deciſ.*2. *num.*18., *Giurb. deciſ.*4. *numer.*29., *& ſeqq.*, *& in Recent. deciſ.*742. *n.*26. *par.*4. *tom.*3.

Hæc igitur cum ità ſe habeant, & concludenter probato ingenti debito, quò D. Campoſtanus obſtringebatur favore Rev: Cameræ, plenè demonſtratum fuerit, executionem contra ejus perſonam juſtè decretam, obnoxiam minimè eſſe nullitatibus eidem impictis, ſuperfluum videri poſſet inquirere, an DD: Miniſtri Camerales ab ea abſtinere debueriut eo ſub obtentu quod tempore ſequutæ carcerationis, tot D. Campoſtauo ſuppeterent amplæ facultates, ut incolumitati publici Ærarii ſatis ſuperque conſultum eſſe noſcerent, abſque eo quod; tanto 166
cum detrimento fiſcalis Debitoris, ejus perſonam perſequi cogerentur: Superfluum, ut dicebamus, id inquirere videri poſſet, quando explorati Juris eſt, contra Debitorem fiſcalem, nullo ſervato judiciario ordine, nullà factà Bonorum excuſſione, rectà vià agi poſſe executione perſonali, cum illa cumulando executionem etiam realem, ut præter allegatos in §. *Certius in caſu noſtro* tradunt *Gigas conſ.*162. *numer.*4. quem ſequitur *Autonell. d. conſ.*1. *num.*13., *& ſeqq.* Et quando in caſu etiam, quo ageretur de privato Debitore, obſtricto Obligatione Camerali, ad electionem Creditoris omiſsà omni formà Juris, & Bonorum excuſſione, idem perſonaliter conveniri valet, juxta allegata in dicto §., & poſt *Caſtrenſ.*, *& Abb.* tradit *Surd. conſ.*39. *num.*21., *Gratian. diſcept.*353. *numer. primo*, *& ſeqq.*, referens *Angel. in Leg. Nemo carcerem* 2. *Cod. de Exactor. Tributor. lib.*10., ajentem, pro ſimilibus debitis exigendis, poſſe Judicem eligere quem ordinem magis expedire viderit, & ſic procedere priùs ad perſonam, poſteà ad res, & è contrario, *Carpan. ad Statut. Mediolan. cap.*167. *num.*13. dicens, quod quando Debitor ſe obligavit ad perſonam, tunc poteſt incarcerari etiam non factà excuſſione, *Rot. poſt Zacch. de Obligat. Cameral. deciſ.*23. *num.*8., *& deciſ.*42. *num.*2.

Et ſane ſi vigore Obligationis Cameralis, contra privatum Debitorem ità obligatum ex abrupto procedi poteſt ad executionem perſonalem,
quia teneri ſe velle præſumitur perindè, ac ſi eſ- 167
ſet Debitor ejuſdem Cameræ, quæ vigore fiſcalium privilegiorum, omiſſis Bonis, ipſum Carceribus mancipare poteſt, *Surd. d. conſ.*39. *n.*21., *& conſ.*298. *num.*4., *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.*6. *tit.*7., *Zacch. de Obligat. Cameral. quæſt.*15. *num.*13.; multò profectò magis id
competet Fiſco, qui non per fictionem, aut 168
communicationem, ſed ex ſuis amplioribus privilegiis, nullo judiciali ordini obſtrictus, illum, prout ratio, & circumſtantiæ exigunt, intervertere poteſt; præſertim, quando non agitur de ordine ſubſtantiali, qualis dicitur ille
excutiendi priùs Bona, quàm perſonam, cujus 169
proptereà omiſſionem, tàmquàm rei minimè neceſſariæ, actus nullitatem non inducere, tradunt *Surd. d. conſ.*39. *n.*22., *alios referens*, *Gratian. diſcept.*353. *num.*13., *& ſeqq.*, *Guidopap. deciſ.*329. *num.*2., *Rota coram Mohedan. de Sentent.*, *& Re Judicat. deciſ.*7. *alias* 185., idque præter omnem hæſitationem locum habere, ait bon. mem. *R. P. D. Anſald. de Commerc.*, *& Mer-*

& Mercat. diſc.77. num.34., & ſeqq. quando
uon agitur de debito conditionali, vel de obli-
170 gatione, cujus dies nondum venerit, aut ve-
uerit, ſed verſemur in credito jam maturato,
& pro quo conſequendo jam agi poteſt.

Verumtamen, ut magis, magiſque eluceſcat
juſtitia, & validitas executionis perſonalis,
Summi Pontificis mandato contra D. Campo-
ſtanum expletæ, breviter demonſtrare non pige-
bit, nullam Rev: Cameræ ſecuritatem pro ſuo
credito conſequendo, comparatam dici potuiſ-
ſe ex magnificatis effectibus D.Campoſtani, quos
cumulatis certis, & incertis, præſentibus, at-
que futuris, illiquidis, atquè litibus, & Iypo-
thecis obnoxiis, ipſe deſcripſit in calculo ſuæ
præteritæ Informationis à ſ. 43. ad 56.: Enim
verò, vel illo ſolo perſpecto, ſatis liquet vel nul-
las prorſus, aut per exiguas illi ſuppetiiſſe facul-
tates, quibus Rev: Cameræ ſolvi certè non po-
terit integrum ſuum creditum, ſed eadem ma-
ximam illius jacturam facere cogetur.

Initium autem facientes à prima partita Lo-
corum Montium, quæ æſtimautur ſcutis 53. m.,
hæc tempore carcerationis, ſecuritatem nullam
præbebant Rev: Cameræ, cujus favore uſque ad
171 terminationem Appaltus intacta manere debe-
bant: emergere enim in dies poterant novæ cau-
ſæ debiti, & crediti, ſivè dati, & accepti, pro
quibus cautio, & pignus integrum ſervandum
erat uſque ad integralem ſolidationem compu-
torum totius novennii, *clar. mem. Card. de Luc.
de Debit., & Credit. diſc.102. num.3. verſ. Se-*
172 *cus autem*, ibi = *Secus autem ubi agitur de ne-
gotio habente tractum ſucceſſivum, & admixtam
in Debitore adminiſtrationem, quæ ſecumferat in
dies novas cauſas debiti, & crediti, ſive dati, &
accepti, quoniam tùnc omninò verius eſt, ut fi-
dejuſſor quamvis cum reſtrictione ad certam ſum-
mam, cenſeatur præſtitus pro reliquatu poſt ſoli-
datas rationes, ac bonificatas partitas dati, &
accepti hinc indè* = *Rota coram ſan. mem. Ale-
xandro VIII. deciſ.192. num.3., & ſeqq., in
Romana Pecuniaria 20. Novembris 1705. ſ. Sta-
bilito coram bonæ memoriæ Omanna, & in alia
Romana Pecuniaria 2. Junii 1719. ſ. finali co-
ram R. P. Corio*, & conſonat deciſio confirma-
toria ab eodem edita die 22. Januarii ſequen-
tis anni *ſ. pariter final.* Cùm itaque conductio
Theſaurariæ durare adhùc deberet toto an-
no 1720., quænam dicto capitali Locorum
Montium Rev: Cameræ pro futuro tempore
parata dici poterat ſecuritas, quando tempore
executionis perſonalis ſui Debitoris, valor pi-
gnoris erat longè inferior debito jam maturato,
atque firmato in facto concordato?

Verùm, quando etiam morem gereremus
Parti adverſæ, diceremus, Loca Montium præ-
dicta tempore ſecutæ carcerationis ad calculum
retineri valuiſſe, id tamen fieri poterat pro
quantitate dumtaxat ſcutorum 23. mil., reli-
quis 30. mil. remanentibus loco cautionis pro
ſcutis 25. mil. reſtituendis in fine Appaltus, ob
tolerantiam videlicet primorum quatuor men-
ſium Theſaurariæ, & pro aliis ſcutis quinque
millibus, pariter reſtituendis in cauſam *della
mezza Macina*, quemadmodum ſolemniter
proteſtati fuimus in facto concordato,

Nullo numero habenda videtur partita mo-
bilium, quæ ob incertitudinem, & illiquidita-
tem illorum valoris impedire nullo pacto po-
terant perſonalem executionem: ut enim 173
etiam quando agitur de privato Creditore, ex-
traordinario remedio relaxationis Mandati ſu-
ſpicionis fugæ Debitorem ſuum perſequente,
Judex ab illo decernendo hoc colore abſtinere
queat, oportet quod agnoverit, mobilia tanta eſ-
ſe, ut æquivaleant debito, quodque de facili
amoveri non poſſint, *Menoch. de arbitrar. Ju-
dic. lib.2. cent.1. caſ.87. num.12. & ſeqq., Mar-
quard. de exception. Mercator. lib.3. cap.7. nu-
mer.63., Conſtantin. ad Stat. Urb. annot.19. nu-
mer.123., & ſeqq., Rot. in Romana Mandati
Suſpicionis Fugæ 14. Junii 1702. ſ. Non obſtat
coram bon. mem. Molinet.*

Ut etiam omitti poterat capitale ſcut. 1776.,
quod ſupponitur per D. Campoſtanum adpoſi-
tum cum aliis Sociis pro negotio Tabacci in Ci-
vitate Bononiæ; nam illud tempore capturæ
ignotum erat Miniſtris Rev. Cameræ, & qua-
tenus etiam cognitum eis fuiſſet, illud per- 174
ſequi non tenebantur, utpotè adhuc in ipſa
Societate implicatum, aliiſque hypothecis af-
fectum, & denique longè impar credito Rev:
Cameræ, *Gloſ. in Leg. Sciendam 15. verb.
Non compelli ff. qui ſatiſdar. cogant., Rot. d.
deciſ.33. num.8., & 9., & d. deciſ.34. nu.22.,
& ſeqq. inter collect. apud Conſtantin., & in Eu-
gubina Pecuniaria 20. Januarii 1716. ſ. Quam-
vis coram Reverendiſſimo Lancetta Decano*; id-
que comprobavit eventus, nàm à die ſecutæ car-
cerationis uſque in præſens tempus, poſt lapſum
nempè ſex annorum, Reverenda Camera nec
obulum quidem conſequi valuit.

Subſequitur quarta partita nominum Debito-
rum, quibus, perindè ac ſi habenda eſſent loco
numeratæ pecuniæ, Rev: Cameræ indemnitati
conſultum dicebatur, eademque, veluti certa,
ac liquida, calculantur in quantitate ſcuto-
rum 42156. 35. Verum adverſus hanc partitam
primo loco generalitèr dicimus, ſecuritatem,
quæ ex illa Rev: Cameræ parata contenditur, 175
utpotè à jure noſtro minimè agnitam, minimè-
que probatam, nihili faciendam prorſus eſſe:
DD. enim Miniſtri Camerales nec tenebantur,
nec poterant ſcire nomina Debitorum ſui Debi-
toris; minùs verò illorum idoneitatem noviſſe
valebant: at noverant quidem quod *hi, qui
Fiſco noſtræ manſuetudinis obnoxii ſunt, omiſſa
fruſtratione, teneantur, ut quod ſuis nominibus
debent, de ſuis facultatibus cogantur exſolvere*,
ut reſcripſerunt *Imperatores Valentinianus, Va-
lens, & Gratianus in Leg. Hi qui Fiſco 4. Cod.
de conveniend. Fiſc. debitor. lib.10.*, qua ſolu-
tione ſuis facultatibus completa à Debitore fi- 176
ſcali, agere deinde ipſe poterit ex ſuis contra-
ctibus contra ſuos Debitores, ut in *dicta Leg.
ubi Gloſſ.*, & præter communiter Scribentes,
benè ibi *Cujac.* ait, quod Fiſcus licèt habeat
actio-

tenſo reliquatu reſponſionibus, aliàs datis, quod nempè Tractæ hujuſmodi ab anno 1712. primo Appaltus inconſumptæ remanſerant ex facto ipſius Campoſtani, qui *ſpatio ſeptem annorum* illas conſumere non valuit non obſtantibus illius poſſibilibus diligentiis, ac proindè magis ſemper ignoratur ubi adeſſet hæc decantata ſecuritas de tempore carcerationis favore Cameræ ſuper hoc capitali Tractarum.

Quo verò ad Paſſaportus ab anno 1717. ad menſem Aprilis anni 1719., D. Campoſtanus ab ipſa Congregatione Computorum jam reportaverat bonificationum in aliis ſcutis 2377. 54., & quod plus eſt, in facto concordato coràm Illuſtriſſimo Ponente, hæc omnia admiſſa fuerant per ipſum Campoſtanum, qui demptis hiſce partitis, aliiſque uſque ad menſem Junii anni 1723. per Congregationem Computorum bonificatis, faſſus fuit ſe liquidum debitorem Reverendæ Cameræ de tempore arreſti in ſcutis 67934. 32.

Prætereà in contraria præterita reſponſione §. 73. pari idealitate calculantur geminæ aliæ partitæ conſtituentes ſummam ſcutorum 12. millium & ultra, quæ a Campoſtano deſcriptæ fuerunt poſt ſecutum arreſtum ſub his verbis = *La terza partita è per i Debitori de ſubappalti di ſcadenza poſteriore tirati in ratteggio per il quadrimeſtre à tutto Aprile 1719. ſcudi 5055. 65.*, quarta verò, ibi = *Del ſupplemento fatto del proprio dal primo Gennaro à tutto Aprile 1719. in ſoddisfuzione de' peſi Camerali di più dell' introitato in detto quadrimeſtre ſcudi 7661. 82.*

Pro remotione iſtius aereæ prætenſionis, advertendum eſt (proùt exadversò non controvertitur) quod D. Campoſtanus in ingreſſu illius Appaltus diei primæ Januarii anni 1712. gravatus non fuerit ſolutione Cenſus Reverendæ
179 Cameræ prò rata primorum quatuor menſium, qui tolerantur, ſicque ad totum menſem Aprilis ejuſdem anni, & nihilominùs incepit ipſe primo momento ipſius diei primæ Januarii dicti anni 1712. exigere omnes proventus Theſaurariæ, & admiſſum quoque fuit in facto concordato coràm Illuſtriſs. Ponente.

Ex hac quippè incontrovertibili facti circumſtantia ad evidentiam ſequitur, quod primus annus ſolutionis Cenſus terminabat non ad menſem Decembris anni 1712., ſed ad alterum Aprilis annis 1713., tempore quo D. Campoſtanus nedum reditus Theſaurariæ integrè exegerat per totum annum 1712., ſed per alios quatuor menſes ſubſequentis, & ſecundi anni 1713., proptereaque, ſi D. Campoſtanus in primo quadrimeſtre anni 1713., qui fuit finis primi anni ſolutionis Cenſus, oppoſuiſſet contrà Cameram, ſe perſolviſſe majorem ſummam, quàm exegerit, certè illicò fuiſſet reijciendus, nec ullam reintegrationem conſequi valuiſſet ſuper effectibus Theſaurariæ ſucceſſivè exigendis, eà ratione, quia jam illas omnes anticipatè exegerat prò ſatisfaciendis oneribus primi quadrimeſtris, hacque regulà retentà, id ipſum ſtatuendum eſt in aliis ſucceſſivis annis, in modum, ut D. Campoſtanus ex tolerantia primorum quatuor menſium, uſque ad finem Appaltus, de menſe Maii anni 1719., quo fuit carceratus, nedum exegerat Theſaurariæ reditus per totum annum 1718., ſed etiam anticipatè pro primis quatuor menſibus anni 1719. abſque ullà ſolutione Cenſus Reverendæ Cameræ prò rata dd. quatuor menſium, ſicque perperam contendit = *il Ratteggio* = prò Debitoribus ſubappaltuum poſt carcerationem maturandis prò quadrimeſtri anni 1719., & eò minùs reintegrationem ſummæ, ut aſſeritur, perſolutæ pro oneribus cameralibus prò ipſis quatuor menſibus anni 1719., prò quibus nullum Cenſum perſolverat, & reditus Theſaurariæ anticipatè exegerat, prò eiſdem oneribus abunde ſatisfaciendis.

Ad differentiam, ubi res eſſet de Appaltatore, qui ex Lege contractus teneretur Cenſum anticipatè perſolvere, vel antequàm proventus Appaltus exigeret, tunc enim fortaſſe locum obtineret = *il Ratteggio* =, vel reintegratio ſummæ de proprio perſolutæ prò oneribus Appaltus; Nunquàm verò id verificari poterit in D. Campoſtano, qui, ut diximus, ex tolerantia primorum quatuor menſium Theſaurariæ abſque ſolutione Cenſus, de tempore carcerationis, jam anticipatè in manibus habuerat reditus Appaltus exuberantes prò oneribus primi quadrimeſtris anni 1719.

Reſpondendum nùnc remanet alteri partitæ effectuum Communitatis Ferrariæ, quos D. Campoſtanus in illius præterita reſponſione, calculavit exactos ab Æconomo in ſumma ſcutorum 11804. 47. 9., etenim hæc partita multis, & quidem evidentibus ſcatet erroribus.

Primus namquè, & quidem fatalis error, eſt, quod in hac Cauſa unicè quærimus = *qua Bona, & effectus poſſederit D. Campoſtanus de tempore carcerationis* = ut admittit ipſe quoque in §. 48. præteritæ reſponſionis, & omnes exactiones proventuum hujuſmodi communitativorum expletæ ſequutur per Æconomum, non prò debitis maturatis *antè carcerationem*, *ſed quidem poſt*, nempè = *Dalli 3. Maggio di tutto Decemb. 1719., dal primo Gennaro à tutto Decembre 1720., dal primo Gennaro 1720. al primo Febraro 1722.*, ut ex contrariis ipſis documentis, ac proindè cùm exactiones hujumodi percutiant debita maturata *poſt carcerationem*, hæc ſola circumſtantia longè exuberat prò illius rejectione.

Secundus error reſultat ex quo in quarta partita ad debitum Æconomi adſcribitur ſumma ſcutorum 3715. 28. 6. prò totidem exactis ab Appaltu duorum quadrantium Gabellæ Salis, & in octava partita eàdemmet ſummà pergravatur idem Æconomus prò Appaltu nuncupat. *della Punta*, & enunciatur dicta partita extracta ex Libro Magiſtro ad *pag.* 214., ubi tantùm prima regiſtrata legitur, ſecunda verò ad *pag.* 210. in ſcutis 1981. 13., ſicque ad damnum Æconomi in majori ſumma ſcutorum 1734. 33. 6. calculata fuit.

Tertius, quia inter ſolutiones, & partitas hu-

hujuſmodi omiſit D. Campoſtanus ad creditum Æconomi deſcribere ſcuta 4586. 66. 8. prò conſueta compenſatione etiàm ab eodem Domino Campoſtano obtenta, & ſatis ei nota, quam in annua ſumma ſcutorum 2752. demandat favore Conductoris Communitatis Ferrariæ in correſpectivitatem *della mezza macina per la ſuppreſſione del Sale*, *& eſenzione della Macina di Maſſa Ficaglia*, ut teſtantur Ratiocinatores Theſaurariæ, & Montis Sanitatis Civitatis Ferrariæ.

Quartus tandèm eſt, quod per D. Campoſtanum in magnificandis prædictis extraneis exactionibus, nulla fuit habita ratio de ſequeſtris judicalitèr factis ad inſtantiam Communitatis Ferrariæ de annis 1712. 1713., & 1717. contrà omnes Subconductores proventuum Communitatum, attenta moroſitate, ac debito D. Campoſtani, in modum, ut impoſſibile prorsùs ſit, quod effectus hujuſmodi communitativi inſervire valuiſſent loco cautionis favore Rev. Cameræ de tempore carcerationis, vel tamquàm non maturati, vel tanquam inſoluti, litigioſi, ac debito privilegiato Communitatis ſubjecti.

Inferimus itaque, & concludimus ex his omnibus, quod carceratio D. Campoſtani ſecuta fuit de mandato Supremi Principis ob ingens debitum, quod habebat cum Reverenda Camera, jàm ſupra concludentèr juſtificatum de tempore carcerationis, quodque è conſpectu ejuſdem ingentis debiti tùnc temporis nulla, vel saltèm nonniſi modica ſecuritas aderat ſuper effectibus D. Campoſtani, ferè omnibus idealibus, turbidis, litigioſis, aliiſque debitis involutis, adeout quocumque modo res ſumeretur, ſemper quoad Rev. Cameram perſpicua ſumma ejus crediti detecta remaneat, ut ex genuinis calculis, a nobis exhibitis.

ARGUMENTUM.

Ad emendationem enormiſſimi damni, Reverendæ Cameræ illati ex conceſſione Gratiæ, in ſubſidium tenetur Miniſter, cui ſpeciatim commendata cum eſſet rei cognitio, atque executio; dolo, fallacique ſuaſione Gratiam à Summo Pontifice extorſit. Miniſtri autem dolus, & culpa quomodo, & ex quibus probari valeat?

DISSERTATIO XIV.

1 *A Summi Pontificis conſenſu pendet Gratiæ ſubſtantia, & validitas*, & num. 13.

2 *In impetrantem transfunditur onus manifeſtè demonſtrandi, Summum Pontificem de iis, quæ reticita fuerunt, aliundè certioratum, Gratiam concedere nihilominùs voluiſſe.*

3 *Subſidiaria actio pro emendatione damni, tamquam remedium extraordinarium, facilè haud admittitur contra Miniſtrum, cui Summus Pontifex cognitionem, & relationem ſtatus controverſiarum commiſit antequam ad conceſſionem Gratiæ deveniret.*

4 *Præſertim, ſi in ipſius Miniſtri commodum non ceſſerit Gratia; quo caſu concludentes requiruntur ejus doli mali probationes.*

5 *De dolo malo redargui nequit Miniſter, cujus diligentia, & fides à Summo Pontifice commendata fuerit in conceſſione Gratiæ.*

6 *Aſſertioni Summi Pontificis plenè ſemper deferendum.*

7 *Maximè, quando ſuper tali aſſertione fundatur ejus intentio.*

Quo caſu eadem aſſertio præbet probationem ſaltem præſumptivam, cui ſtandum eſt, donec contrarium probetur, & quidem ab eo, qui contrarium aſſerat, ibid.

8 *Multò autem magis probaret eadem aſſertio, quando eſſet facta Motu proprio, & ex certa ſcientia.*

9 *Papa ſicuti condonare potuiſſet integrum debitum, ita mandare potuiſſet reſtitutionem pecuniæ, pro eo debito ſolutæ.*

10 *Faciliùs Creditor remittit, & condonat debitum jam ſolutum, quàm ſolutum, & receptum reſtituat.*

Major tamen iſta facilitas conſiderari poteſt reſpectu Privati, at non etiam reſpectu Supremi Principis, ibid.

11 *Supremi Principis munificentia latiori, ac benigniori interpretatione extendenda eſt.*

Præſertim, cum non agitur de præjudicio Tertii, ibid.

12 *Papa ſemper juſta ex cauſſa diſpoſuiſſe præſumitur.*

Et temerè quæreretur, cur ita fecerit, ibid.

13 *Gratia enormiſſimè læſiva, ac obreptitiè, & ſubreptitiè extorta, irrita eſt.*

14 *Miniſter, qui fidelitèr ſe non gerendo, Summum Pontificem induxit ad conceſſionem Gratiæ enormiſſimè læſivæ, immò ejus executor fuit, tenetur ad emendationem damni*, & num. 48.

15 *Veritas vi ſuà ſe ipſam prodens, nullà arte vinci, nulloque confictо velamine obtegi poteſt, ſed ipſa omnia vincit, & ſemper manet.*

16 *Ex tenore Chirographi ſatis pateſieri valent contrarietates, & aperta artificia, quibus Gratia extorta fuit*, & num. 62.

17 *Ex proemio in quacumque diſpoſitione colligitur Diſponentis voluntas.*

18 *Proemium Reſcripti, atque Decreti Supremi Principis dat intellectum toti diſpoſitioni, referendæ ad cauſſam, in illo expreſſam.*

19 *Res Eccleſiæ licèt ſint Papæ, ut principalis diſpenſatoris, non tamen ſunt ejus, ut domini, & poſſeſſoris*, & num. 24.

20 *Reſcripti verba hæc* = Deſideroſa la noſtra Pontificia &c. Clemenza contribuire al di lui ſollievo per quanto ſia compatibile coll' accurata indennità di detta noſtra Camera = *excludunt omninò intentionem Summi Pontificis concedendi Gratiam, Rev. Cameræ læſivam.*

Di-

21 Dictio = Per quanto = ſive accipiatur pro dictione = in quantum =, aut = quatenus = ſive etiam pro alia dictione = quoad =, conditionem inducit.

Præſertim quando refertur ad actum non factum, ſed faciendum, illumque limitat, & reſtringit, ibid.

22 Dictio = Accurata = exponitur diligens, & ſtudioſa.

23 Quilibet temporalis Princeps ſtudia omni curare debet publicæ pecuniæ conſervationem, & augmentum.

24 Multò autem magis Summus Pontifex, ibid.

25 Ditio Eccleſiaſtica, Provinciæque eidem ſubditæ, uti donatæ intuitu Romanæ Eccleſiæ, tamquam ejus Patrimonium à Papa poſſidentur.

26 Prævia Relatio, ſeu informatio requiſita à Summo Pontifice, oſtendit, Gratiam ab eo concedi voluiſſe ſecundùm juſtitiæ, vel æquitatis regulas.

Nec actum meræ liberalitatis exercere voluiſſe in præjudicium reverendæ Cameræ, numer.27. & 30.

27 In liberalitatis actu ſola voluntas ſtat pro ratione.

28 Miniſter, cui à Summo Pontifice exacta, individuaque rei cognitio fuerit commiſſa, obtendere nequit, ſe alienà uti operà coactum fuiſſe, ſed damnum indè ſecutum ſibi imputare debet, & num.84.

29 Inveriſimilitudo ſpeciem falſitatis præſefert.

31 Summum Pontificem voluiſſe, doloſum Debitorem, cum Rev. Cameræ jactura locupletari, inveriſimile prorsùs eſt.

32 Rei veritas, juſtam, & validam reddit Pontificiam Gratiam.

33 Suſtineri nequit Gratia, incompatibilis cum indemnitate Rev. Cameræ, quam in primis velle Summus Pontifex profeſſus eſt, & numer.37. & 60.

34 Ex Chirographi diſpoſitiva quando ſatis conſtat de Summi Pontificis voluntate, parvi faciendum id, quod in proemio legitur.

35 Proemium dat intellectum ſequenti diſpoſitioni, quando non reſiſtunt iſtius verba, aliud ſtatuentia.

Hoc namque caſu locum habet regula, quod in concurſu magis diſpoſitiva, quàm præfatio attenditur, ibid.

36 Summum Pontificem voluiſſe concedere Gratiam enormiſſimè læſivam Rev. Cameræ, præſumi nequit, & num.62.

37 Interpretatio qrævis capi debet qua excludatur Summi Pontificis voluntas præjudicandi ſibi ſuoque Ærario.

Præſertim quando id vergeret in favorem fraudolenti Debitoris, ibid.

38 Maximè verò, ubi Pontifex expreſſè declaraverit, ſe juribus Rev. Cameræ præjudicare nolle.

39 Miniſter, tanquam ex ejus facto, & culpa illatum, emendare tenetur damnum omne Reveren. Cameræ, niſi doceat ſe diligenter adimpleviſſe tum quæ generalitèr, tum quæ ſpecialiter ſibi commiſſa fuerunt.

40 Miniſter quanto major, amplior que à Suprema Principe effectus eſt, eò fideliorem operam ipſi rependere tenetur.

Maximè in procuranda ærarii publici incolumitate, num.41.

41 Ærarium Apoſtolicum præſidium eſt nedùm Subditorum, ſed omnium in toto Chriſtiano Orbe laborantium.

42 Miniſtro habenti in aliqua re qualitatem tum Mandatarii, tum etiam Executoris deputati, major incumbit, ac ſtrictior obligatio diligentiam omnem adhibendi.

43 Aliena cujuſque rei adminiſtratio ſive demandata, ſive ultrò ſuſcepta, eam habet Legem, ut nihil in ea neglectum, aut declinatum culpà vacet.

44 Mandatarius quis electus inter plures tamquam magis ſolers, ac diligens, exactiſſimam adeò diligentiam exhibere debet, ut etiam de leviſſima culpa teneatur.

45 Negligentia nulla ſine culpà in eo eſt, à quo vigore ſpecialis commiſſionis diligentia omnis expectabatur.

46 Et leviſſima quoque culpa illi imputatur, niſi doceat, nullas omiſiſſe diligentias.

47 Diligentiam niſi adhibuerit Miniſter in re ſibi ſpecialiter commiſſa, a damni emendatione nec etiam prætextu ignorantiæ, excuſari valet.

49 Quandoque plus tenetur conſulens, quàm faciens.

50 Conſulens non tenetur ei, cui conſilium dedit; tenetur tamen ei, in cujus perniciem conſilium ceſſit.

51 Procedit id præſertim in eo, qui ratione muneris, aut ſui officii rectè conſulere tenebatur.

Maximè in Conſiliariis Supremi Principis, num.52.

52 Conſiliarii Supremorum Principum munus, & obligatio eſt juſta conſulere, & toto conatu injuſta diſſuadere.

53 Supremi Miniſtri, & Magiſtratus, quoties in Reſcripta Fiſcus læditur, nil ſuper eo agere debent, ſed priùs rem Principi nuntiare tenentur.

54 Damnum ſemper tribuendum eſt illi, qui aut non diſſuadet cum debeat, aut factum reticet, quod debeat notum facere.

55 Summo Pontifici ſolummodò legi ſolet Summarium, continere debens ſubſtantialia conceſſionis, uti diſpoſitionis factæ in Chirographo, & ſupplicationibus, quæ eidem per Miniſtros ſignandæ proponuntur.

56 Falſi expreſſione Gratia irritatur.

57 Maximè quando falſi expreſſio provenit à Miniſtro, ſeu Conſiliario Principis.

Gratiæ ſubreptio, & obreptio ex quibus demonſtrari poſſit? num.58. & 59.

59 Tranſactioni ſuper juribus claris locus eſſe nequit.

60 Creditum illiquidum cum illiquido compenſari nequit.

61 *Miniſtri culpa, ſubſidiaria actioni contra ipſum pro refectione damni locum faciens, ex quibus probari queat?*

62 *Contra Miniſtrum quum non criminaliter, ſed civiliter agitur ad emendationem damni, doli, & culpæ probatio etiam per conjecturas ſufficit.*

63 *Præſertim, ſi aliàs ſimilia admiſiſſe, probaretur.*

64 *Aſſertio Papæ, ſi verſetur circa factum alienum, Miniſtri ſcilicèt relatoris, cujus ipſe notitiam non habuit, quàm ex illius dicto, & relatione, nullatenus probat, tametſi ſuam ſuper eâ intentionem fundet.*

65 *Teſti unico, vel de auditu alieno credere eſſet contra communes regulas.*

66 *Papa aſſerens factum alienum, non probat in præjudicium Tertii, etiamſi ſuper eo fundet intentionem ſuam, & tamquam informatus deponere videatur*, & num.67.

67 *Ex dicto Regis, ſe certum aſſerentis, non probatur veritas narratorum.*

68 *Certus poteſt eſſe quis nedum per veritatem, ſed etiam per vehementem opinionem.*

69 *Certitudo eſt de vehementi opinione; intelligenda, ubi quis non declarat, quomodò certificatus fuerit.*

70 *Teſtis dicens, ſe eſſe certum, non ideò veritatem probat.*

Ac pari ratione nec etiam Rex ſe certum aſſerens eam probaret, ibid.

71 *Aſſertioni Papæ de eo, quod ipſe noviſſe non potuit, ſed ſolùm ex relatione Miniſtri, deferendum non eſt.*

72 *Etiamſi ſe certum eſſe dixerit; Ejuſmodi namque certitudo ea eſt, quæ non per ipſam rei veritatem, ſed per vehementem opinionem habetur, ac proindè falſa eſſe poteſt*, ibid., & d. num.68.

73 *Maximè autem eidem aſſertioni deferendum non eſt in præjudicium Rev. Cameræ.*

74 *Amplia etiamſi Papæ aſſertio fuerit emiſſa* = Motu proprio = *&* = ex certa ſcientia =, *quoties conſtet Gratiam conceſſiſſe ad petitionem Partis, eaque non ſit compatibilis cum indemnitate Rev. Cameræ, à Papa in primis volita.*

76 *Aſſertio Papæ de facto alieno* = Motu proprio = *emiſſa, probationem in contrarium recipit.*

77 *Clauſula* = Motu proprio = *operari ſolummodò poteſt in iis, quæ Juris ſunt, non verò supplere ea, quæ ſunt facti, minimè expoſita Supremo Principi.*

78 *Clauſula* = ex certa ſcientia = *operatur ſolùm in iis, de quibus reverà Princeps informatus fuit.*

79 *Clauſula* = Motu proprio =, *&* = ex certa ſcientia =, *etiam ſimul junctæ, nil operantur, quum non conſtat de vera ac totali ſcientia Papæ.*

80 *Eædem clauſulæ ſupplere nequeunt intentionem Papæ in iis, quæ facti ſunt.*

81 *Poteſtas Papæ non ſufficit, ubi defecerit illius voluntas ex ſubreptionis, & obreptionis vitio.*

Procedit id maximè contra Miniſtrum, cujus facto, & culpâ id evenerit, num.82.

82 *Papæ voluntas pro excuſando Miniſtro tunc ſolum præſumenda eſſet, quando hic doceret, ſincerè, ac fideliter in munere ſuo ſe geſſiſſe.*

83 *Miniſter, qui per errorem nonniſi voluntarium, & affectatam ignorantiam peccaverit, ad reparationem damni tenetur.*

84 *Tenetur etiam, ſi ex negligentia; cum hæc dicatur lata culpa, ſeu dolus ſaltem præſumptus.*

85 *Error non excuſat niſi procedat ex rationabili, aut probabili cauſſa.*

86 *Prætextu imperitiæ Miniſter excuſari nequit.*

Perindè enim eſt quem per imperitiam, vel datâ operâ peccare, utroque enim caſu culpam contrahit, ibid.

87 *Judex per imperitiam judicans non excuſatur, litemque ſuam facit, & ad intereſſe, ac litis æſtimationem tenetur.*

88 *Culpa ex eo quod mutua ſit, nec etiam opponi poteſt inter eos met, qui pari vitio, & culpâ laborant.*

JOANNES Baptiſta Campoſtanus Conductor Theſaurariæ Ferrariæ deficiens in ſolutione penſionis debitæ Rev. Cameræ, atque in ſatisfactione onerum, eidem penſioni adnexorum, & quidem reclamantibus publicis Miniſtris, aliiſque, quibus honoraria, ſtipendia, & ſalaria ex dicta penſione præſtanda erant, cum compertus fuiſſet debitor certus, & indubitatus ingentis quantitatis, & imminente jam fine novennii ſuæ conductionis, Miniſtris Cameralibus juſta inſideret ſuſpicio, quod ille fugam pararet, quâ ſecutâ, Reverenda Camera ſuo credito fraudata extitiſſet, quia illud longè excedebat Loca Montium, pro conſueta ſecuritate ejus ſavore attergata, nec non alia Bona mobilia, & Credita, quæ ad ſuum Debitorem pertinebant; idcircò ſan. mem. Clemens XI., re tamen priùs maturè conſideratâ, compertâque tum veritate, & ſubſiſtentiâ debiti dicti Conductoris, tum etiam ſpectato periculo illud amittendi, ſi Debitor, prout non temerè metuebatur, fugâ ſe ſubtraxiſſet, mandavit, ut idem apprehenderetur, cui Supremi Principis juſſioni obſequens Eminentiſſimus Legatus, in Arcem Ferrariæ eum deduci mandavit.

Reverendam Cameram creditricem, quam fugâ, forſan jam paratâ, Debitor eludere nequiverat; pluribus injuſtis, atque emendicatis exceptionibus fruſtrari tentavit. Illicò igitur oppoſuit nullitatem carcerationis, præcipuè fundatam in eo, quod facta reperiretur pro quantitate excedente ſuum debitum, quando alioquin pro eo ſolvendo in ea quantitate, quæ revera ab ipſo debita elici potuiſſet, præter plurima deſalca ſibi competentia, tum Loca Montium attergata, tum etiam alia Bona, & res

ad

ad ipſum pertinentes, ſatis futura fuiſſe, jactabat. Quamobrem instructo Iudicio in Supremo Tribunali Rev. Cameræ, non ſemel in illo examinata fuere jura utriuſque Partis; probatoque demùm illius debito, & quidem in quantitate longè excedente omnia, mox dicta, ejus Capitalia; quodque ejuſdem apprehenſio, & carceratio non præcipitantèr, ſed juſte demandata idcircò fuerat à Supremo Principe, reſolutum fuit = *Conſtare de validitate carcerationis* =; Cum autem in repropoſitione Cauſæ deindè ſecuta, pertinacitèr à Debitore controverteretur ſubſtantia, & quantitas ſui debiti, d. Supremum Tribunal procedens eà, quà ſolet, maturitate, dilata tunc reſolutione Cauſæ, reſcripſit, quod concordaretur factum, præſertim ſuper quantitate debiti ejuſdem Campoſtani; Quapropter ad d. Reſcripti normam, diligenter diſpunctis rationibus, illud compertum, & ex ipſiusmet Debitoris confeſſione, concordatum tunc fuit aſcendere ad ſcuta *67939. 32.*, licèt reverà eſſet majoris quantitatis, prout poſteà probatum fuit.

Facti à ſè confeſſati evidentià convictus Debitor, ideoque agnoſcens, fruſtrà ſè proſecuturum Cauſam ſuper nullitate capturæ, alia remedia ſibi comparare conſtituit, confugiendo nimirùm ad Congregationem Computorum, coram qua, magno apparatu, plures attulit partitas, ob quas remiſſionem mercedis, ſive penſionis promiſſæ ſibi deberi, & quibus debitum, tametſi liquidum, veluti à ſè agnitum, compenſandum eſſe contendebat. Verùm ſuper hoc quoque puncto vota ejus in irritum ceſſere; nam Congregatio prædicta rejectis ferè omnibus partitis ab illo deductis, eidem tamen commiſerando, cenſuit, quod ſi Sanctiſſimo placuiſſet, in ſolidatione Computorum, ex æquitate indulgeri potuiſſet aliqualis condonatio, quæ condonatio à ſan. mem. Innocentio XIII. decreta fuit in quantitate ſcutorum ſex millium, & quidem ex gratia, atque adjectà conditione illà reſolutivà, dummodò nimirum Campoſtanus acquieſceret, ut ex ejuſdem Pontificis Reſcripto.

Noo acquievit Campoſtanus, ſperans moras nectendo, litemque protrahendo rei benè gerendæ occaſionem ſibi aliquando dandam fore: Nec ſpem ejus fefellit eventus, ut patebit proſequendo, & abſolvendo facti expoſitionem. Adiens enim ſan. mem. Benedictum XIII., ab illo obtinuit Reſcriptum, quo injunctum fuit eidem Congregationi Computorum, ut adſcitis aliis quatuor Prælatis ab ipſo Campoſtano Sanctitati Suæ nominatis, in hac Cauſa procederetur abſque voto Advocati Fiſcalis, & Commiſſarii Cameræ, impartita inſuper eidem Congregationi facultate revidendi controverſias omnes, inter ipſum, & Reverendam Cameram vertentes, illaſque per tranſactionem componendi.

Ad normam itaque hujus Reſcripti diſcuſſis in dicta Congregatione Juribus Campoſtani, die 7., & 17. menſis Auguſti anni 1725. edita ab eadem fuit ſequens reſolutio = *Fiat Concordia, in qua Campoſtanus habeatur pro Appaltatore Theſaurariæ, & Dohanaram Ferrariæ per totum menſem Aprilis 1719. tantùm, & illius debitum pro dicto tempore conſtituatur in ſcutis 98428. 43. monetæ, ex qua ſumma bonificentur pro omnibus prætenſis Reſtaurir, & damnis ſcuta novem millia, ultrà alia ſcuta ſexmille jam bonificata, & ſupplicetur Sanctiſſimo pro prorogatione tractarum anni 1717., & 1718., & ad computum ſupradicti crediti transferantur Loca Montium attergata ejus favore una cum fructibus decurſis; quo verò ad credita mobilia, & reliqua Capitalia ſequeſtrata, fiat quanto citiùs redditio per Cameram prout de jure.*

Reſolutio hæc à ſan. mem. Benedicto XIII., confirmata ſpeciali Chirographo, executioni demandata fuit per reſignationem dd. Locorum Montium, quorum pretium unà cum fructibus uſque tunc decurſis conflans ſcut. 51161. 28., fuit incameratum. Prætereà Miniſtri Reverendæ Cameræ pro conſequendo reſiduo crediti, quod adhuc ſupererat, curaruot perfici à Perito relationem pro redditione rationis adminiſtrationis geſtæ à Comite Nicolao Maria Maffeo, cujus relationis Summarium exhibetur.

Hactenus expertus Campoſtanus, Judicii aleam omnem fatalem ſibi fuiſſe, ſemperque talem futuram fore timens; quippè optimè conſcius erat, ſuum debitum jam liquidatum in d. quantitate ſcutorum 98418. 43., vel nullam, vel certè minimam pati poſſe diminutionem, ultra illam ſibi jam conceſſam; alia via fruſtrari Rev. Cameram, commodiſque ſuis conſulere conſtituit; quamobrem obtinuit ſignari ab eodem Benedicto XIII. aliud Chirographum, in quo aut nulla de his, quæ hactenùs enarrata ſunt, aut nonniſi obſcuriſſimè, & ſub verborum ambagibus, & involucro facta expoſitione, Pontificia poteſtate, minimèquo auditis Miniſtris Rev. Cameræ eidem condonatur integrum debitum, mandaturque reſtitutio Locorum Montium, una cum fructibus perceptis, illiſque ampliùs non extantibus, eorum loco præcipitur ſolutio ſcut. 54161. 28. 10., prætereàque remotis omnibus ſequeſtris ſuper mobilibus, argentis, aliiſque Bonis Ferrariæ, Reverendæ Cameræ imponitur perpetuum ſilentium, adhibità coloratà illà conditione, quod Campoſtanus renunciet prætenſionibus Reſtauri, nec oon omnibus prætenſis Creditis contra Communitatem Ferrariæ, ut legitur in dicto Chirographo.

Nulla interpoſita mora, Rev. Camera coacta fuit illi aſſignare Loca Montium 422. cum octoginta duobus centeſimis, conficientia dicta ſcuta 54161. 28. 10., & prout præcipiebatur in Chirographo, renunciando ſequeſtris ſuper mobilibus, argentis, aliiſque Campoſtani effectibus valoris ſcutorum decem millium circitèr, eadem liberè ipſi extradere, totum denique, & integrum creditum plenè ei condonando.

Loca Montium ſibi conſignata, confeſtim ille reſignavit, ut etiam mobilia, ceteraque Bona Ferrariæ vendidit: Sibi verò conſcius do-

li, & manifeſtæ fraudis factæ Rev. Cameræ, vix audito Nuncio mortis ſan. mem. Benedicti XIII., aufugit è d. Civitate, iter arripiens ad Civitatem Mediolani, ubi paucos poſt dies ex hac vita migravit. Quamobrem effectu caruit arreſtum ab Eminentiſſimis Patribus, Sede vacante, decretum.

In hoc deterrimo rerum ſtatu, Reverenda Camera, nimis aperta fraude, perverſiſque machinationibus enormiſſimè læſa, cum careat ſpe omni quoquo modo, aut ratione recuperandi ab adeò doloſo Debitore, nullis in Ditione Eccleſiaſtica relictis Bonis, jam vitâ functo, creditum, & pecunias eidem coactè conſignatas; Commiſſarius Generalis Rev. Cameræ autumans, ſubſidiariâ actione reintegrationem conſequi poſſe à Miniſtris, & Conſultoribus, quorum conſilio, atque operâ improbus Debitor à Supremo Principe Gratiam adeò ipſi, ſuæque Cameræ præjudicialem, nequiſſimè extorſerat, exhibuit Sacræ Congregationi, à Sanctiſſimo Domino Noſtro deputatæ, ſupradictum Chirographum, quo in eadem examinato, licèt dubitatum non fuerit de competentia ejuſcemodi ſubſidiariæ actionis, ut apud *Abbatem in cap. Sicut dignam ſub num. 15. de Homicid.*, ibi = *Tamen in defectum principalis, ut quia non reperitur, vel quia non eſt ſolvendo, vel ex aliqua juſta cauſa non vult, paſſus damnum, agere contra eum, puta quia eſt terribilis Perſona, tunc poteſt agere in Judicio actione de dolo contra eum, qui conſilium dedit, argumento Legis primæ ff. de dolo* = Nihilominus tamen, ut ea circumſpectione, quam rei gravitas efflagitat, Cauſa hæc definiri valeat, injunctum ipſi, & Advocato Fiſcali fuit, ut diligenter illo conſiderato, ſententiam ſuam pro veritate dicere deberent.

Aggrediendo igitur quæſtionis hujus examen, dubitari poſſe videretur, an Reverendæ Cameræ, in caſu, de quo agitur, competere valeat, nec nè contra Eminentiſſimum Dominum Cardinalem N. ſubſidiaria ulla actio pro refectione damni ab eadem paſſi? Animadvertendum namque eſt, quod non agitur de irritanda Gratia in præjudicium ipſius Campoſtani ex capite obreptionis, vel ſubreptionis, quo caſu faciliùs illa revocari poſſet eo ſub obtentu, eaque ex ratione, quod in Chirographo dilucidè, & abſque verborum involucro expoſita non legantur ea omnia, omneſque illæ circumſtantiæ, quæ alioquin verè, ac fidelitèr expoſitæ,
2 vel omninò impedjiſſent Gratiæ conceſſionem, vel illam difficiliorem reddidiſſent; hoc namque caſu ex ſola inſpectione, & lectura Chirographi ſufficienter apparere poſſet, reverà deficere ſinceram expoſitionem facti, fuco dumtaxat adumbrati, ideòque abeſſe conſenſum Summi Pontificis, à quo pendebat ſubſtantia, & validitas Gratiæ, *Cap. Ad aures, Cap. Poſtulaſti, & Cap. Super literis de Reſcript.*, in quibus communiter Canoniſtæ, *Rota coram bon. me. Anſaldo dec.62. num.15., coram clar. mem. Card. Caprara dec.760. num.12., & coram Eminentiſſimo Falconerio tom.1. tit.3. dec.7. numer.2., & tit.46. deciſ.32. num.11.*, Aut ſaltem in impetrantem tranſlatum diceretur onus per extrinſecas probationes, & quidem concludentes, manifeſte demonſtrandi, Summum Pontificem 2
bene de omnibus, quæ in litera Gratiæ reticentur, aliundè certioratum, Gratiam concedere nihilominùs voluiſſe, *Hoſtienſ. in capit. Cum in cunctis ſub numer. 4., & 9. de reſcript. in 6., Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt.44. numer.6., clar. mem. Cardin. de Luca de Benefic. diſc. 134. num.2., Rot. coram Royas deciſ. 269. numer. 4., & coram Eminentiſſimo Falconerio tom. 1. d. tit. 3. deciſ.2. num.6., deciſ.7. num.1., deciſ.10. nu.1. & ſeq., & in Miſcellan. dec.7. n.1., ac deciſ.87. ſub num.5.*

At longè ab iſto diverſus eſt præſens caſus: Agitur enim contra Eminentiſſimum præfatum D. Cardinalem, cui à Papa demandata fuerat cognitio, & relatio ſtatus dd. controverſiarum, quæ pluribus annis agitatæ fuerant inter Rev. Cameram, & Campoſtanum, quibus probè, ac verè cognitis per relationem ab eodem D. Cardinali ſibi faciendam, noſcere ipſe poſſet, an conceſſio dictæ Gratiæ juſta nec nè, aut ſaltem non exorbitans, & Rev. Cameræ minimè læſiva futura eſſet: Pro dirigenda itaque iſtiuſmodi actione ſubſidiaria contra Relatorem, probandum eſſet, quod ipſe non ſolùm defecerit in officio, ſibi à Supremo Principe injuncto, plura nimirùm reticendo, pluraque minùs fideliter referendo, & denique alia falsò exponendo, ſed quod gravius id dolo ma- 3
lo perpetraverit, ideòque deficiente directa actione, quæ exerceri poſſit contra Campoſtanum, in ſubſidium ipſe teneatur. Ejuſmodi namque ſubſidiarium remedium, quod tamquam extraordinarium, ſi haud facilè admittitur, *lege Si me, & Titium, ubi Socciv., Riminald., Alexand., & alii ff. ſi cert. petat., Giovagn. conſ.72. numer.38. lib.1., Rota in rec. deciſ.149. num.1. & ſeq. part. 9. tom. 1., & coram Merlino deciſ.533. num.27.*; Multò certè difficilius locum ſibi vindicabit in præſenti caſu, in quo illud intentandum eſt contra Tertium, ad cujus commodum Gratiæ conceſſionem minimè ceſſiſſe dicitur; proptereàque ambigi nequit, quin legitimæ contra eum requirantur 4
probationes pro conſequenda emendatione damni, tanquam ejus dolo, & maleficio Reverendæ Cameræ irrogati, ad *Text. in leg. dolum Cod. de dolo, Ruin. conſ.109. nu.12. lib.2., Rota coram Buratto deciſ. 182. num. 22., coram Merlino deciſ.216. num.3., in rec. dec.157. numer.20. part.12., dec.470. num.5. part. 18., & coram Eminentiſſimo Falconerio tom. 3. tit. 37., deciſ.14. ſub num. final.*

Hujus verò generis probationes non ſolùm deficere in noſtra hypotheſi, ſed potiùs excludi videntur ex tenore Chirographi, in quo, tametſi ſpeciatim, & cum omnibus ſuis circumſtantiis minime narretur totus, & integer 5
rerum ſtatus, longuſque acerrimæ litis decurſus, attamen Summus Pontifex id omne à præ-

præfato D. Cardinali fideliter adimpletum, fuiſſe teſtatur. Poſtquam enim illi injunxiſſe ait = *Il prendere del ſeguito in queſto affare ogni più eſatta, & individua cognizione, per farcene relazione, e darcene una giuſta, e piena informazione* = ſubdit, quod = *avendo da voi ſteſſo accuratamente riconoſciato la ſerie del fatto, e ſopra di eſſa inteſi non ſolo Monſignor Nicolò Negroni noſtro Teſoriere generale, e quei del Supremo noſtro Tribunale della Camera, che avete ſtimato propria di ſentire, ma altri ancora di ciò fondatamente inteſi, per abondare in ogni oſſervabile cautela. Atteſo il da voi conoſciato, ed a Noi colla ſolita commendabile voſtra attenzione riferito ſopra l'eſpoſto negl'atti &c.*, & demùm perpetuâ rerum omnium expoſitione ſibi factâ concludit, quod = *ponderatoſi da noi maturamente il ponderabile ſopra il principio progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia, per darle un'adequato fine, abbiamo ſtabilito &c.*

Profectò magis ſolemni teſtimonio probari, imò majori laude celebrari non poterat fides,
6 & diligentia Miniſtri in adimplendo ea, quæ ſibi à Supremo Principe demandata fuerant. Quamobrem ſi aſſertioni Summi Pontificis plenè ſemper credendum eſt, ut probatur ex famigerata *Clementina 1. de probation*, ubi magiſtralis *Gloſſa*, *Felin. in cap. Cum à nobis num. 7. de Teſtib.*, *Farinac. quæſt. 63. cap. 3. numer. 79. & plurib. ſeqq.*, *Larrea allegat. Fiſcal. 3. ſub n. 3.*, *Fragoſ. de regim. Reipubl. Chriſtian. tom. 2. lib. 1. diſput. 1. §. 1. num. 33. & ſeqq fol. 16. & ſeqq.*, *Manſ. conſult. 584. nu. 5.*; maximè verò quando ſuper tali aſſertione fundatur ejus intentio, hoc namque caſu, etiamſi ageretur de facto alieno, nihilominùs ex illa præberetur proba-
7 tio ſaltem præſumptiva, cui ſtandum eſt, donec contrarium probetur; præſumptio namque illi favens transfert onus probationum in eum, qui contrarium aſſerere vellet, adeò quidem, ut de eo non docto, immota maneat talis aſſertio, *Gloſſa in d. Clement. verb. feciſſe narramus*, *Gabriel. commun. concluſ. lib. 1. concluſ. 2. n. 29.*, *Lancellott. Conrad. in Templ. omn. Judic. lib. 1. cap. 1. §. 4. num. 3. fol. mihi 77. à terg.*, *Fragoſ. de regim. Reipublic. Chriſtian. dicto §. 3. ſub numer. 35. verſ. Non diffiteor tamen*. Multò certè magis hujuſmodi Papæ aſſertio; vim legitimæ
8 probationis habebit, quando eadem, & in caſu, de quo agitur, facta eſt Motu proprio, & ex certa ſcientia, quia tunc non ſolum inducit præſumptionem, ſed plenè probat etiamſi agatur de facto alieno, cenſetur enim Papa id affirmare poſt diligentem informationem de illius veritate; certius quando idem dicit, ſe informatum ità aſſerere, *Fragoſ. d. §. 3. n. 34. verſ. A fortiori credendum eſt*.

Quæ denique omnia multò magis urgere di-
9 ci poſſent, quando, ut in præſenti, agitur de ſuſtinenda in Foro merè externo Gratia facta favore Campoſtani. Quemadmodum enim ambigi nequit, quin Papa illi condonare valuiſſet integrum ejus debitum; ita etiam dubitandum non eſt, quin mandare potuerit reſtitutionem pecuniæ, in ſatisfactionem dicti Debiti jam ſo- 10
lutæ, nam licèt faciliùs Creditor remittat, & condonet debitum, quàm ſolutum, & receptum reſtituat, ducto argumento à *Textu in Leg. Sed ſi ego 4. §. Sed, & ſi tibi ff. ad Senat. conſult. Vellejan.*: major tamen iſta facilitas, conſiderari quidem poſſet reſpectu Privati, at non etiam reſpectu Supremi Principis, cujus munificentia latiori, ac benigniori interpre- 11
tatione extendenda eſt; præſertim vero cum non agatur de præjudicio alicui Tertio inferendo, ſed Papa diſpoſuerit de re, ad ipſum, tanquam Supremum Principem, pertinente, & cujus ipſe ſupremum habet dominium, ideòque cum ſemper præſumatur ex juſta cauſa ità 12
diſpoſuiſſe, *clar. me. Card. de Luc. de regal. diſcurſ. 148. num 12.*, *Gubb. conſult. dec. 50. n. 13. fol. 309.*, *Campell. ad Conſtitut. Ducat. Urbini in annot. ad Decret. 36. nu. 64. & ſeqq.*, nonniſi temerè quæreretur, cur ità fecerit, juxta omnium ore tritum effatum, de quo apud *clar. mem. Card. de Luc. loc. mox cit.*, & paſſim apud alios.

Valdè profectò hæc valere dici poſſent pro ſuſtinenda Gratia, de qua agitur, ideoque ſuppoſita illius validitate, fruſtra quæreretur, an locus eſſe queat actioni ulli ſubſidiariæ contra eundem Eminentiſſimum, cujus miniſterio Summus Pontifex uſus fuit pro illius conceſſione; quippè damnum nullum ex ejus facto, & dolo datum dici poſſet Rev. Cameræ, ob Gratiam, quam Summo Pontifici ex ejus libera voluntate impartiri placuit: valde, inquam, hæc valere poſſet; verumtamen, ſi in hac Cauſa judicium pronunciandum ſit ex ſolo tenore Chirographi, quod exhibetur, longè plura, & quidem graviora ſuppetunt argumenta, quibus demonſtratur, Summum Pontificem, Facti expoſitione minus ſincerà, ac verà, falſiſque ſuggeſtionibus allucinatum, conceſſiſſe ſimilem Gratiam, enormiſſimè læſivam 13
Rev. Cameræ, ideoque eandem ex defectu conſenſus, & voluntatis Concedentis, irritam omnino eſſe, per ea, quæ præter allegata *§. Aggrediendo igitur*, tradunt *Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 54. num. 10.*, *Bellamera deciſ. 392. num. 1.*, *& deciſ. 474. per tot.*, *Rota coram Seraphino deciſ. 398. num. 8.*, *coram Remboldo deciſ. 66. num. 1.*, *in Recent. deciſ. 14. num. 35. & ſeq. part. 12.*, *& deciſ. 235. nu. 16. part. 15.*, ac per conſequens Miniſtrum, qui ſe gerendo negligentèr, aut non fidelitèr, non ſolùm Summum Pontificem induxit ad illius conceſſionem, ſed preterea, ut in noſtra hypotheſi, fuit liber, & abſolutus ejuſdem Executor, teneri 14
ad emendationem damni, quod ex tali facto Rev. Cameræ, imò ipſi Supremo Principi illatum fuit, ut oſtendetur *§. Commemorare & ſeqq.*

Ad hujus autem aſſumpti probationem, manifeſta argumenta elici poſſunt ex univerſo tenore totius Chirographi, quod ſanè quanto magis exquiſitis verbis, & expreſſivis clauſulis conceptum eſt, tantò clariora perhibet ſigna artis adhi-

ris = *il prendere del ſeguito in queſto affare ogni più eſatta, ed individua cognizione per farcene relazione, e darcene una giuſta, e piena informazione* = quæ quidem tanquam requiſita, & præmittenda, quando res agenda eſt ſecundùm juſtitiæ, vel æquitatis regulas, *Roland. conſ.15. num. 19., & conſ. 33. num. 41. lib. 4., Decion. conſ.47.num.25.lib.1., Scacc.de Sentent.Gloſſ.10. num. 23., Bonden. collect. legal. tom.1. numer.7. Gobb. conſult. deciſ.71.ſub num.137.§.Prædictorum, & num.ſeqq. tom. 1., & tom. 2. conſult. deciſ.50. num. 38. fol. 281. & numer. 42., & ſeqq. fol. 282.*, ſuperflua ſanè, ac inutilis penitus
27 fuiſſet, ſi actum meræ liberalitatis exercere voluiſſet; in illo enim ſola ejus voluntas pro ratione ſtetiſſet, quia, ut dictum eſt §. *Quæ denique omnia*, quando agitur in Foro externo, nemo ei dicere poterat cur ità facis?

Autumavit autem Summus Pontifex, Miniſtrum, cui negotium commiſerat, rectiſſimæ menti, ac voluntati ſuæ obſequendo, verè abundaſſe = *in ogni oſſervabile cautela* = ideoque credens ex diligenti informatione, ac facti vera, & ſincera relatione (ut figuratur verbis dicti Chirographi ſupra relatis) ſibi facta, ſe plenè, & adamuſſim dè hujuſmodi gravis negotii ſtatu edoctum eſſe, ait, quod = *ponderatoſi da Noi maturamente il ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia, per darle un adequato fine, abbiamo ſtabilito, e determinato, come di noſtra certa ſcienza, e con pienezza della noſtra volontà, e Pontificio autorità ſuprema ſtabiliamo, determiniamo, e vogliamo, che ſenza ulteriore protrazi ne, e replica, reſti così prontamente il tutto compoſto, ultimato, ed eſeguito.*

Antequam ad graviora pergamus, fas nobis ſit obiter animadvertere, an hæc omnia, prout expoſita leguntur in dicto Chirographo, careant nec nè juſta ſuſpicione? Quod nimirum conficta fuerint, pro fuco aliquo circumlinienda Gratia, quæ per ſe ipſam illicò injuſta, & Rev. Cameræ enormiſſimè præjudicialis detecta fuiſſet. Venia itaque nobis detur, ſi ut muneri noſtro ſatisfaciamus, & nè ulla ex parte in iis, quæ ratio Cauſæ poſtulat, deficiamus, dixerimus, ad memoriam revocandum eſſe agendi modum, quo frequenter negotia illo, de quo agitur, longè etiam graviora, mira facilitate expediebautur. Quis enim ſuadere ſibi poterit, primarium illum Miniſtrum, cui mandatum fuerat = *il prendere del ſeguito in queſto affare ogni più eſatta, ed individua cognizione* = id perfeciſſe ea commendabili attentione, abundando videlicet = *in ogni oſſervabile cautela* = quæ celebratur in Chirographo; quando alioquin agebatur de re adeò gravi, & Cauſa adeò involuta, quæque tot annis fatigaverat cuncta ferè Tribunalia fiſcalia Urbis; cujus ſane exacta, & individua cognitio ſinè maximo labore, cum haberi nequiviſſet à maximo quoque, & peritiſſimo Juris conſulto; quonam pacto facile haberi potuit à tanto Miniſtro, quem conſtat, præter alia graviora negotia, quibus detinebatur, mala valetudine identidem impeditum, illi 28
duntaxat recuperandæ, abjectis omnibus aliis curis, operam omnem impendiſſe; quamobrem ſi ob haſce cauſas fortè obtenderet ſe coactum fuiſſe aliena uti opera, & alterius fidei ſeſe credere, ſibi imputare deberet malum omne indè ſecutum, quia Summus Pontifex ejus prudentiæ, ſolertiæ, ac curæ rem perficiendam commiſerat, ut infra probabitur.

Et rurſus ſecum quiſque reputet, quo veritatis colore in eodem Chirographo dici potuerit, quod = *ponderatoſi da Noi maturamente il ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia per darle un adequato fine &c.* = quando unicuique conſtat, quod piiſſimus ille Pontifex quanta religione, pietate, ac zelo curabat ea omnia, licèt minima, quæ pertinebant ad Cultum Divinum, Eccleſiæ regimen, & Paſtorale officium, miniſterium, ac Eccleſiaſticam diſciplinam, nè ab his, ſeſe aliis immiſcendo, diſtraheretur, tanto alienatior erat à rerum temporalium adminiſtratione, quarum idcirco curam committebat fidei Miniſtrorum, præſertim aſſiduè ipſi adſtantium. Quæ omnia, ob maximam inveriſimilitudinem, fal- 29
ſitatis ſpeciem præſeferentia, *Cop. Quid veriſimile de præſumpt.* cum ibi notatis per Scribentes, *Spada conſ. 122. num. 3., & conſ. 161. num.36. lib. 1., Rot.in Rec.deciſ.162.num 16. part. 15., & coram clar. me. Card. Caprara deciſ. 42. num.4.*, licet innuiſſe libuerit, nihilominus tamen illa Sapientiſſimorum, ac Eminentiſſimorum Patrum, quibus cuncta notoria ſunt, prudentiæ, perpendenda relinquimus.

Sed ad rei, & Chirographi examen redeundo, ut patet ex iis quæ ſuperioribus locis animadverſa ſunt, ex illo duo tanquam certò ſupponenda habemus. Primum, quod Summus Pontifex optavit quidem levationem præbere Campoſtano, ſed *per quanto ſia compatibile coll'accurata indennità di d. noſtra Camera.* Alterum, quod ut id perficere poſſet, accuratè tamen providendo incolumitati ſuæ Rev. Cam., præfato D. Cardinali, primarij Miniſtri partes omnes gerenti, commiſit = *il prendere del ſeguito in queſto affare ogni più eſatta, & individua cognizione* = Ut autem probatum eſt §. *Propterea piiſſimus*, hæc ita procedendi ratio, prævia videlicet diligenti rei cognitione, atque individua informatione ſibi referenda, quam adeo exactè captam fuiſſe credidit, ut abundatum putaverit = 30
in ogni oſſervabile cautela = hæc, inquam, ita procedendi ratio, utpotè præſeferens voluntatem sè conformandi ad juſtitiæ, & æqui bonique regulas, manifeſtè excludit voluntatem impartiendi Gratiam, irreparabile damnum illaturam publico Ærario, cujus indemnitatem in primis velle Summus Pontifex proteſtatùs fuerat.

At fruſtrà, juſtiſſimis enim ejus votis minimè reſpondent ea, quæ in executionem Chirographi, ab ipſo extorti, perpetrata deinde fuere. Nam quemadmodum patet ex Facti expoſitione, minimè hic repetenda, poſt declaratam validita-

ditatem carcerationis Campoſtani, conſulto priùs Summo Pontifice, ſan. videlicet mem. Clemente XI., ſecutæ, creditum Rev. Cam. tanquam jam probatum confeſſione ipſius Debitoris, pluribuſque ſolemnibus Judicatis confirmatum, & demum conſtabilitum Concordia judicaliter ordinata, atque approbata ſpeciali Chirographo ipſius ſanctæ mem. Benedicti XIII., cujus vigore ad commodum Rev. Cameræ, unà cum fructibus reſignata fuerunt Loca Montium ejus favore attergata; creditum, inquam, hoc colore nullo in dubium revocari poſſe videbatur.

At nihilominùs perinde ac ſi ageretur de credito penitùs inſubſiſtente, poſthabitis tot Judicatis, ipſo approbante Benedicto XIII., plenariæ executioni demandatis, præcipitur in d. Chirographo, quod Rev. Camera reſtituat Debitori totum id, quod pro ſatisfactione crediti ſui certi, & indubitati, juſtè, legitimè, ac Juris ordine ſervato conſecuta fuerat: liberè prætereà illi dimiſſis reliquis Bonis, & capitalibus, quæ pro conſecutione reſidui ſub ſequeſtro ad inſtantiam ejuſdem Cameræ detinebantur, & demum decreto, quod non extantibus amplius Locis Montium Debitoris, pecuniiſque ex illorum reſignatione conflatis: caſſatis, irritatiſque aliis Chirographis ſuorum Prædeceſſorum Clementis XI., & Innocentii XIII. imò etiam poſtremo à ſe edito, quorum vigore ſecuta fuiſſet dd. Locorum Montium reſignatio, pro reintegratione Campoſtani, quatenus opus eſſet, novum debitum à Rev. Camera contraheretur, addendo videlicet alia Loca Montium alteri Monti Camerali, ibi = *Che s'abbiano per totalmente annullati* = Pontificia videlicet Chirographa = *caſſati, ed aboliti, come gl'annulliamo, caſſiamo, & aboliamo, e vogliamo, che s'abbino, come ſe non foſſero già mai ſtati ſegnati; ſe gli diano, aſſeguino, e conſeguina altrettanti Luoghi di Monti Camerali, quando anche per fare tale reintegrazione, aſſegne, e reſtituzione faccia di biſogno aggiungerli ed un'altro Monte Camerale* = quæ pluries in eodem Chirographo repetitum legitur.

Profectò nè illicò detegeretur evidens, & aperta illius injuſtitia, omitti debuiſſet, Summum Pontificem, enixè optantem indemnitatem Rev. Cameræ, pro eadem ſarcta, tectaque facienda ponderaſſe = *maturamente il ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia* =, & quidem vigore relationis, quæ, abundando = *in ogni oſſervabile cautela* = illi facta dicitur, quando hæc omnia mera commenta eſſe, demonſtrat Factum vigore dicti Chirographi ſubſecutum, incommutabile prorsùs cum incolumitate Jurium Rev. Cameræ; cui ſi non concordatio Facti, non confeſſio Debitoris, non Supremorum Tribunalium Judicata, non denique illorum executio facta, approbata, imò demanda-
31 ta vigore alterius præcedentis Chirographi ipſiuſmet Benedicti XIII. pro ſuſtinendo ſuo vero, atque indubitato credito, ſuffragata fuerunt, maxima proculdubio cum injuſtitia enormiſſimè læſa dicenda eſt, dum ipſa illo ſpoliata, coacta inſuper fuit ſe novo debito ſubjicere, ut fraudolentus, ac doloſus Debitor ipſius pecuniis locupletaretur, quod inveriſimile prorsus eſt, volitum fuiſſe à Papa, quemadmodum *ex Cap. locupletari de regul. Jur. in 6.*, benè ad rem arguit *Spada conſil. 296. numer. 9. lib. 3.*

Ut enim hæc omnia ritè rectèque facta, ac juſtè imperata dici valuiſſent, demonſtrandum certè eſſet, cuncta ea, quæ perpenſo = *il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia* = in dicto Chirographo decreta fuerunt, juſtè quidem decreta fuiſſe, ob apertam nimirum injuſtitiam eorum, quæ contra Campoſtanum acta fuerant; & de hac porrò injuſtitia Summo Pontifici conſtitiſſe, vel ex relatione in Chirographo ipſi facta, vel ſuppoſito, quod de illa ex tali relatione eidem conſtare nequiviſſet, aliundè tamen de ea apparuiſſe; ita ſanè ut ambigi hodiè non poſſet, Campoſtanum tot Bonis injuſtè ſpoliatum fuiſſe ob credita penitùs inſubſiſtentia, & nonniſi injuſtè, ac perperam à Supremis Tribunalibus Collegialibus toties canonizata; hoc namque caſu ex æqui, bonique ratione ſuſtineri poſſet [parum curatis defectibus, qui adversùs expoſitionem negotii 32
factam in dicto Chirographo, opponi poſſent] attendendam magis videri rei veritatem, juſtam, & validam reddentem Pontificiam Gratiam, ad notata per *Baldum in leg. 1. in princip. ff. de dolo, Decian. reſponſ. 46. num. 86. & ſeqq. lib. 2., & reſponſ. 3. num. 251. lib. 4., Afflict. ad Conſtit. Regn. lib. 1. rubr. 45. ſub n. 63., Bouden. collectat. legal. tom. 2. collect. 32. ſub num. 193. & ſeq.* At cum in Chirographo tanquam injuſta revocanda eſſe non declarentur dicta ſolemnia Judicata, multò verò minùs hodiè conſtare valeat de illorum injuſtitia, dicendum idcircò eſt, defendi nequaquam poſ- 33
ſe Gratiam, de qua agitur, utpotè penitùs incompatibilem = *coll'accurata indennità della noſtra Camera* = quam in primis velle Summus Pontifex profeſſus fuerat.

Neque verò obeſſe poteſt, quod ſi ceteroquin ex toto contextu, & Chirographi diſpoſitiva perſpici revera poſſet, ipſum vigore illius qualiſcumque informationis a Miniſtro captæ, & relationis ab eodem ſibi factæ, huic negotio imponere omninò voluiſſe finem eum, quem illi dedit; obſequendum eſſet certæ Supremi Principis voluntati, parvique faciendum id, quod in aliqua dicti Chirographi parte; præſer- 34
tim verò in proemio legitur, ex quo rectè quidem datur intellectus ſequenti diſpoſitioni quando tamen illi non reſiſtunt verba diſpoſitivæ, aliud clarè ſtatuentia, *Menoch. de præſumpt. lib. 6. d. præſumpt. 2. num. 15., & ſeqq.* ſe ipſum allegans *in conſ. 999. num. 23.* hoc namque caſu, locum ſibi vindicat contraria regula, quod vi- 35
delicet in concurſu magis diſpoſitiva quam præfatio attendenda ſit, *Rot. coram Benincaſa deciſ. 334. num. 6.*

Quamquam enim id verum ſit, ac ultrò admit-

mitteretur, quando certò conſtaret de ejuſmo-
di Supremi Principis deliberata voluntate, quæ
tamen (remotâ penitùs ſuſpicione omni circum-
ventionis, qua ille ſeductus dici poſſet) ma-
nifeſta eſſe debet, eo quod præſumi nequa-
quam poſſit, illum, qui, ut probatum eſt *§. In*
36 *noſtra igitur & ſeqq.*, tenetur publicæ pecuniæ
diligentem curam gerere, imprudenter prorſus,
& abſque ullâ juſtâ, ac legitimâ causâ in ſui,
& Cameræ ſuæ præjudicium concedere velle
Gratiam, enormiſſimam ſecumferentem læſio-
nem, *Leg. nec damnoſa Cod. de precib. Impe-
rat. offeren.*, *Menoch. conſ.1007. num.4.*, *Fari-
nacc. quæſt.6. ſub. num.33. propè fin.*, *Larrea al-
leg. fiſcal.43. num.10. in fin.*, *Afflict. decif.307.
num.22.*, *Gobb. conſult.decif.99. num.35.tom.1.*,
adeo quidem ut in dubio capi debeat interpre-
tatio quævis excluſiva voluntatis præjudicandi
ſibi, ſuoque publico Ærario, ut probant mox
37 allegatæ authoritates; Maximè verò quandò id
vergeret in favorem fraudolenti Debitoris, ma-
lè verſati in contrectatione publicæ pecuniæ,
ideoque potiùs digni pœnâ, quàm favore, ad
notata per *Farinac. quæſt.26. num.5.*, *Scanna-
rol. de Viſitat. Carcerat. lib.3. §.7. cap.3. n.28.*,
& §.9. cap.4. n.1., *Rot. in Recen. dec.62. n.3.*,
& ſeq. par.17., *& cor. bon. mem. Anſaldo dec.33.
num.18.* Multò porrò clarioribus probationibus
hæc manifeſtà voluntas demonſtranda eſſet in
noſtra hypotheſi, in qua pro illa excludenda
non ſolùm urget mox dicta præſumptio, ve-
rùm, quod magis eſt, Optimus Pontifex adeò
conceptis verbis, & clauſulis proteſtatus fuerat
38 nolle quidquam agere in præjudicium Rev: Ca-
meræ; ideoque nè incautè in id prolaberetùr,
mandaverat d. primario ſuo Miniſtro, quod
poſt exactam, & individuam rei cognitionem,
cuncta ſibi verè, ac ſincerè referret, ut delibe-
rare poſſet id, quod ſibi licere, & expedire no-
viſſet.

Quapropter docendum quoque pręterea eſſet,
Miniſtrum, cujus fidei negotium, de quo agi-
tur, demandatum fuerat, omnis prorſus negli-
gentiæ, & culpæ expertem, nedum adimple-
39 viſſe cuncta ea, quæ ratione ſui ampliſſimi mi-
niſterii generaliter ipſi incumbebant: Verùm
multò diligentiùs perfeciſſe illa alia, quæ vigo-
re Legis, & formæ ſibi præſcriptæ in ſpeciali
Commiſſione, eidem data, præcisè injuncta fue-
rant, adeo quidem, ut ſi in his defecerit,
emendare teneatur damnum omne, quod eve-
nit publico Ærario, tanquam ex ejus facto, &
culpa illatum, ut illico patebit perpenden-
do ea, quæ in hoc negocio præſtanda ab ipſo
erant.

Commemorare hîc omitto curam eam, quæ
illi, veluti primario Miniſtro, inhærebat; Quantò
namque major, ampliorque à ſupremo Princi-
pe effectus fuerat, eò fideliorem operam ipſi
40 rependere tenebatur, ex præclara ſententia Ju-
ſtiniani *in authentica de Prætore Thraciæ in fin.
Novella 26.* dicentis = *Propterea enim per ma-
jores erogationes eos ampliores efficimus ut, & ipſi
Subditos noſtros undique conſervantes &c. ipſi
hanc nobis factis remunerationem reddant* = quæ
remuneratio reddenda præcipuè erat in procu-
randa incolumitate Apoſtolici Ærarii, quod ne-
dum Subditorum, ſed omnium in toto Orbe
Chriſtiano laborantium præſidium eſſe, fate- 41
tur *Thomas Stapheltonius de magnitudine Eccle-
ſiæ lib.1, cap.10.* & dictum eſt *§. In noſtra igi-
tur, & ſeqq.* Neminem namque latet, jura no-
ſtra admonere, nihil in illis curæ prætermit-
tendum eſſe, ut in *Authent. de Proconſule
Coppadociæ Novell. 30. §. Sed, & ipſam Ur-
bem, in Authen. de Moderatore Arabiæ §. Hæc
nos in Authen. de mandat. Princip. §. Oportet,
& in Authen. Ut Judices ſinè quoque ſuffra-
gio §. Eos autem novell.8.* An autem diligentiſ-
ſima hæc cura ab hoc ſupremo Miniſtro habita
fuerit in præſenti negotio, quiſque ſecum repu-
tare poterit, inſpectâ ſubſtantiâ gratiæ, enor-
miſſimè lædentis Rev: Cameram.

Id, inquam, omitto, quia longè gravior,
ſtrictiorque erat obligatio, eidem incumbens, 42
tanquam in re, de qua agitur, habenti qualita-
tem tum ſpecialis Mandatarii, ibi = *Commettiſ-
ſimo à voi con noſtra ſpecial Reſcritto &c.* tum
etiam, quod magis eſt, executoris deputati, cu-
jus fidei in totum mandans sè commiſerat. Nàm
ſi ea eſt lex cujuſcumque alienæ rei adminiſtra- 43
tionis, ut ſivè hæc demandata, ſive ultrò ſu-
ſcepta reperiatur, nihil in ea neglectum, aut
declinatum, culpâ vacet, *Leg. In re manda-
ta 21. Cod. mandati*, *& Leg. Si mater tua 24.
Cod. de uſur.* quantò magis, rejectis prorſus fri-
volis, inanibuſque diligentiis, tanquam nullo
prorſus numero habendis, *Manſ. conſult.619.
num.10.*, *Conſtantin. ad Statut. Urb. annot.51.
num.34.*, *Adden. ad Buratt. decif.64. num.15.*,
quem ſequitur *Rot. coram Card. Cerra dec.364.
num.6.*, *& coram Eminentiſſimo Falconerio in
Miſcell. decif.10. num.4.*, quantò, ut diceba-
mus, magis ejuſmodi Lege tenebitur Mandata-
rius is, cui certâ preſcriptâ formâ, ſpeciale da-
tum eſt mandatum; omnium namque conſenſu
receptis regulis edocemur, ab illo, qui inter
plures, tanquam magis ſolers, & diligens ele-
ctus, ſuſcepit mandatum, adeò adhibendam eſſe 44
exactiſſimam diligentiam, ut etiam de leviſſi-
ma culpa teneatur, per *Text. in leg. à Procu-
ratore 13. verſ. omnem*, *& ibi Cynus poſt Gloſ-
ſam*, *& in d. Leg. In Re mandata, ubi Bartolus
Cod. Mandati, idem in Leg. quod Nerva nu-
mer.31. ff. Depoſiti*, & in repetitione *d. legis
quæſt.9.*, *Bald. in Leg. Pignus Cod. de Pignorib.*,
Alciat. in Leg. Magna negligentia 226. num.8.,
& 37. ff. de verbor. ſignificat, optimè *Dyn. in
regula Contractus 85. num.3. de Regul. Jur.
in 6.*, *Soccin. Sen. conſ.2. num.13. vol. primo*,
Menochius conſ.1194. num.7., & egregiè fir-
mant *Pariſ. conſ.123. num.4.*, *& 5. lib. primo*,
*Alexand. conſ.47. ſub num. primo litt. D. lib.
primo*, *& conſ.41. num.6. lib.3.*, *Rovit. dec.36.
num.19.*, *& Urceol. decif. Florent.21. num.12.
& 13.* Quapropter, ſi in eo, à quo vigore ejuſ-
modi ſpecialis commiſſionis diligentia omnis
expectabatur, negligentia nulla eſt ſinè culpa, 45

Joan. Barcholt. ſuper Inſtitut. tit. quibus modis
contrahatur obligatio §. Commodatum num. 4. tit.
de locat. & conduct. §. Qui prò uſu num. 2., &
tit. de obligationibus, quæ ex quaſi contractu
naſcuntur §. Igitur num. 5., & leviſſima quoque
culpa illi imputatur, ut notat Alithus Dicæalog.
lib. primo cap. 11. num. 17., docere procul dubio
debet, nullas omiſiſſe diligentias, circa talem
46 actum ſibi demandatas, Rota poſt Zacch. de obli-
gat. Cameral. dec. 527. num. 4., & ſeqq., & poſt
Cenc. de Cenſib. deciſ. 479. num. primo, & ſeqq.,
in Recent. deciſ. 141. num. 6. part. 12., & de-
ciſ. 390. num. 23., & ſeqq. par. 15., ne alio juin
illis non probatis præſumatur negligentia, Becc.
cenſ. 105. num. 26., Rota coram Royas deciſ. 445.
num final., ob quam ejus periculo cedat dam-
num omne indè proveniens, Rot. coram Royas
deciſ. 282. num. 25., coram Card. Cerro dec. 67.
num. 5., in Recent. deciſ. 390. num. 32. part. 9.,
deciſ. 354. num. 6. part. 16. quod idcircò farcire
teneatur, Golin. de procurat. part. primu cap. 2.
num. 10., bon. mem. Anſuldus de commerc., &
Mercat. diſ. 62. num. 48., & ſeq., Manent. de-
ciſ. 54. num 19. num. 41., & 66., Rota in Re-
cent. deciſ. 21. num. 20. part. 16., coram Emi-
nentiſſimo D. Card. Falconerio tom. primo tit. 17.
deciſ. 35. num. 3. ejuſmodi verò diligentia, &
quidem abſolutiſſima, tanta religione confe-
47 renda eſt ab eo, cujus fidei negotium aliquod
ſpecialiter commiſſum eſt, ut nec etiam præ-
textu ignorantiæ excuſari valeat, Rota coram
Creſcentio deciſ. 10. num. 11., & ſeq. tit. de do-
lo, & contumac., Barz. deciſ. Bonon. 19. num. 14.,
ibi = Adeo quod etiam ex capite ignorantiæ ſe
tueri non poterant, quia cum verſemur circà ea,
quæ diligentem requirunt inveſtigationem, talis
ignorantia non admittitur, niſi conſtet de dili-
genti inquiſitione, Bald. in leg. 1. &c., & nu. 16.,
ibi = Et obligatus inveſtigare, non poteſt &c. ex
ea ſe tueri, cap. Innotuit, & ibi Gloſſa in verb.
ignorantiam in elect. = cum pluribus ibidem al-
legatis.

At verò ſi Miniſter, & Mandatarius ſit ob-
noxius damni reparationi ob ſolam omiſſio-
48 nem illius diligentiæ, quæ vigore ſpecialis
Mandati, ab ipſo ſuſcepti, adhibenda erat: quan-
tò magis ad eam præſtandam obſtringetur is,
qui, ut in noſtra hypotheſi, poſt à ſe captam =
la più eſatta, & individua cognizione &c., ut
habetur ex Summi Pontificis aſſertione relata
§. Hujus verò generis, quæque propterea ab illo
impugnari nequiret; conſilio nihilominus, &
operà author fuit, & cauſa, imò etiam executor
Gratiæ, quæ cognità rei veritate, cuilibet illicò
apparuiſſet injuſta, & Rev: Cameræ evidenter
læſiva: hoc namque caſu, non ex ſola culpa in
omittendo, ſed in committendo, ex pravo nem-
pè conſilio, & opera irrogatum dici debet dam-
num, quod idcircò à Conſiliario, & executo-
re farciendum eſt, ad tradita per Gloſſam in
Canone Si quis Viduum 8. diſtinct. 50. in Ca-
non. mihi autem 11. cauſ. 22. quæſt. 2. ubi quod
49 quandoque plus tenetur conſulens, quàm faciens,
Gloſ. in Canon. Si quis irutus 22. diſtinct. 5. de
pænitent. in 3. part. Decreti, & ex Divo Tho-
ma 2. 2. qu. 62. artic. 7. ad 1. habetur in annotat.
ad Abbat. in cap. Sicut dignum ſub litt. l. de
Homicidio ibi = Hoc etiam intelligitur ex quo
conſecutum eſt damnum, vel probabiliter credi-
tur, tunc enim Conſiliarius tenetur in ſolidum =
Malum quippe conſilium peſſimum eſſe de-
bet ipſi Conſulenti, Tholoſan. de republic. lib. 23.
cap. 3. num. 6., Menoch. de arbitrar. lib. 2. cent. 4.
caſ. 351. in fine, benè Leotard. de uſur. quæſt. 94.
num. 60., ubi reſpondendo contrariis ita loqui-
tur = Neque eſt contrarium, quod dicitur, nemi- 50
nem ex conſilio obligari ex d. Leg. 2. ff. mandati,
hoc enim accipimus, ut non teneatur ei, cui con-
ſilium dedit &c. quia unicuique liberum eſt ex-
plorare, an expediat ſibi conſilium d. Leg. 2. ff.
Mandati, & ità ſentiunt Petr. Navar. &c., te-
netur tamen ei, in cujus necem, & perniciem
conſilium dedit, Leg. &c., Bonaccina Oper. moral.
tom. 2. diſput. prima de reſtitutione in genere
quæſt. 2. punct. 7. propoſit. prima num. 2., Layman.
theolog. Moral. lib. 3. tract. 2. cap. 5. ſub nu-
mer. 4. §. Circà priorem, dicens, maximè id
procedere contra eum, qui ratione muneris,
aut ſuæ peritiæ, vel ex alia ſimili circumſtantia 51
rectè conſulere tenebatur, dat nihilominus
pravum conſilium, quæ porro obligatio non ſolà
poſitivà Lege, ſed naturali ratione, & jure pra-
vo Conſiliario injuncta dici debet, ut præter
Hugonem Grotium ſequent. §. allegandum, habe-
tur etiam ex Puſendorſio de Jur. natur. & gent.
tom. primo lib. 3. cap. primo §. 2. dicente = ex
hocce porrò præcepto conſequitur, ſi cui abs ali-
quo læſio ſit illata, damnumque datum ullo modo,
qui ipſi rectè poteſt imputari; Id, quantum ejus
fieri poteſt, ab eodem eſſe farciendum. Cum alias
vanum ſit præcepiſſe, nè alter lædatur, ſi ubi de
facto is læſus fuerit, damnum ipſi gratis ſit devo-
randum, & qui læſit, fructu ſuæ injuriæ, & ci-
trà refuſionem gaudere queat. Neque enim citrà
neceſſitatem reſtitutionis abs sè invicem lædendis
pravitas Mortalium unquam abſtinebit, nec quo
damnum paſſus eſt, ei facile fuerit animum ad
agendum cum altero pacem, componere quandiu
iſtius reparationem non obtinuerit = ibique Bar-
beyrac. in notis num. primo dicens, id locum
habere ſivè directà voluntate, ſivè indirectà
contribuatur actioni, quà damnum infertur.

Malum igitur conſilium, ſi ut proximo §. di-
ctum eſt ex Tholoſano, peſſimum debet eſſe Con-
ſulenti, ideòque illum obligare ad emendatio-
nem omnis damni, ex tali conſilio profecti, po- 52
tiori certè jure, prætèr alias pœnas, ejuſmodi
obligatione tenebitur Supremi Principis Conſi-
liarius; ut enim reſcripſit Innocentius III. Ara-
goniæ Regi in cap. Quante 18. de jurejurand.,
non Conſiliarius, ſed deceptor is fuiſſet: Con-
ſiliarii namque Supremorum Principum mu-
nus, & obligatio eſt juſta conſulere, & toto
conatu injuſta diſſuadere, Abb. in d. cap. Quan-
to 18. antè num. 1. = & hoc ideò, quià officium
Conſiliariorum eſt juſta conſulere, undè ex conſi-
lio fraudolento quis tenetur = idem in cap. Sicut
dignum 6. ſub num. 15., latè rem explicans, de
homi-

homicidio, *Hug. Grot. de Jur. bell., & pac. lib.3. cap.10. §.4.*, ubi hæc tradit = *ad reſtitutionem autem tenentur, ſecundùm ea, quæ generaliter à nobis explicata ſunt, Belli authores, ſivè poteſtatis jure, ſivè conſilio, de his ſcilicet omnibus, quæ Bellum conſequi ſolent etiàm de inſolitis, ſi quid tale juſſerant, aut ſuaſerant, aut cum impedire poſſent, non impediverunt* = ea autem, quæ generaliter alibi à ſe explicata dicit, habentur *lib.2. cap.17. §.1.* ubi maleficium appellans = *culpam omnem ſivè in faciendo, ſivè in non faciendo pugnantem cum eo, quod aut homines communiter, aut prò ratione certæ qualitatis* (quod *qualitatis* verbum explicat ipſe in notis *lit.E.* videlicet *perſonæ quam gerunt*) *facere debent; ex tali culpa obligatio naturalis oritur, ſi damnum datum eſt, nempe ut id reſarciatur* = *ibique Theſmerus lit. A.* probans, ex tali culpa obligationem naturaliter oriri; optimè, & latè *Cabedo deciſ. Luſitan.74. part.2.*, in qua poſtquàm demonſtraverat, munus Conſiliariorum Principum eſſe juſta conſulere, & conatu omni injuſta diſſuadere, & denique nedum verbo, ſed ſcripto etiàm, & proteſtatione illi reſiſtere, rem proſequens, poenæ remotionis, ejuſmodi pravis Conſiliariis infligendæ, adiicit illam reparationis damni paſſi = *Item ſi propter malum eorum conſilium aliquod damnum illatum eſt, tenentur in foro exteriori, & conſcientiæ illud reſarcire, Panormit. in cap. Sicut dignum &c. quia licèt quis propter conſilium non doloſum regulariter non teneatur, cap. Nullus de regul. Jur. in 6.; ſecùs tamèn eſt in eo, qui ratione officii tenetur conſulere; nàm is ratione conſilii, etiàm non doloſi, tenebitur, Leg. 2. ff. quod quiſque Juris, & ibi Gloſſa Paulus, & Alexander* = idque etiàm docuit *Layman. in ſuperiori §. allegat.*, Et demùm ex qualitate obligationis injunctæ officio Conſiliarii inferens rationem, ob quam idem tenetur ad ſarciendum damnum ex pravo conſilio profectum, ait = *præſumitur, quod aut ille dedit malum conſilium, quod Princeps ſequutus eſt, Leg. Quoniam &c. vel etiàm quod non conatus eſt eum avertere à malo conſilio, propter quod in dolo eſſe cenſetur, Leg. Si Procuratorem &c.* Quanto autem graviori in noxa erit Miniſter ille, qui non ſolum non improbavit, ſed fuit author pravi conſilii, & ut ſuperiùs dicebamus, promptus, & alacer executor Reſcripti, in manifeſtam publici Ærarii perniciem ceſſuri, neglecta prorsùs Cæſarea *Juſtiniani* ſanctione, qua Supremi Miniſtri, &
53 Magiſtratus ità admonentur = *Si verò hujuſmodi in ſcriptis juſſio publicam reſpicit, inquirat eam, & ſiquidem non lædatur Fiſcus, quæ in ea comprehenſa ſunt, adimpleat. Si verò ad læſionem eſt Fiſci, nihil ſuper ea omninò agi, nuntiare verò nobis primùm, ut ſecunda noſtra fiat de hoc juſſio* = & tradit *Alfaro de offic. Advoc. Fiſcal. gloſſ. 16. privil.26. num.120. in fine.*

Haud verò ſola præſumptio ſuſpicione perſtringeretur; ſed apertà culpà contaminaretur Conſiliarius ille, qui non ignarus qualitatis Gratiæ, quæ petebatur, fortè noſcens, à Principe denegandam, ſi ipſi verus negotii ſtatus, & circumſtantiæ omnes ſincerè, ac dilucidè expoſitæ fuiſſent; attamèn, ut eum ad illam concedendam induceret, rem minùs fidelitèr exponendo, revera fuerit cauſa, quod ex pravo ejus conſilio grande detrimentum publicum Ærarium acciperet, ſemper namque damnum tribuendum eſt Miniſtro illi = *qui aùt non diſ-*
ſuadet cum debeat, aut factum reticet, quod notam 54
facere debebat = *Hug. Grot. de jur. bell., & pac. lib.2. d. cap.16. §.9.*, imo ut ibi annotat *Theſmerus lit. A. verb. diſſuadet* = *licet diſſuadeat, factum tamen reticet* = & latiùs mox dicetur.

Ità ſanè rem ſe habere in caſu noſtro in dubium revocari minimè poſſe videtur: nàm ſi inſpiciendum dumtaxàt ſit Summarium exaratum in calce Chirographi, de quo agitur, confecta planè res erit: quippè illud ità ſe habet = *Voſtra Santità avoca à sè ſteſſa, ed eſtingue tutte le cauſe, liti, e controverſie vertenti trà la Rev. Camera Apoſtolica, e Gio: Battiſta Campoſtano ſtato Appaltatore della Teſoreria di Ferrara dal primo Gennaro 1712., ſino alli 3. Maggio 1719., imponendo alle Parti un perpetuo ſilenzio; commette al Reverendiſſimo Cardinal Coſcia la totale, e pronta eſecuzione della Concordia, perciò da Voſtra Santità ſtabilita* = Deindèque ſubiiciuntur ea tantum omnia, quæ favore Campoſtani in apertam perniciem Rev: Cameræ ab Executore perficienda erant. Cùm autem Summo Pontifici ſolummodò legatur
Summarium, continere debens ſubſtantialia con- 55
ceſſionis, aut diſpoſitionis factæ in Chirographo, & Supplicationibus, quæ eidem per Miniſtros ſignandæ proponuntur, juxtà omnibus notam praxim, de qua teſtatur *Pariſ. de reſignat. lib.8. quæſt.1. num.19., & ſeqq., cl. mem. Card. de Luc. de regul. diſc.200. num. primo in fine, & diſc.202. num.10. in ſupplem. par.1., Roſa de execut. Literar. Apoſtol. par.1. cap.1. num.6., & ſeqq., Rota in Bononien. Prokenetici 14. Januarii 1725. §. Suggeſtio autèm coram bon. mem. Cerro*; quiſque ſecum reputare poterit, an ex eo Summo Pontifici innoteſcere potuerit ſubſtantia, & qualitas Gratiæ, ab ipſo faciendæ ſub colorato nomine tranſactionis, cujus validitas proculdubio pendebat à graviſſimis, & maximà notà dignis facti circumſtantiis, quæ plenè, & perſpicuè eidem patefaciendæ erant.

Ad hujuſmodi namque actum eatenùs ſe devenire velle declaravit Summus Pontifex, quatenùs idem compatibilis eſſet cum indemnitate Rev: Cameræ, proptereaque, ut antequam quicquam decerneret, probè id noſcere poſſet; quemadmodum totiès dictum eſt, injunxit primario Miniſtro, ſpecialiter à sè deputato, quod omnem magis exactam negotii, de quo agebatur, cognitionem caperet, ſibique referret. Si igitur idem Summus Pontifex, nonniſi vigore relationis, ſibi ab illo factæ, ibi = *atteſo il da voi conoſciuto &c.*, ut latiùs ex Chirographi verbis relatis *§. Hujus verò generis*, ad rem perficiendam motus fuit, quod ſi in relatione hac fa-

56 facienda Miniſter defecit, aùt falſa exponen-
do, aùt vera reticendo, vel ſub involucro ver-
borum illa innuendo, Gratiam tanquàm obre-
ptitie, & ſubreptitie extortam, corruere ne-
ceſſe ſit, & quidem ex defectu conſenſus, ut de
expreſſione falſi diſponitur *in cap. ſuper literis.*
de reſcript., *& in cap. Avaritiæ de elect. lib.6.*
Rot. coram Emo Falconer. tom.1. tit.3. deciſ.1.
num.17., & frequenter apud alios; Sicuti etiam
nullatenus fallenda eſt conſcientia Principis;
eidem minimè exponendo omnia clarè, & niti-
dè, nè alioquin circumventus dicatur, *Cap.*
Conſtitutus 19. de reſcript., *Salgad. in Labyrint.*
Credit. par.1. cap.75. num.16., *& ſeq.*, *Larrea*
allegat. Fiſcal.91. num.10., *& ſeqq.*, *Gobb.*
conſult. deciſ. tom.2. conſult.50. nu.25. fol.329.,
Rota coram Emo Falconer. tom 2. tit.25. dec.12.
num.9., *& 13. & tom.3. tit.46. dec.32. nu.14.* =
Neque enim, ut loquitur *Lotter. de re benefic.*
lib.2. quæſt.54. num.48., *minus vitiat Reſcri-*
ptum obſcura, & involuta expreſſio, quàm nar-
randorum totalis omiſſio, = ad id allegans *Man-*
doſ., & ex *Innocentio* notat *Pirr. Corrad. in*
prax. diſpenſat. Apoſtol. lib.7. cap.4. ſub nu.54.
Roſa de Execut. Litter. Apoſtol. lib.1. cap.5.
num.17., *Piton. diſcept. Eccleſ.48. num.10.*,
eòque certiùs, quando id commiſſum, vel
57 omiſſum reperiatur à perſona, quæ tanquàm
Miniſter, ſivè ejus Conſiliarius, ſinceram ve-
ritatem Principi omninò pandere teneatur,
Grammatic. Vot. 32. ſub num.9., latè *Maravi-*
glia in Ethicopolitica, ſeù de multiplici rerum
ſtatu leg.85., quos refert, & ſequitur *Bonden.*
collect. legal.46. num.72. tom. primo, aliique
allegati *§. At vero, & ſequen.*

Relatorem in his omnibus muneri ſuo pro-
cul dubio defeciſſe nedum probatur ex brevi
illo ſermone, quo conceptum eſt dictum
Summarium, ſed apertiùs evincitur ex toto
ejuſdem Chirographi contextu, in quo plera-
que reticentur, quæ ad validitatem, & ſubſi-
58 ſtentiam actus, qui fieri figurabatur, exprimen-
da neceſſariò erant, alia ſub involucro verbo-
rum narrantur, alia denique commentitia
prorſus in illa ſupponuntur. Remque ordien-
do *dal principio*, videlicèt à Carceratione, quæ
fuit Cauſę hujus prima inſpectio, ſuper qua acer-
rimè diſceptatum fuit in Supremo Tribunali Ca-
meræ; Ex ea illatum dicitur Campoſtano, tùm
ingens illud gravamen, videlicet = *l'aggravio con*
tal carcerazione inferitoli per la levatali totale
amminiſtrazione della Teſoreria &c. tùm etiam
alia damna enunciata in dicto Chirographo, in
quo deindè enarrantur proteſtationes, inſtantiæ,
& declarationes factæ apud acta *del Petrucci Se-*
gretario di Camera &c. dal già ſoſtituito Com-
miſſario &c. Reticendum ſanè minimè videba-
tur dictam carcerationem, in qua veluti in ſua
prima baſi fundanda erat juſtitia, aùt injuſti-
tia figuratæ tranſactionis, ſecutam fuiſſe vigo-
re ſpecialis juſſionis ſan. mem. Clementis XI.
prò aſſecurando nimirùm ingenti credito Rev:
Cameræ, non quidem, ut dicitur in Chirogra-
pho = *ſuppoſte* = ſed verò, quià in concorda-
tione Facti ab ipſomet Debitore confeſſatum in
quantitate ſcutorum 6:939. 32., longe majus
compertum deindè ſuit. Quibus cognitis, poſt
ſemel, atque iterùm, rem mature examinatam
d. Supremum Cameræ Tribunal reſcripſit =
Conſtare de validitate Carcerationis.

Prætereà ſub involucro verborum, licèt re-
feratur, Cauſam diſcuſſam fuiſſe, tam in ordi-
naria, quàm in alia particulari Congregatione
Computorum, in qua adſciti fuerant quatuor
Prælati, ab ipſo Campoſtano nominati, excluſis
à ſuffragio ferendò R. P. D. Commiſſario Ca-
meræ, & Advocato Fiſcali, omittitur ta-
men, in utraque Congregatione non ſolùm fuiſ-
ſe canonizatum ipſius debitum, ſed prætereà
eumdem declaratum liquidum Debitorem in
ſc.98. mil., & ultrà.

Silentio etiàm prætermittitur, in eiſdem Con-
gregationibus plenè diſcuſſas, examinataſque
fuiſſe partitas omnes Reſtauri, ſivè remiſſionis
mercedis à Campoſtano petitæ, ac eaſdem, tan-
quàm injuſtas, rejectas omninò fuiſſe; & de-
mùm, ut in expoſitione facti dictum eſt, Con-
gregationem ordinariam Computorum, dum-
modò Sanctiſſimo placeret, ex gratia, & cum
clauſula, quod Campoſtanus acquieſceret, re-
laxaſſe ſcuta ſex millia; deindè verò delatà Cau-
ſà ad Congregationem particularem, hanc ti-
tulo concordiæ condonanda cenſuiſſe alia ſcu-
ta novem millia; quæ certè omnia exponenda
erant Summo Pontifici, qui comperto ex his,
debitum Campoſtani verum, & indubitatum
eſſe, tanquam ab iſto confeſſatum, & à Tribu-
nalibus Fiſcalibus canonizatum per facti quo-
dammodo evidentiam, illicò noviſſet, idem, 59
abſque enormi, & patenti læſione Rev. Came-
ræ condonari non poſſe, & hujuſmodi condo-
nationem non eſſe = *compatibile coll'accurata*
indennità di detta noſtra Camera = ac conſequen-
tèr locum eſſe poſſe tranſactioni ſuper juribus,
quæ favore Rev. Cameræ clara videri jàm pote-
rant, *L. 1. ff. de Tranſact.*, *L. Præſes 12. Cod. eodem.*

At forsàn haud ſinè graviori culpà non ſo-
lùm hæc reticentur, ſed perindè ac ſi Campo-
ſtano, pluribus Judicatis ſolemniter rejecto, ulla
adhuc legitima, aùt efficax ſupereſſet actio pro-
movenda prò dictorum Reſtaurorum conſecu-
tione, Summo Pontifici exponitur, quod idem
renuntiabat Cameræ prætenſiones ſuper illis
conſequendis, ibi = *Similmente, che detto Cam-*
poſtano rinunzi liberamente, e totalmente ad
ogni, e qualunque da lui fin'ora dedotta ragione
di richieſto defalco per qualſivoglia ragione, e ti-
tolo contro detta Camera = Supponendo nam-
que, quod vigere adhùc poſſet ejuſmodi Re-
ſtauri prætenſio, Gratia ceteroquin evidenter
injuſta, & pernicioſiſſima colorabatur fuco cu-
juſdam tranſactionis, in qua ad commodum
Cameræ correſpectivè renunciabatur dictis de-
falchis, pluries, plurieſque, ut dictum eſt, ju-
dicialiter rejectis; quinimò ex æquitate, & gra-
tia condonatis in eam cauſam ſcutis quindecim
millibus; nihilominus creditum Rev. Cameræ
excedebat ſcut. 84. mil.

Alio

Alio non abſimili colore Relator cohoneſtare curans ejuſmodi exorbitantem Gratiam, ſuppoſuit, Campoſtanum Creditorem eſſe Comitis Maffei ex cauſa adminiſtrationis Theſaurariæ ab eo geſtæ tempore, quo detentus ipſe fuit in Arce Ferrariæ, prætereaque plura habere credita contra Communitatem Ferrariæ, atque hæc omnia ab eodem cedi, atque renunciari ad commodum, & utilitatem Reverendæ Cameræ, ibi = *Che detto Campoſtano rilaſci, e pienamente ceda à detta noſtra Camera tutti, e ſingoli effetti, azioni, ragioni, crediti di ogni, e qualunque ſpecie ſuſſero, tali, e quali nel predetto giorno 1. di Maggio 1719. eſiſtevano, e furno trovati in eſſere, ſpettanti, e derivanti dalla predetta Teſoreria, e degl' Appalti Communitativi denominati del Decimo, Punta, e mezza Macina, e paſſati come tali ſotto la generale amminiſtrazione, ed Economato à nome di detta Camera conferito al Conte Nicolò Maria Maffei* = Nemo autèm non videt, hæc ad palliandam Gratiam conficta fuiſſe contra Facti, & rei veritatem, reſultantem ex relatione Periti judicialis; Quinimò, tametſi ex hujuſmodi titulis aliquid detrahi potuiſſet ex credito indubitato Rev. Ca-
60 meræ, quæ poſt nuper dictas condonationes Debitori factas, remanebat adhùc Creditrix ſcutorum 84. mil., hoc ingens creditum, & judicialitèr canonizatum, ut ſenſui patet, compenſari certè nequiviſſet partitis illiquidis, & in Judicio minime probatis, quæque omniſi exiguæ eſſe poterant.

Magis verò, magiſque augebitur culpa Relatoris, ſi animadvertatur, quod diligentiùs referens ea, quæ parùm ad rem conferebant, vice tamèn versà ſub verborum ambagibus atti-
61 git, vel prorsùs tacuit plurima, quæ verum rei ſtatum Summo Pontifici aperire potuiſſent, & ex quibus Injuſtitiam ejuſcemodi Gratiæ illicò cognoviſſet; Silentio namque prætermiſit eas, quarum meminimus, Reſolutiones, illarumque aliquas à Prædeceſſoribus ſuis non ſemel confirmatas, omnes autem ab eodem fuiſſe approbatas, quinimò executioni demandatas cum effectiva pecuniarum incameratione, quæ procul dubio omnia, ſi dilucidè, ac fidelitèr illi narrata legerentur, denegaturus certè fuiſſet, vel ſaltem, ut ſenſui patet, difficiliùs conceſſurus Gratiam, ut totiès, totieſque dictum eſt, omninò incompatibilem cum indemnitate Rev. Cameræ, quæ illius vigore de Creditrice effecta Debitrix, pro reintegrando doloſo Debitore ſe ſubjecit novo debito per additionem aliorum Locorum Montium factam uni ex Montibus cameralibus.

Denique omiſſis pluribus aliis, quæ longum eſſet referre, illud ſanè omittendum non eſt, videlicèt, quod in dicto Chirographo Summo Pontifici aſſertum ſuit, concordiam ab ipſo ordinatam, executioni demandatam nunquam fuiſſe = *Senza che nel corſo di oltre nove anni nè col mezzo d'una adequata concordia, ancorche da Noi ordinata ad una particolare Congregazione perciò deputata fino li 18. Aprile 1725., potuto giongere al fine d'un tal ſuo diſaſtroſo infeliciſſimo ſtato* = Obiter hic quærere liceat, qua ratione innitatur commiſeratio dicti deterrimi, & infeliciſſimi ſtatus, quando decurſu novem annorum tot Judicatis agnitum, definitumque fuerat, Campoſtanum, ob malam contrectationem proventuum fiſcalium dolo, & culpà ſuà ſeſe in illum conjeciſſe; Sed redeundo ad rem, ex Facti evidentia patet, falsò Summo Pontifici expoſitum fuiſſe, concordiam ab ipſo demandatam, effectu caruiſſe, quando Congregatio, cui directum fuerat Pontificium Mandatum pro illa ineunda, promptè eam decreverat, præſcribendo modum, & conditiones, cum quibus celebranda erat, juxtà quas executioni demandatam fuiſſe, demonſtratum eſt §. *Ad normam itaque & ſeqq.*

Quamquam verò graviſſima argumenta deſumpta ex ipſo Chirographo, quibus hactenùs probatum eſt, optimum Pontificem ignarum rei, quæ gerebatur, conceſſiſſe Gratiam, de qua agitur, non egeant extrinſecarum probationum adminiculo; Nihilominùs tamèn hæc non deſunt in caſu noſtro, ſi venerabundi ſpectemus ſummam ejus bonitatem: ipſe enim pietati, Diviniſque ſolummodò rebus intentus, ac rerum Eccleſiaſticarum curæ, prout toto vitæ ſuæ curſu fuerat, ſemper addictus, perſæpè inductus fuit ad concedendas Gratias, à Juſtitiæ regulis aberrantes, adversùs quas læſi aperitionem Oris obtinuerunt, ex quibus confirmari poterit, etiam illam, de qua eſt quæſtio, contrà illius voluntatem extortam fuiſſe in enorme, & irreparabile damnum Reverendæ Cameræ.

Jàm verò plenè attuliſſe, & ſatisfeciſſe credimus probationi illi, quæ requiri dicebatur ad effectum ſubſidiaria actione agendi, & condemnandi Miniſtrum, ſeu Officialem, contrà quem nonniſi propter ejus dolum, aùt culpam exerceri illa poteſt, oſtendimus enim, mentem Summi Pontificis prorsùs alienam à quolibet, vèl minimo præjudicio Rev. Cameræ inferendo; nihilominus eidem graviſſimum damnum irrogaſſe vigore dicti Chirographi, idque veluti ex ſua cauſa proceſſiſſe ex minus vera, & fideli relatione ipſi facta, & ſuper qua unicè intentionem ſuam fundavit: Cumque hæc omnia meliùs quàm dicendo verbis explicare valuerimus, perſpicuè pateant, tùm ex tenore ipſius Chirographi, tùm ex natura rei geſtæ, dubitari idcircò nequit, quin plenè, & concludentèr probata dicatur culpa Miniſtri, locum faciens ſubſidiariæ actioni contrà ipſum.

Præſertim verò quando, ut in noſtra hypotheſi, contra illum non agitur criminalitèr,
ſed civilitèr ad emendationem damni, *Menoch. conſ.146. num.62., Anton. de Bullis lib.6. quæſtion. Criminal.4. num.4. in fine, Maſtrill. de Magiſtrat. lib.6. cap.8. num.3. & cap.10. n.36., Rovit. deciſ.36. num.19. & in annotat. num.36., Urceol. deciſ. Florent. 31. num. 14. & ſeq.* Hoc namque caſu ad doli, & culpæ probationem, ſufficere etiam conjecturas, per *Text. in Leg. Dolum Cod. de dolo* tradit *Boſs. Tract. Crimin. tit.* 62

tit. De Officiali corrupto pecunia pag. mihi 421. col.1. num.14., ubi poſtquam dixerat, probationes contra Officiales evidentes eſſe oportere, eo quod pro eis multum præſumatur, deinde declarat, id procedere quotiès criminalitèr agatur, conjecturas autem eſſe ſufficientes admittit, & comprobat *Maſcard. de probation. lib.1. concluſ.165. num.1. & ſeqq.*, *Farinacc. de var., & diverſ. crimin. quæſt.111. num.264. & 383.* Certiùs verò conjecturæ, levioreſque probationes ſatis eſſent contra Officialem il-
63 lum, ſi fortè aliàs ſimilia admiſiſſe probaretur, ex *Baldo in Leg. Venales Cod. Quando provocare neceſſè eſt*, *Boſſ. tit. mox citat. n.18. & 19.*, *Farinacc. dicta quæſt.111. num.267. & 329.*, *Maſcard. de probat. concluſ.1137.*, *Merlin. Pignatell. cent.2. cap.29. num.11.*

Neque verò Relator, ſivè Miniſter, quem in hoc negotio adeò gravitèr, & apertè muneri, atque obligationi ſuæ defeciſſe probatum eſt, juvari poteſt aſſertione Summi Pontificis, in Chirographo atteſtantis, adimpleta ab illo fuiſſe cuncta ea, quæ ipſi mandata fuerant, ejuſque idcircò fidem, & diligentiam ſummoperè commendantis, quaſi ejuſmodi aſſertione, ſubmota dici queat ſuſpicio quævis, quæ contra ipſum oriri potuiſſet: eòque magis, quia intentio Papæ fundatur ſuper tali aſſertione facta Motu proprio, & ex certa ſcientia, ut in rationibus dubitandi dictum eſt.

Etenim hæc rectè locum ſibi vindicant, quando Princeps, maximè verò Summus Pontifex, aliquid aſſerit de facto proprio, aut etiam de alieno, à ſe tamen probè cognito, cujus quidem notitiam, & certitudinem immediatè per ſe ipſum habuiſſe teſtatur, in quibus terminis loquuntur authoritates in contrarium allegatæ,
64 & intelligendæ ità eſſent, ſi quæ aliæ afferrentur: at aliter res ſe habet in caſu noſtro, in quo aſſertio Papæ verſatur circà factum alienum, Miniſtri ſcilicet relatoris, cujus ipſe notitiam aliundè non habuit, quàm ex illius dicto, & relatione; tunc enim hujuſmodi aſſertio nullatenùs probat, tametſi Papa intentionem ſuam ſuper ea fundet, decipi quippè potuit ob falſam, vel minùs fidelem facti expoſitionem, *Soccin. inter conſilia Franciſci Curtii conſ.20. incipien. ſæpenumero poſt num.12.*, *Dec. conſ.606. n.14.*, ubi quod = *Non creditur Imperatori in his, quæ dicit ex relatione alterius* = *Julius Clarus receptar. ſentent. lib.5. §. final. qu.53. verſ. Sed quid ſi aliquis Princeps*, *Maſcard. de probation. concl.139. num.20. & n.22. verſ. Contrarium*, *Farinacc. quæſt.63. num.146., & plurib. ſeqq., & num.176.*, ubi quod ſtandum non eſt aſſertioni Papæ, vel alterius Principis de auditu ab aliis, ſivè aſſerentis intellexiſſe ab aliis, quià poſſet eſſe, quod malè fuiſſet informatus, & da-
65 rentur duo ſpecialia, primum, quod crederetur unico Teſti, ſecundum, quod crederetur Teſti de auditu alieno, quorum utrumque eſt contra communes regulas, *Fragoſ. de Regim. Reipubl. Chriſtian. tom.2. lib.1. diſp.2. §.3. ſub num.36. verſ. Similiter*, dicens, quod Papa aſſerens de auditu ab aliis, potuerit non benè intellexiſſe, vel quod non fuerit benè informatus, *Rot. coram Mohedan. deciſ.26. de reſtit. Spoliator. n.1. & 2.*, *& coram Creſcentio deciſ.6. de probation.*, ubi quod in materia valdè præjudiciali Tertio *Domini tennerunt, quod non debeat ſtari narrativæ, & aſſertioni Papæ*, optimè *Rota deciſ.224. num.1., & per tot. part.3. recent.*, ubi quod quando Papa aſſerit factum alienum, talis narrativa non probat in præjudicium Tertii, etiam- 66
ſi Papa fundet ſuper eo intentionem ſuam, & etiamſi videatur deponere tanquam informatus, quià nihilominùs potuit decipi ob falſam relationem, & pluribus aliis rem egregiè proſequitur per totam.

Quæ benè confirmantur ex traditis per *Ruin. conſ.29. lib.1. ſub num.8.* ajentem, quod licèt Rex affirmaret, ſe de his, quæ dicit, eſſe certum id tamen intelligendum eſſet, quod eſt certus ex narratione, & relatione ſibi facta ab alio; proptereaque ex ſimili dicto Regis non pro- 67
batur veritas narratorum, & ſub *n. 9.* loquens de aſſertione Papæ, hæc habet = *Quod ſi ſtaretur aſſertioni Papæ de non geſtis coram ſe, non poſſe, niſi quia Papa de non geſto coràm ſe, receperit fidem ab alio, & iſta fides non videtur eſſe ſufficiens ad probandum aliquid geſtum in præjudicium Partis, quià probatio ad præjudicium Partis non poteſt recipi contrà Partem, nec Papa tollere poteſt hanc exceptionem* = & benè etiam rem proſequens ſequenti *conſ.30.* dicit, quod licèt Rex affirmet, per relationem ad præcedentia, quod eſt benè informatus; nihilominus dicta verba non probant concludenter, non = *quidem propter perſonam proferentis, ſed propter naturam verborum* = quià videlicet ſunt ambigua, & multiplicitèr intelligibilia, nam quis nedum poteſt eſſe certus per veritatem, ſed etiam per vehementem opinionem, quæ poteſt 68
eſſe falſa, & ideò quamvis probetur, Regem fuiſſe certificatum, & in hoc ſuæ aſſertioni credatur: attamen quià non declarat quomodo fuerit certificatus, intelligi poteſt de certitudine ex vehementi opinione, & in dubio ità interpretandum eſſe; proptereaque cùm non appa- 69
reat, utrùm illa vehemens opinio fuerit vera, necnè, ex hujuſmodi Regis verbis non probatur veritas, quemadmodum non probatur per Teſtem dicentem, quod eſt certus, quià non probat, nec magis concludit hoc verbum quando profertur à Rege, quàm à quo- 70
libet Teſte, quià capitur ſignificatio ex natura verbi prolati, & non ex qualitate perſonæ proferentis.

Aſſertio itaque diligentis adimplenti commiſſionis Miniſtro datæ, illud non probat; cum Papa ad id aſſerendum inductus minimè appareat ex rei veritate, quam per ſe ipſum noviſſe 71
non potuit, ſed ex relatione Miniſtri, fide, & authoritate plurimùm apud ipſum pollentis, ideòque nil mirum, ſi ab illo relata, adeò vera exiſtimavit, ut de his ſibi certò conſtare aſſeruerit; ejuſmodi autèm certitudo cùm ea ſit, quæ non habetur per ipſam rei veritatem, ſed 72
ſo-

ſolùm per vehementem opinionem, in quam,
ut ſuperioribus locis probatum eſt, manifeſte
prolapſus fuit; palàm indè fit, hoc caſu nullo
pacto deferendum eſſe ſimili aſſertioni, ma-
ximè in præjudicium Reverendæ Cameræ, ex
73 notatis per *Ruinum dicto conſ.29. & 30. lib.1.*,
aliosque ſuprà allegatos, quibus addi poſſunt,
Cephal. conſ.302. num.73. & ſeqq. lib.3., *De-
cian. conſ.18. num.274. lib.1.*, *Gabriel. de pro-
bation. lib.1. concluſ.2. num.59.*, *Cravett. de an-
tiquit. temp. r. part.1. ſect. Præpoſitum num.10.
& 14.*, ubi præſertim quando ex probatione
contraria non agitur de redarguendo Papam de
mendacio, eo quod tale quid aſſeruerit relativè
ad informationem alterius, *Maſcard. de probat.
concluſ.139. n.12. & ſeq. lib.1.*, *& concluſ.1227.
n.35.*, *& plurib. ſeqq. lib.3.*, *Farinacc. quæſt.63.
num.746.*, *& ſeq.*

Paruique refert, quod Pontificia aſſertio
emiſſa fuerit = *Motu proprio, & ex certa ſcien-*
74 *tia.* = Quià ut patet ex initio Chirographi, agi-
tur de Gratia conceſſa ad Inſtantiam Campoſta-
ni, eamque Papa intendens eatenus illi conce-
dere, quatenus eſſet compatibilis cum accurata
indemnitate Reverendæ Cameræ, efflagitavit
idcircò = *ogni più eſatta, & individua cogni-
zione.* = Quamobrem, quoties ex facto ipſo
relato in Chirographo conſtat, Papam veram,
& plenam facti cognitionem non habuiſſe, clau-
ſulæ hujuſmodi nihil operantur, ut de clauſula
75 *Motu proprio*, *Gabriel. conſ.179. ſub num. 5.
lib.1.*, ubi ait, quod quando Papa noluit alteri
præjudicare, nec tollere jus quæſitum, & po-
ſteà de facto tollit, & præjudicat, tunc patet,
non fuiſſe benè informatum, & Gratiam non
Motu proprio, ſed ad petitionem Partis factam
eſſe, ideòque aſſertionem, quamvis cum dicta
clauſula *Motu proprio* ab eo factam, nihil obeſ-
ſe, *Lap. allegat.7. num.8. & 9.*, *Gabriel. de pro-
bation. lib.2. concluſ.2. num.61.*, firmans, aſſer-
tionem de facto alieno, Motu proprio emis-
76 ſam, recipere probationem in contrarium, *Ad-
den. ad Clar. lib.5. §. final. quæſt.53. verſ. Sed
quid ſi aliquis Princeps litt.V.* Et rectè quidem,
quià ejuſmodi clauſulæ vis operari ſolummo-
dò poteſt in iis, quæ Juris ſunt, non autèm ſup-
plere ea, quæ ſunt facti minimè expoſita Su-
77 premo Principi, de eiſdem non benè informato,
plenè *Roland. conſ.7. ex num.105. uſque ad fi-
nem lib.3.*, *Pariſ. conſ.1. num.81. lib.1.*, *Spad.
conſ.49. num.16. lib.1.*, *& conſ.142. num.12.*,
*Staphil. de literis gratiæ de clauſula Motu pro-
prio num.10.*, *Marta de Clauſ. clauſ.73. n.11.*,
Barboſa eodem tract. clauſ.79. num.44., late *Au-
tunez de Reg. Donation. tom.2. part.3. cap.44.
num.19. 21. & 23.*, *Moneta de commut. ultimar.
voluntat. cap.7. num.209.*, *Rota coram Eminen-
tiſſimo Falconerio tom.3. tit.46. deciſ.32. n.13.*

Ut etiam de alia clauſula = *ex certa ſcien-
tia* = quod operetur eo tantum caſu, quo fuit
appoſita negotio, de quo Princeps reverà fuit
78 plenè informatus, *Pariſ. dicta conſ.1. loc. cit.*,
Dec. conſ.142. num.7., *Barboſ. clauſ.50. n.38.*,
Tuſch. practic. concluſ. lit.C. concluſ.340. n.41.,
Antunez dicto cap.54. num.19. Adeò quidem,
ut ejuſmodi clauſulæ, neque etiam ſimul junctæ,
ſuffragentur, quando conſtat de non totali, &
& vera ſcientiæ Papæ eorum, quæ ſunt facti, *Pa-* 79
riſ. dicto conſ.1. loco citato, *conſ.11. num.119.
& ſeqq.*, *conſ.23. num.153. lib.1.*, *Ferret. conſ.32.
num. 52.*, *Spad. conſ.142. ſub num.13. lib.1.*;
Supplere namque hoc caſu dicerentur defectum
voluntatis, & intentionis Principis, quæ ſup-
pleri nequaquam ex illis poteſt, *Spada conſ.21.* 80
num.37., *conſ.49. num.19.*, *conſ.142. num.10.
lib.1.*, latè *Salgad. de ſupplicat. ad Sanctiſſimum,
ſeù retention. part.1. cap.3. à n.31. uſque ad 43.*,
Fajard. allegat. Fiſcal. par.2. allegat.48. n.210.,
Rota coram Merlino deciſ.318. num.6. & ſeqq.,
*Rota coram Eminentiſſimo Falconerio tom.3. di-
cto tit.46. deciſ.30. num.37. & ſeqq.*

Inutiliter idcircò inſiſteretur ſuper eo, quod
nimirum agatur de ſuſtinenda Gratia in Foro
merè externo, quodque ſicuti Papa integrum
debitum Campoſtano condonare valuiſſet, ità
Reverendæ Cameræ demandare potuerit reſti-
tutionem ejus, quod ex cauſa talis debiti ab il-
lo receperat. Queſtiu namque modò non eſt 81
de poteſtate, ſed de voluntate, non enim ſuffi-
cit poteſtas, ſi in Papa defecerit voluntas in ali-
quid demandando, ob vitium nimirum obre-
ptionis, vel ſubreptionis, ob quod noſcere ne-
quivit verum rei ſtatum, fideliter ipſi non expo-
ſitum, *Fajard. alleg. Fiſcal. part.2. allegat.48.
num.179. & plurib. ſeqq.*, *& num.187. & duo-
bus ſeqq.*, *Gobb. conſult. deciſ. tom.2. conſult.68.
num.1. fol.457.*, *Rota coram Duran. deciſ.285.
num.9.* Quamobrem cum ex iis, quæ latiſſimè
hactenùs deducta ſunt, clarè pateat, Papæ vo- 82
luntatem diverſam penitùs fuiſſe ab eo, quod
poſteà fecit, idque in tantum feciſſe, in quan-
tum de negotio, & ſtatu rei non fuit benè, & fi-
delitèr informatus; fruſtrà proinde recurritur
ad ejus poteſtatem pro ſuſtinenda gratia, quam
etſi facere potuit, nunquam tamèn facere vo-
luit. Præſertim verò ad effectum abſolvendi
Miniſtrum, cujus facto, & culpa ſimilis Gratia
extorta fuit; ut enim illi prodeſſe poſſet pote-
ſtas Papæ, conjungenda cum ea eſſet ejuſdem
voluntas, tunc ſolum præſumenda, quando ab
ipſo doceretur, ſincerè, & fidelitèr ſe geſſiſſe,
munuſque ſuum diligentèr, & numeris omni-
bus implevisſe.

Quod ſi demùm excuſatio aliqua illi parari
contenderetur ſub prætextu erroris, ſive etiam
imperitiæ, quæ potius quàm culpa, aut dolus
in Officiali præſumenda eſſet. Facilè reſponde-
tur, nimirùm, quod aut ille muneri ſuo ſatisfe-
cit, exactam meritorum, & ſtatus Cauſæ co- 83
gnitionem inveſtigando, quemadmodum om-
ninò debebat, & tali caſu errare nequiviſſet,
quia ex facto ipſo ſatis illi patuiſſet juſtitia cau-
ſæ favore Rev. Cameræ, ideoque nonniſi per
errorem voluntarium, & ignorantiam affecta-
tam peccaſſet, proptereaque ambigi nequiret,
quin teneretur ad reparationem damni, ejus vo-
luntate directè illati. Aut verò muneri ſuo de-
fecit, & hæc ipſa negligentia, & oſcitantia eſt

lata

lata culpa, ſeù dolus ſaltem præſumptus, pro-
84 pter quem abſque alia illius probatione con-
demnari poteſt, ex notatis per *Petrum de Ra-
venna ſingular.412. fol.515.*, *Paris de Puteo de
Syndicat. tit. De Libello contrà poteſtatem in
Syndicatu formato, verb. negligentia num.13.
fol.200.*, *Rota in Romana Locorum Montium
27. Januarii 1721. §. Itidem coram bon: mem:
Lancetta*, & diſponitur per *Textum in Leg. Si
quis 29. Cod. de pactis verſus finem*, ibi = *Om-
nes itaque Judices noſtri hoc in litibus obſer-
vent &c. ſcituros, quod ſi neglexerint, & litem
ſuam facere intelligantur = Si Judex Inſtitut.
de obligation. quæ ex quaſi delict. naſcunt.*, *ibi-
que Gloſſa verb. Iſte enim Judex, & alii in dicta
Romana prætenſæ Reintegrationis Locorum Mon-
tium 27. Aprilis 1722. §. Eaſdem, & ſeq. co-
85 ram R.P.D. Calcagnino*. Certi namque explo-
ratique Juris eſt, quod error non excuſet, niſi
procedat ex rationabili, aut probabili cauſa,
*Gloſſa in Canon. Temerarium 49. cauſ. 11.
quæſt.13.*, *Bertazzol. conſ.81. lib.1.*, *Maſtrill.
de Magiſtrat. lib.6. cap 10. num.60.*, *Cavalcan.
de brach. reg part.5. num.57., & 67. in fin.*, *&
num.248.*, *Rota in Romana prætenſæ Reintegra-
tionis Locorum Montium 27. Aprilis 1722. §. Im-
meritò verſ. Quin etiam coram R. P. D. Calca-
gnino*.

Imperitiam verò turpe eſſet allegare Officia-
li, qui manus prius didiciſſe debet, quod exer-
86 cet, ideoque tali prætextu non excuſatur, quia
imperitia quoque culpæ adnumeratur, *Leg. Im-
peritia ff. de regul. Jur. §. Præterea ſi Medi us
verſ. Imperitio Inſtit. de Leg. Aquilio, Rovit. de-
ciſ.36. num.20.*, perinde enim eſt quempiam
per imperitiam, ſivè datà operà peccare, utro-
que enim caſu culpam contrahit, & pænà ſit
dignus, *Calvin. in Lexicon. Jur. lit. I. ante M.
pag. mihi 432. col.2. verſ. Imperitià Cajus ait*,
atque idcircò Judicem per imperitiam judican-
tem, non excuſari, litemque ſuam facere, &
87 ad intereſſe ac litis æſtimationem teneri, *Gra-
matic. in Capitulation. Regn. Item caveant ſub
num.2. verſ. Et dum contigiſſet*, *Pariſ. de Puteo
de Syndicat. verb. An poteſtas excuſetur*, *Car-
pon. ad Statut. Mediolan. lib.2. cap.40.* de pæna
Officialis committentis Barattariam *num.40.*,
*Boſſ. tract. Crimin. de Officiali corrupto pag. mi-
bi 422. col.1. n.22.*, *idem Rovit. dicta deciſ.36.
num.21.*, *Rota in Soanen. Pecuniaria 20. Junii
1712. §. Quidquid enim coram bon: mem: Lan-
cetta, in Romana Locorum Montium 27. Janua-
rii 1721. §. Itidem fruſtra coram eodem, in dicta
Romana prætenſæ Reintegrationis Locorum Mon-
tium §. Præpoſitæ theoricæ coram R. P. D. Cal-
cagnino*. Quapropter ſi non erroris, non im-
peritiæ prætextu juvari poſſet: non abſimili ra-
tione nec etiam relevari poterit ab obligatione
ſarciendi damnum Rev. Cameræ irrogatum eo
ſub obtentu, quod aliorum operà uſus, munus
ſuum minus rectè adimpleverit; quia id nil
pertinet ad Rev. Cameram; nam, ut attigimus
§.23. in fine, & probatum eſt *§. Id inquam omit-
to & ſeq.*, is, qui vigore ſpecialis mandati ab
ipſo ſuſcepti, omni negligentia, & culpa vaca-
re debet, fruſtra in præjudicium Mandantis,
aut cujuſvis tertii, obtenderet alienam culpam, 88
quando hæc ex eo quod mutua ſit, nec etiam
opponi poſſet inter eos met, qui pari vitio, &
culpà laborarent, late *Cyriac. contr.197. n.23.,
& ſeqq.*, & apud alios.

Rursùs in hac diſſertatione oſtenditur, Summi Pontificis Miniſtrum, qui in Relatoris, Executoriſque munere, ſibi ab eo ſpeciatim commiſſo, fidelitèr ſe non geſſit, ſed imò dolosè Gratiam, ſummoperè præjudicialem Reverendæ Cameræ ab eodem Summo Pontifice extorſit, ad emendationem damni in ſubſidium teneri.

89 *Diviſio mentem, memoriamque Legentis præparat; aptaque inſuper eſt tum ad ordinem ſermoni, & claritatem rei tractandæ adſerendam, tum etiam ad veritatem facilius aſſequendam; & longioris lectionis tædium levat.*

90 *In omnibus humanis actibus ſpectanda ſemper intentio agentis.*

Præſertim in Pontificiis Mandatis, ſeu Reſcriptis, ibid.

91 *Non tenet quidquid contra Summi Pontificis reſcribentis, vel mandantis mentem ſit geſtum.*

Maximè in præjudicium Tertii, ibid., & numer.140.

92 *S. Sedes in ſuis ordinationibus reſervare ſemper intendit præjudicium aliorum.*

93 *Reſcripti verbis præferenda eſt ſemper Summi Pontificis intentio.*

94 *Proemium in Reſcriptis etiam, & Decretis Summi Pontificis indigitat ejus mentem, rationem, & finalem cauſſam.*

Ac rectam idcircò toti diſpoſitioni interpretationem præbet, num.95.

95 *Tota diſpoſitio, veluti ad cauſſam finalem, referenda eſt ad rationem in proemio expreſſam.*

96 *Reſcripti verba* = per quanto ſia compatibile coll' &c. indennità di detta noſtra Camera = *indicant conceſſum nonniſi id, quod ita compatibile eſſet.*

97 *Dictio* = per quanto = *conditionem, & limitationem inducit, quando refertur ad actum non factum, ſed faciendum.*

98 *Res Eccleſiæ licèt ſint Summi Pontificis, ut principalis diſpenſatoris, non tamen ſunt ejus ut domini, & poſſeſſoris.*

99 *Res Eccleſiæ tamquam ipſius Eccleſiæ patrimonium à Papa poſſidentur.*

100 *Quilibet temporalis Princeps pecuniæ publicæ conſervationi proſpicere debet.*

Maximè Summus Pontifex, ibid.

101 *Supremus Princeps culpâ non vacat, ſi abſque juſtâ cauſâ pecuniam profundat, collectam ex Subditorum tributis.*

102 *Liberalitas Principis, Juſtitiæ non conjuncta,*

cta, labitur in prodigentiæ vitium, exitiale Reipublicæ.

103 *Summo Pontifici legi ſolet dumtaxat Summarium, Chirographi calci adjectum, illudque eſt præcipuè inſpiciendum, ut cognoſcatur, quid Pontifex ſciverit, & facere intenderit*, & num. 149.

104 *Primum, ad validam reddendam tranſactionem, requiſitum eſt, quod de re dubia, & lite incerta, neque finita tranſigatur.*

105 *Alterum, quod aliquid hinc indè detur, & remittatur.*

106 *Tranſactio ex qua alter omne commodum, alter verò immane damnum accipiat, Leonina appellatur*, & num. 137.

Meri Relatoris, & Executoris munus alicui demandatum non fuiſſe, ſed Judicis etiam partes fuiſſe commiſſas, ex quibus oſtendi valeat? num. 107. ad 113.

108 *Prævia relatio, & informatio requiſita à Summo Pontifice, oſtendit, eum Gratiam concedere voluiſſe ſecundùm juſtitiæ, & æquitatis regulas.*

109 *Chirographi verba* = atteſo il da voi riconoſciuto, ed a noi colla ſolita voſtra commendabile attenzione riferito ſopra l'eſpoſto = *demonſtrant, cujus operâ, & conſilio Summus Pontifex uſus fuerit in conceſſione Gratiæ.*

110 *Decipit, ſi non inſtruit Miniſter ille à quo fideliter rei ſtatus Summo Pontifici eſt aperiendus.*

111 *Et deceptio longè gravior eſt; ſi Summus Pontifex, illi fidens, trahatur ad Reverendæ Cameræ detrimentum inferendum.*

112 *Cauſæ alicujus cognitio quando committitur cum voto alterius Tribunalis, vel aliorum, is, cui commiſſa eſt, tale votum ſequi non tenetur, ad differentiam alterius caſus, quo illi injungeretur, ut de eorum voto procederet.*

113 *Miniſtri culpâ quidquid in Chirographo ſubreptitiè, & obreptitiè diſpoſitum fuerit, corruat neceſſe eſt.*

114 *Ex verborum generalitate obſcuritas oritur, facileque Princeps circumveniri poteſt, &* num. 135, & 207.

115 *Pro irrito declaranda Reſcripto neceſſe non eſt poſitiva falſi expreſſio, vel aperta veri reticentia, ſed ſufficit Supplicantis narratio obſcura, & involuta.*

Maximè ubi res eſt de præjudicio Tertii, ibid. & num. 134. 140. 141., & 207.

116 *Gratia ſubreptitia, etiamſi dolus abſit, corruit, quoties agitur de circumſtantiis, quæ, narratæ, Principem retraxiſſent, vel difficiliorem reddidiſſent ad Gratiæ conceſſionem.*

Et nec etiam Ruſticis tali caſu ſubvenitur, ſi de lucro agatur, num. 117.

117 *In conſideranda Gratiæ validitate non attenditur culpa impetrantis, ſed intentio concedentis.*

Miniſter quod in relatione, Summo Pontifici facta, graviter defecerit, ex quibus oſtendi valeat? num. 118. & ſeqq.

119 *Papa veniens contra factum proprium, præviâ diligenti conſideratione geſtum, circumventus debet præſumi*, & numer. 141., & 151.

120 *Variatio, inconſtantia, & illuſio à Jure reprobatur.*

121 *Poſteriores Literæ licèt mentionem faciant priorum, attamen, niſi exprimant earum qualitates, quæ indicatæ Principi, eum difficiliorem ad novas concedendas Literas reddidiſſent, circumventio adhuc præſumitur*, & num. ſeq., & n. 136.

122 *Omiſſio modi, formæ, & cauſæ, ob quam facta eſt prior diſpoſitio, omniumque ejus qualitatum poſteriorem vitiat.*

123 *Ad validitatem ſecundarum Literarum requiritur expreſſio, quod primæ impetratæ fuerunt de conſenſu Partium.*

124 *Specifica mentio in ſecundis Literis facienda eſt omnium, in primis contentorum, licèt agatur de Literis ab eodemmet Summo Pontifice editis.*

Maximè poſt lapſum quinquennii, & in negotio, pluribus ambagibus involuto, nu. 125. 126., & 136.

125 *In Summo Pontifice, ob multitudinem negotiorum, ex modico etiam temporis intervallo, oblivio admittitur.*

127 *Ad validitatem tranſactionis requiritur, quod de re adhuc dubia, & lite pendente agatur, quodque aliquid hinc indè remittatur.*

128 *Quæ verba oſtendant ſcientiam litis jam finitæ?*

129 *Tranſactio dicitur exceptio litis jam finitæ, litis ingreſſum impediens.*

130 *Per tranſactionem, non cum Litibus extingui dicuntur priora jura, & actiones; Inſtrumenta quoque, omniaque acta tolluntur.*

131 *Tranſigens ad priora jura redire nequit, niſi remedio reſciſſorio tranſactionis per tres conformes, vel rem judicatam.*

132 *Tranſactio niſi ſit ipſo jure nulla, vel notoriè injuſta, immota manere debet, tamquam exiſtens in implicito ſtatu validitatis*, & num. 138.

133 *In implicito validitatis ſtatu manere dicitur* concordia, *diù obſervata, maximè verò ſi Chirographo Pontificio fuerit confirmata.*

139 *Ad cujuſcumque tranſactionis validitatem neceſſariò ſpectanda correſpectivitas inter hinc indè datum, & acceptum.*

142 *Rei omiſſæ, maximè verò expreſſè negatæ ſuppletiva nulla interpretatio, aut ſubauditus intellectus admitti valet.*

143 *Gravi pœnâ dignus efficitur Adminiſtrator Theſaurariæ pecunias expilans, illaſque in ſuos uſus convertens.*

144 *Summum Pontificem voluiſſe, quem locupletari cum enormi Rev. Cameræ jactura, præſumi nequit.*

145 *In iis, in quibus certa, & individua requiritur*

ritur ſcientia Principis, eadem non præſumitur, ſed ſpecificè, & clarè probanda eſt.

146 *Authoritates verò, quibus traditur, ad evitandam obreptionem, ſatis eſſe, Pontificem eſſe aliundè informatum, loquuntur, ubi de certa illius ſcientia, aliundè habita, dubitari nequeat.*

147 *Reſcripti verba* = atteſo il da voi conoſciuto, e da noi &c. riferito ſopra l'eſpoſto &c. =, *veluti cauſalia, perſpicuè oſtendunt, undè rei notionem Summus Pontifex aſſecutus fuerit.*

148 *Aſſertioni Papæ plena fides adhibenda.*

Nec probatio in contrariam admittitur, ibid. & num. 153.

150 *Creduli incautè circumveniuntur ab ijs, quos Bonos eſſe putaruat.*

151 *Nullitas carcerationis ſpatio quatuordecim menſium, quo quis in carcere detentus eſt, fuiſſet ab eo oppoſita.*

152 *Validitas carcerationis pleuè probata dicitur, dum conſtet de expreſſo mandato Principis, ac de debito illius, contra quem perſonalis executio peracta eſt.*

153 *Ex verbis Papæ, ſive narrativa ſint, & enunciativa, ſive aſſertiva, probatur mandatum.*

Idque etiam in criminalibus locum habet, ibid.

154 *Ac juſta ex cauſſa idem à Summo Pontifice datum noſcitur verbis illis* = Debitore della noſtra Camera in groſſa ſomma per cauſa di detto Appalto =.

155 *Mandatum, ſeu Factum Supremi Principis nullum, & irritum nunquam dici valet; Præſerrim ubi res eſt de Summo Pontifice.*

Quidquid ſecus ſit in Sententiis, Judiciis aliiſque geſtis à Magiſtratibus, & Judicibus, ab illo conſtitutis, ibid.

156 *Nullitas proveait ex tranſgreſſione, & inobedientia Legis.*

157 *Ac propterea nullus, & invalidus dici non poteſt actus geſtus ex Reſcripto Supremi Principis, qui eſt ſupra Leges.*

158 *Supremus Princeps, ac præſertim Papa dicitur eſſe extra jus, ſupra jus, & contra jus.*

159 *Papa Facto, & Authoritate ſuâ nedum ſupplet omnem Juris formam, & ſolemnitates, ſed tollere etiam dicitur exceptiones quaſcumque tàm Juris, quàm Facti.*

160 *Adverſus actus geſtos authoritate Supremi Principis, ſublatâ exceptione tum læſionis tum doli, beneficium reſtitutionis in integrum ademptum cenſetur.*

Procedit in actu etiam geſto coram Cardinali de ordine Papæ, ibid.

161 *Nec valet excipi, ſervatam minimè fuiſſe formam Juris, praximque aliquam, aut ordinem judiciarium in Foris conſtitutum*, & numer. 164.

162 *Immò ſatis eſt, quod Princeps putet, cauſſam ſubſiſtere, & ex opinione ſua aliquid ſtatuat; Non ſic tamen in inferioribus Magiſtratibus, & Judicibus.*

163 *Princeps in ſuo Territorio non ligatur Jure poſitivo.*

Princeps poſthabitâ Juris formâ, præpoſterare poterit id quod, fieri deberet ante executionem, faciendo poſt illam, ibid.

164 *Princeps uſus cenſetur poteſtate illâ, quæ requiritur, ut actus ſuſtineri valeat.*

165 *De nullitate carcerationis, ſupremâ Principis poteſtate expletæ, dici nequit.*

166 *Procedit etiam in carcerationibus pro fiſcali debito, ordinariâ Judicum, & Tribunalium Fiſcalium authoritate factis, & n.* 168.

167 *Pro fiſcali debito, rectâ viâ, ac nullo judiciario ordine ſervato, nullâque præmiſſâ condemnatione, & Bonorum excuſſione, deveniri poteſt ad perſonalem executionem*, & num. 183.

168 *Idem ſervatur vigore Manus Regiæ, Fiſco competentis*, & num. 171.

170 *Virtute obligationis cameralis incipi poteſt à captura, & cum reali cumulari perſonalis executio.*

Quod locum habet etiam contra nobiles, & illuſtres Perſonas, ibid.

172 *Debitor de fuga ſuſpectus opponere nequit nullitatem capturæ, deſumptam ex non ſervato ordine judiciario.*

Et ſufficit, quod de credito reverà conſtet, ibid., & num. 177.

173 *Pro fiſcali debito licèt agi poſſit nullo ſervato judiciario ordine, adhuc ſubſtantialia Judicii, conſiſtentia in veritate, ac præcipuè in quantitate crediti, ſervanda ſunt.*

174 *Declara, contra formam, & ſubſtantiam Judicii peccatum non dici in caſu, quo per capturam Perſonæ actum fuerit pro aſſecuratione Judicii, & Crediti, poſtmodum liquidandi.*

175 *Licèt ſecus eſſet in caſu, quo aſſecuratio petita, & expleta reperiretur, ut Debitor ſolveret certam quantitatem, quæ reverà tanta non deberetur*, & num. 176.

178 *Procedit ſupradicta declaratio, etiamſi aliqua certa ſumma expreſſa fuerit, ſed per modum meræ dumtaxat annunciationis crediti.*

179 *Id quod non damno, ſed potiùs commodo Debitoris cedit; ratio* ibid.

180 *Quoties cum Debitore ſuſpectiſſimo res eſt, permittitur ejus arreſtum, ad ſimplicem Creditoris petitionem, ut nempè datis pignoribus, vel Fidejuſſoribus, ipſi pro ſuo credito caveatur.*

Certius id procedit contra Debitores fiſcales, num. 182.

181 *Quum certò conſtat de credito, ſubtiliùs inquirendum non eſt, an ſervatæ rigorosè fuerint Judicii formalitates.*

183 *Loca Montium pro ſecuritate Reveren. Cameræ attergata à Debitore, ſatis non ſunt pro irrita reddenda executione perſonali contra ipſum facta.*

Nec etiam Bona, in domo Debitoris exiſtentia, niſi ea debito æquivalere doceatur, numer. 184., & 185.

Nec

Nec Debitorum nomina, num. 185.

184 *Judex, ut à mandato ſuſpicionis fugæ rutione mobilium, in domo Debitoris exiſtentium, abſtinere queat, oportet, quod agnoverit, illa debita æquivalere, vel de facili umoveri non poſſe.*

187 *Fiſcus licèt habeat actiones utiles in Debitores fiſcalis Debitoris, eas omittere poteſt, immò debet.*

188 *Securitas nulla Creditori paratur ex aſſignatione nominum Debitorum, niſi certi, & liquidi Debitores ſint, nec contradicant.*

189 *Ex ſubſecuta ſolutione confirmatur præexiſtentia debiti, at confirmatur etiam juſtitia carcerationis, antea factæ.*

190 *Reſtaura pro irrita declaranda perſonali executione opponi nequeunt, ſi eadem indebita, vel ſaltem illiquida contrariis Judicatis reddita fuerint.*

191 *Et nullitas perſonalis executionis in his circumſtantiis excluſa dicitur ex contraria boni Juris præſumptione, ex dictis Judicatis promanante.*

192 *Magnus Liber, ut* Callimacus *dicere ſolebat, magnum malum eſt.*

193 *Miniſter, ſeu Mandatarius, cui ex ſpeciali Principis commiſſione nedum Mandatarii, ſed etiam Executoris, ac Judicis partes erant explendæ, damnum omne, quod ejus facto obvenit, ſarcire tenetur.*

194 *Poſt ſuſceptum mandatum, nihil in re mandata neglectum, aut declinatum culpà vacat*, & num. 196.

Et Mandatarius tenetur ad intereſſe, ratione mandati tàm directà, quàm contrarià, ibid.

Frivolis, & inanibus diligentiis nullo numero habitis, ibid.

195 *Miniſter, tamquam magis ſolers, & diligens inter alios electus, adeò exactiſſimam diligentiam adhibere tenetur, ut de leviſſima etiam culpa teneatur*, & num. 196.

197 *Ac proindè docere tenetur, nullus omiſiſſe diligentias.*

In quarum probatione ſi deficiat, præſumitur negligentia, efficiens, ut ejus periculo damnum cedat, & num. 198.

Nec ſe tueri ille poteſt ignorantiæ prætextu, ibid.

198 *Ignorantiæ prætextu excuſari nequit is, à quo ex officio, vel ex natura actus diligentia omnis conferenda eſt.*

199 *Miniſtri culpa, contra ipſum ſubſidiariæ actioni locum faciens pro refectione damni, ex quibus probari valeat?*

200 *Damno cauſſam præbuiſſe, ac illud intuliſſe, idem eſt, quique damno cauſſam dedit, reparare illud tenetur.*

201 *Idque locum habet, ſive directà, ſive indirectà voluntate contribuerit actioni, quà damnum illatum eſt.*

202 *Damnum omne Pontificio ærario, Miniſtri culpà, & dolo illatum, eidem imputandum eſt.*

203 *Dolum autem evincit falſa relatio, quæ Pontificem movit ad rem aliquam decernendam.*

204 *Mandatarius nihil temerè dicere, nec aſtutè reticere debet.*

205 *Dolus probatur eo ipſo quod minùs verè quid aſſeritur, vel non ſine myſterio abſconditur; Et in dolo verſatur, qui falſum exponit vel reticet verum, aut ſub involucro verborum illud exprimit*, ibid.

Maximè id locum habet in eo, qui ratione officii tenebatur veritatem aperire, ibid.

208 *Lata culpa dolo æquiparatur.*

209 *Et ad ſarciendum damnum æquè tenetur is, cujus dolo, ac ille, cujus lata culpà damnum illatum fuit.*

210 *Dolus malus eſt calliditas omnis, fallacia, & machinatio ad circumveniendum, fallendum, & decipiendum alterum adhibita.*

211 *Calliditas, aſtutia, ac dolus in animo conſiſtit; fallacia autem in ore, & mendacio.*

212 *Machinatio eſt verborum ad decipiendum compoſitio, & artificium, eaque ſpeciem criminis habet.*

213 *Dolus Miniſtri ſatis probatur ex mala relatione, ab eo facta, præſertim, ubi non criminalitèr, ſed civilitèr contra illum agitur ad emendationem damni.*

214 *Quo caſu ad doli probationem etiam conjecturæ ſufficiunt.*

215 *Fortius, ſi probetur, ipſum aliàs ſimilia admiſiſſe.*

REv. P. D. Commiſſarius Rev. Cam. expoſuit Sacræ iſti Congregationi, illam ob malè à Campoſtano adminiſtratam Theſaurariam Ferrariæ, declaratam fuiſſe liquidam, atque certam ejus Creditricem ſcutorum ſuper octoginta mille, quemadmodùm de adeò ingenti ipſius debito conſtare dicebatur, tum ex confeſſione ejuſdem Debitoris, qui in Facto judicialitèr concordato illud agnoverat in quantitate ſcutorum 67939. 32., tum etiam ex ſolemnibus Judicatis, & præſertim ex illis die 7., & 17. menſis Auguſti anni 1715. prolatis à Congregatione particulari cum Adjunctis, à qua poſt maturè diſcuſſas rationes dati, & accepti, licèt alioquin priùs diligentèr, & fidelitèr perputatas à Perito per Judicem electo, edita fuit Reſolutio, quâ injungebatur, quod = *Fiat concordia, in qua Campoſtanus habeatur pro Appaltatore Theſaurariæ, & Dohanarum Ferrariæ per totum menſem Aprilis 1719. tantum, & illius debitum, pro d. tempore, conſtituatur in ſcutis 98428. 23. monetæ, ex qua ſumma bonificentur pro omnibus prætenſis reſtauris, & damnis ſcuta novem millia, ultra alia ſcuta ſex millia jam bonificata, & ſupplicetur Sanctiſſimo pro prorogatione Tractarum anni 1717., & 1718., & ad computum ſupradicti Crediti transferantur Loca Montium attergata ejus favore unà cum fructibus decurſis; quo verò*

ad credita, mobilia, & reliqua capitalia ſequeſtrata fiat quantò citiùs redditio per Cameram prout de jure =.

Ejuſmodi Reſolutio tanquam juſtitiæ regulis, & æqui, bonique rationi planè conformis, ſinè morâ approbata fuit Pontificio Chirographo ſan. me. Benedicti XIII., die 30. ejuſdem menſis Auguſti edito, eoque injunctum, ut executioni mandaretur Concordia à præfata Congregatione decreta, & eo ſane modo, qui ab illa præſcriptus fuerat; proptereàque factâ reſignatione Locorum Montium attergatorum pro ſecuritate Rev. Cameræ, illorum pretium unàcum fructibus conflans ſcuta 54161. 28. 10. incameratum fuit. Spes autem conſequendi ingens reſiduum tanti debiti, pendebat à redditione rationis adminiſtrationis à Comite Nicolao Maria Maffeo geſtæ nomine Campoſtani, & ab eo, quod Juris eſſet de aliis rebus, ac capitalibus ſequeſtratis, & per Reverendam Cameram, nonniſi prout de jure, reddendis.

Dum itaque ea peragebatur, totius Cauſæ ſumma inter Reverendam Cameram Apoſtolicam, & ſuum Debitorem confecta jam videri poterat; At res aliter ſe habuit, nam Campoſtanus ſpe nunquam abjectâ rei benè gerendæ, ſed iſti ſemper intentus, invenit demum Patronum, auctoritate, & gratiâ præ maximè valentem apud Optimum Pontificem Benedictum XIII.; illiuſque operâ, favore, & præſidio irritis factis præcedentibus Judicatis, & concordia, cui perficiendæ ratio, & modus, ut dictum eſt, à præfata Congregatione particulari præſtitus fuerat; quodque gravius eſt, nullo numero habito, prorsùſque abolito Chirographo, cujus vigore ejuſdem Congregationis Reſolutio, & concordiæ executio conſumata. jam reperiebatur, Rev. Camera coacta fuit ad reſtituenda dicta ſcuta 54161. 28. 10., injunctâ inſuper eidem tum renunciatione facienda ſequeſtris ſuper mobilibus, aliiſque rebus Campoſtani, tum etiam factâ eidem plenâ condonatione totius, & integri debiti, licèt liquidi, quo Pontificio Ærario obſtringebatur, aliiſque denique pluribus, in grave præfatæ Cameræ præjudicium demandatis, ut latiùs ex Chirographo extorto die 7. Januarii anni 1729., de quo hodie agitur, & exhibetur, quodque illicò, & nullis Rev. Cameræ datis induciis, ac inauditis ejus defenſionibus, executioni mandatum fuit.

Author autem adeò enormis damni, Reverendæ Cameræ irrogati, fuit Patronus ille, quem Campoſtanus nactus fuerat, Eminentiſſimus videlicet Cardinalis N.; quamobrem cum eadem indemnis fieri nequeat à principali Debitore, qui unàcum pretio dictorum Locorum Montium, & mobilium, aliarumque rerum, quas Ferrariæ, & in Ditione Eccleſiaſtica habebat, & à ſequeſtro jam exemptas, ſtatim vendiderat, ſinè morâ ſeſe transferendo in Civitatem Mediolanenſem, ubi paulò poſt ex hac vita migravit; jure idcircò, meritòque R. P. D. Commiſſarius coram iſta Sacra Congregatione propoſuit ſubſidiariam actionem, quâ Rév. Camera conſequi valeret reintegrationem a Miniſtro illo, quo Authore, improbus Debitor a Supremo Principe Gratiam, adeò ipſi, ſuoque Ærario præjudicialem ſubripuerat.

Verùm Sacra Congregatio, tametſi ob patentia Chirographi, eidem exhibiti, vitia, agnoviſſet, ſubſidiariam hanc actionem Rev. Cameræ jure competere; nihilominùs tamen, ut Cauſa definiretur eâ maturitate, quæ tum illius gravitas, & actionis qualitas, tum reverentia, Pontificio Chirographo debita, efflagitabant, præcepit præfato R.P.D. Commiſſario, & Advocato Fiſcali, exquiſito inſuper voto alterius, non minus ſummâ doctrinâ, quàm eximiâ probitate præclari Viri, ut diligenter conſiderato d. Chirographo, pro veritate reſponderent, an locus eſſe poſſet nec ne ſubſidiariæ actioni, quæ proponi parabatur? Iidem autem ſibi imperata facientes, poſt rem diligenti examine, ac maturo Judicio perpenſam, unanimi ſententiâ cenſuerunt, quod ſi Cauſa hæc definienda ſit ſpectato tenore Chirographi, proculdubio juxta præſentem rerum ſtatum, in quo Rev. Camera agere amplius nequit contra ipſum principalem Debitorem, ſubſidiariè perſequi poſſit eum, cujus operâ, conſilio, & favore adeò enormè damnum in illam derivatum fuit.

At quoniam nec Sacræ Congregationis, nec Reverendæ Cameræ mens erat, quod præfatus D. Cardinalis inauditus, & indefenſus condemnaretur; mandatum proptereà fuit, ut eidem communicaretur tum reſponſum R.P.D. Commiſſarii, & Advocati Fiſcalis, tum illud ſive Autoris nomine exaratum. His igitur monitus ad parandas defenſiones, cum illas jam exhibuerit; reliquum modo eſt, ut libratis rationum momentis, quæ hinc indè afferuntur, inquiratur, an illæ exadverſo latè cumulatæ, excludere valeant necnè actionem ſubſidiariam propoſitam à Rev. Camera, innixam ſanè elementaribus Juris principiis, juxta quæ, ſi intelligendum interpretandumque ſit Chirographum, de quo agitur, illam planè eidem competere comperietur, ut firmatum fuit in dd. noſtris Allegationibus, quarum fundamenta irrito conatu Partem adverſam evertere moliri, facile demonſtrari poſſe arbitramur.

Operi itaque manum admoventes omittimus verba facere de iis, quæ in contraria allegatione uſque ad §.36. prælibata dicuntur, ut haberetur hiſtorica narratio rei geſtæ: Nam quibus commentis, fallaciiſque contexta illa ſit, luculentèr oſtenditur in reſponſione Facti conflata ex documentis, & confirmata manifeſtis probationibus allatis in Summario eidem reſponſioni adnexo; ſed deveniendo ad ea, quæ pro excludenda dicta actione ſubſidiaria exadverſo proponuntur; ut illa nullo prorsùs numero habenda eſſe clariùs, faciliùſque dignoſcatur, hodiernam diſputationem in plures partes, ſive §§. dividemus: Partitio namque, præter alia,

aiia, præcipuè illa præbet commoda, quod
89 mentem, memoriamque Legentis præparat,
*Gloſſ. in proem. Inſtitut. verb. eaſdem Inſtitu-
tiones*, aptaque inſuper eſt tum ad ordinem
ſermoni, & claritatem rei tractandæ afferen-
dam, tum etiam ad veritatem faciliùs aſſe-
quendam, *Thabor. axiom. Jur. lib.4. cap. 43.
axiom.3.*; & demum longioris lectionis tædium
levat, ceu nimirum quibuſdam vicibus animum
reficiendo priorum fine, illumque ad novum
rurſus initium præparando, ex *Quintiliano lib.6.
Inſtitution. Oratoris cap. 2.* Quod ſanè tædium
minimè auxiſſe credemus, ſi frequentiùs hiſce
noſtris ſcriptis interſeremus loca documento-
rum, quæ in *Summario* exhibentur, & inſeri-
bemus illa jurium, ac Doctorum ad deciſionem
Cauſæ perducentia; id enim agemus pro ma-
jori Legentium commoditate, ut videlicèt,
ſinè aſſiduâ Summarii, & Librorum revolu-
tione, ſinè laboris moleſtiâ, temporiſque
jacturâ, in promptu, & ante oculos cuncta
habeant, ut benè ad rem præfatur *Redoban.
ante fin. proemii ſui tractatus de reb. Eccleſ. non
alienand.*

In primo itaque §. inquiremus, quænam
fuerit mens, & intentio Summi Pontificis Be-
nedicti XIII. concedentis Chirographum, de
quo diſceptatur, quidque agere in illo volu-
erit.

§. II. demonſtratur, D. Cardinalem N. ne-
dùm geſſiſſe Relatoris munus, ſed Summum
Pontificem ipſum conſtituiſſe Executorem,
eidemque privativè demandaſſe partes omnes,
etiam Judicis, quæ pro celeri executione Chi
rographi, & perfectione totius negotii, de quo
in eo agebatur, requirebantur.

§. III. Probatur, quod Relator munus à
Summo Pontifice ſibi injunctum minime ex-
plens, fidemque ab illo ſibi habitam nulla ex
parte ſervans, ab eo extorſit d. Chirographum
imperans tranſactionem prorſus injuſtam, &
Reverendæ Cameræ undequaque damnoſam.

§. IV. Reſpondetur contrariis objectioni-
bus.

§. V. Concluditur, locum eſſe actioni ſub-
ſidiariæ pro ſarciendis damnis à Rev. Camera
paſſis contra D. Cardinalem N. tanquam dolo
malo verſantem in munere ſibi injuncto.

§. I.

*Probatur mens, & intentio Summi Pontificis
Benedicti XIII., nihil videlicèt in dicto Chi-
rographo agendi, aut concedendi Campoſtano,
quod ceſſurum foret in enorme præjudicium
Rev. Cameræ, ſed inter hanc, & illum cele-
brari ſolummodò voluiſſe juſtam, æquam, &
correſpectivam tranſactionem.*

SI in omnibus humanis actibus ſpectanda ſem-
per eſt intentio agentis, ultra quam, mul-
90 tò autem minùs, contra eam operari nihil va-
lent, ad concordantia Iura, & auctoritates re-
latas apud *Thabor. axiom. Jur. lib.1. cap. 25.
axiom. 37.*, & *lib.9. cap. 99. axiom. 5.*: præci-
pue ſanè eadem inveſtiganda, ſervandaque
erit in Pontificiis Mandatis, & Reſcriptis, ita
quidem, ut prorsùs non teneat quidquid con- 91
tra Summi Pontificis reſcribentis, vel man-
dantis mentem, illorum colore, attentatum fue-
rit, *Cap. mandatum 38. in fin.*, ibique *Gloſſ.
verb. non fuerit intentio de Reſcript.*, *cap. Ex-
poſita 11.*, ibique *Gloſſ. verb. Intentionis de
arbitr.*, *cap. ſuper eo 15.*, *ubi Gloſſa verb. inten-
tione de offic.*, *& poteſtat. Judic. delegat.*, *cap.
cum cauſam 36. in verb. Intentionis*, *& cap. final.
de Præbend.*, *& Dignitat.*: maxime vero, ſi
ex eis alicui præjudicium inferatur; Sedes nam-
que Apoſtolica *illam ſibi ſemper in ſuis Ordina-* 92
*tionibus reſervare cautelam intendit, ut de illis
ita proveniant commoda, quod aliis non immi-
neat detrimentum*, quemadmodum edixit *Jo-
annes XXII. in Extravag. unic. inter commun.
de Offic. Delegat.*, probaturque aliarum Ponti-
ficiarum Decretalium locis, mox allegatis,
& tradit *Rota in Bononien. Proxenetici 14. Ja-
nuarii 1715. §. Porro quatenus coram bon. mem.
Cerro*: quapropter ad id evitandum, ita Re-
ſcripti verba intelligenda ſunt, ut deſerviant
Summi Pontificis reſcribentis intentioni, hanc 93
illis ſemper præferendo, *Cap. intelligentia 6.*,
& cap. in his 15. de verbor. ſignific., *Gloſſ. in
Canone Mareina.64. lit. R. cauſ.1. quæſtion.1.*,
*& in cap. Petitio veſtra 9. verb. Intentio de Pro-
curator.*

At verò, ſi in quibuſvis Pontificiis Ordina-
tionibus, tametſi verba deſint, aut dubia
ſint, præſervata ſemper intelligitur ea caute-
la, *ut de illis ita proveniant commoda, quod
aliis non immineat detrimentum*; multo profe-
ctò magis dicendum erit, optimum Pontificem
Benedictum XIII. præjudicium nullum d. ſuo
Chirographo generare intendiſſe Rev. Came-
ræ, quando diſertis verbis declaraverat optaſ-
ſe quidem paternâ ſuâ clementiâ Campoſta-
num ſublevare calamitate, & ærumnis, qui-
bus ipſum, nullius culpæ Reum, affligi illi expoſi-
tum fuit; at nè mente quidem cogitaſſe, imò
apertè noluiſſe liberalitatem ullam, multò ve-
rò minùs effuſam ullam prodigalitatem erga
ipſum exercere, eidem impartiendo Gratiam,
immane, & irreparabile damnum Apoſtolico
Ærario allaturam, & manifeſtum fit ex ipſo
Chirographo, quod licèt delinitum fuerit plu-
ribus falſis coloribus, ac figmentis, quibus
aliquo juſtitiæ, aut æquitatis fuco adumbrare-
tur Gratia, quâ magis exorbitans excogitari
vix poterat, attamen tantâ arte concipi nequi-
vit, ut ex eo non perſpiciatur ſincera mens, &
aperta voluntas Summi Pontificis manifeſte re-
pugnans diſpoſitioni, omnem juſtitiæ rationem,
& æqui, bonique modum excedenti.

Satis profectò eſſet, pro ea planè aſſequen-
da, intueri Chirographi proemium, quod in
quacumque diſpoſitione, ideòque in Reſcri- 94
ptis etiam, & Decretis Summi Pontificis utpo-
tè indigitans ejus mentem, & rationem, cau-
ſamque finalem, dirigentem ejus voluntatem,

Menoch. de præſumpt. lib.6. præſumpt.2. num.5.
& ſeq., *Thabor. axiom. Jur. lib.14. cap.118.*
axiom.1. paulò poſt med., cum aliis innumeris,
qui apud eoſdem generaliter aſſeruntur, rectam
idcircò præbet interpretationem toti diſpoſitio-
95 ni, veluti ad cauſam finalem, referendæ ad ratio-
nem in illo expreſſam, vel ex illo elicitam,
ut præter jam allegatos, tradunt *Nevizan. con-
ſil.40. num.3.*, *Bonden. collect. legal. tom.5. col-
lect.10. numer.37. & ſeqq.*, *Rot. coram Coccin.
deciſ.2305. num.57. & ſeqq.*; hæc autem ſpe-
ctata, mens, & voluntas Summi Pontificis ma-
nifeſta redditur præclaris illis proemii verbis,
quibus ait = *deſideroſa la noſtra Pontificia pater-
na clemenza di contribuire al di lui ſollievo per
quanto ſia compatibile coll' accurata indennità di
detta noſtra Camera* =.

Quamobrem, ſi Summus Pontifex apertè
96 proteſtatus fuit, paternâ ſuâ clementiâ nonniſi
levamen illud, quod compatibile eſſet *coll' ac-
curata indennità* ſuæ Cameræ, sè præbere velle
Campoſtano, hinc enixam voluntatem con-
firmando tum dictione illâ *per quanto*, condi-
97 tionem, & limitationem inducente, quando
refertur ad actum non factum, ſed faciendum,
Barboſ. de dict. uſufreq. dict.312. nu.1. & ſeqq.,
& dict. 326. num. 3.; tum etiam illâ aliâ di-
ctione *accurata*, quâ innuitur diligens ſtudium,
quo Summus Pontifex in actu, qui gerebatur,
conſulere primum velle incolumitati Jurium
ſuæ Cameræ declaravit; evidens, & apertum
indè fit, eundem certè abhorruiſſe, immode-
ratâ nimium profuſione, non ſolum liberali-
ter Campoſtano condonare reſiduum ingentis
debiti, quo Rev. Cameræ obſtringebatur; ſed
quod longe gravius eſt, imprudenti prodigen-
tiâ illam obligare ad reſtituendum vero, &
liquido Debitori, tot ſolemnibus Judicatis con-
demnato, totum id, quod Juris ordine ſerva-
to, & vigore inſuper tranſactionis, Pontifi-
ciâ auctoritate confirmatæ, ac executioni tra-
ditæ, legitimè conſecuta fuerat, atque Pon-
tificio Ærario incorporaverat; impoſita præ-
tereà eidem duriſſimâ illâ conditione, quod
in caſu, quo dd. pecuniæ publici Ærarii pro-
priæ jam effectæ, atque in publicos uſus, &
indigentias erogatæ, ampliùs non extarent; ni-
hilominus Rev. Camera pro illis reſtituendis
debito sè ſubijcere teneretur additione aliorum
Locorum Montium facienda alicui ex Monti-
bus S. Petri jam erectis, & demum, quatenùs
opus eſſet, nova etiam conquirerentur, & aſ-
ſignarentur capitalia, quibus ſuppleretur dos
neceſſariò paranda pro ſolutione prompta fru-
ctuum Locorum Montium addendorum, ut
latè legitur in dicto Chirographo.

Jure autem meritòque [redeundo ad mox
relata proemii verba] pius Pontifex tametſi in
liberalitatem propenſus, adeò conceptis, &
expreſſis verbis profeſſus fuit nolle ſe munifi-
cum exhibere Campoſtano largitione ullâ, quæ
compatibilis non eſſet *coll' accurata indennità di
detta noſtra Camera*, quia admonebatur ſen-
tentiâ Angelici Doctoris 2. 2. *quæſt.100. art. 1.
ad 7.*, quod quamvis *res Eccleſiæ ſint ejus, ut* 98
*principalis Diſpenſatoris, non tamen ſunt ejus,
ut Domini, & Poſſeſſoris*, in quem locum
Cajetanus ſingulariter dixit *nota tertiò, quod
cum poteſtas Papæ quoad res temporales Eccle-
ſiæ, ſit poteſtas non Domini, ſed Diſpenſatoris,
ut in litera dicitur, conſequens eſt, ut plenitu-
do poteſtatis Papalis circa Bona Eccleſiæ tempo-* 99
ralia non exeat limites poteſtatis diſpenſativæ,
& ex eis docuit *Fagnanus in cap quanto nu. 82.
& ſeqq. de translat. Epiſcopor. tom. 2. in 2.
part. 1. Decretal. fol.137.*

Quippe Summus Pontifex tanquam Rex, &
Princeps temporalis, habet quidem dominium
Ditionis Eccleſiaſticæ, & Provinciarum ſibi
ſubditarum; verum eædem uti quæſitæ, ac
donatæ intuitu ipſius Romanæ Eccleſiæ, tan- 100
quam ejuſdem patrimonium poſſidentur à Pa-
pa pro tempore exiſtente. Quamobrem probè
noverat, quod ſanctioribus prudentis, & fide-
lis Adminiſtraturis regulis ad diligentem illo-
rum diſpenſationem, ac indemnitatis Reveren-
dæ Cameræ procurationem arctius ipſe con-
ſtringebatur, quando quilibet temporalis Prin-
ceps ſtudio omni, ac diligentiâ publicæ pecu-
niæ conſervationi proſpicere debet = *quoniam
fiſcalis ratio, & militibus, & privatis, ipſiſ-
que Templis, & cunctæ Reipublicæ utilis, &
neceſſaria eſt*, ut ad Supremos Magiſtratus præ-
ſidentes ejuſdem adminiſtrationi reſcripſit *Ju-
ſtinianus novella 17. tit.14. de mandat. Princip.
cap.12.*, & probat *Mierez. de majorat. part. 1.
quæſt.1. num.242. & 244.*, dicens, quod *Regii
reditus dicuntur ſacroſancti, & parati in defen-
ſam Fidei, & Regni* =, *Boler. de decoct. debi-
tor. fiſcal. tit.4. quæſt.11. num.4.*

Quinimo, ut bene advertitur in §.11. noſtræ
anonimæ Scripturæ, cum religioſum Pontifi-
cem plene conſcium ejuſmodi obligationis,
naturali penè jure cuilibet Supremo Principi
impoſitæ, non lateret, eundem culpâ non
vacare apud Deum, ſi abſque juſtâ causâ pro- 101
fundat pecuniam collectam ex Subditorum tri-
butis, atque, ut dictum eſt, deſtinatam tuitio-
ni publicæ ſecuritatis, aliiſque Principatus one-
ribus ſubeundis, *Molin de juſtit.*, *& Jur.
tom.2. tract. 2. diſput. 25. num. 3.*, = ibi *Bona
namque Coronæ Regni ſuo modo ſunt vinculata,
& à Republica Regibus conceſſa ad defenſionem,
& adminiſtrationem Reipublicæ, non ut in Re-
gni, & Reipublicæ detrimentum dilapidentur,
& quamvis Rex juſta de cauſa poſſit ab eis aufer-
re illud quaſi vinculum, non pro libito, & abſ-
que legitima cauſa*.

Eademque ſententiâ loquitur *Card. de Lugo
eodem tract. diſp.23. ſect.10. num.148.*, dicens =
*Princeps Supremus non poteſt profuſè donare in
grave, & notabile præjudicium ſtatus, & Re-
gni, quia Bona Coronæ ſunt ſuo modo vincula-
ta, & Regi conceſſa ad defenſionem, & admi-
niſtrationem Reipublicæ, & ad onera ſui mune-
ris ſuſtinenda, non verò ut in Reipublicæ detri-
mentum profundantur* =, *Fragoſ. de Regim. Rei-
publ. Chriſtian. part. 1. lib.1. diſput. 2. nu. 120.*

Quan-

Quantò profectò ſtrictiori obligatione ad cuſto-
diendum Pontificium Ærarium sè devinctum
noviſſet, ſi, ut contigiſſe demonſtrabitur in
caſu noſtro, animadvertiſſet, nullâ urgente
publicâ causâ, illud in graves anguſtias conji-
ciendum fore, contrahendo nova debita pro
ingenti pecunia, non quidem alicui Subdito,
de Republica benemerito, elargienda, ſed
102 imprudentèr profundenda in Alienigenam, imò
in fraudolentum Debitorem: ejuſmodi nam-
que beneficientia juſtitiæ minime conjuncta,
manifeſtè labebatur in illud, adeò Reipublicæ
exitiale, prodigentiæ vitium, in quod ex Cice-
rone *lib.*1. Officiorum, incurritur, quum in
dando exceditur modus, dando videlicèt plus
quàm oportet, & cui non oportet, & quando,
& quâ causâ non oportet.

Fuſiùs egiſſe fortè redarguemur de Pon-
tificia poteſtate circa Bona temporalia Eccle-
ſiæ, quaſi hæc, vel per sè ipſam Sapientibus no-
ta, illuſtratione non egeat: at non abſre id fa-
ctum videri poſſe arbitramur, ſi animadver-
tatur, quod religioſusPontifex non ignarus, quæ,
qualiſque eſſet ſua poteſtas, dum illius fines
prætergredi nolle expreſsè proteſtatus fuit;
indè autem profectò magis, magiſque evince-
tur quantò gravius contra ſanctiora naturalis;
ac humani Juris præcepta peccaverit, & quan-
tò callidiori artificio eum ſeduxiſſe oportuerit,
Miniſtrum illum, cujus operâ uſus, cujuſque
fidei sèsè commiſerat? Hic quippe noſcens,
quod, ut fidentèr illudi poſſet firmæ menti,
ac conſtanti voluntati, quâ Optimus Pontifex
conſcius obligationis, quâ ſe devinctum ſen-
tiebat, adeò apertè in proemio declaraverat,
nihil ſe acturum, ex quo Rev. Cameræ detri-
mentum aliquod capere poſſet: noſcens, ut di-
cebamus, quod in contextu Chirographi, con-
fingere in primis oportebat titulum aliquem,
eidemque audacter proponere negotium, quo
dum commiſerebatur, opemque ferebat Cam-
poſtano, conſuluiſſe dici poſſet ſuæ quoque
Cameræ incolumitati, excogitare ſanè nequi-
vit titulum aptiorem illo tranſactionis, quàm
inter Rev. Cameram, & Campoſtanum, vigo-
re d. Chirographi, ineundam fore Summo Pon-
tifici perſuaſit. Hujus autem conficti, ac er-
103 ronei tituli colore eundem verè inductum fuiſ-
ſe ad illud ſignandum, patet ex Summario ejus
calci adjecto; quid ſolummodò Pontifici legi,
ideòque præcipuè inſpiciendum eſſe ad cogno-
ſcendum quod ille ſciverit, & facere intende-
rit, edocemur ex nota praxi, de qua teſtantur
*Pariſ. de reſignat. lib.8. quæſt.7. numer.19. & ſeqq., clar. mem. Card. de Luc. de regal. in ſup-
plem. part.1. diſc.200. n.1. in fin., & diſc. 202.
numer.10., Roſa de Execut. lit. Apoſt. part.1.
cap.1. numer.6. & ſeqq. Rot. in Melevitana
Penſionis 23. Januarii 1699. §. At verò coram
clar. me. Card. de la Tremoille, & in Bononien.
Proxenetici 14. Januarii 1715. §. Suggeſtio au-
tem coram bon. mem. Corio.*

In d. autem Summario nihil prorsùs expoſi-
to, quod non eſſet compatibile *coll'accurata
indennità di detta noſtra Camera*, ſimplicitèr di-
citur, à Sanctitate Sua D. Cardinali imperari
executionem concordiæ, ab ipſa, poſt rela-
tionem nimirùm ſibi ab eo factam, decretæ,
ibi = *Voſtra Santità avoca a ſe ſteſſa, & eſtin-
gue tutte le Cauſe, liti, e controverſie vertenti
trà la Reverenda Camera Apoſtolica, e Gio:
Battiſta Campoſtano ſtato Appaltatore della
Teſoreria di Ferrara dal 1. Gennaro 1712. ſino
alli 3. Maggio 1719., imponendo alle Parti un
perpetuo ſilenzio. Commette al Reverendiſſimo
Cardinale N. la totale, e pronta eſecuzione
della Concordia, perciò da Voſtra Santità ſtabili-
ta* =, ut etiam verba, & cetera omnia, quæ in
dicto Summario leguntur, præſeferunt colora-
tum hunc tranſactionis titulum, tanquam cau-
ſa finalis volitæ, atque intentæ à Summo Pon-
tifice, ibi = *mediante la preſente da Noi ordi-
nata, e voluta irrevocabile Concordia* =, & de- 104
mùm tranſactionis paritèr contractui con-
gruunt ea, quæ in ipſo Chirographo commen-
ta leguntur; obtendendo videlicèt, quaſi de re
dubia, & lite incerta neque finita tranſigi, quod
eſt primum ad validam tranſactionem ineun-
dam requiſitum, *leg.1 ff. de tranſact., Jaſon. in
rubr. Cod. de tranſact. num.2., Bonden. collect.
legal.7. num.6. tom.1., Rota coram Merlino de-
ciſ.809. num.14.*; & non re, ſed verbis confin-
gendo aliquid hinc indè dari, & remitti, juxtà
alterum, quod exigit natura tranſactionis, re- 105
quiſitum, ad *Text. in leg. tranſactio nullo da-
to 38. Cod. de tranſaction.*, & alia concordantia
Jura relata *in deciſione Sicula numer. 126., apud
Card. de Luc. in calce tractat. de Feud., idem de
alienat. diſc.50. nu.6., Rot. ad ejus ornat. lib.7.
deciſ.40. numer.17., & in Mantiſ. lib.8., de-
ciſ.41. num.11.*

Hic ſolummodò attigiſſe libuit titulum, cu-
jus colore impetratum fuit dictum Chirogra-
phum: Quantâ verò circumventione optimus
Princeps Apoſtolici Ærarii incolumitatem
præ oculis habens, inductus fuerit ad illud appro- 106
bandum, ſignandumque, oſtendetur in ſeqq.
§§., ex quibus perſpicuum fiet, nomine, &
fuco tranſactionis, juſtam, & correſpectivam
æqualitatem continere debentis, illinitum
fuiſſe actum, in Leoninam penitùs concordiam
degeneraturum, ex quo videlicèt commodum
omne Campoſtanus; contra verò immane
damnum Rev. Camera acceptura erat, quales
ejuſmodi tranſactiones appellat *clar. me. Card.
de Luc. de alienat. diſc.24. num.16.*

§. II.

§. II.

Hoc loco demonſtratur, D. Cardinalem N. nedum geſſiſſe Relatoris munus, ſed Summum Pontificem, ipſum conſtituiſſe Executorem, eidemque privativè demandaſſe partes omnes, etiam Judicis, quæ pro celeri executione Chirographi, & perfectione totius negotii, de quo in eo agebatur, requirebantur.

ETſi optimus Pontifex allucinatus titulo tranſactionis, cum Campoſtano ineundæ,
107 illam celebrari deliberaſſet; attamen, nè quid ejuſmodi ſpecioſi tituli colore inconſultò ageret, aut nè quidpiam = *non compatibile coll'accurata indennità di detta noſtra Camera* = improvidè illi elargiretur, gravi huic negotio præficere ſtatuit conſpicuum Miniſtrum, cujus fidei illud gerendum, expediendumque commendaret: Is autem fuit D. Cardinalis = *commettemmo a voi con noſtro ſpecial Reſcritto de' 27. Febraro del preſente anno il prendere del ſeguito in queſto affare ogni più eſatta, & individua cognizione, per farcene relazione, e darcene una giuſta, e piena Informazione* = ſunt verba Chirographi; Hæc autem *ogni più eſatta, & individua cognizione*, ut etiam *giuſta, e piena Informazione*, tanquam requiſita, & præ-
108 mittenda quando res agenda eſt ſecundum juſtitiæ, vel æquitatis regulas, *Roland. conſ. 15. num. 19., & conſ. 33. num. 41. lib. 4., Decian. conſ. 47. num. 25. lib. 1., Scacc. de ſent. gloſ. 10. num. 23., Bondcn. collectat. legal. 15. numer. 7. tom. 1., Gobb. conſult. deciſ. tom. 1. deciſ. 71. ſub num. 137. §. Prædictorum, & numer. ſeqq., & tom. 2., deciſ. 50. num. 38. fol. 281., & numer. 42. & ſeqq. fol. 282.*, confirmat conſtantem Summi Pontificis mentem ſervandi normam, & regulas, in tranſactionibus celebrandis præſcriptas, nè videlicèt illa, quæ perfici parabatur, juſtâ ullâ ratione impugnari unquam poſſet, tanquam videlicèt non compatibilis cum indemnitate Rev. Cameræ præcipuè ab ipſo volita.

Muneri ex d. Reſcripto ſibi delato manum ille admovens, rei relationem Summo Pontifici perfecit, quâ tamen abſolutâ, non idcircò, quaſi meri relatoris, ut exadverſo ſupponitur, officio perfunctus, ab hoc negotio ſe removendo conquievit, ſed ut quiſque ex totius Chirographi tenore, nedum conjicere, ſed apertè perſpicere poterit, vigore ejuſmodi relationis maximâ, exquiſitâque arte confictæ, Summum Pontificem, cujus animum gratiâ, quâ apud eum valebat, in quam vellet partem agere facilè poterat, induxit ad Executoris quoque, aliaſque omnes Judicis etiam partes ipſi plenariè, & privativè committendas, prout ab eo volitæ executionis celeritas poſtulabat. Satis id probatum dici poſſet ex Summario Chirographi, quod hic iterum non exſcribimus, quia, ut in illo dicitur, amplioribus verbis omnia exequendi, & perficiendi poteſtas præfato D. Cardinali a Summo Pontifice impartita legitur in ipſo Chirographo, in quo, poſt auditam relationem, & informationem, illius fidei commiſſas, quas, ut ait lit. F., juſtas, & plenas credidit, ibi = *avendo da voi ſteſſo accuratamente riconoſciuta la ſerie del fatto, e ſopra di eſſa inteſi non ſolo Monſignor Nicolò Negroni noſtro Teſoriere generale, e quei del Supremo noſtro Tribunale della detta Camera, che avete ſtimato proprio di ſentire, ma oltre ancora di ciò fundatamente inteſi, per abbondare in* 109
ogni oſſervabile cautela &c. = immediatè lit. G. ſubjunxit = *atteſo il da voi riconoſciuto, ed a noi colla ſolita voſtra commendabile attenzione riferito ſopra l'eſpoſto* = ideoque ſuſpenſo ſuper hac re animo ſe ampliùs non hæſiſſe.

Hæc autem poſtrema verba notâ profectò digna ſunt, quia, inſpectâ dictione illâ *atteſo*, veluti cauſalia, cum demonſtrent, cujus operâ,
& conſilio Summo Pontifici perſuaſum fuerit, 110
ut ſtatueret cuncta ea, quæ in d. Chirographo decernuntur, indè ſequitur, quod ſi is, à quo fidelitèr verus rei ſtatus aperiendus illi erat, eum ſincerè non inſtruxit, ipſum decepiſſe dicatur, ex *Gloſſa finali in leg. certiſſimè 14. uſcente = decipit, qui non inſtruit = ff. de liberal. cauſ.*
Quæ deceptio longè gravior eſt in noſtra hypo- 111
theſi, quia Pontifex, qui à Miniſtro inſtrui debebat, credens ex illius relatione, perindè ac ſi facti eſſet cum = *ogni più eſatta, & individua cognizione* =, ſe plenè rem pernoviſſe, ibi = *giuſta, e piena informazione* = eidemque proptereà fidens, ponderare valuiſſe = *maturamente il ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia* = pertractus fuit ad inferendum Rev. Cameræ intolerandum detrimentum, à quo ipſum ſummoperè abhorruiſſe probatum eſt ſuperiori §.

Omittimus hic referre ea, quæ circa hinc indè, videlicet inter Rev. Cameram, & Campoſtanum, facienda, præſtandaque præſcribuntur; de his enim latè, cumulateque agemus §. ſequenti, in quo ejuſcemodi leoninæ tranſactionis injuſtitia manifeſta reddetur; ſed pergimus ad reliqua omnia, quæ pro illius executione, atque omnibus ejuſdem appendiciis ad finem perducendis decernuntur. Quippè Summus Pontifex minimè conſiderans Dominum Cardinalem tanquam merum Relatorem; poſt relationem ei peractam, officio ſuo jam perfunctum; plenam, & abſolutam rei gerendæ, perficiendæque poteſtatem illi privativè impartitus fuit. Quamobrem dicto Chirographo ait = *commettiamo a voi, che ordiniate, come noi ordiniamo al predetto Monſignor Negroni Teſoriere generale, che debba egli prontamente in eſecuzione &c. ſtipolare per gl'iſteſſi atti &c. l'iſtromento delle come ſopra da noi ſtabilite correſpettive ceſſioni &c.* =, ſubditurque deindè facultas, conceſſa D. Theſaurario generali, pro reintegratione Campoſtani addendi, ſive creandi nova Loca Montium = *col voſtro aſſenſo* =, D. nempè Cardinalis; qui cum ſemper præeſſe deberet univerſo huic negotio, do-

donec illius exitus expediretur, eid. m mandatur, quod Depoſitario Montis, cui facienda erat nova hæc additio = *farete dare dalla noſtra Camera il corriſpondente aſſegnamento* =, pro hujus tuta, & parata præſtatione hypothecando Bona omnia Rev. Cameræ, ut in ſæpius memorato Chirographo.

Utque ſine morâ perficeretur etiam redditio rationis adminiſtrationis, poſt carcerationem Campoſtani geſtæ à Comite Nicolao Maria Maffeo, ita in eodem Chirographo diſponitur = *commettiamo a voi ſpecialmente, e privativamente, avocando a noi, quando faccia di biſogno, qualunque Cauſa ſopra di ciò introdotta in Camera, e nella Congregazione de' Conti, commettendola a voi, ad effetto, che in ſeguito, & eſecuzione del preſente noſtro Chirografo, con detto Monſignor Teſoriere, e Monſignor Sardini Chierico di Camera, e dello Congregazione de' Conti, indilatamente coſtringiate il predetto Amminiſtratore Conte Nicolò Maria Maffei al rendimento de' ſuoi Conti &c., e inteſo il ſentimento dell'Avvocato Fiſcale, e del Commiſſario della noſtra Camera, col Voto di detto Monſignor Teſoriere &c. determiniate per voi ſteſſo quello ſtimerete ſia di ragione &c. da voi determinato, vogliamo, che in tutto s'abbia, e ſi oſſervi, come ſe foſſe da noi immediatamente determinato &c.* = dando facultatem Manus Regiâ Adminiſtratorem cogendi ad ſolutionem, ſi quid reliquum, ſubductis rationibus, ab illo debitum ſupereſſet.

Eu autem ex his ad rem, de qua agitur, aliud notâ dignum, quod nimirùm poſt harum omnium Cauſarum avocationem à Summo Pontifice ad ſe factam, præfato Domino Cardinali ſubrogato loco plenæ Cameræ, & Congregationis Computorum) Suprema ſanè Tribunalia compoſita ex tot eximiis Prælatis, aliiſque in hiſce Cauſis longâ exercitatione, & uſu apprimè verſatis Viris) præcipitur, quod quidquid ſolo ejus judicio definitum foret = *in tutto s'abbia, e ſi oſſervi come ſe foſſe da noi immediatamente determinato* =; Quæ porro effrenata facultas, limitata cenſeri nequit clauſulis illis, quod D. Cardinalis Adminiſtratorem urgere deberet ad redditionem rationis, unàcum Reverendo Patre Domino Sardini, & auditis

112 Advocato Fiſcali, & Commiſſario Cameræ cum voto Reverendiſſimi Theſaurarii; nota quippè cunctis eſt praxis, quà edocemur, quod quum cognitio alicujus Cauſę committitur cum Voto alterius Tribunalis, vel aliorum, is cui commiſſa eſt, tale votum ſequi non tenetur, ad differentiam alterius caſus, quo injungeretur, ut ille procedere deberet de eorum voto; cui tamen poſteriori committendi modo, ob ſummam reverentiam debitam Supremæ Cardinalium Dignitati, minimè cum eis uſitato, eò certiùs locus eſſe nequibat in noſtra hipotheſi, in qua Summus Pontifex voluit, quod definitio quævis D. Cardinalis = *in tutto s'abbia*, ut dictum eſt, *e ſi oſſervi, come ſe foſſe da noi immediatamente determinato* =.

His abſimile haud eſt illud aliud, quod eodem Chirographo cavetur, ut videlicèt, quoties à Campoſtano contra alios, quàm Reverendam Cameram promoveretur actio ulla pro refectione damnorum paſſorum ex cauſa carcerationis, id = *come coſa conſecutiva, ed acceſſoria alla preſente noſtra determinazione, quando egli voglia promovere contro chiunque da lui preteſo obligato una tale iſtanza, ed azione, ordiniamo, diſponiamo, e vogliamo, che debba queſta privativamente ad ogn' altro Giudice &c. promoverla ſolo avanti di voi &c. anche coll'uſo della Mano Regia da rilaſſarſi da voi* = prætereaque impartitis ipſi facultatibus omnibus neceſſariis, decernitur, ut = *quanto voi farete, & ordinerete, ſi abbia come da noi fatto, & ordinato* =, & denique in his omnibus, eundem ſemper conſtituendo Judicem, injungitur, quod Cauſæ omnes, quæ emergerent, ad normam Chirographi definirentur = *da voi, e da qualunque altro Giudice, e Tribunale* =, ut ex prædicto Chirographo. Oportuit ſanè ejuſmodi Relatori munus quoque Executoris, & Judicis privativè delegaſſe; ob manifeſtam namque nullitatem, & injuſtitiam, quibus laborabat, haud facilè ſperari poterat propera dicti Chirographi executio, eo ſanè conſilio, & ratione volita, ut, quemadmodum eventus docuit, poſt jam conſumatam executionem, modus omnis conſulendi indemnitati ſuæ Rev. Cameræ præripeꝛetur.

Abs re minimè fuiſſe credimus tot Chirographi loca latius hic referre, quippe ſententiâ *Horatii* in *Poetica* admoniti, quod

> *Segniùs irritant animos demiſſa per aurem,*
> *Quàm quę ſunt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ*
> *Ipſe ſibi tradit Spectator:*

conducibilius eſſe duximus, loco compendiariæ paraphraſis, ad verbum illa exſcribere, quia Legens plura ipſe ſibi tradere poterit pro rei veritate penitus aſſequenda, & per inductiones, ac argumenta, ex illis deducta, apertè comperiendo, quanto cum dolo, quantaque cum culpa, & quidem pluſquam lata Miniſter iſte rem perfecerit; idem idcircò, tanquam doli, & latæ culpæ minime expers, obnoxius erit ſarciendo, præſtandoque damno omni, indè illato: ut etiam id eâ ratione egimus, ut primo ipſo aſpectu ex eis cuique pateret, quàm fidenter exadverſo §. 36., & ſæpius alibi, aſſeratur, D. Cardinalem, in re, de qua agitur, Relatoris ſolummodo, aut meri Executoris, nudum, & materiale dumtaxat miniſterium exhibentis, partes tranſegiſſe; quando ſumma, & abſoluta poteſtas ſuper univerſa hujus negotii, & unà rerum quoque, quę conſecutivæ, & acceſſoriæ illi eſſe poterant, cognitione, judicialitèr etiam facienda, toties in dicto Chirographo, adeò conceptis verbis, & effrenatis clauſulis præfato D. Cardinali privativè impartita legitur, & quidem donec finalis illius executio conſumaretur.

Verùm enim verò tametſi Parti adverſæ id, quod ipſa aſſerit, daremus, non idcircò tamen excuſationem ullam ejuſcemodi colore parare illi poſſet. Nam ſi Summus Pontifex deceptus iis, quæ relatione ſua Miniſter, huic negotio præpoſitus, in ejus animum, & os induxerat, impulſus fuit ad ſignandum dictum Chirographum, atque ad illi elargiendas ampliſſimas omnes facultates neceſſarias pro tranſactionis, de qua agebatur, celebratione feſtinanda, quia nimirùm virtute talis relationis, ſibi factæ, perſuaſum ipſi fuit, quod = *ponderatoſi da noi maturamente il ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale contraverſia, per darle un adequato fine* = illa tutò, & abſque detrimento Rev. Cameræ ad effectum perduci poſſet; ex his, veluti ex neceſſario antecedente, ſequitur, quod ejuſcemodi Miniſter ſi muneri ſuo, ipſique habitæ fidei defecit, aut falſa exponendo, aut vera reticendo, vel ſub involucro verborum illa innuendo, adeò quidem, ut Papa dignoſcere non poſſet, an ſibi expoſita, vera eſſent nec nè, videlicet, an in
113 caſu noſtro concurrerent ea, quæ ad validitatem tranſactionis requirebantur, cuncta in d. Chirographo diſpoſita, tanquam ejus culpâ, & dolo obreptitiè, & ſubreptitiè extorta, corruere neceſſe ſit, ut de expreſſione falſi diſponitur in *Capit. ſuper literis 20. de reſcript.*, *ubi latiſſimè ſcribentes*, *Rota coram bon. mem. Anſaldo deciſ. 83. num. 6.*, *coram bon. mem. Herrera deciſ. 90. num. 1.*, *coram clar. mem. Card. Caprara deciſ. 645. num. 29.*, *& in Pampilonen. Juriſpatronatus 4. Februarii 1715. §. Hujuſmodi verò coram clar. mem. Card. Scotto, & coram Eminentiſſimo Falconerio tom. 1. tit. 3. deciſ. 5. numer. 17.*

Ut etiam idem diſponitur de reticentia eorum, quæ exponenda alioquin erant, *Cap. ex part. 2.*, *& alio cap. ex part. 12.*, *& cap. Conſtitutus 19.*, *& cap. poſtulaſti 27. de reſcript.*, *Rot. coram Eminentiſs. Falconerio tom. 1. tit. 3. deciſ. 5. num. 16.*, *& tom. 2. tit. 25.*, *deciſ. 12. numer. 9.*, *& ſub nu. 24.*, *ubi* benè ad rem noſtram *tom. 3. tit. 35.*, *deciſ. 10. num. 16.*, *in Miſcell. deciſ. 40. num. 3.*, *& in dict. Pampilonen. Juriſpatronatus loco mox. citato*.

Et denique nec etiam ullatenùs fallenda eſt conſcientia Principis, eidem non omnia clarè,
114 & nitidè, ſed ſub generalium verborum involucro exponendo, ex generalitate namque quæ obſcuritatem parit, poteſt Princeps facilè circumveniri, quemadmodum ex *Textu in leg. final. in fin. Cod. de Dot. promiſs.* arguit *Fagnan. in cap. Dilectus num. 13. de Reſcript. in primam part. primi Decretal. tom. 1. fol. 148.*, ideòque, ut benè loquitur *Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 54. num. 48.* = *non minùs vitiat Reſcriptum obſcura, & involuta expreſſio, quàm narrandorum totalis omiſſio* =, *Piton. diſceptat. Eccleſ. 48. nu. 10. tom. 1.*, *Gobb. conſult. dec. 50. nu. 23. tom. 2. fol. 329.*, *Rota coram Eminentiſs. Falconeria de fideicom. tit. 16. deciſ. 73. num. 14. fol. 722.*, *de Uſur. tit. 46. deciſ. 32. nu. 14. tom. 3. fol. 750*, *in Bononien. Proxenetici 14. Januarii 1715. §. Porrò quatenùs coram bon. mem. Cerro* docens, quod pro irrito declarando Reſcripto = *haud neceſſe eſt poſitiva expreſſio falſi, vel aperta reticentia veri, ſed ſufficit, quod* 115
narratio à Supplicante emiſſa, ſit obſcura, & involuta, ac apta propterea fallere mentem Concedentis =.

Subditque, id locum præcipuè habere, ſi, ut contingit in caſu noſtro = *gratia ſic reportata irroget Tertio præjudicium, quod qualecumque ſit, narrandum eſt Principi, ut evitetur ſubreptio* =, & præter ibi allegatos, tradunt *clar. me. Card. de Luca de regalib. diſc. 4. num. 13.*, *Rot. coram Eminentiſs. Falconerio tit. de Fideicom. 16. deciſ. 73. num. 17. & duob. ſeqq.*, ubi, quod quum agitur de intereſſe Tertii minùs eſt excuſabile vitium quodcumque narrativæ, utpotè certiùs includens voluntatis defectum in Concedente, quia intentio Principis, qui velle non præſumitur, niſi quod æquitas, & juſtitia requirunt, non eſt in ſuis Gratiis Tertio præjudicium inferre, *& num. 23.*, in quibus referuntur concordantia Juris, & Doctorum loca *tom. 1. fol. 722. & 724.*

Jam verò, ſi quum agitur de circumſtantiis, quæ Principem retraxiſſent, vel difficiliorem 116
reddidiſſent ad Gratiæ conceſſionem, tametſi in omiſſa illarum narratione abſit dolus malus, quo ille ab Impetrante, ſeu Relatore ſeſe circumventum dicere valeat; nihilominùs ob defectum intentionis Gratia corruit, veluti non ex deliberata ipſius, utpotè ignari veritatis facti, voluntate profecta, ſed per errorem extorta, ideòque, nec ignorantiæ nec bonæ fidei prætextus ad illam ſuſtinendam ſuffragatur, ut ex *Cap. Conſtitutus 19. de reſcript.* arguit *Abbas in cap. ad audientiam il 2. numer. 14. verſ. & vitiat ſubreptio*, & latiùs *in cap. ſuper literis de Reſcript.*, quem ſequitur *Fagnan. in eodem cap. ad audientiam numer. 27. tom. 1. in primam part. primi Decretal. fol. 234.*, *Cravet. conſ. 63. num. 12.*, dicens, ejuſmodi ignorantiæ, vel ſimplicitatis colore nec etiam ſubveniri Ru- 117
ſticis, ubi agitur de lucro, *Roderic. Suarez. allegat. 12. num. 32.*, ubi benè ait, quod = *in conſideranda Gratiæ validitate non advertimus ad culpam Impetrantis, ſed ad intentionem Concedentis* =, *Rot. coram Eminentiſs. Falconerio de Penſion. tit. 25. dec. 12. nu. 10. tom. 2. fol. 516.* Ambigi profectò nequibit, quin in noſtra hypotheſi, nedum Chirographum, cunctaque in eo diſpoſita, irrita reddi oporteat; Verùm prætereà is, qui ſuaſione, & conſilio ſuo illud extorſit, ejuſdemque executionem conſumavit, Summum Pontificem abducendo à firmo propoſito nihil agendi, quod non eſſet = *compatibile coll'accurata indennità di detta noſtra Camera* =, tanquam doli mali non expers, illud ſarcire teneatur, ut ſuo loco probabitur.

§. III.

§. III.

Relator munus à Summo Pontifice ſibi injunctum minimè explens, fidemque ab illo ſibi habitam nulla ex parte ſervans, ab eo extorſit d. Chirographum, imperans Tranſactionem prorsùs injuſtam, & Rev. Cameræ undequaque damnoſam.

JAm verò ſuperiori §. cumulatè expoſito quale munus delatum, quæque partes in
118 negotio, de quo agitur, D. Cardinali N. delegatæ fuerint, quàm graviter in illis omnibus implendis defecerit, facilè modò demonſtrari poſſe arbitramur: intuendo namque, quâ fide rem egerit, comperietur, ipſum, non quidem exequendo mentem, firmumque propoſitum optimi Pontificis = *di contribuire al di lui* (Campoſtani videlicet) *ſollievo, per quanto ſia compatibile coll'accurata indennità di detta noſtra Camera* = qua propterea de cauſa, juxtà animadverſa dicto ſuperiori §., illi præceperat, ut diligenter exploraret, accuratèque perquireret = *del ſeguito di queſto affare ogni più eſatta, & individua cognizione, per ſarcene*, poſt rem undequaque perſpectam, compertamque, *relazione, e darcene una giuſta, e piena informazione*, = quâ gravis hujus negotii verus ſtatus ipſi aperiretur, quemadmodum exactè id à Relatore factum prò certo habuiſſe viſus eſt verbis illis = *atteſo il da voi riconoſciuto, ed à noi colla ſolita voſtra commendabile attenzione riferito* = dicti Chirographi alibi relatis locis *lit.E. & ſeq.*: Verùm integerrimi Principis ſpem, votaque feſellit eventus: Relator namque vera reticendo, falſaque obtrudendo, eundem negotii, quod gerebatur, ignarum, relatione ſua ad illud inconſultò perficiendum induxit.

Præſtans ſanè, imò, quantum opus eſſet, convincens Facti hujus argumentum erui poſſet ex alio priori Chirographo, ab eodem Summo Pontifice edito die 30. menſis Auguſti anni 1725., abrogato per poſterius, quo conſequenter infirmatur quoque alia tranſactio, licèt, ut pluriès dictum eſt, à particulari Congregatione decreta, atque à præfato Summo Pontifice dicto priori Chirographo confirmata, cujus plenâ executione extinctæ jam penitùs fuerant lites illæ, quibus, veluti adhuc flagrarent, per ſecundum Chirographum finis imponendus ſuppo-
119 nebatur. Quamobrem ex eo dumtaxat, quod Papa, hac ratione agendi, veniſſe dicatur contrà factum proprium, præviâ diligenti conſideratione geſtum, præſumendus eſt circumventus, juxta *Textum apertum in Can. Cum olim 12.*, ibi = *Contrà pronunciationem ſuam, ſicut credimus, circumventus de Sentent., & re Judicat.* = ubi late *Fagnan. nu.12. & ſeqq.*, *ex Geminiano*, eam reddens rationem = *Quod non præſumitur quis velle ſua judicia impugnare: notaretur enim*
120 *de variatione, inconſtantia, & illuſione, quæ reprobatur à Jure, maximè in omnibus Eccleſiaſticis* = *tom.3. in ſecundum Decretal. fol.233.*, *Faber. in Codic. lib.1. tit.12. definit.2.* ſic inquiens = *Si quis Summus Pontifex, aut alius Princeps reſcripſit contrà, quàm jàm ante reſcripſerat, aut aliud quid fecerat, præſumitur circumventus, nec doli ſuſpicione caret is, qui Reſcriptum impetravit* = *Larrea allegat. fiſcal.92. num.17.* adeò quidem, ut pro eliminanda dicta præſumpta circumventione non ſufficiat, quod poſteriores Literæ mentionem faciant priorum, ſed prætereà requiratur, quod in eis expriman- 121
tur omnes illæ priorum qualitates, quæ ſpeciatìm indicatæ Principi, eum difficiliorem reddidiſſent ad novas Literas concedendas, quemadmodum late docuit idem *Fagnan. in Cap. Ceterum num.14. & ſeqq. de reſcript. tom.1. in primam part. primi Decretal. fol.190. & ſeqq.*, quem ſequitur *Rota coram Eminentiſſimo Falconerio de Penſionibus tit.25. deciſ.12. tom.2. fol.516.*

Si igitur omiſſio modi, formæ, & cauſæ ob quam facta eſt prior diſpoſitio, omniumque 122
ejus qualitatum, poſteriorem vitiat, *Fagnan. in Cap. Dilectus num.12. de Reſcript. tom.1. in primam part. primi Decretal. fol.248.*, *Rota coram Eminentiſſimo Falconerio dicta deciſ.12. loco citato præter Fagnanum* allegans *Rodericum Suarez. allegat.12. num.30.*: ità profectò res ſe habet in noſtra hypotheſi; In ſecundo namque Chirographo, vix incidenter, & ſubobſcurè factâ mentione primi, Summo Pontifici narratum minimè fuit id, quod diſertè aſſeritur in primo; nimirum poſt Campoſtani carcerationem ſecutam ità mandante ſan: mem: Clemente XI., illiuſque validitatem agnitam in Supremo Tribunali Rev. Cameræ, diſcuſſis deindè, ac rejectis defalchis ab eo prætenſis, illius debitum, magna jàm ex parte ejus confeſſione probatum, ex Periti Judicialis relatione in multò majori quantitate liquidatum fuiſſe, cum ſubſecuta etiam finali computorum ſolidatione.

At quoniàm Campoſtanus ſui debiti ſatisfactionem nihilominus detrectans = *con più ricorſi avuti avanti à noi* (ſunt verba dicti primi Chirographi *lit. E.*) *ci ſupplicava, che per ultimare unitamente tutte le pendenze tra lui, e la detta noſtra Camera, & anco per via di concordia, l'aveſſimo aggrazìato di ordinare la reviſione delle accennate cauſe di defalchi, e della validità della propria carcerazione* = Summus Pontifex, ut habetur *lit.F.* = *accudendo alle di lui iſtanze*, ait = *condeſcendemmo à deputarli una Congregazione particolare*, adjunctis aliis Conjudicibus a Campoſtano deſignatis, à qua, poſt Cauſam acriter diſceptatam, diligenterque enucleatam, præſcriptus fuit modus ineundi concordiam, Motu proprio Summi Pontificis confirmatam, atque executioni confeſtìm traditam.

Nemo autem non videt, quod, ut in ſecundo Chirographo validè revocata cenſeri poſſent diſpoſita in primo, duo præcipuè clarè, & ſinè verborum ambagibus ſpeciatim exprimere oportebat. Primum eſt, ut ſæpius diximus, ſolemnis concordia, modo, quo dictum eſt, celebra-

ta, minimè prætereà occultatis omnibus ejus qualitatibus, ceteriſque, quæ ad ejuſdem validitatem conſtabiliendam in dicto primo Chirographo enarrantur, benè *Rota coram Eminentiſſimo Falconerio de Offic. Ordinor. tit. 23. deciſ. 19. num. 16. tom. 2. fol. 424.* : haud etiam omiſsâ ſpeciali illâ circumſtantiâ, quod quinquennii tempore fuerat jam obſervata.

Alterum verò, quod pariter reticeri nequibat, eſt, quod novum Cauſæ examen, ejuſdem-
123 que reviſio in d. particulari Congregatione, unà cum ſubſecuta concordia perfectæ fuerant ſupplicante, & petente Campoſtano, ut = *anco per via di concordia*, ab ipſo *richieſtaci, e deſiderata* = controverſiæ omnes inter eundem, & Rev. Cameram abſolverentur, ad tradita per *Fagnan. in dicto Cap. Ceterum num. 14. de Reſcript.*, docentem, ad validitatem ſecundarum Literarum requiri, quod in eiſdem exprimatur, primas conſenſu Partium fuiſſe impetratas: quiſque enim ſecum reputet, an Summus Pontifex propitiis auribus excepturus fuiſſet Campoſtanum, poſt quinquennii tempus contra dictum primum Chirographum audiri, atque impugnare contendentem concordiam, ad quam ipſe, non invitus, deveniri Summo Pontifici ſupplicaverat.

Eòque certiùs hæc omnia enarranda erant in poſteriori Chirographo, quia dicta prima Concordia facta fuerat ſervatis regulis, prò illius juſtitia, & validitate à Jure præſcriptis, quarum ſupra meminimus; prò extinguendis nimirum litibus, quæ inter Contranſigentes vere agitabantur, & cauto etiam, quod utrique Parti correſpectivam utilitatem afferret: quam certe attulit Campoſtano, quia ut in hodierna Facti, illi in eo rerum ſtatu valdè proficuum fuit, quod haberetur = *prò Appaltatore Theſaurariæ, & Dohanarum Ferrariæ per totum menſem Aprilis 1719. tantùm*, = ut etiam perutile ipſi extitit, quod præter prorogationem Tractarum, ei condonarentur = *prò omnibus prætenſis Reſtauris, & damnis ſcuta novem millia, ultra alia ſcuta ſex millia*, quorum commodo deciderat, quia non acquieverat Reſolutioni Congregationis Computorum.

Reſpecta verò Rev. Cameræ, utilitas quoquomodo deſumi poterat ex eo, quod ipſa alioquin declarata liquida Creditrix ſcut. 98416., in hanc cauſam promptè recipiebat Loca Montium, pro ſui ſecuritate attergata una cum eorum fructibus, licèt ex aliis non idonei Debitoris Bonis reliquum ſuum creditum integrè conſequi nequiret, quippe demptis ex eo dictis ſcutis novem millibus, aliiſque ſex millibus, prætereaque illi accepto latis tum aliis, tum exactionibus quoque nominum Debitorum, reverà factis in ſola quantitate ſcutorum quatuor millium, adhuc creditrix remanſiſſet ſcutorum 12677., ut in hodierna Facti. Præcedentis igitur concordiæ ſtatus, quem, quemadmodum dicitur *num. 47. in fine, & num. ſeqq.* contrariæ allegationis, Summus Pontifex variare conſtituerat, ità ſane (ne notaretur de variatione, inconſtantia, & illuſione, à Jure in omnibus, maximè in Eccleſiaſticis reprobatis) exponendus illi erat in ſecundo Chirographo, ut totâ re ab eo probè cognitâ, deliberare juſtè poſſet, an expediret, liceretque nec nè illam adeò prodigaliter variare, ut contrà omnem juſtitiæ, & æqui, bonique rationem, eàdem irritâ prorsùs facta, cum graviſſimo detrimento Rev. Cameræ vigore dicti ſecundi Chirographi nova iniretur concordia, ſoli Campoſtano inſigniter profutura.

Quæ porrò reticentia eorum omnium, quæ in dicto primo Chirographo tanta cum animadverſione diſpoſita, ſummaque cum juſtitia decreta fuerant, excuſari nequit inani prætextu, quod ageretur de Chirographo edito ab eodemmet Summo Pontifice, qui propterea ex qualicumque illius, tametſi generica, & remo- 124
ta mentione, omnium in eo contentorum, reminiſci poterat: quia cum oporteat, quod Principi, maximè de re aliqua gravi deliberaturo, adeo exactè res cognoſcenda aperiatur, ut nihil ipſius notitiam effugere valeat, iſtiuſmodi idcircò perſpicua, & ſpecifica rei, ac veritatis expoſitio requiritur, quamvis de ipſius facto proprio agatur, ut præter allegatos initio hujus §. *Et num. ſeqq.*, optimè tradit *Rota coram Eminentiſſimo Falconerio de Penſionib. tit. 25. dicta deciſ. 12. num. 23. & ſeq.*, ubi licèt ageretur de ſecundis Literis ab eodem Summo Pontifice conceſſis, prætereaque in eiſdem relatio haberetur ad primas, nihilominus quia poſteriores expeditæ fuerant abſque ſpecifica narratione contentorum in prioribus, reſpondetur, quod = *obſcura quoquomodo narratio non ſufficit, ubi clara, & ſpecifica requiritur, itaut nihil Principis notitiam effugiat, quamvis de ejus facto proprio agatur*, diciturque id communiter tradi à Docto- 125
ribus; & eò certiùs in caſu noſtro, quia, ſi ob multitudinem negotiorum in Summo Pontifice ex modico etiam intervallo admittitur oblivio, *Pariſ. conſ. 11. num. 132. lib. 1.*, & docent *Gozzadin. conſ. 9. num. 35.*, *Larrea allegat. fiſcal. 92. num. 17.*, dicens, planius procedere reſpectu Principis, ut præſumatur non tantum ignorare factum alienum, ſed etiam proprium ex magna copia, & multiplicitate negotiorum, ibique tanquàm expreſſum allegat *Text. in Cap. Cùm olim 12. de Re Judic.* aliique concordantes apud *Thubor. axiom. Jur. lib. 13. cap. 8. axiom. 1.*, hæc admittenda facilius erat in caſu noſtro, quia inter primum, & ſecundum Chirographum excurrerat quinquennium, atque etiam 126
quia agebatur de negotio, tot gravium controverſiarum ambagibus involuto, ut tanto temporis lapſu è memoria Principis eædem elabi proculdubio potuerint.

Non immoramur pluribus aliis, quæ ex primo Chirographo exponenda erant Summo Pontifici, & quibus ad ejus mentem veridicè, & ſincerè revocatis, vel nullo pacto, vel nonniſi difficillimè ſecundas Literas conceſſiſſet; illa enim jamjam occurrent examinando, an, prout 127
requirebatur, ad validitatem tranſactionis in

dicto

dicto ſecundo Chirographo imperatæ, ageretur de re adhùc dubia, & lite nondum finita, & an revera aliquid hinc indè mutuâ, & juſtâ correſpectivitate, datum, & remiſſum per eam fuerit. In hæc igitur inquirendo, utrumque deficere patet, proptereaque evidens, & aperta redditur injuſtitia, ac nullitas tùm Chirographi, tùm tranſactionis, illius vigore celebratæ.

Nàm ſi de primo res ſit, Relatorem latere certè non poterat, nullas amplius inter Rev. Cameram, & Campoſtanum ſupereſſe lites, quæ tranſactioni locum facere poſſent, utpotè quæ ſopitæ fuerant per concordiam, Pontificio Chirographo confirmatam, atque plenâ executione conſumatam, per translationem videlicet Locorum Montium, attergatorum favore Reverendæ Cameræ, unà cum fructibus in eam peractam, quorum deindè pretium in ſecundo Chirographo per novam tranſactionem Campoſtano reſtitui mandatur; quo ſolo facto licet horum omnium ſcientia probata proculdubio
128 dici poſſet, eadem tamèn manifeſta redditur ex eo, quod ait Summus Pontifex = *avendo da voi ſteſſo accuratamente riconoſciuta la ſerie del fatto, e ſopra di eſſa inteſi non ſolo Monſignor Nicolò Negroni noſtro Teſoriere Generale, e quei del Supremo noſtro Tribunale della detta Camera, che avete ſtimato proprio di ſentire, mà altri ancora, di ciò fondatamente inteſi per abondare in ogni oſſervabile cautela, ut lit. F.*, & aliis d. ſecundi Chirographi locis.

Verumtamèn, ut juſtiſſimus Pontifex pertrahi poſſet ad dictam ſecundam tranſactionem præcipiendam, illa reticuiſſe oportuit; eiſdem namque ipſi fideliter narratis, vel ſtatim animadvertiſſet, vel certè à Relatore admoneri debuiſſet, dictâ priori concordiâ cunctis litibus inter Rev. Cameram, & Campoſtanum finem jam impoſitum reperiri, *Leg. Actione* 4., *&*
129 *Leg. Fratres* 10. *Cod. de Tranſaction.* quippè tranſactio dicitur exceptio litis finitæ, litis ingreſſum impediens, *Leg. Eleganter* 23. *§. Siquis poſt ff. de condit. indebit.*, *Urceol. de tranſact. quæſt.6. num.61.*, etenim non minorem authoritatem tranſactionum, *quàm rerum judicatarum eſſe, rectâ ratione placuit*, ſunt verba *Textus in Leg. Non minorem* 20. *Cod. de tranſact. clar: me: Card. de Luca de empt. & vendit. diſc.19. num.6.*; proptereaque cum per illam,
130 cum litibus, extingui dicantur priora jura, & actiones, ac tollantur Inſtrumenta quoquè, omniaque acta, adeò quidem, ut ſola ſuperſit actio agendi ad ejus obſervantiam, *Cap.1. de tranſact.*, *& dicta Leg. Fratres Cod. eodem, clar: me: Card. de Luca de fideicom. diſc.133. num.6.*, *de Beneſic. diſc.51. num.4.*, *de alienat. diſc.50. num.26.*, *in Miſcell. diſc.5. num.12.*, *& de Judic. diſc.41. num.4.*, indè ſequitur, quod ſi al-
131 ter ex Tranſigentibus, eam impugnando, regredi tentet ad priora jura, jàm dimiſſa, & extincta, opus ſit, quod prius remedio reſciſſorio, tranſactionem de medio tollat per tres conformes, vel rem Judicatam, quâ ad nihilum illâ redactâ, priores actiones, primævaque jura reviviſcant, juxtà celebrem, & receptam *deciſionem Cavalerii la 550.*, *& in recen. deciſ.86. num.9. part.6.*, *clar: me: Card. de Luc. de regal. diſc.93. in fin.*, *de fideic. diſc.39. n.2. & ſeqq.*, *de renunciat. diſc.14. num.2.*, *de uſur. diſc.20. num.3.*, *in Miſcellan. dict. diſc.5. num.13.*, *& de Judic. diſc.46. num.9. ſupplem. part.3.*, ità
ſane, ut juxtà mox allegata, niſi ipſo jure nul- 132
la, & irrita, vel niſi abſque eo quod opus ſit Judicis declaratione, notoriè injuſta appareat, immota manere debeat, tanquam exiſtens in implicito ſtatu validitatis, prout certè in noſtro caſu manebat d. prior concordia, non ſolùm quia diu obſervata, ſed, quod magis eſt, quia confirmata reperiebatur Pontificio Chirographo, quamobrem nonniſi temerè, nimiſque impudenter dici potuiſſet ipſo jure nulla, vel notorie injuſta.

Per rem itaque judicatam nondùm reſciſſa priori tranſactione, vel non conſtito de ejuſdem notoria nullitate, aut injuſtitia, ob quam primæva Campoſtani Jura novas lites excitatura revixiſſe dici poſſent; nè ob defectum hujus neceſſarii requiſiti, poſterior tranſactio conficienda vigore ſecundi Chirographi, primo ipſo oculorum conjectu, irrita detegeretur, ſilentio conſcientiam Principis fallendo, comminiſci in illo oportuit, quod adhùc aliquod grave ſupereſſet, ob quod, juribus Rev. Cameræ inſtabili etiam unum loco manentibus, eadem ſub incerta Judicii alea causâ cadere poſſet. Plura itaque in hanc rem excogitata fuerunt, confingendo videlicet cauſas, ob quas colore aliquo ſuaderi poſſet, nedum locum ſupereſſe, ſed ità exigente juſtâ ratione, rerumque ſtatu, novam concordiam præcipiendam, ineundamque eſſe.

Quamobrèm, veluti prima cauſa finalis, quâ Summus Pontifex motus fuit, aſſertur carceratio Campoſtani, exagerando = *L'aggravio con tal carcerazione inferitoli per la levata li totale amminiſtrazione &c. ſottomeſſolo per tanto il conſecutivo incorſo irreparabil danno di ſua Caſa &c. dicto Chirographo lit. B.*; perinde ſanè ac ſi pro eo ſarciendo, Rev. Camera juſtâ aliquâ obligatione illi devincta cenſeri adhuc poſſet. Verùm, etſi ejuſmodi cauſa omninò falſa dici debeat, ut plenè demonſtratur in hodierna Facti ex *num.8.*, & confirmabitur in reſponſione contrariis objectionibus, danda ſequenti *§.*, quam præſens in tempus omittimus, nè nimium, inſtitutus ſermo, interſecetur: nihilominus tamèn, quia ejuſdem carcerationis validitas agnita legebatur in primo Chirographo *lit. F. & G.*, ubi habetur relatio ad Judicata tum plenæ Cameræ, à qua illius prætenſa nullitas rejecta fuerat, tum aliarum Congregationum, in quibus eadem nullitas, tanquam inſubſiſtens, prò derelicta habita reperitur; manifeſtum indè fit, quod veluti prò vera, & finali cauſa movente Summum Pontificem, a ſcri nequibat tanquàm certum = *l'aggravio con tal carcerazione* = illatum Campoſtano; qua verò rei, & Cauſæ ſtatu illi expoſito, idem tale gra-

gravamen, jàm judicialiter rejectum, prorsùs excludi noviſſet, quemadmodum excluſum noverat in primo Chirographo; Propthereaque, aut nullo pacto, aut certè difficiliùs dicto falſo prætextu inductus fuiſſet ad ſubſcribendum novum Chirographum, non tolerandum damnum Pontificio Ærario allaturum, ad plenè firmata *§. Verùm enim verò*.

Alia huic additur cauſa, quæ pariter veluti finalis, d. Chirographo *lit. C.* Summum Pontificem moviſſe dicitur, eaque eſt, quod, ac ſi res integra adhùc eſſet, imò tanquàm prò certa ſumenda eſſet nullitas carcerationis Campoſtani, idem etiam atque etiam deplorans ingentia damna, ex ea in illum derivata, vehementer dolet, ipſum, quaſi tantis ærumnis confectum quodammodò contabuiſſe = *Senza che nel corſo di oltre nove anni nè coll'approvazione, e ſaldo delli ſuoi conti, nè col mezzo d'una adequata concordia, ancorche da noi ordinata con una particolare Congregazione perciò deputata ſino li 18. Aprile 1725., ſia potuto giongere al fine d'un tal ſuo diſaſtroſo infeliciſſimo ſtato*.

Profectò quid effutiri poterat magis contrarium veritati Facti eo, quod legitur hoc Chirographi loco? Qua namque fide ibi negatur diſpunctio, & ſolidatio computorum, ac ſtipulatio tranſactionis, ab ipſo Pontifice jamdudum decretæ, quando hæc omnia expleta, ſolemniterque confecta tàm fuiſſe manifeſtè conſtat ex fact. evidentia, ex vera nempe negotii, & rerum, in toto hujus Cauſæ decurſu geſtarum ſerie, & dilucidè, & perſpicuè commemorata in primo etiam Chirographo, totieſque, & quidem fuſius ſuperioribus locis expoſita: quæ ſanè, ſi à Relatore ad Summi Pontificis memoriam redacta fuiſſent, ſubjuncta minimè legerentur verba illa = *ſenza che nel corſo di oltre nove anni &c. ſia potuto giongere al fine d'un tal ſuo diſaſtroſo infeliciſſimo ſtato* = in quem cuncta Tribunalia licèt illum, culpâ ſuâ, ſeſe conjeciſſe non dubitaſſent, attamen, non ſequendo ferrea jura, ſed ope tranſactionis ex æqui, bonique regulis conficiendæ, eundem levare curarunt.

Neque verò Relatori excuſationi eſſe poteſt, quòd nimirum ipſe muneri ſuo defeciſſe dici
133 nequeat, dum ex verbis Chirographi conjici ſatis poteſt, Summum Pontificem minimè latuiſſe priorem concordiam, quam dixerat = *da noi ordinata con una particolare Congregazione* = ſed inde inferri ſolum poſſe, eam nullo numero habitam ab ipſo fuiſſe; quia cum vellet, quod Campoſtanus = *col mezzo d'una adequata concordia* = perveniret = *al fine di un tal ſuo diſaſtroſo infeliciſſimo ſtato*, = cenſuit, illam à d. particulari Congregatione decretam, non eſſe *adequata*, nec controverſiæ dediſſe eum finem, nempè pariter *adequato*, quem ipſe ſibi propoſuiſſe innuit verbis illis *lit. H.* = *per darle un fine adequato*, = ideoque, ut notatum jam fuit, illam variare, ſeù veriùs dixerimus, illam radicitùs convellere deliberaſſe, aliam ineundo concordiam, quæ juxtà ejus mentem dici poſſet *adequata*.

At prò hujus frivolæ objectionis remotione ſatis eſt sè referre ad deducta *§. Verùm enim verò*; præſertim *verſ. & denique*, ubi probatur, fallendam non eſſe conſcientiam Principis, eidem non omnia clarè, & nitidè, ſed ſub involucro verborum exponendo, hac enim ratione cum facile ille decipi queat, propterea, ut ſcru- 134
pulus omnis avulſus, & cujuslibet circumventionis ſuſpicio, in noſtra hypotheſi ſubmota dici potuiſſet, non ſufficiebant ſuperius relata verba, quæ non ſolum nimis vaga, & perobſcura ſunt, ſed quod magis eſt, ex eiſdem rectè argui poſſe videtur, Summum Pontificem reverâ caruiſſe certâ notitiâ eorum, quæ in hoc negotio geſta fuerant: ità quidem ut, quemadmodum probatum eſt initio hujus *§.*, nullo numero habitâ ſolâ mentione priorum Literarum factâ in poſterioribus, talis notitia, nec etiam deſumi valeat ex eo, quod agatur de facto proprio, quia ut nihil illum latuiſſe dicatur, requiritur ſpecifica, & clara narratio qualitatum, 135
& circumſtantiarum in ejuſmodi facto concurrentium, ut perſpici ex eis poſſit, an quemadmodum illæ eundem ad ità, prioribus Literis, reſcribendum permovere potuerunt, ità ſi deficiant, vel contrariæ concurrant in poſterioribus, ipſum ab illarum conceſſione retraxiſſent, ut probatum eſt *§. Quæ porro reticentia*. Rectâ 136
igitur ratione concludere poſſe videmur, quod, ſi Summo Pontifici perſpicuè narratum fuiſſet, quanta cum maturitate, & ſolemnitate celebrata extitiſſet prima concordia, proculdubio agnoviſſet, illam eſſe *adequata*, dediſſeque *un fine adequato* litibus omnibus, quibus proindè jam extinctis, earum prætextu, locus nullus fieri ampliùs poterat novæ tranſactioni, quâ funditus, & injuſtiſſimè everteretur ſtatus prioris, ad normam juſtitiæ, & juxtà æqui bonique regulas conſtabilitus.

Relator igitur dum ſub verborum ambagibus Summo Pontifici narraſſe ſupponitur, controverſiam agitatam ſuper validitate carcerationis, cùr ſiluit deciſionem ejuſdem controverſiæ cum rejectione nullitatis à Campoſtano oppoſitæ? Et dum retulit quæſtionem circà quantitatem debiti, & defalcha, quæ ille d. debito contraponenda eſſe, contendebat, cur ſupponendo, deventum nunquam fuiſſe ad ſolidationem computorum, tacuit illorùm diſcuſſionem jam peractam, & concluſam cum liquidatione dicti debiti longè excedentis valorem Locorum Montium attergatorum prò ſecuritate Reverendæ Cameræ, & cæterorum omnium ejus Bonorum? Et denique, quod caput eſt, cùr Pontificem non admonuit, controverſias omnes ſopitas jàm fuiſſe per concordiam à Congregatione deputata decretam, præſtituto illam ineundi modo, & quam ipſemet Pontifex ratam habuerat, & Motu proprio executioni mandari juſſerat? Profectò, dùm Relator, ut patet ex totius Chirographi tenore, edocuit Pontificem de levioribus, multò certè magis eundem de gravioribus, quæ contrà Campoſtanum urgebant, admonuiſſe oportuit: præſer-

tìm

Digitized by Google

tim verò, quia ipſe, nonniſi ex illis, quæ narrata ſibi fuiſſe ait, prò certo habens sè aſſecutum fuiſſe plenam notitiam omnium, quæ à principio uſque ad finem talis negotii præceſſerant, ſubjunxit = *ponderatoſi do noi maturamente il ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia*.

Graviſſime profectò Relator defecit plura vera reticendo, eorumque loco plura falſa ſubiiciendo, quibus Summo Pontifici veri rerum ſtatus ignaro, ſuadere valuit, locum eſſe poſſe æquæ, ac correſpectivæ tranſactioni, eòquod ageretur de rebus, ſub judiciali aleà adhuc pendentibus, ideoque dubiis, quod diximus eſſe primum ad validitatem tranſactionis requiſitum: at longè graviùs defecit circa ſecundum, ut videlicet inter ea, quæ à Rev. Camera favore Campoſtani, & viceverſa inter illa, quæ ab iſto ad commodum Rev. Cameræ facienda imperabantur, juſtæ correſpectivitatis regula, & æquæ proportionis norma ſervaretur; quemadmodum explorati Juris erat, ſervandam omninò
137 fuiſſe, nè alioquin tranſactio ceſſura ad alterius tantùm ex Contraſigentibus commodum in leoninam concordiam degenerare diceretur, ut probatum eſt § *In dicto autem Summario & ſeq.* Quanto autem quoad hæc pii Pontificis mens errore imbuta fuerit, evidens, & apertum illicò reddetur, res rebus comparando.

In correſpectivitatem namque eorum, quæ à Rev. Camera Campoſtano præſtanda erant, duo ipſi ad illius commodum facienda præcipiuntur; primum nempè, ut habetur d. Chirographo *lit. K.* = *Che detto Campoſtano rilaſci, e pienamente ceda à detta noſtra Camera tutti, e ſingoli effetti, azioni, ragioni, e crediti d'ogni, e qualunque ſpecie foſſero, e tali quali nel predetto giorno 3. di Maggio 1719. eſiſtevano, e furno trovati in eſſere ſpettanti, appartenenti, e derivanti dalla detta Teſoreria, e dagl'Appalti Communitativi denominati del Decimo, Punta, e mezza macina, e paſſati come tali ſotto la generale amminiſtrazione, ed Economato à nome di detta Camera conferito al Conte Nicolò Maria Maffei, ſecondo l'Iſtrumento con eſſo dall'Eminentiſſimo Collicola, allora Teſoriere generale, ſtipolato ſotto li 3. di Giugno di detto anno 1719. per gl'atti del predetto Petrucci*.

Alterum refertur *lit. L.* ibi = *Similmente, che detto Campoſtano renunzi liberamente, e totalmente ad ogni, e qualunque da lui fin'ora dedotta ragione di richieſto defalco per qualſivoglia ragione, e titolo contro di detta Camera, e renunzi parimente ad ogni, e qualunque ragione, e pretenſione, che aver poteſſe per il conſeguimento del riſtoro dei danni, delle ſpeſe, & intereſſi, che per ragione di detta carcerazione credeſſe doverſeli da detta Camera, ſicche li ceſſi, contro di eſſa però, talmente ogni, e qualunque azione, fatte tali ceſſioni contemporaneamente &c.* = ſequuntur deindè ea, quæ his correſpectivè à Reverenda Camera facienda, ac præſtanda erant Campoſtano.

Primo autem ipſo obtutu conſpicitur, futiles, ac inanes prorsùs eſſe dd. ceſſiones, & remiſſiones Jurium, quæ favore Rev. Cameræ à Campoſtano perficiendæ præcipiebantur. Nàm credita, & Jura = *derivanti dalla detta Teſoreria, e dagl'Appalti Communitativi* = quorum ceſſio primo loco injungitur, aut nullius, & aut nonniſi parvi momenti reputari poterant; plura quippe ex dictis creditis antè carcerationem, præventivè ab ipſo Campoſtano jàm exacta reperiebantur; alia longe plura inſubſiſtentia penitùs erant, adeò quidem, ut à Comite Nicolao Maria Maffeo, Æconomo deputato, ex ingenti illa quantitate nominum Debitorum, ut bene exadverſo dicitur *num. 47.*, *juxtà ſuam materialitatem*, in notulis videlicet, & papyro conſtante ſcuta 42000., nonniſi ſcuta 4000. exacta fuerint, quæ Campoſtano jàm accepto lata reperiuntur, ut in dicta hodierna reſponſione Facti, ad quam nos referimus, & in qua præterea ab impictis calumniis dicti Æconomi adminiſtratio, ejuſque rationum codex ſtrènuè vindicatur.

Ut etiam renunciatio, & remiſſio, quam ſecundo loco Pontifex decrevit à Campoſtano faciendam de juribus, quæ adversus Rev. Cameram poſſent ei competere, aùt prò defalchis, aùt prò damnis ex carceratione derivantibus, nullam omninò æſtimationem merebantur. Quia, quod attinet ad defalcha, ſuperiori §. demonſtratum eſt, hæc, utpote ſemper rejecta, nullo pacto illi debita fuiſſe, atque ex æquitate potius, ac gratia; quam ex rigore juſtitiæ, condonatam ei fuiſſe quantitatem ſcutorum quindecim millium, quâ detractâ, adhuc ejus debitum ſupererat in ſcutis octoginta quatuor millibus, quemadmodum in hodierna Facti *num. 54. & ſeqq.*, in quibus, rei, pene dixerim, evidentiâ, oſtenditur ſumma juſtitia, quâ à tot Judicibus, totieſque, dicta prætenſa defalcha incompetentia declarata fuerant, jure propterea meritòque uti talia agnita etiam in ſæpius memorata tranſactione, & Chirographo, eam confirmante: quamobrem non revocatis priùs tot
Judicatis, quibus illa ſolide, ac plenè confuta- 138
ta reperiebantur, & ut probatum eſt §. *Veruntamen*, per rem Judicatam non reſciſſâ priùs dicta tranſactione, vel non detectâ clarèque compertâ illius notoriâ nullitate, & injuſtitiâ, ejuſmodi inania penitus, & inepta defalcha, pretio nullo æſtimari poterant, prò inducenda cor-
reſpectivitate inter hinc inde datum, & acce- 139
ptum, in quacumque tranſactione, ad ejuſdem validitatem, neceſſariò ſpectanda.

Nihili pariter facienda erat renunciatio = *ad ogni, e qualunque ragione, e pretenſione, che aver poteſſe per il conſeguimento del riſtoro dei danni, delle ſpeſe, & intereſſi, che per ragione di detta carcerazione credeſſe doverſeli da detta Camera*, = quia licèt ex iis, quæ attigimus §. *Quamobrem veluti*, clarè pateat, quod prætextu dictæ carcerationis, quia valida, & juſta extiterat, reparatio nulla damnorum debebatur Campoſtano; nihilominus, cùm ubique in contraria allegatione improperetur illius injuſtitia,

ſtitia, & enormia damna iodè eidem illata,
abs re non erit, ut alibi polliciti ſumus, de
his diſſerere in reſpouſione hujuſmodi obje-
ctioni.

Satis uſque ſuperque ex his, quæ ſummatim
modò, copioſè verò ſuperioribus locis & maxi-
140 mè in in reſponſione Facti deducta ſunt, uoviſ-
ſe quiſque potuit, ceſſiones haſce, & remiſſio-
nes, veluti inanes, ideoque flocipeudendas,
nulli fiuctui futuras, utilitatemque nullam
Rev. Cameræ allaturas: inſpicieudum, æſti-
mandumque nunc eſt, quid viciſſim ab illa
præſtandum foret, & reipſa præſtitum fuerit
Campoſtauo. Primum itaque Pontifex juſſit,
ut ei reſtitucrentur Loca Montium, quæ una
cum fructibus erant valoris ſcutor. 54161. ut in
d. Chirographo *lit. N.* ibi = *E fatte tali ceſſioni
contemporaneamente ſi debbano ad eſſo Campoſta-
no rilaſciare liberamente e reſtituire tutti, e
ſingoli Luoghi di Monti, dà lui, e da altre Perſone
per lui attergati per cautela del d. Appalto,
reintegrandolo pienamente, come già d'ora lo re-
integriamo, ed abbiamo per reintegrato al di lo-
ro libero poſſeſſo, reſtituendoli, come gli reſti-
tuiamo, per l'intero tutti li frutti, che per li pre-
detti luoghi attergati ſiano decorſi prima, e dopo
qualunque di eſſi ſ tta translazione, ed aliena-
zione, dovendolo reintegrare, come lo reintegria-
mo. sì dell' eſatto, che per quello ſi trovi peranco
ineſatto di eſſi frutti per ſino al giorno, che li det-
ti luoghi da reſtituirſeli, e da noi reſtituitili, nè
ſarà ſeguita la così ordinata libera, e totale re-
ſtituzione* = præcipiendo inſuper, ut alibi ani-
madverſum eſt, pro d. reſtitutione facienda,
quatenus opus eſſet, uova contrahi debita, per
novam nempe Locorum Montium creationem.

Præterea *lit. P.* ejuſdem Chirographi man-
datur, quod Campoſtano = *ſe le reſtituiſchino
parimente, come gli reſtituiamo, tutti li mobili,
ed argenti ritrovati nella di lui Caſa, dalla Rev.
Camera inventariati &c., ed ogni, e qualunque
altro effetto in qualunque altro tempo, modo, e
forma ſeqaeſtratoli, come ancora il Capitale,
che egli aveva in Bologna* = Ejuſmodi autem
horum omnium prompta reſtitutio, nec à Con-
gregatione particulari decreta, nec in primo
Chirographo imperata legebatur, ſed illi ſel.
mem. Card. Collicolæ tunc Theſaur. Gene-
rali injunctum ſolùm reperiebatur, quod à
Rev. Camera = *facciate poi colla poſſibile ſolle-
citudine render conto delli di lui crediti, mobi-
li, ed altri Capitali ſequeſtrati ſecondo ſarà di
ragione* = d. Chirographo *lit.* H.; in qua porrò
redditione rationis facienda, ut Juris eſſet,
Rev. Cameræ præſervata intelligebatur legalis
dd. rerum retentio pro conſequendo reſiduo
ſui crediti.

Non contentus Relator ſuaſiſſe Summo Pon-
tifici, ut præter reſtitutionem pretii Locorum
Montium mandaret etiam reſtitui Debitori
ſuas omnes res, ex quibus Rev. Camera, ut mo-
dò dictum eſt, conſequi aliquando poſſe ſpera-
bat partem ſaltem aliquam iogentis ſui credi-
ti, quod adhùc reliquum erat, præcipi etiam
voluit, quod cuncta, mox commemorata, extra-
derentur Campoſtano = *con più ſcudi 5765. 39.
10. procedenti degl effetti dell Appalto comma-
nitativo del Monte Riparazione, paſſati ancora
queſti ſotto la predetta amminiſtrazione del
Conte Maffei, e dal Campoſtano dovuti, e per-
ciò da pagarſi, come così ordiniamo, dalla detta
Camera per il di lui debito, tanto al d. Monte di
Riparazione per la ſomma di ſcudi 4411. 47. 10,
come al Monte Difeſa per ſcudi 467. 17. 6., allo
ſtudio di Ferrara ſcudi 619. 12. 6., ed agl' Ere-
di Gruatti per ſcudi 257. 32. ancorchè ſi diceſ-
ſero detti effetti non per anche del tutto dal dette
Amminiſtratore eſatti* = Profecto, tametſi Rev.
Camera taceret, nihilominus res ipſa repudia-
ret adeò durum, & injuſtum onus, quo eidem
præcipitur ſatisfactio debitorum Campoſtani
pecuuià ſuà facienda: quippe ejuſmodi uego-
tia, utpotè independentia ab Appaltu Theſau-
rariæ, ex propria perſoua ad eum pertinebant;
nihilque illorum intererat Rev. Cameræ, cujus
commodum nullum iu eiſdem vertebatur, præ-
tereaque illa vigore Reſolutionis editæ à Con-
gregatione particulari, perputata, atque æſti-
mata jam fuerant, ac prò quadam rata contra-
poſita debito Campoſtani.

Hæc igitur cùm ita ſe habeant, quiſque, res
rebus comparando, reputare ſecum poterit,
quæ æqualitas, aut quæ correſpectivitas in hac 141
tranſactione ioter Contrauſigentes ſervata fue-
rit: nam Reverend. Camera licèt liquida Cre-
ditrix longè majoris ſummæ, in pecunia nu-
merata reſtituere coacta fuit Campoſtano ſcu-
ta 54161., in partem ſui crediti Pontificio Æra-
rio jam incorporata, vigore tum plurium Ju-
dicatorum, tum etiam concordiæ, alio ejuſ-
dem ſan. mem. Benedicti Chirographo appro-
batæ, plenæque executioni mandatæ, quibus
inſuper juncta fuerunt mox dicta ſcuta 5765.
ſolvenda illius Creditoribus; prætereaque con-
douato univerſo debito, eidem Campoſtano
liberè dimitti, ac reſtitui præcipiuntur reliqua
omnia Capitalia favore Rev. Cameræ Credi-
tricis jam obligata. Viciſſim autem in æqua-
tionem, ſive compenſationem tantæ pecuniæ
numeratæ, & tot rerum, quæ juſto pretio
æſtimari poterant, quæque verum, & intrin-
ſecum valorem habebant, Campoſtanus ad
commodum Rev. Cameræ uihil aliud egit, aut
præſtitit, quàm ceſſiones, & remiſſiones ju-
rium ſemper rejectorum, quæque ab eodem
ſummo Pontifice inania d. priori Chirographo
agnita, & declarata fuerant. En igitur quod
loco ullius juſtæ correſpectivitatis, & æquæ
proportionis, qua hinc inde data, aut remiſſa
æquabilia dici poſſent, manifeſtum redditur,
ex d. Leonina tranſactione commodum omne;
utilitatemque comparatam fuiſſe Campoſtano;
contrà verò Rev. Cameram apertam, & enor-
miſſimam ſubiiſſe læſionem. Nè autem adeò
aperta ejuſmodi tranſactionis injuſtitia juſto,
& religioſo Pontifici pateſieri ab ullo poſſet,
non auditis, imò ſubmotis R. P. D. Commiſ-
ſario, aliiſque Cameræ Defenſoribus, de qui-
bus

bus verè dici potuiſſet id, quod legitur *lit. F.* = *mà altri ancora di ciò fondatamente inteſi* (licèt malè attributum iis, de quibus ibi loquitur Chirographum) ſoliùs Relatoris arbitrio inter ipſum, & ſummum Pontificem gravis hujus negotii minimè conſcium, adeò immanè vulnus Rev. Cameræ, & Pontificii Ærarii juribus inflictum fuit.

Argumentis itaque luce clarioribus cum demonſtratum fuerit, quàm graviter Relator muneri ſuo defecerit, ità quidem, ut ambigi nullo pacto poſſit, pium Pontificem, mancâ, & non verâ relatione ſibi factâ deceptum, ſecundum Chirographum conceſſiſſe; ambigi pariter nequibit, omnia in illo diſpoſita, irrita prorſus fuiſſe, utpotè Pontificio conſenſu deſtituta, ſed ex ſolo Relatoris conſilio præordinata; ex notis juribus, & auctoritatibus allegatis in alibi citata *Bononien. Pronenetici 14. Januarii 1715. §. Porrò quatenus coram bon. mem. Cerro*, qui propterea ut rem libera voluntate, & auctoritate perficere poſſet; quemadmodum, ſicuti probatum eſt *§. At verò*, ſi iu quibuſvis ſibi impartiri curaverat plenam, & abſolutam poteſtatem, & quantâ ipſe opus eſſe credebat, prò re adeo pernicioſi exempli perficienda; ità, cum poteſtate iſtâ abuſus, nihilque rectâ ratione agens, ſed impotenti animi ſui arbitrio ſerviens, rem abſolverit, & feſtinatâ, ſibique placitâ executione compleverit, locum proindè fecit actioni, quæ à Rev: Camera contrà eum promovetur, ut demonſtrabitur §. ultimo.

§. IV.

Reſpondetur contrariis objectionibus.

Quamquam verò ex iis, quæ hactenùs adducta ſunt, perſpicuè pateat, Relatorem, adulterando veritatem facti, vera occultando, & quædam demùm, nonniſi mutilatâ, narratione, & ſub verborum involucro innuendo, optimi Principis conſcientiam adeò fefelliſſe, ut idem veri rerum ſtatus penitus inſcius, pertractus fuerit ad ſignandum Chirographum, quo imperabatur tranſactio pro componendis litibus, quibus Rev: Camera à Campoſtano vexari, gravique damno affici poſſe figurabatur, quando hæ ſopitæ jam, & extinctæ fuerant aliâ præcedente, & quidem æquâ, ac juſtâ tranſactione; atque hæc omnia facti, penè dixerimus, evidentiâ, ità demonſtrata fuerint, ut in dubium revocari nullo pacto poſſe videantur: nihilominùs tamen, quia in contraria allegatione, pro operiendis, omnium alioquin oculis patentibus, relationis vitiis, plura congeruntur; idcircò non ut Cauſæ, quæ plana eſt, ſed ut Parti adverſæ cumulatiùs ſatisfaciamus, quâ valebimus brevitate, præcipua ex iis, quæ exadverſo afferuntur, refellere curabimus. Domini itaque contrarii Defenſores nobiſcum conveniunt, quod Literæ Apoſtolicæ, Summique Pontificis, ſive cujuslibet alterius Supremi Principis Reſcripta irrita prorsus redduntur, quoties, non ex deliberata voluntate Concedentis profecta, ideòque ejus conſenſu deſtituta, nonniſi Relatoris, aut Impetrantis malitiâ expiſcata dicenda, vel præſumenda ſunt: ut etiam agnoſcentes, in quacumque tranſactione eam ſpectandam eſſe æqui, bonique rationem, ut juſtam inducat inter Partes æquabilitatem; demonſtrare conantur, juſtiſſimum Pontificem, re priùs penitiſſimè cognitâ, Chirographum ſubſcripſiſſe, eoque imperatam tranſactionem, juſtæ correſpectivitatis, & portionis normâ ſpectatâ, celebratam fuiſſe.

Et primò quidem ad hoc inſinuandum *nu.* 4. dictæ allegationis dicitur, ex proemiali narrativa Chirographi probari, poſt diligentiſſimè à Relatore rem exploratam, accuratè, fideliterque ab eodem factam Papæ illius relationem, idque apparere ex dictæ narrativæ verbis, quibus ſtrictim priùs attingendo Cauſæ, & negotii, de quo agebatur, generalitatem, ibi = *Avendo da voi ſteſſo accuratamente riconoſciuto la ſerie del fatto, e ſopra di eſſa inteſo non ſolo Monſignor Teſoriere generale &c.* ſubduntur deindè *ſpecialitates*, [ſunt verba dictæ allegationis] *complexivæ totius curſus trium inſpectionum, nempè circa validitatem, vel nullitatem carcerationis, circa reſtaura, & circa antecedentem concordiam*, ibi = *atteſo il da voi riconoſciuto, ed a noi colla voſtra commendabile attenzione riferito ſopra l'eſpoſto negl'atti del P.trucci Segretaria di Camera ſotto li 13. Maggio 1719. dal già ſoſtituito Commiſſario nelle due diſtinte comparſe in detto giorno fatte per giuſtificazione della carcerazione, del ſuppoſto debito ſpecificato ſecondo l'atteſtato del fu Computiſta della Camera &c., e ſopra le circoſtanze occorſe tanto nella Cauſa introdotta nel pred.tto Tribunale della Camera ſopra la nullità di detta carcerazione, quanto nella Congregazione ordinaria de' Conti ſopra i richieſti defalchi, e nella predetta Congregazione particolare per l'attuazione della concordia* =.

At ex hoc Chirographi loco perſpicitur quidem, illud ea arte concinnatum fuiſſe, ut ſuaderetur Summo Pontifici, agi de negotio, acribus adhuc, & dubiis litibus involuto, non autem, ut ex eadem pernoſcere ipſe poſſet verum rei ſtatum: quomodò enim illum deprehendere valebat ex comparitionibus à Subſtituto R.P.D. Commiſſarii factis, & notula debiti, quo obſtringebatur Campoſtanus, extradita à Ratiocinatore Rev: Cameræ; quippè ex eiſdem, ut cuique patet, tanquam reſpicientibus primum dumtaxat Cauſæ initium, Summus Pontifex ponderare nequibat = *maturamente il ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e preſente ſtato di tale controverſia* =, ut etiam id aſſequi nequibat ex illis, quæ ſibi relata ait = *ſopra le circoſtanze occorſe tanto nella Cauſa introdotta &c.* = ex hujuſmodi namque adeò va- 142
gis, & generalibus verbis facilè illuſuris mentem Principis, perpendi ab eo nequibant cun-

ﬅa, quæ oon per ſuppletivam, & ſubauditam
interpretationem, ſed clarè, diſtinctè, & ſpe-
ciatim exponenda ipſi erant, nè circumventus,
ac deceptus diceretur, ut probatum eſt *§. Ve-
rum enim verò* præcipuè verſ. *& denique*, atque
etiam traditur *§. Præſtans ſanè & ſeqq.*

Certiùs in caſu ooſtro, quia quævis ejuſce-
modi ſuppletiva, & ſubaudita interpretatio
conciliari nullo pacto poterat cum iis, quæ ap-
parent ex *lit.C.* ejuſdem Chirographi, ubi omit-
titur celebratio prioris concordiæ, nunquam
143 deindè commemoratæ uti jam perfectæ, ple-
numque finem ſortitæ, & expreſſis verbis ne-
gatur ſolidatio Computorum; quonam enim
pacto, rei omiſſæ, multòque minùs expreſsè
negatæ ſuppletiva ulla interpretatio, aut ſub-
auditus intellectus admitti poteſt? At, quod
caput eſt, quanam ratione, dicta vaga, & ge-
neralia verba conciliari poterant cum ſtabili
propoſito, & expreſſa proteſtatione pii Ponti-
ficis contribuendi levamini Campoſtani = *per
quanto ſia compatibile coll'accurata indennità di
detta noſtra Camera* = ſtatim ſiquidem comper-
tum cuique ſit, Pontificem ex illis minime no-
viſſe = *il principio, progreſſo, e preſente ſtato
di tale controverſia* =, quibus probè cognitis,
ſibique clarè expoſitis, non ſubſcripſiſſet Chi-
rographum, omnia diſponens ad commodum
Campoſtani, oon quidem Subditi de S. Sede
inſigniter benemeriti, ſed Exteri, qui expi-
lando pecunias Theſaurariæ, quam admini-
144 ſtrabat, illaſque In ſuos uſus convertendo,
gravi certè penâ dignus effectus fuerat, ad no-
tata per *Fariaac. quæſt.26. num.5., Scannarol.
de Viſitat. Carcerat. lib.1. §.7. cap.3. numer.28.
& §.9. cap.4. num.1., Rot. in rec. dec.62. nu.5.
& ſeqq. part. 17., & eorum bon. mem. Anſaldo
deciſ.83. num. 18.*, non autem, ut locupleta-
retur per imprudentem, ac profuſam condo-
nationem factam cum euormi jactura ſcutorum
octogiuta mille, & amplius, quæ ab illo de-
bebautur Rev: Cameræ, tot alibi relatis Judica-
tis, & quidem editis poſt pluries diſcuſſas, &
finali ſolidatione confectas, concluſaſque ra-
tiones declaratæ certæ, & liquidæ Creditri-
ci adeò ingentis quantitatis.

Idque ſanè rectè agnoſcunt ipſi DD. contra-
rii Defenſores, qui eodem *num.*40. dictæ alle-
gationis ſibi minimè conſtantes, imò inter ſe
aperte pugnantia aſſerentes, licèt inviti fateri
coguntur, ex relatione, & verbis ex d. Chiro-
grapho mox exſcriptis, Summum Pontificem
vel nullam, vel compendiariam ſolummodò
rei, quæ gerebatur, cognitionem aſſequi po-
tuiſſe, ibi enim ſic inquiunt = *in compendio,
ut moris eſt, in Chirographis, non degenerandis in
volumina* tantam fuiſſe relationem *principii, me-
dii, & finis eorùm, quæ præceſſerant*, ſubden-
do illa, maximâ præcipuâque notâ digna verba=
*uſque notandum, quod de tanta rerum congerie
nequibat Pontifex informari oretenus, ſed equi-
dem per exhibitionem tùm dictorum duorum
ultimum, ſeu comparitionum, præſeferentium in
fronte maximum creditum ab initio prætenſum
per Cameram, & poſtea in concordatione facti
exinanitum, quàm Informationum hinc indè da-
turum, & ſignantèr poſteriorum continentium
epilogum præcedentium, ad alleviandum, quan-
tum fieri poterat, gravamen Papæ in legendo, qui
ceteroquin, ut notorium eſt, non parcebat labori,
& omnia volebat legere, & perſcrutari, quando
ob recurrentium querelas, & fletus aliquam
ideam pietatis concipiebat, vel gravaminis* =.

Operæ pretium fuiſſe duximus Legentium
oculis de verbo ad verbum fideliter ſubjicere
hunc contrariæ allegationis locum, quia indè
duo nobis aſſumenda præbentur, & quidem
adeò convincentia, ut ſola pro deciſione præ-
ſentis Cauſæ ſufficere poſſe videantur. Primum
& certè veriſſimum eſt, quod agatur de maxi-
ma rerum congerie: ut etiam libenter damus
Parti adverſæ, quod de ea Summus Pontifex
oretenus informari nequiret, ex illa nimirùm
relatione, de qua, nonniſi ex Chirographo
conſtare nobis authentice poteſt. Alterum verò
falſiſſimum, & merum ſanè commentum Par-
tis adverſæ eſt, quod Summus Pontifex de to-
tius rei vero ſtatu oedum inſtrui valuerit per
exhibitionem dictarum Comparitionum, qui-
bus, ut ſupra animadvertimus, nonniſi Cau-
ſæ initium indicabatur, ſed præterea de illo in-
ſtructus reverà fuerit lectione, atque evolutio-
ne Scripturarum degenerantium certè in ma-
gna volumina.

Prima aſſumpti pars, nempè = *quod de tanta
rerum congerie nequibat Pontifex informari ore-
tenus, ſed equidem per exhibitionem &c.* = licèt
ſatis ſuperque probata ex modò relata Adverſa-
riorum confeſſione, magis tamen expreſſis,
diſertiſque verbis ab eiſdem aſſeveratur *nu.*55.
dictæ contrariæ allegationis, ubi diſtinguendo
caſum, in quo Pontifex reſcribat ſimplicibus
Impetrantium ſupplicationibus, obnoxiis vitio
obreptionis, & ſubreptionis, ab alio caſu,
quando videlicet idem *aſſumit partes Judicis* in
negotio, *in quo aliâ vice manus appoſuerat, &
optimè illud ſcit, fuiſſe in Tribunalibus ventila-
tum*, & hoc caſu admitti non poſſe ſtatuitur
*quod velit à referente ſola verba, quæ avolant,
audire, & documenta ad judicandum neceſſaria
nullatenùs inſpicere*, quinimò id adeò abſonum
eſſe dicitur, ut affirmari jure valeat, quod,
*nemo erit, qui poſſit hoc aſſerere abſque læſione
conſcientiæ, & doctrinæ ipſius Pontificis*.

Subjungendo non eſſe ambigendum, Sum-
mum Pontificem in hoc negotio geſſiſſe partes
Judicis, quia *Princeps Supremus conficiens
tranſactionem inter Partes, verè, & realiter ju-
dicat*; ex his denique præmiſſis, veluti ex ſuo
legitimo antecedente, ſic concludendo *ergò
haud fas eſt aſſerere, quod proceſſerit oſcitanter,
& ſeductus, & quod non curaverit videre ali-
quas ſaltem Informationes impreſſas cum Sum-
mariis utriuſque Partis, cuicumque ſeductioni
repugnantes*.

Verùm enim verò longè rectiùs nos ex his
ita argumentamur, quod nimirum ſi Pars ad-
verſa pro certo ſumit, & conſtanter affirmat
Sum-

Summum Pontificem oretenus, & per ſola verba, quæ avolant, plene de tanta rerum congerie inſtrui, claramque negotii, & rerum, de quibus agebatur, notitiam aſſequi nequiviſſe; concludendum inde ſit, quod integerrimus ille Pontifex decetus relatione, tot vitiis laborante, ideòque rei, quæ gerebatur, omninò ignarus ſubſcripſerit dictum ſecundum Chirographum, dum juxta adeò expreſſam, & planam Partis adverſæ confeſſionem, ex ſola verbali relatione, de qua dumtaxat nobis conſtat, illam ſcire nequibat.

Fruſtrà verò rei, veritas quæ ex ea Sum̃o Pontifici aperiri nequivit, eidem patefacta aſſeritur ex præcedenti Scripturarum evolutione; quia hoc aliud aſſumptum, quod veluti certum, nimis audacter à Parte adverſa ponitur, non
145 dubiis probationibus demonſtrandum ab ea eſſet: in iis enim, in quibus requiritur certa, & individua ſcientia, adeòut nihil effugiat mentem Principis, ejuſmodi ſcientia non eſt præſumenda, ſed ſpecificè, & clarè probanda ab illam allegante, *Malvaſia conſ.56. num.20.*, *Coſta de fact. ſcient., & ignorant. inſpect. 72. num.3. & 13. tom.1.*, *Larrea allegat. fiſcal. 92. num. 16. & ſeqq.*, *Gobb. conſult. deciſ. tom. 2. conſult.50. num.97. pag.255.*, & conferunt generaliter tradita per *Ro. coram Coccin. dec. 1724. num.23.*; Authoritates verò, quibus traditur,
146 quod ad evitandam ſubreptionem, ſatis ſit Pontificem eſſe aliundè informatum de eo, quod expreſſum non legitur, loquuntur de caſu, in quo dubitari nequeat de iſtiuſmodi ſpecifica, & Individua ſcientia Principis aliundè habita, quam ex ipſi expoſitis, quia nimirùm agatur de re in ejus Curia notoria, vel quæ ab ipſo ſciri omninò debeat, ut ex *Felino in cap. ſuper literis 20. ſub num.8. verſ. tertia regula, & num.9. de reſcript.*, *Cyriac. controv.160. numer.28. & plurib. ſeqq.*, *& controv.690. n. 13. & ſeqq.*

Tantum verò abeſt, quod ejuſmodi contrarii aſſumpti probationes ullæ exadverſo allatæ dici poſſint, ut illæ univerſim penituſque excludantur verbis, & oraculo ipſiuſmet Summi Pontificis, apertè affirmantis, non aliam negotii hujus notitiam habuiſſe, quàm = *atteſo il da*
147 *voi conoſciuto, ed a noi colla ſolita voſtra commendabile attenzione riferito ſopra l'eſpoſto negl'atti del Petrucci* =, quæ verba, ut animadverſum eſt *num.14.*, veluti cauſalia, perſpicuè, & quidem taxativè oſtendunt undè rei notionem aſſecutus ipſe fuerit. De tanta itaque rerum congerie, & de toto Cauſæ decurſu, ac ſtatu, cum non ex ulla Scripturarum inſpectione, ſed non aliundè, quàm ex relatione ſibi facta à Domino Cardinali, eam, quam habuit, negotii hujus cognitionem ſe adeptum aſſeruerit, ambigi propterea nequit, quin adeò perſpicuâ aſſertione Summi Pontificis, excludente quamcumque Scripturarum inſpectionem, plenè contra Partem adverſam id probetur, per *Textum in Clem.1.*, *ubi magiſtraliter Gloſſa, & Scribentes de probationib.*, ac communiter Doctores tradentes, teſtimonio Papæ, ejuſque
aſſertivis verbis plenam fidem adhibendam 148
eſſe, *Valenz. conſ.4. num.124.*, ubi, quod non admittitur probatio in contrarium, *Farinacc. quæſt. 63. cap. 3. num. 79.*, *Fragoſ. de Regimin. Reipubl. Chriſtian. tom.2. lib.1. diſputat.1. §.1. num. 33. & ſeqq. fol. 16. & ſeqq.*, *Larrea allegat. Fiſcal.3. ſub numer.7.*, *Manſ. conſult.584. num.5.*, *aliique mox allegandi*.

Confirmare id poſſemus ex maxima inveriſimilitudine deſumpta, tum ex eo, quod ſi Summus Pontifex reverà perlegiſſet allegationem ullam in hiſce Cauſis editam, id reticitum minimè fuiſſet in extenſione Chirographi, in quo amplis verbis, laudibuſque extollitur ſedula cura, & accurata animadverſio in hoc negotio ab illo adhibita: tum etiam ex eo, quod ſpectatâ conſueta ratione agendi Summorum Pontificum, iidem in ejuſmodi Privato-
rum negotiis minime aſſumant onus, & labo- 149
rem perlegendi Scripturas, Partiumque allegationes, imo ipſis nec Brevia, nec Chirographa inſpicientibus illorum dumtaxat Summarium, ut ſupra obſervatum eſt, recitatur: quem morem præcipuè ſervatum fuiſſe conſtat cum piiſſimo Pontifice Benedicto, qui ſummà quidem religione, pietate, & zelo curans omnia, licèt minima, quæ pertinebant ad cultum Divinum, Eccleſiæ Regimen, Paſtorale Officium, & Eccleſiaſticam diſciplinam, nè ab his, ſeſe aliis immiſcendo, diſtraheretur, tantò alienatior erat à rerum temporalium adminiſtratione, quam committebat omnimodæ curæ & fidei Miniſtrorum, præſertim ipſi aſſiduè adſtantium, quos cum bonos eſſe putaret, perſæpè, ut notorium planè omnibus eſt, ipſi eveniebat, quod ex *Minutio Felice* notat *Loccenius de ordinanda Republica lib.2. cap.21. fol.164.*, inquiens = *incautè creduli cir-*
cumveniuntur ab his, quos bonos eſſe putarunt = 150
quemadmodum accidiſſe Galbæ teſtatur Tacitus verbis illis = *hiantes in magna fortuna Amicorum cupiditates ipſa Galbæ facilitas intendebat, cum apud infirmum, & credulum minore metu, & majore præmio peccaretur* = apud eundem *Loccenium lib.1. cap. 20. fol. 70.*

At in re non dubia, ipſiuſque Pontificis teſtimonio perfectè, abſoluteque probata, omiſſis aliis argumentis, tanquam non neceſſariis, illud unum ſubjunxiſſe fas ſit, quod ſi non quidem dd. allegationes ab eo perlectæ, ſed illi relatum fuiſſet primum dumtaxat Chirographum, ejuſdem juſſu anteà in hac Cauſa editum, in poſteriori, præter alias ſuperiùs commemoratas, non legeretur manifeſta illa falſitas, nimirum = *ſenza che nel corſo di oltre nove anni nè coll' approvazione, e ſaldo delli ſuoi conti, nè col mezzo d'una adequata concordia, ancorchè da noi ordinata, con una particolare Congregazione, ſi ſia potuto giungere al fine di un' tal ſuo diſaſtroſo infeliciſſimo ſtato* = contraria namque huic apertæ falſitati veritas ſtatim illi innotuiſſet ex d. priori Chirographo, cujus vigore poſt diligenter diſcuſſas, & rationes

finaliter ſolidatas, celebrata, & executioni de-
mandata fuerat ſolemnis tranſactio, quæ con-
troverſiis inter Reverend. Cameram, & Cam-
poſtanum diù agitatis, finem impoſuerat. Id
igitur maneat in Cauſa, quod juxtà ingenuè
exadverſo emiſſam confeſſionem, ſi verum
eſt, quod Summo Pontifici ex ſola relatione
oretenus facta aperiri nequibat ſtatus, & no-
titia gravis hujus, adeòque implicati negotii,
ſi è contrario falſum eſt, illam acquiſiviſſe ex
Scripturarum evolutione, inde ſequi neceſſe
eſt, quod, quidquid diſpoſitum in d. Chi-
rographo fuit, tanquam ex ejus deliberata vo-
luntate minimè profectum, ſed extortum cir-
cumventione Relatoris, cujus fidei ſesè com-
miſerat, ſuſtineri proculdubio nequeat, ex-
cluſo penitus quolibet etiam bonæ fidei prætex-
tu, ut *ſ. Imo verò*.

Expediti à prima, progredimur ad examen
alterius objectionis, ſuper qua, veluti ſolidiſ-
ſimo fundamento, conſtituitur præcipua Par-
tis adverſæ defenſio; hæc autem eſt nullitas
carcerationis Campoſtani, de qua illud obiter
animadvertendum, quod nimirum, ſi juſto
151 aliquo colore eadem obtendi potuiſſet, pro-
culdubio ſpatio quatuordecim menſium, qui-
bus idem in Arce Ferrariæ detentus fuit, illam
opponere non omiſiſſet, & tamen, nec judi-
cialiter, nec extrajudicialiter auſus unquam
eam allegare, imploravit demum clementiam
ſan. mem. Clementis XI., à quo pietatis, &
commiſerationis titulo priſtinam obtinuit li-
bertatem: at illicò abutens beneficio accepto,
certòque ſciens, prægrande debitum, quo obrue-
batur, ære ſuo ſolvere non poſſe; illo ſesè
exonerare excogitavit, proponendo inſtantiam
ſuper nullitate ſuæ carcerationis, quam ſi for-
tè declarari obtinuiſſet, amplam ſibi viam pa-
rari videbat prò amplificandis damnis, quæ ex
ea ſibi data confinxiſſet, quæque futiliter exad-
verſò hodie in immenſum exagerantur. Ve-
rum ejus ſpem fefellit eventus, nam die
26. Menſis Junii anni 1722. illa à Supremo
Tribunali Cameræ valida, & juſta declarata,
talis agnoſcenda, exiſtimandaque ſemper erit,
quemadmodum demonſtratur in d. hodierna
Facti reſponſione numer. 8. & plurib. ſeqq. in
qua num. 18. aliiſque ſequentibus probatur et-
iam, nihil ejuſmodi Reſolutionis firmitati de-
tractum fuiſſe ex eo, quod repropoſita poſtmo-
dùm Cauſa, ſemel, atque iterum dilata exti-
terit illius reſolutio; id enim evenit ex facti
ambagibus, quibus egregius ille Veterator,
litium trahendarum anfractus omnes noſcens,
callebat artem, qua Cauſà inferior, vel recla-
mante æquo, bonoque, ſuperior evadere
poſſet.

Quamobrem, poſt adeò exadverſo magnifi-
catas haſce ſuper validitate carcerationis dila-
tiones, illam in Tribunali plenæ Cameræ pro-
ſequi omiſit, ut etiam eidem firmiter inſiſte-
re neglexit in ſubſecutis Cauſæ diſcuſſionibus,
toties factis in pluribus Congregationibus, &
præſertim in illa cum Adjunctis, in qua juxtà
facultatem, ipſi impartitam, revidendi nimi-
rum controverſias omnes inter Reverend. Ca-
meram, & Campoſtanum agitatas, reaſſumpto
totius Cauſæ ſtatu, eoque diligenter, & accu-
ratè examinato, non ſolum minime omiſſa, ſed
agnita, & ſuppoſita fuit validitas d. carcera-
tionis, plenariè tandem, & finaliter definien-
dò dd. omnes controverſias ſolemni Judicato
Pontificia auctoritate confirmato, & per tran-
ſactionem executioni tradito: & jure quidem
meritòque, quia Facto in dies melius enuclea-
to, patuit, immota manere, perpetuòque im-
mota eſſe manſura duo illa firmiſſima funda-
menta, quibus innitebatur validitas, & juſti-
tia d. carcerationis. Eorum primum, perti-
nens ad illius validitatem, poſitum præcipuè
eſt in expreſſo mandato ſupremi Principis, cu-
jus vigore peracta fuit apprehenſio perſonæ
Campoſtani: Alterum reſpiciens ejuſdem ju-
ſtitiam, conſtituitur in ingenti, & pluſquam
patente ejus debito, quo cognito, juſtè ſupre-
mus Princeps ſui Ærarii incolumitati provide-
re curaverat per executionem perſonalem con-
tra Debitorem fiſcalem, & quidem exterum,
qui uſque ab initio ſui Appaltus malè in ſuo
munere verſando, ſuoſque in uſus adhibendo
pecunias fiſcales, sè ſuſpectiſſimum reddiderat
Miniſtris Cameralibus, tum Ferrariæ, tum
Romæ, quibus compertum erat, ejus faculta-
tes longè impares eſſe ingenti debito, quo Rev.
Cameræ obſtrictus reperiebatur, ut in d. Fa-
cti reſponſione *n. 9. & ſeqq.*

Initium autem facientes a primo, Pontificio
nempe mandato, quod licèt, non ſinè calum-
nià, à Campoſtano olim impugnaretur, ho-
die tamen in contrario Reſtrictu amplius non
impugnatur, quia probatur Chirographo ſan.
mem. Clementis XII., in quo Pontifex ait =
*Eſſendo ſin dal meſe di Maggio dell'anno ſcorſo
d'ordine noſtro ſtato fatto carcerare Gio: Batti-
ſta Campoſtano*; Ex iſtjuſmodi namque aſſertio- 152
ne Summi Pontificis, loquentis de facto pro-
prio, adeò plenam, perfectamque reſultare
probationem mandati, ab eodem dati, ut ea-
dem nullà contrarià probatione perimi, aut
dubia reddi poſſit, expreſſe diſponitur in d. *Cle-
ment. unica de probationib., & ibi Gloſſa in verb.
ſic feciſſe, narramus*, & præter auctoritates al-
legatas *ſ. Tantum vero abeſt* docuerunt *Cephal.
conſ. 439. num. 43. & ſeqq., Gabriel. commun.
concluſ. lib. 1. de probation. concluſ. 2. num. 2.
Lancellot Conrad. in Templ. omn. Judic. lib. 1.
cap. 1. §. 4. tit. aſſertioni ſoli Imperatoris n.* 1. in-
quiens, quod illi ſtandum ſit &c. etiam in præ-
judicium alterius, ac *numer. 3. fol. mihi 77. à
terg., Maſcard. de probation. tom. 2. concluſ.* 105.
num., 15., ad rem noſtram tradens, verbis Pa- 153
pæ ſive narrativa ſint, & enuntiativa, ſive aſ-
ſertiva, probari mandatum, *Rota coram Mo-
bedano de reſtitut. Spoliat decif. 5. alias* 86.
num. 4. docens, id locum habere etiam in crimi-
nalibus, *coram Verallo decif.* 81. *numer.* 3.,
decif. 336. *numer.* 2. *part.* 1., *d.* 286.
part. 2., *decif.* 77. *n.* 5. *part.* 3., *& diverſor.
part.* 1.

part. 1. deciſ. 175. num. 3. Quemadmodum au-
154 tem tali aſſertione indubiè probatur manda-
tum, ità etiàm ex juſta cauſa idem à Summo
Pontifice datum noſcitur illis aliis immediatè
ſubjunctis verbis = *debitore della noſtra Camera
in groſſa ſomma per cauſa di detto Appalto* = *ut*,
præter modò allegatos, traduut *Marta conſ. 40.
num. 12. & ſeqq.*, *Menoch. de præſumpt. lib. 2.
præſum. 9.*, *Giurba obſerv. 75. n. 2. & ſeqq.*, &
obſerv. 76. n. 9., *bon. mem. Anſald. de commerc.
& mercat. diſc. 10. num. 5.*

Cùm itaque certò conſtet carcerationem
Campoſtani expletam fuiſſe ſupremi Principis
mandato, fruſtrà inquiretur de nullitatibus in
ejuſdem executione commiſſis; quia quum
155 agitur de facto ſupremi Principis, vel ipſius
juſſione ab ejus Miniſtris geſto, quæri quidem
poteſt de illius juſtitia, vel injuſtitia, pro im-
petrando ex ejus clementia beneficio, quo ad
æqui, bonique rationem redigatur, at non et-
iam tanquam nullum, & irritum impugnari
poteſt, ſub hujuſmodi namque nullitatum ob-
tentu Sententiæ, Judicia, aliaque geſta à Ma-
156 giſtratibus, & Judicibus, ab illo conſtitutis, non
autem ipſius ſupremi Principis reſcindi valent;
nullitas enim, prout eſt quid in concreto, cum
proveniat ex tranſgreſſione, & inobſervantia
legis, *Vant. de nullitatib. in rubrica ſeu Titu-
lo quid ſit nullitas, & undè dicatur num. 1.*;
157 inde ſequitur, ob non ſervatam formam ali-
quam, ſive à Lege, ſive à praxi præſcriptam,
nullum, & invalidum dici minimè poſſe a-
ctum aliquem geſtum ex Reſcripto Supremi
Principis, qui eſt ſupra omnes Leges, & ſuprà
jus omne poſitivum, per Text. in leg. Princeps
ff. de legib., *ibique Scribentes*, *Felin. in Cap.
Canonum ſtatuta col. 2. de Conſtitut.*, *Cephal.
conſ. 28. num. 72.*, *Oſaſch. conſ. 1. num. 2.*, *Caren.
reſol. 205. num. 2.*, *de Mariniſ reſolut. 46. nu. 20.
& 26.*, *Theſaur. deciſ. 87. n. 3.*, *Thomas. deciſ.
121. n. 2.*, *Rota in rec. deciſ. 1. num. 4. par. 3.*,
adeo, quidem, ut extrà jus, ſupra jus, & con-
158 trà jus eſſe dicatur, ut præſertim de Papa docuit
*Bald. in cap. cùm ſuper. de cauſ. poſſeſſ. & pro-
prietat.*, quem ſequitur *Fagnan. in cap. conſul-
tationibus num. 25. de Clerico ægrotante tom. 4.
in 1. part. 3. Decretal. fol. 204.*, & docuit *Bar-
bat. conſ. 1. lib. 1*; facto namque & auctoritate
ſuà, nedum ſupplet omnem Juris formam, &
ſolemnitates, *Abb. conſ. 41. n. 3. lib. 1.*, *Pariſ.
conſ. 24. num. 4. lib. 4.*, *Capyc. latr. dec. 16. n. 2.
& ſeqq.*, *Rot. coram Seraphin. dec. 1307. n. 1.*,
& in rec. dec. 367. num. 13. part. 5.; ſed tollere
159 etiam dicitur exceptiones quaſcumque tàm Ju-
ris, quàm facti, ad *Text. in leg. omnium Cod.
de Teſtament.*, *& leg. 2.*, *ubi Bald. Cod. quand.
Decret. opus non eſt*, *Pariſ. conſ. 24. num... lib. 4.*,
Dec. conſ. 341. num. 12., *Beſold. conſ. 18. n. 28.
lib. 4.*, *Rot. diverſ. dec. 316. num. 16. in fin.*, *&
num. 19. part. 2.*, *coram Carill. dec. 141. num. 6.
& 8.*, quorum plerique docent, quod ſublatà
160 exceptione tum læſionis, tum doli, benefi-
cium quoque reſtitutionis in integrum adver-
sùs iſtiuſmodi actus geſtos auctoritate Supremi
Principis ademptum cenſeatur, & conſonat
Senatus Mantuanus apud *Palm. tom. 4. dec. 360.
num. 206.*, auctoritate *Rotæ Romanæ* id locum
habere tradens in actu etiam geſto coram Car-
dinali de ordine Papæ.

Proptereàque, quoties conſtat de voluntate
Summi Pontificis, qui ſciens, vel volens, ali-
quid faciat, aut mandet, cum de poteſtate
dubitari non valeat, excipi proindè contra il- 161
lud non poterit, ſervatam minime fuiſſe for-
mam Juris, praximque aliquam, aut ordinem
judiciarium in Foris conſtitutum, ut præclarè
docuit *Fagnan. in cap. ſi aliquando de ſentent.
excommunic. tom. 5. in 2 par. 5. Decretal. fol. 183.*;
ſed validum, ratumque habendum erit quid-
quid ejus juſſu, & auctoritate geſtum eſt, ut
benè poſt *Gloſſ. in cap. final. verb. Illuſtrium de
re judicat. lib. 6.* tradit *Joan. Franc. de Ponte
conſ. 121. num. 22. & ſeqq. lib. 2.*, *Cephal. con-
ſil. 439. num. 54. juncto num. 72.*, ubi loquitur de
Principe mandante arreſtum, *Bellug. in ſpecul.
Princip. rubr. 21. §. Reſtat nu. 4. fol. 39. à terg.*,
& rubr. 23. §. Dicamus num. 4. fol. 123. à terg.,
*Jov. de contract. minor. tom. 2. Gloſſa 24. §. 9.
num. 5. §. 10. numer. 34.* Quinimo, ut ejuſmodi
actus plenæ firmitatis robur obtineant, ſatis eſt,
quod Princeps putet, cauſam, quà motus fuit, 162
ſubſiſtere, quodque ex opinione ſua, & pro
nutu voluntatis ſtatuat, aut mandet, benè
*Chriſtin. deciſ. Belgic. tom. 1. dec. 88. numer. 26.
fol. 96.*, ſic inquiens = *Princeps enim, qui habet
Jura Imperii in omnibus caſibus, in quibus in-
ferior Judex, præmiſſà Cauſa cognitione, po-
teſt aliquid facere, poteſt Cauſà non cognità,
& pro nutu voluntatis diſponere, ſecundùm Bal-
dum, Caſtrenſem, & alios in Leg. ſi Teſtamen-
tum Cod. de Teſtament.*, *nam ſatis eſt in Prin-
cipe, quod putet, cauſam ſubſiſtere, & ex opinio-
ne ſua ſtatuat, vel mandet, non ſic in inferiori-
bus*, *Bald. in leg. Reſcripta &c.*, *quia in ſua
Territoria non ligatur jure poſitivo, ſecun- 263
dùm Bartolum in Extravag. ad reprimendam &c.
ad hoc Textus, & ibi Bartol. in leg. Æmilius
ff. de minorib. cum ſimilibus.*

At verò, ſi Supremus Princeps ſolutus eſt
ab omni Juris ordine, cui non ſubeſt, ut, præ- 164
ter ſuperius dicta, tradunt *Oldrad. conſil. 257.
num. 13.*, *Natta conſ. 367. nu. 8. lib. 2.*, *Gram-
matic. conſ. 79. numer. 19.*, *Amendola ad deciſ.
Franch. 517. nu. 5. & ſeqq.*, *Cyriac. contr. 692.
num. 10.*, *Afflict. deciſ. 283. num. 6. & ſeqq.*, *&
dec. 361. num. 13.*, *Theſaur. dec. 15. num. 4.*, *Ur-
ceol. dec. Florent. 13. num. 15.*, *Rota in rec. de-
ciſ. 471. num. 13. part. 1.*, *& dec. 465. num. 17.
part. 9. tom. 2.*; potiori certe jure poſthabità il-
lius forma, eundem præpoſterare poterit, id 165
videlicet, quod fieri deberet ante executio-
nem, faciendo poſt illam, *Bald. in Jus feu-
dale cap. 1. colum. 3. tit. ſi inter Dominum, &
Vaſſallum*, *Abb. in cap. In Cauſis de rei vindi-
cat.*, *Raynald. ad Banniment. Bonon. tom. 1.
cap. 2. §. 4. num. 119. fol. 216.*, *& tom. 3. cap. 34.
§. 12. num. 135. verſ. & juſta fol. 220.*; quæ exe-
cutio ex ejuſmodi præpoſteratione, tanquam
atten-

attentatorum labe infecta, irrita declarari ne-
quibit, *Lancellott. de attentat. part. 1. cap. 4.*
limit. 2., *Rota coram Dunoz. Jun. dec. 608. n. 2.*,
in rec. dec. 175. num. 9. part. 8., & rectè quidem
quia, ſi nunquam præſumendum eſt, Supre-
mum Principem actum fruſtratorium gerere
voluiſſe, uſus idcircò cenſetur poteſtate illâ,
165 quæ requiritur, ut actus ſuſtineri valeat, *Co-*
ſtrenſ. conſ. 114. verſ primus quando lib. 1. Duen-
nas ad regul. Jur. regul. 43. in fin. fol. 54., *Pic.*
ad Statut. Urb. Gloſ. 7. num. 200. fol. 69.

Etſi ex eo dumtaxat, quod agatur de car-
167 ceratione, ſupremâ Principis auctoritate expleta,
ſublata dicenda eſſet facultas dicendi de illius
nullitate; nihilominùs tamen, quando etiam,
168 ordinariâ Judicum, & Tribunalium fiſcalium
auctoritate facta reperiretur; inſpectâ ſolum-
modò naturâ, & qualitate crediti, pro quo
aſſecurando peracta fuit, fruſtrà adversùs ean-
dem opponerentur nullitates: agebatur enim
de Debitore fiſcali, ideòque pro ejuſmodi de-
biti exactione contra ejus perſonam rectâ via,
nulloque judiciario ordine ſervato, nullâque
denique præmiſsâ condemnatione; & Bonorum
excuſſione, deveniri poterat ad perſonalem
executionem, ducto argumento à *Textu in*
leg. nemo 2. vers. in finem Cod. de Exactorib. Tri-
butor. lib. 10., *ibique Gloſ. in verb. cuſtodia*,
& ad eandem leg. Joan. de Plat. numer. 15.
verſ. ſed colligo, *Angel. circa med.*, *Bartol. nu-*
mer. 2., *ubi Adden. lit. C.*, *idem in tract. de Car-*
ceribus num. 14., *Bald. in leg. 1. num. 5. verſic.*
Item procedendo Cod. de heredit., *vel action. ven-*
dit., *Caſtrenſ. in leg. final. Cod. de privileg. Fi-*
ſci, *Faber in Cod. lib. 7. tit. 6. de pignorib. defi-*
nit. 7. num. 11., *Pariſ. de Puteo de Syndicat. §.*
Captura in princip., *Foller. in prax. verb.*, *&*
& ſi compareant num. 3., *Guidopap. quæſt. 6. nu-*
mer. 2., *Gratian. diſcept. 353. num. 1. & ſeqq.*,
Antonin. Maceratenſ. variar. reſol. lib. 3. reſo-
lut. 35. num. 3., *Cobell. ad Bull. bon. Regimin.*
cap. 18. num. 27., *Sabell. pract. univerſal. §. De-*
bitori num. 14.

Idque ita communiter ſervatur vigore ſpe-
169 cialis privilegii Manus Regiæ Fiſco competen-
tis, ut tradunt *Pereira de manu Regia prælud. 1.*
nu. 4., *Maranta in ſuo ſpecal. part. 4. diſtinct. 9.*
num. 8., *Scannarol. de Viſitat. Carcerator. lib. 1.*
§. 10. num. 24. & ſeqq. fol. 121., apud quem alii,
& ita cenſuit *Congregatio particularis* in una
Ferrarien. nullitatis Arreſti, ut ex Voto favo-
re ipſius Campoſtini *die 16. menſis Maij anni*
1722. edito *ab R.P.D. Sardini §. 38.* = *quippè*,
quia, ſunt verba dicti Voti = *Manus Regia am-*
plior pro Fiſco, & Ærario publico privilegium,
itaut prætermiſſis omnibus ſolemnitatibus, poſſit
Fiſcus, ſeu Communitas ad perſonalem procede-
re capturam ex abrupto, quovis judiciario ordi-
ne prætermiſſo, nè aliàs ex quovis actu monito-
riali, & præparatorio poſſit Debitor ſibi præ-
cavere, eludere, atque ridiculam reddere Ma-
num Regiam = ideòque ſubdit, privilegium
hoc ea mente efficere = *ut jacula fiſcalia priùs*
ferant, quàm prævideri poſſint. At præterea

in caſu noſtro contra eundem Campoſtanum,
nedum ex ſpeciali privilegio Manus Regiæ,
Fiſco competente, ſed virtute etiam obligatio-
nis Cameralis potuiſſet incipi à captura, & cum 170
reali cumulari perſonalis executio, *Gigas*
conſ. 162. numer. 4., quem ſequitur *Antonell.*
conſ. 1. num. 13. & ſeqq., *Cephal. conſ. 439. nu-*
mer. 89., *& poſt Caſtrenſ.*, *& Abb.*, *Surd.*
conſ. 39. num. 21., *conſ. 298. num. 4.*, *conſil. 513.*
num. 20., *idem deciſ. 44. nu. 18. cum ſeqq.*, *Car-*
pan. ad Statut. Mediolan. cap. 167. numer. 13.,
Gratian. diſcept. forenſ. 7. numer. 28., *Bonden.*
collect. legal. lib. 2. collect. 5. num. 149., *Zacch.*
de oblig. Cameral. quæſt. 15. nu. 7. & ſeqq., tra-
dens, id locum habere etiam contra Nobiles, &
illuſtres Viros, *Rot. apud eundem deciſ. 23. n. 8.*,
& deciſ. 42. num. 2., *in rec. deciſ. 37. numer. 5.*
part. 11.

Nil itaque mirum, invaluiſſe conſuetudi-
nem, omnium Principatuum conſenſu ubique
receptam, quod videlicet pro exigendis debi-
tis fiſcalibus, ſolâ facti veritate inſpectâ, omni- 171
que omiſsâ Juris civilis ſolemnitate, contra
Fiſci Debitorem incipi poſſit à captura, *Bald.*
in leg. 2. Cod. quando Fiſcus, *vel Privatus, idem*
conſ. 238. lib. 1., inquiens = *ad veritatem eun-*
dum eſt tàm de jure, quàm de facto. Et præ-
mittendum eſt, quod non eſt neceſſarius libellus,
nec litis conteſtatio, quando petuntur publicæ 172
functiones, ſed proceditur compulſivè levato velo
tàm de jure, quàm de conſuetudine generali =
Natto conſ. 49. num. 7., *Tuſch. practic. concluſ.*
lit. G. concluſ. 22. numer. 2., *Mauſon. de Cauſis*
executiv. lib. 1. ampliat. 30. numer. 21. & ſeqq.,
Franc. Lucanus de privileg. Fiſc. 1. part. princi-
pal. num. 56. inter tract. tom. 12. fol. 8., *Peregrin.*
de Jur. Fiſc. lib. 6. tit. 7. num. 7., *Gratian. di-*
ſcept. 353. num. 1. & ſeqq., *Cobell. ad Bull. bon.*
Regim. cap. 44. num. 35., *Poſth. de Subhoſt. in-*
ſpect. 47. numer. 111., *Rot. apud ipſum deciſ. 36.*
num. 3., *Urceol. deciſ. Florent. 3. num. 16.*, *Rot.*
in rec. dec. 446. numer. 1. part. 2., *in Cæſenaten.*
Spolii 25. Junii 1700. §. Hæc autem juſtificatio
coram bon. mem. Muto, *& in illius confirmatoria*
20. Januarii 1702. §. Nec ſalvari coram bo. me.
Pio; malè enim Facta publica expedirentur,
& Reſpublica interim periclitaretur, ſi, non-
niſi ſervato ordine judiciario, exactiones fiſca-
les fieri poſſent, ut benè inquit *Bald. conſ. 434.*
num. 1. lib. 3., *Antonell. conſ. 49. num. 7.*, *Cor-*
rad. in ſua praxi lib. 1. cap. 9. §. 2. num. 8., *Aſin.*
pariter in prax. §. 7. limit. 33., *Scacc. de Judic.*
lib. 1. cap. 88. num. 26., *Boler. de decoct. debitor.*
fiſcal. tit. 1. quæſt. 7. num. 5., *Pegas ad ordinat.*
Regn. Portugall. tom. 12. fol. 365. lib. 2. tit. 52.
ad rubr., *& ad princip. Gloſſ. 2. num. 2.*, *Ca-*
ſtill. deciſ. 55. num. 4. & ſeqq.

Cui porro conſuetudini eò firmiùs favore
Fiſci inhærendum eſt, quia adeò conſentanea
eſt diſpoſitioni Juris, ut idem pari quodam-
modò æquitatis ratione opituletur etiam pri-
vatis Creditoribus, contra quos, Debitores ob
grandæ æs alienum, ſuique ſtatus deteriorati o-
nem, ſuſpecti jam redditi, ac illos fugâ facilè
elu-

eludere valentes, opponere nequeunt nullitatem capturæ, deſumptam ex non ſervato ordine judiciario, ut latè apud *Paulut. diſſert. legal. lib.1. diſſert.50. art.1. numer. 21. & ſeqq.*; quum enim reverà conſtat de credito, irritadeclarari non debet captura, quæ eſſet iterum decernenda, ducto argumento à *Textu in leg. final. §. Pariter final. ff. quod met. cauſ.*, ibi = *quod ſi debitis ſatisfecerit ſimplici juſſione, & non cognitione adhibitâ: quamvis non extra ordinem exactionem fieri, ſed civiliter oportuit, quæ tamen ſolutioni debitarum ab eo quantitatum profecerunt, revocari incivile eſt* =, *Gloſſ. in leg. ſi finita in princip. verb. liberetur, ibique Angel. num.1.*, dicens ſe pluries ita practicaſſe, *ff. de damn. infect.*, *Dec.conſ.449. n 66. & ſeqq.*, *Ruin. conſ.152. num.9. lib.4.*, *Cravet. conſ. 72. num.7.*, *Antonell. conſ.47. numer.13. & ſeqq.*, *Neguſant. de pignor. part.3. membr.2. num.23.*, *Mauſon. de cauſ. executiv. ampliat. 27. num.5.*, *Menoch. de adipiſcend. remed. 5. num.67.*, *Carpan. ad Stat. Mediolan. lib.1. cap.242. num.26.*, *& lib.2. cap.151. num. 7.*, *Corrad. in ſua prax. lib.1. cap.9. §.2. num 9.*, cumque ſequitur *Farinac. quæſt. 27. numer.151. circa med.*, *Facbin. controverſ. Jur. lib.13. cap.27. in fin.*, *Ludovic. deciſ. Peruſin. 40. num. 5.*, *Magon. deciſ. Florent.126. n.1. & 3.*, *Monach. dec. Bononien. 26. num.1.*, *Barz. dec.134. num.5.*, *Cornazzan. deciſ. Lucenſ.2. num.20.*, *Martu Vot.79. num. 2. & plurib. ſeqq.*, *Rota coram Verall. deciſ. 250. num.1. in fin. part.1.*, *coram Puteo dec.177. n.1. & ſeqq. lib. 1. in correct.*, *coram Seraphin. deciſ.878. num.2.*, *coram Coccin. dec.2216. n.20. & ſeqq.*, *& diverſ. part.2. dec.151. numer. 4. & ſeqq.*, *in rec. dec.140. num.1. part.13.*

Improperari profectò nobis poterit, pluribus loquutos fuiſſe de cęteroquin notis privilegiis Fiſco competentibus prò aſſecuratione ſui crediti, tametſi nullo judiciario ordine ſervato facta; at veniam nobis dandam ſperamus, quia id egimus quaſi coacti à Parte adverſa, ut nimirùm cuique illicò pateat, quanta cum injuria, Cauſæ, de qua agitur, defenſio præcipuè exadverſo conſtituatur in temerè, frequenterque calumniando Miniſtros Camerales, præſertìm Ferrariæ degentes, perindè ac ſi pravis machinationibus conſpirantes in Campoſtanum, ejus famam lædendo, ac facultates extenuando, cauſam dediſſent ejus carcerationi, invalidæ, & injuſtæ exiſtimandæ, eo quod, etiàm eâ non ſecuta, cautum dici poſſet Juribus, & ſecuritati Rev. Cameræ prò ſuo credito conſequendo. Iidem enim, ea fide, quâ obſtringebantur, munus ſuum exercentes, perfecerunt id, quod Juris ratio eſſlagitabat, & ſupremi Principis mandato imperabatur, perſonali nimirùm executione apprehendendo Debitorem, qui ab initio ipſo ſui Appaltus, antè eorum oculos, adeò male adminiſtrabat Theſaurariam, ut in dies efficeretur Debitor quantitatis, longè ſuperantis valorem omnium ejus facultatum; proptereàque ſpectatâ ejuſmodi prava adminiſtratione, nè graviora damna Fiſco indè emergerent, & ut aliqua ſaltem ex parte in tuto poneretur illius creditum, opus eſſe noverunt ejuſdem incolumitati conſulere per apprehenſionem Debitoris, qui è Civitate Limitropha Judicum poteſtati ſè ſubripere, & Judicatorum authoritatem eludere commodè valuiſſet. Etenim qualenam aliud conſilium incundum ſupererat Debitori, adeò famâ, & facultatibus lapſo, ut libertatem, à Miniſtris Cameralibus ſæpius ſibi oblatam ſub ſola cautione, vel ſcutorum decem millium, vel de ſè repræſentando ſub pœna debiti, ob hanc non inventam, illam accipere nequiverit. Ex hac autèm adeo benigna ratione agendi, poſt ſecutam carcerationem cum eo adhibita, quiſque ſecum reputet àn cum ageretur de ejuſmodi qualitatis Debitore, ejus apprehenſio patrata fuerit odio, & nequitiâ Miniſtrorum Cameralium, vel potiùs ab eiſdem propoſita, ut, quoad fieri poterat, & qua ex parte poterat, provideretur indemnitati Rev. Cameræ, ut in d. Reſponſione Facti *num.22.*

Verum enim vero licèt argumentis, & rationibus, luce clarioribus, probatum dici poſſit, in ejuſmodi Cauſis fiſcalibus ceſſare ſolemnia univerſi ordinis Judiciarii; attamèn illud aliud magnoperè exadverſo inculcatur, nimi- 173
rum, non idcircò ſublata cenſeri ſubſtantialia Judicii, quæ non ſolùm in veritate, ſed præcipuè etiam conſiſtunt in certitudine quantitatis crediti, prò quo fit perſonalis executio. In hoc autem peccatum, erratumque fuiſſe, dicitur, quia, ſive debitum Campoſtani eſſet quantitatis ſcutorum *67939. 32.*, probatæ confeſſione, ab eo emiſſa in Facto concordato, ſivè eſſet paulo majus, quale agnitum fuit in quodam folio, paritèr ab ipſo ſubſcripto, ſivè demum aſcenderet ad maximam eam quantitatem, poſt diſcuſſas rationes, illique contrapoſitas partitas omnes defalchi Debitori accepto ferendas, liquidatam, atque conſtabilitam in Congregationibus Computorum, & præſertìm in poſtrema Congregatione celebrata cum Adjunctis; nihilominus tamèn in actis Secretariorum Cameræ, ejuſdem creditum extractum ex Codicibus rationum fiſcalium, expreſſum fuit in quantitate ſcutorum *221350. 45.*, ad valde minorem ſummam deindè redacta: quamobrem ob ejuſmodi malam expreſſionem certæ quantitatis crediti, veluti deficiente ſubſtantiâ Judicii, à nullitatis, & injuſtitiæ labe ſalvari minimè poſſe dicebatur carceratio Debitoris facta prò non vera quantitate debiti, quod ab ipſa Rev. Camera creditrice, prævia exacta liquidatione, multò minus eſſe agnitum fuit.

Objectio quippe iſtà ſatis ſuperque ſubmota videri poſſet tùm ex privilegio crediti fiſcalis, tum ex eo, quod agatur de captura Debitoris peracta mandato Supremi Principis, qui, ſi nulli ſubeſt formæ, ordini, & praxi judiciariæ in Foris conſtitutæ, multò magis illam præpoſterare poteſt, ex notatis *§. Proptereaque quoties & ſeqq.* Verùm illa radicitùs convellitur eâ ſolidiſſimâ, & obviâ reſponſione, quæ nobis præ-

præbetur ex certiſſima Juris regula, & praxi, in hiſce Judiciis ſervata; quod videlicet, quum Creditor, de cujus credito in genere certò conſtat, quamvis in certa quantitate nondum liquidato, ſi nullâ petitâ certâ quantitate inſtet, ſolummodò aſſecurari perſonam ſui Debitoris, ut diſcuſſis deindè, exactèque perputatis rationibus, debitum in ſua vera quantitate liquidatum, vel in ære, vel in corpore deindè luat, licèt ejuſdem appreheoſio demandetur antè præmiſſam d. liquidationem, non idcirco peccatum dicetur contra formam, & ſubſtantiam
174 Judicii; quemadmodum hunc caſum, in quo per capturam Perſonæ actum fuerit pro ſimplici aſſecuratione Judicii, & crediti videlicet poſtmodum liquidandi, diſtinguendo ab alio caſu, in quo illa directè petita, & expleta reperire-
175 tur, ut Debitor ſolveret certam aliquam quantitatem, quæ reverâ tanta non deberetur, communiter tradunt Doctores, qui hanc diſtinctionem deſumpſerunt ex pluribus Juris locis apud *Caccialupum de Debitore fugitivo quæſtion.6. num.13.*, illam perpetuò notandam docentem, eamque ſequuntur *Scannarola de Viſitat. Carcerator. lib.3. cap.2. §.8. n.27. & ſeqq.*, *Zaul. ad Statut. Favent. tom.1. rubr.4. lib.3. num.3. & ſeqq.*, *Conſtantin. àd Statut. Urb. tom.1. annot.19. num.12. & ſeqq.*, *Paulut. diſſert. legal. tom.1. diſſertat.49. num.68.*, *& ſeqq.*, *& diſſertat.50. artic.2. ſub num.97.*, *Cornazzan. deciſ.2. num.18. & ſeqq.*, & eſt magiſtralis *deciſio Fontanellæ la 235.*, *Rota cor. Card. Cerro deciſ.8×9. num.7. & ſeqq.*, *in rec. deciſ.131. num.11. & ſeqq. part.16.*, & diſcuſſo hoc articulo, dictum fuit *in una Bononien. aſſecurationis Judicii coram d. Hervault apud eundem Conſtantin. deciſ. 33.*, *& deciſ.34.* impreſſis etiam inter collectas *per Balducc. ad Ramon. tom.1. deciſ.17. & ſeqq.*, poſt quas ſubditur *deciſ.19 præcedentium confirmatoria*, hiſque omnibus deciſionibus reaſſumptis, eadem diſtinctio exoroatur à *Balducc. ad Ramon. conſ.11. num.23.*, *& in Romana mandati ſuſpicionis fugæ 14. Junii 1702. §. Non relevante cor. bo: me: Molines*, *in Eugubina Pecuniaria 20. Januarii 1716. §. Abſque eo coram bo: mem: Lancetta*; *& traditur in alibi citato Voto R. P. D. Sardini §.23. & ſeqq.*, *& §.38. & ſeqq.*

Et ſanè, ſi antequam deveniri poſſet contra Debitorem ad perſonalem executionem, Creditor, cæteroquin certus de ſuo credito in genere, præmittere neceſſariò cogeretur illius liquidationem, ſemper requirentem diſpunctionem rationum, non ſinè multis, prout contigit in caſu noſtro, & quidem gravibus controverſiis, ac partitarum impugnationibus perficiendam, facilè illius jacturum faceret, Debitorem quodammodo monendo, ut perſonam, & Bona imminenti periculo ſubtraheret, juxta ootata *§. Idque ita*. Nè igitur Judicium reddatur eluſorium, illius formæ ſatisfactum cenſebitur, ſi Creditor per apprehenſionem perſonæ agat ſolummodò pro aſſecuratione ſui crediti, ſervatis ſervandis deindè liquidandi, ut præter allegatos ſuperiori *§.* tradunt *Stracc. de decoctorib. part. 3. nu. 55.*, *Pec b. in tract. de Jure ſiſtendi cap. 4. n.5. verſ. ex quibus*, *cl.me. Card de Luca de Dot. diſc.61. num. 11.*, *Rota coram Cavaler. deciſ.653. n.4. & ſeqq.*, *& in rec. deciſ. 211. n.8. & ſeqq. p.10.* Quà ratione evitatur etiam illud aliud abſurdum, quod nempè, licèt certò cooſtet de credito, nondum tamen ſufficienter liquidato, retractetur executio perſonalis, denuò alioquin decernenda, quod repugnare Juris, & æquitatis rationi probatum eſt *§. Cui porrò*.

Ambigi verò, nequit nos verſari io caſu ſuperiùs traditæ diſtinctionis, quia à Parte adverſa certis omninò probationibus, proùt fieri ab ipſa dèberet, eo quod agatur de ejus inteotionis fundamento, non docetur, executionem perſonalem contra Campoſtanum nominatim, & expreſsè factam fuiſſe prò conſequeoda ſolutione dictorum ſcutorum 121350. 45., reverà excedente quantitatem ab eo debitam: At è contrario facti evidentià id excluditur;
idem enim Ferrariæ captus fuit die 3. menſis 176
Maij, & ſic biduo, vel triduo poſt ex Urbe datas Literas, quibus Eminentiſſimo Legato Ferrariæ ſignificabatur Pontificium mandatum de aſſecuranda illius perſona. At a Ratiocinatore verò Rev. Cameræ nonniſi die 13. ejuſdem menſis, hic Romæ exhibitus fuit calculus, in quo ille conſtituebatur debitor in d. quantitate ſcutor 121350. 45. Eo igitur colore nullo aſſeri poſſe, apprehenſionem Perſonæ Campoſtani decem diebus antè Ferrariæ factam, volitam, atque demandatam fuiſſe, ut ille ſolveret certam ullam, præſertim verò dictam quantitatem; Miniſtri namque Rev: Cameræ noverunt quidem, eum eſſe debitorem ingentis quautitatis, at certò ſcire non poterant, quæ, quantaque illa eſſet; quippè dicto debito de-
prompto ex Codicibus rationum fiſcalium, qui 177
hic Romæ retinentur, contraponendæ erant pecuniæ, Ferrariæ erogatæ in expenſas tam ordinarias, quàm extraordinarias, tunc prorsùs ignotæ, deindeque Debitori accepto latæ in diſpunctione rationum, ex qua comperta demum fuit vera quantitas d. debiti, quemadmodum huic objectioni reſpondendo animadvertitur in hodierna Facti *n. 52. & ſeqq.*

Manifeſtum itaque ex his fit, expreſſione d. certæ quantitatis ſcutorum 121350. 45. vitiari oon poſſe executionem perſonalem tanquàm decendio poſt eam factam per modum meræ enuntiationis crediti, nondum in certa quantitate liquidati vel petiti, ſed ſolùm per viam prætenſionis deducti; etenim ſi ejuſmo-
di crediti enuntiationes irritam reddere poſ- 178
ſent capturam, jamdudum ſequutam, vix unquàm ſuſtinerentur ſimiles perſonales executiones expletæ, non ut Debitor ſolvat, ſed ut caveat pro debito certo in genere, nondùm tamen io determinata quantitate petito, *Fontanell. dicta deciſ.235. num.19. & ſeqq.*, loquens his verbis = *Demum non obſtare dicebatur, quod in decurſu Cauſæ apparuiſſet, non*

ſuſ-

fuiſſe debitam tantam quantitatem, quia eſſet aliquid, quando captura facto fuiſſet, ut Debitor ſolveret, in quo caſu loquuntur doctrinæ in contrarium adductæ, quod captura, & executio pro majori quantitate quàm deberetur, corruit in totum, ceterum hic non ut ſolveret, ſed ut caveret pro ea quantitate, quam ego exiſtimabam debitam, quia id ferè contingit in ſecuritatibus omnibus, quæ petuntur in principio litium, nec unquam fuit reputatum abſurdum, prætereaque ſubdit, quod tametſi in expeditione mandati ſuſpicionis fugæ, pro mera Judicii aſſecuratione relaxati contra Debitorem, expreſſa repe-
179 riretur aliqua certa quantitas, nihilominùs id non damno, ſed potiùs cederet commodo ipſius, faciliùs pro certa, quàm pro penitus incerta quantitate reperturi Fidejuſſorem, ut *n.* 18. dictæ deciſionis, ibi = *quia videbat impoſſibile fore, ut ſine expreſſione certæ quantitatis Debitor inveniret Fidejuſſorem* =, ut ſequitur *Rota d. dec. 33. n. 11., & deciſ. 24. num. 18. & ſeq d.* Certiùs autem in caſu noſtro, quia agebatur de Debitore, qui ratione agendi, quà ut pluries diximus, ſeptem annis, adminiſtraverat Theſaurariam, ſuſpectiſſimus effectus fuerat, ac ſtatum, conditionemque ſuam deteriorem feciſſe comperiebatur; quoties enim
180 Creditori res eſt cum ejuſmodi Debitoribus, permittuntur eorumdem arreſta ad ſimplicem illius petitionem ut nempè datis pignoribus, vel Fidejuſſoribus, ipſi pro ſuo credito caveatur, *Gaill. practicabil. obſerv. lib. 2. cap. 44. num. 10. & ſeqq.*, dicens certiùs id procedere contra Debitores fiſcales, *Prat. in adddit. ad Muſcatell. in prax. lib. 2. part. 3., Gloſſ. detinebitur n. 15., Petra ſuper ritib. magn. Cur. rit. 170. numer. 9. verſ. praxis tamen*, quos refert, & ſequitur *bo. me. Anſald. de commerc., & mercatur. diſc. 77. num. 4.*: proindeque ſi rectè traditum eſt, quum
181 certò conſtat de credito, ſubtiliùs inquirendum non eſſe, an ſervatæ rigoroſè fuerint Judicii formalitates, ſed Judicis religioni, atque juſto arbitrio æſtimandum relinqui, quà ſecuritate conſulendum ſit indemnitati Creditoris, *Menoch. de arbitrar. lib. 2. centur. 2. caſ. 140. nu. 2., Urſill. ad Afflict. dec. 180. num. 3., Palm. allegat. 52. num. 21., Cornazzan. deciſ. 2. num. 18., Giurb. deciſ. 4. num. 29. & ſeqq., Rota in rec. dec. 742. num. 26. part. 4. tom. 3.*; Potiori ſane
182 jure ejuſmodi juſto Judicis arbitrio locus erat, ut Rev. Cameræ cautum eſſet pro exigendo credito, quod nullo judiciali ordine ſervato, Manu Regia exigi poterat, & rectè hic redeunt tradita *§. Cui porrò conſuetudini*.

Vindicatâ jam à nullitatibus executione perſonali, Summi Pontificis mandato contra Campoſtanum peracta; ut ejus quoque juſtitia planè eluceſcat, demonſtrare aggredimur, nullam R. Cam. pro ſuo credito conſequendo ſuppetiiſſe ſecuritatem tempore, quo Debitoris captura decreta fuit: ut enim plenè probatur in hodierna Facti, accepto latis Campoſtano omnibus mercedis remiſſionibus cum debitor reperiretur ingentis quantitatis, plenè deindè liquidatæ, ac probatæ, profectò illi non ſuppetebant Bona, quibus Rev. Cameræ cautum dici poſſet, non ſolùm, ut promptè, prout efflagitabat natura crediti fiſcalis, quod publicis ſubeundis functionibus paratum debet eſſe, ſed nec etiam, ut illud conſequi aliquando valeret. Nullo quippè numero habenda
erant Loca Montium, pro ſecuritate Reverendæ 182
Cameræ attergata, quia illa uſque ad finem Appaltus intacta manere debebant; emergere namque in dies poterant novæ Cauſæ debiti, & crediti, ſive dati, & accepti, pro quibus cautio, & pignus integrum ſervandum erat uſque ad finalem rationum ſubductionem, atque ſolidationem, *clar. mem. Card de Luc. de credit., & debit. diſc. 102. numer. 3. verſ. ſecus autem*, ibi = *Secus autem ubi agitur de negotio habente tractum ſucceſſivum, & admintam in Debitore adminiſtrationem, quæ ſecum ferat in dies novas cauſas debiti, & crediti, ſive dati, & accepti, quoniam tunc omninò verius eſt, ut Fidejuſſor quamvis cum reſtrictione ad certam ſummam, cenſeatur præſtitus pro reliquatu poſt ſolidatas rationes, ac bonificatas partitas dati, & accepti hinc inde* = *Rota coram ſan. mem. Alexandro VIII. deciſ. 192. num. 3. & ſeqq., in Romana Pecuniaria 20. Novembris 1705. §. Stabilito coram bon. mem. Omanna, & in alia Romana Pecuniaria 2. Junii 1719. §. final. coram R.P.D. Corio, confirmata 22. Januarii ſequentis anni §. pariter final. coram eodem.* Certiùs in caſu noſtro, quia integer valor dictorum omnium Locorum Montium non ſolùm erat longè inferior debito Campoſtani, ſed pro quantitate ſcutorum 30. mil. loco cautionis ſervanda eadem erant uſque ad finem Appaltus, ut in hodierna Facti *num.* 36.

Longè minor ratio habenda videbatur mobilium exiſtentium in domo Debitoris, quia
etiam quum agitur de privato Creditore, ex- 184
traordinario remedio relaxationis mandati ſuſpicionis fugæ Debitorem ſuum perſequente, ut Judex ab illo decernendo hoc colore abſtinere queat, oportet, quod agnoverit, illa tanta eſſe, ut certè æquivaleant debito, quodque de facili amoveri non poſſint, *Menoch. de arbitrar. lib. 2. cent. 1. caſ. 87. n. 12. & ſeqq., Marquard. de exceptionib. mercator. lib. 3. cap. 7. numer. 37., Scannarola de viſitat. Carcerator. lib. 3. cap. 2. num. 63., Conſtantin. ad Statut. Urb. annot. 19. num. 113. & ſeqq., Rota in d. Romana mandati ſuſpicionis fugæ 14. Junii 1702. §. Non obſtat coram bon. mem. Molines*. Ut etiam ſicuti animadvertitur in dicta Reſponſione Facti, omittenda prorsùs erant nonnulla exigua Bona Debitoris, Bononiæ exiſtentia, utpotè in quadam ſocietate implicata, aliiſque hypothecis obnoxia, & longè demùm infrà creditum Reverendæ Cameræ, *Gloſ. in leg. ſciendum 15. verb. non compelli ff. qui ſatiſdar. cogant., Rot. d. deciſ. 33. num. 8. & ſeq., & deciſ. 34. num. 22. & ſeqq. inter collect. apud Conſtantin., & in Eugubina Pecuniaria 20. Januar. 1716. §. Quamvis coram bon. mem. Lancetta*. Maximè verò

qnia plurium, pluriumque annorum decurſu,
nec obulum quidem ex dictis exiguis, & intri-
catis Bonis Rev: Cameram conſecutam fuiſſe
conſtat.

Pergimus itaque ad examen nominum De-
bitorum, quæ etiam hodie exadverſo extol-
luntur ad quantitatem ſcutorum 42. mil., quæ-
que perputanda fuiſſe contenduntur pro exone-
rando Campoſtano ab ingenti debito fiſcali,
cui obnoxius erat: verùm præfata credita
185 tametſi in longè majori quantitate probata di-
ci potuiſſent; nihilominus eiſdem impediri
nequibat executio perſonalis contra fiſcalem
Debitorem decreta: DD. enim Miniſtri Came-
rales nec tenebantur, nec poterant ſcire nomi-
na debitorum ſui Debitoris, minus verò illo-
rum idoneitatem noviſſe valebant; At rectè
quidem noverant, quod hi = *qui Fiſco noſtræ*
186 *manſuetudinis obnoxii ſunt, omiſſâ fruſtratione,*
teneantur, ut quod ſuis nominibus debent, de
ſuis facultatibus cogantur exſolvere =, ut re-
ſcripſerunt Imperatores *Valentinianus, Valens,*
& Gratianus in leg. Hi, qui Fiſco 4. Cod. de
conveniendis Fiſci Debitoribus lib.10., ubi Gloſ.
& præter alios benè ibidem *Cujacius* ait, quod
187 Fiſcus, licèt habeat actiones utiles in Debitores
Debitoris fiſcalis, eas = *omittere poteſt, imò*
debet ex novella 128. tom.2. oper. prior. ad dict.
lib. 10. Codic. fol. mihi 9. ſub lit. D., bene ſub-
dens = *quod nec differtur actio fiſcalis quoad ipſe*
Debitor Fiſci ſuos Debitores exegit =, *Chriſtin.*
deciſ. Belgic. lib.5. in eundem lib. 10. Codic. de-
ciſ.8. num.8., ubi ejuſdem Cujacii verbis ita
loquitur = *Imò ex novella 128. non differtur actio*
fiſcalis quoad ipſe Debitor Fiſci ſuos Debitores
exegerit, & ita quandoque judicatum fuit in
diverſis hujus Belgii Curiis =.

Quamobrem fiſcalis Debitor pro impedien-
da, ſeu irrita, & invalida reddenda executio-
ne perſonali contra ipſum facta, cum docere
debeat Fiſci ſecuritati, etiam ſine illâ cautum
jam fuiſſe; porrò ut hæc ſecuritas ejuſmodi
nominum Debitorum congerie Rev. Cameræ
parata dici poſſet, oportebat, quod liberum
& expeditum utilium actionum exercitium ipſi
188 competeret, eo quod ageretur de debito per
confeſſionem Debitoris, vel ſimilem ſaltem
æquipollentem actum omninò certo, & liqui-
do effecto, *leg. ſi debitum 3. Cod. quando Fiſcus*
vel Privatus, ubi *Imperator Gordianus* ita re-
ſcripſit = *Si debitum non inficiantur hi, quos*
obnoxios Debitoribus Fiſci eſſe proponis: poteſt
videri non eſſe iniquum, quod deſideras, ut ad
ſolutionem per officium Procuratoris compellan-
tur. Nam ſi quæſtio aliqua refertur: id concedi
non oportere, etiam ipſe perſpicit = *Peregrin. de*
Jur. Fiſc. lib.5. cap.7. num.36. verſ. Item intel-
lige, Trentacinq. variar. reſ. lib. 3., reſol. 13.
num.3., Chriſtin. d. deciſ.8. num.7. hæc habense
Sed ſi nondum ſint redacti in numerum Debito-
rum fiſcalium, ſed dubitetur, vel contradicant
ſe eſſe Debitores, aut in non liquidis debitis,
tunc ordinariè eis agendum eſt =.

Quoniam verò pacto Reverendæ Cameræ
ſecuritati conſultum dici potuiſſet horum no-
minum cumulo, quæ, utendo verbis contrariæ
allegationis, in eorum materialitate conſtituen-
tia dictam quantitatem ſcutor 42. mil., atta-
men, ut alibi notatum eſt, longo temporis decur-
ſu, & non ſine levi Adminiſtratoris deputati
labore, nonniſi in minima parte exigi revera
potuerunt? ſingillatim namque examinando
intrinſecam illorum qualitatem nedum quæ-
ſtionem aliquam adverſus ea referri, ſed ina-
nia prorsùs fuiſſe demonſtratur in dicta noſtra
Facti reſponſione *num. 40. & ſeqq.*, ubi præte-
rea *num.47., aliiſque ſeqq.*, arithmetico calculo
probatur, quod, tametſi Rev: Camera in ſo-
lutionem, ſive diminutionem ſui veri crediti
obligata fuiſſet accepto ferre Campoſtano tum
præfata nomina Debitorum tum reliqua omnia
ejus Bona, nihilominùs menſe Majo anni *1719.*,
quo contra illum expleta fuit perſonalis execu-
tio, juſtiſſimè illa peragi potuit, quia reſiduum
ejus debitum excedebat quantitatem ſcuto-
rum *31163.*, cui ſuperaddendæ erant aliæ duæ
partitæ relictæ in ſuſpenſo in concordatione Fa-
cti, illius debitum adaugentes ad ſcuta *37983.*
32.; parvique refert illas deinde ex patri-
monio Debitoris perſolutas fuiſſe ab Admini-
ſtratore, ex hac namque ſubſecuta ſolutione 189
confirmatur quidem præexiſtentia ejus de-
biti, ſed confirmatur etiam juſtitia ejus car-
cerationis, adversùs quam opponi nequit ex-
tinctio debiti, alioquin certi, longè poſt facta ex
facultatibus Debitoris.

Conſultò omittimus loqui de immenſis re-
ſtauris, quæ Debitori fiſcali competiiſſe exad-
verſo dicuntur, ut enim ejuſmodi exceptionis
obtentu invalida, atque irrita declarari potuiſ-
ſet perſonalis executio contra illum facta, opor-
tebat, quodquemadmodum certò, atque in-
continenti conſtabat, ipſum eſſe Debitorem
prægrandis quantitatis, ita è contrario æquè
certa, atque illicò probata apparerent Reſtaura,
quæ Debitor pro ſe exonerando, ſibi compe- 190
tere contendebat: tantum verò abeſt, hanc
promptam, & claram probationem tempore
ſecutæ executionis perſonalis illi ſuppetiiſſe,
ut prorsùs excludatur tot contrariis Judicatis
editis poſt acerrimè diſcuſſa atque rejecta dicta
Reſtaura, quibus Judicatis ambigi nequit,
quin illa indebita extitiſſe, vel certè illiquida
ſaltem, altioremque requirere indaginem di-
cenda fuiſſent, ideòque minimè apta ad impe-
diendam executionem omninò paratam Reve-
rendæ Cameræ competentem, & pro ſimplici
dumtaxat ſui crediti aſſecuratione petitam, at-
que decretam, ad *Textum in leg. qui ſolidum*
in princip. ff. de legat.2., Bald. conſ.152. in fin.
lib.3., Soccin. ſen. conſ.24. ſub num.36. lib.1.,
Rota poſt Zacch. de obligat. Cameral. deciſ.155.
num.3., & in rec. deciſ.194. num.38. port.18.,
maximè verò ad effectum illam reſcindendi
tanquam apertè nullam; & irritam; quippè
nullitas in his circumſtantiis excluſa dicitur 191
contrariâ boni Juris præſumptione promanan-
te ex dictis Judicatis, *Rota inter collectas per*
Bal-

Balduc. ad Ramon. tom.2. deciſ.17. num.2., & frequenter alibi.

Denique non immoramur aliis objectionibus, quæ ex contrario Reſtrictu afferri fortè poſſent, quia vel utpotè leviores, vel ſublatæ ex iis, quæ ſuperioribus locis adduximus, prætermittendæ viſæ ſunt; Ij namque ſumus, qui ſicut *Callimacus* dicere ſolebat, magnum li-
192 brum, magnum malum eſſe, ita magnum
ſermonem, & præcipuè noſtrum, magnum malum judicemus, ut perbellè ait eruditiſſimus *Benedictus Averonus ſuorum Operum tom. 1. in Aathologiam diſertat. 8. in fine*.

§. V.

Concluditur, locum eſſe actioni ſubſidiariæ prò ſarciendis damnis, à Rev. Camera paſſis, contrà D. Cardinalem N., tanquàm dolo malo verſatum in munere ſibi injuncto.

DEmonſtratum eſt §. 1. conſtans propoſitum, & firma mens ſan. mem. Benedicti XIII. nihil in Chirographo, de quo agitur, agendi, aut concedendi Campoſtano, ex quo R. Camera detrimentum aliquod capere poſſet, ſed inter hanc, & illum celebrari ſolummodò voluiſſe juſtam, & æquam tranſactionem, qua contribueretur quidem *al di lui*, videlicet Campoſtani *ſollievo*; verumtamen *per quanto ſia compatibile coll' accurata indeanità di d. noſtra Camera*= Nè autem quidpiam illi improvidè elargiendo, damno ullo afficeret Pontificium ærarium, grave hoc negotium gerendum, expediendumque mandavit Miniſtro, cujus fidei prorsùs ſeſe commiſit; Iſque fuit D. Cardinalis N., cui nedum Relatoris partes, & poteſtas demum omnis privativè demandata fuit, qua ab incæpto, ad imum uſque, pro celeri negotii, de quo agebatur, expeditione procederet, quemadmodum ſupra Idem verò injunctum ſibi munus, fidemque ſibi habitam, uulla ex parte ſummo Pontifici ſervans, vera tacendo, alia ſubinvolucro verborum innuendo, plura, denique falſa exponendo, illum induxiſſe ad ſignandumChrirographum imperans transſactionem, R. Cameræ undequaque damnoſam, ut probavimus §. III., & confirmavimus §. IV. latiùs reſpondendo nonnullis præcipuis objectionibus, quæ in contrario Reſtrictu afferuntur.

Ex his autem omnibus, veluti ex neceſſario antecedenti, ſequitur, quod Miniſter, in cujus fidem ſe tradens ſummus Pontifex, adeò enormiter ab eodem deceptus fuit, procul dubio ſarcire, atque emendare teneatur damnum omne, quod indè evenit R. Cameræ, cui hæc actio certè comparata ex eo quod ille in re
193 ſibi ſpecialiter mandata, Mandanti non præ-
ſtitit, neque perſolvit fidem, quam debuit, competeret etiam quando talis Miniſter non quidem Relatoris, Executoris, Judicis, cæteraſque denique omnes partes ſibi injunctas, ſed Conſiliarii dumtaxat munus gerendo, pravo ſuo conſilio Summum Pontificem induxiſſet ad rem, ſibi, ſuoque Ærario adeò perniciosam, adeòque mali exempli perficiendam.

Quanta verò, & qua gravi, ſtrictaque obligatione ejuſmodi Miniſter, ſeù Mandatarius devinctus reperiatur, illicò patet ex mandato eidem tradito, cujus vigore, in re, de qua agebatur, nedum habebat qualitatem ſpecialis Mandatarii, ibi =*Commettemmo à Voi con noſtro ſpecial Reſcritto dè 27. Febraro del preſeate anno il prendere del ſeguito di queſto affare ogni più eſatta, & individua cognizione* = Sed expleturus etiam erat Executoris, Judicis, & partes omnes, donec res mandata planè perfi-
ceretur. At verò ſi ea eſt lex, ut in re manda- 194
ta poſt ſuſceptum mandatum, nihil in ea neglectum, aut declinatum culpà vacet, *leg. in re mandata 21.* = *Aliena verò negotia*, ut ibi reſcripſit *Conſtantinus*, *exacto officio, geruntur, nec quidquam in eorum adminiſtratione neglectum, ac declinatum culpà vacuum eſt.* = *Cod. mandati, & leg. ſi mater tua 24. Cod. de uſur.* nè alioquin Mandatarius teneatur ad intereſſe ratione mandati tàm directa quàm contraria, juxta concordantia Juris *loca apud Rot. Jannen. deciſ. 68. a. 5.*. quam ſequitur *Sacra Rota cor. Cl. mem. Card. Cerra deciſ. 582. n.7.* rejectis prorſus frivolis, manibuſque diligentiis, tanquàm nullo numero habendis, *Manſ. conſult. 619. n.10.*, *Conſtantin. ad ſtatut. Urb. annot. 51. num. 34.*, *Adden. ad Burat. deciſ. 64. num. 15.*, *quem ſequitur Rota cor. Card. Corro deciſ. 364. n.6.*, *cor. ſan. mem. Alexandro VIII. deciſ. 1 num. 11.*, ubi quod non ſufficiat, aliquales adhibitas fuiſſe diligentias, & *cor. Emo Falconerio in Miſcell. deciſ. 10. num. 4.* multò ſane ſtrictiore obligatione tenebitur Mandatarius is, cui vel certà aliquà formà præſcriptà, vel aliquà re nominatim injunctà, ſpeciale datum eſt mandatum.

Regulis namque, omnium conſenſu receptis, cautum eſt, ut is, qui inter plures, tan-
quam magis ſolers, & diligens electus, ſuſci- 195
pit mandatum, adeò exactiſſimam diligentiam ad rem ſibi mandatam conferre debet, ut etiam de leviſſima culpa teneatur, per *Textum in leg. A' Procuratore 13. verſ. omnem, & ibi Cynus poſt Gloſ., & in d. leg. In re mandata ubi Bartol. Cod. mandati, Bald. in leg. pignus Cod. de pignoribus, Alciat. in leg. magna negligentia 226. num.8., & 17. ff. de verbor. ſignificatium.*, optime *Dynus in regula contractus 85. num. 3. de regul. Jur. in 6.*, *Soccin. ſen. conſ. 2. num. 13. vol.1.*, *Menoch. Conſ. 1194. num.7.*, & egregiè firmant *Pariſ. Conſ. 123. num. 4., & ſeq. lib. 1.*, *Alexand. Conſ. 47. ſub numer. 1. lit. D.*, *ibique Adden. lib. 1.*, *& Conſ. 41. n.6. lib.3.*, *Rovit. deciſ. 36. n. 19.*, *Rot. in rec. deciſ. 92. num. 15. part. 16.*, *& Urceol. deciſ. Florent. 21. num. 12., & ſeq.*, adeò quidem, ut ſi in illo,
à quo vigore ejuſmodi ſpecialis commiſſionis 196
diligentia omnis expectabatur, negligentia nulla eſt ſine culpà, *Barcholt. ad Inſtit. tit. quib. mod.*

mod. contrahat. obligat. §. Commodatum n. 4.,
ac tit. de locat., & conduct. §. Qui prò uſu n. 2.,
& tit. de obligat., *quæ ex quaſi contract. naſ-*
cunt. §. Igitur n. 5., quinimo leviſſima quoque
culpa illi imputatur, ut notat *Althus Dicæo-*
log. lib. 1. cap. 11. num. 17., indè ſequitur, quod
197 proculdubio docere teneatur nullas omiſiſſe
diligentias, in re ſibi mandata adhibendas, *Rot.*
poſt. Zacch. de obligat. Cameral deciſ. 275. n. 4.,
& ſeqq., *& poſt Cenc. de Cenſib. deciſ. 479.*
num. 1., *& ſeq.*, *in rec. deciſ. 141. numer. 6.*
par. 12., *& deciſ. 390. n. 23.*, *& ſeqq. part. 15.*
in quarum probatione ſi deficiat, præſumetur
negligentia, *Becc. conſ. 105. nu. 26.*, *Rot.*
198 *coràm Royaſ. deciſ. 445. num. final.*, efficiens,
ut ejus periculo cedat damnum omne prove-
niens ex negligentia, quæ culpà non vacare
cenſetur, *Rota coram Royaſ. deciſ. 282. n. 25.*,
cor. Card. Cerro deciſ. 67. num. 6., *in rec. deciſ.*
364. n. 6. par. 16.; proptereaque ad illud emen-
dandum uſque eo tenebitur, *Golin. de Procura-*
tor. par. 1. cap. 2. num. 10., *bon. me.*, *Anſald. de*
Commerc. & Mercat. diſc. 62. num. 48. & ſeqq.,
Maneut. dec. 54. num. 39. num. 41., *& num. 66.*,
Rota in rec. deciſ. 221. num. 20. par. 16., *car.*
Eño Falconerio tom. 1. tit. 16. deciſ. 35. nu. 3.
fol. 607., ut nec etiam pretextu ignorantiæ ex-
cuſari valeat, eo namque ſe tueri nequit ille à
quo ex officio, vel ex natura actus, ſumma re-
ligione, conferenda eſt diligentia omnis in ne-
gotio ejus fidei ſpecialiter commiſſo, optimè
Fagnan. in cap. ad falſariorum num. 10. & plu-
rib. ſeqq. de Crim. falſ. tom. 5. in primam part. 5.
Decretal. fol. 325., *Rot. coram Creſcentio de-*
ciſ. 10. num. 11., *& ſeqq. tit. de dol.*, *& con-*
tumac., *Barz. deciſ. Bonon. 19. n. 14.*, inquiens =
adeò quod etiam ex capite ignorantiæ ſe tueri non
poterant, *quia cum verſemur circa ea*, *quæ dili-*
gentem requirunt inveſtigationem, talis ignoran-
tia non admittitur, *niſi conſtet de diligenti in-*
quiſitione = & num. 26., ibi = *& obligatus inve-*
ſtigare non poteſt ex ea ſe tueri, *cap. inno-*
tuit, *& ibi Gloſſ. in verb. ignorantiam de ele-*
ction., cum pluribus ibidem allegatis, & no-
tavit *Fagnan. locis mox citatis num. 15.*, *ex*
Gloſ. prim. in d. Cap. dicem, *quod tales dici*
poſſunt Affectatores ignorantiæ.

Cum itaque, ut probatum eſt *§. Etſi opti-*
mus Pontifex & ſeqq., & *§. Quanto verò*, am-
bigi nequeat de ſpeciali mandato in hoc, de
quo agebatur, negotio dato, & à D. Cardinali
199 accepto, illi nulla ex parte, prout tenebatur,
ab ipſo ſatisfactum fuiſſe, illicò patet, compa-
rando cum iis, quibus vigore ejuſmodi man-
dati, Mandatarius onerabatur, cuncta ea, quæ
idem in re ſibi mandata egit, atque executus
fuit, & quidem perpendendo, animumque
ſemper intendendo in expreſſam mentem, ac
conſtans propoſitum Summi Pontificis nihil
agendi, quod ceſſurum eſſet in perniciem, ac
detrimentum Rev. Cameræ, qui idcircò non-
niſi cum juſta æquabilitate correſpectivam
tranſactionem celebrandam fore intellexit; ad
hanc rem nominatim præcipiendo Miniſtro, cujus fidei illam explicandam, perficiendam-
que commiſerat, ut prius ſeriem rerum anteà
geſtarum recognoſceret, & diligentiſſimè ex-
ploraret, ſibique referret, ibi = *Commetteſſimo*
à voi con noſtro ſpecial Reſcritto &c. il prendere
del ſeguito in queſto affare ogni più eſatta, &
individua cognizione per farcene relazione, e
darcene una giuſta, e piena informazione; Pri-
mam autem ſpecialis hujus mandati partem à
Relatore adimpletam fuiſſe, prout ſub ejus fi-
de aſſeruit Summus Pontifex, libenter ei da-
mus, quia indè evidens, & apertum reddetur,
quàm graviter ipſe defecerit in exequenda al-
tera ejuſdem mandati parte, videlicet = *per far-*
cene relazione, e darcene una giuſta, e piena In-
formazione = tantum enim abeſt, quod eam
aſſequi potuerit ex ſola relatione, de qua con-
ſtat ex Chirographo, ut ex ea manifeſtum om-
ninò fiat, quàm enormiter pius ille Pontifex à
Relatore deceptus undequaque fuerit.

Nàm compendiariè attingendo latiùs ſupra
expoſita atque enucleata; pro illo inducendo
ad præcipiendam tranſactionem ſibi propoſi-
tam, falſis coloribus omnia illiniendo figura-
vit concurrere primum extremum ad illius va-
liditatem requiſitum, eo quod ageretur de
re gravibus adhùc involuta litibus, ideoque
expectantibus finem, quem Pontifex ſe iis da-
turum dixit, ibi = *par darli un adequato fine* =
per tranſactionem videlicèt à Relatore perfi-
ciendam; licet illæ conſopitæ jàm eſſent ſo-
lemni, & juſtâ tranſactione confirmata ab eo-
dem Pontifice, cui veluti facti hujus, quinquen-
nio antè geſti, prorſus immemori expoſitum
fuit, nunquam diſpunctas, ſolidataſque fuiſſe
rationes crediti, & debiti inter Rev. Came-
ram, & Campoſtanum, reticendo inſuper, aut
nonniſi perobſcurè innuendo tot Judicata, in
quibus ſuccumbente ſemper Campoſtano, Re-
verenda Camera declarata fuerat certa, & li-
quida illius Creditrix ingentis quantitatis ſupra
ſcuta octoginta mille. Quemadmodum etiam,
ut ſimularetur, ejuſmodi tranſactionem cele-
brandam eſſe cum juſta correſpectivitate inter
hinc indè à Contraſigentibus dandum, aut
remittendum, integerrimo illi Pontifici à Re-
latore figuratum fuit, quod prægrandi quanti-
tati pecuniæ numeratæ à Rev. Camera illicò
perſolvendæ, ac renunciationi Jurium ſuper
Bonis Campoſtani, ab eadem faciendæ, æquiva-
lerent ceſſiones actionum, & jurium, illi com-
petentium, præſertim, ob nullitatem carcera-
tionis ab eo paſſæ, licèt Relator ſciret, aut ſci-
re teneretur, conſultò tacendo nedùm validi-
tatem, & juſtitiam dictæ carcerationis; ve-
rùm etiàm cœtera omnia, tanquam prorsùs
inania, pluribus Judicatis rejectâ ſemper fuiſſe.
Quamobrem nemo non videt, illa in Chirogra-
pho falsò conſarcinata reperiri ad palliandam
injuſtitiam iſtiuſmodi tranſactionis, quæ ſtatìm
omnium oculis ex ipſo Chirographo apparuiſ-
ſet, ſi expoſito in eo rei vero ſtatu, Pontifex
reverà ponderare valuiſſet = *maturamente il*
ponderabile ſopra il principio, progreſſo, e pre-
ſen-

ſente ſtato di tale controverſia per darle un adequato fine = eo namque cognito non imperaſſet, ut reſciſſâ priori juſtâ, & æquâ, ſummaque cum ſolemnitate celebrata, & vigore ejus Chirographi executioni tradita, ac per quinquennium deniquè obſervata, nova iniretur tranſactio, quâ nullâ ſervatâ juſtitiæ, & æquitatis regulâ, irreparabile damnum Rev. Cameræ inferretur, ad quod profectò reparandum, proculdubio tenebitur Relator, qui relatione
200 ſuâ verum rei ſtatum non aperiendo, cauſam damno dedit, nemò enim eſt, qui ignoret, perindè eſſe damnum intuliſſe, ac præbuiſſe cauſam, ex qua damnum ſequutum eſt, *Cap. final. in fin., de injuriis §. Si Judex Inſtitut., de obligat. quæ ex quaſi delicto naſcuntur, Jovius de ſolemnit. in Contractibus minor., Gloſſa 20. §. 5. num. 1. & 2., Rot. coram Dunozett. Jun. deciſ. 468. num. 5. & ſeqq., & in Romana Locorum Montium 27. Januarii 1721. §. Et hæc reſpectu coram bo: me: Lancetta*; Quæ porrò obligatio, non ſolâ poſitiva Lege, ſed na-
201 turali ratione, & Jure iniuncta dici debet illi, qui damni author fuit, ut præclarè habetur ex *Puſendorſio de Jur. natur., & gent. tom. 1. lib. 3. cap. 1. §. 2.*, dicente = *Ex hoc porrò præcepto conſequitur ſi cui ab aliquo læſio ſit illata, damnumque datum ullo modo, qui ipſi rectè poteſt imputari; Id quantum ejus fieri poteſt, ab eodem eſſe ſarciendum. Cùm aliàs vanum ſit præcepiſſe, nè altèr lædatur ſi ubi de facto is læſus fuerit, damnum ipſi gratis ſit devorandum, & qui læſit, fructu ſuæ injuriæ, & citrà refuſionem gaudere queat; nèque enim citrà neceſſitatem reſtitutionis ab ſè invicem lædendis, pravitas mortalium unquàm abſtinebit, nèc qui damnum paſſus eſt, ei facilè fuerit animum ad agendum cum altero pacem, componere, quamdiù iſtius reparationem non obtinuerit* = ibique *Barbeyrac. in notis num.* 1. tradens id locum habe-
202 re, ſivè directâ voluntate, ſivè indirectâ contribuatur actioni, quâ damnum infertur.

Fruſtrà verò prò eximendo Miniſtro ab ejuſmodi obligatione, nedùm poſitivo, ſed naturali quoque Jure, impoſita, in contrario *Reſtrictu* dicitur, ipſum meri Relatoris munus geſſiſſe ideòque nulli obligationi obnoxium fieri valuiſſe, niſi cum manifeſto dolo ſè geſſiſſe convincatur, doloſè videlicèt, falſam confingendo relationem; Quo ſanè dolo, & culpâ, quod ipſe vacet, probari dicitur oraculo Pontificis ajentis = *Avendo voi ſteſſo accuratamente riconoſciuta la ſerie del fatto, e ſopra di eſſa inteſo non ſolo Monſignor Teſoriere generale, mà altri ancora di ciò fondatamente inteſi per abondare in ogni oſſervabile cautela &c.*, = ut in Chirographo *lit. F.* Quamobrem ſi poſt illi factam ejuſmodi relationem, ex qua Summus Pontifex, juxtà ſua vota, ſe aſſecutum fuiſſe credens = *una giuſta, e piena Informazione* = Relatori præcepit, ut executioni mandaret ea, quæ dicto Chirographo imperabantur, nihil imputandum illi erat, eo quod ad ipſum non pertinebat rationem reddere de iis, quæ citrà ejus culpam Supremi Principis mandato facienda imperabantur, ut latè ejuſmodi excuſationum colore culpâ omni, & dolo Miniſtrum vacuum eſſe probari contenditur in contrario *Reſtrictu num. 39. & ſeqq.*

At emendicatis hiſcè coloribus excuſationem nullam parari poſſe remur Miniſtro, vigore ſpecialis mandati præpoſito huic, de quo agebatur, negotio; quia licèt redargui fortè poſſimus fuſiùs, quàm par eſſet, ſupra demonſtraſſe non meri Relatoris munus illi demandatum fuiſſe; attamen, quando etiam, morem gerendo Parti adverſæ, conſideremus nunc eundem, tanquam ſimplicem, & merum Relatorem, demonſtratum dicitur, non egiſſe illas omnes partes, quarum jam meminimus; ipſique propterea damnum omne, veluti ejus fa- 203
cto, & dolo, Pontificio Ærario illatum, imputandum eſſe; Idque probatur ex contrario *Reſtrictu num. 39.*, ubi D. Cardinalis Defenſores ita loquuntur = *Strictè itaque loquendo in hoc concreto, certi Juris eſt, quod ad hoc, ut aliquis rariſſimo, & forsàn unico exemplo cenſurari valeat, quod non adhibuerit neceſſariam diligentiam ad indaganda ea, quæ evenerant in lite diù agitata, quodque non ſe ſe geſſerit rectè, & ſincerè in referendo, oporteat diludicè probare ex aliquo concludenti documento, quod doloſum, & falſum dederit relationem, cujus vigore dumtaxat Supremus Princeps motus fuerit ad ineundam concordiam cum exagerato maximo damno Rev. Cameræ, aliàs prætenſa actio ſubſidiaria caret quocumque fundamento, eo ipſo, quod ſolummodò fundari poteſt in dolo malo, per Text., in leg. 1. ff. ſi menſor falſum modum dixerit &c. unà cum legibus ſeqq.*; Si igitur Relator doli,
& culpæ expers non eſt, quando doloſam, & 204
falſam dedit relationem, *cujus vigore dumtaxat* Supremus Princeps motus fuit ad rem aliquam decernendam, illique demandandam; In hoc planè caſu nos verſari, manifeſtum fit ex eo, quod, ut probatum eſt *§. Hæc poſtrema*, & *§. Confirmare id poſſumus*, Summus Pontifex vigore dumtaxat relationis D. Cardinalis, inductus fuit ad præcipiendam, ineundamque dictam tranſactionem, ut probatur priùs aperto, atque irrefragabili teſtimonio, ibi = *atteſo il da Voi conoſciuto, ed a noi colla ſolita voſtra commendabile attenzione riferito ſopra l'eſpoſto &c.*, ut in Chirographo *lit. G.*

Neque verò ejuſdem Pontificis verbis, ex dicto Chirographo relatis *§. Fruſtrà verò*, probatum quoque dici poteſt, ejuſmodi relationem exactam, & plenam fuiſſe, qualem ipſe optaverat, & reverà ſe aſſecutum fuiſſe crediderat; Tùm quia ſupra ſatis uſque ſuperque oſtenſum eſt, quanta circumventione, quibuſvè fallaciis juſtiſſimus Pontifex pertractus fuerit ad præcipiendam d. enormem tranſactionem, ab ipſo, rei de qua agebatur, prorſus inſcio imperatam vigore relationis, in qua quemadmodùm ei vera occultata, & falſa expoſita comperiuntur, ita etiàm in ejus animum credulitas, & in os inducta dicenda ſunt verba illa, qui-

quibus ait, à Relatore = *colla ſolita voſtra com-
mendabile attenzione* = ſibi cuncta narrata fuiſ-
ſe, tum etiam quia, ſicuti demonſtratum eſt
§. Verùm enim verò, & ſeqq., ex clara confeſ-
ſione DD. contrariorum Defenſorum proba-
tur, Summum Pontificem nequiviſſe de tanta
rerum *congerie oretenus* informari, admittique
non poſſe, quod voluerit à Referente ſola ver-
ba, quæ avolant, audire, ideò que per ſcriptu-
rarum inſpectionem gravis hujus negotii ſta-
tum inveſtigaſſe. Quamobrem, ſi verum eſt
id, quod habetur ex confeſſione dd. DD. De-
fenſorum, nimirùm verbis, quæ avolant, &
oretenus dumtaxat Summum Pontificem à Re-
latore habuiſſe = *una giuſta, e piena Informazio-
ne* = ſi falſum eſt, illum pro ea habenda evolviſ-
ſe, & perlegiſſe Partium allegationes, in hac
Cauſa editas, ex his, veloti ex neceſſario ante-
cedenti, ſequitur, eundem non aliunde rei ge-
rendæ ſtatum noviſſe, quàm à Relatore, de cu-
jus ſola relatione, ut alibi animadverſum eſt,
authenticè nobis conſtat ex Chirographo, in
quo, cum vera reticita, & à Relatore falſa
obtruſa comperiantur, dicendum eſt, Sum-
mum Pontificem inductum fuiſſe ad ſignan-
dum Chirographum vigore dumtaxat ejuſmo-
di relationis, tot fallaciis, tantaque cum cir-
cumventione conceptæ à præfato Relatore, qui
ſi contra formam mandati, ſibi traditi, ex *Cice-
rone ad Quintum Fratrem lib.1. epiſtol.2.* = *Ni-
hil nèc temere dicere, nèc aſtutè reticere debet* =
ut bene ad rem noſtram ex eo dixit *Rot. coram
Eminentiſſimo Falconerio tom.1. tit.3. de Bene-
fic. deciſ.5. n.15., & num. antecedenti fol.69.*,
manifeſte convictus dicitur de dolo, veluti
205 probato eo ipſo, quod quis minùs verè aſſerit,
vel non ſinè myſterio tacet, & abſcondit ali-
quid, quod erat exprimendum, *Rot. coram
Card. Cerro deciſ.164. num.2.* Explorati nam-
que Juris eſt, exponentem falſum, vel reticen-
tem verum, aut ſub involucro verborum in re
propria, ſeù ſibi mandata, illud exprimentem,
in dolo verſari, per *Text. in leg. ſi quis affirma-
verit ff. de dolo malo, leg. quæritur §. Si vendi-
tor*, ibique *Bartol. de edilit. Edict.*, *idem in
leg. Procurator, qui prò evictione in fine ff. de
Procurat.*, *Caſtrenſ. conſ. 338. in princ.*, *&
conſ.411. num.2. ante finem verſ. non tacere ve-
ritatem lib.1.*, *Ayman. conſ.83. num.3.*, *Ma-
ſcard. de probation. tom.1. concluſ.531. num.70.*
dicens = *Dolum præſumi contra eos, qui apud
Principem generalibus verbis utuntur, ipſum de
omnibus ſingillatim certiorem non faciendo* =
*Pax Jordan. elucubration. diverſ. tom.3. lib.14.
tit.3. num.89.*, *Rot. coram Baratto deciſ.361.
num.11.*, *in rec. deciſ.7. n.8. par.11.*, *deciſ.364.
num.11. par.12.*, *& deciſ.791. num.20. & ſeq.
par.18. tom.2.*

Maximè verò hæc locum ſibi vindicant prò
inducendo dolo contra eum, qui ratione offi-
cii, ab ipſo ſuſcepti, ſciens ſe ad veritatem ape-
riendam teneri, id omittit, *Maſcard. de pro-
bation. d. concluſ.531. num.80.*, & ex ejuſmodi
omiſſione ſequitur actus, qui celebratus mini-
mè fuiſſet, ſi adhibitæ non fuiſſent aſſertiones
minùs veræ, vel reticitæ non fuiſſent res, quæ
pandi debebant, tunc enim ambigi nequit de
dolo, & machinatione, qua, ob veritatis igno-
rantiam, quis inductus conſpicitur ad præſtan- 206
dum conſenſum, quem alioquin non præſtitiſ-
ſet, ex cujus proindè defectu, actus nullus, &
irritus efficitur, ut latè in terminis Reſcripto-
rum, & Literarum Apoſtolicarum, quæ ſimi-
li arte extortæ comperiuntur à Summo Pontifi-
ce, vel alio quovis Supremo Principe, proba-
tum eſt *§. Verùm enim verò*, & generalitèr tra-
dunt *Actolin. reſolut.311. num.78., & ſeqq.*,
Rodulphin. allegat. 170. num. 36., *Saminiat.
tom.2. contr.17. num.57.*, *Bonden. collect. le-
gal. tom.2. collect.43. num.123.*, *Rot. in recen.
deciſ.126. n.6. par.10.*, *& paſsim apud alios.*

At cùr ad probandum dolum his utimur ar-
gumentis, quaſi res dubia ſit, & obſcura, quan-
do ipſius Domini Cardinalis confeſſione, vel
reipſa, ille manifeſte probatus dici debet, con-
feſſione ſiquidem deſumpta ex illis met Chi-
rographi verbis, toties alibi relatis = *Aven-
do da voi ſteſſo accuratamente riconoſciuta la
ſerie del fatto, e ſopra di eſſa inteſi non ſolo
Monſignor Nicolò Negroni &c. mà altri anco-
ra di ciò fondatamente inteſi, per abondare in ogni
oſſervabile cautela, Atteſo il da voi riconoſciu-
to, ed à noi colla ſolita commendabile voſtra at-
tenzione riferito* = Profecto ex his verbis, non
ex propria mente, motuque prolatis à Pontifi-
ce, ſed in ejus ore poſitis ab Authore Chirogra-
phi, quod Pontifici ſignandum obtulit, vel of-
ferri curavit D. Cardinalis, eruitur confeſ-
ſio ipſius de benè, diligentèrque explorata rei
geſtæ ſeriè, quæ ſi perſpecta, compertaque
ab eò fuerat, cur illam non retulit Pontifici
volenti ab eo inſtrui, atque edoceri de omni-
bus, quæ circa id negotii præceſſerant? Si igi-
tur Pontifex = *otteſo il da voi riconoſciuto* =
motus fuit ad ſignandum Chirographum, ex
eodemque evidens, & apertum redditur, à
Relatore, qui alioquin rem plenè compertam
habere profeſſus fuit, vera minime expoſita,
alia ſub verborum ambagibus involuta, plura
deniquè falsò narrata extitiſſe; èn in dubium
revocari minimè poſſe, quin ipſe aperto dolo
circumvenerit Summum Pontificem, ut ſupe-
riùs probatum eſt.

Re verò ipsà ejuſdem dolus probatus dici
debet, quia quemadmodum probatum eſt *§.
Regalis namque*, ii is, qui tanquam magis ſo-
lers, & diligens electus, exequendum ſuſcipit
ſpeciale aliquod mandatum, adeò exactiſſimam
omnem diligentiam in re mandata exequenda 207
adhibere debet, ut etiam nedum de levi, ſed
etiam leviſſima culpa teneatur, ita quidem,
ut nec etiam prætextu ignorantiæ excuſari va-
leat, manifeſta indè ſit non ſanè levis, aut le-
viſſima, ſed latiſſima culpa Relatoris in omit-
tendo ita rem aperire Summo Pontifici, ut
nihil ejus notitiam effugeret, ad quod ex Pon-
tificia commiſſione, ſuſceptoque officio ipſe
tenebatur, prout tale munus impleviſſet qui-
cum-

cumque alter Miniſter, ſive Officialis, ad illud
perficiendum à Summo Pontifice deputatus;
Quippe = *lata culpa eſt nimia negligentia; Ideſt
non intelligere quod omnes intelligunt* = ut re-
ſpondit *Ulpianus lib. 1. regular., leg. cedere diem
213. in fine*, & ante eum dixerat *Paulus lib. 2.*
ſententiarum inquiens = *lata culpa finis eſt non
intelligere id, quod omnes intelligunt, leg. lata
223. ff. de regul. Jur.*, magna autem nimiaque
negligentia dolo non caret, *lege prima*, ibi =
*magnam autem negligentiam placuit in doli cri-
mine cadere* =, ibique *Gloſs. in verb. negligentia*,
inquiens, *ideſt latam culpam ff. de obligat., &
actionib.*, & aliis Juris noſtri locis, & concor-
dantibus auctoritatibus relatis, tradit *Pegaſ. re-
ſolut. forenſ. cap. 3. numer. 74., Thabor. axiom.
Jur. lib. 3. cap. 103. axiom. 113.* = *Quamobrem
208 lata culpa planè dolo comparabitur* = recte hiſce
verbis ait *Ulpianus* in exadverſo citata *leg. 1. ff.
menſor falſum modum dixerit*, ibique *Gloſs. in
verb. comparabitur, & in leg. Quod Nerva 32.
ff. depoſiti*, ubi *Celſus* ita loquitur = *Quod Ner-
va diceret, latiorem culpam dolum eſſe, Proculo
diſplicebat: mihi veriſſimum videtur* = *Gloſs. in
d. leg. lata culpa 223. ff. depoſiti, & in cap. fi-
nal. verb. de culpa eodem tit. depoſit., Chriſtin.
deciſ. Belgic. tom. 2. deciſ. 116. num. 12., Tha-
bor. axiom. Jur. lib. 3. cap. 13. axiom. 21.*, ex
quibus Juribus ejuſmodi latæ culpæ cum dolo
209 comparatio certe fit, ut quemadmodum ille,
cujus dolo damnum alicui illatum eſt, ad idem
ſarciendum tenetur, ita etiam ſimili obliga-
tione devinctus cenſeatur is, ex cujus lata cul-
pa illud in aliquem derivavit.

. Longè gravior fuit culpa, & dolus Domini
Cardinalis in committendo; non contentus
enim plura reticuiſſe, quæ ſi ad notitiam juſtiſ-
ſimi Principis perveniſſent, illum certò certiùs
retraxiſſent à demandanda concordia ſummo-
perè injuſta, & læſiva Rev. Cameræ, plura
inſuper omninò falſa illi expoſuit, & tantâ
calliditate, & artificio ejus mentem obvolvit,
& circumvenit, ut tandem perduxerit ad ſi-
gnandum Chirographum continens id, quod
fuit ſemper alienum à mente, & firmo propo-
ſito ejuſdem Sanctiſs. Principis. Quamobrem
ſi *Labeo*, ut omnes doli ſpecies complectere-
tur, dedit, & explicavit definitionem latio-
210 rem doli mali, dicens, dolum malum eſſe
omnem calliditatem, fallaciam, & machina-
tionem ad circumveniendum, fallendum, &
decipiendum alterum adhibitam, *leg. 1. §. Do-
lum ff. de dol.*, & ſic calliditas, aſtutia, & do-
211 lus, deceptioque conſiſtit in animo, *leg. 1. §. pe-
nult. ff. de action. empt.*, fallacia autem in ore,
& mendacio, *leg. falſus §. ſi quis de furt. lib. 47.
ff. tit. 2.*, machinatio autem eſt verborum ad deci-
212 piendum compoſitio, & artificium, *leg. Ju-
lianus §. Idem ff. de action. empt.*, & ita in ſum-
ma dolus malus eſt contrarius bonæ fidei, *leg.
ſi dolo 5. Cod. de reſcind. vendit.*, ex mala fide
procedens, & ex perverſa circumveniendi vo-
luntate, ac proindè habet ſpeciem criminis,
Gloſs. in leg. 1. ff. de Fidejuſſ., ita loquitur *Chri-
ſtin. deciſ. Belgic. tom. 2. deciſ. 116. numer. 4.,
Pax. Jordan. tom. 3. lib. 14. tit. 13. numer. 2.*,
ubi refert verba *d. leg. primæ*, quiſque facile
videt, utrum doli expers cenſeri poſſit Domi-
nus Cardinalis, qui tot fallaciis, & circum-
ventionibus malitiosè decepit Sanctiſs. Ponti-
ficem, ut illum induceret, prout re ipſa fecit,
ad concedendam Gratiam, prorsùs incompa-
tibilem cum indemnitate Rev: Cameræ contra
propoſitum firmiſſimum ejuſdem Summi Pon-
tificis nec in minimo præjudicandi juribus di-
ctæ Cameræ.

Alia profectò non deeſſent in hujus doli
comprobationem hic opportunè afferenda, quæ
tamen, veluti ſupra luculenter deducta, hoc
loco iterùm repetenda non duximus, cum
Cauſæ neceſſitas id poſtulare minimè videatur,
ſatis enim per ſe loquitur tota ſeries rei geſtæ;
Et ne unquam de dolo dubitari poſſit, hoc
unum ſufficere videtur, nimirùm hæc tria præ
oculis ſemper habere; Conſtans propoſitum,
& firmam voluntatem Sanctiſs. Principis nun-
quam vel in minimo lædendi jura Rev: Came-
ræ, Concordiam enormiſſimè læſivam ejuſ-
dem R.C., & conſequenter prorsùs contrariam,
& incompatibilem cum d. propoſito, & quod 213
totum id unicè proceſſit ex mala relatione Do-
mini Cardinalis, quibus ſanè omnibus ipsà pe-
nè rei evidentia jam ſupra latiſſimè demonſtra-
tis, nullus remanet dubitandi locus, quin do-
lus, & culpa pleniſſimè, & concludentèr pro-
bata dicatur, præſertim quando, ut in hypotheſi,
non agitur criminaliter, ſed civiliter ad emen-
dationem damni, *Menoch. conſ. 146. nu. 62., An-
ton. de Ballis lib. 6. quæſt. crimin. 4. numer. 4. in
fin., Maſtrill. de Megiſtr. lib. 6. cap. 8. num. 3., &
cap. 10. num. 36., Rovit. deciſ. 36. num. 19., &
in annot. num. 36., Urceol. d. Florent. 31. nu. 14.
& ſeq.* Hoc namque caſu ad doli, ac culpæ
probationem ſufficere etiam conjecturas, per
Text. in leg. dolum Cod. de dolo tradit *Boſs. tract.
crimin. tit. de Officiali corrupto pecunia pag. mi-
hi 421. col. 1. numer. 14.*, ubi poſtquam dixerat, 214
probationes contra Officiales evidentes eſſe
oportere, eo quod pro eis multum præſuma-
tur, deindè declarat, id procedere, quoties
agitur criminaliter, quum ſi civiliter agatur,
conjecturas eſſe ſufficientes, admittit, & com-
probat *Maſcard. de probation. lib. 1. concluſ. 165.
num. 1. & ſeq., Farinac. de var., & diverſ. cri-
minib. quæſt. 111. num. 264. & 383.* Certiùs ve-
rò conjecturæ, levioreſque probationes ſatis
eſſent contra Officialem illum, ſi fortè aliàs 215
ſimilia admiſiſſe probaretur, ex *Baldo in leg.
Venales Cod. quando provocare neceſſe eſt,
Boſs. tit. mox cit. n. 18., Farinacc. d. quæſt. 111.
numer. 267., & 329., Maſcard. de probat. con-
cluſ. 1237., Merlin. Pignattell. cent. 2. cap. 29.
num 11.*

Cum igitur nihil ampliùs pro bona Cauſa
dicendum ſuperſit, probato namque dolo, am-
bigi nequit de competentia actionis ſubſidiariæ
contra D. Cardinalem, utpotè in his terminis
ab ejus quoque Defenſoribus admiſſæ, finem
pro-

propterea dicendi facimus, conſultò prætermiſlis nonnullis aliis frivolis exceptionibus, quæ exadverſo afferuntur, ſive quia per ſe leviſſimæ ſunt, ſive quia, uti jam plenæ ſublatæ ex deductis io ſuperioribus locis, & io alia præcedente allegatione, ulteriori reſponſione non indigent.

ARGUMENTUM.

Contractus cum Rev:Camera initi = *per un anno da continuarſi però a noſtro* [nempe Summi Pontificis] *beneplacito finchè da noi non ſi proveder à altrimente* = reſciſſio petita ex eo, quia ad annum vel paulo longius tempus eſſet duraturus, adeòque reſolubilis eſſet, & non perpetuus, deneganda oſtenditur quum planè illius reſolubilitas deficeret ex Contrahentium mente, atque ex illis præſertim verbis = *a beneplacita finchè da noi &c.* =, quorum vis hic accuratè enucleatur; Ut etiam reijcitur penſionis remiſſio petita ex cauſſa damni paſſi quum de damno ageretur ex Petentis culpa obvento.

DISSERTATIO XV.

1 *Tribus conformibus Judicatis Partes adquieſcere debent.*

2 *Contra Reſcripta Congregationum, ſpecialiter à Sanctiſſimo deputatorum, nonniſi ſpeciali recurſu reclamare licet.*

3 *Error nequit eſſe in re ſedulò perpenſa, atque à Sapientiſſimis viris definita.*

4 *Fides contractus ſervanda.*

5 *Contractus, licèt ab initio ſint voluntatis, attamen ex poſt facto neceſſitatis eſſe dicuntur.*

6 *Contractum, ad alterius beneplacitum, obſervare ſeſe obligans, illius terminationi, ſeu reſolutioni renunciaſſe cenſetur.*

7 *Contractus initus per viam proviſionalis experimenti perpetuus eſſe non debet*, & numer.35.; *Sed* vid. num.36. & ſeq.

8 *Cauſſa finalis contractus ſi defecerit, corruere dicitur contractus ipſe.*

9 *Gabellæ appaltus, licèt de novennio in novennium mutentur perſonæ Appaltatorum, temporarius non eſt, ſed in ſui ſubſtantia perpetuus.*

10 *Onus ex indefinita cauſſa aſſumptum, perpetuum, ac indefinitum dicendum eſt.*

11 *Ex proemio Chirographi inveſtiganda eſt Contrahentium mens, & finalis cauſſa contractus.*

12 *Contractus, cujus cauſſa finalis erat perpetua, nequit dici ad annum factus*, & num. 24.

13 *Contractus explicatus verbis indefinitis, longumque tractum temporis importantibus, ad unum, vel alterum annum reſtrictus nequit dici.*

14 *Verba* = gl'anni futuri = anni ſuſſeguenti =, *tamquam pluralia, ad unum, vel alterum annum reſtringi nequeunt.*

15 *Verba*, = e poi agl'altri anni ſuſſeguenti = *ſucceſſivum tractum temporis connotant.*

16 *Contractus initium expreſſum adjectivo illo* = il primo anno = *connotat ſequentium aliorum annorum numerum.*

17 *Contractus continuatio expreſſa verbis* = di anno in anno =, *indicat, illum non eſſe ad determinatum tempus reſtrictum.*

Verba enim illa illimitatum annorum numerum reſpiciunt, ibid.

18 *Contractus, ad alterius beneplacitum duraturus; donec ab eo non diſſolvatur, perſeverare debet*, & n.20. ad 22.

19 *Dictio illa* = E ſino che =, *latinè* = quouſque = *efficit, quod conventio nullo determinato tempore circumſcribatur.*

21 *Verba* = ſi dovrà praticare = *præciſam obligationem important.*

22 *Verba* = col beneplacito = ſino che piacerà = *liberam voluntatem exprimunt.*

23 *Diſcretiva locutio diverſam Contrahentium voluntatem arguit.*

24 *Actus geminati, majorem contractus firmitatem inducunt.*

25 *Præſertim, quando geminatio ex intervallo fiat.*

26 *Geminatio ex intervallo facta, omnem erroris præſumptionem tollit.*

37 *Contractus ad alterius beneplacitum factus, ultra decennium non porrigitur.*

Intellige, ſi factus ſit ad annum, & deindè ad beneplacitum; ſecus, ſi arbitrio alterius ex Contrahentibus fuerit remiſſus, ibid. & n.28. 29. & 30.

28 *Locationis tempus conferri poteſt in arbitrium alterius ex Contrahentibus*, & numer.40.

29 *Locationis tempus rectè arbitrio Locatoris remitti poteſt.*

30 *Locatio duratura quoad Locator velit, ille conſenſum ſuum non revocante, nonniſi ejus morte tollitur.*

31 *Contractus factus cum Univerſitate, ſeu Communitate ad certum tempus, & deindè ad beneplacitum, perpetuò durat, donec non fuerit revocatus.*

32 *Præſertim, ſi gratiam, vel privilegium contineat.*

33 *Verba* = ad beneplacitum = *in contractu continente gratiam vel privilegium, important conceſſionem, duraturam quouſque Concedens revocaverit.*

34 *Conceſſio Summi Pontificis continens verba* = ad noſtrum beneplacitum = *ejuſdem morte tollitur ſecus, ſi contineat verba* = ad beneplacitum Sedis Apoſtolicæ =, *tunc enim etiam poſt ejus mortem durat.*

36 *Verbum* = proviſio = *non minùs temporariam, quàm perpetuam diſpoſitionem ſignificare poteſt.*

37 *Legis diſpoſitio licèt ſit perpetua, & nonniſi contrariâ, atque expreſſa hominis proviſione tolli*

Digitized by Google

tolli poſſit, = proviſionis = *nomine paſſim apud noſtros appellatur*.

38 *Verba* = per una ſemplice proviſione = *contractum non reſtringant ad certi alicujus temporis menſuram, concurrentibus præſertim verbis, tractum ſucceſſivum importantibus*, & n.39.

40 *Inæqualitas in contractu correſpectivo ferenda non eſt*.

41 *Correlativorum regula locum habet in diſpoſitione Legis, non autem in conventionibus hominis*.

42 *Contractus inæqualitas in iis, quæ pertinent ad accidentalia, non repugnat, concurrente Partium voluntate expreſsè*.

43 *Contractus ſubſtantia licèt arbitrio unius ex Contrahentibus remitti nequeat, poteſt tamen in illud conferri ſola ejuſdem reſolutio*.

44 *Damnum, cujus periculum in ſe quis aſſumpſit, ſibi imputet*.

45 *Certiùs, ſi prævidere illud potuit*.

46 *Damnum, quod prævidere quis potuit, atque ex ipſius facto evenit, juſtam non præbet cauſam reſiliendi à contractu in præjudicium alterius*, & nu.48., & 52.

47 *Damnum quod non ex natura rei, ſed ex proprio facto alicui obvenit, ferri ab eo debet, non ab aliis*, & num.53.

49 *Ad reſciſſionem contractus requiritur damnum intrinſecè proveniens ex contractu, & rei medietatem adimens*.

50 *Ad remiſſionem penſionis requiritur damnum intolerabile, adimens medietatem fructuum*.

51 *In obligationibus, quæ non unico momento perficiuntur, ſed longum habent tractum ſucceſſivi temporis, ſubintelligenda conditio illa, quòd perſeverare debeant, dummodò res in eodem ſtatu permaneant*.

54 *Damnum quoties admixtam habet Damnificati culpam, hæc Damnificantem eximit à quacumque obligatione illud emendandi*.

55 *Conductor non ſolùm ſuſtinere debet damnum, quod in re conductâ, ſuâ culpâ paſſus eſt, ſed Locatori damnum debet reficere*, & num.56.

UNIVERSITAS Cauponum poſtquam ſe exemerat ab Appaltu, atque regimine Appaltatoris Dohanæ Studii, ſpecioſo colore oblationis ab ipſa factæ ſolvendi Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ, atque Excellentiſſimæ Cameræ Capitolinæ penſionem illam, quæ juxta ultimum ſtatum, poſtremam nempè dicti Appaltus conductionem ſolvebatur à Carolo Moiraga, ſtudio omni, omnique arte conniſa eſt, nedum ſe à ſuſcepta obligatione liberare, ſed ſub obtentu maximi detrimenti, quo tota Univerſitas afficiebatur, in grave damnum utriuſque Cameræ dictum Proventum funditùs perdere tentavit, ſupplicando Sanctiſſimo, vel pro contractus, & ſuſceptæ obligationis reſciſſione, vel pro aliqua illius reductione ad longè minorem quantitatem, vel denique, quod oneri dictæ Gabellæ ſubijcerentur etiam Cauponæ minores, qui minutà, aliique, qui pleniori diſtractione, vulgò *all'ingroſſo*, in eorum Promptuariis, ſive Cellis Vinariis, maximo Civium, & Populi commodo, Vina divendunt, quorum primi *Bettolieri*, alii verò *Magazzinieri* nuncupantur; harum petitionum cognitione delegatà particularibus Congregationibus à Sanctiſſimo Domino Noſtro pluries deputatis, licèt ſemper, tamquam injuſtæ, & publicæ utilitati ſummoperè pernicioſæ rejectæ fuerint, conſtanter ſemper denegatâ reſciſſione contractus, quo unicè innitebantur conatus omnes Univerſitatis; Nihilominùs eadem, victa quidem ſemper, ſed nunquam fracta animis, ſummâ Sanctiſſimi Domini Noſtri clementià nuper obtinuit deputari novam Congregationem, in qua ſub colorato titulo *modi providendi* inſtaurat veterem petitionem pro omnimoda reſciſsione contractus, & obligationis reſolutione, vel pro ejuſdem reductione ad viam Juſtitiæ, & æquitatis, diminuenda ſcilicet penſione, ab ipſa unanimi conſenſu, & ſolemni obligatione promiſſa, vel denique pro cogendis ad ejuſdem contributionem minoribus Cauponibus, aliiſque, qui vinum Populo venundant.

Verùm tum Rev: Camera, tum Camera Capitolina fruſtra Univerſitatis Cauponum conatum omnem impenſum iri, ejuſque inſtantiam omni ex parte reijciendam fore, ſperat; Et ſanè, quod attinet ad reſciſsionem contractus, propriæque obligationis reſolutionem, illa audienda minimè videtur, nam non ſemel tantùm, aut iterùm, ſed in omnibus Congregationibus, ad negotii hujus examen convocatis, 1
iſtiuſmodi inſtantia rejecta ſemper fuit; quamobrem, ſi in quolibet privato negotio, ut finis aliquando litibus imponatur, Partes acquieſcere coguntur tribus conformibus Judicatis, ex notis Juris noſtri locis *in leg. res judicata ff. de regul. Jur. in cap. Cum inter de re judic.*, *ubi Scribentes*, *leg. ſervo invito ff. ad Senat. Conſ. Trebell.*, *leg. ingenuam ff. de ſtat. homin.* quanto potiori Jure Univerſitas Cauponum obſequi deberet judicio, quod terque, quaterque editum fuit non ab ordinariis Judicibus, ſed à Congregationibus ſpecialiter à Sanctiſsimo Domino noſtro deputatis, & quidem conflatis ex præſtantiſsimis viris, qui nedum numero, ſed ſublimi, quà fulgent, dignitate, ſummâque, quà excellunt, ſapientia, ac prudentià certo ſanè judicio, juſtàque ſententià, controver- 2
ſiam hanc definiviſſe præſumuntur; Quamobrem jure merito Curiæ noſtræ praxi receptum eſt, ut contra Reſcripta Congregationum, ſpecialiter à Sanctiſsimo deputatarum, non ordinaria viâ appellationis, ſed nonniſi ſpeciali recurſu reclamare liceat, ut teſtatur *clar. mem. Card. de Luca de Judic. diſc.37. num.8.*, *Marcheſan. de commiſs. per.1. fol.1113.n.80.*, *R.P.D. Fattinell. ad Bull. Baron. obſerv.9.n.8.*, in re namque tot oculis ſpectata, ſedulà plurimorum inqui-

3 quiſitione inveſtigata, ſuiſque momentis ponderata, Sapientiſsimorum denique virorum oraculo definita nullus errori locus relictus videtur, ducto argumento à *Textu in leg. hac conſultiſſima 8. in fine C. qui Teſtam facere poſſint*.

Quâ enim juſta ratione, aut quo colore Univerſitas Cauponum ſe eximere contendit ab obligatione illa, quam nedùm liberè, ſed alacri, libentique animo ſuſcepit, ut excuteret jugum Appaltatoris, à quo maxima gravamina Cauponibus inferri conquerebatur, ipſa enim poſt rem maturè examinatam in generali cœtu totius Univerſitatis, deliberavit exponere Sanctiſsimo, quod, ſi remoto Appaltatore, ſibi permitteretur novam inire rationem, & novum præſcribere modum exigendi dictam Gabellam, parata erat illam ſolvere in ea quantitate, quæ ſolvebatur à Moiraga, votique compos effecta, oblationem iſtam, adeò maturo conſilio factam à Juris optimè callentibus, quid è re ſua eſſet, in ſolemnem redegit obligationem publico Inſtrumento celebratam, atque confirmatam Pontificio Chirographo; In quo dicta obligatio enarrata verbis illis = *E dagl'Oſti fu offerto, che quando ſi foſſe voluto mutare il modo di eſigere detta Gabella, eſſi erano pronti a pagare il Cenſo convenuto con il Moiraga, e tutte le ſpeſe, & averebbero ripartita tra di loro detta Gabella per una certa rata ſopra qualſivoglia Barile di vino, che aveſſero venduto &c.* confirmatur, & approbatur illis aliis, in diſpoſitiva ſubjunctis verbis = *approvando, e confermando tutte le reſoluzioni della detta Congregazione, e l'obligo della detta Univerſità, & Oſti*, uti ſinguli, & inſolidum *per un'anno da continuarſi poi a noſtro beneplacito, finchè da noi non ſi provederà altrimenti*; Cum itaque obligationi iſti à Cauponibus liberè contractæ, plenæ firmitatis robur Pontificia auctoritas imparti-
4 ta fuerit, colore nullo licet ab ea reſilire, ſed oportet ſervare fidem contractus, quem Jura noſtra irrevocabilem eſſe voluerunt, *leg. ſicut ab initio 5. Cod. de obligat., & action, leg. 10. Cod. de liberal. cauſ. leg. 3., Cod. de reſciud. vendit.*, idemque utpote mutuo conſenſu Univerſitatis, & Cameræ tum Apoſtolicæ, tum Capitolinæ celebratus, nequit hodie ſolius Univerſitatis diſſenſu diſtrahi, ſed altero ex Contrahentibus ſuum conſenſum illius diſtractioni præſtare recuſante, firmus, atque immotus manebit; contractus enim licèt in ſua origine, à libera Contrahentium voluntate pendeant,
5 ideòque ſpontanei ſint, attamen, poſtquam perfecti ſunt, non amplius voluntatis, ſed neceſſitatis eſſe dicuntur, *leg. Si mendavero 22. §. Sicut ff. mandati, leg. de contracta 3. Cod. de reſcind. vendit.*, cum aliis concordantibus Juris noſtri locis relatis apud *Thabor. axiom. Jur. lib. 3. cap. 84. axiom. 37., Rota in Romana Dotis 20. Novembris 1711. §. Circa verò coram R.P.D. Anſaldo*, quæ neceſſitas vigore contractus impoſita, eò fortiùs urget Univerſitatem Cauponum, quia nedum ad illius confirmationem acceſſit Pontificia auctoritas, ſed ipſa conſentiens, eundem duraturum ad beneplacitum Summi Pontificis, atque ad illius ob- 6
ſervantiam ſeſe obligans, renunciaſſe etiam cenſetur terminationi, ſive reſolutioni, quæ alioquin ex natura contractus competere poſſet, ut omiſſis generalibus, magis proximè ad rem noſtràm dè locatione celebrata ſub conditione pendente ab alterius voluntate, tradit *Rota in una Reatina Locationis 16. Martii 1703. coram Illuſtriſs. Scotto Almæ Urbis Gubernatore*.

Fruſtrà igitur Pars Adverſa durationem iſtjuſmodi contractus, collatam in liberum beneplacitum, & arbitrium Summi Pontificis, reſolubilem, ipſo etiam invito, reddere contendit, ſub obtentu, quod nova illa hanc Gabellam exigendi forma ab ipſa oblata, atque à Summo Pontifice approbata, temporaria fuerit, tum quia ad anni dumtaxat, vel paulo longius tempus concepta reperiatur, tùm etiam quià eadem propoſita fuerit per modum proviſionalis experimenti, quo, ut in proemio Chirographi declarari dicitur, dignoſci poſſet, an nova hac forma à Cauponibus oblata (incolumi manente Gabellà) ipſi liberari poſſent à gravaminibus, quibus ab Appaltatore ſubjici conquerebantur, hinc inferendo, quod, ſi talis contractus initus fuit per viam poviſionalis experimenti, juxtà ejuſdem naturam perpetuus eſſe non debeat, ſed comperto, quod forma 7
exactionis, in eo contenta, tendit in maximam perniciem, atque everſionem Univerſitatis, aboleri omninò debeat, ità exigente tùm naturà ſimplicis experimenti proviſionalis, quod ſuàpte naturà temporarium ſemper eſt, tum etiam cauſà finali, ob quam illod tentatum, & propoſitum fuit; hæc enim ſi defecerit, nedùm corruere dicitur intentio Papæ d. experimentum approbantis, ſed in radice deficere
etiam dicitur contractus ipſe, qui, tametſi in- 8
ter contractus nominatos referendus ſit, nihilominùs, deficiente illius cauſa finali, viam aperit reſolutioni, licèt nullum appoſitum legatur pactum reſolutivum, juxtà ea, quæ à DD. contrariis Defenſoribus latè exornantur in eorum Reſtrictu §. 10. *& ſeqq.*

Profectò optandum foret, quod contractus, de quo agitur, tamquam ad breve dumtaxàt anni tempus initus, eo elapſo, finitus fuiſſet, ſic enim incolumes facti, atque in tuto collocati reperirentur publici proventus, & Rev. Camera, atque Excellentiſſima Camera Capitulina adeò gravibus litibus vexata minimè fuiſſet ab ejuſmodi Univerſitate, etenim dicto anno, quo ſincerè res à Cauponibus agebatur, compertum fuiſſet, quod dictæ Gabellæ reditus non ſolùm ſatis erant ſolvendæ annuæ penſioni ſc. 27. mil., ſed, cum non modico illorum lucro, ſumma ab ipſis accepti nova hac formà exigendi Gabellam, ſuperabat expenſum, penſionem nempè, quam præſtabant; Verùm Univerſitas non contenta honeſto lucro, ſed poſtquam ſe ab Appaltatore emancipaverat, ſtudens ſe à dictæ Gabellæ onere libera-

berare, ſub colore enormium damnorum, quæ ſuſtinebat, dicti contractus tamquam maximè pernicioſi reſolutionem obtinere ſategit, prout etiam hodiè expoſcit, repetendo ea, quæ irrito conatu aliàs deducta, rejecta ſemper fuerunt.

Nullà enim juſtà ratione ſuſtineri poteſt, quod contractus iſte ad annum, vel aliud ſimile tempus celebratum fuerit, cum id repugnet menti Contrahentium, ac naturæ ipſius negotii, & vim facit verbis, quibus tùm Inſtrumentum, tum Pontificium Chirographum conceptum legitur; Si enim ſpectemus mentem Cauponum, novam hanc oblationem facientium, illa ſanè ab eiſdem non alià ratione, ac fine excogitata, atque propoſita fuit, quàm, ut ſe eximerent ab Appaltatore, cujus jugum graviſſimum, atque intolerabile eſſe lamen-
9 tabantur; Sicut autem Gabellæ Appaltus non temporarius, ſed licèt de novennio in novennium mutentur perſonæ Appaltatorum, formà tamèn, & in ſui ſubſtantia perpetuus exiſtit, ità etiam dicendum eſt, quod ſi Caupones, nè amplius obnoxii eſſent Appaltatoribus, certo præſcripto modo in ſe aſſumpſerunt onus exactionis Gabellæ, & ſolutionis penſionis, ta-
10 lis oneris aſſumptio indefinita fuerit, quemadmodum indefinita erat cauſa, ob quam dictum contractum celebrabant, ad tradita per *Jaſon. in leg. ſtipulationes non dividuntur numer. 21. ad fin. ff. de verb. oblig.*, *Curt. Jun. conſ. 1. numer. 8. & ſeqq.*, *Surd. conſ. 454. num. 30.*, *Caſtill. controverſ. Jur. libr. 5. part. 2. cap. 103. n. 14.*, *Oſaſch. deciſ. 167. num. 27. & 28.*, *Rota in Recent. deciſ. 287. num. 1. par. 1.*

His conſonat natura negotii expoſita in proemio Chirographi, ex quo Pars Adverſa ait inveſtigandam eſſe mentem Contrahentium, &
11 cauſam finalem contractus; inſpecto autem illius tenore, contractus, de quo agitur, celebratus fuit non ſolum, ut inveniretur juſta aliqua ratio, quibus Cauponum commodis conſuleretur, ibi = *Dando ogni piena facoltà alla medema Congregazione di determinare non ſolo quello ſtimavano convenire trà gl' Oſti, e Bettolieri*, ſed deliberata Summi Pontificis mens fuit conſulendi etiam incolumitati Rev. Cameræ, atque Cameræ Capitolinæ, ſarctam, tectamque ſervando dictam Gabellam, majori ex parte applicatam pro ſolutione honorariorum, quæ penduntur Lectoribus Sapientiæ Romanæ, aliiſque Miniſtris Senatus, & Populi Rumani, ut legitur illis immediatè ſubjunctis Chirographi verbis = *Mà anco trovare il modo migliore di ſoſtenere la d. Gabella dello Studio, e dell' ottavo Barile, & altra porzione, che ſpetti alla noſtra Rev. Cam. Apoſt. ò Dogane generali, maſſime per eſſere detta Gabella dello Studio applicata per la maggior parte al pagamente degl' onorarii de' Lettori della Sapienza Romana, & ad altri Salariati del Senato, e Popolo parimente Romano* = At vero ſi d. Gabella non temporaria, ſed perpetua erat, ſi perpetua pariter erat illius applicatio, ſivè erogatio facienda in certam, & præciſam cauſam, nulla juſta ratione affirmari poſſe videtur, quod conventione, & contractu, unico dum- 12
taxat anno vel paulo longiori tempore duraturo, conſultum fuerit conſervationi Gabellæ, quæ tam quoad ſui ſubſtantiam, quàm etiam quoad applicationem perpetua erat, ad ea, quæ per *Text. in leg. ſemper §. Negotiatores ff. de Jur. Immunit.*, *leg. ſi cui §. 1. ff. ex quib. cauſ. major.*, *leg. 2. §. Omnes ff. de Judic.*, *leg. Titia §. Uſuras ff. de leg. 2.*, tradit. *Capyc. Latr. deciſ. Neapol. deciſ. 182. numer. 40.*, *cum ibi adductis*.

Quamobrem juxtà mentem Cauponum optantium nunquam redire ſub poteſtatem Appaltatorum, atque etiam, ut expoſcebat na- 13
tura negotii, non temporariam, ſed perpetuam cauſam habentis, contractus explicatus fuit verbis, ad nullum certum tempus reſtrictis, ſed indeterminatis, ac indefinitis, longumque tractum ſucceſſivum importantibus, prout perſpicuum fit ex tota ſerie actuum, quibus negotium hoc concluſum, confectumque fuit. Si enim ſpectemus id, quod præceſſit Inſtrumenti ſtipulationem, & Chirographi editionem, tota Univerſitas Cauponum in ſolemni cœtu, ab ipſa coadunato, deliberavit ſupplicare SummoPontifici pro acceptatione oblationis ſolutionis penſionis, novo præſcripto exactionis modo ab eadem faciendæ, illamque non ad unum, aut alterum reſtrinxit annum, ſed prò futuris annis, atque indefinito tempore promiſit, ut ex verbis d. reſolutionis, aliàs diſtributæ = *quali ſomme reſteranno anche per gl' anni futuri*, = & rurſus = *e poi ſi darà regola agl' altri anni ſuſſeguenti* = & denique = *anche per gl' anni futuri, &c. e poi agl' altri anni ſuſſeguenti*, quanam vero juſta interpretatione dd. verba reſtringi poſſunt ad unum, aut alterum 14
annum, cum id non ferat natura numeri pluralis, ut per *Text. in leg. numerus ff. de Teſtib.* tradit *Rot. dec. 709. num. 6. part. 1. dec. 182. n. 11. part. 9.*, *in Romana pecuniaria 9. Julii 1698. §. Et ſanè cor. Reverendiſſimo dell' Q̃mo Epiſcopo Cončhen.*, *& in Farſen. Juriſpaſcendi 27. Martii 1700. §. Hinc retento coram Reverendiſſ. Molinet.*, Multò verò minùs id permittat longus tractus ſucceſſivus, connotatus dd. verbis, quibus poſt expreſſos annos futuros, iterum fit mentio de annis ſubſequentibus, ut advertunt
Dec. in leg. ſi emancipati num. 5. in fin. Cod. de 15
Collation., *Redenaſch. conſ. 10. num. 14. & ſeq.*, *Menoch. conſ. 35. num. 60.*, *Bellon. Jun. conſ. 26. num. 22. & ſeq.*, *Maſcard. de probat. concluſ. 1174. num. 43.*, *Rota conſult. 42. num. 5 & ſeq.*, *Torr. de Majorat. & Primog. Ital. part. 2. quæſt. 19. num. 27.*

Non abſimili verborum figurà Caupones mentem ſuam explicarunt in Inſtrumento, in ſequelam hujus reſolutionis ab ipſis celebrato; atque relato in contrario *ſumm.*, in quo agentes de initio contractus, ac modi exigendi, ac reſpectivè ſolvendi d. Gabellam, taxativè id non re-

tulerunt ad annum, ſimplicitèr prolatum, ſed
eundem annum expreſſerũt cum illo adjectivo
16 *il primo anno*, quod utpotè connotans aliorum
ſequentium annorum numerum, *Speculator.
lib. 2.practic.1.tit.de 1.& 2. Decret. §. Dicitur
num. 1., Briſſon.de verb.ſignific.lib.14.col. mihi
463. & 464., Barboſ. diction. 283. n.1. & ſeqq.,
Caſtald.conſult.149.num. 1. & 2., Torr. de Primog. & Majorat. Ital.par.1.cap.1. §.4 num.18.,
R.P.D.Fattinell.reſponſ.16.num.5. tom. 2.*, procul dubio excludit taxativam reſtrictionem ad
unicum dumtaxat annum; Certius in caſu noſtro, in quo poſt demonſtrativè deſignatum
primum annum, quo, ſubmoto Appaltatore,
cæptura erat exactio, & ſolutio Gabellæ, ab
Univerſitate Cauponum facienda, dicitur,
quod eadem = *Si dovrà continuare per l' anno
ſuſſeguente*, = & denique = *lo ſteſſo ſi dovrà
praticare d' anno in anno ſinchè piacerà à Sua
Beatitudine*, nullâ quippe juſtâ interpretatione ad certum, & determinatum tempus reſtringi poteſt Contractus ille, qui tamquam à
17 à primo ſuæ creationis extremo incipiens à
primo anno, porrigitur ad indeterminatum
tempus, quod important verba illa *di anno in
anno*, illimitatum annorum numerum reſpicientia.

Fortiùs verò urgent mox relata Inſtrumenti
verba, ſi animadvertatur, quod in eodem præter indeterminatum tempus, quod illa exprimunt, duratio obligationis, illimitatè à Cauponibus ſuſceptæ, confertur in liberum arbi-
18 trium, & beneplacitum ipſius Summi Pontificis = *Col beneplacito* (ſunt verba Inſtrumenti) *della Santità Sua, e ſino che piacerà à Sua
Beatitudine* = tam enim beneplacitum Summi
Pontificis, in quod collata eſt contractus duratio, operatur, quod donec ab eodem revocetur, vel de ejus conſenſu diſſolvatur, illa perſeverare debeat, *Bartol. in leg. de Pupillo §.Si
quis ipſi num.12.ibique etiam Jaſon. numer.5.ff.
de oper. nov. nunt., Bald.in leg. quisquis 17. n.1.
verſ. ſi autem eſt dubium Cod. ſincere petat., Cocbier.de Juriſdiction.ordinar.in Exempt.part. 3.
quæſt.5.num.3., Gratian.diſcept.167. numer.47.*
quam etiam dictio illa = *e ſino che* =, latinè,
19 *quouſque*, efficit, quod conventio, utpotè indeterminati temporis tractum reſpiciens, *Menoch. conſ. 816.num. 8., Barboſ.de diction.uſufreq.
dict.340 num.2., Honded.conſ.53.num.38.& ſeq.
lib.2., Rot.cor. Bichio deciſ. 169.num.8.& ſeqq.
Rot. Juanen. apud Balduc. in collect. deciſ. ac
rer.judic.tit. de legat.& fideicom.deciſ.31.n.31.
& duobus ſeqq.*, nullo determinato tempore
circumſcribatur, Et ſanè, ſi Caupones durationem d. contractus expreſsè contulerunt in
arbitrium, & beneplacitum Summi Pontificis,
ſi præterea cautum fuit, quod nova Gabellæ
solvendæ forma, in eo preſcripta, locum haberet, = *ſin che da noi ſi provederà altrimenti*, =
quonam pacto ſine expreſsà revocatione eadem
reſoluta dici poterit, quando apertis verbis
conſenſerunt, quod donec nova ſuperveniret,
20 proviſio, vetus maneret? *Felin in cap. ex litteris num. 10. in fin. de Conſtit., Alexand. in
leg. Centeſimis §. Si ità ſtipulatus num. 11., &
Jaſon. num. 14. verſ. ſecundo quærit ff. de verb.
obligat., Dec.conſ.108.num.4.in fin, Soccin.Sen.
conſ. 78.col.1.verſ.quinto, & ultimo lib.3., Navar.conſ.3.verſ.non eſt tamen de Privileg., Tuſch.
practicar. concluſ. lit.B.concluſ.89.num.12., Menoch. de arbitrar. lib. 1. quæſt. 69. numer. 12.
& ſeqq., Maſcard. de probat. concluſ. 188.
numer. 8.*

Imò verò ex iſtiuſmodi verbis aliud reſultat
validiſſimum argumentum excludens quamcumque hujus obligationis reſtrictionem ad alicujus certi temporis menſuram, illudque de- 21
ſumitur ex diſcretiva in eiſdem contenta, dum
reſpectu Univerſitatis præciſam obligationem
important, ibi = *Si dovrà continuare anco per
l'anno ſeguente, e lo ſteſſo ſi dovrà pratticare
d'anno in anno* = illud enim verbum *debeat* neceſſitatem injungere dicitur, ut per *Tent. in
leg. Præter in princip. ff. de edend.*, docet *Bartol. in leg. Creditores num.3., Cod. de pignorib.,
Pariſ. conſ.95. num.17. lib.1., Surd. conſ.197.
num.1., Rota coram Merlino dec.432. n.5., cor.
Coccino dec.179. nu.1., cor. Dunozzett. Junior.
deciſ. 748. num. 30., in Romana Multiplicorum
19. Junii 1693. §. Urget coram clar. me. Card.
Caprara*, reſpectu vero Summi Pontificis exprimunt liberam illius voluntatem, non ſolum
ut mox diximus declaratam verbo illo *col bene-* 22
placito &c., ſed clariùs explicatam illo alio
verbo = *ſino che piacerà* =, ut de verbo *placet*,
ſeu *libet*, tradit idem *Bartol. in lege alio n.9.ff.
de aliment., & Cibar. legat., Matthesilan. notab.15., Menoch. de arbitrar. lib.1. quæſt.7. numer.32., Surd.deciſ.272. num.15., & in Romana Aſſecurationis Navis 29. Aprilis 1705. §.Et
quidem* ubi de verbis *parerà, e piacerà, coram
Priolo*.

Diſcretiva autem iſta utpotè reſpectu diſcretorum diverſam ſecumferens Contrahentium
voluntatem, *Rota coram Merlin. dec.800. n.11.,* 23
*in recent. deciſ.36. nu. pariter 11. part.16., coram bon. mem. Emerix. Jun. deciſ.556. num.2.,
deciſ.795. num.19., deciſ.796. num.27., in Faven. Canonicatus 5. Maii 1700. §. Prout etiam
cor. clar. mem. Card. Caprara, in Romana Fideicommiſſi 11. Decembris 1702. §. Tertio coram
Reverendiſſimo Molines*, manifeſte oſtendit,
Caupones coactivam obligationem ſuſcepiſſe,
Summo verò Pontifici plenam libertatem permanendi in contractu, vel ab eo recedendi relictam fuiſſe; Ita quidem exigente prævalidâ,
ac juſtâ ratione deſumptâ ex natura negotii,
quod gerebatur, oam Caupones conquerebantur de gravaminibus, & præjudiciis, quibus ab
Appaltatoribus ſeſe affici dicebant, ideòque
pro eiſdem c linandis obtulerunt in ſe ſuſcipere obligationem ſolvendi annuam penſionem, quam utraque Camera ex dicta Gabella
percipiebat, ſi autem, ut alibi dictum eſt, illarum intereſſe non temporarium, ſed perpetuum erat, juſta ratio expoſcebat, quod obligatio Cauponum ea ex parte quâ reſpiciebat co- 24
run-

eundem indemnitatem, temporaria, & re-
ſolubilis non eſſet, ita enim de Jure præſumi
debet, *Rota in recentior.deciſ.665.numero pri-
mo in fin. part.4., deciſ. 300. num. 16., & 17.
part.12., & deciſ. 536. num. 15. part. 14.*, ea
verò ex parte, qua Univerſitati Cauponum re-
medium, & levamen parabatur adversùs gra-
vamina, quæ ab Appaltatore inferri diceban-
tur, prudenter cautum, conventumque fuit,
quod contractus duraturus eſſet ad beneplaci-
tum Summi Pontificis, quouſque nempè ipſe,
vel ſatis proviſum, vel alia ratione providen-
dum eſſe cenſuiſſet.

Denique continuationem obligationis inde-
terminatæ, nulloque pacto ad limitati alicujus
temporis menſuram reſtringendæ, confirmat
etiam tenor Chirographi, in eo enim poſt rela-
tam oblationem, unanimi Univerſitatis con-
ſenſu factam, & ſtipulationem Inſtrumenti
ſolemniter celebratam inter Univerſitatem, &
utramque Cameram, prævia videlicet illius
matura, diligentique diſcuſſione facta in Con-
gregatione, pro dicto negotio perficiendo de-
putata, Sanctiſſimus oblationem, & contra-
ctum approbavit, non ſolum pro primo anno,
ſed etiam pro annis ſubſequentibus ad bene-
placitum Sanctitatis Suæ -- *Confermando tutte
le reſoluzioni della detta Congregazione, e l'obli-
go di detta Univerſità, & Oſti per un'anno da
continuarſi poi à noſtro beneplacito.* -- Profectò
quanam juſtà interpretatione certi, & quidem
breviſſimi temporis menſurà circumſcribi po-
terit obligatio illa, quæ non ſolùm juxtà natu-
ram negotii, & ſubjectam materiam, de qua
agebatur, longum tractum ſucceſſivi temporis
reſpiciebat, ſed tùm in ſolemni cœtu à Cau-
ponibus coadunato, & reſolutione ibi capta,
tùm in Inſtrumento, in illius ſequelam cele-
brato, tùm denique in Pontificio Chirogra-
pho, omnia hæc confirmante, illimitatum, &
indefinitum tempus exprimitur, & quod ma-
gis eſt, conventionis duratio, coactiva reſpectu
Univerſitatis, fit arbitraria reſpectu Summi
25 Pontificis, in illius liberam voluntatem in
omnibus mox recenſitis, adeòque ſolemnibus
actibus eam referendo; totiès enim geminatæ
declarationes, illimitatum tempus, ejuſdem-
que tractum ſucceſſivum importantes, procul
dubiò demonſtrant, ſumma animi deliberatio-
ne, atque enixà voluntate excluſam fuiſſe
quamcumque ſuſceptæ ab Univerſitate obliga-
tionis reſolubilitatem, ità expoſcente natura
geminationis actuum, & verborum, qui ob
reiterationem, cum ſemper præſumantur geſti
cum pleniore animi deliberatione, majorem fir-
mitatem inducunt, præſertim verò quando, ut
in caſu noſtro, talis geminatio ex intervallo fa-
cta reperitur, *Thabor. axiom.Jur. lib. 7. cap. 4.
axiom. primo*, inquiens, illa tolli quamcum-
que erroris præſumptionem, eandemque vim
26 habere cofirmationis, præcludentis viam
quidpiam opponendi contrà actus ità gemi-
natos.

Jam verò excluſà reſolubilitate contractus
deſumpta tùm ex natura negotii, tùm ex illius
duratione, collata in tempus indefinitum, be-
neplacito, & arbitrio Summi Pontificis locum
habitura, fruſtrà exadversò contenditur, quod
beneplacitum iſtud æquiori quadam interpreta- 27
tione porrigi nequeat ultrà decennium; Ani-
madverſio namque iſta urgere forſan poſſet in
caſu, in quo ageretur de conventione facta ad
annum, & deindè ad beneplacitum, tale benepla-
citum reſtringendo ad tempus illud, quo regula-
riter ſimiles contractus durare ſolent, in quo ſa-
nè ſenſu intelligendæ ſunt auctoritates, quæ in
contrarium allegantur; At aliter res ſe habet 28
in caſu noſtro, in quo cum certi Juris ſit, quod
tempus durationis contractus, præſertim in lo-
catione, conferri poteſt in arbitrium alterius ex
Contrahentibus, & quod tempus, utpotè de
accidentalibus, non autem de ſubſtantialibus, 29
contractus, rectè Locatoris arbitrio remitti
queat, *Gabriel. conſ.73.ſub numero 3., & ſeqq.
lib.1., Gratian. diſcept.534. ex numero 3., Pa-
cion. de locat., & conduct. cap. 16. numero 32.,
& ſeq., Rota coràm Card. Cerro dec.415. nu.2.
in dicta Reatina Locationis 16. Martii 1703. §.
Exequendum coràm Illuſtriſſimo Almæ Urbis
Gubernatore*; hinc ſequitur, quod ſi Locatio
concepta reperiatur eà lege, ut quoad vellet
is, qui rem locaſſet, illa duratura ſit, non de- 30
cennii, aut alterius certi, àc determinati tem-
poris ſpatio circumſcripta cenſeri queat, ſed
Locatore conſenſum ſuum non revocante, con-
tractus, nonniſi ejus morte tollatur, ut ex-
preſsè decidit Juris conſultus in *leg. Locatio 4.
ff. locati* verbis illis = *Locatio, precariique roga-
tio ita facta quoad is, qui eam locaſſet dediſſet-
que, vellet: morte ejus, qui locavit, tollitur.*,
*Angel. conſ. 227. num. 9., Corn. conſ. 236. lib. 2.,
Ruin. conſ. 104. numer. 9. lib. 5., Soccin. Jun.
conſ 63. num. 11. lib. 2., Pacion. de locat., & con-
duct. cap. 53. numer. 64., Tuſch. practic. concluſ.
litt. B. concluſ. 89. numero 10., Menoch. de ar-
bitr. Judic. lib. 1. quæſt. 69. num. 18.*, & benè pro-
ſequitur *Rota in dicta Reatina Locationis §. Pa-
rumque urgere viſa eſt*, ut etiam in ſimilibus
terminis conventionis factæ cum aliqua Uni-
verſitate, ſivè Communitate ad certum tem-
pus, & poſtea ad beneplacitum, quod perpe-
tuò duret, donèc nempè fuerit revocata, *Gra- 31
nadin. conſ. 22. num. 10. verſ quinta accedit, Corn.
conſ. 235. numer. 6. verſ. alias lib. 2.*, & tradunt
*Alexand. in leg. Principalibus in fin. ff. ſi cert. pe-
tat., Gratian. diſcept. 167. numer. 48., Maſcard. de
probat. concluſ. 158. num. 5. & ſeqq., Vant. de
nullitat. ex defect. Juriſdiction. nu. 104. f. l. 142.,
Menoch. de arbitrar. lib. 1. quæſt. 69. numer. 8.
& 9.*

Quæ porrò veriſſimæ Juris regulæ fortiùs
urgent, quia non verſamur in conventione ha-
bente naturam meri contractus correſpectivi, 32
ſed illa in noſtro caſu continet gratiam, & pri-
vilegium, quod Summus Pontifex impartitus
fuit Cauponibus, cupientibus ſeſe eximere à ju-
go Appaltatoris, & faciliorem, commodio-
remque inire rationem, quà annuam penſio-
nem

nem ſolvere poſſent, hoc enim caſu verbum
33 *ad beneplacitum* importat conceſſionem dura-
turam quouſque Concedens revocaverit, ad
Textum in Cap. Si gratioſè 5. de reſcript. in 6.,
Navarr. de Privileg. conſ.3., *Menoch. de arbi-
trar. lib.1. quæſt.7. num.32.*, *Kloch. de exempt.
par.3. qu.5. n.3.*, *Barboſ. de clauſ. clauſ.3. n.2.*,
Capyc. deciſ.136. n.6. Ità quidem, ut hoc caſu
quærendum ſolùm ſit, àn verba illa *ad benepla-
citum* referantur ad perſonam Pontificis conce-
34 dentis, vel ad ejus dignitatem, quia nempe di-
ctum fuerit, non *ad beneplacitum noſtrum, ſed
ad beneplacitum Sedis Apoſtolicæ*; Primò nam-
que caſu licèt conceſſio, & contractus, utpotè
Concedentis dumtaxat vitâ durante valiturus,
ejuſdem morte tollitur, ſecus tamen eſt in ſe-
cundo caſu, in quo conſiderata fuit non perſo-
na, ſed dignitas, quæ ſemper durat, proindeque
conceſſio etiàm poſt Concedentis mortem du-
rare cenſetur, ut diſtinguunt ſcribentes in *Cap.
Quoniam Abbas de offic. delegat.*, *Dec. in Cap. Ex
Literis 11. in fin. de Conſtit.*, *Bartol. in leg. Cen-
teſimis §. Si ità ſtipulatus num.3.*, ubi etiam
Jaſon. n.13. ff. de verbor. oblig., idem *Jaſon. in
leg. more n.7. de Juriſdict. omn. Judic.*, *Ma-
ſcard. de probat. concluſ.188. num.1.*, *& pluri-
bus ſeqq.*, *Thabor. axiom. Jur. lib.2. cap.11.
axiom.5. verſ. regula hæc limitatur, & ſeqq.*,
latè *Mandoſ. in Gloſſ. facultat. §. Volentes
verſ. à nobis ad beneplacitum noſtrum fol.169.*,
Molin. de Juſtit., & Jur. tract. diſput. 298.,
Barboſ. de clauſ. num.5., *Menoch. de arbitrar.
lib.1. quæſt.69. num.7.*

Neque verò duratio iſtiuſmodi contractus,
quæ, utpotè collata in liberum arbitrium, &
beneplacitum Summi Pontificis, nonniſi illius
voluntate revocari poteſt, & ad ejuſdem vitam
durare omninò debet, aliquâ determinati tem-
35. poris breviori menſurâ circumſcribi poteſt ſub
obtentu, quod ille celebratus fuerit = *per una
ſemplice proviſione*, = quæ regularitèr ſignificat
remedium temporarium, & brevi duraturum,
etenim omiſſo, quod nimis leve eſt argumen-
tum iſtud ductum ex ſignificatione illius verbi
36 *proviſione*, quod juxtà proprietatem ſermonis,
non minus temporariam, quàm perpetuam
diſpoſitionem ſignificare poteſt; Quamobrèm
paſſim apud noſtros diſpoſitio Legis proviſio-
nis nomine appellatur, licèt illa non tempora-
37 ria, ſed perpetua ſit, & nonniſi contrariâ, atque
expreſsà hominis proviſione tolli poſſit, *Tha-
bor. axiom. Jur. lib.14. cap.132. axiom.5.*; At
in caſu noſtro prorſus ceſſat dictum argumen-
tum, quia ſi quæ ambiguitas ineſſe poſſet dicto
verbo *proviſione*, eadem ſublata remaneret ex
verbis antecedentibus, & immediatè ſequen-
tibus; in præcedentibus enim verbis Summus
Pontifex expreſsè declaravit, novam formam
exigendi, ac reſpectivè ſolvendi Gabellam,
propoſitam à Cauponibus, nullo pacto altera-
re voluiſſe, nullumque novum gravamen, aut
38 præjudicium ullum irrogare iis, quorum inte-
rerat, ibi = *Dichiarando eſpreſſamente la no-
ſtra volontà eſſer di non alterar la Gabella nè
imporre nuovi peſi, nè di pregiudicare à chiun-
que aveſſe intereſſe nella Gabella dello Studio,
ed in ſpecie del Popolo Romano &c.*, quamob-
rem ad hanc voluntatem minimè alterandi
Gabellam referendum eſt verbum illud *provi-
ſio*, ut videlicèt novà iſtà conventione minimè
abolita, aut ulla ex parte alterata, aut immi-
nuta cenſeretur ſubſtantia; atque eſſentia ipſius
Gabellæ, ſed modus dumtaxat ſolutionis mu-
tatus conventione, & contractu cæpturo intran-
ti anno, & deindè duraturo ad beneplacitum
ipſius Summi Pontificis, ibi = *Ed il riparti-
mento fatto trà li medeſimi Oſti volontariamente
per l'anno entrante, e poi à noſtro beneplacito* =
idem verò appellatus fuit nomine ſimplicis
proviſionis, non quidem, ut innueretur, illud
temporarium, vel revocabilem eſſe ejuſdem
durationem, collatam in arbitrium Summi
Pontificis, ſed ut expreſſius declararetur, quod
Summus Pontifex non titulo locationis, aut
appaltus (ut Caupones ſummoperè optabant)
eiſdem Gabellam concedebat; Perſpicua ſunt
ſequentia Chirographi verba = *e poi à noſtro
beneplacito per una ſemplice proviſione, e non
per Appalto, e tale è la mente, e volontà noſtra
eſpreſſa* = Cum itaque Summus Pontifex dd.
verbis profeſſus fuerit, mentem ſuam dumtaxat
eſſe excludere Appaltum, quonam pacto ex eo,
quod uſus fuerit verbis illis = *per una ſemplice
proviſione*, = inferri poterit, quod ad certi ali-
cujus temporis menſuram reſtrinxerit contra- 39
ctum illum, cujus duratio verbis importanti-
bus tractum ſucceſſivum indefiniti temporis,
reſervata fuit beneplacito Summi Pontificis, &
donèc ab illo alitèr provideretur = *da conti-
nuarſi poi à noſtro beneplacito, ſin che da noi non
ſi provederà altrimente*, = ex iis, quæ fuſius
obſervata fuerunt ſuperioribus locis.

At urget Pars adverſa inquiens, quod ex ſi-
mili interpretatione iſtiuſmodi contractus alio-
quin correſpectivi, maxima conſurgeret in-
æqualitas inter Univerſitatem Cauponum, & 40
Reverendam Cameram Apoſtolicam, cujus
favore contractus redderetur revocabilis, vel
irrevocabilis, proùt ipſi magis expediret; con-
tra verò coactivus ſemper eſſet reſpectu Uni-
verſitatis, quæ inæqualitas eò minus ferenda
videtur in concreto caſus, de quo agitur, ob
maximum detrimentum, quod ſingulis annis
accipit d. Univerſitas, quæ niſi eidem ſuccur-
ratur æquiori aliquo remedio, brevi interitura
dicitur; Verùm objectio iſta nulla ex parte
ſubſiſtit, nàm alibi oſtendimus, quod tametſi
contractus locationis ſit correſpectivus, nihi-
lominùs illius naturæ non repugnat, ejuſdem
durationem remitti arbitrio alterius ex Con-
trahentibus, eò quod correlativorum regula
locum habeat in diſpoſitione Legis, non au- 41
tem in conventionibus hominis, *Rota in dicta
Rentina locationis §. Minus relevat*; Quamo-
brem quoties verſamur in iis, quæ pertinent
ad accidentalia contractus, non aberrat à Juſti- 42
tiæ regulis, quod idem concidet ſi in hoc con-
currat expreſſa Partium voluntas, *Beld. con-
ſil.393.*

fil.393. ſub n.2. verſic. Ego dico lib.4., *Tuſch.*
practic. concluſ. lit. C. concluſ.982. num.12.,
Surd. deciſ.264. numer.32. Et licet ſubſtan-
43 tia, celebratio nempe contractus, unius tantum
exContrahentibus arbitrio remitti nequeat, ali-
ter tamèn res ſe habeat, quando in illud con-
fertur ſola ejuſdem reſolutio, ut per *Text. in*
leg. quod ſi nolit §. Si quid ità optimè advertit
Abb. in Cap. Illo vos num.2. de pignor., *Gomez*
variar. reſolut. tom.2. cap.2. num.19. in fin.,
Gabriel. conſil.73. num.6., *& per tot. lib.1.*,
Fabian. de Monte de empt., *& vendit. quaſt.5.*
principal. num.73. ad med. verſ. Et ſingulariter
inter tractat. magn. tom.6. par.1. fol.55., *Mozz.*
de contract. rubr. de locat., *& conduct. tit. de*
ſubſtantial. locat. num.17. ad med., *Gratian.*
diſcept.534. en num.9. ad plures ſeqq., *Oſuſch.*
deciſ.111. num.11. & 13.

A quo arbitrio, juſtà ratione collato alteri
ex Contrahentibus, recedi nequit ſub obtentu
damnorum, quæ extremam perniciem Uni-
44 verſitati Adverſariæ illatura dicuntur, nàm
tametſi illa vera eſſent, audiendi minime vide-
rentur Caupones, quia ipſi intervertendo pri-
mævum ſtatum Gabellæ, & modum illam exi-
gendi ſi periculo ſuo novam formam præſcri-
pſerunt, ſibi imputare debent damnum, in
quod inciderunt, ad *Text. in Cap. Damnum 86.*
de regul. Jur. in 6., *leg. quod quis 203. ff. eodem*,
Thabor axiom. Jur. lib.4. cap.1. axiom.2., *Leon-*
cill. deciſ. Ferrar.42. n.12., *Cenſal. deciſ. Lu-*
cenſ. 82. num.2. & 3., *Rot. coram R.P.D. An-*
ſaldo deciſ.68. num.33. juxtà Roman impreſſ.;
Certius, quia ipſi illud prævidere potuerunt,
45 ideoque expreſsè caverunt, quod, ſi ſumma re-
digenda illo novo modo propoſito, non ſuffi-
ceret prò ſolutione integræ Gabellæ, quantitas
deficiens ſuppleri deberet repartitione, quam
vocarunt *la Codetta*; Quamobrem, ſi Univer-
ſitas prævidit, evenire poſſe, quod modus exi-
gendi Gabellam, ab ipſa propoſitus, inſufficiens
46 eſſet comparandæ integræ quantitati, pro illa
debitæ, ſi damnum, quod poſteà contigit, eve-
nit ex illius facto, quo mutatus fuit primævus
Gabellæ ſtatus, nullà æqui, bonique ratio per-
mittit, quod ipſa reſiliat à ſuſcepta obligatione
cum gravi præjudicio Rev. Cameræ, atque
Excellentiſſimæ Cameræ Capitolinæ, in qua-
rum dumtaxat præjudicium contractus reſciſſio
redundaret; *Nemo* namque *mutare poteſt con-*
ſilium ſuum in alterius injuriam = ſunt verba
Papiniani in leg. nemo poteſt 76. ff. de regul.
Jur., & concinit ſententia *Pauli in leg. ſi man-*
davero 22. §. final. ff. mandati, quod nempè
renunciari mandatum ità poteſt, ſi non redundet
in eum captio, qui ſuſcipit mandatum = idque
multò minus ferendum eſt in caſu noſtro, quia
Summus Pontifex in ſoo Chirographo expreſ-
sè profeſſus fuit incolumem ſervare velle Ga-
bellam hanc in uſus certos, & publicam utili-
tatem; At reverà damnum exadverſo amplifi-
catum, in facto non ſubſiſtit, &, quatenùs idem
adeſſet, illius colore nec contractus reſciſſio-
nem, nèc ullum aliud remedium Univerſitas
Cauponum conſequi deberet.

Malè enim ipſa damnum, quod pati dici-
tur, metitur ex modo ſolvendi Gabellam, in-
ter Caupones ab ea ſtabilito ad rationem Ju-
liorum duorum, vel trium reſpectivè prò quo-
libet cado, ſed illud metiendum eſſet ex ratio-
ne, & modo eandem ſolvendi ad rationem di-
midii Julii prò quolibet quadrante pretii, quo
vinum venditur minori illâ menſurâ nuncupa-
tâ *la Foglietta*, prout juxtà naturam, & quali-
tatem impoſitionis dictæ Gabellæ eadem ſolvi
debebat, ducto autèm calculo ad hanc ratio-
nem, atque admiſſis etiàm deductionibus, &
diminutionibus, quas Caupones faciendas eſ-
ſe contendunt, Univerſitas nedùm damnum 47
nullum ſubiret, ſed maximum lucrum conſe-
queretur; Quo compertum fit, quod cùm
damnum omne exadverſo exageratum prove-
niat non ex natura rei, impari ſolutioni tantæ
Gabellæ, ſed ex modo illam exigendi, ſpon-
tanee propoſito, atque volito ab ipſis Caupo-
nibus, refundi minimè debeat in præjudicium
Reverendæ Cameræ, ſed ferri ab ipſis debeat,
ad *Text. in leg.1. §. Si omnes ff. de ventr. inſpi-*
cien., *Roland. conſil.12. num.15. & 16. lib.4.*,
Ferret. conſil.355. num.7., *Menoch. conſil.58.*
num.36., *Maſtrill. deciſ.285. num.42. lib.3.*,
Rota coram Dunoz. Jun. deciſ.611. n.7. & 8.
in recent. deciſ.4. n.13. part.17., *& deciſ.355.*
num.7. par.18., *& in Romana fideicommiſſorum*
20. Junii 1707. §. Hiſque retentis cor. R.P.D.
Aldrovando.

Ex quo ſequitur, quod tametſi damnum
iſtud revera adeſſet, nihilominùs nullâ juſtâ
ratione illud ſarciendum eſſet reſciſſione con-
tractus facienda cum maximo præjudicio Re-
verendæ Cameræ, & Excellentiſſimæ Cameræ
Capitolinæ, quia, ut diximus, illud prævisum
fuit, dum Caupones voluerunt, quod quanti-
tàs deficiens prò ſolutione Gabellæ exigendæ 48
juxtà novam formam ab ipſis præſcriptam, ſup-
pleretur repartitione, dictâ *la Codetta*, dùm
igitur hunc caſum prævideruut, illique provi-
derunt, eo eveniente, locus eſſe nequit reſolu-
tioni contractus, per *Text. in leg. Si quis Do-*
mum §. Primo ff. locati, *Thob. non. conſil. 67.*
num.18. & 23., *Soccin. Jun. conſil.73. num.19.*
lib.2., *Gaill. practic. obſervat. lib.2. obſerv.19.*
num.11., *Fabian. de Monte de empt.*, *& ven-*
dit. quæſt.8. num.19., *Coſta de fact. ſcient.*, *&*
ignor. centur.1. diſtinct.41. num.5., *Mozz. de*
contract. in tract. de emption., *& vendit. tit.*
quib. caſib. annullat. empt., *& vendit. num.20.*,
Marta de clauſ. part.1. clauſ.363. num.3., *De-*
nad. de renunt. tom.1. cap.9. num.78. & ſeqq.,
Gratian. diſcept.461. n.26., *Gyriac. contr.453.*
num.18., *Farin. in addit. ad Covaruv. variar.*
reſol. lib.2. cap.4. num.9. & 34. verſic. verius,
Boer. deciſ.142. num.3. & ſeqq., *Grammatic.*
deciſ.103. n.54., *Rot. coram Coccin. deciſ.422.*
num.2., *coram Dunoz. Sen. deciſ.127. num.11.*
& 12., *& in recen. deciſ.318. num.10. part.4.*
tom.2.; Eòque certiùs in caſu noſtro, quia ta-
le damnum, ut pluries diximus, utpotè pro-
veniens non ex facto Cameræ, & decremen-
tum,

tum, quod adeò amplificatur, tamquàm non
procedens ex natura rei, & defectu intrinſeco
49 proventuum, viam aperire nequit reſciſſioni
contractus, ad quem effectum requiritur dam-
num intrinſecè proveniens ex contractu, & rei
medietatem adimens, quâ igitur juſtâ ratione,
ſub prætextu damni, & læſionis, Univerſitas
Cauponum petere poteſt reſciſſionem contra-
ctus, quando, ut ex hoc capite idem reſcinda-
tur, oportet, quod damnum omne non ex fa-
cto Conductoris, ſed procedat ex natura rei,
illudque ſit in medietate, *Pinell. in leg. 2.
par. 1. cap. 3. num. 17. Cod. de reſcind. vendit.*,
Menoch. conſil. 1263. num. 7., *Mandell. Alb.
conſil. 395. num. 8.*, *Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 2.
num. 16.*, *Carocc. de locat.*, *& conduct. part. 1.
tit. de reſcindend. locat. num. 1. & ſeqq. fol. 48.*,
Gratian. diſcept. 777. num. 10., *Pacion. de lo-
cat. cap. 18. num. 5.*, *Fontanell. deciſ. 66. num. 4.
& ſeqq.*, *Rot. poſt Urceol. de tranſact. deciſ. 7.
num. 2. & ſeqq.*, *Rot. coram R. P. D. Anſaldo
deciſ. 91. num. 17. juxtà Roman. Impreſſ.*

Excluſo autem prorsùs damno, vel demon-
ſtrato, illud tale non eſſe, ut ſecundùm Juris
noſtri regulas à Rev: Camera ſarciendum ſit
Univerſitati Cauponum, quæ loco Appaltato-
ris ſuſcepit onus, & obligationem ſolvendi
Gabellam, fruſtrà ab eadem petitur remiſsio
50 penſionis, quam ſolvere promiſit; etenim pro
hac etiam conſequenda oportet, damnum in-
tolerabile eſſe, eoque perimi medietatem fru-
ctuum, ſive redituum, ex quibus ſolvitur pen-
ſio, ut præter auctoritates mox allegatas, in no-
ſtra ſpecie remiſsionis penſionis tradunt *Bartol.
in leg. licet n. 1.*, *& Bald. num. 15. Cod. locat.*,
Alexand. conſil. 3. numer. 6. verſ. idem ſi attento,
ubi de communi, & magis communi teſtatur
lib. 1., *Roland. conſ. 86. in princip. lib. 3.*, *Surd.
conſ. 34. num. 7.*, *& conſ. 507. numer. 8*, *Anton.
Fab. in Cod. lib. 4. tit. 42. definit. 3.*, *Boſſ. de re-
miſs. merced. num. 30.*, *Capyc. Latr. conſult. 40.
nu. 40. & ſeq. lib. 1.*, *Pacion. de locat. quæſt. 47.
num. 1. & ſeqq.*, *Roſa conſult. 28. num. 9.*, latiſsi-
mè *Rocca diſput. Jur. ſelectar. cap. 19. nu. 14.
& 17.*, *Rota Lucen. in deciſ. unic. numer. 3. &
ſeqq.*, *& num. 33. poſt contr. Altograd. Jun.*,
Rot. cor. Coccin. deciſ. 422. nu. 5. Quamobrem,
ſi non verſamur in caſu, in quo Jura noſtra lo-
cum faciant remiſsioni mercedis, & damnum,
quod ſubijſſe conqueruntur Caupones, non pro-
venit ex natura rei, quia nempè diminuti fue-
rint reditus illi, qui juxta primævam Inſtitu-
tionem, & modum exigendi præſcriptum in
Gabellæ impoſitione percipiebantur, ſed, ſi
quod Univerſitas detrimentum accepit, illud
proficiſcitur ex mutatione formæ exigendi,
& ex Cauponum culpa, qui controverſiis exci-
tatis, & minus æquâ ratione ſervatâ in facien-
da exactione, plurimos ex ſua Univerſitate
afflixerunt, & Cauponas claudere coegerunt;
nimis audacter hodiè petitur aliqua conſuetæ
penſionis diminutio contra expreſſam men-
tem, & voluntatem Summi Pontificis, qui
profeſſus fuit, nullo pacto velle alterare, aut
diminuere Gabellam hanc, ſed eandem ſubſti-
nere in illa quantitate, quæ juxtà ultimum ſta-
tum percipiebatur, juxta Chirographi verba,
ibi = *Ma anche trovare il modo migliore di ſoſte-
nere la detta Gabella dello Studio* =, ob eam
ſcilicet rationem, quia eadem applicata reperie-
batur in causas ad publicam utilitatem perti-
nentes, ut alibi notatum fuit.

Illa igitur ſumma æqui bonique ratio, quæ
ex adverſo in omnibus contractibus, præſertim
celebratis cum Supremo Principe, qui eſt ju-
ſtitiæ, & æquitatis fons, ſervanda dicitur, ut
nempè in obligationibus, quæ non unico mo- 51
mento perficiuntur, ſed habent longum tractum
ſucceſsivi temporis, ſubintelligenda ſit illa, tum
ex Juris, tum etiam ex naturæ dictamine indi-
ta conditio, quod nempè perſeverare cenſean-
tur, dummodò res in eodem ſtatu perma-
neant, vice autem versà, ſi ob illius gravem,
atque inopinatam mutationem, obligatio, &
contractus injuſtus, atque iniquus redditus fue-
rit, idem ad æquiorem modum redigendus
ſit. Hæc, inquam, ratio non applicatur noſtræ
hypotheſi, illa enim vigere poſſet, ſi nullo
pacto alteratà primævà formà exigendi dictam
Gabellam, in ejuſdem inſtitutione præſcripta,
Caupones ſuſcepiſſent onus ſolvendi conſue-
tam penſionem, & ob extrinſecum aliquem
caſum, ſive infortunium, contigiſſet diminu- 52
tio redituum, ita quidem, ut eadem ampliùs
præſtari non poſſet in quantitate illa, quæ in-
columi manente primo rerum ſtatu pendeba-
tur. At longè aliter res ſe habet in caſu noſtro,
in quo figurata ex adverſo mutatio ſtatus re-
rum, quæ cauſam dediſſe dicitur redituum di-
minutioni, inducta fuit ex facto, & culpa Cau-
ponum; Facto videlicet, quia ipſi novum
obtulerunt, propoſueruntque modum exigen-
di, culpâ verò, & quidem manifeſtâ, quia,
ut pluries dictum eſt, primo anno, quo ſince-
râ fide Gabellæ exactio adminiſtrabatur, Uni-
verſitas percepit reditus excedentes debitæ pen-
ſionis menſuram, at poſtquam illa minùs æquâ
ratione adminiſtrari cæpit à Cauponibus, qui
non Rev. Cameræ, non Univerſitatis ſuæ com-
moda curantes, ſed propriis dumtaxat lucris
inhiantes, privatæque ſtudentes utilitati, Con-
ſocios opprimere cæperunt, hinc cauſam ha-
buere mala, & damna, quibus hodiè ſubſti-
nendis ſe imparem eſſe dicit Univerſitas.

Sapientiſſimi igitur Patres pro eorum ſumma
religione, ac prudentia ſecum reputent, an
refundendo damna iſta in Rev. Cameram, at-
que Excellentiſsimam Cameram Capitolinam,
ab eiſdem ex motivo commiſerationis, & æqui-
tatis ſublevari debeat Univerſitas Cauponum,
quæ in illa incidit ex propria culpa, hoc enim 53
caſu contrariæ conſtitutæ reperiuntur Juris re-
gulæ, quarum primà generaliter traditur, dam-
num quod quis ſenſit ſuâ culpâ, ſibi, non aliis
imputare debere, ex regula tradita *in cap. dam-
num 86. de regul. jur. in 6.*, alibi allegato; Imo
verò, quoties illud admixtam habet culpam
aliquam Damnificati, hæc eximit Damnifican- 54
tem

tem à quacumque obligatione illud emendan-
di, *Barboſ. axiom. Jur. lib. 4. cap. 1. axiom. 2.*
Alterà verò propius ad rem noſtram edoce-
mur, quod Conductor non ſolùm ſuſtinere
debet damnum, quod in re conducta ſuâ culpâ
55 paſſus eſt, ad *Text. in leg. ſi uno 17. §. Cum qui-
dam ibique Gloſs. in verb. remiſſio ff. locat.*, *Ne-
vizan. conſ. 90. num. 16.*, *Boſs. de remiſs. merced.
num. 79. & 81.*, *Carocc. de locat. part. 4. tit. de
remiſſion. merced. quæſt. 8. n. 74.*, *Thabor axiom.
Jur. lib. 10. cap. 35. axiom. 9. verſ. limita, Bou-
den. collect. legal. 45. num. 124. lib. 2.*, *Surd. de-
ciſ. 87. num. 3.*, ſed prætereà Locatorem indem-
nem præſtare debet, reficiendo damnum rei lo-
56 catæ, ipſius facto illatum, ad *Text. in leg ſi quis
30. §. final.*, *leg. Videamus §. fin.*, *leg. Item quæ-
ritur 14. per tot.*, *& leg. ſi merces 28. §. Culpæ
ff. locat.*, *Gloſs. in dicta leg. ſi merces verb. ini-
micitias*, ibi = *Eſt enim æquum, ut quod ejus
culpâ damnum patiatur Locator, eidem Locatori
ſarciatur.*

Illud igitur unum Cauponibus, qui tanta detrimenta ſeſe ſuſtinere dicunt, illud, inquam, unum ipſis ſupereſt remedium, vel quod relicto modo exigendi Gabellam, quo tantis damnis affici dicuntur, reaſſumant veterem illius formam, quâ ſervatâ, loco damni, lucrum conſequentur, vel ſi ſervare volunt novum modum, ab ipſis propoſitum, atque oblatum, illud exerceant æqui bonique ratione, ſervatis videlicet regulis Juſtitiæ diſtributivæ, juſtè onera diſtribuendo inter Caupones, in qua ſanè diſtributione, ipſos graviter peccaſſe ingenuè profitentur ipſimet DD. Univerſitatis Defenſores, ut in eorum Reſtrictu §. 31. Quamobrem, ſi ipſi rem ad juſtitiæ ſemitam redigendo, æqualiter onera diſtribuant, vel ſervando antiquam formam, aut amplectendo modum alium, ſummâ Eminentiſſimorum Patrum prudentiâ, ac providentiâ deſignandum, ſincerè ac bona fide rem peragant, incolume ſervabitur intereſſe tum Rev: Cameræ, tum Excellentiſſimæ Cameræ Capitolinæ, & facilè ferent onus Gabellæ, cujus proventus omnes in publicam utilitatem erogantur, nec egebunt contributione facienda ab aliis, qui ſummo Civium omnium commodo vina vendunt, quales nempè ſunt *li Magazzinieri, e Bettolieri*, quibus, ut lucrum conſequantur ſoli Caupones, imponendum non eſt ullum novum gravamen, in univerſorum Civium damnum redundaturum, & novæ Gabellæ impoſitionem ſecumferens contra expreſſam Summi Pontificis mentem, declaratam illis Chirographi verbis = *La noſtra volontà eſſere di non alterare le Gabelle, nè imporre nuovi peſi, nè di pregiudicare a chiunque aveſſe intereſſe nella Gabella dello Studio, & in ſpecie del Popolo Romano.*

ARGUMENTUM.

Aſſignatio annui reditus à Summo Pontifice facta Eminentiſſimo Cardinali Titulari in tot Locis Montium, ſubrogatis in locum Palatii, ab Eccleſiæ, & Titularis dominio diſmembrati, *taxativè* non autem *demonſtrativè* facta oſtenditur, adeòut in caſu diminutionis ipſius annui reditus nulla ſupplementi actio competere poſſet.

DISSERTATIO XVI.

1 *Fiſcalis ratio, & militibus, & privatis, ipſiſque Templis, & cunctæ Reipublicæ utilis, ac neceſſaria.*
2 *Regii reditus dicuntur ſacroſancti, & parati in defenſam Fidei, & Regni.*
3 *Aſſignatio certi fundi, vel ſummæ, an taxationis, an demonſtrationis gratiâ ſit nec ne facta, ſæpenumerò in Foro diſceptatur*, & num. 19.
4 *Taxationis gratiâ ſi aſſignatio facta eſt, heres aliundè ſupplere non tenetur, ſecus ſi demonſtrationis causâ.*
5 *Actor fundamentum ſuæ intentionis plenè probare tenetur.*
6 *Reo ſat eſt Actoris actionem reddidiſſe dubiam.*
7 *Reus poteſt vincere per non jus Actoris.*
8 *Reo, ac Poſſeſſori diuturnitas temporis multùm favet contra Actorem.*
9 *Nemo mediocriter diligens, præſumitur rem ſuam negligere ſpatio temporis longiſſimo*, & num. 66.
10 *Centenaria obſervantia omnem meliorem titulum tribuit.*
11 *Centenaria non requiritur, ut legitima poſſeſſio inducta cenſeatur, ſed ſufficit tempus etiam decem annorum*, & n. 12. & 13.
13 *Ad obſervantiam interpretativam inducendam ſufficit ita aliquo tempore fuiſſe obſervatum.*
14 *Immò unicus actus ſufficit.*
15 *Obſervantia interpretativa attendi debet pro intelligentia nedum cujuſque Legis, ſed etiam Bullarum, Privilegiorum, atque Apoſtolicarum Ordinationum.*
16 *Centenaria obſervantia rectè deſumitur ex tempore acceptati inveſtimenti, & ex nulla ab eo tempore facta reclamatione ab habentibus ſcientiam illius qualitatis, & naturæ*, & n. 19.
17 *Acceptatio facta ab habente ſcientiam qualitatis, & naturæ fundi aſſignati, eum periculo obnoxium efficit.*
18 *Sequentis poſſeſſionis qualitas declarat animum Contrahentium circa interpretationem, & intelligentiam contractus.*
20 *Aſſignatio an* taxativè, *an* demonſtrativè *facta ſit, ex Diſponentis voluntate quærendum eſt*, & n. 65.
21 *Clauſula* = di noſtro Moto proprio, certa ſcien-

ſcienza &c. = additâ derogatione = a tutte le ſolennità etiam ſoſtanziali, e formali, che vi ſi ricercaſſero = clarè oſtendunt, Papam plenitudine ſuæ poteſtatis uti voluiſſe.

Clariùs accedentibus clauſulis, = e pienezza della noſtra aſſoluta poteſtà = E perchè così a noi piace di fare, = ibid., & numer. 22.

22 Quod Principi placuit, Legis habet vigorem, & n.67.

23 Cum in verbis nulla eſt ambiguitas, non debet admitti voluntatis quæſtio.

24 In diſmembratione Bonorum Eccleſiæ, de plenitudine ejus poteſtatis facta à Papa, licèt conſenſus Titularis acceſſerit; non ideò talis conſenſus debet dici neceſſarius fuiſſe ad validitatem actus, & n.29.

25 Alicujus conſenſus ad aliquem actum non ſemper ità requiritur, quaſi is tamquam cauſa efficiens habeatur, ſed quandoque requiritur ſolùm ne actum impediat.

Hujus autem rei exempla adferuntur, numer. 26. & ſeqq.

26 Minor ſi pignori ſibi obligatum manumitti patiatur, non tàm manumittere, quàm non impedire Manumittentem intelligitur.

27 Aliud eſt vendere, aliud vendenti conſentire

28 In electione, non ſolò alicujus conſenſu facienda, ſufficit, talem conſenſum intercedere in tractatu electionis, vel etiam poſt electionem ipſam.

30 Princeps cur ita fecerit, quærendum non eſt.

31 Papa eſt ſupremus Dominus Bonorum ad particulares Eccleſias ſpectantium.

32 Vel ſaltem ſupremus eſt eorum Adminiſtrator, & Diſpenſator.

33 Cum libera, abſolutaque de iis diſponendi facultate, juſtâ concurrente cauſâ.

34 In actu, deliberatè facto à Supremo Principe, juſta adfuiſſe cauſa ſemper præſumitur, & n.45.

35 Quod Papa facere voluit, id legitimè factum habendum eſt & nn.ſeqq.

39 Clauſulæ = del tutto =, ut etiam clauſula = qualſivoglia = comprehendunt totum, & nil excludunt, & nu.40.

41 In Aſſignatorium, quando ei non promittitur annua quantitas in genere, ſed annuus reditus, ex fundo percipiendus, non transfertur perſonalis actio, ſed tantùm jus reale activum, & paſſivum ſuper fundo aſſignato.

43 Proviſio in caſu obvio omiſſa prò conſultò omiſſa habetur, & nu.44.

46 Adquieſcentia Anteceſſoris nec ſibi, nec ſuis Succeſſoribus præjudicat.

47 Adquieſcentia ſemper præjudicat, quoties quis, ne ſibi præjudicet, tenetur jura ſua deducere, & nu.65.

48 Aſſignatio annui reditus, ex certo fundo percipiendi, facta ab eo, qui vigore obligationis annuam certam ſummam in genere ſolvere tenetur, eum non liberat, & ſi iidem reditus diminuantur, ſupplere ipſe debet.

49 Secus de aſſignatione fundi facta ab eo, qui tenetur ad præſtationem certi annui reditus in ſpecie; Illâ enim ſecutâ, diminutio redituum in Aſſignatarii præjudicium cedit, & num.76.

50 Annuum reditum aſſignare promittens ſatisfacit aſſignando ſtabilia tanti reditus.

Secus, quando promittitur annua quantitas, ibid.

51 Annui reditus promiſſio importat, quod Donatario datur jus reale, quod non importat promiſſio quantitatis.

52 In Legato annuo ſiuè commixtione proprietatis, correſpondentis quantitati relictæ, diminutio redituum Legatarii periculo cedit.

53 Aſſignatio fundi, corporis, aut Loci, ex quo annuus reditus eſt percipiendus, quando conditionatè, & ſubſtantiæ diſpoſitionis adponitur, tunc talis fundus, aut locus taxativè, & non demonſtrativè ſtare cenſetur.

Procedit etiam in Legato, & donatione, ſicuti in quolibet alio contractu, nu.69.

54 Aſſignatio fundi, ex quo certus annuus reditus ſit percipiendus, taxativè, non demonſtrativè facta cenſetur, quoties ſub eâdem vel ſub diverſis orationibus, eodem verbo rectis, promittitur annuus reditus, ſimulque certus aſſignatur fundus.

55 Contra verò eſt, quoties promiſſio, & aſſignatio ejuſmodi fiant in oratione ſeparata, & num.75.

56 Regula autem hæc communiter à Tribunalibus, & Sacra Rota recepta eſt, & nu. 57. & 70., ubi quod id procedit in omni diſpoſitionis genere.

58 Deſignatio, ſive expreſſio illa certæ quantitatis, ſinè quâ, quid ſit legatum intelligi nequit, non loco demonſtrationis, ſed taxationis adjecta cenſetur.

59 Aſſignatio annui reditus, ex certo fundo percipiendi, facta cum plena translatione dominii ipſius fundi in Aſſignatarium, taxativè, non demonſtrative facta cenſetur, & num.78.

60 Aſſignatio tot annuorum redituum ex tot Locis Montium percipiendorum translationem horum dominii in Aſſignatarium importat.

61 Factâ præſertim ejus nomine, ac favore expeditione Literarum patentium.

62 Locorum Montium dominium adquiritur ab eo, cujus nomine cantant Literæ patentes.

63 Locorum Montium, Titulari aſſignatorum, venditio, ſeu reſignatio prohibita in Pontificio Chirographo, probat, illorum dominium in Titularem ipſum fuiſſe translatum.

64 Hypotheca conſtituitur ad favorem ejus, qui rei dominium non habet.

68 Papa ſicuti poterat Eccleſiam, ejuſque Titularem

ſarem omni rei dominio expoliare, ita liberalitatem in eos exercuiſſe di cendus eſt, ſi ipſius rei partem eiſdem applicavit.

71 *Promiſſio, in cujus correſpectivitatem ſecuta eſt aſſignatio cenſuum pro Monaſterii manutentione, tranſit in ſtipulationem ultrò citròque obligatoriam.*

72 *Contractus, ſive correſpectivus, & onerosus, ſive voluntarius, & ex mera liberalitate, ſemper à Diſponentis voluntate debet Legem recipere.*

73 *Aſſignatio fundi licèt ſit facta in cauſſam alimentorum, ſi ſubſtantiæ contractus, non autem ejus executioni fundus fuerit adpoſitus, non* demonſtrativè, *ſed* taxativè *ſtare dicitur.*

74 *Procedit in qualibet etiam diſpoſitione facta favore Cauſæ piæ.*

75 *Aſſignatio fundi facta in caſu obligationis merè pecaniariæ, & promiſſionis pecuniæ in genere, nequit dici adpoſita ſubſtautiæ, ſed executioni obligationis.*

77 *Obligatio quando non incipit ab annua quantitate in genere, ſed ab aſſignatione fundi, ex quo talis annua quantitas ſit percipienda, tunc fundus ille rei ſubſtantiæ adpoſitus cenſetur.*

79 *Inveſtimenta facta in Locis Montium reputantur melioris qualitatis, & bonitatis, quàm aliud quodcumque ſtabile.*

80 *Utilitas ſufficit quod concurrat tempore celebrati contractus.*

81 *Perpetuæ utilitati ſatis conſultum dicitur ex aſſignatione inveſtimenti ferentis annuum reditum in quantitate promiſſa.*

82 *Promiſſor nequit ad plus obligatus remanere, quàm ferat ſuæ promiſſionis natura.*

83 *Aſſignatione fundi* taxativè *à Promiſſore factà, ſi, quo tempore facta eſt, fundus annuum reddebat reditum promiſſum, id ſufficit nè Promiſſor ad aliud teneatur.*

84 *Inveſtimenta in Locis Montium, ex ſui natura, diminutionibus, & reductionibus ſunt obnoxia.*

Hæc tamen, uti caſus fortuitos, conſiderari debent, ibid.

85 *Sola dubietas articuli Reo ſat eſt ad repellendum Actorem.*

L' Eminentiſſimo Signor Cardinale Imperiali, che fin dagl'anni piu giovanili, ne' quali cominciò ad amminiſtrare le Caribe piu ragguardevoli, e ſupreme di queſto Principato, e Camera Apoſtolica, ha ſempre con ſomma religione, e fatica indefeſſa, e cura, mai da lodarſi abbaſtanza, procurata la conſervazione, ed augumento de' proventi,
1 e rendite fiſcali = *quoniam fiſcalis ratio, & militibus, & privatis, ipſiſque Templis, & cunctæ Reipublicæ utilis, & neceſſaria eſt* = come di ciò ammonendo li ſupremi Magiſtrati, che preſiedono all'amminiſtrazione di eſſi, referiſſe *Giuſtiniano nella Novella* 17. *al tit. 4. de mandat. Princip. cap. 12.*, e prova il *Mierez de majorat. part. 4. quæſt. 1. num. 242., & num. 244.*, dicendo, che = *Regii reditus dicuntur ſacroſancti, & parati in defenſum Fidei, & Regni* =,
ſeguito dal *Bolero de decoctor. debitor. fiſcal.* 2
tit. 4. quæſt. 11. num. 4.; riconoſce nondimeno,
eſſergli altresì ingiunto uno ſpeciale, e ſtretto obbligo di promuovere le ragioni della Chieſa di S. Lorenzo in Lucina, di cui egli e Titolare, alla quale crede doverſi dalla Rev. Camera, & Erario Apoſtolico il ſupplemento di quello manca per formare l'annua rendita di ſcudi mille, aſſegnatale da Urbano VIII. ſopra il fondo di dugento luoghi di Monte Camerali non vacabili, ſurrogati in luogo del Palazzo, che prima era anneſſo alla medeſima Chieſa, e deſtinato à comodo del Titolare, cioè per abitarvi, ovvero ritraerne la piggione, in quel tempo valutata in ſimil quantità di ſcudi mille. A' cio lo muove l'ampiezza della Parochia di detto ſuo Titolo, ripiena di gran numero di poveri, à i quali deſidera poter ſovvenire con maggior copia di rendite, quando queſte gli ſiano dovute, nella forma, che con eſemplarità degna del ſuo carattere, diſpenſa largamente le rendite, che al ſuo oneſto mantenimento gli ſopravvanzano.

Se colla brevità, colla quale deſidererei trattar queſta Cauſa, non potrò alleggierire la fatica agl'Illuſtriſſimi, e Sapientiſſimi Giudici, che compongono coteſta Illuſtriſsima Congregazione, ſtimerò bene di rendergliene più agevole la riſoluzione, con dividerla in più parti, imperciocche dandoſi, con tale diviſione, ordine, e chiarezza alla queſtione da deciderſi, in conſeguenza ſi rende piu facile il giudizio, che di quella deve formarſi.

§. I.

Si premette la regola, colla quale ſi deve procedere nello ſtato preſente della Cauſa.

AVanti di aſſumere l'eſame dell'Articolo, cioè ſe la Camera ſia obbligata a ſupplire la deficienza, e mancanza di detta annua rendita da prenderſi, come ſi è detto, da un certo, e determinato fondo aſſegnato agl'Eminentiſsimi Titolari pro tempore; Credo, che molto conferiſca il premettere una regola com-
mune, e generale da oſſervarſi indiſpenſabil- 3
mente in tutte le Cauſe: ed una rifleſsione ſpeciale da farſi intorno alla natura, o qualità di quella, che oggi ſi tratta, della quale il dottiſſimo *Gioſeppe Averani interpretat. jur. lib. 2. cap. 27.* così parla = *In celebri illa quæſtione, quæ ſæpenumero in Foro agitatur, an aſſignatio certi fundi, vel loci, vel ſummæ facta cenſeatur taxationis, vel demonſtrationis cauſâ, multæ occurrunt Leges, quæ videntur inter ſe pugnare, & accuratâ indigent explicatione. Non rarò hac
de re diſputandum eſt, nam facilè evenire ſolet,* 4
ut fundus deſtinatus, & aſſignatus, vel initio, vel progreſſu temporis non ſufficiat ad erogandam debitam præſtationem: quo caſu, ſi taxationis

gratiâ fundus eſt aſſignatus, non tenetur aliun-
dè ſupplere, qui ad eum præſtationem eſt obliga-
tus, ſi verò demonſtrationis causâ ſit adjectus,
ſupplere tenebitur, & integram præſtationem
ſolvere, etiam ſi ex fundo aſſignato redigi non
poſſit =.
La regola commune, e generale ſi è, che
l'Eminentiſsimo odierno Titolare in queſta
Cauſa ſoſtiene la perſona, e le veci di Attore,
5 onde è tenuto a provar pienamente il fonda-
mento della ſua intenzione, cioè della peti-
zione, & azione, che propone, come ſi di-
ſpone nella *Legge Ei incumbit 2., la leg. Ab ea*
part. 5., e la leg. Venient 21. ff. de probationib.,
e la leg. Si de poſſeſſione 20., e la leg. Actor 23.
del Codice al medeſimo titolo, di modo che eſ-
ſendo il Reo, quale in queſta Cauſa è la Rev.
6 Camera, eſente dal peſo di qualunque prova,
gli baſta per rigettar l'Attore, d intorbidare, e
render dubbia l'azione, e pruove del medeſimo,
ſecondo il *Teſto nel cap. In præſenti 8. de proba-*
tion., ed ivi la Gloſa alla parola dubium, e
l'Innocenzo, l'Oſtienſe, il Panormitano, ed al-
tri, e ne inſegno il *Bartolo nella leg. ſi quis in-*
tentione 66. ff. de Judic., il Baldo nella leg. quo-
ties 9. ff. de hæredib. inſtit., la Rota avanti
Priulo deciſ. 273. numer. 13., e nelle recent. de-
ciſ. 166. num. 18. part. 19., facendoſi in queſto
caſo luogo al comune aſsioma, che inſegna,
7 il Reo doverſi ſempre aſſolvere ogni qualvolta
l'Attore concludentemente non prova la ſua
intenzione, poichè vince per non *Jus Actoris*,
come nella detta *legge Actor, e nella leg. 4.*
Cod. de edend., con altri appreſſo il Tabor. axio-
mat. jur. lib 1. cap. 24. axiom. 8., colli concor-
danti luoghi de' Dottori, e della Sagra Rota,
che potrebbero allegarſi.
Queſte regole non meno certe, che ben no-
te alli Sapientiſsimi Giudici, molto maggior
forza anno, quando il poſſeſſo, e le ragioni
8 del Reo vengono confermate coll'autorità di
lunghiſsimo tempo; quale ogn'un sà quanto
vaglia a favore del Poſſeſſore, e quanta forza
abbia per eſcludere affatto l'Attore, ſecondo il
Franco nel cap. ad decimas num. 7. in 4. limitat.
de reſtitut. ſpoliator. in 6., il Poſtio de manutent.
obſervat. 44. num. 23., e ſeguenti, la Rota dopo
il medeſimo deciſ. 595. num. 7., e ne l'inſegna an-
che il *Grozio de jur. bell., & pacis lib. 2. cap. 4.*
§. 2.; Imperciocchè parlando colle parole del
Puffendorfio de jur. natur., & gent. tom. 1. lib. 4.
cap. 12. §. 9. in fin. = *Cum enim dominia rerum*
introducerentur, id quoque pacis causâ placuiſſe,
ut qui aliquid neque vi, neque clam, neque pre-
cariò ſuo nomine poſſideret; tantiſper Dominus
præſumeretur; quoad ab altero contrarium pro-
baretur: Qui autem per longiſſimum temporis
9 *ſpatium, per quod nemo mediocriter diligens*
rem ſuam negligere creditur, qui bonâ fide poſſe-
derit, ſerum petitorem planè poſſet repellere,
quia non citiùs rem ſuam vindicatum iverit =, &
ivi il *Barbeyrac. nella nota prima.*
Se dunque ſecondo l'inſegnamento di queſto
graviſsimo Autore ogni qualvolta per lunghiſ-
ſimo ſpazio di tempo, nel decorſo del quale
non può crederſi, che chi ſia, mediocremen-
te diligente ne' ſuoi affari, abbia traſcurato di
ripetere quel che gl'appartiene, può il Poſſeſ-
ſore per la ſola ragione del luogo poſſeſſo, go-
duto con buona fede, rigettare chiunque preſu-
ma di turbarlo, che dovrà dirſi nel caſo noſtro,
nel quale a favore della Rev: Camera concor-
re un pacifico poſſeſſo, o oſſervanza centena-
ria, ſenza che in un tempo abbia ricevuta mo-
leſtia alcuna da tanti ſapientiſsimi, e vigilan-
tiſsimi Titolari, quali mai anno preteſo, che
dalla medeſima le ſi doveſſero ſupplire le man-
canze, e diminuzioni dell'annua rendita di
ſcudi mille, che di tempo in tempo ſono ſe-
guite; ſicchè con giuſta ragione può dirſi, che
alla medeſima ſuffraghino tutte le ragioni, e
titoli, che poſſono competergli in vigore d'una 10
tale oſſervanza centenaria, come ferma la *Ro-*
ta avanti Coccino dec. 1229. num. 14., e avanti
l'Emerix giuniore deciſ. 630. num. 7., dec. 1170.
num. 3., & in una Leodien. Canonicatus li 23. di
Gennaro 1711. §. Aliàs enim avanti la chiar.
mem. del Card. Scotti, è ne' noſtri termini ben
dice la *Rota avanti la chiar. mem. del Card. Ca-*
prara deciſ. 583. num. 39.
In vano poi ſi opporrebbe, che il tempo di
detta centenaria non ſi debba miſurare dal
giorno, ed anno, nel quale agl'Eminentiſsimi
Titolari in ricompenſa delle piggioni del Pa-
lazzo fu aſſegnato l'inveſtimento in tanti Luo-
ghi di Monte, ma che ſi debba numerare dal
tempo, in cui cominciarono a ſeguire le redu-
zioni de' medeſimi, quale ſe ſi riguarda, ſi
troverà mancar non poco al compimento della
centenaria. Poichè una tale obbjezione piena-
mente ſi toglie con due riſpoſte.
La prima ſi è, non eſſer neceſſario all'effet-
to, di cui ſi tratta, il corſo di un'intiera, e
compita centenaria, come oltre le Autorità, 11
poc'anzi allegate, ben diſſe al noſtro propoſito
la *Rota nella Bononien. Pecuniaria li 22 di Giu-*
gno del 1718. §. Hæc utique avanti la bon. mem.
di Monſig. Lancetta, ivi = *Siquidem illud quam-*
vis prima fructuum diminutio ſecuta fuerit uſ-
que de anno 1680. nunquam huc uſque egit ad
ſupplementum, neque Comitem Aſſignatarium,
aut ejus heredem moleſtavit; itaut non ſpernen-
da contractus, & obligationis interpretatio indè
reſultet ipſius favore =, e ferma il *Guſman. de*
evictſon. cap. 30. num. 25., dove parla in termi-
ni più forti dicendo = *quintò, quando adeſſet*
aliqua dubitatio, jam ceſſaverat curſu tanti
temporis (quo Eccleſia jam fuit erecta) quòd in
vim interpretationis ſufficit tempus decem anno- 12
rum, & minùs ſufficiebat, ut tenet Abbas &c.,
& in vim præſcriptionis jam ſunt tranſacti qua-
draginta anni &c. =
È con ragione, perchè la Rev. Camera non
abbiſogna d'un'oſſervanza preſcrittiva, baſtan-
dole la mera interpretativa, la quale s'induce,
quando in qualche tempo ſi veda eſſerſi così pa- 13
cificamente, ed uniformemente oſſervato, ſe-
condo il *Fagnano nel cap. Tuæ num. 14. de Cle-*
ric.

ric. non reſident., *Riſa conſult.* 3. *num.* 41., *la
Rota nelle recent. deciſ.* 448. *numer.* 3. *part.* 1.,
avanti il Mantica deciſ. 304. *num* 4., *avanti Du-
nozzett. giun. deciſ.* 937. *num.* 25., *avanti Ca.va-
ler. deciſ.* 427. *num.* 2., dove dice baſtare, che
così ſi ſia oſſervato per lo ſolo ſpazio di dieci
anni, *avanti la ſan. mem. di Aleſſandro VIII. de-
ciſ.* 175. *numer.* 11., che ferma non ricercarſi,
che l'oſſervanza ſia legitimamente preſcritta,
e che perciò per indurre un'oſſervanza ſempli-
14 cemente interpretativa, baſti un ſolo atto,
ottimamente la *Rota deciſ.* 520. *nu.* 10. *par.* 13.,
*con altri allegati nel Voto di Monſignor Sceroli,
impreſſo dopo il ſecondo Volume delle Diſſerta-
zioni Eccleſiaſtiche di Monſig. Pitoni al num.* 7.,
nel caſo noſtro non il ſolo decennio, ne un ſo-
lo atto, ma vi concorre tanto tempo, e tanti
atti, quanti ſono quelli, ne' quali gl'Eminen-
tiſsimi Titolari pro tempore ſi ſono contentati
di prender li ſoli frutti, che rendeva l'inveſti-
mento de' Luoghi di Mo.ne loro aſſegnato, ed
una tale oſſervanza interpretativa deve atten-
15 derſi ancora per la retta intelligenza non ſolo
di qualſivoglia Legge, come nella *leg. ſi de
interpretatione* 37. *ff. de legib.*, *e nel cap. cum
dilectus* 8. *de conſtitut.*, ma ancora delle Bolle,
Privileggj, e Ordinazioni Apoſtoliche, giuſta la
Rota avanti Dunozzett. giun. deciſ. 869. *n.* 11.,
e dopo detta deciſ. 175. *nu.* 10: *avanti Aleſſan-
dro VIII.*, prova *il Palma nell'allegazione* 107.
num. 18., *e ſeguenti*.

La ſeconda riſpoſta ſi deſume sì dalla natura
della coſa, come anche da ciò, che è ſeguito
dopo l'aſſegna di detto fondo fatta a comodo
16 degl'Eminentiſsimi Titolari, riſultando da
tutto ciò una perfetta, e compita centenaria
ad effetto di provare a favore della R.Cam: una
rigoroſa, e pacifica oſſervanza, ed una non mai
interrotta acquieſcenza degl'Eminentiſsimi Ti-
tolari, ai quali, come s'è detto, fu conſegna-
to un'Inveſtimento in tanti Luoghi di Monte,
di ſua natura ſoggetti alla riduzione, e dimi-
nuzione sì ne' capitali, che nei frutti, e ne ave-
vano già avanti gl'occhi gl'eſempj anteceden-
ti; onde, eſſendoſi quello accettato, ſenza
aver provveduto ad un tal caſo, giuſta le cir-
coſtanze, e cambiamento de' tempi, di ſua
natura contingibile, una tale accettazione fatta
da chi ſapeva la qualità, e natura di un ſimil
17 fondo, opera, eſſerſi ſoggettato al pericolo,
al quale, ſecondo quella, era ſottopoſto dopo la
conſegna, che glie n'era ſtata fatta, ſecondo il
Graziano diſcept. 520. *num.* 26. *& ſeguenti*.

Come chiaramente ſi comprova col fatto ſuſ-
ſeguito, poichè ſenza mai reclamare contro le
riduzioni ſopravvenute, hanno gli Eminentiſsi-
18 mi Titolari pro tempore percetti li frutti di
detti luoghi di Monte loro aſſegnati; ſecondo
dunque la *deciſione allegata nel §. Se dunque,
e §. La prima*, ed il *Gaſman. de evict. quæſt.* 30.
num. 41., dove dice, che = *qualitas ſequentis poſ-
ſeſſionis declarat animum Contrahentium circa in-
terpretationem, & intelligentiam verborum con-
tractus* = ciò dimoſtra, qual ſia ſtata la natura
del contratto, e conferma l'oſſervanza di cen-
to anni, mentre, e nel principio di eſſo non
s'è provveduto al pericolo, che come probabi-
le potea prevederſi, e nel proſeguimento del
medeſimo mai ſi è reclamato, come ſi prova
dalla *Rota nelle recent. deciſ.* 809. *num.* 17., *e
ſeguente par.* 18., *avanti la chiar. mem. del Car-
din. Caprara dec.* 756. *num. final.*, *avanti l'Eme-
rix. giuniore deciſ.* 803. *num.* 15., *nella deciſ.* 48.
n. 9. *dopo l'Antonello de Jurib. & onerib. Cleri-
cor.*, *e nella Nullius Terræ Pratularum Juriſ-
dictionis li* 17. *di Novembre* 1724. *§. Nec pla-
ra in fin. avanti Monſig. Calcagnini*.

Fin'ora s'è dimoſtrato, che l'Eminentiſsimo
Titolare moderno dal lungo corſo d'una com-
piuta centenaria, o almeno di lunghiſsimo tem-
po vien diſarmato di quelle concludenti pruo-
ve, alle quali come Attore è tenuto; ma benchè
la Rev: Cam. non voglia deſumere la ſua dife-
ſa dalle ſole regole comuni, ne dalla ſola
ragione eſtrinſeca dedotta dal benefizio del
tempo, mentre le aſſiſtono altre validiſsime ra-
gioni; nondimeno, come s'è accennato al §. *A-
vanti*, non può tralaſciarſi di aggiongere, che
nell'odierna controverſia il peſo di qualunque
prova ſi rende all'Attore piu grave, atteſa al-
tra ragione ſpeciale dedotta dalla qualità, e
natura dell'articolo, di cui ſi tratta, poiche,
ſiccome altrove s'è detto, sè per liberare il
Reo da ogni moleſtia, e per rigettare l'azione
dell'Attore baſta la ſola dubbietà, nel noſtro ca-
ſo non potrà rivocarſi in dubbio, che veramen-
te ſiamo in una queſtione molto ardua, molto
dubbia, e molto difficile a deciderſi tanto per
la moltiplicità delle leggi, che poſſono por-
tarſi hinc inde, come anche per le diverſe re- 19
gole, e diſtinzioni inſegnateci dalli Dottori
per la ſpiegazione, ed interpretazione di dette
Leggi, quali poſſono parer contrarie, come oſ-
ſerva *Merlino Pignattell. cent.* 2. *contr.* 82. *n.* 10.,
e ſeguenti riferito da *Carl'Antonio de Luca al
Franco deciſ.* 483. *al num.* 6. *verſ. Gratiat de ex-
penſis*, *& alla deciſ.* 721. *al num.* 10., *il Sadari-
no al reſponſ.* 7. *nu.* 5., ed il Sig. *Gioſeppe Ave-
rani* nel luogo citato.

Suppoſte dunque dette regole, alle difficol-
tà, che poſſono incontrarſi nella retta deciſione
d'un ſimile arduo articolo li Dottori, or ora ci-
tati, a' quali ſi aggionge il *de Luca al Franco*
nella *deciſ.* 483. *al luogo allegato*, *& deciſ.* 721.
num 10. *in fin.*, aprendoci la ſtrada piu ſicura
per rinvenire la verità, nè inſegnano, doverſi
inveſtigare, ed andar rintracciando colle con-
getture, ed altri legitimi argomenti la volontà 20
del Diſponente. Per tanto laſciando alli Di-
fenſori dell'Eminentiſsimo Attore il peſo di
chiarire, e dileguare con ragioni manifeſte la
dubbietà di queſto Articolo, preſo in aſtratto:
nel caſo concreto, in cui ſiamo, baſterà alli
Difenſori della Rev: Camera di moſtrare, che
in eſſo ogni controverſia vien tolta dalla chiara
volontà, e diſpoſizione fatta da chi aveva la
libera, ed aſſoluta poteſtà di aſſegnare un tal
fondo *taxativè*, e non *demonſtrativè*, ſenza,
che

che in alcun tempo gli rimaneſſe l'obbligo di ſupplire da altra parte l'intera annua preſtazione, per la ſomminiſtrazione della quale, nel progreſſo del tempo non fuſſe piu baſtato il fondo, da principio aſſegnato. Qual volontà per ſe ſteſſa, come or ora dimoſtreremo, aſſai chiara nel noſtro caſo, in oltre ſi dilucidera, e confermera con applicarvi le regole, dal comun conſenſo de' Dottori, e Tribunali inſeguateci per la deciſione di tal controverſia.

§. II.

Si prova, la diſmembrazione del Palazzo fatta dalla Chieſa di S. Lorenzo in Lucina, ed incorporazione, e appropriazione del medeſimo alla Rev: Camera, eſſer ſeguita colla pienezza dell'aſſoluta poteſtà del Papa, con derogare, e togliere qualunque dritto, e ragione, che per l'avanti ſopra di quello competeva alla Chieſa, al Cardinale Titolare, ed al Sagro Collegio, ed a chiunque altro.

NAſce la preſente quiſtione dal noto fatto del Sommo Pontefice Urbano VIII., quale già con ſomma chiarezza riferito da Monſignor Commiſſario della Rev: Camera, potrebbe da me tralaſciarſi, nondimeno per adempire quello che richiede il metodo dello ſcrivere, e la ragione della difeſa, mi ſi dovrà benignamente condonare, ſe da me ancora verra repetito, oſſervando, come molto bene s'e fatto da Monſig. ſudetto, tutte le parti del Chirografo di detto Sommo Pontefice, quale unicamente ſi deve riguardare, come regola, e legge da oſſervarſi per la deciſione della controverſia preſente.

Si narra in d. Chirografo, eſſer ſtati comprati il giardino, ed altri ſiti ereditarj del Cardinale Ippolito d'Eſte per incorporarli al Palazzo Apoſtolico Quirinale. Il Cardinale Aleſſandro d'Eſte, col quale era ſtata trattata, e concluſa detta compra, ſupplicò nell'iſteſſo tempo il Papa, acciò voleſſe permettergli la compra del Palazzo contiguo alla Chieſa di S. Lorenzo in Lucina, quale ſi godeva, e poſſedeva dal Cardinal Titolare della medema, con offerire di dare col prezzo ſi di detto Palazzo, che del giardino, e ſiti venduti per comodo del Palazzo Apoſtolico, la ricompenſa della piggione, che il Titolare era ſolito cavare dal detto Palazzo. Permiſe il Papa, ed approvò tal compra per lo prezzo, ſecondo la ſtima fattane, formato in ſcudi trentaſei milla; e l'erogazione ancora di queſto da farſi ſecondo quello, che col conſenſo ancora del Cardinal Peretti, allora Titolare, precedentemente s'era convenuto col Cardinale Aleſſandro. Qual poi doveſſe eſſere l'erogazione di detto prezzo, a chiare note dal Papa ſi ſpiega nella narrativa di detto Chirografo, dicendo = *E da detta ſtima avendo Noi veduto, che col prezzo di eſſo* cioe del Palazzo, *Noi potevamo dare la ricompenſa al detto Cardinale Titolare, & anco ſenza diſpendio alcuna della noſtra Camera comprare, & acquiſtare per la Sede, e Camera Apoſtolica, e pagare il prezzo delli ſudetti giardino, e ſiti, per queſto ordinaſſimo &c.*

Per la morte del Cardinale Aleſſandro d'Eſte, benche rimaneſſe ineffettuata la vendita del Palazzo à favore del medeſimo, nondimeno il Principe Michele Peretti, che di detto trattato avea piena notizia, ſupplicò il Papa, che voleſſe = *fargli la grazia del medemo Palazzo, con offerirſi di pagare l'intiero prezzo in danari contanti, e tra lui, e noſtri Miniſtri eſſendoſi concordato nella ſtima di nuovo fatta da Carlo Maderno di comun conſenſo* = (Rimanendo però nell'animo, e mente del Papa quella, che egualmente, che la ricompenſa del Titolare, era ſtata la ſua prima, e principale intenzione, cioè di rimborſare la Rever. Cam. di quanto s'era ſpeſo per la compra delli ſuddetti giardino, e ſiti) così ſi ſoggiunge in detta narrativa = *quale ſtima arriva à ſegno tale, che ſi può dare la ricompenſa al Cardinal Titolare come ſopra, & anche rimborſare la noſtra Camera delli detti ſc. 12500. pagati per il prezzo delli giardino, e ſiti ſuddetti compri dal Duca di Modena, come ſopra, ovvere eſtinguere il debito per cauſa di detto pagamento contratto con detto Marcello Sacchetti, per queſto, & anco per utile tanto di detto Cardinale Titolare, quanto anco della noſtra Camera, abbiamo riſoluto di ſimil volontà, e conſenſo di detto Cardinale Titolare, che ſi venghi alla vendita di detto Palazzo.*

In eſecuzione di quanto più latamente s'eſpone in detta narrativa, venendoſi nella diſpoſitiva del Chirografo alla concluſione del contratto, e dicendo il Papa, volerſi ſervire della pienezza della ſua aſſoluta poteſtà, così comando à Monſignor Teſoriere di quel tempo = *Di noſtro moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della noſtra aſſoluta poteſtà vi ordiniamo, che à nome noſtro &c., atteſo il conſenſo predetto, e perche così à Noi piace di fare, liberate &c.* = 21
Le ſole clauſole = *di noſtro Moto proprio, certa ſcienza &c.*, = e la deroga in altra parte del Chirografo fatta à *tutte le ſolennità etiam ſoſtanziali, e formoli, che vi ſi ricercaſſero* = abbaſtanza avrebbero potuto dimoſtrare, qual foſſe la deliberata volontà del Papa, mà tolta ogni ambiguità, chiaramente manifeſtò di volerſi intieramente ſervire della ſua ſuprema poteſtà coll'altre clauſole immediatamente ſoggionte, cioè quella = *e pienezza della noſtra aſſoluta poteſtà Apoſtolica &c.*, come fermano *Baldo nella leg. 2. num. 36. Cod. de ſervit., & aqued.*, *l. Abbate* al *conſ. 84. lib. 1*, *leg. Angelo conſ. 368. num. 2. verſ. quartò idem Dominus*, *Marta de clauſ. par. 1. clauſ. 259. al num. final.*, il *Barboſa* nel medemo *trattato clauſ. 32. n. 20. e ſeguenti, & poſt. deciſ. Remboldi vot. 1. numer. 376. e ſeguenti*, e l'altra clauſola = *E perchè così à noi piace di fare* = imperciocche atteſa la poteſtà della Legge regia trasferita nel Principe ſupremo = *quod Principi placuit, Legis habet vigorem* = come nella *leg. 1. ff. de Conſtit.* 22

Prin-

Digitized by Google

Princip., onde à queſto propoſito bene oſſervò il *Teſmero nelle note ad Ugone Grozio de Jur. bell., & pac. lib.2. cap.16. §. 8. lit. A. in fin.* = *ſolemne eſt Regi Galliæ ſubvertere Diplomatibus, Edictiſque ſuit* = *car c' eſt mon bon plaiſir*, e conſiderando tutte le ſuddette clauſole, latamente prova il *Gobbio nel tom.2. delle conſult. deciſiv. conſultat.50. ſotto il num.19. pag.310. e num.14. in fin. pag.315.*, & avanti al *num.6. pag.316.*, e ſotto il *num.8. pag.319.*, da che ne ſiegue ancora contro un tal'atto fatto *de plenitudine poteſtatis* non poterſi opporre coſa alcuna, che l'annulli, *Gozadin. conſ.8. num.43.*

Se dunque, *cum in verbis nulla ambiguitas*
23 *eſt, non debet admitti voluntatis quæſtio* = avendo nel caſo noſtro il Papa con clauſole, e parole così eſpreſſe ſpiegato di ſervirſi *della pienezza della ſua aſſoluta poteſtà* = in vano per reſtringer l'uſo di eſſa, ſi opporrà, in tal'atto
24 eſſervi intervenuto il conſenſo ancora del Titolare, ivi = *atteſo il conſenſo predetto* = poiche, qualunque per l'avanti foſſe il dritto, ò dominio del Cardinal Titolare ſopra detto Palazzo; nondimeno, non potendoſi dubitare, che il Papa abbia potuto, e voluto di ſua aſſoluta poteſtà dalla ſua Chieſa di S. Lorenzo in Lucina, e ſuo Titolare trasferirlo, incorporarlo, ed appropriarlo alla ſua Rev. Camera, da ciò nè ſiegue, come ſi dirà in appreſſo, che il Papa avendo potuto, & altresì voluto ſervirſi di queſta ſua piena, & aſſoluta poteſtà; per la validità, e perfezione dell'atto non v'intervenne il conſenſo del Titolare, quaſi che ſenza di queſto non ſi poteſſe validamente celebrare: poiche, come manifeſtamente appare dalla natura di eſſo, non ſi celebrava per via di contratto, nel quale ſi richiedeſſe il reciproco conſenſo delle Parti, come ſi richieſe nella vendita, e reſpettiva compra ſtipolata col Principe Peretti; mà dipendeva dall'aſſoluta poteſtà, e volontà del Papa, quale ſe diſſe, tal diſmembrazione farſi col conſenſo del Titolare, ciò diſſe per dimoſtrare la convenienza, avanti, che quella ſi concludeſſe, uſata nel trattarla col Cardinale Titolare, ed acciò mai in avvenire poteſſe ſotto qualunque colore opporſi, eſſere ſtato ciò fatto ſenza aver ſentito il Cardinale Titolare di quel tempo.

Nè mancano gl'eſempj, co' quali ſi provi, che il conſenſo non ſempre ſi richiede, perchè
25 quello, quale deve preſtarlo, veramente faccia, e come cauſa efficiente cooperi all'atto, mà ſolamente perchè non l'impediſca, e come dicono li Dottori = *Quandam obſtantiam de medio tollat* = Ciò può provarſi colla *leg. Si Pater filio 4. in 4. in fine ff. de manumiſs. vindict.*, dove il Giuriſconſulto così riſpoſe = *Sed ſi pi-*
26 *gnori obligatum ſibi minor viginti annis manumittitur: quia non tàm manumittere is, quàm non impedire manumittentem intelligitur* = e nel-
27 la *leg. Aliud 120. ff. de regul. Jur.* ſi dice = *Aliud eſt vendere, aliud vendenti conſentire.*

Queſto ſi conferma ancora con ciò, che li Canoniſti dicono ne' termini dell'elezione; riſpetto alla quale ſe per conſuetudine, per convenzione, ò per ſpecial privilegio, dal Papa conceduto anche ad un Laico ſi diſponga, che non poſſa celebrarſi ſenza il conſenſo di uno Collegio, Capitolo, ò altri, un tal conſenſo non ſi ricerca, quaſi che il Conſenziente elegga, e faccia l'elezione, ma baſta, che ſi dia
anche dopo quella ſeguita, ò al più nel trattarſi 28
la medema: ſenza però, che l'impediſca il contrario diſſenſo, quando non ſi opponga con giuſta cauſa, come ferma il *Gio. Andrea nel cap. Cum in veteri 52. de elect. in tutto il numer. 19.*, nel fine del quale così dice = *Quod ſi conſuetudo, & conventio alicui Collegio, vel perſonæ Eccleſiaſticæ, vel privilegium ſpeciale Papæ, etiam laico hoc jus dederit, quod ſinè conſenſu ſuo non fiat electio, tùnc requiri debet in tractatu electionis, non tamen impediretur electio, etſi non conſentiat, niſi cauſam prætendat* = l'opinione del *Gio: Andrea*, è ſeguita *dall' Oſtienſe nel medemo cap. Cum in veteri numer. 4.*, dove nel fine riferiſce *ad literam* le parole dell' altro; magiſtralmente ciò conferma il *Panormitano al num.12.*, è gl'altri Canoniſti comunemente in detto *capit.*, cioè il *Zabarella*, *l'Ancarano*, quale ciò prova anche nel *cap. Si ad Epiſcopum al numer. 4. col. 3. poſt med. verſ. Primo caſu nè ſed. vacan. lib.6.*, *il Bellamera num.11.*, *il Butr. numer. 18., e ſeg.*, *e nel cap. Cum olim num. 6. de arbitr.* e pienamente *Enrico Boich. nel d. cap. Cum in veteri num. 3., e ſeg.*, dove parimente traſcrive le parole del *Gio: Andrea*; Queſto appunto pare, che il Papa abbia voluto dinotare con quelle parole = *Atteſo il conſenſo predetto*, = cioè, eſſerſi ſentito il Signor Cardinale Titolare, quando ſi
trattò della diſmembrazione, ed incorpora- 29
zione fatta alla Reverenda Camera Apoſtolica del ſuddetto Palazzo, e ſi ſtabilì la ricompenſa, in luogo di quello aſſegnatale nel tempo, e circoſtanze, che non più il Titolare, mà il Papa, e la Reverenda Camera era Padrona del Palazzo, e del prezzo del medeſimo.

Qual poi foſſe l'uſo, ed effetto, per lo quale ſi voleſſe ſervire di queſta ſua aſſoluta poteſtà, non contento di averne più che chiaramente ſpiegata la ſoſtanza nella narrativa, con maggior diſtinzione ſpiegò il tutto nella diſpoſitiva del Chirografo. Poichè per dar maggior fermezza, e ſtabilità à quanto era per diſporre. In primo luogo colla pienezza, come s'è detto, della ſua aſſoluta poteſtà, e perchè così gli piaceva di fare, ordinò à Monſignor Teſoriere, *Che à nome noſtro atteſo il conſenſo predetto* cioè del Cardinal Peretti, allora Titolare, *liberiate, diſmembriate, e dividiate, ſiccome noi adeſſo liberiamo, diſmembriamo, e dividiamo il detto Palazzo, contiguo alla predetta Chieſa di San Lorenzo in Lucina, ſolito à goderſi dal Cardinale Titolare pro tempore di detta Chieſa, con tutte le ſue ragioni, membri, pertinenze, adjacenze, uſi &c., tanto di ragione, co-*

me

me di fatto, & in ogn' altro modo della proprietà, dominio, poteſtà, giuriſdizione, autorità, amminiſtrazione, uſo, & eſercizio, e da qualſivoglia altra ragione di detta Chieſa, ſuo Titolare pro tempore, e del Collegio de Cardinali.

In queſta diſmembrazione conceputa, come ſi vede, colle più ample parole, e clauſole, colle quali ſi poteſſe ſpiegare la volontà del Papa, fu ancora ordinato di liberare detto Palazzo = anco (così ſi legge nel Chirografo) *anco da ogni, e qualſivoglia peſo, tanto ordinario come eſtraordinario &c.*, che eſſo Palazzo ſi trovaſſe gravato, e che detto Palazzo *con ſuoi membri, & altre coſe ſudette così libera, & eſente tanto alla proprietà come all'utile dominio, ſenz' altra apprenſione di poſſeſſo, l' applichiate, appropriate, & incorporiate, ſiccome da adeſſo noi l' applichiamo, appropriamo, & incorporiamo, diamo, & in perpetuo aſſegniamo à detta noſtra Camera, in modo tale, che à detta Chieſa, Cardinale pro tempore Titolare di quella, Collegio de Cardinali, & à qualſivoglia altra perſona ſopra quello per l' avvenire non reſti, nè competa ragione, nè azione alcuna.*

Coſtando dunque evidentemente della volontà del Papa, e non potendoſi, ſecondo il comune, e volgato ditterio inveſtigarne la
30 ragione, con domandare al Supremo Principe *cur ità facis? Bald. in prælud. feudor. al n. 34., Soccin. Giun. conſ. 76. num. 41. lib. 1.*, e comunemente tutti, potrebbe parer ſuperfluo il provare, che doveſſe avere il ſuo pieno effetto, e libera eſecuzione la detta diſmembrazione, ed approvazione del ſuddetto Palazzo fatta à beneficio della Reverenda Camera, quale per altro dovea maggiormente aver luogo,
31 trattandoſi dè Beni ſpettanti ad una Chieſa particolare, ò perchè di queſti il Papa ſi dice Sovrano Padrone, per la libera diſpoſizione, e dominio, che ne hà, come definì *Giovanni XXII. nell'Eſtravagante cum inter 4. de verbor. ſignificat.*, dove come falſa, & erronea ſi rigetta l'opinione contraria, ed egregiamente vien confermato dall' ottima *Gloſa del Zenzelino, e del Cardinale nella Clementina prima de Summ. Trinit. & fid. Catholic.*, ed ivi anche il *Barbatia an mer. 4., e 6.*, e lo provano il *Baldo conſ. 175. num. 2. verſ. Dominus Papa lib. 2.*, latamente il *Peregrino de Jur. Fiſc. lib. 1. tit. 3. num. 83., e ſeg., Murg. de Benefic. quæſt. 2. §. 2. num: 264., & quæſt. 9. ſect. 2. num. 217., Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 22. num. 4., & ſeq., Sperell. deciſ. 154. n. 41.*, quale dice, queſta piena, e libera diſpoſizione ſpettare al Papa jure monarchico, che egli hà ſopra tutto il corpo della Chieſa, e ſingoli membri della medeſima, la *Ruota appreſſo il Tamburino de Jur. Abbat. dec. 20. num. 11., e ſeg.*, avanti il *Merlino deciſ. 775. num. 2., e più ſeg.*, con altri riferiti *dall' Eminentiſſimo Petra ne' ſuoi Commentarj alle Coſtituzioni Apoſtoliche tom. 1. nella Coſtitut. 1. di Leone il Grande ſect. 3. numer. 66., e ſeg. fol. 89.*

O certamente perchè almeno n'è l'aſſoluto, e Supremo amminiſtratore, e diſpenſatore, come dicono il *Fagnano nel cap. Quanto n. 82., e* 32
ſeguenti de translation. Epiſcop. nella 2. part. del 1. dell' Decretal. tom. 2. fol. 137., dove coll' autorità dell' Angelico *Dottore*, e del *Cardinal Cajetano* prova, che il Papa riſpetto alle coſe, e Beni delle Chieſe *tenet apicem ſupremæ poteſtatis diſpenſativæ, Tommaſo del Bene de Immunit. Eccleſ. tom. 1. cap. 1. dubitat. 1. ſect. 3. num. 4., & dubitat. 14. ſect. 1. num. 16., e ſeguenti*, coll' aſſoluta diſpoſizione, e domenicale amminiſtrazione, quando vi concorre giuſta cauſa, ſecondo il *Teſto nel cap. 2. in princ. de Præbend.,* 33
& Dignitat. al lib. 6., nella Clement. 1. in fin. tit. Ut lite pendente, il Fagnano nel cap. Relatum num. 29., e ſeguenti al tit. ne Cleric. vel Monach. tom. 4. alla 2. part. del 3. del Decretale al fol. 412. e provano gl' altri allegati nel numero antecedente, a quali ſi aggiungono il *Romano conſ. 369. num. 27., Novar. in manual. cap. 23. nu. 108. verſ. Octava infertur, Barboſ. al vot. deciſ. 96. nu. 48., e ſeg., la Ruota avanti il Merlino alla detta deciſ. 775. nu. 21., e ſeg.* qual giuſta cauſa ſempre ſi preſume per ſoſtenere un atto con deliberata volontà fatto dal Principe Supremo, giuſta la *Gloſa nella leg. Relegati ff. de* 34
pæn., il Felin. nella leg. Quæ in Eccleſiarum n. 66. de Conſtitut., il Mandell. Alba conſ. 433. num. 6., & il Larrea allegat. fiſcal. 3. n. 8., il Giurba obſervation. 8. num. 22., & obſerv. 30. nu. 2. ove altri. Per tanto, ſe il Papa certamente puotè, ed altresì volle così fare, dovrà riguardarſi come legittimamente fatto tutto ciò, che gl' è piaciuto diſporre del ſuddetto Palazzo, e 35
del prezzo di eſſo, per l' argomento dedotto dalla *leg. In conditionibus 41. ff. de pact.*, la *leg. In re mandata 21. Cod. mandati*, e provano il *Bondeno collect. leg. 32. nu. 9., e ſeg. vol. 2., il Palm. allegat. 248. numer. 17., e la Ruota nelle recent. deciſ. 244. n. 11. par. 12.*

§. III.

Suppoſta la diſmembrazione del Palazzo ſuddetto fatta dal dominio, e proprietà della Chieſa di San Lorenzo in Lucina, e Cardinale Titulare, e l'appropriazione, ed incorporazione del medeſimo fatta à beneficio della Reverenda Camera, ſi viene con ciò à dimoſtrare, che l'Inveſtimento aſſegnato per ricompenſa al Signor Cardinal Titolare pro tempore, ſia ſtato aſſegnata taxativè, *e non* demonſtrativè.

BEnchè forſe troppo à lungo ſi ſia parlato della diſmembrazione dalla Chieſa di S. Lorenzo in Lucina, e dell' incorporazione, & appropriazione del ſuddetto Palazzo, colla ſuprema poteſtà del Papa fatte à favore della Reverend. Cam., con togliere affatto ogni ragione, e diritto, che alla Chieſa, Eminentiſſimo Titolare pro tempore, e Sagro Collegio de' Cardinali poteva competere, liberando di più il medeſimo da ogni peſo traſferito, nella forma però, che ſi preſcrive nel Chirografo

cot

nel prezzo di eſſo, acciò la Rever. Cam. mai poteſſe eſſer ſoggetta ad alcuna moleſtia; Crederei nondimeno, non doverſi, quanto ſi è detto riputare inutile per la riſoluzione della preſente Cauſa, poichè, dipendendo queſta dalla volontà del Papa, ſenza dubbio per riconoſcere di qual natura debba eſſere la ricompenſa, che dal medeſimo fu aſſegnata al Cardinal Titolare, conferiſce molto il fermare, come un antecedente neceſsario, chi nel tempo, che fù ſtabilita detta ricompenſa, foſſe il vero, e legittimo Padrone del ſuddetto Palazzo, e del prezzo di eſſo per meglio riconoſcere, come, ed in qual forma quella da queſto gli ſia ſtata conceſſa.

Tutto ciò chiaramente appariſce dal conteſto, e tenore del Chirografo, in cui il Papa, come ſi è oſſervato al *§. Si narra & al §. ſeg.*, ritenendo ſempre immutabilmente ferma la volontà, ed intenzione ſua di rimborſare col prezzo del ſuddetto Palazzo di quanto la Rever. Cam. aveva ſpeſo per la compra del giardino, e ſiti, con altro contratto incorporati, e, come s'è detto, liberamente acquiſtati al Palazzo Apoſtolico; ſebbene volle ancora dare la ricompenſa agl' Eminentiſſimi Titolari pro tempore; nondimeno, rimanendo ſempre fermo l'acquiſto del giardino, e ſiti ſudetti, voluto, & ordinato ſenza diſpendio alcuno della Camera, come chiaramente lo eſpreſſe con dire = *Mà avendo noi veduto, che col prezzo di eſſo noi potevamo dare la ricompenſa à detto Cardinale Titolare, & anche ſenza diſpendio alcuno della noſtra Camera comprare, & acquiſtare per la Sede, e Camera Apoſtolica, e pagare il prezzo delli ſudetti giardino, e ſiti* = quando poi ſi venne dalla medema Camera, dopo detta diſmembrazione, ed appropriazione già divenutane libera, vera, ed aſſoluta Padrona, alla vendita del Palazzo col Principe Don Michele Peretti ſtabilita per lo prezzo concordato di ſcudi 36. mila, di queſto prezzo, che certamente ſpettava à chi n'era l'indubitato Padrone, e faceva la figura di venditore, ſi diſpone in detto Chirografo nella forma ſeguente, ſempre conforme alla prima intenzione, e deſtinazione fattane dal Papa riſervandone parte à beneſizio della Reverenda Camera ancora.

Si ordina in eſſo, che detto prezzo ſi riceva da Monſignor Teſoriere, *e di quello* (ſono le parole del Chirografo) *ne farete la debita quietanza, e di eſſo prometterete d'inveſtirne, & anco un inveſtirete à favore del Cardinale, che pro tempore farà Titolare della predetta Chieſa di San Lorenzo in Lucina, col conſenſo del Principe Peretti compratore, tanta ſomma in tanti luoghi di monti non vacabili, che faccia un annua entrata di ſcudi mille di moneta in ricompenſa al detto Cardinale Titolare delle piggioni, che lui era ſolito cavare da detto Palazzo.*

Succeſſivamente per via di condizione ſi preſcrive, che detti Luoghi di Monte debbano ſtare *con titolo di primaria, e privilegiata Ipoteca obbligati &c. à favore del Compratore, e ſuoi &c., e ſecondariamente debbano ſtare per detto Cardinale pro tempore, & in tutto, e per tutto in luogo di detto Palazzo* trasferendo in oltre in quello ogni peſo, *e gravezza di qualſivoglia ſia s'intenda trasferita del tutto ne ſuddetti Luoghi Monte*, e provvedendoſi alli caſi futuri, ſi ordina, che *in evento di eſtrazione, ò eſtinzione di detti Luoghi di Monte, ò d'alcuno di eſſi, ſi debba rinveſtire in altri ſimili Luoghi, con il conſenſo* (cioè del Compratore, e ſuoi) *e vincoli come ſopra* = E finalmente ſi comanda, che l'intiero prezzo trattaoto ſi doveſſe depoſitare nella Depoſiteria generale, sì *per fare il detto Inveſtimento, come anche per rimborſare la detta noſtra Camera del prezzo &c.*, & il reſto, che vi *avanzaſſe, per ſpenderlo in beneſizio del medemo Palazzo Apoſtolico*, provvedendo però all'indennità del Compratore colla promeſſa *d'evizione generale, e particolare in qualſivoglia Giudizio di detto Palazzo.*

Da tutto ciò dunque, che ſi diſpone in detto Chirografo, manifeſtamente ſi dimoſtra, che mai fu volontà, e mente del Sommo Pontefice di dare al Titolare ricompenſa equivalente all' intiero prezzo del palazzo, quando dal medeſimo ſi ordina, che delli ſcudi 36. m., per i quali fù queſto ſtimato, e venduto nel tempo, che già era incorporato, e appropriato alla Rever. Camera: Scudi 16. m. foſſero applicati, & erogati, come ſopra, â beneſizio di eſſa; Sicchè la ricompenſa, che dal Papa col ſudetto prezzo ſi volle dare al S.g. Cardinal Titolare, conſiſte 36
unicamente in d. Inveſtimento aſſegnatogli; Onde non potendoſi dubitare, che quello foſſe ſubito fatto, e conſegnato, fù ſoddisfatta la promeſſa, come ben dice la *Rota* in una *Tridentina Manſionariæ ſeu Beneficii* li 25. d'*Aprile 1725. §. Ultrà quod* avanti *M. Ratto* = *Nèc ad ſupplementum cogi poſſunt heredes, qui per aſſignationem Capitalis, à Teſtatore demandati, eorum muneri & obligationi plenè ſatisfecerunt*, e reſta ora ſolamente à vedere, ſe l'aſſegnazione del medemo ſia ſtata fatta, come ſi dice, *taxativè* e non *demonſtrativè*, di modo, che dopo la tradizione di un fondo, che portaſſe in quel tempo tal rendita, la Reveren. Cam. non ſia obbligata in alcun modo à ſupplire le deteriorazioni, e mancanze, che ne' tempi ſucceſſivi poteſſero ſeguire.

La deciſione d'un tale articolo pare, che ſi renda chiara dalla volontà del Papa, quale ſe colla Suprema Poteſtà potè, e volle incorporare, ad appropriare alla ſua Reverenda Camera il ſuddetto palazzo, ed in conſeguenza il prezzo del medemo; da ciò neceſſariamente ne ſiegue, che ſopra detto prezzo poteva imporre la legge, e condizioni, e diſporne come più li piaceva, come di coſa, della quale n'era divenuto libero Padrone, colla pienezza di quell' iſteſſa ſua aſſoluta poteſtà, con cui ſi era appropriato il palazzo. Pertanto, ſe di detti 36.
mila ſcudi volle, che la rata di 16. mila ſi ero- 37
gaſſe nelle compre più volte dette, acciò ſen-

za *diſpendio della Reverenda Camera* ſi provve-
deſſe à maggiori comodi uel Palazzo Apo-
ſtolico : Quindi è, che, quando ordinò, che
al Cardinale Titolare, non già gli ſi doveſſe pa-
gare un' annua quantità in genere corriſpon-
dente alla piggione, che ſi poteva ricavare dal
palazzo ; mà che ſe gli daſſe un'Inveſtimento
in tanti Luoghi di Monte dell'annua rendita di
ſcudi mille : l'aſſegna di un tal fondo ſia ſtata
fatta *taxativè*, e non *demonſtrativè*, mentre da
chi era padrone dell' intiero prezzo del palaz-
zo, ſi volle liberamente, ed irrevocabilmen-
te applicarne à ſuo comodo una parte, aſſe-
gnando l'altra per inveſtirla à beneſizio del Ti-
tolare, quale per tanto con niun titolo può pre-
tendere, che colla parte di detto prezzo, eſ-
preſſamente applicata, e deſtinata ad altro uſo,
ſi debba ſupplire la mancanza dell'annua ren-
dita da prenderſi ſopra l' Inveſtimento conſe-
gnatogli, come ſi prova dal *Gaſman. de evict. queſt. 30. al num. 9. circa med.*, e meglio ſi
dice nella Scrittura di Monſignor Commiſ-
ſario.

E ciò maggiormente deve aver luogo nel
caſo noſtro, ſi perchè, come parimente molto
bene ſi oſſerva da Monſignor Commiſſario uel
§. Maſſime ſul Rifleſſo, di detta ſua Scrittura,
ogni veriſimile ragione vuole, che gli ſcudi
16. m. erogati per cauſa pubblica, cioè per ſol-
lievo dell' Erario Apoſtolico, ed à maggior
comodo del Sommo Pontefice, che n' era Pa-
drone ; non doveſſero, nè in alcun caſo, ne in
alcun tempo reſtare obbligati per l' utile priva-
to del Titolare, al quale per altro ſufficiente-
mente ſi provvedevaSì ancora, perche ogn'uno
vede, che ſe la Reverenda Camera con quell'
iſteſſo prezzo applicato a tali uſi, doveſſe eſſer
tenuta à ſupplire la preteſa mancanza della
38 rendita di detto inveſtimento, non ſi adempi-
rebbe la di lui eſpreſſa, & aſſoluta volontà, on-
de per evitare un tale aſſurdo, quale ammeſſo,
nè tampoco la reſtituzione di tutti li 16. mila
ſcudi appropriati à beneſizio della Reverenda
Camera, ſarebbero ſufficienti à ſupplire quan-
to manca per formare à favore dell' Eminen-
tiſsimo Titolare l'intiera annua rendita di ſcudi
mille, doverà neceſſariamente dirſi, che l'aſ-
ſegna, e tradizione di detto inveſtimento ſia
ſtata fatta *taxativè* e non *demonſtrativè*, come
appreſſo il *Franco* nella *deciſ. 483. numer. 8.*, e
prova *Carlo Antonio de Luca* alla *deciſ. 721.* del
medeſimo, ſotto il *num. 11. verſic Conjectura*,
dove riferiſce una allegazione dell' Avvoca-
to Caſſaro, e bene oſſerva la *Rota* nella *Ro-
mana Fundationis Monaſterii li 10. Decem-
bre 1714. §. Ex Teſtamento* avanti la b. me. di
*Monſig. Lancetta, e li 30. di Marzo del 1716.
§. Momenta igitur* avanti la bon. me. *di Monſ.
Cerri*, dovendoſi in oltre avvertire, che qui
manca ogni promeſſa, ed obbligo della Rev.
Camera per lo mantenimento della rendita di
dd. ſcudi 1000.

Ciò più chiaramente ſi conferma dal leggerſi
in detto Chirografo traſferito del tutto ogni
peſo, *e qualſivoglia* gravezza nel fondo, ed in-
veſtimento aſſegnato al Signor Cardinale Ti- 39
tolare. Se dunque con ſimili parole, e clauſo-
le, quali di ſua natura comprendono tutto, e
niente eſcludono, come della parola = *del tut-
to* = prova il *Monaco deciſ. Lucenſ. 53. num. 36.*,
& il *Barboſ. de diction. uſuf. eq. diction. 418.* al
num. final., e della parola = *qualſivoglia* = pro-
vano dalla *leg. Cum quid ff. ſi cert. petat.*, e dal-
la *leg. Omnes Cod. de quadriennal. præſcript.*,
molti appreſſo il *Barboſ.* tra le dizioni frequen- 40
ti *dict. 320. n. 1.*, ove ancora, che comprende
qualunque ancorchè minima coſa, e al *nu. 2.*,
e *9.*, il *Sordo* nella *deciſ. 99. num. 10.*, e la Sa-
gra *Rota avanti Coccino nella deciſ. 1001. n. 5.*,
e *6.*, ſi e voluto traſferire in detto inveſti-
mento qualſiſia gravezza, come potrà dirſi, che
ſia rimaſto alla Rever. Cam., ed al Papa il pe-
ſo, certamente grave più d'ogn'altro, di ſup- 41
plire in perpetuo la deficienza d' una tal rendi-
ta, quando, non trattandoſi della promeſſa
d'un'annua quantità in genere, ma d'un'annua
rendita, coll'aſſegna d'un fondo di tal rendita,
nell'aſſegnarlo, non ſi traſferiſce un, azione per-
ſonale, mà un Jus reale attivo, e paſſivo ſo-
pra il fondo conſegnatogli, come ne' noſtri ter-
mini ferma la *d. deciſione avanti Cerri la 433.*

Di piu conſiderandoſi in detto Chirografo
*l'evento di eſtrazione, ò eſtinzione di detti Luo-
ghi di Monte. ò di alcuno di eſſi*, ſi ordina, che
ſi debbano rinveſtire: in vero queſto era un luo-
go aſſai opportuno per provvedere, e ſpiegare, 42
che in caſo della diminuzione dell'annua ren-
dita aſſegnata agli Eminentiſſimi Titolari *prò
Tempore*, foſſe la Reverenda Camera tenuta
à ſupplirla ; inſegnandoci la quotidiana ſpe-
rienza, che nel caſo di dette eſtrazioni ſi di-
minuiſce il capitale, ed in conſeguenza la ren-
dita dei Luoghi di Monte ; ſicchè non eſſendo-
ſi à ciò provveduto in ſimil caſo, frequentemen-
te contingibile, ed in cui neceſſariamente do-
veva provvederſi, ne ſiegue, che nè il Papa vo-
leſſe à ciò obbligare la ſua Camera, e ſuoi Suc-
ceſſori, nè che il Titolare lo pretendeſſe ; on-
de deve dirſi, che il provvedimento tralaſciato
in un caſo non ſolo ovvio, mà preveduto, ſia
ſtato deliberatamente omeſſo, perche non s'è
voluto, ſecondo la regola, che ne inſegna, che=
quod in ſimili circoſtanze, *fuit omiſſum, habe-* 43
tur prò conſultò omiſſo = della quale nella *legge
Commodiſſimè 10. ff. de liber. & poſthum.*, ed
eſornata dal *Tabor.* tra gl'aſſiomi legali al *lib. 13.
cap. 21. aſſiom. 1. nel princip.*, e oſſerva il *Rocca*
tra le diſputazioni ſelette al *cap. 160. numer. 43.*,
e la *Rota ad ornat. del Card. de Luc. libr. 7. de-
ciſ. 4. n. 21. e al lib. 10. deciſ. 12. num. 16.*

Altro ſimile argomento ſi deſume dal vede-
re, che dopo avere il Papa provveduto all' in-
dennità del Principe Peretti Compratore del
Palazzo, con ordinare, che non ſolo detti luoghi
di Monte doveſſero *perpetuamente ſtare con
titolo di primaria, e privilegiata ipoteca obbli-
gati, & ipotecati &c. à favore di detto Princi-
pe* =, in oltre à favore del medemo ordinò la
pro-

promeſſa dell' *evizione generale, e particolare*
in qualſivoglia Giudizio di detto Palazzo = ; ſic-
come ogni ragion voleva, che queſta ſi pro-
metteſſe à favore del Compratore, e che per
la medeſima reſtaſſero obbligati, & ipotecati
tanto i Luoghi di Monte comprati con parte del
prezzo sborſato dal Compratore, quanto an-
che foſſe tenuta la Reverenda Camera, à co-
modo della quale era ſtata erogata l' altra par-
44 te del prezzo ſuddetto ; così all' incontro non
leggendoſi promeſſa à favore del Titolare, da
ciò naſce un chiaro argomento, che ſi ſia trala-
ſciata perchè molto bene ſi conoſceva che niu-
na ragione l'obbligava à prometterla à favore
del Titolare, al quale ſi aſſegnava l'annua ren-
dita deſtinatagli, colla tradizione d'un Inveſti-
mento liberamente conſegnatogli, e paſſato
nel di lui dominio, come latamente prova il
Guſmano in più luoghi, di detta *queſtione* 30.,
vedendoſi dunque tralaſciato di opporre à fa-
vore del Titolare un patto così ſoſtanziale, che
ſenza un' inavvertenza ineſcuſabile non poteva
ometterſi in un atto, nel quale con tanta cir-
coſpezione con un ſimil patto ſi provvedeva
all' indennità del Compratore, ſi deve ne-
ceſſariamente dire omeſſo, perchè s'è voluto
omettere, come s' è detto nel §. antece-
dente.

Ed in vano per evitare la forza di tali ar-
gomenti, ſi opporrebbe, che li medeſimi po-
trebbero aver luogo nel caſo, che la Camera
aveſſe aſſegnato un inveſtimento di ſcudi 36.
mila uguale al prezzo del Palazzo ; Poichè
queſto è un diſcorrere, col ſupporre ciò, che
è in queſtione, vedendo ogn' uno, che in tal caſo
ſenz' alcun colore ſi proporrebbe la contraria
pretenſione, ed iſtanza, quale può promuover-
ſi nelle ſole circoſtanze del preſente caſo, in
cui da chi ne aveva la piena poteſtà, in luogo
dell' intiero prezzo, ſi ſia voluto dare al Tito-
lare il ſolo inveſtimento d' una tal' annua ren-
dita ; mà nemeno in queſto caſo può aver luo-
go una ſimile conſiderazione ; poichè, avendo
il Papa ordinato, e colla pienezza della ſua
45 aſſoluta poteſtà comandato, che parte di det-
to prezzo, conſiſtente in ſcudi 16. mila, li-
bero, ed eſente da ogni peſo ſi applicaſſe, ed
erogaſſe per iſgravio della Reveren. Cam., e à
benefizio del Palazzo Apoſtolico ; certamente
non può rimanere al Titolare azione alcuna
eſercibile ſopra detta parte del prezzo, quale
come s'è provato nel *§. Coſtando dunque, e ſeg.*,
ſe il Papa hà voluto, hà certamente potuto li-
beramente applicarſelo, con togliere all'Emi-
nentiſſimo Titolare ogni, e qualunque azione
ſopra di eſſo.

Con queſt' iſteſſa riſpoſta ſi prova non po-
terſi dire, tali omiſſioni di patti, ed altre cau-
tele neceſſarie da apporſi in un ſimil atto, non
aver pregiudicato al Sig. Cardinale Titolare di
46 quel tempo, e ſuoi Succeſſori, perchè quello
ſciebat, Jus ſuum eſſe ſalvum, impereiocchè,
ſe dal Papa era in radice ſtato tolto ogni dirit-
to, ragione, ed azione, che poteſſe compe-
tere al Titolare con traſferire, ed incorporare
il dominio del Palazzo nella Reverend. Ca-
mera, ordinando, come ſi doveva diſporre del
prezzo di eſſo : ai certo pei Tito are non reſta-
va ſalvo altro jus, che quello, che il Papa gli
dava ſopra l'inveſtimento aſſegnatogli, ma non
già ſopra la parte ancora del prezzo, che avea
appropriata alla Reverenda Camera, onde in
queſto caſo non può dirſi, chi l' acquieſcenza
non pregiudichi, poiche queſta nuoce ſempre
nel caſo, in cui uno per non pregiudicarſi, è 47
obbligato à dedurre le ſue ragioni. A tutti
queſti argomenti maggior forza in vero s' ag-
gionge ſe ſi conſidera la centenaria, ò longhiſ-
ſima oſſervanza, della quale più che à baſtan-
za s' è parlato nel *§. Queſte regole*, e ſeguenti.

§. IV.

Quanto s'è detto nel §. antecedente, ſi conferma colle regole, e teoriche communemente inſegnate da Dottori, e ſeguite da Supremi Tribunali per iſtabilire, quando l' aſſegna d'un' annua rendita fatta in un fondo, conſegnato all Aſſegnatario, debba dirſi fatta taxativè, *e non* demonſtrativè.

MA' benchè ſia chiara la diſpoſizione, che
ſi legge in detto Chirografo, e l'eſpreſ-
ſa volontà del Papa non abbia biſogno d' inter-
pretazione, ne di eſſer coadjuvata colle rego-
le, e teoriche, colle quali ſimili controverſie ſi
decidono da Dottori, e Supremi Tribunali ;
tuttavia, quando anche, ſenza andare eſami-
nando tutto il conteſto del detto Chirografo,
l'odierna queſtione nudamente, e ſemplice-
mente ſi doveſſe decidere con quelle ſole paro-
le, colle quali è ſtato aſſegnato agl' Eminen-
tiſſimi Titolari pro tempore l'inveſtimento, del
quale ſi tratta, la deciſione dell'articolo, à mio
credere, ſi renderebbe facile, con applicare al
caſo noſtro dette teoriche, e regole, dotta-
mente addotte da Monſignor Commiſſario
nel *§. Per riconoſcer dunque, e ſeguenti* della
ſua Scrittura.

Avverte egli, che li Dottori, e la Sagra
Rota in ſimili controverſie diſtinguono due
caſi. Il primo ſi è, quando uno in vigore di
obbligo, ò promeſſa tenuto à pagare un' annua
ſomma pecuniaria, puramente laſciata in me- 48
ra quantità in genere, da pagarſi ogn' anno,
per l'adempimento d'un tal obbligo, e paga-
mento aſſegna un fondo, che renda detta an-
nua quantità, ed allora, non ſoddisfacendoſi à
queſt' obbligo colla tradizione di fondi, e ſtabi-
li, ſe dopo queſta, le rendite de medemi ſi di-
minuiſcono, l'aſſegnante è ſempre obbligato à
ſupplire le mancanze, che nel tratto del tem-
po poſſono accadere ; poichè, eſſendo egli à
favore dell' aſſegnatario tenuto non alla tradi-
zione d'un certo fondo, mà direttamente ob-
bligato all'annua preſtazione promeſſa, ò do-
vuta, li corre l' obbligo di mantenerla ſempre
intiera, & indiminuita.

L'altro caſo ſi è, quando uno in vigore di
contratto, ò d'altro obbligo tenuto non ad un'
annua quantità pecuniaria in genere, mà ob-
bligato in ſpecie ad aſſegnare un'annua rendita
49 perpetua, per queſta coſtituiſce, e conſegua
un fondo di egual rendita à quella, à cui egli
è obbligato, ed in queſto ſecondo caſo il Pro-
miſſore, o Debitore ſoddisfà al ſuo debito col-
la tradizione d'un fondo, ò ſtabile, che ſia
della rendita da eſſo dovuta; e queſta ſeguita,
rimane intieramente liberato, di modo che,
ſiccome l'augumento di detta annua rendita
del fondo aſſegnato, anderebbe à comodo
dell'Aſſegnatario, così ancora à danno dell'
iſteſſo cede la diminuzione della medema, co-
me latamente provano li Dottori allegati dal-
la *Sagra Rota* nella *deciſ.443.per tot.* avanti la
ch. mem. del *Cardinale Cerri*, nella quale dal
Moniſtero del *Corpus Domini* domandandoſi
contro gl'Eredi del Cardinal Ginnaſi il ſupple-
mento per la diminuzione de' frutti patita ſo-
pra iCapitali aſſegnatigli per l'annua rendita di
ſcudi 2800., furono detti Eredi aſſoluti, e l'i-
ſteſſo ancora fu fermato avanti la ch. mem.del
Cardinale *Caprara* nella *deciſ. 183. num. 12.
e ſeg., Rota in Romana, ſeu Caſenaten. Fideicom.
ſuper fructibus li 14. di Giugno del 1705. al
§. advertendo ſignanter avanti M. Lancetta*;
Ivi = *Ex ipſo quod Teſtator pro conſtituendis do-
tibus fœminarum deſtinavit fructus certorum
Locorum Montium, iſti dicuntur taxativè, non
autem demonſtrativè adjecti, in quibus termi-
nis certum eſt non poſſe deſſumi ſupplementum ex
aliis Bonis hereditariis* =; Si può aggiungere la
*Rota nella Romana fundationis Monaſterii li
10. Decembre 1711. §. Hoc ipſum e ſeg. avan-
ti Lancetta e li 30. Marzo 1726. §. Amplius
itidem avanti Cerri* alle quali può aggiungerſi
ciò che ſi dice dalla Rota avanti *la bon. mem.
di Monſig. Lancetta nella Romana Legatorum
li 8. di Giugno 1705. §. Et quoniam*, dove co-
sì parla = *Cum enim ipſe demandaverit ut qua-
tenus deceſſiſſet antequam adimpleret ea omnia,
quæ deſtinaverat, eſſent tot annui reditus aſſi-
gnandi, & hujus verbi natura ſit, quod importet
translationem dominij Bonorum aſſignandorum,
ut probant Soccin. Jun. conſ.60.num.38. & ſeq.
lib. 4., Manſ.conſult. 59.n.3., & conſ.781.n.1. &
ſeqq., Rot. d.376. n.13. par.14., & d.205. num.4.
par.19., exinde convincitur, Teſtatoris mentem
non fuiſſe, quod annua quantitas ab heredibus
perſolveretur, ſed quod Archiconfraternitas
Legataria haberet Bona, ex quibus reditus
percipere poſſet, ad Text.in leg. ſi quis argentum
§. Si verò reditum Cod. de donation., leg. ſi ſin-
gulos ff. de annu. legat., leg. Firmio §. Pater ff.
quand.dies legat. ced., ſurd.conſ.319. ſub. nu. 6.
& per tot., Manſ. d.concluſ. 59.num.10.& ſeqq.*

La queſtione, di cui oggi ſi tratta, è appun-
to quella, che dalla Sagra Rota è ſtata deciſa
ne' luoghi ora riferiti, poichè Urbano VIII.
dopo ſeguita l'Incamerazione, e ſucceſſiva-
mente la vendita del Palazzo, che prima ap-
parteneva al Titolare di S. Lorenzo in Lucina,
per dare al medeſimo una giuſta ricompenſa,
ordina, che, liberamente ritenendoſi à benfi-
zio del Palazzo Apoſtolico, e Rev. Camera la
ſomma di ſcudi 16.mila, il rimanente del prez-
zo s'inveſta à comodo del Cardinal Titolare;
Giova quì ripetere le parole del Chirografo =
*ne inveſtirete à favore del Cardinale &c. tanta
ſomma in tanti luoghi di Monti non vacabili
ſpettanti à detta noſtra Camera, che facem
un'annua entrata di ſcudi mille di moneta, in
ricompenſa al detto Cardinal Titolare delle Pig-
gioni, che lui era ſolito cavare da detto Palaz-
zo* = In vero è pur troppo chiara la mente, e
volontà del Papa, quale certamente non vol-
le, che la Rev. Camera aſſumeſſe il peſo, ed
obbligo di pagare agl'Eminentiſſimi Cardinali
Titolari prò tempore un' annua quantità pecu-
niaria di ſcudi mille in genere mà ſolo volle,
ed eſpreſſamente le ordinò, e l'obbligò à con-
ſtituirgli un'annua entrata in tanti Luoghi di
monti correſpettiva, ed eguale à quella, che
il Titolare ſoleva ritrarre dal ſuo fondo. Onde,
ſeguita una tale aſſegna, l'augumento, ò decre- 50
mento di tal rendita dovea andare à comodo,
ed incomodo dell'Aſſegnatario d'un tal Fondo,
come dopo la *legge ſi quis argentum 35. §. Si
verò reditum Cod. de Donation.*, ed altre auto-
rità ſi ferma in detta *deciſ.433.*, dove chiara-
mente ſi dice che = *promittens aſſignare annuum
reditum, ſatisfacit aſſignando ſtabilia tanti
reditus &c. contrarium quando promittitur an-
nua quantitas &c. quia ſcilicet promiſſio annui
reditus importat, quod Donatario datur jus re-
ale, quod non importat promiſſio quantitatis &c.* 51
*nec tenatur ſupplere, ſi poſtmodum reditus fue-
rint diminuti* = e bene in queſto caſo ſi conſide-
ra e diſtingue dal *Guſman. de evict. quæſt. 30.
num. 77.*, che la *leg. Lucius cum aliis procedit
quando Legatum eſt annuum ſine commixtione pro-
prietatis: & in hac ſpecie non ſolùm Legatum fuit
annuum, verùm etiam comprehendit proprieta-
tem cenſuum, & abſque dubio diminutio de-
bet eſſe periculo eorum, qui receperunt cenſus* =
e lo ferma ancora *al n. 80.* così dicendo = *quia* 52
*certò certiùs conſtat quod Legatum non ſolùm
fuit annale; verum etiam comprehendit proprie-
tatem cenſuum, correſpondentium quantitati,
quam Teſtor reliquerat, & unum, & alterum
fuit, quod Teſtator applicavit Cappellanis* = e do-
po ſoggionge = *quæ verba non ſignificant redi-
tum annalem in abſtracto, niſi reditum jam em-
ptum, in quo comprehenditur præciſe proprie-
tas* =. Può vederſi in conferma ciò, che dice
nel numero antecedente in riſpoſta agl' ob-
bjetti &c.

E con ragione così fu deciſo dalla Sagra Ro-
ta, perche, ſecondo le regole comunemen- 53
te inſegnateci da Dottori, quando l'aſſegna del
fondo, corpo, o luogo, dal quale deve perce-
pirſi l'annua rendita, ſi eſprime, e ſi appo-
ne condizionatamente alla ſoſtanza dell'atto,
obbligo, ò contratto, in cui quella ſi promette,
in queſto caſo un tal fondo, e luogo ſi dice aſ-
ſegnato *taxativè*, e non *demoſtrativè*, ed in
con-

conſeguenza l'aſſegnante riman ſempre libero da qualunque caſo, che poſſa accadere ſopra il corpo, e fondo aſſegnato, ſecondo *la leg. prima §. ultim. ff. de condit.*, *& demoſtrat.*, il *Bartolo* nella *leg. Quidam Teſtamento 99. ff. de legat.1.*, *Marcian. conſ.41.num.9.*, pienamente il *Roſa conſult.61. num.1. e ſeg.*, il *Barry de ſucceſſ. lib.9. ſub n.9.*, *Staibano reſol.106. n.54. e n.57.*, *e nell'oſſervazione n.48. e ſeg.*, il *De Luca* al *Franco deciſ.721. num.3.*, il *Gizzarello* alla *deciſ.81. num.15.*

Queſta teorica più chiaramente ſi ſpiega colla regola comunemente inſegnataci da Dottori, cioè, che il fondo, ò luogo aſſegna-
54 to per una certa annua rendita, ſia fatto *taxativè*, e non *demonſtrativè*, quando ſotto un'iſteſſa orazione, ò ſtruttura di parole, retta dal medemo verbo, ſi promette l'annua rendita, ò quantità, ed inſieme s'aſſegna il corpo, ò fondo, da cui quella deve prenderſi; ed in queſto caſo l'aſſegna, e tradizione di tal fondo ſempre ſi dice fatta *taxativè*, perche non eſſendoſi conſiderata la promeſſa di tal rendita per coſa diſtinta dal fondo da aſſegnarſi, una tal'aſſegna, come condizionata, riguarda la ſoſtanza della promeſſa della coſa dovuta, e non l'eſecuzione di quella, à differenza dell'altro caſo, nel quale l'aſſegna di tal fondo foſſe fatta in un'orazione ſeparata; imperciocchè allora
55 quella ſi direbbe riguardare il ſolo adempimento, ed eſecuzione dell'obbligo, ò promeſſa, come inſegnano il *Bartolo* nel *luogo citat.*, il *Felino* nel *cap. ſuper literis 20. num.4. de reſcript.*, il *Cujac.* nella *leg. ſi ſic legatum 75. §. 1. ff. de legat. 1. tom.4. oper. poſthum. part.1. fol. mihi 1121. let. A.*, il *Baldo* nel *conſ.151. al lib.5.*, *l'Aleſſandro conſ.216. num.3. l.b.7.*, il *Decio conſ.183. num.2.*, *Ferret. conſ.231.*, *Menoch. conſ.1262. num.16. e ſeg.*, il *Laderch. conſ.159.*, il *Caſtillo contr. Jur. lib.4. cap.54. num.17. e 22.*, il *Guſman. de evict. quaeſt.30. num.87. e ſeg.*, *Marta de ſucceſſ. legal. par.4. queſt.18. artic.11. num.66.*, *Barry de ſucceſſ. lib.9. tit.19. ſotto il num.9.*, *l'Hodierna* al *Sordo deciſ.337.*, il *Barboſa de Jur. Eccleſ. univerſ. tom.2. lib.3. cap.27. num.83.*, il *Roſa* alla *conſult.61. num.2. e ſeg.*, lo *Staibano cent.2. reſol.106. num.40. e ſeg.*, *e num.51. e ſeg.*, il *Sudarino* al *reſponſ.7. num.7. e ſeg.*, dove al *num. 10.* dice, queſta diſtinzione *communi ferè ſuffragio approbari per Legum Interpretes*, il *Manſio conſult.759. num.32. e ſeg.*, il Sig. *Gioſeppe Averani Interpret. Jur. lib.2. cap.17.*, e
56 queſta teorica, ò regola è comunemente ſeguita da Tribunali, come appreſſo il *Franco deciſ.483. num.6.*, *e deciſ.721.*, dove il *Riccio* nell'*addizione*, ed il *De Luc. num.1. e ſeg.*, *e num.10.*, il *Gizzarello deciſ.81. num.15.*, e nell'*addizione*, il *De Angelis num. 1.*, *e 2.*, *Rovit. deciſ. 57.*, il *Cartario deciſ. di Genova 110.*, a'quali finalmente ſi aggionge, queſta
57 eſſer l'opinione della Sagra *Rota*, come dalla *deciſ.8. de Teſtament. in antiquis*, riferita, e ſeguita dal *Felino* nel *luogo citat.*, il *Merlino deciſ.55. num.2.*, *e deciſ.456. num.35. e ſeg.*, nelle *recent. deciſ.165. num.7. e ſeg. part.9.*, *deciſ.62. num.19. e ſeg. part.11.*, *e deciſ.488. n.9. part.19.*

Ne può oſtare, che nelle ſopra riferite parole ſi dica, che l'Inveſtimento da aſſegnarſi in tanti Luoghi di Monti doveſſe eſſere dell'annua rendita di ſcudi mille, poichè non per queſto il Papa volle, che la Camera aſſumeſſe, e ſi obbligaſſe al peſo di detta annua quantità in genere, mà le ingiunſe unicamente l'obbligo di conſegnare al Titolare l'Inveſtimento in tanti Luoghi di Monti, riſpetto al quale doveva neceſſariamente enunciarſi la quantità della ren-
dita per determinare la quantità di detti Luo- 58
ghi de' Monti, ne' quali doveva ſeguire l'Inveſtimento, onde, come bene avverte il *Baldo al detto conſ.255. al lib.5.*, dette parole non ſi devono dir poſte *loco demonſtrationis*, *ſeù deſignationis*, *ſed loco determinationis*, altrimenti non ſi ſarebbe potuto ſapere quale, e quanto doveſſe eſſer l'Inveſtimento di *tanta ſomma in tanti Luoghi di Monti*, ſe non s'eſprimeva quanta foſſe la rendita de' medemi; onde ben diſſe il *Cujacio* nel luogo di ſopra citato = *Illam deſignationem ſinè quà*, *quid ſit legatum intelligi non poteſt*, *omnem vim*, *cauſamque Legati continere* = ſeguito dal *Sudarino* nel luogo parimente citato, e ſpiegano il *Marta de Succeſſion. legal. part.4. queſt.18. artic.11. num.65. e ſeguente*, ſeguito dall'*Hodierna alla detta deciſ. del Sordo 367.* quali parimente inſegnano, che quando ſenza ſimile deſignazione, non può ſtare nè intenderſi la coſa promeſſa, ò dovuta, allora una tal deſignazione s'intende appoſta alla ſoſtanza iſteſſa della medeſima, onde al caſo noſtro bene ſi applica ancora il *Garzia de expenſ. cap. . num.39.*, dove così dice = *Hae enim Legata praeter diſpoſitionem nihil aliud continent: nulla enim reperiuntur verba diſpoſitionis executiva*, *ideò adjectio loci*, *vel perſonae taxationem*, *& limitationem inducit*, *& ità erit diſpoſitio limitata*, *e definita ad locum*, *& perſonam*, *ità ut haeredes omninè liberentur* = tali appunto pajono le parole, colle quali nel caſo noſtro è ſtato ordinato l'Inveſtimento &c.

Tralaſcio i luoghi delle noſtre Leggi, dalle quali ſi deſumono tutte le dette regole, parendomi ciò inutile, quando ſi veggono riferite da tutti gl'Autori ſopra citati; ſiccome ancora, per evitare maggior lunghezza, tralaſcio altre regole, colle quali li Dottori ſpiegano quando la deſignazione del luogo, ò perſona debba intenderſi appoſta condizionatamente, cioè alla ſoſtanza dell'annua preſtazione dovuta, e promeſſa, quando queſta debba dirſi fatta in un'iſteſſa, ò in diverſa orazione, ed in conſeguenza operino, che il luogo, fondo, ò perſona, dalle quali deve prenderſi la coſa promeſſa *ſtent taxativè*, e non *demonſtrativè*. Tralaſcio, dico, tutte queſte coſe, che ſi potrebbero addurre à favore della Rev. Camera, potendoſi vedere appreſſo la maggior parte de'
Dottori allegati nel numero antecedente. Mà 59
non

non devo però tralaſciare in conferma del no-
ſtro aſſunto, che detto Inveſtimento dovrà
dirſi fatto *taxativè*, e non *demonſtrativè*, atte-
ſa la libera traslazione del dominio di eſſo fat-
tane negl' Eminentiſſimi Cardinali Titolari,
dalla quale ne ſiegue, che ogni diminuzione
di frutto, ò altro pericolo, che nel decorſo del
tempo ſia accaduto, o potrà accadere, debba
cedere à danno dell'Aſſegnatario, come ne'
noſtri termini fermano il *Graziano nella diſcet-
tazione 520. num.21. e ſeguenti*, *l'Anſaldo de*
60 *commerc. & mercatur. diſc.71. num.30. e ſeg.*,
dove dice, che le autorita quali fermano, che
il Promiſſore dopo ſeguita l'aſſegna, e tradi-
zione del fondo colla traslazione del dominio
non ſia tenuto ad alcuna ſupplezione &c., parla-
no nel caſo, *quo quis ab initio citrà aliam pro-
miſſionem manutentionis promiſit aſſignare an-
nuum redituum ſcutorum tot, quia ſi ille cujus
favore initu fuit promiſſio, contentatus eſt reci-
pere tale aſſignamentum in Locis Montium tunc
conſtituentibus illum redituum promiſſum, tunc
dicitur obligatione futis fuctum, nec amplius te-
netur promittens, aut aſſignans ad aliam ſupple-
tionem*, il *Guſman. de evičtion. quæſt.30. n.32.
& n.86.*, ed in più altri luoghi la *Rota avanti
la ch: me: del Card. Cerri nella detta deciſ.413.
num.8. e ſeguente*, e al *num.17.*, e conferiſce
ciò, che ſi ferma nella *Romana Legatorum
avanti la bo: me: di Monſignor Lancetta*, le di cui
parole ſono riferite al *§. L'ultre*, eſſendo que-
ſto l'effetto, che neceſſariamente ſuol ſeguire
dalla translazione del dominio, come prova-
no la bo: me: di Monſignore *Anſaldi de Com-
merc. & Mercat. diſc.71. num.26. e ſeguenti*, *e
num.30. e ſeg.*, *la Sagra Rota in una Bononien.
Pecuniaria li 22. di Giugno 1718. §. Ratio au-
tem reſolutionis*, *avanti la bo: me: di Monſignor
Lancetta*, confermata *li 26. di Giugno del
1720. avanti l'Eminentiſs. Falconieri al tom.1.
deciſ.19. n.7. e ſeg. tit.11. de emption. & ven-
dit. fol.359.*, *& in una Nullius Provinciæ Com-
poſtellanæ Pecuniaria li 27. di Gennara del
1726. §. Etiamſi*, *e li 7 di Febbraro del ſeguen-
te anno §. Inveſtimentum verò avanti Monſignor
Cornaro*.

Che nel caſo noſtro il dominio di detto In-
veſtimento, e Luoghi de' Monti ſia ſtato pie-
namente, e liberamente trasferito negl'Emi-
nentiſſimi Titolari *prò tempore*, benche à ba-
ſtanza ſi deſuma dal vederſi, che il Papa ordi-
nò, che al Cardinal Titolare s'aſſegnaſſe un
Inveſtimento in tanti Luoghi di Monti dell'an-
nua rendita di ſcudi 1000., qual'aſſegna di ſua
natura porta la translazione del dominio de
Beni da aſſegnarſi, come ferma la *Rota nella
detta Romana Legatorum al luogo citata*, ivi =
*Cum enim ipſe demandaverit, ut quatenùs de-
ceſſiſſet antèquàm adimpleret ea omnia, quæ de-
ſtinaverat, eſſent tot annui redditus aſſignandi,
& hujus verbi natura ſit, quod importet transla-
tionem dominii Bonorum aſſignandorum, ut pro-
bant &c.*, ſi prova con evidenza, poichè, ſe-
condo il tenore del Chirografo di ſopra riferi-
to, il Papa ordinò, che di tale Inveſtimento
doveſſe crearſene, e deſcriverſene Creditore il
Cardinal Titolare *prò tempore*, come in effetto
ne' Libri de' Monti ne fu creato, e deſcritto
Creditore in vigore del mandato, che in eſe- 61
cuzione di detto Chirografo da Monſignor
Teſoriere di quel tempo fù dato al Segretario
de' Monti, con ſpedirne le Patenti à nome, e
favore degl'Eminentiſſimi Titolari. Se dun-
que ſecondo le regole, e pratica ad ogn'un no-
ta, il dominio de' Luoghi de' Monti, s'acqui-
ſta à quello, in nome del quale cantano le Pa-
tenti, e che di quelli ſi trova deſcritto Credi-
tore ne' Libri de' Monti, come appreſſo il *Gra-* 62
ziano nella diſcettazione 252. num.7. e num.29.,
il Card. de Luca de Regal. diſc.27. num.4.,
diſc.38. num. 8., *diſc.41. num.5. e ſeg.*, il *Co-
ſtantino de Locis Montium art.1. ſečt.2. n.60.*,
*la bo: me: di Monſignor Anſaldi de Commerc. &
Mercat. diſc.95. num.9.*, e tralaſciando più, e
più deciſioni della Sagra *Rota*, che potrebbero
allegarſi, mi riferirò alle *deciſioni nella Ro-
mana Locorum Montium 1. di Febraro 1709.
§. Etenim dominium Locorum Montium*, *e §. Se-
guente avanti Monſignor Illuſtriſſimo Aldro-
vandi Decano*, *e nella Romana Locorum Mon-
tium ſuper dominio li 11. di Gennaro 1715.
§. Triplici avanti la ch: mem: del Card. Scotti*;
non potrà dubitarſi, che il dominio di detti
Luoghi de' Monti ſia ſtato liberamente traſfe-
rito negl'Eminentiſſimi Titolari deſcritti Cre-
ditori di quelli, ne' Libri de Monti, e nelle
Lettere Patenti ſpedite per li medemi.

Maggiormente ciò ſi conferma nel caſo no-
ſtro, ſe riguardiamo la condizione, e dichia-
razione appoſta nel Chirografo, e mandato *de
deſcribendo*, quale è, che detti Luoghi de' Mon- 63
ti non ſi poteſſero dal Titolare, nè vendere,
nè riſegnare, qual proibizione ſarebbe ſtata af-
fatto inutile, ſe il dominio di eſſi non foſſe
paſſato nel Titolare, come bene argomenta la
*Rota nella Romana Abbreviaturiæ li 20. di
Giugno 1718. §. Etenim*, *e li 30. di Gennare
dell'anno ſeguente §. Fruſtraque avanti la bona
memoria di Monſignor Foſcari*, *e li 10. di Mag-
gio del 1720. §. Cujus profečtò avanti la bona
memoria di Monſignor Errera*. Ed in vero ſe il
dominio di quelli non foſſe paſſato negl'Emi-
nentiſſimi Titolari, quali dall'anno 1624. ſino
al giorno d'oggi ne hanno percetti pacifica-
mente li frutti, dovrebbe dimoſtrarſi la Per-
ſona, alla quale ſpetti detto dominio.

Quale dunque provato chiaramente, che
ſpetti agl'Eminentiſſimi Titolari, di paſſaggio
ſi toglie il ſuppoſto, altre volte fatto da' Signo-
ri contrarj Difenſori, che detto Inveſtimento,
come meramente ipotecato à comodo de' me-
demi, e per la più facile eſazione dell'annua 64
rendita, non ſi poſſa dire, che li ſia ſtato aſſe-
gnato *taxativè*, poiche ogn'un sà la regola le-
gale, quale n'inſegna l'ipoteca coſtituirſi à fa-
vore di chi non hà il dominio della coſa, e non
di chi n'è il Padrone.

E benchè, come ſi nota da' Dottori riferiti
di

di ſopra al *§. Fin'ora s'è dimoſtrato*, dette re-
gole non ſempre neceſſariamente operino, che
l'aſſegna d'un fondo, ſopra di cui debba pren-
derſi un'annua preſtazione, ſi dica ſtare *taxati-
vè*, e non *demonſtrativè*: nondimeno oltre che
65 ciò non può aver luogo nella preſente contro-
verſia, nella quale con tanti argomenti, nel
§. III., e IV. dedotti dal Chirografo, chiara-
mente ſi prova, qual ſia ſtata la volontà del
Papa, quando anche queſta non foſſe così chia-
ra, e certa come l'è, ſecondo quello, che ben
oſſerva il *Card. de Luc. de Fideicomm. diſc. 167.
ſotto il num. 11.*, non potrà negarſi, che da tali
regole, e diſtinzioni, per ſe ſteſſe vere, e rice-
vute comunemente da' Dottori, e Tribuna-
li, non ne naſca almeno una legale preſunzio-
ne, la quale, ſebbene può toglierſi con prove
contrarie, ò altre preſunzioni più forti, quali
è peſo dell'Attore il portarle, ſe queſte man-
cano, rimarrà ſempre nel ſuo vigore la preſun-
zione, che da dette regole deriva, e ciò mag-
giormente deve aver luogo, quando, come
nel caſo preſente, vi concorre quella lunghiſſi-
ma oſſervanza, di cui s'è parlato, e colla qua-
66 le s'è dimoſtrato, che quantunque di tempo in
tempo più volte ſia ſeguita la reduzione de'
frutti de' Luoghi de' Monti, mai gl'Eminen-
tiſſimi Titolari hanno reclamato; quale ac-
quieſcenza deve riferirſi all'aver riconoſciuto,
che l'aſſegna di un tale Inveſtimento trasferito
nel loro dominio, gl'era ſtata fatta *taxativè*,
e non *demonſtrativè*; mà non gia dovrà attri-
buirſi ad una negligenza, colla quale abbiano
traſcurata non meno la difeſa dei dritti del lo-
ro Titolo, che il loro intereſſe.

§. V.

Si riſponde ad alcune contrarie Obbjezioni.

NElli trattati tenuti eſtragiudicialmente
intorno la preſente controverſia, molte
erano le ragioni dedotte per parte dell'Emi-
nentiſſimo Attore: Ma credendo noi di avere
piu che a ſufficienza moſtrato, quale in que-
ſto fatto ſia ſtata la volontà del Sommo Ponte-
fice Urbano VIII., potrebbe parer ſuperfluo il
riſpondere a ciò, che ſi opponeva in contrario,
67 poichè, come altrove s'è detto, in virtù della
Legge Regia ſe *quod Principi placuit, legis habet
vigorem*, nel caſo noſtro per Legge dovrà unica-
mente attenderſi cio, che hà voluto, ed è pia-
ciuto al Papa. Nondimeno, non ſi tralaſcierà
di riſpondere a qualche objezione, che poſſa
avere qualche apparenza. Si diceva che il *Te-
ſto nella legge ſi quis argentum §. Si verò re-
ditus Cod. de Donation.* allegata nella detta *de-
ciſione del Card. Cerri la 433.*, e l'altre, che
potevano allegarſi a favore della Rev: Camera,
abbiano luogo ne' termini di Donazione, e Le-
gato, o altro ſimile atto volontario, nel qua-
le ſi eſerciti un'atto di mera liberalità, ma non
già in un contratto correſpettivo.

Ad una ſimile obbjezione poſſono darſi più ri-
ſpoſte. La prima ſi è, che nel caſo preſente
può dirſi, che ſiamo in un fatto, nel quale il
Sommo Pontefice abbia voluto eſercitare un'
atto di mera liberalità: poichè, come s'è più 68
che lungamente provato nel §. II., e III.;
Suppoſto, che abbia voluto; come poteva, e
fece, appropriare, ed incorporare alla Rev:
Camera il Palazzo, che prima era deſtinato
per li Signori Cardinali Titolari di S. Lorenzo
in Lucina; ſpogliando li medeſimi, la Chieſa,
ed il Sagro Collegio di ogni dritto, dominio,
e ragione, che ſopra di quello gli poteva com-
petere, da queſto antecedente ne ſiegue, che
ſe poi del prezzo di detto Palazzo, quale era
già ſuo, ritenendoſene a proprio comodo, e
benefizio una ſola parte, l'altra l'applicò in ri-
compenſa degl'Eminentiſſimi Titolari pro tem-
pore, ne ſiegue, dico, chè una tale applica-
zione ſia ſtata un atto volontario, ed un'eſer-
cizio di liberalità, alla quale non poteva eſſer
coſtretto, quando aveſſe voluto tralaſciarla.

L'altra riſpoſta ſi è, che le noſtre Leggi, nè
al Donante, nè al Legante, nè a chiunque al-
tro pel motivo, che eſercitino atto volontario,
o di liberalità, concedono il favore, che in
contrario ſi ſuppone; ma unicamente conſide- 69
rano ſe per l'annua rendita, o altra coſa dovu-
ta, condizionatamente ſi aſſegni un fondo, o
luogo, dal quale debba prenderſi. In queſto
caſo, e circoſtanze, o ſi tratti di Legato, e
donazione, o di qualſivoglia altro contratto,
ſeguita la tradizione del fondo deſtinato, l'aſ-
ſegnante riman libero da ogni peſo, ed obbli-
go, ed ogni pericolo col dominio ſi trasferiſce
nell'Aſſegnatario, quando non coſti di patto
contrario, come provano il *Graziano alla di-
ſcettazione 520. num. 21., e ſeguenti, il Garzias
de expenſ. cap. 4. num. 44.*, ivi = *Titulo venditio-
nis, donationis, vel Legati, nihil enim refert,
cum Doctores omnes, de quibus ſupra, imò ratio
ipſa Juris univerſi, id in omni genere diſpoſi-
tionis recipiant* = riferito, e ſeguito dal *Caſtill.* 70
controverſ. Jur. tom. 4. cap. 54. num. 19., dove
allega anche il *Simone de Pretis*, quali tutti con-
cordemente affermano, che in qualunque con-
tratto quando un fondo deſtinato per un'annua
rendita è ſtato aſſegnato taxativè, ſeguitane
colla tradizione la traslazione del dominio, l'aſ-
ſegnante rimanga libero da qualſiſia obbligo,
dove che al contrario, quando ſi tratti di un
fondo non condizionatamente, è non taſſativa-
mente aſſegnato, ed appoſto alla ſoſtanza della
diſpoſizione, di modo che poſſa averſi per di-
ſtinta la coſa dovuta, e la ſoddisfazione della
medeſima: In queſto caſo, o ſi tratti di un
Legato, e d'ogn'altr'atto volontario, e di
mera liberalità, o di contratto oneroſo, e cor-
reſpettivo, non oſtante, che ne' primi rego-
larmente ſi ammetta ogni più benigna inter-
pretazione a favore del Diſponente, e del di
lui Erede; nondimeno riputandoſi in tali cir-
coſtanze l'aſſegna del fondo, luogo, o perſona,
dal quale deve prenderſi la coſa laſciata, fatta
demonſtrativè, ſi devono ſupplire da altra parte
le mancanze, che col tratto del tempo ſono
contingibili, come a lungo s'è provato di ſopra.

On-

Digitized by Google

Onde una tal diſtinzione trà un contratto onerſo, e correſpettivo, e l'altro volontario, e di mera liberalità, non potendo eſſer decisiva dell'odierna queſtione, ſi può tralaſciare; maggiormente vedendo, che la *Sagro Rota nella decis. 433., e decis. 583. della chiar. mem. de' Cordinoli Cerro, e Capraro*, altrove allegate, parlano preciſamente di un aſſegua di certo fondo, non già volontaria, ma coatta, cioè ſeguita in adempimento d'un obbligo poſitivo. Nella prima di dette *deciſioni* il Cardinale Ginnaſi s'era obbligato per gl'alimenti, e mantenimento del Moniſtero, e Monache, dette delli *Ginnaſi*, e riſpetto a queſto *nel num.6. di detto deciſione 433.*, ſi dice = *ſatisfecit itaque Cardinalis propriæ obligationi aſſignando Cenſus &c.*, benchè, come ſi oſſerva nel *num.12.*, ſi trattaſſe di contratto correſpettivo, ed oneroſo, ivi = *promiſsio fuit correſpectiva ad manutentionem Moniolium &c.*, e nell'altra *deciſione* parimente al *num.20.* ſi conſidera la correſpettività dell'atto, e peſo ingionto per l'aſſegnamento, che ſi faceva, dicendoſi = *ex quo aſsignamento per ajuto, parte di dote, e mantenimento di detto Moniſtero in correſpectivitatem apocæ promiſ-*
71 *ſoriæ ſequuto, promiſsio tranſivit in ſtipulationem ultrocitròque obligatoriam* = ſicche, qualunque ſia il contratto, ſenza riguardare ſe ſia correſpettivo, ed oneroſo, oppure volontario, e di mera liberalità, ſempre dovrà ricever la
72 legge, e determinazione dalla volontà del Diſponente, come ben diſſe la *Rota nella Romana, ſeu Jonuen. Dotium il primo di Febraro 1709. §. Quod autem avanti Monſignor Illuſtriſsimo Aldrovandi Decano, e nello Romana Fundationis Monaſterii del meſe di Decembre 1714. §. Cum verò, e §. Non obſtat avanti la bon. mem. di Monſignor Lancetto.*

Nè tanpoco oſta, che nel caſo noſtro la deſtinazione dell'annua rendita coſtituita nell'inveſtimento di tanti Luoghi di Monte aſſegnata in ricompenſa delle piggioni, che il Cardinal Titolare ritraeva dal Palazzo, ſia ſtata fatta per gl'alimenti del medeſimo, nel qual caſo colle leggi, che poſſono allegarſi in contrario, il
73 fondo deve dirſi aſſegnato non *taxativè*, ma *demonſtrativè*, imperciocchè, nè tanpoco gl'alimenti anno queſto privilegio, che il corpo, o fondo deſtinato per tal cauſa debba dirsi aſſegnato *demonſtrativè*, atteſochè, quando quello ſi legge appoſto alla ſoſtanza del contratto, e non all'eſecuzione del medeſimo, ſi dice ſtare *taxativè*, e non *demonſtrativè*, come dopo il *Brunnemano nella leg. Lucius 12. ff. de aliment., & cibar. legat., e la Rota nella decis. 488. num.9. part.19. delle recent.*, fermò *la bon. mem. di Monſignor Anſaldi in una Romana Legatorum li 12. di Marzo 1717. §. Ceterum, e ſegnenti*, e particolarmente al *§. Applicando autem nel fine*, dove parla di Cauſa pia, certo
74 egualmente privilegiata, che quella degl'alimenti, de quali parimente ſi trattava nelle *deciſioni 433., e 583.* di ſopra allegate, parlandoſi in eſſe, come s'è detto, dell'aſſegna di fondi fatta per mantenimento de' Moniſterj, e generalmente ne' termini di qualſivoglia diſpoſizione fatta a Cauſa pia provano il *Caſtillo ſupra allegato nel tom.4. lib.4. cap.54. n.20., e ſegnenti, il Guſman. de eviction. nella detta quæſt.30.*, ed altri, che largamente potrebbero allegarſi.

Alle Leggi poi, che ſi potrebbero allegare in contrario, ottimamente ſi riſponde da Monſignor Commiſſario nella ſua Scrittura nel *§. Per altro il Teſto*, dove ſi oſſerva quelle aver 75
luogo quando ſi tratta di obblighi pecuniarj, e di promeſſa di pecunia in genere, puramente fatta, nel qual caſo la ſoſtanza del Legatu eſſendo certa, l'aſſegna del fondo non può dirſi appoſta alla ſoſtanza, ma all'eſecuzione, & adempimento dell'obbligo, a differenza dell' altro caſo, in cui per la percezione di un'annua rendita appariſca non eſſerſi avute per diſtinte la promeſſa, e il modo di ſoddisfar la medeſima, ne quali termini nel luogo citato di detta Scrittura ſi allegano più Leggi, ſecondo le quali ſi conciliano le contrarie opinioni de' Dottori, come nelle *dette deciſioni 433., e 583.*, e più latamente ſpiegando, e conciliando tutte le Leggi, che poſſono parer contrarie, prova il *Signor Gioſeppe Averani interpretat. Jur. lib.2. al cap.27.*; Qual diſcorſo con più ragione deve aver luogo nel caſo noſtro, nel quale il Papa di prima, e principal' intenzione ordinò l'In- 76
veſtimento in tanti Luoghi di Monte, ſoggiungendo, per determinare, quale doveſſe eſſer' il numero de medeſimi, o quanta doveſſe eſſere la loro rendita, ſenza la quale non ſi ſarebbe potuto ſapere, quale, e quanto doveſſe eſſere detto Inveſtimento; Onde, come ſi è oſſervato al *§. Nè può oſtare*, in queſto caſo, nel quale certamente l'obbligo non comincia da un'annua quantità pecuniaria, in genere, ma dall'obbligo di aſſegnare un Inveſtimento d'una tal rendita, il corpo, dal quale queſta 77
doveva prenderſi, ſi deve certamente dire appoſto alla ſoſtanza della coſa, ed in conſeguenza, che ſtia *taxativè*, e non *demonſtrativè*.

Finalmente ſi oppone, il Papa eſſerſi proteſtato di voler dare al Cardinal Titolare la ricompenſa della piggione, che ſi godeva ſopra il Palazzo, dichiarando inoltre di far coſa utile al medeſimo; conſiderando finalmente ancora il tratto ſucceſſivo, nel quale volle, che da ſucceſſori Titolari ſi godeſſe in perpetuo l'Inveſtimento aſſegnato per una tal ricompenſa. Queſta objezione, che ha più parti, in niuna di eſſe ſuſſiſte.

E cominciando dalla prima, ſiccome s'è oſſervato al *§. Succeſsivamente*, mai fu intenzione del Sommo Pontefice di dare al Signor Cardinale Titolare la ricompenſa in un fondo equivalente all'intiero prezzo del Palazzo, mentre la porzione di 16. mila ſcudi l'applicò a benefizio, e comodo del Palazzo Apoſtolico, ma ſolamente volle aſſegnare una ricompenſa corriſpondente all'annua piggione del Palazzo. Non può dubitarſi, che ciò foſſe ſubitamente adem-

adempito colla tradizione d'un fondo, quale
78 realmente in detto tempo era d'una tal rendita, del qual fondo eſſendo immediatamente trasferito il dominio nel Signor Cardinale Titolare, dal modo, con cui volle il Papa dare detta ricompenſa, certamente s'eſclude la volontà del medeſimo di obbligare la Rev: Camera a ſupplire io perpetuo le mancanze del fondo, o dell'annua rendita, quando trasferiva il dominio dell'Inveſtimento nel Signor Cardinale Titolare, con aver prima applicato a comodo della Camera il reſiduo del prezzo, come bene oſſerva la *Rota nella Romana Fundationis Monaſterii li* 10. *Decembre del* 1714. *§. Ex Teſtamento avanti la bon. mem. di Monſignor Lancetta, e li* 30. *di Marzo* 1716. *§. Momenta igitur avanti la bon. mem. di Monſignor Cerri.*

Quanto all'eſſerſi conſiderato dal Papa l'utile del Titolare; queſto certamente vi era, aſſegnandoſi un'Inveſtimento, dal quale, in contanti, ogni due meſi prontamente eſigeva l'annua rendita promeſſagli, non ſoggetta agli sfitti, riſarcimenti, ed altri peſi noti ad ogn' uno, ed alli quali quotidianamente ſoggiacciono le Caſe; onde con ragione gl' inveſtimenti in Luoghi di Monte ſi reputano di miglior qua-
79 lità, e bontà di qualunque altro ſtabile, come fermò la *Rota nella Romona Legatorum li* 8. *di Giugno* 1715. *§. Agnoverunt verſ. benè tamen verum eſt, avanti la bon. mem. di Monſignor Lancetta*. Onde sè baſta, che l'utilità concor-
80 ra nel tempo, che ſi celebra il contratto, come nè noſtri termini prova il *Graziano nella diſcettaz.* 520. *num.* 32., e con argomento dedotto dalla nota *Eſtravagante Ambitiosè*, lo confermano *l'Ondedeo al conſ.* 51. *num.* 61. *lib.* 1., *la Rota avanti Serafino deciſ.* 366. *num.* 1., *e avanti il Cavaler. deciſ.* 288. *nu.* 5., e con altri molti concordanti lo *Sperello nella deciſ.* 154. *nu.* 95. *e ſeq.*, non può dubitarſi, che nel tempo, in cui fu fatta la tradizione di detto Inveſtimento, vi concorreſſe l'utilità del Titolare.

Venendo ora all'ultima parte della contraria obbjezione, nella quale ſi dice, che la ricompenſa, quale doveva eſſer perpetua, ſia in gran parte mancata, per la riduzione dell'an-
81 nua rendita di detti Luoghi di Monte. In riſpoſta oltre che baſterebbe il dire, eſſerſi a ciò ſoddisfatto coll'aſſegna d'un Inveſtimento della rendita promeſſa, come appreſſo il *Guſman. de evict. quæſt.* 30. *num.* 89., *e ſeguenti*, molto ben riflette Monſignor Commiſſario, che la perpetuità dell'aſſegna di detto Inveſtimento, ſi ritorce, mentre non è veriſimile, che il Papa, il quale aveva aſſegnata una porzione di detto prezzo a benefizio della Rev: Camera, e ad uſi, quali parimente dovevano eſſer perpetui, ed immutabili, perchè riguardavano il comodo ſuo, e de ſuoi Succeſſori, abbia volu-
82 luto obbligare la detta Camera alla perpetua manutenzione de' frutti nella quantità ſtabilita da principio; poichè da ciò nè ſeguirebbe, che il Promiſſore rimarrebbe obbligato in più di quello portaſſe la natura della ſua promeſſa, come ſi avverte dalla *Rota nella Bononien. Pecuniaria li* 22. *di Giugno del* 1718. *§. Eoque facilius avanti la bon. me. di Monſignor Lancetta*. Ma di più ſi riſponde, una tal' objezione non aver luogo, quando cuſta della volontà del Promiſſore, o chi che ſia in altra forma obbligato; quando, dico, coſta, che queſto per
l'annua rendita promeſſa abbia aſſegnato *taxativè*, e non *demonſtrativè* un'Inveſtimento, o 83
altro fondo, con trasferirne il libero, e pieno dominio nell'Aſſegnatario; nel qual caſo baſta, che del tempo, ch'è ſtata fatta una tal'aſſegna, l'Inveſtimento, o fondo rendeſſe l'annua rendita promeſſa, come latamente prova il *Graziano nella detta diſcettaz* 520. *dal nu.* 20. *ſino al fine*, quale parla nè noſtri termini di una aſſegna fatta in Luoghi di Monte, ed il *Guſman. de evicti on. nella detta quæſt.* 30. diſcorre di una dotazione di Chieſa fatta con ſimili pubbliche rendite di Spagna, appreſſo li quali ſi conſidera, che ſebbene ſimili Inveſtimenti di loro na-
tura ſono ſoggetti alle diminuzioni, e riduzio- 84
ni, queſte nondimeno devonſi conſiderare come caſi fortuiti, e che perciò nemmeno per motivo d'equità devono ritorcerſi in danno del Promiſſore, quale ſeguita la tradizione del fondo, e traslazione del dominio fatta nell' Aſſegnatario, rimau libero da ogn' altro peſo. Poſſono anche al noſtro caſo applicarſi *le deciſioni* 433, *e* 583. più volte allegate, nelle quali ſi tratta di aſſegne di ſimili fondi, cioè di Luoghi di Monte, e Cenſi parimente ſoggetti alla riduzione de frutti, e la *Rota nella Bononien. Pecuniaria avanti la bon. me. di Monſig. Lancetta or ora citata*.

Ad altre obbjezioni, e contrarie rifleſſioni pienamente ſi ſoddisfà nella Scrittura di Monſignor Commiſſario, dal quale con ſomma chiarezza viene il tutto dilucidato, onde a quella mi riferiſco; Ripetendo ſolo, che quando anche ſi doveſſe preſcindere dalla volontà del Papa, che aſsegnò, e deſtinò detto Inveſtimento trasferito nel dominio degl'Eminentiſſimi Titolari (della qual volontà credo, che nel noſtro caſo non poſſa dubitarſi), e ſi doveſſe procedere colle ſole regole comuni, latamente dedotte nel §. IV., non potrebbe certamente negarſi, che almeno ſi tratti d'un Articolo arduo, e dubbioſo; qual ſola dubbietà ſe baſta al
Reo per rigettare l'Attore, molto piu dovrà 85
ſuffragare alla Rev: Camera, che per lo ſpazio di lunghiſſimo tempo dagl'Eminentiſſimi Titolari non è ſtata mai creduta obbligata a ſupplire le mancanze dell'annua rendita loro aſſegnata, che di tempo in tempo aooo ſofferte.

ARGUMENTUM.

Jus cognoſcendi appellationum Cauſas in ſecunda,& ulteriori inſtantia Principi Meſſerani concedendum non eſſe,tanquam comprehenſum ſub Conſtitutione S.Pii V.*la* 35.,aliorumque Pontificum Conſtitutionibus,prohibentibus quaſvis Jurium S.Sedis alienationes, cumulatiſſimè hìc demonſtratum vides.

DISSERTATIO XVII.

1 *Ex Brevi ſan: me: Alexandri VIII. Hominibus, & Incolis Status Meſſerani,& Marchionatus Crepacorii præſervata fuit plena libertas in ſecundis, & ulterioribus inſtantiis appellandi ad S. Sedem.*

2 *Princeps tenetur ſub pœnâ amiſſionis Feudi parere Apoſtolicis Literis.*

3 *A Reſcripto edito ſavore Principis contra Subditos, non citatos, receſſus indulgendus.*

4 *Subditus gravatus Sententiâ immediati Domini,plenam habet poteſtatem ad ſupremum mediatum Dominum appellandi.*

5 *Pontificium Breve poſt maturum examen, & auditis Partibus, editum, religioſè ſervandum eſt.*

6 *Jus ultimarum provocationum, per viam recurſus faciendarum, regale eſt, utque ad Supremam Principis majeſtatem, & ſuperioritatem pertinens, quæ a noſtris nomine* di Sovranità, *ab Hiſpanis ilio* di Majoria *nuncupatur.*

7 *Superioritas à Regali dignitate, & Principis perſona ſeparari, atque inferiorem Dominum tranſmitti nullo pacto poteſt.*

8 *Supremarum provocationum juribus ſeſe abdicare Princeps nequit.*

9 *Jus cognoſcendi appellationum Cauſas in ſecunda, & ulteriori inſtantia ad Supremam Principis juriſdictionem pertinet.*

10 *Juriſdictio omnis à capite Principis, veluti à ſuo fonte, promanat,* & num.65.

11 *Jus cognoſcendi appellationum Cauſas in ſecunda & ulteriori inſtantia adeò continetur in reſervatione ſupremi dominii quæ in inveſtituris fit.*

12 *Ut, niſi nominatim ſit expreſſum, non cenſeatur in quacumque etiam generali conceſſione comprehenſum,* & num.53.

13 *Quod procedit etiam in inveſtitura conceſſa cum omnimoda juriſdictione, mero, & mixto imperio.*

14 *Immo, conceſſis etiam appellationibus id, nonniſi de primis cenſendum eſſet.*

15 *Baroni Principatus Meſſerani, & Marchionatus Crepacorii, in originaria inveſtitura, nulla legitur impartita poteſtas cognoſcendi appellationum Cauſas.*

16 *Regale jus cognoſcendi appellationum Cauſas vix, ac ne vix quidem præſcribi poteſt.*

17 *Immemorabili locus eſſe nequit in adquiſitione juris, originem ab inveſtituris habente.*

18 *Statuta Principum, ac etiam Populus, illa acceptans, poteſtatem non habent exarmandi Subditos præſidio appellationis ad Supremum Dominum.*

19 *Per Barones attentantes ſibi arrogare jus cognoſcendi appellationum Cauſas, nullum Supremi Principis juriſdictioni præjudicium inferri poteſt; immo ji capitali pœnæ ſiunt obnoxii.*

20 *Jus cognoſcendi appellationum Cauſas Baroni ex privilegio communicari poteſt.*

Quando autem, & ex quibus denegandum illud ſit? num.21: & ſeqq.

21 *Conſtitutiones Summorum Pontificum prohibentes Prædiorum, & rerum ſtabilium alienationes, referuntur.*

Iiſdem Conſtitutionibus Summi Pontifices, ita exigente juſtâ ratione, paſſim derogare conſueverunt, ibid.

22 *Conceſſioni privilegii, quo tribuatur Baroni facultas cognoſcendi appellationum Cauſas, obſtat Conſtitutio ſa: me:* Pii V. la 35., *confirmata à* Gregor. XIII., Xiſto V., *&* Gregor. XIV., *nec non declarata, atque ampliata ab* Innocentio IX., & Clemente VIII.

23 *Conſtitutio ſan: me: Pii V.* la 35. *prohibens infeudationes, & alienationes Civitatum, Caſtrorum aliorumque Locorum, & Bonorum S. Sedis, utpote ad publicum utilitatem edita, favorabilis eſt cenſenda.*

24 *Conſtitutiones favorabiles extenſivam ex rationis identitate interpretationem admittunt,* & num.26.

25 *Conſtitutio favorabilis comprehendit caſus, virtualiter, & implicitè in illa contentos.*

27 *Ex alienatione juriſdictionis non mediocris fit jactura patrimonii, ac etiam exiſtimationis.*

28 *Conſtitutio S.Pii V. prohibens alienationem Bonorum S. Sedis, ex rationis identitate comprehendit jura etiam incorporalia, illis inhærentia.*

29 *Legis nulla melior interpretatio dari poteſt illâ, quæ ex facto Succeſſorum oritur.*

30 *Gregorius XIII. die 3. Aprilis 1581. in Conſiſtorio declaravit, ſub Conſtitutione Pii V.* la 35. *comprehendi conceſſiones etiam guberniorum, ultra triennium factas.*

31 *Conceſſâ in Locis Sanctæ Sedis juriſdictione, jure gubernii exercenda, eorum proprietas, & dominium apud S. Sedem remanet.*

32 *In Legis ab Anteceſſore conditæ, interpretatione decipi non potuit Succeſſor, qui ex ipſius Legiſlatoris ore ejus mentem intellexit.*

33 *Verba* = Omnem, & quamcumque infeudationem & alienationem = *in Conſtitutione Innocentii IX. confirmatoria Bullæ* S. Pii V. la 35., *utpote univerſalia, omnes comprehendunt caſus, etiam improprios,* ex-

Digitized by Google

expreſsàque indigentes mentione, ac Juris reſiſtentiam habentes.

34 *Proindeque quævis in minima etiam parte alienatio per eadem verba prohibita cenſetur.*

35 *Sub iiſdem verbis comprehenſa cenſetur quæcumque conceſſio rerum, quæ ſub ejuſdem Bullæ ratione contineri poſſunt.*

Et quæcumque conceſſio jurium, quæ rebus ipſis, alienari prohibitis, cohærent, qualis eſt juriſdictio, num. 36.

36 *Juriſdictio licèt ſeparabilis à Territorio, regulariter tamen illi cohærere, & cum eo, veluti in conſequentiam, plerumque venire dicitur.*

37 *Declaratio ſuàpte naturà non inducit novum jus, ſed ſolùm determinationem jam perfectam probat.*

38 *Ex Conſtitutione facta ad Prædeceſſoris Conſtitutionem declarandam ſatis probatur conceſſionis comprehenſio.*

39 *Jus cognoſcendi appellationum Cauſas immediato Principi non eſſe concedendum ex quibus oſtendi poſſit?*

40 *Regalia, alia majora; Et hæc Supremo Principi ſpecialiter reſervantur, atque extra commercium ſunt; alia minora; & hæc in commercio eſſe queunt.*

41 *Regalia etiam minora ſub Piana Conſtitutione comprehendi, cenſuerunt quotquot de ea ſcripſerunt, exemptis ſolummodo Bonis, quæ inſtar Privatorum, ad burſam Principis pertinere dicuntur.*

42 *Conſtitutio* S. Pii V. la 35. *cum loquatur* de Bonis S. Sedis, *nequit ad ea dumtaxat reſtringi, quæ pertinent ad intereſſe burſale, & pecuniarium, ſed ad illa etiam, quæ ad honorem, & juriſdictionem pertinent, extenditur.*

43 *Aliud eſt Sedes Apoſtolica, aliud Camera Apoſtolica, differuntque ſicut genus, & ſpecies;* Ideo *Bona Cameræ Apoſtolicæ propriè ſunt, quæ pertinent ad intereſſe burſale, & pecuniarium, Bona verò S. Sedis comprehendunt etiam ea, quæ ad honorem, & juriſdictionem ſpectant.*

45 *Jus cognoſcendi appellationum Cauſas ſub juriſdictionalium, & regalium genere includitur, atque ad jus publicum pertinet,* & num. 49.

47 *Bonarum mentium eſt culpam timere ubi culpa minime reperitur.*

48 *Sub Pianà Conſtitutione, prohibente Bonorum Sanctæ Sedis alienationem, comprehenduntur etiam Bona, inſtar particularium, & privatorum, ad ipſam ſpectantia, quæ ex accidentali aliqua cauſſa regalibus, & juriſdictionalibus aſſimilata fuerint.*

50 *Propter quod, unumquodque tale, & illud magis: tritum effatum eſt.*

51 *Juriſdictio ſeparabilis eſt à proprietate; illàque conceſſà, altera conceſſa non intelligitur, & vicèverſà; Sic dato in feudum Caſtro, non idcirco juriſdictio quoque conceſſa ſemper dicitur*, ibid.

52 *Conceſſioni juriſdictionis in quemcumque Locum, S. Sedis dominio obnoxium, Piana Conſtitutio obſtat.*

Et denegatæ ædificationis Caſtri cum juriſdictione in Incolas exemplum adſertur, ibid.

53 *Jus cognoſcendi appellationum Cauſas longè præſtantius, & nobilius ſimplici juriſdictione.*

54 *Ex non facto, non ſecus ac ex facto, obſervantia interpretativa reſultare dicitur.*

Jus cognoſcendi appellationum Cauſas conceſſum nunquam fuiſſe, noverunt Doctores relati num. 55.

56 *Minimè ſunt mutanda quæ interpretationem certam ſemper habuerunt.*

57 *Cives, & Populi appellationum præſidio defendantur ab oppreſſione Dominorum inferiorum, eoque exanimandi non ſunt,* & num. 66.

58 *Conceſſio juris cognoſcendi appellationum Cauſas viam aperit inferioribus ad Supremum Principatum uſurpandum, ſeſeque ſubtrahendum Superioris poteſtati.*

59 *Jure cognoſcendi appellationum Cauſas donati Principes, eo tanquam exorbitantì, ſpoliari poſſunt.*

60 *Subditorum quieti, libertati, atque incolumitati conſulendum, modum imponendo abuſui amplæ juriſdictionis, immediatis Dominis competentis,* & num. 69.

61 *Jus cognoſcendi appellationum Cauſas immediato Domino, Subditis invitis, concedendum non eſt.*

62 *Reſcriptum, quo Principi Status Meſſerani ſecunda ac tertia inſtantia conceſſa fuit, dummodo tamen Subditis* in caſibus, à Jure permiſſis *licitum eſſet ad Congregationem Meſſerani recurſum habere, iiſdem Subditis peculiare nullum præſidium abſtuliſſe, vel in eorum etiam gravamen converti poſſe, oſtenditur,* ibidem & numer. ſeqq.

63 *Subditi, etiam cum agitur de privilegio competente eorum immediato Domino, cognoſcendi appellationum Cauſas, poſſunt, omiſſo illius medio, recurrere ad Supremum Dominum; inſpecto præſertim Jure Canonico.*

64 *Jus Canonicum, præcipuè in Terris Eccleſiæ, & in conceſſionibus atque infeudationibus, à S. Sede factis, ſervandum eſt,* & num. 67.

65 *Regalia ita in alium conferuntur, ut ſuprema eorumdem poteſtas, & dominium, penes Principem transferentem remaneant.*

Ideoque dicenda non privativè, ſed cumulativè conceſſa, ibid.

68 *Præſertim, ſi non ex contractu, aut oneroſo pacto elargita fuere, ſed ex ſpeciali privilegio.*

HOMINES, & Incolæ Principatus Meſſerani, & Marchionatus Crepacorii Subditi mediati Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, cum ab eorum immediato Domioo prohiberentur in ſecunda, & ulterioribus Inſtantiis ad illam deferre appellationes à gravamioibus, ipſis illatis per Sententias in prima Inſtantia pronunciatas ab ejus Judicibus, per quos itidem cognoſcendas, definiendaſque eſſe contendebat Cauſas omnes, & controverſias, quæ inter ſe, dictoſque ſuos Subditos ſubortæ fuiſſent, implorarunt opem Sanctæ Sedis, ut ipſa tamquam Suprema Domina dicti Status ſarctam, tectamque eiſdem ſervaret originariam, & jampridem repetitis hujus Sacræ Congregationis reſolutionibus roboratam libertatem ad eam appellandi, porrectiſque precibus ſan: mem: Alexandro VIII. anno 1690., Summus ille Pontifex, quò eorum incolumitati conſuleret, grave hoc negotium, quamvis non ſemel jam deciſum, huic ipſimet Sacræ Congregationi iterùm cognoſcendum demandavit: ab eaque poſt maturum examen, ac utroque Defenſore pluries, pluriesque audito, tandem die 4. Aprilis ejuſdem anni quoad Cauſas appellationum reſponſum in hæc verba emanavit = *Quoad cognitionem Cauſarum in ſecunda, & tertia inſtantiis, nempè an D. Principi competat cognitio Cauſarum appellationum inter ſuos Subditos in ſecunda, & ulteriori inſtantia negativè, & ſupplicandum Sanctiſſimo pro expeditione Literarum Apoſtolicarum, in forma Brevis directurum Nuntio Apoſtolico Taurinenſi, cum facultate cognoſcendi Cauſas in ſupradictis inſtantiis uti Delegato Apoſtolico, tàm per ſe ipſum, quàm per alios, ab ipſo ſubdelegandos, cumulativè tamen cum Auditore Cameræ.*

Quo verò ad Cauſas, in quibus inter Principem, ejuſque Subditos ageretur, reſcriptum fuit = *Quoad Cauſas in prima Inſtantia, quando agitur de intereſſe Principis, ſpectare ad Principem, exceptis Cauſis gravibus, & aliis, prout de Jure, pro quibus provideatur in expeditione Brevis dirigendi Nuntio Apoſtolico Taurinenſi, ut ſupra.*

1 Ad normam harum Reſolutionum die 14. menſis Julii ejuſdem anni 1690. expeditæ fuerunt Literæ Apoſtolicæ in forma Brevis, quibus etſi Dominus Princeps reverenter obſequi, ac parere debuiſſet, prout certè tenebatur virtute Juramenti, Sanctæ Sedi præſtari conſueti,
2 parendi nempè *mandatis quoque, & juſſionibus Sanctitatis Suæ, ſuorumque Succeſſorum præfatorum, & Nuntiorum Apoſtolicorum, ut in Summ. prò Reverenda Camera diſtributo anno 1713.*, ne alioquin incideret in pœnam amiſſionis Feudi, contra Vaſſallos contumaces ſancitam in *cap. unic. §. Item verſo tit. quæſtion. prima Cauſa amittendi Beneficium*, & ibi notat *Iſernia*, aliique communiter *Scribentes*, ſpem tamen fefellit eventus, nàm dictum Breve demandatum quidem fuit executioni, ut patet ex pluribus, pluribuſque Sententiis editis in Tribunali Nuntiaturæ Taurinen., & ex alia promulgata in Tribunali A.C., *ut in Summario Memorialis materna lingua exarati*. At id factum eſt non ſolum reſiſtente Domino Principe, ſed eodem auſo publicis Edictis deputare Judices, coram quibus Cauſæ appellationum in ſecunda, & ulteriori inſtantia cognoſcerentur, gravibus conſtitutis pœnis in Subditos illos, qui uſi Jure ſuo, & facultatibus, Pontificio Brevi ipſis impertitis, ad Judices à Sancta Sede deputatos appellationem interpoſuiſſent, eòque tandem ipſius reluctatio progreſſa eſt, ut Sancta Sedes ſuſpenſo, eidemque adempto exercitio Juriſdictionis, eò tranſmittere coacta fuerit Commiſſarium Apoſtolicum, qui dicti Status regimen ſuſciperet.

His tamen imperterritus hodiernus Dominus Princeps, die 14. menſis Martii anni 1714. recurrens ad hanc Sac. Congregationem, eidem ſupplicavit pro reintegratione ad exercitium ſuæ Juriſdictionis, ac conceſſione facultatis cognoſcendi Cauſas etiam appellationum, & non citatis, nec auditis Hominibus, & Incolis dicti Principatus, ideòque eiſdem Jura ſua tueri minimè valentibus, à Sacra Congregatione reſcribi obtinuit = *Pareat, & poſteà ſupplicet, & ad Dominum Secretarium cum Sanctiſſimo juxta mentem, mens eſt, quod ſecuta paritione per validam acceptationem, removeatur Commiſſarius Apoſtolicus, & reſtituatur Juriſdictio Principi, injuncto præcepto, per eumdem Commiſſarium faciendo de rectè, & fideliter obſervando totum id, ad quod vigore acceptationis Princeps ſe obligavit, ac de parendo mandatis Sanctitatis Suæ, & Sacræ Congregationis Meſſerani in futurum quomodolibet faciendis; Poſt duos verò menſes à die paritionis, ſeù reſtitutæ Iuriſdictionis Principi concedendam eſſe per Breve tàm in Civili, quàm in Criminali ſecundam, & tertiam inſtantiam, dummodò tamen in qualibet inſtantia, & tàm in prima, quàm in ulterioribus licitum ſit cuilibet Subdito in Caſibus à Jure permiſſis libere recurrere ad Congregationem Meſſerani, & ad ejus Secretarium, & omnes, & quæcumque Inhibitiones, ſeù Literæ ab eodem Secretario obtinendæ attendantur, & illicò executioni demandentur ad effectum recognoſcendi gravamina in præfata Congregatione ab ejuſdem Secretario, & an ſint Cauſæ de Iure permiſſæ, prò cujus faciliori executione uniendam eſſe præfatam Congregationem Meſſerani cum Congregatione Lauretana, & Avenionenſi, ad hoc, ut Secretarius earumdem ſit Secretarius iſtius, & tàm Cardinales, quàm Prælati ſint iidem, & ad quam Congregationem privativè ſpectet Jus cognoſcendi tàm in Civili, quàm in Criminali recurſus tàm Subditorum, quàm ejuſdem Principis Status Meſſerani.*

Cujus ſane Reſcripti quæcumque diù ſiluit auctoritas, nam Dominus Princeps Meſſerani illius beneficio uti cunctatus eſt, tum quia in ſpem fortaſsè amplioris Juriſdictionis erectus, qua videlicet in caſibus etiam à Jure permiſſis appel-

Appellationum Cauſæ deferri prohiberentur ad Congregationem Meſſerani; tum etiam quia non citatis, & inauditis, ut diximus, Subditis, impetratum fuit. At iidem nuper cognovere ab eo porrigi exemplar cujuſdam Brevis, quo ſupplicat *ſibi, & ſuis in dicto Feudo, ſeu Principatu Succeſſoribus* à Sanctiſſimo concedi facultatem cognoſcendi *quaſcumque Cauſas Civiles, Criminales, & mixtas ſuorum Subditorum, & Vaſſallorum, nec non alias etiam, in quibus ageretur de intereſſe Principis cum eiſdem Vaſſallis in ſecunda, & ulterioribus inſtantiis audire, cognoſcere, decidere. & fine debito terminare, ac prout Juris fuerit, executioni demandare, & illas probis, & idoneis Viris audiendas, cognoſcendas, & fine debito terminandas, ac, prout Juris fuerit, executioni demandandas committere &c.* = relictâ ſolummodò Subditis facultate recurrendi ad Sanctam Sedem, prout eadem dicto Reſcripto Sacræ Congregationis præſervata fuit, ibi = *ut tamen ſupplicationes, & querelæ, ac recurſus liceat, & licitum ſit remedium debitum, opportunum poſtulare,* = præcipiendo denique, ut pariter cavebatur in dicto Reſcripto, quod Princeps parere teneretur proviſionibus, & Inhibitionibus Congregationis, ſuper negotiis Status Meſſerani præpoſitæ, & per literas Secretariæ Status eidem ſignificandis, ut ex tenore exemplaris dicti Brevis, juſſu Sacræ Congregationis, Agenti Subditorum, & Hominum dicti Status communicati, ut Jura ſua tueri, libertatemque ad Sanctam Sedem appellandi conſervare queant.

Beneficio propterea ſummâ Eminentiſſimorum Patrum æquitate, ipſis impartito, utentes,
3 humiliter exorant, ut, prævio receſſu à dicto Reſcripto, die 14. menſis Martii anni 1714. ipſis non citatis, nec auditis edito, contra apertam ſanctionem *Textus in celebri Clementina Paſtoralis §. Cæterum defectus de re judicat.*, *& cap. primo de cauſ. poſſeſſ.*, *& propriet.*, ſervari mandent Pontificium Breve ſanctæ memoriæ Alexandri Octavi, quo incolumis eiſdem præſervatur plena libertas in ſecundis, & ulterioribus inſtantiis, omni penitus excluſo medio appellandi ad Sanctam Sedem, quod ſanè beneficium ſi eiſdem impartitum reperitur ex Juris cenſura, juxta quam Subditus gravatus Sententiâ immediati Domini, liberam,
4 plenamque habet poteſtatem appellandi ad Curiam mediati Domini, ad cujus Supremam Juriſdictionem appellationes iſtæ pertinere dicuntur, ex congeſtis apud *Spad. conſ. 1. num. 21. & ſeqq. lib. 1.*, *Covarruv. practicar. quæſt. cap. 4. ſub numer. 2. verſic. extat verò hac de re*, *Boſſ. tractat. var. tit. de Principe num. 281.*, *Mart. de Juriſdiction. par. 4. centur. 2. cap. 198.*, *Scacc. de appellation. lib. 3. cap. 2. quæſt. 8. ſub nu. 103. verſic. contraria opinio*, potiori ſanè Jure eadem Subditis ſarcta, tectaque facienda erit, quia conſtabilita reperitur auctoritate præfati Bre-
5 vis, quod, utpotè editum poſt maturum examen, acerrimaſque Partium oppoſitiones, tamquam Lex à Supremo Principe lata, religioſe ſervandum eſt, argumento *Textus in leg. prima ff. à quibus appellar. non liceat*, & de ſimili Pontificio Brevi ait *Rota in una Æſina Collectarum 18. Martii 1711. §. Solida coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Scotto*, & ſæpius alibi. Et ſane, ut iidem Subditi, & Homines Status Meſſerani facilius voti compotes effici mererentur, ſatis eſſet animadvertere, quod vigore dicti Brevis, denegantis Domino Principi cognitionem appellationum, nulla ex parte diminutâ illius Juriſdictione, nihil ipſi ademptum, niſi quod à Jure denegatum reperitur, & in Inveſtitura eidem conceſſum non legitur: Contra verò multùm læderentur Subditi, ſi eoidem ſubijciendo novo Judicio immediati Domini, quo in prima inſtantia gravati fuerunt, privarentur beneficio ſibi levamen parandi per appellationem ad Curiam Supremi Domini directi.

Verumtamen, ut plane demonſtretur, quàm juſtè à ſan. mem. Alexandro Octavo dicto D. Principi denegatum fuerit Jus omne, & quæcumque facultas cognoſcendi Cauſas appellationum, fas mihi ſit, breviter repetendo ea, quæ plene deducta fuerunt in dicto Memoriali, vernaculo ſermone conſcripto, & Sacræ iſti Congregationi diſtributo, plura eiſdem ſuperaddere, quibus perſpicuum fieri videtur, nullo pacto locum eſſe poſſe conceſſioni novæ Gratiæ, quâ, revocato, ſive reformato priori Brevi, præfato Domino Principi concedatur poteſtas, & Juriſdictio quoquomodo ſeſe immiſcendi cognitioni, ſive primarum, ſive etiam ulteriorum appellationum, tametſi illa temperata reperiatur clauſulis, & conditionibus adjectis in Reſcripto, per extenſum relato in *§. His tamen imperterritus*.

Noverat quippe Sapientiſſimus ille, ac Juriſconſultiſſimus Pontifex, quod, licet non ageretur de adimendo Subditis beneficio, vel modo aliquo eiſdem diminuendo Jure ultimarum provocationum, per viam recurſus, aut ſupplicationis deferendarum ad Supremum
Principem, illarum auxilio præſidium, opem- 6
que implorando incolumitati, ac innocentiæ ſuæ oppreſſæ ab immediato Domino, abutente poteſtate, in eum tranſmiſſa, cum tale Jus, veluti regale, ac pertinens ad ſupremam Principis Majeſtatem, eamque ſuperioritatem, à noſtris nomine *di Sovranità*, ab Hiſpanis illo *di Majoria* nuncupatam, adeò regali dignitati, & Principis perſonæ inhærere dicatur, ut quaſi per eſſentiam, & non per accidens illis adne-
xum, ab eiſdem ſeparari, & in inferiorem 7
Dominum tranſmitti nullo pacto queat, ut relatis antiquioribus, pleniſſimè docuerunt *Antunez. de donat. tom. 1. part. 2. lib. 1. cap. 8. numer. 16. & ſeqq.*, *Minaus. in Baſ. Pontific. Juriſdict. tract. 1.*, *fundament. 1. quæſt. 3. §. 4. ſect. 3. num. 113. & ſeqq.*, *Fraſſ. de reg. Patronat. Indiar. tom. 1. cap. 2. per tot.*, *Lagunez. de fructib. part. 1. cap. 17. per tot.*, & præiertim *ex n. 32.*, *Pegaſ. ad ordinat. Regn. Portugall. tom. 9. lib. 2. tit. 28.*

tit.28. ad rubr., *Gloſſ.1. numer.66. & ſeqq. fol.*
8 *mibi 66. & ſeqq.*, uno ore tradentes, quod,
cum agitur de ſupremis hiſce provocationibus,
ac recurſibus, fruſtrà ſubtilius inquiritur de am-
plitudine verborum, ſivè clauſularum, quibus
Inveſtitura, aut conceſſio concepta eſt, quip-
pè quia tale privilegium pendere nullatenus di-
ci poteſt à voluntate Supremi Principis, penitus
carentis poteſtate ſeſe eiſdem abdicandi, atque
efficiendi, nè Subditis ab inferioris domini fi-
nali Judicato provocare liceat ad eum, penes
quem reſidet Jus ſupremi, & alti Dominii:
*Nam ut ab aliquo nullà ratione poſſit provocari
cum perſona Subditi repugnat* =, ut utar verbis
Hugon. Grot. de Jur. Bell., *& pac. lib.2. cap.4.
§.13.*, *Petra de poteſt. Princip. cap.8. num. 54.
fol.71.*, *Mart. de Juriſdict. part.4. cent.2. caſ.
295. num.48.*, *& duob. ſeqq.*, *& 199. n.6.*

Noverat, inquam, Sapientiſſimus ille Ponti-
fex, quod, tametſi non ageretur de Jure ſupre-
marum provocationum, ſeu de ſuperioritate
9 iſta Supremo Principi, tamquam illi inſepara-
bilitèr inhærente, præſervata, & inferior Do-
minus ſibi arrogare ſolummodò contenderet
Jus cognoſcendi Cauſas appellationum in ſe-
cunda, & ulteriori inſtantia, nihilominus id
quoque juſtiſſimè denegandum cenſuit, cum
hoc etiam Jus pertinere dicatur ad ſupremam
Principis Juriſdictionem, *Petr. de poteſtat. Prin-
cip. cap.8. num.65.*, *Matthæu. de regim. Regn.
Valent. cap.6. §.1. nu.7.*, inquiens, Juriſdictio-
10 nem omnem à capite Principis, veluti à ſuo
fonte, promanare, atque eſſe de regalibus, ipſi
reſervatis, *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 1. tit. 1.
nu.10.*, *Roſent. de feud. tom.1. cap.5. concluſ.4.
per tot.*, *Ripoll. de Regal. cap.35. nu. 12.*, *An-
tunez. de Donat. tom.1. part.2. lib.1. num. 8. in
fin.*, *& tom.2. part.3. cap.9. num. 54.*; quapro-
pter adeo continetur ſub reſervatione ſupremi
dominii, quam ille facit in Inveſtituris, ad
11 originariam doctrinam *Angeli in leg.1. §. Man-
datum ff. de offic. ejus cui mandata eſt Juriſdictio*,
*Jacobin. de Sancto Georgeo in leg. Judicium
ſolvitur ff. de Judic.*, *& leg. Imperium col.3. de
Juriſdiction. omn. Judic.*, *& in tract. de feud.
in verb. Vicarius*, *& in verb. cum mero, & mixto
imperio num.9.*, *Natta conſ.309. numer.1.*, *&
conſ.580. numer.24. in fine*, *Albert. Brun. con-
ſil.102.*, *Surd. conſ.275. num.4. & ſeqq.*, *Spa-
da conſ.1. num.21. & ſeqq. lib.1.*, *Covarruv. pra-
cticar. quæſt. cap.4. num.6.*, *Peregrin. de Jur.
Fiſc. lib.1. tit.2. nu.98.*, *Roſenthal. de feud. cap.5.
concluſ.5. num. 22.*, *Capiblanc. de Baron. prag-
matic. 8. part.1. num.148.*, *& num.151.*, *Can-
cer. variar. reſol. part.1. cap.17. num.5.*, *Bova-
dill. politic. quæſt. tom.1. lib.2. cap. 36. nu.76.*,
Xiſtin. de regal. lib.1. cap.1. num.6. & ſequen.,
Avendan. de exequut. mandat. lib... cap.5. n. 2.,
*Scacc. de appellat. lib.3. cap.2. quæſt. 8. ſub nu-
mer.103. verſ. contraria opinio*, *& ſeqq.*, *Scia-
loya de for. competent. cap.51. num.12.*, *Fajard.
allegat. fiſcal. part.2. allegat.33. ex num.504. &
ſeqq.*, latiſſime *Lagunez. de fruct. par.1. cap.17.
num.4. & ſeqq.*, *Pegas ad ordinat. Regn. Por-
tugall. tom.9. lib.2. tit.28. ad rubric. Gloſſ. pri-
mæ numer.67. fol. mibi 297.*, *& tom.12. tit.45.
§.26.*, *Gloſſ. 28. num.1. & plurib. ſeqq. fol. mi-
bi 208.*, *Fontanell. dec.389. num.11.*, & extat
magiſtrale votum *Robuſterii* apud *Farinac. in
ſecundo vol. conſ. dec.27. num.9.*, ut numquam
comprehendatur in quavis generali conceſſio-
ne, ſed omninò tale regale Jus debeat in ea ſpe-
ciatim, ac nominatim exprimi, *Bald. in Au- 12
thent. quas actiones numer. 14. Cod. de Sacroſ.
Eccleſ.*, *Natt. dicto conſ.580. num. 25.*, *Surd.
d. conſil. 275. loc. mox. citat.*, *Capoblanc. loco
mox. citat. nu.147.*, *& ſeqq.*, *Frecc. de ſubfeud.
lib.2. fol. mibi 346. num.6.*, *Lagunez. de fruct.
dicto cap.17. numer.5.*, *Fajard. dicta allegat.33.
num.509. & ſeqq.*, *Pegas citat. Gloſſ.28. nu.4.*,
& num. 7., *Matthæu. de regim. Regn. Valent.
cap.6. §.3. num.25.*, *Cabedo deciſ. 40. num. 12.
part.2.*, & tradunt ceteri omnes mox allegati,
ita quidem, ut, licèt inveſtituræ conceſſæ re-
perirentur *cum omnimoda Juriſdictione*, *mero*,
& mixto Imperio, & quibuſvis aliis ampliſſimis
clauſulis, eædem ſemper reſtringantur ad pri-
mas dumtaxat inſtantias, quoties nominatim 13
expreſſa non fuit conceſſio facultatis cogno-
ſcendi Cauſas etiam appellationum, *Natt. d.
conſ.580. num.25.*, *Spada d. conſ.1. numer. 23.
lib. 1.*, *Capiblanc. de Baron. dicta pragmat. 8.
part.1. num.148. & ſeqq.*, latè *Lagunez. de fru-
ctib. part.1. dicto cap.17. num.7. & ſeqq. fol. mi-
bi 251. & ſequentibus*, & bene probat magiſtra-
le votum *Robuſterii* apud *Farinacc. in ſecundo
volum. conſ. deciſ.27. nu.9.*; Imò vero cenſent
Doctores, in hac materia adeò rigida cum in-
terpretatione procedendum eſſe, ut rejectâ qua-
vis benignâ intelligentiâ, etiamſi una cum
Caſtro concederentur etiam appellationes, con- 14
ceſſæ dicendæ non ſint, niſi primæ, ſecundis
penes Principem ex ſua præeminentia rema-
nentibus, *Covarruv. pract. quæſt. cap.4. numer. 7.
verſ. tertia concluſio & ſeqq.*, *& numer.8.*, *Ro-
ſent. de feud. cap.5. concluſ.5. num.13.*, *Fajard.
allegat. fiſc. part.2. dicta allegat.33. num.511.*,
Fontanell. d. deciſ.389. num.14.

Idque apprimè convincitur etiam examina-
tâ, diligentèrque perpensâ, prout in Memo-
riali, cujus mox meminimus, per totum arti- 15
culum ſecundum, antiquâ, & originariâ Inve-
ſtiturâ conceſſâ à Bonifacio IX., & confirma-
tâ à ſan: mem: Clemente VIII., qui Meſſera-
num Principatus, & Crepacurium Marchiona-
tus dignitate decoravit, ubi nulla penitus Ba-
roni impertita legitur poteſtas cognoſcendi
Cauſas appellationum, ſicuti id etiam agnove-
re ipſius Defenſores, qui ſentientes, illum
juvari nullo pacto poſſe tenore Inveſtiturarum,
præſidium quæſiverunt ex præſcriptione, pro
qua conſtabilienda, præter antiqua quædam
Statuta, quibus Subditis prohibebantur appel-
lationes, ab ipſis allata, ſupplicarunt pro con-
ceſſione remiſſoriæ, ſed fruſtra eorum conatus
impenſi, nam Sacra Congregatio videns, re- 16
gale iſtud Jus vix, ac ne vix quidem præſcribi
poſſe, *Natt. dicto conſ.588. num.24.*, *Spad. d.
conſ.1.*

Digitized by Google

conſ.1. num.26. lib.1., *Maſtrill. de Magiſtrat. lib.3. cap.2. nu.23.*, *Mart. de Juriſdict. part.4. cent.2. cuſ.298. numer 2.*, *Capiblanc. de Baron. pragm.8. d. part.1. nu.147. & ſeqq.*, *clar. mem. Card. Albit. de inconſtaut. in Judic. quæſt. 42. num.6.*, *Scialoya de for. compet. cap.51. nu.12.*, *Fajard. allegat. Fiſcal. part. 2. allegat. 33. numer.507. & ſeqq.*, & immemorabilem, quæ
ſola Baronem juvaſſet, probari neutiquam
27 poſſe, quippè illi locus eſſe nequibat in acqui-
ſitione Juris, originem habentis ab Inveſtitu-
ris, *Pereyra de manu reg. cap.37. num.18.*, *Lagunez. de fruct. part.1. cap. 15. §.4. num. 130.*,
remiſſoriam denegavit; Prout etiam nullo nu-
mero habenda eſſe cenſuit Statuta, quibus in-
tercipiebantur appellationes ad S.Sedem, quo-
niam nec Principum illa concedentium, nec
Populi illa acceptantis in poteſtate erat, præſi-
18 dio appellationis ad Supremum Principem exar-
mare Subditos, immediati Domini judicio læ-
ſos, ut proſequitur *clar. mem. Card. Albit. loco mox. citat.*, & ante eum docuerunt *Federic. de Senis conſ.93. num.7.*, *Natt. conſ.339. n.2.*, *Covarruv. pract. quæſt. dicto cap.4. num.1.*, *Capiblanc. dicta pragmat.8. part.1. num.151.*, in-
quiens, per Barones attentantes his mediis hanc
ſibi arrogare Juriſdictionem, nullum Fiſco, &
29 Juriſdictioni ſupremi Principis inferri poſſe
præjudicium, imò illos eam temerè uſurpare
auſos, capitali pænæ obnoxios fieri, *Scialoya de for. compet. d.cap.51. ſub num.11.*, *Matthæu. de regim. Regn. Valent. cap.6. §. 1. num.6.*, &
conferunt tradita per *Rotam coram Seraphin. deciſ.615. num. 7.*, *coram Rembald. deciſ. 398. num.3.*, *in recent. deciſ. 142. num. 6. & ſeqq.*, *& deciſ.323. num.25. & ſeqq. part.4.*

Jure igitur, meritòque Summus Pontifex
Alexander VIII. videns, iſtiuſmodi Jus in In-
veſtitura nominatim non fuiſſe conceſſum, &
juxtà feudales regulas, tamquam præcipuum
regale, reſervatum eſſe, noſcens Supremo
20 Principi Inveſtienti, Baroni denegandum cen-
ſuit. Quamobrem D.Princeps illud hodiè haud
aliter aſſequi poterit, quàm per viam privile-
gii, cujus vigore tametſi ipſi eximium iſtud
Jus regale communicari queat, *Bovadill. politic. tom.1. lib.2. cap. 16. num. 76.*, *Cancer. var. reſolut. part.1. cap.17. num.53.*, *Lagunez. de fruct. part.1. cap.17. numer. 26. & ſeqq. fol. mihi 254.*, *Pegas ad ordinat. Regn. Portugall. tom.2. lib.2. tit.28. ad rubr. Gloſſ. prima nu.58. fol.298.*, *& tom.12. lib.2. tit.45. §.26. Gloſſ.28. num.8. fol. mihi 208.*, *& §.32. Gloſſ.34. nu.42. fol. mihi 233.*, *Fontanell. deciſ.389. numer. 2.*:
Nihilominus id in Cauſa, de qua agitur, abſo-
num omninò videretur, nedum quia præter
Pontificium Breve, quod infirmandum eſſet,
& Legum feudalium præcepta, talis Privile-
gii conceſſioni reſiſtere videntur ſanctiſſimæ
Leges, ac ſapientiſſimæ Conſtitutiones, quibus
Ditio Eccleſiaſtica regitur; Verum etiam,
quia, tametſi colore aliquo dici poſſet, Conſti-
tutiones haſce apertè non adverſari, plura ta-
men in concreto caſus noſtri urgent graviſſima
rationum momenta, ſuadentia, præclariſſi-
mum hoc privilegium, quod ab omnibus ex-
orbitans dicitur, impartiendum neutiquam
eſſe D. Principi.

Profectò, ſi intueamur Pontificias ſanctio-
nes, quibus Romanæ Eccleſiæ Bonorum, &
Jurium incolumitati, ac perpetuæ conſerva- 21
tioni proviſum fuit: Omiſſa celebri Conſtitu-
tione à Simmaco Papa edita in Synodo Roma-
na quarta, atque relata in *Canone Non liceat Cauſ.12. quæſt.2.*, deindèque confirmata *in Conſtitutione 6. Gregorii IX.*, quibus accedunt
Statuta *Joannis XXII. Conſtitut.8.*, *& Pii IV. Conſtitut. 104.*, hæ namque omnes Conſtitu-
tiones, utpotè loquentes de Prædiorum, & re-
rum ſtabilium alienatione, ad rem minus per-
tinent, & idcircò Summi Pontifices, ita exi-
gente juſtâ ratione, paſſim illis derogare con-
ſueverunt; certe tamen conceſſioni iſtiuſmo-
di Privilegii obſtare videtur ſapientiſſima illa 22
Lex à Sanctiſſimo Pontifice Pio V. ſancita in
Conſtitutione inter ejus impreſſas la 35., quæ
non ſolum confirmata fuit ab ejus Succeſſori-
bus *Gregorio XIII. Conſtit.3.*, *Xiſto V. Conſtitut.26.*, *& Gregorio XIV. Conſtitut.1.*, verum
declarata, atque ampliata fuit ab *Innocentio IX. in ſua prima Conſtitutione*, *& Clemente VIII. Conſtitut. pariter prima*, ut apud *Fagnan. in cap. ex parte num.36. & ſequentibus de Feud.*, *Spada conſ.21. nu.6. num 22.*, *& num.62. lib.1.*,
qui *num.57.*, ait, religioſiſſime uſque in ho-
diernam diem obſervatam reperiri ab omnibus
Sancti Pii ſucceſſoribus, qui mali, & pericu-
loſi exempli futurum eſſe ſemper cenſuerunt,
ſi aliquando dictæ Bullæ derogari quoquo mo-
do cœptum fuiſſet.

Neque verò dictæ Pontificiæ Conſtitutionis
obex ſubmoveri poteſt ſub prætextu, quod il-
la, utpotè prohibens infeudationes, & aliena-
tiones Civitatum, Caſtrorum, aliorumque
Locorum, & Bonorum, ad Beati Petri, & San- 23
ctæ Sedis patrimonium pertinentium, non
comprehendat conceſſionem ſimilis privilegii,
quo ampliatur ſolummodò juriſdictio compe-
tens Baroni in Subditos, & Caſtra, jam ab eo-
dem, juſto titulo, poſſeſſa; Objectio namque
iſta facile ſubmovebitur, ſi perpendamus na-
turam iſtius Conſtitutionis, & mentem Con-
ditoris ejuſdem; Verſamur enim in Lege non
odioſa, ſed favorabili, ut facilè perſpici poteſt
ex eo, quod illa, veluti principaliter facta fa-
vore Eccleſiæ Romanæ, & ad ejus indemnitati
conſulendum, ut obſervat *Novar. in Summ. Bullarum Comment.58. in fine*, & non edita
in odium, neque in pænam alicujus, nullique
auferens jus ſuum, proculdubio dici nequit
admixtam habere cauſam ullam odii, ſed un-
dequaque favorabilis eſt, ut in propoſito de
hac Bulla ratiocinatur *Spada conſ.23. num. 5.*, *& 6. lib.1.*, & ita de aliis ſimilibus Decretis
Ducalibus Sabaudiæ reſpondit *Burſat. conſ.350. ſub num.12.*, inquiens, *quod tamquam introducta ad publicam utilitatem favorabilia cenſentur*,
ac conſonat *Menoch. conſ.264. num. 41.* verba
pari-

pariter faciens de eiſdem Decretis, & uterque
allegat *Purpurat. conſ.18. num.3.& 36.* loquen-
tem de alio ſimili Decreto edito à Ludovi-
co XII. Galliarum Rege, &, omiſſis magis
generalibus, ad rem confert exemplum Con-
ſtitutionum, & Statutorum prohibentium alie-
nationem Bonorum in Forenſes, quæ ob publi-
cam Civium, & Principatus utilitatem favora-
biles dicuntur, *Bartol. in leg. filius familias §.
Divi, verſ. quæro, an per ſtatutum ff. de legat.
primo, & in leg. final., Cod. de Sacroſanct. Ec-
cleſ., Alexander. conſ.41. num.11. lib.1., Bar-
bat. conſ.43. nu.11. verſ. venio nunc, & ſequen-
tibus lib.1., Cephal. conſ.53. nu.8. & ſeq., Cal-
can. conſ.125. num.6., Riminald. Jun. conſ.28.
num.13., & conſ.221. numer.9. & ſeqq., Surd.
conſ.276. numer. 9., Pignat. ad ſtatut. Ferrar.
Rubr.98. num.14., Andreol. contr.41. numer.1.
& 6., Capon. controverſ.3. num. 11., Rota in
Recent. deciſ.251. numer.5. & ſequen. part. 8.*,
ideòque eandem extenſivam admittunt inter-
24 pretationem, proficiſcentem ex identitate ra-
tionis, fundatæ nimirum in publica utilitate,
ad *Text. in leg. ſi poſtulaverit 27. §. Etſi ff. ad
leg. Juliam de adulter., leg. non poſſunt cum leg.
ſequen. ff. de legib., leg. bis ſolis 7. Cod. de revo-
cand. donat., Bald. in leg. ſi Mater in Cod. de
inſtit., & ſubſtit., Gratian. diſcept.449. nu.2.,
Amat. var. reſolut. cap.1. num.86. & ſequent.,
Andreol. controverſ. 274. num. 35. & ſequent.,
& n.47. 8. Et ſic pariter, Belut conſult.21. n.11.,
Tranchedin. conſult.70. num.30., Rota in Recen.
d. deciſ.251. num.23. & ſeqq. part.8.*

Id quod ſane contingit in caſu noſtro, in
quo, ut Sanctiſſimus ille Pontifex loquitur in
§.1. dictæ ſuæ Conſtitutionis, animadvertens,
25 retroactis temporibus, nonnullos nimium ambi-
tioſos, & dominandi cupidos ſub variis præ-
textibus, coloribus, & cauſis, ſæpe etiam fal-
ſis, conatos fuiſſe oſtendere, & perſuadere
Romanis Pontificibus utile, & expediens eſſe,
ſi infeudarentur Loca aliqua, ad jus, & proprie-
tatem Sanctæ Sedis pertinentia, indeque ema-
naſſe conceſſiones, ex quibus illa non medio-
crem diminutionem non ſolum patrimonii,
ſed etiam exiſtimationis recepiſſe dignoſcitur;
perpetuò idcircò valiturâ Conſtitutione, & ju-
ris jurandi religione ab omnibus Sanctæ Ro-
manæ Eccleſiæ Cardinalibus, ſuiſque Succeſſo-
ribus confirmanda, illas prohibuit. At verò,
ſi dicta Bulla ſuâpte naturâ favorabilis eſt, ac,
utpotè edita ob publicam utilitatem compre-
hendit caſus virtualitèr, & implicite in illa
contentos, *Fulgin. de Jur. emphyt. tit. de alie-
nat. quæſt.11. ſub num.11.*, & ut benè ait *clar.
mem. Card. di Luca de Feud. diſc.128. num.6. in
ſupplement.*, comprehenſio hæc reſultat ab
26 ejuſdem Bullæ ratione, vel fine, ad quem prin-
cipaliter prodiit, ambigi minimè poſſe videtur,
quin ſub ratione iſtà, ob quam ad conſulendum
indemnitati Sanctæ Sedis prohibitæ fuerunt in-
feudationes, & conceſſiones Caſtrorum, &
Locorum, aliorumque Bonorum Sanctæ Sedis,
comprehendatur etiam alienatio Juriſdictionis,
quam præcipue ambitioſi homines, quorum ef-
frenatam dominandi cupiditatem Summus
Pontifex coercere voluit, omni arte aſſequi 27
contendunt, & ex cujus alienatione non ſolum
patrimonii Sanctæ Sedis, ad quod illa pertinet,
ſed exiſtimationis etiam non mediocris fit ja-
ctura, ut animadvertit *Spad. dict. conſ.21. nu-
mer.72. lib.1.*, cenſens propterea prohibitionem
hanc utpotè loquentem de *Bonis Sanctæ Sedis*
comprehendere non ſolùm corpora ipſa Bono-
rum, ſed jura etiam incorporalia illis inhæren- 28
tia, veluti ſub dicto nomine *Bonorum Sanctæ
Sedis* æquè comprehenſa.

Quæ interpretatio eò certiùs recipienda vi-
detur intuentibus nobis tum Conſtitutiones
aliorum Summorum Pontificum, dictam Bul-
lam confirmantes, tùm etiam ſubſequutam ob-
ſervantiam, namque ſi primas ſpectemus; cùm
nulla dari poſſit Legis interpretatio melior il-
là, quæ oritur ex facto Succeſſorum, ad quos 29
nedum pertinet condere novas Leges, ſed de-
clarare etiam illas ab Anteceſſoribus promulga-
tas, *Dec. in cap. 18.* ſane *num. 2., ibique Ad-
dend. litt. A de offic. delegat., Soc. ſen. conſ.188.
num.3. in fine lib. 2., Ruin. conſ. 161. numer.12.
lib. 1., D. Advocat. Campel. ad Conſtit. Ducat.
Urbin. in præfat. num.621. & ſequentibus, & De-
cret.86. num.1. & 2.*, perſpicuum ſane fiet, Pia-
nam Conſtitutionem, licèt in litera loquentem
de infeudationibus dumtaxat, & alienationi-
bus Corporum ipſarum Civitatum, Caſtrorum
&c., intelligendam nihilominus eſſe de cete-
ris etiam Sanctæ Sedis juribus incorporalibus,
quæ vi comprehenſivà continentur ſub identi-
tate rationis, reſpicientis publicam utilitatem
Principatus, in qua illa fundatur: Quamobrem
Gregorius XIII. immediatus Sancti Pii ſucceſ- 30
ſor declaravit ſub eà comprehendi conceſſio-
nes etiam Guberniorum, ultrà triennium factas,
teſte *Fagnano in cap. ex parte de feud.*, qui *n.36.
§. Porrò Bulla Pii V.* poſt relatas alias declara-
tiones, ejuſdemque confirmationes factas ab
Innocentio IX., & Clemente VIII. *num. 37.*,
hæc habet = *Præter hæc Gregorius XIII. die 3.
Aprilis 1581. in Conſiſtorio declaravit, ſub di-
ctà Bullà Pii V. comprehendi etiam conceſſiones
Guberniorum, quas ultrà triennium de Locis
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ fieri contingeret,
quas declarationes, & Xiſtus V. approbavit iti-
dem in Conſiſtorio die 16. Januarii 1589.* =;
hac autem declaratione evidens, & apertum
redditur, prohibitionem, in Bulla ſancitam,
ad literam intelligendam non eſſe de infeuda-
tione, & alienatione dumtaxat Civitatum, Ca-
ſtrorum, aliorumque Locorum de Patrimo-
nio Beati Petri, dum ſub illà comprehendi ſta-
tuitur conceſſio etiam juriſdictionis, quæ jure 31
dumtaxat Magiſtratus, & officii, Gubernii
nempè exercenda eſſet in dictis Locis, eorum-
dem proprietate, & dominio remanente penès
Sanctam Sedem, ad tradita per *Thabor. axiom.
Jur. lib. 9. cap.129. axiom. 3.*, quis autem non
videt, quanti facienda ſit interpretatio deſum-
pta ex ſolemni declaratione immediati Succeſ-
ſoris,

Digitized by Google

ſoris, qui non per ſubauditos intellectus, &
ratiocinia ſupèr verbis Bullæ, ſed ab ipſa viva
Lege, ex ore videlicet ipſius Legislatoris, ejus
mentem intellexerat, & ſenſus verborum ac-
ceperat, ſubſcriptus namque legitur in dicta
32 Bulla, quam unà cum ceteris Sanctæ Romanæ
Eccleſiæ Cardinalibus, ſuffragiis, & juramento
probaverat, atque acceptaverat, quamobrèm
in Apoſtolico munere eidem deindè ſuccedens,
in Legis ab illo conditæ interpretatione decipi
non poterat, ad *Text. in cap. inter alia de ſen-
tent. Excommunicat. & cap. cum veniſſent de
Judic.*

Porrò Innocentiùs IX., dum confirmavit,
atque declaravit prohibitionem Infeudatio-
num, atque alienationum, in dicta Bulla ſan-
33 citam, uſus legitur verbis illis = *omnem, &
quamcumque infeudationem, & alienationem*
quorum verborum univerſalium, atque omnia
comprehendentium, ſi tanta vis eſt, & effica-
cia, ut trahat, ad caſus improprios, illoſque
etiam, qui expreſſa indigerent mentione, ju-
riſque reſiſtentiam haberent, ut latiſſime tra-
dit *Cravet. conſ. 293. nu. 2., Surd. deciſ. 254. n. 33.*
& paſſim apud alios, illiſque inſpectis, quæ-
vis, in minima etiam parte, alienatio prohibita
34 cenſetur, ut benè in noſtra ſpecie notat *Menoc.
dicto conſ. 263. num. 31.* ibi = *& in ſpecie horum
Decretorum reſpondit Purpurat. conſ. 18. num. 3.
& 36., qui manifeſte dixit, habere locum dicta
decreta, etiam in re minima ob illam dictionem
aliquid* =, & generaliter tradunt *Bald. in leg. ult.
in fine, Cod. de rebus alienan. & non alien., Tira-
quell. in leg. ſi unquàm in verb. partem aliquam
num. 14. Cod. de revocand. donat.* aliiſque apud
Saminiat controverſ. 114. num. 50. & ſequen.,
in dubium ſanè venire nequibit, quin ſub am-
plitudine dictorum verborum, nedum com-
prehendentium quemcumque alienandi mo-
dum, ſed quamvis etiam conceſſionem qua-
35 rumcumque rerum, quæ ſub dictæ Bullæ ratio-
ne, reſpiciente publicam utilitatem, contine-
ri poſſunt, ut in propoſito notat *Spada conſ. 23.
num. 4. lib. prima*, & conſentit etiam claræ
memoriæ *Cardinalis de Luca de Feud. in ſup-
plement. tomo primo diſcurſ. 128. num. 3. in fine*,
comprehenſa quoque dici debeat quæcumque
conceſſio Jurium, quæ rebus ipſis alienari pro-
hibitis cohærent, tamquam ſuo ſubjecto, qua-
lis eſt juriſdictio, quæ, licèt ſeparabilis ſit à
36 Territorio, regulariter tamen illi cohærere, &
cum eo, veluti in conſequentiam, plerumque
venire dicitur, per ea, quæ latiſſimè tradit
Schrader. de Feud. tomo 2. part. 10. ſect. 3. n. 151.;
Cumque Summus Pontifex profeſſus fuerit de-
clarare Prædeceſſoris Conſtitutionem, ibi =
Sed etiam declarationis præſidio &c., & decla-
ratio ſuàpte naturà non inducat novum Jus,
37 ſed ſolùm probet determinationem jam perfe-
ctam, *ad Textum in leg. adeò, verſ. cum enim,
ff. de acquiren. rer. Domin., & leg. hæredes pa-
làm §. ſi quid, ubi Caſtrenſ. num. 2. ff. de Te-
ſtam, Gratian. diſcept. 147. num. 1., & 3., Thabor.
axiom. Jur. lib. 4. cap. 7. axiom. 4., Rota in Recen-
tior. deciſ. 293. num. 18. & ſeq part. 12., & ad or-
nat. claræ memoriæ Cardinalis de Luca de Dot.
deciſ. 19. num. 9. lib. 6.*, indè fit quod ex poſte- 38
riori iſta Conſtitutione facta ad declarandum,
ſatis ſuperque probatum appareat, in illa Præ-
deceſſoris, à Succeſſore ità declarata, iſtius-
modi etiam conceſſiones comprehenſas fuiſſe,
benè ad rem noſtram, *Spada dicto conſ. 21.
num. 8. lib primo*, ibi = *Pondero dictum verbum* =
declaretur = *per quod apparet, quod dicta Con-
ſtitutio debebat fieri ad declarandum, ut modò di-
xi, non ad decernendum, & ſic ea non debebat in-
ducere novum Jus, ſed tantum debebat fieri ad
probationem determinationis jam perfectæ.*

Si verò recurramus ad intelligentiam, atque
interpretationem deſumptà ex ſubſecuta obſer-
vantia, clarius eluceſcet, Jus cognoſcendi Cau-
ſas appellationum nullo pacto concedi poſſe ſi-
nè apertà violatione Pianæ Conſtitutionis; Cum
enim tale Jus propriè dicatur eſſe juriſdictio- 39
nis, ad Papam, tamquam Suprèmum Princi-
pem, pertinentis, ut probatur in *§. Noverat
inquam* illudque conceſſum non fuerit in origi-
naria Inveſtitura Feudorum, de quibus agitur,
antè promulgationem dictæ Conſtitutionis tra-
dita Authoribus D. Principis, ut paritèr nota-
tur in *§. Idque apprimè*, comprehenſum proin-
de cenſeri debet ſub dicta Conſtitutione, veluti
complectente *omnes ſpecies, quæ ſub juriſdictio-
nalium, aut regalium genere quoquomodo poſſunt
includi*; quamvis enim regalia ſint in duplici
differentia, eorumque alia majora appellen-
tur, & hæc utpotè ad Supremam Principis di-
gnitatem, poteſtatemque pertinentia, eidem 40
ſpecialitèr reſerventur, & extrà commercium
ſint, alia verò minora dicantur, & hæc tam-
quam magis in reditu, ac fructu conſiſtentia,
in commercio eſſe queant, ut explicant *Ro-
ſenth. de Feud. tom. 1. cap. 5. concluſ. 2., & 3., Mat-
thæu de regim. Regn. Valent. cap. 6. §. 1. nu. 12.
& 13.* aliique apud *Alphonſ. dell' Aquila ad
Roxas de incompatib. majorat. par. 7. cap. 2. par. 1.
n. 3.* apud quem alii; Nihilominùs, quotquot
vel pro ejus muneris officio, vel pro veritate
requiſiti poſt dictæ Bullæ promulgationem, de
ejus interpretatione ſcripſerunt, adeò latè pro-
hibitionem infeudationum, & alienationum,
in illa ſancitam, intelligendam eſſe cenſue-
runt, ut ſub ejuſdem cenſurà comprehenſis
minoribus etiam regalibus, ab illa exempta ſo- 41
lummodo reputaverint Bona, & res quæ ſinè
ullà admixtione juriſdictionis, aut juris rega-
lium, inſtar Bonorum privatorum, ad burſam
ſolummodò Principis pertinere dicuntur, ut
probat *Spad. dicto conſ. 21. lib. 1.*, ubi animad-
vertens, quod dicta prohibitio loquens *de Bo-
nis S. Sedis*, reſtringi nequeat ad ea dumta-
xat, quæ pertineant ad intereſſe burſale, & pecu- 42
niarium, sed extendatur ad illa etiam, quæ
ſpectant ad honorem, & juriſdictionem, *n. 72.*
hæc habet = *Minùs etiam obſtant illa verba* = *&
Cameræ Apoſtolicæ* = *quià Bulla Pii V. non lo-
quitur de Bonis Cameræ Apoſtolicæ, ſed de Bo-
nis Sedis Apoſtolicæ, aliud enim eſt Sedes Apo-*

Digitized by Google

43 *ſtolica, aliud Camera Apoſtolica, differunt-
que ſicut genus, & ſpecies, ideò Bona Cameræ
Apoſtolicæ propriè ſunt, quæ pertinent ad inte-
reſſe burſale, & pecuniarium, Bona verò Sedis
Apoſtolicæ comprehendunt non ſolùm burſalia,
& pecuniaria, ſed etiam ea, quæ pertinent ad
honorem, & juriſdictionem, ut declarat Bar-
tol. &c. ideoque in Literis Apoſtolicis, quando
tractatur de his, quæ pertinent ad juriſdictio-
nem, & honorem, non fit mentio de Camera
Apoſtolica, ſed de Sede Apoſtolica, vel de Ec-
cleſia Romana, ut legitur in hac eadem Bulla de
non infeudando, & in omnibus ejus confirmatio-
nibus, & hæc differentia colligitur ex infinitis
Bullis aliorum Summorum Pontificum,* = & *clar.
mem. Card. de Luca de Feud: diſc 61. num. 12.*,
cenſet citra Bullæ violationem concedi, & alie-
nari poſſe Bona illa, & jura ſolummodò, quæ
ſuàpte naturà publica non ſunt, ac juriſdictio-
nalia, & jure Principatus competentia, ſed ma-
nent penes Principem per accidens, ut ſunt Do-
mus, Vineæ, Molendina, Arboreta, Prædia,
44 Tenutæ, & ſimilia ſingularia Bona, quæ tam-
quam accidentia poſſunt adeſſe, & abeſſe præ-
tèr ipſius corporis univerſalis notabilem ſciſſu-
ram, & alterationem, *num. autem.* 17. dùm
agens de fructibus, & emolumentis provenien-
tibus ex Caſtrorum, & Locorum Juriſdictione,
paululum reſtringendo d. Bullæ prohibitio-
nem, nihil tamèn firmando, probabile eſſe di-
cit illa vendi, & alienari poſſe, ſic cenſet, quia
eadem ſeparabilia, imò ſeparata ſunt ab ipſa
juriſdictione, quo manifeſtum fit, & ex ipſius
mente juriſdictionem ipſam eſſe prorsùs ina-
lienabilem, & citrà Bullæ violationem colo-
re nullo vendi poſſe.

At luculentiùs, uberiùſque rem explicavit
clar. mem. R. P. D. de Rubeis, ſapientiſſimus
enim ille, ac publici juris peritiſſimus Vir in
una *Status Eccleſiaſtici Interpretationis Bullæ
Pii V. quoad Arces, & Loca*, Qui requiſitus, an
illa comprehenderentur ſub dictà Conſtitutio-
ne, in quodam ſuo Reſponſo, pro ſui muneris
officio edito anno 1654., dum inquirit, ac exa-
minat, quid *Locorum* nomine S. ille Pontifex
45 intellexerit, hac occaſione declarat, ſub ejuſ-
dem Conſtitutionis cenſurà contineri ſpecies
omnes, quæ ſub juriſdictionalium, aut rega-
lium genere quoquo modo poſſent includi, ait
enim = *Ego autem crederem, Pium V. poſt ſingu-
larem mentionem Civitatum, Terrarum, Oppido-
rum, Caſtrorum, & Arcium, expreſſiſſe no-
men generale; & Loca, ut eo comprehenderet
reliquas omnes ſpecies, quæ ſub Juriſdictiona-
lium, aut regalium genere quoquomodo poſſent
includi, ſicque reſpecta juriſdictionalium ex ma-
jorum numero includere Regna, Provincias, Du-
catus, Marchias, & Comitatus, de minorum au-
tem claſſe Villas, Burgos, Caſalia, ac etiam Te-
nimenta, ſeù Tenutas Locorum, quavis de cau-
ſa dirutorum, ac inhabitatorum, quæ licèt care-
ant incolis, & habitatoribus, habent tamen ju-
riſdictionem territorialem ſaltèm ruſticam;
Itemque omnia, & ſingula, quæ ad juriſdictio-
nem & regalia Principatus poſſunt quoquomodo
referri, utpotè Fodinæ auri, argenti, ferri,
omniumque metallorum mineralium, Molendi-
na, Furni, Macella, Piſcariæ, Hoſpitia, Ta-
bernæ, & alia ejuſmodi, quæ tamen ſint banne-
rata, hoc eſt cum neceſſitate illuc accedendi, &
prohibitione, ne ab aliis teneantur, juraque pa-
ſcendi, piſcandi, lignandi, venandi, & ſimilia,
quæ ad Cameram ſpectant intrà fines certi Ter-
ritorii, necnon Dotes Locorum, hoc eſt Bona, quæ
conſueverunt eſſe cum ipſa juriſdictione penès
Dominum illam exercentem, ac propterea di-
cuntur de Patrimonio, ſeù Demanio Reipubli-
cæ à Fauſto claſſ. 16. conſ. 5. ordinat. 1267. & conſ.
5. ordinat. 1279. quæ tamquam dotalia ſuaptè na-
turà ſubjacent, ne valeant alienari, ut idem
probat claſſ. 2. conſ. 3. ordinat. 60. columna. final.
verſ. eſt Demanium, & claſ. 17. conſ. 47. ordi-
nat. 321. verſ. ideo cum ſeq. & confirmant verba
leg. 2. Cod. de petit. Bonor. ſublator. lib. 11.*, ibi =
*Pari forma res etiam Civiles, & ad Jus publi-
cum pertinentes ab omni petitione muniendas eſ-
ſe cenſemus, nec pragmatica juſſione, vel ſa-
crà adnotatione, vel quolibet oraculo Divino, vel
mandatis, ſi qua contra hanc ſanctionem noſtram
fuerint impetrata, quidpiam roboris habere va-
lituris, quæ in propoſito ponderat Andr. de Ba-
rulo* penès *Joan. de Platea in leg. 2. a. 8. verſ. 7.
Cod. de locat. Prædior. Civitat. lib. 11.*

Poſtquam verò loco mox relato doctiſſimus
iſte vir firmaverat, ſub Bullæ cenſura compre-
hendi *omnes ſpecies, quæ ſub juriſdictionalium,
aut Regalium genere quoquomodo poſſent includi
&c. Itemque omnia, & ſingula, quæ ad Juriſ-
dictionem, & regalia Principatus poſſent quo-
quo modo referri*, & tamquam ad jus publicum
pertinentia, ab omni idcircò petitione mu-
nienda eſſent, proùt certè ſub regalium, & ju-
riſdictionalium genere includitur, & ad jus 46
publicum pertinet jus cognoſcendi Cauſas
appellationum, ſecernens deindè ab his alia,
quæ ſub eadem Piana Conſtitutione compre-
henſa non cenſebat, eodem reſponſo ait = *Hiſ-
que exceptis, dicerem, Pium nihil diſpoſuiſſe de
Prædiis, fundiſque privatis, re dimiſſà ſub ter-
minis juris antiqui, d. Canon. non licet 12.
qu. 2. 2.* = & relatis aliis Pontificiis Conſtitu-
tionibus, quarum meminimus in §. *Profectò
ſi intueamur*, quæſtionem abſolvit verbis illis =
*Ac ita uſque in præſentem diem obſervatum
fuit, quod nec dicta Conſtitutio Pii, nec illius
declarationes mox editæ ab Innocentio IX. &
Clemente VIII. comprehendant Bona particula-
ria ſinè Juriſdictione.*

Cumque bonarum mentium ſit culpam ti-
mere, ubi culpa minime reperitur, *Cap. Con-
ſilium de obſervat. Jejunior.*, idem refert in di- 47
cto ſuo Reſponſo, adeò religiosè Summos Pon-
tifices ſervare curaſſe S. Pii Conſtitutionem, il-
liuſque declarationes, atque ampliationes edi-
tas ab ejuſdem Succeſſoribus, ut compertum
habentes, earum cenſuram reſtringi minimè
poſſe ad alienationem dumtaxàt Corporum,
nempè Civitatum, Caſtrorum, Oppidorum,
Ar-

Digitized by Google

Arcium, & Locorum, ad jus, & proprie-
tatem S. Sedis pertinentium, ſed illas extendi
ad alia quæcumque Bona, & Jura, quæ juriſ-
dictionalium, aut regalium nomine venire
quoquomodo poſſunt, ut, inquam, ſepius du-
bitaverint, an ipſis liceret concedere Bona
etiam, quæ hujus generis certè non erant;
Quamobrem Paulus V. cupiens concedere Car-
dinali Scipioni Burgheſio derivationem aqua-
rum defluentium per agrum Arcis Prioris, &
ex illius Molendino inſubjectam Paludem de-
cidentium, quò ameniſſimas, ac magnificen-
tiſſimas redderet Ædes, Lucus, & Viridaria
Montis Draconis, nihilominùs id facere cun-
ctatus eſt, donec, conſultis Juriſperitis, ex eo-
rum reſponſo novit, id fieri ab ipſo poſſe, ob
eam rationem, quod dictæ Conſtitutiones nec
annuos reditus, nec Bona particularia, ſejun-
cta à juriſdictione comprehenderent, ideoque
eiſdem non prohiberi, quin poſſet ex deriva-
tionibus aquarum talem partem concedere,
quæ nec ipſis Locis, ubi ſcatent, & per quæ de-
fluunt, neque eorum pertinentiis officiat, alio-
que demùm non abſimili exemplo, quorun-
dam ſcilicèt Bonorum à Gregorio XV. Princi-
pi Ludoviſio donatorum, dictum Reſponſum
abſolvitur verbis illis = *Idemque poſtea in Bonis
Centi donatis à Gregorio XV. Principi Ludovi-
ſio luculentà deciſione concluſum fuit à Rota*.

Imò verò ejuſdem Bullæ Pianæ prohibi-
tioni obnoxia fiunt Bona etiam illa, quæ, in-
ſpectà eorum originarià naturà, particularium,
48 ac privatorum Bonorum Jure cenſenda alio-
quin eſſent, ſi ex accidentali, & extrinſeca ali-
qua cauſa aſſimilata fuerint Bonis, & rebus,
de quibus loquitur dicta Conſtitutio, ut conſu-
luit *Spada in ſapiùs citato conſ. 21. lib. 2.*, reſ-
pondens, nullam fuiſſe quandam conceſſio-
nem Poſtæ factam poſt Ducatus Ferrariæ de-
volutionem ad Sanctam Sedem ob Decretum
ſan. mem. Clementis VIII. editum in Conſiſto-
rio ſecreto, quo non ſolùm dictum Ducatum,
ſed omnes etiam illius reditus prohibitioni de
non infeudando, & alienando ſubjectos fore
declaratum, atque conſtitutum fuit, ut in *dicto
conſ. num. 4., & ſeqq.*

At verò, ſi, quotiès dubitatum fuit, quæ-
nam Bona, & Jura Sanctæ Sedis comprehende-
rentur ſub prohibitione Pianæ Conſtitutionis,
& aliarum illam declarantium, atque amplian-
tium, prò recta earumdem interpretatione,
atque intelligentia Majores noſtri eo caſu, quo
ageretur de Bonis particularibus, quacumque
Juriſdictionali, aut regali qualitate carentibus,
& quaſi per accidens penès Principem exiſten-
tibus, qualia ſunt Tenutæ, aliaque Bona, ab il-
lis enumerata, & generalitèr ea omnia, quæ
magis in fructu, & reditu conſiſtere dicun-
tur, cenſuerunt, haſce Bonorum ſpecies tali
prohibitioni obnoxias minimè eſſe, eo quod
nedùm ſeparabiles, ſed re ipſà ſeparatæ repe-
riuntur ab ipſa Juriſdictione, & publico, ac
Juriſdictionali dominio Principatus, omnique
regalium Jure Supremo Principi competente.
Vice autem verſà agnoſcentes, participationem
de regali Jure, aut Juriſdictionali qualitate, ſi-
vè cum ea connexionem, eſſe rationem vir-
tualitèr ſaltèm informantem dictam prohibi-
tionem, propterea docuerunt, ſub illà, licèt
in litera loquente de infeudatione, ſeu quavis
alienatione, aut conceſſione Corporum ipſa-
rum Civitatum, Caſtrorum &c., nihilominùs
comprehendi Jura etiam incorporalia, videli-
cèt *omnes ſpecies, quæ*, ut ſæpius dixi *ſub Ju-
riſdictionalium, & regalium genere quoquo mo-
do poſſunt includi, & ad Juriſdictionem, & Re-
galia Principatus referri* =; Si hæc inquam ve-
luti prò immota regula à Majoribus noſtris con-
ſtituta ſunt, in dubium profectò revocari non
poterit, quin ſub dictæ Conſtitutionis cenſurà 49
comprehendatur conceſſio Juris cognoſcendi
Cauſas appellationum, tale namque Jus pro-
cul dubio includitur ſub *Juriſdictionalium, ac
regalium, & quidèm majorum genere*, adeò
Supremo Principi ſemper reſervatorum, ut niſi
nominatim conceſſa reperiantur, nunquam
translata dicantur in inferiorem per quamvis
generalem, & ampliſſimam conceſſionem,
etiamſi uſus fuerit verbis, hac in re quoad ſi-
gnificationem uberrimis, ex iis, quæ plenè de-
ducta fuerunt in *§. Noverat inquam*; Si quo
enim unquam caſu valet, prout certè ſemper
valuit, illud à naturali, & Civili etiam ratione
ductum argumentum, omniumque ore tritum
effatum, quo traditur *propter quod, unum quod-
que tale, & illud magis*, & quo in noſtra quo-
que facultate utuntur Doctores apud *Everard.* 50
in Topic. Jur., ſive locis argumentor. loc. 15. n. 5.,
dicendum ſanè eſt, quod ſi ſola participatio de
qualitate Juriſdictionali, ſivè Jure Regalium,
aut cum eiſdem connexio, imò etiam acciden-
talis aſſimilatio illis facta, efficit, quod ad nor-
mam Pianæ Sanctionis inalienabilia ſint ea eti-
am Bona, quæ alioquin in commercio eſſent,
multò minus ex ejuſdem Conſtitutionis cenſu-
ra alienari, infeudari, aut quoquo modo con-
cedi poterit ipſa Juriſdictio.

Et non diſcedendo ab hoc argumenti gene-
re, quis dixerit, quod, licet certi Juris ſit, Ju-
riſdictionem ſeparabilem eſſe à proprietate, &
dominio rei, illaque conceſsà, alteram con- 51
ceſſam non intelligi, ut apud *Thabor. Axiom.
Jur. lib. 9. cap. 129. Axiom. 3.*, & viceverſa
conceſsà proprietate (videlicèt dato in Feudum
Caſtro) non idcirco Juriſdictionem quoque
conceſſam ſemper dici, ut apud *Menoch. de
Præſumpt. lib. 3. præſumpt. 97.*, tamen quis, in-
quam, dixerit, ſine apertà infractione Pianæ
Sanctionis poſſe alicui concedi Juriſdictionem
in Locum ullum, Sanctæ Sedis Ditioni obno-
xium? Non ità ſanè, ut nupero exemplo Co-
mitis Nicolai de ſeptem Caſtellis, Nobilis Ra- 52
vennatis, admonemur, qui Jure dominii poſſi-
dens in Territorio Ravennæ duas ex tribus par-
tibus Inſulæ Primari, quæ à continenti diſſecta,
Padi, & Vallium Cumaclenſium aquis Mari
Adriatico alluitur, ſupplicavit Sanctiſſimo, ut
ipſi impartiretur facultatem in ea condendi Ca-

ſtrum, in quod inductis, allectiſque Incolis,
non ſolùm dicta Inſula ſylvoſa, ac planè ſteri-
lis, ad culturam, & fertilitatem redacta fuiſ-
ſet, ſed eadem ob Loci opportunitatem aptiſ-
ſima piſcationi, ac commercio, non modicam
utilitatem adiacentibus quoque Locis allatura
ſperabatur; rogabatque, ut de illa, ea ex parte,
cujus ipſe erat Dominus, prò ſe, ſuiſque Succeſ-
ſoribus infeudaretur cum juriſdictione in Inco-
las illuc commigraturos, offerens, ſe, ſuoſque ſo-
luturos Canonem, à Sanctitate Sua ſtatuendum;
ſupplicique hoc libello per Summum Pontificem
ad Illuſtriſſimum Theſaurarium remiſſo, ab
eoque, ut moris eſt, datis Literis Eminentiſſi-
mo Æmiliæ Legato, qui prò Informatione re-
ſcriberet, quique rem tamquam ſummopere
utilem ſua in Informatione commendavit; Ni-
hilo tamen minus Illuſtriſſimus Theſaurarius
animadvertens, negotium hoc graviſſimum eſ-
ſe, & periculoſum exemplum præbiturum; an-
tequàm illud referret Sanctiſſimo, de eo matu-
riùs agendum eſſe putavit in plena Congrega-
tione Camerali, & auditis tùm Comitis Nico-
lai Defenſoribus, tum illis Reverendæ Came-
ræ, cujus Jura (gerens tunc munus Commiſſa-
rii Generalis) tuebatur Eminentiſſimus Cardi-
nalis Nuptius, poſt maturum rei examen, cen-
ſuit Congregatio iſtiuſmodi conceſſioni Ju-
riſdictionis in novi hujus Caſtri Incolas, licèt
nedum in ſolo Comitis Nicolai, ſed ejus ſum-
ptibus condendi, apertè obſtare Bullam Sancti
Pii Quinti, ut ex reſolutione à dicta Congre-
gatione edita die..., quod obſtaculum ſupera-
ri minimè poſſe videns præfatus Comes Nico-
laus, deſtitit ab incæptis, remque infectam re-
liquit. Hoc autem exemplo edocemur, mul-
tò minùs concedi cuipiam poſſe Jus cognoſcen-
di Cauſas appellationum, quod, utpotè longè
præſtantius, & nobilius ſimplici Juriſdictione,
53 adeò præcipuè in qualibet Inveſtitura Supre-
mo Principi reſervatum dicitur, ut, niſi no-
minatim expreſſum ſit, nunquam conceſſum
intelligatur, tametſi Inveſtituræ datæ legan-
tur *cum omnimoda Juriſdictione, mero, & mix-
to Imperio*, aliiſque quibuſvis ampliſſimis clau-
ſulis, ex deductis in pluries *citato §. Noverat
inquam*.

Ex his igitur omnibus planè conſtabilitum
videri poteſt, conceſſionem iſtiuſmodi Juriſ-
dictionis eſſe de genere prohibitorum in dictis
Pontificiis Conſtitutionibus, proùt reverà id
nunquam à Sancta Sede conceſſum reperitur,
imò verò tot præclariſſimi, ac de illa optimè
54 meriti Barones, tàm grande Privilegium ef-
flagitare nunquam auſi; quamobrem cum ex
non facto, non ſecus, ac ex facto reſultare di-
catur obſervantia interpretativa, ut ex *Rota
deciſ 647. num. 3. part. 4. diverſor.*, *in Recent.
deciſ. 258. nu. 11. part. 9.*, *coram Bichio dec. 449.
num. 12.*, *& deciſ. 660. num. 17.*, *ad ornat. clar.
mem. Card. de Luca de Juriſdict. dec. 22. n. 15.*,
*in Mantiſs. ad eumdem de Fideicomm. deciſ. 45.
numer. 17.*, *in Nullius, ſeu Forolivien. Caſtri
Vallis Oppii 12. Junii 1711. §. Ponderando co-
ram R.P.D. Lancetta, confirmata* 18. *Aprilis ſe-
quentis Anni §. Cæterum coram Reverendiſſimo
Anſaldo Decano*, ex eo quod nunquam à San-
cta Sede factum eſt, juſta capitur interpretatio,
quod ſinè dicta Conſtitutionum læſione id fieri
minimè poſſe cenſuerit.

Proferat enim Pars Adverſa, quæ hoc exi-
mio Privilegio donari contendit, proferat, in-
quam, exempla, quorum ſanè nullum nove- 55
re *Spada*, *R.P.D. de Rubeis*, *& clar. me. Car-
dinalis de Luca*, qui ſi noviſſent, à Summis
Pontificibus tales Juriſdictiones, ampliationes,
atque extenſiones conceſſas unquam fuiſſe, aut
concedi potuiſſe, fruſtrà diſputaſſent, an pro-
ventus, & burſalia emolumenta, ceteraque
particularia Bona alienari poſſent, reſolvendo,
citra læſionem dictarum Pontificiarum Conſti-
tutionum, ideò tantum fieri poſſe, quia talia
Bona ſub Juriſdictionalium, ac Regalium ge-
nere non continentur, ut etiam, juxta ſuperiùs
relata exempla, fruſtrà ſan. mem. Paulus V.,
& Gregorius XV. Juris Conſultorum, ac Sacræ
Rotæ ſententiam efflagitando, quæſiviſsent,
an ipſis alienare liceret Bona quædam, quæ
procul dubio de Principis demanio non erant,
& ad ejus Juriſdictionem, & Regalia minimè
pertinebant, quoties Juriſperiti, & Tribunalia
ab ipſis conſulta credere potuiſsent, eximium 56
iſtud Regale ſub prohibitione de non infeudan-
do ſancita in dictis Conſtitutionibus non com-
prehendi; Igitur *minimè ſunt mutanda, quæ
interpretationem certam ſemper habuerunt*, ut
loquitur *Paulus Juris Conſultus in leg. mini-
mè 22. ff. de legibus, ſed mos retinendus eſt fide-
liſſimæ vetuſtatis, leg. Teſtamenta* 18. *Cod. de Te-
ſtament.*, & concinunt alia Juris Loca *in leg. re-
bus novis 2. ff. de Conſtitut. Princip., leg. ſed,
& ea 34. ff. de legibus, & cap. quod Dilecti de
Conſanguinitate, & Affinitate*; Certoque cer-
tius in caſu noſtro, in quo præter obicem Pon-
tificii Brevis, à ſan. mem. Alexandro VIII. edi-
ti poſt ſolemne Decretum Sacræ Congregatio-
nis, ab eo deputatæ, nemo non videt, quàm
exemplo pernicioſo futurum eſset, ſi ſimilia
Privilegia cognoſcendi Cauſas etiam appella-
tionum Baronibus concedi aliquando incipe-
rent.

Ex quibus promanant aliæ rationes, ob quas
juxta alteram aſsumpti partem, de qua in §.
Jure igitur meritòque dixi, hujus Gratiæ con-
ceſsioni locum eſse non poſse. Etſi enim Cau-
ſa hæc verſari videretur extra terminos Ponti-
ficiæ Conſtitutionis Sancti Pii V., & res redi-
genda eſset ad terminos Juris communis, non
idcircò tamen concedendum eſset Privilegium,
quo Populo, & Hominibus Principatus Meſ-
ſerani, & Marchionatus Crepacorii adimere-
tur, ſeu quoquo modo minueretur plena, &
abſoluta libertas rectâ viâ, & omiſsa penitùs
quocumque medio, appellationes deferendi 57
ad Sanctam Sedem, illis namque præſidio hoc
exarmatis, everſum dici poſset fundamentum
Popularis libertatis; Cives namque, ac Populi
appellationum ope defenduntur ab oppreſsione
in-

Digitized by Google

inferiorum Dominorum , *Marta de Jurisdict.*
part.1. cap.43. num.1. , *del Bene de Immunitat.*
part.1. cap.8. dubitat.47. ſect.2. in fine , ubi ait,
quod remota appellatione Princeps nequitSub-
ditos ab oppreſsione vindicare , nec proprium
munus Principis exercere ; quamobrem , ta-
metſi Supremus Princeps tàm in Inveſtitura ,
quàm etiam ſpeciali Privilegio Jus iſtud inferio-
58 ribus Dominis communicare queat ; Nihilo-
minùs laudandæ minimè ſunt ſimiles conceſ-
ſiones , quippè viam aperiunt inferioribus ad
Supremum Principatum uſurpandum , ſeſeque
paulatim ſubtrahendum Supremi Principis po-
teſtati , ut ſeriò admonent *Roland. à Valle con-*
ſil.1. nu.169. lib.2. , *Marta de Jurisdict. part.1.*
cap.43. num.11. , quem ſequitur *Fontanell. de-*
ciſ.389. num.3. , *Capiblanc. de Baron. Pragm.8.*
part.1. num.151. , id pertinere dicens ad inco-
lumitatem tum Juriſdictionis Supremi Princi-
pis , tum etiam libertatis Vaſsallorum .

Dum igitur ſequendo veriores , ac tutiores
Juris noſtri regulas , Jus cognoſcendi Cauſas
appellationum D. Principi concedendum mi-
nimè videretur , tametſi nulla peculiaris ratio
urgeret pro iſtiuſmodi privilegio denegando ,
quanto minùs illius conceſſioni locus erit in no-
ſtro caſu , in quo urgent graviſſima rationum
momenta , ob quæ non ſolùm illud abſolutè
59 denegandum eſt ; Verùm , tametſi Domini
Principes Meſſerani eo donati , atque ornati
aliquando fuiſſent , ob iſtiuſmodi exorbitantis
Privilegii abuſum eo ſpoliari potuiſſent , Sub-
ditos ab eorum Juriſdictione , ac poteſtate exi-
mendo , *Spad. conſ. 1. num. 24. lib. 1.* , *Anta-*
nez. de Donation. tom.1. part.2. lib.1. cap.8. nu-
mer.20. , piget namque referre oppreſſiones ,
& calamitates , quas miſeri Subditi longiſsimi
temporis ſpatio tolerare coacti fuerunt ob abu-
ſum poteſtatis , & Juriſdictionis , quam in illos
immediati Domini ſibi arrogare tentarunt , ſa-
tiuſque ducam hæc omnia reticere , ne aut de-
functæ jam penè memoriæ ſopitos cineres ſuſci-
tare , aut aliis contra injurius eſſe videar , in-
fandum renovando dolorem , eaque comme-
morando , quæ Eminentiſſimis Patribus nota
ſunt , & disertè referuntur in dicto Memoriali
Italico *art.3.* , quæ ſanè talia , tantaque ſunt ,
60 ut loco hujus , modum omnem excedentis ,
plurimiſque periculis expoſiti Privilegii , con-
ſulendum potiùs eſſet Subditorum quieti , li-
bertati , atque incolumitati , modum ponendo
abuſui amplæ Juriſdictionis , immediatis Do-
minis competentis , ut in ſimili Cauſa factum
fuiſſe refert *Spad. conſ.11. num. 23. §. Quinto*
de Anno lib.1. , ibi = *Fuerunt poſtea in illa Cau-*
ſa facta multa actu hinc indè coram Gadicen.
Judice à dicta Camera deputato , & examinati
nonnulli Teſtes uſque ad menſem Februarii 1569. ,
quo tempore volens Camera reſtituere Juriſdi-
ctionem Dominis , & insimul conſulere Vaſſallis,
nè indebitè gravarentur , conceſſit quidem præ-
fatis Dominis Mandatum de immittendo in poſſeſ-
ſionem dicti Caſtri , & ejus Territorii , ac eis
reſtituit Juriſdictionem , & merum , ac mixtum
imperium , ſed cum multis pactis , & capitulis
ad favorem Vaſſallorum , & ulterius pro eorum
majori ſecuritate volunt , ut iidem Domini cave-
rent , & Fidejuſſorem darent de benè tractando
illos , & de obſervandis pactis , & Capitulis ſub
pœna ſcutorum 20. mil. prout caverunt , & Fi-
dejuſſores dederunt die 17. Martii 1569. = Hoc
itaque exemplo fideliſsimi Romanæ Sedis Sub-
diti ſupplices exorantes , ne conjiciantur in ca-
lamitates illas , quas ipſi , eorumque Majores
tandiù tolerarunt , ſupplicant Sanctæ Sedi , nè
ſaltem priventur præſidio illo , quo propriam
libertatem tueri , & ab immediati Domini gra-
vaminibus ope liberæ appellationis ſublevari
poſſunt , quas Subditis adimi nulla Juris , aut
æqui , bonique ratio permittunt , quando ob
abuſum Domini , non quidem inani timore for-
midatum , ſed longa malorum experientiâ , 61
atque tolerantiâ perpeſſum , illius conceſsioni
ſeſe opponunt , hoc enim caſu ipſis invitis privi-
legium hoc immediato Domino concedendum
minimè eſt , per ea , quæ traduntur apud *Mo-*
rot. reſponſ.45. & ſeqq.

Nec eſt cur exadversò obtendatur , Reſcri-
pto Sacræ Congregationis ſatis conſultum fuiſ-
ſe ipſorum indemnitati , dum in eo dicitur ,
Domino Principi concedendam quidem *eſſe*
per Breve tàm in Civili , quàm in Criminali ſe-
cundam , & tertiam inſtantiam = ſed ſtatim
conceſsioni iſti adjicitur modus , videlicet =
dummodò tamen in qualibet inſtantia tàm in pri-
ma , quàm in ulterioribus licitum ſit cuilibet
Subdito in caſibus , à Jure permiſſis , liberè re- 62
currere ad Congregationem Meſſerani , & ad ejus
Secretarium = præcipiendo ulterius , quod
omnes , & quæcumque Inhibitiones , ſeu Literæ
ab eodem Secretario obtinendæ , attendantur , &
illicò executioni demandentur ad effectum reco-
gnoſcendi gravamina &c. , & an ſint Cauſæ de
Jure permiſſæ &c. ; Enimverò , non omitten-
do , quod iſtiuſmodi Juriſdictionis conceſſio
comprehenditur ſub Pianà , aliiſque ſuperius
relatis Conſtitutionibus , nullius moderaminis ,
aut conditionis adjectione permittenda eſt ,
cum in eiſdem prohibeatur quævis conceſsio
eorum omnium , quæ ſub Juriſdictionalium ,
aut Regalium genere comprehendi poſſunt , ut
latiſsimè probatum fuit ſuperioribus locis , re-
ſpondetur , modis hiſce ac conditionibus à Sacra
Congregatione adjectis , miſeris Subditis nihil
peculiare conceſſum fuiſſe , quod ipſis de Jure
non competeret : Imo verò , tametſi validiori
aliquo præſidio adversus immediati Domini
potentiam Reſcripto , ità concepto , muniti
videri poſſent , facilè tamen illo nudarentur ,
vel potiùs in eorum gravamen convertere-
tur .

Quod verò nihil peculiare dicto Reſcripto
concedatur Subditis , & Incolis Status Meſſera-
ni , perſpicuum fit ex eo , quod , licèt agere-
tur de Privilegio non concedendo , ſed jam 63
competente Domino Principi , illique plenè
quæſita aliunde jam eſſet Juriſdictio cogno-
ſcendi Cauſas appellationum , nihilominùs
Sub-

Subditi, omiſſo medio Domini inferioris, ap-
pellare, & recurſum habere poſſent ad media-
tum, & Supremum Dominum, qui ex ſupe-
rioritate, quam ſemper retinuit, Jure ſuo
poteſt de dictis Cauſis cognoſcere, *Lagunez. de
Fruct. cap.17. ex nu.70.*, præſertim verò inſpe-
cto Jure Canonico, quod præcipuè in Terris
Eccleſiæ, & in conceſsionibus, atque infeuda-
tionibus, à Sancta Sede factis, ſervandum eſſe
64 tradit *Robaſter. in ſecundo volum. deciſ. poſt
Conſil. Farinac. d. vot.27. ex num.17. uſque ad
fin.*, ubi ſolidiſsimis rationibus confutantur
contraria.

Idque ſanè confirmatur duplici prævalidà
ratione, quarum prima eſt, quod Regalia in
alium ceteroquin tranſmiſsibilia, ita in illum,
ut alibi advertimus, conferuntur, ut ſuprema
65 poteſtas, & dominium eorumdem penes ipſum
Principem concedentem, & transferentem re-
maneant, ac conſerventur, ad egregium *Text.
in cap. Dudum 14. §. Nos igitur de Præbend.
in 6.*, = ibi *Nos igitur attendentes, quod etſi
memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus pote-
ſtatem, penes nos tamen nihilominùs remanſit
major, licèt eadem poteſtas etiam in prædictis,
propter quod noſtra, qui eamdem præoccupavimus
poteſtatem, potior debet eſſe conditio* = Ideòque
non privativè, ſed cumulativè conceſſa dicen-
da ſunt, ut argumento ducto à dicto *Textu*,
quem pulchrum dicit *Afflict. in cap. 1. §. Ad
hæc num.15. tit. de pac. jurament. firmat.* probat
idem *Afflict. in cap. 1. §. Poteſtas num. 15. tit.
quæ ſint regalia, & in cap.1. §. Item ſi quis tit.
quib. mod. Feud. amittat.*, & priùs docuerunt
*Archidiacon. in eod. cap. Dudum §. Nos igitur,
& Jo: Andr.*, ajentes, quod, ſi Juriſdictio
omnis veluti ex originis fonte manat à Princi-
pe, idem de illa infeudando Vaſſallum, ſibi
non præripit liberam poteſtatem eam exercen-
di, quippè fons uberior ſemper eſt, & redun-
dantior rivulo, qui ab ipſo profluit, *Roland. à
Vall. conſ.1. nu.135. & ſeqq. lib.2.*, *Fraſt. de
Reg. Patronat. Indiar. part. 1. cap. 2.*, *Larrea
allegat. Fiſcal.70. num.20.*, *clar. mem. Cardin.
Albit. de inconſtant. in Judic. quæſt.42. num. 6.
verſ. tertio adduco & ſeqq.*, & conſonant *Ro-
buſter.*, & *Lagunez. locis ſupra allegatis*; Alte-
ra verò deſumitur ex ſumma illa æqui, boni-
que ratione, quæ ante Supremi Principis men-
tem, oculoſque verſari ſemper debet, videli-
cèt, quod liberæ Vaſſallorum voluntati relin-
66 quenda, permittendaque ſit appellatio ad Tri-
bunalia, & Curias Supremi Principis, nè, ut
ſupra etiam indicavi, immediatorum Domi-
norum potentià opprimantur, *Lagunez. de
Fruct. dicto cap.17. num.70.*, *Pegaſ. ad ordinat.
Regn. Portugall. tom.12. ad lib.2. tit.45. §. 32.
Gloſt. 34. numer. 8. fol. mihi 226.*, apud quos
alii.

Quæ ſanè æquiſsima ratio, ut admonemur
à præfatis Authoribus, religioſè obſervata in
Regnis, ac Ditionibus Principum Secularium,
67 quantò religioſiùs cuſtodienda erit in noſtra
hypotheſi, tum quia verſamur in Terris Ec-
cleſiæ, in quibus ſervatur æquitas Juris Cano-
nici, ut mox dictum eſt, ſemper permittentis
appellationes, omiſſo medio, ad Sedem Apo-
ſtolicam, tum etiam quia non agitur de Juriſ-
dictione, Domino inferiori conceſſa in Inveſti-
tura feudali, quæ proindè ex contractu, aut
oneroſo pacto jam quæſita dici poſsit, ſed res 68
eſt de illa elargienda ex ſpeciali Privilegio,
cujus virtute adeò ſimilis Juriſdictio cumulati-
vè conceſſa reputatur, ut Supremus Dominus
Cauſas appellationum ab illo avocare, & cum
illo concurrere ſemper poſsit, *Spad. d. conſ. 1.
num.27. & 30. lib.1.*

Denique, ut mox innuebam *§. Nec eſt cur
exadverſo* in fine, EE.PP. reverenter ſupplico,
ut pro eorum ſumma ſapientia, ac Religione
ſecum animo reputare velint, quod modera-
mina, ac conditiones adjectæ præfato Reſcri-
pto, auxilium, opemque fortè aliquam ferre
poſſent Subditis, qui exiſterent intra Ditionem,
& Statum Eccleſiaſticum, his enim facilis,
obvius, ac paratus eſſet recurſus ad S. Sedem,
& Congregationem ab ea deputatam: at non
ità ſanè accidet Hominibus Meſſerani, & Cre-
pacorii, qui commorantes in Regione longè
diſsita, non ità facilè ad Sedem Apoſtolicam
deferre poterunt querelas, & recurſus adver-
sùs gravamina ab immediato Domino ipſis il-
lata, quodque gravius eſt, ſi id facere conen-
tur, nedum graviſsimarum expenſarum in-
commoda, ſed novæ etiam lites ſubeundæ illis
erunt, aſſumendo primùm præliminarem quæ-
ſtionem, an agatur de querela tangente caſum
de Jure permiſſum, deindèque deveniendo ad
examen negotii principalis, haud tamen aſſu-
mendum, niſi poſtquam præliminari hac lite
fracti fuerint. Quæ propterea mala, ac peri-
cula miſeris Subditis impendentia, prævidens
ſan: mem: Alexander VIII., illos ab eiſdem
liberavit, dum ut ſub initium meminimus,
non ſolùm eis reliquit plenam libertatem rectâ
viâ deferendi primas, ſecundas, & ulteriores
appellationes ad Sedem Apoſtolicam; Verùm
præterea illarum facili, ac parato uſui oppor-
tunè providit, concedendo Nuntio Apoſtoli-
co Taurinenſi, uti Delegato Apoſtolico, fa-
cultatem cognoſcendi tales Cauſas, tàm per
ſe ipſum, quàm per alios ab ipſo ſubdelegan-
dos, cumulativè tamen cum Auditore Came- 69
ræ; Quamobrem iidem Subditi humiliter ſup-
plicant, ne adempto ipſis hoc beneficio, quod
*unicum innocentiæ præſidium eſt, illegitimæ po-
teſtati &c. hominum, poteſtate Regiâ, in ſe
tranſmiſſâ, abutentium objiciantur*, ut utar
verbis, quibus Senatum Pariſienſem licèt in
mala, imò [pro miſera eorum tempore con-
ditione] execrabili Cauſa Regem alloquutum
fuiſſe, refert *Thuan. lib.16. ad Ann. 1555.*

AR-

ARGUMENTUM.

Aggregatio ad Locum conſilii per viam derogationis Statuti, a Sancta Sede confirmati, facta ab Eminentiſſimo Cardinali Legato, ſupplente notabilem ſuffragiorum numerum, ſuſtineri nequit, publica non intercedente utilitatis cauſà; præſertim ſi inhibitio A.C. ante ſecutam aggregationem fuerit Parti præſentata.

DISSERTATIO XVIII.

1 *Aggregatio ad Conſiliarii gradum facta contra Statuti formam, nulla prorsùs eſt, atque irrita*, & num.3.

2 *Statuta, & in illis diſpoſita, dicuntur de forma ſubſtantiali.*

4 *Statutum à Conſiliariis editum ex facultate ipſis à Summo Pontifice tributa novas in futurum condendi Leges, & veteres corrigendi, & reformandi, ſervandum omninò eſt.*

Procedit, tametſi correctorium ſit Juris communis, num.6., & 8.

5 *Verba* = Sed etiam de illis, quæ ordinarentur, & reformarentur = *ad futurum tempus referuntur.*

7 *Ex facultate, à Summo Pontifice conceſſa, nova condendi Statuta*, dummodò Eccleſiaſticæ libertati non ſint contraria, *adprobata cenſentur omnia alia Statuta, ſive contraria forent, ſive non diſpoſitioni Juris communis.*

9 *Statutum, ex facultate, à Summo Pontifice conceſſa, editum, tametſi à Jure communi deviet, valet, quoties valdè honeſtum eſt, & rationi conſonum.*

10 *Statuti valdè honeſti, & rationabilis confirmatio in forma communi eundem operatur effectum, quem confirmatio in forma ſpecifica.*

11 *Statuta excluſiva fœminorum, licèt Juri communi contraria, cum tamen honeſta ſint, atque favorabilia, ex ſimplici confirmatione in forma communi plenæ firmitatis robur obtinent.*

12 *Statutum ſi Pontifex nedum confirmavit, ſed illud inviolabiliter obſervari præcepit, id non ſimplicem confirmationem, ſed novæ Legis Papalis editionem præfefert.*

13 *Lex impugnari ab eo nequit, qui juxta illam proponi ſe permiſit.*

14 *Legis præexiſtentiam, & validitatem præſupponit impetrata illius derogatio.*

15 *Statuti confirmatio facta à Sacra Conſulta, habetur pro confirmatione Apoſtolica in forma ſpecifica.*

16 *Sacra Conſulta Summum Pontificem repræſentat.*

17 *Illiuſque Decreta, Literæ, & Mandata, abſque etiam ſpecifica Pontificis adprobatione, ſive conſenſu, vim habent Decretorum, Literarum, & Mandatorum Summi Pontificis.*

18 *Conceſſio novæ audientiæ, abſolutè ſuſpenſivæ, obſtat executioni novi Statuti.*

Secùs, adjectà clauſula = non retardata =, num.19.

19 *Clauſula* = non retardata = *in novæ audientiæ conceſſione efficit, ut novum Statutum, jam confirmatum, perpetuò ſit valiturum.*

20 *Lex non deſinit eſſe perpetua, & inviolabiliter obſervanda, donec revocata non fuerit.*

21 *Judex ad quem, vigore commiſſionis Cauſæ in devolutivo, præcedens Judicatum revocare poteſt; hujus tamen executio interim retardari nequit.*

22 *Derogatio Statuti, Pontificiâ authoritate roborati, Eminentiſsimis Cardinalibus, tametſi præditis poteſtate Legati à Latere, permiſſa non eſt.*

23 *Nec etiam ſub obtentu interpretationis, aut limitationis.*

24 *Aut reductionis ad terminos Juris.*

25 *Ampliſsima facultas derogandi Apoſtolicis Legibus, & Conſtitutionibus licet Eminentiſsimis Legatis concedi conſueverit, iidem tamen eâ uti nequeunt, niſi pro publico bono, publicaque Civitatis, & Provinciæ cauſa.*

26 *In Statuti Pontificià authoritate confirmati, derogatione, Eminentiſsimi Legati procedere debent Motu proprio, & per viam univerſalis Legis.*

27 *Validaque non eſt derogatio per viam ſimplicis Reſcripti.*

28 *Statuti à S. Sede adprobati diſpenſatio ex cauſa privata ab Inferiore Legato obtenta ſinè juſtà, legitimaque cauſà, irrita eſt*, & nume.30. & 31.

29 *Summo dumtaxat Pontifici reſervata eſt poteſtas diſpenſandi Privatiſque Legibus ſolvendi ſuè cauſà.*

30 *Eminentiſsimis Legatis Summus Pontifex poteſtatem delegat in conſervationem, non in deſtructionem Legum.*

31 *Diſpenſatio naturà ſuà nil aliud eſt, niſi provida Juris communis, aut Statuti relaxatio, publicà utilitate, ſeu neceſsitate penſata.*

32 *In diſpenſatione Statuti per viam ſimplicis Reſcripti, ad preces Partis, conceſſa, privata dumtaxat conſiderari valet cauſa, & favor impetrantis.*

33 *Societas inter Fratres excluditur, quoties ſimul non vivant, & unuſquiſque propria Bona recognoſcat.*

34 *Familiæ* nobilitas *ex quibus excludatur?*

35 *Familiæ* nobilitas *probari nequit diplomate, ſeu privilegio, vulgò* di Cavaliere dello Speron d'oro.

36 *Admiſsio, vel rejectio à* Conſiliarii *munere quando pendet à reſolutione capienda in Scrutinio, Rejectus non poteſt reclamare ab irrationabili excluſione, ſeu rejectione.*

Re-

37 *Rejectio per Scrutinium non ſufficit probare qualitates, pro ejus admiſsione requiſitas.*

38 *Qualitates pro admiſsione ad Loca Conſilii requiſitæ ubi in aliquo concurrant, non inducunt neceſsitatem illum admittendi.*

39 *In Monaſteriis ut ad profeſsionem Puella admittatur, non attenditur ſolùm, an in ea concurrant qualitates requiſitæ, ſed vota ſecreta Monialium exquiruntur.*

40 *Religio Hieroſolymitana generaliter non negat habitum juſtitiæ habentibus qualitates requiſitas: Et excluſus, ſi illas habere probet, poteſt à Superiore ex officio admitti.*

41 *In Familiis conſularibus filii, & Deſcendentes habentes qualitates à Statuto requiſitas, niſi probetur eorum excluſionis cauſa, ad Loca vacantia Conſilii in locum præmortuorum admittuntur.*

42 *Proviſum à Papa, vel Ordinario ſi Capitulum ob defectum aliquem admittere recuſet, probanda ab eo eſt excluſionis cauſa.*

43 *Papa, & Sacra Conſulta nunquam conſuevit concedere Statuti diſpenſationem pro ſupplendo notabili ſuffragiorum numero.*

Nec majori arbitrio, quàm ſoleat ipſe Papa, & Sacra Conſulta, Eminentiſsimus Legatus uti debet, num. 45.

44 Sacra Conſulta *aggregationem in numerum Conſiliariorum factam ab Eminentiſsimo Legato, ſupplente quatuor ſuffragia, irritam declaravit.*

Item aliam, pro qua duo tantùm ſuffragia ſuppleverat, ibid.

46 *Civitas Ravennæ debet, ſecundùm ejus Statuta, regi per Eminentiſsimos Legatos.*

47 *In Statuti confirmatione adpoſitis verbis* faccia che così ſiegua, *adempta Eminentiſsimis Legatis dicitur facultas omnis contrarium diſponendi.*

48 *Etiamſi rem ad terminos Juris eadem verba redigere dicerentur.*

49 *Literæ* Sacræ Conſultæ, *Statuti obſervationem præcipientes, Eminentiſsimos Legatos comprehendere non cenſentur.*

50 *Literæ* Sacræ Conſultæ *pro Statuti obſervatione directæ ad Provinciæ Moderatorem cum facultate Legati à Latere, Eminentiſsimos etiam Legatos Succeſſores comprehendunt.*

51 *Monitorium A.C. cum inhibitione ſuper obſervantiâ Statuti, præſentatum Parti, Eminentiſſimum etiam Legatum Judicem afficit.*

52 *Inhibitio intimata Parti, afficit etiam Judicem.*

Et præſentata Judici, afficit etiam Partem, ibid.

53 *Auditori Cameræ ablata facultas cognoſcendi Cauſas, jam deciſas à Cardinali Emiliæ Legato.*

54 *Si tamen hìc proceſſerit cum clauſula* = Omni & quacumque appellatione, recurſu, & reclamatione remotis =.

55 *Nec eidem Cardinali Legato tributa fuit facultas apponendi manus in Cauſis, coram A.C. pendentibus*, ibid.

56 *Obſervantia probanda eſt in caſu præciſo, & individuo cum iiſdem prorsùs qualitatibus, & circumſtantiis.*

57 *Conſiliariorum electio privativè ſpectat ad generale Conſilium.*

58 *Obſervantia induci non potuit ex actibus, qui ſi adprobatio, & adquieſcentia generalis Conſilii non acceſſiſſet, irriti fuiſſent.*

59 *Conſiliariorum electio, ab Eminentiſſimo Legato vigore derogationis Statutorum facta, referri potiùs debet ad adprobationem Conſilii, valentis, in vim Indulti, Statuta ipſa reformare.*

60 *Ex actibus facultativis nulla ſtatui poteſt obſervantia.*

61 *Præſertim, ſi contrarii concurrant actus.*

63 *Reſcriptum ceſſat, ceſſante cauſâ, ob quam impartitum fuerat.*

64 *Actus confirmans, ſubſiſtere nequit, corruente acta confirmato.*

65 *Confirmatio Reſcripti dumtaxat, excludit omne id, quod in Reſcripto confirmato non continetur.*

66 *Derogatio, ſeu diſpenſatio pro uno loco impertita, non poteſt, ob defectum voluntatis concedentis, ſuffragari pro alio.*

67 *Et conceſſa ad unum effectum, non ſuffragatur ad alium, concurrente etiam majoritate rationis.*

68 *Diſpenſatio, veluti ſtricti Juris, ſtrictiſſimè etiam interpretanda eſt.*

69 *Poſterius Reſcriptum fuiſſe obtentum relativè ad primum ex quibus ſupplicationis verbis colligatur?*

70 *Reſcripta reſtringuntur ad Partis ſupplicationem.*

Præſertim, ſi c[illegible] verba = auditis &c. =, ibid.

71 *Poſterius Reſcriptum ſeſe referens ad primum, quamdam cum eo unitatem habere dicitur, illiuſque qualitatem aſſumit.*

NE Reverendiſſimi Patres graventur onere reaſſumendi Informationes in præteritis Cauſæ Propoſitionibus diſtributas, repetere juvabit, quod Conſiliarii antiquiſſimæ, atque prænobilis Civitatis Ravennæ probè pernoſcentes, generoſæ nobilitatis decorem, quo eorum cœtus effulget, diu retineri ampliùs non poſſe, niſi arctiore viâ ad ſupremos honorum gradus daretur aſcenſus, imò brevi obſoleturum, niſi Cives in illum impoſterum cooptandi, familiaris quoque cenſus præſidio, Ordinis Patritii dignitatem tueri poſſent; etſi idcircò præclaro Privilegio anno 1511. ipſis impartito à Summo illo, & nunquam interituri nominis Pontifice Julio Secundo, quo Ravennatenſium Conſilio poteſtas dabatur decernendi, atque ſtatuendi ea, quæ faciliori regimini, publicæque tranquillitati adjumento eſſe poſſent, edicendo = *eadem Civitas* (ſunt verba Privilegii) *regatur, gu-*

gubernetur, & manuteneatur per Superiores &c. ſecundùm Statuta ſua, Ordinamenta, & Decreta diſpoſita, & quæ ordinarentur, diſponerentur, & reformarentur publicè in Conſilio Civitatis ejuſdem = Pariſ. conſ. 20. per totum lib. 1., Rot. coram Pamphil. deciſ. 32. num. 6., etſi, ut dicebamus, facultate iſtâ in generali Conſilio, habito die 27. Martii 1705., ſtatuerunt, quod, cum priùs ad aſſequendum Conſiliarii gradum ſufficeret, vel unicum dumtaxat ſuffragium ſupra medietatem, deinceps pro valida receptione Conſiliarii de Familia, quæ hunc gradum numquam obtinuiſſet, duæ ex tribus ſuffragiorum partibus requirerentur, & cum anteà novo Conſiliario ſatis eſſent Bona valoris ſcutorum 400. auri, poſthac poſſidere deberet Bona valoris ſcutorum decem millium; quod Statutum confirmatum deindè fuit à Sacra Conſulta, quæ die 12. Januarii 1712. recedendo à primo loco deciſis, illud approbavit, & exequi mandavit.

Ad formam itaque hujuſmodi Statuti, abſque Populi, Civiumque offenſione conſulentis decori Patritio, die 4. menſis Aprilis anni 1714. congregatis in Conſilio octoginta Decurionibus, ut novi Conſiliarii ſubrogarentur loco Camilli Aldobrandini, Jo: Pauli Beninſæ, & Capitanei Pauli Bonfilj, inſtetit inter alios, admitti Dominus Jacobus Baldratus; Verùm ſuffragiis re præmiſſâ, cum ex octoginta Decurionibus quadraginta dumtaxat illi ſuffragati fuerint, & ſic duobus tantùm ſuffragiis ultra medietatem ſuperaverit, non autem habuerit duas ex tribus eorumdem Partibus, prout dicto Decreto præſcribebatur, præterea ipſius facultates longè ſint infrà cenſum ſcutorum decem millium, & denique careat ceteris aliis qualitatibus, nedùm d. novo, ſed veteri etiam Statuto requiſitis, ut infra oſtendemus, rejectus propterea fuit à Conſilio, non attento quodam gratioſo Reſcripto, ſtatim poſt excluſionem, illius nomine, exhibito, & præcedenter, die ſcilicet 8. Maii 1711. à bon: mem: R. P. D. Marabottino, per id tempus Æmiliæ Præſide, impetrato, ac poſtmodum die 6. Aprilis 1714. nulliter, ac ſubreptitiè ab Eminentiſſimo D. Cardinali Legato confirmato, quo derogabatur dicto Statuto Conſilii Generalis quoad duas ſuffragiorum partes pro obtinendo loco vacante per obitum Jo: Baptiſtæ Baldini, penitùs diverſo à ſupradictis, ad quæ idem Baldratus proponi poſtulaverat; Imò verò non ſolùm generale Conſilium ſuſpensâ dicti Reſcripti executione, renuit Baldratum in Conſiliarium album referre, ſed Nuntios cum Literis Magiſtratus illius temporis nuncupat. *delli Savj* miſit ad dictum Eminentiſſimum Legatum, Imolæ commorantem, eidem enixis votis ſupplicando, ut generalis Conſilii libertatem in iſtiuſmodi aggregationibus incolumem conſervare dignaretur.

Humaniter his ille reſpondit, videlicet cum ſe Ravennæ reddidiſſet, hac in re id acturum, quod omnes concorditer juſtum, & rationabile putaſſent; At intereà cum conatus Laurati in dies magiſque augerentur ad occurrendum cuicumque prævifæ innovationi, die 15. menſis Octobris dicti anni 1714. præſentatum illi fuit monitorium, à R. P. D. Annudeo A.C. Locumtenente impetratum ſuper obſervatione, & executione dicti Statuti generalis Conſilii, & reſolutionis Sacræ Conſultæ cum expreſſa inhibitione, nè quidquam novi ab aliquo in Partibus attentaretur. Cumque die 5. Februarii anni 1715. convocata fuiſſet quædam particularis Congregatio nonnullorum paucorum Conſiliariorum, qui favore D. Adverſarii res novas moliebantur, ceteri Conſiliarii, deteſtis hiſce machinationibus, quamvis vocati non fuiſſent, perſonaliter in dicta Congregatione comparuerunt, proteſtatique fuerunt de nullitate cujuſcumque reſolutionis faciendæ tum contrà legem illam generalis Conſilii, quà præcipiebatur, quod ea, quæ ab uno Magiſtratu geſta, ac conſtituta fuerunt, everti nequeant ab altero ſinè expreſſo dicti generalis Conſilii conſenſu in ſcripturam redigendo, tùm etiam in ſpretum Monitorii A.C., ac litis pendentis in Curia.

Sed fruſtrà; nam, nullo numero habitis reiteratis plurium aliorum Conſiliariorum proteſtationibus de pendentia litis in Curia pro obſervatione dicti Statuti, & excluſione Baldrati à Conſilio, idem Eminentiſſimus Dominus Cardinalis Legatus ad petitionem duorum Conſiliariorum, quorum ſtudia in dictum Baldratum nimis aperta ſunt, die 23. Februarii 1715., eundem Baldratum inter nobiles Conſiliarios referri, mandavit loco Capitanei Pauli Bonfilj. Hac novitate bonorum Civium animis commotis, iiſdemque ſummopere urgentibus, adivimus A.C Anſideum pro purgatione attentatorum, & loco illius pro circumſcriptione, annullatione, & deletione dictæ aggregationis; obtentoque favorabili Decreto, Cauſam coram eo felicitèr proſequebamur etiam ſuper nullitate, & injuſtitia talis aggregationis, ſed eum intereà contigiſſet ejuſdem promotio ad munus Secretarii Sacræ Congregationis Concilii, & in ipſius locum deputatus fuerit R. P. D. Philippus Columna, huic placuit ſuâ definitivâ Sententiâ dictam aggregationem confirmare, & quaſi poſſeſſio præveniſſet ipſius aggregationem, decernere, D. Baldratum manutenendum eſſe in poſſeſſione, ſeù quaſi exercendi munus Conſiliaratus, quod nunquam exercuerat, adverſus quod proindè tàm injuſtum judicatum, non ſolum Signatura Juſtitiæ omnibus ſuffragiis reſcripſit = *de appellatione, & amplius*, = ſed Sacrum etiam Auditorium die 7. Junii 1717. reſpondit = *aggregationem dicti Baldrati minimè ſuſtineri, & conſtare de legitimo mandato Procuræ Civitatis, & Conſiliariorum*, ab eodem Baldrato tunc controverſo, & die 2. *Julii* 1717. = *conſtare etiam de attentatis*, = à D. Baldrati per viam tamen nullitatis emendandis, ut conſtat ex tribus deciſionibus à Rmo Anſaldo Deca-

no Ponente editis, quæ hic dantur adnexæ.

Repropoſitâ verò Cauſâ, licet quoad mandatum Procuræ Civitatis, & Conſiliariorum Sacra Rota die 6. Maii 1718. reſcripſerit = *In decisis*, = attamen quoad alia Dubia reſpicientia dictam aggregationem, & attentata, in geminis repropoſitionibus nulla capta fuit reſolutio ob inſubſiſtentia ſuppoſita exadverſo cumulata, quibus clariori facti enucleatione ſublatis, in hodierna audientia, quâ ad novum examen Cauſa revocatur, ſuffragantibus quinto, & ſexto ex Dominis poſt conſuetum Turnum ſedentibus, enixè ſupplicamus, ut pro *jam decisis* reſpondere dignentur.

Inmotum enim manet fundamentum illud noſtræ *deciſionis*, quod nempè Baldratus ex octoginta ſuffragiis, nonniſi duo ſupra medietatem retulerit; Ideoque, cum novum
1 Statutum pro valida admiſſione novi Conſiliarii de familia, quæ nunquam fuit Conſiliaris, qualis eſt illa Baldrati, neceſſariò requirat duas ex tribus ſuffragiorum partibus, omni procul dubio ipſius aggregatio nulla, & irrita prorſus dicenda eſt, *ad Text. in Authent. quæ ſupplicati, Cod. de precib. Imperator offeren., Alexand. conſ.119. n.17. lib 6., Rot. in Avenionen. admiſſionis ad Magiſterium Artis 22. Junii 1711. §. Vigente & ſeqq. coram Reve-*
2 *rendiſſimo Ponente*, Statuta quippè, & in illo diſpoſita, dicuntur de forma ſubſtantiali, *Becc. conſ.12. num 23. & ſeqq., Capon. controv.20. n.29., Gubb. conſult.51. ſub n.99. verſ. quando enim*, quâ ideo ad unguem non adimpletâ,
3 actus vitiatur, & corruit, *Lancellott. Gall. conſ.31. à num.34. & ſeqq., Cyriac. contr.278. num.11., Altograd. Jun. contr. 7. num. 52., Adden. ad deciſ.542. num.59. & ſeqq. par.4. tom.3., Rot. in recen. deciſ.156. num.4. par.9., & deciſ 265. num.15. par.16.*

Nec in dubium revocari valet validitas dicti Statuti; præſertim illius adprobatio facta à Sacra Conſulta, illud obſervari mandante, quod exuberare videtur in præſenti Judicio,
4 vertente ſuper executione, & obſervatione Statuti, & Decreti Sacræ Conſultæ, quia tale Statutum cum publico Conſilio conditum fuerit à Conſiliariis, à ſan: me: Julio II. donatis facultate promulgandi ſimilia Statuta, & condendi novas Leges *in futurum*, & veteres *corrigendi*, & *reformandi*, ſervandum omninò eſt, ut in puncto alterius Statuti editi à Conſilio Ravennæ vigore dicti Juliani Indulti, decidit *Pariſ. conſ 20. lib.2. per tot., & præſertim n.6.* ibi = *Nec obſtat ſi dicatur, quod Statuentes non habebant poteſtatem condendi dictum Statutum, nec reformandi illud, nam contrarium oſtenditur ex poteſtate, & facultate Statuentibus, & Reformantibus conceſſa per Summum Pontificem* (idest Julium II.) *& num:7., quæ declaratio, & reformatio valida eſt, & firma eo quo ſicut apparet ab habentibus poteſtatem, & ſic à Concilio Civitatis Ravennæ, quæ Summo Pontifici ſupplicavit, quod dicta Civitas regeretur, & gubernaretur ſecundùm Statuta ſua, ordinamenta, & Decreta, & diſpoſita, & quæ ordinarentur, diſponerentur, & reformarentur publicè in Conſilio dictæ Civitatis, cui ſupplicationi Summus Pontifex ſignaturam ſimpliciter appoſuit = concedimus, & ita mandamus ſervari =* & num. 9., ibi = *In qua ſupplicatione nedùm fit mentio de Statutis, ordinamentis, & Decretis diſpoſitis in præteritum, ſed etiam de illis, quæ ordinarentur, & reformarentur,* 5
quæ verba futurum tempus ſignificant, & ideò ad futurum referuntur, = & firmavit *Rota coram Pamphil. deciſ.32. num.6.*, ibi = *Nec placuerunt Dominis deducta contra validitatem Statuti, quia Civitas Ravennæ habet poteſtatem condendi Statuta ex facultate ſibi conceſſa à Julio Papa II., quæ reſpicit non ſolùm Statuta tunc condita, ſed etiam in futurum condenda* = Idque procedit, tametſi Statutum ſit correctorium diſpoſitionis Juris communis, cum ad hæc etiam Statuta referatur poteſtas, eidem Civitati à Summo Pontifice conceſſa, ut 6
loquendo, de dicto alio Statuto contra Jus commune, tradit idem *Pariſ. conſ.20. num.2. & 5. lib.2.*, ubi quod validum, & firmum eſt, & obſervari debet, licet videatur odioſum, & *Rot. coram Pamphil. dicta deciſ.32. num.6.*; Et rectè quidem, quia dictus Summus Pontifex ſolùm 7
excepit Statuta, Eccleſiaſticæ libertati contraria, ibi = *dummodo Eccleſiaſticæ libertati non ſint contraria*, = unde approbaſſe cenſetur omnia alia Statuta in futurum facienda ſivè contraria forent, ſivè non diſpoſitioni Juris communis, ex traditis in propoſito per *Conſtantin. ad Statut. Urb. in Prælud. art.1. num.37., Bonden. collect. legal.2. num.112., Rot. coram Merlin. deciſ.349. num.14., & deciſ.828. num.2., & in recent. deciſ.42. num.32. par.12.*

Minus vero urget, quod hæc nova Lex ſubſiſtere nequeat eo ſub obtentu, quod confirmata non reperiatur in forma ſpecifica, quodque 8
non ſufficiat confirmatio in forma communi. Etenim, ſi virtute *Juliani* Indulti valet Statutum contra Jus commune à Civitate noſtra confectum, *licèt videatur odioſum*, ut probat *Pariſ. loc. mox. citat., & Rot. coram Pamphil. deciſ.32.*, potiori Jure valebit hæc nova Lex, quæ tametſi aliqua ex parte deviaret à Jure, 9
attamen valdè honeſta eſt, & rationi conſona. Fulcitur enim illo juſtæ cauſæ adminiculo, coercendi videlicet ambitum illorum, qui nullis ornati meritis, ad ſupremos honores conſcendere audacter præſumunt, *quæ res*, ut inquit *Romanus Orator oration.4. in Verrem*, *evertendæ Reipublicæ cauſa eſſe ſolent*; Quamobrem hæc ratio exuberat, ut confirmatio in forma communi, ex relato *Juliano* Indulto deſumpta, eundem operetur effectum, quem 10
pareret confirmatio in forma ſpecifica, ex notatis *à Conſtantin. ad Statut. Urb. in prælud. num.75., Rot. coram Peutinger. deciſ.16. n.26., in recen. deciſ.42. num.28. & ſeqq. part.12.*, & probatur haud abſimili exemplo Statutorum, fœminas excludentium, quæ cum licita ſint, ac honeſta, & ob rationem conſervandæ agna-

11 agnationis favorabilia reputentur, vel ſaltem
non ſint odioſa odio irrationabili, idcirco, li-
cet contraria Juri, nihilominus ex ſimplici
confirmatione in forma communi, plenè fir-
mitatis robur obtineat, *Rota in recent. de-
ciſ.438. num. 67. & ſeqq. part. 9., deciſ.169.
num.12. par.11., in Romana, ſeù Nullius Im-
miſſionis 9. Martii 1711. §. Quo denique coram
R̃mo D. Anſaldo Ponente*, & egregie probat
Deciſio, quæ revidetur *§. Neque obeſſe poteſt;*
Certius quia idem Summus Pontifex *Julius II.*
nedum generalitèr confirmavit omnia, & quæ-
cumque Statuta, a noſtra Civitate edenda, ſed
12 ea inviolabilitèr obſervari mandavit, quod non
inducit ſimplicitèr confirmationem, ſed novæ
Legis Papalis editionem præſefert, ut in pro-
poſito obſervat *Rota coram Bich. deciſ.381.
num.23., & duobus ſeqq.*, non omittendo de-
nique, quod integrum non eſt D. Baldrato,
13 colore hoc impugnare Legem, juxtà cujus for-
mam, & quidem lectam ante ſcrutinium, ſe
proponi permiſit ad tria Loca vacantia, & quod
14 magis eſt, cujus ipſe ſtudio omni, obtinere
curavit derogationem, quæ Legis præexiſten-
tiam, & validitatem ſuâpte naturâ præſuppo-
nit, *Rot. coram Bich. deciſ.360. num.18., &
in recen. deciſ.43. num.4. part.16.*

Quamquam verò ſatis his demonſtratum vi-
deri poſſit, in noſtra hypotheſi ſpecificam hanc
15 confirmationem non efflagitari, nihilominus
ſi ea requireretur, ut benè inquit noſtra *Deci-
ſio*, reverà non deeſt hujus novæ Legis confir-
matio Apoſtolica in forma ſpecifica, dum poſt
iteratum illius examen à Sacra Conſulta, præ-
vio receſſu à deciſis, eadem Lex confirmata
fuit de 12. Januarii 1712., ex deductis ab *Ur-
ceol. de Tranſact. quæſt.25. num.11. & ſeqq.,
Jov. de Contractib. minor. Gloſ.8 §.3. num.6.
& ſeqq., Rot. coram Bich. deciſ.291. num.7.
& ſeqq., & in recent. deciſ.222. num.12. par.7.,
& deciſ.262. num.3. & 4. par.19.;* Quippe in
Sacro illo, ſupremoque Conſiſtorio adeò reſi-
16 det principalis poteſtas, atque majeſtas, ut ipſa
Sacra Conſulta adeo Summum Pontificem re-
præſentet, teſte *Pellegr. in prax. Vicar. part.4.
ſect.18. n.7., clar: me: Card. de Luc. in relat.
Rom. Car. diſc.25. num.1. 11., & 15., ſect. de
offic. Locumtenent. cap.4. num.10., Urſaya In-
ſtit. crim. lib.4. tit.6. num.68., Raynald. Vot.
deciſ.11. num.3. & 4., Rot. in Aſculana No-
bilitatis Ordinis Conſularis 27. Junii 1708.
§. Poſito igitur ad fin.*, ibi = *Stante interpoſita
auctoritate Sac. Conſultæ, Principem repræſen-
tantis* = *coram Reverendiſſimo Molinet.* Ut De-
creta, Literæ, atque Mandata ipſius habeant
17 vim Decretorum, Literarum, Mandatorum-
que Summi Pontificis, etiam abſque tali ex-
preſſione, & ſpecifica ipſius adprobatione, ſivè
conſenſu, ut concorditèr advertunt *Gratian.
diſcept. forenſ. cap.839. num.20., clar: me: Card.
de Luc. de Benefic. diſc.73. num.4.*, ibi = *Primò
quod Judex proceſſiſſet ex delegatione Sac: Con-
ſultæ cum oraculo Papæ, cujus Tribunalis Literæ
vim habent Literarum ipſius Pontificis* = *Ray-
nald. Vot.75. num.24., Burſat. ad Bannıment.
general. cap.30. num.125., Rot. in recent. de-
ciſ.236. num.6., & 7. par.15.*, ibi = *Et tamen
abſque tali expreſſione, & ſpecifica conſenſu Pa-
pæ, Literæ Sac. Conſultæ habent vim Literarum
ipſius Pontificis.*

Nec ex eo, quod adverſus dictam Reſolutio-
nem conceſſa fuerit Civibus nova audientia,
inferri poteſt, quod confirmatio Sacræ Con- 18
ſultæ perpetuam, & nullo tempore inviolabi-
lem firmitatem non attribuit dicto novo Sta-
tuto. Nàm objectum urgeret, ſi Sacra Con-
ſulta abſolutè conceſſiſſet novam audientiam
ſuſpenſivam executionis novi Statuti uſque ad
exitum litis; At non etiam quando, prout
hic, novam audientiam non aliter indulſit,
quàm cum clauſula = *Non retardatà*, = quæ 19
eum effectum præſtat, quod illud Statutum,
jam veluti confirmatum, perpetuò valiturum
ſit, firmiterque obſervandum, non curata con-
ceſſione novæ audientiæ, *Rota coram Coccin.
deciſ.144. num.7., & coram Bichio deciſ.201.
num.9.*, quæ proindè dum fuit tali pacto con-
ceſſa, veluti dans Civibus ſolam facultatem
impugnandi in eadem Sacra Conſulta præce-
dentem confirmationem dicti Statuti, haud
operatur, quod illud naturam veræ Legis mu-
nicipalis non ſortiatur. Et rectè quidem, quia
adverſus quamcumque Legem, quamvis ab
ipſo Summo Principe ſancitam, reclamari po- 20
teſt, ipſo annuente, imò etiam ab eodem re-
vocari valet, & tamèn non deſinit eſſe Lex
perpetua, & inviolabiliter obſervanda donec
non fuerit revocata, & apprime confert non
abſimile exemplum deſumptum ex commiſſio-
ne Cauſarum in devolutivo, cujus vigore Ju- 21
dex ad quem revocare poteſt præcedens Judi-
catum, & tamèn nemo unquam dixit, quod
dictum Judicatum interim firmum, & vali-
dum non ſit, nec ſit exequendum, *Rot. coram
Seraphin. deciſ.54. n.6., & in recen. deciſ.160.
num.7.*

Jam verò conſtabilità validitate dicti novi
Statuti, nedùm à Civibus, ſed etiam à Supe-
rioribus, qui præſunt Regimini Civitatis Ra-
vennæ, obſervandi, tàm ex Reſcripto Juliani
Indulti, ſuperiùs relati, ibi = *Quod eadem Ci-
vitas regatur, gubernetur, & manuteneatur per
Superiores ſecundùm Statuta &c., quæ ordina-
rentur, diſponerentur, & reformarentur publi-
cè in Conſilio Civitatis ejuſdem*, = quàm ex
oraculo Sacræ Conſultæ, bon: me: R.P.D. Ma-
rabottino reſcribentis = *faccia, che così ſiegua*, =
non eſt, cur pro ſuſtinenda aggregatione, con-
tra formam dicti Statuti facta, obiiciatur, quod
Eminentiſſimus Dominus Cardinalis Gozza-
dinus, tunc temporis Legatus, D. Baldratum,
Conſiliarii gradum conſcendere ambientem,
illo per diſpenſationem ſolverit; Id enim non
ſubſiſtit in facto, eo quod in caſu noſtro proceſ-
ſum non fuit per viam diſpenſationis, ſed per 22
viam derogationis, ut evidens, & apertum
redditur nedum ex poſtremo dicti Eminentiſ-
ſimi Legati Decreto, in quo non jam diſpenſa-

Digitized by Google

tionis, ſed derogationis expreſſa mentio facta
fuit, ibi = *Derogando &c.*, = verum etiam
ex ſupplici libello, ab ipſomet Baldrato prius
porrecto R.P.D. Marabottino, ut proponi ipſe
poſſet ad vacantem Conſilii locum Baldini,
ibi = *Con derogare all'ultima parte*, = & de-
nique ex confirmatione, & Reſcripto Eminen-
tiſſimi Legati, non quidem facto per viam
diſpenſationis, ſed derogationis, *confirmamus
derogando quibuſcumque &c.*; Quamobrem,
ſive ſpectemus animum Supplicantis, ſive inſpi-
ciamus voluntatem Concedentis, in dubium ve-
nire nequit, quin electa fuerit via non diſpenſa-
tionis, ſed derogationis, quæ Emioentiſſimis
Cardinalibus, tametſi præditis poteſtate Lega-
ti de Latere permiſſa non eſt, quoties agitur de
Statuto, Pontificiâ authoritate roborato, ut com-
muniter tradunt *Felin. in cap. Quæ in Eccle-
ſiarum num.17. verſ. quia de Conſtit.*, *Roman.
conſ.17. num.1. verſ. quoad ſecundum*, *Ruin.
conſ.166. num.3. lib.4.*, *Gambar. de offic. Legat.
lib.8. num.133.*, *Poſth. reſol.148. num.2. & 3.*,
Urceol. conſult. forenſ.62. num.21., *Campell.
ad Conſtit. Urbin. in præfation. num.339.*, at-
que hanc ſententiam ſequitur Sacræ Rotæ Tri-
bunal, ut videre eſt apud *Poſth. de ſubhaſt. de-
ciſ.207. num.4.*, *coram Dunoz. Jun. deciſ.527.
num.12.*, *coram Bich. deciſ.481. ex num.27.*,
in Recentior. deciſ.67. num.16. part.4. tom.2.,
23 *deciſ.298. num.18. & 20. part.10.*, ità quidem
ut nec etiam ſub obtentu interpretationis, aut
limitationis, *Caſtald. conſult.225. num.11. in
fine*, *Jov. de ſolemnit. in contract. minor., &
mulier. Gloſ.2. §.2. num.17.*, aut reductio-
24 nis ad terminos Juris, illud illidere, ab eoque
recedere fas ſit, *Jaſon. in leg. omnino num.7.
verſ. limita tamen Cod. de Teſtam.*, *Villaleg. de
legat. quæſt.10. n.13.*, *Pegaſ. de compet. part.2.
cap.89 num.2.*, ibi = *Neque etiam per viam
interpretationis, aut limitationis etiamſi reducat
rem ad terminos Juris communis*.

Et quamvis Eminentiſſimis Legatis per Bre-
ve Legationis concedi conſueverit ampliſſima
facultas derogandi Legibus, & Conſtitutioni-
25 bus Apoſtolicis; Attameo iidem illâ uti ne-
queunt, niſi pro publico booo, publicaque
cauſa Civitatis, & Provinciæ, ipſis commenda-
tæ, prout declarant *Advocat. Conſtantin. ad
Statut. Urb in prælud num.17. & ſeqq.*, ibi =
*Fallit ſi Card. Legatus ſtatuat contra Jus, juſta
ſubſiſtente cauſa, & pro publico bono &c. præ-
ciſis caſibus prædictis ſtat firma concluſio, quod
Cardinalis Legatus à Latere non poſſit diſponere
contra Statutum confirmatum à Sede Apoſtoli-
ca* = & præcisè de Legato Æmiliæ dictum fuit
*in Ravennaten. Donationis 20. Junii 1678.
impreſſ. in Recen. deciſ. 490. num. 8. par.18.*
confirmata *deciſ.528. num.11. part.19.*, nemò
quippè non videt, perabſurdum eſſe, quod
Leges prò recto uniuſcujuſque Loci regimine
magna cum maturitate conditæ, & ab ipſo
Summo Pontifice confirmatæ, prò ipſorum
voluntate evertantur, ut his verbis loquitur
*Rota in Recent. deciſ.298. num. 19., & 20.
part.10.* Quæ porrò juſta cauſa, dùm agitur
de derogatione Statuti conditi ob publicum
bonum, cum debeat eſſe æquè publica, & Emi-
nentiſſimi Legati ob ſimilem publicam cauſam
dictæ Legi derogando, procedere teneantur 26
Motu proprio, & per viam Legis univerſalis,
ut expoſcit ratio publicæ cauſæ, teſte *Bim.
conſil.403. num.54. lib.4.*, *Bero conſil.146. n.47.
lib.3.*, *Roman. conſil.436. ſub n.16.*, *Vaſquez
illuſtr. quæſt. lib. primo cap.1. num.13.*, *Amaya
obſervat. Jur. lib.1. cap.1. num.1.*, benè *Ton-
dut. reſolut.16. num.14., & reſolut.46. num.4.*,
Urceol. conſultat. forenſ.92. num.65., & pro-
bant aliæ authoritates mox relatæ; Indè ſequi-
tur, quod cum Dominus Cardinalis Legatus
derogaverit dicto noſtro Statuto per viam ſim-
plicis Reſcripti, & ad Partis inſtantiam, vali-
da propterea cenſeri nequit derogatio, in qua 27
nonniſi cauſa privata conſiderari poteſt, ut,
aliis omiſſis, firmat *Rota in Montiſſ. ad Card.
de Luca de Juriſdict. deciſ.4. num.13.*, ibi =
*Utique talis facultas adeò effrenata competere
non poteſt Card. Legato, multòque minùs Vice-
Legato per viam ſimplicis Reſcripti, & ad Par-
tis inſtantiam*.

Verùm enim verò quamvis, ut inſinuare co-
nabantur D. Baldrati Defenſores, verſaremur
in ſimplici dicti Statuti diſpenſatione, non
idcircò tamen idem illâ juvari poſſet; nàm,
cum diſpenſatio à Privato obtenta contra Sta-
tutum à Sancta Sede adprobatum, licet illud
abſolutè non abroget, ſed præſervet quoad ce-
teros caſus; nihilominus cum re ipſa ſit ejuſ-
dem derogatio facta in caſu particulari, irrita
propterea cenſeatur, quoties ſinè juſtâ, & le- 28
gitimâ cauſâ ſit ab inferiore utente Supremi
Principis, Papæ ſcilicèt, auctoritate, *Fagnan.
in cap. Super eo num. 40. verſic. Cæterum de Bi-
gam.*, *Guttierez quæſt. Canonic. libr. primo cap.9.
numer. 5.*, *Bonaccin. de legib. quæſt.2. punct.3.
n.12.*, & de diſpenſatione factâ à Card. Legato
Apoſtolico, ac Nuntio cum poteſtate Legati
à Latere, tradit *Innocent. in capit. Dudum n.16.
de elect.*, *Navar. in manual. Prælat. prælud. 9.
num.15.*, *Salas de legib. diſput.3. ſect.4. num.32.*,
*Bonaccin. de leg quæſt.2. punct.3. num. 1. 5. Sed
hoc exemplum*, *Azor. part. prima libr. 5. capit.15.
in fine*, *Baldel. Theolog. moral. lib.5. diſput.52.
num.2.*, *Pegas de competent. part. prima cap.41.
n.9.*, *Maſſer. de legat. Æmil. lib. primo cap.35.
num.3.*, ob eam rationem, quod Summo Pon-
tifici dumtaxat reſervata eſt poteſtas diſpenſan-
di, Privatoſque Legibus ſolvendi ſinè cauſâ, ut
tradunt *Card. Cajet. 1. 2. quæſt.96. art.5.*, *Sot. lib.* 29
*primo de juſt., & Jur. quæſt.7. art.3., & lib.7.
quæſt.4. art.2. ad fin.* Et ſanè, ſi Eminentiſſimis
quoque Cardinalibus Legatis id liceret, facilè
inde ſequeretur, quod eorum arbitratu modò
favore unius, modò favore alterius diſpenſan- 30
do ſine cauſa juſta, & valida, eliderent Leges
ipſas, Conſtitutiones, & Decreta Pontificia,
quod nedùm adverſaretur menti Supremi Prin-
cipis poteſtatem ipſis delegantis in conſerva-
tionem, non in deſtructionem, ut admonet
Pe-

Digitized by Google

Pegaſ. de competent. part. prima cap.41.num.7. eis *à Supremo Principe Eccleſiaſtico non delegatur poteſtas denominativa, ſed ſpiritualis, ac miniſterialis, & in conſervationem, non in deſtructionem, & num.*8.addit. = *Non poteſt ſinè cauſa legitima inferior Legatus diſpenſare &c. nec talis diſpenſatio ſortiri poteſt effectum, cum non acciediſſet cauſa legitima ad diſpenſandum, quæ præcipuè induxit animum Superioris, & Pontificis ad concedendam expreſſam facultatem diſpenſandi* ſed repugnaret etiam naturæ, & quidditati ipſius diſpenſationis, quæ nihil aliud eſt, niſi provida Juris communis, aut Statuti relaxatio, publicà utilitate, ſeù neceſſitate penſata, ut definitur à *Speculator. lib. primo tit.2.de diſpenſat. §. primo in principio*, proptereaque, ſi eadem à Cardin. Legato concederetur ſinè cauſà publicæ neceſſitatis, & utilitatis Provinciæ, & Civitatis, ipſi commendatæ, non eſſet amplius diſpenſatio, ſed potiùs diſſipatio, & Legis deſtructio, ut proſequitur idem *Pegas loco citat., & num. 9.* & generaliter de diſpenſatione animadvertunt *Riccard. in 4. diſtinct. 38. quæſtion.9. art.primo in fine, Fagnan. in Cap. Nimis num. 4., & ſeqq. de fil. Presbyteror. in Cap., Super eo num. 40. verſic.Caterum de Bigam., & in Capit. Quia tantum num. 14. de Præben., Baldell. Theolog. moral. libr. 5. diſp. 52. num.1.*

Neque verò ambigi poteſt, quin diſpenſatio, de qua agitur, facta ſit ſinè ullà juſta cauſà publicæ neceſſitatis, & utilitatis, in actu namque dictæ diſpenſationis nulla ex his cauſis expreſſa legitur; Nec eadem præſumi poteſt, nam cum Eminentiſſimus Dominus Cardinalis Legatus diſpenſaverit ad preces Partis, & per viam ſimplicis Reſcripti, in eo privata dumtaxàt cauſa, & favor Domini Baldrati conſiderari valet, juxtà *Text. expreſs. in leg. primu*
32 *Cod.de petit. Bonor. lib. 10., Felin. in cap. Qua in Eccleſiarum nu.65. deConſtitut., Gozzadin.conſil. 41. lib.1., Roman. conſil.436.num. 19., Urceol. conſult. forenſ.92.numer. 65., Rot. in Recent.deciſ. 520. num. 8. part. 19.*, & probat deciſio, quæ revidetur *§.Nec denique*.

Fruſtraque obtenditur emendicatus ille color, quòd repletio loci vacantis in Conſilio, publico etiam Bono valdè congruat, quia id verum eſſet, ſi eſſemus in Civitate, in qua adeò pauci eſſent Conſiliarii, ut, uno deficiente, ceteri publica munia ſubire, ac explere non poſſent: At longè aliter res ſe habet in caſu noſtro, nàm, licèt Dominus Baldratus publicis muneribus manum nunquam admoverit, nihilominùs tàm ante, quam poſt ejus attentatam aggregationem, cuncta publica negotia ritè, & rectè ſinè ullo adminiſtrata fuerunt, & in futurum etiam adminiſtrabuntur. Prætereà, ſi quæ publica utilitas efflagitaſſet, quod locus iſte repleretur, ea certè non expoſtulaſſet, quod diſpenſaretur Statuto, ad cujus formam electio novi Conſiliarii fieri debebat; præſertim verò, quia in hoc negotio, in quo agebatur de ſupplendis, creandiſque novis Conſiliariis, urgebant Reſcripta Sacræ Conſultæ, præcipientis, ſervari patriam Legem; propterea que, vel eadem conſulenda erat, vel ſaltem juxtà veteres mores, oportebat, quod Eminentiſſimus Legatus mandaret, ut Decuriones iterum ad hunc effectum convenirent in Conſilio; hoc enim pacto conſultum remanſiſſet dictæ publicæ utilitati abſque tam gravi præjudicio libertatis generalis Conſilii, ab ipſiſmet Summis Pontificibus religioſe ſemper cuſtoditæ.

Certòque certiùs, quia ad publicam utilitatem ullo modo non ſpectabat, quod ille locus conferretur Domino Baldrato; Tum quia ille à generali Conſilio aliàs rejectus, minùs idoneus hodiè etiam reputatus fuerat, & prætera in eodem ſcrutinio propoſiti fuerant alii Candidati, majoribus ornati meritis, quorum intuitu ſuffragia numero plura reportaverant. Tum quia Dominus Baldratus caret neceſſario patrimonio ſcutorum decem millium, requiſito pro Patritia dignitate ſuſtinenda, ſuper quo defectu nullam diſpenſationem obtinuit, quæ neceſſaria cæteroquin fuiſſet, cum aſſerta dicti patrimonii poſſeſſio probata dumtaxàt 33 benevulis Teſtium fidibus, penitus, penituſque excludatur ex partita Cataſtri ſingulorum Bonorum à Jo: Baptiſta Patre Baldrati poſſeſſorum, quæ non excedunt valorem ſcut. 4275.,

Immo ex his paternis Bonis in Cataſtro noviſſime confecto de ordine Sacræ Congregationis Boni regiminis Dominus Baldratus deſcriptus legitur poſſeſſor triginta octo Tornaturarum dumtaxat, conficientium rubra ſeptem Terreni, aliæ verò Tornaturæ 22., & quædam Domus locari ſolita prò annuis ſc. 15. ſpectant ad Dominum Felicianum Bonvicini, & ad Dominum Bernardinum Baldratum fratrem, ex quo evincitur, malè in præteritis Cauſæ propoſitionibus dictum fuiſſe, quod hæc, & plura alia Bona ad Dominum Baldratum pertinebant; Et Teſtes ab eo inducti minus rectè, etiam ex propria credulitate calculabant mobilia Domini Baldrati in ſcutis 2000.; habità quippe ratione ad tenue capitale rubrorum ſeptem Terreni, longè nimis curta neceſſe eſt, quod ſit ejus ſupellex; Et æquè etiam inſubſiſtens quoque eſt, quod Dominus Bernardinus Baldratus in communione vivat cum Domino Baldrato, in ipſius patrimonium referendo Tornaturas tres Bonorum, ac quoſdam Cenſus ab eodem Domino Bernardino acquiſitos. Nam, præterquamquod aſſerta communio, utpotè 33 ſuapte natura diſſolubilis, augere non poteſt illius patrimonium, quippe eà reſolutà, patrimonium quoque diminuendum eſſet; nihilominus eadem excluditur ex eo, quod dicti Fratres, nèc etiam quando morantur in Civitate, ſimul vivunt, & unuſquiſque Bona propria recognoſcit, ac onera ſuper illis impoſita perſolvit, ex quibus excludi ſocietatem inter Fratres, dixit *Rota in Recent. deciſ. 421.num.18. part.19.* Et demum paupertatem utriuſque, & Familiæ probat illud factum Domini Bernardini,

dini, qui priuſquam proviſus fuiſſet Ruri de
quadam Cura, *uti pauper* conſecutus fuerat
una Manſionaria ex illis à pio Fundatore Cano-
nico Hieronymo de Rubeis inſtitutis, & à Ca-
pitulo Patrono dandis, *ſe non à Perſone povere
native della Città di Ravenna &c.*, *ut ex
hodierno Summario*.

At quod magis urget, D. Baldratus caret
etiam aliis qualitatibus, pro gradu Conſiliarij
aſſequendo eflagitatis, duxit enim in Uxorem
filiam, & reſpectivè neptem Dominici Sebaſtia-
34 ni, & Andreę de Mutis, qui uſque ad eorum obi-
tum exercuerunt artem *di Calzolaro* & qui-
dem cum tenui dote ſcutorum octocentum in
pluribus etiam terminis ſolvenda, quod aſſer-
tam Familiarum diſparitatem excludit; Unam
verò ex filiabus ex hoc Matrimonio ſuſceptis
deſponſavit anno proximè pręterito, & hac pen-
dente cõtroverſia ſuper ejus admiſſione ad gra-
dum Conſularem, cum Petro Ghiberti, cujus
Pater, & Avus uſque pariter ad eorum obitum
addicti fuerunt arti *di Calzolaro*, & ejus Pater Jo:
Baptiſta Baldratus ultra quam quod inſervivit
in nobili Domo de Lovatellis uti Miniſter, viliſ-
ſimam, quod gravius eſt, & mechanicam ar-
tem exercens, ſervitium præſtitit Gabellariis
Ravennæ *nel paſar le merci e riſcuotere il dena-
ro*, quod officium exercetur per Perſonas infi-
mæ & vilis conditionis, prout teſtantur duo
Sacerdotes Parochi noſtrę Civitatis & tota ipſa
Civitas de hoc teſtimonium perhibere poſſet,
quando in claro, & notorio facto probationibus
indigeremus; Unde Conſilium, ad quod ſpe-
ctat in ſcrutinio perpendere requiſita Concur-
rentis, juſta ratione D. Baldratum excluſit,
dum cognovit, ex ſupradictis, & aliis quæ
omittuntur, eundem nequaquam decorari poſ-
ſe nobili Conſiliarii prærogativa, quando ad
hunc effectum exuberaret, quod ejus Pater ar-
tem mechanicam exercuerit, ut diſponit tàm
Statutum antiquum aliàs relatum, quàm mo-
dernum, à Sacra Conſulta, ut dictum eſt, ad-
probatum.

Hec autem, quæ libenter prætermiſimus
coram Judice ab A. C. deputato, & in primis
Cauſæ propoſitionibus, inuiti ab ipſamet Par-
te Adverſa compellimus ſubijcere oculis Re-
verendiſſimorum Patrum, Genealogiam enim
ipſa texens, ſtemmata, nobileſque jactans co-
gnationes, ſe de antiquiſſima, & nobili Fami-
lia Ravennatenſi progenitum, ac præſtantiſ-
ſimis qualitatibus prædium eſſe dicit. Sed
quantum id à veritate aberret, Reverendiſſimi
Patres facilè perſpicere poterunt, nam ejus Fa-
miliæ nobilitas excluditur ex jam dictis, & de-
monſtratur ex eo, quod deſcripta nunquam
fuerit in Albo nobilium Familiarum Civitatis
noſtræ, ſed solùm relata reperitur in popula-
rem ordinem Civium, ut teſtatur *P. Paſolinus*
in ſuo Opere *Luſtri Ravennati*, nec eſt inter
gentilitia Stemmata Familiarum, quæ nobili-
tatis gradu potitæ fuerunt, & potiuntur in no-
ſtra Civitate, recenſita à dicto *P. Paſolino*, &
a P. Coronello in ſuo libro *Blaſoni di Ravenna
antica, e moderna* non refertur illud Familiæ
Baldratæ, quod ignotum eſt, idque vel inuitus
fateri coactus fuit ipſe D. Baldratus, qui pro-
bè noſcens, ſe non alium locum in Civitate
Ravennæ obtinere quam ſimplicis Civis, &
Procuratoris, tamquam novus ad Conſilium
admitti poſtulavit, & totis viribus tùm a bon.
mem. R.P.D. Marabottino, tunc Æmiliæ Præ-
ſide, tum ab Eminentiſſimo Legato impetrare
curavit derogationem Statuti noſtri, qua ta-
men non indiguiſſet, ſi frueretur hujuſmodi,
nunquam antea audita, ejus Familiæ nobilita-
te, quippe, ut fit in ſimilibus caſibus, expoſce-
re valens reintegrationem ſive reſtitutionem
priſtino ſtatui, quaſi ex juſtitia ſibi debitam,
ſubjectus non fuiſſet Satuto moderno, reſtricto
dumtaxat ad Familias, quæ Conſiliariatus gra-
dum nunquam obtinuerunt.

Parui proindè refert aſſertum Privilegium,
vulgo *di Cavaliere della Speron d' Oro*, an-
no 1571., à Card. Sfortia conceſſum quondam
Dominico Baldrato, Avo Baldrati, illo ſiqui-
dem ſatis probata dici nequit nobilitas, in eo
enunciata à Scriptore Diplomatis, penitùs
ignaro qualitatis ipſius Dominici, qui cum in 35
libris illius temporis incipientibus ab an-
no 1512., in quibus deſcripta reperiuntur
omnia nomina nobilium Conſiliariorum, de-
ſcriptus non legatur, ſed accenſeatur cœtui
populari Civium, nobilitatem propterea ſuam
probare nequit ſimili Diplomate; nemo enim
non ſcit, hujuſmodi Privilegiis, unà, eàdem-
que verborum formà, ac nobilitatis enunciati-
va conceptis, decorari Artifices, aliaſque hujus
generis Perſonas. Ut etiam nil confert ad no-
bilitatem probandam, quod ſuſceptio Religio-
ſi habitus facta ab altera ex ejus filiabus cele-
brata fuerit cum magna nobilium Matrona-
rum frequentia; Hoc enim non ejus nobilita-
ti, aut jactatis neceſſitudinibus cum Familiis
nobilibus, ſed tribuendum potius eſt moribus
Civitatis, in qua nobiles Perſonæ interventu
ſuo pias haſce Functiones decorare non dedi-
gnantur, tametſi peragantur ab infimæ condi-
tionis Puellis, quando hæ ducuntur ab aliqua
nobili Matrona, prout erat caſus filiæ D. Bal-
drati.

Miſſum facimus ſermonem de præclaris
qualitatibus, quibus præditus dicitur D. Bal-
dratus, quippe illæ aliundè non deſumuntur,
quam ex patrocinio plurium Cauſarum, quod
in linea ſimplicis Procuratoris præſtat, quibus
Procuratoribus noſtra Civitas abundat, nec
noſtrum hic eſt oſtendere, cujus notæ ipſe ſit,
quia hoc abunde percipere potuerunt Reve-
rendiſſimi Patres ex datis in *hod. Sum.*; moni-
tos tamen illos volumus, nullum inter Conſi-
liarios numerari, qui munus hoc exerceat, at-
que a veritate etiam aberrare, quod idem
Baldratus ſit Doctor, cum Laureatus nunquam
fuerit, non enim Ravennæ, nec alibi Lauream
doctoralem ſuſcepiſſe docet.

Conſultò his, & ſimilibus diutiùs immo-
rari prætermittimus, quia, quando, prout
hic,

Digitized by Google

hic, admiſſio, vel rejectio a Conſilio pendet
a reſolutione capienda in ſcrutinio, Rejectus
36 non poteſt reclamare, nec recurrere ab irra-
tionabili exeluſione, ſeu rejectione, *Monacell.
formul. practic. tit. 11. formul. 11. exempl. 4.
num. 12., & 13. tomo primo, Rota coram bon.
mem. Emerix. Jun. dec. 296. num. 11., in Recent.
dec. 95. num. 7. parte 17., & dec. 695. num. 18.
& ſeq. parte 18.*, quamvis contendat habere
omnes qualitates requiſitas, quia præter illas
requiritur etiam conſenſus duarum ex tribus
37 partibus Conſiliariorum à cujus denegatione
non datur eoactiva admiſſio per Superiorem,
ex plenè firmatis à *Rota in Bononien. aggre-
gationis ad Collegium in Recent dec. 180. n. 15.,
& plurib. ſeqq. parte 9., & magiſtraliter in
Rhegien. Conſortii dec. 388. num. 8. par. 16.* ibi =
*Quod etiamſi Mauritius probaſſet, vel probaret
qualitates requiſites, adhùc poſset repelli ex li-
bero arbitrio, quod habent Conſortiales admit-
tendi, & repellendi poſtulantes admitti, aliàs
non poſset dici electio, ſi inviti cogerentur reci-
pere Conſortes, nam de eſsentia electionis eſt li-
bertas, & deciſion. 95. num. 9. part. 17.* Et rectè
quidem, quia cum ad electionem novorum
Conſiliariorum perveniatur prævio ſcrutinio, &
ſecretis ſuffragiis affirmativis, vel negativis
editis per globulos albos, & nigros; Ideircò,
ut proſequitur *dicta deciſio num. 10. Si petenti-
bus ſufficeret pro admiſſione probatio qualita-
tum, fruſtra fieret ſcrutinium, & in vanum
vota ſecreta exquirerentur, niſi plena libertas
admittendi, & reijciendi fuiſſet reſervata: itaut
unà cum qualitatibus requiratur etiam adproba-
tio Conſorialium.*

Quamobrem non urget, quod Statuta Ra-
vennæ ſint reſtrictiva facultatis Conſilii non
recipiendi, niſi Cives habentes qualitates ibi
38 præſcriptas; quia in hoc conſiſtit prærogativa
Civium qualificatorum, ne Loca Conſilii per
alios impleri poſſint, ex eaque propterea reſul-
tat neceſſitas eorum receptionis in genere, non
autem in individuo recipiendi talem, vel talem
Perſonam admitti volentem, ut bene diſtinguit
*clar. mem. Card. de Luca de Canonic., & Capitul.
num. 14.* & docet praxis omnium ferè Colle-
giorum, & Congregationum; frequentius au-
tem illa Monaſteriorum Monialium, quod ſci-
licèt per Monaſterium recipi non poteſt, niſi.
Puella, quæ certas habeat qualitates, certam-
que ſolvat dotem, & tamen, licèt omnia hæc
concurrant; quinimmò admittatur etiam ad
39 habitum Monaſticum; adhuc tamen priuſquam
admittatur ad profeſſionem, exquiruntur Vota
ſecreta Monialium, quæ ſi ſint prò negati-
va, Puella dimittitur à Monaſterio, ut no-
tum eſt.

Qamobrem cauſa excluſionis allegauda, &
probanda ſemper non eſt ab Æligentibus, ſed
ſolummodò quando deduceretur ad effectum
excludendi vel à Jure, quod poſitis qualitati-
bus naturalibus, negari non poteſt, ut habemus
tùm in Religione Hieroſolymitana, quæ eum
40 generalitèr non neget habitum juſtitiæ haben-
tibus qualitates naturales, a Stabilimentis præ-
ſcriptas, ſi Excluſus reverà illas habere probet,
poteſt per Superiorem ex officio admitti, juxta
deducta in *Aſſiſten. Habitus 28. Junii 1717., &
28. Martii 1718. cor. R. P. D. Fuſcaro*; Vel ſi
res eſset de Familia Conſulari, quorum filiis, &
deſcendentibus Statuta reſervant loca vacantia
Conſilii in locum Patris, Avi, aut aliorum de
Familia præmortuorum, ut contigit in caſu,
de quo Rota in Forolivien. Loci Conſilii 5. Maii 41
*1704. coram Rmo Molines, & 7. Maii 1706.
coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Priolo*;
Vel demum, ſi ageretur de excludendo à Jure
quæſito, puta ſi provideatur quis à Papa, vel Or-
dinario de Canonicatu in Cathedrali, vel Col-
legiata; Capitulum verò recuſet illum admit-
tere propter aliquem defectum, in hiſce namque 42
caſibus cauſa excluſionis eſſet probanda, ut,
ceteris relatis, firmat *Rota in Recent. deciſ.
494. num. 2. parte prima, dec. 335. n. 1. part. 2.,
& dec. 319., & 333. parte 11.*

Clariſſima profectò hæc ſunt pro demon-
ſtranda nullitate, invaliditate, & injuſtitia
controverſæ aggregationis D. Baldratis ſed cla-
riora tamen reddentur, ſi animadvertatur,
Eminentiſſimum Dominum Legatum dero-
gaſſe, ſeù diſpenſaſſe novo Statuto non pro ſup- 43
plendo uno, vel altero ſuffragio, ſed ut ſup-
pleret notabilem defectum quatuordecim ſuf-
fragiorum, in quibus circumſtantiis ſi Papa, &
Sacra Conſulta hujuſmodi Gratias concedere
nunquam ſolent, eædemque ſi à Cardinali-
bus à Latere Legatis fieri contigerit, revocan-
tur, ut, cœteris omiſſis, evenit in Cauſa *Ra-
vennaten. Jo. Baptiſtæ Capræ*, prò quo cum
Eminentiſſimus Legatus ſuppleviſſet quatuor
ſuffragia, quæ illi deerant, eundemque in nu-
merum Conſiliariorum deſcribi mandaſſet, Sa-
cra Conſulta die 29. Novembris 1669., utrà-
que Parte acriter contradicente, reſpectu Ca- 44
præ ſupplicantis prò ſubſtinenda dicta aggrega-
tione, reſpondit = *Lectum, & utatur Jure ſuo*;
reſpectu verò Eminentiſſimi Legati reſcripſit =
*Non eſſe locum arbitrio, & propterea Eminen-
tiſſimus Cardinalis non cogat* =, & in *Cauſa Cæ-
ſenaten. Jacobi de Bandis anno* 1706. reſponſum
pariter fuit à Sacra Conſulta, aggregationem
ejuſdem Bandi ad locum Conſilii Civitatis Cæ-
ſenæ, factam ab Eminentiſſimo Legato, non ſu-
ſtineri, & tamen ille ſuppleverat duo tantùm
ſuffragia, quæ defecerant dicto Bando prò dua-
bus ex tribus partibus; Potiori itaque Jure ab
ea diſpenſatione favore Baldrati abſtinere de-
bebat Eminentiſſimus Legatus, qui majori uti
non debet arbitrio quam ſoleat ipſe Papa, &
Sacra Conſulta, *Rota in Recent. dec. 351. nu. 11.* 45
*parte 5., & in Bononien. Fideicommiſſi de Gri-
fonibus ſuper reſervatis 11. Aprilis 1707. §. Fal-
ſa verò cor. bon. mem. Omanna.*

Eòque minus Eminentiſſimus Legatus laxio-
ri arbitrio uti poterat in noſtra hypotheſi, tùm
quia ſan. mem. Julius II. in dicto ſuo Brevi ſta-
tuit, quod noſtra Civitas per Superiores, qui
ſunt Cardinales Legati, regatur ſecundum Sta- 46
tuta

tuta ſua, tum etiam quia poſtquam Sacra Con-
ſulta Legem hanc à generali Ravennæ Conſi-
lio, in commune bonum ſancitam,confirmave-
rat coactivis illis, atque imperativis verbis = *faccia, che così ſiegua* = ad Æmiliæ Præſidem
47 directis, injuoxille dicebatur abſolutam, atque
præciſam exequendi neceſſitatem,ſublata pror-
ſus EminentiſſimisLegatis facultate omni con-
trarium diſponendi, ut in puncto advertit *Ro-
ta penès Poſth. de ſubbaſt. dec. 207. numer.21., coram Bich.dec.381 numer.24., & 25., & poſt Conſtantin. ad Statut. Urb.dec. 18.num.7.*, ibi = *Tanto magis quia in eadem Conſtitutione præci-
pitur Legatis illius obſervantia, & exequutio, quo fit, ut cenſeatur adempta facultas contra-
rium diſponendi* = etiamſi rem redigere dice-
rentur ad terminos Juris communis, ut præci-
sè reſpondet, *Rota deciſ. 298. num.21., & 22.*
48 *parte 10. Recentior.* verbis illis = *Minus p tuiſ-
ſe id fieri dicendum eſt, quod Conſtitutio prohi-
bitiva appellationis reducat rem ad terminos Juris communis &c., nam etiam hoc caſu deficit poteſtas quando in confirmatione Apoſtolica Sta-
tuti, Juri communi contrarii, adeſt præceptum de obſervando, quia tunc ceſſat favor reditus ad Jus commune.*

Pernicioſa verò eſt interpretatio illa, qua
figuratur, quod dictum præceptum Sacræ Con-
ſultæ complecti quidem poſſit Perſonas Ci-
49 vium, non verò illam Eminentiſſimi Legati,
cujus facultas præſervata ſemper cenſetur, ex
*Rota in Caſenaten. Taxæ medicinalis 30. Ju-
nii 1704. §.Ceterum coram clar.mem.Card.Ca-
prara*; Quia Literæ Sacræ Conſultæ apparent
directæ ad R. P. D. Marabottinum uti Provin-
ciæ Æmiliæ moderatorem cum facultatibus
Legati à Latere; Idcircòque mandata in illis
contenta non reſtringuntur ad Cives, aut ad
50 R. P. D. Marabbottinum, ſed comprehendunt
etiam Eminentiſſimum Legatum, ejus in mu-
nere Succeſſorem, ut probat elegans *Textus in leg annua 20. §. Attia ff. de annuis legat., Rot. cor. Pamphil.deciſ. 242.num.11., & in Leodien. Beneficii 29. Novem.1706. §. Non attento cor. bon. mem Omaana.*

Denique his accedit, quod Eminentiſſimo
Domino Cardinali Legato ſublata penitùs erat
facultas diſpenſandi ex Monitorio A.C.cum in-
hibitione, ſuper obſervantiâ dicti Statuti, &
51 executionis Decreti Sacræ Conſultæ, cujus vi-
gore prohibebatur, ne ſe ſe huic Cauſæ immi-
ſceret, in eademque quidquam innovaret; Et
quamvis tale Monitorum, & inhibitio præſen-
tata fuerit Domino Baldrato dumtaxat, atta-
men afficit etiam Eminentiſſimum Legatum,
ut in puncto firmavit *Rota in Ariminen. At-
tentatorum 11. Maii 1716. per tot. coram R. P.*
52 *D.Foſcaro*; Et generaliter, quod inhibitio in-
timata Parti, afficiat etiam Judicem, itaut ſi ad
Partis inſtantiam procedat, ſinè dubio attentet,
*Lancellot.de attentat poſt inhibit. par.5. cap.20. ampliat. 6. num.primo,& ſeqq., & declarat.pri-
ma numer. 11.,Rodolphin. in prax. part.3.cap.5. num.217., Rota coram Ludoviſ.dec.360.num.2.*;
Prout viceverſa præſentata Judici, afficit etiam
Partem non inhibitam, *Lancellott. loc. cit.am-
pliat. 1.num. 14., Biſignet. deciſ. 4. num. 5. de appellat.*

Nec eſt cur in contrarium afferatur quædam
epiſtola *clar. mem. Card. Chiſij*; dum erat Su-
perintendens generalis totius Status Eccleſiaſti-
ci, *relat. à Caſtellin. part.1. cap.16. in ſuo tra-* 53
ctat. de Conſtit., & Edict. Legation. Æmil., qua
Auditori Cameræ adempta dicitur facultas co-
gnoſcendi Cauſas jam deciſas à Cardinali Le-
gato, illa enim loquitur de iis Cauſis, in qui-
bus Legatus utendo ſuis facultatibus proceſſerit
cum clauſula = *Omni, & quacumque appellatio-* 54
ne, recurſu, & reclamatione remotis =, quæ
cum non adſit in Decreto derogatorio, de quo
agitur, ab Eminentiſſimo Legato facto pro
admiſſione Baldrati ad locum Conſilii, pro-
pterea non applicatur caſui noſtro; Immò ve-
rò ob defectum dictæ clauſulæ, eadem Epiſtola
mirificè confirmat Juriſdictionem A. C.; Præ-
terea Epiſtola prædicta procedit, quando Le-
gatus poſtquam judicavit, Pars, quæ ſuccubuit,
recurſum habet ad A.C., non tamen faculta-
tem ullam eidem Legato tribuit apponendi
manus in Cauſis, coram A. C. vertentibus; 55
Ideòque cum ab A. C. obtenta fuerit inhibitio
longè ante ſecutam aggregationem Baldrati;
Hinc eſt, quod Eminentiſſimus Legatus omni-
nò ſe abſtinere, & inhibitionem A.C. attendere
debuerat, ſive in actis fuerit Monitorium re-
productum ante controverſam aggregationem,
ſive non, ut benè probat noſtra *Deciſio §. Nec officit.*

Pars adverſa his obſtricta argumentis, recur-
rere conſuevit ad obſervantiam, cujus vigore
Legatos in ſubjecta materia admiſſionis Conſi-
liariorum derogaſſe ait antiquis Legibus. Sed
fruſtrà, nam præterquam quod in caſibus pro
ſtatuenda d. obſervantia exadverſo allegatis,
nulla intercesſerat S. Conſultæ, nulla Audito-
ris Cameræ Inhibitio; nulla denique contraria 56
generalis Conſilii reſolutio, & Conſiliariorum
proteſtatio, ſed potiùs expreſſa acceptatio, &
acquieſcientia ipſius generalis Conſilii, ut eſt
caſus relatus per *Rot. in dec.69.in princ.par.13.*,
ex adverſo allegari ſolitus, cui ſanè ſimiles
ſunt omnes alii à Parte adverſa exagerati, Qui
cum ſint omninò diverſi à noſtro, obſervantia
propterea, cui tantoperè exadverſo inſiſtitur,
nullo numero habenda eſt, ex certiſſimis illis,
atque omnium ore tritis juris noſtri regulis,
quibus edocemur, quod obſervantia probanda
eſt in caſu præciſo, & individuo cum iiſdem
prorſus qualitatibus, & circumſtantiis, *Rota in Mantiſſ. ad Card. de Luca tit. de Judic. de-
ciſ.34 num.47., cum aliis relatis in noſtra deciſio-
ne §. Quæ cum ità ſint*; Certius, quia, ſi ſer-
mo ſit de illis derogationibus, quarum vigore
Legati novos crearunt Conſiliarios, nemo non 57
videt, nullum hinc deſumi poſſe argumen-
tum, quia electio Conſiliariorum privativè de
Jure ſpectat ad generale Conſilium, *leg.1. §.So-
lent ff. quando appelland. ſit, leg. obſervare 2.,*

ibi-

Digitized by Google

ibique Doctores Cod. de Decarionib. lib. 10., *Joan. de Plat. in leg. ſi quis ſpontaneos in princip. verſ. quod intellig. Cod. eod. tit.*, *Curia Piſana de Origin. Decurion. cap.* 13. *num.* 1., *Cobell. ad Ball. Bon. Regimin. cap.* 31. *nu.* 257., *Card. de Luca de Praemin. diſc.* 31. *num.* 5. *diſc.* 38.
58 *num.* 13., & *diſc.* 39. *num.* 10., quamobrem ex
illis tamquam actibus, qui nulli, & irriti fuiſſent, ſi approbatio, & acquieſcientia generalis Conſilii non acceſſiſſet, induci non potuit legitima obſervantia, *Rot. coram Cavaler. deciſ.* 589. *num.* 5., & *in recen. dec.* 16. *numer.* 16. *part.* 6.; Cum enim Conſilium vigore Indulti Juliani facultatem haberet condendi, reformandique omnes, & quaſcumque Leges; Poterat conſenſu ſuo dd. derogationibus, ſeu diſpenſationibus impertiri eam validitatem,
59 quam eiſdem communicare nequibant Legati,
& per conſequens ad approbationem potiùs Conſilii, quam ad auctoritatem Legatorum, creationes Conſiliariorum referendæ ſunt, ad tradita per *Rotam in Romana fructuum Dotis* 2. *Decembris* 1712. §. *Comprobatur cor. Reverendiſſimo Aldrovando*; Aliæ verò derogationes, quarum virtute deficientia paucorum ſuffragiorum ſuppleta fuit, & ætate minores, vel in Civitate Ravennæ non nati, aut qui nullum Magiſtratum geſſerant, habilitati noſcuntur ad Conſiliarii gradum aſſequendum, præterquamquod illæ quoque à Conſilio adprobatæ fuerunt, alia facilior occurrit reſponſio, quod nempè cum hoc caſu ageretur de derogationibus longè minus præjudicialibus, Conſiliarii adversùs eas non reclamarunt, nè videlicèt nimis tenacitèr Jus ſuum retinentes demererentur animos Cardinalium Legatorum, vel etiam
60 conniventiùs egerunt, ut morem gererent Per-
ſonis, alioquin dignis, quo circa ex hiſce actibus facultativis nulla profectò ſtatui poteſt obſervantia, ut concordantibus relatis firmat deciſio, quæ revidetur §. *Sed urgere*.

Præſertim verò, quia ex aliis maximè ſolemnibus actibus compertum habemus, quod, ſi aliquando Conſiliarii Jus ſuum retinentes adversùs ſimiles derogationes reclamarunt, tantum abeſt, quod illæ effectum habuerint, ut immò rejectas fuiſſe doceamus. Præclarum,
61 & maximâ notâ dignum eſt exemplum relatum
in Cauſa *Ravennaten. d. Jo: Baptiſtæ Capræ*, pro quo Eminentiſſimus Legatus ſupplevit defectum quatuor ſuffragiorum, adversùs quam aggregationem reclamantibus ſtatim nonnullis Nobilibus, Sacra Conſulta die 20. Aprilis 1669., eamdem aggregationem revocavit, atque id ipſum contigit etiam in alia S. Conſultæ reſolutione in Cauſa *Cæſenaten.*; in ea enim infirmata fuit aggregatio facta auctoritate Eminentiſsimi, tunc temporis Legati, ſupplentis non quatuordecim, ut in caſu noſtro; ſed duo tantùm ſuffragia, deficientia pro duabus ex tribus partibus. Ex quibus ſanè actibus in Contradictorio canonizatis magis magiſque patet, quod Eminentiſsimi DD. Cardinales Legati Decurionum Ordini, eo invito, novum Conſiliarium obtrudere non valeant, & eliſa etiam remanet vis omnis contrariæ obſervantiæ, *Rota in Lucana fideicommiſſi* 14. *Decemb.* 1708. §. *Quo verò coram bon. mem. Kaunitz.*, & ponderat noſtra deciſio §. *Certiùs quia* & *ſeqq.*, quo loci etiam reſpondet derogationi conceſſæ à D. Card. Legato pro D. Lamberto Mazzino, qui ab eodem generali Conſilio inter Conſiliarios ſtatim admiſſus fuit. Eidem enim Mazzino non deerant pro legitima aggregatione quatuordecim ſuffragia, ut eſt in caſu Baldrati, ſed unum, & tres partes alterius ſuffragii ſimilis; & prætereà ut teſtatur Eminentiſsimus Legatus in Epiſtola ſcripta generali Conſilio, ille quamvis forenſis, Clariores Ravennæ Familias ſanguinis conjunctione attingebat, opulentum habebat patrimonium, nobilitate Imolenſi 62
jam diù fruebatur, & denique iis ornabatur meritis, quæ in novis Conſiliariis cooptandis exigunt Imperatores in *leg. ad ſubeunda* 49. *lib.* 10. *Cod. de Decurionib.*, quibus cum careat D. Baldratus, ab uno ad alium non valet illatio, ut benè concludit laudata noſtra deciſio §. *Non obſtat*.

Quamquam verò hæc omnia clarè oſtendant, illius aggregationem ſuſtineri nullo pacto poſſe ob defectum poteſtatis; Omittere tamen non poſſumus, eandem aggregationem irritam etiam eſſe ex defectu voluntatis d. Eminentiſſimi D. Card. Legati. Et primò quia derogatio in Conſilio exhibita, nil aliud continet, quàm ſimplicem confirmationem alterius Reſcripti R. P. D. Marabottini, ut patet ex verbis, quibus uſus eſt Eminentiſsimus Legatus, ibi = *Attentis narratis, viſo ſupradicto Reſcripto D. Marabottini, & quoad derogationem Votorum, prout in eo, prædictum Reſcriptum in hac parte dumtaxat confirmamus* =; Reſcri- 63
ptum autem R.P.D. Marabottini nullam derogationem præſefert Decreto Sacræ Conſultæ, adprobativo novi Statuti, ſed ſimpliciter eſt relativum ad primum Decretum, ab ipſa Sacra Conſulta factum anno 1705. pro obſervantia ſoliti, ibi = *ſervari in hac parte tantùm, & pro nunc Ordines S. Congregationis, datos ſub die* 28. *Auguſti* 1705. =; Imò verò, cum tale Decretum ab eadem Sacra Conſulta revocatum poſtea fuerit, anno nempè 1712., & ſic antequam prædictum Reſcriptum R.P.D. Marabottini executioni mandaretur; hinc ſequitur, quod, ſi illud ex mente R. P. D. Marabottini concedentis fuerat jam reſolutum, tamquam ceſſante cauſâ, ob quam fuerat impertitum, *Bero in cap. ſuper literis in prima lectura nu.* 49. *de reſcript.*, evanuiſſe pariter dicenda eſt gratia derogatoria Eminentiſſimi Legati, confirmatoria dumtaxat d. Reſcripti, ſeu Gratiæ à R.P.D. 64
Marabottino conceſſæ; actus quippè confirmans ſubſiſtere nequit, corruente actu confirmato, *Rota ad ornat. clar. mem. Card. de Luca de regular. diſc.* 14. *num.* 3., & *diſc.* 16. *num.* 5., & *in Avenionen. Collegii* 12. *Maii* 1713. §. *Neque in his terminis cor. Eminentiſs. D. Card. Scotto*. Quid plura? Si Reſcriptum R.P.D. Marabotti-

in editum menſe Majo anni 1711., nec derogat, nec derogare poterat Decreto, à Supremo Principis Conſiſtorio, Sacra nempe Conſulta promulgato anno 1712., dicendum procul dubio, eſt, quod eidem derogare nec etiam intellexerit Eminentiſſimus Card. Legatus, qui prædictum Reſcriptum dumtaxat confirmavit;
65 hæc enim taxativa excludit omne id, quod in ſubjecto, ſive in Reſcripto, & Gratia confirmata non continetur, ad *Text. in leg. qui aliena §. Libertas ff. de negot. geſt.*, *Surd. deciſ. 291. num. 18.*, *Rota in Foroſempronien. Legatorum ſuper fideicommiſſis Ludovici, & Antonii 22. Januarii 1714. §. Manifeſtius coram Reverendiſſimo Anſaldo Ponente.*

Accedit his, quod Eminentiſſimus Legatus confirmando Reſcriptum R.P.D. Marabottini, nunquam eâ mente, animoque fuit, ut Dominus Baldratus ſubrogaretur in locum Capitanci Bonfilj, quem aſſecutus fuit. Etenim, cum Reſcriptum R. P. D. Marabottini procul dubio reſtringatur ad locum, ob mortem Jo: Baptiſtæ Baldini vacantem, ad quem idem Baldratus proponi ſinè Competitore poſtulaverat R.P.D. Marabottino, conſequens eſt, ut etiam Eminentiſſimi Legati Reſcriptum, illius confirmatorium, ad Baldini locum ſit reſtrictum; Ideoque porrigi nequeat ad alia penitus diverſa loca aliorum Conſiliariorum prædefunctorum, ad quæ tantùm in generali Conſilio, & in concurſu aliorum Competitorum propoſitus fuit Bal-
66 dratus, abſque eo quod ampliùs cogitaverit de loco Baldini, pro quo dumtaxat derogationem impetraverat, quique adhuc vacat, cum ad illum nemo proponi ſtiterit; Ut enim Conſilium miniſterio ſui Magiſtratus rectè dixit in ſua Epiſtola, hac de re ad Eminentiſſimum Legatum data, derogatio, ſive diſpenſatio pro uno loco impertita, non poteſt, ob defectum voluntatis concedentis, ſuffragari pro alio, ut optimè tradunt *Juſt. de diſpenſat. lib. 1. cap. 2. num. 18. & 19.*, *Rota cor. fel. mem. Gregor. XV. deciſ. 353. num. 15.*, *& cor. Celſo deciſ. 69. n. 27. & ſeq.*, & conceſſa ad unum effectum, non
67 ſuffragatur ad alium, etiam concurrente non ſolum identitate, ſed & majoritate rationis, *Feliu. in cap. poſtulaſti nu. 8. de reſcript.*, *Rota in rec. deciſ. 497. num. 2. part. 1.*, *& deciſ. 94. num. 5. part. 6.*, ob eam rationem, quod diſpenſatio veluti ſtricti Juris, ſtrictiſſimè etiam eſt
68 interpretanda, ad *Text. in cap. Paſtoralis de Privileg.*, *Rebuff. de diſpenſat. ſuper defect. natal. num. 47.*, *clar. me. Card. de Luca de Benefic. diſc. 68. num. 12.*; Ex quibus occurritur Epiſtolæ, quæ ab Eminentiſſimo Legato ſcripta dicitur ad mentis ſuæ declarationem, quod nempè ipſe favore Baldrati derogare intellexerit pro quocumque loco, id namque directè pugnat cum Reſcripto confirmato, quod literalitèr reſtringitur ad locum Baldini.

Ex quibus profectò omnibus juſtâ ratione affirmare poſſumus, Eminentiſſimum Legatum in adminiſtranda Provincia vehementer occupatum, aſſiduiſque detentum graviſſimis negotiis, ut per ſæpe contingit, fuiſſe circumventum, ab eoque importunis precibus, atque ſuggeſtionibus extortam fuiſſe talem Epiſtolam. Id quod confirmatur ex nova circumventione, quæ manifeſtè adhibita apparet in obtinendo poſtremo Reſcripto, cujus vigore Dominus Baldratus ad Bonfilj locum, penitus diverſum, aggregatus fuit. Ut enim Partis adverſæ Fautores Eminentiſſimum Legatum ad Gratiam hanc concedendam facilius allicerent, retulerunt, adeſſe jam ipſius Reſcriptum derogatorium tertiæ partis ſuffragiorum, quaſi Card. Legatus nil aliud facere debuiſſet, quàm confirmare, & adprobare præcedens Reſcriptum, & tamen, ex ſupra firmatis, præcedens Reſcriptum nullam derogationem continebat poſteriori Decreto Sacræ Conſultæ, requirenti duas ex tribus partibus ſuffragiorum pro valida electione novi Conſiliarii, prætereaque illud reſtrictum erat ad locum Baldini.

Nec objici valet, quod poſtremum hoc Reſcriptum habeat vim novæ derogationis; Nam factum eſt relativè ad dictum primum Reſcriptum, ad quod contraria inſtantia reſtricta erat, dum Fautores Baldrati inſteterunt *pro ipſius admiſſione ex eo quod obtinuit in ſui Ballotatione Vota 42. favorabilia, & ſic duo ultra* 69
medietatem omnium Conſiliariorum in Conſilio votantium, cum Reſcripto Eminentiæ ſuæ derogatoria tertiæ partis Votorum, quæ verba, & ſignanter illa *ex eo quod &c.* evincunt, eoſdem, veluti ex cauſa finali, motos fuiſſe ex dicto priori Reſcripto ad hanc inſtantiam promovendam, prout ſimilia verba expendendo obſervant *Cephal. conſ. 330. numer. 41. & ſeqq.*, *Menoch. conſ. 482. num. 1.*, *clar. mem. Card. de Luca de fideicommiſſ. diſc. 33. num. 6.*, Proindeque, ſi poſtremum Reſcriptum ad illud ſeſe refert, ex certa illa Juris regula, quod Reſcripta re- 70
ſtringuntur ad Partis ſupplicationem, *Rota in Recent. deciſ. 266. num. 22. part. 18.*, præſertim quia Eminentiſſimus Legatus ſeſe retulit ad audita, ibi = *Auditis &c.* =, ut benè notant *Alexand. conſ. 75. num. 12. lib. 5.*, *Saminiat. controverſ. 173. num. 30. & 31.*; Utique vigore iſtiuſmodi relationis poſtremum Reſcriptum unitatem quamdam habere dicitur cum altero 71
relato, illiuſque qualitates aſſumit, *Fattinell. reſponſ. 19. num. 53. tom. 1.*, *Rota coram Dunoz. Jun. deciſ. 526. num. 5.*

Neque hiſce finibus ſe continuit circumventio; nam dicti duo Partis adverſæ Fautores ſuppoſuerunt ſeſe nomine Magiſtratus inſtare pro admiſſione Baldrati, quando idem Magiſtratus, aliique Conſiliarii reclamaverant, proteſtatique fuerant de attentatis, & pendentia litis in Curia; Et, quod magis eſt, non ad Magiſtratum, qui componitur ex quinque, vel ſex, ſed ad generale dumtaxat Conſilium, ejuſque Decuriones pertinet electio, & adprobatio novi Conſiliarii, ut tradit deciſio, quæ revidetur *§. Fruſtrà autem*. Quibus denique additur pro excludenda voluntate Derogantis, quod ipſi expoſitum non fuit, Baldratum non ha-

habere ſufficiens patrimonium, nec ceteras alias qualitates, pro gradu Conſulari allequendo neceſſarias, ut ſuperius diximus.

ARGUMENTUM.

Datariatus dignitati inſeparabiliter cohæret criminalis juriſdictio. Datarius in crimine falſationis Literarum Apoſtolicarum, utpotè ipſius Datarii, ejuſque Curiæ, & Magiſtratus dignitatem lædente, criminaliter procedere poteſt, imò, & Judex neceſſarius efficitur; Quomodo autem ſimilibus in Cauſis ſeſe gerere debeat?

DISSERTATIO XIX.

1 *Datariatus dignitati connaturaliter, & intrinſecè adnexa eſt criminalis juriſdictio.*

2 *Datariatus munus exercenti, Summi Pontifices contulerunt non ſimplex officium, ſed cum juriſdictione poteſtatem.*

3 *Datariatus munus fuiſſe etiam cum juriſdictione à Summo Pontifice demandatum, optimè arguitur ex Brevis verbis* = Te Datariæ noſtræ Præfectum, & Prodatarium &c. =

Præſertim verò ex his aliis = Cum omnibus, & ſingulis facultatibus, juriſdictionibus &c., tam de jure, quàm de conſuetudine =, num.6.

4 *Præfecturæ neceſſariò adnexa eſt juriſdictio.*

5 *Præfectura non eſt meri officii nomen, ſed Magiſtratus, & poteſtas, ſinè juriſdictione ſubſiſtere non valens.*

7 *Datariatus munus Summi Pontifices, velutì præcipuum, ſemper reſpexerunt.*

8 *Qui præeſt aliis, eorum onus, & ſolicitudinem portare tenetur.*

Coercendo exceſſus, ab Officialibus, ſibi Subditis, commiſſos, ibid.

9 *Datarius ſuſtinere debet onus, & ſolicitam curam omnium Datariæ Officialium, & Miniſtrorum.*

10 *Datarius in ejus Officii, ac Præfecturæ exercitio Summum Pontificem repræſentat, &* nu.24.

11 *Noſtrum facimus, cui noſtram authoritatem impartimur.*

12 *Conſcientia, & ſcientia Magiſtratus una eſt cum illa Papæ, & Principis.*

13 *Datarius dicendus eſt cum ſuo munere juriſdictionem, & poteſtatem omnem, intrinſecè illi inſitam, accepiſſe.*

14 *Datarii officium expoſitum periculis, & inſidiis Miniſtrorum, atque Officialium.*

15 *Datario publicæ expetendæ vindictæ poteſtas eſſe debet.*

Eòque plenior & major, quò ſublimius eſt ipſius munus, & gravius delictum, numer.17.

16 *Juriſdictio, & poteſtas coercitionis inſtituta ad malorum vindictam.*

18 *Adverſus Datarii ſententias, & judicata ad ſolum Summum Pontificem reclamare permittitur.*

19 *Quilibet pedaneus Judex; commiſſà ſibi Causà, ſuper iis omnibus, quæ ad Cauſam ipſam pertinent, plenariam poteſtatem recipit*, & n.20.

20 *Magiſtratus juriſdictio par eſſe debet amplitudini officii, & gravitati negotiorum, circa quæ verſatur*, & n.21.

22 *Magiſtratui conceſſa cenſenda ſunt ea omnia, ſine quibus ejus juriſdictio exerceri nequit*, & n.60., & 79.

23 *Supremorum Magiſtratuum prudentiæ plura permittuntur, quæ minoribus aliis Magiſtratibus denegantur.*

25 *Magiſtratus vindex eſt cujuſcumque actionis, & criminis, quo ejus officii fides violetur.*

Id autem abſque criminali juriſdictione aſſequi nequit, nu.26.

26 *Criminalis juriſdictio inſtituta ad Reipublicæ commodum.*

27 *Datario criminalis juriſdictio omninò competit.*

28 *Epiſcopi, aliique Eccleſiaſtici Judices criminali juriſdictione utuntur*, & n.78.

29 *Datarius ſubrogatus loco Præfecti, ſive Comitis Sacrarum largitionum.*

Comes Sacrarum largitionum antiquitùs quæſtor Ærarii publici nuncupabatur, numer.29.

Comes Sacrarum largitionum criminali juriſdictione utebatur, ibid.

30 *Magiſtratus, cui nihil denegatur, nominatim omnia habet*, & n.53.

Datario ſuperfluum eſſet concedere criminalem juriſdictionem, quæ jam ei competit, tamquam repræſentanti Summum Pontificem, d. n.30.

31 *Juriſdictionem ab allegante probandum, eamque in criminalibus expreſſim concedendam eſſe, quibus in caſibus procedat?*

32 *Criminalis Juriſdictio tacito Jure Magiſtratui competit.*

Nec eſt neceſſe, eam nominatim delegari, n.33.

34 *Magiſtratui, aut cuipiam alii quoties generaliter, & indefinitis verbis juriſdictio conceditur, merum quoque imperium conceſſum cenſendum eſt*, & numer. 35. & ſeq.

Contrarium ex peculiaribus Hiſpaniæ Legibus, num.36.

35 *Mixtum imperium conceſſum ſemper cenſeri, quoties juriſdictio conceditur, dubium non eſt.*

37 *Vocabuli* Juriſdictio *propria ſignificatio merum, ac mixtum imperium comprehendit.*

Licèt non ad publicum utilitatem juriſdictio concedatur, & n.39.

Quod eò magis procedit in conceſſione facta

plurali numero Juriſdictionibus, n.48.
Maximè, ſi præcedant illa alia verba, = omnibus, & ſingulis = , n.49.

38 *In dubio præſumendum eſt Juriſdictionis nomine merum etiam imperium contineri.*

40 *Beneficia Principis largiſſimè interpretanda.*

41 *Merum imperium definitur ut ſit juriſdictio, quæ exercetur nobili Judicis officio, publicum utilitatem reſpiciens.*

42 *Sub conceſſione juriſdictionis, tamquam favorabili, merum etiam imperium venit.*

43 *Juriſdictionis nomen tum ad civilem tum ad criminalem juriſdictionem referendum eſſe, ſuadet qualitas Perſonæ, cui juriſdictio conceſſa eſt.*

44 *Puta, ſi illuſtris ſit, atque in dignitate conſtituta.*
Fortius, ſi id ſuadeat etiam qualitas Perſonæ concedentis, num.47.
Et conceſſionis verba, num.48.

45 *Donatio Caſtri quandoque, ob qualitatem Perſonæ, merum etiam imperium ſecumfert.*

46 *In generali conceſſione veniunt etiam regalia quando ſiat Perſonæ in magna dignitate conſtitutæ.*

49 *Verba* = omnibus, & ſingulis = [*nempè juriſdictionibus*] *omnes comprehendunt juriſdictionis ſpecies.*

50 *Verba* = omnibus, & ſingulis = *univerſaliter operantur, comprehenduntque etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur.*

51 *Verba* = Facultatibus, juriſdictionibus &c., quibus alii &c. (*nempè Anteceſſores*) tàm de jure, quam de conſuetudine gaviſi fuerunt = *omnes important juriſdictiones, ab Anteceſſoribus exercitas.*

52 *Nec intelligendo ſunt conditionaliter, ſed cauſaliter.*

54 *Criminalis Juriſdictionis à Datariis exercita exempla adferuntur.*

55 *Juriſdictionis competentia nedùm probatur ex reiteratis actibus, ſed imò unicus tantùm actus ſufficit*, & num.61.

56 *Præſertim, præcedente titulo, qui ex amplitudine Magiſtratus, vel Pontificio Brevi deſumatur.*

57 *Procedit ad effectum tum adquirendi, tum retinendi juriſdictionem.*

58 *Competentia criminalis juriſdictionis denegari nequit Magiſtratui illi, qui pro eadem exercenda ſuum retinet Tribunal cum Judice, & Notario.*

59 *Quique pœnalia publicat Edicta, qualis eſt Datarius.*

61 *Ad Juriſdictionis criminalis competentiam probandam præcipuè in delictis graviſſimis unus, vel alter actus ſufficit.*

62 *Datario criminalem juriſdictionem competere indicat deficiens probatio, quod alii Judices delictorum cognitionem aſſumpſerint, illo etiam invito.*

63 *Obſervantia interpretativa paucioribus actibus inducitur, quàm præſcriptiva.*

64 *Sub imperii nomine venit jus gladii.*

65 *Datarius, in Cauſa delicti lædentis ejus Magiſtratus dignitatem, efficitur Judex neceſſarius pro illo vindicando.*

66 *Et Judex competens redditur, licèt alioquin talis non eſſet.*
Idem de aliis Judicibus, ac Magiſtratibus, ibid. & num.81.

67 *Teſtis, falſum committens coram Judice licèt non ſuo; ratione talis delicti illi ſubjicitur.*

68 *Extenditur concluſio etiam ad Delegatum.*

69 *Media ad faciliùs exercendam juriſdictionem non ſubminiſtraſſet, Pontifex, niſi illius competentiam agnoviſſet.*

70 *Juriſdictio, Jure publico introducta, data dicitur cum neceſſitate illam exercendi*

71 *Judex Eccleſiaſticus in Cauſis criminalibus quà circumſpectione debeat procedere?*

72 *Judex Eccleſiaſticus tradens Curiæ ſeculari Clericum, ejus degradationem debet præmittere.*

73 *Judex Eccleſiaſticus tradens ſeculari Curiæ Clericum, vel Laicum, illam orat, ne mortis, aut mutilationis pœnà Reum puniat.*
Nec talis commendatio ſimulata eſt, aut verbalis, ſed vera, enixa, & efficax, n.76.
Formula autem Sententiæ traditionis refertur num. 75.

75 *Reus ſanguinis defendit Eccleſia, ne effuſione ſanguinis particeps fiat.*

77 *Quod licet ei, cui minor eſt, multò magis majori licere debet.*

78 *Epiſcopis permiſſum eſt Falſarios Curiæ ſeculari tradere; Idque non minùs Datario permiſſum cenſeri debet;* ratio ibid.

80 *Juriſdictionem criminalem exercent Sacri Palatii Apoſtolici Præfectus, Emiaentiſſimus Card. Vicecancellarius, Sacra Congregatio Propagandæ Fidei, & Congregatio Boni Regiminis.*

82 *Secretarius Brevium criminali juriſdictione caret.*

83 *Ex hoc tamen argui nequit, quod etiam Datarius.*

84 *Ratio, quia in Brevi Secretariatus Brevium merum officium confertur, at non etiam juriſdictio.*
Contra verò hæc Dataria demandatur, ibid.

85 *Diſcretiva Summi Pontificis plurimùm valet pro ejus Reſcriptis, Literiſque interpretandis.*

86 *Dataris munus ſi criminalem juriſdictionem adnexam non haberet, quæ indè incommoda ſequerentur?*

87 *Spes impunitatis maxima eſt illecebra ad peccandum.*

88 *Antiquæ* Præfecturæ, *& Officia, quibus, in certis Cauſis, & quoad certas Perſonas plenitudo juriſdictionis conceſſa erat, reſeruntur.*

Per

Digitized by Google

PER Sententiam contumacialem editam
die 24. menſis Auguſti anni 1722. de-
claratum, pronunciatumque fuit, Jo-
annem Antonium Marini Expeditorem, &
Scriptorem Literarum Apoſtolicarum, injun-
ctâ pœnâ conſiſcationis, tradendum eſſe pote-
ſtati ſeculari, *ſecundùm Conſtitutiones legiti-
mas puniendum*, juxta formam à ſapientiſsimo,
& ſummo illo ſacrarum ſanctionum Conditore
Innocentio III. præſcriptam *in cap. ad falſario-
rum 7. de crimin. falſ.*, atque à fel. rec. Inno-
centio X. innovatam, ampliatamque in ſua
Conſtitutione 28. Bullar. nov. tom. 4.; Pro-
batum enim, compertumque fuit, falſa-
rium eſse Literarum Apoſtolicarum, ob con-
fictas quatuor diſpenſationes matrimoniales,
earumque tranſumpta, falſando caracterem
Eminentiſsimorum Cardinalium Sacripantis,
& Corradini Prodatariorum, nec non Do-
mini Joannis Baptiſtæ Riganti, Officialis depu-
tati dd. Tranſumptorum collationi faciendæ
cum ſuis Originalibus: At, quum actum fuit
de executione d. Sententiæ, traditione videli-
cet Rei poteſtati ſeculari, pro illa impedienda
cum oppoſita fuerit ejuſdem nullitas deſumpta
ex defectu juriſdictionis criminalis in Datario;
demandatum propterea mihi fuit, ut ratione
mei muneris Advocati fiſcalis, de hoc articu-
lo agerem. Pro cujus reſolutione duo mihi
examinanda præcipuè videntur.

Primò videlicet, an ſublimi, atque eximio
iſti muneri Datariatus, non veluti dativâ, &
extrinſecâ dumtaxat conceſsione, tributa, ſed
tamquam connaturaliter, & intrinſecè ingeni-
ta, adnexa ſit, atque inſeparabiliter cohæreat
juriſdictio criminalis: & qualem eam eſſe opor-
teat?

Secundò, an illa exerceri queat in Cauſa,
de qua agitur?

Rem autem ordiendo à prima aſſumpti par-
1 te, operæ pretium me facturum eſſe reor, ſi
ampliſsimi hujus muneris ideam, formam
videlicet, ſpeciemque deſcribendo, illam ſa-
pientiſsimis Judicantibus propoſuero: eâ nam-
que cognitâ, animoque retentâ, non mente
tantùm, ſed oculis, pænè dixerim, illicò per-
ſpicient, illud adminiſtrari minimè poſſe ſinè
Juriſdictione criminali, veluti eidem muneri
neceſſariò adnexa, atque ſuâpte naturâ indita,
quæque ſemper exerceri poſsit à Datariis pro
tempore, quoties ipſos illâ uti expedit, & ne-
ceſſe eſt; ut ſanè, ex Sacrorum *Canonum*, &
Pontificiarum Conſtitutionum cenſura, Epi-
ſcopi, & Eccleſiaſtici Judices, ac Tribunalia,
illâ utuntur, animadvertendo in Literarum
Apoſtolicarum falſarios, alioſque atrocium
criminum Reos.

Summi Pontifices dum tale munus inſtitue-
2 runt, illud exercenti, non ſimplex Officium,
ſed cum Juriſdictione poteſtatem quoque, ſine
qua omnium maximè ſublimis Magiſtratus eſ-
ſe non poterat, contulerunt, quæ duo diſtin-
guenda omninò eſſe, benè admonet *Gonzal.
in Commentar. ad cap. 1. de Offic., & poteſt.
Judic. delegat. num. 12.*; Utrumque verò aper-
tis verbis diſtinctum, & explicatum legimus 3
in Brevi etiam, quo Sanctiſsimus Dominus
Noſter, munus hoc Eminentiſs. D. Card. Cor-
radino demandavit; in illo enim recenſentur
ea omnia, quæ Datarii pro tempore ratione
ſui Officii peragere conſueverunt, quæque hic
non referam, utpotè in d. Brevi plenè explica-
ta; Ut etiam in eodem Brevi expreſsis verbis
delata eidem reperitur poteſtas cum Juriſdi-
ctione; conſtituitur enim Præfectus, & Proda-
tarius, ibi = *Te Datariæ noſtræ Præfectum, &
Prodatarium noſtrum auctoritate Apoſtolicâ &c.
conſtituimus, & deputamus*, & quamvis ſola
Præfecturæ delatione ſatis explicata videri poſ-
ſet juriſdictio, eidem neceſſariò adnexa. Præ- 4
fectura namque cum non ſit meri Officii no-
men, à quo in mox recitatis verbis Brevis con-
tradiſtinguitur, ſed ſit Magiſtratus, & poteſtas, 5
ſine Juriſdictione ſubſiſtere minimè valens, per
*Text. in leg. 1. Cod. de offic. Vicar., ibique Gloſ.
in verb. reverentiam*, aliaque Jura alibi alle-
ganda, nihilominùs tamen, nè ambigi unquam
poſſet, an d. Præfecturæ Juriſdictio intrinſecè
ineſſet, nec nè? dubietas omnis ſublata legitur 6
immediatè ſubjunctis verbis, quibus declara-
tur, eam deferri cum Juriſdictione omni, quæ
tàm de jure, quàm de conſuetudine illi com-
peteret, ambiguitas nulla eſt in illis verbis
*cum omnibus, & ſingulis honoribus &c. nec
non privilegiis &c., facultatibus, Juriſdictio-
nibus, ſuperioritate &c., quibus alii Romano-
rum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum Data-
rii &c. tàm de jure, quàm de conſuetudine &c.
uti, potiri &c. potuerunt* =.

Et jure quidem meritòque iſtiuſmodi Præ-
fecturæ connaturaliter, atque inſeparabiliter
adnexa eſſe debet Juriſdictio, quia illam exer-
cens, præeſt officio, & muneri, quod omnes 7
Summi Pontifices, veluti *præcipuum*, ſemper re-
ſpexerunt: quippè eidem credita eſt admini-
ſtratio ſupremæ Juriſdictionis Papatus, ideò-
que Summus Pontifex illud deferens Eminen-
tiſsimo Cardinali Corradino, uſus legitur eis
verbis = *Spectata circumſpectionis tuæ prudentia,
doctrina, integritas, & alia egregiorum virtu-
tum dona &c. Nos inducunt, ut muneri, quod
præcipuum, & maximè nobis cordi eſt, præficia-
mus* =; his namque omnibus eximiis prærogati-
vis, ac meritis excellere debebat is, quem
Summus Pontifex Datariæ ſuæ Præfectum, &
Prodatarium renunciabat, ibi = *itaque Motu
proprio, ac ex certa ſcientia, & maturâ delibe-
ratione Te Datariæ noſtræ Præfectum, & Pro-
datarium noſtrum auctoritate Apoſtolica conſti-
tuimus, & deputamus* =.

Datarius itaque, non ſolo officio, ſed titu-
lo etiam Præfecti Datariæ condecoratus, ob
talem Præfecturam, quæ certè nonniſi ad regi-
men, & rectoriam referri poteſt, donatus dici-
tur ſummæ adminiſtrationis poteſtate, ut nem-
pe implendo Præfecturæ munus regat Datariæ
Curiam, eâ fide, vigilantiâ, ac ſolicitudine,
quæ reſpondeat fiduciæ, quam de eo Summus
Pon-

Digitized by Google

Literarum Apoſtolicarum, directè atque im-
mediatè vulnerans Juriſdictionem, & munus
ſuum, idem, utpotè carens poteſtate coerciti-
va & Juriſdictione criminali, teſtis dumtaxat eſ-
ſet tanti facinoris, Reumque remittere coge-
retur ad extraneum prorſus Tribunal, in quo
de patrato crimine cognitio aſſumeretur, Pro-
ceſſus inſtrueretur, & in Delinquentem ani-
madverteretur.

Nemo autem non videt, quod, ſi iſtiuſmodi
Juriſdictionis, & coercitionis præſidio nuda-
retur, Datarii munus, & auctoritas, infirma
prorſus redderetur, illudque eidem adimendo,
denegaretur id, quod cuilibet pedaneo Judici
19 conceditur, *quia ex eo quod Cauſa ſibi committi-
tur ſuper omnibus, quæ ad cauſam ipſam ſpe-
ctare noſcuntur, plenariam recipis poteſtatem =*,
ut reſcripſit *Alexander III. Archiepiſcopo Se-
nonenſi in cap. Præterea 5. de Offic.*, & *poteſt. Ju-
dic. delegat.*, & diſponitur *in leg. 2. Cod. de Ju-
riſdict. omn. Judic. Gloſs. fin. in cap. 1. de Offic. &
poteſt. Judic. delegat.*, *& ibi Gonzal. in cap. 1.
num. 15.*, *Bellamer. in cap. Romanu nu. 13. de for.
compet. repetit. canonic. tom. 5. fol. 114.*, *Fagnan.
in cap. Cum ex injuncto n. 32. de nov. oper. nunc.
Covaruv. practic. quæſtion. cap. 1.*, *& in regul.
peccatum part. 2. §. 9. num. 6.*, *Farinacc. de cri-
min. leſ. Majeſtat. quæſt. 114. inſpect. 10 num. 67.*,
Maſtrill. de Magiſtrat. lib. 4. cap. 18. nu. 5., *Lar-
rea allegat. Fiſcal. 64. n. 18.*, *Cortiad. deciſ. 27.
num. 13.*, *Rot. coram Merlin. deciſ. 610. num. 1. &
plurib. ſeqq.* Jura namque noſtra, tum Cæſa-
20 rea, tum Pontificia noluerunt, Juriſdictionem,
à coercendi poteſtate ſejunctam, adeò infir-
mam reddi, ut nullius prorſus momenti, &
eluſoria prorſus reddatur, ex præclara ſenten-
tia *Innocentii III. in cap. Paſtoralis 28. & ibi
Gloſſ. verb. ſi coercitionem*, & *cap. ſeq. Ex Lite-
ris de offic. & poteſt. Judic. delegat.*, *Gloſſ. in
cap. 1. de Offic. Archidiac.*, *Andreas ab Exea
in cap. Canonum ſtatuta n. 190. de Conſtit. tom. 2.
repetit. Jur. Canonic. fol. 86.*, *Gonzal in d. cap. 1.
num. 18. & n. 21. de Offic.*, *& poteſt. Judic. dele-
gat.*, *Claud. Cantiuncula de Offic. Judic. cap. 9.
num. 9. tract. magn. tom. 3. part. 1. fol. 83. à terg.*,
*Zang. Ugolin. de Hæretic. cap. 31. num. 4. tract.
magn. tom. 11. part. 2. fol. 262.*

Quapropter, ſi iſtiuſmodi coercendi jus, at-
que poteſtas in quolibet Magiſtratu requiritur
21 tamquam medium neceſſarium prò illo admi-
niſtrando, indè fit, quod, juxta qualitatem
officii, & negotiorum verſari debeat circà
gravia, & levia, prout dignitas Magiſtratus,
& officij ratio efflagitat. Si enim res ſit de in-
feriori Magiſtratu, aut perſona privata, cui
credita ſit ſola ſolicitudo, & ad certos effe-
ctus limitata auctoritas in alios, illi levis dum-
taxat coercitio permiſſa cenſenda erit. At con-
tra, ſi agatur de perſona illuſtri, cui publi-
cum, & ſublime munus, ſivè Magiſtratus de-
latum ſit, ejuſque Juriſdictio verſetur circa
gravia, hoc caſu quia media apta eſſe debent
fini, ad quem ordinantur, Juriſdictionem ta-
lem eſſe oportebit, ut par ſit amplitudini
officii, & gravitati negotiorum circa quæ 22
verſatur: quippe illi conceſſa cenſenda eſt tan-
ta coercitio, quæ Juriſdictioni explicandæ ſuf-
ficiat, *Claud. Cantiuncula loc. citat.*, *Hierony-
mus Maſcorn. de Juriſdict.*, *& imper. ſub n. 25.
inter tract. magn. tom. 3. par. 2. fol. mihi 17. à terg.*;
rationem quippe illam, ob quam Magiſtrati-
bus conceſſa cenſenda ſunt ea omnia, ſinè qui-
bus Juriſdictio exerceri nequit, non à jure po-
ſitivo didicimus, ſed ex naturalis rationis di-
ctamine hauſimus & accepimus, eademque
generalis, eſt, & plus certè valet reſpectu Su-
premorum Magiſtratuum, quorum religioni, 23
ac ſolicitudini graviora demandantur; quâ
ratione fit, ut eorum prudentiæ multa etiam
permittantur, quæ aliis minoribus Magiſtrati-
bus denegantur, *Bellon. de mandat. Juriſdict.
cap. 8. num. 102.*, proptereaque hoc ipſo, quod
quis creatus eſt Magiſtratus, poteſtas iſta coer-
cendi tacito jure competit, & veluti eidem
connaturaliter inſita, Magiſtratum ultrò ſe-
quitur, *Cujac. in lib. 1. quæſtion.*, *Papin. ad leg. 1.
ff. de Offic. ejus cui mandata eſt Juriſdictio
tom. 1. oper. poſthum. fol. mihi 17. lit. E.*, *&
f. l. ſeq.*

Satis profectò his conſtabilitum videri po-
teſt, Juriſdictionem criminalem cum coercitio- 24
nis poteſtate, veluti connaturalem, ingenitam
eſſe Dignitati, repræſentanti ipſum Supremum
Principem, à quò talis Juriſdictio, veluti è ſuo
fonte, derivatur in eum, qui nedum cuſtos eſt
fidei, qua talis officii negotia adminiſtrari de- 25
bent, ſed vindex etiam exiſtit cujuſcumque
actionis, & criminis, quo illa violetur, quod
aſſequi certè nequit abſque Juriſdictione crimi-
nali inſtituta ad commodum Reipublicæ, per 26
ea, quæ tradit *Bellon. de mandat. Juriſdict.
cap. 8. quæſt. 2. num. 20.*, *& plurib. ſeqq.*, quæ-
que neceſſaria omnino eſt prò reprimenda te-
meritate Delinquentium, & vindicandis falſi-
tatibus, quæ ſunt delicta illa, quibus non ſinè 27
maxima Pontificiæ auctoritatis offenſione ex-
poſitum eſt Datarii munus: quo itaque colo-
re, aut qua juſtâ ratione affirmari poterit, ipſi
competere auctoritatem minorem illâ, quibus
in d. famigerato *cap. Ad falſariorum de crimin.* 28
falſ. impartiti reperiuntur Epiſcopi?

Hæc autem omnia confirmare poſſemus ra-
tione illâ, quod nimirum Datarius, cui com-
miſſa eſt Præfectura Datariæ, ſubrogatus fue- 29
rit loco Præfecti, ſivè Comitis Sacrarum Largi-
tionum, juxtà notata *per Amayden. de Style
Datariæ lib. 1. cap. 3. n. 9.*, Ille Antiquitus Quæ-
ſtor Ærarii nuncupatus, ut *in leg. 2. ff. de origin.
Jur.*, ab Imperatoribus deinde decoratus fuit
titulo Comitis Sacrarum Largitionum, ut no-
tat *Maſtrill. de Magiſtrat. lib. 5. cap. 9. num. 89.
& ſeqq.* & de eo *in Cod. lib. 12.* habetur *tit. 24.
de Palatinis ſacrarum largitionum*. De iſto
autem ſacrarum Largitionum Comite agens
Brunneman. cit. Tit. Cod. n. 18. pag. 1331. agno-
ſcit, *quod habebat Juriſdictionem criminalem
ſupra Palatinos ſacrarum largitionum, qui ſub-
jecti non erant Præfecto Urbis, ſed competens*
co-

Digitized by Google

eorum Judex erat dictus Comeſ., In Provinciis autem ordinarium Judicem habebant Præſidem, niſi publica ſolicitudo, vel commiſſio ipſis injuncta eſſet: Sed in criminalibus Præſes etiam cognoſcebat, nonniſi tamen conſulto, & conſentiente Comite, cui Palatinus ſubjectus erat, ſententiam ferre poterat = *Lucas de Penna*, de eo pariter agens *eodem tit. leg. 2. in princip.*, ait, Palatinos ſacrarum Remunerationum, deprehenſos malè ſe geſſiſſe, ſub Comite Sacrarum Largitionum officio ſubmotos fuiſſe. Juſtâ igitur ratione dicere poſſumus, quod quemadmodum Sacrarum Largitionum Comes, ut Præfecturæ ſuæ praeeſſe poſſet, donatus fuerat plenâ poteſtate animadvertendi in ſuos Officiales, ſic etiam Datarius Apoſtolicus, quod attinet res ſui miniſterii, ſimilis Comiti Sacrarum Largitionum ſi deprehenderit, ſuos Officiales in illo deliquiſſe, publicâ viodictâ illos coercere, & punire poterit; cum eoim hæc poteſtas neceſſaria illi ſit, ut ſuo muneri præeſſe, ſuumque officium adminiſtrare queat,
30 eademque illi denegata nominatim non ſit, ut benè ioquit *Cuiac. ad d. leg. 1. ff. de offic. ejus cui mandata eſt Juriſdictio fol. mihi 13. lit. D.* = *Magiſtratus, cui nihil denegatur, nominatim omnia habet*, quæ oempe neceſſaria ſunt pro Magiſtratu, ſuoque munere exercendo.

Quæ cum ità ſint, ſatiſque his omnibus demonſtratum videri poſſit, quod, ſi Juriſdictio criminalis innata eſt, atque inſeparabiliter cohæret Præfecturæ, & Officio Datariatus, ſinè qua eſſe oequit, ideoque, cum illius collatione, ipſam quoque delatam cenſendam eſſe, licèt eadem nominatim conceſſa non legatur, ſuperflua enim eſt expreſſio ejus, quod ſecerni nequit ab ipſa repræſentatione Summi Pontificis, eujus loco, & nomine tantum munus exercetur; Inde patet, noſtræ hypotheſi applicari
31 minimè poſſe generales regulas, & concluſiones, videlicet, quod de Juriſdictione, quæ in facto conſiſtit, doceri debeat ab allegante, quodque in criminalibus ſit expreſsè concedenda, & quotquot alia his ſimilibus, quæ in contrarium allegari poterunt: ſimiles namque quæſtiones promoveri rectè poſſunt, quoties fortè agitur de mero imperio ſupremo, ioſeparabili a perſona Principis, quod impertinens prorſus eſt ad rem noſtram; aut quæſtio eſt de Magiſtratibus non ſupremis, vel de Juriſdictione dativa, ea nempè, quæ extrinſecè confertur per donationes, Inveſtiturarum contractus, aliaſque ejuſcemodi conceſſiones. At aliter res ſe habet, quum res eſt de ſuprema Præfectura, ſive Magiſtratu, qualis eſt ille Datariatus, â quo nonniſi ad Summum Pontificem reclamare licet; cui propterea jure meritoque iogenita eſſe debet Juriſdictio, quæ exercetur ab eo, qui loco Papæ præpoſitus eſt ſummæ ſupremi Officii adminiſtrationi, talis
32 enim Juriſdictio ſequi dicitur ultrò Magiſtratum, cui cohæret, ut verbis utar *Cujacii qui ad d. leg. 1. fol. mihi 17. lit. E* ſic loquitur = *hodie nullum eſt imperium merum, quia Juriſdictioni cohæret Jus gladij, & gravior coercitio omnis, hoc eſt jure Magiſtratus competit. Et hoc ipſo, quod quis creatus eſt Magiſtratus, jus gladii habet, etiamſi ei non ſit datum lege nominatim. Merum, quod olim fuit, hodiè eſt mixtum imperium, quia competit tacito jure & ſequitur ultrò Magiſtratum, nec eſt neceſſe nominatim* 33
delegari.

Improperari fortè mihi poterit, quod prolixiori ſermone explicare euraverim rem notam omoibus, quotquot in Romana Curia verſantur, utpotè qui plenè noſcentes amplitudinem ſublimis hujus officii Datariatus, noviſſe etiam debent, quod Datarius, & Datariæ Præfectus, utpotè admioiſtrans graviſsima, ac Orbis Chriſtiaoi præcipua negotia, atque præpoſitus tot Officialibus, & Miniſtris, pro illorum explicatione, atque expeditione neceſſariis, tantum munus exercere certè non valet ſinè poteſtate coercendi illos, qui in officio delinquerent. At, licèt fuſiùs, uon tamen abſre de his me egiſſe reor; uam, ſi officium Datariatus pro criminali Juriſdictione, & coercitionis poteſtate ſibi aſſerenda [ut inferiores Magiſtratus] egeret præſidio extrinſecæ Juriſdictioois, quæ videlicet tamquam ſejuncta ab officio, nonniſi ex ſpeciali conceſſione eidem tributa cenſenda eſſet; nihilominùs tameo, perpensâ magnitudine, ac ſublimitate tanti muneris, hæc non ſolùm denegata, ſed ad majorem explicationem, atque confirmationem oativæ, ipſique muneri, & Præfecturæ Datariatus ingenitæ Juriſdictionis, ampliſsimè, & in tota ſua latitudine conceſsa dici deberet.

En verba Brevis = *Te Datariæ noſtræ Præfectum, & Prodatarium noſtrum &c. conſtituimus. & deputamus, Tibique quod omnibus, & ſingulis juribus, prærogativis, nec non &c. facultatibus, Juriſdictionibus, ſuperioritate &c., quibus alii Datarii, qui pro tempore fuerunt, tum de Jure, quàm de conſuetudine, ac vigore quarumcumque literarum, & Privilegiorum eis conceſſorum uti, potiri, & gaudere &c., nec non alia omnia ad Officium Datariatus de Jure, vel conſuetudine, aut aliàs quomodolibet pertinentiâ facere, dicere, & exequi liberè, & licitè valeas* =.

Cenſent Doctores, quod, quoties Magiſtratui, aut cuipiam alii generaliter, & indefinitis 34
verbis conceditur Juriſdictio, tunc merum quoque imperium conceſſum dicendum ſit, & hanc opinionem communem appellando ſecuti fuerunt *Sebaſtian. Tapia in leg. 1. de offic. ejus cui mandata eſt juriſdictio ſub numer. 44. verſ. ſed adverte fol. 342. terg. repetit. Jur. Civil. tom. 1.*, ibi = *Sed adverta, quod imò communis opinio eſt quod ſi Princeps concedat Juriſdictionem ſimpliciter cenſetur concedere merum, & mixtum imperium* =.

Caccialup. in leg. Imperium num. 6. de Juriſdict. omn. Judic. tom. 1. repetit. fol. 300. à tergo, quo loci ſic loquitur = *Tertiò quæro, utrum merum, & mixtum Imperium comprehendatur ſub*

Digitized by Google

ſub hoc genere Juriſdictio, & dicendum, quod ſic, ſecundùm Gloſ. hic, & Doctores omnes, ut leg. 1. verſ. & ideò ſupra tit. 2, ibi = Juriſdictionem ſuam mandant ideſt merum imperium, & ita oportet de neceſſitate ibi intelligere, benè facit quod notatur in Auth. de Defenſorib. Civitat. §. Jusjurandum in fin., & etiam hic ♀& adde Text. notabil. in extravag. de Pace Conſtantiæ, ibi = Juriſdictionem tàm in criminalibus, quàm in civilibus, quem Textum notat ibi Bald. ad hoc.

Joannes pariter Longavallius in leg. Imperium numer. 188. ff. de Juriſdict. omn. Judic. tom. 1. repetit. fol. 346. terg. profitetur, quod crebrior, & ab omnibus ferè recepta ſententia
35 eſt, quod conceſsà alicui juriſdictione à Principe, conceſſum cenſetur & merum imperium, cum de mixto nullam dubitationem eſſe afficmet, cum mixtum imperium ita appelletur, quia immixtum, & ingenitum eſt ipſi juriſdictioni, à qua divelli nequit.

Paulus Orianus in leg. 1. num. 67. de Offic. ejus cui mandata eſt juriſdictio tom. 1. repetit. fol. 215. à terg., inquiens = Ego teneo, quod conceſſa Juriſdictione, ubi conceſſio fit in materia favorabili, & non tendente in præjudicium Tertii, veniat merum, & mixtum imperium, & ſic intelligitur, in genere juriſdictio conceſſa, ut contineat omnes ſpecies, & non in ſpecie.

Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 97. numer. 40. = ibi quintus eſt caſus, quando Princeps non donavit, ſed ſolùm conceſſit Judici, & Magiſtratui exercitium Juriſdictionis &c., hoc caſu dubitatio magna eſt, an præſumatur voluiſſe concedere merum ipſum imperium receptior tamen opinio Doctorum eſt, quod etiam merum imperium conceſſiſſe præſumatur.

Roſenthal de Feud. cap. 5. concluſ. 8. in princ., ità loquens = quartus caſus erit ubi Juriſdictio conceditur ſine Caſtro, Oppido, ſeu Territorio, & tunc quoque magis communis videtur doctrina, merum & mixtum imperium contineri.

Avendan. de exequen. mandat. Reg. Hiſpan. part. 1. cap. 5. num. 1., ubi, licèt agnoſcat, ſententiam hanc, inſpectâ Juris diſpoſitione, crebriorem eſſe, atque communiorem, ibi = Et licèt attentà diſpoſitione Juris communis, crebrior, atque communis ſententia ſit, quod, conceſſa ſponte, & motu proprio Juriſdictione, veniat merum imperium =, attamen contrarium
36 peculiaribus Hiſpaniæ Legibus conſtitutum eſſe refert.

Alexand. conſ. 35. numer. 2. lib. 4., Covarruv. practic. quæſt. cap. 1. num. 10.

Afflict. ad Conſtit. Neapol. in prælud. quæſt. 6. numer. 7.

Practic. Papien. in form. libell. ſuper act. confeſſ., ſuper verbis plenam, & omnimodam n. 2., ibi = Si Imperator contulerit alicui Juriſdictionem in Caſtro, an videatur contuliſſe merum, & mixtum imperium, & dicitur, quod ſic, quia verbum Juriſdictionis ſimpliciter prolatum, debet intelligi, & interpretari in ſuo potentiori eſſe =.

Moventur omnes, qui ſequuntur hanc opinionem, veluti magis conſonam menti Juris, magiſque receptam, duplici ratione, deſumpta nimirum tum ex propria ſignificatione vocabuli hujus Juriſdictio, tum etiam ex quidditate, & natura Juriſdictionis, utrâque enim me- 37
rum, & mixtum imperium, & ſimplicem Juriſdictionem contineri docent. Quod attinet propriam vocabuli ſignificationem, ſub ea merum imperium comprehendi ſatis innuiſſe videtur Gloſ. in d. cap. Præterea §. verb. ſimpliciter in fin., ibi = & ſic eſt argumento quod = verbum ſimpliciter poſitum, generaliter intelligitur =, de Offic., & poteſt. Judic. delegat., & diſertè tradiderunt Joan. Gilbertus de Juriſdict. & imper. num. 1., dicens = Itaque de Juriſdictione primum expediamus; & ea quidem generaliter continet merum, mixtumque imperium, & Juriſdictionem, quam vocant ſimplicem, quemadmodum Bartol., & ab eo reliqui rectè tradiderunt in hanc leg. Imperium &c. ſubditq. num. 4. = Sic Juriſdictio prop id, ſpecialiterque ad ipſam cujuſcumque Cauſæ, tum civilis, tum criminalis, principalis, ſive acceſſoria notionem, deciſionemque pertinet, nec minus de criminali, quàm civili dicitur =, tract. magn. tom. 3. par. 1. fol. 6., Hieronym. Maſcoru. de Juriſdict., & imper. num. 26., docens in dubio ita eſſe præſu-
mendum, ibi = Si verò non valeamus id aſſequi 38
conjecturis, atque omninò dubii ſimus: non dubitarem quin merum quoque ſub Juriſdictione veluti ſuo genere comprehendatur imperium, nullâ aliâ quidem ratione, niſi quia ex ſermonis proprietate, procul dubiò ſub eâ contineri mihi videtur =, tract. magn. tom. 3. part. 2. fol. 15. à terg., Jo: Franc. Fara de eſſentia infantis cap. 3. n. . . . ubi ait = Item verbum Juriſdictio generale eſt ad imperium, & Juriſdictionem ſimplicem, ut per Gloſ. in leg. Imperium in verb. mixtum de Juriſdict. omn. Judic., & ibi latè Doctores &c. tract. magn. tom. 10. part. 2. fol. 389. &c. = Mager de Advocat. Armat. cap. 2. num. 208., ibi = ſimiliter ut juriſdictio genericè accepta, ità & Dogthen merum mixtum imperium complectitur =, Practic. Papien. in form. libell. ſuper act. confeſſ. verb. plenam, & omnimodam num. 1., Roſenth. de Feud. cap. 5. concluſ. 7. in Gloſſ. lit. E, cum aliis pluribus relatis à Bellon. de mandat. Juriſd. cap. 8. quæſt. 2. num. 3., Rovitd. Vot. 151. num. 10., inquiens = & in oltre la generalità della conceſſione eſſendo ſenza limitazione eſpreſſa, comprende anco il Jus necis, & ſatuus eſt Judex, qui dubitat de ſua Juriſdictione.

Imo verò non deſunt Doctores, qui etiam in
caſu, quo non ad publicam utilitatem, ſed 39
ad privatum alicujus commodum à Supremo Principe alicui concedatur Juriſdictio, ſub generico iſto nomine merum quoque imperium conceſſum cenſeri, tradunt, ita ſenſit Jaſon. in leg. Imperium 10. de Juriſdict. omn. Judic. num. 10., ibi = Ex hoc ultrà alios infero pulchram concluſionem, quæ eſt maximæ importantiæ, quod ſi Papa, vel Imperator concederet alicui Loco, vel alicui Nobili in illo Territorio

Juriſdictionem ſimpliciter intelligeretur con-
ceſſiſſe merum, & mixtum imperium, & ſimpli-
40 *cem Juriſdictionem cum beneficium Principis*
ſit largiſſimè interpretandum, = *Dec. ibidem*
num.26., ibi = *concluſio gloſ. commun. appro-*
batur, quod Juriſdictio in genere comprehendat
etiam merum imperium, ut notat *Bartol. hic in*
tertia quæſt., *& ideò ſi à Principe alicui conce-*
datur ſimpliciter Juriſdictio in loco, & merum
imperium conceſſum videtur, quia beneficia Prin-
cipis latè debent interpretari, *Oldrad. conſ.252.*
num.2. & 6., & conferunt *Tent. in leg. cogni-*
tio 4. in princ. ff. de offic. ejus, *& in leg. ultim.*
Cod. ubi & quidquam, quos expendit *Bellon.*
de mandat. Juriſdict. cap.5. quæſt. 5. num. 7.
verſ. tertio deduci à num.8. verſ. nam ideo.

Altera ratio, ob quam ſub generica Juriſdi-
ctionis conceſſione nedùm mixtum, ſed me-
41 rum quoque imperium contineri, tradunt Do-
ctores, deſumpta videri poteſt ex definitione
meri imperii, ſic definiti, nimirum quod ſit
Juriſdictio, quæ exercetur Judicis officio nobi-
li, publicam utilitatem reſpiciens, ut per *Ab-*
bat. in cap. Quod ſedem ſub num.5. poſt initium
de offic. ordinar., *Jaſon. in leg. Imperium n.16.*
ff. de Juriſdict. omn. Judic., *Dec. ibidem n.31.*,
ubi dicit hanc eſſe definitionem *Bartol.*, & eam
à contrariis tuetur *Tepat. varior. Jur. lib.1.*
tit. de Juriſdict. & for. compet. pag. mihi 164.
col.2. verſ. merum imperium eſt; ob publicam
idcircò utilitatem, ad quam illud ordinatur,
42 conceſsâ Juriſdictione, venit etiam merum im-
perium, eâ ratione, quod talis conceſſio favo-
rabilis ſit, ut notavit *Paul. Orian. loc. ſuperiùs*
citat., & tradit *Pegas ad ordinat. Regn. Portu-*
gall. tom.12., *Commentar. ad ordinat. lib.12.*
tit.45. num.24., ibi = *Item notandum eſt, quod*
conceſsâ Juriſdictione, venit merum, & mix-
tum imperium, ea ratione, quod conceſſio Juriſ-
dictionis favorabilis eſt, = *Covarun. practic.*
quæſt. cap.2. ſub num.10. erga fin. verſ. 4. & re-
gulariter.

Etſi autem non deſint Doctores, ſub iſtiuſ-
modi genericâ Juriſdictionis conceſſione ne-
gantes comprehendi criminalem, quaſi requi-
rat expreſſam mentionem; nihilominùs tamèn,
præterquamquod, ex ſuperiùs notatis, illos
minùs verè locutos fuiſſe, conſtat, quæſtio
omnis in noſtro caſu ſublata penitus videre-
tur, quia ſivè ſpectemus dignitatem Magiſtra-
tus, & Perſonæ, in quam collata eſt Juriſdictio,
ſivè expendamus ampliſſima verba, quibus ea-
43 dem tributa eſt, ad omnimodam certè, tùm
criminalem, tum civilem Juriſdictionem, ta-
le nomen referendum eſt; hanc denique in-
terpretationem coadjuvante ſubſecutâ obſer-
vantiâ, quâ compertum ſit, Datarios prò tem-
pore, quando ſeſe obtulit occaſio, Judicium
criminale inſtruxiſſe, & ad normam Sacro-
rum Canonum, & Pontificiarum Conſtitutio-
num in Literarum Apoſtolicarum Falſarios
animadvertiſſe.

Si ſpectemus dignitatem, atque amplitudi-
nem Magiſtratus, & Perſonæ, cui Juriſdictio
mandata eſt, hæc magis, quàm nos dicendo
verbis, ſuperioribus locis, explicare valuerimus
per sè ipſam ſeſe oſtentat. Quo fit, ut illa in-
ſpectâ merum quoque imperium ſub genericâ
Juriſdictionis conceſſione in dubio comprehen-
ſum cenſendum eſſet, *Hieronym. Muſcorn. de*
Juriſdict. & imper. num.25. dicens, quod quo-
ties mens Concedentis obſcura ſit = *putarem* 44
perſonam ejus, cui conceſſa videtur Juriſdictio,
inſpiciendam eſſe, ſi enim illuſtris ſit, atque in
dignitate reperiatur, Principem illud quoque
(merum nempè imperium) *concedere voluiſ-*
ſe = *tract. magn. tom.3. part.2. fol.17. ter.*.
quâ ratione in ſimili utitur *Oldrad. conſ.252.*
num.1., ubi quærens, an in generali donatione
alicujus Caſtri in Donatarium merum impe- 45
rium transferatur, dicit, quod = *propter per-*
ſonam, cui conceditur, quandoque extenditur
conceſſio, = *Maſtrill. de Magiſtr. tom.1. lib.1.*
cap.16. num.16., ubi regulam illam, quod in 46
generali conceſſione non veniant Regalia, li-
mitat, *quando conceſſio fieret perſonæ in magna*
dignitate poſitæ, & allegat *Rot. part.1. diver-*
ſor. deciſ.16. ſub num.2. §. Iſtam tamèn regu-
lam in fine, ubi ex *Paulo de Caſtro* inquit, con-
ſiderandam eſſe qualitatem Perſonæ, cui fit ſi-
milis conceſſio.

Verùm, ſi ratio Perſonæ, cui confertur Ju-
riſdictio, plurimùm valet ad illam benigniori 47
interpretatione ampliandam, quantò magis
urgebit, quando id ſuadetur ex perſona etiam
Concedentis, ut rectè conſiderant Doctores
mox citati, & ſubmoto prorſus illius præjudi-
cio, quod prò extendendâ conceſſione valdè
notandum concludit *Vaſquez quæſt. illuſtr.*
lib.1. cap.2. in fin., eadem conceſſa reperitur
ad tuendam ipſius Concedentis dignitatem,
atque auctoritatem, prout contingit in caſu no-
ſtro; tota enim cura, ſolicitudo, & vigilan-
tia Datarii, omneſque facultates illi conceſſæ,
veluti ad ultimum ſuum finem, ordinantur ad
compeſcendam temeritatem eorum, qui Lite-
ras Apoſtolicas vitiare, adulterare, aut con-
fingere præſumerent.

Eximiæ dignitati officii, & Perſonæ conſo-
nant verba, quibus Juriſdictio collata illi fuit; 48
Summus namque Pontifex uſus minimè eſt ge-
nerico tantùm nomine *Juriſdictionis*, ſed Emi-
nentiſſimum Prodatarium conſtituit *Dataria*
Præfectum, & Prodatarium cum *Juriſdictio-*
nibus, in plurali numero prolatis. At verò ſi ut
probatum eſt *§. Moventur omnes*, Juriſdictio-
nis nomen ſimpliciter prolatum, tàm civi-
lem, quàm criminalem ſuâ propriâ ſignifica-
tione comprehendit, dicendum certè erit,
quod potiori jure ità interpretandum ſit nomen
Juriſdictionibus, quod utpote in plurali nu-
mero prolatum, neceſſariò ad utramque, civi-
lem videlicet, & criminalem refertur, opti-
mè *Caſſan. in Conſuetud. Burgund. rubric.1.*
num.24. & ſeqq. pag.45., ibi = *Secundò proba-*
tur, nàm rubrica noſtra loquitur pluraliter.
Non ergo poteſt intelligi ſolùm de baſſa Juriſdi-
ctione, cùm in uno pluralitas verificari non poſ-
ſit =

Digitized by Google

ſit = Certiùs antem in caſu noſtro, quia ad
49 verbum iſtud *Jurisdictionibus* referuntur illa
alia præcedentia verba *omnibus*, *& ſingulis*,
quæ reſtringi minimè poſſunt ad unicam dum-
taxat, ſed comprehendunt ſpecies omnes Juriſ-
dictionis, ſub generico nomine comprehenſas,
Jaſon. in leg.1. num.24. ff. de legat.1., *& in*
leg. Titia §. final. num.3. ff. de verbor. obligat.,
Mandoſ. ad regul.31. quæſt.2. num.2., *Barboſ.*
tract. var. clauſ.96. num.4., *Cavalcan. in tract.*
de Uſufruct. mulier. relict. impreſs. in fin. tra-
ctat. var. Statut. num.55., ubi teſtatur, dicta
50 verba univerſaliter operari, & per eadem com-
prehendi etiam ea, quæ aliàs non comprehen-
derentur, *Oſaſch. deciſ.90. num.6.*

Quamquam verò ambiguitas nulla ſit in ſu-
pra relatis verbis, nihilominus, ſi quæ adhuc
requireretur magis clara illorum explicatio,
eam nobis præberet ſubſecuta obſervantia:
51 Summus enim Pontifex Eminentiſſimum mo-
dernum Prodatarium impartitus fuit *faculta-*
tibus, Jurisdictionibus, ſuperioritate &c., *qui-*
bus alii Datarii, qui prò tempore fuerunt, tàm
de jure, quàm de conſuetudine gaviſi fuerunt;
& rurſus eum gerere, & exequi libere poſſe
voluit alia omnia ad officium Datariatus de *ju-*
re, vel *Conſuetudine &c.* pertinentia, quæ ver-
ba utpotè expreſsè præſeferentia conceſſionem
Juriſdictionis, referri certè nequeunt ad præ-
eminentias, aut jura honorifica: quapropter,
ut jàm jam dicturi ſumus, dùm Anteceſſores
Eminentiſſimi hodierni Prodatarii, dictâ Ju-
riſdictione uſi fuerunt, nullâ juſtâ ratione illa
hodiè in dubium revocatur.

Fruſtrà verò objicietur verbis illis *de conſue-*
tudine reſtringi conceſſionem Juriſdictionis,
quaſi eadem conceſſa dicenda ſit, quatenùs
52 nempè Datarii prò tempore eâ uſi probentur.
Talia namque verba intelligenda ſunt non con-
ditionaliter, ſed cauſaliter, juxtà præclaram
Innocentii III. declarationem in *Cap. Abbate*
S. Silvani 25. de verbor. ſignific., adeout eo-
rum ſenſus ſit, quod Juriſdictio de conſuetudi-
ne competens, conceſſa intelligatur, quia sic
ſecundum præteriti temporis morem obtinuit.
Et ſanè, dum Summus Pontifex loquens de Ju-
riſdictione, *de jure* competente Eminentiſſimo
Prodatario, conditionaliter loqui nequivit, quia
eum latere non poterat diſpoſitio *Cap. Ad fal-*
ſariorum, & aliarum Conſtitutionum Apoſto-
licarum, illam tribuentium Magiſtratibus Ec-
cleſiaſticis, sic etiam conditionaliter locutus
non fuit de Juriſdictione, ex conſuetudine
competente, ſed ampliativè uſus fuit verbo il-
lo *conſuetudine*, ut nempè explicaret, eam
quoque Pontificiâ auctoritate approbari Juriſ-
dictionem, quæ more Majorum illi compete-
ret, etiamſi nominatim eidem à Jure vel con-
ceſſione, vel Jure magiſtratus data non eſſet,
53 modò tamèn ipſi negata minimè reperiretur,
Cujac. ad ſæpiùs citat. leg. primam fol. mihi 52.
lit. C.

At cùr in re non dubia argumentis utimur
non neceſſariis, quando Conſuetudo hæc pro-

batur ſubſecutâ obſervantiâ, & actibus, nàm
tempore, quo Pro Datarii munus exercebat
clar: me: Card. Panciaticus, ex ejus commiſ-
ſione proceſſum fuit contra quendam Petrum
accuſatum Reum falſitatis patratæ in ſupplica- 54
tione ſignata manu Papæ: Plures verò Proceſ-
ſus contrà alios ſimiles Reos efformati fuerunt
ex commiſſione Eminentiſſimi Card. Sacripan-
tis, miniſterio Judicis criminalis ab ipſo jàm-
dudum deputati, inter quos præcipuâ notâ di-
gnus videtur ille, qui anno 1714. constructus
fuit à præfato Judice Datariæ ſuper falſo tran-
ſumpto Diſpenſationis cujuſdam Matrimonia-
lis Diæceſis Cartagenen., in qua Cauſa ſa: me:
Clemens XI. Eminentiſſimo Card. Prodatario
conceſſit facultatem examinandi Teſtes Eccle-
ſiaſticos cum diſpenſatione ab irregularitate:
quâ ſane diſpenſatione Summus Pontifex ple-
nè informatus de re, quæ gerebatur, procul du-
bio uti legitimè competentem agnovit Juriſdi-
ctionem, quâ Eminentiſſimus Prodatarius in
ea Cauſa procedebat.

Cum itaque Juriſdictionis competentia ne-
dum probetur ex reiteratis actibus, *Bertazzol.* 55
conſ. civil.5. num.4. 42. & 45., *Spad. conſ.11.*
num.10. tom.1., ſed imò unicus tantùm actus
ſufficiat, *Abb. conſ.61. part.1.*, *Caball. mille-*
loq.505., *Tepat. vor. part.1. de Juriſdict. pa-*
gin.160. verſ. poſſeſſio Juriſdictionis, *Mager. de*
advocat. armat. cap.9. num.9., *Maſcard. con-*
cluſ.946. num.6.; præſertim verò præcedente
titulo, qui in caſu noſtro deſumitur, tùm ex 56
qualitate, & amplitudine Magiſtratus, tùm
etiam ex Pontificio Brevi, tunc enim non ſo-
lùm altero non poſſidente, ſed etiam altero
poſſidente, ac non reclamante, unico actu
juriſdictionali juriſdictionem acquiri, tradit
Vant. de nullit. in rubric., *ſeù titul. qualiter*
ſentent. n.40. fol. mihi 251. à terg., *Hieronym.*
de Mont. de finib. cap.78. num.1., *& 10.*, di-
cens, id procedere ad effectum tum acquiren-
di, tum retinendi Juriſdictionem, ambigi cer- 57
tè nequibit, quin illa competat Eminentiſſimo
Prodatario.

Etſi autem argumentum competentiæ Juriſ-
dictionis criminalis elicitum ex illius exerci-
tio deſumpto ex mox recenſitis actibus, vali- 58
diſſimum ſit, longè tamen efficacius redditur,
ſi ſpectemus, Datarios prò tempore, nedùm
totâ Curiâ, ſed Summo ipſo Pontifice ſpectan-
te, retinuiſſe Judicem criminalem cum Nota-
rio; quâ autem ratione, aut quo colore
competentia iſtiuſmodi juriſdictionis crimina-
lis denegari poterit Magiſtratui illi, qui prò
eadem exercenda retinet ſuum Tribunal cum
Judice, & Notario? ad tradita per *Ramon.*
conſ.24. num.37., *Rain. conſ.2. num.4. lib.4.*,
Poſtb. de manut. obſerv.31. num 21. & ſeqq.,
Maſcard. de probation. concluſ. 946. num.2.,
Larrea allegat. fiſcal.33. n.1825., *& n.1936.*
part.2.; Et, quod magis eſt, ut Agentes,
Expeditores, negotiorum Actores, & quicum-
que alii ſivè Sæculares, ſivè Eccleſiaſtici etiam
Regulares, fide illâ, & integritate, quâ opor- 59

tet, impetrent, & expediant Gratias prò abſen-
tibus, aliiſque, ad normam Conſtitutionis edi-
tæ à ſao: me: Innocentio XII., publicat Edicta
pœnalia, quibus = *honori, ac decori Romanæ
Eccleſiæ, ejuſque Miniſtrorum, nèc non indem-
nitati Correſponſalium, & Principalium, in
Partibus commorantium* = conſulatur, ut legi-
tur in *§. Hinc conſiderans* ſolemnis Edicti ab
Eminentiſſimo Prodatario, auctoritate Summi
Pontificis feliciter regnantis, promulgati cùm
primum Datarii Officium, & Præfecturam
inivit: præſcriptâque formâ à prædictis Expe-
ditoribus, & negotiorum Actoribus quibuſcum-
que, in Gratiarum expeditionibus ſervandâ,
declaratur = *præſenti Edicto, & formæ in eo-
dem præſcriptæ contravenientes incidere in pœ-
nas quaſcumque in dicta Conſtitutione ſan: mem:
Innocentii XII. inflictas* = quas pœnas injun-
git etiam Officiali, ad ea, quæ in dicta Conſti-
tutione præſcribebantur explicanda deputato,
ibi = *eique injungimus ſub pœnis in præfata
Conſtitutione expreſſis, ut officium ſuum fideli-
ter exerceat.* = iſtiuſmodi autem Edicti, quod
pœnale eſt, promulgatio, rei, quaſi dicam, evi-
dentiâ demonſtrat, Præfecturam Datarii, ut-
pote inſtitutam ad regimen, & gubernium
Datariæ, ſejungi minimè poſſe à Juriſdictione
criminali, quâ neceſſario potiri debet Magi-
ſtratus ille, qui ſimilia pœnalia Edicta promul-
gat, *Innocent. in Cap. Dilectus num.5. de Cap-
pell. Monach.*, *Ramon. conſ.24. num.39. tom.1.*,
apud quem alii, *Maſcard. de probat. concluſ.
946. num.2.*, *Pax. Jordan. de re benef. lib.14.
tit.17. de probat. num.513. tom.3.*, alioquin
60 enim eadem publico contemptui exponeren-
tur, ſi Magiſtratus, illa promulgans, Contrave-
nientes ſancitis pœnis plectere non poſſet; illæ
enim ſunt neceſſaria media, quibus inobedien-
tes coerceantur, ceterique ad paritionem co-
gantur, juxtà ea, quæ notata ſunt *§. Nemo au-
tem & ſeqq.*, quæ profectò media eò certius
competere dicenda ſunt in caſu noſtro, quia
agitur de Edicto ab Eminentiſſimo Pro-Data-
rio edito auctoritate Sanctiſſimi Domini No-
ſtri, qui certè, ut Juris ratio poſtulat, eidem
parendum, obſequendumque eſſe voluit.

Redeundo autem, ad actus, quibus iſtiuſmo-
di juriſdictionis competentiam, & exercitium
probavimus, fruſtrà opponeretur, perpaucos
61 illos eſſe: pluribus namque reſponſionibus
iſtiuſmodi objectio ſubmovetur. Et primò
quidem, ut mox probatum eſt, cùm ad effe-
ctum, de quo agitur, unus aut alter actus ſuf-
ficiat, potiori ſanè jure id locum ſibi vindicat
in delictis graviſſimis, quæ non ità frequenter
committuntur ob graviſſimas pœnas, quarum
formidine oderunt peccare mali. Cumque
non ſemper illa detegantur, quia plerumque
iſtiuſmodi falſitates patrantur in Literis, & di-
ſpenſationibus Apoſtolicis, quæ trans Maria,
& Alpes per univerſum Terrarum Orbem ca-
tholicum diffunduntur, ſatis eſt, quod, quo-
ties Datarii prò tempore deprehenderunt,
Reum aliquem deliquiſſe in rebus pertinenti-
bus ad ejus Juriſdictionem, cognitionem deli-
cti aſſumpſerint coram Papa, eoque informa-
to, imò adprobante, & facultates ſpeciales prò
faciliore criminum probatione concedente.

Magis verò, magiſque hæc urgent, quia
exadverſo non docetur, quod ſimilibus patra- 62
tis delictis, alii Judices eorum cognitionem
aſſumpſerint, illaque punierint vigore ſuæ
ordinariæ facultatis, & quidem invito Data-
rio, qui non prohibetur quin in aliquo caſu
particulari, ex peculiaribus rationibus permit-
tere queat, quod alius Judex procedat, idque
ſanè abſque ullo ſuæ Juriſdictionis detrimento,
aut diminutione quemadmodum eidem nihil
detractum dici poſſet, ſi fortè afferretur ſin-
gulare aliquod exemplum, in quo alius Judex
quàm Datarius in aliqua ſimili Cauſa proceſſe-
rit vigore ſpecialis facultatis ſibi à Papa dele-
gatæ. Nèc denique omittendum, obſervan-
tiam hanc à nobis minimè adferri, ut vigore
præſcriptionis Juriſdictio quæſita dicatur Per- 63
ſonæ, cui nullo titulo ſivè à Lege, ſivè ab Ho-
mine promanante illa competat, ſed tali ob-
ſervantiâ utimur, tamquam benignâ interpre-
te Juriſdictionis illius, quæ tum ex natura mu-
neris, ſivè Magiſtratus competit Datario, tum
etiam Pontificio Brevi confirmatur; Quæ ſa-
nè obſervantia interpretativa, juxtà notas re-
gulas, tamquàm favorabilior, inducitur actibus
paucioribus illis, qui requiruntur ad inducen-
dam obſervantiam præſcriptivam, Legibus no-
ſtris odioſam.

Prima pars Cauſæ confecta eſt, videlicet ex
intrinſeca ratione muneris, ex Pontificia con-
ceſſione, ex ſubſecuto denique uſu plenè con-
ſtabilita dici poteſt juriſdictio criminalis Emi- 64
nentiſſimi Card. Prodatarii, non quidem ſim-
plex aut mixta, ſed cum mero imperio inclu-
dente poteſtatem, & jus gladii, veniens ſub
nomine imperii, *Gloſſ. in leg. illicitus §. Sicuti
Medico verb. Jus gladii ff. de Offic. Præſidis*,
Bald. ibidem num.1. in prima lectura, *& in
leg. Imperium num.1. de Juriſdict. omn. Judic.*,
*Cujac. ad dictam leg.1. de Offic. ejus cui mandata
eſt Juriſdictio fol. mihi 16. lit.C.*, *Bellon. de
mandat. Juriſdict. lib.8. quæſt.6. n.11.* Qua-
propter progrediendo ad examinandam alte-
ram noſtri aſſumpti partem, an nimirum Emi-
nentiſſimus Datarius in hac Cauſa jure ſuo,
& ratione ſuæ juriſdictionis procedere poſſit?
Planum id, & apertum eſſe videtur, quippè,
ut ſub initium innuimus, agitur de falſatione
Literarum Apoſtolicarum, & earum tran-
ſumpti patrata ab illarum Expeditore, imitan- 65
do caracterem ipſius Eminentiſſimi Pro-Data-
rii, ejuſque Officialis D. Abbatis Riganti, præ-
poſiti collationi Tranſumptorum cum origina-
li. Agitur itaque de delicto, directo contra of-
ficium ipſum Datarii, ejuſque Curiæ, & Ma-
giſtratus dignitatem lædente, quoquè Delin-
quens quodammodo uſurpavit ſupremam au-
ctoritatem, & poteſtatem Apoſtolatus; qua-
propter Datarius ſub cujus oculis tantum fa-
cinus admiſſum eſt, & qui præeſt officio, &
admi-

adminiſtrationi muneris, quod Summus Pon-
tifex appellat *præcipuam*, *& maximè nobis cor-
di eſt*, efficitur Judex neceſſarius pro perſe-
66 quendo ultricibus pœnis atroci hoc ſcelere;
adeo quidem ut, licet alioquin non eſſet Judex
competens, talis tamèn redderetur ratione
ipſius delicti, *Gonzal. in Comment. ad cap. primum
num. 17. poſt med. de Offic.*, *& poteſt Judic. de-
legat.*, eo prorſus modo, quo, ſi Teſtis falſum
67 committat coram Judice, licèt non ſuo, ratio-
ne talis delicti, illi ſubjicitur tamquàm ſuo Ju-
dici competenti, ad *Text. in leg. nullum Cod. de
Teſtib.*, ubi *Bald. ſub num. 10.*, *Salycet. num. 2.
verſ. dicendum eſt ergò*, *Caball. reſol. crimin.
cap. 117. num. 10.*, *Farinacc. quæſt. 80. num. 26.*,
& pluribus cumulatis *Raynald. obſerv. crimin.
cap. 18. §. 7. ad 15. num. 12.*, *& duob. ſeqq.*,
Cartar. deciſ. 75. num. 15. & ſeqq., *Merlin. Pi-
gnatell. cent. 2. cap. 71. num. 2. cum plurib. ſeqq.*,
num. 17. dicens, quod = *ejuſmodi deciſio nen-
tiquam fundatur in aliqua tacita, vel expreſſa
prorogationis ſpecie, de qua nullibi mentio ſit in
eo Textu, competit tamèn hujuſmodi vindicta
Judici offenſo ratione ſuæ propriæ Jurisdictio-
nis ad eam tuendam, ut propriæ injuriæ vindex
68 ſit*, = & *num. 22.* concluſionem amplıat etiam
ad Delegatum ad certam cauſam *Ciarlin. con-
trov. forenſ. cap. 48. num. 2.*, *Galeot. reſponſ.
fiſcal. primo, num. 1. & ſeqq.*

Quæ profectò Eminentiſſimi Datarii Juriſ-
dictio, eò firmius in hac Cauſa conſtabilita vi-
deri poteſt, quia ipſe in ea egit, de omnibus
plene certiorato Sanctiſſimo Domino Noſtro,
à quo inſuper, exemplo Eminentiſſimi Cardin.
Sacripantis, cujus meminimus §. *At cur in re*,
69 obtinuit ſimilem facultatem perquirendi in lo-
co immuni, prò inveniendis, & extrahendis
falſis Literis Apoſtolicis, inſerendis deinde
Proceſſui criminali. Si igitur Summus Pontifex
Eminentiſſimum Prodatarium impertitus fuit
ſpecialibus facultatibus, quæ requiri poterant
pro efformando in hac Cauſa valido, & legi-
timo Proceſſu, præſumi certè debet, agnoviſ-
ſe tamquam certam Juriſdictionem iſti ſuo ſu-
premo Miniſtro competentem, dum alioquin
fruſtra media ad eam facilius exercendam ſub-
miniſtraſſet, niſi ipſa principalis cauſa conſi-
ſteret, ad *Text. in leg. nihil dolo 172. ff. de regul.
Jur. ibiq. Petr. Faber. de regul. Jur. pag. 642.
lit. A.*

Nullo itaque jure in dubium revocatur juriſ-
dictio criminalis, tum generaliter, tum ſpecia-
liter in hac Cauſa competens Eminentiſſimo
Prodatario, qui ulciſci omninò debebat inju-
riam à Falſario ſibi, ſuoque officio, magis ve-
rò Pontificiæ Dignitati, atque auctoritati irro-
gatam, cujus cum ipſe ſit cuſtos, & vindex,
proprio muneri, & illi juſtitiæ zelo, quo tan-
70 topere effulget, defuiſſet, ſi omiſiſſet animad-
vertere in Delinquentem, ob neceſſitatem il-
li impoſitam ratione Præfecturæ Datariæ, &
Juriſdictionis, eidem demandatæ, quæ jure pu-
blico introducta, data dicitur cum neceſſitate
illam exercendi, juxta *Gloſſ. in leg. 1. verb. po-
teſt de Juriſdict. omn. Judic.*, *Mont. de finib.
cap. 11. num. 1.*

Eam verò exercuit religione & circumſpe-
ctione illa, qua Judex Eccleſiaſticus in ſimili-
bus Cauſis procedere debet; ſervavit enim ſo- 71
lemnem formam ex Decreto *Innocentii III.
præſcriptam in d. Cap. Ad falſariorum 7. de cri-
min. falſ.*, & ab eodem *Summo Pontifice expli-
catam in cap. noviſſimus 27. de verbor. ſignific.*
In ſententia namque, de cujus executione hodie
agitur, declaratum fuit, conſtare de delicto
falſificationis Literarum Apoſtolicarum, à Reò
patrato, ideoque, tradendum ſæculari Poteſta-
ti *ſecundum Conſtitutiones legitimas* puniendum,
ut præſcribitur in *d. cap. Ad falſarior.* At Ec-
cleſiaſtica lenitate in eadem Sententia implo-
ratur clementia Judicis ſæcularis, & pro Reo
efficaciter interceditur, ut citra mortis pericu-
lum, circà eum Sententiam moderetur, ut ex-
plicando ſuum Decretum conſtituit idem In-
nocentius III., ad Epiſcopum Pariſienſem hæc
habens = *Novimus expedire, ut verbum illud,
quod in antiquis Canonibus, & in noſtro Decre-
to contra Falſarios edito continetur, videlicet ut
Clericus per Eccleſiaſticum Judicem degrada-
tus, ſæculari tradatur Curiæ puniendus, apertiùs* 72
exponamus = expoſitio autem ſubditur illis pau-
lo poſt ſubjunctis verbis = *Cum ab Eccleſiaſtico
Foro fuerit projectus, ejus eſt degradatio cele-
branda ſæculari Poteſtate præſente, ac pronun-
ciandum eidem, cum fuerit celebrata, ut in ſuum
Forum recipiat degradatum, & ſic intelligitur
tradi Curiæ ſæculari, pro quo tamen debet Ec-
cleſia efficaciter intercedere, ut citra mortis
periculum circa eum Sententiam moderetur.*

In noſtro caſu cum non agatur de Clerico,
ideoque non requiratur degradatio, Sententia 73
traditionis Brachio ſæculari ſignificat ſolum-
modò projectionem Rei a Foro Eccleſiaſtico,
& traditionem Judici laico, ut in ſuum Fo-
rum recipiat; Sed pro eo quoque, Judex Ec-
cleſiaſticus efficaciter intercedit, oratque lai-
cam Poteſtatem, nè mortis pœnâ, aut mu-
tilationis membri Reus in Forum ſecularem
projectus puniatur; cum *Reos ſanguinis defen-* 74
*dat Eccleſia, nè effuſione ſanguinis particeps
fiat* = *Can. Reoſ. 7. cauſ. 23. quæſt. 5.*, & notant
communiter Canoniſtæ in *d. cap. Novimus*, alii-
que plenâ manu allegati à *Farinac. de Hæreſ.
quæſt. 189. num. 9.* Idque probatur etiam ex for-
mula ſimilis Sententiæ relata à *Peregrin. in
prax. Vicarior. part. 4. ſect. 16. num. 17. & 73.
verſ. ex tunc*, quæ ita ſe habet = *Pronuncia-* 75
*mus, & ſententiamus N. N. fore, & eſſe Curiæ
ſeculari tradendum, ſervata forma ſacrorum
Canonum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum,
prout nos illum tradimus, & tradi mandamus,
præſertim D. Judici N. N., cui eundem multùm
in Domino commendamus, nè ullum mortis, vel
mutilationis membri periculum inferas, quia
imago Dei eſt, quapropter enixè eum charitati
illius commendamus*=: En igitur, quod, ut præ-
cipitur in *d. cap. Novimus*: talis commenda- 76
tio ſimulata non eſt, aut verbalis, ſed vera,

enixa

enixa , & efficax , ut notavit *Innocent ad d.*
cap. Novimus nu. 2., Hoſtienſ. numer. 3., Joan.
Andr n.3.& 5., Ariton.de Butr. num.5.in fin.,
Abb. *n. 3. verſ. nota* , ibi = *& ſolet communiter*
dici , quod iſta interceſſio eſt potius vocalis , &
colorata , quàm effectualis , ſed certe iſti non be-
nè dicunt , & videntur dicere contrà iſtum
Textum , dicentem , efficaciter intercedendum
eſſe , & ſic non fictè ; reſpexerunt enim ſapien-
tiſſimi hi Sacrorum Canonum Interpretes præ-
clarum exemplum miſericordiæ, à Sanctiſſimo
illo Pontifice , & Eccleſiaſticæ manſuetudinis
obſervantiſſimo impartitæ cuidam ſcelerato
Falſario, de quo in *§. finali d.cap. Noluimus* præ-
fato Epiſcopo Pariſienſi reſcripſit his verbis =
prò illo vero Falſario ſcelerato quem ad manda-
tum noſtrum capi feciſti , hoc tibi duximus con-
ſulendum , ut in perpetuum carcerem , ad agen-
dam pænitentiam ipſum includas , pane doloris ,
& aqua anguſtiæ ſuſtentandum : ut commiſſa de-
fleat , & flenda ulteriùs non committat .
Verum enim verò, ſi quod licet ei, qui Mi-
77 nor eſt , multò magis licere debet Majori ,
Bellon. de mandat. Jurisdict. cap. 8. quæſt. 8.
quæſt.2.num.157. verſ. ad quartum , ubi allegat
Menoch. de arbitrar. lib. 1. quæſt. 54. num.28.,
Facchin. controv: lib.1.cap.47., Minan. in Baſ.
Pontific. Juriſdict. tom. 2. fundam. 1. quæſt. 6.
§.4.ſect.3.num.77.pag. 201. Profectò ſi denega-
retur executio iſtjuſmodi Sententiæ , in Tribu-
nali Eccleſiaſtico Datariæ ad normam Decre-
torum Innocentii III. prolatæ ; perabſurdum
ſanè videretur, quod ipſi minus permiſſum eſ-
78 ſet adverſus Falſarios Literarum Apoſtolica-
rum , quàm Epiſcopo , qui ſi deprehenderit
aliquem apud ipſum uſum eſſe ſimilibus falſis
Literis , illum tamquam Falſarium ſeculari
Poteſtati tradit, ſecùndum Conſtitutiones legi-
timas puniendum ; quâ autem juſtâ ratione ,
id quod conceſſum eſt Epiſcopis , permiſſum
cenſeri non debebit Datario , cujus præcipua
cura eſt intemeratam cuſtodire Literarum
Apoſtolicarum fidem, quæ per eum, veluti per
organum , per univerſum Chriſtianorum Or-
bem propagantur ?
Hac ratione munus, & officium iſtud, quod
à Summo Pontifice dicitur *præcipuum & maxi-*
mè cordi eſt, quia in illo , ejuſdem ſummi
Pontificis , quem repræſentat , ſolicitudo
omnis conquieſcit tamquam in Cuſtode , &
79 & vindice veritatis Literarum Apoſtolicarum,
ſi Falſariorum temeritatem publicam vin-
dictâ coercere non poſſet; planè infirmum, imò
omnium ferè Magiſtratuum minimum red-
deretur ; quippè Magiſtratus nullus eſt repræ-
ſentans Supremum Principem , qui careat po-
teſtate vindicativa in iis, quæ ſuum regimen
reſpiciunt , & quidem tanta , quæ ſuo officio ,
& Juriſdictioni explicandæ ſufficiat , ut nota-
vimus *§. Quapropter ſeiſtius* .
Quapropter jure meritòque Sacri Palatii
80 Apoſtolici Præfectus, ut cuique notum eſt ,
omnimodam Juriſdictionem exercet adverſus
Papæ Familiares , tum ob peculiaria delicta
commiſſa in Patrimonii adminiſtratione , tum
etiam ob alia communia crimina, ab eiſdem in
Sacro Palatio ſuiſque pertinentiis patrata .
Eminentiſſimus Cardinalis Vice Cancella-
rius deputat Judicem criminalem , qui proce-
dit contrà delinquentes contrà munus , & of-
ficium Vicecancellarii : Sacra quoque Congre-
gatio Propagandæ fidei habet ſuum Judicem
criminalem , qui animadvertit in eos , & punit
delicta illa, quæ committuntur ab iis , qui per-
turbant officium ſacrarum Miſſionum .
Congregatio Boni Regiminis criminalem
Juriſdictionem exercet circa ea, quæ pertinent
ad regimen œconomicum totius ſtatus Ec-
cleſiaſtici , illius Curæ , & ſolicitudini credi-
tum .
Denique , ut magis , magiſque demonſtre-
tur , quod , quoties contingit , dignitatem ali- 81
cujus Magiſtratus offenſam eſſe falſitate ali-
qua , contrà ipſius auctoritatem & officium
commiſsâ , eundem potiri poteſtate proceden-
di , ac puniendi Delinquentem , maxima notâ
dignum videtur exemplum , quod nobis præ-
buit Signatura Juſtitiæ : Die namque 27. men-
ſis Maii anni *1691.* cum comperiſſet, Advoca-
tum Joannem Mariam Sentenam in quadam
Cauſa d. die propoſita attuliſſe Inſtrumentum
alteratum in menſe , dictum Tribunal ad vin-
dicandam injuriam ſibi illatam , mandavit ,
quod de hoc falſitatis crimine fabricaretur
Proceſſus , Cauſamque delegavit bo: me: Ja-
cobo Magliabechi , tunc exercenti munus Lo-
cumtenentis Auditoris Cameræ : in quorum
executionem Carceribus mancipatus d. Advo-
catus Sentena , condemnatus deinde fuit ad
pænam relegationis per quinquennium : fortè
cum eo mitius agendo , quia ſacerdos erat . Hi
autem ſupremi Magiſtratus , licet plerique il-
lorum nullo Pontificio Diplomate , aut Brevi,
Juriſdictione criminali donati legantur , illam
tamen exercent , quia eadem , veluti illis in-
genita , inſeparabiliter adnexa eſt , ut & digni-
tatem ſuam tueri , & ea veluti neceſſario me-
dio uti poſſint prò exequendis iis , quæ ad eo-
rum munus pertinent .
At inquiet Pars adverſa , non deeſſe exem-
pla , quibus probari poſſit , ſummæ etiam di-
gnitatis Perſonas præpoſitas reperiri ampliſſi-
mis officiis , nullo tamèn Juriſdictionis crimi-
nalis præſidio munitas . Et iam ſentio forte , in
medium afferendum officium Secretarij Bre-
vium , quod eximium certè eſt , & ut hodie , 82
aliàs etiam emeritiſſimis Cardinalibus deman-
datum pluries fuit , ſatiſque eſſet , ſan. mem.
Clementi XI. ex eo gradum factum ad ſum-
mi Apoſtolatus apicem conſcendendum : hoc
autem adeò inſigne officium , licèt expoſitum
ſit temeritati Falſariorum, attamen cùm careat
Juriſdictione criminali, tale Delinquentium de-
lictum ad aliud Tribunal ultrici pænâ punien- 83
dum remittit: Verùm facili reſponſione demon-
ſtrari poteſt , hujuſmodi exemplum caſui no-
ſtro minimè applicari . Omiſſis enim ratioui-
bus, ob quas dici poteſt, Secretarium Brevium
non

non fuiſſe donatum juriſdictione criminali, ſa-
tis eſt ad rem noſtram factum ipſum, videli-
cet, quod in Brevi d. Secretariatus, Secretario
nonniſi merum officium confertur, nullà pror-
ſus collatâ, aut communicatâ Juriſdictione.
At Datario præter Datariatus officium confer-
84 tur etiam munus, & Datariæ Præfectura, quæ
nomen eſt Magiſtratus cum juriſdictione ei-
dem ingenita, ut ſuperioribus locis probatum
eſt, & dicetur §. final., quæ præterea juriſdictio
expreſsè etiam, & amplis quidem verbis de-
mandatur atque confertur in Brevi Eminentiſ-
ſimi Prodatarii, quapropter tantum abeſt,
quod ex d. exemplo Secretarii Brevium elici
poſſit argumentum ullum prò Datario exar-
mando ultrici illâ juriſdictione, quæ neceſſa-
ria eſt pro explicandis iis, quæ ad tantum per-
tinent munus, & Præfecturam, ut potiùs hæc
tali exemplo confirmetur; Nam ſi ſummi Pon-
tifices Miniſtro alicui officium aliquod ſinè
juriſdictione demandarunt, quia illam vel non
neceſſàriam agnoverunt, vel conferre nolue-
85 runt, dicendum ſanè eſt, quod viceverſa quan-
do de hac juriſdictione in ſuo Brevi meminе-
runt, illam neceſſariam agnoſcentes prò tali
munere exercendo concedere, ac confirmare
voluerint illi, qui tali muneri præponebatur,
juxtà illud familiare, ac omnium ore tritum
argumentum ductum à diſcretiva, quod ne-
dum in Privatorum diſpoſitionibus, ſed in Le-
gibus ipſis & ſupremorum Principum Reſcri-
ptis, & Literis interpretandis plurimum valere
noſtri tradunt.

Quæ cùm ità ſint, ambigi amplius minimè
poſſe videtur de juriſdictione criminali Data-
rio competenti, veluti ingenita ipſius officio,
agnita in Pontificiis Brevibus, & demum con-
firmata ſubſecutâ obſervantiâ, ità quidem exi-
gente intrinſeca natura tanti muneris, quæ non
ſinit, ut Datarius abſque poteſtate coercitionis
eſſe debeat ſimplex, & imbecillis pene teſtis
graviſſimorum delictorum, quæ contra Pon-
tificiam auctoritatem, ejuſque officii dignita-
tem patrantur, quæque perſæpe contingerent,
ſi non ipſe ſed aliud Tribunal illorum cogni-
tionem aſſumere deberet, ut evidens, & aper-
tû reddi videtur, ſi practicè rem conſideremus.

In quantas enim difficultates incurreret qui-
libet alius Judex prò adquirendis indiciis con-
86 trà Delinquentes? Expeditores enim, aliique
Officiales illa non eadem facilitate, quâ Da-
tario, ipſorum Superiori, ſubminiſtrarent alii
cuipiam Judici. Quantam perturbationem Da-
tarii officio, & univeſæ Datariæ afferret aliud
quodcumque Tribunal, quod ſe immiſceret
ſimilium Cauſarum, & delictorum cognitio-
ni? Nam cum prò illis probandis neceſſa-
rium ſit examen Miniſtrorum & Officialium
Datariæ, & perquiſitio, & recognitio Scriptu-
rarum, & Librorum, duo inde ſequerentur,
quæ nullo pacto ferri poſſent incommoda. Pri-
mum eſt, quod iſtiuſmodi Officiales ſubjecti
examini, perſæpè diù retinendi eſſent, & ſic
retardaretur explicatio, & ut dicunt, curſus
tot, tantorumque negotiorum, quæ celeri
plerumque indigent expeditione. Alterum eſt,
quod ſecretiora arcana Datariæ cum Libris, &
Scripturis pandenda eſſent Miniſtris, & Nota-
riis alterius Tribunalis, in cujus officio pluri-
bus paterent Proceſſus ſuper dd. Cauſis fabri-
cati; Quiſque autem recto ſenſu præditus fa-
cilè ſecum reputare poterit an Datariæ regi-
mini hæc arcanorum publicatio conveniat.
At abſurdum longe gravius eſſet, quod eve-
niente caſu ſimile illi, de quo agitur, Data-
rius recognoſcere, aut declare deberet falſita-
tem ſui ſuppoſiti caracteris (quemadmodum
in hac Cauſa fecit EminentiſſimusProdatarius)
indecorum autem eſſet, quod id agere deberet
coram alio Tribunali.

Ob quę porro incommoda fortè quando-
que magis expediret diſſimulare ſimile deli-
ctum, quàm adhibere remedium, quod affer-
ret detrimentum ipſo malo gravius: atque ità
Delinquentes conſequerentur impunitatem;
quam ſanè facilius ſibi pollicebuntur ſi conſta-
biliatur in Datario defectus juriſdictionis cri-
minalis, qua tot Miniſtros, Officiales, Ex-
peditores, & negotiorum Actores, quot quot
ex omnibus gentibus in Dataria & Romana
Curia verſantur in officio continere poteſt;
cum autem aliùs nemo Judex adeò promptè,
& expeditè adverſus eos procedere poſſet, fa-
cilè pœnam elabi ſperarent, ideoque pronio-
res ad delinquendum efficerentur; enim verò
*quis ignorat, maximam illecebram eſse peccandi
impunitatis ſpem?* ex præclara ſententia Romani
Oratoris *prò Milone*: Indeque officium, quod 87
præcipuum dicitur, & ob fidelitatem, quâ il-
lud adminiſtrari debet, ſummo Pontifici *ma-
xime cordi eſt*, in ſummum diſcrimen adduce-
retur, atque exponeretur inſidiis perverſorum
hominum, qui non niſi formidine pœnæ à de-
linquendo retrahi poſſunt.

Nè igitur cum tanto publicæ fidei detri-
mento, & offenſione Pontificiæ auctoritatis
per totum Chriſtianum Orbem Gratiæ, ſub no-
mine Summi Pontificis confictæ, à Falſariis dif-
fundantur, oportet, quod Datariæ Præfectus
veluti innatâ, atque ingenitâ polleat Juriſdi-
ctione illâ criminali, quæ pro recto Datariæ
regimine tantique officij adminiſtratione;
quod, ut toties, totieſque diximus, præci-
puum, & maxime cordi eſt Summo Pontifici,
efflagitatur; exemplo tot antiquarum Præfe-
cturarum, & officiorum, quibus in certis Cau- 88
ſis, & adverſus certas Perſonas conceſſa erat
plenitudo Juriſdictionis ut perſpici poteſt ex
tot titulis Codicis *de officio Comitis Orientis*,
de officio Comitis Sacrarum largitionum, *de of-
ficio Comitis ſacri Palatij*, *de officio Magiſtr.
offic.*, *de officio Quæſtoris*, *de offici. Præfecti
Auguſtalis*, & tot aliis titulis, in quibus adeò
ſublimes Magiſtratus veluti eorum officio in-
trinſecè innatam obtinebant plenam juriſdi-
ctionem cum mero imperio, non ex alia ra-
tione, niſi quia ſinè illa officium ſuum exer-
cere nequiviſſent.

AR-

ARGUMENTUM.

Sub conceſsione fiſcalium proventuum, licèt amplis his explicata verbis = *Proventus ordinarios, & extraordinarios, certos, & incertos, ex criminibus, & delictis provenientes, qualeſcumque ſint, & quocumque nomine nuncupentur* =, comprehenſa dici nequeunt pœnalia emolumenta, quæ ex nova, extraordinariaque confiſcatione, multò poſt indictâ adversùs Interfectores Miniſtrorum Curiæ, proveniant.

DISSERTATIO XX.

1 *Ærarii ratio militibus, & privatis, ipſiſque Templis, & cunctæ Reipublicæ utilis, & neceſſaria.*

2 Sixtus V. in ejus Conſtit. la 6. *pœnam capitis, & confiſcationis Bonorum ſancivit in eos, qui Curiæ Miniſtros interficerent.*

3 *Verbum* = Proventus = *genericum eſt, & prædicabile de reditibus omnibus undecumque obvenientibus.*

4 *Sub conceſſione reali Loci, aut rei univerſalis comprehenſa cenſeri debent jura omnia, rei adnexa, quæ conceſſionis tempore ſi non actu, ſaltem potentiâ ad Diſponentem ſpectarent.*

5 *Vaſſallo inveſtito de Caſtro, cum translatione omnium Regalium, ac meri, & mixti imperii, pœnæ applicantur.*

Pœnæ enim ab imperio, veluti illius fructus, naſcuntur, ibid.

6 *Sub conceſſione univerſalis confiſcationum Juris veniunt confiſcationes omnes, quandocumque, & quomodocumque ſupervenientes.*

7 *Univerſale confiſcationum jus eſt de Regalibus majoribus, pertinentibus ad ſolum Supremum Principem.*

8 *Nec ab ejus Perſona, ejuſque corona divelli poteſt.*

9 *Adeò ut, niſi ſpeciatim datum, ceſſumve reperiatur, nunquam comprehenſum dici valeat ſub quacumque conceſſione, tametſi ampliſſima.*

10 *In Regalium conceſſione comprehenſa non cenſentur, niſi ea, quæ expreſsè declarantur.*

11 *Confiſcationum pœnæ, ſeu proventus, à Jure confiſcandi diverſi, ac ſeparati ſunt, & nomine fructuum juriſdictionis continentur.*

12 *Ac in Tertium alienari, & transferri poſſunt.*

13 *Exactio proventuum fiſcalium conceſſa verbis* = Proventus &c. ordinarii, & extraordinarii, certi, & incerti, ex criminibus & delictis provenientes, qualeſcunque ſint, & quocumque nomine nuncupentur, *nequit cenſeri extenſa ad extraordinariam Bonorum confiſcationem ſpeciali edicto à Supremo Principe mandatam, &* nn. ſeqq., *ac præſertim* num. 19.

14 *Duplex eſt confiſcationis ſpecies, alia ordinaria, quæ vel à Jure communi, vel à Lege municipali proficiſcitur, & hæc fieri poteſt à quocumque Judice, etiam inconſulto Principe, alia verò extraordinaria, quæ fit in caſu, à Jure non expreſſo, ſed contra vel præter illud vigore ſpecialis Conſtitutionis, vel Edicti à Supremo Principe promulgati, & hæc ipſi ſolum permiſſa eſt.*

15 *Confiſcatio vigore ſpecialis Edicti à Supremo Principe demandata, in alium transferri nequit.*

16 *Pœna confiſcationis ordinario Jure, nonniſi pro delictis læſæ majeſtatis, Divinæ, vel humanæ ſancita reperitur.*

17 *Pœna confiſcationis ordinario jure ſancita, non includit delictum mandati ad occidendum Juſtitiæ Miniſtros.*

Et nec etiam parricidii crimen comprehendit, ibid.

18 *Pœna confiſcationis contra eos, qui Juſtitiæ Miniſtros offendunt, vel interficiunt, non Jure communi ſtatuta, ſed ſpeciali Conſtitutione Sixti V. indicta fuit.*

19 *Confiſcatio ſpeciali Edicto à Supremo Principe decreta, nunquam ſub generali quavis conceſſione comprehenditur.*

Sed Fiſco eſt adjudicanda, ibid.

20 *Jus novâ, & extraordinariâ Lege imponendi novas pœnas, novaſque confiſcationes ſpectat ad Supremum Principem.*

21 *Supremus Princeps in quacumque fiſcalium proventuum conceſſione reſervaſſe ſibi cenſetur jus novas pœnas, novaſque confiſcationes imponendi.*

22 *Emolumenta confiſcationum, novâ, & extraordinariâ Lege à Supremo Principe impoſitarum, ſunt tamquam fructus ſupremæ ejus juriſdictionis, & meri, ac mixti imperii.*

Qui in quacumque conceſſione eidem ſemper reſervati cenſentur, ibid., & nu. 40.

23 *Quæcumque fiſcalium proventuum conceſſio intelligenda eſt de iis, quæ non ex Jure extraordinario, ſed ordinario deſcendunt, &* num. 40.

24 *Confiſcationis pœna quoties ordinario jure indicta eſt, Bona fideicommiſſi, ordinati cum pœna privationis in caſu delicti, dato Delinquentibus Subſtituto, non ad Fiſcum in caſu delicti, ſed ad Subſtitutum deferuntur.*

25 *Secus quoties extraordinario Jure eſt impoſita.*

26 *Sixtus V. adversùs eos, qui Curiæ Miniſtros offenderent, vel occiderent, nedum pœnam confiſcationis conſtituit, ſed derogando cuicumque fideicommiſſo, decrevit, quod, durante vitâ naturali Delinquentis, tametſi in contumaciam damnati; fructus Bonorum, hujuſmodi, fideicommiſſis ſubjectorum, Fiſco applicentur.*

Con-

27 *Conceſſione fiſcalium proventuum alicui factâ, nequit is ſibi adſerere pœnam, ſpecialiter Fiſco applicatam, ſed eam cum talis applicationis qualitate agnoſcere debet.*

28 *Innocentius IV. adverſus criminis aſſaſſinii Reos, præter pœnam mortis, etiam illam conſtituit proſcriptionis Bonorum.*

29 *Ut aſſaſſinii facinus patratum dici poſſit, tria requiruntur, mandatum videlicet ad occidendum, pecuniæ aut alterius rei datio, vel promiſsio, nec non acceptatio Mandatarii cum ejuſdem mandati executione.*

30 *Aſſaſſinium patratum non dicitur, quoties inter Mandantem, & Mandatarium non interveneris conventio de danda, & reſpectivè recipienda pecunia.*

31 *Confiſcatio ſancita adverſus aſſaſſinii Reos, nequit dici ordinaria, atque ex Juris communis diſpoſitione facta.*

32 *Aſſaſſinii Reus quod ſit perpetuò diffidatus, ſancitur* in cap. 1. de homicid.

33 *Hæc tamen diffidatio efficit, ut Delinquens, impunè à quocumque interfici, ejuſque Bona occupari poſſint, at non, quod occupatio iſta cenſeri valeat jure veræ, ac propriæ confiſcationis.*

34 *Confiſcatio eſt applicatio Bonorum Delinquentis Fiſco facta.*

35 *Ob aſſaſſinii crimen factâ Bonorum Delinquentis occupatione ab iis præſertim, ad quos temporalis ſucceſsio ſpectat, ſilent Jura Fiſci.*

Qui nonniſi per præoccupationem illos excludere poſſet, ibid.

36 *Conceſſio fiſcalium* proventuum ordinariorum, & extraordinariorum *minimè eſt extendenda ad ea, quæ regulariter Tertio communicari non conſueverunt.*

37 *Conceſſi fiſcales* proventus, ordinarii, & extraordinarii, *congruè intelligi poſſunt de emolumentis pœnarum, quæ ordinario, non quæ extraordinario confiſcationis Jure percipiuntur.*

38 *Immò juxta eorumdem verborum legalem ſenſum conceſſio intelligi ſolùm poteſt de mulctis pecuniariis, & compoſitionibus.*

39 *Quæ ſunt proventus maleficiorum, à confiſcatione penitus ſeparati.*

41 *Sub generalibus alicujus conceſſionis verbis, numquam comprehenſa cenſentur ea, quæ ſpeciali ſunt notâ digna.*

42 *Conceſſio quævis regulariter referri nequit, niſi ad ea, quæ tempore illius celebrationis erant de Jure permiſſa.*

43 *Rejectâ quavis extenſione ad futura, & quæ de novo ſupervenerunt poſt conceſſionem, vel diſpoſitionem.*

Confirmatur id deductione exemplorum, præſertim n. 47. & ſeq.

44 *Vendens fundum ſi exceperit lapidicinas, ubicumque eſſent, talis exceptio intelligitur de illis, quæ tunc erant in actu, & de præſenti, non de illis, quæ erant in habitu, & de futuro.*

45 *Paria ſunt non eſſe, & non apparere.*

46 *Conceſſiones Principum etiamſi recipiant latam interpretationem, non extenduntur, niſi ad Jura, quæ competebant conceſſionis tempore*, & n. 82.

47 *Officiorum conceſſio, quamvis indefinita, vel generalis, non comprehendit officia, de novo creata, ſed illa tantùm quæ fuerant tempore conceſſionis.*

48 *Conceſſio facta Regibus Galliæ vigore concordatorum cum Sede Apoſtolica præſentandi ad Prælaturas ſuorum Regnorum, non extenditur ad Eccleſias de novo erectas.*

49 *Conceſſis Decimis in aliquo loco, conceſſio intelligitur de Decimis præſentibus, & quæ tunc percipiebantur, non autem de novalibus, illiſque, quæ in futurum imponerentur.*

50 *Immunitas alicui Loco conceſſa, regulariter non extenditur ad Gabellas, poſt immunitatis conceſſionem impoſitas.*

51 *Regalia non extenduntur, ſed reſtringuntur, nec trahuntur in conſequentiam.*

52 *Privilegium conceſſum intelligitur in iis, quæ aderant tempore privilegii conceſſi.*

53 *Humanarum diſpoſitionum amplitudo non porrigitur, niſi ad ea jura futura, quæ à cauſa de præſenti, non verò ad ea, quæ pendent à cauſa omninò incerta, & de futuro, niſi hæc quoque jura in conceſsione ſint expreſſa*, & n. 69.

54 *Præcipuè in contractibus oneroſis, & correſpectivis.*

Et quando diſpoſitio concepta eſt per verba præſentis temporis, n. 59. 65. & 70.

55 *Sub conceſſione pœnarum, & mulctarum nunquam comprehenſæ cenſentur eæ, quæ extraordinario quodam Jure pro aliquibus delictis conſtituuntur.*

56 *In conceſſione Feudi facta Vaſſallo, ſolùm includuntur ea, quæ ex ipſa re, & Feudo proveniunt, non autem quæ extra rem.*

57 *Habenti uſumfructum Feudi, & Caſtri debentur illæ pœnæ, & mulctæ, quæ operâ, & induſtriâ adquiruntur ex Caſtro, & Feudo, non autem quæ operâ, & induſtriâ Domini directi.*

58 *Conceſſio Feudi cum pœnis, bannis, mulctis, & condemnationibus intelligi debet de his, quæ provenirent ex delictis exiſtentibus conceſsionis tempore, non autem de delictis, quæ tunc non erant delicta.*

59 *Lex civilis prohibens, appellari à Sententia laſa in quocumque poſſeſſorio, non includit poſſeſſorium Canonis* reintegranda, *quod non erat eo tempore à Lege civili cognitum.*

60 *Supremus Princeps pœnam pro aliquo delicto imponere, vel aggravare conſtituens, Ceſſionario, Donatario, aut Inveſtito præjudicium nullum irrogare cenſetur.*

61 *Extraordinariis, ac novis etiam confiſcationum pœnis Vaſſalla conceſsis, Dominus præveni-*

venire illum valet.

62 *In verbis quum nulla eſt ambiguitas, nulla debet admitti voluntatis quæſtio.*

63 *Aliud eſt univerſalis conceſsio rerum, & jurium, aliud fructuum, ſeu proventuum conceſsio.*

64 *Sub conceſsione fructuum quantumvis amplà, & generali comprebenduntur ii ſolùm fructus, qui conceſsionis tempore percipiebantur, non qui in futurum percipi conſueverunt.*

Secus in conceſsione Juris percipiendi fructus, ibid., & n.65.

66 *Dictio* = hactenùs = *taxativè deſignat tempus præteritum*, & n.70.

67 *Conceſsio facta de proventibus*, = qui hactenùs percipi conſueverunt =, *intelligitur de proventibus hactenùs debitis, non etiam de futuris illorum acceſsionibus.*

68 *Verba illa* = qui (*ideſt proventus*) hactenus percipi conſueverunt = *ſi referantur ad proventus, tempore conceſsionis percipi non conſuetos, nonniſi conditionaliter accipi poſſunt, hoc eſt* quatenùs ſit conſuetum, *non autem cauſativè*, quia *ſcilicet* conſuetum eſt.

71 *In contractibus nil aliud in ſtipulationem deductum cenſetur, quàm quod præſenti die debetur.*

72 *Contractus utpotè ſtrictè interpretandi, nonniſi de præſentibus intelligi poſſunt.*

73 *Contractus à privilegiis, & conceſsionibus diſtinguuntur, quod hæ largiùs interpretandæ ſunt*, & n.83.

74 *Acceſsiones ejus qualitatis eſſe oportet, cujus eſt cauſa.*

75 *Fiſcalium proventuum alienatio præjudicialis.*

76 *Ærarii publici incolumitati Jura noſtra præcipuè conſuluerunt.*

77 *Imò illud magis, quàm Pupillum privilegiatum dixerunt.*

78 *Ærarium publicum multiplicibus locupletatum privilegiis.*

79 *Supremus Princeps Juris rationi ſemper ſe conformaſſe cenſetur.*

80 *Ratio in proemio conceſsionis à Summo Pontifice expoſita, præſeferre dicitur cauſam finalem.*

Ex qua colligitur mens Diſponentis, totam diſpoſitionem, ac omnes ejus partes declarans, ibid.

83 *Quæ ad augmentum inducta ſunt, diminutionem operari non debent.*

84 *Teſtimonium Secretarii Civitatis nullam ejus favore probationem facit.*

85 *De enormi læſione, irritum reddente contractum, docendum eſt.*

86 *Læſio æſtimanda non eſt ex futuro eventu.*

87 *Læſio, quantacumque illa ſit, tribuere poteſt actionem pro reſcindendo contractu, vel illud ad æquitatem redigendo, at non etiam efficere poteſt, ut ſub illo comprebenſa cenſeantur ea, de quibus à Contrahentibus cogitatum non fuit, nec cogitari potuit.*

88 *De obſervantia conſtare debet in præciſo caſu, de quo agitur.*

89 *Obſervantia præſcriptiva non inducitur ex unico dumtaxat actu.*

Sed requiritur, bis ita fuiſſe judicatum, atque ita deindè obſervatum, ibid.

90 *Ex unico actu nequit deſumi obſervantia interpretativa ejus, quod à Contrahentibus ignorabatur, & de quo cogitari ab eis non poterat.*

TIPHERNI Civitas, quæ nunc Civitas Caſtelli dicitur, exponens Summo Pontifici Sixto IV., Theſaurarium proventibus fiſcalibus colligendis in ea conſtitutum, præter quantitatem 825. florenorum auri de Camera in Pontificium Ærarium inferendam, ex illis non percipere, quod ſatis eſſet oneribus, quæ Rev: Camera inibi ſuſtinebat; quò ſuorum Civium commodis, & Ærarii etiam Apoſtolici utilitati ſatius conſuleret, obtulit ſe ſuſcepturam omnia prædicta onera, prætereaque ſingulis annis publico Ærario ſoluturam mille florenos auri de Camera, ſi ſubmoto Theſaurario, Civitati ipſi demandaretur exactio hujuſmodi proventuum. Propitiis idcircò auribus Summus Pontifex excipiens Civitatis vota, adprobanſque propoſitam ab ea cationem, quà Civium commodis providebatur, 1
& augebantur reditus Ærarii, cujus *ratio*, & *Militibus*, & *Privatis*, *ipſiſque Templis*, & *cunctæ Reipublicæ utilis*, & *neceſſaria eſt*, ut edixit Imperator *Juſtinianus in Authentica de mandatis Principum*, ſpeciali Brevi edito Kalend. Aprilis anni 1477. annuit æquis Supplicantium precibus, ordinando, quod *de cetero perpetuis futuris temporibus nullus inibi* (in dicta nempè Civitate Tipherni) *deputetur Theſaurarius, ac tàm Salariæ, quàm omnes, & ſinguli alii proventus Civitatis prædictæ, & illius Communitatis ordinarii, & extraordinarii, certi, & incerti ex criminibus, & delictis provenientes pro tempore, qualeſcumque ſint, & quocumque nomine nuncupentur, qui hactenus nomine Cameræ præfatæ, aut per habentes titulum, & curam, ac cauſam ab eadem percipi conſueverunt ad Communitatem prædictam integraliter pertineant, liceatque Communitati præfatæ illos vendere, & de eis pro eorum nutu, & voluntate diſponere.*

Cum autem nuper contigiſſet, quod D. Monaldus Borbonius ex Marchionibus Montis Sanctæ Mariæ, ob mandatum ab eodem datum ad interficiendum Baroncellum Terræ Citernæ, quod cum miſeri hominis cæde, re ipsà, confectum fuit, obnoxius remanſerit pœnis omnibus in Conſtitutione ſan. mem. Sixti V. inter ejus 2
impreſſas *In ſenta* ſancitis contra atrocia hæc delicta patrantes in Miniſtros Curiæ, propterea que præter capitalem ſententiam adverſus illum promulgatam, omnia ejuſdem Bona publicata, & Fiſco addicta reperiantur; Tipherni Civitas freta titulo, vigore dicti Brevis ipſi quæ-

quæſito, contendit, illa ſibi adjudicanda eſſe,
ſed fruſtra, nam inter *proventus ordinarios, &
extraordinarios, certos, & incertos, & ex cri-
minibus, & delictis provenientes &c., qualeſ-
cumque ſint, & quocumque nomine nuncupentur,*
quorum exactio ex dicto Brevi illi conceſſa
fuit, comprehendi nequit ſpecies pænalium
emolumentorum, de quibus agitur, quippè in
publicum Ærarium relata fuerunt ex confiſca-
tione, non quidem ordinario, ſed extraordina-
rio, & ſpeciali Jure inducta, ac conſtituta con-
tra Delinquentem longè poſt dictam conceſſio-
nem à Sixto IV. eidem Civitati factam, ut
probatur in egregia allegatione Illuſtriſſimi
Domini mei Procuratoris Generalis Fiſci, qui
licèt laborem hunc præoccupaverit, prævali-
dis rationibus probando, actionem, quæ ho-
diè exadverſo promovetur, nullo jure ſuffultam
eſſe; nihilo tamen minùs, ut & ego meo mu-
neri non deſim, eà, quà potero, brevitate Ju-
ra Pontificii Ærarii tueri aggrediar.

Et quamvis reverà Pontificia conceſſio ex-
plicata ſuperiùs relatis verbis, ampla ſit, &
3 utatur nomine illo *Proventus*, quod, ut ex
*Lagunez. de fructib. part. 2. cap. 3. numer. 16. &
ſeq.*, aliiſque, benè obſervatur in contrario
Reſtrictu, nedum eſt genericum, & prædica-
bile de omnibus reditibus, & obventionibus
undecumque ratione etiam Iuriſdictionis pro-
venientibus, verùm præterea ampliatur ex uni-
verſalibus illis adjectis verbis *omnes, & ſingu-
li &c. ordinarii, & extraordinarii, certi, & incer-
ti &c. qualeſcumque ſint, & quocumque nomine
nuncupentur &c.*, univerſalitate ſua efficienti-
bus, quod d. nomen *Proventus* intelligendum ſit
in latiſſima ſignificatione complectente ſpecies
omnes, nullà prorsùs earum exceptà; Agno-
ſcentes tamen DD. exadverſo Scribentes, nos
non verſari in conceſſione aliqua reali, loci
4 nempè, aut rei univerſalis, ſub quà compre-
henſa cenſeri debeant Jura omnia rei annexa,
quæ conceſſionis tempore eſſent de dominio
Diſponentis, quæque ſi non actu, potentià
ſaltem ad illum pertinerent, ad tradita per
*Baldum in cap. 1. de Capitaneo, qui Curiam ven-
dit. col. 3.*, idemque *in leg. Cum multa Cod. de
Bon. quæ liber.*, *Decian. reſp. 2. numer. 6. & 8.
lib. 1., & reſponſ. 123. ex num. 25. lib. 3*, hæc
enim inſtar ceterorum Jurium univerſalium in
futurum recipere poſſent augmentum, & di-
minutionem; ut etiam rem non eſſe de Vaſſal-
lo inveſtito de Caſtro cum tranſlatione om-
5 nium Regalium, aut meri, & mixti Imperii,
à quo, cum, veluti illius fructus, naſcautur
pænæ, eædem propterea Inveſtito applicari
poſſent, *Boſs. tract. var. tit. de pænis num. 25.*;
Nec denique agi de ſpeciali, & expreſſa con-
6 ceſſione regalis Juris confiſcationum, illarum-
que pænas imponendi, quo conceſſo, veluti
conſectariæ, venirent confiſcationes omnes
quandocumque, & quomodocumque ſuper-
venientes, quippè hæ, tamquam in ſua cauſa,
comprehenſæ dicerentur in conceſſione iſtiuſ-
modi univerſalis Juris, quod in contrario etiam

Reſtrictu agnoſcitur eſſe de Regalibus majori-
buspertinentibus ad ſolum Supremum Princi- 7
pem, Superiorem non recognoſcentem, *cap. 1.
quæ ſint regalia, Gloſſa, Bartolus, & Joan. de
Plat. in rubric. Cod. de Jur. Fiſc.*, *Bald. in
leg. 1., & in rubric. Cod. de privileg. Fiſc.*, *Ja-
ſon. in leg. Imperium num. 24. ff. de Juriſdict.
omn. Judic.*, *Natta conſ. 594. num. 21.*, *Surd.
conſ. 152. num. 20. & ſeqq.*, *Menoch. conſ. 604.
num. 31. & ſeqq.*, *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 1.
tit. 2. num. 8., & num. 90.*, *Maſtrill. de Magi-
ſtrat. lib. 3. cap. 10. num. 393., & numer. 398. &
ſeqq.*, *Antunez. de Donation. tom. 2. part. 3.
cap. 22. num. 2.*, *Petra de poteſtat. Princip. ca-
pit. 10. numer. 3.*, *Roſenth. de Feud. cap. 5. con-
cluſ. 14. in annot. litt. A.*, *Giurb. obſervat. 90.
à num. 7. ad plures ſeqq.*, *Sixtin. de Regal. lib. 2.
cap. 8. num. 41.*, *Boſs. tit. de Regal. num. 18. tit.
de pæn. num. 25.*, *Mentan. de Regalib. verb. Bo-
na Contrahentium num. 18.*, *Boer. deciſ. 280. n. 4.*
ab ejuſque Perſona, Regiaque Corona divelli 8
minimè poſſe, ducto argumento à *Textu in
leg. Mulctarum Cod. de mod. mulctar.*, & apud
Antunez. loc. mox. cit., *Giurb. obſerv. 90. n. 8.
& ſeqq.*, *Cobedo deciſ. 57. num. 2. part. 2.*, *Can-
cer. variar. reſol. cap. 2. num. 124. & 125.*, *Co-
varruv. in regula malæ fidei poſſeſſor. part. 2. §. 2.
num. 8.*, *& alii*, adeò quidem, ut, niſi ſpecia-
tim datum, ceſſumve reperiatur, nuuquam
comprehendi valeat ſub quacumque conceſſio- 9
ne, tametſi ampliſſimâ, ad *Text. in cap. Quod
translationem 4. de Offic. legat.*, *& cap. cum in
generali 3. de Offic. Vicar. in 6.*, *Bald. in leg.
final. de Offic. Præfect. Vigil.*, *Angel. in leg. 1.
Cod. ne ſine juſſu Princip.*, *Alexand. conſ. 32. nu-
mer. 3. lib. 1.*, *Natta conſ. 580. num. 25.*, *Au-
guſtin. ad Angel. de Maleſic. verſ. & ejus Bona
publicamus nu. 11.*, *Boſs. in tit. de Regal. n. 25.*,
Pariſ. de ſyndicat. tit. de exceſſib. Baronum. n. 12.,
*Maſtrill. de Magiſtrat. lib. 1. cap. 14. num. 3. &
ſeqq.*, *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 1. tit. 2. n. 75.*,
Antunez. de Donation. d. cap. 22. num. 6. in fin.,
*de Marin. ad Reverter. in obſerv. ad deciſ. 344.
num. 1., & numer. 5.*, *Roſenth. de Feud. tom. 1.
cap. 5. concluſ. 14. num. 1., & ſeq.*, *Cancer. va-
riar. reſolut. lib. 2. cap. 2. num. 125.*, *Fontanell.
de pact. nuptial. clauſ. 4. Gloſ. 14. numer. 11.*,
Creſp. de Valdaur. obſervat. 1. nu. 212., *Boer.
deciſ. 50. num. 12. & ſeq.*, *Vincent. de Franch.
deciſ. 275. numer. 5., & num. 8.*, *Rovit. deciſ. 6.
num. 6.*, & generaliter quod quoties agitur de
Regalium conceſſione, in illa comprehenſa non 10
cenſeantur, niſi ea, quæ expreſsè declarantur,
*Pegas ad ordinat. Regn. Portugall. tom. 9. ad ru-
bric. tit. 28. num. 2. lib. 2. fol. mihi 272., & nu-
mer. 53. fol. mihi 291., & tom. 10. eodem lib. 2.
tit. 35. ad rubric. cap. 33. num. 4. fol. mihi 71.*

Eò propterea, præſentis quæſtionis momen-
ta perducentes, quod nempè hic ſolùm agatur
de pertinentia pænarum confiſcationum, ad
quas per Judices condemnantur Delinquentes, 11
& ſic de proventibus percipiendis ex ipſo Jure
confiſcandi; eoque ſub obtentu, quod iidem
tamquam à dicto Jure diverſi, ac ſeparati, no-

mine fructuum Juriſdictionis contineantur,
Lagunez. de fructib. part. 1. cap. 20. num. 17. & ſeq., *Pegas ad ordinat. Regn. Portugall. tom. 9. lib. 2. ad rubric. tit. 28. Gloſſ. 1. nu. 55. & ſeqq. fol. mihi 292.*, *bon. mem. Canonic. Raynald. vot. 83. num. 15.*, ac iu Tertium alienari, & trans-
12 ferri valeant, ut cum *Iſern. in tit. de prohibit. Feud. alienat. per Frideric. numer. 3.*, tradunt *Venturin. conſ. 21. num. 40.*, aliiſque relatis, *Antunez. de Donation. d. cap. 22. ſub numer. 3.*, *Alphonſ. de Aquila ad Roxas de incompatibilit. part. 7. cap. 2. nu. 27.*, arguendo idcirco, exinde deducunt, quod, cum Civitati Tipherni conceſſi fuerint cuncti *Proventus &c., ordinarii, & extraordinarii, certi, & incerti, ex criminibus, & delictis provenientes qualeſcumque ſint, & quocumque nomine nuncupentur*, quemadmodum illi percipi poſſent à Theſaurario, ſeu quocumque Conductore, qui nomine Cameræ caperet proventus, commoditates, & fructus Juriſdictionis, ſic etiam in noſtra hypotheſi pertinere queant ad Civitatem, loco Cameræ in Pontificio Brevi ſubrogatam.

At hujuſcemodi contrarii diſcurſus vim elidere facile nobis erit, ſi explicata prius natura,
13 & qualitate confiſcationis, de qua agitur, eâ inſpectâ, demonſtremus, eandem nullo jure applicari poſſe Civitati, deindèque id confirmemus intuendo tum Juris, & Summi Pontificis mentem, tum etiam exponendo literam, & tenorem Pontificii Brevis, tum denique inſpiciendo qualitatem d. conceſſionis, ac rerum,
14 quæ ſub illâ continentur. Profectò, ſi primum quæratur, rem aperit obvia diſtinctio duplicis ſpeciei confiſcationis, quam agnoverunt *Doctores* apud *Guazzinum de confiſcat. concluſ. 2.*, ut videlicet alia ſit confiſcatio ordinaria, quæ vel à Jure communi ad normam *Authenticæ Bona damnatorum Cod. de Bon. proſcriptor.*, vel à Lege municipali ſtatuta eſt, & hæc fieri poteſt à quocumque Judice, etiam inconſulto Principe; alia verò extraordinaria eſt, qualis dicitur illa, quæ fit in caſu à Jure non expreſſo, ſed contra, vel præter illud demandatur vigore ſpecialis alicujus Conſtitutionis, vel Edicti, a Supremo Principe, Superiorem non recognoſcente, promulgati, & hæc, nonniſi ipſi permiſſa eſt, *Guazzin. de confiſcat. concluſ. 12. numer. 29.*, *Maſſin. eodem pariter tractat. quæſt. 43. num. 44. & ſeqq.*, *Antunez. de Donation. dict. cap. 22. num. 7. & ſeqq.*, pertinere quippè dicitur ad maximam illam Juriſdictionem, & Im-
15 perium, quod tamquam Supremo Principi reſervatum, in alium transferri nequit, ut egregiè notarunt *Surd. dicto conſ. 152. ex num. 20.*, *Menoch. d. conſ. 604. ex num. 31.*

Quâ retenta diſtinctione, ſi ordinario jure pæna confiſcationis, nonniſi pro delictis læſæ
16 Majeſtatis Divinæ, vel humanæ ſancita reperitur in *d. Authentica Bona damnatorum Cod. de Bon. proſcriptor.*, & ibi *Angel. circa fin.*, *Bartol. in leg. final. num. 4. ff. de Bon. eorum, qui ant. ſentent.*, *Clar. in §. final. quæſt. 78. n. 1.*, *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 5. tit. 1. n. 4.*, *Guazzin. de confiſcat. concluſ. 13.*, *Maſſin. eodem tractat. quæſt. 3. uterque num. 1.*, *Sabell. in ſumm. tom. 1. §. Confiſcatio num. 6.*, liquet ea non includit delictum mandati ad occidendum Juſtitiæ
Miniſtros dati, quamquam graviſſimum, pro- 17
ut nec etiam horrendum paricidii crimen comprehendit, ad *Text. in leg. Parricidii ff. ad legem Pompejam de Parricid.*, *Farinacc. conſ. 186. num. 31. lib. 3. & quæſt. 120. nu. 16., & n. 18.*, *Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 14. num. 3., & cap. 15. num. 17.*, cum aliis, quos congerit *Bonfin. in Banniment. general. tom. 1. cap. 24. n. 39., & num. 66., & num. 109.* referens præclaram illam *Juſtiniani* Imperatoris ſententiam, quâ temperando antiqui Juris rigorem, Triboniano Quæſtori Sacri Palatii *in Authent. de mandat. Princip. cap. 17.* reſcripſit = *oportet autem te, & in hoc omnem ponere providentiam cum aliquis dignum apparuerit pæna, illum quidem punire, res autem ejus non contingere, ſed ſinere eas generi, & legi ſecundùm illum ordinem. Non enim res ſunt, quæ delinquunt, ſed qui res poſſident, at illi reciprocant ordinem, eos quidem, qui digni ſunt pænâ, dimittunt, illorum autem auferunt res, alios pro illis punientes, quos lex fortè ad illorum vocavit ſucceſſionem* =, & conſonat *Text. in §. Quoniam verò contingit, & §. final. Authent. ut nulli Judicum*; Clarè idcircò indè inſurgere videtur, quod, cum confiſcatio, de qua agitur, non jure quidem ordina-
rio ſtatuta, ſed indicta reperiatur ex alibi me- 18
morata Conſtitutione Sixti V., qui extra pænas à Jure communi impoſitas, confiſcationem Bonorum adverſus eos promulgavit, qui Miniſtros Juſtitiæ offenderent, & occiderent, nullo propterea pacto emolumenta dictæ confiſcationis applicari poterunt Civitati Tipherni, illa enim, utpotè provenientia ex pæna, ipſius Supremi Principis ſpeciali Edicto conſtituta, nun-
quam ſub quavis generali conceſſione compre- 19
henſa, ſed illius Fiſco adjudicanda eſſe dixerunt *Antunez. de Donation. d. cap. 22. numer. 7. & ſeq.*, *Maſſin. de confiſcat. quæſt. 43. num. 45.*, ubi loquens de pæna confiſcationis, præter Juris communis cenſuram impoſita vigore Ponti-
ficiarum Conſtitutionum, relatis concordanti- 20
bus Doctoribus, & Sacræ Rotæ Deciſionibus, probat, illam Supremi Principis Fiſco applicandam eſſe; Nec longè quærenda eſt optima hujus rei ratio, quia ſi ut dictum eſt in *§. Et quamvis* Jus novâ, & extraordinariâ Lege impo-
nendi novas pænas, novaſque confiſcationes 21
ſpectat ad Supremum Principem, qui illud veluti ſupremam Juriſdictionem, merumque Imperium maximum ſibi reſervaſſe cenſetur, indè ſequitur, quod fructus etiàm iſtiuſmodi
Juriſdictionis ad eundem pertinere debeant 22
tamquam reſervati in quacumque conceſſione, ſemper intelligenda de pænis iis, quæ non ex jure extraordinario, ſed communi deſcendunt, ut egregiè argumentatur *Surd. conſ. 152. n. 28. & ſeqq., & num. 33. & ſeqq.*, ubi *num. 32.* ait,
hoc caſu Ceſſionarium in perceptione ſimilium 23
emolumentorum ſubrogatum cenſeri minimè
poſſe

poſſe loco Fiſci Supremi Principis, quia ſubro-
gatio intelligenda eſt reſpectu eorum dumta-
xat, quæ jure ordinario percipiuntur, at non
etiam reſpectu eorum, quæ ex ſpeciali, & ex-
cellentiori Jure, ipſi Supremo Principi reſerva-
to, proficiſcuntur, reprobatque dictis locis *Boſ-
ſium*, & priùs dixerat *conſ.53. num.13. & ſeq.*,
& Surdum ſequitur *Menoch. dicto conſil. 604.
num.31. & ſeqq.*, *& num. 40. & plurib. ſeqq.*

Creſcitque vis, ac efficacia noſtri diſcurſus,
eâ ſub animadverſione, quod ſi verſaremur in
terminis ordinariæ confiſcationis, nullo certè
24 jure D. Marchionis Monaldi Bona Fiſco appli-
cari poterant, quia ſubjecta reperiebantur ar-
ctiſſimo fideicommiſſo ordinato cum pæna
privationis in caſu delicti, dato Delinquentibus
Subſtituto, quo ſanè caſu illius Bona non ad Fi-
ſcum, ſed ad Subſtitutum deferebantur mini-
ſterio Legis exequentis voluntatem Teſtatoris,
Vermigliol. conſ.51. num.1. & ſeq., *& conſ.53.
num. pariter 1. & ſeq. conſ.57. ex num.1.*, *con-
ſil.86. num.3. cum duob. ſeqq.*, *Molin. de Pri-
mogen. Hiſpan. lib.2. cap.12. num.56.*, *& lib.4.
cap.11. numer.16.*, *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.123.
nu.4.*, *Laguncz. de fructib. part.2. cap.4. n.122.
& ſeq.*, *Farinacc. quæſt 25. num.22. cum pluri-
bus ſeqq.*, *Carena de Inquiſit part.2. tit.1. n.155.
& ſeq.*, *Guazzin. de Confiſcat. concluſ.13. li-
mitat.17. n.2.*, *Card. de Luca de regal. diſc.100.
num.8.*, *Bonſin. ad Banniment. General. tom.1.
cap.45. num. 150. & ſeq.*, *Maſtrill. deciſ. 181.
num.1.*, *Rota deciſ.627. numer.7. part.4. tom.3.
rec.*, cum aliis congeſtis apud *Sabell. in Summ:
tom.1. §. Confiſcatio numer.16.*, *& tom.2. §. Fi-
deicommiſſum num.19.*, quod cum aliter conti-
gerit, en ergò, quod natura ipſa præſentis con-
25 fiſcationis præſefert, illam extraordinario cer-
tè jure indictam dicendam eſſe à Sixto V., qui
adverſus eos, qui juſtitiæ Miniſtros offenderent,
& occiderent, nedùm conſtituit pænam con-
fiſcationis, à Jure communi minimè impoſi-
tam, ſed derogando cuicumque fideicommiſ-
26 ſo, decrevit, quod durante vita naturali Delin-
quentis, tametſi in contumaciam damnati,
fructus Bonorum hujuſmodi fideicommiſſis
ſubjectorum Fiſco applicentur, & in dictæ Ca-
meræ uſum convertantur, ut in §.8. dictæ Bul-
læ ſancitum reperitur verbis illis = *ut fructus
Bonorum hujuſmodi fideicommiſſis ſubjectorum
durante vita naturali Delinquentis, etiam in con-
tumaciam ex prædictis cauſis condemnati*, *Fiſco
applicentur, & in d. Cameræ uſum convertantur,
proprietateſque dd. Bonorum quandiù ipſe Delin-
quens naturaliter vixerit, per Fiſcum, & Came-
ram hujuſmodi poſſideantur, & detineantur* =,
quibus ex verbis aliud elicitur validiſſimum
argumentum, quo, ut dictum eſt in §. *prace-
denti*, evincitur pænam confiſcationis, de qua
agitur, ſpectare omninò debere ad Rev: Came-
ram, ejuſque Fiſcum, nam dum illa indicta eſt
extraordinario jure, imò eadem jure illo, quo
conſtituta reperitur, applicatur Fiſco, nullo
27 ſanè colore Tipherni Civitas pænam hanc, vi-
gore d. Conſtitutionis à Delinquente incurſam
fuiſſe dicens, illam ſibi aſſerere, ac applicare
poterit, quippe eam agnoſcere debet cum ſua
qualitate, applicationis videlicet nominatim
factæ Fiſco Supremi Principis, *Surd. d. con-
ſil.152. num.18. & ſeq.*, *& num.34. verſ. tertiò
reſpondetur*.

Hujuſque inter ordinariam, & extraordina-
riam confiſcationem diſtinctionis ope, occurri
etiam poſſe videtur illi Partis adverſę objectio-
ni, quâ dicitur, quod vel non agatur de con-
fiſcatione extraordinaria, ſed ordinaria, eò
quod D. Marchio Monaldus ob mandatum Si-
cariis ab ipſo datum ad occidendum Baroncel-
lum Citernæ, immane aſſaſſinii facinus com-
miſiſſe cenſendus ſit, proptereàque præter mor- 28
tis naturalis pænam, incurrerit etiam illam
proſcriptionis Bonorum ab *Innocentio IV.* in
Concilio Generali Lugdunenſi conſtitutam ad-
verſus horrendi hujus criminis Reos, ut in *ca-
pit.1. de homicid. in 6.*, vel quod tametſi verſa-
remur in pęna confiſcationis, extraordinario Ju-
re impoſita; nihilominùs cum in ſæpe recitatis
verbis Brevis Sixti IV. Civitati Tipherni ceſſi
reperiantur omnes pænarum *Proventus ordina-
rii, & extraordinarii*, hoc idcircò ſub nomine
comprehenſæ æquè cenſeantur pænæ tum or-
dinariæ tum extraordinariæ confiſcationis.
Neutra enim iſtiuſmodi objectionis pars ſub-
ſiſtit.

Si enim de prima res ſit, nullo certè jure aſ-
ſeri poteſt, D. Marchionem aſſaſſinii facinus
patraſſe, quoniam, ut tantum crimen commiſ-
ſum dici queat, tria requiruntur; primò vide-
licet mandatum ad occidendum Chriſtianum; 29
ſecundò datio, vel promiſſio pecuniæ, aût al-
teriùs rei facta à Mandante; tertiò acceptatio
Mandatarij cum ejuſdem mandati executione,
ut latè apud *Conciol. reſol. crimin. in verb. Aſ-
ſaſſinium reſol. 1. per. tot.*, *& reſol. 4. utrobique
num. 2.*, *Bonſin. ad Bannimen. General. tom. 2.
cap. 77. num. 12.*, *& num. 56.*, ubi aliis relatis,
tradit, ad eſſentiam iſtius delicti adeò requiri,
quod interveniat pactio, & conventio inter
Mandantem, & Mandatarium de danda, & re-
ſpectivè accipienda pecunia, ut in hac qualita-
te tota iſtius criminis malitia conſiſtat, quæ ſi
deſit, veluti deficiente requiſito ſubſtantiali, de- 30
lictum reſolvitur in ſimplex mandatum; Quam-
obrem cum ex Sententia contumaciali edita
contra D. Marchionem Monaldum, & relata
in *Sum.* contrarii Reſtrictus, de hac ſubſtantia-
li qualitate non conſtet, ſed idem condemna-
tus reperiatur ob ſolum, & ſimplex mandatum
datum ad occidendum, aſſaſſinii reatum con-
traxiſſe dici nequit, etiamſi alioquin probaretur,
Mandatarium ſpe lucri, & præmii delictum
commiſiſſe, *Conciol. d. reſol. 1. numer. 3.*,
& ſeqq.

Verum prætereà, quando etiam ageretur de 31
aſſaſſinij ſcelere, non proptereà confiſcatio, de
qua agitur, ordinaria, & ex diſpoſitione Juris
communis facta dici poſſet, nam, licèt in *dicto
cap. 1. de homicid.* ſancitum fuerit, quod tanti
delicti Reus *ſit etiam cum ſuis Bonis mandavit*

omni-

32 *omnibus tamquàm Chriſtianæ Religionis Æmu-*
lus à toto Chriſtiano Populo perpetuò diffidatus ;
talis tamen diffidatio efficit quidem, quod De-
linquentes, tamquàm effecti publici hoſtes,
veluti jure Belli, impunè à quocumque inter-
fici, eorumque Bona occupari poſſint, ex *Ci-*
cerone enim *3. Officiorum* benè ait *Hug. Grot. de*
33 *Jur. Bell., & Pac. lib. 3. cap. 5. §. 1., non eſſe con-*
tra naturam ſpoliare eum, quem honeſtum eſt
necare ; at nunquam certè efficiet, quod occu-
patio iſta Bonorum cenſeri valeat jure veræ, ac
propriæ confiſcationis, quoniam, ſi illa, ex de-
34 ſcriptione *Guazzini de confiſcat. concluſ.* 1., eſt
applicatio Bonorum Delinquentis Fiſco facta,
ideoque nedum prohibet Bona jure legitimæ
confiſcationis Fiſco applicata, ſeù applicanda
irrevocabiliter ab alijs occupari, ſed excludit
etiam legitimos Succeſſores, quo ergò colore,
aut qua juſta ratione ſuſtineri poterit, diffida-
tionem Bonorum ſancitam in *dicto cap. 1.*, cen-
ſendam eſſe jure veræ, ac ordinariæ confiſca-
tionis, quando ut adnotat *Farinac. quæſt. 123.*
inſpect. 1. num. 9., ob occupationem Bonorum
illius vigore permiſſam omnibus, & præſertim
iis, ad quos temporalis ſucceſſio ſpectat, ſilent
35 prorsùs Jura Fiſci, qui non niſi per talium Bo-
norum præoccupationem illos excludere poſ-
ſet. Pro ſuſtinenda itaque confiſcatione, de
qua agitur, recurrendum eſt ad dictam Conſti-
tutionem ſan. mem. Sixti V., extraordinario,
ac ſpeciali Jure illam ſancientis etiam in caſu,
quo Bona obnoxia reperiantur fideicommiſſis,
ad quæ, deficiente tali Conſtitutione, exten-
di certe non poſſet diſpoſitio *dicti cap. 1.* quan-
do etiam per illud indicta dici poſſet vera, ac
propria pœna confiſcationis Bonorum, quia, ut
prænotavimus ex *Farinaccia* loco mox citato,
talia Bona præoccupari præſertim poſſent ab
illis, ad quos temporalis ſucceſſio ſpectat.

Nec idcircò, juxtà alteram contrariæ obje-
ctionis partem, dictæ extraordinariæ confiſca-
tionis emolumenta à Summo Pontifice ceſſa
36 dici poterunt Civitati Tipherni, eo ſub obten-
tu, quod eidem conceſſi fuerint Proventus *or-*
dinarii, & extraordinarii, quia verba hæc ut-
potè minime extendenda ad ea, quæ regulari-
ter Tertio communicari minimè conſueverunt,
Butr. conſ. 19. numer. 9., Rot. coram Coccino de-
ciſ. 269. n. 3., in rec. deciſ. 3. part. 8., & deciſ. 100.
ſub. num. 14. part. 11., congruè intelligi poſſunt
de emolumentis pœnarum, quæ ordinario ju-
37 re imponuntur, at non etiam de proventibus,
qui percipiuntur ex confiſcatione extraordina-
ria, cujus emolumenta, ut ex *Surdo-Menochio,*
aliiſque probatum eſt in *§. Quà retentà*, reſer-
vata ſemper cenſentur Supremo Principi, cu-
jus ſola ſuprema poteſtate talis pœna imponi
poteſt. Quæ interpretatio eò libentiùs reci-
pienda videtur in caſu noſtro, quia non adver-
ſatur literali ſenſui verborum præfati Brevis
Sixti IV., in quo Summus Pontifex generali-
bus verbis locutus, nullibi tamen unquam no-
minavit *confiſcationem*, neque de ea mentionem
fecit, ſed Communitati ceſſit *proventus* ſolum-
modò *ordinarios, & extraordinarios*, quo ſub
nomine ſi neceſſariò non veniunt emolumenta 38
confiſcationis etiam ordinariæ, ſed juxta eo-
rumdem verborum legalem ſenſum ſub illis
comprehenſæ cenſeri poſſunt mulctæ dumtaxat
pecuniariæ, & compoſitiones, quæ ſunt pro-
ventus maleficiorum, à confiſcatione pœnitus
ſeparati, ùt ex *Baldo in leg. fin. ff. de Offic. Præ-* 39
fect. Vigil., Boſſ. tract. crimin. tit. quomodo proce-
datur per præceptum ſub. num. 11., & tit. de pu-
blicatione Bonorum ſub num. 53. quem refert,
& ſequitur *Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 58. nu. 19.*,
benè probatur in allegatione D. Mei Procura-
toris Fiſcalis, id confirmantis obſervantià,
duorum ſeculorum metam excedente ; Ut eti-
am, ſi commodè accipi poſſunt de pœnis illis,
quæ temperato Juris rigore, pœnàque ordina-
rià mollità, prudenti Judicis arbitrio extraor-
dinariè imponuntur, evidens indè, & apertum
ſit, quod ſub ſimilium verborum involucro
comprehenſa cenſeri nequibunt emolumenta 40
illarum pœnarum, quæ tamquam Supremo
Principi expreſsè reſervata, ſpecialem procul
dubio mentionem requirebant, ut Communi-
tati conceſſæ intelligi poſſent ex certa illa Juris
regula, quà admonemur, ſub ambiguitate ver-
borum generalium alicujus conceſſionis nun-
quam comprehenſa cenſeri illa, quæ ſpeciali
notà digna ſunt, & ex peculiari aliquo, & emi-
nentiori Jure, ac titulo pertinent ad Conceden- 41
tem, & regulariter Tertio communicari non
conſueverunt, ut in noſtra ſpecie argumentan-
tur *Surdus, & Menochius* locis ſuperius alle-
gatis, & generaliter inducitur ex *Textu in*
leg. Scio §. Medico, ubi, *Bartol. in princ. ff. de*
annu. legat., Riminald. Jun. conſ. 481. numer. 81.,
Cravet. conſ. 387. ſub. numer. 13., Tamburin. de
Jur. Abbat. tit. 1. diſput. 15. quæſt. 18. num. 34.,
& ſeqq., Cyriac. contr. 219. à num. 16. ad plures
ſeqq., & contr. 310. num. 76., Rot. coram Cava-
ler. deciſ. 247. num. 10. in rec. deciſ. 214. num. 5.
part. 2., deciſ. 40. numer. 9. part. 4. tom. 2., & de-
ciſ. 100. n. 14. part. 11.

At cur his utimur argumentis, quaſi res du-
bia ſit, & obſcura, quando proventus ſimilium
confiſcationum in ceſſione facta Communita-
ti, comprehenſos minimè fuiſſe, evidens ex eo
redditur, quod nempè ut probatum eſt in *d.*
§. Quà retentà & ſeq., tempore d. ceſſionis pro
ſimilibus delictis de jure communi conſtituta
minime reperiretur pœna confiſcationis Bono-
rum & præſertim illorum, quæ obnoxia repe-
riebantur arctiſſimo fideicommiſſo cum pri-
vatione à Teſtatore contra Delinquentem in-
dicta favore ulteriorum Subſtitutorum, in hoc
caſu vocatorum, dictaque pœna, nonniſi poſt
lapſum unius ſeculi, & ultra extraordinario ju- 42
re impoſita fuit à Sixto V., proindeque, ſi quæ-
vis conceſſio regulariter referri nequit, niſi ad
ea, quæ tempore, quo illa celebrata fuit, erant
de jure permiſſa ; potiori ſanè jure id locum ſi-
bi vindicabit in caſu noſtro, in quo ut propo-
ſui *§. At hujuſmodi*, intelligentia iſthæc ſua-
detur ex mente Juris, confirmatur ex litera,
ac

Digitized by Google

ac tenore Pontificij Brevis, & deoique coadiu-
vatur ex tenore conceſſionis, & rerum, quæ
ſub illa continentur.
Et ſanè, ſi ſpectemus mentem Juris, ambi-
43 gi nequit, quin ſimiles conceſſiones reſtrin-
gendæ ſemper ſiut ad res, & Jura, quæ tempo-
re diſpoſitionis vigebant, rejectâ quavis ex-
tenſione ad futura, & quæ de novo ſupervene-
ruut poſt conceſſionem, vel diſpoſitiooem, ut
probatur argumento ducto ex optimo *Textu*
44 *in leg. 77. ff. de contrahen. empt.*, quo diſ-
ponitur, quod Veodens fundum ſi excepe-
rit lapidicinas, ubicumque eſſent, talis exceptio
intelligitur de illis, quæ tùne erant in actu, &
de præſenti, non de illis, quæ erant in habitu,
& de futuro, ut enim ex dicto *Textu* inferunt
45 *Bartol., Baldus, aliique* communitèr, paria
ſunt non eſſe, & non apparere, & tradunt *Co-
varuv. practicar. quæſtion. cap. 1. num. 10., Lar-
rea allegat. fiſcal. 30. per tot. num. 6.* hæc habens
*nàm in quacumque conceſſione, vel diſpoſitione
Jurium ſolùm comprehenduntur quæ erant tem-
pore diſpoſitionis, non futura, nec quæ ſuperve-
nerunt poſt conceſſionem, vel diſpoſitionem, ex
dictis Juribus &c.* =, *allegat. 50. nu. 29. in fin.*, &
melius *alleg. 89. ex num. 4. & per tot*, ubi *n* 6.
ducto argumento à *Textu in leg. Rutilia Polla
69., & leg. 77. ff. de contrahen. empt.* ità ait = *Se-
cundo quia generaliter idem obtinet in quibuſ-
cumque conceſſionibus, & diſpoſitionibus, nam
eis regulariter ſolùm continentur Jura, quæ fue-
rant tempore diſpoſitionis, non futura, & quæ
de novo ſuperveniunt poſt conceſſionem, vel diſ-
poſitionem d. leg. Rutilia &c.*, & refert *Jaſo-
nem in leg. Si ex toto à num. 7. ff. de legat. 1.*, qui
num. 12. in fin. ſtatuit *hanc opinionem pro veri-
tate tenere, & magis communem videri*, & *n.* 8.
poſtquàm ex firmatis ſuperioribus locis ait, con-
ceſſiones Principum, etiamſi recipiant latam in-
46 rerpretationem, non extendi, niſi ad jura, quæ
competebant tempore conceſſionis, ſubdit, quod
id *multò fortiùs locum obtinebit in conceſſione
Regalium, nam quamvis Princeps generaliter,
& verbis univerſalibus concedat alicui omnia Re-
galia, ſibi cohærentia, ſolùm continentur quæ
ſolita erant exerceri tempore conceſſionis, & non
comprehenduntur de novo inventa*; certiùs, ut
idem proſequitur *numer. 9., quando futurum eſt
ejus qualitatis, quod à Concedente prævideri non
potuit* = prout certè à Sixto IV. prævideri nequi-
bat nova hæc confiſcationis pœna, poſt lapſum
unius ſæculi à Sixto V. extraordinario jure im-
ponenda, & *Larream* ſequitur *Faiard. allegat.
fiſcal. part. 1. allegat. 13. num. 32.*, ubi in fine
de dicta *allegatione* 89. hæc habet = *Augmen-
tum rei datæ non videri à Principe conceſſum
eò quod in conceſſionibus ſolùm quæ ejus tempore
erant, veniant, qui omninò*, Larrea uempè, *eſt
videndus cùm omnia congerat, & tranſcribendi
neceſſitas excuſetur* =.
Nec deſunt argumenta, & exempla, quibus
aſſumptum confirmetur, atque exornetur, il-
lorumque primum petitur ex conceſſioue offi-
47 ciorum, quæ quamvis indefinita ſit, vel gene-
ralis, non comprehendit officia de novo crea-
ta, ſed illa tantum, quæ fuerant tempore con-
ceſſionis, *Cabedo part. 2. deciſ. 22. per tot.* dicens
*num. 4. quod verba generalia poſita in donationi-
bus, non comprehendunt niſi officia quædam iam
creata tempore donationis, & non de novo crea-
ta, leg. Rutilia Polla &c.*, quæ verba refert *Lar-
rea allegat. 89. num. 4.*, idemque *num. 8.* ex *Re-
buffo in tractatu de Regia ad Prælaturas nomi-
natione §. 1. verſ. quod ſi aliqua*, utitur argu-
mento ducto ex conceſſione facta Regibus Gal-
liæ vigore Concordatorum cum Sede Apoſto-
lica præſentandi ad Prælaturas Suorum Regno-
rum, quam conceſſionem præfatus Author ait
non extendi ad Eccleſias de novo erectas; 48
Quamobrem cùm in Bleſenſi Civitate regnan-
te Ludovico XIV. inſtituta fuiſſet nova Cathe-
dra Epiſcopalis, ope novi Indulti Regiam ad
illam nominationem adeptus fuit. Abſimile
non eſt exemplum conceſſionis Decimarum,
nàm illis conceſſis in aliquo loco, conceſſio in-
telligitur de Decimis præſentibus, & quæ tùne 49
percipiebantur, non autèm de novalibus, il-
liſque, quæ in futurum imponerentur, *De-
cian. reſponſ. 1. nu. 25. & ſeqq. lib. 1., Riminald.
Jun. conſ. 504. num. 19.* Alterum exemplum pe-
ti poteſt ex Immunitate alicui loco conceſſa,
quæ regularitèr non extenditur ad Gabellas, 50
poſt d. Immunitatis conceſſionem impoſitas,
*Fajard. allegat. fiſcal. part. 1. allegat. 13. num. 32.
& num. 37.*, ubi notat, potiori Jure id proce-
dere reſpectu Regalium, quæ non extendun-
tur, ſed reſtringuotur, nec trahuntur in conſe- 51
quentiam, ut pariter docuit *Larrea allegat. 89.
numer. 8.* ſuperiori §. allegat. Confert etiam
exemplum Privilegiorum, ſub quibus regula-
riter non veniunt niſi ea, quæ tempore conceſ-
ſionis, ſeu dati Privilegij vigebant, *Covaruv.
practicar. quæſt. cap. 1. num. 10.*, optime *Camill. 52
de Curte in diverſor. Jur. feud part. 1. cap. 19.
incipiens Licet autem n. 35.*, rem confirmans
pluribus argumentis, & reſpondens contrariis,
*Roderic. quæſt. regular. quæſt. 51. art. 2. per tot.,
Barboſ. in repertor. practic. concluſ. Jur. Ca-
non., & Civil. lit. P. §. Privilegium conceſſum*,
ibi = *Privilegium conceſſum intelligitur in ijs,
quæ aderant tempore Privilegii conceſſi*, & paſ-
ſim apud alios. Et denique generaliter omues
humanæ diſpoſitiones, tametſi amplitudine
ſuà futura etiàm comprehendere poſſe videan-
tur; nihilo tamèn minus iſthæc illarum ampli-
tudo non porrigetur, niſi ad ea jura futura, 53
quæ pendent à cauſa de præſenti, & jam præ-
exiſtente, at non etiam ad illa, quæ oboriuo-
tur ex cauſa omoinò incerta, & prorsùs de fu-
turo, videlicet ex nova, ac libera hominis
diſpoſitione poſtmodùm ſuperventura, niſi
apertis, & expreſſis verbis hæc quoque jura in
conceſſione nominatim comprehenſa reperian-
tur, *Paſſerin. in cap. Quamvis pactum num. 34.
de pact., Caſtrenſ. conſ. 448. num. 5. lib. 1., Pu-
cian. conſ. 132. num. 82., Manſ. conſ 247. num. 23.
& ſeqq., Rocca diſput. Jur. ſelect. cap. 55. nu. 20.,
Torr. de pact. futur. ſucceſſ. lib. 2. cap. 14. nu. 27.*,

clar.

clar.mem.,Card.de Luc. de Renunc.diſc.1.n.26., de Legitim.diſc.40.num.19.,Rota ad ornat.ejuſdem Card.de Luc.de Legat. deciſ.20. num.6., in Romana Succeſſionis 4. Februarii 1711. §.Multoque minus in fin., & §.ſeq. coram bon. mem. Molines ; præcipuè quando verſamur in con-
54 tractibus oneroſis, atque correſpectivis, ad *Text.in leg.non figura 38.ff.de obligat.& action., leg. Si ità ſtipulatus 26.ff. de verbor. obligat., Tiraquell.de retract.lignag.§.30.gloſſ.1.num.7., Rota deciſ. 415. num.4.part.1.*

Et propius ad rem noſtram accedendo, eadem quoque Juris ratio locum obtinet in ſubjecta materia conceſſioois pænarum, & mul-
55 ctarum, ſub quà ounquam comprehenſæ cenſentur pænæ illæ, quæ tempore conceſſionis minimè vigentes, ex ſuprema poteſtate à Principe ſibi reſervata, veluti quodam extraordinario, Jure pro aliquibus delictis conſtituuntur, præclarè tradiderunt *Surd. conſ. 152.*, & *Menoch. conſ.604.*, quos ſolos allegare, & remiſſive ad illos ſe habere ſatis eſſet, quia quæſtionem hanc ab altioribus Juris principiis repetentes, ac ſolidiſſimis rationibus confirmaotes, enodaot argumenta omnia, quæ in contrarium afferri poſſent; verumtamen oon pigebit pauca quædam ex illis delibare, ut enim poſt *Alberic. in rubr. Codic. de uſufruct. col. 2.* egregiè docuit *Menoch. ex num.28.*, & præſertim *n.34. verſ. quarto confirmantur & ſeq.* ; *In conceſſione*
56 *Feudi facta Vaſſallo, ſolùm includuntur ea, quæ ex ipſa re, & Feudo proveniunt, non autem quæ extra rem, ſicuti poſt Innocent. in cap. Cùm ad Sedem &c. atque hæc pæna publicationis Bonorum non provenit ex ipſa re, & Feudo, ſed ex ſuprema poteſtate à Sereniſſimo Duce ſibi reſervata cum ipſe mandaverit, mandareque*, (ut diximus) *potuerit ne ſub hac pæna extraheretur frumentum, ergò ad Cameram Ducalem non autem ad Vaſſallos pertinet hæc pæna, & comprobatur hæc argumentatio traditione egregia Alberici in rubrica Codic. de uſufruct. col.2., cum dixit, quod habenti uſumfructum Feudi, & Caſtri debentur illæ pænæ, & mulctæ, quæ operà, & induſtrià acquiruntur ex Caſtro, & Feudo,*
57 *ſicque ex re, non autem quæ operà, & induſtrià Domini directi*, ibique allegat *Theſaurum deciſ. 250.*, in qua cum ageretur de quadam emenda, præter diſpoſitionem Juris communis vigore Decretorum Ducalium conſtituta contra temerè appellantes, & quæreretur, an illa deberetur Vaſſallo, ad quem de jure ſpectant emolumenta ſuæ Juriſdictionis, vel Supremo Domino, qui hanc emendam novo jure inſtituerat, rem favore Domini concludit, plures *num. 5.* afferens rationes, inter quas ſecundo loco eam adducit, quod videlicet Vaſſallo *illæ pænæ, & mulctæ debentur, quæ operâ, & induſtriâ univerſale acquiruntur, non autem illæ, quæ ex opera Domini directi, undè cum hæc emenda à Duce inſtituta ſit, illi debebitur, & ita arguit idem Alberic.* = ; *Menoch.*, ac *Theſaur.* refert, & ſequitur *Pegas ad ordinat. Regn. Portugall. tom. 9. lib. 2. ad rubric. tit. 28. Gloſs. 1. fol. mihi 294. num.58. in fin.*, inquiens = *& in effectu ita docent Alberic. &c., Menoch. conſil.604. num.35., ubi latè probat à num.28., quod licèt aliàs pænæ ſint Donatarii, tamen ſi ob ſpeciale Principis mandatum incurratur, ad ipſum Principem ob inobedientiam ſpectat* =, latiſſimè *Surd. conſ.152. ex num.15. per tot.* rem examinans, *num. 24.* ait = *Quintò conceſſio feudi cum pænis, bannis, mulctis, & condemnationibus intelligi debet de his, quæ provenirent ex delictis* 58
exiſtentibus conceſſionis tempore: non autem de delictis, quæ tunc non erant delicta, quia de his Princeps concedens non cenſetur cogitaſſe, ut in ſimili dicit Bald. conſil.321. vol.3. ubi ait, quod lex civilis prohibens, appellari à Sententia lata in quocumque poſſeſſorio non includit poſſeſſorium Canonis reintegranda, quod non erat eo tempore 59
cognitum à lege civili, quia de eo non potuit cogitaſſe, & regulariter diſpoſitio non includit futura, ſed reſtringitur ad præſentia, præcipuè quando eſt concepta per verba præſentis temporis, & profertur ab homine, idemque *n. 27.* ſubdit = *Septimò in conceſſione Juriſdictionis meri, & mixti Imperii, quæ fit Vaſſallis, includuntur ea ſola, quæ proveniunt ex ipſa re, non autem quæ extra rem ſunt, ut poſt Innocent &c. hujuſmodi autem pænæ impoſitæ in nova lege Principis non proveniunt ex Caſtro conceſſo, neque Juriſdictione conceſſa, ſed deſcendunt ex ſuprema poteſtate Principis, & à ſuperioritate reſervata* =, & latiſſimè rem proſequendo *numeris ſeqq.* probat, quod hæc ſuprema poteſtas io conceſſione qualibet Supremo Principi ſemper reſervata, tanti valet, ut efficiat, quod, ſi idem utens jure ſuo, novam pænam pro aliquo delicto im- 60
ponere, vel aggravare, & de nou delicto aliquid facere delictum conſtituerit, Ceſſionario, ſive Donatario, aut Inveſtito præjudicium nullum irrogaſſe cenſeatur *num.36.* reprobando *Boſſium*, alioſque, quippè illi ſimiles cooceſſiones adeò ſemper cumulativè factæ intelliguntur, *Alphonſ. dell'Aquila ad Roxas de incompatibilit. majerat. part.7. cap.2. num.10. & ſeqq. fol. mihi 483.*, ut etiamſi extraordinariæ iſtæ, ac novæ confiſcationum pænæ Vaſſallo conceſſæ cenſeri poſſent, Dominus illum præ- 61
venire valeret, idem *Surd. conſ.152. num.17., Menoch. conſ.604. num.36.*, non omittendo hìc obitèr adnotare, mox allegatos *Doctores* loqui non de mero Ceſſionario, cui emolumentorum, & fructuum Juriſdictionis ſimplex uſus conceſſus fuerit, qualis ad ſenſum DD. exadverſo Scribentium reputanda eſt Tipherni Civitas, ſed quæſtionem hanc agunt in longè difficiliori caſu, Vaſſalli nempè, ac Feudatarii, in quem cum univerſitate rerum, ac Jurium loriorum loco inhærentium, Juriſdictio, ac merum, mixtumque imperium tranſlatum reperitur.

Profectò inſpectâ ſolâ Juris diſpoſitione, ſatis demonſtratum dici poſſe videretur, in conceſſione, de qua agitur, comprehenſam nullo pacto dici poſſe præſentem confiſcationem, non ſolùm extraordinario Jure inductam, at-
quæ

Digitized by Google

que extenſam ad Bona etiam fideicommiſſaria,
62 illi de Jure communi minimè ſubjecta, ſed, ſancitam Conſtitutione, centum, & ultra poſt annos editam; Verum enim verò, ſi quum in verbis nulla ambiguitas eſt, non debet admitti voluntatis quæſtio, ex omnium ore trita ſententia *Pauli in Leg. Ille, aut ille ff. de legat. 3.*, præfatus Summus Pontifex, nè ullus dubitationibus, aut ſubtilioribus verborum interpretationibus locus relinqueretur ſub colore amplitudinis verborum, quibus dicta conceſſio extendi attentaretur ad Jura etiam, & proventus futuros, non quidem ex ulla jam præexiſtente, ſed nova prorsùs, & futura cauſa proficiſcentes, illis alibi relatis, & hìc non abs re repetendis verbis ſtatuit, atque ordinavit, quod *de cetero perpetuis futuris temporibus nullus inibi deputetur Theſaurarius, ac tàm ſalariæ, quàm omnes, & ſinguli alii proventus Civitatis prædictæ, & illius Communitatis ordinarii, & extraordinarii certi, & incerti, ex criminibus, & delictis provenientes pro tempore, qualeſcumque ſint, & quocunque nomine nuncupentur, qui hactenùs nomine Cameræ præfatæ, aut per habentes titulum, curam, & cauſam, ab eodem percipi conſueverunt, ad Communitatem prædictam integraliter pertineant.* Cum itaque, ut admonent *Decian. d. reſponſ. 22. num. 34.*, & *Hyppolit. Riminal. conſ. 504. num. 13. §. 4.*, diligen-
63 ter inſpicienda ſint verba conceſſionis, & ut innuebamus *§. Et quamvis reverà*, Summus Pontifex Civitati Tipherni non conceſſerit univerſalitatem aliquam rerum, & Jurium, ſuàpte naturà augmentum, & diminutionem recipere valentem, ſed, ut prænotavimus *§. Nec idcircò*, illi ſolummodò ceſſerit proventus, qui inibi à Rev. Camera exigebantur, dicendum ſanè eſt, quod ſub dicta conceſſione, quantumvis amplà, minimè comprehendantur
64 illi, qui tunc à Rev: Camera cedente non percipiebantur, ſed poſt longiſſimi temporis curricula ex nova penitùs cauſa, & Iure percipi conſueverunt, ut diſtinguendo tradunt *Decian. d. reſponſ. 22. num. 36. & ſeqq. lib. 1.*, eumque ſequitur *Hyppolit. Riminald. d. conſ. 504. numer. 19.*, loquens his verbis = *Sextò ne deſit in terminis deciſio de decima novalium, adduco eundem Decian. in allegat. reſponſ. 22. num. 36. volum. 1. eo loco non animadverſum, ubi caſum noſtrum decidit, dicit enim diſtinguendo, quod non conceditur decima in tali Villa, debet intelligi de præſenti decima, tunc ſcilicet jam impoſita, ſed cum dictum eſt, & Jus decimandi, tunc reſpicit non tantum Jus quoad decimas, quæ de præſenti percipiuntur, ſed etiam quoad alias, quæ in futurum imponuntur, ſicut aliud eſt concedere fructus alicujus fundi, aliud concedere Jus fruendi. Cum enim conceduntur fructus, intelliguntur, qui de præſenti percipi poſſunt, tamquam corporale quoddam, ſed dum conceditur Jus fruendi, intelliguntur non modò de fructibus, qui eo tempore percipi ſolent, ſed etiam de quibuſcumque fructibus, qui in futurum quoquo modo percipi poterunt, & ſic cenſetur conceſſum quoddam Jus incorporale, & univerſale, quod poteſt in futurum recipere augmentum, & diminutionem, ſicut omnia alia Jura univerſalia, leg. neceſſario &c.*, propterea *Decianus infert, quod cum conceſſa fuiſſet tota Decima Terrarum Villæ Figaroli, intelligi debebat tota illa decima conceſſa, quæ tunc temporis, quando facta fuit conceſſio, exigebatur; ſed quando poſtea conceſſum fuit Jus decimandi: tunc intelligitur conceſſa facultas, poteſtas etiam alias Decimas percipiendi, quam eas, quæ tunc percipiebantur ſi aliquæ Terræ apparebunt decimandæ* = *Camill. de Curte in ſuo diverſor. Jur. feudal. part. 1. cap. 19. incipiens licet autem nu. 35. fol. 87. à terg.*, *Reverter. deciſ. 342.*, ubi loquens de conceſſione functionum fiſcalium facta Baroni ait, quod quando illa abſque verbis de futuro facta eſt eis verbis = *Concedo N. N. functiones fiſcales in tali Terra*, tamquam concepta per verba, præſens tempus denotantia, efficere
videatur, *quod ſit certa, & ſpecialis, ac ſi quan-* 65
titas eſſet expreſſa, proptereaque porrigi non poſſit ad futurum illarum augmentum proveniens ex nova cauſa; Idque etiam docuit *Rovit. ſuper pragmatic. 1. de Jurib., & exactionib. fiſcal. fol. mihi 385.*, ubi ſub *numer. 58.*, licèt acrius impugnet *Reverterii deciſionem*, nihilominùs ſequendo *Decianum*, illi aſſentitur in caſu ab eodem figurato dicens = *Sed ne ejus auctoritati, quantò minùs fieri poteſt detrahatur, dico, quod dictum Regentis Reverterii poteſt eſſe verum in caſu ſuo juxta exemplum ab ipſa poſitum, ut puta ſi conceſſio eſſet facta per hæc verba = concedo Titio functiones fiſcales quas Regia Curia habet in talibus Terris = ſecus autem quando conceſſio eſt facta = concedo Titio Jus functionum fiſcalium, ſeu Foculariorum, & ſolis in talibus Terris = prout in caſu noſtro, magna enim differentia inter unam formam conceſſionis, & aliam, prout pulchrè advertit Decian. conſ. 22. num. 34. volum. 1., qui ait eſſe conſideranda verba Inveſtituræ, quæ in caſu ſuo talia erant = Item tota decima, & Jus decimandi fructus Terrarum Villæ Figaroli &c.* =, *& ponderat ipſe, quod non ſimpliciter dictum eſt, concedi totam decimam, ſed additum fuit etiam Jus decimandi*, ſubditque verba *Deciani* allegando etiam *Riminald. Jun. d. conſil. 504.* dictamque *Deciani* diſtinctionem ſequitur etiam *Faber. de Anna conſ. 61. num. 56.*, qui ſummoperè laudatus à *Rovito ſub num. 62.*, latè ſcripſerat, ſub conceſſione Juris functionum fiſcalium tamquam capacis augmenti, & diminutionis, venire etiam futura illarum augmenta.

Quæ ſanè augmenta, novæque acceſſiones ſi in iſtiuſmodi conceſſionibus comprehenſæ nunquam cenſentur, tametſi nulla in figura verborum taxativa adpoſita reperiatur: quanto potiori jure id locum obtinebit in noſtro caſu, in quo Summus Pontifex Jus nullum corporale, & univerſale concedens, elargitur ſolummodò proventus, *qui hactenùs noſtræ Cameræ præfatæ, aut per habentes titulum, curam, & cauſam ab eadem percipi conſueverunt*, hoc

66 namque caſu, tamquam corporale quoddam, conceſſi cenſentur proventus ſolummodo illi, qui de præſenti percipiebantur, & ad quos reſtringitur tota oratio, præſertim quia qualificata legitur dictione illa *hactenùs*, taxativè deſignante tempus præteritum, *Barboſ. de diction. uſufreq. dict. 131.*, & bene ad rem noſtram, *Rovit. loco ſuperiùs citat. num.58.*, ubi æquipa-
67 rat conceſſionem, reſtrictam ad certam determinatam ſummam, illi, quæ facta eſt cum ſimili dictione taxativa *hactenùs*, ibi = *Decipitur in facto, quia ut notatum eſt in nota facti, Regia Cameru nunquam fecit declarationes in beneficium Regiæ Curiæ, niſi in conceſſionibus reſtrictis ad certam ſummam, vel cum dictione taxativa hactenùs* =, idemque repetit ſub *num.61. verſ. e contra*, ibi = *E' contra verò in illis conceſſionibus factis ſub limitatà, & taxatà formà, aut quia adejt dictio = hactenùs =, videlicet cum functionibus hactenùs impoſitis, & debitis, aut quia erat taxata certa ſumma annui reditus ſuper functionibus fiſcalibus, videlicet annui ducati mille ſuper functionibus fiſcalibus illius Terræ, ſemper fuit judicatum, augmentum ſpectare ad Regiam Curiam* =, inquitque concor-
68 dantia judicata Regiæ Cameræ; Et rectè quidem quia verba illa, *qui hactenùs &c. percipi conſueverunt* in noſtra hypotheſi nonniſi conditionaliter, hoc eſt *quatenùs ſit conſuetum*, non autem cauſative, ſcilicet *quia conſuetum eſt*, accipi poſſunt, tempore enim promulgationis dicti Brevis cum nondum introducta eſſet ſpecies iſta extraordinariæ confiſcationis, de ea [ut ſenſui patet] dici non pôterat, quod Reverenda Camera, aut ejuſdem nomine Theſaurarius localis illam percipere conſueviſſet, proptereaque talia verba porrigi nequeunt ad futura, ſed utpotè conditionaliter adpoſita, intelligenda ſunt de illis dumtaxat proventibus, qui tempore conceſſionis à Reverenda Camera ejuſque Theſaurario percipi conſueviſſe probarentur, *Faguan. in cap. cum ad Eccleſiarum num.28. de offic. ordin.*, *Rota coram Coccin. dec.448. num.11.*, *coram bon. me. Emerix. Junior. dec.528. num.12.*, ubi dicitur, quod conſtito de contrario, actus reſolvitur, *in Rec. dec. 69. num.23. & ſeq. part.19.*

Quæ cum ità ſint, fruſtrà Defenſores Civitatis comprehenſionem hanc inducere conabantur ex generalitate verborum, quibus con-
69 cepta eſt ceſſio proventuum, à Summo Pontifice illi facta, quia, ſi ex authoritatibus allegatis in *§. Profectò inſpectò*, dictio illa *tota* licet potentior, comprehenſionem iſtam inducere non valet, multò minùs illam efficient verba generalia, quamobrem, ut benè loquitur *Larrea dicta allegat.89. num.7.*, *& ſi verbis univerſalibus diſpoſitio, vel conceſſio fiat, ſi non adjicitur de tempore futuro, conceſſio ſolùm comprehendit res exiſtentes tempore diſpoſitionis, non extenditur, vel porrigitur ad futura*, ſubdens, ut notavimus *§. Et ſanè ſi ſpectemus*, idem Juris eſſe in conceſſionibus Principum; idque potiori Jure procedet, quando, ut in caſu noſtro, generalitas verborum non ſolùm reſtringitur ratione ſubjectæ materiæ, ut ſcilicet comprehendant illa ſolummodo, quæ proveniunt ex Juriſdictione, & Imperio, quod exercetur ab ipſo Vaſſallo, non autem ex facto, & perſona
Principis concedentis, *Menoch. conſ.604. n.49.*, 70
& prius dixerat *num.39. verſ. ſecundus eſt caſus & ſeqq.* verum prætereà quando concurrunt verba, & clauſulæ taxativæ, ſive relativæ ad jura ſolummodò de præſenti competentia, illæ enim veluti ſpeciales reſtringunt ſignificatum verborum præcedentium univerſalium, *Hippolit. Rimінald. d. conſ.504. num.7.*, *& ſub n.13. verſ. quartò ponderanda*, & probant *Doctores in præcedenti §. allegati*.

Eò autem firmiùs veriſſimis hiſce regulis, ac Doctorum traditionibus inhærendum erit, ſi, juxta poſtremam aſſumpti noſtri partem propoſitam in *§. At hujuſcemodi*, inſpiciamus naturam dictæ conceſſionis, ac qualitatem jurium, rerumque ſub illà comprehenſarum, Summus namque Pontifex dd. proventuum ceſſionem fecit Civitati Tipherni non per viam alicujus liberalis, aut privilegiariæ conceſſionis, quæ juſto aliquo colore latam adverſus Concedentem admittere poſſet interpretationem, ſed ad illam devenit per viam contractus correſpectivi, in quo æſtimato tum valore, ac quantitate proventuum qui hactenùs per Rev: Cam: percipi conſueverant, tum etiam
oneribus, quæ ſuſcipere, ac annuà præſtatio- 71
ne, quam Civitas ſeſe ſoluturam pollicebatur, eiſdemque invicem collatis, juſtâque æſtimatione æquiparatis, celebrata fuit talis ceſſio, ſub qua proindè comprehenſa cenſeri nequibant jura futura, quippè in contractibus nihil aliud in ſtipulationem deductum cenſetur, quàm quod præſenti die debetur, ut reſpondit *Paul. in leg. cum ſtipulamur 125. ff. de verbor. obligat.*,
& tamquam ſtrictè interpretandi, nonniſi de 72
præſentibus intelligi poſſunt, *Hippolit. Riminald. conſil.504. num. 9. & ſeqq.*, *Fab. de Ann. conſ. 61. num. 55.*, ubi diſtinguit contractus à privilegiis, & conceſſionibus, largiùs interpretandis; præſertim verò quando, ut ex *Surdo, & Menochio* notatum eſt *§.6. in fine*, non agitur de fructibus, & acceſſionibus provenientibus ex ordinaria Juriſdictione, ſed eædem no-
vo, & extraordinario jure inductæ fuerunt, 73
tunc enim veluti acceſſiones imperii, & dominii, ſoli Supremo Principi reſervati, eſſe oportet ejus qualitatis, cujus eſt cauſa, id enim quod includit principale, includit etiam acceſſorium, & præterea non verſamur in materia favorabi-
li, ſed valdè præjudiciali, qualis eſt alienatio 74
proventuum fiſcalium, qui conſtituere dicuntur Supremi Principis patrimonium, quibus publica Principatus onera ſuſtinentur, & ſi alienentur, Subditi gravantur, ex quo neceſſita-
tibus ſupervenientibus nova imponuntur onera, 75
ut loquitur *Reverter. d. dec.342. col.2. ad med.*, inquiens, quod id multum *conſiderant Bartol., & alii in leg. ſi ita, dum dixerunt futura nunquam venire., dum in præjudicialibus verſamur;*

Et

Digitized by Google

Et ſanè, ſi ſtricta hæc interpretatio in quocumque Privatorum contractu facienda præcipitur, potiori certè jure admittenda erit in contractibus, ex quibus publicum Ærarium detrimen-
76 tum aliquod capere poſſit, cujus incolumitati Jura noſtra tanto ſtudio conſuluerunt, ut illud *minorum jure* uti ſanxerint Imperatores Diocletianus, & Maximianus *in leg. Reſpublica 4. Cod. quib. ex cauſ. major.*, *ut pupillum extra ordinem juvari* reſcripſerit Imperator Alexand. *in leg. 3. Cod. de Jur. Reipublic.*, *Gloſſ. in leg. 1. verb. flagitare Cod. de offic. ejus qui vicem alicujus*
77 *Judic.*, imò verò magis, quàm Pupillum, privilegiatum dixerunt *Bartol. in leg. 1. §. Sed ad illos ff. de falſ.*, *Franc. Lucan. de Fiſco, & ejus Privileg. part. 1. princip. cuſ. 31. inter tract. magn. tom. 12. fol. 8. à tergo*, *Peregrin. de Jur. Fiſc. lib. 6. tit. 2. num. 8.*, & Eccleſiæ æquiparandum eſſe ſancitur in *leg. Rempublicam Cod. de Jur. Fiſci*, *Gloſſ. in capit. 3. verb. Eccleſia fungatur de reſtit. in integr.*, *Celſ. Hug. conſil. 48. num. 5.*, *Caſſan. ſuper conſuetud. Burgund. rubr. 6. §. 4. verſ. ſed quia num. 14.*, *Rodhoan. de reb. Eccleſ. non alienand. tit. 21. ſub num. fin.*, & quod denique locupletatum reperimus gratiis, favoribus, privilegiiſque univer-
78 ſis, à Jure noſtro impartitis ceteris omnibus Perſonis privilegiariis, *leg. final. Cod. de Sacroſ. Eccleſ.*, *leg. Rempublicam Cod. de Jur. Reipublic. lib. 11.*, *Gloſſ.*, *& Bartol. in leg. Procurator §. final. ff. de Jur. Fiſc.*, *Peregrin. eodem tract. lib. 6. tit. 2. nu. 8.*, *Alfar. de offic. Fiſcal. Gloſſ. 9. num. 10.*, *& Gloſſ. 20. num. 31.*, *Carleval. de Judic. tit. 3. diſput. 1.*, *& numer. 10.*, *& diſput. 6. num. 20.*, *Reverendiſſimus D. Auſald. Decan. in ſuo tract. de commerc.*, *& mercat. diſcurſ. 18. num. 16.*, undè rectè colligimus nullo colore, nullàque juſtâ ratione dici poſſe, quod in præjudicium Fiſci, & publici Ærarii, tot præſidiis à jure noſtro communiti, contractus ad futura porrigantur, quando Juris noſtri regulis præcipitur, nihil aliud in ſtipulationibus deductum cenſeri, quàm quod de præſenti debetur, ut in ſuperiùs citata *leg. cum ſtipulamur*.

Quæ porrò rationes vehementiùs urgebunt in caſu noſtro inſpectâ mente Summi Pontificis Sixti IV., quam non elicimus ex ſola illa legali præſumptione, quà Supremus Princeps Ju-
79 ris rationi ſemper ſe conformaſſe cenſetur, *Aldobrandin. conſ. 1. n. 13.*, *Menoc. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 16 nu. 8. & ſeq.*, *Surd. deciſ. 2. n. 20.*, *Sanfelic. deciſ. 397. num. 24.*, *Rota coram Seraphin. deciſ. 965. numer. 11.*, *& in Recentior. deciſ. 647. num. 32. part. 19.*, ſed eam nobis patefacit cauſa, quà ipſe ad talem conceſſionem faciendam ſe motum fuiſſe profitetur; nam poſt expoſitam in ſuo Brevi Tiphernatum petitionem, eorum precibus ſe annuiſſe declarat, quia nova ratio ab illis propoſita quoad exactionem proventuum fiſcalium, plurimùm conferebat ad illorum augmentum, quod ipſe ſummoperè optabat, ut expreſſit verbis illis = *Nos cupientes ejuſdem Cameræ proventus augere, & faciliori exactioni &c. conſulere ut tenemur &c.* cum autem ratio in proemio con-
ceſſionis à Summo Pontifice expoſita præſe- 80
ferre dicatur cauſam finalem, ex qua colligitur mens Diſponentis, totam diſpoſitionem, omneſque ejus ſubſequentes partes declarans, *Thabor. axiom. Jur. lib. 14. cap. 118. axiom. 1. & ſeqq.*, *Rota coram Coccin. deciſ. 2304. num. 57. & ſeqq.*, *in Peruſina Matrimonii 15. Martii 1688. §. Eſt ergo cum ſeq. coram bon. mem. d'Hervault Archiepiſcopo Turonen.*, indè certè ſequitur quod conceſſio facta à Summo Pontifice, cupiente *ejuſdem Cameræ Proventus augere*,
quamcumque reijciat interpretationem, quà 81
loco augmenti, illorum induceretur diminutio, *Thabor axiom. Jur. lib. 1. cap. 85. in fine*, prout certè nemo non videt, quod, contra hoc Juris axioma, inducta ad augumentum, operarentur diminutionem, ſi conceſſio, de qua agitur, extenderetur ad emolumenta futura, quæ conceſſionis tempore à Theſaurario Rev. Cameræ percepta nunquam fuerant, nec percipi potuerant, quia nullo jure permiſſa reperiebantur.

Hæc igitur cum ita ſe habeant, & plenè his omnibus demonſtratum dici poſſe videatur, ceſſionem proventuum fiſcalium Civitati Tipherni factam à Summo Pontifice Sixto IV., nullo pacto porrigi poſſe ad præſentem confiſcationem longè poſt inductam, fruſtra exadverſo obtenditur, quod illa ceſſionem hanc obtinuerit titulo oneroſo, quia titulus iſte efficiet quidem, quod eadem non ſubijciatur Conſtitutionibus revocatoriis ſimilium conceſſionum titulo lucrativo factarum, at operari nequibit, quod eadem, utpotè facta per viam contractus correſpectivi, verbis, ac clauſulis taxativis reſtricti ad ea, quæ tunc actu erant, extendatur ad illa, quæ non ſolùm non erant, ſed tamquam de Jure minimè permiſſa, ex nova omoinò cauſa ſupervenerunt, juxtà authoritates allegatas *in §. Nec deſunt argumenta, & ſeqq.*, immò verò tantum abeſt, quod Pars adverſa hujus tituli colore juvari queat, ut potiùs contra ipſam retorqueatur à Doctoribus illis, qui cenſent, benigniorem interpretationem comprehenſivam etiam rei nondum apparentis, atque futuræ, recipi poſſe quando agitur de privilegio, beneficio, ſivè gratioſa conceſſione Principis, at non etiam quando agitur de contractibus, ſtrictè ſemper interpretandis diligenter inſpectis illius verbis, *ut ex Decian. d. reſp. 22. num. 13. & ſeqq.*, *Rimiuald. Jun. d. conſ. 504. numer. 9. & ſeqq.*, *Fab. de Anna d. conſ. 61. num. 55.*

Ut etiam minùs obeſſe poteſt, quod dicta ceſſio damnoſa fuerit Civitati eo ſub obtentu, quod ex proventibus à Sixto IV. ipſi ceſſis nunquam perceperit emolumenta correſpecti-
va oneribus, quæ aſſumpſit, nam omiſſo, quod 84
id minimè probatum dici poteſt teſtimonio Secretarij ejuſdem Civitatis, nullam ejus favore probationem facientis, *Pariſ. conſil. 57. nu. 85. lib. 3.*, *Gabriel. de Teſtib. concluſ. 10. num. 4.*, *Farinacc.*

rinacc. eodem tractat. quæſt. 55.num.135., Gratian. diſceptat. forenſ. 909. num.7., reſpondemus, quod, quando etiam plenè probaretur, nihilominus Civitati minimè prodeſſet, quia nedum docere deberet de gravi, atque enormi læſione, irritum reddente contractum, ad
85 *Text.in Leg.Ei incumbit ff. de probat.*, *& Leg. Actor. ff.eodem titul., Abb.conſil.64.n 3.part.1., Rota coram Ludoviſ. deciſ. 120.num.14., coram Rembold. deciſ. 551. num.8., coram Ubald.deciſion.279.num.2.*, Verùm etiam quia probandum ab ea eſſet, illam intervenitſe tempore initi contractus, *Leg. Si voluntante Cod.de reſcind. vendit., Mantica de tacit.libr. 4.tit.20.num.51., Rota apud Poſth. de ſubbaſtat. deciſ.232.nu.6.*, quippe eadem pendere nequit, æſtimandaque
86 non eſt ex futuro eventu, *Rota in Recent.deciſ. 459. numer.43.part.9., deciſ.374.numer.13. part. 13., deciſ.468.num.13.part.14., deciſ.179. num.1.part.17., coram bon.memor. Emerix Jun. deciſ.942.num.5., deciſion.1022.nu.5., & ſeqq.*, ob eam rationem, quod ex ſimili contractu Civitas futuro tempore ſicuti poterat ſentire damnum, ſic etiam emolumentum conſequi valebat, *Leg. Si jactum retis ff. de act. empt., Bartol. in Leg. Cotem ferra 11.§. Qui maximos un.6.verſic.Nunc ad quæſtionem ff.de publican., & vectigal., Decian..conſil.123.numer.9.libr.3., Altograd. conſil. 65. numer. 81. libr. 2., Gratian.diſceptat.forenſ.cap.435.num. 15., & 16., & cap. 756.num.8., & ſeqq., Reverendiſſ. Anſaldus de commerc., & mercat.diſc.99. nu.15., Rota coram Peutinger.deciſ.49.per tot., in Rec. dec.374.n.15.par.13., deciſ. 408.num.7.& ſeqq. par.16., & deciſ.660. num 2.part.18.tom.2.*, & denique læſio, quantacumque illa eſſet, tribuere ſanè poſſet Parti adverſæ actionem pro reſcindendo contractu, vel illo ad æquitatem
87 redigendo, at non etiam efficere, quod ſub illo comprehenſa cenſenda eſſent ea, de quibus à Contrahentibus cogitatum numquam fuit, immò nec etiam cogitari poterat, quia nec de Jure, nec de facto ulli ex eiſdem competebant, ut ſatè probatum eſt ſuperioribus locis; Propterea que donec per tres conformes declaretur, ceſſionem hanc, tamquam læſivam, reſcindendam eſſe, eadem plenam firmitatem obtinebit, & Civitas illius vigore conſequi poterit ea dumtaxat, quæ ſibi mente tùm Juris, tum Summi Pontificis conceſſa fuerunt.

Non immoror obſervantiæ exadverſo oppoſitæ, quia de ea conſtare debet in præciſo caſu, de quo hodiè agitur, ad *Text.in Leg. Ei*
88 *in umbit ff. de probation., Peregrin. de fideicomm.art.44.n.1., Gratian.diſceptat. 909.n.21., Rota in Recent. deciſ.228.num.11.par. 15., deciſ.600. per totum part.17., coram bon.mem.Emerix Jun., deciſ.206.nu.2., deciſ.1018.num.4.*, ita videlicet obſervatum ſemper fuiſſe poſt promulgatam Conſtitutionem Sixti V., quæ porrò obſervantia conſtabilita dici nequit unico dumtaxàt actu, exadverſo allato, quia ex eo
89 induci nequit obſervantia præſcriptiva; ſivè inductiva conſuetudinis ita judicandi, quippè ad hunc effectum requireretur, bis ita fuiſſe Judicatum, atque ita deindè fuiſſe obſervatum, *Fab.de Anna conſil. 61. num. 70.*, immò nec etiam ex illo elici poterit obſervantia interpretativa præfati Brevis, in quo ex diſpoſitione Juris, & ex mente Contrahentium comprehendi non poterant ea, quæ nedùm penitùs 90
ignorabantur, ſed quod magis eſt, de eiſdem cogitari non poterat, quia nondum ad eſſe deducta erant, juxtà ea, quæ alibi pluries diximus.

ARGUMENTUM.

Cardinalium ea eſt exemptio à quibuſvis generalibus Legibus, & Conſtitutionibus, præcipue verò ab iis editis ſuper Gabellæ contractuum ſolutione, ut niſi expreſſa fiat illorum mentio, numquam ſub earum diſpoſitione comprehenſi dici valeant. Res hic ſedulò atque accuratè expenditur: Eximiæ Cardinalium prærogativæ, eminens dignitas, ac ſupra ceteros præſtantia luculenter ob oculos ponuntur: Ejuſmodique exemptio eorum Ordini nedum ſpeciatim attributa, verùm obſervantiâ etiam ipsâ, ac ſtylo plenius confirmata oſtenditur.

DISSERTATIO XXI.

1 *In Sacro Cardinalium cœtu majeſtas tota effulget Chriſtianæ Reipublicæ.*

2 *Leges univerſales, tametſi conceptæ ampliſſimis verbis, aptis comprehendere quaſcumque ſublimioris gradus perſonas, non extenduntur ad Cardinales, ſi eorum deſit expreſſa mentio.*

3 *In Eccleſia Dei poſt Vicarium Chriſti, nulla major Cardinalatu dignitas.*

4 *Cardinales vocantur Filii primi gradus, & Fratres Papæ, Ejus membra, & pars corporis ſunt.*

5 *Nuncupantur itidem Sacerdotes Levitici generis, Papæ Adjutores, & Conſiliarii, Columnæ Eccleſiæ, & Orbis Terrarum cardines; Regibus præterea æquiparantur.*

Aliæ recenſentur illorum prærogativæ numer.6.

7 *Exemptio Cardinalium à generalibus Legibus cum eis nata dici poteſt, utque ex titulo etiam oneroſo quæſita, adeout vacua effectu reddi nequeat, niſi inſirmetur expreſsè.*

8 *Bonifacius VIII. ſua* Decretali relata in cap.1. de Schiſmat. in 6., *volens Cardinales comprehendere; poſt prolata verba, neceſſariò eorum comprehenſionem præſeferentia, expreſſam adhuc ipſorum mentionem inibi adjecit.*

Et Tridentina Synodus Seſs.24. de reform. cap.18. *volens reſervationes etiam omnes in concurſu ad Parochiales, inductus favo-*

re

reCardinalium, revocare, eos nominatim expreſſit.

Alia ejuſmodi exempla referuntur à n.64. ad 67.

10 Generalis Lex reſpiciens Animæ utilitatem, vel periculum, Cardinales etiam comprehendit.

11 Doctores referuntur, qui cenſuerunt, Cardinales comprehendi ſub generalibus Legibus, aut quibuſvis aliis Conſtitutionibus; modò tamen hæc eſſe colligatur Legislatoris mens.

12 Diſtinctio traditur communiter recepta, qua conciliantur diſſidentium Doctorum opiniones, ſcilicèt, quod aut generalis Lex eſt ſimpliciter odioſa, & Cardinales comprehendit, licèt nominatim non expreſſos, aut odioſa eſt odio irrationabili, & ad eos abſque mentione expreſſa non porrigitur.

13 Refertur itidem Doctorum ſubdiſtinctio quo primum ejuſmodi diſtinctionis membrum declaratur, ut nempe rectè procedat quoad res, in quibus ſpeciali aliquo privilegio donati non ſint, non tamen, ubi ſecus, & vid. num.44.

14 Explicantur iſtiuſmodi Doctorum opiniones, ut rectè locum ſibi vindicare potuerint ante editam à ſan: me: Alexandro VII. novam regulam la 70.

14 Sa: me: Alexander VII. ejus Regulâ la 70. ſtatuit non comprehenſionem Cardinalium ſub quibuſcumque Conſtitutionibus editis, ſeù edeudis, niſi expreſſa fieret illorum mentio, vel de eorum conſilio ederentur.

15 Regulâ verò 71. ipſorum non comprehenſionem deinde confirmavit ſolùm quoad Conſtitutiones edendas, & quoad editas rem reliquit ſub diſpoſitione Juris, & nu.20.; & vid. à num.25. ad 31.

Explicantur num.18. Deciſiones la 67. coram Duran., la 452.. & 464. per.5. Recentior., & coram ſan: mem: Alexandro VIII. la 257.

16 Exceptio firmat regulam in non exceptis.

19 Cardinales ſub diſpoſitione qualibet non odioſa odio irrationabili, quæ generaliter loquatur, de Jure communi comprehenſi dici poſſunt.

21 Cardinales Familiaribus Papæ adnumerari non poſſe declarans Deciſio 3. Creſcentii, attendi amplius non debet ob ſuperventum Decretum Julii III. contrarium determinans.

22 Sacræ Rotæ Deciſiones vim Legis obtinent.

23 Superfluitas omnis in Legibus vitanda; eæque nulla ex parte effectu vacuæ eſſe debent.

24 Maxima ſi edita ad alicujus Legis ampliationem, ejuſve efficaciam augendam, aut ad illius extenſionem ad caſus, de quibus dubitabatur.

25 Regulis Cancellariæ ſolâ verborum generalitate derogatum dici nequit.

Secus, ubi nova præſcribitur certa forma, omnino ſervanda, quà iiſdem Regulis derogatum appareat, num.26. ad 30.

26 Formam in Conſtitutionibus inducere dicitur clauſula = Non aliter, nec alio modo =

Eaque forma eſt adimplenda, ubi præſertim adhibita fuerit alia etiam clauſula = Nunquam = num.27. & 28.

27 Clauſula = Nunquam = indefinitè prolata, nullam reſtrictionem recipit, & ita potentiam adimit, ut actum in contrarium, irritum reddat.

28 Forma à Lege præſcripta, ſemper tradita cenſetur pro actus ſubſtantia.

30 In Conſtitutionibus, Legislatoris mens eſt inſpicienda, de qua ſi conſtet, parùm curantur verba.

32 Conſtitutio mandans, Cardinales non cenſeri comprehenſos, niſi expreſſa fiat illorum mentio, declarare etiam videtur, voluntatem eos comprehendendi tunc ſolùm adfuiſſe, quum expreſſè nominati fuerint.

33 Ad incluſionem, vel excluſionem ſpecialis caſus, ſive privilegiatæ Perſonæ à Lege aliqua eſt inſpicienda unicè voluntas Legislatoris tametſi ex verborum generalitate reſultans.

34 Declara, ubi ſub eadem Lege plures venire poſſunt caſus, ſpeciali notâ digni, vel plures Perſonæ, æqualiter privilegiatæ.

35 Secus ubi venire nequeant, quia nempe res ſit de ſingulari caſu, ac de Perſonis, omnium præſtantiſſimis, quales ſunt S. R. E. Cardinales; horum enim comprehenſio ex ſola verborum latitudine nequit elici, & num.43.

36 Nomen Conſtitutio continet quamcumque Legem ſcriptam.

Et nedum Leges immediate à Supremo Principe ſancitas, ſed alias etiam ab ejus Miniſtris promulgatas, ibid.

37 Dictio quibuſcumque tamquam effrenatiſſima, diſpoſitionem extendit etiam ad impropria, & diverſa ab expreſſis, & quæ cæteroquin ſub diſpoſitione non venirent.

38 Cardinalis Pro-Datarius in iis, quæ ad ſuum munus pertinent, organum Papæ, & vivæ vocis oraculum habere dicitur.

39 Conſtitutionis declaratio, juſſu Papæ, à Cardinali facta, ab ipſius Pontificis ore proceſſiſſe cenſetur.

Et eamdem vim obtinet, ac Lex ipſa, quam declarat, ibid.

40 Conſtitutioni declaratæ ineſſe cenſentur verba eadem in declaratione adhibita.

41 Privilegium ſi majus quid indulgeat, abſurdum eſſet aſſerere, quod quid minimum deneget.

42 Subſequuta obſervantia ſatis declarat quid in Conſtitutione comprehenſum fuerit.

44 Cardinales non tenentur Lege univerſè lata de

de re, ſeù materia, in qua ſpecialibus funguntur privilegiis.

45 *In quacumque diſpoſitione non comprehenduntur caſus, & Perſonæ privilegiatæ in ea ſpecie, & caſu, de quo diſpoſitio loquitur.*

46 *Conſtitutio Pauli III. de ſolutione Gabellæ Contractuum, ab hac excipit S.R.E. Cardinales.*

47 *Relatio in novo Edicto, Gabellam aliquam confirmante, cenſetur habita ad Conſtitutiones, & Sententias, de eadem Gabella loquentes, non verò ad alias.*

48 *Conſtitutio Pauli III. generaliter exemptionem Cardinalibus conceſſit à ſolutione Gabellæ contractuum* pro ſingulis contractibus, & actibus gabellabilibus = & = tàm pro tempore præterito, quàm futuro, = num.50. & 51.

49 *Exemptionis cauſa, quoties generalis eſt, comprehendere dicitur ſpecies omnes, licèt tempore conceſſæ exemptionis nondum exiſtentes.*

50 *Supremo Principi poteſtas eſt concedendi exemptionem à Gabellis tàm impoſitis, atque exiſtentibus, tàm etiam futuris.*

51 *Ambiguitas quoties nulla eſt in verbis, ceſſat voluntatis quæſtio.*

52 *Exemptio conceſſa tàm pro præterito, quàm pro futuro tempore, ad tempus dumtaxat conceſſionis reſtringi nequit.*

53 *Exemptio ob benemerita, & labores conceſſa, ex titulo oneroſo quæſita dicitur.*

54 *Ideòque largiùs interpretanda*, ibid.
Ejuſmodi autem eſt exemptio à Gabellis, qua Cardinales fruuntur, ibid.

55 *Cardinalium perſona utilis non ſolùm Romanæ, ſed univerſali etiam Eccleſiæ.*

56 *Conſtitutio exemptionem confirmans, eximit ab onere exhibendi conceſſionem ejuſdem exemptionis.*

57 *Supremi Principis aſſertioni credendum.*

58 *Supremi Principis conceſſio valet, etiamſi non exhibeatur privilegium in conceſſione enunciatum.*

59 *Speciali Cardinalium privilegio ut derogatum cenſeatur, ſpeciali derogatione opus eſt.*

60 *Cardinalium comprehenſione admiſſâ ſub generalitate verborum Edicti; Iſtud tamen intelligendum, non aliter eos afficere, quàm relatè ad Perſonas, cum illis contrahentes; Et quomodo?* ibid. & num.61.

61 *Ubi præſertim interpretatio hæc conſona eſſe videatur diſpoſitioni alteri, Cardinales eximenti, firmo remanente onere quoad alium Contrahentem, non exemptum.*
Cujuſmodi eſt Conſtitutio fe: me: Pauli III. relata num.46.

62 *Voluntatis Conditoris Legis ea ſemper conjectura capienda eſt, qua illa conformis rationi redditur.*

63 *Cardinales à Gabellæ contractuum ſolutione ſpecialiter exempti.*

68 *Obſervantia ſpecialis, & individua in caſu, de quo agitur, prævalere debet obſervantiæ generali, alios caſus reſpicienti.*

69 *Libri Dohanæ regulariter non probant contra Tertium.*
Multò verò minùs, ubi eorum partitæ non fuerunt extractæ citatâ Parte; tunc enim ſola, & ſimplex Officialis atteſtatio nil probat, ibid.

70 *Facto Particularium præjudicari nequit exemptioni, univerſo ordini conceſſæ.*

71 *In privilegio, & exemptione tempus futurum reſpiciente, actus contrarii nocent quoad præteritum, non quoad futurum.*

CElebrem illam quæſtionem, inter
Cannoniſtas, ceteroſque Juris Interpretes
diù diſceptatam, & ſæpius
in Supremis Tribunalibus, præſertim
Romanæ Curiæ, agitatam, = *An ſcilicèt
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales comprehenderentur
Legibus, & Conſtitutionibus, eorum
expreſſam mentionem minimè facientibus*,
inſtaurare nos cogit Edictum vigore Chirographi
ſan: me: Innocentii XII. anno 1699. ab
Eminentiſſimo Card. Camerario promulgatum,
certam imponens Gabellam pro contractibus
animalium in Urbe celebrandis; Nàm
Miniſtri Camerales, cùm contenderent, ab eo
exemptos non eſſe S. R. E. Cardinales, ideòque
coram R. P. D. Auditore Eminentiſſimi
Camerarii convenîſſent Eminentiſſimum Cardinalem
Aquavivam pro ſolutione Gabellæ
quorundam agnorum, ab illius Miniſtris venditorum:
Sacrum Collegium agnoſcens, non
Collegæ, ſed ſuam Cauſam agi, & Judicium
in ea ferendum, non jàm ad particularis hujus
controverſiæ deciſionem pertinere, ſed conſtabilire
ſtatum, quo perimerentur cuncta ferè
privilegia exemptionum, quibus, ob dignitatem
omnium maximam, ornatus, atque lo- 1
cupletatus fuit ſacer ille cætus, in quo totam
majeſtatem Chriſtianæ Reipublicæ effulgere,
ait *Fagnan. in cap. Quod nonnullis n.12. & 21.
de Privileg.*, idcirco, nè quid ex eventu hujus
Cauſæ, illius dignitas detrimenti caperet,
adiit Summum Pontificem, eique expoſuit,
quod *ex deciſione ejuſdem Cauſæ, quatenùs contraria,
maximum irrogaretur præjudicium toti
Ordini, & Collegio S. R. E. Cardinalium, quibus
tùm per regul.70. Cancellariæ Apoſtolicæ,
tùm per alias Apoſtolicas Ordinationes reperitur
indultum, & conceſſum, nè in quibuſvis
generalibus Diſpoſitionibus prohibitivis, pœnalibus,
vel quomodocumque oneroſis Cardinales
comprehenſi cenſeantur, niſi ipſorum Cardinalium
expreſſa facta fuerit mentio* (ſunt verba
Commiſſionis) quamobrem, ut imminens præJudicium
à ſe depelleret, & nè perſæpè *emanantibus
Conſtitutionibus, Statutis, Regulis,
Taxarum, Gabellarum, Collectarumque impoſitionibus,
Edictis, Bannis, Prohibitionibus,
Reformationibus, aliiſque Apoſtolicis Ordinationibus,
per diverſa verba, variiſque formulis*

con-

concipi ſolitis, *in dies cogatur aſſumere diſcuſſionem* = *An Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales in illis*, *vel eorum aliquo comprebenſi cenſeantur ſub generalitate*, *& involucro verborum*, = prævià avocatione à Tribunali Eminentiſſimi Cardinalis Camerarii Cauſæ hujus, vertentis inter Eminentiſſimum Cardinalem Aquavivam, & Miniſtros Reverendæ Cameræ, ſupplicavit, ut deputare dignaretur Congregationem particularem, quà certa aliquando ſtatueretur interpretatio privilegiorum, atque exemptionum, quibus fruitur idem Sacrum Collegium.

Annuit ejus votis Summus Pontifex, & ſpeciali Commiſſione, ejus manu ſignata, dignatus fuit graviſſimi hujus negotii cognitionem delegare Illuſtriſſimæ, ac Reverendiſſimæ iſti Congregationi, coram qua, juxta tenorem Commiſſionis, primo loco vindicare conabimur generalem Sac. Collegii, ac Eminentiſſimorum Cardinalium exemptionem, eorumque non comprehenſionem ſub quibuſcumque Conſtitutionibus, atque Diſpoſitionibus, de eiſdem mentionem expreſſam non facientibus; Deindè verò illam aſſeremus in ea ſpecie, de qua agitur, quoad Gabellam nempè Contractuum.

Rem igitur ordiendo à prima hujus Cauſæ parte, jamdudum Summi Juris vertices, ac præclara Juriſprudentiæ lumina, ex ſolidiſſimis Juris principiis cenſuerunt, Leges univer-
2 ſales, tametſi conceptas effrenata cum verborum, & clauſularum amplitudinè, apta comprehendendis quibuſcumque ſublimioris Dignitatis Perſonis, Cœtibus, ac Collegiis, aliiſve quibuſvis politicis Corporibus, nunquam extendi ad Sacrum Collegium, & Eminentiſſimos Cardinales, ſi in eiſdem deſit expreſſa illorum mentio; id enim docuerunt *Roman. conſ.498. n.1. & per tot.*, *Ancharan. conſ.295.*, *& conſ.297.*, *Jaſon. conſ.117. incipiens in Cauſa, & Lite n.2. verſ. tertiò principalitèr lib.4.*, *Ripa reſponſ.2. col.2.*, *& reſponſ.6. n.6. lib.1.*, *Pariſ. conſ.141. num.8. lib.4.*, *Barbat. conſ.43. col.8. num.18. & ſeqq. lib.1. in tract. de Cardinalib. par.1. quæſt.7. in fin.*, *Card. Albanus eodem tract. fol.92. verſ. tertium decimum eſt privilegium*, *Gigas de Penſion. quæſt.9. num.8. & quæſt.59. num.11. & 13.*, *Mandoſ. in regul. de Infirm. quæſt.2. num.4. in fin.*, *& per tot.*, *Gonzal. in regul.8. Cancellar. gloſſ.24. num.6. & 7. verſ. ità tamen*, *Dian. coordin. part.9. tract.7. de poteſt.*, *& privileg. Cardin. reſol.53. & 54.*, *Pax Jordan. variar. lucubr. lib.8. tit.2. num.22. & 23.*, *Capon. diſcept. forenſ.10. num.12. tom.1.*, *Rebuff. de collation. verb. Cardinalatus fol.566.*, *Monet. de Decim. cap.9. ex num.110. ad plures ſeqq.*, *Bellete. diſquiſit. Clerical. part.1. de diſciplin. Clerical. §.2. n.41. & 42.*, *& de Cleric. Debit. par.1. §.12. n.25.*, *Cherubin. in compend. Bullar. ad Conſtitut.55. B. Pii V.*, *& ad conſtit.2. Syxti V. utrobique ſchol.1.*, *Rot. coram Cavaler. deciſ.614. n.8.*, *& deciſ.142. num.2. par.3. diverſ.*

Et rectè quidem, nàm ſi in Eccleſia Dei, poſt Vicarium Chriſti, nulla reperitur Digni- 3
tas major Cardinalatu, *Card. Baron. ad annum Chriſti 881. verſ. quod autèm*, *Fagnan. in cap. nè pro dilatione num.40. de pœnitent. & remiſſ.*, *& cap. quod nonnullis num.12. & 16. de privil.*, *Gonzal. in cap. bonæ memoriæ num.7. de Præbend.*, *Mandoſ. ad regul. de Infirm. quæſt.2. num.4.*, *Fernandez. in examin. Theolog. moral. par.3. cap.11. §.4. num.6.*, *Sanchez in opuſcul. moral. tom.2. lib.7. cap.1. dub.10. num.8.*, *Jacob. Simon. de Dignitat. Epiſcop. cap.5. & 6.*, *Cobell. in notitia Cardinal. cap.8.*, *& in Bull. Bon. Regim. cap.34. art.7. num.4.*, *Barboſ. de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.1. cap.4. num.26.*,
ideoque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales 4
vocantur Filii primi gradus, & Fratres Papæ, ejus membra, & pars corporis ſunt, *Præpoſit. in Canon. quamquam cauſ.2. quæſt.7. num.13.*, *Monach. in cap. ad ſuccidendos n.4. de Schiſmatic.*, *clar: mem: Cardin. de Luc. de Juriſdict. diſc.116. num.7. verſ. atque cum*, *& poſt eum Card. Albit. diſcept.2. quæſt.2. num.20.*, *Lauden. in tract. de Cardin. par.2. quæſt.5.*, *Gigas de Penſion. quæſt.59. n.12.*, *Monet. de Decim. cap.9. quæſt.3. num.114.*, *Carol. de Graſſ. de effect. Clericat. in prælud. num.307.*, *Barboſ. de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.1. cap.4. n.17. & 18.*;
Si Sacerdotes Levitici generis, Papæ Adjuto- 5
res, & Conſiliarii, ſi columnæ Eccleſiæ, & Orbis Terrarum cardines, ſi Regibus æquiparantur, ut apud *Card. Papienſem Epiſtol.180. & 181.*, *Duaren. de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. lib.1. cap.13.*, *Pariſ. de reſignat. lib.7. quæſt.12. num.18.*, *Rodhoan. de ſpol. quæſt.3. §. Et in hac materia num.11.*, *Clar. in §. final. quæſtion.98. num.5. in fin.*, *Brunor. à Sole in loc. commun. verb. Cardinalis num.4.*, *Barboſ. de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.1. cap.4. num.9.*, *R.P.D. Petra in Commentar. ad conſtit. unic. Joannis XV. ſect. unic. num.59. pag. mihi 155. tom.1.*; Si denique eorum officium verſatur in frequenti aſſiſtentia Papæ, & Sedis Apoſtolicæ negotiis, ità
quidèm, ut in Paſtoralis ſolicitudinis partem 6
adſciti, conſilia, operam, curamque omnem in Chriſtianæ Reipublicæ commoda, Religioniſque amplificationem, una cum Summo Pontifice, conferre dicantur, ut ſupereminentes Sacri Collegii prærogativas celebrando, ait *Pius II. in oratione relata in Ceremoniali Romano lib.1. ſect.4. cap.6.*, & apud *R. P. D. Petram tom.4. pag.483.*, quas confirmavit Eugenius IV. *Conſtit.15. §.3. uſque ad fin.*, & Sixtus V. in ſpeciali Conſtitutione *de præſtantia, & qualitatibus S. R. E. Cardinalium*, quæ eſt *la 50.*, & tradiderunt *Turrecremat. lib.1. de Eccleſ. cap. cap.81.*, *Fagnan. in cap. quod nonnullis num.12. & 21. de Privileg.*, *in cap. ex geſtis num.12. & ſeqq. de Cleric. non reſident.*, *in cap. accepimus num.52. de pact.*, *Barbat. in tract. de Cardin. quæſt.12. num.6.*, *Manfred. eodem tract. cap.8.*, *Laudenſ. par.2. quæſt.5.*, *Jacobat. de Conciliis lib.1. fol.89. col.1. lit. A.*, *Clar. in §. Læſæ Majeſtatis num.4.*, *Taſch. practic.*

ſtic. concluſ. tom.1. concluſ.100. num.13., *Del Bene de Immunit. tit.2. cap.16. dub.23. ſect.1. numer.39.*, *Petr. Gregor. Tboloſan. Syntagm. Jur. lib.15. cap.4. num.5.*, *Azor. Inſtitut. moral. tom.2. lib.4. cap.1.*, *Zecch. de republ. Eccleſ. par.2. de Cardinal.*, *Gonzal. ad regul.8. Cancellor. gloſs.24. num.2. & ſeqq.*, late *Barboſ. de Jur. Eccleſ. univ. lib.1. cap.4. num.17. & 18.*, *Cohel. in notit. Cardin. cap.8.*, *& in Bull. Bon. Regim. cap.16. gloſs.3. in fin. cap.34. art.7. num.4.*, *Card. de Luc. de Juriſdiction. diſc.34. num.14.*, *& diſc.176. num.7. verſ. at-*
7 *que cum*; Profectò exemptio à generalibus Legibus, tametſi verborum, & clauſularum amplitudine latiùs explicatis, quibus ceteri ſubjiciuntur, non ſcripta, ſed cum eis nata, non precariò illis elargita, verùm ex natura ipſa arrepta, & toti Sacro Collegio, ejuſque membris quæſita, ideòque irrevocabilis videri poteſt; quid enim magis æqui, bonique rationi convenit, quàm quod S. R. E. Cardinales, qui, tamquàm Filii, & membra Papæ, Patris, & Capitis ſui majeſtate irradiantur, exempti ſint à cenſura illarum Legum, atque Conſtitutionum, quibus ceteri ſubjiciuntur? quid magis omnibus Juris præceptis conſentaneum eſt, quàm quod eorum privilegia, atque exemptiones non ſubſint Legum generalitati, eò quòd, tamquam ipſis impartita ob aſſiduos labores, quos ſubeunt, & ob aſſiduam aſſiſtentiam, quam Capiti ſuo praſtant in adminiſtranda Chriſtiana Republica, ex titulo oneroſo quæſita dicantur, ideòque, niſi expreſsè infirmentur, viribus, & effectu vacua reddi nequeant? *Caccialup. in repetit. leg. omnes populi ff. de Juſtit. & Jur. num.181. in 7. quæſt. & num.182.*, *Decian. conſ.51. num.24. & 25.*, *& præſertim num.27.*, *Natta conſ.397. num.9. & 10. lib.2.*, egregiè *Rota coram Buratt. deciſ.391. num.8.*, *& coram Seraph. deciſ.1293. num.1. & ſeqq.*

Hæc denique omnia confirmare poſſumus obſervantiâ elicitâ tum ex Decretalium, & Pontificiarum Conſtitutionum, tùm ex Sacrorum Canonum Locis, quibus perſpicuum fit, ſolam generalitatem verborum, & clauſularum amplitudinem non ſufficere pro comprehendendis Cardinalibus ſub cenſurâ generaliū Legum, ſed quotiès ad illos etiam porrectæ
8 fuerunt, præter iſtiuſmodi clauſulas, addita fuit ſpecialis illorum mentio. Luculentum exemplum nobis præbet *Text. in cap. unic. de Schiſmatic. in 6.*, in quo, poſtquam Bonifacius VIII. Cardinalatus dignitate privaverat Jacobum de Columna, & Petrum ejus nepotem, prohibueratque eos in Cardinales deinceps agnoſci, excommunicationis ſententiam ferendo, aliaſque pœnas contravenientibus infligendo, ut illas ad Cardinales quoquè perventuras fore, declararet, eoſdem expreſsè nominavit, ut legitur *in §. penult.* verbis illis = *Omnem perſonam præſentem, & futuram cujuſcumque fuerit præeminentiæ, conditionis, dignitatis, aut ſtatus, Eccleſiaſtici, vel Mundani (etiamſi foret Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis) quæ ipſos Jacobum, & Petrum, vel eorum alterum ſcienter, & deliberatè pro Cardinalibus habuerit, & tenuerit, aut ad Cardinalatum admiſerit, ſeu votum eorum, vel alicujus ipſorum ſuffragium in electione Romani Pontificis admiſerit, aut in Pontificem Romanum elegerit, nominaverit, aſſumpſerit, vel receperit, ſeù dederit in his, vel ad hoc, auxilium, conſilium, vel favorem, excommunicationis ſententia duximus innodandum*. Concepta erat Decretalis iſta ampliſſimis, & effrenatis clauſulis, certè aptis ad comprehendendos etiam Cardinales, qui neceſſariò venire videbantur ſub altera ex duplici illa ſpecie Perſonarum Status Eccleſiaſtici, vel Mundani, *cujuſcumque eſſent praeminentiæ, conditionis, aut dignitatis*; Prout etiam ſubjecta materia ſolis Cardinalibus proportionata, eandem comprehenſionem neceſſitate quadam ſecumferebat; Nàm Jacobum, & Petrum ad Cardinalatum admittere, eorum votum, vel alicujus ipſorum ſuffragium in electione Romani Pontificis recipere, ipſos denique in Pontificem eligere, nominare, vel aſſumere, nonniſi ad S. R. E. Cardinales pertinere poterat; & nihilominus Bonifacius VIII. addidit expreſſam illorum mentionem, *etiamſi foret S. R. E. Cardinalis*, non alia ſanè ratione motus, niſi quia ſapientiſſimus ille Canonici Juris amplificator noverat, quod pro ſubjiciendis S. R. E. Cardinalibus cenſuræ Legum generalium, non ſufficiebat quæcumque generalis expreſſio, ſed oportebat, ut fieret eorumdem ſpecialis mentio, ut benè ad rem noſtram argumentantur *Joannes Monachus, & Franchus in dicto cap. unic. num.2.*, *Paſſerin. n.36. de Schiſmatic. in 6.*

Egregius eſt locus ille Sacroſanctæ Tridentinæ Synodi *Seſs.24. de reform. cap.18.*, in quo, nè forma Concurſus in Parochialium collatio-
ne, à Concilio præſcripta, impediri, aut re- 9
ſtringi quoquo modo poſſet prætextu reſervationum; ut omnes comprehenderet, etiam illas, quæ inductæ eſſent favore Cardinalium, eaſdem nominatim expreſſit, ibi = *Cum Parochialis Eccleſia vacatia, etiamſi Cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures adminiſtretur, etiam in Eccleſiis patrimonialibus, vel receptivis nuncupatis, in quibus conſuevit Epiſcopus uni, vel pluribus Curam Animarum dare, quos omnes ad infraſcriptum examen teneri mandat, per obitum, vel reſignationem, etiam in Curia, ſeù alitèr quomodocumque contigerit, etiamſi ipſa Parochialis reſervata, vel affecta fuerit generalitèr, vel ſpecialitèr etiam vigore Indulti, ſeù privilegii, in favorem S. R. E. Cardinalium* = Profectò, ſi quo unquàm caſu locus eſſe poterat comprehenſioni Cardinalium ſub generali aliqua Conſtitutione, tametſi in eadem nominati minimè legerentur, ea certè admittenda erat in ſpecie caſus, de quo agit Concilium, nedùm ob verborum amplitudinem, verum etiam, quia Concurſus in collatione Parochia-
lium ab eo præſcriptus, cùm ordinaretur ad 10
nti-

Digitized by Google

utilitatem Animarum, locus fieri dicebatur limitationi, quæ pro comprehenſione Cardinalium à Canoniſtis traditur, ut videlicet talis comprehenſio admittenda ſit, quotiès Diſpoſitio reſpicit Animæ utilitatem, vel periculum, ut poſt antiquiores tradit *Fagnan. in cap. ne pro dilatione num.58. & ſeqq. de pœnit. & remiſs. peccator.*, & nihilominus Sacri Concilii Patres neceſſariam cenſuerunt illorum expreſſam mentionem, ut benè ad rem noſtram notat *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. part.2. tit.22. cap.2. n.18. & ſeqq.*; Sexcenta his addere poſſumus loca Pontificiarum Conſtitutionum, quibus demonſtremus, rem jam in veterem ſtylum, & morem abiiſſe, quod illarum Conditores, quotiès revera ſub eiſdem comprehendere voluerunt Cardinales, non omiſerunt expreſſam eorum mentionem: Verùm illa miſſa facimus, magis opportunè alibi, ſimili obſervantiâ Cardinalitiæ Dignitatis exemptionem, ac Jura propugnaturi.

Quamquam verò præclariſſimorum Doctorum auctoritate, rationum momentis, veteri denique ſtylo, ac uſu plenè conſtabilita videri poſſet non comprehenſio Cardinalium ſub cenſura Legum generalium, poſthabita prorsùs figura generalium, & ampliſſimarum clau-
11 ſularum, quibus explicatæ leguntur; non defuere tamen plures numero, nomine, ac auctoritate æquè clari Doctores, qui in contrariam iverunt Sententiam, cenſueruntque, S. R. E. Cardinales comprehendi ſub generalibus Legibus, aut quibuſvis aliis Conſtitutionibus, modò tamen verba, & clauſulæ, quibus conceptæ ſunt, tales ſint, ut ex earum amplitudine perſpici, atque certò conſtare poſſit, ex mente Legiſlatoris ad eos etiam Legem univerſalem porrectam fuiſſe, ut tradiderunt *Bartholom. Bellencin. de charitativ. ſubſid. quæſtion.66. per tot. inter tractat. magn. tom.15. par.2. fol. mihi 159.*, *Ruin. conſil.4. num.19. lib.5.*, *Ferrett. conſil.314. n.11.*, *& conſ.358. n.9.*, *Gambar. de offic., & poteſt. Legat. lib.4. num.145.*, *Lotter. de re benef. lib.1. quæſt.8. num.85.*, *Pariſ. de reſignat. Benefic. lib.11. quæſt.4. num.6.*, aliique plures à DD. Defenſoribus Rev. Cam. allegandi.

Prout etiam nos non latet, in harum opinionum conflictu, miſſis aliis, eam præcipuè, prò earumdem conciliatione, traditam fuiſſe di-
12 ſtinctionem, communitèr à Doctoribus, & Tribunalibus receptam, qua admonemur, ſecernendas eſſe Leges, ſeu quaſcumque alias generales Diſpoſitiones ſimplicitèr odioſas, ab aliis Lègibus, & Conſtitutionibus, odio irrationabili odioſis, ita quidèm, ut nunquàm in hac ſecunda ſpecie S.R.E. Cardinales comprehenſi cenſerentur, quotiès deficeret expreſſa illorum mentio; ad Eoſdem verò porrigeretur prima ſpecies, etiamſi deeſſet iſta peculiaris nominatio, modò tamen Lex verſaretur in materia Cardinalibus proportionata, & ex verbis Conſtitutionis, aut alterius cujuſvis Diſpoſitionis conſtaret de mente, ac voluntate Diſponentis eoſdem comprehendendi ſub illarum cenſura, & in hac opinione reſediſſe viſum eſt *Sac. Rotæ* Auditorium *coram Durano dec.67.*, *in Recen. deciſ.452. & 464. par.5. tom.2.*, *& coram ſan: me: Alexandro VIII. deciſ.257.*

Hæc autèm diſtinctio declarata fuit aliâ ſubdiſtinctione, videlicet, quòd tametſi agatur de Diſpoſitione univerſali, & minimè odioſa odio irrationabili, ideòque, juxtà alterum di- 13
ctæ diſtinctionis membrum, apta ad comprehendendos Cardinales, nihilominus diſtinguendæ ſint res illæ, in quibus iidem ſpeciali aliquo Indulto, ac privilegio donati ſunt, ab aliis rebus, in quibus nullo peculiari Jure, ſed communibus tantum privilegiis, ſublimitati eorum Ordinis impartitis, uti poſſunt, ità quidèm, ut licèt, propter eorum præeminentiam, non comprehendantur in Diſpoſitione generali, quando quoad rem illam, in ſimili Diſpoſitione contentam, ſpeciali aliquo Privilegio aucti, ornatique reperiuntur; nihilominus, ſi illud deſit, ſubjiciantur generali Diſpoſitioni conceptæ verbis, & clauſulis præſeferentibus voluntatem determinatam illos comprehendendi, tametſi expreſsìm non nominatos, & hanc ſubdiſtinctionem diſertiſſimè firmarunt Doctores recenſendi in *§. Etenim ſi agatur*.

Verum enim verò diſtinctio hæc, atque ſubdiſtinctio, quibus Doctores, & præ aliis Sacræ Rotæ Auditorium conciliare ſtuduerunt contrarias opiniones mox relatas, juſtum locum ſibi olim vindicare potuerunt, quum nempe Eminentiſſimorum Cardinalium non 14
comprehenſio ſub generalitate Legum, atque Conſtitutionum defendebatur ſolâ illâ nativâ, quaſi dixerim, exemptione, ipſis comparata ex Ordinis ſublimitate, & omnium in Eccleſia maxima dignitate, qua ſupra omnes Leges conſtituti videbantur. Pontificiæ namque Conſtitutiones, licèt ubique ergà illos honorificæ, expreſsè tamen non caverant, quod ſoluti cenſerentur à cenſura generalium Legum, ſi in his individua eorum mentio deficeret, & prætereà juſtam dubitationem injeciſſe poterat Regula 70. Cancellariæ, in qua, juxtà veterem formulam, ſervatam uſque ad Regularum renovationem, earumque publicationem factam à fel: rec: Innocentio X., licet declararetur, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales pluribus gaudere prærogativis, atque privilegiis, ob aſſiſtentiam, quam præſtant Summo Pontifici, ideòque ob hanc rationem in ea decretum legeretur = *quod in quibuſcumque Conſtitutionibus, & Regulis per Sanctitatem Suam in poſterum, poſt hanc primam editionem, & ſuarum Conſtitutionum, & Regularum publicationem faciendis non includantur ipſi Cardinales* = nihilominùs duplex in ea ſubjungebatur iſtius Decreti limitatio, videlicèt = *niſi illæ eorumdem Cardinalium favorem concernant, vel ipſæ Conſtitutiones edendæ de eorumdem Cardinalium, vel majoris partis eorum conſilio editæ fuerint*, = cui ſane duplici limitationi, juſto aliquo colore, ſuperaddi poſſe

videbatur tertia, ut nempè ſicuti dicto generali Decreto derogatum cenſebatur, quoties agebatur de Conſtitutionibus, Cardinalium favorem concernentibus, vel de eorumdem conſilio editis; ità etiam illud revocàtum diceretur, ſi Papa in nova Lege, Conſtitutione, Edicto, ſivè alia quavis Diſpoſitione, eà uſus fuiſſet verborum, & clauſularum amplitudine, ut ex eadem, utpotè apta Cardinalibus etiam includendis, non dubiè perſpici poſſet, Summum Pontificem illos ſub tali generalitate comprehendere omninò voluiſſe, ob eam rationem, quòd cùm de poteſtate dubitari minimè poſſet, voluntatis quæſt.o ſublata cenſeretur efficacià verborum, atque amplitudine clauſularum, Cardinalium quoque comprehenſiva, juxtà firmata in ſuperiùs relatis Deciſionibus *coram Durano deciſ.67., in Recentior. deciſ.452., & 464. par.5., coram ſan: me: Alexandro VIII. deciſ.257.*

At novum jus ſtatuendum, & abſque ullâ caſuum diſtinctione, omnique penitus ſublatâ reſtrictione, aſſerenda hodie eſt plenaria Eminentiſſimorum Cardinalium exemptio, eo-
15 rumque abſoluta non comprehenſio ſub generalibus Diſpoſitionibus, quibuſvis verbis, & clauſulis conceptæ illæ fuerint; Ea namque plenè conſtabilita videtur moderuâ Regulâ 70. edita à ſan: me: Alexandro VII. qui penitùs ſubmovit Doctorum, & Tribunalium ſubtiliores interpretationes, quibus non leve vulnus Sac. Collegii dignitati, atque exemptioni inflictum fuerat; Etenim confirmavit Decretum, quo ſtatutum fuerat, S. R. E. Cardinales nunquàm comprehenſos cenſeri in quibuſvis Conſtitutionibus in poſterum edendis, excipiendo duplicem caſum, in veteri Regula contentum, & relatum in ſuperiori paragrapho, & præterea ſubjungendo tertiam limitationem, ſive dicti Decreti reſtrictionem, nunquàm hactenùs eidem Regulæ inſertam, nempè *ſeù in eiſdem Regulis, & Conſtitutionibus facta fuerit ipſorum Cardinalium expreſſa mentio*, qua porrò reſtrictione, nemo non videt, quàm longe amplificata fuerit Eminentiſſimorum Cardinalium exemptio, nam, ut inquit *Cicero* in oratione pro *Baldo*, *ſi exceptio facit ne liceat, ibi neceſſe eſt licere, ubi non eſt exceptio*, dicendum procul dubio erit, quod ſi in novâ Regulâ à Decreto generalis exemptionis
16 excipitur caſus, in quo facta legatur expreſſa mentio Cardinalium, ſub eodem Decreto exemptivo comprehenſi cenſendi erunt reliqui omnes caſus, in quibus talis mentio deſit, ut reſpondit *Juriſconſultus in leg. quæſitum 12. propè finem* dicens = *Nam qui hæc excepit, non poteſt non videri de ceteris rebus, quæ in eo eſſent, ſenſiſſe* =, *ff. de inſtruct., vel Inſtr. legat. leg. ex eo 18. ff. de Teſtib.*

Utque eiidem Regulis majoris firmitatis robur tribueretur, ſubjecit 71. Regulam, primum ab ipſo inventam, qua ſtatuit, & declaravit, quòd præfatis, & aliis quibusvis Regulis ab ipſo condendis, & publicandis *nunquàm cenſeatur derogatum in quibuſcumque Conſtitutionibus, Literis, Brevibus, Indultis, & aliis Ordinationibus Apoſtolicis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia emanatis per quæcumque verba, & Decreta derogatoria, irritantia, univerſalia, & ampliſſima, & clauſulas quantumvis efficaciſſimas, etiam derogatoriarum derogatorias, atque ſpeciales, & individuæ expreſſionis vim habentes, & habentia, niſi facta fuerit de illis expreſſa mentio, & non alitèr, nec alio modo*, ſunt verba Regulæ.

At quoniam poſt editionem dictæ Regulæ 70., animadverſum fuerat, illam longius 17
ab Extenſore porrectam fuiſſe, dùm in ea declarabatur, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales comprehenſos non cenſeri *in quibuſcumque Conſtitutionibus, & Regulis per Sanctitatem Suam editis, & edendis*, Summus Pontifex, qui juxta monitum Gregorii IX. *in cap. ultim. de Conſtitut.* novâ hac additione facta Regulæ præfatæ, Legiſlatorum more, futuris tantum negotiis formam dare voluerat, præteritis minimè irritatis, & prius dictum fuerat *in cap.2. eodem tit., & leg. final. in fin. Cod. mandati*, idcircò ne unico verbo abolitæ viderentur Leges omnes, Canones, atque Conſtitutiones, ſub quibus, ex ſpeciali etiam ratione, Cardinales comprehenſi eſſe poterant, dictam additionem reformavit, declarando, quòd iidem in futuris duntaxàt Conſtitutionibus, poſt earumdem Regularum editionem faciendis, minimè comprehenderentur, quoad præteritas autèm rem reliquit ſub diſpoſitione Juris, illos nec includendo, nec excludendo, hæc ſunt verba dictæ reformationis, *& locum habere in Conſtitutionibus, & aliis Ordinationibus per Sanctitatem Suam in poſterum poſt earumdem Regularum editionem tantùm faciendis, dempto verbo illo in ea adſcripto = Editis =, quod pro non appoſito haberi voluit*.

Tum autem Regula iſta 70., tùm ſequens novitèr condita, uſque in hodiernam diem viguerunt, & vigent, & ab omnibus in Summo Pontificatu Succeſſoribus Alexandri VII. cum eadem verborum figura renovatæ, atque publicatæ fuerunt, ut hic docemus; At verò ſi præfata Regula 70. diſponit, quod Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales nunquàm incluſi cenſeantur in quibuſvis generalibus Conſtitutionibus, poſt dictam Regulam edendis, non 18
ſolum niſi quando, prout diſponebatur in antiqua Regula, illæ eorum favorem concernant, vel de eorum conſilio editæ eſſent, verùm etiam, niſi expreſſe nominarentur, ſi in 71. Regula ſancitur, quod Regulis Cancellariæ derogatum nunquàm cenſeatur, *niſi facta fuerit de illis expreſſa mentio, & non alitèr, nec alio modo*, ceſſare prorſus videtur quæſtio illa, qua ſæpiſſimè inter Doctores, atque in ſupremis Tribunalibus diſceptatum fuit, an ſub involucro generalium verborum, atque amplitudine clauſularum comprehenſi cenſerentur S. R. E. Cardinales, licèt ſpeciatim in eiſdem nominati non legerentur, & *Rotales Deciſiones* editæ

coram

Digitized by Google

coram Duran., *in par.5. Recent.*, & *coram ſan: mem: Alexandro VIII.*, id firmantes, ju-
ſtum locum vindicare ſibi poſſunt reſpectu
Conſtitutionum editarum antè dictas Regulas,
at non etiam reſpectu aliarum, quæ poſt illam
emanarunt; Nam quoad primas rectè conſide-
rari poteſt, quod Papa non includendo, nec
excludendo Cardinales, rem relinquere vo-
19 luerit ſub diſpoſitione Juris communis, juxtà
quam, quoties non agitur de diſpoſitione
odioſa odio irrationabili, iidem ſub illius am-
plitudine, & ſub involucro generalium clau-
ſularum ex mente Legislatoris comprehenſi
cenſeri poſſunt, tametſi ſpeciali nota digni.
At alitèr res ſe habet reſpectu Conſtitutionum
20 deinceps edendarum; Siquidèm quoad has
Summus Pontifex expreſsè intentionem ſuam
declaravit, nè videlicèt S. R. E. Cardinales in-
cluderentur; Quamobrem ſi in primis, ob ge-
neralitatem clauſularum, includi poſſunt, quia
eorum comprehenſioni non reſiſtit intentio,
& voluntas Papæ relinquentis rem ſub diſpoſi-
tione Juris communis, per argumentum du-
ctum à contrario ſenſu dictæ comprehenſioni
quoad ſecundas reſiſtet voluntas Papæ, & li-
tera Legis, expreſſam S. R. E. Cardinalium
mentionem requirentes, ut ſimili argumento
utitur *Rota coram Puteo deciſ.189. num.4. & 7.
lib.1.*, & admittunt *Gigas de Penſion. quæſt.9.
num.8.*, *Lotter. de re Benefic. lib.1. quæſt.8. ſub
num.84. & 88.*, *Mohedan. deciſ.23. propè fin.
de renunciat. fol.44.*, ac per conſequens ob ex-
preſſam iſtam declarationem mentis Papæ,
quæ deindè ſupervenit, procedi ampliùs ne-
quibit cum dd. Deciſionibus editis tempore,
quo Summus Pontifex nondùm illam declara-
verat quoad expreſſam mentionem Cardina-
lium faciendam in Legibus in poſterum eden-
dis, quemadmodum *Sacra Rota in una Cordu-
ben. Beneficiorum* 18. *Februarii* 1704. *§. Qui-
bus ſtantibus coram Reverendiſſimo Molines*,
& 12. *Decembris ejuſdem anni §. Certa autem
cum ſeqq. coram Reverendiſſimo Omanna Epiſco-
po Giennen.* cenſuit, attendendam amplius non
22 eſſe *Deciſionem* 3. *Creſcentii*, declarantem,
Cardinales Familiaribus Papæ adnumerari non
poſſe, quia poſt dictam *Deciſionem* ſupervene-
rat Decretum *Julii III.* contrarium determi-
nans.

Et ſanè quid magis à recta ratione aberrat,
quàm quod, nullâ factâ diſtinctione inter Jus
illud, quo juxtà veterem Regulam vivebatur,
& illud aliud, quod novâ additione, eidem
facta à Legislatore, inductum fuit, proceden-
dum hodiè ſit cum traditionibus, & opinioni-
bus Doctorum, ſentientium, generalem regu-
lam ſancitam pro non comprehenſione Car-
dinalium ſub generalibus Conſtitutionibus, li-
mitationem recipere in caſu, in quo ex ampli-
tudine, & efficacia clauſularum, ac verbo-
rum generalium comprehenſi præſumi poſ-
ſent, quando, ſuperveniente dicta novà ad-
ditione ſan: me: Alexandri VII., conſtitutum
fuit, quod illi in eiſdem Regulis, & Conſti-
tutionibus comprehenſi minimè cenſerentur,
*Niſi facta fuerit ipſorum Cardinalium expreſſa
mentio*? Profectò, ſi juſta ratio non ſinit, ut
figurare poſſimus in ſapientiſſimo Pontifice
craſſam, ſupinamque ignorantiam famigera-
tæ illius quæſtionis, & contrariarum opinio-
num, quibus tot ſæculis prima Juris prudentiæ
lumina diſputarunt ſuper comprehenſione Car-
dinalium ſub generalibus Conſtitutionibus, ſi
recens erat memoria *Rotalium Deciſionum*,
præſertìm verò illius editæ *coram ſan: me: Ale-
xandro VIII.*, unà cum ipſo, ac Card. Corra-
do, cui Pro-Datarii munus delegavit, ad Sa-
cram Purpuram promoto; Si denique eædem 22
latere non poterant Supremum Principem, quia,
utpotè vim Legis obtinentes, *Urceol. de Tran-
ſact. quæſt.44. num.4. cum ſeqq.*, & paſsìm apud
alios, conſtituere dicebantur Jus, quo Romæ
vivebatur, *Rota in una Romana, ſeù Firmana
Succeſſionis* 16. *Januarii* 1695. *§. Ità paritèr*,
coram R. P. D. Priolo, dicendum procul du-
bio eſt, idcircò addidiſſe antiquæ Regulæ,
quod in generalibus illis Conſtitutionibus, quæ
non concernebant favorem Cardinalium, ne-
que de ipſorum conſilio edebantur, incluſi
nunquàm cenſerentur, niſi expreſſa illorum
mentio facta eſſet, ut prorſus excluderet eo-
rum comprehenſionem, ſub obtentu genera-
lium clauſularum, & verborum inducendam in
iis caſibus, in quibus ageretur de Conſtitutio-
nibus minimè odioſis odio irrationabili, & mi-
nimè editis ſuper re, in qua Cardinales ſpecia-
litèr privilegiati reperirentur; Alioquin, ſi
etiam poſt dictam additionem procedendum 23
eſſet cum antiquis *Doctorum*, & *Rotæ* opinio-
nibus, illa ſuperflua prorſùs eſſet, omnique
effectu careret, contrà omnes Juris noſtri Re-
gulas, quibus admonemur, ſuperfluitatem
omnem in Legibus eſſe evitandam, ut benè
tradunt *Bartol. in leg. Omnes Populi in 6. quæ-
ſtion. princip. ff. de Juſt. & Jur.*, *Soccin. Jun.
conſ.10. num.2. & 6. lib.4.*, *Farinac. quæſt. Ci-
vil.10. n.17.*, *Palm. Nep. allegat.312. n.17.*,
Manſ. conſult.630. num.12., *Rot. in Recent.
deciſ. 303. num. 9. part. 17.*, eaſque nulla ex
parte effectu vacuas eſſe debere, juxtà *Text.
in leg. penult. §. Doceri ff. nè quis cum in jus
voc. iſt vi exim.*, *leg. prima §. Hac autem
verba ff. quod quiſque Jur. in alium ſtut.*, *Bar-
tol. in leg.3. §. Prætor ait num.15. verſ. Quin ſi
Statutum ff. de damn. infect.*, *Manſ. conſult.
528. num.31.*, maximè in iis, quæ a Legisla-
tore ſuperaddita eſſe noſcuntur, vel ad dictam
Legis ampliationem, atque ad ejus efficaciam 24
augendam, prout in durioribus terminis Legis
pœnalis dixerunt *Abb. in cap.1. de Conſtitut.
n.14.*, *Felin. in cap. Translato num. paritèr 14.
eodem tit.*, *Navar. in Summ. cap.27. num.51.*,
Suarez de legib. lib.6. cap.2. num.7., *Meroll. eo-
dem tract. diſput.4. cap.9. dub.3. n.20. verſ. Se-
cunda verò circà med.*, vel ad illam extenden-
dam ad caſus, de quibus dubitabatur, an ſub
earumdem cenſura comprehenderentur *Ca-
ſtropal. Oper. Moral. tom.1. tract.3. diſputat.5.
punct.3.*

puncti.3. §.3. n.8., *Bonaccin. de legib. diſput.2. quæſt.7. puncti.8. num.9.*, *Salas eodem tractat. diſput.21. ſect.3.*, *Suarez pariter de legib. lib.6. cap.2. num.5.*, *Meroll. eodem tract. diſputat.4. cap.9. dub.2. num.11.*, *& dub.3. num.20.*, *& Rot. deciſ.303. num.10. par.17. Recent.*; Certius hæ omnes Regulæ juſtum locum ſibi vindicant in caſu noſtro, quia ſi in dubium revocaretur, expreſſam nominationem Cardinalium requiſitam in dicta Regula 70., à Summo Pontifice ſuperadditam fuiſſe pro tollendis diſputationibus, quæ ſuper illorum incluſione in generalibus Conſtitutionibus nimis frequentes erant, non ampliaretur, imò nec etiam declararetur prior Regula, ſed utraque unam, eandemque interpretationem retineret, eoſdemque Juris effectus operaretur.

Augeſcitque vis hujus diſcurſus, ſi dictæ Regulæ 70. jungatur ſequens, primum condita ab eodem Summo Pontifice, qua, ut alibi diximus, cautum fuit, quod Regulis Cancellariæ *nunquàm cenſeatur derogatum in quibuſcumque Conſtitutionibus &c. per quacumque verba, & Decreta derogatoria, irritantia, univerſalia, & ampliſſima, & clauſulas, quantumvis efficaciſſimas, etiam derogatoriarum derogatorias, atque ſpecialis, & individuæ expreſſionis vim habentes, & habentia, niſi facta fuerit de illis expreſſa mentio, & non alitèr, nec alio modo*; Mens enim fuit Summi Pontificis
25 hac novâ Regulâ ſubmovere ſimiles quæſtiones, ſuper derogatione Regularum Cancellariæ, aſſiduè vertentes in Tribunalibus; licèt enim illis ſola generalitate verborum derogatum minimè cenſeri ſenſiſſent *Felin. in capitul. Nonnulli num.7. de reſcript.*, *Sarnen. in proœm. Regul. Cancellar. quæſt.5. num.2.*, *Rota deciſ.666. n.8. verſ. Sicùt nec minùs part.1. Recent.*, nihilominus, quacumque ſubmota dubitandi ratione, certam præſcripſit formam, qua illis derogatum cenſeri voluit, eo nempe dumtaxàt caſu, quo earumdem Regularum expreſſa fieret derogatio, ſublatâ penitùs tacitâ, deſumpta ex quibuſvis clauſulis, *ſpecialis, & individuæ expreſſionis vim habentibus*; Formam ſiquidèm in Conſtitutionibus inducere
16 dicuntur tum clauſula illa, *& non alitèr, nec alio modo*, tùm etiam tot aliæ inculcatæ clauſulæ, quibus dicta Regula 71. concepta eſt, ut ad rem tradit *Rota coram bo: me: Emerix Jun. deciſ.296. num.4.*, & generalitèr docuerunt *Roland. conſ.61. num.17. lib.2.*, *Faber. in Cod. lib.6. tit.4. definit.2. num.3. & ſeqq.*, *Adden. ad Pamphil. deciſ.393. num.9.*, *in Aſten. Prioratus ſuper pertinentia 7. Novembris 1708. §. Sed in hoc coram R. P. D. Aldrovando*; Illa verò præciſè eſt adimplenda, nedùm virtute aliarum clauſularum, ſed etiam vigore Negativæ inductæ dictione illa *nunquàm*, quæ utpotè omnem caſum comprehendens, atque indefinitè prolata, nullam recipit reſtrictionem, *Barboſ. de dict. uſufreq. dict. 231.*, ſed
27 formam incommutabilem, & præciſam neceſſitatem inducere dicitur, ità adimendo potentiam, ut actum in contrarium factum irritum reddat, quemadmodum, ducto argumento à *Textu in leg. Non poteſt ff. de furt.*, *aliiſque Juribus*, docuerunt *Bartol. in leg. final. num.8. ff. de feriis*, *& in leg. De his num.4. ff. de Tranſact.*, *Bald. in leg. final. col. ultim. Cod. de fideicom.*, *Jaſon. in leg.1. num.2. ff. de verbor. oblig.*, *Aldobrandin. conſ.61. num.15. lib.1.*, *Malvaſia conſ.57. num.23.*, *Pedroch. conſ.37. num.21. & ſeqq.*, *Becc. conſ.62. num.43.*, *& conſ.66. n.9. & ſeqq.*, *Caſtill. quotidian. controv. lib.1. cap.54. num.36. & ſeqq.*; Præſer-
tìm verò quando verſamur in forma præſcripta 28
à Lege, quæ ſi ſemper tradita cenſetur pro perficienda ſubſtantia actus, *Bald. in leg. Comparationes in tertia oppoſit. in fin. Cod. de fid. Inſtrum.*, *Alexand. conſ.50. num.5. lib.5.*, *Dec. conſ.434. num.2.*, *Cephal. conſ.438. n.2. & 3.*, *Aldobrandin. conſ.34. num.33. & ſeqq. lib.1.*, *Rimin. Jun. conſ.355. num.58. lib.4.*, *Mencacchin de Succeſſion. creat. lib.2. §.13. requiſit.9. num.68.*, *Caſtill. quotidian. controv. dicto cap.54. num.31.*, potiori Jure formam dare, & actum perficere dicetur, quando nova Lex providet modo diverſo ab illo, quo ab antiqua Lege providebatur, *Felin. in cap. Dilectu col.3. verſ. Novum ſignum de reſcript.*, *Alexand. in leg.4. §. Prætor ait num.2. ff. de damn. infect.*, *Roland. conſ.72. num.61. lib.3.*, *Becc. conſ.12. num.23.*, *Caſtill. dicto cap.54. num.32. & ſeqq.*; Quamobrèm cùm Regula 70. Cancellariæ, ut S. R. E. Cardinales comprehenſi dici poſſint ſub Legibus, & Conſtitutionibus poſt eam edendis, requirat expreſſam eorum mentionem, ſequens verò Regula tradat certam formam, omninò ſervandam, qua Regulis Cancellariæ derogatur, concludendum procul dubio eſt, quod expreſſa Cardinalium mentio,
requiſita pro eorum comprehenſione ſub ali- 29
qua Conſtitutione, ſuppleta dici nequeat amplitudine clauſularum, & verborum generalium, Forma namque ex Legis præſcripto ſervanda reiicit quodcumque implementum per æquipollens, eàque omiſsà, nihil actum cenſetur, ad *Text. in leg. Non dubium Cod. de legibus*, *Bald. in leg. 1. ff. de liber., & poſth.*, ubi etiam *Jaſon. ex n.18.*, aliique Scribentes, *Malvaſia conſ.57. n.22. lib.1.*, *Honded. conſ.27. num.2. lib.2.*, *Menoch. conſ.388. num.20.*, *Laurent. de Pinu conſ.18. num.12. & ſeqq.*, *Rimin. Jun. conſ.377. num.9. & 13. lib.4.*, *Turrecr. conſ.47. num.34.*, *Caſtill. dicto cap.54. num.34. & ſeqq.*

Nilque facit, quod, tametſi dicta regula 70. pro includendis S.R.E. Cardinalibus, in generalibus Conſtitutionibus, veluti pro forma, requiſiverit expreſſam illorum nominationem, nihilominùs etiam poſt illam editam ſequendo ſententiam *Sacræ Rotæ coràm Durano deciſ.67.*, *& in rec. deciſ.452. 464. part.5.*, *& coràm ſan. mem. Alexandro VII. deciſ. 257.* cenſuerint, quod, quotiès agitur de diſpoſitione, odioſa quidem, ſed non odio irrationabili, Cardinales ſubiiciantur cenſuræ Legum genera-

neralium, licèt in eiſdem ſpeciatim non nominentur, ut legitur apud *clar. mem. Card. de Luc. de Regal. diſc. 56. num. 3. & ſeqq., Pignattell. conſult. Canon. tom. 6. conſult. 66., Conſtantin. ad Stat. Urb. annot. 17. num. 34. & ſeqq., Fattinell. de translat. Penſion. cap. 5. n. 3. & ſeqq.*, ob eam ra-
30 tionem, quod tàm pro includendis, quàm pro excludendis à generali Diſpoſitione Perſonis, & caſibus, tametſi ſpeciali nota dignis, inſpicienda ſit ſola voluntas, & intentio Legislatoris, de qua ſi conſtet, parui curetur, an illa expreſſis verbis, vel alio æquipollenti modo declarata fuerit.

Ab hac enim objectione facilè nos expedire poſſemus reſpondendo, Doctores in contrarium allegatos unicè inniti auctoritati *Sacræ Rotæ* in citatis *Deciſionibus* quæ, utpotè emanatæ antè additionem dictæ regulæ factam ab Alexandro VII., attendi minimè mererentur, hinc fit, quod Doctores etiam, qui non animadvertentes ad eandem additionem, illas, ſimpliciter ſequuti fuerunt, allegari nequeant ad deciſionem hujus Cauſæ, in qua procedi debet cum nuovo Jure conſtituto in dicta Regula 70., ab Alexandro VII. ampliata, ut benè in propoſito ratiocinatur *Rota in dicta Cordduben. Beneficiorum 18. Februarii 1704. §. Si ergo coràm Reverendiſſ. Molines Decano*, ibi = *Si ergò ex prædictis hodie procedi non poteſt cum confutata Deciſione Creſcentij, nullam promerentur animadverſionem Doctores in objecto citati, cum omnes pertranſeant cum illius fundamentis, & auctoritate*, & dictum etiam fuit in alia Deciſione illius confirmatoria *coràm Reverendiſſ. Omanna Epiſcopo Giennen. 12. Decembris ejuſdem anni, §. Cùm itaque*; Verùm prætereà ſingillatim expendendo Auctoritates omnes in contrarium allegatas, nulla ex eiſdem caſui noſtro applicari poteſt; *Cardin. enim de Luc. in*
31 *dict. diſc. nu. 2.*, referens diſtinctionem inter Diſpoſitiones ſimpliciter odioſas, & alias odioſas odio irrationabili, allegat ſolam *deciſionem 257. coràm ſan. mem. Alex. VIII.*, aitque, In ſuo caſu opus non eſſe agere de qualitate Cardinalitia, quia res erat de privilegio exemptionis clauſo in corpore Juris communis, Civilis, & Canonici, quo omnes Clerici, & Eccleſiaſtici efficiuntur exempti à Gabellis laicalibus, qualis originariè ſaltèm erat illa, de qua ibi agebatur, ideòque nemò non videt, fruſtrà illius auctoritatem adferri ad deciſionem hodiernæ controverſiæ, quando ipſe in caſu, in quo ejus quæſtio verſabatur, omittens ea, quæ ſpecialitèr à Doctoribus traduntur de qualitate Cardinalitia, quæſtionem decidendam eſſe cenſuit ex mera cenſura regularum, pro quolibet Clerico à Jure communi traditarum, *Pignatell.* longè diverſam à noſtra quæſtionem inſtituit, nam *dicta conſult. 66.* quærit, an in Conſtitutionibus Apoſtolicis pœnalibus comprehendantur Clerici, de quibus nulla in eis ſit mentio ſpecialis, & pro eorum comprehenſione in caſu, quo Clerici non fuerint ſpecialitèr privilegiati, vel non agatur de Diſpoſitione odioſa odio irrationabili, veluti à majori ad minus, utitur argumento ducto à comprehenſione Cardinalium, allegando *deciſ. 46. & deciſ. 464. part. 5. rec.*, ſupponit itaque, non autem examinat, an ſubſiſtat Cardinalium comprehenſio, de qua eſt quæſtio. *Modernus Aſcolanus* multò minus ad rem noſtram allegari meretur, quia diſputat, an in Cauſis Mercenariorum Depoſitum mercedis menſtruæ, vel diurnæ, faciendum ex reformatione ſan. mem. Pauli V., fieri etiam debeat à S.R.E. Cardinalibus, & allegando *dictas deciſiones part. 5., & coràm ſan. mem. Alexandro VIII.* concludit affirmativè, ſed nihil hoc ad rem noſtram, nam ſan. mem. Alexander VII. in additione facta Regulæ 70. Cancellariæ comprehendere noluit Conſtitutiones anteà editas, quas reliquit ſub diſpoſitione Juris communis, illamque reſtrinxit ad ſolas Conſtitutiones in poſterùm edendas; Quamobrem omiſſo, an præfatus Auctor rectè concludat, Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ includi ſub Reformatione ſan. mem. Pauli V., cujus hypotheſi rectè applicari poterant Rotales Deciſiones, quas ipſe allegat, nihilominus allegari nequit ad deciſionem quæſtionis orientis ſuper comprehenſione S. R. E. Cardinalium in generalibus Conſtitutionibus editis poſt dictam additionem Regulæ 70. requirentem expreſſam illorum mentionem. Denique, quod attinet *ad R. P. D. Fattinelium*, tantum abeſt, quod ille faveat contrariæ opinioni, ut potius pro nobis allegari mereatur, ait enim *dict. cap. 5. num. 3.* Penſiones reſervatas ſuper Beneficiis, & Eccleſijs Cardinalium olim transferri potuiſſe vigore Indulti transferendi quaſcumque Penſiones, eo quia Cardinales comprehenderentur in generali Diſpoſitione etiam odioſa, dummodò odioſa non eſſet odio irrationabili, juxtà pluries citatas *Sacræ Rotæ Deciſiones*; Verùm non obſcurè innuit, aliter rem ſe habere, poſtquàm ſupervenit Conſtitutio 113. ſan. mem. Urbani VIII. qua ſancitum fuit, illas transferri non poſſe ſinè eorum conſenſu, vel niſi in Indulto, de transferendis Penſionibus ſuper Beneficiis *etiam Cardinalium* nominatim dictum ſit; Si igitur præfatus Auctor, tametſi agatur de materia minimè odioſa odio irrationabili, nihilominùs ſentit, quod pro comprehendendis Cardinalibus, non ſufficit generalitas Clauſularum, & amplitudo verborum, ob Conſtitutionem ſan. mem. Urbani VIII., requirentem expreſſam illorum mentionem, pari ratione minimè comprehenſi cenſendi erunt in quibuſvis Conſtitutionibus, licèt univerſalibus, ob declarationem à ſan. mem. Alexandro VII. factam in Regula 70. requirentem, quod ijdem ſpecialitìm nominari debeant in quibuſvis Conſtitutionibus, atque Ordinationibus.

Ceſſatque in noſtra hypotheſi illa ratio, quod excluſio, & incluſio Cardinalium ſub quavis generali Diſpoſitione, tota pendeat à voluntate Summi Pontificis, illam condentis, ideòque ſatis ſit, quomodocumque de ea apparere,

Digitized by Google

32 rere; Nàm ſi quæſtio hæc dicatur voluntatis, ea illico ſublata videri poterit voluntate ipſius Summi Pontificis, qui dum generali Lege declaravit, quod Cardinales nullo caſu in quavis Conſtitutione comprehenſi unquàm cenſeantur, niſi de illis expreſſa mentio fiat, declaraſſe etiam videri poterit, quod hæc voluntas adeſſe cenſeatur eo dumtaxàt caſu, quo Cardinales expreſsè nominentur, ex notatis per *Gambar. de Offic. & poteſt. Legat. lib.* 10. *num.66., Mauſ. conſult.*32.*nu.*28.& magis præcisè in noſtris terminis tradit *Rota deciſ.* 172. *nu.29.part.4.tom.*2. & priùs *deciſ.402.num.7.in princip.& in fin.part.*3. *rec.* Cum itaque agatur de Regula, quam omnes Alèxandri VII. Succeſſores renovarunt cum ea additione, quod Cardinales, ut ſubijciantur cenſuræ Legis univerſalis, expreſse nominari debeant, fruſtrà de eorum voluntate quæritur, quando hac Regula, veluti ſolemni Lege, quodammodo declararunt, ſe tali voluntate carere, quoties omitterent expreſſam eorum mentionem.

Fortiùs autem diſcurſus iſte urget in caſu noſtro, animadvertendo, quod regula illa, qua
33 edocemur pro incluſione, vel excluſione à generali Lege alicujus caſus, ſivè Perſonæ, quantumvis, privilegiatæ, & ſpeciali notà dignæ, unicè inſpiciendam eſſe voluntatem Legislatoris, tametſi reſultantem ex generalitate verborum, & latitudinem clauſarum rectè procedere, quoties ſub cenſura ejuſdem Legis, venire poſſunt plures caſus, ſpeciali notà digni, vel plures Perſonæ æqualitèr privilegiatæ; pro his enim comprehendendis inventæ ſunt generales clauſulæ, quia Supremi Principes, atque Legislatores univerſalibus providentes, particularium notitiam habere minimè cenſentur,
34 ideoque nè ſingulæ Perſonæ, & caſus, quos alioquin ſub generalitate Legis comprehendere voluerunt, ab ea exempti dici poſſint, eo quod deſit expreſſa eorum mentio, ſatis eſt, quod iſta vel ex identitate rationis, vel ex ſimilium comprehenſione, vel ex generalitate clauſularum per equipollens eliciatur, *Felin. in cap. nulli nu.4. de reſcript.& in cap. accedentes n.* 5. *de præſcript., Cravett. conſ.* 126.*num.*4. & 5. & *plurib. ſeqq., Surd.conſ.* 143.*num.*20.*verſ.& hoc procedit, Card. Albit. diſcept.* 2. *qu.* 9. *num.*5. *poſt clar. mem Card. de Luc. de Jurisdict., Caſſador.deciſ.*38. *num.*3. & 8.*ſuper regul., Put.deciſ.*87.& 103. *ante num.* 1. *lib.* 1.,& *deciſ.*503. *lib.*2.,*Ludoviſ.deciſ.*109.*num.*10., ibique *Beltramin. num.*14.,*Rot.in recent.deciſ.*666.*num.*2. & 3.*part.* 1.& *deciſ.* 630. *num.* 43.*par.*4.*tom.*3. At alia Juris determinatio ſtatuenda eſt in caſu noſtro, in quo Sac.Collegium S. R. E. Cardinalium eſt unicum, nullaque Perſona, aut quodvis aliud politicum Corpus ſublimitate par illi eſſe poteſt, & quemadmodùm eorum dignitas ſumma eſt, ita etiam eximia, ac omnium præſtantiſſima ſunt privilegia eiſdem conceſſa; hoc autem caſu abſurdum eſt aſſerere, quod Summi Pontifices, qui in craſtinum ſuæ aſſum-
35 ptionis edunt ſolemnem illam Legem, Regulas nempè Cancellariæ, in quarum 70. profitentur, quod eorum mens ſit numquam in quibuſvis generalibus Conſtitutionibus comprehendere S. R. E. Cardinales, niſi eorumdem expreſſa mentio fiat, abſurdum, inquàm, eſt aſſerere, quod ſub involucro verborum, & clauſularum generalium comprehendere voluerint Collegium, & Corpus illud, quod in Chriſtiana Republica ſingulare eſt, & Ordinis, ac Dignitatis celſitudine, atque privilegiorum ſublimitate ceteros omnes longè antecellit; & ſanè ſicuti in Supremo Principe, qui Leges omnes præ mentis oculis habere ſemper cenſetur, præſumi nequit oblivio dictæ Regulæ 70., ſic etiam multò minus præſumi poterit, quod in ferendis novis Legibus, aut Conſtitutionibus, mentem minimè intenderit in unicum illum Sacrum, & Eminentiſſimum Cætum, cujus Perſonæ quotidiè ob ejus oculos verſantur, eidemque, ut inquit *Innocent. in cap. per Venerabilem. qui filii ſint legit.* = *jure levitico in exequutione Sacerdotalis Officii Coadjutores exiſtunt*, & quos *Divus Bernardus lib.* 4. *ad Eugen.* vocat *Collaterales, & Adjutores ſedulos, & intimos Summi Pontificis*. Qua de re caſus, & Perſona illa, quæ ſingularis eſt, obverſatur menti, & oculis Summi Pontificis, & cujus reſpectu urget diverſitas tum rationis, tum diſſimilitudinis, qua cæteris longè eminentior eſt, comprehendi nequibit ſub Diſpoſitione ulla, tametſi ampliſſimis clauſulis concepta, ſed ſi in ea omiſſa legatur, conſultò omiſſa cenſenda erit, illius generalitatem porrigendo ad ceteras Perſonas, in quibus concurrat rationis identitas, & ſimilitudo conditionis, proùt in terminis Cardinalium animadvertit, *Cephal.conſ.*2.*num.*8 & 9. *lib.*1., *Bellet. diſquiſit. Clerical. par.* 1. *de diſciplin. Clericul. §.* 2.*num.* 42. & in caſu omninò ſimili firmavit celeberrimus Juriſconſultus *R. P. D. Petrus Franciſcus de Rubeis in quodam ſuo Voto edito de anno 1666.impreſſ.apud R.P.D.Zaul.ad Statut. Favent. tom.2.rubr.4.pag.176.num.50.cum duob.ſeqq.*

Agnoſcentes igitur egregii Rev. Cameræ Defenſores, præfatà Regulà 70. Cancellariæ, ita amplificata, atque declarata à ſan. mem. Alexandro VII., conſtitutum fuiſſe novum Jus, quo, ſublatis veteribus quæſtionibus, plenè conſtabilita fuerat non comprehenſio Cardinalium ſub quavis generali Conſtitutione, ac Lege quocumque modo concepta, ſi in ea deeſſet expreſſa illorum mentio; in diſputationibus Cauſæ habitis coram R.P.D.Auditore Eminentiſſimi Cardinalis Camerarii vim dictæ Regulæ, & novi Juris, per eam inducti, cenſuram eludere curarunt, ajendo, illam, utcumque ab Alexandro VII. amplificatam, tribuere quidem poſſe S.R.E. Cardinalibus exemptionem à Conſtitutionibus, & Regulis poſt eam edendis, in quibus ſpeciatim nominati non legerentur, at non etiam eoſdem eximere ab aliis particularibus Diſpoſitionibus, Edictis nempe, Bannis, Chirographis, Brevibus, ceteriſque cujuſvis gene-

Digitized by Google

generis Sanctionibus, Pontificiâ auctoritate promulgandis, eò quod Regula de illis nominatim non loquatur; ſatis aperta dicebantur verba Regulæ = *Statuit, ordinavit, &c., quod in quibuſcumque Conſtitutionibus, & Regulis per Sanctitatem Suam edendis non comprehendantur &c.*; Si autem juxtà mox relata verba, non comprehenſio Cardinalium reſtringitur ad Regulas, ac Conſtitutiones, & limitatè quoad illas ſtatuitur, quod in eiſdem comprehenſi minimè cenſeantur, niſi expreſsè nominentur, non idcircò idem Jus ſtatuendum erit quoad alias diſpoſitiones, ſi ex efficacia verborum, & clauſularum, quibus conceptæ ſunt, & ex qualitate materiæ, minimè odioſæ odio irrationabili, ac proportionatæ etiam Cardinalibus, colligi poſſit voluntas Diſponentis illos comprehendendi. Quamobrem, juxta Cauſæ diviſionem factam in §. 2., progrediendo ad alteram illius partem, exadverſo dicebatur, quod cum hodiernæ controverſiæ cauſam dederit Edictum Eminentiſſimi Cardinalis Camerarii, certam imponens Gabellam pro contractibus Animalium in Urbe celebrandis, illudque ampliſſimis verbis, & clauſulis conceptum fuerit, earum vigore comprehenſum dici debeat etiam Sacrum Collegium, licèt deſit expreſſa illius mentio requiſita à dicta Regula 70., utpotè in litera minimè loquente de iſtiuſmodi particularibus Diſpoſitionibus, proindeque earum reſpectu immotam manere opinionem *Sacræ Rotæ*, ſentientis, Cardinales comprehenſos cenſeri amplitudine verborum Legis, ſeu Diſpoſitionis generalis odioſæ, ſed non odio irrationabili, & verſantis in materia, Cardinalibus etiam proportionata.

Jure noſtro ex iſtiuſmodi Partis adverſæ interpretatione nobis ſumimus, quod exploſâ jam *Sacræ Rotæ* opinione, confirmetur id, quod §. *Verùm enim verò & ſeqq.* ad probandum aſſumpſimus; videlicèt, Regulam noſtram novum Jus ſtatuiſſe, & Eminentiſsimorum Cardinalium exemptionem longè auxiſſe, dum Pars adverſa, vel invita quodammodò fatetur, quod poſt illam editam, iidem, niſi expreſsè nominentur, non ſubjciuntur Conſtitutionibus, & Legibus generalibus deinceps edendis, tametſi odium irrationabile non contineant, materia proportionata ſit S.R.E. Cardinalibus, & redundent verbis, & clauſulis ampliſsimis. At verò, ſi juxta cenſuram dictæ Regulæ ſubmotis ſubtilitatibus, & diſtinctionibus ante illam inventis, pro comprehenſione Cardinalium in aliquo Diſpoſitionum genere requiritur expreſſa illorum mentio, facilè erit oſtendere, quod ejuſdem reſtrictio ad Pontificias dumtaxat Conſtitutiones, & Regulas Cancellariæ, exadverſo excogitata, vim faciat verbis Regulæ noſtræ, & adverſetur menti illius Conditoris.

Profectò ſi perpendamus verba, ſatis eſſet, Summum Pontificem declaraſſe Cardinales exemptos à cenſura *quarumcumque Conſtitutio-*
36 *num*, in quibus iidem expreſsè nominati non legerentur, ut eorum non comprehenſio generaliter extenderetur ad quaſvis Sanctiones in Populum editas, ità ſuadente propriâ ſignificatione illius nominis *Conſtitutio*, quæ, tamquam genus, continet quamcumque Legem ſcriptam, per *Text. in leg. 1. §. Quodcumque ff. de Conſtit. Princip.*, *Briſſon. de verb. ſignif. lib. 3. verb. Conſtitutiones pagin. mihi 142. num. 30.*, *Hotoman. Comment. verb. Jur. lit. C. verb. Conſtitutio*, *Anton. Nebriſſen. in vocabular. utriuſque Jur. lit. C. ante O. verb. Conſtitutio pag. mihi 85. col. 1.*, *Lancellott. Inſtit. Canonic. lib. 1. tit. 2. §. final.*, & intelligitur de omni Jure humano, ut notavit *Duiatius ad Lancellott. Inſtit. Canon. loco citato*; Quamobrem eo nomine intelligi nedum Leges à Supremo Principe immediatè ſancitas, ſed quævis Edicta, Banna, & Diſpoſitiones, ejuſdem auctoritate ab ipſius Miniſtris promulgatas, docuerunt *Abb. in rubric. de Conſtit. numer. 1.*, *Pirrhing. eodem tit. ſect. 1. §. 1. num. 1. & ſeqq.*, *ceterique Scribentes ad d. rubric.* Certius in caſu noſtro, quia Conditor Regulæ, ut apertiùs declararet, ſpeciem nullam Diſpoſitionis excludere, generico illi nomini *Conſtitutionibus* addidit dictionem *quibuſcumque*, quæ tamquam effrenatiſſima, Di- 37
ſpoſitionem extendit etiam ad impropria, & diverſa ab expreſſis, & quæ ceteroquin ſub diſpoſitione non venirent, immutando naturam eorum, quibus adjungitur, *Gozzadin. conſil. 1. num. 19.*, *Barboſ. dict. 317.*, *Rot. deciſ. 368. numer. 5. part. 1. diverſ.*, *coram Verallo deciſ. 296. num. 6. part. 2.*, *coram Coccin. deciſ. 1680. nu. 9. & 52.*, *deciſ. 2170. num. 4. & ſeqq.*, *in rec. deciſ. 334. num. 1. part. 12.*, *deciſ. 335. n. 7. par. 13.*, *in Romana Cappellaniæ 16. Februarii 1682. §. Potiſſimum ſtante cor. bon: me: Urſino.*

At cur in re non dubia argumentis utimur non neceſſariis, atque ſubtiliùs obſervando verba, quibus Regula concepta eſt, probare contendimus, illam generaliter comprehendere 38
quodcumque genus Legis, quam Supremus Princeps in Populum edixerit, quando, ſi quæ ambiguitas eſſet in illius verbis, ea penitùs ſublata fuiſſet declaratione ejuſdem Regulæ relata §. *At quoniam*, qua ſtatuitur, *illam locum habere in Conſtitutionibus, & aliis Ordinationibus per Sanctitatem ſuam in poſterum poſt earumdem Regularum editionem tantum faciendis?* Hæc declaratio, utpote juſſu Papæ facta à clar: me: Card. Corrado Pro-Datario, qui in iis, quæ ad ſuum munus pertinebant, organum Papæ, & vivæ vocis Oraculum habere dicebatur, *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. Gloſſ. 63. num. 60.*, *Pyrr. Corrad. in prax. diſpenſ. Apoſtol. lib. 2. cap. 1. num. 36.*, *& in prax. benefic. lib. 3. cap. 6. num. 21. & ſeqq.*, *& cap. 8. num. 30.*, *Amayden. de ſtyl. Datar. cap. 1. num. 4.*, *& cap. 3. à nu. 1. uſque ad 7.*, *Roſa de Excquut. Liter. Apoſtolic. cap. 1. num. 55. & ſeq.*, *Rota coram Merlin. deciſ. 281. num. 8. 9. & 16.*, *in rec. dec. 68. n. 17.*, *& in Lauden. Vicariæ 29. Martii 1694. coram clar. me. Card. Caprara impreſs. apud D. Piton. diſcept. Eccleſ. pag. mihi 443. n. 39.*, ab ipſius Sumi Pon-

Digitized by Google

39 Pontificis ore proceſſiſſe cenſetur, ob illam regulam *omnia noſtra facimus, quibus auctoritatem noſtram impartimur*, quam in propoſito expendunt *Pyrr. Corrad. in prax. benefic. d. lib. 3. capit. 6. num. 22. & ſeq., & cap. 8. nu. 31. & ſeq., Amayden. de Styl. Datar. d. cap. 1. nu. 2., Mandoſ. ad Regul. Cancellar. regul. 33. quæſt. 2. n. 1. & ſeq., Rot. coram Puteo deciſ. 414. numer. 1. lib. 2., coram Buratta deciſ. 883. num. 10.*, ideòque eandem vim obtinet, quam habet Lex ipſa, quam declarat, per ea, quæ ad rem noſtram habentur apud *Roſ. de Exequut. Liter. Apoſtolic. cap. 1. num. 56., Amayden. de Styl. Datar. cap. 3. à num. 3. uſque ad 7.*, & in terminis declarationis *Rocc. diſput. Jur. ſelect. cap. 185. num. 29., Rot. deciſ. 1404. num. 17., & deciſ. 2283. n. 31. coram Coccino, & deciſ. 198. numer. 24. coram Priol., & deciſ. 101. n. 21. & ſeqq., & dec. 168. num. 20. & 21. part. 10. rec., & in Forolivien. Commendæ 11. Januarii 1703. §. Ex quibus Epiſtolis & duob. ſeqq. cor. R. P. D. Scotto*. Quamobrem, cum in dubium venire nequeat, quin ſi in ipſa Regula legeretur, quod S.R.E. Cardinales comprehenſi minimè cenſeantur *in quibuſcumque Ordinationibus, Conſtitutionibus, & Regulis, per Sanctitatem Suam edendis*, penitùs conticeſceret hodierna quæſtio, quia nemini dubium eſſet, Summum Pontificem exemptionem Cardinalium reſtringere minimè voluiſſe ad Pontificias dumtaxat Conſtitu-
40 tiones, & Regulas, quia, ut ſenſui patet, verbo illo *Ordinationibus*, quæcumque aliæ particulares Diſpoſitiones comprehenſæ fuiſſent, dicendum proculdubio eſt, quod cum verbum iſtud *Ordinationibus*, virtute declarationis, cenſeatur ineſſe ipſi Regulæ, quæ declaratur, *Pariſ. conſ. 65. num. 6. vol. 1., Decian. conſil. 8. n. 211. vol. 1., Roland. conſ. 46. n. 38. vol. 2., Menoch. de arbitrar. quæſt. 73. num. 26., Giurb. ad Conſuetud. Meſſanen. cap. 2. Gloſ. 1. ſub nu. 6., Gallin. de verbor. ſignific. lib. 6. cap. 2. num. 10., Curtar. deciſ. 16. n. 32., Palm. Jun. conſult. 48. num. 58., Surd. deciſ. 29. num. 4., Gratian. diſcept. 147. num. 3., Rota coram Buratt. dec. 10. num. 17., & deciſ. 113. num 24.*, Summus Pontifex eſtrenatis illis verbis = *quibuſcumque Conſtitutionibus, & Regulis* = comprehendere voluerit quamcumque ſpeciem Legis, pro regimine Subditorum promulgandæ.

Clara ex his videri poſſent verba Regulæ, at clariora etiam redduntur, ſi inſpiciamus mentem Summi Pontificis, qui illam cum nova additione, de qua agitur, promulgavit; Etenim Domini Defenſores Rev: Cameræ, vel inviti, fatentes, dictam Regulam intelligendam
41 eſſe de Conſtitutionibus generalibus, quonam colore affirmare unquam potuerunt, quod ejuſdem Regulæ diſpoſitio locum ſibi minimè vindicet in aliis Legibus, & Diſpoſitionibus minus ſolemnibus? Abſurdum quippè eſſet aſſerere, quod privilegium indulgeat quod eſt majus, & deneget id, quod eſt minimum, quo argumento benè in terminis ſimilibus utitur *Sacra Rota in dicta Corduben. Beneficiorum 18. Februarii 1704. ſub §. Efficax coram Reverendiſſimo Molines Decano, & 12. Decembris ejuſdem anni §. Huic rationi coram Reverendiſſ. Omanna Epiſcopo Giennen.*. Prætereà, ut alibi obſervavimus, Summum Pontificem latere non poterat, quæſtiones inter Doctores, & Tribunalia agitatas ſuper comprehenſione, vel non comprehenſione S.R.E. Cardinalium ſub generalibus Diſpoſitionibus, reſtrictas minimè eſſe ad Pontificias dumtaxat Conſtitutiones, & Regulas Cancellariæ, ſed generaliter loqui de quacumque Lege, aut diſpoſitione, auctoritate Papæ promulganda, & quidem de hac ſecunda ſpecie, Indultis videlicèt, aliiſque particularibus Diſpoſitionibus loquebantur ſuperiùs citatæ *Sacræ Rotæ deciſiones*; Dum igitur Summus Pontifex, ambiguitatibus, & controverſiis ſublatis, novis uberioribus privilegiis Sacrum Collegium ornare, atque augere voluit, dicendum eſt, indifferenter in quacumque Diſpoſitione pro eorum comprehenſione requiſiviſſe expreſſam illorum mentionem, alioquin nova illa additio, ab ipſo facta Regulæ 70., effectu penè vacua redderetur reſtrictione ad Regulas, & Conſtitutiones dumtaxat; raró enim eveniret caſus, quo ad uſum redigi poſſet novum iſtud privilegium, cum vix, ac nè vix quidem unquam novæ Regulæ promulgentur, raræ verò ſint Conſtitutiones, quæ à Summis Pontificibus per modum Legis generalis eduntur; contra verò frequentes, ac familiares ſunt Sanctiones illæ, quæ pro regimine Status conduntur per ſimplicia Edicta, Banna, Brevia, Chirographa, aliaſque hujus generis Ordinationes, quibus ſi Cardinales obnoxii eſſent, quoties de eiſdem expreſſa mentio facta non reperiretur, eluderetur mens Summi Pontificis Alexandri VII., jubentis, non dum in dicta Regula 70., ſed in ejus declaratione, S. R. E. Cardinales exemptos eſſe *à quibuſcumque Ordinationibus, Conſtitutionibus, & Regulis in poſterum edendis*, quod denique confirmari
poſſet ſubſecutâ obſervantiâ inferius recenſen- 42
da, & qua melius, quàm ipſa propria verborum ſignificatione, declaratur quid *quarumcumque Conſtitutionum, Regularum, & Ordinationum* nomine Summus Pontifex comprehendere voluerit, ad tradita per *Rot. coram Seraph. deciſ. 1025. numer. 6., coram Bich. deciſ. 459. num. 19.*

At propius accedendo ad ipſum Edictum publicatum ſuper dicta Gabella contractuum animalium, ejuſque examen aſſumendo; Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ab illius cenſura exempti ſunt tum vi verborum, tum ex ſpeciali quodam Jure, quod illos vindicat à ſolutione Gabellæ, de qua res eſt; Idem enim Cap. 21. ita ſe habet = *Comandiamo, che qualſivoglia Perſona Eccleſiaſtica, o Secolare di qualſivoglia grado, o condizione, benchè per comprenderla vi foſſe neceſſità di farne ſpecifica, & individua menzione, e che ſenza tal ſpecificazione per la Dignità del ſuo grado Eccleſiaſtica, o Secolare, non poteſſe reſtar compreſa, quando com-*

pre-

prerà, o venderà Beſtiami &c., *debba dare nel termine prefiſſo in detti Bandi l'aſſegna giuſta in Dogana, e ſuoi Miniſtri della vendita, o compra ſeguita, e del ſuo giuſto prezzo, con il quale è ſtata fatta* = Subditurque in *§. finali* ejuſdem Edicti = *Avverta per tanto ogn'uno a non contravvenire, perchè ſi procederà irremiſſibilmente contro qualſivoglia Perſona, benchè Eccleſiaſtica, o Regolare etiam di qualſivoglia Ordine, di cui, e de' quali ſi doveſſe fare ſpeciale, & individua menzione &c.*

Neque his, neque aliis hujus Edicti locis mentio ulla fit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, imò verò idem nec etiam loquitur de Collegiis, prout legebantur comprehenſa in Indulto, de quo agit *Deciſio coram ſan. me. Alexandro VIII. num. 2.*, ibi = *Ceterorumque Collegiorum Eccleſiaſticorum, cujuſcumque qualitatis ſint, & quocumque nomine nuncupentur*, quamobrem nemo non videt, generalitatem verborum, & clauſularum præfati Edicti in ſuo recto, & germano ſenſu, adhibitam fuiſſe pro comprehendendis Eccleſiaſticis, & Regularibus Cætibus, præſertim Societatis Jeſu, aliarumque quamplurium Regularium, & Congregationum, ſive per immediatam conceſſionem, ſive per communicationem gaudentium privilegio exemptivo; cum enim Summus Pontifex eorum ſpecialia privilegia præ mentis oculis habere minimè poſſet, juſtâ
43 ratione illa comprehendere voluiſſe cenſetur
ſub involucro generalium clauſularum; at non etiam ſub eiſdem involviſſe dici poteſt Sacrum Collegium, cui in univerſa Eccleſia nulla Perſona, Cætus nullus, nullumque Collegium, aut aliud quodvis politicum Corpus, Dignitatis præſtantiâ, & Privilegiorum præeminentiâ, par eſſe poteſt, ideòque pro eodem ſubijciendo dicto Edicto, fruſtra allegatur generalitas verborum, quæ ſi effectum ſuum operari poteſt reſpectu ceterarum Perſonarum, atque Cætuum Eccleſiaſticorum, porrigi non debet ad Sacrum Collegium, ut rectè in ſimili ratiocinatur *R.P.D. de Rubeis in ſuo Voto apud Reverendiſſimum Epiſcopum Verulanum tom. 2. folio mihi 177. numer. 50. & ſeqq.*, quamobrem, ſi ſpeciatim nominatum non fuit, conſultò omiſſum cenſeri debet; Maximè verò quia Summus Pontifex, & Eminentiſſimus Camerarius, qui ejus juſſu Edictum promulgavit, ſciebant, quod ſi in eo expreſſam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium mentionem feciſſent, inutilis prorsùs fuiſſet quævis generalitas verborum, & clauſularum; Nulli quippe dubium eſſe poterat, quin Legi illi cui ſubijciebantur Cardinales, ſubijcerentur ceteri omnes, quovis privilegio locupletati, ut ex *Text. in Auth. multò magis Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.*, arguit in ſimili *clar. mem. Card. de Luca de regal. diſc. 56. n. 7. verſicul. Item quia, & Rota coram ſan. mem. Alexandr. VIII. d. dec. 257. num. 18.*

At fortiùs pro non comprehendendis Cardinalibus ſub d. Edicto urget peculiaris ratio, & ſpeciale Jus, in noſtra ſpecie illis aſſiſtens; Nam ſi, ut innuimus in *§. Hæc autem diſtinctio*, probetur, Cardinales vigore clauſularum generalium nunquam comprehendi in Conſtitutione ulla univerſali, quoties in materia illa, de qua loquitur Conſtitutio, iidem ſpecialibus privilegiis potiuntur, ad differentiam generalium Legum editarum ſuper rebus, in quibus
ſpeciali carent privilegio; Si præterea doceatur, in ſubjecta materia Edicti, Cardinales nominatim non exprimentis, eoſdem ſpecialiter 44
privilegiatos reperiri, dicendum profectò erit, minimè ſubijci tali Edicto, tametſi generalibus clauſulis, & verbis concepto. Utraque autem hujus Aſſumpti pars probatur.

Etenim, ſi agatur de prima, ſatis eſt referre verba, ac indicare loca præclariſſimorum hujus ſententiæ Auctorum; id enim docuerunt *Cardin. Albanus in ſuo opere de Cardinalibus inter tract. magn. tom. 13. part. 2. quæſt. 42. 13. privileg. pag. 128.*, ibi = *quintus caſus eſt, quando Conſtitutio, generaliter loquens, non præſumptivè, ſed diſpoſitivè promulgata eſt, & tunc, ſi in eadem materia, de qua loquitur Conſtitutio, Cardinales ſpecialibus privilegiis funguntur, procul dubio non comprehenduntur, argumento Text. notab. in leg. Decurionibus Cod. de ſilent. lib. 12.*, *per quem Textum, inquiunt Scriptores, nunquam Conſtitutionem generalem tollere privilegia, quæ in eadem materia aliquibus ſpecialiter conceſſa fuere &c.; Specialia enim privilegia à generalibus Conſtitutionibus in eadem materia promulgatis non deſtruuntur, quod & rationi valdè conſentaneum eſt, cum nihil tàm naturale ſit, quàm id eo modo diſſolvi, quo ligatum eſt, ergo generalia generalibus, & ſpecialia ſpecialibus ſunt tollenda, & ita de Cardinalibus loquens tenet Gundiſalvo in tract. de Cardinal. quæſt. 12.* = *Azor. inſtit. moral. tom. 1. lib. 5. cap. 11. quæſt. 5. pag. 498. lit. D.*, ibi = *Præterea, ſi Lex feratur de re, ſive materia aliqua, in qua Cardinales ſpecialibus gaudent privilegiis, non tenentur ea Lege universè lata, quoniam Lex generalis non adimit, & abrogat privilegia peculiariter alicui conceſſa. ut eſt communis opinio, Germon. de Indult. Cardin. in verb. alioquin ex numer. 33.*, *Gambar. de Offic., & poteſtat. Legat. lib. 3. numer. 145.*, *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 8. num. 90. & ſeq.*, quos ſequitur *clar. mem. Card. Albit. in ſua diſceptat. de Juriſdictione, quam habent Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinal. &c. diſceptat. 2. quæſt. 8. num. 6.*, *Pignatell. conſult. Canon. 66. num. 3. tom. 6.*, & hanc opinionem perpetuò ſecuta eſt *Sacra Rota, ut apud Mohedan. deciſ. 10. de Privileg.*, *Caſſador. dec. prima num. 3.*, *Verall. dec. 83. part. 2.*, *Simonett. deciſ. 51. lib. 1.*, *Put. dec. 137. lib. 2. in correct.*, *in Valentina Archidiaconatus, & in Caurien. Canonicatus apud Gomez ad Regul. Cancellar. Gloſ. 24. num. 13., & in Recentior. deciſ. 46. nu. 11. cum ſeqq., deciſ. 464. num. 7. part. 5.*, *coram ſan. mem. Alexandr. VIII. deciſ. 257. nu. 9. & ſeqq.*, & conferunt deducta in terminis fortioribus per *Rot. ad ornat. clar. mem. Card. de Luc. de benefic. deciſ. 21. num. 2. & ſeqq., & deciſ. 22. nu. 9.*

cum pluribus ſeqq. tom. 1., neque id peculiari
45 aliquo favore indultum eſt ſolis Cardinalibus, ſed generaliter in quacumque diſpoſitione non comprehendi caſus, & Perſonas privilegiatas in ea ſpecie, & caſu, de quo agitur, tradiderunt *Felin. in cap.* 1. *column.* 7. *verſicul. ſecunda diſpoſitio de reſcript.*, *Soccin. Jun. in leg.* 1. *ſub num.* 77. *ff. ſolut. Matrim.*, *Pariſ. conſil.* 81. *numer.* 9. *lib.* 3., *Pedroch. conſ.* 25. *num.* 41. *& ſeq.*, *Tiraquell. de retract. conſanguin.* §. 1. *Gloſ.* 14. *num.* 41. *& ſeq.*, benè *Cyriac. controv.* 555. *numer.* 89. *& ſeq.*, *Caſtill. controverſ. Jur. lib.* 4. *cap.* 41. *num.* 14., *Surd. dec.* 174. *num.* 1. *& ſeqq.*, *& dec.* 323. *ex num.* 5., *Palm. allegat.* 137. *numer.* 38., inquiens, hoc caſu requiri expreſſam, & individualem mentionem, nec ſufficere univerſalitatem verborum.

Prout etiam, quod nos verſemur in ſpecie, in qua Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales præ-
46 cipuo fruuntur privilegio exemptivo à ſolutione Gabellæ Contractuum, perſpicuum reddi videtur ex à nobis relata Conſtitutione ſan. me. Pauli III., in qua Summus Pontifex ſtatuit, omnes eſſe ſubjectos Gabellæ Contractuum, ſed inter ceteros, quos excipit, excipit S. Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ibi = *Exemptiones quoque, Gratiæ, Indulta, & Privilegia omnia, & ſingula contra ipſius Gabellæ exactionem per prædictos, ſeu per Nos, Sedemque Apoſtolicam quomodocumque quibusvis Perſonis generaliter facta, concessa, & indulta, non intelligi in præjudicium exactionis ipſius Gabellæ, nec illam quomodolibet comprehendere, ac nemini de præterito, ſeu futuro ſuffragari poſſe declarantes, nullis prorsùs Perſonis exceptis, præterquam hujus Sanctæ Sedis Cardinalibus, nec non Camerario, Cameræ Apoſtolicæ Theſaurariis, & Clericis &c., & aliis, quibus per nos ſpecialiter, & particulariter indultam fuerit, & Gabella prædicta gratioſè remiſſa, quos omnes, & ſingulos prædictos pro ſe ipſi ſolummodò volumus ad illius ſolutionem non teneri, eſſeque omninò exemptos, quam tamen exemptionem non poſſint, nec valeant ad illorum Perſonas, qui cum illis contraxerunt, vel contrahent in futurum, aliquo modo traducere, ſeu transferre, tenore præſentium conſtituimus* =. Si itaque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales in noſtra ſpecie peculiari donati reperiuntur privilegio exemptivo, ſi illi derogatum cenſeri nequit vi dumtaxat generalium clauſularum, contentarum in Lege, ſuper tali ſpecie lata, ex his, veluti ex neceſſario antecedenti, ſequitur, quod iidem exempti cenſendi ſint à cenſura Edicti, de quo agitur, juxta firmata ſuperioribus locis.

Fruſtraque Defenſores Reverendæ Cameræ excipiebant, præfatam Conſtitutionem Pauli III. loqui de Gabella generali à Sixto IV., & Julio II. in Urbe, & Diſtrictu impoſita ſuper Locationibus, Affictibus, Impoſitionibus Cenſuum, Venditionibus, Emptionibus, Dationibus in ſolutum, ceteriſque Contractibus, qua jamdudum abrogatà, privilegium, quod ab ea eximebat, ſuffragari nequeat reſpectu Gabellæ, quæ de novo impoſita fuit. Objectio namque iſta non ſubſiſtit in Facto, & in Jure non officit.

Non quidem ſubſiſtit in facto, quia ex lectura ipſius moderni Edicti ab Eminentiſſimo Cardin. Camerario promulgati, perſpicua fit identitas, & perduratio antiquæ Gabellæ contractus animalium; In *citato* enim *cap.* 21. nominatim loquendo de Gabella *de Contratti de Beſtiami*, habentur hæc verba = *approvando in oltre tutte le ſentenze in diverſi tempi publicate in favore de Doganieri Generali di Roma ſopra il pagamento di ſimil Gabella de' Contratti de Beſtiami fatti tanto in Roma, quanto nel ſuo Diſtretto, e particolarmente quella pubblicata li* 5. *Marzo* 1539. *da Monſignor Gaddi allora Chierico di Camera, e l'altra pubblicata li* 16. *Luglio* 1619. *&c. di nuovo comandiamo, che qualſivoglia Perſona Eccleſiaſtica, o Secolare &c.* Summus Pontifex Paulus III. electus fuit anno 1534., vixit annis quindecim, & diebus octodecim, Sententia itaque à R. P. D. Gaddo promulgata anno 1539., emanavit ſub Pontificatu Pauli Tertii, ideoque ſi in Edicto Card. Camerarii, pro conſtabilienda Gabella contractus animalium, adprobantur, & confirmantur tum aliæ,
tum etiam prædicta ſententia tamquam ſpecia- 47
tim loquens = *de Contratti de' Beſtiami, fatti tanto in Roma, quanto nel ſuo Diſtretto* = In dubium revocari nequit, Gabellam, de qua hodiè agitur, dici non poſſe de novo impoſitam, ſed eſſe illam, eandemque quæ viguit, & Sententiis confirmata dicitur tempore Pauli III.; Nec enim præſumi poteſt, Eminentiſſimum Cardin. Camerarium, pro recta forma, modoque imponendo Gabellæ contractuum animalium, relationem habere voluiſſe ad Conſtitutionem, & Sententias, quæ de ea non loquebantur, ſed formam, & regulam præſcribebant Gabellæ impoſitæ ſuper Locationibus, Affictibus, Impoſitionibus Cenſuum, Venditionibus, ceteriſque ſimilibus Contractibus, ad quorum normam conformari, & exigi certè nequiviſſet Gabella contractus animalium.

Minùs verò officit in Jure, quia exemptio, qua fruebantur Cardinales, & confirmata legitur à ſan. mem. Paulo III., erat generalis,
& ampliſſima, ut deſumitur ex verbis à Nobis 48
relatis = *Cupientes Gabellæ Contractuum Almæ Urbis, ac ejus Diſtrictus exactionem facilitari, ac dubietatum ſemitas amputari, Motu proprio, & ex certa ſcientia per præſentes volumus, ſtatuimus, & ordinamus, quod exemptiones Ven. Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, Theſaurarii noſtri Generalis, & Cameræ Apoſtolicæ Clericorum, nec non quarumvis aliarum Perſonarum, cujaſcumque qualitatis exiſtentium, necnon Univerſitatum, Collegiorum, & Piorum Locorum, quantumcumque tàm de Jure, quàm de conſuetudine, privilegio, vel aliàs quomodolibet exemptorum pro ſingulis contractibus, & Actibus gabellabilibus tàm pro tempore præterito, quàm futuro intelligi, & obſervari* de-

Digitized by Google

debeant hoc modo = Porrò ſi exemptio confirmata à Paulo III. nedum generalis erat, & ampliſſima, ſed eadem concedebatur *pro ſingulis contractibus, & actibus gabellabilibus*, parvi referret, quod illa in individuo Gabella, de qua hodiè agitur, non vigeret tempore Pauli III., ſed ex poſt fuerit impoſita; ſpecies namque omnes *ſingulorum Contractuum, & Actuum gabellabilium* comprehendebantur ſub genere iſtius generaliſsimæ, & ampliſſimæ exemptionis; atque Gabella, de qua hodiè agitur, eſt una ex ſpeciebus *Contractuum, & actuum gabellabilium*; Conſequens ergo eſt, quod eadem comprehenſa cenſeatur ſub generali exemptione conceſſa pro omnibus ſpeciebus *Contractuum, & Actuum gabellabilium*; quoties enim cauſa exemptionis generalis eſt, cauſativè, habitu, atque potentia comprehen-
49 dere dicitur ſpecies omnes ſub dicto genere comprehenſas, licèt tempore conceſſæ exemptionis nondum exiſtentes, ex *Text. in leg. Placet ff. de liber., & poſthum., Dyn., Bartol., cæterique DD. in leg. Si mihi, & tibi §. fin. de legat. 1., Regens Tapia in repetit. leg. final. ff. de Conſtit. Princip. part. 1. cap. 4. num. 5. cum ſeq., Jaſon. conſ. 25. num. 1. lib. 2., Ruin. conſil. 217. num. 17. vol. 1., Alexand. conſ. 193. nu. 8. lib. 2., Pariſ. conſ. 68. n. 21. lib. 1., Sanchez. in Summ. tom. 1. lib. 4. cap. 53. nu. 26., Dian. part 8. tract. 3. reſolut. 46. in fin., del Bene de Immunit. to. 1. cap. 14. dub. 18. ſect. 9. nu 4., & tom. 2. cap. 19. dub. 22. num. 5., Antonell. de Jurib., & Oner. Cleric. lib. 1. part. 4. cap. 44. numer. 28., Franc. Marc. deciſ. 425. num. 8. lib. 2., Cacheran. deciſ. Pedemont. 136. num. 1. & ſeq., Rot. in Rec. deciſ. 325. n. 12. part. 5. tom. 1.*

Idque ſanè humanius eſt, & conſonum rationi deſumptæ ex optimo *Textu in leg. Si ſervitus 22. ff. de ſervitut. Urban. Prædior.*, qua ſancitur = *quod ſi ita ſit cautum, ne luminibus officiatur, quia ambigua eſt ſcriptura, utrum ne his luminibus officiatur, quæ nunc ſunt, an etiam iis, quæ poſtea quoque fuerint, & humanius eſt, verbo generali omne lumen ſignificari, ſive quod in præſenti, ſive quod poſt tempus conventionis contigerit*, & confert alius *Textus in cap. Quia circa 22. de Privileg.*, ibi = *qui intellexiſſe videtur non ſolum de decimis Poſſeſſionum illius temporis, ſed futuri*, ex qua humaniori interpretatione profecta videtur regula communiter à Doctoribus tradita, qua edocemur, immunitates, exemptiones, aliaque hujus generis privilegia generalibus verbis concepta, non ſolum comprehendere Gabellas, tempore conceſſionis impoſitas, atque exiſtentes, ſed porrigi etiam ad futuras, ut docuerunt *Bartol. in leg. Damni §. Si is num. 6. ff. de damn. infect., & conſ. 59. numer. 4. & 8., Bald. conſ. 112. num. 8. lib. 2., Alexand. conſ. 178. numer. 18. lib. 2., Natt. conſil. 160. numer. 23. & ſequen., & conſ. 340. numer. 12. & 15., Pariſ. conſil. 68. num. 7. lib. 1., Franc. Rocco reſponſ. primo nu. 20. lib. 1., Anna ſingul. 698., Cobell. ad Bull. Bon. Regim. cap. 50. num. 165., Borell. de præſtant. Reg. Catholic. cap. 33. nu. 21., Altograd. controv. 51. num. 1., de Marin. ad Reverter. deciſ. 130. ſub num. 1., Ageta in annot. ad deciſ. Moles part. 1. fol. 231. num. 4., & n. 42., Peregrin. deciſ. Patavin. 143. nu. 19., Berlich. deciſ. 104. per tot., Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol. 167. numer. 4. fol. 410., Gobb. conſult. deciſ. 18. numer. 71. & ſeqq., Rota in Rec. dec. 265. nu. 42. part. 5.*

Quæ regula, ſi, ut juſtum locum ſibi vindicet, ſufficit, quod exemptio concepta ſit verbis generalibus, ſuapte naturà efficientibus, ut eadem, minimè reſtricta ad ſolas Gabellas tempore conceſſionis impoſitas, porrigatur etiam ad futuras, quanto potiori Jure recipienda erit in caſu noſtro, in quo exemptio, qua S.R.E. Cardinales fruebantur, non ſolùm confirmabatur *pro ſingulis Contractibus, & Actibus gabellabilibus*, ſed præterea apertis verbis, *tàm pro tempore præterito, quàm futuro intelli-* 50
gi, & obſervari jubebatur. In dubium quippè revocari nequit poteſtas Supremi Principis exemptionem extendendi ad futuras etiam Gabellas, ex juribus, & auctoritatibus allegatis per *Pariſ. conſ. 68., & conſ. 69. utrobique nu. 1. & 2., & conſ. 70. numer. 1. & 14. lib. 1., Alexand conſ. 30. num. 9. & 24. lib. 5.*, prout etiam, quoties ambiguitas nulla eſt in verbis, ceſſat 51
omnis voluntatis quæſtio, juxta famigeratum *Text. in leg. Ille, aut ille ff. de legat. 3.*, hinc eſt, quod, ſi Papa potuit, ſi etiam voluit S. R. E. Cardinales eximere à Gabella pro omnibus Contractibus, & actibus gabellabilibus, eamque intelligi, & obſervari juſſit *tàm pro tempore præterito, quàm futuro*, colore nullo reſtringi poſſit ad illas, quæ tempore conceſſionis exemptionis exiſtebant, ſed porrigetur etiam ad futuras, non quidem ſolà virtute generali- 52
tatis exemptionis, ſed vi expreſſorum verborum, connotantium futurum tempus, & futuras Gabellas in exemptionis conceſſione comprehenſas, ut per *Text. in cap. Porrò 7., & capit. Recepimus 8. de Privileg., & Repetentes omnes in leg. Placet ergo fin. Cod. de Sacroſ. Eccleſ.* tradentes cautelam ad tollendam dubitationem, ut ponatur etiam *pro futuris*, notat *Pariſ. conſ. 68. num. 12., & conſ. 69. num. 4. & ſequen. lib. 1., Alexand. conſ. 193. ſub num. 10. verſ. Præterea verba conceſſionis*, & paulò inferiùs *verſ. Præterea ut dixi lib. 2., Cobell. ad Bull. Bon. Regim. cap. 50. n. 165.*

Fortius autem hæ juſtiſſimæ rationes urgent in noſtra hypotheſi, quia Papa non ſolùm po- 53
tuit, & voluit, ſed decuit etiam, quod exemptionem S. R. E. Cardinalium extenderet ad tempora, & actus futuros, nam quoties non agitur de exemptione ex mera liberalitate, & cauſa lucrativa elargita, ſed eadem conceditur Exemptis ob benemerita, & labores in exercitio officiorum, & munerum, in quorum adminiſtratione totius Reipublicæ regimen vertitur, quæſita dicitur ex titulo oneroſo, ideoque benignori interpretatione extendenda eſt 54
ad quaſcumque futuras Gabellas, atque impo-

ſitiones, *Bald. conſ.*112.*col.*1.*lib.*2., *Alex. conſil.*193. *col.*4. *lib.* 2., *Cephal. conſ.* 58. *num.* 38. *lib.*1., *Capyc. Galeot. controv. lib.*1. *controv.*55. *num.* 52. *cum ſequen.*, *Franc. Rocc. d. reſp.* 1. *num.*12. *& ſequen.*, *& num.*17. *lib.*1., *Rota coram Baratt. deciſ.*391. *num.*8., hujus verò ſpeciei eſt exemptio elargita Cardinalibus, nam præter latiſſimè deducta in §. *Et rectè quidem*, de illis *Divus Bernardus* relatus in §. *Fortiùs autem* ad Eugenium *lib.* 4. ait = *Veniamus autem ad Collaterales, & Adiutores tuos, hi ſedulè tui, hi intimi tui eligendi de toto Orbe, Orbem judicaturi* =, eorum perſonam, & operam perutilem eſſe univerſali Eccleſiæ declaravit Innocentius III. *in cap. bonæ memoriæ Tertio* verbis illis = *quod Cardinalium perſona utilior ſit, non*
55 *ſolùm Romanæ, ſed etiam Eccleſiæ Romanæ, univerſali*, & de eiſdem loquens *in capit. Per venerabilem qui filii ſint legit.*, inquit = *ſunt autem Sacerdotes Levitici generis Fratres noſtri, qui nobis Jure Levitico in executione Sarcedotalis Officii Coadiutores exiſtunt*, eoſdemque totius Chriſtianæ Reipublicæ gubernacula moderari agnoſcens Concilium Baſilienſe *Seſſ.* 23. hæc habet = *ſicut nomine, ita re ipſa Cardinales ſunt, ſuper quos Oſtia univerſalis Eccleſiæ verſantur, & ſubſtentantur*, & denique ex aſſidua aſſiſtentia, quam in adminiſtranda Eccleſia Summo Pontifici præſtant, cauſam habuiſſe privilegia omnia, exemptiones, & ſpeciales prærogativas, quibus Sacrum Collegium decoratum reperitur, profeſſi fuerunt omnes Summi Pontifices, qui illas conceſſerunt, id præclaris verbis declarando tum in aliis Conſtitutionibus, tum præcipue in Regula 70., ideoque in dubium venire nequit, quin, utpotè eiſdem quæſita ex titulo oneroſo, juxta ea, quæ deduximus *dicto* §. *Et rectè quidem in fin.*, extendenda ſit ad futura.

Nec eſt cur objiciatur, quod verba Conſtitutionis ſan. mem. Pauli III. ſint præſuppoſitiva exemptionis Cardinalium, ideoque illam non tribuant, niſi quatenùs antea competiiſſet, eam verò competiiſſe, nullo pacto probetur in caſu noſtro, quia non exhibetur illius conceſſio; Nam pro ſubmovenda objectione iſta ſatis eſt exhibere dictam Conſtitutionem,
56 quæ, utpotè non ſolum præſupponens, ſed exprimens exemptionem, præcedenter competentem Sacro Collegio Cardinalium, eamque confirmans, eximit ab onere exhibendi privilegium conceſſionis exemptionis, juxta egregiam *Gloſſ. in Canon.* 1. *diſtinct.* 19. *verb. deſunt*, inquiens: *Eſt hic argumentum, quod ſi Papa in aliquo privilegio, vel Reſcripto confirmat alicui Eccleſiæ privilegia exemptionis, vel alterius rei, quam habet in privilegiis ſuis, quod eo ipſo robur habeant illa privilegia, licèt non poſſint exhiberi; dicitur enim hic, quod Decretales ſint recipiendæ cum capitulum Leonis, quod eſt in corpore Canonum, de hoc dicat, quamvis illæ non ſint in corpore Canonum*, = optimè *Felinus in cap. Inter dilectos num.* 7. *de fid. Inſtrum.*, ibi = *& juxta hæc ſubdit hic magiſtraliter Innocentius, quem alii ſequuntur latè, quod ubi privilegium confirmatorium non narrat ſimpliciter primam conceſſionem, dicendo = habita, & habenda confirmamus, = ſed continet, tenorem confirmati ita ſe habuiſſe, non tenetur Privilegiatus ipſum producere* =, *Parıſ conſ.*33. *num.*9. *lib.*1., *Bellemer. conſ.* 35. *num.* 5., *Grat. conſil.* 41. *num.* 21., *Grammatic. conſil. civil.* 122. *num.*2., *Surd. conſ.*540. *num.*7., late *Parexa de edit. Inſtrum. tit.*7. *reſol.*9. *num.* 33. *& ſeq.*, *de Angel. de confeſſ. lib.*2. *quæſt.*5. *num.*1., *Paſchal. de virib. patr. poteſt. part.*1. *cap.*1. *nu.*59. *& ſequen.*, *Mancin. de Jurament. part.* 4. *effect.*1. *quæſt.*4. *num.*20., *Graſſ. de effect. Clericat. effect.*2. *num.*158., *Staiban. reſol.* 183. *numer.*168. *& ſeqq.*, *& in obſervat. nu.*20., *Boer. deciſ.*247. *num.*3., *Rot. deciſ.*36. *num.*1. *part.*2. *diverſ.*, *in Rec. deciſ.* 399. *num.* 4. *part.* 2., *deciſ.*182. *num.*10. *part.*9., *dec.*213. *n.*7. *par.*10., *coram Merlin. deciſ.*652. *num.*6. *& ſeq.*, *coram Dunoz. Jun. deciſ.*729. *numer.*9., *coram Bichiu deciſ.*55. *num.*15., *& ad ornat. clar. mem. Card. de Luca tit. de beneſic. deciſ.* 31. *numer.* 6., &
rectè quidem, quia ſi aſſertioni Papæ, & cujuſ- 57
libet alterius Supremi Principis omnino credendum eſt, *Clementin. unic. de probat.*, ibi = *ſuper ſic narratis fidem plenariam adhibendam eſſe*, & benè ex dicto *Textu* ad rem noſtram infert *Parexa loco citat.*, ſi privilegia pendent à libera, & mera Principis voluntate, quoties Supremus Princeps tribuens privilegium, aliquid certum concedit, conceſſio valebit, etiamſi non exhibeatur aliud privilegium, quod refertur, ſive
enunciatur, eo quod illius relatio, ſive enun- 58
ciatio, non immutatà naturà puræ diſpoſitionis, importatur à conceſſione, cauſativè, & demonſtrativè, non autem conditionaliter ſtare dicatur, juxta *Textum apertum in cap. Abbati S. Silvani* 25. §. *Contra quod de verbor. ſignific.*, *Bolognet. in leg. Edicto num.* 141. *Cod. de Edict.*, *Cancer. variar. reſolut. part.*3. *cap.*3. *num.*219., *Rota in Rec. deciſ.*262. *num.* 32. *& ſeq. part.*19., *in Salisburgen. Juris Metropolitici* 13. *Februarii* 1693. §. *Defendendo coram R. P. D. meo Priolo*, *in Dertbuſen. Juriſdictionis* 28. *Januarii* 1693. §. *Abſque eo quod coram bon. mem. Pio*, *in Nullius, ſeu Fulden. Juriſdictionis* 28. *Junii* 1700. §. *Pars quoque facilitate coram Eminentiſſimo Cardinali de la Tremoille*.

Jam verò ſi quando agitur de materia, in qua S. R. E. Cardinales ſpecialiter privilegiati reperiuntur, ut eorum privilegium ſublatum
cenſeatur, oportet, quod ſpecialiter illi dero- 59
getur, eo quod nil tàm naturale ſit, quàm id eo modo diſſolvi, quo ligatum eſt, ideoque generalia generalibus, & ſpecialia ſpecialibus tollenda ſunt, ut inquit *Card. Albanus, aliqua relati in* §. *Etenim ſi ugatur*, fruſtra objicitue amplitudo clauſularum, quibus conceptum legitur Edictum Eminentiſſimi Cardinalis Camerarii, ibi = *Comandiamo, che qualſivoglia Perſona Eccleſiaſtica, o Secolare di qualſivoglia grado, e condizione, benchè per comprenderla*

vi

vi foſſe neceſſità di farne ſpecifica, & individua menzione, e che ſenza tal ſpecificazione per la dignità del ſuo grado Eccleſiaſtico, o Secolare, non poteſſe reſtar compreſa, quando comprerà, o venderà Beſtiami, debba dare nel termine prefiſſo in dd. Bandi l'aſſegna giuſta in Dogana, e ſuoi Miniſtri della vendita, o compra ſeguita, e del ſuo giuſto prezzo, con il quale è ſtata fatta, quia, omiſsâ quæſtione de poteſtate, ex amplitudine dd. clauſularum inferri neceſſariò nequit voluntas comprehendendi Cardinales.

Non, inquam, ex illis infertur hæc voluntas, quia licèt colore aliquo affirmari poſſet,
60 Eminentiſsimum Camerarium ſub dicta generalitate, quoquo modo cogitaſſe de Perſonis Eminentiſsimorum Cardinalium, dicendum eſſet, illos in mente habuiſſe, non ad effectum abrogandi eorum exemptionem, ſed eoſdem obligandi ad denuntiandum contractum, ab ipſis initum, & quantitatem pretii, quo celebratus fuit, ut Miniſtri Dohanæ medietatem Gabellæ exigere poſsint ab alio Contrahente, non exempto, ut præſeferre videntur in ſuo naturali ſenſu verba illa Edicti = *Debba dare nel termine prefiſſo in dd. Bandi l'aſſegno giuſta in Dogana, e ſuoi Miniſtri della vendita, o compra ſeguita, e del ſuo giuſto prezzo, con il qua-*
61 *le è ſtata fatta*; Quæ interpretatio eò certius recipienda eſt, quia conſonat diſpoſitioni ſan. mem. Pauli III. *relatæ in §. Prout etiam*, in qua Eminentiſsimi Cardinales eximuntur dumtaxat à medietate Gabellæ, firmo remanente onere, quoad alium Contrahentem, minimè exemptum, ſolvendi reliquam medietatem; Si itaque indaganda ſit voluntas Eminentiſsimi Camerarii, auctoritate Summi Pontificis, promulgantis Edictum, hæc proculdubio certò liquere nequit ex ſola generalitate verborum, utpotè verificabili de denuntiatione contractuum facienda pro intereſſe Reverendæ Cameræ reſpectu aliorum non exemptorum, ut benè in caſu ſimili noſtro ratiocinatur *bon. mem. R.P.D. de Rubeis in Voto alias citato, & relato apud R.P.D. Zaul. tom. 2. obſerv. ad Statut. Fuvent. lib. 6. rubr. 4. num. 50. & ſeqq.*

Imò verò, ſi in inveſtiganda voluntate Conditoris alicujus Legis, ſeu Conſtitutionis, ea
62 ſemper capienda eſt conjectura, quâ illa reddatur conformis rationi, ut nempè id ſolùm voluiſſe cenſeatur, quod ipſa ratio dictat, ut benè in propoſito notavit *idem Auctor num. 48. & ſequent.*, de amplitudine iſta verborum, & clauſularum, quibus tale Edictum refertum reperitur, agi deberet, ſi Cauſa hæc dijudicanda eſſet ex mera Juris communis cenſura, & mero Jure aliorum Privilegiatorum; At aliter res ſe habet in caſu noſtro, quo Cardinales ſpecialiter privilegiati reperiuntur, ideòque eorum privilegium immotum manere cenſetur, quoties eidem ſpecialiter derogatum non
63 fuit, alioquin Edicti Conditor deviaſſet à juſta Juris Regula, & communi Doctorum traditione firmata *in d. §. Etenim ſi agatur*; Cardinales enim eodem Jure cenſendi eſſent, tàm in caſu, quo ſpecialiter privilegiati non ſint, quàm in alio caſu, in quo ſpeciali privilegio donati reperiantur, quod nemo non videt, quàm abſurdum ſit, ſi enim vix in materia indifferenti admitti poteſt, quod ſub generalitate verborum Legis generalis Cardinales comprehenſi cenſeantur, ob eorum ſupereminentem dignitatem, quæ reſiſtit tali comprehenſioni, quantò minus illa locum habere poterit, quoties prætereà concurrit ſpecialitas privilegii, hoc enim caſu d. generalitas verborum, & clauſularum ſuperare deberet duplicem reſiſtentiam, quod ſi regulariter non admittitur, *Bald. in leg. 1. num. 22. verſ. Unum etiam ſcias Cod. de furt.*, *Felin. in cap. Nonnulli numer. 2. verſ. Quinta concluſio de Reſcript.*, *Alexand. conſ. 195. num. 10. lib. 2.*, *Barboſ. de Clauſ. uſu freq. clauſ. 62. num. 13.*, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 827. num. 20.*, *& cap. 982. nu. 17.*, *Menoch. de arbitrar. caſ. 203. num. 13.*, & in ſimili notatur in *Voto Camerali bon. mem. R.P.D. de Rubeis apud Reverendiſſimum Zaul. nu. 57.*, multò minus admitti poterit, poſt additionem factam Regulæ 70. Cancellariæ, & expreſſam mentionem Cardinalium ab ea requiſitam.

In Cauſa minimè dubia plus dictum videri poſſet, quàm res poſtularet, ſed alia adhuc ſuperſunt, quæ proferamus, non ut rem perſpicuam, dicendo, probemus, ſed ut pleniùs contrarios diſcurſus confundamus. Nam ſi inſpecta merâ Juris cenſurâ, & regulis hactenus conſtabilitis, nondum plenè probatum dici poſſet, Eminentiſs. Cardinales comprehenſos non cenſeri in iis Sanctionibus, in quibus expreſsè nominati non leguntur; planum id faceret obſervantia, & ſtylus, quo edocemur, Conditores Conſtitutionum, & aliarum quarumcumque Sanctionum ſemper nominaſſe Cardinales, quoties eoſdem illis ſubiicere voluerunt. *In §. Hæc denique cum ſeq.* attulimus egregium Juris Canonici locum *in cap. unic. de Schiſmatic. in 6.*, & Sacroſanctæ Tridentinæ Synodi Decretum, in quibus, nullo numero habita effrenata clauſularum amplitudine, ut S.R.E. Cardinales comprehenſi dici poſſent, facta fuit expreſſa illorum mentio: miſſa fecimus, prout etiàm modò omittimus, innumera Pontificiarum Conſtitutionum loca, quibus eundem ſtylum confirmare poſſemus; ſed ad rem noſtram ſatis erit adferre exempla Pontificiorum Chirographorum, ac aliorum ſimilium Edictorum ab Eminentiſſimis Camerariis prò tempore editorum, in quibus parvipenſâ effrenatâ clauſularum amplitudine, neceſſaria reputata fuit expreſſa Cardinalium nominatio, pro eiſdem comprehendendis.

Regula 70. ampliator ſan: mem: Alexander VII., cum auxiſſet vectigal vini Caſtrorum, quod in Urbem introducitur, in Chirographo expreſſam fecit Cardinalium mentionem; meminerat enim additionis ab ipſo fa- 64
ctæ dictæ *Regulæ*, quinimò, ut clarius ex dicto Chirographo perſpiceretur, generalitatem clauſularum, quoties ad alia referri poteſt, compre-

prehenſivam non eſſe caſuum indigentium ſpe-
ciali mentione, cum exorta eſſet controverſia,
an Fratres Minores de Obſervantia, & Cap-
puccini comprehenſi dici poſſent ſub illis ver-
bis *Mendicanti d'ogni ſorte*, Congregatio Ca-
meralis cenſuit, dictam generalitatem verbo-
rum illos non comprehendere, utpotè verifi-
cabilem dè aliis Mendicantibus, quibus illa
conveniebant, *ut in dicto Voto Camerali R. P.
D. de Rubeis*.

Clar: mem: Card. Palutius de Alteriis in
65 Edicto ſuper Re frumentaria publicato, quia
mens fuerat Summi Pontificis, cujus ſpeciali
Chirographo, & vivæ vocis oraculo publica-
batur, comprehendere etiam Cardinales, uſus
minimè fuit ſola clauſularum, & verborum
generalitate, ſed parendo Regulæ 70. Cancel-
lariæ, expreſsè illos nominavit, ut legitur in
dicto Edicto relato apud *D. Advoc. Conſtantin.
ad Statut. Urb. tom. 2: annot. 60. num. 421.*

Et denique plura alia his ſimilia Edicta, &
Chirographa omittendo, idem Eminentiſſi-
mus Cardinalis Camerarius, qui edidit Edi-
ctum, quod hodiernæ controverſiæ cauſam de-
dit, in aliis caſibus clauſulas generales, & effre-
natas ſufficientes non reputavit prò Cardina-
lium comprehenſione, ut patet ex Chirogra-
pho Sanctiſſimi Domini Noſtri dato die 24.
menſis Januarii anni 1709., & directo Emi-
66 nentiſſimo Card. Grimaldo, qui Legati Bono-
niæ munere fungebatur. Supplicaverat Regi-
men Bononiæ prò impoſitione cujuſdam vecti-
galis, prò ſupplendis expenſis factis occaſione
Tranſitus Exercitus Germanici; remiſſa fuit
inſtantia Eminentiſſimo Cardin. Camerario =
*Rimettemmo l'iſtanza al Reverendiſſimo Cardi-
nal Camerlengo, quale ſapendo beniſſimo manca-
re alla Città di Bologna in ſomma notabile il mo-
do di ſupplire alle ſpeſe ordinarie, non che alle
preſenti eſtraordinarie, ed impenſate, dopo
avere in ciò avuta anche la voſtra Informazione,
avendoci comunicato il ſuo parere, ſecondo
quello ſiamo condeſceſi, come appreſſo, alla
grazia.*

Prævio itaque conſilio Cardin. Camerarii,
emanavit Chirographum, in quo ſublata fuit
exceptio, quod Perſonæ intereſſe habentes non
fuiſſent vocatæ = *quantunque non vi ſiano ſtate
chiamate, citate, ne ſentite le Perſone, Luo-
ghi Pii, & altri, che vi aveſſero, a pretendeſſe-
ro di avervi intereſſe*. In eodem derogatum
quoque fuit tum Regulæ Cancellariæ *de Jure
quæſito non tollendo*, & quibuſcumque Ordina-
tionibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, quam-
vis prodiiſſent in Concilio generali, & omni-
bus, & quibuſcumque privilegiis = *Non oſtan-
te la Regola della noſtra Cancellaria = de Jure
quæſito non tollendo, = e quali ſi ſiano altre Co-
ſtituzioni, Decreti, & Ordinazioni Apoſtoliche
noſtre, e de noſtri Predeceſſori, benche Conci-
ſtoriali, Concilj Generali, e Provinciali, pri-
vileggi, Indulti, libertà, & eſenzioni* = In hoc
eodem Chirographo derogatur exemptionibus
habitis titulo oneroſo, ibi = *per qualſivoglia
cauſa, e titolo, anche oneroſo, e ſotto qualſivo-
glia clauſule inſolite, & irritanti, e derogato-
rie delle derogatorie, Leggi, uſi, ſtili, conſue-
tudini &c.* = Uno verbo: difficile eſt reperire
Chirographum adeò effrenatum, & amplum,
quale eſt illud, de quo nunc loquimur; Et ni-
hilominus idem Cardinalis Camerarius, cujus
conſilio, & directione emanavit, cenſuit, prò
comprehenſione Cardinalium requiri expreſ-
ſam eorundem mentionem, ut deſumitur ex
ſequentibus verbis = *Siano tenuti, & obbligati
tutti li Compratori, ſiano Laici, o Eccleſiaſtici,
Secolari, Regolari, anche delle undici Congre-
gazioni, della Compagnia di Gesù, Mona he,
Frati di qualunque Ordine, & Iſtituto, ben-
che effettivamente Mendicanti, Cavalieri di
Malta, Spedali, Congregazioni, Confrater-
nite, Caſe, Colleggj, anche di Montalto, e
qualſivoglia altro Luogo Pio, gl' Arciveſcovi, e
Cardinali, Capitoli, Canonici, e Prelati, &
ogni altro, quantunque aveſſe, ò pretendeſſe
d'avere eſenzione, ò privilegio* = Patet itaque
ex facto Eminentiſſimi Camerarii, quod in il-
lis Chirographis, in quibus non fit mentio ex-
preſſa Cardinalium, non ſunt iidem ullo modo
comprehenſi, & quod ad effectum comprehen-
ſionis quælibet generaliſſima, & effrenàtiſſima
clauſularum congeries non eſt ſufficiens, ducto
argumento ex iis, quæ egit Eminentiſſimus Ca- 67
merarius Auctor Edicti, de quo res eſt, quod
argumentandi genus in Jure noſtro validiſſi-
mum reputatur, ut in ſimili ad effectum non
comprehenſionis Cardinalium ſub Conſtitu-
tione non faciente ipſorum expreſſam mentio-
nem, argumentatur *Cobell. in notit. Cardin.
cap. 16. privileg. 6. per tot.*, & generaliter *Ro-
ta deciſ. 251. num. 22. par. 19.*

Pro elienda vero hanc obſervantia confir-
mante veram intelligentiam ſimilium Edicto-
rum, Chirographorum, aliarumque hujus
generis Sanctionum, fruſtra opponitur ſpecia- 68
lis obſervantia, qua dicebatur, Cardinales Ga-
bellam perſolviſſe pro ſimili contractu vendi-
tionis agnorum, quæ porrò obſervantia, ut-
potè ſpecialis, & individua in caſu, de quo
agitur, prævalere debeat obſervantiæ genera-
li, reſpicienti alios caſus; nam præter exce-
ptionem, quam afferre poſſemus adverſus pro- 69
bationem deſumptam ex Dohanæ Libris, quod
nempè hi regulariter non probent contra Ter-
tium, *Joſeph Ludovic. comm. concluſ. tit. de Libr.
Mercat. amplint. 7., Ferret de Publican. & Gabell.
num. 258., Genuo de ſcriptur. privat. lib. 4. tit. de
libr. ration à public. deputat. num. 35., Peregr.
conſ. 92. num. 1. & 3. lib. 2.* Multòque minus
quando, prout hic, eorum partitæ non fuerunt
extractæ, citata Parte, tali enim caſu atteſta-
tio publici Officialis, abſque legitima, & for-
mali partitarum extractione, nullo modo ve-
nit attendenda, ex firmatis per *Rotam coram
Gregor. deciſ. 359. num. 5., & Adden. num. 9.,
coram Pamphil. deciſ. 179. num. 7. cum ibi notatis
num. 11., Add. ad Burat. deciſ. 11. num. 5., coram
Dunoz. Jun. deciſ. 350. num. 5., & in Recent. de-
ciſ. 410.*

ciſ.419.num.7.par.14.& deciſ.669.nu.8.par.19. tom.2., dicimus, ſtatum nullum ex eiſdem firmari poſſe contra Sacrum Collegium, quia non probant continuatam dictæ Gabellæ ſolutionem ab omnibus Cardinalibus factam pro ſimilibus Contractibus, ſed quatuor dumtaxat Miniſtri Eminentiſſimorum Cardinalium (plures enim non ſunt illi, qui in prædictis Libris reperiuntur deſcripti) d. Gabellam ſolverunt;
70 Hi autem, minus verò eorum Miniſtri, præjudicare potuerunt toti Sacro Collegio, tum quia, cum agatur de exemptione, eorum ſublimi Dignitati, ac eminenti Ordini conceſſa, nequivit facto Particularium interverti, exemplo ſimilium privilegiorum, Clericorum Ordini, ſivè Eccleſiæ competentium, quibus facto Particularium renunciari nequit, ad tradita per *Sperell.deciſ.37.num.64.& ſeqq. & paſſim apud alios*, tum etiam quia, cum agatur de privi-
71 legio, & exemptione reſpiciente tempus futurum, actus contrarii nocent quoad præteritum, non quoad futurum, juxtà doctrinam *Gloſ. in l.1.§.Interdum in verb. quotidiè conſtituitur ff. de uſufruct. accreſcend.* & late proſequuntur *Andreas de Barulo in leg. 2. num. 10. C. de his qui ſpontè*, ibi = *Ex his, quæ dixi, patet ſolutio talis quæſtionis, quam vidi de facto: Jannenſes, ſivè Piſani habent privilegium Immunitatis Vectigalium, ſolverunt per unum, vel duos annos, vel etiam per decem contra privilegium fecerunt, an tali caſu privilegium ſit amiſſum, ut teneantur ſolvere in futurum, dico, quod non, quia recipit reiterationem* = *Camil. Medic. conſ.63.num. 3.& ſeqq.*, ibi = *Si verò habet effectum ſucceſſivum, quia recipit reiterationem, ut in privilegio Immunitatis, quod non ſolvantur datia, ſeù quod quis non habeat munera, & tunc, ſi ſpontè unum acceptavit, in aliis ſibi non præjudicat, l. voluntariè C. de excuſat.Tutor.&c. indè tradunt ibi Cynus, & Salycetus, quod immunis à Datiis, ſi ſemel, & pluries ſolvit, in illo actu tantum ſolutionis ſibi præjudicavit, ſed non in futuris ſolutionibus* =, *Gregor. Lopez l.42.tit.12.part.3.*, ibi = *Neque obſtat id, quod habetur in d.cap.cum acceſſiſſent de Conſtit.quod per unum actum contrarium privilegio quis perdat privilegium, quia illud procedit, quando privilegium continebat actum momentaneum, & non iterabilem effectum, ſecus verò quando habet tractum ſucceſſivum* = *Barboſ. in cap.cum acceſſiſſent num. 6. de Conſtit. & in tract. de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 26. num. 15. in fine*, ibi = *Si enim patitur ſe ſcribi in Libro Gabellarum, vel ſimilium gravaminum, non impeditur in futurum ſuo uti privilegio* = *Fontanell.de pact.nuptial clauſ.4.gloſ.10.part.1. num. 132.*, ibi = *Idem dicimus de eo, qui licet immunitatem haberet, paſſus tamen fuit ſe deſcribi in Æſtimo, & Cataſtro, vel Libro ſolutionum, non præjudicat ſibi in futurum, ſed pro illa tantum vice* = *& ſub num.132.* ſic proſequitur = *generaliter, ut regulam habeamus generalem, quæ omnes in materia caſus contingentes comprehendat, advertendum eſt, quod quando privilegium continet effectum ſucceſſivum, non tollitur per unicum actum, ſecus quando continet effectum momentaneum*, & hæc eſt communis opinio Doctorum, *Suarez de legib. lib. 8. cap. 35.num.14., Cyriac.contr.57.num.49.& 62. Acucius de privileg.lib.3.cap.15.à nu. 1.ad 22., Caſtil.deTertiis cap.59.num.22., Reverter deciſ. 38. & 39. per totam, Alexand. conſ. 33. col.2. lib.5., Ramon.conſ.59.nu.3., Valenzuol. conſ. 79. num.134., Bardellon.conſ.22.nu.39., Menoch.de præſumpt. lib. 6.præſumpt. 41. num.6., R.P.D. Zaul. ad Statut. Favent. tom. 1. in obſervat. ad Proem.nu. 48.tom.1., Magon.deciſ. Florent.143. num. 9.*

Hæc igitur cum ità ſe habeant, & exemptiones, ac privilegia, quibus fruuntur S. R. E. Cardinales, eis non data, ſed cum ipſis nata, & originaria quadam libertate, veluti à Natura eorum Ordini quæſita, non liberaliter donata, ſed ob benemerita, uti præmium, ſive correſpectiva merces ipſis repenſa videantur, ideoque, tamquam ſuàpte naturà irrevocabilia, immota ſemper maneant, niſi expreſſè infirmentur, præſertim verò quando verſamur in re, in qua Cardinales ſpecialiter privilegiati reperiuntur, itaque ſenſerint, atque docuerint præclariſſimi Juris Interpretes, ſuadeat juſta ratio, confirmet ſtylus, uſuſque Romanæ Curiæ, & denique ſolemni Lege id declaraverit Summus Pontifex Alexander VII. in toties memorata Regula 70, qua veterum opinionum ambages omnes evolutæ fuerunt, non ſolùm Eminentiſſimi D.Cardinalis de Aquaviva Cauſam in tuto locatam, ſed totius Sacri Collegii Jura vindicata dici poſſe ſperamus.

Etſi hæc Allegatio fuerit ab Auctore ſcripta antequam Advocati fiſcalis munere fungeretur, tamen operæ pretium exiſtimavimus eam quoque inter alias ad rem Fiſci Apoſtolici pertinentes hoc loco typis edere cum latiſſimè, doctiſſiméque agat de famigerata quæſtione An, & quando S. R. E. Cardinales comprehendantur Legibus, & Conſtitutionibus, eorum expreſſam mentionem minimè facientibus. Ceterum Cardinalium Collegium Cauſâ cecidit coram Congregatione particulari à Clem. XI. Pont. Max. deputata, ut patet ex ejuſdem Pontificis Chirografo quod ſubnectimus.

Rño

Rm̃o Cardinale Camerlengo.

AVENDOCI rappreſentato il Commiſſario della noſtra Camera, che pretendendoſi dal Rm̃o Cardinale Acquaviva non dover eſſer ſoggetto al pagamento della Gabella della Graſcia, detta del Contratto per la vendita dell'Agnelli del ſuo Gregge, ò Maſſaria, ſolita pagarſi alle noſtre Dogane generali di Roma, nè foſse introdotto Giodizio ad iſtanza della detta noſtra Camera avanti Monſign. Criſpolti noſtro Uditore, e che eſaminataſi la Cauſa per molto tempo avanti il medeſimo, finalmente li 9. *Aprile* 1710. rilaſsaſse mandato contro il medeſimo Rm̃o Cardinale Acquaviva, dal quale Decreto tralaſciata la ſolita appellazione alla piena Camera, alla quale ſi devolveva ſecondo lo ſtile, e diſpoſizione delle Coſtituaioni Apoſtoliche, ebbe à Noi ricorſo anche à nome di tutto il Sacro Collegio de' Rm̃i Cardinali, affinchè aveſſimo deputato una Congregazione particolare di Prelati, ſiccome con ſpecial Commiſſione ſegnata di noſtra Mano furono deputati li Monſignori Patrizj noſtro Teſoriere Generale, Muzzi Seg. della Cong. de Veſcovi, e Regolari, Coradini Noſtro Uditore, Lancetta, e Falconieri Uditori di Rota, Vincentini, e Ghezzi Chierici di Camera, e il detto Commiſſario della medeſima, avanti del quale, benchè ſi ſij preteſo dal detto Sacro Collegio de Rm̃i Cardinali non eſſere obbligati al pagamento di detta Gabella, atteſo che non ſi ſij ritrovata l'originale impoſizione della medeſima, e per non eſſere ſtati reſpettivamente nominati li detti Rm̃i Cardinali nell' Editto pubblicato da Voi li 22. *Agoſto* 1699., ed approvato con ſpecial Chirografo della San: M: d'Innocenzo XII. noſtro Predeceſſore, ſegnato ſotto detto giorno, come detti Rm̃i Cardinali pretendevano eſser neceſſario, perchè foſsero compreſi, niente di meno ſi è preteſo per parte di detta noſtra Camera, che ſia ſtata fatta menzione d'eſſi Rm̃i Cardinali in un motu proprio di Giulio III. dell' anno 1549., o altro più vero tempo, e nella Coſtituzione d' Innocenzo XI., noſtri Predeceſsori in data delli 14. *Agoſto* 1677., e che tutto ciò lo dimoſtri la quaſi centeſima oſservanza d'eſiggere detta Gabella anche dà Rm̃i Cardinali, conforme ci hà rappreſentato detto Commiſsario della noſtra Camera eſserſi giuſtificato per una lunga ſerie d'anni nelle Scritture prodotte, e diſtribuite a dd. Prelati, nel quale ſtato di coſe dovendoſi coadunare la detta Congregazione per decidere, e terminare detta Controverſia, abbiamo Noi deliberato, che atteſa queſta lunga oſservanaa, e poſseſso, in cui ſi trova detta noſtra Camera d'eſigere detta Gabella anche dalli Reverendiſſimi Cardinali, ſia conveniente, che debba continuare nella medeſima eſaaione, e che però ſia giuſto, e ragionevole di por fine alla medeſima controverſia col dichiarare eſpreſsamente eſser li medeſimi Rm̃i Cardinali obbligati al pagamento di detta Gabella nel modo, e forma ſi è ſin'ora pagata da medeſimi; Pertanto avendo qui per eſpreſso il tenore di detto decreto di Monſig. Criſpolti per gl'atti fatti, e Scritture prodotte, e reſpettivamente eſibite dà una parte, e l'altra avanti detta Congregazione, ed il poſſeſso così antico, in cui ſi trova detta noſtra Camera, e ſue Dogane Generali d'eſigere detta Gabella, anche da detti Reverendiſſimi Cardinali, & ogn' altra coſa quanto ſi voglia neceſsaria da eſprimerſi, di noſtro Moto proprio, certa ſcienza, è pienezza della noſtra Poteſtà aſſoluta dichiariamo, ed ordiniamo, che i detti Reverendiſſimi Cardinali ſiino ſoggetti al pagamento di detta Gabella della Graſcia, detta del contratto, de' loro Beſtiami nella vendita, e contrettazione, che ſaranno per fare de medeſimi, nel modo, e forma, che ſi è praticato con tutti gl' altri Eccleſiaſtici, quando hanno comprato, ò venduto li Beſtiami per loro ſervizio, e nella conformità medeſima, che da detti Rm̃i Cardinali ſi è pratticato per il paſſato, togliendo di mezzo, ſopprimendo, & eſtinguendo la Lite, e controverſia ſudetta or pendente in detta Congregazione, come ſe non foſſe ſtata introdotta nella medema, dando a Voi ogni facoltà neceſſaria, & opportuna di far quelle ordinazioni, e publicare quelli, editti, che ſtimerete opportuni, affinchè la noſtra Camera, e ſue Dogane generali della noſtra Città di Roma poſſino continuare ad eſigere la detta Gabella anche da detti Rm̃i Cardinali, e di prendere ogn' altra proviſione, che giudicherete più propria, ad effetto, che queſta noſtra dichiarazione reſti pienamente adempita, & eſſeguita, eſſendo tale la mente, e volontà noſtra eſpreſsa, & il ſimile vogliamo, che ſi oſſervi ancora in tutti gl'altri Daaij, e Gabelle ſin ora impoſti, & impoſte, li quali, e le quali li detti Rm̃i Cardinali ſono ſtati ſin ora ſoliti di pagare alla noſtra Camera, e ſuoi Appaltatori; Volendo però, che nelli Dazij, e Gabelle da imporſi in avvenire non ſiano detti Rm̃i Cardinali tenuti, & obbligati, ſe nnn ſaranno in detta Impoſizione eſpreſsamente nominati, ſecondo la regola di Cancellaria, intendendo però ciò ſempre per l'Impoſizione da farſi; Volendo di più, e decretando, che il preſente noſtro Chirografo regiſtratoſi in Camera a tenore della Coſtituzione di Pio IV. noſtro Predeceſsore de *regiſtrand.* abbia, e debba aver il ſuo pieno effetto, e vigore, & eſecuzione, e non poſſi mai opporſi di ſurreaione, orrezione, e difetto della noſtra volontà, & intenzione, e di qualſivoglia altro vizio quantunque ſoſtanziale, e formale, e che così, e non altrimenti da qualſivoglia Giudice, e Tribunale venga giudicato, deffinito, & interpretato, togliendo alli medeoii Giudici, e Tribunali ogni facoltà di giudicare diverſamente colla Clauſola ſublata, e decreto irritante, da ſtenderſi in tutta la loro latitudine, abbenchè non ſi ſia ſottoſcritto, e citato il detto Sagro Collegio de' ſudetti Rm̃i Cardinali, & ogn'altra perſona, che vi aveſse, ò pretendeſse avere intereſse, ſupplendo Noi colla pienezza della noſtra Poteſtà a qualunque difetto formale, e ſoſtanziale, non oſtante la Coſtituzione d'Eugenio IV., e di Siſto V. noſtri Predeceſſori, la regola della noſtra Cancellaria, Leggi, e Stilj, e conſuetudine, e qualunque altra Coſtituzione Apoſtolica noſtra, e de noſtri Predeceſſori, che in ciò poteſſero oſtare, alle quali tutte, e ſingole, avendo qui per eſpreſso il loro tenore, e di parola in parola inſerto, per l'effetto ſudetto, e per queſta volta ſola pienamente deroghiamo.

Dato dal Noſtro Palaaao Apoſtolico di Monte Cavallo queſto di 10. Settembre 1712.

Clemens Papa XI.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google